

LEXICON LATINITATIS
MEDII AEVI HUNGARIAE

Schedae ex fontibus recenter [2014] excerptis
A–I

SUPPLEMENTA

[MTA-ELTE-PPKE Ókortudományi Kutatócsoport] 2015.2.16.

abditum, -i n.

Prefiguratio sacrificii spiritualis, quod obtulit in abdito devote mentis, fuit in sacrificio timiamatis, quod offerebatur in altari interiori: *Serm. Quinqu.* 24 (p.66).

abitio, -onis f.

Et preterea dicta domina Margaretha post abicionem suam clavem testudinis, in qua res sue deposite fuerant, in ianua ... reliquisset: *1513 DF 271 723 fol. 303^r*.

ablacto, -are

Quod nobilis domina Margaretha ... unacum Stephano filio Iohannis infantulo edentuloque necdum ablactato ab eadem domina Margaretha propagato ab una, item Petrus ... parte ab altera in nostri presentia personaliter constituti per eandem dominam ... propositum extitit, ... quod *etc.*: 1369 Keglevich, *Garamsztb.* p.156.

ablutio, -onis f.

Que (*sc. B.Margareta*) ... vestes habitus sui, si de panno notabiliter precioso supra alias coevas suas fuissent, erubescibat portare et, si quando cogebatur ob reverentiam parentum, scalaribus coquinae, ablutionibus ollarum et ceterorum vasorum pulveribusque scopatorum denigrare festinabat: *Vita Marg.* p.18.

abnego, -are

Tunc negabit michi aliquis esse opus aliquo motivo, cum viderit ipsos Christianos ex propria malitia, iam antequam veniat Turcus, Christum abnegasse: GEORG. HUNG. *Tract.* p.328.

abnutatum ???

Si tunc inoboedientes et contra forum aliqui spirituale essent vel fierent excedentes et ad huiusmodi liturghiam pertinentes credo, quod vestra non obstaret dominatio, sed de mihi scriptis et causis obiectis abnutatum et alienatum habere velitis, quia istarum sum causarum innocens: 1469 Zimmermann, *Urkb.* VI p.399; *cf. DF 244941.*

absconsio, -onis f.

3o, absconsionem (*sc. thesaurus importat*): *Serm. Quinqu.* 30 (p.78).

absolutio, -onis *f.*

De reliquis facinoribus manifestis et occultis, magnis et parvis nulla fit mentio nec confessio nec penitentia nec absolutio nec correctio nec finalis emendatio: GEORG. HUNG. *Tract.* p.364.

absque *praep.* 'abque lege': *contra legem* — törvénytelenül.

Quod Stephanus ... non modicam quantitatem terre ... absque lege occupando ... villicum ... ad ... monasterium evaginato gladio affugasset: 1378 Keglevich, *Garamsztb.* p.197.

abstinentia, -ae f.

Abstinentia est statutum prandendi tempus non prevenire, et differentia inter anstinentiam et continentiam, quia abstinentia in cibo, continentia in coytu: PAUL. HUNG. *Penit.* p.214.

abstruo, -ere *vide* obstruo

Predictasque villas et nemora, sylvasque et urburas indebite et minus iuste a manibus dictorum exponencium diligenti inquisitione mediante occupatas et abstracta fore et esse reperieritis: 1429
CD Hung. X/7 p.91.

abyssus, -i f.

Benediccionibus abyssi in sacri baptis<mi> institutione, cuius materia est aqua et huius origo abyssus, id est mare: *Serm. Quinqu.* 26 (p.69).

accendo, -ere

Que (*sc. B.Margareta*) ... fervebat igne divini
amoris: *Vita Marg.* p.19.

acceptus, -a, -um * meglévő szóra korszakhatárt
kitoló adat, vol.I, fasc.1, p.30b 2a

Qua re persuadeas tibi te nobis acceptissimum
factum ac in eorum esse numero, quibus libenter
commodare vellemus, prout hoc per omnem oc-
casionem non praetermittimus: 1523 BROD. *Epist.*
p.78.

accidentalis, -e

Evacuationem divini cultus cum audieris, de accidentalibus et non essentialibus dictum intellige:
GEORG. HUNG. *Tract.* p.318.

accommodatus, -a, -um

Nulla videtur posse esse res ad salutem Christiane reipublice accommodatior: 1525 Theiner, *Vet.Mon.* II p.655.

acedia, -ae *f.* (ἄκηδία) (accidia)

Item et fere simili modo, de quolibet potest vitio capitali interrogare, ut est inanis gloria ... accidia: PAUL. HUNG. *Penit.* p.195.

acies, -ei f.

In cuius (*sc. montis*) fine sive acie una petra pro meta deputata a parte orientis habetur: 1370 /XVIII Keglevich, *Garamsztb.* p.170.

acinaces, -is m.

Que, ... acinacem e manu confestim extorsit:
BONF., *Symp.* III,665.

acquirō, -ere

Quia ipse pro acquirendis et augmentandis suis scienciis ad partes se recepisset alienas: 1340 Diaconescu, *Documente* p.30.

acredo, -inis f.

Idest peccati detegat ... doloris acredinem: PAUL.
HUNG. *Penit.* p.194.

acroordonum, -i n.

Quin etiam singula membra propriae infestant
egritudines: caput caphelea, ... abest, ut ... acro-
cordona: BONF. *Symp.* III,446.

aculeus, -i m.

Dum me latius coegeris philosophari, huiuscemodi difficultate intenti retundantur et hebetentur aculei: BONF., *Symp.* III, 453.

adamo, -are

Ipsum capitulum et canonici ... in omnibus sanctis synodis per ipsum dominum episcopum celebratis, preter primam synodum multas rebelliones, iniurias et insolencias multimodas contra ipsum adamaverunt: *1392 Mon.episc.Zagr. II p.335.*

additamentum, -i n.

Sed forte dicunt (*sc. Turci*) intelligendam esse pronuntiationem cum additamento: GEORG. HUNG. *Tract.* p.308.

adinventio, -onis f.

Omnia, ... que pro lege utuntur (*sc. Turci*), non sunt nisi quedam adinventiones ad libitum invente et per consuetudinem introducte: GEORG. HUNG. *Tract.* p.350.

adinvicem *adv.*

(Scil. duas partes possessionis possidendas) simul
et adinvicem relinquendo ... (designaverunt):
1413 Zsigm.oklt. IV,943.

administratio, -onis *f.*

Estne reipublicae administratio res tam ardua?:
VALENT. ECK p.48.

[Szovák] 2015.2.16.

admiralius, -ii m. (almiralius)

Ex Lombardia habemus nova ... Gallos ex Italia iam discedere et in discessu huiusmodi per nostros unam partem eorum male mulcatam, ... interfectum quendam capitaneum, unum ex principalioribus, vulneratum etiam supremum capitaneum, quem almiralium vocant: 1524 BROD. *Epist.* p.98.

admissivus, -a, -um

Petitionem ... magistri Stephani ... iustam, legittimam et admissivam fore cognoscentes predictas litteras ... fecimus communiri: 1366 Keglevich, *Garamsztb.* p.143; cf. 1369 *ibid.* p.164., 1381 *ibid.* p.206.

admodum *adv.*

Si quando cursum suum consuetum consummare non poterat (*sc. S.Margareta in orando*), maxime propter parentum suorum presentiam, ac se (*sic ed., recte: si*) non modicum incommodum passa, donec recuperasset, quod necessitate omiserat, ad modum (*sic ed., recte: admodum*) tristabatur: *Vita Marg.* p.19.

adulterium, -i n.

Adulterium est alieni thori violatio. Unde adulterium dicitur quasi ad alterius thori accessio: PAUL. HUNG. *Penit.* p.207.

advocatia, -ae f.

(Rex) advocatiam seu iudicatum quarundem duarum villarum (dedit): *1414 Zsigm. oklt.* IV,2214.

aedifico, -are

Que (*sc. B.Margareta*) ... adeo evidenter et efficaciter cepit proficere, ut non solum sorores socie, ... sed etiam nobiliores matrone et domine principum coniuges in regno ... in eius moribus honestis edificabantur: *Vita Marg.* p.18.

aestimatio, -nis *f.*

(Stephanus magister etc.) ... estimationem cuiusdam possessionis Petrethe vocate seu adquisitionem eiusdem estimationis ... indulgissent: 1413
Zsigm.oklt. IV,921.

aestus, -us *m.*

Quin etiam singula membra propriae infestant
egritudines: caput caphelea, ... aestus ... abest:
BONF. *Symp.* III,444.

aethereus, -a, -um

Habetis igitur, satrapae docilissimi tuque, suavissima filia, quantum pro temporis licuit brevitate, nonnulla de mundi creatione, de orbibus aetheris, ... et vestris me precibus adegistis: BONE., *Symp.* III,451.

affectus, -us m.

Quas (*sc. imagines B. Margareta*) summo venerabatur affectu: *Vita Marg.* p.19.

affectus, -us m.

Magno enim affectu et quasi ultra vires ieiunia et ceteras regulares observantias suique utiles ipsis (*sic ed. et ms., recte forsan: temporis*) occupationes conabatur observare (*sc. S.Margareta*): *Vita Marg.* p.19.

affectus, -us m.

Que (*sc. matronae*) eam multo affectu de diversis regni partibus pariter venientes videre poterant:
Vita Marg. p.18.

affluens, -entis

Vestrae fidei sincera devotio tanto in antea de bono crescat in melius, quanto maiestatem nostram in donis gratiarum novistis affluentiores: 1461
Zimmermann, *Urkb.* VI p.100.

affossatus, -a, -um *adj.* 'latinul': körülírva — magyarul

undique sunt fossata et affossatae undique esse videntur: 1413 *Zsigm.oklt.* IV,535.

aggravo, -are

Cum ... nunc idem Egidius ... porcionem antedicti Andree in possessione Benk ipsum contingentem propter ho<c> ordine iudiciario agravasset agravatamque et per manus iudicis sibi asignatam et statutam magistro Thome ... vendere vellet: 1340 Diaconescu, *Documente* p.29.

aggravo, -are

(sc. Reprobi) dum minima aliorum sine termino et mensura aggravant, sua magna apud iustum iudicem qua pena digna sint, ostendunt: GEORG. HUNG. *Tract.* p.342.

aggravo, -are (agravo)

Sequitur utrum circumstantie agrevent (*sic*) peccatum: PAUL.HUNG. *Penit.* p.194.

aggrego, -are

Ipsam ... et dictos fratres suos in sinum pristinae nostrae gratiae et dilectionis ad instar aliorum fidelium nostrorum regnicolarum duxerimus aggregandos: 1386 Süttő, *Anjou* II p.383.

aggrego, -are

iuxta quam viam a parte meridionali unam metam terream aggregassent: 1364 Keglevich, *Garamsztb.* p.136.

agnosco, -ere

Omnia, que in exterioribus geruntur, bonis et malis communia sunt, quorum iudicium et differentia in intentione consistit; qua agnita, uniuscuiusque opus ad quem finem tendat, faciliter iudicatur: GEORG. HUNG. *Tract.* p.330.

agonista, -ae m.

Sed ad presens accipitur de primo agonistarum, scilicet Sancto Stephano, qui primus apud Iudeos dominica bella peregit: *Serm. Quinqu.* 14 (p.49).

ala, -ae *f. meglévő szó 4. jelentéséhez adatbővítés*
Alii Christiani sanguine Christiano inexplebiles
sub tegmine alarum vestrarum maiestatum sacra-
tissimarum requiescunt: 1525 BROD. *Epist.* p.111.

alcimen, -inis n.

Licet ... racione ... rerum ... mobilium cum eadem quondam domina Anna tempore desponsationis ... eiusdem datarum, ... puta ... duarum vittarum muliebrium gemmis ornatarum, ... unius alciminis deargentati ... quedam causa in curia nostra regia ... mota fuisset: 1526 *Arch.Majténi* p.560; *Dl* 73 240.

alienatio, -onis f.

Ex tali ... visione, immo, ut melius dicam, diabolica illusionem rex ... in tantam dementiam et alienationem animi perductus est, ut ... :
GEORG. HUNG. *Tract.* p.380.

aliquantulum *adv.*

Que (*sc. B.Margareta*) ... post ... aliquantulum etate proficiens tunicas duriores et interdum cinturas cilicinas super nudo paulatim ferre consuevit: *Vita Marg.* p.18.

alkoranus, -i m.

Utuntur (*sc. Turci*), ... ymo potius abutuntur ipso alkorano ad perpetrandum omnia genera scelerum: GEORG. HUNG. *Tract.* p.350.

allectivus, -a, -um

Ad divine religionis observantiam augetur fidelium cordibus pura devotio et superne potentie eo magis spiritu quodam allectivo caritatis famulantur, quo se eterne glorie fieri participes aliquo patrocínio veritatis invitantur: 1386 Süttő, *Anjou* II p.390.

allego, -are (alego)

Ipse procurator dictarum d[ominarum] alegasset:
1413 Zsigm.oklt. IV,1013.

allegorice *adv.*

Quatuor modis tem<...> divina scriptura: Primo: tropologice i.e. moraliter wlgo erkewlch serynth. Secundo: historice wlgo lewth dologh serynth. Tertio: allegorice wlgo leky erthelem serynth. Quarto: anagogice mennyei erthelem serynth: XVI^{in.} Szilády, *Temesvári* p.66.

alleviatio, -onis f.

Ut vobis in huiusmodi taxae (*sic ed., orig. [Df 246 992]: taxa*) alleviationem faceremus: 1463 Zimmermann, *Urkb.* VI p.150.

allevio, -are

Mores electorum, quamvis viciosi et ... deformes, tamen celestis disciplina eos attenuatos et alleviatos quasi quasdam pennas efficit: GEORG. HUNG. *Tract.* p.346.

allocutio, -onis f.

Sequitur de allocutione sacerdotis: PAUL.HUNG.
Penit. p.193.

allodium, -i n.

Inter ceteras curas vestras non obliviscamini ordinare et emere illa pecora ex pecuniis, que habebitis, occupari faciatis tempestive hincinde aliquam partem solvendo, út habeamus in allodiis etc.: 1515 Horváth–Neumann–Pálosfalvi–C. Tóth, *Levelesláda* p.103.

alnus, -i f.

(Meta) in radice cuiusdam alni in vulgo *yharfa* vocate: 1413 *Zsigm. oklt.* IV,1348.

alopecia, -ae f. (alopicia)

Quin etiam singula membra propriae infestant
egritudines: caput caphelea, ... abest, ut ... alo-
picia: BONF. *Symp.* III,446.

alter, -a, -um *n.*

Ut a prima diei hora usque alterum prandium
conventus orationes suas continuaret: *Vita Marg.*
p.19.

altercatio, -onis f..

Pro qua ... particula terre inter magnificum principem, dominum Ladislaum ducem Opulye, proximum et palatinum vestrum ab una, parte vero ex altera Stephanum filium Iacobi ... litigiosa vertitur altercatio: 1369 Keglevich, *Garamsztb.* p.167.

alternatim *adv.*

Quod ipsi ... universas possessiones ... sive hereditarias, sive emptitias vel impigneratitias (*sic*) ... in communi fraternaliter possidendas sibi condonassent, immo coram nobis dictas possessiones ... alternatim sibi contulerunt: 1385 Keglevich, *Garamsztb.* p.218.

altitonans, -antis

Cuius collum ad nunc et aliorum plurimorum . . .
Turcorum colla praesidio altitonantis Dei ac altis-
simi conductoris (*sic, recte forsā: conditoris*) to-
tius universi reaciaculis Christianorum et nostris
foret atque forent innexa ac manibus subiugata:
1444 Zimmermann, Urkb. V p.124.

altitudo, -inis f.

Mirabile dictu tanti sanguinis altitudo et adhuc teneravestes habitus sui, si de panno notabiliter precioso supra alias coevas suasfuissent, erubescibat portare: *Vita Marg.* p.18.

amarus, -a, -um

Frequenter enim inter ameros (*ed.corr.*: amaros) cordis gemitus et singultus, ut compertum est, quasi quodammodo extra se rapta lacrymosas rumpebat (*sc. B.Margareta*) in voces: *Vita Marg.* p.19.

amatrix, -icis f.

Que (*sc. B.Margareta*) ... paucis contenta verbis
erat taciturnitatis amatrix: *Vita Marg.* p.18.

ambaxiator, -is *m.* 'latinul' : körülírva — magyarul

quidam nobilis ... deferens nobis literas pro parte ambaxiatorum prefati dominii nostri ... 1413
Zsigm.oklt. IV,527.

ambio, -ire

Quod iidem homines ... terram ... secundum ostensionem predictorum iudicorum (*sic*) et iuratorum civitatum asserentium terras modo premissis iuxta iudicationem dictorum actorum ambitas esse in inclusione metarum dictarum civitatum reambulassent: 1386 Keglevich, *Garamsztb.* p.219.

amens, -entis

(*sc. Turci*) quidquid viderint, audierint vel senserint, quod hanc sectam non commenda[n]t, immediate quasi frenetici amentes (cod. P: et amentes) execrantes abhorrent fugiuntque tamquam mortale venenum: GEORG. HUNG. *Tract.* p.368.

amor, -oris *m.*

Que (*sc. B.Margareta*) ... fervebat igne divini
amoris: *Vita Marg.* p.19.

amphora, -ae f.

Item lego maiestati sue cuppas argenteas ... ,
item cantharos argenteos magnos duos, item am-
phoram cum pelvi argenteain toto deaurata pro
lavatorio et aliam amphoram cristallinam cum
smalez auro et argento circumferenciis ornatam:
1499 Mon.civ.Zagr. II p.517.

amplexus, -us m.

Quatenus prefatum matrimonium ... consummare debeatis prefatamque dominam Hedwigim, ... sororem nostram ... duci Wilhelmo apponatis et in thoro nuptiali collocetis ad amplexus conjugales: 1385 Süttő, *Anjou* II p.246.

amputatio, -onis f.

Statim post sedationem disturbii pridem in dicto regno suo suscitati cum suis baronibus fidelibus ... pro earundem collatarum possessionum perpetua stabilitate amputationeque cuiuslibet litis per priores earum possessores et ipsorum heredes aliquatenus exinde facienda tale institutum ... edixisse dinoscitur (sc. rex): *1419 Zsigm.oklt.* VII,179.

amussis, -is f.

Facile (*sc. credere potes*), modo quantum laboris populi praefectum subire oporteat, ad amussim examinaris: VALENT.ECK p.48.

anaglypha, -orum *n.* (anaglyphia)

Multa sunt, ... quae, ... magnum inde pretium
sibi vendicant, ut canes, aves talesque delitiae, ...
archetipa et anaglyphia: BONF., *Symp.* III,546.

anagogice *adv.*

Quatuor modis tem<...> divina scriptura: Primo: tropologice i.e. moraliter wlgo erkewlch serynth. Secundo: historice wlgo lewth dologh serynth. Tertio: allegorice wlgo leky erthelem serynth. Quarto: anagogice mennyei erthelem serynth: XVI^{in.} Szilády, *Temesvári* p.66.

ancillo, -are

Cives illi nimium inciviler de dicto Monte Grencensi prope Zagrabiam sue prorsus immemores saluti adhuc manu ipsorum extenta ad rapinam et instantis continuitate vexacionis sic matris honoribus onerosi, quod sibi sit oneri, ancillantes matrem ipsam eorum, ut non vocentur filii libere ancille, simili modo ad unum adunati . . . ad curias dominorum canonicorum nequiter declinarunt:

[Szovák] 2015.2.16.

1422 Mon.episc.Zagr. VI p.69; DF 256267.

[Szovák] 2015.2.16.

angelicus, -a, -um

Quid virgineum angelicumque Thomam verissimum ac dilucidissimum sacri dogmatis explantorem: BONF., *Symp.* III,856.

angina, -ae f.

Quin etiam singula membra propriae infestant
egritudines: caput caphelea, ... angina ... abest:
BONF. *Symp.* III,444.

anhelo, -are

Quod nos nunquam iura vestra privilegiata ac consuetudines vestras hactenus approbatas, sicuti scribitis, infringere ... anhelavimus: 1443 Zimmermann, *Urkb.* V p.122.

annata, -ae f. * *Vol.I, fasc.2, p.176a: meglévő, de kevés adattal rendelkező szóra felső időhatárt kító-
ló adat*

Ipsium negotium propter auctam annatam est nobis molestissimum, praesertim cum non ignoremus eas annatas fuisse primitus ad defensionem contra infideles concessas: 1523 BROD. *Epist.* p.78.

annexo, -are

Domini de capitulo ... utraque Pathach possessiones annexaverunt et incorporaverunt possessioni Gyarmath capitulari: *1523 Reg.Strig.* p.150.

annotatus, -a, -um *adj.* (anotatus)

Anotatus procurator ... metam f[ore dixisset]:
1413 Zsigm.oklt. IV,1013.

annuatim *adv.*

Quod in festo Sancti Demetrii martiris annuatim
occurrenti illam (*sc. missam*) peragerent: 1518
Reg.Strig. p.123.

antecedenter *adv.*

Sicuti antecedenter nobilis Gregorius de Keementh cum vestra egregietate pro parte unius piscatoris fuit locutus: 1467 Zimmermann, *Urkb.* VI p.276.

antemitto, -ere

Praesentibus primum gratissime salutationis elo-
quio praesincero venerabiliter antemisso: 1444
Zimmermann, *Urkb.* V p.124.

antichristianus, -i m.

Ut non iam Christiani, sed potius Antichristiani non immerito dici possunt (*sc. quidam Christiani*): GEORG. HUNG. *Tract.* p.328.

anticipatio, -onis f.

Ne anticipatio sententiae in tam ardua causa perplexitatem animorum generaret futuram: GEORG. HUNG. *Tract.* p.376.

antidota, -ae f.

Ut populus sibi serviens fidelitatis antidota et pluralitatis numero augeatur: 1369/1378 Keglevich, *Garamsztb.* p.193.

aparamentum, -i n. ”: —

... de dicto argento calicem et aparamenta (!) ad
capellam faciant: *1413 Zsigm.oklt.* IV,49.

apertio, -onis f.

(sc. Dictum prophetae) impletum est hodie in hoc sancto martire, qui cum esset in multitudine dolorum ex parte lapidantium, consolacionem accepit ex parte apercionis celi et confortacionem ex parte assistencie Filii Dei: *Serm. Quinqu.* 15 (p.50).

aphthae, -arum f.

Quin etiam singula membra propriae infestant
egritudines: caput caphelea, ... aphthae ... abest:
BONF. *Symp.* III,443.

apoplexia, -ae f.

Quin etiam singula membra propriae infestant
egritudines: caput cephalea, ... apoplexia: BONF.
Symp. III,442.

apostato, -are

Et sic accipitur mons Gen. XIX.: Ne respicias retro, scilicet apostatando, nec stes in omni regione, scilicet amicorum et propinquorum, sed in monte, scilicet religiose vite, salvum te fac: *Serm. Quinqu. 2* (p.26).

apostema, -atis *n.*

Quin etiam singula membra propriae infestant
egritudines: caput caphelea, ... apostema ...
abest: BONF. *Symp.* III,445.

apparentia, -ae f.

De apparentia simplicitatis et morum maturitate Turcorum dicere et interpretationem facere volentes notabimus, quod ... : GEORG.HUNG. *Tract.* p.344-346.

apparet *impers.* (aparuisset)

[Nullus] contradictor aparuisset: *1413 Zsigm.oklt.*
IV,1013.

[Kóta] 2015.2.16.

apparitio, -onis f.

Dies iste ore cunctorum fidelium Epiphania nuncupatur quasi desuper apparicio: *Serm. Quinqu.* 26 (p.69).

appendo, -ere

Ad ipsa privilegia ipsum novum sigillum nostrum
non appenderetur: 1364 Keglevich, *Garamsztb.* p.

[Szovák] 2015.2.16.

appono , -ere

Quatenus prefatum matrimonium ... consummare debeatis prefatamque dominam Hedwigim, ... sororem nostram ... duci Wilhelmo apponatis et in thoro nuptiali collocetis ad amplexus conjugales: 1385 Süttő, *Anjou* II p.246.

appono, -ere

Tandem eandem mensuram dictis tribus fundi
... apposuissent: *1414 Zsigm. oklt. IV,2375.*

apporto, -are

Ubi idem Draag ... habitis mutuis congressibus
Deo sibi suffragante vexillum eorundem Lithva-
norum cum quodam eorum capitaneo nostre spe-
cietenus apportare et presentare curavit maiestati:
1385 Süttő, Anjou II p.265.

appretio, -are

Cum ... sui socii enatantes in villa prope existente appreciatos piscatores adduxissent, qui hunc, quem credebant suffocatum, in flumine requirerent: Szilády, *Temesvári* p.7.

approbatus, -a, -um

Possessionibus . . . paternis ubilibet habitis ad regiam maiestatem propter defectum seminis masculini ex approbatissima regni Hungarie consuetudine devolutis: 1386 Süttő, *Anjou* II p.386.

approximatio, -onis f.

Iniuriosi, propter approximationem, quia dicuntur fuisse operimentum eius, quoniam de proximo tegebant eum, ut operimentum: *Serm. Quinqu.* 14 (p.49).

apretiata (?)

Idem Andreas verberando et [in cell]ario apretiata-
tam prohibendo a servitio, quod eidem Iohanni
prelibato nullum sevitium [...] non certo pretio,
sed ad ampnum suum venditioni exponere fecis-
set: 1414 *Zsigm. oklt.* IV,2388.

aqualis, -e

O, quam validus ignis est caritas, ut per quantumcumque aqualem trubulacionem non possit extinguui: *XV Madas, Serm.* p.124.

aquaticus, -a, -um *adj.*

In circuitu cuius putei locus aquaticus esset: 1413
Zsigm.oklt. IV,894.

aquila, -ae f.

Quibus (*sc. pennis*) electi ad instar aquilarum in
sublime subecti ... non deficere possint: GEORG.
HUNG. *Tract.* p.346.

aquilonaris, -is *adj.* (aquillonaris)

(Scil. de metis) vertendo ad plagam aquillonarem:
1413 Zsigm.oklt. IV,1013.

aranaea, -ae f.

Sed quorumdam principum iudicia sunt similia cassibus aranearum, in quibus si culex ceciderit aut musca, tenebitur innexa: *XIII Madas, Serm.* p.52; *cf. PL 53,928B*: Verum haec illorum argumenta similia sunt cassibus aranearum, in quibus si culex, aut musca consederit, tenetur innexa; cum autem de fortioribus aliquid incidit, ipsum quidem mox penetrat, textus vero perrumpit

invalidos.

[Szovák] 2015.2.16.

aratorius, -a, -um

Per que facta iidem iobagiones ... in aratoriis ipsorum dampna quatraginta florenorum perpassi extitissent: 1370 Keglevich, *Garamsztb.* p.173.

arbitror, -ari

Quod in facto arbitrii inter ipsum et Fako, fratrem suum nuper per nobiles viros arbitrato ... Gregorium ... facie ad faciem reprobavit: 1364 Kegelevich, *Garamsztb.* p.134.

arboreus, -a, -um

Quod nullus earundem partium apparentes metas
terreas seu arboreas monstrasset: 1386 Keglevich,
Garamsztb. p.220.

arbuscula, -ae f.

(Meta) ascendit versus montem inter arbusculas
egerfa dictas: *1413 Zsigm. oklt.* IV,1310.

[Kóta] 2015.2.16.

arca, -ae f.

Pecunias ad arcam confraternitatis ... reponere
debeatis: 1526 Ratkoš, *Dokum.* p.132.

arca, -ae f.

Qui (*sc. Noe*) universo orbe corrupto solus in fabricatione arche laborare tempore tam longo non fastidivit: GEORG. HUNG. *Tract.* p.398.

archetypum, -i n. (archetipum)

Multa sunt, ... quae, ... magnum inde pretium
sibi vendicant, ut canes, aves talesque delitiae, ...
archetipa et anaglipha: BONF., *Symp.* III,546.

archicamerarius, -i m.

Sigismundus, Dei gratia marchio Brandeburgensis (*sic*), Sacri Romani Imperii archicamerarius ... profitemur, ... quia*etc.*: 1385 Süttő, *Anjou II* p.253.

archipelagus, -i n.

Item, si vos extra Constantinopolem contra ipsos Venetos galeas de Romania ac archipelago armaretis, possit denique per Januenses, qui sunt ad nostra beneplacita et mandata, revera suffragari ab insulis, que ibi sunt: 1412 Finke, *Acta Const.* I p.398.

archipresbyteratus, -us *m.*

Archipresbyteris, decanis, nec non plebanis sub comitatibus et archipresbyteratibus ac decanatibus Milkoviensi, ... Kysdiensi ... salutem: 1518
Katona, *Hist.crit.* XIX p.76.

archivum, -i n.

Prout hec clarius apparent in copiis litterarum capituli superinde confectarum repositis sub sigillo capituli in archivo: *1515 Reg.Strig.* p.113.

[Szovák] 2015.2.16.

arcte *adv.*

Per censuras nostras ecclesiasticas et alia iuris remedia ad parendum huiusmodi mandatis arctius compellat et astringat (*sc. decanus*): 1461/? Zimmermann, *Urkb.* VI p.96.

arcus *vide* artus

Per arca loca, stricta pariter et forcia densium silvarum et montium: 1444 Zimmermann, *Urkb.* V p.124; *cf. ibid. superius*: in arco et < ... > montium.

ardor, -oris *m.*

Ne ex diversitate monetarum nostrarum ... comitibus ipsis Siculorum nostrarum plus exigendi ardor cupiditatis concreseat: 1467 Zimmermann, *Urkb.* VI p.279.

arduitas, -atis f.

Cum propter arduitatem, difficultatem ac multiplicitatem articolorum (*sic*) causarum sic motarum commodose nequaquam ipse cuase Strigonii discuti posse viderentur: *1425 Pozsonyi vizsály* p.257.

arduus, -a, -um

Si ardiora (*sic ed., recte orig.: arduiora*) non impedirent in his partibus Bystriciensibus negotia:
1463 Zimmermann, *Urkb.* VI p.151; *Df* 244862.

arduus, -a, -um *f.*

Estne reipublicae administratio res tam ardua?:
VALENT. ECK p.48.

arenda, -ae *f. 'latinul' : körülírva — magyarul*
(piscatura) in feudum et arendam (locata est):
1413 Zsigm.oklt. IV,737.

[Kóta] 2015.2.16.

argenterium, -i n. (argentereum)

Primo relinquo post mortem meam LXXV marcas in clinodiis et argentereis et tres domos: 1463
Zimmermann, *Urkb.* VI p.149.

argenterium, -i n.

Volo itaque finaliter, ut dualitas dictorum clindiorum argenteriorum et domorum in pios usus distribuatur: 1463 Zimmermann, *Urkb.* VI p.149; *Df* 286 635 fol.192^v.

argillosus, -a, -um (argilosus, argulosus)

Venitur ad unam viam argilosam: 1367 Keglevich, *Garamsztb.* p.151; *cf. ibid. inferius*: iuxta eandem viam argulosam a parte sinistra in virgultis sunt due mete terree.

argillosus, -a, -um

Terminus deinde modicum ulterius per eandem plagam septentrionalem venit ad unam viam argillosam: 1367 Keglevich, *Garamsztb.* p.149.

arguitio, -onis f.

Iustam arguitionem iniqua lapidatio secuta est:
Serm. Quinqu. 16 (p.53).

argulosus = *argilosus*

1367 Keglevich, *Garamsztb.* p.151

arnesium, -ii n. *'latinul'* : *körülírva* — *magyarul*
per te vel tuos deferendis arnesiis, valiis ac ce-
teris quibuslibet bonis ac rebus libere transire
(scil. permittant Onofferum de Florentia): 1413
Zsigm.oklt. IV,1.

arrogantia, -ae f.

Arrogantia est animi motus quo quis movetur ad iactandum se habere quod non habet: PAUL. HUNG. *Penit.* p.202.

articulus, -i m.

Quin etiam singula membra propriae infestant
egritudines: caput caphelea, ... articulorum, ...
dolores ... abest: BONF. *Symp.* III,445.

artificialiter *adv.*

Sed quomodo meritorium sit opus iustificationis, cum non sit voluntarium, ... cum de conditione et virtute discipline dicetur celesti<s>, que ipsa naturalia artificialiter operando quasi supernaturalia efficit: GEORG. HUNG. *Tract.* p.320-322.

artitudo, -inis f.

Sed vitanda est superfluitas quo ad numerum et quo ad modum longitudinis et artitudinis: *Serm. Qinqu.* 33 (p.82).

arundo, -inis *f.* (harundo)

Quid enim aliud est mulierem videre viro carentem, quam vitem despiciere iacentem neque ulmis neque harundinibus adiunctam: BONF., *Symp.* III,578.

ascensus, -us *m.* (ascensus)

(Scil. de metis)Eundo in ascensum cuiusdam
montis: *1413 Zsigm.oklt.* IV,1013.

aschma, -ae f.

Quin etiam singula membra propriae infestant
egritudines: caput caphelea, ... aschma ... abest:
BONF. *Symp.* III,444.

asinarius, -a, -um

Mores ... reproborum ... quasi mola asinaria
seipsos et proximos in foveam desperationis mit-
tunt: GEORG. HUNG. *Tract.* p.346.

asper, -a, -um

Diffusa enim erat gratia quedam eius faciei et gratiosa maturitas de dispectu(*ed.*: !) ita, ut vix unquam asperis vel blandis mutari, deici vel extolli notabiliter videretur: *Vita Marg.* p.18.

aspergo, -ere

Unum reperi, ... qui intrabat ecclesiam Christianorum et signabat se signo crucis et aspergebat se aqua benedicta: GEORG.HUNG. *Tract.* p.358-360.

asperitas, -atis f.

Miror, Etnearche, quum homo sis annos vixdum quadraginta natus, caput tamen et barbam tanta canicie et frontem rugarum asperitate obseptam habeas, ut te octogenarium facile existimemus omnes: VALENT.ECK p.48.

aspernor, -ari *használat időhatárát kitoló adat, cf. LLMAeH vol.I, fasc.2, 255b*

Summa ... vestrae serenitatis clementia et singularis in omnes liberalitas ac munificentia spem mihi dat vestram serenitatem preces etiam nihil a se merentis servitoris non aspernaturam: 1524
BROD. *Epist.* p.94.

assertio, -onis f.

De qua prelibati ... custos et magister Ladislaus ... assertionem eorum fidem fecerunt: *1521 Reg.Strig.* p.149.

assidue *adv.*

Que (*sc. B.Margareta*) ... orabat assidue quasi sine intermissione: *Vita Marg.* p.19.

assignatio, -nis *f. 'donatio' : scil. partis dominii molendinis — adomány*
ratione ... locationis et assignationis cuiusdam portionis in quodam molendino: *1413 Zsigm.oklt. IV,418.*

assumptor, -oris *m.*

Pro quo assumptor termini comparendo terminum assumpsit: 1377 Keglevich, *Garamsztb.* p.190.

astricte *vide* astute

Nostra nostrorumque vestigia raptui immo vehementius ... astricte (*sic, recte forsitan: astute*) calideque luporum, immo ... vulpium rapientium more ... ipsa potentia ... extitit miro modo insecuta: 1444 Zimmermann, *Urkb.* V p.124.

astringo, -ere

Unam metam dicte possessionis Jenew vocate fore allegasset, sed per inundationes aquarum ipsius Danobii eandem abolitam fore allegasset: *1413 Zsigm.oklt. IV,1013.*

astronomia, -ae f.

Qui ... summa continentia et ingenii bonitate
praecellunt et propterea astronomiam, theolo-
giam, mathematicas disciplinas invenisse et caste
vixisse referuntur: BONF., *Symp.* III,803.

astruo, -ere

Quam (*sc. terram*) dicti actores 'Korosanfeulde'
vocari astruxerunt: 1386 Keglevich, *Garamsztb.*
p.219.

astruo, -ere

(Fluvium) non corporalem fluvium Borsva, sed
ramusculum eiusdem fluvii fore (astruxissent):
1414 Zsigm. oklt. IV,1948.

astute *adv.* (astricte)

Nostra nostrorumque vestigia raptui immo vehementius ... astricte (*sic, recte forsitan: astute*) calideque luporum, immo ... vulpium rapientium more ... ipsa potentia ... extitit miro modo insecuta: 1444 Zimmermann, *Urkb.* V p.124.

astutia, -ae f.

Quia ... ab initio mundi nunquam fuit persecutio similis huic in malicia et diabolica astucia:
GEORG. HUNG. *Tract.* p.330.

astutia, -ae f.

Licet ... maxime sint (*sc. Turci*) astucie ad omne malum perficiendum et in rebus naturalibus magnam et quasi supernaturalem habeant practicam et experientiam: GEORG. HUNG. *Tract.* p.360.

atoma, -ae f.

In tanta ... erunt multi<t>udine futuri (*sc. Turci*), ut aeris athomas (codd. K1-N, P: athomos) et pulverem terre, arenam quoque maris excedere videantur: GEORG. HUNG. *Tract.* p.324.

attendo, -ere (*cum ad*)

Ut ad prefatos magistrum Paulum et Stephanum Kwn usque ad aliam commissionem nostram audire et attendere ... debeatis: 1515 Horváth–Neumann–Pálosfalvi–C. Tóth, *Levelesláda* p.100.

attergo *vide* tergum

1381 Keglevich, *Garamsztb.* p.206.

[Szovák] 2015.2.16.

attollo, -ere

Nos autem iustitiam eius attollere volentes: *1414*
Zsigm. oklt. IV,2018.

attonitus, -us *m.*

Quin etiam singula membra propriae infestant
egritudines: caput caphelea, ... abest, ut ... at-
tonitus: BONF. *Symp.* III,446.

auctus, -a, -um

Neque cessabo condicionem hominis, quibus poterō rationibus, ornare et indies (*sic*) facere auctiorem: 1525 Theiner, *Vet.Mon.* II p.655.

aucupatio, -onis f.

Sibi et eius successoribus ... terras ... cum eorum omnibus appertinentiis *etc.* ... molendinis et emolumentis , quercetis, pinetis, virgultis, gaiis (*ed. addit: plagis*), miricis (*ed. addit: locis incultis*), aucupationibus, venationibus, exactionibus ordinariis, attinentiis et appendiis universis ... obligavimus: 1412 Katona, *Hist.crit.* XII p.127.

audio, -ire (*cum ad*)

Ut ad prefatos magistrum Paulum et Stephanum Kwn usque ad aliam commissionem nostram audire et attendere ... debeatis: 1515 Horváth–Neumann–Pálosfalvi–C. Tóth, *Levelesláda* p.100.

augmentator, -oris m.

Vestra debeat dominatio ... scire ... me vestri esseiuris pro vobis pertinentem roboratorem et augmentatorem fidelissimum: 1469 Zimmermann, *Urkb.* VI p.399; cf. *DF* 244 941.

augmento, -are

Quia ipse pro acquirendis et augmentandis suis scienciis ad partes se recepisset alienas: 1340 Diaconescu, *Documente* p.30.

augur, -uris *m.*

Cuius pater flamen aut augur aut quindecimvir
sacris faciundis aut qui septemvir epulonum aut
Salius est: BONF., *Symp.* III,816.

auridator, -is m.

In dominium medietatem portionis possessionariae auridatorem (!) (intromittit): *1414 Zsigm. oklt.* IV,1601.

aurio, -ire (?) *Df 246803* (anteiremus?)

Cum ... remanentiam postcedentium peditum pariter et equitum ab inimicorum insidiis nostro solito more instar pastoris de luporum rapina seu raptura suum gregem ovium custodientis auriremus (*sic*) et caveremus: 1444 Zimmermann, *Urkb.* V p.124.

austeritas, -atis f.

Quod quia non fecit, amisit regnum, quia austeritas fugat homines: *XIII Madas, Serm. p.54.*

austeritas, -atis f.

Virginitas autem quid pulchritudinis habet in de,
praeterquam austeritatis, tristiae severitatisque
plurimum: BONF., *Symp.* III,576.

avaritia, -ae f. (avaricia)

Avaricia est animi pestis, cupiditate acquirendi vel
retinendi divitias: PAUL. HUNG. *Penit.* p.204.

aversio, -onis f.

Primus (*sc. gradus offensionis divinae*) est iniurie, et est omnium extra gratiam Dei existentium, sicut sunt infideles et peccati mortalis noxii, qui aversionem Dei incurrunt: GEORG. HUNG. *Tract.* p.312.

avisamentum, -i n. *'latinul'* : *körülírva — magyarul*

superinde nos bene certos facere ad avisamentum et evidentiam agendorum: 1413 Zsigm.oklt. IV,527.

avisare

Ut quando eos exituros sentiretis, nos exinde avisaretis: 1482 SZAPOLYAI OKLT. p.157.

aviso, -are, -avi szófaj 'latinul' : körülírva — magyarul
is diebus vos avisavimus de mandato: 1413 Zsigm.oklt.
IV,527.

aviso, -are

Rex avisatus per quosdam, qui illos suspectos habuerant, eorum machinamenta cautus pervenit:
GEORG. HUNG. *Tract.* p.384.

baccalarius, -i m. (*bacellarius)

Actum per manus discreti viri magistri Demetri lectoris ecclesie nostre ... honorabilibus et discretis viris, predicto scilicet domino Iohanne preposito in iure canonico bacellario, magistro Georgio cantore ... ecclesie nostre prenotate existentibus: *1380 Veszpr.okl.* II p.318.

baccalarius, -i m. (baccaularius)

N. baccaularium habeatis vobis recommissum:
1460/XV Zimmermann, Urkb. VI p.87.

bacellarius=baccalarius.

[Szovák] 2015.2.16.

baculum, -i n.

Item de singulis baculis cere singuli denarii (sc. *solvuntur*): 1343 *Mon.civ.Zagr.* I p.160.

baculus, -i m.

Item apud dominum Iohannem plebanum de Rakamaz habeo florenos duos, lego, ut duos baculos, qui alio vocabulo dicuntur ceroferari (sic, recte: ceroferarii), disponere faciant et constituent ante altare maius in ecclesia Beate Virginis Marie fundate in Semyen: 1521 Solymosi, *Két testamantum* p.225.

baiulator, -oris *m.* (baiolator)

Baiolatori pro salario suo solvi: 1515 Horváth–Neumann–Pálosfalvi–C. Tóth, *Levelesláda* p.106.

balla, -ae f.

De singulis curribus ballarum cum mercibus honeratis nos (sic, recte: non) disligatis Zagrabie transeuntibus ... debentur nostris tributariis duodecim denarii boni banales: *1343 Mon.civ.Zagr.* I p.159.

balsamentum, -i n.

Scutellas meas argenteas magnas duodecim cum tribus parvis pro balsamentis lego similiter ecclesie prefate ad labores reliquiarum: *1499 Mon.civ.Zagr.* II p.517.

bambusium, -ii n. ”: —
ecclesiis Sanci Thome, Sancti Spiritus unum bam-
busium ... lego: *1413 Zsigm.oklt.* IV,49.

banderium, -i n.

Quod ipse consideratis multiplicibus pregratis atque beneplacitis serviciis predilecti familiaris sui ... contra sevissimos Turcos ... sub banderio et comitiva ipsius domini Nicolai ... se ... variis fortune casibus ... exponere non formidantis ... quoddam castrum ... memorato Oswaldo ... donavit: 1445 Neumann, *Korlátköviek* p.171.

baptizo, -are (battizo)

Ille res que in talibus est periculosa ar. dis. V. baptizari: PAUL. HUNG. *Penit.* p.192.

barbitonsor, -oris *m.*

Iacobus de Zalonkemen barbitonsor susceptus est
in concivem die ut supra. Fideiussores Lorenz
Cromer, Hanusz Myld: *DF 271 723 fol. 14^v.*

bardos, -i m. 'genus nummorum': 'modus computandi' — *pénznem*

pro quadraginta marcis promptorum denariorum regalium *bardos* dictorum computi de dicta Posega ... (scil. pignori obligat): 1413 *Zsigm.oklt.* IV,196.

basa, -ae *m.* (bassa) *adatbővítés: LLMAeH vol.I, fasc.3, p.326a basa szócikkhez*

Habemus ex litteris comitis ... bassam sive zanzacum Boznae iam p<r>aemisisse non parum (*sic ed., recte: parvum*) peditum numerum ad obsidendum Clyzium, subsecuturum ipsum quoque brevi cum valido equitatu: 1524 BROD. *Epist.* p.89.

basa, -ae *m. adatbővítés: LLMAeH vol.I, fasc.3, p.326a basa szócikkhez*

Supervenerunt repente nova satis adversa: basam illum praefectum Cayri, qui a Turca defecerat, a suis esse obruncatum: 1524 BROD. *Epist.* p.97.

basa, -ae *m.* (bassa) *adatbövítés*

Venerunt nova de Constantinopoli ... Milites praetorianos, quos ianyczeros vocant, seditione facta, quod augeri sibi stipem annuam postulabant, plures domos et inter ceteras Imbraym bassae et nonnullorum aliorum diripuisse atque in praedam vertisse: 1525 BROD. *Epist.* p.119.

beanus, -i m.

Idem prepositus magis et magis furore accensus dixit mihi: „Tu non es magister, sed es unus beanus et unus ribaldus”: *1425 Pozsonyi vizsály* p.263.

beneplaceo, -ere

Quod ipsi inter diebus beneplacitis (*sic ed.*) terras arabiles, ... prout ipsis videbitur aut expediens fuerit, equaliter dividere habeant: 1371 Keglevich, *Garamsztb.* p.176.

bestia, -ae f.

Ut seipsos iam non homines, sed bestias reputent
(*sc. iusti*): GEORG. HUNG. *Tract.* p.340.

bestialis, -e

Ipse similis factus leoni. ... Quinto in pavorum cohortatione Prov. 19, 12: „Sicut fremitus leonis” ad bestias, „sic terror regis” scilicet ad bestiales: *XIII Madas, Serm. p.52.*

bilis-is *f.*

Quin etiam singula membra propriae infestant
egritudines: caput caphelea, ... bilis: BONF. *Symp.*
III,444.

blandis, -e

Magister Georgius ... tandem nunc per blandia, nunc per asperta (*sic, recte: aspera*) verba de curia eductus in plateam prosiliens ad armatos suos ministros insolentiarum vociferationibus et minis contra ipsum prepositum hostiliter exclamabat: *1425 Pozsonyi vizsály* p.262.

blandus, -a, -um

Diffusa enim erat gratia quedam eius faciei et gratiosa maturitas de dispectu(*ed.*: !) ita, ut vix unquam asperis vel blandis mutari, deici vel extolli notabiliter videretur: *Vita Marg.* p.18.

blasphemia, -ae f.

Sed tunc quante detestande blasphemie ex eadem pronuntiatione resultent, videamus: GEORG. HUNG. *Tract.* p.308.

blasphemo, -are

Dum colere se deum dicunt (*sc. Turci*), spiritum sanctum ... blasphemant: GEORG.HUNG. *Tract.* p.310.

bonitas, -tatis *f.*

Cum intellectivas substantias et mentes quoque nostras propter divinae bonitatis radios substituisse prodidit: BONIF. *Symp.* III,360.

brachium, -i n.

23 extensiones brachiorum terre regalis measure
(det fratri suo): 1414 *Zsigm. oklt.* IV,2318.

braxator, -oris *m.*

Videlicet Stephanus Parvus braxatorem nostrum
... nece miserabili interemit: 1482 SZAPOLYAI
OKLT. p.159.

[Szebelédi] 2015.2.16.

braxo, -are

Quod ipsi in prefata domo cervisiam braxare et in ducillo more tabernario ... vendere ... possint et valeant: *1516 Szapolyai oklt.* p.384.

brevis (numeri), -e *adj.* 'parvus', 'levis' (ponderis)
: *de pecunia* — kicsi, vékony, könnyű (pénz)
novem marcas brevis numeri, videlicet marcam
quamlibet centum et triginta tribus denariis nunc
currentibus et uno parvo denario computando
... (recipiunt): 1413 *Zsigm.oklt.* IV,221.

briga, -ae f.

Ob hoc volentes de medio dictarum civitatum
nostrarum brigas et discordias remove statui-
mus, ... ut *etc.*: 1339/1378 Keglevich, *Garam-
sztb.* p.194.

brigosus, -a, -um

Quod ipsi super universis causis brigosis et quibusvis malorum generibus usque nunc inter ipsos motis et exortis ... per omnia concordassent:
1367 Keglevich, Garamsztb. p.148.

bubo, -onis m.

Dicimus enim pannosos pauperes homines, qui sibi de diversis parvis et abiectis consuunt vestes, et sunt honusti pannis, sicut bubones plumis: *Serm. Quinqu. 13* (p.48).

bullā, -ae f.

Ut in castris neque eques neque centurio neque miles stipendium sibi dari concupiverit et viri matronaeque, quicquid auri et argenti haberent, item pueri bullas ingenuitatis insignia ad sustentandam illam temporis difficultatem contulerint: BONF., *Symp.* III,623.

bullatus, -a, -um

Item lego maiestati sue cuppas argenteas deauratas bullatas magnas duas, et alias duas novas cum ymagine Sancti Christopphori et iterum duas magnas cum draconibus et hominibus armatis superioribus, omnes deaurate: *1499 Mon.civ.Zagr. II p.517.*

butyrum, -i n. (butirum)

Quomodo aliqua mercimonia, videlicet ova, butirum, et cetera ab eo recepissetis: *1461 Szapolyai oklt.* p.52.

cachexia, -ae f.

Quin etiam singula membra propriae infestant
egritudines: caput caphelea, ... abest, ut ... ca-
chexia: BONF. *Symp.* III,446.

cacodaemon, -onis *m.*

Salus autem hominis duplici modo creatur: per eudaemonem, inquam, si ita loqui fas est, et cacodaemonem, quorum alter ad bonum hortatur et malo revocat: BONE. *Symp.* III,318.

caducus, -a, -um

Non ... blandiantur temporalia et caduca, sed
exerce te in cultu divino: GEORG.HUNG. *Tract.*
p.413.

caecitas, -atis f.

Quicumque ... eam (*sc. scientiam christianitatis*) ingredi aut negligit aut contempnit, quamvis doctissimus ignorantie sue tamen cecitatem in eternum lugebit: GEORG. HUNG. *Tract.* p.402.

caenum, -i n.

Exemplum Diogenis (*ubi?*) de porco, qui libencius wult esse in ceno, quam in pura aqua et constabili de bruco, quem si sepelias in rosis, interiit, si in stercore, revivescit: *Serm. Quinqu.* 17 (p.54).

caesarianus, -a, -um *adatbővítés: LLMAeH vol.II, fasc.I, p.10b*

Gallos affirmant Novariae a caesarianis obsideri et ad exeundum ex Italia vehementer urgeri: 1524
BROD. *Epist.* p.96.

calco, -are

Ut possint (*sc. iusti*) esse in derisum et in despectum et in obprobrium omnibus, quasi iam non cum vivis, sed cum mortuis deputati, despecti et deiecti, ... ab omnibus, quasi terra, que pedibus calcatur, reputati: GEORG. HUNG. *Tract.* p.340.

calculatio, -onis f.

Quibus presentibus in calculatione proventus decimarum comitatus Naghbarss de anni (*sic*) 1516 dominus Iohannes Zekel prepositus Sancti Thome decimator dicti comitatus remansit debitor in florenis 163,5: *1520 Reg.Strig.* p.132.

calculator, -oris *m.*

Canonicis in sacristia capitulariter congregatis et de danda ratione magistri Valentini Buda de proventibus Beate Marie Virginis per eum tempore divisoratus sui administratis tractantibus et colloquantibus dederunt eidem calculatores et rationatores dominos Iohannem ... et magistrum Petrum: *1516 Reg.Strig.* p.115.

calculus, -i m.

Quin etiam singula membra propriae infestant
egritudines: caput caphelea, ... abest, ut ... cal-
culus: BONF. *Symp.* III,446.

calculus, -i m.

Dignum est et calculo congruit rationis, ut series rei geste scripto privilegiali in testimonio litterarum fulciatur: 1366 Keglevich, *Garamsztb.* p.143.

calderia, -ae *f. 'latinul' : körülírva — magyarul*
prima meta ... (scil. incipit) incipiendo a meri-
die in stixo, ubi est una caldaria sculpta et conca-
vata antiquiter 1413 *Zsigm.oklt.* IV,535.

calefacio, -ere

Terminus inde descenderet ante stubam, que caleficitur de parte exteriori: 1338/1365 Mészáros, *Visegrád* p.108.

caligatio, -onis f.

Quin etiam singula membra propriae infestant
egritudines: caput cephalea, ... caligatio: BONF.
Symp. III,442.

caliginosus, -a, -um

Qui autem cum Lucifero corruerunt, permulti in caliginoso hoc aere desiderere reputati sunt: BONF. *Symp.* III,314.

caligo, -inis f.

Item dies illa dies ire ... dies ... caliginis: PAUL.
HUNG. *Penit.* p.194.

calumpniöse *adv.*

Indebite et minus iuste, immo calumpniöse (actionem suscitasset): *1414 Zsigm. oklt. IV,2144.*

cambio,- iri, -itum *dep.* (cambiri)

Octo florenos vel cum parve pecunie moneta,
prout tunc floreni cambiri possent ... (scil. non
redderent): 1413 *Zsigm.oklt.* IV,1034.

campizo, -are

Nos cum Dei auxilio ... abinde campizare incipiemus cis Tyciam et nos ibi reperient, si necesse erit: 1449 Zimmermann, *Urkb.* V p.279.

campus, -i m

Misit suos famulos in libertatibus regie maiestatis ac civitatis Posoniensis in campum, misitque aliquos vectores vi et potentialiter de plano campo ad civitatem traducere: *1413 Zsigm. oklt. IV,1490.*

canale, -is n.

*Quod nobiles de Telegd molendinum eorum ...
destrui clausurasque ipsius necnon rotas et cana-
lia permactari et anichilari ac destrui fecissent:
1385 Süttő, Anjou II p.261.*

cancer, -cri *m.*

Caput caphelea ... abest, ut cancer: BONE. *Symp.*
III,446.

canicies, -ei f.

Cura indesinens ... caniciem ante senectam adducit: VALENT. ECK p.48.

canna, -ae f.

Elevatio clausurarum seu structurarum et can-
narum cuiusdam molendini (damnificat): 1414
Zsigm. oklt. IV,1599.

canonica, -ae *f. litterae in S.Scriptura ad canonum
biblicum pertinentes — a Szentírásnak a bibliai ká-
nonba tartozó levele*
Iohannes in canonica sua (*sc. dicit*): GEORG. HUNG.
Tract. p.306.

cantharus, -i m.

Item lego maiestati sue cuppas argenteas ... ,
item cantharos argenteos magnos duos, item am-
phoram cum pelvi argenteain toto deaurata pro
lavatorio et aliam amphoram cristallinam cum
smalez auro et argento circumferenciis ornatam:
1499 Mon.civ.Zagr. II p.517.

cantoratus, -us *m.*

Lego ... ad ecclesias in provincia Chasmensi ...
Omnium Sanctorum in Narth flor. quindecim
... Sancte Crucis in cantoratu flor. duodecim,
Sancti Nicolai in Podgorya flor. decem : 1499
Mon.civ.Zagr. II p.519.

capere

(Fundum curie iobagionalem) propter capere veritatem et experientiam possessione in eadem funiculo mensurassent: *1414 Zsigm. oklt. IV,2375.*

capillus, -i m.

Quarta testis, nobilis domina Dorothea ... fassa extitisset, quod ipsa tunc in capillis constituta interfuisset: *1519 Arch.Majténi* p.504.

capitaneatus, -us m.

Ad officium sui capitaneatus ipsum debito modo providere non posse intelleximus: *1500 Szapolyai oklt.* p.260.

[Szebelédi] 2015.2.16.

cappellarius, -i *m.* 'latinul' : körülírva — magyarul

Nicolaus Feystipp cappellarius (scil. Casscho-
uiensis; sigillum eiusdem).; ... cappellario seu
rectori capelle Sancti Georgii martiris (scil. sol-
venda pecunia): 1413 *Zsigm.oklt.* IV,735.

cappo, -onis *m.*

Item in festo Nativitatis Domini singuli colonorum solvent tres panes et duo coloni unum capponem: *1524 SMM 1981 p.33.*

carbo, -onis *m.*

carbones, ... prout alias fuit consuetum, cremari non permetteret, per quod nobis propter defectum lignorum et carbonum in nostris prouentibus regalibus maxima dampna euenirent, ... idem Sandrinus: *1429 CD Hung. X/7* p.88.

carbunculus, -i m.

Quin etiam singula membra propriae infestant egritudines: caput caphelea, ... abest, ut ... carbunculus: BONF. *Symp.* III,446.

carcinoma, -atis *n.*

Quin etiam singula membra propriae infestant
egritudines: caput caphelea, ... abest, ut ... car-
cinomata: BONF. *Symp.* III,446.

caritas, -atis f.

Caritas est virtus, qua ad deum diligendum et proximum movemur, deum supra nos, proximum iuxta nos: PAUL. HUNG. *Penit.* p.212.

carmasinum, -i n.

Velutum de carmasino rubeo et figurato pro una giploide d<ominationi> v<estre> transmisi et licet sit satis exiguum et parum minusculum, tamen spero vos benignitate vestra gratanter accepturos: 1449 TSz 1929 p.134; *Dl* 80935.

carnalitas, -atis *f.*

4° mirabile esset esse in carne sine carnalitate. Hic prefiguratum est in tribus pueris, qui in fornace ardenti non fuerunt combusti: *XV Madas, Serm.* p.124.

carnalitas, -atis *f.*

Que non habebat ubera (*Cant* 8,8) turgencia per carnalitem: *Serm. Quinqu.* 12 (p.46).

caruncula, -ae f.

Quin etiam singula membra propriae infestant
egritudines: caput caphelea, ... caruncula ...
abest: BONF. *Symp.* III,443.

cassis, -is f.

Sed quorumdam principum iudicia sunt similia cassibus araneorum, in quibus si culex ceciderit aut musca, tenebitur innexa: *XIII Madas, Serm.* p.52; *cf. PL 53,928B*: Verum haec illorum argumenta similia sunt cassibus araneorum, in quibus si culex, aut musca consederit, tenetur innexa; cum autem de fortioribus aliquid incidit, ipsum quidem mox penetrat, textus vero perrumpit

invalidos.

castitas, -atis *f.*

Castitas est virtus sub iugo rationis, impetum libidinis refrenans. ... dividitur in tres species, in statum virginalem, et continentiam vidualem, et pudicitiam coniugalem: PAUL.HUNG. *Penit.* p.213-214.

castrensis (terra), -e adj.

Terra castrensis Erdewalia appellata similiter eorundem utrorumque Ladislai essent et adiacerent:
1414 Zsigm. oklt. IV,2084.

castrimargia, -ae f.

Enim dicuntur capitalia vitia sive principalia ut Gregorius ait super exodum, inanis gloria, ira, invidia, accidia. avaritia, castrimargia luxuria: PAUL. HUNG. *Penit.* p.202.

catastagnus, -i m. (catastagnos)

Quin etiam singula membra propriae infestant
egritudines: caput cephalae, ... catastagnos: BONF.
Symp. III,442.

cauma, -atis *n.*

Ultimum enim est finis, qui intenditur in operatione, ut sessio in scampno et protectio in domo a caumate et imbribus secundum Philosophum (*ubi?*): *Serm. Qinqu.* 17 (p.54).

cauma, -atis *n.* (καῦμα)

Ibi erit ... cauma: PAUL.HUNG. *Penit.* p.194.

causalis, -e

Noveritis, quod cum alias nobis in civitate nostra Cassoviensi existentibus causalesque processus nostri in praesenciam adherentium discutientibus in personis fidelium nostrorum comitum urburarum Rivuli Dominarum universorum civium et monthanistarum eiusdem civitatis Rivuli Dominarum presente et audiente Sandrino filio Dragh de Belthek, contra eundem maiestati no-

stre conquestum et propositum exstiterat, quomodo *etc.*: 1429 *CD Hung.* X/7 p.87.

[Szovák] 2015.2.16.

causalitas, -atis f.

Siquis prognosticat futura ex astris ea, que ex eorum causalitate naturaliter dependent, puta siccitates, pluvias, minutiones, facere homini non sunt illicita: Szilády, *Temesvári* p.33.

cautela, -ae *f.* 'latinul' : *körülrva* — *magyarul*
omni eo iure, quo eedem ex rationabilibus et cautelis (!) quibuscunque rite incumbunt collationi (donat rex).

cautio, -onis f.

Cautio est prudentia discernendi vitia, virtutum
speciem preferentia: PAUL. HUNG. *Penit.* p.211.

caverna, -ae f.

Licet paucissimi latitantes (*sc. electi temporis novissimi*) in cavernis et speluncis, exhibebunt tamen cultum dignissimum Deo vivo et vero: GEORG. HUNG. *Tract.* p.318.

caverna, -ae f.

Ut vix pauci cultores Dei in speluncis et cavernis
terre remanebunt: GEORG. HUNG. *Tract.* p.326.

cavernosus (rivulus), -a, -um *adj.*

Apparet quidam rivulus cavernosus: 1413 *Zsigm.*
oklt. IV,1310.

cecus/cocus

: 1414 Zsigm. oklt. IV,1959.

[Kóta] 2015.2.16.

celatio, -onis f.

Quod annotatus Simon causae actor in huiusmodi causa nepharia, videlicet subtractorum bonorum celatione incusatus sufficienti testimonio ... convictus ... fuisset: 1466 Zimmermann, *Urkb.* VI p.254.

celiacus, -i m

Quin etiam singula membra propriae infestant
egritudines: caput caphelea, ... ventriculum ce-
liacus ... abest: BONF. *Symp.* III,445.

cementum, -i n. (furnus cementi)

(Scil. meta descendit) ad furnum cementi; *ibidem*:
ad fornacem cementi: 1413 *Zsigm.oklt.* IV,1075.

centenarius, -a, -um *adj.* 'latinul' : körülírva —
magyarul
pro quadraginta florenis centenariis denariorum
novorum (scil. impignorat possessionem) 1413
Zsigm.oklt. IV,606.

centenarius, -a, -um *adj.* 'latinul' : körülírva —
magyarul
in 250 florenis centenariis nove monete (scil. fuerunt impignoratae): 1413 *Zsigm.oklt.* IV,440.

centuplus, -a, -um

Quod ... iustis hic in consolatione subtrahitur,
centuplum in consolationis eterne premio reddetur: GEORG. HUNG. *Tract.* p.340.

cephalaea, -ae *f.* (cephalea)

Quin etiam singula membra propriae infestant
egritudines: caput cephalaea: BONF. *Symp.* III,442.

cephalus, -i m. (caphalos)

Quin etiam singula membra propriae infestant
egritudines: caput cephalea, phrenesis hydroce-
phalos: BONF. *Symp.* III,442.

ceroferarius, -i m.

Item apud dominum Iohannem plebanum de Rakamaz habeo florenos duos, lego, ut duos bacculos, qui alio vocabulo dicuntur ceroferari (*sic, recte: ceroferarii*), disponere faciant et constituent ante altare maius in ecclesia Beate Virginis Marie fundate in Semyen: *1521 Solymosi, Két testamentum* p.225.

cervisia, -ae f. (cervisye)

Sex vasa cervisyae marcialis de domibus illorum
sex hominum (asportatum est): *1413 Zsigm.oklt.*
IV,836.

chironeum, -i n.

Quin etiam singula membra propriae infestant egritudines: caput caphelea, ... abest, ut ... chironeum: BONE. *Symp.* III,446.

chordapsus, -i m. (chordapsos)

Quin etiam singula membra propriae infestant
egritudines: caput caphelea, ... chordapsos ...
abest: BONF. *Symp.* III,445.

chordius, -ii m. (chordios)

Quin etiam singula membra propriae infestant
egritudines: caput caphelea, ... chordios ... abest:
BONF. *Symp.* III,445.

cibus, -i m.

Que (*sc. B.Margareta*) ... ymaginibus piis Domini nostri crucifixi ... et aliorum sanctorum flexis genibus humiliter salutatis conventum ingrediebatur: *Vita Marg.* p.19.

ciffra et cifra, -ae *f. adatbővítés*

Interpretatio schedae oratoris ... regis Hungariae per cifram scriptae: 1525 BROAD. *Epist.* p.120.

cilicinus, -a, -um

Que (*sc. B.Margareta*) ... post ... aliquatulum etate proficiens tunicas duriores et interdum cinturas cilicinas super nudo paulatim ferre consuevit: *Vita Marg.* p.18.

cilicium, -i n.

Que (*sc. B.Margareta*) cum esset annorum vix quinque, conperiens aliquas ex sororibus indutas ciliciis incedere rogavit magistram suam, religiosam matronam nobilem, quam matrem semper vocabat: *Vita Marg.* p.18.

cinctura, -ae f.

Que (*sc. B.Margareta*) ... post ... aliquatulum etate proficiens tunicas duriores et interdum cincturas cilicinas super nudo paulatim ferre consuevit: *Vita Marg.* p.18.

cinus, -i f.

Abinde autem iuxta decursum eiusdem rivuli procedendo sub arbore cini, que penes eundem rivulum staret, esset meta terrea: 1369 Keglevich, *Garamsztb.* p.163.

ciphus, -i m. 'calix' : *vas ad potandum* — *serleg* (*legat*) unam flaskam similiter argenteam, unam amforam argenteam, duas cuppas argenteas et duos ciphos argenteos vulgariter *serlik* vocatas: 1413 *Zsigm. oklt.* IV. 68.

cipus, -i m.

(Familiarem) in ciponem mancipari faciendo ...
de dicto cipone in fluvium Bodrog submersissent:
1413 Zsigm. oklt. IV,1379.

circularis, -e

Domina ... domine Potenciane balteum cum fibulis circularibus et paleum unum de granato (?) cum fibulis reliquit: *1523 Dl 47525 fol. 1^v*.

circumago, -ere

Ut ... sol perpetuo circumagitur motu, nec requiem novit ullam: VALENT. ECK p.48.

circumcisio, -onis f.

(*sc. Turci*) utuntur ... circumcisione non in remedium alicuius culpe vel peccati, ... sed solum pro quadam superstitione: GEORG.HUNG. *Tract.* p.364.

circumfudo, -ere, -fusus

Duas arbores ilicis metis terreis circumfudissent:
1413 Zsigm. oklt. IV,1310.

circumspectio, -onis f.

Circumspectio est cautela contrariorum vitiorum qua fugimus avaritiam, qua cavemus prodigalitatem. Dicitur circumspectio ei quod circumspicit: PAUL.HUNG. *Penit.* p.211.

circumstantialis, -e

Circumstantialis ut dicantur circumstantiae: PAUL.
HUNG. *Penit.* p.193.

circumvolvo, -ere

Omnibus hiis curandum est, ut ... non sint verbosi, sed linguam restringant, oculos nullibi circumvolvant (*ed.*: circumvolant): GREG. GYÖNGY. *Epit.* XXVIII (p.53^v).

cirographum, -i n.

In eorum nomine cum plenaria auctoritate cirographum mihi suum propria manu conscriptum dedit mihi (*sic*) ipsorum notarius: *1509 Reg.Strig.* p.86.

cirurgia, -ae f.

Per expertum in cirurgia (sanari vulnera sua neglexit): *1414 Zsigm. oklt.* IV,2125.

[Kóta] 2015.2.16.

citharizo, -are

Quarto, severa mortificacio, quia citarizabant, id est carmen mortificabant in citharis, scilicet non in alienis: *Serm. Qinqu.* 20 (p.60).

civitatensis, -is

Ne aliqua impedimenta aut vexationes per civitates aut alios quospiam interea eisdem inferantur: *1497 Szapolyai oklt.* p.238.

claustraliter *adv.*

Cum nos ob refrigerium animarum nostrarum
et parentum, cum et nostri sexus fragilitatem
claustraliter in longinquis partibus simus incluse:
a.1400 Veszpr.okl. II p.364.

claustrum, -i n.

Nam (*sc. B.Margareta*) extra conventum, nisi ratione matris vel sororum suarum, ducissarum presentium in claustro vix coacta et hoc raro comedebat: *Vita Marg.* p.19.

claviculus, -i m.

Item vittricibus ecclesie de Kallo dedi claviculos magnos cccccccj et parvos claviculos quatuor milia et sindrinos tria milia et ccccc: 1483–1486 *Dl 56161 fol.2^v*.

clavus, -i m.

Quin etiam singula membra propriae infestant
egritudines: caput caphelea, ... abest, ut ... cla-
vi: BONF. *Symp.* III,446.

clementia, -ae f.

De ista ... modica fluctuatione intantum profeci, ut, si centum annos inter eos manere debuissem, nullatenus motus fuisset nec de religione Christiana aliquid dubii admissem auxiliante mihi divina clementia: GEORG. HUNG. *Tract.* p.302.

clenodium, -i n. (clinodium)

Primo relinquo post mortem meam LXXV marcas in clinodiis et argenteriiis et tres domos: 1463
Zimmermann, *Urkb.* VI p.149.

clepsydra, -ae f. (clepsidra)

Tuque clepsidras tuas integras perores: BONE.
Symp. III,262.

clericalis, -e

Qualiter nonnulli clerici tam in maioribus, quam etiam in minoribus ordinibus constituti ... contra ... superiores suos ... rebellizare ... consuevissent in scandalum totius ordinis clericalis: 1465 Zimmermann, *Urkb.* VI p.207.

clibanus, -i m.

Ista secta (*sc. Turci*) ... indignationem Dei contra se provocavit quasi clibanum succensum ad consummendum: GEORG. HUNG. *Tract.* p.322.

clima, -atis *n.*

Non ... sicut in illorum tyrannorum (*sc. Alexandri Magni et Romanorum*) bellis solum corporum erit occisio, sed animarum simul et corporum eternalis per quatuor climata mundi erit universalis perditio: GEORG. HUNG. *Tract.* p.324.

clypeum, -ae f.

Sub eorum crista et clypeo (semper eos adiuva-
bat): *1413 Zsigm. oklt. IV,1377.*

coadunatio, -onis f.

Quin etiam singula membra propriae infestant
egritudines: caput caphelea, ... coadunatio ...
abest: BONF. *Symp.* III,444.

coaequalis, -is (coequalis)

Adiacentes in duas rectas et coequales partes ...
dividi debeant (*sc. possessionem*): 1499 Szapolyai
oklt. p.253.

coevus, -a, -um

Mirabile dictu tanti sanguinis altitudo et adhuc teneravestes habitus sui, si de panno notabiliter precioso supra alias coevas suasfuissent, erubescibat portare: *Vita Marg.* p.18.

coarto, -are

Celestis ... disciplina non coartatur loco vel tempore: GEORG. HUNG. *Tract.* p.336.

coclear, -is *n.* (*plur.gen.:* cocleareorum)

Licet ... racione ... rerum ... mobilium cum eadem quondam domina Anna tempore desponsacionis et traduccionis eiusdem datarum et assignatarum, puta ... quattuor torquitum aureorum, ... viginti quattuor cocleareorum ... quedam causa in curia nostra regia ... mota fuisset: *1526 Arch.Majténi p.560; Dl 73 240.*

coenobium, -i n.

Quamobrem et nos conventus cenobii Sancti Benedicti prenotati memorie commendantes significamus universis, quod *etc.*: 1367 Keglevich, *Garamsztb.* p.149.

cognatio, -onis f.

Assumpmens eundem ab omnibus, specialiter vero a proximis, cognatis et quibuslibet cognationis sue utriusque sexus hominibus ratione dicte curie ... inquietare volentibus ubique expedire:
1363 Mészáros, Visegrád p.131.

cogo, -ere

Nam (*sc. B.Margareta*) extra conventum, nisi ratione matris vel sororum suarum, ducissarum presentium in claustro vix coacta et hoc raro comedebat: *Vita Marg.* p.19.

cohabitator m.

Quam (*sc. causam*) agere deberet contra et adversus providum Georgium Nyerges cohabitatozem nostrum: *DF 271 723 fol. 303^r*.

cohabito, -are

Quod nos dictas parentelam et matrimonium inter prefatos dominam Hedwigim et dominum Wilhelmum ducem plene et integraliter perficere volumus ipsosque in thoro nuptiali corporaliter componere et cohabitare permittemus et permittere volumus secundum statuta et consuetudines ... legalis matrimonii ac sacramenti matrimonialis: 1385 Süttő, *Anjou* II p.246.

cohortatio, -onis f.

Ipse similis factus leoni. ... Quinto in pavorum cohortatione: *XIII Madas, Serm. p.52.*

coitus, -us *m.*

Videamus de coitu coniugali utrum vir peccet cum uxore sua cognoscendo eam: PAUL.HUNG. *Penit.* p.198.

colendus, -a, -um *adatbővítés; címzésben*
Reverendissimo domino meo colendissimo: 1525
BROD. *Epist.* p.114.

[Monostori] 2015.2.16.

colerium, -i n.

Non autem ad instar imperiti medici uno colerio
omnium oculos curat: PAUL.HUNG. *Penit.* p.198.

colloco, -are

Quatenus prefatum matrimonium ... consummare debeatis prefatamque dominam Hedwigim, ... sororem nostram ... duci Wilhelmo apponatis et in thoro nuptiali collocetis ad amplexus conjugales: 1385 Süttő, *Anjou* II p.246.

colonatus, -us *m.* 'status vel bona coloni': — job-
bágyság

Nicolao capellano nostro ... plebanatum de
Patha, neve hospitale spiritus unum colonatum
(!) lego: 1413 *Zsigm.oklt.* IV,49.

colophus, -is *m?*

Agata apud Cataniam Siciliae civitatem nec colophis nec carceribus nec equuleo ... removeri potuit: BONF., *Symp.* III,841.

comburo, -ere

Quomodo ... magister Thomas, custos ecclesie Iauriensis missis et destinatis ... iobagionibus ... suis ... ad quandam silvam dictorum exponencium 'Agherdew' appellatam ... tandem per eosdem penitus comburri et ignis voragine consumpmi fecisset: *1480 Horváth, Pótlások p.174.*

comedo, -ere

Nam (*sc. B.Margareta*) extra conventum, nisi ratione matris vel sororum suarum, ducissarum presentium in claustro vix coacta et hoc raro comedebat: *Vita Marg.* p.19.

comes, -itis m.

Ceterum illa, pro quibus huiusmodi bombardam cum lapidibus et magistro ad dictum locum ducetur, persolvit fidelis noster magister Laurentius comes cusionis monetarum camerae illius civitatis nostrae: 1464 Zimmermann, *Urkb.* VI p.182.

comitatus, -us *m.*

Licet possessiones nostrae Kysdemeter et Radla vocatae in dominio et perpetuo comitatu nostro Bystriciensi subiectae hactenus terris earum divisim usi et gavisii fuerunt: 1453 Zimmermann, *Urkb.* V p.420.

comitiva, -ae f.

Quod ipse consideratis multiplicibus pregratis atque beneplacitis serviciis predilecti familiaris sui ... contra sevissimos Turcos ... sub banderio et comitiva ipsius domini Nicolai ... se ... variis fortune casibus ... exponere non formidantis ... quoddam castrum ... memorato Oswaldo ... donavit: 1445 Neumann, *Korlátköviek* p.171.

comitor, -ari

Nunquam enim singularis vel sola extra dormitorium nisi ratione compassionis et quietis sororum se comitantium esse volebat (*sc. S.Margareta*): *Vita Marg.* p.19.

commansor, -oris *m.*

Quomodo Iohannes Volah, iobagio domini nostri, commansor noster ... magnas vulnerationes et correctiones seu percussiones est passus: 1469 Zimmermann, *Urkb.* VII p.370.

commendo, -are

Que (*sc. matronae*) eam multo affectu de diversis regni partibus pariter venientes videre poterant, ... se ... eius orationibus cum devotione commendantes ad propria cum gaudio remanebant (*sic ms., ed. corr.: remeabant*): *Vita Marg.* p.18.

commensalis, -is *adj.* 'latinul' : *körülírva — magyarul*

(scil. rex, propter servitia canonicorum atque capellanorum) specialis (et) commensalis (scil. ecclesiam sancti Martini Posoniensem liberat) ab omni onere taxarum: *1413 Zsigm.oklt.* IV,612.

commetanealiter *adv.* 'latinul' : *körülírva* — *magyarul*

(scil. possessio) penes easdem possessiones Zygethfew et Penthele commetanealiter adiaceret:
1413 Zsigm.oklt. IV,757.

commetanealiter *adv.*

Prescripte siquidem terre duorum aratorum memoratum Laurentium contingentes a parte orientali in villa Sclabonya et a parte meridionali Obusk et Iwanka, a parte occidentali villa Bystrice et a parte septemtrionali Thama commetanealiter adiacere ... debere reperiatur: 1419 *Zsigm.oklt.* VII,169 (p.70).

commetaneus, -a, -um

Cum ... idem ... porcionem ... vendere vellet et alienare in ipsius preiudicium non modicum et gravamen, cum eadem possessio iure commetano fuerit, et in eventum, in quem debeat ab ispo Andrea alienari, ad eum potius, quam ad alium pertineat redimenda: 1340 Diaconescu, *Documente 29*.

commissarius, -a, -um főnévként 2b jelentéséhez
meglévő szónak

Ad quam *haeresim* retundendam magno nobis ex
usu sunt ipsi fratres conventuales, praesertim ve-
nerabilis Marcus a Turri commissarius et provin-
cialis regni nostri: 1525 BROD. *Epist.* p.109.

commissionalis, -e

Si quibus literas nostras commissionales vel alias quascumque dederimus: 1443 Zimmermann, *Urkb.* V p.122.

commissum, -i *n.* 'ex commisso': (*alicuius*) *iussū*,
aliquo iubente — *parancs(á)ból*.

Prout iudicis curie vestre predicti habuimus ex
commisso: 1361 Keglevich, *Garamsztb.* p.130.

commixtio, -onis f.

Qui (*sc. aliqua generatio cuiusdam opinionis religiosae*) ... autentici habentur, quia genus eorum alterius nationis conmixtionem non accepit:
GEORG. HUNG. *Tract.* p.358.

commodose *adv.*

Cum propter arduitatem, difficultatem ac multiplicitatem articularum (*sic*) causarum sic motarum commodose nequaquam ipse cuase Strigonii discuti posse viderentur: 1425 *Pozsonyi vizsály* p.257.

compago, -nis f.

Ut ad loca pristina revertantur, iura, capitulo debita, cum integritate solvendo, observare curant; ne perversorum compago inordinata, statum unitatis valeat immutare, attendentes, quod ferro abscindenda sunt vulnera, quae fomentorum nostrorum non recipiunt medicinam: *1294 CD Hung. VI/1 p.287.*

comparentia, -ae f.

reverendus dominus Andreas doctor prepositus maior eiusdem ecclesie Strigoniensis ... contumaciam prefati domini Iohannis Zekel ... ad audiendam sententiam infrascriptam feni (*sic*) et non comparentiam accusavit: *1521 Reg.Strig.* p.145.

compassio, -onis *f.* (compaxio)

Quia sicut compaxio circa fervorem accenditur:
PAUL.HUNG. *Penit.* p.194.

compassio, -onis f.

Nunquam enim singularis vel sola extra dormitorium nisi ratione compassionis et quietis sororum se comitantium esse volebat (*sc. S.Margareta*): *Vita Marg.* p.19.

compatriota, -ae f.

Vestrae melius noscunt (*sc. amicitiae*) ... potius indigenas et nostros compatriotas habere promotus (*sic, recte forsitan: promovendos*) et fovere atque promovere, quam alienigenas ignotosque introducere: 1469 Zimmermann, *Urkb.* VII p.369.

compensatio, -onis f.

Debitum, ... quamvis modicum, beneficio temporalis servicii, ... compensationem recipit: GEORG. HUNG. *Tract.* p.320.

comperio, -ire

Frequenter enim inter ameros (*ed.corr.:* amaros) cordis gemitus et singultus, ut compertum est, quasi quodammodo extra se rapta lacrymosas rumpebat (*sc. B.Margareta*) in voces: *Vita Marg.* p.19.

competens, -tis

Abhinc ad plagam orientalem tendendo venissent
per competens spatium ad quendam viam novam:
1364/XVII Keglevich, Garamsztb. p.136.

competens, -tis *adj.*

(Reambulatores) per competens spatium quaedam arbores *nyr* appellatas pertranseundo ... signum in terra fecissent: *1414 Zsigm. oklt.* IV,2528.

complacentia, -ae f.

Salutem et favoris complacentiam: 1469 Zimmermann, *Urkb.* VII p.369.

compleo, -ere

Nunquam enim singularis vel sola extra dormitorium nisi ratione compassionis et quietis sororum se comitantium esse volebat et tunc ante lectum suum suas complebat orationes (*sc. S.Margareta*):
Vita Marg. p.19.

complex, -plicis

Quod hostes ipsi se ad ceteros suos complices ea
intentione contulerint: *1473 Szapolyai oklt.* p.137

compono, -ere

Quod nos dictas parentelam et matrimonium inter prefatos dominam Hedwigim et dominum Wilhelmum ducem plene et integraliter perficere volumus ipsosque in thoro nuptiali corporaliter componere et cohabitare permittemus et permittere volumus secundum statuta et consuetudines ... legalis matrimonii ac sacramenti matrimonialis: 1385 Süttő, *Anjou* II p.246.

composite *adv.*

Omnibus hiis curandum est, ut se habeant in oratorio mature, ... iuxta reliquias timorate, in mensa et capitulo composite: GREG.GYÖNGY. *Epit.* XXVIII (p.53^r).

compraesto, -are

Qui cuidam monacho sine iussu meo compraestavit unum equum: 1469 Zimmermann, *Urkb.* VI p.389.

computatio, -onis f.

Summa totalis computationis taxe, prout mihi per
iudices ratio es<t data>: 1515 Horváth–Neumann–Pálosfalvi–C
Tóth, *Levelesláda* p.105.

computus, -us *m.*

Elegerunt ... Michaellem episcopum ... ad recipiendum et exigendum ab eodem magistro Valentino rationem et computum de omnia (*sic*) sua administratione usque ad hec tempora: 1513 *Reg.Strig.* p.102.

concavus, -a, -um

In quem locum concurrit, quia in cor humile,
sicut aqua pluvialis in locum concavum: *Serm.*
Quinqu. 18 (p.56).

conceptio, -onis f.

Quousque nos vestre fraternitates de talibus informarunt de huiusmodi importunitate et mala conceptione in destructionem bonorum nostrorum vestrorumque: *1423 Pozsonyi vizsály* p.253.

conceptio, -onis *f. adatbővítés*

Concessit regia maiestas feria sexta proxima post festum Conceptionis 1524: 1524 BOD. *Epist.* p.106.

concerno, -ere

Quod domini illi, qui aliquid exegerunt, et quos talis exactio minime concernuit, omnia restituere debeant: 1515 Horváth–Neumann–Pálosfalvi–C. Tóth, *Levelesláda* p.103.

concha, -ae f.

qualiter comes Zagrabiensis similiter in singulis annis de vino decimali ad dictum capitulum pertinente unam tunellam vini potencialiter in conchis sive locis decimalibus Zagrabie recipi faciebat: *1343 Mon.civ.Zagr.* I p.162.

concordia, -ae f.

Concordia est virtus cum cives et compaternitas
in identitate iuris instituentis vel cortionis spon-
taneae victio: PAUL.HUNG. *Penit.* p.213.

concors, -dis

Quod ... homo ... palatini ... cum eodem homine nostro ... eas (*sc. possessiones*) ... per suas veras metas et antiquas iuxta ostensionem partium utrarumque concordem reambulassent: 1364/XVII Keglevich, *Garamsztb.* p.135.

concreso, -ere

Ne ex diversitate monetarum nostrarum ... comitibus ipsis Siculorum nostrarum plus exigendi ardor cupiditatis concreseat: 1467 Zimmermann, *Urkb.* VI p.279.

concupiscibile, -is n.

Defectus vero pene quadruplex est in nobis, scilicet ignorantia in ratione, malicia in voluntate, infirmitas in irascibili, et ex hiis conflata concupiscencia in concupiscibili: *Serm. Quinqu. 29* (p.76).

concupiscibile, -is n.

Qui (*sc. humani generis defectus triplex*) est ignorantie cecitas in rationabili ad discernendum, impotentie difficultas in irrationabili ad agredendum, concupiscencie feditas in concupiscibili ad continendum: *Serm. Quinqu. 26* (p.69).

condescendo, -ere

Partes ... ipsum duellum condescendere fecerunt in hunc modum, quod *etc.*: *1291 Erd.Múz.* 1992 p.84.

condescensus, -us *m.*

Ratione propinquioris condescensus linee (sic)
proximitatis iuxta regni consuetudinem: 1419/1451
Zsigm.oklt. VII,318. DF 282767.

condictio, -onis f.

Econtra iusti quasi ab omni creatura notati ita viles et modice conditionis sunt, ut ... : GEORG. HUNG. *Tract.* p.342.

condimentum, -i n.

Item pro condimentis piscium, lacticiniorum, nec non pro cibis fratrum infirmorum quatuor marcas annuatim: *1248/XVIII CD Hung.* IV/2 p.23.

conductio, -onis f.

Conductiones anni 1495. Quartas frugum cultelli Budensis hoc anno arendavimus Clementi provisorio castri Wesprimiensis fl. 26, de quibus solvit fl. 20. etc: *1495 Lib.divis.Vespr.* p.5.

condyloma, -atis *n.*

Quin etiam singula membra propriae infestant
egritudines: caput caphelea, ... abest, ut ... con-
dylomata: BONE. *Symp.* III,446.

confessio, -onis *f.* (confexio) Tractatum brevem de confexione compilavi: PAUL. HUNG. *Penit.* p.191.

confessor, -oris *m.*

De censibus Beati Martini episcopi et confessoris
duplicibus a preterito ad presens: 1480 SZAPOLYAI
OKLT. p.152.

[Szebelédi] 2015.2.16.

configo, -ere

Ego vero omnia mea studia, omnem operam, industriam, cogitationem, mentem denique meum in meo studio et aquirendis litteris confixi et locavi: *1449 TSz 1929 p.134; Dl 80935.*

confiteor, -eri (confexus)

Si quis fecerit peccatum et confexus fuerit: PAUL.
HUNG. *Penit.* p.192.

conformo, -are

Quantum ad primum conformabatur Isaac in prediccione nominis, quia Isaac interpretatur risus: *Serm. Quinqu.* 24 (p.66).

confortatio, -onis f.

(*sc. Dictum prophetae*) impletum est hodie in hoc sancto martire, qui cum esset in multitudine dolorum ex parte lapidantium, consolacionem accepit ex parte apercionis celi et confortacionem ex parte assistencie Filii Dei: *Serm. Quinqu. 15* (p.50).

confrater, -is *m.*

Quomodo Petrus Greb, iuratus consul et confrater dicti consulatus Brassoviensis compos per omnia rationis, sed viribus dietim decrescens coram ipsis in consistorio pariter congregatis assurgens haec verba protulisset: 1463 Zimmermann, *Urkb.* VI p.155.

confrater, -is m.

Litteras praesentes nostri appositione sigilli roboratas ipsi Nanae comiti confratri dignum duximus in supra dictae emtionis testimonium et munimen concedendas: *1248 CD Hung. IV/2 p.25; cf. Dl 323.*

congregatio, -onis *f. sokadalom? vásár? megybe-
kelés?*

Lego, ut Dorothee ancille mee, marito videlicet copulate in ventura congregatione festi Nativitatis Beati Iohannis Baptiste emant unam tunicam duobus florenis aureis: 1477 Neumann, *Korlátkö-
viek* p.181.

coniaceo, -ere

Quatenus ... matrimonium ... consummare
debeatis prefatamque dominam Hedwigim ...
duci ... in thoro nuptiali collocetis ad ample-
xus coniugales detisque eisdem locum et copiam
coniacendi et commorandi, prout ad matrimo-
nialiter coniunctos pertinet: *1385 Süttő, Anjou II*
p.246.

coniectura, -ae f.

Modernis temporibus secundum meam coniecturam credo, quod culpa eorum (*sc. Turcorum*) excrevit intantum, quod ... : GEORG.HUNG. *Tract.* p.314.

coniecturo, -are

Poterit ... de profectu aliquid coniecturari viso
inicio: GEORG. HUNG. *Tract.* p.316.

coniugalis, -e

Quatenus prefatum matrimonium ... consummare debeatis prefatamque dominam Hedwigim, ... sororem nostram ... duci Wilhelmo apponatis et in thoro nuptiali collocetis ad amplexus conjugales: 1385 Süttő, *Anjou* II p.246.

coniunctus, -us *m. locus, ubi fluvii v. rivuli confluunt, fere idem ac ostium fluvii — összefolyás, torkolat.*

Abinde vero secundum quod idem rivulus ... in maiorem rivulum ... decurrit, esset meta terrea, ... deinde ab ipso coniunctu rivulorum per decursum maioris rivuli ... procedendo usque ad locum, ubi ipse rivulus in duas partes divideretur, ipsa divisio rivuli esset pro meta: 1369 Keglevich, *Garamsztb.* p.163.

coniuratus, -a, -um

Quod ... quaedam causa litis materiam in se continens inter circumspectos Symonem, ... civitatis Coluswar commansorem uti actorem ab una et Nicolaum, ... civem civitatis Coluswar praedictae coniuratum partibus ex altera veluti in causam attractum ... ventilata ... extitit: 1466 Zimmermann, *Urkb.* VI p.254.

connexio, -onis f.

Ut ... iobagiones ... unum ... censum ... solvant, ... concedimus per praesentes ex huiusmodi connexionem: 1453 Zimmermann, *Urkb.* V p.420.

conor, -ari

Magno enim affectu et quasi ultra vires ieiunia et ceteras regulares observantias suique utiles ipsis (*sic ed. et ms., recte forsan: temporis*) occupationes conabatur observare (*sc. S.Margareta*): *Vita Marg.* p.19.

conscientia, -ae f.

Pre omnibus aliis illi renegati Christiani et desperati sic erroribus excecata habent conscientiam, quod videantur ligati cathenis igneis dyaboli, quas nullatenus dirumpere valent: GEORG. HUNG. GEORG. HUNG. *Tract.* p.370.

conscientiose *adv.*

Item prefati domini omnes electi iuramentum deposuerunt conscientiose de fidelitate et diligentia, quibus commissum est, ut eorum registra statim post decimas presentare et rationem reddere debeant in capitulo: *1520 Reg.Strig.* p.138.

consequenter *adv.* = *sorban*.

Quod in primis fiat satisfactio damnificatis in bonis episcopatus et deinde in bonis domini comitis Scepusiensis, ... tandem etiam nobis et consequenter aliis: 1515 Horváth–Neumann–Pálosfalvi–C. Tóth, *Levelesláda* p.103.

conservator, -is *m.* (conservator ovium)

(Campus?, ager? 'mező') in terra dicti domini sui
pro conservatore (sic in ed., forte conservatione)
ovium extirpatam fuisse: *1413 Zsigm.oklt.* IV,848.

conservatorius, a-, -um

Quod Deseu ... et Benedictus ... porcionarias possessiones (*sic*) ipsorum ... magistro Pethew, prothonotario magnifici viri, Thome voyvade Transsilvani et comitis de Zonuk, necnon procuratori et iudicis (*sic*) magisterii tavarunicatus domini regis ... nomine tutorio et conservatorio ... collocare intendunt: *1341 Dl 49246; cf. Erd.okmt.* III,64.

conservo, -are

Quas (*sc. imagines B. Margareta*) summo venerabatur affectu ita, ut non solum vigilans, verum etiam et dormiens cum vivifice crucis signo circa se semper devotissime conservaret: *Vita Marg.* p.19.

consimiliter *adv.*

Per eandem viam ultra vallem paludosam Korman vocatam parum meando ... consimiliter duas antiquas metas reperissent: *1419 Zsigm.oklt.* VII,329.

consistorium, -i n.

Quomodo Petrus Greb, iuratus consul et confrater dicti consulatus Brassoviensis compos per omnia rationis, sed viribus dietim decrescens coram ipsis in consistorio pariter congregatis assurgens haec verba protulisset: 1463 Zimmermann, *Urkb.* VI p.155.

consistorium, -i n.

Domini capitulares capitulariter congregati in
consistorium ... constituerunt ... rationistas
... magistros Nicolaum ... ac Iohannem: 1519
Reg.Strig. p.132.

consistorium, -i n.

Cum nos ... in consistorio nostro iuxta solitum pro tribunali pariter consedissemus: 1467 Zimmermann, *Urkb.* VI p.274.

consistorium, -ii n.

Ea, que in celo empirreo et in consistorio sancte Trinitatis tractantur, hominibus in terra manifestantur!: GEORG. HUNG. *Tract.* p.400-402.

consolatorius, -a, -um

Pro excitatione dormientium dicamus consolatorium exemplum: Szilády, *Temesvári* p.74.

consonanter *adv.*

Qui tandem ad nos reversi nobis consonanter retulerunt, quod *etc.*: 1374 Keglevich, *Garamsztb.* p.187; *cf. etiam* 1378 *Ibid.* p.200.

conspico , ere

(Terras arabiles eiusdem) eradicando conspexissent (non obstante contradictione): 1414 *Zsigm. oklt.* IV,2270.

conspico, -ere

(Terras arabiles eiusdem) eradicando conspexissent (non obstante contradicione): 1414 *Zsigm. oklt.* IV,2270.

constans, -antis

Nec reperiri possibile est unquam aliquem Christianum fidem negasse, cum non solum fortes et virilis etatis, sed etiam teneres virgines et pueros examinatos inquisitissimis tormentis fidem Christi usque ad mortem constantissime confesos, firmiter tenuisse quotidie legere et predicare audiamus: GEORG. HUNG. *Tract.* p.304.

constantia, -ae f.

Constantia est stabilitas animi in proposito perseverans: PAUL. HUNG. *Penit.* p.213.

constringo, -ere

Quam (*sc. fidem*) nec vetustas temporis antiquata debilitat, nec annorum spatia fastidiata constringunt: 1461 Zimmermann, *Urkb.* VI p.99.

consuetus, -a, -um

Si quando cursum suum consuetum consummare non poterat (*sc. S.Margareta in orando*): *Vita Marg.* p.19.

consulatus, -i *m.* 'latinul' : körülírva — magyarul
Andreas dictus Lang (circumspectus) iuratus no-
stri (scil. Casschouiensis) consulatus ... (do-
mum emit): 1413 *Zsigm.oklt.* IV,735.

consulatus, -us *m.*

Qui sub praestito officii et dignitatis iuramento, suis constientiis et fide Deo debitis semper salvis et illaesis, nominibus et in personis suis et totius consulatus confessi sunt concorditer asserentes, quomodo *etc.*: 1463 Zimmermann, *Urkb.* VI p.155.

consulo, -ere

Qua propter (*sic*) requirimus et consulimus vos, ut eosdem ... i<n s>uis iuribus cum ad se pertinentibus patienter et quiete permitatis (*sic*): 1384 Süttő, *Anjou* II p.50.

consummatio, -onis f.

Nichil attemptabimus, ... per quod dictum matrimonium impediri vel per fraudem aliquam publicam vel privatam consumationem ipsius matrimonii valeat irritari: 1385 Süttő, *Anjou* II p.246.

consummatio, -onis f.

Que (*sc. B.Margareta*) ... translata est in claustrum, quod parentes eius in insula Danubii, ... a primo fundamento edificaverunt, et ad consummationem usque perduxerunt regaliterque, ut decebat, dotaverunt: *Vita Marg.* p.18.

consummo, -are

Si quando cursum suum consuetum consummare non poterat (*sc. S.Margareta in orando*): *Vita Marg.* p.19.

consumo, -ere

Cura indesinens me exhaurit, emacerat et consumit: VALENT. ECK p.48.

contemptus, -us *m.*

Contemptus est ad quod tenetur vel facere negligerter vel conmittere: PAUL. HUNG. *Penit.* p.202.

contemptus, -us *m.*

Secundus gradus offensionis (*sc. divinae*) est illorum, qui peccatis peccata addendo contemptum Dei incurrunt: GEORG. HUNG. *Tract.* p.314.

contentio, -onis f.

Contentio est inpugnatio veritatis per confidentiam clamoris et hoc ad inanem gloriam refertur, quia spe inanis glorie exercetur: PAUL. HUNG. *Penit.* p.202.

contento, -are

De reliquis vero rebus meis universis disponante
executores mei iuxta discrecionem ... ipsorum,
prout superinde a me informacionem habent,
contententque et satisfaciant familiaribus meis:
1499 Mon.civ.Zagr. II p.520.

contentus, -a, -um

Que (*sc. B.Margareta*) ... ymaginibus piis Domini nostri crucifixi ... et aliorum sanctorum flexis genibus humiliter salutatis conventum ingrediebatur et cibus conventus erat contenta: *Vita Marg.* p.19.

conticesco, -ere

Nunquam in talibus adherebit lingua palato, nunquam silencio hominum labia conticescent: 1422
Mon.episc.Zagr. VI p.71.

continentia, -ae f.

Continentia est virtus abstinendi ab illecebris:
PAUL.HUNG. *Penit.* p.213.

continuo, -are

Ut a prima diei hora usque alterum prandium
conventus orationes suas continuaret: *Vita Marg.*
p.19.

continuo, -are

(Reambulatores) ipsis plagis continuatis ... attigissent locum: *1414 Zsigm. oklt.* IV,1970.

contoralis, -is *f. (pro sing.dat.: conthorati)*

Universa et singula bona, cuiuscumque nominis vocabula sortiantur, mobilia et immobilia conthorati (*sic ed., recte: conthorali*) meae lego: 1463 Zimmermann, *Urkb.* VI p.149.

contra

Contra non venit: [1373], XV Keglevich, *Garamsztb.* p.185.

[Szovák] 2015.2.16.

contrata (contra in orig), ae f. 'latinul': körülírva
— *magyarul*

fundos curiarum suarum iobagionales ... unum
videlicet penes dictam ecclesiam ... alium in li-
nea seu contrata aquillonari habitos ... (scil. de-
dit): 1413 *Zsigm.oklt.* IV,714.

contremisco, -ere

Ut celum superius et terra inferius contremiscent:
GEORG. HUNG. *Tract.* p.322.

controversio, -onis *f.* (contraversio)

Quia ... super diversis ... decimis ... contraversio et litis occasio et materia questionis inter ipsas partes satis dure et acriter ... vertebatur:
1391 Mon.episc.Zagr. II p.326.

controversio, -onis f.

Cum ... inter nos et ipsos cives ... mutua vicissitudine ... lites in controversionis fomites fuissent et extitissent exorte: *1392 Mon.episc.Zagr. II* p.341.

contueor, -eri

Cum nos ad facies predictorum quinque iugero-
rum terrarum per ipsum dominum ... episco-
pum ipsi Gregorio ... et memoratorum fenilium
... domino nostro episcopo per prefatum Gre-
gorium ... permutatim traditorum ... discre-
tos viros ... concanonicos nostrosad prehabito-
rum qualitates, valores et utilitates contuendum
et inspiciendum ... duxissemus transmittendos:

1380 Veszpr.okl. II p.317.

[Szovák] 2015.2.16.

contumacia, -ae f.

Contumacia est auctoritati maioris ex contemptu
oviare vel resistere: PAUL.HUNG. *Penit.* p.202.

contumelia, -ae f.

Contumelia est iniuria in verbis facta: PAUL. HUNG.
Penit. p.203.

convallium, -ii n.

Interpretatur enim mundus vel sanctus, quod Christo convenit, qui est mundus, sicut flos campi et lilium convallium et sanctus sanctorum: *Serm. Quinqu. 28 (p.73).*

conventus, -us m.

Nam (*sc. B.Margareta*) extra conventum, nisi ratione matris vel sororum suarum, ducissarum presentium in claustro vix coacta et hoc raro comedebat: *Vita Marg.* p.19.

conventus, -us *m.*

Que (*sc. B.Margareta*) ... ymaginibus piis Domini nostri crucifixi ... et aliorum sanctorum flexis genibus humiliter salutatis conventum ingrediebatur: *Vita Marg.* p.19.

conventus, -us *m.*

Ut a prima diei hora usque alterum prandium
conventus orationes suas continuaret: *Vita Marg.*
p.19.

conversio, -onis *f. transformatio aquae in vinum
in nuptiis in oppido Cana — a víz borrá változta-
tása a kánai menyegzőn*

Indicio sideris apparuit XIIIa die post nativitatem
suam, testimonio Patris anno in baptismo Iohan-
nis, conversione laticis XXXIo in nupciis alterius
Iohannis: *Serm. Quinqu. 26 (p.69).*

cooperator, -oris *m.*

Quia plurimi imperatores ab antiquo adiunxerunt sibi cooperatores, ut longe lateque diffusa imperii ditio et potestas possit maiori providentia moderari. Quemadmodum ita multotiens factum fuisse antiquitus hystoriographorum autentice scripture manifeste pandunt et attestantur, sic et nos consentimus et vellemus vos permanere in titulo imperiali Grecorum et libere uti illo et extendere

nomen illud contra et adversus barbaricas nationes: 1412 Finke, *Acta Const.* I p.397.

[Szovák] 2015.2.16.

cooperimentum, -i n.

Licet ... racione ... rerum ... mobilium cum eadem quondam domina Anna tempore desponsationis ... eiusdem datarum, ... puta ... duarum vittarum muliebrium gemmis ornatarum, ... cooperimentorum pulvinarium ... quedam causa in curia nostra regia ... mota fuisset: 1526 *Arch.Majténi* p.560; *Dl* 73 240.

cooperor, -ari

Nec me defraudavit divina gratia intentione mea,
sed omnia cooperata sunt michi in bonum: GEORG.
HUNG. *Tract.* p.348.

copula, -ae *f.* (coppula)

Cum liberos pudicissima et coniugali coppula
genuerimus: BONF., *Symp.* III,454.

copulo, -are

Yonos has sententias copulat vendens populis
mercimonia spiritualia: GEORG. HUNG. *Tract.* p.413.

copulo, -are

Lego, ut Dorothee ancille mee, marito videlicet copulate in ventura congregatione festi Nativitatis Beati Iohannis Baptiste emant unam tunicam duobus florenis aureis: 1477 Neumann, *Korlátköviek* p.181.

copulo, -are (coppulare)

Quam quidem cum Romulus intellexisset, Sabinas virgines circiter octingentas rapiendas curavit, ex quibus unam tantum Hersiliam sibi copulavit: BONF., *Symp.* III,580.

cor, cordis n.

Frequenter enim inter ameros (*ed.corr.:* amaros) cordis gemitus et singultus, ut compertum est, quasi quodammodo extra se rapta lacrymosas rumpebat (*sc. B.Margareta*) in voces: *Vita Marg.* p.19.

corizae, -arum f.

Quin etiam singula membra propriae infestant
egritudines: caput cephalea, ... corizae: BONF.
Symp. III,442.

corosna, -ae f.

Item de singulis corosnis piscium magnorum duo denarii et de minorum unus denarius ac de singulis corosnis cancrorum obulus; ... ac de singulis corosnis porcellorum obulus (solvi debent): *1343 Mon.civ.Zagr.* I p.160.

corporalis fluvium, -e *adj.*

Quem videlicet fluvium dictus procurator etc ...
corporalem fluvium Borsva ... fore (astruxis-
sent): *1414 Zsigm. oklt. IV,1948.*

corporaliter *adv.*

Quod nos ... parentelam et matrimonium inter ... dominam Hedwigim et ... ducem plene ... perficere volumus ipsosque in thoro nuptiali corporaliter componere et cohabitare permittemus ... secundum statuta et consuetudines ... legalis matrimonii ac sacramenti matrimonialis: 1385 Süttő, *Anjou* II p.246.

corpus, -oris *n.*

Sic et principem, cui totum reipublicae corpus incumbit, irrequietum esse oportet semper: VALENT. ECK p.48.

corpus, -oris n.

Magno enim affectu et quasi ultra vires ieiunia et ceteras regulares observantias suique utiles ipsis (*sic ed. et ms., recte forsan: temporis*) occupationes conabatur observare (*sc. S.Margareta*), propter quod et sepe ad magnos sui corporis defectus veniebat: *Vita Marg.* p.19.

correctio, -onis f.

Quomodo Iohannes Volah, iobagio domini nostri, commansor noster ... magnas vulnerationes et correctiones seu percussiones est passus: 1469 Zimmermann, *Urkb.* VII p.370.

correctio, -onis f.

De reliquis facinoribus manifestis et occultis, magnis et parvis nulla fit mentio nec confessio nec penitentia nec absolutio nec correctio nec finalis emendatio: GEORG. HUNG. *Tract.* p.364.

correspondeo, -ere

volentes vestris (*sic, recte forsitan: vobis*) benemeritis dignis retributionum favoribus correspondere altare predictum ... vobis ... duximus dandum: *1524 Reg.Strig.* p.158.

corrigiator, -is m.

Michael corrigiator (convenit cum aliquo): 1414
Zsigm. oklt. IV,1989.

corrumpo, -ere

Cum quo habueram pactum, ... ut quendam fratrem suum ... pecuniā ... corrumperet et induceret, ut omnes conatus ipsius cesaris ... exploraret: 1523 C. Tóth, *Bátori* p.220.

costa, -ae f.

Ex tunc praememoratus actor in una costa lateris iuxta sententiam iuratorum civium hoc modo latam erga praelibatum Nicolaum in causam attractum convictus extitisset: 1466 Zimmermann, *Urkb.* VI p.254.

creatio, -onis *f.*

In omnibus ... aliis, que sequuntur, scilicet misterium trinitatis, creationis et redemptionis, habitus spei comprehenditur: GEORG. HUNG. *Tract.* p.308.

creatura, -ae f.

Locus adoracionis triplex est, scilicet sancta ecclesia, sincera consciencia, universa creatura: *Serm. Quinqu.* 9 (p.39).

credentia, -ae f.

Quatenus dictis eiusdem in eisdem factis domini regis fidem credentiae adhibere velitis: 1463 Zimmermann, *Urkb.* VI p.151; *Df* 244 862.

crinalium, -i n. *'latinul'* : *körülírva* — *magyarul*
anulos argenteos et deauratos, necnon crinalia, fa-
sea aurea, monilia, nodulos, lapides pretiosos (ab-
stulit): *1413 Zsigm.oklt.* IV,784.

crinile, -is n.

Licet ... racione ... rerum ... mobilium cum eadem quondam domina Anna tempore desponsationis ... eiusdem datarum, ... puta ... duarum vittarum muliebrium gemmis ornatarum, ... unius crinilis vulgo 'kozorw' ex gemmis contexti ... quedam causa in curia nostra regia ... mota fuisset: *1526 Arch.Majténi* p.560; *Dl 73 240*.

cristallinus, -a, -um

Item lego maiestati sue cuppas argenteas ... ,
item cantharos argenteos magnos duos, item am-
phoram cum pelvi argenteain toto deaurata pro
lavatorio et aliam amphoram cristallinam cum
smalez auro et argento circumferenciis ornatam:
1499 Mon.civ.Zagr. II p.517.

crucifixus, -a, -um

Que (*sc. B.Margareta*) ... ymaginibus piis Domini nostri crucifixi ... et aliorum sanctorum flexis genibus humiliter salutatis conventum ingrediebatur: *Vita Marg.* p.19.

crux, -cis f.

Quas (*sc. imagines B. Margareta*) summo venerabatur affectu ita, ut non solum vigilans, verum etiam et dormiens cum vivifice crucis signo circa se semper devotissime conservaret: *Vita Marg.* p.19.

cultrix, -icis f.

Tota gentilitas cultrix vera Dei effecta est: GEORG.
HUNG. *Tract.* p.320.

cumulatus, -a, -um a II. kötet 3. füzetében szereplő szóhoz adatbővítés

Nobis ... ea, quae nova emergent, scribere per omnem occasionem non gravare, ut et tua erga nos merita et nostrum vicissim in te favorem reddas in dies cumulatiorem: 1525 BROD. *Epist.* p.107.

cupreus, -a, -um

Deinde pro fenestris capelle nostre ex filo cupreo
rete illud, si factum est, significetis nobis, mensu-
ram enim per ... Iohannem ... misimus vobis:
1516 Horváth–Neumann–Pálosfalvi–C. Tóth, *Le-
velesláda*

cuprum, -i n.

Ignorantia sacerdotum eorum (*sc. Turcorum*) velud cuprum auratum sub auri nominis et estimationis rigore obtecta latet: GEORG. HUNG. *Tract.* p.366.

cura, -ae f.

Quandoquidem tot eius cervici impendent curae,
quot membris est praefectus: VALENT. ECK p.48.

curia, -ae f.

(Georgius litteratus occupavit) quendam fundum
seu curiam: *1413 Zsigm.oklt.* IV,1038.

[Kóta] 2015.2.16.

curo, -are

Nec ipsorum litteras vellet curare: *1413 Zsigm.oklt.*
IV,836.

[Kóta] 2015.2.16.

cursilis, -e *adj.*.

Meta terrea cursilis (lineam indicat): 1414 Zsigm.
oklt. IV,2615.

cursualis, -e *adj.*

Abinde per plures metas cursuales procedendo
venissent usque dictas metas novas: *1413 Zsigm.oklt.*
IV,943.

cursus, -us m.

Si quando cursum suum consuetum consummare non poterat (*sc. S.Margareta in orando*): *Vita Marg.* p.19.

custodia, -ae f.

Item predium et silvam nostram in Wigand commisimus custodie decani nostri: *1495 Lib.divis. Vespr.*
p.3.

custos, -dis *m.*

Nos in quadam causa in facto cuiusdam vinee religiosorum fratrum heremitarum ordinis Sancti Pauli primi heremite de Chatka ... inter ipsos fratres heremitas ac honestam dominam ... relictam ... coram religioso fratre Michaele custode dicte ecclesie Sancti Martini alias mota et ventilata ... novum iudicium concessimus: 1497 Horváth, *Pótlások* p.176.

[Szovák] 2015.2.16.

cynicus, -i m.

Quin etiam singula membra propriae infestant
egritudines: caput cephalea, ... cynicus: BONF.
Symp. III,442.

cytharedorum, -i n.?

Et vocem, quam audivi, sicut cytharedorum cytharizantium in cytharis suis et cantabant: BONF., *Symp.* III,736.

cytharizantis, -is *f.*?

Et vocem, quam audivi, sicut cytharedorum cytharizantium in cytharis suis et cantabant: BONF., *Symp.* III,736.

daemon, -onis *m.*

Ita inter daemones diversae et innumerabiles videntur esse praefecture: BONF. *Symp.* III,315.

daemonium, -ii n.

Demonia subiciuntur nobis: *Serm. Quinqu.* 24
(p.67).

damascinum, -i n.

Eidem ecclesie lego casulam meam de damaskino albo aurato cum cruce gemmata cum diversis floribus et omnibus attinenciis: *1499 Mon.civ.Zagr. II p.518.*

damnalis, -e

O ingratitude dampnale vicium, res inquam ingrata, superis et terrenis infesta, heu Deo et hominibus molesta res utique, qua lex humane nature confunditur: *1422 Mon.episc.Zagr. VI p.71.*

deargentatus , -a, -um

Licet ... racione ... rerum ... mobilium cum eadem quondam domina Anna tempore desponsationis ... eiusdem datarum, ... puta ... duarum vittarum muliebrium gemmis ornatarum, ... unius alciminis deargentati ... quedam causa in curia nostra regia ... mota fuisset: 1526 *Arch.Majténi* p.560; *Dl* 73 240.

debilito, -are

Quam (*sc. fidem*) nec vetustas temporis antiquata debilitat, nec annorum spatia fastidiata constringunt: 1461 Zimmermann, *Urkb.* VI p.99.

decanatus, -us *m.*

Pecunie duplales et sextales primo sub decanatu: Paloznok fl. 30,5. Premarthon fl. 13,5. etc. ... Pecunie sextales et duplales de villis sub decanatibus Merenye et Naghberen: Merenye, Wylak, Garabuncz fl. 9 den 20. etc: *1497 Lib.divis. Vespr.* p.35.

decanatus, -us *m.*

Licet indigne ad decanatus officium positus sum,
utor tamen ratione a Deo concessa mihi, ut scire
possum, quid facere in hoc debeam officio: 1469
Zimmermann, *Urkb.* VI p.399; *cf. DF 244941.*

decemlanceatus, -a, -um *adj.* 'latinul' : körülírva
— *magyarul*
(decem marca) numeri et computi nobilium decemlanceatorum (scil. soluti sunt): 1413 *Zsigm.oklt.*
IV,537.

decerto, -are

Dux dictus in eodem exercitu per militiam Hungarorum fideliter decertantium occubuit: *Vita Marg.* p.17.

declinativus, -a, -um *adj.*

(Meta vadit) ad partem aquilonalem declinativo modo per bonum spatium tendendo: *1414 Zsigm. oklt. IV,2350.*

decreasco, -ere

Quomodo Petrus Greb, iuratus consul et confrater dicti consulatus Brassoviensis compos per omnia rationis, sed viribus dietim decrescens coram ipsis in consistorio pariter congregatis assurgens haec verba protulisset: 1463 Zimmermann, *Urkb.* VI p.155.

decuplus, -a, -um

Quis ... tante desolationis in decuple retributionis consolatione futura estimare digne poterit qualitatem?: GEORG. HUNG. *Tract.* p.342.

decus, -oris *n.*

Sunt, qui summam maliciam summum decus existiment atque virtutem: VALENT. ECK p.50.

defectuosus, -a, -um

(*sc. Disciplina caelestis*) in voluntate velle et non velle ita coniungit, ut, quod in uno deficit, in alio supplet, nichil defectuosum, nichil incompletum relinquens: GEORG. HUNG. *Tract.* p.338.

defectus (etatis), -us m.

Defectu etatis (liberatus est): 1414 Zsigm. oklt.
IV,2158.

defectus, -us *m.* 'latinul': körülírva — magyarul
(scil. abbas monachos ad missas celebrandas) in
defectu suorum monachorum adduxisset: 1413
Zsigm.oklt. IV,615.

defectus, -us m.

Magno enim affectu et quasi ultra vires ieiunia et ceteras regulares observantias suique utiles ipsis (*sic ed. et ms., recte forsan: temporis*) occupationes conabatur observare (*sc. S.Margareta*), propter quod et sepe ad magnos sui corporis defectus veniebat: *Vita Marg.* p.19.

defectus, -us *m.*

Quod quamvis totale castrum ... et totale oppidum ... per mortem et decessum seminisque defectum magnifici condam Stephani ... iure successorio atque haereditario mox et de facto in sepefatos exponentes ... condescensa fuerint:
1520/XVII Doc.Bátori I p.300.

deficio, -ere, -feci,- fectus *adatbővítés: LLMAeH vol.III, p.42, B2d-hez*

Supervenerunt repente nova satis adversa: bas-sam illum praefectum Cayri, qui a Turca defece-rat, a suis esse obtruncatum: 1524 BROD. *Epist.* p.97.

deformatio, -onis f.

Considera multitudinem morientium et dispositionem eorum in sepulchris et deformationem: quomodo pleni sunt vermibus et serpentibus, facies deturpate flegmate, pleni omni putredine et fetore: GEORG. HUNG. *Tract.* p.413.

defraudo, -are

Nec me defraudavit divina gratia intentione mea,
sed omnia cooperata sunt michi in bonum: GEORG.
HUNG. *Tract.* p.348.

degestas, -atis *f.* (???)

Sed velim nolim, videlicet me in hac degestate pacienciam habere: *1449 TSz 1929 p.135; Dl 80935.*

[Szovák] 2015.2.16.

dehonestatorius, -a, -um

Propter que quidem ... verba ... contra me prolata ego a cena surgens et ad presentiam dicti domini prepositi personaliter inveni (*sic in ed. minus recte correctum ex inventi*) adiens mihi contra ... familiarem domini prepositi propter huiusmodi verba dehonestatoria per dictum dominum prepositum iustitie complementum petii aministrare: *1425 Pozsonyi vizsály* p.264.

deicio, -ere

Diffusa enim erat gratia quedam eius faciei et gratiosa maturitas de dispectu(*ed.*: !) ita, ut vix unquam asperis vel blandis mutari, deici vel extolli notabiliter videretur: *Vita Marg.* p.18.

delicatus, -a, -um

Aurum ... excellit in divitiis mundi, thus in honoribus, quibus honoratur Deus in cultu religionis, mirra in deliciis, quoniam ex eius unccione conservantur membra tenera delicate carnis: *Serm. Quinqu. 25* (p.68).

deliramentum, -i n.

Omnia, ... que post hec audiebam vel videbam,
nihil aliud nisi deliramenta et illusiones dyaboli
interpretatus sum: GEORG. HUNG. *Tract.* p.302.

dementia, -ae f.

Ex tali ... visione, immo, ut melius dicam, diabolica illusionem rex ... in tantam dementiam et alienationem animi perductus est, ut ... : GEORG. HUNG. *Tract.* p.380.

denigro, -are

Que (*sc. B.Margareta*) ... vestes habitus sui, si de panno notabiliter precioso supra alias coevas suas fuissent, erubescibat portare et, si quando cogebatur ob reverentiam parentum, scalaribus coquinae, ablutionibus ollarum et ceterorum vasorum pulveribusque scopatorum denigrare festinabat: *Vita Marg.* p.18.

deosculor, -ari

Cuius (*sc. Iesu Christi crucifixi*) quinque vulnerum loca perfusis sepius hora lacrimis deosculabatur (*sc. B.Margareta*): *Vita Marg.* p.19.

dependentia, -orum *n.*

Prefatam causam cum suis dependentiis de voluntate domine nostre ... regine vestro examini duximus presentibus remittendam: 1385 Süttő, *Anjou* II p.299.

deperditio, -onis f.

Ne ex huiusmodi sigilli nostri deperditione regnicolis nostris in eorum iuribus ... periculum possit imminere: 1364/1369 Keglevich, *Garamsztb.* p.161.

depono, -ere

Ordinassentque, ut inibi sepes hactenus conservate deponerentur: *1414 Zsigm. oklt. IV,2526.*

depopulator, -oris m.

Quoniam iure cavetur expresse, quod contra molientes Christi monistros extingeuere ac contra incendiarios, violatores ecclesiarum, raptores seu eciam inuasores personarum et rerum ecclesiasticarum et alios publicos depopulatores ac latrones est taliter procedendum, ... quod *etc.*: 1422 *Mon.episc.Zagr.* VI p.73.

depressiusdeppresse, comp. adv.

(Molendinum) simulcum dictis suis clausuris, structuris et cannis depressius situare et locare facere debeant: *1414 Zsigm. oklt. IV,1599.*

depressio, -onis f.

Vestra et eiusdem civitatis depressio in totius christianitatis vergeret verisimiliter detrimentum:
1412 Finke, Acta Const. I p.400.

deputatio, -onis f.

volentes eandem electionem et deputationem iterum et de novo ratam, gratam et firmam habere:
1520 Reg.Strig. p.136.

derisus, -us m.

Ut possint (*sc. iusti*) esse in derisum et in despectum et in obprobrium omnibus, quasi iam non cum vivis, sed cum mortuis deputati, despecti et deiecti: GEORG. HUNG. *Tract.* p.340.

derivatio, -onis f.

Tertium (*sc. indicium odii divini*) est longeva derivatio super ceteras sectas: GEORG. HUNG. *Tract.* p.316.

deseco, -are

Quomodo ... Emericus ... silvas ipsius exponentis ad eandem possessionem Deesfalwa pertinentes omnino desecari et annihilari lignaque succisa asportari fecisset: 1467 Zimmermann, *Urbk.* VI p.275; cf. *DF* 275435.

deservio, -re

Utrasque (*sc. metas*) possessioni Kisodwarnok

prefate deservientes ... renovassent: *1419 Zsigm.oklt.*
VII,329.

[Szovák] 2015.2.16.

despectus, -us m.

Ut possint (*sc. iusti*) esse in derisum et in despectum et in obprobrium omnibus, quasi iam non cum vivis, sed cum mortuis deputati, despecti et deiecti: GEORG. HUNG. *Tract.* p.340.

destituo, -ere *cum* 'in' (*abl.*)

Quod nos nunquam iura vestra privilegiata ac consuetudines vestras hactenus approbatas, sicuti scribitis, infringere, ... neque vos in eis destituere ... anhelavimus: 1443 Zimmermann, *Urkb.* V p.122.

determinate *adv.*

Quum ex aetate a Christo fluxerunt iam anni MCCCCXCVI, ideo videtur, quod parum supersit usque finem mundi, ... licet determinate tempus nesciatur, út praedictum est: Szilády, *Temesvári* p.53.

deturpo, -are

Sortilegiis et incantationibus et divinationibus ita infecti et deturpati et corrupti sunt (*sc. Turci*), ut ... : GEORG. HUNG. *Tract.* p.352.

deus, -i m.

Plato, philosophorum deus (*cf. CIC. de nat. deorum 2,32; Tusc.disp. I,79.*), rempublicam instituens ... beatas fore civitates dixit, ubi *etc.*: VALENT.ECK p.40.

deuterus, -a, -um

Insignia victoriosorum triumphorum, primi contra Ezebagh, secundi seu deutri contra Twrhan etc. ... vestris ... industriis innotuere clarius: 1444 Zimmermann, *Urkb.* V p.124.

deversorium, -ii n.

Humilitatem eorum manifestat ingressio in domum, in illud scilicet vile diversorium, ubi virgo peperit filium suum primogenitum, ubi infinita maiestas membris contraccioribus stabulabat in medio duorum animalium, secundum Augustinum (*sc. ubi?*): *Serm. Quinqu.* 25 (p.68).

devote m.

Quas (*sc. imagines B. Margareta*) summo venerabatur affectu ita, ut non solum vigilans, verum etiam et dormiens cum vivifice crucis signo circa se semper devotissime conservaret: *Vita Marg.* p.19.

devotio, -onis f.

Que (*sc. matronae*) eam multo affectu de diversis regni partibus pariter venientes videre poterant, ... se ... eius orationibus cum devotione commendantes ad propria cum gaudio remanebant (*sic ms., ed. corr.: remeabant*): *Vita Marg.* p.18.

diarria, -ae f.

Quin etiam singula membra propriae infestant
egritudines: caput caphelea, ... diarria ... abest:
BONF. *Symp.* III,444.

diffamatorius, -a, -um (*affamatorius)

Propter que quidem affamatoria (*sic ed., recte Df 228141: diffamatoria*) verba in presentia predictorum hospitem meorum per ipsum familiarem domini prepositi in Hungarico sermone contra me prolata ego a cena surgens ... iustitie complementum petii aministrare: *1425 Pozsonyi vizsály* p.264.

differentia, -ae f.

Regiam decet clementiam ... circa honorificum statum suorum fidelium subditorum provide considerationis intuitum dirigere inter meritoum differentias iuste iudicando¹⁴⁶¹/? Zimmermann, *Urkb.* VI p.99.

diffinitive *adv.*

Dum ista voluntatis conceptio regis ad religiosorum pervenisset noticiam, illico regem adierunt et petierunt, ne istam sententiam diffinitive proferret: GEORG. HUNG. *Tract.* p.376.

difformis, -e

(*sc. Reprobi*) sunt ... super ceteros infirmi, debiles, ignobiles, difformes, timidi, pusillanimes, materiales, ydeote et omnibus aliis defectibus habundantes: GEORG. HUNG. *Tract.* p.344.

diffundo, -ere

Diffusa enim erat gratia quedam eius faciei et gratiosa maturitas de dispectu (*ed.: !*): *Vita Marg.* p.18.

digestio, -onis f.

Quin etiam singula membra propriae infestant
egritudines: caput caphelea, ... digestio ... abest:
BONF. *Symp.* III,444.

dilacero, -are

Quare rogamus vestras ... amicicias, velint eadem easdem litteras fassionales ... iam reformatas sigillo capituli vestri sigillare et nobis remittere prioresque litteras fassionales dilacerare: 1520 Neumann, *Korlátköviek* p.186.

dilapido, -are

Hic segnem vitam ducere vult, iste bona dilapidare, ille seditiones excitare: VALENT. ECK p.50.

diligentia, -ae f.

Que (*sc. B.Margareta*) ... cum multa parentum suorum et fratrum ordinis diligentia cum bonorum sororum secum remanentium societate de claustro Vesprimiensi translata est in claustum, quod parentes eius in insula Danubii ... edificaverunt: *Vita Marg.* p.18.

diliro, -are (delero)

Ut quod peccando commiserat confitendo deleret
(*scil. Adam*): PAUL.HUNG. *Penit.* p.192.

dilucidatio, -onis f.

Si ... inspiciatur sacre doctrine ... sententiarum firmitas, verborum tenacitas, argumentorum inconcussa veritas, rationum securitas, dubiorum clara dilucidatio, ... sufficientia omnium ad salutem pertinētium, ... virtutum redolentia, denique omnium divinarum et humanarum rerum magisterium: GEORG.HUNG. *Tract.* p.392-394.

diluculum, -i n.

Una ... dierum diluculo post ortum solis contra aulam regis propter frigus ad solem cum pluribus aliis ... hominibus et pauperibus sedendo ad spectaculum curie et principum ... transacta hora iam sexta incaute remansimus: GEORG. HUNG. *Tract.* p.386.

direptio, -onis f.

Woynyko, qui attulerat direptionem comitatus
Bachiensis, pro expensis fl<orenis> I: 1522 C.
Tóth, *Bátori* p.237.

dirumpo, -ere

Pre omnibus aliis illi renegati Christiani et desperati sic erroribus excecata habent conscientiam, quod videantur ligati cathenis igneis dyaboli, quas nullatenus dirumpere valent: GEORG. HUNG. GEORG. HUNG. *Tract.* p.370.

discordia, -ae f.

Discordia est aliquorum dissensio, quos prius amoris vinculum colligavit: PAUL.HUNG. *Penit.* p.203.

discrepantia, -ae f.

De lege ... eorum (*sc. Turcorum*) et alkorano vel Mechometo tanta est inter eos discrepantia dicendorum et narrationis diversitas, ut ... : GEORG. HUNG. *Tract.* p.352.

discus, -i m.

Qui cum invenisset in deserto primo discum argenteum, 2o massam auri: *Serm. Qinqu. 30* (p.78).

discussio, -onis f.

Quia praefatus Sandrinus ad terminum pro praemissorum discussione deputatum, in praesentiam executorum mandatorum nostrorum predictorum venire et accedere recusasset: *1429 CD Hung. X/7 p.90.*

disiunctim *adv.*

Quatenus visis presentibus vos communiter vel disiunctim, puta vno vel duobus ex vobis, absentibus ceteris vestrum, partibus praedictis ad vnum certum locum et terminum per vos ipsis deputandum, vestri in presenciam conuocatis et accersitis: *1429 CD Hung. X/7 p.91.*

disligo, -are

De singulis curribus ballarum cum mercibus honeratis nos (sic, recte: non) disligatis Zagrabie transeuntibus ... debentur nostris tributariis duodecim denarii boni banales: *1343 Mon.civ.Zagr.* I p.159.

dispectus, -us *m.*

Diffusa enim erat gratia quedam eius faciei et
gratiosa maturitas de dispectu(*ed.: !*): *Vita Marg.*
p.18.

disponea, -ae f.

Quin etiam singula membra propriae infestant
egritudines: caput caphelea, ... disponea ... abest:
BONF. *Symp.* III,444.

dispositio, -onis f.

Considera multitudinem morientium et dispositionem eorum in sepulchris et deformationem: quomodo pleni sunt vermibus et serpentibus, facies deturpate flegmate, pleni omni putredine et fetore: GEORG. HUNG. *Tract.* p.413.

dispositio, -onis f.

Spiritus ... sensibilis de capite in membra corporis diffunditur et secundum dispositionem organorum format act[t]um in operationem: GEORG. HUNG. *Tract.* p.396-398.

dispositive *adv.*

Non extenditur (*sc. effectus astrorum*) quoad omnes actus liberi arbitrii, nisi dispositive inclinando, in quantum imprimunt in corpus humanum sydera: Szilády, *Temesvári* p.33.

disscipatio =dissipatio.

[Szovák] 2015.2.16.

disservo, -ire

Ipse mercatoribus ubique vellet disservire vulgariter *vndienen*, et non servire: 1413 *Zsigm. oklt.* IV,1490.

dissimilo, -are

Licet ... Deus ista tria (*sc. indicia odii divini*) ...
patienter dissimilet: GEORG.HUNG. *Tract.* p.316.

dissipatio, -onis *f.* (disscipatio)

Qui ... Andream ... a dissipacione frugum Benedicti ... violenter per se abductarum prohibuisset, ... ne se de dissipacione dictarum frugum quoquem (*sic*) intromittat: 1365 Keglevich, *Garamsztb.* p.138.

distinguo, -ere

Dum eandem (*sc. terram*) ab aliorum iuribus possessionariis metaliter sequestrare et distinguere ... voliusset (*sic ed., sc. homo regius*): 1385 Keglevich, *Garamsztb.* p.217.

distractivus, -a, -um

Si quis dicendo officium per magnam eius partem occupet se in aliquo exercitio manuali distractivo, talis non continuaret virtualementem attentionem: GREG. GYÖNGY. *Epit.* XXVIII (p.53^v).

distraho, -ere

Portionem ... quam successores eiusdem Far-
rkasii condam Stephano de Debrew distraxe-
rant et nunc haberetur circa manus regias: *1413*
Zsigm.oklt. IV,853.

distraho, -ere

Quando ... quis ponit se ad dicendum officium cum intentione attendendi ad illud, ... etiamsi frequenter infra ipsum officium ex quadam infirmitate et negligentia distrahatur: GREG. GYÖNGY. *Epit.* XXVIII (p.53^v).

diversitas, -aatis *f.*

Nosti, quanta illius tantae multitudinis sit morum
diversitas: VALENT. ECK p.50.

diverticulum, -i n.

Particula terre duorum diverticulorum ... quam signo metali posito ... ab aliis terris separassent:
1413 Zsigm.oklt. IV,853.

divinus, -a, -um

Que (*sc. B.Margareta*) ... fervebat igne divini amoris: *Vita Marg.* p.19.

divisio, -onis *f. 9 locus, ubi viae v. fluvii dividuntur* — (út- v. folyó)elágazás.

Abinde vero secundum quod idem rivulus ... in maiorem rivulum ... decurrit, esset meta terrea, ... deinde ab ipso coniunctu rivulorum per decursum maioris rivuli ... procedendo usque ad locum, ubi ipse rivulus in duas partes divideretur, ipsa divisio rivuli esset pro meta: 1369 Keglevich, *Garamsztb.* p.163.

divisoratus, -us m.

Item ad officium divisoratus electus est magister Valentinus de Buda: *1509 Reg.Strig.* p.82; *cf. 1516 Ibid.* p.115: Canonicis in sacristia capitulariter congregatis et de danda ratione magistri Valentini Buda de proventibus Beate Marie Virginis per eum tempore divisoratus sui administratis tractantibus et colloquentibus dederunt eidem calculatores et rationatores dominos Iohannem

... et magistrum Petrum.

[Szovák] 2015.2.16.

docibilis, -e

In evangelio fideles docibiles dicti sunt: GEORG.
HUNG. *Tract.* p.368.

docilitas, -atis f.

Docilitas est potentia erudiendi. Dicitur autem docilitas quasi docendi habilitas. Hec autem est recta docilitas ut prius te deinde alios doceas: PAUL.HUNG. *Penit.* p.211.

doctoratus, -us *m.*

In mense Octobris decrevi gradum doctoratus accipere et omnino ad Nativitatem Dei repatriare:
1449 TSz 1929 p.135; Dl 80935.

[Szovák] 2015.2.16.

dolositas, -atis f.

(*sc. Sacerdotes Turcorum*) repleti sunt figmentis et
dolositatibus: GEORG. HUNG. *Tract.* p.352.

dolositas, -atis f.

Quod ille antiquus humani generis hostis cum omnibus artibus dolositatis sue ipsiusque carnis illecebre et mundi fraudulentis (*cod. K1sqq: fraudulententi; cod. P: fraudulente*) insidie superedificatam ei fidei, spei et caritatis structuram nunquam deicere potuerunt: GEORG. HUNG. *Tract.* p.392.

domus, -us f.

Ut vendatur (*sc. vinea*) et pretium ... exponatur ad fabricam domus eiusdem altaris: *c.1491 Veszpr.okl. I p.296.*

donatarius, -a, -um

Hi autem donatarii non habent vendendi ... ipsam domum facultatem: *1515 Reg.Strig.* p.113.

donec *addig*

Quod ... Andreas de Bathor ... nonnullos ex iobagionibus ... captivans ac captos et vinctos ad castrum eiusdem ... addu<ci> fecisset, et in sua captivitate donec reservasset, quoadusque predictum oppidum ... eidem ... florenos XI^C persolvisset: 1515 Horváth–Neumann–Pálosfalvi–C. Tóth, *Levelesláda* p.101.

dormio, -ire

Quas (*sc. imagines B. Margareta*) summo venerabatur affectu ita, ut non solum vigilans, verum et dormiens cum vivifice crucis signo circa se semper devotissime conservaret: *Vita Marg.* p.19.

doto, -are

Que (*sc. B.Margareta*) ... translata est in claustrum, quod parentes eius in insula Danubii, ... a primo fundamento edificaverunt, et ad consummationem usque perduxerunt regaliterque, ut decebat, dotaverunt: *Vita Marg.* p.18.

dozpatus (dozpath), -i m. *'latinul' : körülírva —
magyarul*

dozpatus városa..., dozpath jobbágya..: 1413 *Zsigm.oklt.*
IV,725.

draco, -nis *m.* ”: —

draconem magnum cum suis lapidibus pretiosis
vendicant ... alium draconem parvum pro psal-
teriis cantandis: *1413 Zsigm.oklt.* IV,49.

dualitas, -atis f.

Volo itaque finaliter, ut dualitas dictorum clindiorum argenter<i>orum et domorum in pios usus distribuatur: 1463 Zimmermann, *Urkb.* VI p.149; *Df* 286 635 fol.192^v.

dualitas, -atis f.

Quod dualitas suae curiae pro ecclesia parochiali Beatae Virginis Mariae ipso defuncto debeat pertinere, ... sua tertialitas iuxta dispositionem ... cum dualitate consimiliter debeat pro ecclesia parochiali ... pertinere: 1464 Zimmermann, *Urkb.* VI p.193.

ducissa, -ae f.

Nam (*sc. B.Margareta*) extra conventum, nisi ratione matris vel sororum suarum, ducissarum presentium in claustro vix coacta et hoc raro comedebat: *Vita Marg.* p.19.

duco, -ere

(B.Margareta) noctes quoque pluries oratione pro magna parte ducebat insomnes: *Vita Marg.* p.19.

duco, -ere

Hic segnem vitam ducere vult, iste bona dikapitare, ille seditiones excitare: VALENT. ECK p.50.

[Szovák] 2015.2.16.

ductibilitas, -atis f.

Commendabilia ex condicione nature in humilimente sunt hec, scilicet primo, ductibilitas rationis: *Serm. Quinqu. 3* (p.29).

ductio, -onis f.

Ut velitis comittere ad partes Tycie, ut in via in
ductione per vectores fiant auxilia et sequantur:
1515 Horváth–Neumann–Pálosfalvi–C. Tóth, *Le-
velesláda* p.100.

ductura, -ae f.

(Possessores vineti debebunt dare vinum) cum
propria ductura ad celarium nostrum: *1413 Zsigm.*
oklt. IV,1498.

dumus, -i *m.* 'virgulta', 'dumetum' : — bozót
(scil. meta) per dumos 'rekytye' versus septentrio-
nem eundo: 1413 *Zsigm.oklt.* IV,338.

dumus, -us *m. (sing.)* 'frutex', 'virgultum' : *rubetum singulare, sicut meta — bokor*
venissent ad quendam dumum 'rekythye' meta
terrea circumfusum: 1413 *Zsigm.oklt.* IV,374.

dumus, -us *m.* 'virgulta' : *rubetum densum, sicut limes — sövény*

intrassent in quosdam dumos vulgo 'meghye' dictos et per eosdem tendendo ... ; per dumos 'mege' dictos: 1413 *Zsigm.oklt.* IV,374.

dupla, -ae f.

Dominus custos cum dupla habuit in Pechel 685:
1495 Lib.divis. Vespr. p.12.

dupla, -ae f.

Item dominus prepositus pro sexta, dupla et simpla suis habet apud se 116: *1495 Lib.divis.Vespr.*
p.7.

duplalis, -e

Pecunie duplales et sextales primo sub decanatu: Paloznok fl. 30,5. Premarthon fl. 13,5. etc. ... Pecunie sextales et duplales de villis sub decanatibus Merenye et Naghberen: Merenye, Wylak, Garabuncz fl. 9 den 20. etc: *1497 Lib.divis.Vespr.* p.35; *cf. 1525 Ibid.* p.271: Reliqua vero molendina omnia sunt sextalia et duplalia.

duplatum, -i n.

Qui (sc. cubuli) dividuntur ad quadraginta tres personas cum duplatis et cedunt cuilibet cub<uli> 234 et remanent 3,5: *1495 Lib.divis.Vespr.* p.12.

dupplatus, -a, -um

Eidem ecclesie lego amphoram cum pelvi argentea, ... item pro die Cene Domini unam cuppam deauratam dupplatam argenteam mediocrem et alias duas cuppas parvas argenteas deauratas cum virgultis erectis, discos argenteos duodecim: *1499 Mon.civ.Zagr.* II p.517; *cf. etiam Ibid.* p.518: Lego ... episcopo Waradiensi cuppam deauratam novam unam et salserium auratum dupplum unum.

dupplico, -are

Pro cautela uberiori dictum libellum dupplicasset, quorum unus ad domum regiam tavarnicalem reportatus extitisset, reliquus vero erga communitatem nobilium predictorum predicti comitatus Thuruch remansisset: *1419 Zsigm.oklt.* VII,178.

durus, -a, -um

Que (*sc. B.Margareta*) ... post ... aliquatulum etate proficiens tunicas duriores et interdum cinturas cilicinas super nudo paulatim ferre consuevit: *Vita Marg.* p.18.

ebrietas, -atis f.

Ebrietas est excessus in potu: PAUL.HUNG. *Penit.*
p.206.

ecclesia, -ae *f.* (aecclesia)

Quod ... vel etiam diviso ab aecclesia possimus
confiteri: PAUL.HUNG. *Penit.* p.192.

econtra *adv.*

Econtra iusti quasi ab omni creatura notati ita viles et modice conditionis sunt, ut ... : GEORG. HUNG. *Tract.* p.342.

econtra *adv.*

Sed econtra Deus in electis suis flammam illius
sanctissime caritatis ... accendit: GEORG. HUNG.
Tract. p.334.

econtra *adv.*

Mores ... reproborum ... quasi mola asinaria seipsos et proximos in foveam desperationis mittunt. Et econtra mores electorum, quamvis viciosi et ... deformes, tamen celestis disciplina eos attenuatos et alleviatos quasi quasdam pennas efficit: GEORG. HUNG. *Tract.* p.346.

econverso *adv.*

Dicebant ... sacerdotes ... Econverso isti (*sc. religiosi*) dicebant ... : GEORG. HUNG. *Tract.* p.374.

edentulus, -i m.

Quod nobilis domina Margaretha ... unacum Stephano filio Iohannis infantulo edentuloque necdum ablactato ab eadem domina Margaretha propagato ab una, item Petrus ... parte ab altera in nostri presentia personaliter constituti per eandem dominam ... propositum extitit, ... quod *etc.*: 1369 Keglevich, *Garamsztb.* p.156.

edificatio, -onis f.

Si ... ab affectu mundo et virtuoso processerint, mores quantumcunque incompositi et viciosi in proximis tamen edificationem operantur: GEORG. HUNG. *Tract.* p.346.

educillo, -are

Item anno 1517 de pretiis vinorum de Gerencher ad educilandum extralocatorum, videlicet de Drogh florenis 10, de Nana floreno 1, de Gyarmath florenis 10, qui faciunt florenos 21: *1520 Reg.Strig.* p.135.

effascino, -are

Quasdam in Africa familias hominum esse legimus voce ac lingua effascinantium: BONF. *Symp.* III,229.

efficatissimus

Quamvis ipse super possessionarias portiones suas autentica et efficacissima habeat litteralia instrumenta: 1369 Keglevich, *Garamsztb.* p.169.

efficientia, -ae f.

Tertia causa est charitas et amor, qui me cogit festinare ad huius operos efficientiam: Szilády, *Temesvári* p.81.

effluentia, -ae f.

Sacramentorum sanctitas huius sancte religionis (*sc. Christianae*) tanta est, ut in creatura rationali non solum interioris hominis substantiam divino usui aptam reddere, sed etiam tantarum ei gratiarum redundantiam infundere sufficit, ut et secundum exterioris hominis facultatem ad utilitatem proximorum de effluentia gratiarum in colloquendo ... fructum salutis valeat operari:

GEORG. HUNG. *Tract.* p.394.

[Bujdosó] 2015.2.16.

effluo, -ere

De quibus quidem annis iam quatuor effluxisse in festo Sancti Martini relatum fuit: *1513 Reg.Strig.* p.103.

egestas, -atis f.

Ego hic in egestate et in periculis maximis resideo:
1449 T Sz 1929 p.135; D l 80935.

[Szovák] 2015.2.16.

eiulatus, -us *m.*

Ibi erit fletus et gemitus eiulatus: PAUL. HUNG. *Penit.* p.194.

elaboro, -are

molendinum quoddam, ... quod prefuit prefati
condam magistri Nicolai, ... paratum et elabo-
ratum expensis propriis eiusdem dederunt hono-
rabili magistro Ioanni: *1523 Reg.Strig.* p.150.

elaboro, -are

In quibus ego curandis et in tanto rerum turbine et tot tam externis quam domesticis periculis meliori, qua fieri potest, ratione moderandis propulsandisque ... dies et noctes diligentissime ... elaboro: 1525 Theiner, *Vet.Mon.* II p.656.

elapsus, -us *m.*

Quod ipsa serenitas regia ultra elapsum unius anni personaliter cum magna copia gentium extra metas regni huius exercituavit: 1469 Zimmermann, *Urkb.* VI p.390.

elargior, -iri

Praesentes literas sigillo nostri decanatus duximus elargiendas: 1461/? Zimmermann, *Urkb.* VI p.99.

elatio, -onis f.

Elatio est animi tumor quo non vult quis pati maiorem vel parem: PAUL. HUNG. *Penit.* p.202.

elephantia, -ae f.

Quin etiam singula membra propriae infestant egritudines: caput caphelea, ... abest, ut ... elephantia: BONF. *Symp.* III,446.

elephas, -antis *m.*

Exemplum de elephantibus, de quibus dicit Solinus
... , quod ... : *Serm. Qinqu.* 9 (p.40).

elephas, -ntis *m.* (helephas)

Rhinoceros animal ferocissimum unicum cornu supra nares habet, qui inmitissimus est helephantis inimicus: BONE., *Symp.* III,900.

elibero, -are

Quicumque ex iobagionibus meis propter me fuissent fideiussores pro aliquibus debitis meis, lego, ut ... filius meus omnibus modis eosdem eliberet: 1477 Neumann, *Korlátköviek* p.181.

emacero, -are

Cura indesinens me exhaurit, emacerat et consumit: VALENT. ECK p.48.

emendatio, -onis *f.*

De reliquis facinoribus manifestis et occultis, magnis et parvis nulla fit mentio nec confessio nec penitentia nec absolutio nec correctio nec finalis emendatio: GEORG. HUNG. *Tract.* p.364.

emendum, -i n.

Iiudex ... cum suis iuratis ... udicia sive emenda eorundem tollent et obtinebunt: *1414 Zsigm. oklt. IV,2319.*

emolimentum, -i n.

Emolimenta et proventus ultra 200 cubulos frugum percipiendo: *1413 Zsigm. oklt. IV,1405.*

[Kóta] 2015.2.16.

emphrosthonos, -i m. (emprostotanos)

Quin etiam singula membra propriae infestant
egritudines: caput caphelea, ... emprostotanos
... abest: BONF. *Symp.* III,444.

empyrius, -a, -um

Ea, que in celo empirreo et in consistorio sancte Trinitatis tractantur, hominibus in terra manifestantur!: GEORG. HUNG. *Tract.* p.400-402.

endecatheon, -i n.

Si famoso endecatheon convivio non suum animum relassasset: BONF., *Symp.* III,716.

[Szebelédi] 2015.2.16.

enterocele, -es *f.* (entherochele)

Quin etiam singula membra propriae infestant egritudines: caput caphelea, ... abest, ut ... entherochele: BONF. *Symp.* III,446.

ephebus, -i m.

Nunc cum sangwinem floremque genarum habens, hii sunt ephebi a phebo dicti, qui in herbis depinguntur: *Serm. Quinqu.* 20 (p.60).

ephelis, -idis f.

Quin etiam singula membra propriae infestant
egritudines: caput caphelea, ... abest, ut ... ephe-
lides: BONF. *Symp.* III,446.

epithymeticus, -a, -um

Anima tribus partibus absolvitur: logistica, thymica, epithymetica: BONF. *Symp.* III,410.

epitriton, -i n.

Non ignorandum est sex numeros ad conficiendam harmoniam convenisse: epitriton scilicet, hemiolion: BONF. *Symp.* III,412.

epogdoun, -i n.

Non ignorandum est sex numeros ad conficiendam harmoniam convenisse: epitriton scilicet, hemiolion, ... epogdoun: BONE. *Symp.* III,412.

epulo, -onis *m.*

Cuius pater flamen aut augur aut quindecimvir
sacris faciundis aut qui septemvir epulonum aut
Salius est: BONF., *Symp.* III,816.

equito, -are ???

Post hoc ... dominus Wylhelmus aut sui heredes ob non solutionem dictorum florenorum ac dampnorum obinde contractos et perceptos (*sic ed., recte forsan: contractorum et perceptorum*) equitando seu iniunctos dirigendo ... habeant vigorem nostros homines arestandi: 1385 Süttő, *Anjou* II p.264; *CD Hung. X/8* p.177; *DF 290646*.

erigo, -ere

Damna claustro exinde proveniencia attendentes
... fratribus ordinis predicatorum ... ab viculo,
qui ducit ad plateam pontis usque murum civita-
tis, pro florenis centum ... vendidimus (*sc. fos-*
satum), ... quod ipsi fratres versus domos con-
civium nostrorum murum fossati veteris extollere
atque erigere atque edificia superreducere possent
atque valeant: 1511/1521 Entz, *Kolozsvár* p.150;

Df 277780.

[Szovák] 2015.2.16.

erispila, -ae f.

Quin etiam singula membra propriae infestant egritudines: caput caphelea, ... abest, ut ... erispila: BONF. *Symp.* III,446.

erogatio, -onis *f.*

Ipse similis factus leoni. . . . Quarto in stipendiorum erogacione. Nam leo liberalis moribus predam suam aliis exponit et cibum esternum fastidit: *XIII Madas, Serm.* p.52.

erubesco, -ere

Mirabile dictu tanti sanguinis altitudo et adhuc teneravestes habitus sui, si de panno notabiliter precioso supra alias coevas suasfuissent, erubescibat portare: *Vita Marg.* p.18.

eruptatio, -onis f.

Quin etiam singula membra propriae infestant
egritudines: caput caphelea, ... eruptatio ...
abest: BONF. *Symp.* III,444.

eschiomenon, -i n

Quin etiam singula membra propriae infestant
egritudines: caput caphelea, ... abest, ut ... eschio-
menon: BONF. *Symp.* III,446.

estimabilis (res), -e adj. 'latinul' : körülírva —
magyarul

(si) res estimabiles dedissent (scil. pro pignori),
cum rebus estimabilibus (scil. redimi debeant):
1413 Zsigm.oklt. IV,806.

eudaemon, -onis *m.*

Salus autem hominis duplici modo creatur: per eudaemonem, inquam, si ita loqui fas est, et cacodaemonem, quorum alter ad bonum hortatur et malo revocat: BONE. *Symp.* III,318.

eunuchus, -i m.

Cum enim victus fugeret(sc. *Mithridates*, Bacchidem eunuchum Phernatiam, ... misit nunciantem regis nomine: BONF., *Symp.* III,885.

evacuatio, -onis f.

Evacuationem divini cultus cum audieris, de accidentalibus et non essentialibus dictum intellige:
GEORG. HUNG. *Tract.* p.318.

evacuo, -are

Ceteri (*sc. persecutorum ecclesiae Dei*) ... ad evacuandum cultum Dei operam dederunt: GEORG. HUNG. *Tract.* p.310.

evagino, -are

Evaginat^{is} biccellis (occidere quem voluit): 1413
Zsigm.oklt. IV,840.; 1413 *Zsigm.oklt.* IV,938. 1413
Zsigm.oklt. IV,974.

evanesco, -ere 1 *e conspectu abire* — *eltűnik*.
Qui ... Iohannem ... invenissent cum Andrea,
... sed sine mora ab eorum oculis evanuisset:
1369 Keglevich, *Garamsztb.* p.166.

evello, -ere (*pro inf.imp.act.:* evellare)

Quomodo iudex et iurati cives ac tota communitas Posonie tenderent ad evellandum (*sic*) et destruendum domos censuum ac redituum nostrorum: *1423 Pozsonyi vizsály* p.252.

evestigio *adv.*

Ad guerram evestigio consurgatis: 1413 Zsigm.oklt.
IV,937.

[Kóta] 2015.2.16.

evomo, -are

Utinam esse calidus esse frigidus set quia tepidus es evomam te ab ore meo: PAUL. HUNG. *Penit.* p.204.

exacerbatorius, -a, -um

Sabbato proximo post festum Resurrectionis Domini ad sonum maioris campane omnes domini presentes capitulariter congregati ante magnam choralem missam multis et diversis prius premisis tractatibus et matura prehabita deliberatione ... concluderunt, quod venerabiles viri domini Vitus prepositus et magister Clemens concanonicus nostri per reverendum in Christo patrem

dominum nostrum generosum, dominum episcopum Waradiensem ex relatione honorabilis domini Thome Tompa vocati consocii nostri inculpati, accusati, quod iidem eundem tempore sue captivitatis certis diffamatoriis vel exacerbatoriis pocius verbis graviter offendissent, ... prediis canonicalibus ... debent privari: 1458 *Mon.civ.Zagr.* II p.265.

exactio, -onis f.

Coegit me ad id prelatorum meorum exactio postulationis et precepti obedientia: Szilády, *Temesvári* p.60.

exagero, -are (?)

Turpiter exagerat nobis illustris dominatio vestra, quod nos nulla habita reflexione erga Deum et eius iustitiam castrum Kemlek a magnifico Andrea Both nequiter abstrahere velimus: 1500 /XVIII Arch.Motešický p.295.

exagito, -are

(*sc. Omnis creatura*) insolitis motibus exagitata
in seipsa tabefacta deficiet: GEORG.HUNG. *Tract.*
p.322.

examino, -are

Facile (*sc. credere potes*), modo quantum laboris populi praefectum subire oporteat, ad amussim examinaris: VALENT.ECK p.48.

excaeco, -are

Pre omnibus aliis illi renegati Christiani et desperati sic erroribus excecata[m] habent conscientiam, quod videantur ligati cathenis igneis dyaboli, quas nullatenus dirumpere valent: GEORG. HUNG. *Tract.* p.370.

excaeco, -are

Sagitte ... reproborum repercusse fidei scuto in
corda eorum intrans et oculos mentis eorum in
tantum excecant, ut diabolicas illusiones divi-
nas consolationes credant: GEORG.HUNG. *Tract.*
p.338.

excandescio, -ere

Quo audito ipse magister Iohannes excandescens
plenus rancore dixit lectori: lector mentiris per
guttur tuum: *1515 Reg.Strig.* p.111.

excessor, -oris m.

Idcirco nostrum benivolum consensum ... vobis damus et concedimus huiusmodi excessores secundum excessuum qualitatem digne puniendos et penandos (*sic*): 1454 Mon.civ.Zagr. II p.243; *cf. superius*: quatenus huiusmodi gwerrarum et dissensionum excitatores iuxta statuta alme ecclesie nostre ... puniendi adinstar demeritorum qualitatem vobis concederemus facultatem.

excipio, -ere

(Capitaneus castris ... cives) de iuribus et libertatibus eorum excepisset: *1413 Zsigm.oklt.* IV,836.

[Kóta] 2015.2.16.

excisus, -a, -um *adj.*

Portionem possessionariam ... per se sitam et excisam ab aliis portionibus reperissent: *1413 Zsigm.oklt. IV,853.*

excito, -are

Hic segnem vitam ducere vult, iste bona dikapitare, ille seditiones excitare: VALENT. ECK p.50.

excludo, -ere

Iohannes et Paulus ... de universis possessionibus ... mariti sui eam potentialiter exclusissent:
1385 Süttő, Anjou II p.263.

excuso, -are *'latinul'* : körülírva — magyarul
unus per alium se non excusando (scil. admo-
neat): 1413 Zsigm.oklt. IV,467.

excussus, -a, -um

Que (*sc. B.Margareta*) ... paucis contenta verbis ... nunquam se in risum excussum (*in versione alia [Borselli]: excessivum*) resolvens ... se laudari nullo modo patiebatur: *Vita Marg.* p.18.

exelsus *vide* excelsus

Deus exelsus oculos suae pietatis super Christianum imponens populum Christiano huic exercitui victoriam et prosperitatem donare dignatus est: 1443 Zimmermann, *Urkb.* V p.122.

exercitatio, -onis f.

Scilicet sanctificatio a culpa, exercitatio in laude divina, mortificatio in carne propria et ministratio coram maiestate superna: *Serm. Qinqu.* 19 (p.58).

exhaurio, -ire

Cura indesinens me exhaurit: VALENT.ECK p.48.

[Szovák] 2015.2.16.

exhibeo *vide etiam* exeo

Nos ... paramus exercitum nostrum et cras exhibemus (*sic, recte forsitan: exhibimus*) de hac civitate versus oppidum Naghatwan et abinde campizare incipiemus cis Tyciam: 1449 Zimmermann, *Urkb.* V p.279.

exhibitor, -oris *m.*

Quicquid famulus noster Laurentius, exhibitor presencium nostri ex parte retulerit, eidem fidem creditivam adhibere dignemini: 1465–71 Neumann, *Korlátköviek* p.180.

exhortamentum, -i n. (exortamentum)

Consideratio pietatis equitatisque aciem nostre
mentis exortamentis iustitie attrahunt ... famu-
lantium sudoribus equo beneficiorum libramine
respondere: 1360 Mészáros, *Visegrád* p.125.

exigentia, -ae f.

Ad hoc invitant principem ... tercio necessitas et exigencia ipsius regiminis, ut scilicet qui preest populis, sit eruditus corde in sapientia: *XIII Madas, Serm. p.56.*

exiguitas, -atis f.

Etsi horrebam tam arduum laborem suscipere, tum quia retrahebat me virium exiguitas, tum et sciencie ac ingenii insufficientia: Szilády, *Temesvári* p.60.

exilis, -e

Quia pars exilior sibi in eadem divisione evenisset: 1371 Keglevich, *Garamsztb.* p.175.

[Szovák] 2015.2.16.

exinanitio, -nis f.

(Ne ecclesia sanctae crucis) ad exinanitionem deveniret: *1414 Zsigm. oklt. IV,2065.*

[Kóta] 2015.2.16.

exitus, -us *m.*

(Stephanus in portiione sua praebeat) vicum seu exitum (ad silvas): 1414 *Zsigm. oklt.* IV,2305.

exorbitanter *adv.*

Ne nimium propere et exorbitanter procedere
videremur: *1422 Mon.episc.Zagr. VI p.71.*

expilo, -are *a supplementum I. kötetben szereplő címszóhoz adatbővítés*

Magis congrueret illas *annatas* nobis contribui, quam eiusmodi auctionibus nos et regna nostra expilari: 1523 BROD. *Epist.* p.78.

expositio, -onis f.

Item de expositione florenorum centum per famulum Iohannem Olah de Izdencz reductorum ex generali limitatione dominorum capitularium remansit debitor in florenis 31: *1520 Reg.Strig.* p.136.

expurgo, -are

Si iidem magister aut sui vepres expurgando in ipsa terra pratum ordinarent: 1387 Keglevich, *Garamsztb.* p.225.

exsecror, -ari

Ego quosdam vidi, qui in simplicitate sua firmiter permanentes ... mores et actus eorum (*sc. Turcorum*) execrantes ... in fide Christi mortuos (*sc. esse*): GEORG. HUNG. *Tract.* p.348.

exsecror, -ari

(*sc. Turci*) quidquid viderint, audierint vel senserint, quod hanc sectam non commenda[n]t, immediate quasi frenetici amentes (cod. P: et amentes) execrantes abhorrent fugiuntque tamquam mortale venenum: GEORG. HUNG. *Tract.* p.368.

exsecror, -ari

Ut possint (*sc. iusti*) esse in derisum et in despectum et in obprobrium omnibus, quasi iam non cum vivis, sed cum mortuis deputati, despecti et deiecti, quasi lutum et stercus execrati: GEORG. HUNG. *Tract.* p.340.

exolutio, -onis f.

Terminus exolutionis ipsarum pecuniarum respectu mandatorum suae serenitatis nimis prolixus fore videtur: 1463 Zimmermann, *Urkb.* VI p.151.

exspecto, -are

Cum nos mediantibus aliis litteris nostris vigorosis et efficacibus quoddam castrum ... cum omnibus suis ... iurisdictionibus et proprietatibus ... ad idem castrum nostrum semper et ab antiquo et de presenti expectantibus et provenientiibus ... magistro Blasio ... dederimus: 1386 Keglevich, *Garamsztb.* p.221.

exsupero, -are (esupero)

Quae quidem potentiae in homine quomodo sese habeant, ... quanto quaeque forma nobilior est, tanto magis corporeae materiae dominatur, minus in ea demergitur suaque vi corpoream molem magis esuperat: BONF. *Symp.* III,365.

exterior, -ius

Utrumque sacrificium offerebatur exterius in altari holocaustorum: *Serm. Quinqu.* 24 (p.66).

extollo, -ere *felemel, megmagasít.*

Damna claustro exinde proveniencia attendentes
... fratribus ordinis predicatorum ... ab viculo,
qui ducit ad plateam pontis usque murum civita-
tis, pro florenis centum ... vendidimus (*sc. fos-*
satum), ... quod ipsi fratres versus domos con-
civium nostrorum murum fossati veteris extollere
atque erigere atque edificia superreducere possent
atque valeant: 1511/1521 Entz, *Kolozsvár* p.150;
Df 277780.

extollo, -ere

Diffusa enim erat gratia quedam eius faciei et gratiosa maturitas de dispectu(*ed.:* !) ita, ut vix unquam asperis vel blandis mutari, deici vel extolli notabiliter videretur: *Vita Marg.* p.18.

extra *praep.c.acc.*

Frequenter enim inter ameros (*ed.corr.:* amaros) cordis gemitus et singultus, ut compertum est, quasi quodammodo extra se rapta lacrymosas rumpebat (*sc. B.Margareta*) in voces: *Vita Marg.* p.19.

extradatio, -onis f.

Directo modo ad plagam australem semper in acie dicti magni fossati peragrando pervenissent ad priorem metam angularem iuxta arborem seu dumum sambucii erectam, ubi finivissent d dictas mensurationem et extraditionem predicte domus et curie: *1419 Zsigm.oklt.* VII,158.

extraloco, -are

Item anno 1517 de pretiis vinorum de Gerencher ad educilandum extralocatorum, videlicet de Dorogh florenis 10, de Nana floreno 1, de Gyarmath florenis 10, qui faciunt florenos 21: *1520 Reg.Strig.* p.135.

extremitas, -atis *f.*

Eidem notificavi conditiones castris Clissii et angustias, imo extremitates, in quibus populus Clissiensis versabatur: 1525 Theiner, *Vet.Mon.* II p.656.

extremitas, -atis f.

Quorum (*sc. iugerorum terrarum*) una extremitas finalis ad orientis plagam, altera vero versus occasum solis ... protenderetur: *1380 Veszpr.okl.* II p.316.

exuberans, -antis

Ut ... in prenotatis decem iugeribus terrarum arabilium loco dictorum duorum fenilium ... dandis et assignandis ... episcopo ... augmentum maioris et exuberantioris fructus provenire, quam ipsi Gregorio ... conspexissent: 1380 *Veszpr.okl.* II p.318.

exulceratio, -onis f.

Quin etiam singula membra propriae infestant
egritudines: caput caphelea, ... exulceratio ...
abest: BONF. *Symp.* III,444.

fabricare

Videlicet dicti condam domini Stephani in ipsa capella ... marmoreis in tumulis subtili arte et magisterio fabricatis existunt feliciter recondita:
1510 Szapolyai oklt. p.304.

fabricatio, -onis f.

Qui (*sc. Noe*) universo orbe corrupto solus in fabricatione arche laborare tempore tam longo non fastidivit: GEORG. HUNG. *Tract.* p.398.

fabrico, -are

Qui (*sc. summus artifex*) ad tam mirabile opus
tam mirandum instrumentum fabricavit: GEORG.
HUNG. *Tract.* p.334.

facies, -ei f.

Et nos, conventus predicti monasterii Sancti Benedicti de Gron similiter nos quandam clausulam in facie supradicti privilegii reperisse sub maioris ac novi duplicis sigilli ... regis ... Lodovici appensione ratificatam et confirmatam (*sic, desideratur forsitan: testamur*): 1369 Keglevich, *Garamsztb.* p.161.

factor, -oris *m.*

Quocirca vobis universis et singulis capitaneis,
... vicecastellanis aliisque quibusvis factoribus et
officialibus nostris pro tempore constitutis: 1509
Szapolyai oklt. p.299.

facultas, -atis f.

Nos ... litteras predictas nostre facultatis unacum aliis litteris ipsis dominis preposito et capitulo super nostra transmissione loquentibus coram notario ... presentavimus: *1425 Pozsonyi vizsály* p.257.

facultas, -atis f.

Qui si ea facultate se in causas saeculares intermiserit, cui huiusmodi nostra facultas in nullo suffragetur: 1443 Zimmermann, *Urkb.* V p.122.

facunde *adv.*

Inter alia namque inclita celsitudinis vestre ac progenitorum vestrorum merita, que fecunde recensuit et facunde, prudenter asseruit *etc: 1412* Finke, *Acta Const.* I p.400.

fagus, -us *f.* (fagius)

Arborem fagii (cruce signaverunt): *1413 Zsigm.oklt.*
IV,848.

[Kóta] 2015.2.16.

fallacia, -ae f.

De avaritia nascuntur. VI. proditio, fraus, fallacia:
PAUL.HUNG. *Penit.* p.195.

fallax, -cis *adj.*

Ipsi tanquam mali et fallaces mentiti fuissent:
1413 Zsigm.oklt. IV,836.

fallax

Dicitur quis verax vel fallax. . . . Tamen est fallax, quando dicit verum et intendit dicere falsum, ut si quis putans esse latronem in nemore: PAUL. HUNG. *Penit.* p.205.

falsarius, -a, -um

Sequitur registrum omnium dominorum canonicorum capituli Zagrabiensis, qui interfuerunt consilio et decreto per ipsos contra dominum Petrum Sloterkch dicto archidiaconum Dubicensem etc. pro pro falsaria sigillacione cuiusdam littere per ipsum furtive et occulte preter scitum dominorum aliorum facte ... et sub iuramentibus (*sic*) ipsorum tractate et terminate ita, quod

per tempora vite sue prefatus dominus Petrus
exclusus est de consorcio fratrum et quod nun-
quam interesse poterit sigillacioni, ut videbit si-
gillum, et proventibus eiusdem carebit perpetue
et eciam aliis proventibus canonicalibus carebit:
1454 Mon.civ.Zagr. II p.242.

faretra, -ae *f. 'latinul' : körülírva — magyarul*
faretram, gladium, etc. (scil. occisi viri tradita
sunt): 1413 *Zsigm.oklt.* IV,800.

faseum, -i n. *'latinul'* : *körülírva* — *magyarul*
anulos argenteos et deauratos, necnon crinalia, fa-
sea aurea, monilia, nodulos, lapides pretiosos (ab-
stulit): *1413 Zsigm.oklt.* IV,784.

fastidio, -ire

Qui (*sc. Noe*) universo orbe corrupto solus in fabricatione arche laborare tempore tam longo non fastidivit: GEORG. HUNG. *Tract.* p.398.

fastidium, -ii n.

Quin etiam singula membra propriae infestant
egritudines: caput caphelea, ... fastidium ...
abest: BONF. *Symp.* III,444.

faustus, -a, -um *adatbővítés a szó 1. jelentéséhez*
Vestrae ... dominationi cupio legationem ...
esse faustam felicemque: 1525 BROD. *Epist.* p.113.

fautor, -oris m.

Isti (*sc. aliqua generatio cuiusdam opinionis religiosae*) sue opinionis multos habent fautores:
GEORG. HUNG. *Tract.* p.358.

fautor, -oris *m.*

Extunc de consilio nostrorum fautorum et baronum ... regni Hungarie supradictas tricesimas ... perpetue removebimus, ymo transferemus ad eandem Jauriensem civitatem et Sempthe: 1385
Süttő, *Anjou* II p.254.

favorabilitas, -atis f.

Premissis supplicationibus ... religiosarum dominarum ... regia favorabilitate exauditis et admissis ... duas litteras ... confirmamus: 1373
Veszpr.okl. II p.313.

fecundo, -are

Sublimitatem (*codd. P3, P: Ad sublimitatem*) scientie huius religionis (*sc. christianitatis*) intelligendam nullum convenientioris similitudinis modum invenio quam, sicut de paradiso exeuntes quatuor flumina totum mundum irrigarunt, sic nimirum quatuor evangeliorum scientia et doctrina ... universam humanam naturam diu aridam et sterilem salutis fetu fecundavit: GEORG.

HUNG. *Tract.* p.400.

[Bujdosó] 2015.2.16.

fel, fellis *n*

Quin etiam singula membra propriae infestant
egritudines: caput caphelea, ... fel ... icteritia
... abest: BONF. *Symp.* III,445.

ferveo, -ere

Que (*sc. B.Margareta*) ... fervebat igne divini
amoris: *Vita Marg.* p.19.

festino, -are

Que (*sc. B.Margareta*) ... vestes habitus sui, si de panno notabiliter precioso supra alias coevas suas fuissent, erubescibat portare et, si quando cogebatur ob reverentiam parentum, scalaribus coquinae, ablutionibus ollarum et ceterorum vasorum pulveribusque scopatorum denigrare festinabat: *Vita Marg.* p.18.

festinus, -a, -um

Quia idem ... propter eius festinum decessum et vehementem super donatione ipsius sessionis litteras emanari facere nequiverat: *1343 Mészáros, Visegrád* p.109; *Cd Zichy XII* p.12–15.

festo, -are

Sequentes autem festivitates festari sunt precepte in synodo per felicem et beatum patrem, dominum Augustinum quondam Zagrabiensem novissimis temporibus videlicet episcopum: Sancti Stephani regis, Sancti Ladiszali regis, Sancti Emerici ducis *etc.*: *XIV Mon.civ.Zagr.* I p.80.

fetus, -us m.

Sublimitatem (*codd. P3, P: Ad sublimitatem*) scientie huius religionis (*sc. christianitatis*) intelligendam nullum convenientioris similitudinis modum invenio quam, sicut de paradiso exeuntes quatuor flumina totum mundum irrigarunt, sic nimirum quatuor evangeliorum scientia et doctrina ... universam humanam naturam diu aridam et sterilem salutis fetu fecundavit: GEORG.

[Bujdosó] 2015.2.16.

HUNG. *Tract.* p.400.

[Bujdosó] 2015.2.16.

feudalis (conservatio), -e adj.

Ratione conductionis et feudalis conservationis
possessionis (decem florenos solvit): *1414 Zsigm.*
oklt. IV,2165.

fidefragus, -a, -um *adj.*

Pro fidefrago reputari deberet: 1414 Zsigm. oklt.
IV,2584.

[Kóta] 2015.2.16.

fidemeritus, -a, -um

Maiorem ... ob cautelam praesentes duxi literas in praesentia fide meritorum plurimorum, proprio meo cum sigillo roboravi: 1443 Zimmermann, *Urkb.* V p.123.

fiducia, -ae f.

Fiducia est certa spes animi rem inchoatam ad finem perducentis: PAUL.HUNG. *Penit.* p.213.

figmentum, -i n.

(*sc. Sacerdotes Turcorum*) repleti sunt figmentis et dolositatibus: GEORG. HUNG. *Tract.* p.352.

figura, -ae f.

Utrumque (*sc. sacrificium spirituale et corporale*)
habuit figuram sui in veteri lege: *Serm. Quinqu. 24*
(p.66).

filialis, -is *f.*

Ideo committimus vobis firmissime universis tricesimarum filialium exactoribus: 1491 SZAPOLYAI OKLT. p.192.

[Szebelédi] 2015.2.16.

filum, -i n.

Deinde pro fenestris capelle nostre ex filo cupreo
rete illud, si factum est, significetis nobis, mensu-
ram enim per ... Iohannem ... misimus vobis:
1516 Horváth–Neumann–Pálosfalvi–C. Tóth, *Le-
velesláda*

firmitas, -atis f.

Firmitas est virtus animi omnia equanimiter portans: PAUL. HUNG. *Penit.* p.213.

fistula, -ae f.

Quin etiam singula membra propriae infestant
egritudines: caput caphelea, ... abest, ut ... fi-
stulae: BONF. *Symp.* III,446.

fistulator, -is *m. 'tibicen'* : (*nomen proprium*) —
furulyás v. fuvolás
sessio Andree fistulatoris: 1413 *Zsigm.oklt.* IV,71.

fixura, -ae f.

Quod ... Iohannes ... vestimenta eiusdem per plura loca transfixisset, quae fixura in vestimentis ipsius fratris Emerici apparent manifeste: 1449 /XVIII Zimmermann, *Urkb.* V p.268.

flamen, -inis *n.*

Cuius pater flamen aut augur aut quindecimvir
sacris faciundis aut qui septemvir epulonum aut
Salius est: BONF., *Symp.* III,816.

flaska, -ae f. 'lagaena', 'vascula' : *vas ad vinum continendum* — *palack, flaska*
(*legat*) unam flaskam similiter argenteam, unam amforam argenteam, duas cuppas argenteas et duos ciphos argenteos vulgariter *serlik* vocatas:
1413 Zsigm. oklt. IV. 68.

flecto, -ere

Que (*sc. B.Margareta*) ... ymaginibus piis Domini nostri crucifixi ... et aliorum sanctorum flexis genibus humiliter salutatis conventum ingrediebatur: *Vita Marg.* p.19.

fluctuatio, -onis f.

De ista ... modica fluctuatione intantum profeci, ut, si centum annos inter eos manere debuissem, nullatenus motus fuisset nec de religione Christiana aliquid dubii admissem auxiliante mihi divina clementia: GEORG. HUNG. *Tract.* p.302.

fluor, -oris *m.*

Quin etiam singula membra propriae infestant
egritudines: caput caphelea, ... chordios ... abest:
BONF. *Symp.* III,445.

fluxibilitas, -atis f.

In vestimentis materialibus sequenda est necessitas et vitanda superfluitas, preciositas et fluxibilitas: *Serm. Quinqu.* 33 (p.81).

foeditas, -atis *f.* (feditas)

Sequitur de gratibus peccatorum videre nota ergo quod peccatum dicitur esse magnum ... propter feditatem sive maculationem: PAUL. HUNG. *Penit.* p.199.

foeditas, -atis f.

Qui (*sc. humani generis defectus triplex*) est ignorantie cecitas in rationabili ad discernendum, impotentie difficultas in irrationabili ad agredendum, concupiscencie foeditas in concupiscibili ad continendum: *Serm. Quinqu. 26* (p.69).

foetidus, -a,-um (fetidus)

Quia huiusmodi abusiones, et fetidissima scelera non digna reatu et qui committunt huiusmodi peccata et impenitentes moriuntur; sepeliuntur in inferno: PAUL. HUNG. *Penit.* p.208.

foetor, -oris *m.*

Considera multitudinem morientium et dispositionem eorum in sepulchris et deformationem: quomodo pleni sunt vermibus et serpentibus, facies deturpate flegmate, pleni omni putredine et fetore: GEORG. HUNG. *Tract.* p.413.

fontanus, -a, -um

Aquam diximus esse gratiam ad bonum operandum datam, cuius requirentes originem, situationem et utilitatem dicimus, quod origo aque, id est gratie est fontana divinitas: *Serm. Quinqu.* 18 (p.56).

forma fori, -ae f.

(Foenum emptum) a populis ... iusto debito pretio in forma fori facto: *1414 Zsigm. oklt.* IV,2706.

fornax, -cis f. (fornax cementi)

(Scil. meta descendit) ad furnum cementi; *ibidem*:
ad fornacem cementi: 1413 *Zsigm.oklt.* IV,1075.

fornicatio, -onis f.

Fornicatio simplex est carnale commercium preter
ligitimum coytum citra adulterium: PAUL.HUNG.
Penit. p.207.

fortalitium, -ii n.

Qualiter hostes Poloni deserto monte et igne consummato fortalitia discesserint: *1473 Szapolyai oklt.* p.137

fortitudo, -inis f.

Fortitudo est immobilis inter adversa animi labor et periculorum susceptio. ... Fortitudo est virtus qua nec in adversis incursu frangitur, nec prosperitatis blandimento elevatur: PAUL.HUNG. *Penit.* p.213.

fortunium, -i n.

Ut ... < ... dig>netur ... sperandos ac fiendos
processus nostros futuros fortunio nominis Chri-
stiani prosperare: 1444 Zimmermann, *Urkb.* V
p.125.

fossatum, -i n.

Fossatum seu *mezde* dictum (perarando annihilatum est): 1414 *Zsigm. oklt.* IV,1751.

fovea, -ae f.

Mores ... reproborum ... quasi mola asinaria
seipsos et proximos in foveam desperationis mit-
tunt: GEORG.HUNG. *Tract.* p.346.

foveo, -ere 'se f.'

Lego, ut ... filius meus ... parvulum meum nomine Mycam foveat et nutriat ad maturam etatem et eidem ... libertatem unius sessionis usque vitam suam tribuat eidemque tanta bona de meis bonis tribuat, quibus mediantibus idem se fovere valeat et possit: 1477 Neumann, *Korlátköviek* p.181.

fragro, -are

Si ... maioris desiderii corda fragrantia invenerit, tantam habet efficaciam et potentiam precipue sanctitas sacratissime eukaristie, ut utriusque hominis sublata viciorum et terrenorum sarcina adhuc in terra positus illius celestis patrie gustum fruitionis valeat conferre: GEORG. HUNG. *Tract.* p.396.

fraternaliter *adv.*

Quod ipsi ... universas possessiones ... sive hereditarias, sive emptitias vel impigneratitias (*sic*) ... in communi fraternaliter possidendas sibi condonassent: Keglevich, *Garamsztb.* p.218.

fraudulentus, -a, -um

Quod ille antiquus humani generis hostis cum omnibus artibus dolositatis sue ipsiusque carnis illecebre et mundi fraudulentis (*cod. K1sqq: fraudulententi; cod. P: fraudulente*) insidie superedificatam ei fidei, spei et caritatis structuram nunquam deicere potuerunt: GEORG. HUNG. *Tract.* p.392.

fremo, -ere

Fremat ... in reprobis Mechometus, se viat, quantum poterit, in Antechristo diabolus: GEORG. HUNG. *Tract.* p.392.

fremo, -ere

Magister Georgius, ... quid vellet aut quare ita fremeret, a preposito interrogatus, respondere retinuit: *1425 Pozsonyi vizsály* p.262.

frequenter *adv.*

Frequenter enim inter ameros (*ed.corr.:* amaros) cordis gemitus et singultus, ut compertum est, quasi quodammodo extra se rapta lacrymosas rumpebat (*sc. B.Margareta*) in voces: *Vita Marg.* p.19.

frigus, -oris *n.*

Una ... dierum diluculo post ortum solis contra aulam regis propter frigus ad solem cum pluribus aliis ... hominibus et pauperibus sedendo ad spectaculum curie et principum ... transacta hora iam sexta incaute remansimus: GEORG. HUNG. *Tract.* p.386.

frivolus, -a, -um

(*sc. Turci*) multa de Antechristo ... et de resurrectione mortuorum et extremo iudicio et de inferno et purgatorio frivola et absurda et ad libitum inventa fabulantur et garrunt: GEORG. HUNG. *Tract.* p.366.

frivolus, -a, -um *adj.*

Frivole et nequiter (accusatus est): 1413 Zsigm.oklt.
IV,836.

fructus, -us m.

Ad modum (*sic ed., recte: admodum*) tristabatur
(*sc. S.Margareta*), quod particula diei bone ipsam
sine fructu preterisset: *Vita Marg.* p.19.

fruitio, -onis f.

Quia plenus fuit (*sc. Christus*) virtutibus animi et fruicionibus Dei: *Serm. Quinqu. 12* (p.46).

fruitio, -onis f.

Si ... maioris desiderii corda fragrantia invenerit, tantam habet efficaciam et potentiam precipue sanctitas sacratissime eukaristie, ut utriusque hominis sublata viciorum et terrenorum sarcina adhuc in terra positus illius celestis patrie gustum fruitionis valeat conferre: GEORG. HUNG. *Tract.* p.396.

fulcio, -ire (ulcio ?)

Provisum est, ut res gesta litterarum amminiculo ulceatur (*ed. correxit: recte: fulciatur*): Keglevich, *Garamsztb.* p.144; *cf. 1369 Ibid.* p.162: ut series rei geste scripto privilegiali et testimonio litterarum fulciatur.

fumatim *adv.*

Recognoscimus ... de pecuniis eiusdem contributionis per fumos sew fumatim exactis paratis in pecuniis manibus egregii domini Francisci, ... thesaurarii regni Hungariae ... presentasse ... florensis (*sic*) trecentos: 1522 Horváth, *Pótlások* p.180.

fumigans, -tis f.

Quilibet hospes ... de loco suo sessionali seu de
sua fumigante duos pullos ... praestabunt: 1414
Zsigm. oklt. IV,2319.

fundamentum, -i n.

Que (*sc. B.Margareta*) ... cum bonorum sororum secum remanentium societate de claustro Vesprimiensi translata est in clastrum, quod parentes eius in insula Danubii, que ex tunc dicta est Sancte Marie, nam antea insula leporum dicebatur, ... sub titulo Beate semper Virginis ... a primo fundamento edificaverunt: *Vita Marg.* p.18.

fundatio, -onis f.

Quia ... medicus ... palatini ... volens ibi pro se domos construere lapidibus locum illum fundari fecerat, ... qui quidem medicus ... ratione dicte lapidee foundationis ipsum dominum plebanum et ... fratrem suum ... reddidit expeditos: 1343 Mészáros, *Visegrád* p.109; *CD Zichy* XII p.12–15.

fundator, -oris m.

Qui (*sc. aliqua generatio cuiusdam opinionis religiosae*) ... autentici habentur, quia genus eorum alterius nationis conmixtionem non accepit nec ab origine primorum fundatorum illius secte recessit: GEORG. HUNG. *Tract.* p.358.

fundo, -are

Quia ... medicus ... palatini ... volens ibi pro se domos construere lapidibus locum illum fundari fecerat: 1343 Mészáros, *Visegrád* p.109; *CD Zichy* XII p.12–15.

fundus, -i m.

(Scil. Georgius litteratus occupavit) quendam fundum seu curiam: 1413 *Zsigm.oklt.* IV,1038.

funerium, -i n.

Corpus suum ad sacellum eiusdem parrochiali ecclesie annexum decentibus funebriis et exequiis premissis humo sepeliatur: 1523 *Dl* 47525 fol. 1^r.

fungus, -i m.

Quin etiam singula membra propriae infestant
egritudines: caput caphelea, ... abest, ut ... fun-
gi: BONF. *Symp.* III,446.

furnus, -i m. (furnus cementi)

(Scil. meta descendit) ad furnum cementi; *ibidem*:
ad fornacem cementi: 1413 *Zsigm.oklt.* IV,1075.

furor, -oris *m.*

Furor est inveterata animi tempestas rationem prohibens: PAUL.HUNG. *Penit.* p.203.

furticinium, -ii n

Sed de die in diem ipsorum malitiam crescere et augmentare faciunt per furticina et dampna clandestina: *1463 Szapolyai oklt.* p.83.

furtum, -i n.

Furtum est usurpatio latens et hoc rei aliene invito domino: PAUL. HUNG. *Penit.* p.205.

furunculus, -i m.

Quin etiam singula membra propriae infestant
egritudines: caput caphelea, ... abest, ut ... fu-
runculi: BONF. *Symp.* III,446.

fusor, -is *m.* (fusor campanarum)

Magister Iohannes fusor campanarum (hospes civitatis Iglowensis): *1413 Zsigm.oklt.* IV,826.

fustigo, -are *fustibus v. verberibus aliquem afficere, caedere* — *megbotoz, bottal megver.*

Familiares etiam ipsorum dominorum imo et omnes parvulos seu aprodianos a maiori usque ad minorem taliter fustigari et verberari fecissent, ... ut *etc.*: 1449/XVIII Zimmermann, *Urkb.* V p.268.

galicalis, -e *adj.* 'latinul' : körülírva — magyarul
(civis Cassoviensis) ... 50 ulnas panni Galicalis
(scil. vendidit): 1413 *Zsigm.oklt.* IV,706.

garrus, -ire

(*sc. Turci*) multa de Ante Christo ... et de resurrectione mortuorum et extremo iudicio et de inferno et purgatorio frivola et absurda et ad libitum inventa fabulantur et garrunt: GEORG. HUNG. *Tract.* p.366.

garrío, -ire

Exemplum de avibus, que orta luce garrire incipiunt et modulari: *Serm. Quinqu. 9* (p.40).

gaudeo, -ere, gavisus sum

Licet possessiones nostrae Kysdemeter et Radla vocatae in dominio et perpetuo comitatu nostro Bystriciensi subiectae hactenus terris earum divisim usi et gavisus fuerunt: 1453 Zimmermann, *Urkb.* V p.420.

gaudium, -i n.

(B.Margareta) noctes quoque pluries oratione pro magna parte ducebat insomnes, una vel duabus sororibus ipsam cum gaudio sociantibus: *Vita Marg.* p.19.

geiuno, -are

Qualiter ibi consueverint homines et secundum hoc ei consulare: PAUL.HUNG. *Penit.* p.197. — Hol az adat?

gemitus, -us m.

Frequenter enim inter ameros (*ed.corr.:* amaros) cordis gemitus et singultus, ut compertum est, quasi quodammodo extra se rapta lacrymosas rumpebat (*sc. B.Margareta*) in voces: *Vita Marg.* p.19.

genae, -arum f.

Nunc cum sangwinem floremque genarum habens, hii sunt ephebi a phebo dicti, qui in herbis depinguntur: *Serm. Qinqu.* 20 (p.60).

genealogia, -ae f. (genelodia)

(In causam attracti) super declaratione premissae
genelodie (!) (litteras suas ostendere debent): 1413
Zsigm.oklt. IV,1070.

generatio, -onis *f. De Christo: natio, natus — szü-
letés*

Hoc, quod dicit: hodie, notat presencialitatem,
quia eius generatio non habet finem: *Serm. Quinqu.*
10 (p.41).

genitrix, -icis f.

Que (*sc. B.Margareta*) ... ymaginibus piis Domini nostri crucifixi ... ac genitricis eiusdem ... et aliorum sanctorum flexis genibus humiliter salutatis conventum ingrediebatur: *Vita Marg.* p.19.

gentilitas, -atis f.

Tota gentilitas cultrix vera Dei effecta est: GEORG.
HUNG. *Tract.* p.320.

gentilitas, -atis f.

Conversio gentilitatis ad Deum incarnatum hodie
est facta et incepta: *Serm. Quinqu. 25* (p.67).

genu, -us n.

Que (*sc. B.Margareta*) ... ymaginibus piis Domini nostri crucifixi ... et aliorum sanctorum flexis genibus humiliter salutatis conventum ingrediebatur: *Vita Marg.* p.19.

genuflexio, -onis f.

Et exterius in signo corporis, ut sunt prostraciones
... et genuflexiones: *Serm. Quinqu.* 25 (p.69).

geometricus, -a, -um

Quam cum et litteris et geometricis philosophicisque disciplinis mirifice foret ornata: BONF., *Symp.* III,561.

gerebius, -i m.

Quocirca vobis, iudicibus et iuratis civibus et gerebiis ... firmiter praecipientes mandamus, quatenus *etc.*: 1453 Zimmermann, *Urkb.* V p.420.

gestinatio, -onis *f. (?) forsan idem – nisi mendum
– ac gesticulatio (?) — taglejtés (?)*.

Quod ... Iohannes Greb ... ad hospitium ipsorum irruens omnesque familiares suos de equis ipsorum tam magna gestinatione (*sic ed.*) descendere faciens, alta et terribili voce verbisque ignominiosis et vituperiosis clamando dixisset: 1449 /XVIII Zimmermann, *Urkb.* V p.267.

giplois, -dis f.

Velutum de carmasino rubeo et figurato pro una giploide d<ominationi> v<estre> transmisi et licet sit satis exiguum et parum minusculum, tamen spero vos benignitate vestra gratanter accepturos: 1449 TSz 1929 p.134; *Dl* 80935.

glandinosus, -a, -um

In eadem via versus eandem plagam occidentalem procedendo in magna silva glandinosa sub quadam arbore ilicis signum metale de terra signatam invenissent: *1419 Zsigm.oklt.* VII,372.

glando, -inis f.

Porci magni in toto, dum ad Zamoskez misimus ad glandines, fuerunt Cj sine uno porco: 1483–1486 *Dl 56161* fol. 1^v.

glandula, -ae f.

Quin etiam singula membra propriae infestant
egritudines: caput caphelea, ... abest, ut ... glandula: BONF. *Symp.* III,446.

gradior, -iri, -tum 'pergere', 'vadere' : *cursum tenere* — *halad*
meta ... dehinc graditur ad collem Sarkafew vocatam: 1413 *Zsigm.oklt.* IV,367.

granicia, -ae *f.* 'latinul' : körülírva — magyarul
ad respiciendum granicias (scil. missum est): 1413
Zsigm.oklt. IV,457.

gratia, -ae f.

Diffusa enim erat gratia quedam eius faciei et
gratiosa maturitas de dispectu(*ed.: !*): *Vita Marg.*
p.18.

gratia, -ae f.

Gratia est virtus qua benefactoribus nostris ratione beneficiorum grati tenemur: PAUL.HUNG. *Penit.* p.212.

gratiosus, -a, -um

Diffusa enim erat gratia quedam eius faciei et gratiosa maturitas de dispectu(*ed.: !*): *Vita Marg.* p.18.

graviter

Pro quo vobis profecto graviter imputamus: 1508
Szapolyai oklt. p.296.

[Szebelédi] 2015.2.16.

gravor, -ari a IV. kötetben szereplő *gravo, -are* ige alá lett sorolva, helytelenül, mert ez nem annak a *passivuma*, hanem önálló *deponens* ige, egyébként a 4. jelentés alá tartozna

Nobis ... ea, quae nova emergent, scribere per omnem occasionem non gravare, ut et tua erga nos merita et nostrum vicissim in te favorem reddas in dies cumulatiorem: 1525 BROD. *Epist.* p.107.

gravor, -ari a IV. kötetben szereplő *gravo, -are* ige
deponens, nem pedig passzív alakja

Si quid aliud orator vel procuratores nostri agendum putabunt, agere non graveris: 1525 BROD.
Epist. p.116.

guberno, -are

Ut ostenderet Dominus, quo spiritu adulta esset gubernanda (*sc. B.Margareta*): *Vita Marg.* p.17.

guerra, -ae f.

Certe sciatis, cum magna persona guerras inchi-
vastis: *1474 Szapolyai oklt.* p.141.

gulositas, -atis f.

Gulositas est excessus in cibo que alio nomine crapula solet censer: PAUL. HUNG. *Penit.* p.206.

gulosus, -a, -um

Quia si est gulosus abstinentiam: PAUL. HUNG. *Penit.* p.197.

[Hegy] 2015.2.16.

gutta, -ae f.

Idem dominus Ioannes archiepiscopus invasione gutte plerumque laborat: *1414 Zsigm. oklt.* IV,1570.

habitualis, -e

Quanvis ... non requiritur actualis attentio per totum, nec sufficit habitualis solum, sed requiritur virtualis attentio: GREG. GYÖNGY. *Epit.* XX-VIII (p.53^v).

habitus, -us *m.*

Salvator autem tripliciter dicitur, scilicet ab actu salvandi, ab habitu et a potencia: *Serm. Quinqu. 24* (p.67).

habitus, -us *m.*

Mirabile dictu tanti sanguinis altitudo et adhuc teneravestes habitus sui, si de panno notabiliter precioso supra alias coevas suasfuissent, erubescibat portare: *Vita Marg.* p.18.

hebetudo, -inis *f.* (ebetudo)

De ventri ingluvie propagantur V. inepta letitia, scurialitas, immunditia, multiloquium ebetudo sensuum circa intelligentiam: PAUL.HUNG. *Penit.* p.195.

hepaticus, -i m. (epaticus)

Quin etiam singula membra propriae infestant
egritudines: caput caphelea, ... iecur epaticos
... abest: BONF. *Symp.* III,445.

heremitorium, -i n.

(Ecclesia B. M. V. habita) in quodam heremitorio
in pratis Draue sito: *1413 Zsigm.oklt.* IV,1068.

[Kóta] 2015.2.16.

hermellinus, -a, -um

Licet ... racione ... rerum ... mobilium cum eadem quondam domina Anna tempore desponsationis et traductionis eiusdem datarum et assignatarum, puta ... duarum vittarum muliebrium gemmis ornatarum, ... trium subarum ex athlasio aureo, unius sabellinis, alterius variolinis et tercie hermellinis pellibus subducatrum ... quedam causa in curia nostra regia ... mota

fuisset: 1526 *Arch.Majtényi* p.560; *Dl* 73 240.

[Szovák] 2015.2.16.

hernia, -ae f.

Quin etiam singula membra propriae infestant
egritudines: caput caphelea, ... abest, ut ... her-
nia: BONE. *Symp.* III,446.

herpeta, -ae f.

Quin etiam singula membra propriae infestant
egritudines: caput caphelea, ... abest, ut ... her-
peta: BONF. *Symp.* III,446.

Hispanus, -a, -um

Elizabeth relicta Simon Hispani ... ius civile
adepta est feria tertia post Stanislai: *DF 271723*
fol. 9^v.

historice *adv.*

Quatuor modis tem<...> divina scriptura: Primo: tropologice i.e. moraliter wlgo erkewlch serynth. Secundo: historice wlgo lewth dologh serynth. Tertio: allegorice wlgo leky erthelem serynth. Quarto: anagogice mennyei erthelem serynth: XVI^{in.} Szilády, *Temesvári* p.66.

historiographus, -i m.

Quia plurimi imperatores ab antiquo adiunxerunt sibi cooperatores, ut longe lateque diffusa imperii ditio et potestas possit maiori providentia moderari. Quemadmodum ita multotiens factum fuisse antiquitus hystoriographorum autentice scripture manifeste pandunt et attestantur, sic et nos consentimus et vellemus vos permanere in titulo imperiali Grecorum et libere uti illo et extendere

nomen illud contra et adversus barbaricas nationes: 1412 Finke, *Acta Const.* I p.397.

[Szovák] 2015.2.16.

hodium, -ii n.

Hodium est inveteratus animi rancor.unde et odium solet dici inveterata animi ira: PAUL. HUNG. *Penit.* p.203.

holocaustum, -i n.

Utrumque sacrificium offerebatur exterius in altari holocaustorum: *Serm. Quinqu.* 24 (p.66).

holocaustum, -i n. (olocaustum)

Quia dei templum est purissimum totumque se deo offert olocaustum: BONF., *Symp.* III,773.

homicidium, -ii n.

Homicidium est actuali voluntate mortem alicui minari vel moliri. Hee omnes species ad iram referuntur, quia ex ira rationaliter oriuntur: PAUL. HUNG. *Penit.* p.203.

homilia, -ae f.

Quia dicit Gregorius in omelia: *Serm. Qinqu.* 1
(p.24).

homiolion, -i n.

Non ignorandum est sex numeros ad conficiendam harmoniam convenisse: epitriton scilicet, hemiolion: BONE. *Symp.* III,412.

honorifice *adv.*

Receptis honorifice litteris vestris ... homines
nostros ... transmisi<mus>: 1386 Keglevich,
Garamsztb. p.219.

onus *vide* onus

1384 Keglevich, *Garamsztb.* p.214.

[Szovák] 2015.2.16.

horribilitas, -atis *f.* (orribilitas)

Item quedam aderent ipsi peccato, ut est placencia, orribilitas: PAUL.HUNG. *Penit.* p.194.

hortatus, -us *m. adatbővítés: LLMAeH vol.IV,
p.282b-hez*

Adhibet sua sanctitas cum sua sponte, tum meo
etiam hortatu ea remedia, quae potest: sollicitat
pacem inter principes: 1524 BROD. *Epist.* p.98.

hospitalitas, -tis f.

Ipsis dominis victualia sive hospitalitatem dare tenentur: *1414 Zsigm. oklt. IV,2319.*

[Kóta] 2015.2.16.

huiuscemodi *adv. adatbővítés*

Ego pro huiuscemodi vestrae maiestatis in me gratia non habeo, quid aliud vestrae maiestati offeram, nisi perpetuam meam ... in vestram maiestatem sacratissimam fidelitatem et servitutum:
1524 BROD. Epist. p.98.

humanitas, -tis *f.* 'probitas', 'bonitas': *scil. morum
alcis hominis — emberség*
iuxta eorum fidei humanitate ... (scil. exsequant
testamentum): *1413 Zsigm.oklt. IV,416.*

humilis, -e

(*B.Margareta*) noctes quoque pluries oratione pro magna parte ducebat insomnes, una vel duabus sororibus ipsam cum gaudio sociantibus, licet procul humili quamlibet cum rogatu postulans observare: *Vita Marg.* p.19.

humilitas, -atis *f.* (umilitas)

Causa humilitatis non dicas, quia hoc non esset discretum set potius fatuum ut XXII. quest. I. cum umilitatus Morosa: PAUL. HUNG. *Penit.* p.193.

humilitas, -atis f.

Humilitas est virtus, per quam animus in nullo se efferens nihilque boni sibi ascribens, exterius etiam deiecti deferens habitum. Inter has virtutes potest mansuetudo comparari: PAUL. HUNG. *Penit.* p.213.

humiliter *adv.*

Que (*sc. B.Margareta*) ... ymaginibus piis Domini nostri crucifixi ... et aliorum sanctorum flexis genibus humiliter salutatis conventum ingrediebatur: *Vita Marg.* p.19.

husarus, -i m.

Canonicus ... supplicavit eisdem dominis humiliter in persona egregii condam Michaelis Horwath capitanei hwzarorum reverendissimi domini domini Thome cardinalis Strigoniensis, ut etc: *1520 Reg.Strig.* p.138.

hussaro, -onis *m.* (huzaro)

Veniat igitur ad servitia nostra ... cum sex equis
more huzaronum: *1506 Szapolyai oklt.* p.282.

hypochysis, -is f.

Quin etiam singula membra propriae infestant
egritudines: caput cephalaea, ... hypochysis: BONF.
Symp. III,442.

hypocrisis, -is *f.* (ypocrisis)

Nam de inani gloria hec. VII vitia oriuntur, inobedientia, iactantia, ypocrisis: PAUL. HUNG. *Penit.* p.195.

hypocrita, -ae m.

Secundus gradus offensionis (*sc. divinae*) est illorum, qui peccatis peccata addendo contemptum Dei incurrunt, ut sunt heretici et hypocrite et Deum ficte colentes et huiusmodi: GEORG. HUNG. *Tract.* p.314.

iactantia, -ae f.

Que (*sc. B.Margareta*) ... paucis contenta verbis
... vocabula etiam iactantiam vel vanitatem so-
nantia omnino respuebat: *Vita Marg.* p.18.

iannizzarus, -i m. (*ianyczerus)

Venerunt nova de Constantinopoli ... Milites praetorianos, quos ianyczeros vocant, seditione facta, quod augeri sibi stipem annuam postulabant, plures domos et inter ceteras Imbraym bas-sae et nonnullorum aliorum diripuisse atque in praedam vertisse: 1525 BROD. *Epist.* p.119.

icapitaneus *vide capitaneus mendose:*
1463 Zimmermann, *Urkb.* VI p.151; *Df* 244862.

[Szovák] 2015.2.16.

icteritia, -ae f.

Quin etiam singula membra propriae infestant
egritudines: caput caphelea, ... fel ... icteritia
... abest: BONF. *Symp.* III,445.

idioma, -atis *n.*

Cum ... plebanus illius loci ideomatis Hungarici
inscius esset: *1519 Arch.Majtényi* p.503.

idiota, -ae *m. laicus, non sacerdos — laikus, nem pap*

Unusquisque eorum (*sc. Turcorum*) sive sacerdos sive ideota secundum propriam fantasiam de hoc blasphemant et oblocuntur (codd. Usqq, P, f: blasphemant et obloquitur): GEORG. HUNG. *Tract.* p.366.

idiota, -ae m.

(*sc. Reprobi*) sunt ... super ceteros infirmi, debiles, ignobiles, difformes, timidi, pusillanimes, materiales, ydeote et omnibus aliis defectibus habundantes: GEORG. HUNG. *Tract.* p.344.

ieiunium, -i n.

Magno enim affectu et quasi ultra vires ieiunia et ceteras regulares observantias suique utiles ipsis (*sic ed. et ms., recte forsan: temporis*) occupationes conabatur observare (*sc. S.Margareta*): *Vita Marg.* p.19.

ignis, -is m.

Que (*sc. B.Margareta*) ... fervebat igne divini
amoris: *Vita Marg.* p.19.

ignis, -is m.

Quin etiam singula membra propriae infestant
egritudines: caput caphelea, ... abest, ut ... sa-
cer ignis: BONF. *Symp.* III,446.

ignoro, -are

Aliis ... natando evadentibus ipse solus in profundum descendit eo, quod natare ignoravit: Szilády, *Temesvári* p.7.

ileus, -i m. (ileos)

Quin etiam singula membra propriae infestant
egritudines: caput caphelea, ... ileos ... abest:
BONF. *Symp.* III,445.

illaesus, -a, -um

Quo<d> ipsum Stephanum ... in dominio prefatarum possessionum usque ad hec tempora indemnem et illesum cognovimus perstitisse pacifice: 1365 Keglevich, *Garamsztb.* p.140.

illaqueo, -are

Quos motivis exterioribus et materialibus illaqueare non potest (*sc. diabolus*): GEORG.HUNG.
Tract. p.338.

illecebra, -ae f.

Quod ille antiquus humani generis hostis cum omnibus artibus dolositatis sue ipsiusque carnis illecebre et mundi fraudulentis (*cod. K1sqq: fraudulententi; cod. P: fraudulente*) insidie superedificatam ei fidei, spei et caritatis structuram nunquam deicere potuerunt: GEORG. HUNG. *Tract.* p.392.

illegitimus, -a, -um

Quod nos ... parentelam et matrimonium inter ... dominam Hedwigim et dominum ... ducem plene ... perficere volumus ... remota omni illegitima et fraudulosa dilatine: *1385 Süttő, Anjou* II p.246.

illibatus, -a, -um

Sed omnes aut parentibus illibatas aut necessariis remisit: BONF., *Symp.* III,562.

illicitata

Quod Iohannes ... alia facta illicitata (*sic, recte:*
illicita) et potentiaria eisdem ... intulisset: 1373
Keglevich, *Garamsztb.* p.184.

imago, -inis *f.* (ymago)

Que (*sc. B.Margareta*) ... ymaginibus piis Domini nostri crucifixi ... et aliorum sanctorum flexis genibus humiliter salutatis conventum ingrediebatur: *Vita Marg.* p.19.

imbecillitas, -tatis f.

Quin etiam singula membra propriae infestant
egritudines: caput cephalaea, ... imbecillitas: BONF.
Symp. III,442.

imber, -bris *m.*

Ultimum enim est finis, qui intenditur in operatione, ut sessio in scampno et protectio in domo a caumate et imbribus secundum Philosophum (*ubi?*): *Serm. Qinqu.* 17 (p.54).

imbuo, -ere

Ut ab ipsa tenera etate regularibus consuetudinibus imbueretur (*sc. B.Margareta*): *Vita Marg.* p.18.

immutatio, -onis *f. transformatio aquae in vinum
in nuptiis in oppido Cana — a víz borrá változta-
tása a kánai menyegzőn*

Tercio, obediencia creature inferioris immutacio-
ne aque in vinum: *Serm. Quinqu. 26 (p.69).*

impacientia, -ae f.

Impacientia est impetuosum animi motum non
refrenare: PAUL. HUNG. *Penit.* p.203.

imparatus, -a, -um *Vol. V, p.62b szócikkének 2. jelentéséhez további adat*

Qua fraude et simulatione nihil aliud agebatur, quam ut nos securos et imparatos possunt opprimere: 1524 BROD. *Epist.* p.86.

impendo, -ere

Plato ... beatas fore civitates dixit, ubi vel sapientes imperitarent, vel principes ipsi iugem philosophiae operam impenderent: VALENT. ECK p.40.

impendo, -ere

Quandoquidem tot eius cervici impendent curae,
quot membris est praefectus: VALENT. ECK p.48.

impense *adv. adatbővítés*

Postulamus ... a te impense, ut *etc.*: 1525 BROD.

Epist. p.107.

imperito, -are

Plato ... beatas fore civitates dixit, ubi vel sapientes imperitarent, vel principes ipsi iugem philosophiae operam impenderent: VALENT. ECK p.40.

impetigo, -ginis f.

Quin etiam singula membra propriae infestant egritudines: caput caphelea, ... abest, ut ... impetigo: BONF. *Symp.* III,446.

impignoratitius, -a, - (impigneratitius)

Quod ipsi ... universas possessiones ... sive hereditarias, sive emptitias vel impigneratitias (*sic*) ... in communi fraternaliter possidendas sibi condonassent: 1385 Keglevich, *Garamsztb.* p.217.

impignoro, -are (impignero)

Quod Mathias ... quandam particulam terre ...
magistro Iohanni ... pignerī se exposuisse ora-
culo vive vocis confessus est et impigneravit co-
ram nobis: 1387 Keglevich, *Garamsztb.* p.225.

impingo, -ere

Quomodo vos ... super iniuriis, ... que per varie condiciones homines eis inpinguntur, ipsos vestro astare iudicio et iudicatu compelleretis:
1391 Mon.episc.Zagr. II p.329.

impono, -ere, -posui, -positus

De inposicione dico, quod primo inpositum fuit
ab angelo: *Serm. Quinqu. 24* (p.67).

importionatus, -a, -um

(*Sc. non*) sub titulo nobilitatis, sed tamquam ignobilis et homo inportionatus more et ad instar aliorum hominum popularium fecisset residentiam personalem: 1419 *Zsigm.oklt.* VII,171.

impositio, -onis f.

De inposicione dico, quod primo inpositum fuit
ab angelo: *Serm. Quinqu. 24* (p.67).

impraesentiarum *adv.* (*per mendum*: in pecuniarum)

Qualiter vos ... certas pecudes et pecora iobagionum ... abigi et depredari fecissetis abactasque et depredata eciam in pecuniarum (*sic ed., recte [Dl 23321]: impresenciarum*) teneretis tenerique faceretis: 1520 Horváth, *Pótlások* p.179.

imprimis *adv.* (in primis)

Quod in primis fiat satisfactio damnificatis in bonis episcopatus: Horváth–Neumann–Pálosfalvi–C. Tóth, *Levelesláda*

[Szovák] 2015.2.16.

improbitas, -atis f.

ne aliqua possit eis in posterum obesse improbitas: *1318 Mon.civ.Zagr. I p.93.*

improperiosus, -a, -um (impropetiosus)

Quod magister Iacobus ... in verba impropetiosa (*sic ed., recte: improperiosa*) prorupit asserens se meliorem esse hominem, quam prepositus:
1425 Pozsonyi vizsály p.262.

improperium, -ii n.

Pro magno improperio habetur, quando dicitur alicui "czunetsz", id est sine circumcissione:
GEORG. HUNG. *Tract.* p.364.

impropero, -are

Insuper improperamus, quomodo discreto Gregorio ... de aliquo beneficio ... non previdistis:
1423 Pozsonyi vizsály p.253.

impudentia, -ae f.

Item in quolibet peccato tria sunt, impudentia, delectatio et patratio: PAUL. HUNG. *Penit.* p.192.

impudicus, -a, -um

Sed ne in scandalum et dedecus suum manifestum publice eiceretur, quasi nocte clandestine se e medio nostri transtulit et velut impudica deducta extitit (*sc. femina quaedam*): 1467 Zimmermann, *Urkb.* VI p.280.

impulsus, -us m.

Cives illi ... sponsam nostram, matrem ipsorum (*sc. ecclesiam*) huiusmodi sepissimis iniuriis ipsorum ac impulsibus hostilibus lacesitam medulitus et tot enormibus collisam iacturis ... ob et inpugnando subintrare ... conati sunt: 1422 *Mon.episc.Zagr.* VI p.70; *DF* 256267.

inabstinentia, -ae f.

Inabstinentia est in statutum tempus conmedendi
prevenire: PAUL.HUNG. *Penit.* p.206.

inalterabilis, -e

Quamquam cum serenissimo principe domino Wladislao rege Polonie ... ad reprimendos et propulsandos de finibus istis circa mare Turcorum insultus pro dilatione fidei orthodoxe ... diligenti studio laborare ex firmato et inalterabili proposito decrevimus: 1412 Finke, *Acta Const.* I p.397.

incantatio, -onis f.

Sortilegiis et incantationibus et divinationibus ita infecti et deturpati et corrupti sunt (*sc. Turci*), ut ... : GEORG. HUNG. *Tract.* p.352.

incarnatus, -a, -um

Conversio gentilitatis ad Deum incarnatum hodie
est facta et incepta: *Serm. Quinqu. 25* (p.67).

incautus, -a, -um

Qui curiose circa facta eorum (*sc. Turcorum*) intelligenda et perscrutanda, licet pericula, que intervenire possunt, non advertant, incaute se ingerunt: GEORG. HUNG. *Tract.* p.348.

incedo, -ere

Que (*sc. B.Margareta*) cum esset annorum vix quinque, conperiens aliquas ex sororibus indutas ciliciis incedere rogavit magistram suam, religiosam matronam nobilem, quam matrem semper vocabat: *Vita Marg.* p.18.

inceptio, -onis f.

Quod illi novas plantationes facientes diem vel ad minus mensem inceptiois huiusmodi novarum plantationum capitulo notificare teneantur: *1510 Reg.Strig.* p.89.

incestuosos, -a, -um

Quia gravius peccat adulter quam fornicator.
incestuosus quam adulter: PAUL.HUNG. *Penit.*
p.199.

incestus, -us *m.*

Incestus est consanguinearum vel affinium abusus. Unde incestuosi dicuntur qui consanguineis vel affinibus suis abutuntur: PAUL.HUNG. *Penit.* p.207.

inchoo, -are

Accidia est torpor quo quis aut bona negligit inchoare aut inchoata fastidit perficere: PAUL. HUNG. *Penit.* p.203.

incippatio, -nis f.

Clientibus super occultas personarum detentiones, incippationes, martirisationes ... consensum adhibuit pariter et favorem: *1413 Zsigm. oklt.* IV,1490.

incircumcismus, -a, -um

Ipsi (*sc. Turci*) frequenter impropert ceteris dicentes "vos incircumcisi": GEORG. HUNG. *Tract.* p.364.

incircumspectio, -onis f.

Incircumspectio animi est vitium quo quis minus caute discernit contrarietatem vitiorum ut si quis nitet ad avaritiam incidunt in prodigalitem: PAUL. HUNG. *Penit.* p.204.

inciviliter *adv.*

Cives illi nimium inciviliter de dicto Monte Grencensi ... adhuc manu ipsorum extenta ad raptam et instantis continuitate vexacionis sic matris honoribus onerosi, quod sibi sit oneri, ancillantes matrem ipsam eorum, ut non vocentur filii libere ancille, simili modo ad unum adunati ... ad curias dominorum canonicorum nequiter declinarunt: *1422 Mon.episc.Zagr. VI p.69; DF 256267.*

[Szovák] 2015.2.16.

inclusio, -onis *f.*

Sub quarum quidem metarum inclusionibus praefatus homo palatinalis praesente praescripto nostro testimonio ... possessiones ... unicuique ... statuissent: 1364/XVII Keglevich, *Garamsztb.* p.136.

incolo, -ere

Qui quondam dictam terram Korosan incoluis-
sent: 1386 Keglevich, *Garamsztb.* p.219.

[Szovák] 2015.2.16.

incommodum, -i n.

Si quando cursum suum consuetum consummare non poterat (*sc. S.Margareta in orando*), maxime propter parentum suorum presentiam, ac se (*sic ed., recte: si*) non modicum incommodum passa, donec recuperasset, quod necessitate omiserat, ad modum (*sic ed., recte: admodum*) tristabatur: *Vita Marg.* p.19.

incompositus, -a, -um

Si ... ab affectu mundo et virtuoso processerint, mores quantumcunque incompositi et viciosi in proximis tamen edificationem operantur: GEORG. HUNG. *Tract.* p.346.

inconcussus, -a, -um

Si ... inspiciatur sacre doctrine ... sententiarum firmitas, verborum tenacitas, argumentorum inconcussa veritas, rationum securitas, dubiorum clara dilucidatio, ... sufficientia omnium ad salutem pertinētium, ... virtutum redolentia, denique omnium divinarum et humanarum rerum magisterium: GEORG.HUNG. *Tract.* p.392-394.

inconsultus, -a, -um *adatbövítés*

De negotio vero Prutenico repetivit illa eadem, quae superioribus diebus dixerat, ... multa tamen questus de magistro, qui sede apostolica inconsulta religionem a sola sede apostolica dependentem hoc pacto profanavisset: 1525 BROAD. *Epist.* p.119.

inconsutilis, -e

Hic est vestis Christi inconsutilis: *Serm. Quinqu.*
33 (p.83).

incorporo, -are

Ut moris est claustris sororum nostro ordini incorporatarum: *Vita Marg.* p.18.

incorruptibilitas, -atis f.

Incorruptibilitas: *Serm. Quinqu.* 33 (p.83).

incredibiliter *adv. adatbővítés*

Scio unicam vestrae maiestatis voluntatis signi-
ficationem incredibiliter rebus meis profuturam:
1524 BROD. *Epist.* p.98.

incumbo, -ere

Sic et principem, cui totum reipublicae corpus incumbit, irrequietum esse oportet semper: VALENT. ECK p.48.

incurro, -ere (mererem *pro* incurrerem)

Ego vero timens suam furiam, dementiam et indiscretionem, ne mererem (*sic ed., recte Df 228 141: incurrerem*) verecundiam et periculum corporis et vite, mox in nocte fugiens recessi: *1425 Pozsonyi vizsály* p.263.

incursus, -us *m.*

Aliud facere non audentes sub vestre regie indignationis incurso (*var. PRT VIII p.352: incursum*)
in premissis: 1366 Keglevich, *Garamsztb.* p.146.

indecens, -entis *adatbövítés!*

Licet etiam ... investituram caesaream et commissionem illius maiestatis de restituenda nobis ipsa possessione obtinuerimus et homagium debitum illius maiestati fecerimus, tamen hactenus possessionem ipsam assequi non possumus ingrentibus nobis moras et difficultates officialibus illius maiestatis indignas et indecentes: 1525 BROD. *Epist.* p.116.

indefessus, -a, -um

ut premissa aiori, qua possunt, diligencia ac indefessa sollicitudine exequantur locis suis et temporibus opportunis: *1499 Mon.civ.Zagr.* II p.520.

indefessus, -a, -um

Licet illi (*sc. superni cives*) eterno Deo ineffabiles laudes et divina obsequia indefesse reddant:
GEORG. HUNG. *Tract.* p.392.

indemnis, -e

Quo<d> ipsum Stephanum ... in dominio prefatarum possessionum usque ad hec tempora indemnem et illesum cognovimus perstitisse pacifice: 1365 Keglevich, *Garamsztb.* p.140.

indesinens, -tis

Quibus (*sc. servitiis*) idem nobis et pueris nostris
indesinenti cura mere fidelitatis studio in cunctis
nostris et regni nostri negotiis possibiliter studuit
... conplacere: 1384 Süttő, *Anjou* II p.50.

indesinens, -tis

Cura indesinens me exhaurit: VALENT.ECK p.48.

indicibilis, -e

Quam a multis temporibus - etiam cum multa cede fratrum et sanguinis effusione et expensis indicibilibus - habere desiderabimus: *1506 Szapolyai oklt.* p.286.

indico, -ere 1 *enuntiare* — *bejelent.*

Qui ... ad prefatos Iohannem et Nicolaum ...
accedere voluissent et indicere eisdem verbo re-
gio, ut *etc.*: 1369 Keglevich, *Garamsztb.* p.166.

indictus, -a, -um *adatbővítés!*

Rogamus ... te, ut ... habeas commendatam causam nostram ducatus Barensis, cuius possessione licet indicta causa spoliati fuerimus, ad quam legitime successeramus: 1525 BROD. *Epist.* p.116.

indigentia, -ae f.

Nunc quadam indigentia seu necessitate coactus
eandem terram ... Laurentio ... vendidisset
(*sc. Iacobus*): 1386 Keglevich, *Garamsztb.* p.223.

indignatio, -onis f.

Super quorum (*sc. qui ad contemptum Dei despectum addunt*) animabus dyabolus potestatem invincibilem accipiens usque ad indignationem Dei eos perducit: GEORG. HUNG. *Tract.* p.314.

indirecte adv.

Nunc autem ipse Stephanus ... percepisset memoratum Demetrium ... eiusmodi litteras vestras ammonitorias pretextu ... ducentorum florenorum indirecte et preter viam iuris a vobis extractas per vos debite exequucioni demandari velle: 1512–1516 Horváth, *Pótlások* p.178.

indiscretio, -onis f.

Ego vero timens suam furiam, dementiam et indiscretionem, ne mererem (*sic ed., recte Df 228 141: incurrerem*) verecundiam et periculum corporis et vite, mox in nocte fugiens recessi: *1425 Pozsonyi viszály* p.263.

indivisus, -a, -um

Cum quo ipsi forent indivisi: 1378 Keglevich, *Garamsztb.* p.195.

[Szovák] 2015.2.16.

indubitanter *adv.*

Certissime indubitanter (codd. Wsqq: et indubitanter) credendum est nunquam ex aliqua persecutione tantum fructum meritorum ecclesiam Dei reportasse: GEORG. HUNG. *Tract.* p.330-332.

indubitanter *adv.*

Detur ... maioris experientie testimonium cum
evidenti ratione, et ego meis postpositis suis as-
sertionibus indubitanter cum ceteris fidem adhi-
bebo: GEORG.HUNG. *Tract.* p.410.

indubitatus, -a, -um

De opinione, quam prius habui, nunc indubitata sententiam ... proferre possum, quod impossibile sit aliquem Turcum fidem Christi recipere: GEORG. HUNG. *Tract.* p.372.

indumentum, -i n.

Ut qui ministrat Deo, habet indumentum candide
innocencie restringendo concupiscenciam carnis
et motus mentis: *Serm. Quinqu.* 19 (p.58).

inebrio, -are

Qui (*sc. iusti*) hic pre ceteris obprobriis et confusionibus saturati sunt, ibi torrente voluptatis et libertate (codd. K1-N, P: ubertate) domus Dei specialiter inebriari debent: GEORG. HUNG. *Tract.* p.344.

ineffabilis, -e

Licet illi (*sc. superni cives*) eterno Deo ineffabiles laudes et divina obsequia indefesse reddant:
GEORG. HUNG. *Tract.* p.392.

infantilis, -e

Cum iidem pueri adhuc sint quodammodo in etate infantili constituti: 1370 Keglevich, *Garamsztb.* p.172.

infantulus, -i m.

Quod nobilis domina Margaretha ... unacum Stephano filio Iohannis infantulo edentuloque necdum ablactato ab eadem domina Margaretha propagato ab una, item Petrus ... parte ab altera in nostri presentia personaliter constituti per eandem dominam ... propositum extitit, ... quod *etc.*: 1369 Keglevich, *Garamsztb.* p.156.

infectio, -onis *f. Cum negatione de Christo: affectio vulnere peccati originalis originati — áteredő bűnnel való megsebződés*

Ex parte modi nascendi ortus Christi apparet esse sanctissimus, quia exortum est lumen, id est Christus ad modum luminis, scilicet sinceriter, sine corruptione parientis et sine infeccione nascentis: *Serm. Quinqu. 11* (p.43).

infectio, -onis f.

Demum in fine ... cum littera imperiali auctoritate confecta et autenticorum testium solempni vallata testimonio, ... non solum illius durissime captivitatis nexibus solutus, verum etiam illius cruentissime secte diabolica infectione absolutus liber exivi: GEORG. HUNG. *Tract.* p.410.

infectus, -a, -um *adatbővítés*

Ex litteris ... habemus conventum regni ... fuis-

se turbulentissimum ac nobilitatem rebus infectis
abiise male contentam et omnia extrema mini-
tantem, sese conventum pro libito suo armatos
facturos rebusque regni aliter consulturos: 1525
BROD. *Epist.* p.114–15.

infero, -ri (dep.)

Quandam viam ... per vallationem sepium recludi et al[ias] converti, in qua ipsis filiis Emerici inferri et irrogari fecissent: *1414 Zsigm. oklt.* IV,1612.

infestinanter *adv.*

Terminus exolutionis ipsarum pecuniarum respectu mandatorum suae serenitatis nimis prolixus fore videtur, quam diversorum negotium (*sic ed., recte orig. [Df 244862]: negotiorum*) expeditiones arduissime agnoscuntur habere infestinanter: 1463 Zimmermann, *Urkb.* VI p.151.

inflammatio, -onis *f.*

Quin etiam singula membra propriae infestant
egritudines: caput caphelea, ... inflammatio ...
abest: BONF. *Symp.* III,444.

inflatio, -onis f.

Quin etiam singula membra propriae infestant
egritudines: caput caphelea, ... inflatio ... abest:
BONF. *Symp.* III,444.

influentia, -ae f.

Influencie etiam naturales, dum eis duriores aliis se reddunt, quasi panem (codd. P3, Wsqq, P, CC: pane), quem comedunt, eos (*sc. reprobos*) indignos notant: GEORG. HUNG. *Tract.* p.344.

informatio, -onis *f. tanítás, nevelés.*

Intendimus ... unum germanum nostrum pro
informacione studii arcium liberalium vestras ad
dominationes transmittere: 1465–71 Neumann,
Korlátkövek p.

informicatio, -onis f.

Quin etiam singula membra propriae infestant
egritudines: caput caphelea, ... abest, ut ... in-
formicatio: BONF. *Symp.* III,446.

infra *praep.*

(Meta) ... circa caput cuiusdam fluvii Bukouch
predicti et per eundem infra eundo pervenit ... :
1413 Zsigm.oklt. IV,987.

ingeniculo, -are *geniculare, genu flectere* — *térdet*
hajt

Ut (*sc. electi*) coram eis (*sc. reprobis*) ingeniculent:
... GEORG.HUNG. *Tract.* p.334.

ingenium, -i n.

Quatenus ... duo ingenia bellica, puta 'tharaczk'
et 'hoffyncza', ... ad nos mittere ... teneamini:
1514 Szapolyai oklt. p.348.

ingredior, -i, -gressus sum

Que (*sc. B.Margareta*) ... ymaginibus piis Domini nostri crucifixi ... et aliorum sanctorum flexis genibus humiliter salutatis conventum ingrediebatur: *Vita Marg.* p.19.

inhibeo, -ere

Homines ... ulterius eradicari et extirpari *irta-
ni* prohybuerunt inhybendo: 1414 *Zsigm. oklt.*
IV,2271.

inhibitoria, -ae *f. 'latinul'*: *körülírva* — *magyarul*
(*scil. ut nullus contra donationem regis*) *inhibi-*
toriam quoquomodo facere possit et valeat: 1413
Zsigm.oklt. IV,609.

inhonestas, -atis f.

Inhonestas est latiosa fercula querere et curam et operam dare: PAUL. HUNG. *Penit.* p.206.

iniuria, -ae f.

Iniuria est verbo, vel facto cum aliquo iniuste agere: PAUL.HUNG. *Penit.* p.203.

inmoderantia, -ae f.

Inmoderantia est rerum nimius appetitus: PAUL.
HUNG. *Penit.* p.206.

inmodestia, -ae f.

Inmodestia est corporis superflui usus: PAUL.
HUNG. *Penit.* p.206.

innecto, -ere

Cuius collum ad nunc et aliorum plurimorum . . .
Turcorum colla praesidio altitonantis Dei ac altis-
simi conductoris (*sic, recte forsā: conditoris*) to-
tius universi reaciaculis Christianorum et nostris
foret atque forent innexa ac manibus subiugata:
1444 Zimmermann, Urkb. V p.124.

innocentia, -ae f.

Innocentia est qualitas mentis hominis iniurie
non formidans: PAUL. HUNG. *Penit.* p.212.

inobedientia, -ae f.

Inobedientia est suo prelato in iniunctis non obedire: PAUL. HUNG. *Penit.* p.203.

inopia, -ae *m. adatbővítés: LLMAeH vol. V, p.269b, 2a*

Scit ... maiestas vestra inopiam ac sordes cum magnorum principum legatione non bene convenire: 1524 BROD. *Epist.* p.95.

inordinatus, -a, -um

Quod reprobis tantis signis et prodigiis mendacibus clarent, que consecuti sunt ex inordinato desiderio et appetitu vane laudis et glorie ad depravandum vera signa et prodigia sanctorum: GEORG. HUNG. *Tract.* p.316.

inpignoratitius, -a, -um *adj.*

Sigismundus ... super incolis et iobagionibus
inpignoratitiis ... solum consuetas et legitimas
exactiones ... excipere et extorquere possint at-
que valeant: 1414 *Zsigm. oklt.* IV,1626.

inpudentia, -ae f.

Inpudentia est exterioribus signis, luxuriam animi demonstrare: PAUL. HUNG. *Penit.* p.206.

inquieto, -are

Inquietare est alium iniuste movere: PAUL. HUNG.
Penit. p.206.

[Hegy] 2015.2.16.

inquisitus, -a, -um

Nec reperiri possibile est unquam aliquem Christianum fidem negasse, cum non solum fortes et virilis etatis, sed etiam teneres virgines et pueros examinatos inquisitissimis tormentis fidem Christi usque ad mortem constantissime confesos, firmiter tenuisse quotidie legere et predicare audiamus: GEORG. HUNG. *Tract.* p.304.

insanio, -ire

Idem dominus prepositus ira et furore repletus insanivit clamando *etc.*: 1425 *Pozsonyi vizsály* p.263.

insedeo, -ere

Que (*sc. clementia*) cordibus reginalibus iugiter
debet insedere: 1386 Süttő, *Anjou* II p.383.

insensatus, -a, -um *inanimatus* — *élettelen*
Quod in variarum insensatarum (*cod. R: insensatorum*) rerum nephando obsequio a reprobis a principio mundi infideliter exhibito neglectum vel deformatum est: GEORG. HUNG. *Tract.* p.396.

insensibilis, -e

Prefiguratio sacrificii corporalis insensibiliter oblata in altari sub specie panis et vini, erat sacrificium rerum insensibilium, scilicet frugum panis et vini: *Serm. Quinqu. 24* (p.66).

insensibiliter *adv.*

Prefiguratio sacrificii corporalis insensibiliter oblati in altari sub specie panis et vini, erat sacrificium rerum insensibilium, scilicet frugum panis et vini: *Serm. Quinqu. 24* (p.66).

insignium, -i n.

Bona mobilia et immobilia ... conthorali, dicte posteritati meis ... relinquendo commendavi harum nostrarum litterarum vigore et testamento mediante cum insignio manu propria presentibus exarato et sub aperso (*sic, recte forsitan: subapresso*): 1456 Neumann, *Korlátköviek* p.179.

insolentia, -ae f.

Insolentia est extra comunem omnium usum quasi ceteris despectis verba facta gesta habitumque significare vel specificare: PAUL. HUNG. *Penit.* p.202.

insolentia, -ae f.

(*sc. Sacerdotes Turcorum*) seculares ... variis
truffis et insolentiis provocati deridentes et sub-
sanentes alii dicunt ... : GEORG.HUNG. *Tract.*
p.366.

insolutus, -a, -um

Quem terminum si praetermitteret insolutum:
1377/XVIII Keglevich, Garamsztb. p.191.

insolvendo

Quod si ... Petrus aliquem terminorum obmitteret vel negligaret insolvendo: 1366 Keglevich, *Garamsztb.* p.144.

insomnis, -e

(B.Margareta) noctes quoque pluries oratione pro magna parte ducebat insomnes: *Vita Marg.* p.19.

inspicio, -spicere

Hoc mirum non erit, si virtus discipline celestis
diligenter inspiciatur: GEORG. HUNG. *Tract.* p.334.

instantia, -ae f.

Ne aliqua sororum supervenientium orationum
suarum instantium (*ed.corr.:* instantiam) inter-
rumperet: *Vita Marg.* p.19.

instaurationis, -onis *f.* * *Vol. V, p.306b: a 2. jelentéshez adatbővítés*

Mandet ... sanctitas domini nostri ... legato, ut hanc pecuniam ... aut in arcium nostrarum instaurationem, sicuti antea petebamus, aut ... ad comparandas saltem copias iam tandem erogare non dubitet: 1524 BROAD. *Epist.* p.86.

instituo, -ere

Plato, philosophorum deus, rempublicam instituens ... beatas fore civitates dixit, ubi *etc.*: VALENT. ECK p.40.

institutor, -oris m.

In quo sacramento det nobis perseverare et institutor baptismi, Iesus Christus, ut a gracia baptismi veniamus ad gloriam paradisi: *Serm. Quinqu.* 27 (p.73).

instrumentalis, -e

Quatenus predictam exhibitionem instrumentalem statu in eodem ... debeatis prorogare: 1385
Süttő, *Anjou* II p.262.

insufficiencia, -ae f.

Etsi horrebam tam arduum laborem suscipere, tum quia retrahebat me virium exiguitas, tum et sciencie ac ingenii insufficientia: Szilády, *Temesvári* p.60.

intabulo, -are

Petrus de Sternberg ex vera fide recepit nos in veram unionem, quod dicitur 'naspolek', omnium bonorum suorum, que in terra Moravie habet vel auctore Domino habebit in futurum, et eandem unionem nobis iam intabulavit: *1385 Süttő, Anjou II p.249; DF 290819.*

intantum *adv.*

De ista ... modica fluctuatione intantum profeci, ut, si centum annos inter eos manere debuissem, nullatenus motus fuisset nec de religione Christiana aliquid dubii admissem auxiliante mihi divina clementia: GEORG. HUNG. *Tract.* p.302.

integer, -gra, -grum

Quod nos debitum habentes respectum ad preclara integerrimaque egregii magistri Stephani de Werbewcz, nostri wayvodalis prothonotarii servitiorum merita: *1515 Szapolyai oklt.* p.372.

integer-ra, -um *adj.*

Tres curias integras videlicet sex sessionales yobagionales (pignori dedit): 1413 *Zsigm. oklt.* IV,1364.

integraliter *adv.*

Secundo, integraliter: *Serm. Quinqu.* 20 (p.59).

intellectus, -us *m.*

Intellectus est comprehensio generandorum. Prius oportet generando concipere postea discernere:
PAUL.HUNG. *Penit.* p.211.

intensitislege intersitis

Quatenus ... tempore restitutionis rerum ...
intensitis: 1467 Zimmermann, *Urkb.* VI p.275;
recte: DF 244901.

inter *acc.*

Quod fenum nascens inter dictam silvam iobagiones ... percipere deberent: *1513 Reg.Strig.* p.100;
cf. Ibid. p.99: de et super ... feno inter eandem silvam falcari solito.

intercessio, -onis f.

Tales (*sc. qui ad contemptum Dei despectum addunt*) modo ordinario nequaquam amplius neque per se neque per alicuius intercessionem ad Deum converti possunt: GEORG. HUNG. *Tract.* p.314.

intercessor, -oris *m.*

Heretici et hypocrite et Deum ficte colentes et huiusmodi, qui honori divino detrahentes iram Dei merentur, quam per se placare non possunt, quibus necessarii sunt intercessores: GEORG. HUNG. *Tract.* p.314.

interessentia, -ae f.

(Rex litem) ad interessentiam prelatorum et baronum regni prorogat: *1413 Zsigm. oklt.* IV,1291.

intermedio, -are

Predictorum autem decem iugerorum terrarum ... quinque retro rubetum vulgo 'Bachaharaz-thya' denominatum intermediantibus terris arabilibus ... Fabiani ... ab oriente vicine adiacerent: *1380 Veszpr.okl.* II p.317.

intermissio, -onis f.

Que (*sc. B.Margareta*) ... orabat assidue quasi sine intermissione: *Vita Marg.* p.19.

interpello, -are

Unde interpellavit ipsos dominos, ut ... expensas ... eidem restitui facerent: *1516 Reg.Strig.*
p.128.

interpositio, -nis f.

Propter longi spatii interpositionem seu distantiam loci (non potest sua possessione frui): 1414
Zsigm. oklt. IV,1971.

interpretatio, -onis *f.*

De apparentia simplicitatis et morum maturitate Turcorum dicere et interpretationem facere volentes notabimus, quod ... : GEORG.HUNG.
Tract. p.344-346.

interpretatio, -onis *f. adatbővítés*

Interpretatio schedae oratoris ... regis Hungariae per cifram scriptae: 1525 BROAD. *Epist.* p.120.

interpretatio, -onis f.

Si Deo adiuvante ad perscrutandum eorum (*sc. Turcorum*) secreta eis (*sc. qui religionem Turcorum perscrutant*) tempus suffecerit et intellectus ad investigationem et ad interpretationem ratio: GEORG. HUNG. *Tract.* p.348.

interpretatio, -onis f.

Viso in superioribus de interpretatione fundamenti, quod est ipsa professio (*sc. Mahometanorum*): GEORG. HUNG. *Tract.* p.330.

interrogo, -are

Cum ipsi ... universos nobiles ... congregatos
ad interrogata responsuors reperissent promptos
et paratos: 1369 Keglevich, *Garamsztb.* p.167.

interrumpo, -ere

Ne aliqua sororum supervenientium orationum
suarum instantium (*ed.corr.:* instantiam) inter-
rumperet: *Vita Marg.* p.19.

interscribo, -ere

Ut ipse ... totam suam ... portionem ... donavit ... ipsis, ... tali tamen vinculo moderaminis interscripto, quod *etc.*: 1362 Keglevich, *Garamsztb.* p.133.

intimendum *lege* intimandum

Per vestrum certum nuntium illac intimetis, quo
(*sic, recte: quod*) est intimendum: 1468 Zimmer-
mann, *Urkb.* VII p.367.

intitulo, -are

Quod viciū ipsi coram vobis nullis suis demeritis exigentibus est intitulatum: *1521* Neumann, *Korlátköviek* p.187.

intitulo, -are

Ita ut nos Romanorum imperator et vos Gregorum imperator intitulemur: 1412 Finke, *Acta Const.* I p.398.

intraneus, -a, -um

De aliis vero lignaminibus ad edificia competentibus vel necessariis ad quecumque utensilia intranea vel extranea de singulis curribus obulus (solvi debet pro tributo), maxime cum huiusmodi lignamina ut plurimum de nostris silvis ducantur: *1343 Mon.civ.Zagr. I p.161.*

intrans, -antis *m.f.*

Per se prius est sacramentum intrancium, scilicet
baptismus: *Serm. Quinqu. 29* (p.76).

intrapono, -ere *in interiore parte scribere* — *be-lülre ír, beleír.*

In exteriore parte litterarum scripta inscriptio: Domino regi pro Andrea ... dicto Forgach contra filios Andree de Kozman et alios vicinos suos intrapositos prohibitorie: 1365 Keglevich, Garamsztb. p.142.

intranscriptus, -a, -um

<Pr>o Petro ... contra nobilem <do>minam
Katherinam ... super solutione <de>cem mar-
carum in terminis intrascriptis ... expeditoria:
1366 Keglevich, Garamsztb. p.146.

introcludo,- ere, -si *'latinul'* : *körülírva — magyarul*
copiam talis mandati nobis facti vobis misimus
nostris leteris introclusam 1413 *Zsigm.oklt.* IV,527.

[Kóta] 2015.2.16.

introductioalis, -e

Litteras vestre excellentie statutionales et introductionales pro magistris Iohanne et Ladislao ... sumpmo recepimus cum honore: 1364/1382 Keglevich, *Garamsztb.* p.137.

intromitto, -ere

Sacerdotes eorum (*sc. Turcorum*) ... pleni sunt omni nequicia, ita ut de omnibus sceleribus se intromittant et scribant litteras pro pecunia: GEORG. HUNG. *Tract.* p.352.

intronizatio, -onis f.

Nec aliqui commethaney (*sic*) et vicini nos interdixerunt de intronizatione ac donatione possessionis iam supradicte: 1387 Süttő, *Anjou* II p.441.

intrudo, -ere *'latinul'* : *körülírva* — *magyarul*
(*praepositus et conventus de Twruch*) *officiales*
ipsorum ad iudicatum montis et vinearum ...
intrudi fecissent: 1413 Zsigm.oklt. IV,762.

inutilis, -e *adj.* 'latinul' : körülírva — magyarul
(litterae) ... propter inutilem conservationem in
aliqua sui parte, videlicet sigillo rupte habebantur:
1413 Zsigm.oklt. IV,788.

invadiatio, -onis *f.* (*forsan ex contaminatione verborum* invado, -ere et invadio, -are) *actus invadendi, aggressio (?) — (meg)támadás (?)*.

Quomodo multiplicas (*sic, recte: multiplices*) differentiae saepe orirentur inter vos et etiam invadiationes fierent eo, quod animalia eorum et pecora in locis et pascuis vestris pascerentur: 1467 Zimmermann, *Urkb.* VI p.278; *DF* 247316.

invalesco, -ere, -valui *adatbővítés, használati időhatár kitolására*

Ut etiam nobis non posset esse non molestum quidquam praeter veterem eorum ordinem in regno nostro constitutionem renovari, et praesertim nunc invalescente in dies magis circumquaque perniciosissima haeresi: 1525 BROD. *Epist.* p.109.

inventarium, -i n.

Ego magister Iacobus ... canonicus similiter
huius ecclesie et testamentarius predicti domini
Nicolai lectoris pro inventario in domo lectoratus
reliqui quattuor mensas *etc: 1523 Reg.Strig.* p.151.

investigatio, -onis f.

Si Deo adiuvante ad perscrutandum eorum (*sc. Turcorum*) secreta eis (*sc. qui religionem Turcorum perscrutant*) tempus suffecerit et intellectus ad investigationem et ad interpretationem ratio: GEORG. HUNG. *Tract.* p.348.

investitura, -ae *f. adatbővítés!*

Licet etiam deinde investituram caesaream et commissionem illius maiestatis de restituenda nobis ipsa possessione obtinuerimus et homagium debitum illius maiestati fecerimus, tamen hactenus possessionem ipsam assequi non possumus ingerentibus nobis moras et difficultates officialibus illius maiestatis indignas et indecennes: 1525 BROAD. *Epist.* p.116.

invincibilis, -e

Super quorum (*sc. qui ad contemptum Dei despectum addunt*) animabus dyabolus potestatem invincibilem accipiens usque ad indignationem Dei eos perducit: GEORG. HUNG. *Tract.* p.314.

irascibile, -is n.

Defectus vero pene quadruplex est in nobis, scilicet ignorantia in ratione, malicia in voluntate, infirmitas in irascibili, et ex hiis conflata concupiscentia in concupiscibili: *Serm. Quinqu. 29* (p.76).

irrationabile, -is n.

Qui (*sc. humani generis defectus triplex*) est ignorantie cecitas in rationabili ad discernendum, impotentie difficultas in irrationabili ad agredendum, concupiscencie feditas in concupiscibili ad continendum: *Serm. Quinqu. 26* (p.69).

irremissibiliter *adv.*

Capitulum penam huiusmodi irremissibiliter exigere debeat et teneatur: *1513 Reg.Strig.* p.100.

irrequietus, -a, -um *m.*

Sic et principem, cui totum reipublicae corpus incumbit, irrequietum esse oportet semper: VA-
LENT.ECK p.48.

irreverentia, -ae f.

Irreverentia est debitam reverentiam maioribus denegare: PAUL. HUNG. *Penit.* p.203.

irrigo, -are

Sublimitatem (*codd. P3, P: Ad sublimitatem*) scientie huius religionis (*sc. christianitatis*) intelligendam nullum convenientioris similitudinis modum invenio quam, sicut de paradiso exeuntes quatuor flumina totum mundum irrigarunt, sic nimirum quatuor evangeliorum scientia et doctrina ... universam humanam naturam diu aridam et sterilem salutis fetu fecundavit: GEORG.

HUNG. *Tract.* p.400.

[Bujdosó] 2015.2.16.

irriguus, -a, -um

hic est ortus denique ipsius fertilis et irriguus, in cuius suavitatis odore precipue delectatur: 1422 *Mon.episc.Zagr.* VI p.67.

irrogationum (dies)

Circa dies irrogationum (ad domum suam ivisset): *1414 Zsigm. oklt. IV,2105.*

irrogo, -ari (dep.)

Quandam viam ... per vallationem sepium recludi et al[ias] converti, in qua ipsis filiis Emerici inferri et irrogari fecissent: *1414 Zsigm. oklt.* IV,1612.

irruptio, -onis f.

Que quidem constitutio et ordinatio ... ab irruptione Allemanorum post mortem serenissimi condam domini Matthie regis ... intermissa (*sc. est*): 1522 *Lib.divis.Vespr.* p.246.

ischiaci, -orum *m.*

Quin etiam singula membra propriae infestant
egritudines: caput caphelea, ... abest, ut ... ischia-
ci: BONF. *Symp.* III,446.

isosceles, -is *m.*

Vasa enim isoscheli trianguli spetiem cavata soli
adversa opponebant: BONE., *Symp.* III,808.

iudex, -icis *m.* (*pro plur.gen.: iudicorum*)

Secundum ostensionem predictorum iudicorum
(*sic*): 1386 Keglevich, *Garamsztb.* p.219.

iugis, -e

Plato ... beatas fore civitates dixit, ubi vel sapientes imperitarent, vel principes ipsi iugem philosophiae operam impenderent: VALENT. ECK p.40.

iuramentum, -i n. (iuramentum militare)

Sub militari suo iuramento (declaravit): 1413
Zsigm.oklt. IV,836.

ius, iuris n.

Cum ... idem ... porcionem ... vendere vellet et alienare in ipsius preiudicium non modicum et gravamen, cum eadem possessio iure commetaneo fuerit, et in eventum, in quem debeat ab ispo Andrea alienari, ad eum potius, quam ad alium pertineat redimenda: 1340 Diaconescu, *Documente* 29.

iustificatio, -onis *f.*

Opus ... iustificationis, ... non perficitur disciplina regulari, sed celesti: GEORG.HUNG. *Tract.* p.320.

iustus, -a, -um (*per mendum*: institus)

Ut idem frater Michael . . . in facto dicte vinee secundum Deum et eius iusticiam debitum et institutum (*sic, recte [Dl 20597]: iustum*) iudicium facere valeat: 1497 Horváth, *Pótlások* p.176.

LEXICON LATINITATIS
MEDII Aevi HUNGARIAE

Schedae ex fontibus recenter [2014] excerptis
K-Z

[MTA-ELTE-PPKE Ókortudományi Kutatócsoport] 2015.2.16.

kapella =capella.

1521 Nógrádi, *Kanizsai* III,715 (p.97).

karbel???

Quod monasterium articulatum tempore belli karbel fuisset fundatum per Belam regem Hungarie pro cultu divino per fratres ibi instituendos exercendo: Erdélyi, *Register* p.169.

kercus

Keglevich, *Garamsztb.* p.152.

[Szovák] 2015.2.16.

kultellus, kwtellus *vide* cultellus

Anno Domini 1495 in dicatione maioris kultelli in villis infrascriptis sunt inventi tot cub<uli> vinorum decimalium etc: *1495 Lib.divis. Vespri.* p.12; cf. *1497 Ibid.* p.33: Anno Domini 1497 in dicatione maioris kwtelli in villis infrascriptis sunt inventi tot cub<uli> vinorum decimalium etc.

labefacto, -are

Nec persecutionibus hostilibus, ... nec cladibus, nec ferro neque igne ... stupefacti ab huiusmodo (*sic, recte: huiusmodi*) vere fidei constantia labefactari potuistis: 1461 Zimmermann, *Urkb.* VI p.100.

labefacto, -are

Qui Christianae reip[ublicae] ac sacrosancti Romani imperii dignitatem labefactari contendunt:
1507 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.523.

labium, -i n.

Ut in ea (*sc. domo*) Deo famulantes quiete vivant et vicibus (*sic ed., orig. [Dl 5996]: vitulus, recte: vitulum v. vitulos*) labiorum seu orationum suffragia devotarum offerre valeant Salvatori: 1373 *Veszpr.okl.* II p.313.

labium, -ii n.

Quod in praedictis curiis nostris idria signo civitatis nostrae Chasmensis et nostro, quod littera E capitalem (*var.*: capitali, *CD Hung.* X/5 p.698), nomen nostrum, scilicet Eberhardus significare volumus et declaramus, characterata et desuper de labio in labium forrata (*var.*: ferrata, *CD Hung.* X/5 p.698) habeatur: 1416 Katona, *Hist.crit.* XII. p.256.

labor, -i, lapsus sum

Quanto plus in tempore labitur, tanto semper in fidei huiusmodi devotione recentior invenitur:
1461 Zimmermann, Urkb. VI p.99.

labor, -i, lapsus sum

Cuius sententiam verborumque pondus cum nuper mecum paulo curiosius examinarem, subibat recordatio tuae illius immensae ac nullo tempore ex animo nostro labentis beneficentiae: 1513
Teleki-Kovácsnay IAN. PANN. *Dedic.*

labor, -i, lapsus sum

Partium etiam nostri atque officii esse et nostrae pietati imprimis congruere duximus in maximo discrimine fluctuanti et quasi labenti regno providere opemque ferre debere: 1490 Wenzel, *Dóczyak* p.19.

labor, -i, lapsus sum

Cuius sententiam verborumque pondus cum nuper mecum paulo curiosius examinarem, subibat recordatio tuae illius immensae ac nullo tempore ex animo nostro labentis beneficentiae: 1513 Teleki-Kovácsnay IAN. PANN. *Dedic.* p.???

labor, labi, lapsus sum

Hinc annus, puto, labitur tercius: 1456 Neumann,
Korlátköviek p.178.

labor, -oris *m.*

Actum non solum per me et collegam meum ...
, sed etiam per oratorem ... principis Ferdinan-
di diligentissime atque acerrime toto isto tempore
maximo labore et diuturna ac nocturna sollicitu-
dine ac discursatione: 1523 BROD. *Epist.* p.73–74.

labor, -oris *m.*

Nihil magis ... difficultatem, laborem ac molestias itineris Hispanici aestimantem consolatur, quam quod mihi cum vestra dominatione ... eundum esse video: 1525 BROD. *Epist.* p.114.

laborator, -oris *m.*

Item feria tertia ... parvis laboratoribus, qui porrexerunt cimentum et lapides lapicide, dedi d<enarios> 42: 1520 Nógrádi, *Kanizsai* II,172 (p.23).

laboriosus, -a, -um

Quamvis iter sit et longum et laboriosum, praesertim hoc anni tempore: 1525 BROD. *Epist.* p.113.

laboriosus, -a, -um

Ne tantus conventus et per loci distantiam satis partibus laboriosus sine optato aliquo fine ...
dissolvatur: 1503 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.342.

laboro, -are

Item quando Andreas laborabat molendinum,
tunc dedi illi pro mercede sua fl<orenum> 1: 1521
Nógrádi, *Kanizsai* II,722 (p.51).

laboro, -are

Misit (*sc. papa*) ... litteras ad omnes principes exhortans eos, ut velint ... regno Hungariae vel ei parti Christianitatis, si qua laborare coeperit, opem ferre: 1524 BROD. *Epist.* p.98.

laboro, -are

Pontifex in facto pacis inter caesarem et Christianissimum regem faciendae vehementissime laborat: 1525 BROD. *Epist.* p.110.

laboro, -are

Negotium ducatus accepi iam esse in eo statu,
ut non sit pro hac magnopere laborandum: 1525
BROD. *Epist.* p.118.

laboro, -are

Dies et noctes laboro in pecuniis extricandis et legato ... expediendo: 1523 BROD. *Epist.* p.72.

labyrinthus, -i m.

Rediens istic ex Urbe doctor Lucas ... narravit nobis, quantam curam et diligentiam adhibueris in ipso negotio ex ipsis labyrinthis extricando: 1523 BROD. *Epist.* p.78.

lac, lactis *n.*

Et hoc innuitur ex eo, quod sub ligwa sua dicitur
habuisse mel et lac, id est puericie aptum cibum:
Serm. Quinqu. 34 (p.83).

lac, -tis n.

Item ... emi lac ad coquinam: 1521 Nógrádi, *Kanizsai* II,659 (p.49).

lacerna, -ae f.

Et picturatum vento sinuante lacernam / aurea
nudato volitant velamina dorso: IAN.PANN. *Pa-*
neg. 3,2,143-44.

lacerus, -a, -um

Dum adhuc vivimus, dum spiramus, dum Pannoniam, licet laceram et semianimem in potestate tenemus: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.252.

lacerus, -a, -um

Dum adhuc vivimus, dum spiramus, dum Pannoniam, licet laceram et semianimem in potestate tenemus: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.252.

lacrima, -ae f.

Cuius (*sc. Iesu Christi crucifixi*) quinque vulnerum loca perfusis sepius hora lacrimis deosculabatur (*sc. B.Margareta*): *Vita Marg.* p.19.

lacrimatio, -onis f.

Ad deputacionem affectus dat lacrimacionem penitentibus: *Serm. Quinqu.* 5 (p.34).

lacrimatio, -onis f.

Ad deputacionem affectus dat lacrimacionem: penitentibus *Serm. Quinqu. 5* (p.34).

lacrimatio, -onis f.

Salvat autem nos Christus quadruplici lavacro,
scilicet unda lacrimacionis in contricione: *Serm.*
Quinqu. 27 (p.71).

lacrimosus, -a, -um (lacrymosus)

Frequenter enim inter ameros (*ed.corr.:* amaros) cordis gemitus et singultus, ut compertum est, quasi quodammodo extra se rapta lacrymosas rumpebat (*sc. B.Margareta*) in voces: *Vita Marg.* p.19.

lacticinium, -i n.

Item die dominico ... lactici<ni>um emi, d<enarii>
46: 1521 Nógrádi, *Kanizsai* II,661 (p.49).

lacticinium, -i n.

Item eodem die emi formagium et lacticinium
d<enariis> 2: 1520 Nógrádi, *Kanizsai* III,99 (p.64).

lacticinium, -i n.

Item pro condimentis piscium, lacticiniorum, nec non pro cibis fratrum infirmorum quatuor marcas annuatim: *1248/XVIII CD Hung.* IV/2 p.23.

lacto, -are

Lactat silicernium illum vetulum senem, ex astrologorum nugulis pendentem totum: *1514 TAUR. Epist. 1* (p.28).

lacus, -us m.

(lakw) De lakw Ferthew introitus fl[oreni] 60:
1521 Nógrádi, *Kanizsai V*,204 (p.155).

ladula, -ae f.

ANNO DOMINI 1.5.1.6. XIII. MENSIS MARCII.
IN CASTRO BVDENSI. HORA VII. POST ME-
RIDIEM OBIIT SERENISSIMVS WLADISLAVS.
CASIMIRI II. POLONIE REGIS FLIVS. HVN-
GARIE BOHEMIE DALMACIE CROACIE REX.
VIXIT ANNIS LVIII. DIES XIII. ET REGNAVIT
IN HVNGARIA ANIS VIGITI QVIQVE. MEN-
SIBVS V. DIEBVS XXIII. IN BOHEMIA ANIS

[Szovák] 2015.2.16.

XLV. MEN. VI. DIEBUS XXIII. IN LADVLA
SECVDA CONSORS EIVS ANA: 1515 Katona,
Hist.crit. XVIII p.941.

[Szovák] 2015.2.16.

laedo, -ere

Compositionem, prout melius poteritis, tempestive ineatis cum nobilibus et eorum colonis lesis et damnificatis: 1515 Horváth–Neumann–Pálosfalvi–C. Tóth, *Levelesláda* p.103.

laetifico, -are

De eius adventu non mediocriter laetificati, et, ut par est, fraterna moti caritate, de statu suo, quantum ex tempore licuit, consulendum rationemque habendam duximus: 1501 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.305.

laetor, -ari

Plurimum tibi, ut debeo, gratulor lætorque: 1516
TAUR. *Epist.* 2 (p.173).

[Szovák] 2015.2.16.

laicus, -a, -um

Quod aliquando dicti fratres Sancti Augustini
monasterii oppidi Kermend ivissent ad tabernas,
et ibi cum laicis inebriati fuissent: Erdélyi, *Register*
p.51.

laicus, -i m. (λαϊκός) (laycus)

Quia magis presumit delinquere clericum, quam laycum: PAUL. HUNG. *Penit.* p.195.

lamen, -inis *n.*

Lamina et instrumenta (molendini eorum abstu-
lerunt): *1414 Zsigm. oklt.* IV,1609.

lamentatio, -onis *f.*

Visis itaque et intellectis vestris lamentationibus vobis gratiosam fecimus relationem: *1504 Szapolyai oklt.* p.266.

[Szebelédi] 2015.2.16.

lamentor, -ari

Quod de negligentia divini cultus conquesti et lamentati fuissent: Erdélyi, *Register* p.131.

lamentor, -ari

Addit etiam testis se audivisse a bonis civibus dicti oppidi conqueri et lamentari: Erdélyi, *Register* p.55.

lamentor, -ari

Dicit testis etiam scire de scandalo populi, quia testis frequenter audivisset, quod populus lamentabatur et conquerebantur de fratribus ... propter negligentiam eorum in divinis: Erdélyi, *Register* p.107.

lamentum, -i n.

Ipsi oratores ... saepius non sine lamentis queruntur regiae m<aiestati> sub ... dira custodia illos teneri: 1496 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.47.

lamentum, -i n.

ipsi oratores ... saepius non sine lamentis queruntur regiae m[aiestati] sub ... dira custodia illos teneri: 1496 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.47.

lampas, -adis f.

Lampas enim fuit Christus, positus in candelabro crucis et accensus vehementi igne passionis: *Serm. Quinqu. 8* (p.38).

lampetra, -ae f.

Item iterum, ut dominus magnificus venerat de Chorna huc ad Sarwar, lampetras emi d<enarii> 22: 1521 Nógrádi, *Kanizsai* IV,720 143).

lampetra, -ae f.

Item eodem die emi lampetras d<enariis> 6: 1521
Nógrádi, *Kanizsai* III,337 (p.76).

lampetra, -ae f.

Item eodem die lampetras emi d<enarii> 6: 1521
Nógrádi, *Kanizsai* IV,446 (p.132).

lampetra, -ae f.

Item carpentariis lampetras emi d<enarii> 7: 1521
Nógrádi, *Kanizsai* IV,320 127).

lampetra, -ae f.

Item eodem die in Ikervar carpentarii[s] lampetras emi d<enarii> 11: 1521 Nógrádi, *Kanizsai* III,904 (p.105).

lancea, -ae *f.* 'latinul' : *körülírva* — *magyarul*
cum quot lanceis transire poteritis, informare stu-
deatis: *1413 Zsigm.oklt.* IV,4.

lancea, -ae f.

Item pro tribus parvis lanceis solvit cr[ucesignatos]
9: 1521 Nógrádi, *Kanizsai* III,742 (p.98).

lancealis, -e

Idem ... ex adversa acie pulsu lanceali evulsio-
nem quattuor dent<i>um suorum sustinentem
(*sic ed.*) viriliter dimicans eundem ... dominum
suum ... a necis periculo exemisse dignoscitur:
1349 Erd.oklt. III,533.

laneus, -i m. (lihyneus)

Nicolaus ... et ... Stephanus ... totalem portionem ipsorum, ... videlicet septem lihyneos (*sic*) <et quartam partem unius integri lihini (*sic*) fertal vulgariter> nuncupati cum omnibus utilitatibus ad dictos lyhinos pertinentibus ... cognato ipsorum pro decem talentis <denariorum Vienesium latorum, sex> pensas pro qualibet <computatis et plene> persolutis confessi fuissent se

pignori obligasse: *1451 Arch.Majtényi p.138.*

[Szovák] 2015.2.16.

languedo, -ere

Hec autem prosapia ... sola ... adhuc superest,
quae illius provinciae languentis et pene exanimis
... extremum spiritum velut refovet et producit:
1515 Theiner, Mon.Slav. I p.560.

languidus, -a, -um

Quinam isti sunt, qui tantum sibi vindicant? ...
Nempe ... venalitii servi, homines molles et languidi, Asiatico luxu ac illecebris effeminati?: 1521
Katona, *Hist.crit.* XIX p.254.

languidus, -a, -um

Quinam isti sunt, qui tantum sibi vindicant? ...
Nempe ... venalitii servi, homines molles et languidi, Asiatico luxu ac illecebris effeminati?: 1521
Katona, *Hist.crit.* XIX p.254.

laniena, -ae f.

Quippe per omnes cruciatus et corporis lanienas Christianos prius excarnificatos a religione cogunt verique Dei cultu se abdicare (*sc. Turci*): 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.249.

laniena, -ae f.

Qippe per omnes cruciatus et corporis lanienas Christianos prius excarnificatos a religione cogunt verique Dei cultu se abdicare (*sc. Turci*): 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.249.

lanifex, -icis

Item eodem die dedi Thome lanifici propter mac-tationem porcorum d<enarios> 16: 1521 Nógrá-

di, *Kanizsai* II,656 (p.48).

[Szovák] 2015.2.16.

lanifex, -icis m.

Item eodem die dedi Ambrosi[o] lanifici ad emendum bovem mactabilem fl[orens] 2: 1520 Nógrádi, *Kanizsai* III,13 (p.60).

lanifex, -icis m.

Lanifex in civitate nostra Debreczen commorans:
1509 Szapolyai oklt. p.301.

[Szebelédi] 2015.2.16.

lanio, -are

Que (*sc. B.Margareta*) ... vestem, quam induerat novam, vix unquam mutabat, donec vetustate esset laniata: *Vita Marg.* p.18.

lapicida, -ae m.

Item feria sexta lapicidis Italis post festum Lionardi dedi fl[orens] 3: 1521 Nógrádi, *Kanizsai* IV,579 (p.137).

lapicida, -ae m.

Item die dominico ... dedi Michaeli lapicide
propter labores ad dies quinque d<enarios> 75:
1520 Nógrádi, *Kanizsai* II,166 (p.23).

lapicida, -ae m.

Item feria tertia ... parvis laboratoribus, qui porrexerunt cimentum et lapides lapicide, dedi d<enarios> 42: 1520 Nógrádi, *Kanizsai* II,172 (p.23).

lapidatio, -onis f.

Iustam arguitionem iniqua lapidatio secuta est:
Serm. Quinqu. 16 (p.53).

lapideus, -a, -um

Quia ... medicus ... palatini ... volens ibi pro se domos construere lapidibus locum illum fundari fecerat, ... qui quidem medicus ... ratione dicte lapidee foundationis ipsum dominum plebanum et ... fratrem suum ... reddidit expeditos: 1343 Mészáros, *Visegrád* p.109; *CD Zichy* XII p.12–15.

lapido, -are

(sc. Dictum prophetae) impletum est hodie in hoc sancto martire, qui cum esset in multitudine dolorum ex parte lapidantium, consolacionem accepit ex parte apercionis celi et confortacionem ex parte assistencie Filii Dei: *Serm. Quinqu.* 15 (p.50).

lapido, -are

Lapidibus materialibus fuit opertus sanctus martir in sua carne, dum lapidaretur in sua passione:
Serm. Quinqu. 14 (p.49).

lapis, -dis *m.*

Pro certa reformatione ecclesie nostre in domo nostra Menyew misimus lapides marmoreos:
1515 Horváth–Neumann–Pálosfalvi–C. Tóth, *Levelesláda* p.100.

lapis, -i dis m.

Item pro lapide hostii dedi fl[orenum] 1: 1521 Nógrádi, *Kanizsai* IV,222 (p.123).

lapis, -idis *m.*

Abinde vero procedendo ad album lapidem venis-
sent: 1369 Keglevich, *Garamsztb.* p.163.

lapis, -idis *m.*

Ceterum illa, pro quibus huiusmodi bombardam cum lapidibus et magistro ad dictum locum ducetur, persolvit fidelis noster magister Laurentius comes cusionis monetarum camerae illius civitatis nostrae: 1464 Zimmermann, *Urkb.* VI p.182.

lapis, -idis m.

Ubi in planitie montis est lapis magnus: 1364
/XVII Keglevich, *Garamsztb.* p.136.

lapis, -idis m.

Item feria tertia ... parvis laboratoribus, qui porrexerunt cimentum et lapides lapicide, dedi d<enarios> 42: 1520 Nógrádi, *Kanizsai* II,172 (p.23).

lapis, -idis *m.*

Similes lapidibus miliaris, qui aliis viam ostendunt, sed ipsi ambulare non possunt: *Serm. Quinqu.* 26 (p.70).

lapis, -idis *m*

Quin etiam singula membra propriae infestant
egritudines: caput caphelea, ... lapis ... abest:
BONF. *Symp.* III,445.

lapsus, -us *m.*

Quod literae ... Ladislai regis ... atque nostrae
a prima die Aprilis infra lapsum unius integri anni
confirmari debuissent: 1465 Zimmermann, *Urkb.*
VI p.213.

lapsus, -us *m.*

Quae (sc. servitia) per tot annorum lapsus clariss[imae] mem[oriae] genitori nostro praestitit:
1508 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.555.

lardo, -onis *m.*

Item per Nicolaum Fodor misi ad Cepreck lardones et glacies et dedi expenses d<enarios> 16: 1521 Nógrádi, *Kanizsai* II,747 (p.53).

lardum, -i n.

Item eodem die solvi propter mactationem porcorum, quos in larda paraverunt fl<orenos> 2 (p.d<enarios> 8 (p.Vien<nenses> 2: 1520 Nógrádi, *Kanizsai* II,130 21).

lardum, -i n.

Item pro lardis (ed. corr. ex: lardonis) 91: 1521
Nógrádi, *Kanizsai* IV,668 (p.141).

lardum, -i n.

Pro lardo marcam unam annuatim: 1248/XVIII
CD Hung. IV/2 p.24.

[Szovák] 2015.2.16.

lares, -um *m.*

Ut nedum in subventionem eorundem succurrere valeant, sed et in propriis laribus metuerint se persistere posse: 1412 Finke, *Acta Const.* I p.398.

largiflue *adv.*

Plerique prelati, barones, magnates proceresque et nobiles regni nostri ingrati et inmemores beneficiorum a nostra celsitudine largiflue perceptorum rebellionis calcaneo ducti, ymmo spiritu protervie seducti ... vota eorum devia in crimine lese nostre maiestatis in personam Ladislai ... duxerunt: 1404/1406 TGy 1835/I p.77.

largus, -a, -um

Ideo ibi maxime aperitur larga manus Dei in reductione perditorum: *Serm. Quinqu. 27* (p.72).

larvatio, -onis f.

Quedam mulier cum pluribus mulierculis vestibus virilibus indutis et alie alio habitu larvationes exercebant: Szilády, *Temesvári* p.6.

lascivia, -ae f.

Libertatis lascivia: *Serm. Qinqu.* 10 (p.42).

lassus, -a, -um

Nec tamen lassus datur ulla requies: GEORG. HUNG.
Tract. p.336.

late *adv.*

His diebus proximis magister Stephanus Ibrany intendit ire ad patriam suam et precise etiam ad Derechke, tunc per eum latius intimabimus vobis: 1515 Horváth–Neumann–Pálosfalvi–C. Tóth, *Levelesláda* p.103.

latenter *adv.*

Mulier illa, que principalius eas ad id concitaverat, cum in domo cuiusdam convicanei simul cum aliis saltarent, rapta est a demone e medio illarum chorizontium quasi latenter: Szilády, *Temesvári* p.6.

latex, -icis m.

Indicio sideris apparuit XIIIa die post nativitatem suam, testimonio Patris anno in baptismo Iohannis, conversione laticis XXXIo in nupciis alterius Iohannis: *Serm. Quinqu. 26* (p.69).

latibulum, -i n. (praecarius)

Insignia victoriosorum triumphorum, primi contra Ezebagh, secundi seu deutri contra Twrhan, tertii contra infelicem Basa, puta viceimperatorem Turcorum et quarti circa civitatem Nys ac in arcis indaginibus et rupibus montium seu latibulorum eiusdem ... vestris praecariis (*sic*) industriis ... declarata fuere: 1444 Zimmermann, *Urkb.* V p.124.

latito, -are

Licet paucissimi latitantes (*sc. electi temporis novissimi*) in cavernis et speluncis, exhibebunt tamen cultum dignissimum Deo vivo et vero: GEORG. HUNG. *Tract.* p.318.

latito, -are

Ut postea apud quendam nobilem Oswaldum Bükky cum eadem muliere suspecta aliquandiu latitasset: Erdélyi, *Register* p.52.

latito, -are *n.*

Ne eadem nobilis domina hereditate paterna destituta tectis latitare cogaretur (*sic ed.*) sub alienis:
1386 Süttő, *Anjou* II p.386.

latitudo, -inis f.

Civitatem ... nostram ... Deviczka vocatam fortissima murorum et turrium latitudine et altitudine fulcitam ... dicti haeretici tenebant occupatam: 1430 Katona, *Hist.crit.* XII p.543.

latitudo, -inis f.

Concives nostri ... latitudinem eiusque domus
usque murum maiorem exponentur (*sic*): 1511
/1521 Entz, *Kolozsvár* p.150; *Df* 277780.

Latius, -a, -um

Scit Mauro sermone loqui, scit voce profari / Germana, Latio qui senserit ore sonantem, / nutritum Hetrusci ripis iurabit in arvis: IAN.PANN. *Paneg.* 3,1,297–99.

latratus, -us *m.*

Validissimos ... clamores, latratus, ut canes, vispilones ebriosis publice ... clamantes: *1422 Mon.episc.Zagr.*
VI p.70.

latria, -ae f.

Est autem adoracio actus fidei et latrie: *Serm. Quinqu. 25* (p.68).

latrix, -icis f.

Item latrice (sic) dedi d<enarios> 80: 1520 Nógrá-
di, *Kanizsai* II,503 (p.41).

latro, -are

Sicuti tunc expresse et publice clamabant et potius latrabant *1422 Mon.episc.Zagr. VI p.68.*

latro, -nis *m.*

Ladislaus ... missis suis famulis ... iobagionem ... seminare volentem captivassent, captum itaque conservando oculos eiusdem cum sacco, in quo ipsum semen exstiterat exportatum, prout furi et latroni, ligari faciendo in ... villam ... deduci fecissent: 1370 Keglevich, *Garamsztb.* p.173.

latrocinium, -ii n.

Latrocinium est contractio rei aliene patens invito domino: PAUL. HUNG. *Penit.* p.204.

latus, -eris *n.*

Ex tunc praememoratus actor in una costa lateris iuxta sententiam iuratorum civium hoc modo latam erga praelibatum Nicolaum in causam attractum convictus extitisset: 1466 Zimmermann, *Urkb.* VI p.254.

laudatus, -a, -um (laudissimus)

Laudissimae (*sic ed.*) famositatis ac merae prudentiae viris ... universitati Septem Sedium:
1482 Zimmermann, *Urkb.* VII p.318.

laudedignus, -a, -um

Quod magistri Draag et Iohannes ... ad nostre serenitatis venientes presentiam propositis eorum fidelitatibus et fidelium servitiorum laudedignis et preclaris meritis ... quasdam possessiones regales ... a nobis ipsis ... conferri postularunt: 1385 Süttő, *Anjou* II p.265.

laudes, -ium *f.*

Quod cantatur ad laudes virginis cum integritate
parientis: *Serm. Quinqu. 8* (p.38).

laudifluus, -a, -um

Gloriosum genus victoriae titulusque triumphii laudifluus perhibetur gloria decoratus virtutum, dum inter orbis primates pacis perpetuae libatur osculum, per quod dissensionum seditioes eminus propelluntur et subditis dulcioris tranquillitatis commoda salubrius propinquantur: **i** 1336 CD Hung. VIII/4 p.175.

laudifluus, -a, -um

Gloriosum genus victoriae titulusque triumphii laudifluus perhibetur gloria decoratus virtutum, dum inter orbis primates pacis perpetuae libatur osculum, per quod dissensionum seditioes eminus propelluntur et subditis dulcioris tranquillitatis commoda salubrius propinquantur: *1336 CD Hung. VIII/4 p.175.*

laudo, -are

Dominus Scardonensis ... maiestatem vestram
non cessat pro merito ubique laudare et extollere:
1523 BROD. *Epist.* p.85.

laudo, -are

Que (*sc. B.Margareta*) ... paucis contenta verbis ... nunquam se in risum excussum (*in versione alia [Borselli]: excessivum*) resolvens ... se laudari nullo modo patiebatur: *Vita Marg.* p.18.

laureola, -ae f.

Quae (*sc. absoluta virginitas*) raro reperitur in terris, coniugali pudicitia multo esse praestantior atque hanc unam virtutem divinam potius quam humanam iure censi et merito inter choros angelorum laureola coronari: BONF., *Symp.* III,942.

laus, laudis f.

Ut tibi sempiternę laudi sit iste adeptus studii
Viennensis magistratus exopto: 1516 TAUR. *Epist.*
2 (p.173).

laute *adv.*

Ubi lautissime fuisset epulatus (*sc. Gasparus Parvus*): Erdélyi, *Register* p.135.

lavacrum, -i n.

Materia baptismi est aqua, et hic supponitur nomine lavacri, quoniam locio fit per aquam et lavacrum: *Serm. Quinqu. 27* (p.71).

lavacrum, -i n.

Salvat autem nos Christus quadruplici lavacro, scilicet unda lacrimacionis in contricione: *Serm. Quinqu. 27* (p.71).

lavator, -oris *m.* (lavathor: 1525 *Dl* 26345 *fol.*24.)

[Szovák] 2015.2.16.

lavator, -oris *m.*

1525 Dl 26345. fol.24.

[Szovák] 2015.2.16.

lavatorium, -ii n.

Item lego maiestati suae ... amphoram cum pelvi argenteain toto deaurata pro lavatorio, et aliam amphoram christallinam cum smalcz auro et argento cum circumferentiis ornatam: 1499 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.187.

lavo, -are

Quod ... vidissetque fratrem Sigismundum pre-
fatum cum una tali muliere in balneo existentes et
sese invicem lavantes: Erdélyi, *Register* p.135.

laxamentum, -i n.

Volens ipse quoque in delictorum suorum laxamentum in ecclesia claustrum ord. Praedicator. In Tirnavia ... munus suum offerre quoddam: 1512 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.644.

laxe *adv.*

Et de his, ne in hoc reluctetur, scripsimus etiam ad praefatum Benedictum, alias thesaurarium nostrum, quem intelleximus, ut nimium laxe et libere vestra fidelitas detinere faciat: *1510 Katona, Hist.crit. XVIII p.582.*

laxo, -are

Et hoc dicit (*sc. Dominus*) in reprehensionem hominum negligencium, qui cingulis laxatis et tunicis remissis percuciant pulveres, sicut cauda vulpis: *Serm. Quinqu. 33* (p.82).

lector, -oris *m.*

Magnifico ac spectatissimo domino Ioachimo Vadiano, incltyti Viennensis studii et rectori et lectori dignissimo, domino optimo: 1516 TAUR. *Epist.* 2 (p.175).

[Szovák] 2015.2.16.

lector, -oris m.

Quem fortuna pulchrę Viennę rectorem et lectorem praebuit: 1516 TAUR. *Epist.* 2 (p.174).

lectorium, -i n.

In lectorio seu camera studorii (appellationem interponit): *1414 Zsigm. oklt. IV,2233.*

lectus, -i m.

Omnia solus habes: spondam lectosque, cubi-
le, scriniola et mensas, omnia solus habes: 1514
TAUR. *Epist.* 1 (p.129).

lectus, -i m.

Nunquam enim singularis vel sola extra dormitorium nisi ratione compassionis et quietis sororum se comitantium esse volebat et tunc ante lectum suum suas complebat orationes (*sc. S.Margareta*):
Vita Marg. p.19.

lectus, -i m.

Testis interrogatus respondit se audivisse ab hospita sua, ut quidam cum uno fratre ... in cella eiusdem fratris quandam feminam, fictam sororem spirituales reperisset in lecto cum fratre: Erdélyi, *Register* p.95.

legalis, -e

Si qui sunt ecclesie Beate Marie Virginis ordinis heremitarum Sancti Augustini oppidi Kermend dicte Iauriensis diocesis causas idoneas, legales et sufficientes ademptionis ecclesie eiusdem ab eisdem fratribus continentes et declarantes: Erdélyi, *Register* p.26.

legatio, -onis f.

Accipies insuper *litteras*, quae ex legatione ad nos utriusque waywodae sunt exceptae: 1524 BROD. *Epist.* p.87.

legatio, -onis f.

Donec omnis ordinatio, donatio et lagatio (*sic ed.*)
prefati domini Petri ... fuerit in toto adimpleta.
Süttő, *Anjou* II p.246.

legatio, -onis f.

Quod huiusmodi legatio et dispositio testamentaria ipsius archiepiscopi de supradictis possessionibus ... facta vel facienda robur optineat perpetue firmitatis: 1360 Mészáros, *Visegrád* p.128.

legatio, -onis f.

Quae altera fuit pars meae legationis: 1523 BROD.

Epist. p.72.

legatio, -onis f.

Scit ... maiestas vestra inopiam ac sordes cum magnorum principum legatione non bene convenire: 1524 BROD. *Epist.* p.95.

legatio, -onis f.

Vestrae ... dominationi cupio legationem ...
esse faustam felicemque: 1525 BROD. *Epist.* p.113.

legatus, -i m.

Dies et noctes laboro in pecuniis extricandis et legato ... expediendo: 1523 BROD. *Epist.* p.72.

legatus, -i m.

Suam sanctitatem ... admonere et obsecrare non desinas, ne aliquam in mittendo illo subsidio pecuniario iam promisso et in legato expediendo moram velit interponere: 1523 BROD. *Epist.* p.71.

legibulum, -i n.

Licet ... racione ... rerum ... mobilium cum eadem quondam domina Anna tempore desponsationis ... eiusdem datarum, ... puta ... duarum vittarum muliebrium gemmis ornatarum, ... trium legibulorum quindecim florenos valencium ... quedam causa in curia nostra regia ... mota fuisset: *1526 Arch.Majténi p.560; Dl 73 240.*

legitime *adv.*

Rogamus ... te, ut ... habeas commendatam causam nostram ducatus Barenensis, cuius possessione licet indicta causa spoliati fuerimus, ad quam legitime successeramus: 1525 BROD. *Epist.* p.116.

legitimo, -are

Iohannes quidem ea ratione (*sc. protestavit*), quod ipse castri proclamator existeret et nobilis ipsius possessionis Korosan foret ex antiquo legittimatus: 1365 Keglevich, *Garamsztb.* p.141.

legitimus, -a, -um

Quare omnibus melioribus modo, via, iure, forma et causa, quibus melius et efficacius ... ordinavit eundem magistrum ... nunc in Romana curia residentem suos veros, legitimos ... nuncios speciales et generales: Erdélyi, *Register* p.42.

lego, -are

Ut universas possessiones suas, servos et ancillas ac alia bona sua, cuicunque vellet de generatione sua vel monasterio suo vivens donare et in extremis legare, sibi de speciali gratia liberam concederemus facultatem: *1278/1282 Erd.Múz.* 1992 p.82.

lego, -ere

Ut rector altaris eiusdem pro tempore constitutus
et existens singulis septimanis die sabbati unam
missam de Beata Maria Virgine legat vel dicat:
c.1491 Veszpr.okl. I p.296.

lego, -ere

Quod si forsán aut scriptu dignum aut lectu iocundum nihil habueris, id ipsum rescribe: 1514 TAUR. *Epist.* 1 (p.128).

lembus, -i m.

Qui nuper toto lembos egere profundo, / pro frenis remos, pro signis frena regentes: IAN.PANN.
Paneg. 3,2,102–103.

lemmaszótári alak *szófaj 'latinul' : körülírva —
magyarul*
kontextus *1413 Zsigm.oklt. IV,sorszám.*

[Kóta] 2015.2.16.

lenimen, -inis *n.*

Habemus etiam vitae comitem, sociam laborum, curarum moderatricem, curatricem egritudinum, dolorum dulce lenimen et maximum vitae oblectamentum, quo quicumque caruerit, non nisi perpetuo miser esse potest: BONF., *Symp.* III,631.

lenis , -e

Sed poenam semper leniorem crimine reddit:
IAN. PANN. *Paneg.* 3,1,291.

lenis, lene

Rescribimus ... sanctissimo domino nostro, uti
suades, lenius: 1523 BROD. *Epist.* p.75.

lens, lentis f.

de omnibus segetibus, videlicet tritico, sigiline (sic), ordeo, avena, pisis, lentibus, canapo ceterisque segetibus et leguminibus in campo ..: 1419
Zsigm.oklt. VII,367.

lens, -tis f.

Item in festo Purificationis Beate Virginis emi lentes cum uno cubulo d<enarii> 23: 1520 Nógrádi, *Kanizsai* II,11 (p.15).

lenticula, -ae f.

Quin etiam singula membra propriae infestant egritudines: caput caphelea, ... abest, ut ... lenticulae: BONF. *Symp.* III,446.

leprosorium, -i n.

Lego ... XX florenos pro leprosis et in leprosorio
degentibus: 1463 Zimmermann, *Urb.* VI p.149.

leprosus, -a, -um

Lego ... XX florenos pro leprosis et in leprosorio degentibus: 1463 Zimmermann, *Urkb.* VI p.149.

lepus, -oris m.

Que (*sc. B.Margareta*) ... cum multa parentum suorum et fratrum ordinis diligentia cum bonorum sororum secum remanentium societate de claustro Vesprimiensi translata est in claustum, quod parentes eius in insula Danubii, que ex tunc dicta est Sancte Marie, nam antea insula leporum dicebatur, ... edificaverunt: *Vita Marg.* p.18.

lerna, -ae f.

Quae (*sc. personae*) ... sacerdotes Dei ... improbas lernas et inhonestos homines appellare ... praesumerent: 1524 Schmitth, *Ep.Agr.* II p.228 = *Mon.eccl.* p.???

lerna, -ae f.

Que (*sc. personae*) ... sacerdotes Dei, quorum ministerio Christiani sumus, improbas lernas et inhonestos homines appellare ... presumerent:
1524 Mon.eccl. I p.141.

lerna, -ae f.

Que (sc. personae) ... sacerdotes Dei, quorum ministerio christiani sumus, improbas lernas et inhonestos homines appellare ... presumerent:
1524 Mon.eccl. p.141.

lethargia, -ae *f.* (litargia)

Quin etiam singula membra propriae infestant
egritudines: caput cephalea, ... litargia: BONF.
Symp. III,442.

letifer, -a, -um

Ecce autem ante ipsum plebeio ex agmina (*sic, recte: agmine*) quendam / aerea letifero transcurrit machina plumbo: IAN. PANN. *Paneg.* 3,2,155–156.

levamen, -nis *n.*

Sed quid faciam, aut quo fugiam, ubi subsidium et levamen honoris me*>* inquiram: *1449 TSz 1929* p.134; *Dl 80935*.

levamentum, -i n.

Animadvertimus ... eam ... copulam et secundis in rebus decori ornamentoque, et si quid forte adversi ... evenerat, praesidio ac levamento existisse: 1507 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.499.

levator, -oris *m.*

Stephanus de Zapolya, ... universis et singulis capitaneis et belliductoribus, necnon sollicitatoribus et levatoribus gentium ... salutem cum honore: *1497 Szapolyai oklt.* p.245.

levis, leve

In his quinquaginta milibus ducatorum, quod ... legatus habet in potestate, adversus hostem potentissimum leve admodum et perexiguum habebimus praesidium: 1524 BROD. *Epist.* p.86.

levitas, -atis f.

Quin etiam singula membra propriae infestant
egritudines: caput caphelea, ... levitas ... abest:
BONF. *Symp.* III,445.

levo, -are

Ceterea Bechew levaverat, dum provisor fuit:
1521 Nógrádi, *Kanizsai* V,106 (p.151).

[Szovák] 2015.2.16.

levo, -are

Item de eadem possessione portavit dominus Benedictus et dedit ad manus meas, quos ibidem dominus Benedictus levat in persona propria, fl<oreno> 44: 1520 Nógrádi, *Kanizsai* II,450 38).

levo, -are

Quem testis ob reverentiam ordinis levare, et in quendam domum importari fecisset: Erdélyi, *Register* p.138.

lex, -gis *f. 'abque lege': contra legem — törvénytelenül.*

Quod Stephanus ... non modicam quantitatem terre ... absque lege occupando ... villicum ... ad ... monasterium evaginato gladio affugasset: 1378 Keglevich, *Garamsztb.* p.197.

lex, -gis f.

Ut vel invitis aut cum hoste pugnandum fortunae-
que alea subeunda sit, aut ab iis pacis leges acci-
piendae: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.306.

lex, -is f.

Liberam eidem concessimus licenciam ad propria redeundi ad debitum impendendum regie maiestati servicium iuxta generacionis sue legem, sicut debet: 1323/1365 *MNy* 1931 p.208.

[Szovák] 2015.2.16.

lex, -is f.

ut vel invitis aut cum hoste pugnandum fortunae-
que alea subeunda sit, aut ab iis pacis leges acci-
piendae: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.306.

lex, legis f.

Literas testamentales ... secundum illud legis, quod in ore duorum vel trium stet omne verbum, quo ad omnes suas ... continentias ... acceptamus : 1463 Zimmermann, *Urkb.* VI p.155.

lex, legis f.

Volui ... significare ... Poloniae regem inivisse
perpetuam pacem et concordiam cum ... prin-
cipe Alberto ... ea lege, ut *etc.*: 1525 BROD. *Epist.*
p.108.

libellus, -i m.

Quod specialitas generalitati non deroget, nec econtra ad prosequendum et pertractandum causam predictam ... libellum seu libellos et quascunque alias petitiones verbo vel in scriptis dandum: Erdélyi, *Register* p.42.

libens, -entis (*vagy libenter adv., ha az adv. önálló szócikk*)

Qua re persuadeas tibi te nobis acceptissimum factum ac in eorum esse numero, quibus libenter commodare vellemus, prout hoc per omnem occasionem non praetermittimus: 1523 BROD. *Epist.* p.78.

libens, -entis

Ego is sum, cui quicquid per vestras maiestates oneris ... iniungetur, libens feram, etiam si longe ultra Hispanias mihi esset in servitiis vestrarum maiestatum eundem: *1525 BROD. Epist.* p.118.

liber, -a, -um

Alexio Thursoni ... libero domino Plesnensi et regiae maiestatis a secretis, mecaenati suo humanissimo Vaklentinus Ecchius felicitatem cum sui commendatione precatur: VALENT.ECK p.40.

liber, libri *m.*

Et ita in libro etiam annatarum (quem vocant)
contineri: 1523 BROD. *Epist.* p.84.

liberalis, -e

Intendimus ... unum germanum nostrum pro
informacione studii arcium liberalium vestras ad
dominaciones transmittere: 1465–71 Neumann,
Korlátköviek p.

liberalis, -e

Eximio atque praestanti viro, domino Ioachimo Vadiano, Muis atque Apollini sacro poetae, liberalium artium et ... philosophię professori doctissimo, amico praecharo, Viennae in collegio Caesareo vitam viventi: 1514 TAUR. *Epist.* 1 (p.130).

liberalitas, -atis *f.*

Summa ... vestrae serenitatis clementia et singularis in omnes liberalitas ac munificentia spem mihi dat vestram serenitatem preces etiam nihil a se merentis servitoris non aspernaturam: 1524
BROD. *Epist.* p.94.

liberatio, -onis f.

Item eodem die Gregorio Nadasdy condam provi-
sori pro liberatione litterarum in Yker<war> de-
di d<enarios> 29: 1520 Nógrádi, *Kanizsai* II,167
(p.23).

liberatio, -onis *f.*

Pro liberatione Christianissimi regis ... totis viribus elaborassem: 1525 BROD. *Epist.* p.118.

libere *adv.*

Iam tandem tot difficultatibus superatis in proximo consistorio expedita est libere ecclesia Plocensis: 1523 BROAD. *Epist.* p.72.

libertas, -atis f.

Lego, ut ... filius meus ... parvulum meum nomine Mycam foveat et nutriat ad maturam etatem et eidem ... libertatem unius sessionis usque vitam suam tribuat: 1477 Neumann, *Korlátköviek* p.181.

liberto, -are

Serenitas nostra ipsum opidum ... ad instar aliarum civitatum nostrarum regalium in regno nostro Sclavonie habitarum libertando nundinas seu forum annuale ... opido in eodem dinoscitur annuere celebrare: *1421 Mon. Varasd* p.61.

liberto, -are

Serenitas nostra ipsum opidum ... ad instar aliarum civitatum nostrarum regalium in regno nostro Sclavonie habitarum libertando nundinas seu forum annuale ... opido in eodem dinoscitur annuere celebrare: *1421 Mon. Varasd.* p.61.

libitum, -i n.

Ex litteris ... habemus conventum regni ... fuisse turbulentissimum ac nobilitatem rebus infectis abiisse male contentam et omnia extrema minitantem, sese conventum pro libito suo armatos facturos rebusque regni aliter consulturos: 1525 BROD. *Epist.* p.114–15.

libitus, -us *m.*

Ut universas possessiones suas ... legare liberam et securam haberet facultatem iuxta libitum sue voluntatis: 1278/1282 *Erd.Múz.* 1992 p.82.

libo, -are

Gloriosum genus victoriae titulusque triumphii
laudifluus perhibetur gloria decoratus virtutum,
dum inter orbis primates pacis perpetuae libatur
osculum, per quod dissensionum seditioes emi-
nus propelluntur et subditis dulcioris tranquillitatis
commoda salubrius propinquantur: *1336 CD*
Hung. VIII/4 p.175.

libo, -are

Gloriosum genus victoriae titulusque triumphii
laudifluus perhibetur gloria decoratus virtutum,
dum inter orbis primates pacis perpetuae libatur
osculum, per quod dissensionum seditioes emi-
nus propelluntur et subditis dulcioris tranquilli-
tatis commoda salubrius propinquantur: *1336 CD*
Hung. VIII/4 p.175.

libraria, -ae f.

Si ad amplissimam messem sanctorum novi testamenti accedere et, quid in singulorum purificate mentis affectu divina gratia tam de theologicis quam cardinalibus et moralibus virtutum speciebus fructus produxerit, scire quis et intelligere voluerit, Christianorum librarías percurrat: GEORG. HUNG. *Tract.* p.398.

licet, -ere, licuit/licitum est

Sed nunc sede vacante plura, quam alias, licent:
1523 BROD. Epist. p.79.

licet, -ere, licuit

De eius adventu non mediocriter laetificati, et, ut par est, fraterna moti caritate, de statu suo, quantum ex tempore licuit, consulendum rationemque habendam duximus: 1501 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.305.

licitus, -a, -um

Quod specialitas generalitati non deroget, nec econtra ad prosequendum et pertractandum causam predictam ... de calumpnia vitanda et veritate dicenda et cuiuslibet alterius generis licitum iuramentum ... prestandum: Erdélyi, *Register* p.42.

lictarium, -i n.

Item die sabati ante die Galli confessoris emi mel
octualia duo pro lictario d<enarii> 31: 1521 Nó-
grádi, *Kanizsai* II,779 (p.54).

licitor, -oris *m.*

Quare ... lictorem cum hominibus vestris transmittimus: 1526 Ratkoš, *Dokum.* p.106.

lienteria, -ae f.

Quin etiam singula membra propriae infestant
egritudines: caput caphelea, ... lienteria ... abest:
BONF. *Symp.* III,444.

liga, -ae f.

quod iidem cives nostri ... monetam nostram
argenteam minorem ... sic et eo modo, ac sub
liga aut forma ... cudi faciant et laborari: 1384
CD Hung. X/8 p.120.

liga, -ae f.

Ipsa siquidem moneta nostra minor Quaring vocata taliter, et sub tali liga cudi debet, quod ad quamlibet marcam argenti fini singuli septem marcae cupri addi debent et admisceri et de unaquaque marca tali mixta quingenti denarii cudantur: *1384 CD Hung. X/8 p.120.*

liga, -ae f.

Ipsa siquidem moneta nostra minor Quaring vocata taliter, et sub tali liga cudi debet, quod ad quamlibet marcam argenti fini singuli septem marcae cupri addi debent et admisceri et de unaquaque marca tali mixta quingenti denarii cudantur: *1384 CD Hung. X/8 p.120.*

liga, -ae f.

Quod iidem cives nostri ... monetam nostram
argenteam minorem ... sic et eo modo, ac sub
liga aut forma ... cudi faciant et laborari: 1384
CD Hung. X/8 p.120.

ligamen, -inis *n.*

Inde apiculum, quod et pro littera et pro ligamine, quo filateria dependent, et pro filis accipitur:
XV^{ex.} FK 1966 p.329.

ligamen, -inis *n.*

Inde apiculum, quod et pro littera et pro ligamine, quo filateria dependent, et pro filis accipitur:
XV^{ex.} FK 1966 p.329.

ligator, -oris *m.* (ligathor)

1525 Dl 26 345 fol.20.

[Szovák] 2015.2.16.

ligator, -oris *m.*

1525 Dl 26345 p.20.

[Szovák] 2015.2.16.

ligatura, -ae f.

Quod hoc bene verum foret, quod aliquae res ipsius fratris ... in uno sacco simul ligato sub sigilloque existente apud eundem haberentur, sed de eo ignoraret, quid in ipsa ligatura haberetur: *1450 MKSz 1890 p.52.*

ligatura, -ae f.

Item a Blasio Nagy ... emi ferrum unam ligaturam fl[orenis] 1,5: 1520 Nógrádi, *Kanizsai* III,47 (p.62).

ligatura, -ae f.

Item in nundinis Sombathhel emi ferrum cum ligatura una: 1521 Nógrádi, *Kanizsai* III,945 (p.107).

lignamen, -nis *n.*

De aliis vero lignaminibus ad edificia competentibus vel necessariis ad quecumque utensilia intranea vel extranea de singulis curribus obulus (solvi debet pro tributo), maxime cum huiusmodi lignamina ut plurimum de nostris silvis ducantur: *1343 Mon.civ.Zagr. I p.161.*

lignarius, -a, -um

Item fabris lignariis solvi fl[orens] 4: 1521 Nógrádi, *Kanizsai* III,152 (p.67).

lignum, -i n.

Quod cum in obscuro carcere volutatus esset in testis con fractis cum recentibus wulneribus et iaceret ligno constrictus, lux immensa per carcerem spargitur et trabe dissoluta testarum asperitas in florum suavitatem mutatur et sic ambulans super flores psallebat: *Serm. Quinqu.* 36 (p.86).

ligo, -are

Item eodem die feci portare de Chand funes ad ligandos boves in allodio Sar: *1521 Nógrádi, Kanizsai* II,797 (p.55).

ligo, -are

Ut ... castellanus tunc castrum Kermend eundem fratrem simulcum dicta femina captivasset, et tandem eandem ad mediastrum dicti oppidi ligari ... fecisset: Erdélyi, *Register* p.96.

ligo, -are *m.*

Ladislaus ... missis suis famulis ... iobagionem ... seminare volentem captivassent, captum itaque conservando oculos eiusdem cum sacco, in quo ipsum semen exstiterat exportatum, prout furi et latroni, ligari faciendo in ... villam ... deduci fecissent: 1370 Keglevich, *Garamsztb.* p.173.

ligo, -onis m.

Item feria sexta ante festum Conversionis Sancti Pauli emi lignonem d<enarii> 10: 1520 Nógrádi, *Kanizsai* I,25 (p.14).

ligoniso, -are

Item eodem die quinque laboratoribus, qui in ortu caulis (*sic, recte: caules?*) ligonisaverunt, dedi d<enarios] 20: 1521 Nógrádi, *Kanizsai* III,668 (p.95).

ligosinator, -oris *m.*

Item eodem die duobus ligosinatoribus dedi d<enarios]
14: 1521 Nógrádi, *Kanizsai* III,911 (p.106).

lilium, -ii n.

Interpretatur enim mundus vel sanctus, quod Christo convenit, qui est mundus, sicut flos campi et lilium convallium et sanctus sanctorum: *Serm. Quinqu. 28 (p.73).*

limes, -itis m.

A ... primo domus limite ... usque ad primum
introitum: 1482 Zimmermann, *Urkb.* VII p.325.

limitatio, -onis f.

Quatenus huiusmodi limitationem nostram in nullo excedere praesumant: 1467 Zimmermann, *Urkb.* VI p.279.

limitatio, -onis f.

Item de expositione florenorum centum per famulum Iohannem Olah de Izdencz reductorum ex generali limitatione dominorum capitularium remansit debitor in florenis 31: *1520 Reg.Strig.* p.136.

limitatio, -onis f.

Iuvenes nostri petiverunt a nobis sibi dari quamdam terram ... in limitatione comitatus Symigiensis et Tolnensis existentem: *1284 Reg.duc.* p.137.

limito, -are

Ne ... exinde ipsam civitatem nostram ad numerum huiusmodi grossorum in ipsa solutione compellant, volumus et ita limitamus, ut tales census annuales ipsa civitas nostra cum moneta nostra praefata ... solvat comitibus praenotatis:
1467 Zimmermann, Urkb. VI p.279.

limito, -are

Sub eisdem metis, ... quibus antea ad castrum suum Nitriensem (*sic ed.*) pertinuisse et per castrens limitate seu habite dinoscerentur: [1281], 1402 *Erd.Múz.* 1992 p.

linea, -ae *f.* 'latinul' : körülírva — magyarul
... in fine linee (est); ... lineam dicte possessionis ... edificiis carentem et habitatoribus destitutam ... (scil. possident): 1413 *Zsigm.oklt.* IV,550.

linea, -ae f. (lyne)

(Possessiones iuraque possessionaria) tamquam propinquiores generationis lyne (!) (ipsis – id est ingerentibus – spectant): *1413 Zsigm.oklt.* IV,1070.

linea, -ae f.

Deinde per eandem lineam de monte in quandam vallem descendendo sub arbore quercina esset meta terrea: 1369 Keglevich, *Garamsztb.* p.163.

lineatim *adv.*

Item ab ipsa tertia meta lineatuim procedendo
a parte eiusdem ville Felfalu in vertice montis
... esset meta terrea: 1369 Keglevich, *Garamsztb.*
p.162.

linguagium, -ii n.

Quum sub forensi domino et non sue linguagii
fuit tentum et gubernatum (*sc. regnum*): 1505 Tu-
dománytár 1839/VI p.66.

linio, -are

Quod aliquando laici in tabernis inebriatorum huiusmodi fratrum Augustiniensum capita et clericas ac tonsuram liniendo et inungendo cum cibariis de milio factis penitus commaculassent et deturpassent: Erdélyi, itRegister p.127.

linquo, -ere

Ne < ... > Beati ... Michaelis archangeli, patroni nostri inceptum opus linqueretur imperfectum: 1511/1521 Entz, *Kolozsvár* p.150; *Df* 277 780.

linteramen, -inis *n.*

Item lego honorabili Francisco plebano meo de Zaak tres florenos auri et unum pulvinar cum linteramine ac unam dwhnam: 1477 Neumann, *Korlátköviek* p.181.

linum, -i n.

Item feria sexta . . . feci portare semen lini d<enarii>
16: 1520 Nógrádi, *Kanizsai* II,36 (p.17).

linum, -i n.

Item in festo Fabiani et Sebastiani martirum de
Cepreck feci portare oleum lini d<enarii> 36:
1520 Nógrádi, *Kanizsai* I,19 (p.14).

lippitudo, -onis f.

Quin etiam singula membra propriae infestant
egritudines: caput cephalea, ... lippitudo: BONF.
Symp. III,442.

liquefacio, -facere, -feci, -factus

Anima sua liquefacta a pristina duricia, sicut cera:
Serm. Quinqu. 6 (p.35).

lislitis f.

Quod specialitas generalitati non deroget, nec
econtra ad prosequendum et pertractandum cau-
sam predictam ... litem seu lites contestandum
et contestari videndum: Erdélyi, *Register* p.42.

litigator, -oris m.

Immo non modo aadiudicaretis, sed litigatores etiam et caussantes spirituales compelleretis ad standum coram vobis iuri neglecta ipsius decani iurisdictione: 1522 Katona, *Hist.crit.* XIX p.375.

litigator, -oris m.

Immo non modo aadiudicaretis, sed litigatores etiam et caussantes spirituales compelleretis ad

standum coram vobis iuri neglecta ipsius decani
iurisdictione: 1522 Katona, *Hist.crit.* XIX p.375.

[Szovák] 2015.2.16.

litiginarius, -a, -um

Extunc ... una partium alteri ... quelibet iura possessionaria premissio modo sibi invicem concambiata absque ullo litiginario (*sic*) processu ipso facto pure et simpliciter ac integre remittere debeat: 1517 *Doc.Bátori* I p.260.

litigiosus, -a, -um

Pro qua ... particula terre inter magnificum principem, dominum Ladislaum ducem Opulye, proximum et palatinum vestrum ab una, parte vero ex altera Stephanum filium Iacobi ... litigiosa vertitur altercatio: 1369 Keglevich, *Garamsztb.* p.167.

litigiosus, -a, -um

Etiam ex linea consanguineitatis ipsum concernere vineam litigiosam: 1486 SZAPOLYAI OKLT. p.170.

litoralis, -e f.

Quum Hydruntum, littoralis Apuliae civitas, expugnata captaque a Turcis detineretur: 1521 Kationa, *Hist.crit.* XIX p.250.

litoralis, -e

Quum Hydruntum, littoralis Apuliae civitas, expugnata captaque a Turcis detineretur: 1521 Kationa, *Hist.crit.* XIX p.250.

littera, -ae f.

Cui in signum subiectionis rex dedit nova insignia, vexillum scilicet ex serico album cum aquila nigra habente torquem auream in collo, ex qua pendet littera S: 1525 BROD. *Epist.* p.108.

litterae, -arum *f.*

Cum tibi copias ostendet Aegidius meus, praesentium tabellarius, homo bonarum literarum et virtutum omnium alumnus studiosissimus, quem tibi ita commendo, ut maiore diligentia quidem commendare non possim: 1516 TAUR. *Epist.* 2 (p.174).

litterae, -arum *f.*

Item eodem die misi litteras magnifici domini ad Valentinum Dessoe ... et ... dedi expensas d<enarios> 20: 1521 Nógrádi, *Kanizsai* II,734 (p.52).

litterae, -arum f.

Item eodem die Gregorio Nadasdy condam provi-
sori pro liberatione litterarum in Yker<war> de-
di d<enarios> 29: 1520 Nógrádi, *Kanizsai* II,167
(p.23).

litteratorie *adv.* (literatorie)

Nihilominus tamen eorum audacula facinora literatorie castigavi: 1516 TAUR. *Epist.* 2 (p.174).

[Szovák] 2015.2.16.

litteratus, -a, -um

Item die sabati ... bursatori litterato pro redemptione litterarum monetam Ungaricalem dedi fl<orenos> 2: 1520 Nógrádi, *Kanizsai* II,438 (p.38).

litteretorie *adv.*

Quod, credimus, secus non facietis, et quidquid in premissis feceritis, nobis litteratorie consignetis: *1463 Szapolyai oklt. p.71.*

litterula, -ae f. (literula)

Literulas quicumque legunt, Deum omnipotentem rogent: XII^{ex.} *Várady 2002 p.?*; *sc. lapis de Aracs, cf. Csemegi 1958, Gerevich 1938, Mezey 1958 (ArchÉrt. 85[1958]189—190).*

litterula, -ae f. (literulum)

Quare ... taciturnitatem tuam magis silentio transire, quam inelegantibus ac importunis litterulis meis tibi molestus esse volui: 1514 TAUR. *Epist.* 1 (p.128).

lividitas, -atis f.

Ut tamen ea, que nec emula lividitas, nec livida
emulacio celare posset, per nos non celentur: 1350
TGy 1835/II p.93.

lividus, -a, -um

Ut tamen ea, que nec emula lividitas, nec livida
emulacio celare posset, per nos non celentur: *1350*
TGy 1835/II p.93.

livio, -onis f.

His ... *cupimus* planos aditus, quibus ad lucis in-
deficientis claritatem in spiritu possint pulsa li-
vione peccati ascendere, facilius ante oculos de-
signare: 1387 Süttő, *Anjou* II p.390.

livor, -oris *m.*

Quod ipse inimicus humani generis (*sc. fervor*) incendium odii et livoris excitat in cordibus reproborum: GEORG. HUNG. *Tract.* p.334.

lixa, -ae f.

Hominibus christianis et sacerdotibus non pro calonibus dumtaxat et laxis, sed pro iumentis etiam utuntur (*sc. Turci*): 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.248.

lixa, -ae f.

Hominibus christianis et sacerdotibus non pro calonibus dumtaxat et laxis, sed pro iumentis etiam utuntur (*sc. Turci*): 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.248.

loca, -orum *n.*

Demon evellat oculos tuos et stercoribus impleat
loca eorum: Szilády, *Temesvári* p.32.

loca, -orum n.

Cuius (*sc. Iesu Christi crucifixi*) quinque vulnerum
loca perfusis sepius hora lacrimis deosculabatur
(*sc. B.Margareta*): *Vita Marg.* p.19.

localis, -e

Hoc enim persuasit localis remota distantia et negotii qualitas: 1412 Finke, *Acta Const.* I p.399.

locatio, -nis *f. 'donatio' : scil. partis domini molendinis — adomány*
ratione ... locationis et assignationis cuiusdam
portionis in quodam molendino: *1413 Zsigm.oklt.*
IV,418.

locatio, -onis f.

Ut homo regius prohibeat eosdem ... ab indebita occupatione terre prenotate ac locatione iobagionum in facie eiusdem quoquo modo facta vel facienda: 1385 Süttő, Anjou II p.261; cf. superius: super facie ... particule terre ipsorum iobagiones descendere facerent moraturos.

locatio, -onis f.

Item ad octauum articulum responderat, quod prefatas quinque villas dicti ciues in terris ipsius Sandrini locassent, quod tamen ipse ab huiusmodi locatione serius prohibuisset, qui a dicta locatione desistere noluisent; sed dictas villas in terris suis potencialiter collocassent: *1429 CD Hung. X/7 p.89.*

locatio, -onis f.

Que dicuntur ultima primo, a situ locacionis, quia sita sunt in ultimis universi partibus, scilicet in celo empireo: *Serm. Qinqu.* 17 (p.54).

locatio, -onis f.

Dicit preterea testis constare sibi, quod per huiusmodi provisionem et locationem fratrum minorum ad monasterium provisum extitit: Erdélyi, *Register* p.137.

loco, -are 'locare': *domicilium collocare* — *települ*
(Delne-i Kakas dictus János) ... *quasdam silvas*
ipsorum cum Volahys suis succidi et annihilari,
... ipsos in facie eiusdem locari et descendi fecis-
set: 1413 Zsigm.oklt. IV,33.

loco, -are

Supra vero murum eundem edificii locandi nostris interdicta concivibus auctoritas: 1511/1521 Entz, *Kolozsvár* p.150; *Df* 277780.

locumtenens, -entis

Georgius Dei et apostolice sedis gratia episcopus Quinqueecclesiensis ... metropolitanarum, canonicis parochialumque ecclesiarum rectoribus seu locumtenentibus ... salutem in Domino: Erdélyi, *Register* p.13.

locupletas, -atis f.

Attamen / iuxta promissa mea sponsionibus vestre magnificencie per me factis transgressor fieri volui minime, / non advertens locupletates terrenas, sed iuxta dictum Sapientis plus in gaudio buccellas / panis satagens, quam plenam manum cum labore: *1493 Dl 93630.*

locus, -i m.

Nec quisquam nostris et successorum nostrorum temporibus eundem ... et suos heredes ad communem locum Syculorum vel alias contra ipsorum voluntatem causa residence ire compellere presummat: 1326/1365 MNy 1931p.208.

locus, -i m.

In iis enim sum locis, quo et propter diversa viarum discrimina et propter longinquitatem tardissime omnia perferuntur: 1516 TAUR. *Epist.* 2 (p.174).

locus, -i m.

Acta sunt hec et facta anno, indictione, die, mense, hora, loco et pontificatu: Erdélyi, *Register* p.45.

[Hegy] 2015.2.16.

locus, -i m.

Honesta femina ... quem adoptaverat loco heredum: *1503 M.Sion* 1867 p.608.

locus, -i m.

Si idem comes, donec vivit, vel heres ipsius sive aliquis cognatorum post obitum eiusdem elemosynam dederit dicto loco, quam se obligavit, continue, etiamsi aliunde secundum modum et formam ordinis stare in eodem poterimus: 1248 /XVIII CD Hung. IV/2 p.23.

locusta, -ae f.

More locustarum totius terre superficiem imple-
bunt (*sc. Turci*): GEORG. HUNG. *Tract.* p.324.

locutio, -onis f.

Leo est princeps, mel in ore suavitas locucionis,
per quam acquirit dileccionem suorum: *XIII* Ma-
das, *Serm.* p.52.

logisticus, -a, -um

Anima tribus partibus absolvitur: logistica, thymica, epithymetica: BONF. *Symp.* III,410.

lonca, -ae f.

Lego ... loncam meam meliorem cum pectorali inferiore ac galea (sc. *filio*): 1420 *Zsigm.oklt.* VII,1444.

lonca, -ae f.

Lego ... loncam meam meliorem cum pectorali inferiore ac galea (sc. *filio*): 1420 *Zsigm.oklt.* VII,1444.

longaevus, -a, -um

Tertium (*sc. indicium odii divini*) est longeva derivatio super ceteras sectas: GEORG. HUNG. *Tract.* p.316.

longanimitas, -atis f.

Longanimitas est virtus, qua patienter vite eterne premium expectamus: PAUL. HUNG. *Penit.* p.213.

longanimitas, -atis f.

Nobilis Iohannes ... vir utique industrius et sedulus, vestri zelator honoris, ad vestri exaltationem nominis et longanimitatis vestre laudem in nostra et principum nostrorum consiliariorum presentia constitutus: 1412 Finke, *Acta Const.* I p.400.

longe *adv.*

Ego cum a ... domino meo ... longe nunc ab-
sim: 1524 BROD. *Epist.* p.94.

longe *adv.*

Nisi quod per has moras exitium nostrum longius proferri ac prorogari videtur: 1525 BROD. *Epist.* p.111.

longe *adv.*

Illud ... unum neque ego possum tacere. Me ...
ob ... intercessionem immo contentiones quoque
... baronis pro mea promotione nomine vestrae
sanctitatis factas factum esse longe addictiorem
et obstrictum vinctumque esse perpetuis vinculis
in perpetuam ... servitute[m]: 1524 BROD. *Epist.*
p.103–104.

longe *adv.*

Ego is sum, cui quicquid per vestras maiestates oneris ... iniungetur, libens feram, etiam si longe ultra Hispanias mihi esset in servitiis vestrarum maiestatum eundem: 1525 BROD. *Epist.* p.118.

longinquitas, -atis f.

In iis enim sum locis, quo et propter diversa viarum discrimina et propter longinquitatem tardissime omnia perferuntur: 1516 TAUR. *Epist.* 2 (p.174).

longinquitas, -atis f.

Quando morbus arripuerit ... longinquitatem:
PAUL.HUNG. *Penit.* p.194.

longinquus, -a, -um

Quoniam testis in longinquis mansisset et ad ista predicta parvam vel nullam gessisset curam: Erdélyi, *Register* p.82.

longinquus, -a, -um *adv.*

Cum nos ob refrigerium animarum nostrarum
et parentum, cum et nostri sexus fragilitatem
claustraliter in longinquis partibus simus incluse:
a.1400 Veszpr.okl. II p.364.

longitudo, -inis f.

(Meta) transiret ... in longitudine unius iugeris
vulgo *dyolew* vocati: 1414 *Zsigm. oklt.* IV,2746.

longitudo, -inis f.

Singuli annotati (*sc. cives*) singula adinvenire (*sic ed., recte forsitan: adinvenientes*) subterfugia excusacionis, alii huiusmodi terra non indigere, alii longitudine sex pedum satis habere, alii alio modo se ab empcione excusavere: 1511/1521 Entz, *Kolozsvár* p.150; *Df* 277780.

longitudo, -inis f.

In villa Walko a quadam fovea circa ortum Laurencii ... existenti infra directe ad plateam per longitudinem ipsius ville procedentem ... ordo sessionis ipsius ville meridionalis usque ad domum seu curiam Petri ... iobagiones locandi habeant facultatem (*sic*): 1341 Diaconescu, *Documente* p.32; *Dl* 30640.

longiturnus, -a, -um

Qui non solum remorati et indignissime tenti sunt, sed, ut ipsi dicunt, nescitur, quibus etiam terroribus afflicti et angustiati, excepta eorum longiturna retardatione permanserunt: 1496 Kato, *Hist.crit.* XVIII p.47.

longiturnus, -a, -um

Qui non solum remorati et indignissime tenti sunt, sed, ut ipsi dicunt, nescitur, quibus etiam terroribus afflicti et angustiati, excepta eorum longiturna retardatione permanserunt: 1496 Kato, *Hist.crit.* XVIII p.47.

longus, -a, -um

Ne vero nunc longioribus litteris sim vestrae sanctitati taedio: 1524 BROD. *Epist.* p.103.

longus, -a, -um *adj.* 'maior': (*de candelis*) — *hos-
szú gyertya*

unam longam candelam ... ac decem candelas
unius palme longitudinis et in qualibet candela
tres denarios regales (recipiunt): *1413 Zsigm.oklt.*
IV,221.

longus, -a, -um

Qui non longo ante tempore in reverendissimi domini mei aulicorum numerum adscitus est:
1514 TAUR. Epist. 1 (p.128).

loquacitas, -atis f.

Homerus ... Thersiten ... sine iudicio et sine modo loquentem cum loquacitatis, tum deformitatis damnat: 1522 ADR.WOLPH. p.298.

loquela, -ae f.

Varias Mithridatem scisse loquelas / audierat:
IAN. PANN. *Paneg.* 3,1,293–94.

loquor, -i, locutus sum (loquere)

Necesse esset, ut loquamur invicem: 1493 Wenzel,
Dóczyak p.33.

loquor, loqui, locutus sum

Quod ... abbatissa ... exhibuit nobis quasdam duas litteras, unam nostram ... super exempti^{one} tributi loquentem et aliam venerabilis ... domini Ladislai, episcopi Wessprymiensis, phisici nostri dilecti super conservatione capellani ipsorum confectas: *1373 Veszpr.okl.* II p.313.

loquor, loqui, locutus sum

Cum quo plura sumus locuti: 1515 Horváth–Neumann–Pálosfa
Tóth, *Levelesláda* p.102.

loquor, loqui, locutus sum

Pontifex multa mecum et ... cardinali Caesio ...
est locutus: 1525 BROD. *Epist.* p.118.

loquor, loqui, locutus sum

Qua de re neque praesens destiti assidue apud eos,
ubi id faciendum videbatur, loqui et clamare: 1525
BROD. *Epist.* p.119.

loquor, loqui, locutus sum

De praelatorum huc missione loquor: 1525 BROD.
Epist. p.110.

[Monostori] 2015.2.16.

lotho, -onis *m.*

Item in Carnis priveoemi unum lothonem croci:
1520 Nógrádi, *Kanizsai* II,433 (p.37).

lotio, -onis f.

Item bacile magnum de argento similiter lego eidem, quod volo conservari pro lotionem pedum fratrum de capitulo in die Cene Domini: 1348
Veszpr.okl. I p.131.

lotio, -onis f.

Materia baptismi est aqua, et hic supponitur nomine lavacri, quoniam locio fit per aquam et lavacrum: *Serm. Quinqu. 27* (p.71).

lotrix, -i cis *f.* (latrix)

Item latrice (sic ed.) relaxati sunt Vien[nenses] 150. —> Item altere latrice, videlicet uxori Benedicti Coro, relaxati sunt Vien[nenses] 50: 1520 Nógrádi, , *Kanizsai* III,162 (p.68): 1521 Nógrádi, *Kanizsai* III,160 67).

lubricus, -a, -um

Hic alium acclivis pendentem in vertice saxi / lubrica praecipiti devolvit semita lapsu: IAN. PANN.
Paneg. 3,2,267–268.

lubricus, -a, -um

Qui dum vix dum ab ephebis excesserit, et aetatis lubrico et vafra quorundam veteratorum calliditate ac astu circumventus clandestine ad eos prolapsus, quos fratres minores vocitant: 1515 Theiner, *Mon.Slav.* I p.560.

luceo, -ere

Cum enim lucebunt opera nostra, non deerunt,
qui imitentur bona nostra: *Serm. Quinqu. 20* (p.59).

lucerna, -ae f.

PRAESVL <MAT>TERNVS MATERNAQVE
/ VISCERA < ... > GESTANS / NATVRAE
DEBITVM REDDENS / IN PACE QVIESCIT
/ FORMA SACERDOTVM ET VIVA / LVCER-
NA GREGIS / HVIC BASILICAE IMPETRANS
GRATIAM / IVBILAEI A BONIFACIO / SVM-
MO PONTIFICE NONO ANN<O> / DO<MINI>
MCCCXCIX XXVII / SEPT<EMBRIS>: 1399 En-

[Szovák] 2015.2.16.

tz, *Gyulafehérvár* p.170–171.

[Szovák] 2015.2.16.

lucerna, -ae f.

PRAESVL [MAT]TERNVS MATERNAQVE /
VISCERA [...] GESTANS. / NATVRAE. DEBIT-
VM. REDDENS. / IN PACE QVIESCIT / FOR-
MA. SACERDOTVM. ET. VIVA. / LVCERNA.
GREGIS / HVIC. BASILICAE. IMPETRANS.
GRATIAM. / IVBILAEI. A. BONIFACIO. / SVM-
MO PONTIFICE NONO ANN[O] / DO[MINI]
MCCCXCIX XXVII / SEPT[EMBRIS]: 1399 En-

tz, *Gyulafehérvár* p.170–171.

[Szovák] 2015.2.16.

lucus, -i m.

Item die dominico ... emi aurum ad deaurationem luceorum magistro Petro fl<orens> 1: 1521 Nógrádi, *Kanizsai* II,664 (p.49).

lucide

Omnia lator presentium lucidius explicabit: 1515
Horváth–Neumann–Pálosfalvi–C. Tóth, *Levele-
sláda* p.106.

[Szovák] 2015.2.16.

lucido, -are

Dedi ... Stephano, qui arma lucidat, d<enarios>
80: 1520 Nógrádi, *Kanizsai* II,507 (p.41).

lucidus, -a, -um

Quae (*sc. lancea*) procul extremas delibans cassidis oras / lucida regalis disiiecit tegmina colli: IAN. PANN. *Paneg.* 3,2,150–151.

lucratus, -a, -um *adj.*

(Silva, quam a magistro Iohanne) propriis expensis iustitia requirente lucratus fuisset: *1414 Zsigm. oklt. IV,2598.*

lucror, -ari

Et sic dividentes cumulum illum furfurum ad numerum personarum, pecunias impositas ad sortem lucrantur: Erdélyi, *Register* p.134.

lucrum, -i n.

Ut exinde dicti cives nostri discant sub principe glorioso devote famulari atque ab ipsis utilitatibus et honoris materia luctumque fructiferum regiae proveniat maiestati: *1383 CD Hung. X/8 p.122.*

lucrum, -i n.

Ut exinde dicti cives nostri discant sub principe glorioso devote famulari atque ab ipsis utilitatibus et honoris materia luctumque fructiferum regiae proveniat maiestati: *1383 CD Hung. X/8 p.122.*

lucrum, -i n.

Ubi licet non parum lucri mihi in horas vel consultando vel causas agendo cedat: 1514 TAUR.
Epist. 1 (p.128).

lucrum, -i n.

Quod ipsi fratres lusissent ad cartas usque post medium noctis, et qui lucrum in cartis perdidisset: Erdélyi, itRegister p.121.

luctor, -ari

Quod ... Georgius noctis tempore ... cum magnis insolentiis (*sic, recte forsan: insolentibus*) tumultibus et clamoribus horribilibus curiam suam subintravit, manicas brachiorum hinc inde more revolvens luctantium, facie turgida et inflata, oculis huc illucque disturrens (*sic ed., recte Df 228 141: discurrentibus*), verbis insultatibus (*sic, recte: insultantibus*), aliis quoque variis et mirabilibus

corporis sui gestibus animum suum indignantem
in malumque machinantem patescat (*sic ed., recte:*
patefecit) coram multis ... astantibus: *1425 Poz-*
sonyi vizsály p.262.

lucubro, -are

His itaque rationibus et respectibus praematurere ponderatis et lucubratis ... dominus Ioannes ... quasdam possessiones suas ... Thomae ... vendidit: 1495 Schmitth, *Ep.Agr.* II p.158.

luculentia, -ae f.

Propter mundiciam voluntatis et luculenciam rationis, que duo debent esse in predicatore: *Serm. Quinqu.* 1 (p.24).

ludibrium, -ii n.

Minime proficere potuimus, sed magis ludibria experti et delusiones (*sc. fuimus*): 1416 Katona, *Hist.crit.* XII p.251.

ludicurator, -oris *m.* (lubicatorius)

Item feria secunda ... ex commissione domini magnifici ludicatoribus (orig.: lubicatoriis) dedi fl<orens> 13: 1520 Nógrádi, *Kanizsai* II,408 (p.36).

ludo, -ere

Nisi mea me ludat opinio: *1514 TAUR. Epist. 1*
(p.129).

ludus, -i m.

Item a feria tertia ... dedi domino magnifico ad ludum, videlicet ad carthas vulgo ad psalterium quatuor regum fl[orens] 3: 1521 Nógrádi, *Kanisai* III,163 (p.68).

ludus, -i m.

Quod fratres Augustinenses ... ludos tabernicales exercuissent: Erdélyi, *Register* p.88.

lugeo, -ere

Quicumque ... eam (*sc. scientiam christianitatis*) ingredi aut negligit aut contempnit, quamvis doctissimus ignorantie sue tamen cecitatem in eternum lugebit: GEORG. HUNG. *Tract.* p.402.

lugeo, -ere

Si qui ... nostrum contrarium premissorum facere presumpserent, tales perpetui infideles regni habeantur ... et ... iugo perpetue servitutis et <ru>sticitatis subiecti reatus ipsorum penam lugeant sine fine: 1505 *Tudománytár* 1839/VI p.68.

lugubris, -e

Nulla est penitus, nulla in universa Pannonia domus non lugubris, non funesta, non alicuius cladis ac miseriarum particeps: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.251.

lugubris, -e

Et ecce omnibus etiam viris et mulieribus, qui aderant, audientibus cepit mulier illa rapta inter paludes Kapus clamare voce lugubri plangendo 've, ve, ve' etc.: Szilády, *Temesvári* p.6.

lugubris, -e

Nulla est penitus, nulla in universa Pannonia domus non lugubris, non funesta, non alicuius cladis ac miseriarum particeps: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.251.

lumbrici, -orum *m.*

Quin etiam singula membra propriae infestant
egritudines: caput caphelea, ... lumbrici ... abest:
BONF. *Symp.* III,445.

luminosus, -a, -um

Qui vero non habent veram confessionem, nec sunt decori, nec luminosi: *Serm. Quinqu. 6* (p.35).

luminosus, -a, -um

Quia sicut lux procedit a luminoso sine diminutione substantie luminosi: *Serm. Quinqu. 9* (p.39).

luminosus, -a, -um

Sicut lux procedit a luminoso sine diminutione
substantie luminosi: *Serm. Quinqu.* 9 (p.39).

luminosus, -a, -um

Invenitur autem in scripturis multiplex vestimentum multiplici gloria decoratum, ... primo luminosum per fidei claritatem, que est illuminatio prime veritatis: *Serm. Qinqu.* 4 (p.32).

luminosus, -a, -um

Qui vero non habent veram confessionem, nec sunt decori, nec luminosi: *Serm. Quinqu.* 6 (p.35).

lupanar, -is n.

Turci templis autem et sacratissimis fanis pro stabulo utuntur et lupanaribus: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.249.

lupanare, -is n.

Turci templis autem et sacratissimis fanis pro stabulo utuntur et lupanaribus: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.249.

lupibulare, -is *n.*

Item duo lupibularea argentea lego lectori eccl<esie> B<eati> Martini in Scepus: *1515 MTT XI*
p.134.

lupinus, -a, -um

Qui ... dogmatizant contra fidei catholicae veritatem, primum interdum bonum vinum ponendo, ut, cum inebriati fuerint auditores, tunc eis, quod deterius est, propinantes, et vestibus ovium lupinae rapacitatis exercent convivium: *1417 CD Hung. X/5 p.760.*

lusor, -oris *m.*

Quod ... ipsi lusores lucrati fuissent ab eodem
Ambrosio fratre centum denarios Hungaricales:
Erdélyi, *Register* p.138.

lusus, -us *m.*

Item feria quarta post Mathei dedi domino ad
lusum Vien[nenses] 2: 1521 Nógrádi, *Kanizsai*
III,263 (p.73).

Lutheranus, -a, -um

Conquestus es ... sectam et haeresim Lutheranam dampnabilem tantum virium in locis ilis (*sic*) montanarum sumsisse *etc.*: 1525 Katona, *Hist.crit.* XIX p.496.

Lutheranus, -a, -um

Conquestus es ... sectam et haeresim Lutheranam dampnabilem tantum virium in locis ilis (*sic*) montanarum sumsisse *etc.*: 1525 Katona, *Hist.crit.* XIX p.496.

lutifigulus, -i m.

Quilibet suam vitam ducens cum aliqua arte vel magisterio, sive sit tabernator potus cuiuscumque, sive pellifex aut lucifigulus, cum similibus tenetur solvere pro tributo annuatim ... quinque denarios: *1346 Mon.civ.Zagr.* I p.183.

lutifigulus, -i m. (lucifigulus)

Item quilibet suam vitam ducens cum aliqua arte vel magisterio, sive sit tabernator potus cuiuscumque sive pellifex aut licifigulus, cum similibus tenetur solvere pro tributo annuatim ... quinque denarios: *1343 Mon.civ.Zagr.* I p.161.

lutifigulus, -i m.

Item eodem die lutifigulo, qui fornacem fecit, dedi ex commissione magnifici domini d<enarios> 20: 1521 Nógrádi, *Kanizsai* II,783 (p.54).

lutifigulus, -i m.

quilibet suam vitam ducens cum aliqua arte vel magisterio, sive sit tabernator potus cuiuscumque, sive pellifex aut lucifigulus, cum similibus tenetur solvere pro tributo annuatim ... quinque denarios: *1346 Mon.civ.Zagr.* I p.183.

lutinista, -ae m.

= Hédervári oklt., de névelemként: *1453 Dreska*
III p.595.

lutum, -i n.

Ut possint (*sc. iusti*) esse in derisum et in despectum et in obprobrium omnibus, quasi iam non cum vivis, sed cum mortuis deputati, despecti et deiecti, quasi lutum et stercus execrati: GEORG. HUNG. *Tract.* p.340.

lutum, -i n.

Itaque detinemur adhuc in iisdem negociis et hę-
remus in eo<d>em luto: 1518 Bessenyei, *Lettere*
p.13.

lux, -cis f.

Tuam ... excellentiam ... obsecro, quatenus nasturtium edas, et sicut solent tortuosi elephantes praematurum foetum decimo saltem anno sub lucem emittas: 1514 TAUR. *Epist.* 1 (p.128).

luxuria, -ae f.

Luxuria est incontinentia corporis ex pruritu libidinis nascens: PAUL. HUNG. *Penit.* p.206.

lychena, -ae f.

Quin etiam singula membra propriae infestant
egritudines: caput caphelea, ... abest, ut ... ly-
chenae: BONF. *Symp.* III,446.

macellatio, -onis f.

Item feria tertia dedi Ambrosio lanifici propter
macellationem porcorum d[enarios] 28: 1521
Nógrádi, *Kanizsai* III,415 (p.81).

macellum, -i n.

Eo non contenti ... domum propriam eorundem actorum ... simul cum uno macello et alia domo cuiusdam iobagionis ... ignis voragine comburissent et concremassent: 1497 Wenzel, *Dóczyak* p.37.

maceria, -ae f.

Cum hec (*sc. Ecclesia*) sit utique, prout est, dilecta illius (*sc. Christi*), columba eius de cavernis macerie id est latere eius sanctissimo progrediens seu procedens, ut sponsa de cubili suo et in illo requiescit hec columba eius: *1422 Mon.episc.Zagr. VI p.67.*

machinamentum, -i n.

Rex avisatus per quosdam, qui illos suspectos habuerant, eorum machinamenta cautus pervenit:
GEORG. HUNG. *Tract.* p.384.

machinamentum, -i n.

quod (*sc. castrum*) pro tunc idem Procopius per
suae dolositatis machinamenta ad suas manus
usurparat: 1412 Katona, *Hist.crit.* XII p.146.

machinamentum, -i n.

Quod (*sc. castrum*) pro tunc idem Procopius per
suae dolositatis machinamenta ad suas manus
usurparat: 1412 Katona, *Hist.crit.* XII p.146.

machinator, -oris *m.*

Nos ... palatium seu domum lapideam quondam Conrrady Suevi, machinatoris nostri in civitate nostra Vysegradyensi Teutonicali per viam eiusdem civitatis transversaliter sitam ... contulimus prefato magistro: *1360 Mészáros, Visegrád* p.125.

machinor, -ari

Quiquidem Nicolaus percipiens, quod insidiose ipsum captivare machinarentur, ideo propter metu<m> huiusmodi insidiae (*sic, recte: insidiarum*) personaliter comparere noluisset: 1467 Zimmermann, *Urkb.* VI p.278.

machinor, -ari

Quod ... Georgius noctis tempore ... cum magnis insolentiis (*sic, recte forsan: insolentibus*) tumultibus et clamoribus horribilibus curiam suam subintravit, manicas brachiorum hinc inde more revolvens luctantium, facie turgida et inflata, oculis huc illucque disturrens (*sic ed., recte Df 228 141: discurrentibus*), verbis insultatibus (*sic, recte: insultantibus*), aliis quoque variis et mirabilibus

corporis sui gestibus animum suum indignantem
in malumque machinantem patescat (*sic ed., recte:*
patefecit) coram multis ... astantibus: *1425 Poz-*
sonyi vizsály p.262.

mactabilis, -e

Item ad istam ebdomadam a Nicolao Nagy bovem mactabilem ad coquinam magnifici domini cum additione fl<oreni> 2,5: 1520 Nógrádi, *Kanizsai* I,12 (p.13).

mactabilis, -is

Preterea provideatis quamprimum et ordinetis ad coquinam domini nostri ... ducentos boves mactabiles: 1515 Horváth–Neumann–Pálosfalvi–C. Tóth, *Levelesláda* p.100.

mactatio, -onis f.

Item eodem die solvi propter mactationem porcorum, quos in larda paraverunt fl<orenos> 2 (p.d<enarios> 8 (p.Vien<nenses> 2: 1520 Nógrádi, *Kanizsai* II,130 21).

mactatio, -onis f.

Item in die Sancti Anthonii confessoris propter mactationem porcorum solvi d<enarios> 48: 1520 Nógrádi, *Kanizsai* I,13 (p.13).

macto, -are

Item die sabati ... emi bovem ad mactandum
ad coquinam domini magnifici Vien<enses> 500:
1520 Nógrádi, *Kanizsai* II,206 (p.25).

macto, -are

Beatus Thomas duplici gaudet privilegio sicut vere martir et pontifex, scilicet prelacionis in ecclesiastica dignitate, et passionis pro ecclesiastica libertate, quia misit ad illos, scilicet Deus, servum, id est humilem prelatum, ... et illum in capite wlnraverunt, id est capite mactato ceciderunt: *Serm. Quinqu. 21* (p.61).

madido, -are

Ubi ... letaliter extitit vulneratus et proprii sanguinis sui effusione madidatus: *1349 Erd.oklt.* III,533.

maecenas, -atis *m.*

Volvebam in animo, quidnam potissimum foret, quo te, Maecenas amplissime, demereri possem: 1513 Teleki-Kovácsnay: IAN.PANN: *Dedic.* II p.252.

maecenas, -atis m.

Volvebam in animo, quidnam potissimum foret, quo te, Maecenas amplissime, demereri possem: 1513 Teleki-Kovácsnay, IAN. PANN. *Dedic.* II p.252.

maestifico, -are

Que de talium virtute et potentia fideliora utilioraque conspiciunt servitiorum auxilia passim ingruentibus rerum gerendarum varietatibus se percepturos: *1439 SzSzB Szle 2006 p.332.*

magicus, -a, -um

Propheta vocat eos (*sc. magos*) reges dicentes: Reges offerunt tibi munera, ewangelista vero magos, a magnitudine sciencie, non a magica arte: *Serm. Quinqu. 25* (p.68).

magis *adv.*

Existimavi officium meum esse ex his, quae hic et in tota Christianitate agi video, vestram maiestatem, quae magis pater, quam patruus est ... domini mei, quid sentirem, facere certiolem: 1523
BROD. *Epist.* p.74.

magis *adv.*

Ego nihil potuissem audire, quod me inter tot metus magis recreare potuisset et quod existimassem ad praesentem rerum nostrarum statum esse magis accomodatum: 1523 BROD. *Epist.* p.73.

magis *adv.*

Et proinde magis congrueret illas *annatas* nobis
contribui, quam eiusmodi auctionibus nos et re-
gna nostra expilari: 1523 BROD. *Epist.* p.78.

magis *adv.*

Proindeque et commendavimus iam saepe ipsi ... nepoti nostro virtutem et merita tua et commendare in dies magis non desistemus: 1525
BROD. *Epist.* p.107.

magis *adv.*

Et si hactenus mansissent iidem fratres in dicto monasterio, magis desolassent ex eo, quod non vixissent religiose: Erdélyi, *Register* p.103.

magis *adv.*

Magis tamen diligeret fratres ordinis Sancti Francisci de observantia propter bonam et laudabilem vitam eorum, quam fratres Sancti Augustini: Erdélyi, *Register* p.54.

magis

Quare ... taciturnitatem tuam magis silentio transire, quam inelegantibus ac importunis literulis meis tibi molestus esse volui: 1514 TAUR. *Epist.* 1(p.128).

magister camerae m.

Quod ... Cosmas ... magister camere nostre
... et Gregorius ... petiverunt a nobis sibi dari
quandam terram: *1284 Reg.duc.* p.137.

magister, -i m.

Nos, Stephanus, artium facultatis magister animarumque curae rector in Centumcumulis decanatus Kosdque decanus memoriae commendamus: 1461/? Zimmermann, *Urkb.* VI p.98.

magister, -i m.

Annotati Iohannes ... et cetera (*sic, recte: ceteri*)
... ipsam causam discutiendi et discernendi me-
diantibus ipsorum litteris transmissis in praesen-
tiam magistri civium, necnon iudicis ac iurato-
rum civitatis Cibiniensis transmitti postulassent:
1467 Zimmermann, *Urkb.* VI p.278.

magister, -i m.

Literas praesentes sigilli mei munimine duxi roborari praesentibus reverendo artis facultatis viro magistro Anthonio, notario Brassoviensi, Iohannes Fryschysen et Paulo Dik ad hoc rogatis et petitis: 1463 Zimmermann, *Urkb.* VI p.150.

magister, -i m.

Ut in causa inter ipsum magistrum Nicolaum, ut actorem et principalem, necnon providum Petrum, magistrum hospitalis Beatae Elyzabeth in eadem civitate Coloswar constructi veluti in causam attractum mota ... iuramentum deponere minime admitterent (*sc. iudex et iurati*): 1467 Zimmermann, *Urkb.* VI p.277.

magister, -i *m. 'm. hospitalis': praefectus hospitalis cuiusdam — .*

Qui iudex et iurati talismodi inhibitionem minime advertissent praemissumque sacramentum ipsi magistro hospitali deponendum adiudicassent: 1467 Zimmermann, *Urkb.* VI p.277.

magister, -i *m.*

Item magistros possessionum nostrarum ... constituimus dominum Iohannem ... custodem ac magistrum Mathiam ... socios et concanonicos nostros ita, ut ipsi omnia iura nostra de eisdem possessionibus nobis obvenientia conscientiose admnistrent numerumque dicarum frugum et vinorum simili modo conscientiose presentare teneantur inmediate, postquam dicaverint: 1495

[Szovák] 2015.2.16.

Lib.divis.Vespr. p.3; cf. 1496 Ibid. p.14.

[Szovák] 2015.2.16.

magister, -i m.

Quod magistrum hospitalis ad deponendum suum iuramentum in praesentia eorundem compulissent: 1467 Zimmermann, *Urkb.* VI p.278.

magister, -i m.

Ceterum illa, pro quibus huiusmodi bombardam cum lapidibus et magistro ad dictum locum ducetur, persolvit fidelis noster magister Laurentius comes cusionis monetarum camerae illius civitatis nostrae: 1464 Zimmermann, *Urkb.* VI p.182.

magister, -i m.

Sigismundus ... arbitrator et amicabilem compositor inter ... regem Poloniae ... ex una et ven<erabilem> fratrem Henricum de Plauen hospitalis S<anctae> Mariae ordinis Theutonicorum magistrum generalem et ipsum ordinem ... partibus ex altera: 1412 Katona, *Hist.crit.* XII p.105.

magister, -i m.

Sigismundus ... arbitrator et amicabilem compositorem inter ... regem Poloniae ... ex una et ven[erabilem] fratrem Henricum de Plauen hospitalis S[anctae] Mariae ordinis Theutonicorum magistrum generalem et ipsum ordinem ... partibus ex altera: 1412 Katona, *Hist.crit.* XII p.105.

magister, -i m.

Quod Nicolaus et Ladislaus filii Tuteus quondam magistri ianitorum domini regis ... nobis significare curaverunt, quod *etc.*: 1358 Mészáros, *Visegrád* p.122.

magister, -i m.

Que (*sc. B.Margareta*) ... translata est in claustrum. ... Ubi cum factā professione cum suis sororibus in manibus ... magistri ordinis esset inclusa: *Vita Marg.* p.18.

magister, -i m.

Idem prepositus magis et magis furore accensus dixit mihi: „Tu non es magister, sed es unus beanus et unus ribaldus”: *1425 Pozsonyi vizsály* p.263.

magister, -i m.

Quatenus ... litteras nostras preceptorias ... iudicibus nobilium ... pro parte magnifici Francisci, ... cubiculariorum nostrorum regalium magistri ... sonantes ... per vestrum testimonium idoneum ... exhiberi et presentanti (*sic, recte: presentari*) faciatis: 1512–1516 Horváth, *Pótlások* p.178.

magister, magistri *m.*

Volui ... significare ... Poloniae regem inivisse
perpetuam pacem et concordiam cum ... prin-
cipe Alberto, alias magistro Prussiae, nunc vero
duce Prussiae: 1525 BROAD. *Epist.* p.108.

magister, -stri *m.*

Puto vestram ... dominationem intellexisse ...
Poloniae regem cum magistro Prussiae perpetuam
inivisse pacem: 1525 BROD. *Epist.* p.112.

magister, -tri m.

Magistur vero Martinus dixit multum interesse habere: Erdélyi, *Register* p.25.

magisterium, -ii n.

quilibet suam vitam ducens cum aliqua arte vel magisterio, sive sit tabernator potus cuiuscumque, sive pellifex aut lucifigulus, cum similibus tenetur solvere pro tributo annuatim ... quinque denarios: *1346 Mon.civ.Zagr.* I p.183.

magisterium, -ii n.

Si ... inspiciatur sacre doctrine ... sententiarum firmitas, verborum tenacitas, argumentorum inconcussa veritas, rationum securitas, dubiorum clara dilucidatio, ... sufficientia omnium ad salutem pertinētium, ... virtutum redolentia, denique omnium divinarum et humanarum rerum magisterium: GEORG.HUNG. *Tract.* p.392-394.

magistra, -ae f.

Magistra rerum experientia: *1265 CD Arp.cont.*
VIII p.128.

magistra, -ae f.

Que (*sc. B.Margareta*) cum esset annorum vix quinque, conperiens aliquas ex sororibus indutas ciliciis incedere rogavit magistram suam, religiosam matronam nobilem, quam matrem semper vocabat: *Vita Marg.* p.18.

magistralitas, -atis f.

Qui tantam magistralitatis illius demonstravit tendisse, ut *etc: 1506 Knauz, Garamsztb. p.43.*

magistratus, -us m.

Sibi ... civitatem nostram Spalatensem ipsi Her-
voyae ducalis dignitatis titulo , eiusdem civitatis
magistratu insigniendo ... signum draconis ...
duxeramus conferendum: 1413 Katona, *Hist.crit.*
XII p.155.

magistratus, -us m.

Ut tibi sempiternę laudi sit iste adeptus studii
Viennensis magistratus exopto: 1516 TAUR. *Epist.*
2 (p.173).

magistratus, -us *m.*

Idem ... ad ipsas quindenas ... per Egidium filium David ... coram reginali clementia vacante honore magistratus tavarnicorum regalium legitime evocati ... non venissent: 1385 Süttő, *Anjou* II p.263.

magistratus, -us *m.*

Exortā pridem inter heredes ... Benedicti bani ex parte una, et honorabilem ... prepositum Sancti Salvatoris de Chanadino ex altera super iure presentandi ad magistratum altaris Sancti Benedicti in ecclesia vestra Albensi ... coram nobis materiā questionis ... prefatam causam ... vestro examini duximus presentibus remittendam:
1385 Süttő, Anjou II p.299.

[Szovák] 2015.2.16.

magnalitas, -atis f.

In quibus nonnullis praelatis, baronibus et proceribus regni nostri ingratis et a nostra maiestate multa magnalitate ditatis sinistro ... imbutis consilio se a nobis contemtibiliter avertentibus ... Stephanus de Debrö ... ad comitatum Abauvariensem pervenisset: 1411 Katona, *Hist.crit.* XII p.63.

magnanimitas, -atis f.

Magnanimitas est virtus spontaneus difficultatum
agressio: PAUL. HUNG. *Penit.* p.213.

magnas, -atis *m.*

Sic magnates et principes transgrediuntur legem, nec capiuntur aut puniuntur, homines autem minores per legem puniuntur: Szilády, *Temesvári* p.36.

magnes, -etis m.

Magnes colore est ferrugineus, unde et vulgus ipsum ferrum vivum appellat: Szilády, *Temesvári* p.73.

magnificentia, -ae f.

Item quottidie bibit sua magnificentia ex uno vase vini salvia<tici>: 1520 Nógrádi, *Kanizsai* II,255 (p.28).

magnificentia, -ae f.

Magnificentia est virtus animi arduorum et preclarorum dans consumationem: PAUL. HUNG. *Penit.* p.213.

magnificentia, -ae f.

Ego me magnificentiae tuę etiam atque etiam commendo: 1516 TAUR. *Epist.* 2 (p.174). Eiusdem magnificentię tuę ad vota deditissimus ille Steph(anus) Tau(rinus) Olo(mucensis): 1516 TAUR. *Epist.* 2 (p.174).

magnificus, -a, -um

Supplico humillime, dignetur tam ad maiestatem regiam ac reginalem, ... quam etiam ad magnificentum dominum oratorem suum ... in mei commendationem suas litteras dare et efficere: 1524
BROD. *Epist.* p.94–95.

magnificus, -a, -um

Misimus ad te litterarum vice waywodae ad fidelem nostrum spectabilem et magnificum Ioan-nem comitem Scepusiensem, waywodam nostrum Transsylvaniensem exempla: 1524 BROD. *Epist.* p.87.

magnificus, -a, -um

Magnifico ac spectatissimo domino Ioachimo Vadiano, inclyti Viennensis studii et rectori et lectori dignissimo, domino optimo: 1516 TAUR. *Epist.* 2 (p.175).

magnitudo, -inis f.

Si vero prius aut ad nos et regna nostra vel eiusdem ... fratris nostri non pertinuerunt (sc. castra etc.) sed de novo adempta fuerint, inter nos aequali, iusta et fraternali divisione pro magnitudine laborum et expensarum ab eadem factarum dividi debebunt: 1507 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.508.

magnitudo, -inis f.

Quod ipsi ... Michaellem ... ad vestre magnitudinis presentiam citavissent: 1379 Keglevich, *Garamsztb.* p.203.

magnitudo, -inis *f. érsek megnevezése!*

Quod nos iuxta preceptum vestre magnitudinis
venimus ad faciem possessionis Zekeresd vocate:
1387 Süttő, Anjou II p.441; Df 248607.

magnitudo, -inis f.

Ego magnitudinem periculorum considerans nihil boni possum sperare: 1524 BROD. *Epist.* p.101.

magnopere *adv.*

Etsi alioquin non erat magnopere, quod scriberem: 1525 BROD. *Epist.* p.112.

magnus, -a, -um

Item feria quinta in magna ebdomada attulit Colomanus ispan Vien<nenses> 100: 1520 Nógrádi, *Kanizsai* II,94 (p.20).

magnus, -a, -um

Dummodo fraterna m<aestas> cum magno duce
Lithvaniae, alio fratre regiae m<aestatis> in treu-
gas includatur: 1496 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.52.

magnus, -a, -um

Dolebo maiorem in modum, si dominationem vestram ... ab urbe contingat abesse: 1524 BROD.
Epist. p.105.

magnus, -a, -um

Dummodo fraterna m[aiestas] cum magnó duce
Lithvaniae, alio fratre regiae m[aiestatis] in treu-
gas includatur: 1496 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.52.

magnus, -a, -um

Quem tibi ita commendo, ut maiore diligentia
quidem commendare non possim: 1516 TAUR.
Epist. 2 (p.174).

magnus, -a, -um

Inter regna ... Hungariae et Poloniae ac Magni Ducatus Lithvaniae sit et habeatur foedus, pax et tranquillitas et perfecta vicinitas: 1507 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.502.

magnus, -a, -um

Sanccivimus et unanimiter omnes a minore ad maximum et a maximo ad minorem statuimus et ordinavimus, quod *etc.*: *1505 Tudománytár* 1839/VI p.67.

magnus, -a, -um *comp.*

Reverendus dominus Andreas doctor prepositus maior eiusdem ecclesie Strigoniensis ... contumaciam prefati domini Iohannis Zekel ... ad audiendam sententiam infrascriptam feni (*sic*) et non comparentiam accusavit: *1521 Reg.Strig.* p.144.

magus, -i m.

Propheta vocat eos (*sc. magos*) reges dicentes: Reges offerunt tibi munera, ewangelista vero magos, a magnitudine sciencie, non a magica arte: *Serm. Quinqu. 25* (p.68).

magus, -i m.

Quarto, finaliter, ut ad dyabolum ultra non revertamur, sicut magi adorato puero ad Herodem non sunt reversi: *Serm. Quinqu.* 20 (p.59).

Mahometricus, -a, -um

Cuius nulla est pars, quam non Mahometricus furor invaserit: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.247.

Mahometricus, -a, -um

Cuius (*sc. Iesu*) sanctissimum nomen ab hac Mahometica impietate fueritis ulti: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.262.

Mahometricus, -a, -um

Cuius nulla est pars, quam non Mahometricus furor invaserit: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.247.

Mahometricus, -a, -um

Cuius (*sc. Iesu*) sanctissimum nomen ab hac Mahometica impietate fueritis ulti: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.262.

maiestas, -atis f.

ab eo tempore, quo primitus treugae inter duas
maiestates firmatae fuerint: 1496 Katona, *Hist.crit.*
XVIII p.39.

maiestas, -atis f.

Indignum arbitramur, ut illis se reddat ingrati
nostra maiestas: 1385 Süttő, *Anjou* II p.271.

maiestas, -atis f.

Humilitatem eorum manifestat ingressio in domum, in illud scilicet vile diversorium, ubi virgo peperit filium suum primogenitum, ubi infinita maiestas membris contraccioribus stabulabat in medio duorum animalium, secundum Augustinum (*sc. ubi?*): *Serm. Quinqu.* 25 (p.68).

maiestas, -atis f.

Predictas terras ... restituimus ... Pangartio et Petro ... de plenitudine regie maiestatis in perpetuum possidendam (*sic*): 1275 *Erd.Múz.* 1992 p.81.

maiestas, -atis *f.*

Ab eo tempore, quo primitus treugae inter duas maiestates firmatae fuerint: 1496 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.39.

maiestas, -tis f.

Nostre (sc. regis) maiestatis in persona (protegant omnes): *1414 Zsigm. oklt. IV,1897.*

[Kóta] 2015.2.16.

maior, -is *m.*

Cum magister Georgius, maior plaustrorum suorum reginalium, civis Budensis in domo sua reginali ... . Fideliter serviendo desudasset: [1278], 1325 *Reg.duc.* p.114.

maior maius

Sperat habere aliquid utilitatis seu commodi vel maioris amicitie: Erdélyi, *Register* p.46.

maioro, -are

(dominus terrestris decimas) cum forensibus et maioribus pintis mensurando, eandemque urnam cum quatuor pintis maiorando et augmentando (colligi velit) : 1414 *Zsigm. oklt.* IV,2273.

male *adv.*

Ex Lombardia habemus nova ... Gallos ex Italia iam discedere et in discessu huiusmodi per nostros unam partem eorum male mulcatam, ... interfectum quendam capitaneum, unum ex principalioribus, vulneratum etiam supremum capitaneum, quem almiralium vocant: 1524 BROD. *Epist.* p.98.

male *adv.*

Scire ... te velim ... me hospitem quendam ...
nescio, an Rhamnusia fato an meis male meritis,
reperisse adeo cupidum, ... , ut non sit satis ae-
stimare: 1514 TAUR. *Epist.* 1 (p.129).

male *adv.*

Ex litteris ... habemus conventum regni ... fuisse turbulentissimum ac nobilitatem rebus infectis abiisse male contentam et omnia extrema minitantem, sese conventum pro libito suo armatos facturos rebusque regni aliter consulturos: 1525 BROS. *Epist.* p.114–15.

malefacio, -ere

Sed audivi, quod etiam alias tuleris contra me pugionem ad malefaciendum michi: *1515 Reg.Strig.*
p.111.

malignitas, -atis f.

Malignitas est mala voluntas hominis cum ultra non possit: PAUL. HUNG. *Penit.* p.203.

maligno, -are

Iidem ... inuito et communicato inter se prius malignandi ac forti et maturo id faciendi habito inter se iniquissimo et Deo ac hominibus odioso consilio ... in capitulum eiusdem ecclesie ... more vispilionum irrunentes ... clericos ... omnibus rebus et bonis ipsorum ... spoliaverint: *1422 Mon.episc.Zagr.* VI p.67.

malignus, -a, -um

Omnia solus habe: ficos turpemque podagram.
Et serva hospitium, Codre maligne, tuum: 1514
TAUR. *Epist.* 1 (p.130).

malitia, -ae f.

Malitia est qua aliquis dampnum alicui molitur:

PAUL.HUNG. *Penit.* p.203.

malitia, -ae f.

Sunt, qui summam maliciam summum decus existiment atque virtutem: VALENT. ECK p.50.

malivulus, -a, -um

Si a malivolis et vilis condicionis hominibus seu emulis et invidentibus fratribus eiusdem ordinis Sancti Augustini ecclesia: Erdélyi, *Register* p.49.

malo, malle, malui

Et potius mavult omnia extrema cum Dei adiutorio experiri, quam ad hoc aliquo modo consentire:
1496 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.52.

malo, malle, malui

Pro singulari vestrae ... dominationis in me benignitate ... malo vestrae dominationi reipsa et facto ... referre, quam verbis gratias agere: 1525
BROD. *Epist.* p.114.

malo, malle, malui

Et potius mavult omnia extrema cum Dei adiutorio experiri, quam ad hoc aliquo modo consentire:
1496 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.52.

malo, malle, malui

Et dicit testis ... quod subiceret veritatem, quoniam postquam iurasset, plus Deum, quam hominem timeret, mallet enim perdere corpus, quam animam: Erdélyi, itRegister p.119.

malogranatum, -i n.

Emissiones tuae paradisi malogranatorum cum fructu pomorum et reliqua, ex his omnium virtutum significatur in virginitate conceptus: BONF., *Symp.* III,743.

malus, -a, -um

Ut reverendissimus dominus cardinalis Strigoniensis propter malam et inordinatam vitam dictorum fratrum Augustinensium auctoritate apostolica eos exclusisset et amovisset de dicto monasterio: Erdélyi, *Register* p.103.

malus, -a, -um

Fortasse non erit malum non pendere a spe istius
pacis inter Christianos: 1525 BROD. *Epist.* p.120.

malus, -a, -um

In sede ... apostolica, vel quod sit mala Leonis pontificis administratione, quod multi queruntur, penitus exhausta, vel quod in excusationem suam hoc utatur praetextu, parvam admodum spem nobis esse ponendam: 1523 BROD. *Epist.* p.73.

mancipare

Ut illa castra ... ab ispsis manibus nostris man-
cipari posse: *1505 Szapolyai oklt.* p.271.

mancipium, -i n.

Quod iidem ... duo mancipia, Augustinum scilicet nomine cum filiis suis, preter uxorem et filias, et Kutach cum uxore, filiis et filiabus dederunt ... dicte nobili domine: *1291 Erd.Múz.* 1992 p.84.

mancipium, -ii n.

Id quod magnae sanctitatis vestrae adversus me,
humillimum eius mancipium, gratiae atque cle-
mentiae loco recognoscam: 1515 Katona, *Hist.crit.*
XVIII p.839.

mancipium, -ii n.

Tandem ... idem Nicolaus ... ab huiusmodi
captivitatis mancipio ... eliberatus ... in non-
nullis nostris ambasiatis ... fidelissime ... egit:
1428 Katona, Hist.crit. XII p.504.

mancipo, -are

Natam vero et, ut decet prolem regiam, sub magna diligentia enutritam in ipsa sua infantia ... servitio ... Iesu Christi ... perpetuo in similitudinem Samuelis oblatam manciparunt: *Vita Marg.* p.17.

mandatum, -i n.

Qua in re perficienda adiuti sumus egregie opera
... domini Strigoniensis ad omnia mandata ve-
strae sanctitatis implenda et ad omnia, quae ad
splendorem ac decus vestrae sanctitatis pertine-
re videntur, facienda proclivissimi: 1524 BROD.
Epist. p.103.

mane *adv.*

Quod cum aliquando de mane venissent ad dictum monasterium: Erdélyi, *Register* p.74.

maneo, -ere

Quod fratres ... paucissimi admodum mansissent in dicto eorum monasterio de Kermend ita: Erdélyi, *Register* p.55.

[Hegy] 2015.2.16.

maneo, -ere

Me nihil novitatis manet, nisi quod aulas sequendo principum in Suidę nostri sententiam illam inciderim: *1514 TAUR. Epist. 1 (p.128).*

[Szovák] 2015.2.16.

manica, -ae f.

Quod ... Georgius noctis tempore ... cum magnis insolentiis (*sic, recte forsan: insolentibus*) tumultibus et clamoribus horribilibus curiam suam subintravit, manicas brachiorum hinc inde more revolvens luctantium, facie turgida et inflata, oculis huc illucque disturrens (*sic ed., recte Df 228 141: discurrentibus*), verbis insultatibus (*sic, recte: insultantibus*), aliis quoque variis et mirabilibus

corporis sui gestibus animum suum indignantem
in malumque machinantem patescat (*sic ed., recte:*
patefecit) coram multis ... astantibus: *1425 Poz-*
sonyi vizsály p.262.

manicula, -ae f.

Item turribulum cum manicula et cocleari argenteo: *1502 DF 262314*.

manifeste *adv.*

Contemptus vilipendiumque erga ordinem sacerdotalem et universum clerum manifeste generabatur: Erdélyi, *Register* p.36.

[Hegy] 2015.2.16.

manifestus, -a, -um

Cognicio manifesta removet tenebras ignorancie actualis: *Serm. Qinqu.* 10 (p.42).

manipularius, -a, -um

Drusum sororis suae filium tribunum militum a Plotio manipulario milite iure cesum pronuncia-
vit: BONF., *Symp.* III,892.

manipulatio, -onis f.

Praefatus c<omes> Petrus ... letales in suo corpore collegit passiones signanterque in eius capite, non obstantibus manipulationibus, ex ictu cuiusdam clavae manualis confracta casside mortalem suscepit laesionem: 1411 Katona, *Hist.crit.* XII p.64.

manipulatio, -onis f.

Praefatus c[omes] Petrus ... letales in suo corpore collegit passiones signanterque in eius capite, non obstantibus manipulationibus, ex ictu cuiusdam clavae manualis confracta casside mortalem suscepit laesionem: 1411 Katona, *Hist.crit.* XII p.64.

manipulus, -i m. (maniplus)

Haud secus ad lituum sparsi coiere manipuli: IAN.
PANN. *Paneg.* 3,2,183.

manipulus, -i m.

Praefatus c<omes> Petrus ... per turmas viriliter dimicando et praeliando dimissisque multis hominum post se cadaveribus iacentibus in terra velut manipulis et strage facta non modica per lancearum et sagittarum et aliorum offendibilium armorum multiplices plagas et transfixiones letales in suo corpore collegit passiones: *1411 Katona, Hist.crit. XII p.64.*

manipulus, -i m.

Praefatus c[omes] Petrus ... per turmas viriliter dimicando et praeliando dimissisque multis hominum post se cadaveribus iacentibus in terra velut manipulis et strage facta non modica per lancearum et sagittarum et aliorum offendibilium armorum multiplices plagas et transfixiones letales in suo corpore collegit passiones: *1411 Katona, Hist.crit. XII p.64.*

manipulus, -i m.

Pelleaus toto vires oriente trahentem / traditur
imparibus totiens superasse maniplis / Darium:
IAN. PANN. *Paneg.* 3,2,96–98.

manna, -atis *n.*

Sub metaphora triplicis rei nominate in verbo presenti scilicet mannatis, ignis et solis, allegorice trium fit expressio persanctarum: *Serm. Quinqu.* 7 (p.36).

manna, -tis n.

Sub methafora triplicis rei nominate in verbo presenti scilicet mannatis, ignis et solis, allegorice trium fit expressio persanctarum, scilicet Thome apostoli, apostolici chori et apostolorum Domini: *Serm. Quinqu. 7* (p.36).

mano, -are

Nichil in istam singularem nativitatem de carnis concupiscencia transivit, nichil de peccati lege manavit: *Serm. Quinqu.* 12 (p.45).

mano, -are

(Vallis) in qua manat seu oritur rivulus: 1413
Zsigm. oklt. IV,1310.

[Kóta] 2015.2.16.

mano, -are

Ipse ... unum molendinum suum perpetuum et a 25. annis vel ultra cum onere censuum, dumtaxat duorum muttonum frumentorum singulis annis ... ad castrum Vereskew appellatum debendorum et persolvendorum pacifice et quiete possessum, sub eodem castro ... existens super quodam rivulo de montibus mananti cussum, erectum et habitum ... in perpetuam eleemosynam

dedisset: 1512 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.644.

[Szovák] 2015.2.16.

mansio, -onis f.

asserentes, quod mansio et habitatio dictorum parentum ipsius Katharinae in eo tempore potentiariae perpetrationis praemissae ibi fuisset, ... duo vel tres dixissent, mansionem parentum ipsius foeminae Katherinae nominatae tempore praemissi facti potentialis in domo vel curia ipsius castri Posoniensis per procuratorem ... ostensa habuisset (*sic*): 1383 CD Hung. X/8 p.127.

mansio, -onis f.

Asserentes, quod mansio et habitatio dictorum parentum ipsius Katharinae in eo tempore potentiariae perpetrationis praemissae ibi fuisset; ... duo vel tres dixissent, mansionem parentum ipsius foeminae Katherinae nominatae tempore praemissi facti potentialis in domo vel curia ipsius castri Posoniensis per procuratorem ... ostensa habuisset (*sic*): 1383 CD Hung. X/8 p.127.

mansio, -onis f.

Quam *domum* ... demum idem dominus archyepiscopus pro mansione et habitatione domini Ladislav, ducis Opulensis, consanguinei nostri nobis pro eadem pecunia vendiderat: 1360 Mészáros, *Visegrád* p.126.

mansio, -onis f.

Et predicta dicit testis facta fuisse iisdem annis,
quibus ipse in oppido Kermend mansionem fecisset: Erdélyi, itRegister p.114.

mansuetudo, -inis f.

Mansuetudo est animi virtus, quando homo se tolerabilem reddit: PAUL. HUNG. *Penit.* p.213.

mansuetus, -a, -um

Quandoquidem nimio plus patienter et mansue-
te, quam ab ipsis subditis nostris ac aliis nobis
consulebatur, negotium hoc tractavimus: 1523
BROD. *Epist.* p.75.

mantellum, -i n.

De aliis vero tunicis et mantellis maioris vel minoris valoris considerata panni qualitate recipi tributum consuevit: *1346 Mon.civ.Zagr. I p.182.*

mantellum, -i n.

de aliis vero tunicis et mantellis maioris vel minoris valoris considerata panni qualitate recipi tributum consuevit: *1346 Mon.civ.Zagr. I p.182.*

manumitto, -ere

De servis autem et ancillis manumittere sibi concessimus facultatem, ratum et firmum habentes per omnia, quicquid idem fecerit: 1278/1282
Erd.Múz. 1992 p.82.

manus, -us *f.*

Ut in hoc negocio iam tandem extrema manus imponatur: *p.1513 Bessenyei, Lettere p.15.*

manus, -us *f.*

Hoc presens publicum instrumentum manu propria scriptum exinde confeci: Erdélyi, *Register* p.44.

[Hegyí] 2015.2.16.

manus, -us *f.*

Ipse Colocensis hiis rebus cognitis castra in eis locis, quo exercitus hostium venturus est, posuit seque hosti venienti opposuit cum ipso omnino Dei adiutorio manus consorturus: 1525 Theiner, *Vet.Mon.* II p.655.

manus, -us *f.*

Quia ipsa sua litteralia instrumenta ... essent
apud manus communes reposita: 1385 Süttő,
Anjou II p.262.

manus, -us *f.*

Post prandium operabatur manibus suis maxime opera, que ad ecclesie et sanctarum reliquiarum erant ornatum (*sc. S.Margareta*): *Vita Marg.* p.19.

manus, -us *f.*

Et cum aliquando in ludo ad verba contentiosa venissent, se invicem ad capillos traxissent, et sese mutuo manibus, palmis pugnisque percussissent: Erdélyi, *Register* p.139.

manus, -us *f.*

Virginis Margarete ... vitam et preclara merita
... corde et animo Deo in sanctis eius devotarum
manuum officio scripture commendamus: *Vita
Marg.* p.17.

manus, -us f.

Que (*sc. B.Margareta*) ... translata est in claustrum. ... Ubi cum factā professione cum suis sororibus in manibus ... magistri ordinis esset inclusa: *Vita Marg.* p.18.

manuentio, -onis f.

Alias apellat et apostolos petit eo modo et forma ... et iterum ac tertio se ipsos ac ecclesiam et conventum sive monasterium ... prefatum tutionis, manutioni, protectioni sanctissimi domini nostri ... apud quos nulla personarum acceptio si-ve favor ... sem submittunt et commendant humillime: Erdélyi, *Register* p.41.

manutergium, -i n.

Quod ipsa domina Margaretha ... pro filia sua Elena vocata unam rubeam reverendam ac unam cistam, manutergia et alia, que in ipsa cista continebantur, item unum pulvinar magnum proprie 'derekal' vocatum, unum cervical ad nobiles pertinentes ... testamentarie legavisset: *1438 Dl 26 603.*

mappa, -ae f.

Lego ... ad ecclesiam Beate Marie Virginis in campo prope Chasmam pro aliquo bono ornatu ordinando et mappa ad aram flor. viginti quinque: 1499 *Mon.civ.Zagr.* II p.519; cf. *ibid.* p.520: Similiter ecclesiam Sancti Ladislai in Zala executores faciant finire et ordinent calices, ornamenta sacerdotalia ac mappas altarium aliaque necessaria ad eandem.

marca iudicialis, -ae *f. 'latinul' : körülírva — magyarul*

in condigna estimatione 50 marcarum iudicialium (scil. depositae res) 1413 Zsigm.oklt. IV,785.

marchio, -onis *m.*

Licet nos civitatem nostram Posoniensem illustribus Iodoco et Procopio marchionibus Moravie, patruis nostris dilectis pignoris titulo obligaverimus: 1385 Süttő, *Anjou* II p.256; *CD Hung.* X/8 p.181–182.

marchionatus, -us *m.*

aliis etiam quam pluribus nostris castris et civitatibus munitionibusque fortissimis in eodem regno nostro Bohemiae et marchionatu Moraviae existentibus per ipsos nostros aemulos alias temere usurpatis in praedicto nostro exercituali progressu pro nobis victoriose ... recuperatis: 1424 Katona, *Hist.crit.* XII p.429.

marchionatus, -us *m.*

durante huiusmodi inscriptione et obligatione serenissimo principi qu[ondam] d[omino] Mathiae immediato praedecessori nostro ... et regno ac coronae Hungariae de toto ducatu Silesiae ac marchionatu Moraviae superioribus annis facta ... dux eundem ducatum Oppaviae ... teneat: 1501 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.306.

marchionatus, -us *m.*

Aliis etiam quam pluribus nostris castris et civitatibus munitionibusque fortissimis in eodem regno nostro Bohemiae et marchionatu Moraviae existentibus per ipsos nostros aemulos alias temere usurpatis in praedicto nostro exercituali progressu pro nobis victoriose ... recuperatis: 1424 Katona, *Hist.crit.* XII p.429.

mardorina, -ae *f. 'latinul' : körülírva — magyarul unam mardorinam in Podlusye prope Zysthan eiusdem provincie habitam ... eximentes pro curia prediali adinstar aliorum curiarum predialium nostrorum provincie eiusdem (scil. dedit): 1413 Zsigm.oklt. IV,436.*

mardurinalis, -e *adj.* 'latinul' : *curia tributaria.*
cf. 'marturinalis' 1b. — adózó, telek v. ház
decem curias suas mardurinales ... dimidiam
... (scil. pignori obligat): 1413 Zsigm.oklt. IV,196.

mardurinus, -a, -um

Licet ... racione ... rerum ... mobilium cum eadem quondam domina Anna tempore desponsationis ... eiusdem datarum, ... puta ... duarum vittarum muliebrium gemmis ornatarum, ... unius sube mardurine ... quedam causa in curia nostra regia ... mota fuisset: *1526 Arch.Majténi* p.560; *Dl 73 240*.

marduris, -is f.

Quamvis illud regnum nostrum Sclavoniae ab antiquo habuerit pro armorum insigni unum mardurem, et his armis usque praesentiarum semper usum fuisset: 1496 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.65.

marduris, -is m.

Quamvis illud regnum nostrum Sclavoniae ab antiquo habuerit pro armorum insigni unum mardurem, et his armis usque praesentiarum semper usum fuisset: 1496 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.65.

mare, -is n.

Habuerunt Veneti et ex Constantinopoli litteras
... Turcum facere ingentes apparatus et terra, et
mari, aggressurum omnino Hungariam primo
quoque tempore: 1524 BOD. *Epist.* p.89.

mare, -is n.

Promissa sunt mihi maria et montes: 1523 BROD.
Epist. p.73.

[Monostori] 2015.2.16.

margarita, -ae f.

Induit me Dominus ciclade auro texta, et immensis monilibus ornavit me, tradidit auribus meis inexstimabiles margaritas (cf. AASS Jan. 21. p.350): *Serm. Quinqu.* 33 (p.81).

margo, -inis *m.*

Singulumque folium papiri in inferiore margine nomine meo et primum pargameni similiter nomine, hic vero ultimum signo et subscriptione meis solitis et consuetis signavi: Erdélyi, *Register* p.194.

maritalis, -e

Lego ... pro emendis vestimentis et aliis sibi circa thorum maritalem pertinentiis: *1420 Zsigm.oklt.*
VII,1444.

[Szovák] 2015.2.16.

maritalis, -e

Que videlicet eidem puelle pro quarta puellari per antefatum condam dominum Sigismundum imperatorem et regem simul cum certis aliis possessionibus et villis iure dicti regni nostri Hungarie requirente per ipsam puellam usque ad tempus [nup]cie sue maritacionis sew copule maritalis tenende et conservande ... fuissent: 1438 Neumann, *Honoris causa* p.195.

maritalis, -e

Lego ... pro emendis vestimentis et aliis sibi circa thorum maritalem pertinentiis: *1420 Zsigm.oklt.*
VII,1444.

[Szovák] 2015.2.16.

maritimus, -a, -um

Hostis vires maritimas augebit: 1521 Katona,
Hist.crit. XIX p.305.

[Szovák] 2015.2.16.

maritimus, -a, -um

Hostis vires maritimas augebit: 1521 Katona,
Hist.crit. XIX p.305.

[Szovák] 2015.2.16.

marmoreus, -a, -um

Pro certa reformatione ecclesie nostre in domo nostra Menyew misimus lapides marmoreos:
1515 Horváth–Neumann–Pálosfalvi–C. Tóth, *Levelesláda* p.100.

Mars, -tis m.

Nam et terras hostiles aperto Marte invasimus:
1503 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.347.

[Szovák] 2015.2.16.

Mars, -tis m.

In quorum (*sc. camporum*) superiori unam stellam, quod propter continuas bellicas exercitationes, in quibus praefatum regnum nostrum Sclavoniae et eiusdem incolae adversum praedictos Turcos continue agitantur, sidus Martis volumus appellare: 1496 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.66.

mars, -tis m.

Nam et terras hostiles aperto Marte invasimus
igne ferroque cuncta vastantes et venienti armato
... forti animo ... saepe restitimus: 1503 Pray,
Annales IV p.306.

Mars, -tis *m.*

Nam medius fidius nostratium animi hanc munificentia sanctitatis v. recreati ... ad omnem Martis aleam bellorumque discrimen subeundum alacritate speque bona pleni se se accingunt: 1525 Katona, *Hist.crit.* XIX p.561.

Mars, -tis *m.*

Graecanicus ille, versiculis nostro quidem Marte,

dum Italia haberemus, in hunc modum interpretatus: „>All' <'octis >alite=in dun'amenos o>u bo'uletai fortior ille quidem, qui miser esse potest”, in mentem venerat: 1514 TAUR. *Epist.* 1 (p.129).

Mars, -tis m.

Nam medius fidius nostratium animi hanc munificentia sanctitatis v<estrae> recreati ... ad omnem Martis aleam bellorumque discrimen subeundum alacritate speque bona pleni se se accingunt: 1525 Katona, *Hist.crit.* XIX p.561.

Mars, -tis m.

in quorum (*sc. camporum*) superiori unam stellam, quod propter continuas bellicas exercitationes, in quibus praefatum regnum nostrum Sclavoniae et eiusdem incolae adversum praedictos Turcos continue agitantur, sidus Martis volumus appellare: 1496 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.66.

martyr, -is m.

Persecutores martirum eis magnum exequium
prestaverunt: GEORG. HUNG. *Tract.* p.318.

martyr, -is *m.*

Beatus Thomas duplici gaudet privilegio sicut vere martir et pontifex, scilicet prelacionis in ecclesiastica dignitate, et passionis pro ecclesiastica libertate, quia misit ad illos, scilicet Deus, servum, id est humilem prelatum, ... et illum in capite wlneraverunt, id est capite mactato ceciderunt: *Serm. Quinqu. 21* (p.61).

martyr, -yris *m.* (martir)

Datum in opido nostro Thornae, sabbatho proximo ante festum Beatorum Viti et Modesti martirum: *1494 Szapolyai oklt.* p.213.

martyrium, -i n.

Illi per assiduas caedes suorum civium numerum diminuebant, tu, si quos inter praeliandum ex tuis amiseris, eos omnes splendidissimo martyrio auctoratos caelesti civitati donabis: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.260.

martyrium, -ii n.

Illi per assiduas caedes suorum civium numerum diminuebant, tu, si quos inter praeliandum ex tuis amiseris, eos omnes splendidissimo martyrio auctoratos caelesti civitati donabis: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.260.

martyrium, -ii n.

Quod martirium e<s>t species penitentie: GEORG.
HUNG. *Tract.* p.318.

martyrium, -ii n.

In signum apercionis patientibus apertum est
Stephano in martirio mortis: *Serm. Qinqu.* 15
(p.51).

mas, maris *m.*

Qui duobus anguibus domi suae inventis, quorum si mas necaretur: BONF., *Symp.* III,563.

masculus, -a, -um

Nobis ... ex eo iure geniture ad solium ipsius regni nostri Hungarie uti filius masculus ipsius olim genitoris nostri transcendentibus et sceptrum regiminis eiusdem regni nostri gubernantibus: *1383 CD Hung. X/8 p.118.*

masculus, -a, -um

Nobis ... ex eo iure geniture ad solium ipsius regni nostri Hungarie uti filius masculus ipsius olim genitoris nostri transcendentibus et sceptrum regiminis eiusdem regni nostri gubernantibus: *1383 CD Hung. X/8 p.118.*

masculus, -a, -um

Ut ipse princeps Albertus habeat terram Prussiae illam, quam habuit hucusque, in feudum a regibus Poloniae ipse et heredes masculi eius et quattuor fratrum suorum, quibus deficientibus ipsum feudum recidat in regem Poloniae restitutis hinc inde occupatis tempore belli praeteriti: 1525 BROAD. *Epist.* p.108.

masculus, -a, -um

Quod si successu temporum eundem ... ducem
... ad regiae dignitatis culmen filiis masculis le-
gitimis ex se nondum susceptis evehi exaltarique
contingat: 1501 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.308.

massa, -ae f.

Quot certatim ramos de arboribus precidentes, id est homines de massa humane perdicionis convertentes: *Serm. Quinqu.* 1 (p.25).

massa, -ae f.

Qui cum invenisset in deserto primo discum argenteum, 2o massam auri: *Serm. Qinqu.* 30 (p.78).

mastruca, -ae f.

Item Emerico de Varda fratri suo legavit mastrucam de pellibus mardurinis: 1524 Bunyitay, *Gyulafehérvár* p.31. = *Dl* 89 199.

mastruca, -ae f.

Item Emerico de Varda fratri suo legavit mastrucam de pellibus mardurinis: 1524 Bunyitay, *Gyulafehérvár* p.31; *Dl 89 199*.

mater, -is f.

Nam (*sc. B.Margareta*) extra conventum, nisi ratione matris vel sororum suarum, ducissarum presentium in claustro vix coacta et hoc raro comedebat: *Vita Marg.* p.19.

mater, -is f.

Quam cum adhuc mater sua regina gestaret in utero tempore Tartarice persecutionis: *Vita Marg.* p.17.

materia, -ae f.

Non enim scematum repertor est Deus, id est formarum, secundum Basilium in Exameron (*Basil. M. Hex. 2,3; cf. PG 29,34B*), sed tocius nature creator, materiarum simul et formarum: *Serm. Quinqu. 37* (p.87).

materialie (materiale?)

Est autem triplex caput, scilicet materialie, morale
et allegoricum: *Serm. Qinqu.* 3 (p.30).

materialis, -e

(*sc. Reprobi*) sunt ... super ceteros infirmi, debiles, ignobiles, difformes, timidi, pusillanimes, materiales, ydeote et omnibus aliis defectibus habundantes: GEORG. HUNG. *Tract.* p.344.

maternus, -a, -um

Ipsa ... domina eosdem ad vite et morum honestatem educare et inducere debeat more materno cunctis vite eorum temporibus: 1456 Neumann, *Korlátköviek* p.177.

maternus, -a, -um

Quidam vir fortis natus eiusque mulieris compatiens materno ululatu prosiliit in unam navem, ut iret ad adiuvandum illum: Szilády, *Temesvári* p.6.

matertera, -ae f.

Illi vero, qui dicti sunt fratres Domini, fuerunt filii matertherarum eius: *Serm. Quinqu.* 13 (p.47).

mathematicus, -a, -um

Qui ... summa continentia et ingenii bonitate praecellunt et propterea astronomiam, theologiam, mathematicas disciplinas invenisse et caste vixisse referuntur: BONF., *Symp.* III,803.

mathematicus, -i m.

Ego et dominus Iohannes Nissenus mathematicus
de tua dominatione coram plura commentamur
indiem, qui *etc.*: 1514 TAUR. *Epist.* 1 (p.128).

matrimonialis, -e

Quam (*sc. filiam suam*) Iohanni ... aule nostre iuveni ipsum in filium adoptivum recipiendo matrimoniali federe desponsasset: 1385 Süttő, *Anjou* II p.255.

matrimonialis, -e

Quemadmodum serenissimus princeps ... parentelam et matrimonialem contractum disposerat: 1385 Süttő, *Anjou* II p.246.

matrimonialis, -e

Quod nos ... parentelam et matrimonium inter ... dominam Hedwigim et ... ducem plene ... perficere volumus ipsosque in thoro nuptiali corporaliter componere et cohabitare permittemus ... secundum statuta et consuetudines ... legalis matrimonii ac sacramenti matrimonialis: 1385 Süttő, *Anjou* II p.246.

matrimonialiter *adv.*

Alia autem vestimenta et pulvinaria habet (sc. *ancilla*) in promptu et tandem postmodum matrimonialiter tradant marito suo: 1477 Neumann, *Korlátköviek* p.181.

matrimonialiter *adv.*

Quatenus ... matrimonium ... consummare
debeatis prefatamque dominam Hedwigim ...
duci ... in thoro nuptiali collocetis ad ample-
xus conjugales detisque eisdem locum et copiam
coniacendi et commorandi, prout ad matrimo-
nialiter coniunctos pertinet: 1385 Süttő, *Anjou* II
p.246.

matrimonium, -i n.

Quod nos dictas parentelam et matrimonium inter prefatos dominam Hedwigim et dominum Wilhelmum ducem plene et integraliter perficere volumus: *1385 Süttő, Anjou II p.246.*

matrimonium, -i n.

Nichil attemptabimus, ... per quod dictum matrimonium impediri vel per fraudem aliquam publicam vel privatam consumationem ipsius matrimonii valeat irritari: 1385 Süttő, *Anjou* II p.246.

matrona, -ae f.

Volentes ecclesiam ipsam utpote matronam illius regni nostri Sclavonie in omnibus eius libertatibus et consuetudinibus approbatis conservare:
1500 Mon.civ.Zagr. III p.1.

matrona, -ae f.

Cum ... generosa domina ... in lecto egritudinis decumbens sacramentum eucaristie *et* extreme unccionis, prout catholicam decebat matronam, sibi administrari petiisset: it1519 Arch.Majtényi p.503.

matrona, -ae f.

Que (*sc. B.Margareta*) ... adeo evidenter et efficaciter cepit proficere, ut non solum sorores socie, ... sed etiam nobiliores matrone et domine principum coniuges in regno ... in eius moribus honestis edificabantur: *Vita Marg.* p.18.

matrona, -ae f.

Que (*sc. B.Margareta*) cum esset annorum vix quinque, conperiens aliquas ex sororibus indutas ciliciis incedere rogavit magistram suam, religiosam matronam nobilem, quam matrem semper vocabat: *Vita Marg.* p.18.

matronus, -i m.

In festo eiusdem ad manus matroni (!) ad cochiam (!) dedi fl. I: 1525 *Dl* 26345 fol.240.

[Szovák] 2015.2.16.

matronus, -i m.

In festo eiusdem ad manus matroni (*sic*) ad cochiam dedi fl<orenos> I: 1525 *Dl* 26345 fol.240.

[Szovák] 2015.2.16.

matto, -are

Ut diebus triginta hominum viginti milia imperatorio iussu in profexione verae fidei mattarentur: BONF., *Symp.* III,844.

matula, -ae f.

Omnia solus habes: matulam veteremque cloacam, candelabra, faces, omnia solus habes: 1514 TAUR. *Epist.* 1 (p.130).

mature *adv.*

Omnibus hiis curandum est, ut se habeant in oratorio mature: GREG.GYÖNGY. *Epit.* XXVIII (p.53^r).

mature *adv.*

Multifaria humanitatis suae merita et praeconii laude digna fidelitatis non facile memoranda insignia, quae in ipso et domo sua propria mature radicavit antiquitas et contra novitas solidavit *etc.*:
1416 Katona, *Hist.crit.* XII p.245.

maturesco, -ere

Mihi vero singulares adolescentuli corporis animique dotes tantum expectationis adiecerant, ut eum (modo maturuisset etas) ad illustriora quaeque capescenda obeundaque facinora perquam idoneum fore censuerim: 1515 Theiner, *Mon.Slav.* I p.560.

maturitas, -atis *f.*

De apparentia simplicitatis et morum maturitate Turcorum dicere et interpretationem facere volentes notabimus, quod ... : GEORG.HUNG. *Tract.* p.344-346.

maturitas, -atis f.

Diffusa enim erat gratia quedam eius faciei et
gratiosa maturitas de dispectu(*ed.: !*): *Vita Marg.*
p.18.

maturus, -a, -um

Lego, ut ... filius meus ... parvulum meum nomine Mycam foveat et nutriat ad maturam aetatem: 1477 Neumann, *Korlátköviek* p.181.

maturus, -a, -um

Quae (*sc. causae*) per fideles nostros ... per maiestatem nostram ad revisionem ipsarum civitatum nostrarum montanarum et rectificationem ... omnium differentiarum ... . deputatorum nostram ... in praesentiam maturioris examinis causa deductae extiterant: 1516 Wenzel, *Dóczyak* p.74.

matutinus, -a, -um

Ut perpetuis futuris temporibus singulis noctibus matutine, interdiu autem hore canonice et misse ordinarie cum cantu, alie vero legendo peragerentur: Erdélyi, *Register* p.27.

Mecenas, -atis *m.*

Alexio Thursoni ... libero domino Plesnensi et regiae maiestatis a secretis, mecaenati suo humanissimo Vaklentinus Ecchius felicitatem cum sui commendatione precatur: VALENT.ECK p.40.

mediastrum, -i n.

Ut ... castellanus tunc castrum Kermend eundem fratrem simulcum dicta femina captivasset, et tandem eandem ad mediastrum dicti oppidi ligari ... fecisset: Erdélyi, *Register* p.96.

mediastrum, -i n.

Illa vero mulier in mediastro oppidi ligata stetit:
Erdélyi, *Register* p.158.

[Hegy] 2015.2.16.

mediator, -oris *m.*

Mediator autem istius contractus de novo initi fuit nobilis Georgius de Endreed cum litteris credentialibus Harazth et Sigismundi: *1517 Reg.Strig.* p.122.

medicus, -i m.

Quia Meynardus, medicus ipsius palatini et noster ... lapidibus locum illum fundari fecerat:
1343 Mészáros, Visegrád p.109; CD Zichy XII p.12–15.

medicus, -i m.

De quibus (sc. vulneribus) ... per curam medicorum cum suis propriis expensis magnis fuisset liberatus: *1284 Reg.duc.* p.142.

medio, -are

Arundines mediant inter Iwand et Thilay, ubi scilicet in eadem aqua est transitus curruum: *1413*
Zsigm.oklt. IV,1108.

medio, -are

Quam (*sc. terram*) idem servitiis suis mediantibus a domino rege ... obtinisset: 1372 Keglevich, *Garamsztb.* p.178.

mediocris, -e

Quum sint ipsae (*sc. dominationes vestrae*) non mediocre membrum Christianitatis: 1503 Kato-
na, *Hist.crit.* XVIII p.350.

mediocriter *adv.*

Testis respondit se esse etate viginti septem annorum vel circa, et habere de bonis temporalibus mediocriter iuxta suam condicionem: Erdélyi, *Register* p.91.

Mediolanum, -i n.

Christianissimo ac excellentiss[imo] principi et domino d[omino] Ludovico, d[ei] gr[atia] Francorum, Siciliae, Ierusalem regi, duci Mediolani et Ianue, domino affini et consanguineo nostro carissimo Wladislaus ... rex salutem: 1505 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.417.

meditatio, -onis f.

Quibus (*sc. servitiis*) idem in plerisque nostris negotiis ... meditatione sedula, virtute eximia et iugi laborum instantia ac sollertia diligenti ... nobis studuit complacere: 1360 Mészáros, *Visegrád* p.125.

medium, -i n.

Quod ipsi fratres lusissent ad cartas usque post medium noctis, et qui lucrum in cartis perdidisset: Erdélyi, itRegister p.121.

medium, -ii n.

Dum venissemus huc ad serenissimum principem d[ominum] Ioannem Albertum ... super mediis pacis inter ipsorum maiestates, regna et dominia eorumdem tractaturi: 1499 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.180.

medium, -ii n.

Non fuit ... mentis nostrae, ... quo ... ad remissionem illarum terrarum oratores nostros pro arbitratoribus mitteremus, sed tamquam bonos mediatores et honesta pacis media: 1503 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.342.

medius fidius

Si nulla, medius fidius, esset religio, nulla pietas, quis est adeo mentis inops, adeo oblitus sui, qui haec barbarorum portenta perferre possit?: 1521
Katona, *Hist.crit.* XIX p.249.

medius fidius

Si nulla, medius fidius, esset religio, nulla pietas, quis est adeo mentis inops, adeo oblitus sui, qui haec barbarorum portenta perferre possit?: 1521
Katona, *Hist.crit.* XIX p.249.

medius, -a, -um *ezúttal főnevesült formában*
Apud regem Poloniae intelligimus esse oratores
Turcae duos pacem ab eo et medio eius a rege
Hungariae petentes: 1525 BROD. *Epist.* p.115.

medo, -onis *m.*

Quidam eius pauper convicaneus picam tenebat, que sepius per fenestram divitis illius absentis intrans rostro per foramen de florenis extrahebat, quotquot poterat, et ascendens ad pilam cucurbite istius, que pendeat in signum medonis propinati, ut moris est, raptos florenos reponebat: Szilády, *Temesvári* p.75.

medulla, -ae f.

Que medullam nostri cordis dira passione amarissime lacerabat: *1350 TGy 1835/II p.93.*

medullatus, -a, -um,

Convivium vindemie, id est iocunditatis omnimodis (*recte forsitan: omnimodae*), pigwium medullatorum, id est internorum gaudiorum: *Serm. Quinqu. 2* (p.27).

mehercle

Quam (*sc. beneficentiam*) mehercle tantam in me expertus sum et cotidie magis experior, quantam etiam petere voto immodicum esset: 1513 Teleki-Kovácsnay, IAN. PANN. *Dedic.* II p.252.

mehercle

Quam (*sc. beneficentiam*) mehercle tantam in me expertus sum et cotidie magis experior, quantam etiam petere voto immodicum esset: 1513 Teleki-Kovácsnay: IAN.PANN: *Dedic.* II p.252.

mehercle

Egidium Moravum meum, hominem mehercle non tam frugi quam fidei, virtutum ac integritatis oppletissimum mei gratia commendatum habere non dedigneris: 1514 TAUR. *Epist.* 1 129.

mel, mellis *n.*

Item die sabati ante die Galli confessoris emi mel
octualia duo pro lictario d<enarii> 31: 1521 Nó-
grádi, *Kanizsai* II,779 (p.54).

mel, mellis *n.*

Et hoc innuitur ex eo, quod sub ligwa sua dicitur
habuisse mel et lac, id est puericie aptum cibum:
Serm. Qinqu. 34 (p.83).

melancholia, -ae f. (melancola)

Quin etiam singula membra propriae infestant
egritudines: caput cephalaea, ... melancholia: BONF.
Symp. III,442.

melicera, -ae f.

Quin etiam singula membra propriae infestant egritudines: caput caphelea, ... abest, ut ... melicera: BONF. *Symp.* III,446.

melioro, -are

Quando, scilicet in campo, sagittatum et mortuum relictum Deus suscitavit ad hoc, ut ipsemet dicit, ut conveniret Dioclecianum de iniusta nece sanctorum, quorum precibus mundus melioratur: *Serm. Quinqu. 32* (p.80-81).

melioro, -are

Quod dicti fratres propterea se et vitam eorum meliorassent, et divina officia melius persolverent: Erdélyi, *Register* p.111.

melius *adv.*

Quod dicti fratres propterea se et vitam eorum
meliorassent, et divina officia melius persolvissent: Erdélyi, *Register* p.111.

melius *adv.*

Quod observantini melius et perfectius peragerent divina officia, quam fratres ordinis Sancti Augustini: Erdélyi, *Register* p.101.

mellificium, -i n.

Sibi et eius successoribus ... terras ... cum eorum omnibus appertinentiis, censibus, fructibus, redditibus, proventibus, iurisdictionibus temporalibus, possessionibus, agris, pratis, lignis, piscinis, lacubus, silvis, nemoribus, mellificiis, piscaturis, paludibus, aquis et aquarum decursibus, molendinis et emolumentis , quercetis, pinetis, virgultis, gaiis (*ed. addit: plagis*), miricis (*ed. ad-*

dit: locis incultis), aucupationibus, venationibus, exactionibus ordinariis, attinentiis et appendiis universis ... obligavimus: 1412 Katona, Hist.crit. XII p.127.

mellificium, -ii n.

Sibi et eius successoribus ... terras ... cum eorum omnibus appertinentiis, censibus *etc.* ... piscinis, lacubus, silvis, nemoribus, mellificiis, piscaturis, paludibus, aquis et aquarum decursibus *etc.* ... attinentiis et appendiis universis ... obligavimus: 1412 Katona, *Hist.crit.* XII p.127.

mellifico, -are

Sicut parve apes plus mellificant et parve galline plura ova ponunt, secundum dictum Aristotelis in libro De animalibus (?): *Serm. Quinqu.* 3 (p.30).

mellifico, -are

Sicut parve apes plus mellificant et parve galline
plura ova ponunt, secundum dictum Aristotelis:
Serm. Quinqu. 3 (p.30).

membrum dyaboli -i n.

(Excommunicatus) tamquam dyaboli membrum
(evitari debet): *1414 Zsigm. oklt. IV,2591.*

membrum, -i n.

Ut ipsi ... nostris ... temporibus fidele et incorruptum membrum sacrae coronae regni Hungariae inviolabilis fidelitatis constantia absque ullius infidelitatis reprehensione exstiterint: 1413
Katona, *Hist.crit.* XII p.158.

membrum, -i n.

Quia hoc notorium esse caesareae m[aiestati] potest, quod omnes Christiani principes tam notabilis membri Christianitatis, sicuti est regnum Poloniae cladem et perniciem nullatenus patientur:
1496 Katona, Hist.crit. XVIII p.50.

membrum, -i n.

Civitatem nostram Spalatensem ... tamquam fidele et principale membrum resumimus, restauramus et approbamus et de novo incorporamus:
1413 Katona, Hist.crit. XII p.159.

[Szovák] 2015.2.16.

membrum, -i n.

quia hoc notorium esse caesareae m[aiestati] potest, quod omnes Christiani principes tam notabilis membri Christianitatis, sicuti est regnum Poloniae cladem et perniciem nullatenus patientur:
1496 Katona, Hist.crit. XVIII p.50.

membrum, -i n.

ut ipsi ... nostris ... temporibus fidele et incorruptum membrum sacrae coronae regni Hungariae inviolabilis fidelitatis constantia absque ullius infidelitatis reprehensione exstiterint: 1413 Kato-
na, *Hist.crit.* XII p.158.

membrum, -i n.

civitatem nostram Spalatensem ... tamquam fidele et principale membrum resumimus, restauramus et approbamus et de novo incorporamus:
1413 Katona, Hist.crit. XII p.159.

[Szovák] 2015.2.16.

membrum, -i n.

Quandoquidem tot eius cervici impendent curae,
quot membris est praefectus: VALENT. ECK p.48.

memet

Cui meme (*sic, forsán pro memet*) ad quevis servitia paratissimum offero: 1516 Horváth–Neumann–Pálosfalvi–C
Tóth, *Levelesláda* p.106.

memini, meminisse

Si bene memini, dederam eas *litteras* vestrae ... dominationi, vel si apud me remanserant, sunt vel apud Egidium Zephyrum, sollicitatorem meum, vel inter reculas meas istic relictas: 1524 BROD. *Epist.* p.102.

memoratio, -onis f.

Quoniam Dei memoracionem delectacio sequitur: *Serm. Quinqu.* 15 (p.52).

memoria, -ae f.

Que geruntur in tempore, ne simul labantur cum lapsu temporis, poni solent insignia testium et scripture memoria perhennari: 1367 Keglevich, *Garamsztb.* p.149.

memoria, -ae f.

Tuum erit, ne sollicitudini meę, ne principis humanissimi voto pio praesertim, ne Augustini perpetuandę memorię, ne tibi ipsi desis: 1516 TAUR. *Epist.* 2 (p.174).

memoria, -ae f.

Mihi in mentem venit te Augustino meo, regis Vladis(lai), sanctę utriusque memorię, a secretis in utraque fortuna probatissimo usum fuisse quam familiarissime: 1516 TAUR. *Epist.* 2 (p.174).

memoria, -ae f.

Quem (*sc. affectum*) ad ipsum regnum Bohemicum gerimus, ad hoc enim nos, qui ex ipso originem traximus, velut haeredem invitat et allicit natalis soli dulcis memoria, quae illius fore nos immemores non permittit: *1417 CD Hung. X/5 p.760.*

memoria, -ae f.

Sancte recordationis virginis Margarete ... vitam et preclara merita a nobis visa magis, quam audita ad memoriam revocamus: *Vita Marg.* p.17.

mendacium, -i n.

Mendacium est falsa vocis significatio cum intentione fallendi nota quod alium est mentiri et alium est mendacium loqui et alium falsum dicere: PAUL.HUNG. *Penit.* p.205.

mendacium, -i n.

Ecce, die altero in congressu belli oppido sagitta est vulneratus et pertimescens damnationem, combussit mox dictam chartam, expertus, quia mendacium est talia valere: Szilády, *Temesvári* p.32.

mendico, -are

Dicit etiam testis se vidisse dum, cum eisdem frequenter ad mendicandum ivisset: Erdélyi, itRegister p.121.

mendosus, -a, -um

Insuper vestros homines mendosos et iniquos seductores in possessiones nostras seducere non mittatis:1464 Zimmermann, *Urkb.* VI p.183.

mens, mentis f.

Acta sunt hec et facta anno, indictione, die, mense, hora, loco et pontificatu: Erdélyi, *Register* p.45.

[Hegy] 2015.2.16.

mens, mentis f.

Puto vestram ... dominationem intellexisse mentem sanctissimi domini nostri de persona mea cum vestra ... dominatione mittenda: 1525 BROD. *Epist.* p.113.

mens, mentis f.

Sed quicquid pontifex ex sacri fortasse collegii inductione ... scripserit, illam esse sciat vestra maiestas pontificis mentem, quam perscripsi et nullam aliam: 1525 BROD. *Epist.* p.119.

mens, mentis f.

Deus det suae maiestati et ... suae maiestatis
consiliariis talem mentem, ne illud nobilissimum
ac potentissimum regnum ... amittant: 1525
BROD. *Epist.* p.119.

mens, -tis f.

Graecanicus ille, versiculis nostro quidem Marte, dum Italia haberemus, in hunc modum interpretatus: «>All' <'octis >alite=in dun'amenos o>u bo'uletai fortior ille quidem, qui miser esse potest», in mentem venerat: 1514 TAUR. *Epist.* 1 (p.129).

mens, -tis f.

Iam has obsignaveram, ubi mihi in mentem venit,
te Augustino meo ... usum fuisse quam familia-
rissime: 1516 TAUR. *Epist.* 2 (p.174).

mensa, -ae f.

Item eodem die emi ad mensam puellarum et dominorum panes d<enarii> 15: 1521 Nógrádi, *Kanizsai* II,613 (p.47).

mensa, -ae f.

Omnia solus habes: spondam lectosque, cubi-
le, scriniola et mensas, omnia solus habes: 1514
TAUR. *Epist.* 1 (p.129).

mensa, -ae f.

Omnibus hiis curandum est, ut se habeant in oratorio mature, ... iuxta reliquias timorate, in mensa et capitulo composite. GREG. GYÖNGY. *Epit.* XXVIII (p.53^r).

mensale, -is n.

Item feria quinta ... portariis unum mensale
emi d<enarii> 13: 1521 Nógrádi, *Kanizsai* III,814
(p.102).

mensis, -is *m.*

Multi menses in his consultationibus et legatorum expeditionibus frustra consumpti: 1523 BROD. *Epist.* p.73.

mensis, -is m.

Congregat non parum pecuniae, verum quod
converrit mensis, brumalis dies decoquit: 1514
TAUR. *Epist.* 1 (p.128).

menstruatus, -a, -um

Exemplum de muliere menstruata, cuius stramenta erant immunda secundum legem propter fluxum sanguinis: *Serm. Quinqu.* 4 (p.32).

menstruatus, -a, -um

Exemplum de muliere menstruata, cuius stramenta erant immunda secundum legem propter fluxum sagwinis: *Serm. Quinqu.* 4 (p.32).

mensualis, -is f.

Item eodem die Leonardo Here dedi pro mensuale dedi (sic) fl<orenum> 2: 1520 Nógrádi, *Kanizsai* II,425 (p.37).

mensura, -ae f.

Item homines extranei de qualibet vinea integra solvent cubulos vini octo et avenam cum mensura chapo una et denarios quatuor: *1524 SMM 1981* p.34.

mensura, -ae f.

Cum ... iobagiones ab eo tempore, cuius non starat memoria hominum, singulis annis ... unam metretam avene cum mensura ipsius ville Gymolt consueta mensurando ... plebano ... solvere consueti extitissent: *1378 Veszpr.okl.* II p.315.

mensura, -ae f.

Deinde pro fenestris capelle nostre ex filo cupreo
rete illud, si factum est, significetis nobis, mensu-
ram enim per ... Iohannem ... misimus vobis:
1516 Horváth–Neumann–Pálosfalvi–C. Tóth, *Le-
velesláda*

mensuratio, -onis f.

Cum iuxta continentiam ... litterarum ... super facto divisionis, mensurationis ac statutionis possessionarie portionis in dicta possessione Kystopolchan habite modo et ordine in eisdem co-scripto fiendis emanatarum ... iustitiam facere cepissemus: 1364 Keglevich, *Garamsztb.* p.130; cf. *inferius*: premissae possessionarie divisionis, mensurationis, estimationis et statutionis tempore.

mensuratio, -onis *f.*

directo modo ad plagam australem semper in acie dicti magni fossati peragrando pervenissent ad priorem metam angularem iuxta arborem seu dumum sambucii erectam, ubi finivissent dictas mensurationem et extraditionem predicte domus et curie.: 1419 *Zsigm.oklt.* VII,158.

mensuratio, -onis *f.*

Numerumque et certam quantitatem huiusmodi mensurationis, quot videlicet aratra seu iugera inibi contineantur: *1419 Zsigm.oklt.* VII,169.

measurella, -ae f.

Item de singulis saccis bladi cuiuscumque et leguminum ad pondus hominis recipi consueverunt singule mesurelle sive metretelle, sicut fuit et alias consuetum: *1346 Mon.civ.Zagr.* I p.182.

measurella, -ae f.

Item de singulis saccis bladi cuiuscumque et leguminum ad pondus hominis recipiantur singule measurelle sive metretelle, sicuti fuit alias consuetum: *1343 Mon.civ.Zagr.* I p.161.

measurella, -ae f.

Item de singulis saccis bladi cuiuscumque et leguminum ad pondus hominis recipi consueverunt singule mesurelle sive metretelle, sicut fuit et alias consuetum: *1346 Mon.civ.Zagr.* I p.182.

mensuro, -are

Cum ... iobagiones ab eo tempore, cuius non starat memoria hominum, singulis annis ... unam metretam avene cum mensura ipsius ville Gymolt consueta mensurando ... plebano ... solvere consueti extitissent: *1378 Veszpr.okl.* II p.315.

mentalis, -e

Manet autem Spiritus in homine per humilitatem mentalem: *Serm. Quinqu.* 31 (p.80).

mentio, -onis f.

Series articulorum per magistrum Martinum de Wyhel productorum, de quibus immediate fit mentio: Erdélyi, *Register* p.26.

mercantia, -ae f.

Cum tamen antiqua eorum consuetudo ... requirat, quod nullus tricesimatorum seu tributiorum ipsorum mercatorum mercantias dissolvere auderet, nisi prius unam marcam auri currui appenderet, quam consuetudinem minime curaretis: *1383 CD Hung. X/8 p.117.*

mercantia, -ae f.

Cum tamen antiqua eorum consuetudo ... requirat, quod nullus tricesimatorum seu tributiorum ipsorum mercatorum mercantias dissolvere auderet, nisi prius unam marcam auri currui appenderet, quam consuetudinem minime curaretis: *1383 CD Hung. X/8 p.117.*

mercantia, -ae f.

Dicit testis se fuisse in Alba Regali cum suis mercantiis: Erdélyi, *Register* p.183.

mercenarius, -a, -um

Externum vero mercenariumque militem in supplementum conscribere per rei pecuniariae inopiam non licet: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.251.

mercenarius, -a, -um

Externum vero mercenariumque militem in supplementum conscribere per rei pecuniariae inopiam non licet: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.251.

mercenarius, -i m.

Item die sabati ... Nicolao mercenario de Peterfalwa in sortem sallarii d<enarii> 40: 1520 Nógrádi, *Kanizsai* II,13 (p.15).

mercenarius, -i m.

Item feria secunda ... Emerico mercenario de Sar in sortem salarii sui d<enarii> 35: 1520 Nógrádi, *Kanizsai* I,30 14).

mercenarius, -ii m.

Dum ... praefati Petrus et Tobias ... pro succidendis lignis cum familiaribus et mercenariis ipsorum ad quamdam silvam ipsorum ... misissent: 1501 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.283.

merces, -edis f.

Item quando Andreas laborabat molendinum,
tunc dedi illi pro mercede sua fl<orenum> 1: 1521
Nógrádi, *Kanizsai* II,722 (p.51).

merces, -edis f.

Quod prefati pauperes fratres ... neque advocatum, neque sollicitatorem ... allegare sive scribere, aut eorum causam agere velit, reperire etiam magna et plusquam idonea mercede et solutione promissa et effectualiter, etiam antequam aliquid laboraverint sive scripserint: Erdélyi, *Register* p.41.

mercimonium, -i n.

de singulis marcis valoris talium rerum et mercimoniarum (sic ed.) recipiantur denarii duo: 1343
Mon.civ.Zagr. I p.160.

mercimonium, -ii n.

Yonos has sententias copulat vendens populis
mercimonia spiritualia: GEORG. HUNG. *Tract.* p.413.

mereor, -eri, meritus sum v. merens, -entis ??

Summa ... vestrae serenitatis clementia et singularis in omnes liberalitas ac munificentia spem mihi dat vestram serenitatem preces etiam nihil a se merentis servitoris non aspernaturam: 1524
BROD. *Epist.* p.94.

mereor, -eri, meritus sum

Nam maiora (*sc. beneficia*), sicuti non mereor, ita neque petere ausim: 1524 BROD. *Epist.* p.95.

mereor, -eri

Licet ipsi a nobis multo maiora antidotum premia
mererentur: 1385 Süttő, *Anjou* II p.265.

meretricula, -ae f.

Cum diversa sit et infidia, veluti meretricula,
modo hanc, modo aliam formam subire potest:
BONF. *Symp* III,284.

meridio, -are

Ad cuius patulae arboris umbram silvestris capra colore subfusco in herbido solo iacet atque meridiat: 1497 Kubinyi *Genealogia* p. 30.

meridionalis, -is *adj.* (meredionalis)

Ad eandem plagam meredionalem satis bene eundo venissent similiter ad aliam tumositatem terre:
1413 Zsigm.oklt. IV,1013.

meritorius, -a, -um

Quibusdam in ore gladii, quibusdam vero per poenam meritoriam ignis voragine interemtis:
1424 Katona, *Hist.crit.* XII p.429.

meritorius, -a, -um

Propter meritoria servitia eorundem ... predictas terras ... reddidimus ... predictis: *1275 Erd.Múz.* 1992 p.81.

meritorius, -a, -um

Quibusdam in ore gladii, quibusdam vero per poenam meritoriam ignis voragine interemtis:
1424 Katona, *Hist.crit.* XII p.429.

meritum, -i n.

Scire ... te velim ... me hospitem quendam ...
nescio, an Rhamnusia fato an meis male meritis,
reperisse adeo cupidum, ... ut non sit satis aesti-
mare: 1514 TAUR. *Epist.* 1 (p.129).

meritum, -i n.

Dominus Scardonensis ... maiestatem vestram
non cessat pro merito ubique laudare et extollere:
1523 BROD. *Epist.* p.85.

meritum, -i n.

Primo quidem, virginitatis honore, quia gloria Libani, id est meritum et premium virginitatis, data est ei (*sc. S.Luciae*): *Serm. Qinqu. 5* (p.33).

meritum, -i n.

Sancte recordationis virginis Margarete ... vitam et preclara merita a nobis visa magis, quam audita ad memoriam revocamus: *Vita Marg.* p.17.

meritum, -i n.

Quo tua erga nos merita et nostrum vicissim erga te favorem uberrime cumulabis: 1525 BROD. *Epist.* p.116.

meritum, -i n.

Qui ex officio suscepti regiminis merita causarum
examinare debemus: *1291 Erd.Múz.* 1992 p.84.

meritum, -i n.

Proindeque et commendavimus iam saepe ipsi ... nepoti nostro virtutem et merita tua et commendare in dies magis non desistemus: 1525
BROD. *Epist.* p.107.

messio, -onis f.

Item eodem die pro mesione avene dedi Iohanni Veres d[enarios] 40: 1521 Nógrádi, *Kanizsai* III,235 (p.71).

messis, -is f.

Qualis futura fit (codd. Wsqq, P, f: sit) illa messis dyabolice operationis, quando ipse Sathanas in humana forma (codd. Wsqq: humanam formam) transformatus ad omnia opera nequicie ... se offer[t]et: GEORG. HUNG. *Tract.* p.326.

messis, -is *f.*

Si ad amplissimam messem sanctorum novi testamenti accedere et, quid in singulorum purificate mentis affectu divina gratia tam de theologicis quam cardinalibus et moralibus virtutum speciebus fructus produxerit, scire quis et intelligere voluerit, Christianorum librias percurrat: GEORG. HUNG. *Tract.* p.398.

messor, -is m.

Item eodem die messoribus milium dedi d<enarios]
15: 1521 Nógrádi, *Kanizsai* III,729 (p.98).

messura, -ae f.

Dominus magnificus dedit et assignavit ad mes-
suram avenarum sue magnificentie fl[orens] 12:
1521 Nógrádi, *Kanizsai* III,717 (p.97).

met

Quod ... Nicolaus ... duodecimusmet hominibus sibi similibus se incluso ... iuramentum prestare debuissent: 1368 Keglevich, *Garamsztb.* p.154.

-met

Circumseptus angustiis Ludovicus quid faciat, quos imploret nisi eosdemmet principes ac illos praesertim, quorum salus in Hungariae defensione continetur: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.303.

met (meth)

Item eodem die Martino cum tribus meth (ed.: ?)
dedi flforenos] 3,5: 1521 Nógrádi, *Kanizsai* IV,471
(p.133).

-met

Tot undique circumseptus angustiis Ludovicus quid faciat, quos imploret nis eosdemmet principes ac illos praesertim, quorum salus in Hungariae defensione continetur: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.303.

meta, -ae f.

Quod ipsa serenitas regia ultra elapsum unius anni personaliter cum magna copia gentium extra metas regni huius exercituavit: 1469 Zimmermann, *Urkb.* VI p.390.

metalīs, -e

Hinc pergeret (*sc. terminus*) in dorso monticuli 'berch' dicti usque ad terminos metales possessionis Felfalu, que ad partem dexteram separaret possessioni Badoniche nobilium de Symoni: 1369 Keglevich, *Garamsztb.* p.164.

metaliter *adv.*

Dum eandem (*sc. terram*) ab aliorum iuribus possessionariis metaliter sequestrare et distinguere ... voliusset (*sic ed.; sc. homo regius*): 1385 Keglevich, *Garamsztb.* p.217.

metallum, -i n.

Aurum enim est precipuum in metallis, thus in sacrificiis, mirra in sepulturis: *Serm. Qinqu.* 25 (p.68).

metaphora, -ae f.

Sub methafora triplicis rei nominate in verbo presenti scilicet mannatis, ignis et solis, allegorice trium fit expressio persanctarum, scilicet Thome apostoli, apostolici chori et apostolorum Domini: *Serm. Qinqu. 7* (p.36).

metaphora, -ae f.

Sub metaphora triplicis rei nominate in verbo presenti scilicet mannatis, ignis et solis, allegorice trium fit expressio persanctarum: *Serm. Quinqu.* 7 (p.36).

metaphoricus, -a, -um

Est enim in talibus locutio sua methaphorica:
Serm. Quinqu. 33 (p.81).

meto, -ere

Item omnes tenentur sine solutione seminarie et
metere in acervumque locare: *1524 SMM 1981*
p.35.

metretella, -ae f.

Item de singulis saccis bladi cuiuscumque et leguminum ad pondus hominis recipi consueverunt singule mesurelle sive metretelle, sicut fuit et alias consuetum: *1346 Mon.civ.Zagr.* I 182.

metretella, -ae f.

Item de singulis saccis bladi cuiuscumque et leguminum ad pondus hominis recipi consueverunt singule mesurelle sive metretelle, sicut fuit et alias consuetum: *1346 Mon.civ.Zagr.* I p.182.

metretella, -ae f.

Item de singulis saccis bladi cuiuscumque et leguminum ad pondus hominis recipiantur singule mesurelle sive metretelle, sicuti fuit alias consuetum: *1343 Mon.civ.Zagr.* I p.161.

metropolitanus, -a, -um

Georgius Dei et apostolice sedis gratia episcopus
Quinqueecclesiensis ... metropolitanarum, ca-
nonicis parochialumque ecclesiarum rectoribus
... salutem in Domino: Erdélyi, *Register* p.12.

metus, -us *m.*

Ego nihil potuissem audire, quod me inter tot metus magis recreare potuisset et quod existimassem ad praesentem rerum nostrarum statum esse magis accomodatum: 1523 BROD. *Epist.* p.73.

meus, -a, -um

Gratulor itaque tibi, mihi gaudeo, te amo, mi Vadiane: 1516 TAUR. *Epist.* 2 (p.174).

[Szovák] 2015.2.16.

meus, -a, -um

Ita enim versiculos illos meos inverterant, ita adulteraverant, sic depravarant, ut eos, quamvis proprii fētus erant, prima fronte meos esse non cognoscerem: 1516 TAUR. *Epist.* 2 (p.174).

mico, -are

Parmam laeva tenet, stricto micat altera ferro:
IAN.PANN. *Paneg.* 3,2,214.

[Szovák] 2015.2.16.

mico, -are

Nondum districtus tremulo fulgore micabat / en-
sis: IAN. PANN. *Paneg.* 3,2,67.

microcosmus, -i m.

Sapientes, qui microcosmon, id est, parvum mundum hominem esse dicerunt: BONF. *Symp.* III,333.

migro, -are

Que (*sc. puella*) cum superasset ignem, picem et resinam, fervens oleum, gladium in ore eius mergi fecerunt et migravit ad agnum, sponsum, dominum Iesum Christum: *Serm. Quinqu. 5* (p.35).

migro, -are

Qui omnia novit et qui infra triduum ad Poloniam
hinc migravit: 1518 Bessenyei, *Lettere* p.13.

miles, -itis *m.* (milex)

Sunt et alia genera abusionum, que non in foro penitentiali, set alias attenduntur ut est diabolus benignus ... milex predicator: PAUL.HUNG. *Penit.* p.196.

miles, -itis m.

Episcopus ... magnos ... facit sumptus in alienis militibus pro regni defensione: 1525 Theiner, *Mon.Slav.* I p.588.

miles, -itis *m.*

Venerunt nova de Constantinopoli ... Milites praetorianos, quos ianyceros vocant, seditione facta, quod augeri sibi stipem annuam postulabant, plures domos et inter ceteras Imbraym bas-sae et nonnullorum aliorum diripuisse atque in praedam vertisse: 1525 BROD. *Epist.* p.119.

militia, -ae f.

Ne deteriora prioribus in militia Christiana con-
tingerent: 1416 Katona, *Hist.crit.* XII p.244.

militia, -ae f.

Ad puritatem pertinet integritas matris, ad humilitatem paupertas prolis, ad dignitatem laudacio milicie celestis: *Serm. Quinqu.* 13 (p.47).

militia, -ae f.

Ut sanguinis effusio populi Christiani et exterminium militiae catholicae evitaretur: 1416 Katona, *Hist.crit.* XII p.245.

milium, -i n.

Item eodem die emi in Solthon millium ad seminandum d<enariis> 8: 1520 Nógrádi, *Kanizsai* III,73 (p.63).

milium, -i *n.* (millium)

Item die dominico ... portaverunt de Solthon
millium pro implendis viscera p<orcorum>: 1520
Nógrádi, *Kanizsai* II,20 16).

milium, -i *n.*

Quod aliquando laici in tabernis inebriatorum huiusmodi fratrum Augustiniensum capita et clericas ac tonsuram liniendo et inungendo cum cibariis de milio factis penitus commaculassent et deturpassent: Erdélyi, itRegister p.127.

mille

In his quinquaginta milibus ducatorum, quod ...
legatus habet in potestate, adversus hostem po-
tentissimum leve admodum et perexiguum habe-
bimus praesidium: 1524 BROD. *Epist.* p.86.

millennarium, -i n.

Dicitur, quod finiri debet mundus in septimo millenario annorum, scilicet a principio mundi: Szilády, *Temesvári* p.52.

milliarius, -a, -um

Similes lapidibus miliaris, qui aliis viam ostendunt, sed ipsi ambulare non possunt: *Serm. Quinqu.* 26 (p.70).

millio, -onis

Pro securitate illius pecunie cesar nunc in conventu in presencia amborum regum vel deputatorum suorum consignet et impignoret fere omnia sua iocalia (editoris interpretatio: monilia, gemmas, etc.) patrimonialia, que secundum iustam estimationem ascendunt ad valorem unius millionis auri, et deponet illa apud provinciales Austrie: 1515 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.879.

mina, -ae f.

Humana conditio ... nec copiositate glorie, nec valide potestatis iuribus predestinata nature defenditur a mina: *1269 Veszpr. okl.* I p.52.

minatorius, -a, -um

Verbis illicitis ac minatoriis: *1470 Dreska* III,678.

minax, -acis

Quid erit impedimento, quo minus hoc praepotenti praesidio, veluti quodam firmissimo aggerе comminuto, non undique rapidissimi torrentis more, minaci impetu furens cuncta deiiciat atque prosternat: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.305.

minax, -acis

Quid erit impedimento, quo minus hoc praepotenti praesidio, veluti quodam firmissimo aggerе comminuto, non undique rapidissimi torrentis more, minaci impetu furens cuncta deiiciat atque prosternat: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.305.

minister, -i m.

Universis tam praesentibus, quam posteris, praesentes litteras inspecturis fr[at]er M., minister et servus fratrum ordinis minorum per Hungariam custodesque totius provinciae cum universis discretis ad capitulum provinciale congregatis salutem et orationes in Domino!: 1248/XVIII CD
Hung. IV/2 p.23.

ministerium, -i n.

His (*sc. hominibus christianis Turci*) vehunt, his arant, his fodiunt, his abiectissima exercent omnia erubescendaque ministeria: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.248.

ministerium, -ii n.

His (sc. hominibus christianis Turci) vehunt,
his arant, his fodiunt, his abiectissima exercent
omnia erubescendaque ministeria: 1521 Katona,
Hist.crit. XIX p.248.

ministerium, -ii n.

Quia ... ministerium nostrum magis est necessarium populo et universo regno, merito vota populi nobis debentur: GEORG. HUNG. *Tract.* p.374.

ministerium, -ii n.

Precepit rex, ut introducerentur pueri, ... "eruditos sapientia", per saporem contemplationis, "doctos disciplina", in moribus conservationis, ut "possent stare in palacio regis" (*Dan. 1,4*), id est in ministerio divine maiestatis in celo: *Serm. Quinqu. 19* (p.58).

ministratio, -onis *f.*

Scilicet sanctificatio a culpa, exercitatio in laude divina, mortificatio in carne propria et ministratio coram maiestate superna: *Serm. Quinqu.* 19 (p.58)..

minitor, -ari

Ex litteris ... habemus conventum regni ... fuisse turbulentissimum ac nobilitatem rebus infectis

abiise male contentam et omnia extrema minitantem, sese conventum pro libito suo armatos facturos rebusque regni aliter consulturos: 1525
BROD. *Epist.* p.114–15.

minoratio, -onis f.

Nam parvulus nomen est diminutivum et rei minoracionem designat et humilitatem insinuat: *Serm. Quinqu.* 12 (p.45).

minoritas, -atis *f.*

Ne iudicaretur id fieri in contemptum et minoritatem m<aiesta>tis v<est>re, ... conventum illum distulimus: *1514 Acta Tom. III p.259.*

[Szovák] 2015.2.16.

minuo, -ere, minui minutus

Minuet ... meum dolorem sanctae sedis apostolicae necessitas et obsequium, quod vestram ... dominationem abesse cogit: 1524 BROD. *Epist.* p.105.

minus *adv.*

Non minus certe, quam si omnia amplissima eius
intercessione fuissem consecutus: 1524 BROD.
Epist. p.104.

minusculus, -a, -um

Velutum de carmasino rubeo et figurato pro una giploide d<ominationi> v<estre> transmisi et licet sit satis exiguum et parum minusculum, tamen spero vos benignitate vestra gratanter accepturos: *1449 TSz 1929 p.134; Dl 80935.*

minutio, -onis f.

Pro sanguinis eciam minucione quolibet anno ...
quatuor vicibus balneorum minutores tenebuntur
nobis providere: *1364 Mon.episc.Zagr.* II p.230.

minutio, -onis f.

Siquis prognosticat futura ex astris ea, que ex eorum causalitate naturaliter dependent, puta siccitates, pluvias, minutiones, facere homini non sunt illicita: Szilády, *Temesvári* p.33.

minutor, -oris *m.*

Pro sanguinis eciam minucione quolibet anno . . .
quatuor vicibus balneorum minutores tenebuntur
nobis providere: *1364 Mon.episc.Zagr. II p.230.*

mirabilis, -e

Mirabile dictu tanti sanguinis altitudo et adhuc teneravestes habitus sui, si de panno notabiliter precioso supra alias coevas suasfuissent, erubescibat portare: *Vita Marg.* p.18.

mirabiliter *adv.*

Novi et ego quendam studentem in universitate Cracoviensi, qui cum non bene posset profecere in studio, Beatam Catarinam invocavit, et tandem mirabiliter profecit: Szilády, *Temesvári* p.4.

miraculum, -i n.

Miracula ... pauca de plurimis eius meritis facta diligenter verissimorum testium assertione probata superaddemus: *Vita Marg.* p.17.

mirandus, -a, -um

Hic perit Argivi mirando funere vatis / mersus in
abrupto barathri candentis hiatu: IAN. PANN. *Pa-*
neg. 3,2,271–72.

mirias, -adis *f.*

Sunt etiam tot angelorum miriades et ierarchiae, quae non ex maculosa propagatione, sed subita dei dispositione illico sunt editae: BONF., *Symp.* III,481.

miricum, -i n. (?)

Sibi et eius successoribus ... terras ... cum eorum omnibus appertinentiis, censibus *etc.* ... molendinis et emolumentis , quercetis, pinetis, virgultis, gaiis (*ed. addit: plagis*), miricis (*ed. addit: locis incultis*), aucupationibus, venationibus, exactionibus ordinariis, attinentiis et appendiis universis ... obligavimus: 1412 Katona, *Hist.crit.* XII p.127.

miricum, -i n.

Sibi et eius successoribus ... terras ... cum eorum omnibus appertinentiis, censibus, fructibus, redditibus, proventibus, iurisdictionibus temporalibus, possessionibus, agris, pratis, lignis, piscinis, lacubus, silvis, nemoribus, mellificiis, piscaturis, paludibus, aquis et aquarum decursibus, molendinis et emolumentis , quercetis, pinetis, virgultis, gaiis (*ed. addit: plagis*), miricis (*ed. ad-*

dit: locis incultis), aucupationibus, venationibus, exactionibus ordinariis, attinentiis et appendiis universis ... obligavimus: 1412 Katona, *Hist.crit.* XII 127;

miror, -ari

Illae aliae, miror certe, quo devenerint: 1524 BROD.
Epist. p.102.

[Monostori] 2015.2.16.

miror, -ari

Quorum omnium illa est summa: ... neque miraturum (*sc. pontificem*), si rex etiam Hungariae vestrae maiestatis exemplum secutus idem faciet: 1525 BROD. *Epist.* p.118.

miror, -ari

Miror, Etnearche, quum homo sis annos vixdum quadraginta natus, caput tamen et barbam tanta canicie et frontem rugarum asperitate obseptam habeas, ut te octogenarium facile existimemus omnes: VALENT.ECK p.48.

miror, -ari

Miramur de temeritate et tanta inobedientia illorum civium nostrorum: 1513 Wenzel, *Dóczyak* p.66.

mirus, -a, -um

Philomates, hocce tibi mirum videtur?: VALENT.
ECK p.48.

mirus, -a, -um

De tumultu Germanico mira scribuntur: 1525
BROD. *Epist.* p.111.

miser, -a, -um

Graecanicus ille, versiculis nostro quidem Marte, dum Italia haberemus, in hunc modum interpretatus: «>All' <'octis >alite=in dun'amenos o>u bo'uletai fortior ille quidem, qui miser esse potest», in mentem venerat: 1514 TAUR. *Epist.* 1 (p.129).

miseria, -ae f.

Sed Christus adveniens attulit habundanciam
gracie contra culpam, et leticiam glorie contra
miseriam: *Serm. Quinqu. 29* (p.74).

miseriae, -arum f.

Sed ut tibi miseriarum nostrarum copiam faciam
etc: 1514 TAUR. Epist. 1 (p.129).

misericordia, -ae f.

Misericordia est virtus per quam semper animus
in calamitate movetur: PAUL. HUNG. *Penit.* p.213.

missilis, -e

Ut iidem ... iisdem armis in sigillo per impressionem cerae rubrae, quantum in litteris et epistolis missilibus, omnibus in rebus nomine universitatis suae uti ... possint et valeant: 1496 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.67.

missilis, -e

Ut vos et omnes posteri et successores vestri ... in omnibus literis et literalibus instrumentis, epistolis missilibus, privilegialibus ... in et super quibuscumque tractatibus, iudiciis, contractibus, pactis, transactionibus et rebus aliis sub sigillo prefatae civitatis nostrae emanandis ... cera rubra ... in sigillando ... frui valeatis: 1461 Zimmermann, *Urkb.* VI p.100.

missilis, -e

Ut iidem ... iisdem armis in sigillo per impressionem cerae rubrae, quantum in litteris et epistolis missilibus, omnibus in rebus nomine universitatis suae uti ... possint et valeant: 1496 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.67.

missio, -onis f.

De praelatorum huc missione loquor: 1525 BROD.
Epist. p.110.

[Monostori] 2015.2.16.

missus, -us *m.*

In conflictu (sic ed.) quodam ... ex nostro missu contra ... gentem Tartarorum ... habito et in alio prelio ... contra Rutenos similiter ex nostro mandato commisso ... laudabiles exercent famulatus: 1349 *Erd.oklt.* III,533.

mite *adv.*

Quia cum muliere micus est agendum propter fragilitatem sexus: PAUL.HUNG. *Penit.* p.193.

mitra, -ae f.

Hec arma seu nobilitatis insignia, videlicet scutum celestini coloris, quod in ima sui parte coronam auream, supra coronam liliū albi coloris, supra liliū tres stellas inequaliter dispersas continet ita, quod media duabus extremis altior apparet, extra clipeum autem in superiori parte infulam sive mytram habet episcopalem ... domino Gregorio donavimus: 1502 TGy 1835/IV p.113.

mitto, -ere, misi, missus

Declarati cardinales in Hungariam mittendi: 1523
BROD. *Epist.* p.73.

[Monostori] 2015.2.16.

mitto, -ere, misi, missus

Quod ... existimarem ... nihil esse salutaris,
quam ut vestra maiestas mitteret quamprimum
oratores suos: 1523 BROD. *Epist.* p.74.

mitto, -ere

Item eodem die misi ad Cehida, ut portent cimentum ad Hegerwar, et dedi expensas d<enarios> 10: 1521 Nógrádi, *Kanizsai* II,735 (p.52).

mitto, -ere

Quare mihi persuasum habui, tibi illum (ut erat hominum studiosorum amantissimus) plurimas suas epistolas misisse, quarum mihi a te copiam fieri peto, et si permiseris obsecro: 1516 TAUR. *Epist.* 2 (p.174).

mobilis, -e

Nihilominus procuratores huiusmodi ab omni onere satisfaciendi ac iudicio sisti et iudicatum solvi cum omnibus ... et opportunis sub ipoteca et obligatione omnium bonorum suorum mobilium et immobilium: Erdélyi, *Register* p.43.

moderamen, -inis n.

Extunc prefatus magister Petrus et heredes eiusdem procreandi prefatos heredes et superstites ... Iohannis in directis duabus partibus ... castri ... relinquere deberent, ... tali nexu moderaminis interiecto, quod *etc.*: 1387 Keglevich, *Garamsztb.* p.227.

moderator, -oris *m.*

Cum hoc peculiare regis ac populorum moderatoris opus officiumque esse debeat: *1514 Acta Tom. III p.258.*

moderor, -ari

Ad moderandas huius imperii habenas in hoc regie celsitudinis solium atque ad fastigium huius regalis dignitatis nostre assumpti ... sumus: 1518
Katona, *Hist.crit.* XIX p.86.

moderor, -ari

In quibus ego curandis et in tanto rerum turbine et tot tam externis quam domesticis periculis meliori, qua fieri potest, ratione moderandis propulsandisque ... dies et noctes diligentissime ... elaboro: 1525 Theiner, *Vet.Mon.* II p.656.

moderor, -ari

Postquam igitur nos duo germani fratres, iisdem parentibus editi habenas imperiorum eorumdem regnorum moderamur: 1507 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.503.

moderor, -ari

Ad moderandas huius imperii habenas in hoc regie celsitudinis solium atque ad fastigium huius regalis dignitatis nostre assumpti ... sumus: 1518
Katona, *Hist.crit.* XIX p.86.

modestia, -ae f.

Modestia est corpori habitus et tenere necessarie
supellectilis immoderatum revocans usum: PAUL.
HUNG. *Penit.* p.214.

modice *adv.*

Quod iidem ... possessionariam portionem ...
incipiendo penes aquam Gron a quodam antro
seu similitudine fossati ... in quibusdam locis
terram pro signis metalibus modice fodi facien-
do reambulassent: 1386 Keglevich, *Garamsztb.*
p.219.

modicus, -a, -um

Si quando cursum suum consuetum consummare non poterat (*sc. S.Margareta in orando*), maxime propter parentum suorum presentiam, ac se (*sic ed., recte: si*) non modicum incommodum passa, donec recuperasset, quod necessitate omiserat, ad modum (*sic ed., recte: admodum*) tristabatur: *Vita Marg.* p.19.

modificatio, -onis f.

Nos ... sub modificationibus et specificationibus praemissis ... praedictas indulgentias ... confirmamus: 1456 Schmitth, *Ep.Agr.* I p.73.

modo

Facile (*sc. credere potes*), modo quantum laboris populi praefectum subire oporteat, ad amussim examinaris: VALENT.ECK p.48.

modo *adv.*

Quandoquidem hoc uno monumento non modo Augustinum a mortalitate asseres, verum etiam nomen tuum nullo unquam tempore intermoriturum posteritati clarum reddes: 1516 TAUR. *Epist.* 2 (p.174).

modo *adv.*

Credo ego ... maiestatem ... multum in hoc posse, modo sua maiestas ad eum mitteret, quod nunc potissimum rebus eius ad hunc statum deductis quamprimum faciendum videretur: 1524
BROD. *Epist.* p.98.

modo *adv.*

Ut solummodo hortus dicti monasterii oppidi Kermend in summa florenorum decem plus modo valeret: Erdélyi, *Register* p.53.

[Hegy] 2015.2.16.

modoformiter *adv.*

Necnon modoformiter circumspecti Thomas Wrban et Anthonius Keral, magistri lanificum ... in platea eiusdem oppidi ... venientes: *1513 Szapolyai oklt.* p.335.

[Szebelédi] 2015.2.16.

modulor, -ari

Exemplum de avibus, que orta luce garrire incipiunt et modulari: *Serm. Quinqu. 9* (p.40).

modulor, -ari

Exemplum de avibus, que orta luce garrire incipiunt et modulari: *Serm. Quinqu. 9* (p.40).

modus, -i m.

Negotia etiam nostra quem in modum se habeant, dominatio vestra ... non ignorat: 1524
BROD. *Epist.* p.101.

modus, -i m.

Graecanicus ille, versiculis nostro quidem Marte, dum Italia haberemus, in hunc modum interpretatus: «>All' <'octis >alite=in dun'amenos o>u bo'uletai fortior ille quidem, qui miser esse potest», in mentem venerat: 1514 TAUR. *Epist.* 1 (p.129).

modus, -i m.

Universa et singula optima me de hoc seculo decedente fieri debenda inseri feci atque conscribi modo testamentario: 1456 Neumann, *Korlátköviek* p.179.

modus, -i m.

Dolebo maiorem in modum, si dominationem vestram ... ab urbe contingat abesse: 1524 BROD.
Epist. p.105.

modus, -i m.

Idem comes ... talem in litteris modum pro utilitate partis utriusque suam conferendi eleemosynam postulavit, ut *etc.*: 1248/XVIII CD Hung. IV/2 p.23.

mola, -ae f.

Mores ... reproborum ... quasi mola asinaria
seipsos et proximos in foveam desperationis mit-
tunt: GEORG. HUNG. *Tract.* p.346.

molaris, -e

Item eodem die ad Kanisa misi lapides molares
et pro expensis dedi d<enarios] 38: 1521 Nógrá-
di, *Kanizsai* IV,353 (p.128).

molaris, -is m.

Ut cava fulmineos spargant tormenta molares:
IAN.PANN. *Paneg.* 3, 2, 129.

[Szovák] 2015.2.16.

molendinalis, -e

Anno Domini 1495 summa molendinalium facit 2003, ex quibus domino preposito pro sexta cedunt 333 et remanent metr<eta> 5 et remanent ad communem divisionem 1670: 1495 *Lib.divis.Vespr. p.7.*

molendinarius, -ii m.

Praeter quod illum molendinarium, qui in Sclanecz illum kunst praeparabat, captivassetis: *c.1500*
Wenzel, *Dóczyak* p.55.

molendinator, -oris *m.*

Item dedi molendinatori unum vas vini portatum
de Kanisa 1: 1520 Nógrádi, *Kanizsai* II,302 (p.31).

molendinum, -i n.

Item quando Andreas laborabat molendinum,
tunc dedi illi pro mercede sua fl<orenum> 1: 1521
Nógrádi, *Kanizsai* II,722 (p.51).

molestator, -oris *m.*

Assumpmens ... idem ... sanctimoniales ...
in dominio premissarum portionum possessio-
nariarum ... contra quoslibet inpetitores seu
molestatores tenere et conservare propriis suis
laboribus: *1402 Veszpr.okl.* II p.367.

molestator, -oris *m.*

O homo, molestatorem tuum ama, tunc ignis tuus ardet in aqua: *XV Madas, Serm. p.124.*

[Szovák] 2015.2.16.

molestia, -ae f.

Quamvis nescimus, quid in tanta nostra molestia
subditorumque nostrorum perturbatione scrip-
serimus aequo asperius: 1523 BROD. *Epist.* p.75.

molestia, -ae f.

Quae vel incuria vel potius negligentia tua non parum molestiē mihi suggessit, maxime, cum tabulariorum aut scribendi non defuerit opportunitas:
1514 TAUR. Epist. 1 (p.128).

molestia, -ae f.

Nihil magis ... difficultatem, laborem ac molestias itineris Hispanici aestimantem consolatur, quam quod mihi cum vestra dominatione ... eundem esse video: 1525 BROD. *Epist.* p.114.

molesto, -are

Ne quoquomodo aut quovis quesito colre molestent (*sc. fratres Sancti Augustini*): Erdélyi, *Register* p.31.

molestus, -a, -um

Ipsium negotium propter auctam annatam est nobis molestissimum: 1523 BROD. *Epist.* p.78.

molestus, -a, -um

Ut etiam nobis non posset esse non molestum
quidquam praeter veterem eorum ordinem in re-
gno nostro constitutionem renovari: 1525 BROD.
Epist. p.109.

molestus, -a, -um

Quare ... taciturnitatem tuam magis silentio transire, quam inelegantibus ac importunis literulis meis tibi molestus esse volui: 1514 TAUR. *Epist.* 1 (p.128).

moletrinum, -i n.

Item plebano in Monostor ematur moletrinum florenis centum et quinquaginta. Item fratribus ordinis Sancti Augustini in Bokmonostor ematur moletrinum florenis centum et quinquaginta: 1524 Bunyitay, *Gyulafehérvár* p.28. = *Dl* 89 199.

moletrinum, -i n.

Item plebano in Monostor ematur moletrinum florenis centum et quinquaginta. Item fratribus ordinis Sancti Augustini in Bokmonostor ematur moletrinum florenis centum et quinquaginta: 1524 Bunyitay, *Gyulafehérvár* p.28; *Dl 89199*.

molinaris, -e

Cum idem Walachus mihi unum lapidem molinarem ... a nobis vult ... habere solutum: 1469
Zimmermann, *Urkb.* VI p.389.

molio, -ire

Cum animadvertissemus caesarem ... moliri Tartarorum foeda virtute fraterno Poloniae regno ... ferale excidium, ... cum Turco ... foedus induciale ... inivimus: 1503 Pray, *Annales* IV p.306.

molior, -iri

Quum animadvertissemus ... vigilantissime eundem (sc. Turcorum imperatorem) moliri Tartarorum foeda virtute fraterno Poloniae regno ... ferale excidium: 1503 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.348.

mollifico, -are

(De terris arabilibus dabit tantum) quantum ...
per proprium suum aratrum mollificasse dixisset:
1414 Zsigm. oklt. IV,1803.

mollis, -e

Quinam isti sunt, qui tantum sibi vindicant? ...
Nempe ... venalitii servi, homines molles et languidi, Asiatico luxu ac illecebris effeminati?: 1521
Katona, *Hist.crit.* XIX p.254.

mollis, -e

(*sc. Christus*) non fuit delicatus molli tractacione exteriori, cum non esset ei locus in diversorio, sed vagiret infans inter arta conditus presepia habens membra pannis involuta: *Serm. Quinqu.* 12 (p.46).

mollis, -e

Non graciles humeros, nec molli virgine dignum /
celsus honorato candorem corpore praefert: IAN.
PANN. *Paneg.* 3,1,267–268.

mollis, -e

Quinam isti sunt, qui tantum sibi vindicant? ...
Nempe ... venalitii servi, homines molles et languidi, Asiatico luxu ac illecebris effeminati?: 1521
Katona, *Hist.crit.* XIX p.254.

mollities, -ei f.

In hiis omnibus dampnatur in mundanis ornatus ambiciosus vestimentorum, voluptas et mollicies stramentorum, curiositas et sumptuositas edificiorum: *Serm. Quinqu.* 13 (p.48).

mollitio, -onis f.

Quia statim ab exiguo radio solis calefactus (*Sap. 16,27*) in mollicionem est resolutus: *Serm. Quinqu. 7* (p. 37).

mollitio, -onis f.

Sol vero est Iesus, ... in quo commendatur beneficium emollicionis, quia statim ab exiguo radio solis calefactus in mollicionem est resolutus: *Serm. Quinqu. 7* (p.37).

molo, -ere

Item feria quinta illi, qui in molendino molit farinam, unam tunicam emi d<enarii> 40: 1521 Nógrádi, *Kanizsai* IV,607 (p.138).

momentaneus, -a, -um

Reprobi pro consolatione illa momentanea quantas eterne dampnationis desolationes sint accepturi, ipsi tunc experti videbunt: GEORG.HUNG. *Tract.* p.340.

monachus, -i m.

Quod in dicto monasterio decem monachi ...
fuissent: Erdélyi, *Register* p.55.

monasterium, -i *n.* (manasterium)

Ut universas possessiones suas, servos et ancillas ac alia bona sua, cuicumque vellet de generatione sua vel monasterio suo vivens donare et in extremis legare, sibi de speciali gratia liberam concederemus facultatem: *1278/1282 Erd.Múz.* 1992 p.82; *cf. inferius*: manasterio.

monasterium, -ii n.

Qui et monasteria hic sua in debitum redegit ordinem, et religioni sua doctrina suaque sanctimonia plurimum conducit: 1525 BROD. *Epist.* p.109.

monasticus, -a, -um

Quod olim felicitis memorie divi reges Hungarie seu alii Christifideles ... ecclesiam sive monasterium quoddam unacum domibus et cellis vite monastice necessariis ... opere regio et sumptuoso a fundamentis erigi, extrui et fabrefieri fecerant: Erdélyi, *Register* p.27.

monasticus, -a, -um

Quod antiqui divi reges Hungarie ... cum domibus, cellis, hortis, curia et aliis vite monastice necessariis pro cultu divino iugiter ibidem per fratres religiosos exercendo in Kermend extrui et erigi fecissent: Erdélyi, *Register* p.91.

moneo, -ere, monui, monitus

Non enim dubito vestrarum maiestatum auctoritatem, qui soli cum vestris subditis sustinetis pondus diei et aestus, multum potuisse illos monere et plus quam omnium reliquorum principum auctoritatem: 1525 BROD. *Epist.* p.118.

moneta, -ae f.

Quas (*sc. monetas*) pro utilitate regni nostri et partium eiusdem ex deliberatione praelatorum et baronum nostrorum cudi fecimus, prout sunt grossi, quorum viginti, et aliae monetae, quarum centum unum florenum auri faciunt: 1467 Zimmermann, *Urkb.* VI p.279.

moneta, -ae f.

Ne ex diversitate monetarum nostrarum ... comitibus ipsis Siculorum nostrarum plus exigendi ardor cupiditatis concreseat: 1467 Zimmermann, *Urkb.* VI p.279.

monetarius, -ii m.

Quod providus Nicolaus ... quandam domum suam in suburbio castri praedicti ... in vicin-
tatibus domorum ... Urbani ... thesaurarii re-
giae maiestatis ab una et Nicolai monetarii parti-
bus ex altera (sc. vendidit): 1479 Wenzel, *Dóczyak*
p.11.

monialis, -is f.

Matri sue ... ac ... fratribus suis amantissimis
domina Anna monialis clasutri Beate Katherine
virginis ... orationes in Filio Virginis Glosiose:
a.1400 Veszpr.okl. II p.364.

monile, -is n.

Induit me Dominus ciclade auro texta, et immensis monilibus ornavit me, tradidit auribus meis inexstimabiles margaritas (cf. AASS Jan. 21. p.350): *Serm. Quinqu. 33* (p.81).

monitio, -onis f.

Quos novem dies pro termino peremptorio ac
minitione canonica assignamus: Erdélyi, *Register*
p.34.

monogamus, -a, -um

Isaac monogamus, tetragamus vero Iacob, siquidem Lyam, Zechelem, Ballem, Selphenque uxores habuit: BONE., *Symp.* III,525.

Mons Petri

Matthaeus ... decanus Brassoviensis, Antonius de Corona, plebanus in Monte Petri Saxones: 1516
Katona, *Hist.crit.* XIX p.29.

mons, montis *m.*

Promissa sunt mihi maria et montes: 1523 BROD.
Epist. p.73.

mons, -tis *m. szőlőhegy.*

Quod Iohannes ... nonam partem vinorum seu tributum montis eiusdem possessionis ... percipi fecisset:1373 Keglevich, *Garamsztb.* p.184.

montana, -ae f.

Qualiter forent plerique ex vobis, quibus de negotio differentiarum ... inter ... exponentes ... ac montanistas nostros in illis comitatibus superioribus montanarum nostrarum commorantes ... evidenter constare (sic): 1516 Wenzel, *Dóczyak* p.73.

montanarius, -a, -um

Cum est succomes inexpertus in re montanaria:
1526 Ratkoš, *Dokum.* p.150.

montanicus, -a, -um

Ut iure montanico detur (*sc. fodina*) edificanda
alio petente: 1526 Ratkoš, *Dokum.* p.150.

montanista, -ae *m.*

in personis fidelium nostrorum Comitum vrburarum Riuuli Dominarum vniuersorum Ciuium et Monthanistarum eiusdem ciuitatis Riuuli dominarum presente et audiente Sandrino filio Dragh de Belthek, contra eundem Maiestati nostre conquestum et propositum exstiterat: *1429 CD Hung. X/7 p.87.*

montanista, -ae m.

Qualiter forent plerique ex vobis, quibus de negotio differentiarum ... inter ... exponentes ... ac montanistas nostros in illis comitatibus superioribus montanarum nostrarum commorantes ... evidenter constare (sic): 1516 Wenzel, *Dóczyak* p.73.

monticulus, -i m.

Hinc pergeret (*sc. terminus*) in dorso monticuli 'berch' dicti usque ad terminos metales possessionis Felfalu, que ad partem dexteram separaret possessioni Badoniche nobilium de Symoni: 1369 Keglevich, *Garamsztb.* p.164.

montosus, -a, -um *adj.* 'latinul': körülírva — magyarul

terras vero arabiles, silvosas et montosas ... visus considerando existimassent: 1413 Zsigm.oklt. IV,622.

monumentum, -i n.

Quod si, ut ex priscis rerum gestarum annalibus pontificiisque monumentis liquido constat, nonnulli sanctitatis vestrae predecessores quosdam non puberes, sed integrae ac maturioris etatis, non errore lapsos, sed diuturno consilio firmatos, non alieno suasu, sed suae voluntatis impulsu, nec primo tyrocinio, sed post emeritam in religione miliciam ab his tamen compedibus solutos

in pristinam libertatem publicae utilitatis provin-
ciarumque tutandarum gratia vendicarunt: 1515
Theiner, *Mon.Slav.* I p.561.

monumentum, -i n.

Quandoquidem hoc uno monumento non modo Augustinum a mortalitate asseres, verum etiam nomen tuum nullo unquam tempore intermoriturum posteritati clarum reddes: 1516 TAUR. *Epist.* 2 (p.174).

mora, -ae f.

Fiat ... provisio tam de episcopatu Plocensi, quam etiam Premisliensi, ita, ut prius scripsimus, sine ulla pensione ac onere et sine aliqua mora et difficultate: 1523 BROD. *Epist.* p.75.

mora, -ae f.

Milites ... amplius ibi moras trahere nec vellent,
nec possent sine victui necessariis: 1525 Theiner,
Vet.Mon. II p.656.

mora, -ae f.

Suam sanctitatem ... admonere et obsecrare non desinas, ne aliquam in mittendo illo subsidio pecuniario iam promisso et in legato expediendo moram velit interponere: 1523 BROD. *Epist.* p.71.

mora, -ae f.

Causas tam diuturnae meae morae vestra sanctitas a me ipso brevi accipiet: 1524 BROD. *Epist.* p.103.

mora, -ae f.

Nisi quod per has moras exitium nostrum longius
proferri ac prorogari videtur: 1525 BROD. *Epist.*
p.111.

mora, -ae f.

Licet etiam ... investituram caesaream et commissionem illius maiestatis de restituenda nobis ipsa possessione obtinuerimus et homagium debitum illius maiestati fecerimus, tamen hactenus possessionem ipsam assequi non possumus ingrentibus nobis moras et difficultates officialibus illius maiestatis indignas et indecentes: 1525 BROD. *Epist.* p.116.

[Monostori] 2015.2.16.

Moravi, -orum *m.*

Stephanus ... dictis ... aemulis nostris, utputa Moravis ... damna irrecuperabilia irrogavit:
1424 Katona, *Hist.crit.* XII p.430.

Moravia, -ae f.

In Moravia nunc dieta celebratur pro huiusmodi auxiliis ordinandis: 1522 Katona, *Hist.crit.* XIX p.366.

Moravus, -a, -um

Ut aliquam partem gentium, quas Moravi dari sunt, quam citissime versus Hungariam mittendam curent: 1522 Katona, *Hist.crit.* XIX p.366.

Moravus, -a, -um

Egidium Moravum meum, hominem mehercule non tam frugi quam fidei, virtutum ac integritatis oppletissimum mei gratia commendatum habere non dedigneris: 1514 TAUR. *Epist.* 1 (p.129). Ut aliquam partem gentium, quas Moravi daturi sunt, quam citissime versus Hungariam mittendam curent: 1522 Katona, *Hist.crit.* XIX p.366.

morbis, -i m.

Quoniam iaceret paralyticus, et haberet morbum Gallicum: Erdélyi, *Register* p.79.

mordacitas, -atis f.

Et dentes non habet ad mordendum, nec ungues a<d> diripiendum, ostendens per hoc, non debere esse in homine iram in corde, mordacitatem in ore, rapacitatem in opere: *Serm. Quinqu.* 31 (p.79).

mordeo, -ere

Et dentes non habet ad mordendum, nec unguis a<d> diripiendum, ostendens per hoc, non debere esse in homine iram in corde, mordacitatem in ore, rapacitatem in opere: *Serm. Quinqu.* 31 (p.79).

mordeo, -ere

Aut terram mordebo iacens, aut victor abibo: IAN.
PANN. *Paneg.* 3,2,174.

mordere

Hisce dictis me, lepidissime pater, incessis et mordes: BONF., *Symp.* III,530.

moror, -ari

Non ... credo me iam diutius moraturum: 1524
BROD. *Epist.* p.103.

morosus, -a, -um

Quia causae ecclesiarum per morosas citationes plerumque periclitari contingunt, ideo fidelitati vestrae firmiter praecipiendo mandamus, ... quatenus *etc.*: 1344 Wagner, *Anal.* III p.33.

morphea, -ae f.

Quin etiam singula membra propriae infestant
egritudines: caput caphelea, ... abest, ut ... mor-
phea: BONF. *Symp.* III,446.

mors, -tis

Et quidquid novitatis intelligere poteritis, nobis in morte equi renunciare et rescribere debeatis: 1482
Zimmermann, *Urkb.* VII p.322.

morsmortis f.

Quod hec predicta fuissent acta post mortem regis Mathie: Erdélyi, *Register* p.108.

[Hegy] 2015.2.16.

mortalis, -e

Quemadmodum pridem perfidorum Theucrorum crucis Christi persecutorum adversus seviciam penes et unacum regni Hungarie regnicolis ... exercitui me adaptando cum fuerim mortalis et sic maiora eciam oculis meis imminencia via in eadem preponendo pericula ... in presenciam capituli Nittriensis accedere curavi: 1456 Neumann, *Korlátköviek* p.179.

mortalis, -e

Philomathes: Estne reipublicae administratio res tam ardua? Etnearches: Certe inter mortales nulla onerosa magis: VALENT. ECK p.48.

mortalis, -e

Contra culpam originalem principalem datur
baptismus, contra actuaalem mortalem penitencia,
contra venialem extrema unccio: *Serm. Quinqu.*
29 (p.76).

mortalitas, -atis f.

Quandoquidem hoc uno monumento non modo Augustinum a mortalitate asseres, verum etiam nomen tuum nullo unquam tempore intermoriturum posteritati clarum reddes: 1516 TAUR. *Epist.* 2 (p.174).

mortifer, -a, -um

Ne huiusmodi misera anima pro suis venalibus et mortiferis excessibus in condemnationem deducatur et in eterno igne puniatur: 1343 Mészáros, *Visegrád* p.111; cf. *CD Zichy* XII p.15–16.

mortifer, -a, -um

Nil ferri structura iuvat, sed mortifer exit / trans
chalybem ... globus: IAN.PANN. *Paneg.* 3,2,161-
62.

mortifer, -a, -um

Quia idem ... mortifera vulnera ad se recepisset:
1284 Reg.duc. p.142.

mortifer, -a, -um

Illum mortifero nervis torpore gelatis / deficiunt
rigidae durato sanguine venae: IAN.PANN. *Paneg.*
3,2,269-70.

mortifer, -a, -um

Praefatus Simon ... in ipso nostro exercitu multa bellandi animositate procedens in persistentiaque factorum strenuorum manu valia sub quodam fortalio pugnam agens de manibus ab intra repugnantium mortiferi vulneris plagam tulit in suo corpore graviorem: 1412 Katona, *Hist.crit.* XII p.145.

mortifer, -era, -erum

Praefatus Simon ... in ipso nostro exercitu multa bellandi animositate procedens in persistentiaque factorum strenuorum manu valia sub quodam fortalio pugnam agens de manibus ab intra repugnantium mortiferi vulneris plagam tulit in suo corpore graviolem: 1412 Katona, *Hist.crit.* XII p.145.

mortificatio, -onis f.

Scilicet sanctificatio a culpa, exercitacio in laude divina, mortificacio in carne propria et ministratio coram maiestate superna: *Serm. Qinqu.* 19 (p.58).

mortificatio, -onis f.

Quarto, severa mortificatio, quia citarizabant, id est carmen mortificabant in citharis, scilicet non in alienis: *Serm. Qinqu.* 20 (p.60).

mortifico, -are

(*sc. Deus*) intendit ... voluntatem humanam mortificare et carnalem affectum in spiritualem mutare: GEORG. HUNG. *Tract.* p.332.

mortifico, -are

Quarto, severa mortificacio, quia citarizabant, id est carmen mortificabant in citharis, scilicet non in alienis: *Serm. Qinqu.* 20 (p.60).

mortuus, -i m. v. morior, mori, mortuus sum

Cum ... absentes, quocunque obsequii genere fungantur, vulgato proverbio pro mortuis haberi soleant: 1524 BROD. *Epist.* p.94.

morula, -ae f.

Nolint habita ratione praemissarum difficultatum de hac interiecta morula significationis nostrae aut incuriae aut negligentiae adscribere: 1503 Kato, *Hist.crit.* XVIII p.352.

morula, -ae f.

Nolint habita ratione praemissarum difficultatum de hac interiecta morula significationis nostrae aut incuriae, aut negligentiae quidquam adscribere: 1503 Pray, *Annales* V p. 308.

mos, moris *m.*

Qualis itaque sit et quibus praeditus moribus,
... ex infra scripto epigrammate ... poteris ad
unguem usque cognoscere: 1514 TAUR. *Epist.* 1
(p.129).

mos, moris *m.*

Ut moris est claustris sororum nostro ordini incorporatarum: *Vita Marg.* p.18.

[Szovák] 2015.2.16.

mos, moris *m.*

Nosti, quanta illius tantae multitudinis sit morum
diversitas: VALENT. ECK p.50.

mos, -oris *m.*

mos, -ris *m.* 'consuetudo', 'ritus': — szokás

... demptis tamen in quibus castris pecunia more forensi existeret; 1413 *Zsigm.oklt.* IV,49.

mos, -ris *m.*

Idem vaivoda noster ... per internuntios suos obtulerat se voluntati nostrae in hac parte morem gesturum et terras illas remissurum: 1503 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.340.

mosmoris *m.*

Ut vitam, mores et conversationem eorum emendarent et in meliorem frugem reducerent: Quod egregius dominus Petrus ... sepius exortatus fuisset et requisivisset dictos fratres verbiis piis: Erdélyi, *Register* p.110.

motivum, -i n.

Oportet exprimere locum adoracionis, modum adorandi et motivum ad adorandum: *Serm. Quinqu.* 9 (p.39).

motivum, -i n.

Ut autem convenienter fiat nostra oratio, oportet exprimere locum adoracionis, modum adorandi et motivum ad adorandum: *Serm. Qinqu.* 9 (p.39.

motivus, -a, -um

Quamvis nos ... pridem contra ... Petrum Zudar banum animum habentes motivum eundem nostris vinculis mancipando ... instrumenta ... ad domum nostram tavnarnicalem reponi fecerimus: *1386 Süttő, Anjou II p.383.*

motus, -us *m.*

Hoc apparet ex dicto Philosophi De celo et mundo (?), quod ubi est motus totius ignis, ibi est et scintille unius: *Serm. Qinqu. 7* (p.36).

motus, -us *m.*

Cardinalem Volterranum ob suspicionem Siciliae ad defectionem sollicitatae et rerum novarum motus in custodiam . . . coniectum puto maiestatem vestram iam pridem intellexisse: 1523 BROD. *Epist.* p.72.

motus, -us *m.*

Ut ... sol perpetuo circumagitur motu, nec requiem novit ullam: VALENT. ECK p.48.

motus, -us *m.*

Ut qui ministrat Deo, habet indumentum candide
innocencie restringendo concupiscenciam carnis
et motus mentis: *Serm. Quinqu.* 19 (p.58).

moveo, -ere

Qualiter vos, ... nescitur unde moti, certas pecudes et pecora iobagionum ipsorum exponencium ... abigi et depredari fecissetis: 1520 Horváth, *Pótlások* p.179.

moveo, -ere

Nos in quadam causa in facto cuiusdam vinee religiosorum fratrum heremitarum ordinis Sancti Pauli primi heremite de Chatka ... inter ipsos fratres heremitas ac honestam dominam ... relictam ... coram religioso fratre Michaele custode dicte ecclesie Sancti Martini alias mota et ventilata ... novum iudicium concessimus: 1497 Horváth, *Pótlások* p.176.

mucro, -onis *m.*

Petrus ... in primis congressibus ... multos ex eis in fortitudine sui brachii in terram prostravit et multos in virtute virium suarum suo mucrone acriter peremit: 1411 Katona, *Hist.crit.* XII p.64.

mucro, -onis *m.*

Petrus ... in primis congressibus ... multos ex eis in fortitudine sui brachii in terram prostravit et multos in virtute virium suarum suo mucrone acriter peremit: 1411 Katona, *Hist.crit.* XII p.64.

mugio, -ire

Multos delicto saepe minori / aere Perillaeo Phalaris mugire coegit: IAN. PANN. *Paneg.* 3,2,193–94.

mulco, -are

Ex Lombardia habemus nova ... Gallos ex Italia iam discedere et in discessu huiusmodi per nostros unam partem eorum male mulcatam, ... interfectum quendam capitaneum, unum ex principalioribus, vulneratum etiam supremum capitaneum, quem almiralium vocant: 1524 BROD. *Epist.* p.98.

muliebris, -e

Licet ... racione ... rerum ... mobilium cum eadem quondam domina Anna tempore desponsationis et traductionis eiusdem datarum et assignatarum, puta ... quattuor torquitorum aureorum, ... duarum vittarum muliebrium gemmis ornatarum ... quedam causa in curia nostra regia ... mota fuisset: *1526 Arch.Majtényi* p.560; *Dl 73240*.

muliercula, -ae f.

Item ponit, quod iidem fratres inter alias multiples et varias ineptias ... a mulierculis quoque suspectis non temperabant: Erdélyi, *Register* p.28.

muliercula, -ae f.

Nonnulli domi forisque sese ita praeclare gerunt,
ut ... cuiusvis mulierculae sese amore conteme-
rarunt: BONE., *Symp.* III,717.

muliercula, -ae f.

Quedam mulier cum pluribus mulierculis vestibus virilibus indutis et alie alio habitu larvationes exercebant: Szilády, *Temesvári* p.6.

mullandinator, -is m.

*Idem ac molendinator (in alio exemplari textus):
1414 Zsigm. oklt. IV,2671.*

multiplex, -icis

Item ponit, quod iidem fratres inter alias multiples et varias ineptias ... a mulierculis quoque suspectis non temperabant: Erdélyi, *Register* p.28.

multiplex, -icis

Quod hominem curis multiplicibus occupatum
ante annos senectus obruat: VALENT. ECK p.48.

multiplicatio, -onis f.

Miraris multiplicationem eorum (*sc. Turcorum*):
GEORG. HUNG. *Tract.* p.324.

multiplicitas, -atis f.

Cum propter arduitatem, difficultatem ac multiplicitatem articolorum (*sic*) causarum sic motarum commodose nequaquam ipse cuase Strigonii discuti posse viderentur: *1425 Pozsonyi vizsály* p.257.

multiplico, -are

A qua corona veluti radii solares seu virgulae, solis iubar splendide multiplicatum ex utraque parte ipsius galeae sursum deorsumque et supra galeam similes ad modum radiorum solarium cum ventilabris banderiae et pictura antiquorum armorum desuper radiis coruscare egredi et diffundi videntur: 1416 Katona, *Hist.crit.* XII p.246.

multitudo, -inis *f.*

Nosti, quanta illius tantae multitudinis sit morum
diversitas: VALENT. ECK p.50.

multo, -are

Siqui etiam pro poena aliqua multa multarentur,
multam eam pro vobis accipere conaremini: 1522
Katona, *Hist.crit.* XIX p.376.

multo, -are

Siqui etiam pro poena aliqua multa multarentur,
multam eam pro vobis accipere conaremini: 1522
Katona, *Hist.crit.* XIX p.376.

multomagis *adv.*

Si aliquis Christi fidem per motiva inductus vel tribulatione et angustiis coactus negare deberet, multomagis ego negassem: GEORG. HUNG. *Tract.* p.304.

multotiens *adv.*

Ita ... una (*sc. opinio*) alteram prosequitur (codd. K1-P3: persequitur; codd. Wsqq, P: persequatur) vi armorum et munitionibus castrorum, ut multociens perturbato universo regno, nisi rex manus apponat, nequaquam sedari possunt: GEORG. HUNG. *Tract.* p.354.

multoties *adv.* (multotiens)

Quod multotiens solummodo tres aliquando duo,
et aliquando unus tantummodo frater ... fuisset
reperitus: Erdélyi, *Register* p.133.

multoties *adv.*

Contingit autem multociens (*sic*) propter peccata
populi: *Serm. Qinqu. 3* (p.29).

multum *adv.*

Credo ego ... maiestatem ... multum in hoc posse, modo sua maiestas ad eum mitteret, quod nunc potissimum rebus eius ad hunc statum deductis quamprimum faciendum videretur: 1524
BROD. *Epist.* p.98.

multum *adv.*

Quae quidem res licet et pontificem et ... cardinales multum turbaverit: 1523 BROD. *Epist.* p.73.

multus, -a, -um

Nec tamen negarim iam etiam apud Turcas pleoresque in acie stare disciplinae bellicae neque rudes, neque imperitos: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.255.

multus, -a, -um

Quod nos ad devotionem et instantiam plurimam comitis Michaelis erga nostrum ordinem propositam promittimus bona fide locum ... Scemenia ... retinere: *1248/XVIII CD Hung. IV/2 p.23.*

multus, -a, -um (*comp.*: pleores)

Nec tamen negarim iam etiam apud Turcas pleoresque in acie stare disciplinae bellicae neque rudes, neque imperitos: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.255.

multus, -a, -um

De subsidio ... nepoti maiestatis vestrae ... hic
a sede apostolica subministrando ... multa qui-
dem saepius deliberata et decreta: 1523 BROD.
Epist. p.72.

multus, -a, -um

Sed de his plus ac satis: 1514 TAUR. *Epist.* 1
(p.128).

multus, -a, -um

Dum sit Scythotauris multo inhospitalior: 1514
TAUR. *Epist.* 1 (p.129).

multus, -a, -um

Quare mihi persuasum habui, tibi illum (ut erat hominum studiosorum amantissimus) plurimas suas epistolas misisse, quarum mihi a te copiam fieri peto, et si permiseris obsecro: 1516 TAUR. *Epist.* 2 (p.174).

mundanus, -a, -um

C. Plinius ille nobilissimus historiae mundanae conditor ... inquit: 1513 Teleki-Kovácsnai, IAN. PANN. *Dedic.* II p.252.

mundanus, -a, -um

Ego ... mutabilitatem mundani status animo revolvens praesentibus et futuris publice significo ... universis, quod *etc.*: 1463 Zimmermann, *Urbk.* VI p.149.

mundanus, -a, -um

C. Plinius ille nobilissimus historiae mundanae conditor ... inquit: 1513 Teleki-Kovácsnay, IAN. PANN. *Dedic.* II p.252.

mundatio, -onis f.

Aqua ergo graciaram habuit in Sancto Iohanne effectum mundacionis: *Serm. Quinqu.* 18 (p.57).

mundialis, -e (mundalis)

In quibus (*sc. litteris*) nomen eiusdem Stephani, fratris iam dicti Nicolai conscriptum fore vidimus fide oculata, et ex eo easdem possessiones rite et rationabiliter, sicuti eundem Nicolaum ipsum adhuc vita perfructe mundali (*sic, recte forsitan: vita perfruentem mundali*), sic ipsum Stephanum ... tangere dinoscuntur (*sic*): 1365 Keglevich, *Garamsztb.* p.139.

munditia, -ae f.

Propter mundiciam voluntatis et luculenciam rationis, que duo debent esse in predicatore: *Serm. Quinqu.* 1 (p.24).

munditivus, -a, -um

Aqua habet virtutem munditivam: *Serm. Quinqu.*
18 (p.57).

munia *n.*

Qui absente ... summo cancellario eius ipsius et
munia obeat et vices ac personam sustineat: 1525
Theiner, *Mon.Slav.* I p.588.

munificentia, -ae f.

Summa ... vestrae serenitatis clementia et singularis in omnes liberalitas ac munificentia spem mihi dat vestram serenitatem preces etiam nihil a se merentis servitoris non aspernaturam: 1524
BROD. *Epist.* p.94.

munimen, -inis *n.*

Praesens scriptum supranominati comitis Michaelis sigilli et nostrorum fecimus munimine roborari: *1248/XVIII CD Hung. IV/2 p.24.*

[Szovák] 2015.2.16.

munimen, -is n.

Litteras praesentes nostri appositione sigilli roboratas ipsi Nanae comiti confratri dignum duximus in supra dictae emtionis testimonium et munimen concedendas: *1248 CD Hung. IV/2 p.25; cf. Dl 323.*

munimentum, -i n.

Quos ut fortissimos eosdemque fidissimos Romanus quilibet imperator et in cohortem praetoriam conscribere et ad custodiam corporis adsciscere pro munimento ducebat: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.260.

munimentum, -i n.

Quos ut fortissimos eosdemque fidissimos Romanus quilibet imperator et in cohortem praetoriam conscribere et ad custodiam corporis adsciscere pro munimento ducebat: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.260.

munimentum, -i n.

Quod ... compareant in iudicio legitime coram

nobis per se vel procuratores suos idoneos cum omnibus et singulis iuribus et munimentis suis causam et causas huiusmodi quomodolibet tangentibus ad dicendum et excipiendum quicquid verbo vel in scriptis contra adversus preinsertas ... litteras apostolicas dicere sive excipere voluerint: Erdélyi, *Register* p.16.

munio, -ire, -ivi/ii, -itus

Novum soltanum dicunt se contra Turcas diligenter munire: 1524 BROAD. *Epist.* p.96.

[Monostori] 2015.2.16.

munio, -ire

Ut ipsi castrum ... munire et et (*sic ed.*) muro circumdare possint: 1465 Zimmermann, *Urkb.* VI p.215.

munitio, -onis f.

Ita ... una (*sc. opinio*) alteram prosequitur (codd. K1-P3: persequitur; codd. Wsqq, P: persequatur) vi armorum et munitionibus castrorum, ut multociens perturbato universo regno, nisi rex manus apponat, nequaquam sedari possunt: GEORG. HUNG. *Tract.* p.354.

munus, -eris n.

Semper tempore paschali quelibet integra sessio
<de> iis infrascriptis villis seu oppidis pro mune-
ribus unum cruciferum videlicet obligatur: 1520
Nógrádi, *Kanizsai* II,237 (p.27).

munus, -eris n.

Optulerunt autem spiritualiter ista munera (sc. *magi*): *Serm. Quinqu.* 25 (p.68).

munus, -eris *n.*

Istis enim muneribus protestabantur nati dignitatem, et ex nato nostram utilitatem: *Serm. Quinqu.* 25 (p.68-69).

murator, -oris *m.*

Cives et hospites nostri de Lipche ... alter Iohannes dictus Haderdaz et Nicolaus filius Iohannis muratoris: *1419 Zsigm.oklt.* VII,297.

murra, -ae f. (myrra)

Haec enim, ... quingentesimo quoque anno ex Arabia proficiscens defunctum patrem myrraque involutum in templum Solis defert ibique humat: BONF., *Symp.* III,617.

murra, -ae f.

Aurum enim est precipuum in metallis, thus in sacrificiis, mirra in sepulturis: *Serm. Quinqu. 25* (p.68).

murra, -ae f.

Aurum ... excellit in divitiis mundi, thus in honoribus, quibus honoratur Deus in cultu religionis, mirra in deliciis, quoniam ex eius unccione conservantur membra tenera delicate carnis: *Serm. Quinqu. 25* (p.68).

murus, -i m.

Exponitur nobis in personis fidelium nostrorum, reverendissimi Urbani, prepositi ecclesie Sancti Nicolai confessoris extra muros civitatis nostre Albaregalis fundate, sumptu thesaurarii nostre maiestatis, necnon nobilium Blasii et Iohannis, fratrum eiusdem carnalium, quomodo *etc.*: 1480 Horváth, *Pótlások* p.174.

murus, -i m.

Supra vero murum eundem edificii locandi nostris interdicta concivibus auctoritas: 1511/1521 Entz, *Kolozsvár* p.150; *Df* 277780.

murus, -i m.

Murus eiusdem ecclesie pro aliqua parte in hunc diem forte corruisset: Erdélyi, *Register* p.109.

[Hegy] 2015.2.16.

murus, -i m.

Damna claustro exinde proveniencia attendentes
... fratribus ordinis predicatorum ... ab viculo,
qui ducit ad plateam pontis usque murum civita-
tis, pro florenis centum ... vendidimus (*sc. fos-*
satum): 1511/1521 Entz, *Kolozsvár* p.150; *Df* 277
780.

Musa, -ae f.

Eximio atque praestanti viro, domino Ioachimo Vadiano, Musis atque Apollini sacro poetae, liberalium artium et ... philosophię professori doctissimo, amico praecharo, Viennae in collegio Caesareo vitam viventi: 1514 TAUR. *Epist.* 1 (p.130).

musca, -ae f.

Sed heu, modo verificatur in hominibus illud dictum Anaxagore: lex est tela quedam aranee, que minora capit animalia, maiora autem ipsam pertranseunt. Nam eam magna musca intrando lacerat et pertransit, parva autem in ea capitur: Szilády, *Temesvári* p.36.

musca, -ae f.

Quartum est cogitacio irruens, quando est oppressus fantasmatis, que sunt musce morientes, id est importune cogitaciones: *Serm. Quinqu.* 15 (p.51).

muscatum, -i n.

Specierum diversarum genera, ut sunt crocum, piper, zinziber, gariosoli, nuces muscati, flores muscati ac cynamoni et talibus speciebus consimilia: *1436 Mon. Budapest III/2 p.272.*

mutabilis, -e

Praenotata signa metalia ... suo modo et effective demonstrari et temporis propter vetustatem et rerum mutabilem factam variationem per eosdem magistros ... reperiri non potuissent: 1524 Katona, *Hist.crit.* XIX p.469.

mutabilis, -e

Praenotata signa metalia ... suo modo et effective demonstrari et temporis propter vetustatem et rerum mutabilem factam variationem per eosdem magistros ... reperiri non potuissent: 1524 Katona, *Hist.crit.* XIX p.469.

mutabilitas, -atis *f.*

Ego ... mutabilitatem mundani status animo revolvens praesentibus et futuris publice significo ... universis, quod *etc.*: 1463 Zimmermann, *Urbk.* VI p.149.

mutatio, -onis f.

Ne in servitiis suae maiestatis existens inter mortuos in istis sacerdotiorum mutationibus computarer: 1524 BROAD. *Epist.* p.98.

mutatio, -onis f.

Non dubito ... nonnullas beneficiorum ecclesiasticorum mutationes in Hungaria fore: 1524
BROD. *Epist.* p.94.

mutatio, -onis f.

Ipsas litteras ... in nulla sui parte aliquo vitii scrupulo infectas ... conperientes ... de verbo ad verbum sine aliqua mutatione transscribi faciendo eidem ... plebano ... duximus confirmandas: 1343 Mészáros, *Visegrád* p.110.

mutatio, -onis f.

Ne huiusmodi donationis nostrae series successorum mutatione temporum per quempiam valeat ... retractari: *1284 CD Hung. V/3 p.233.*

[Szovák] 2015.2.16.

mutatio, -onis f.

Consilium ... meae ad caesarem profectionis
fuit mutatum, cuius mutationis vix scirem ego ip-
se dicere certam causam: 1525 BROD. *Epist.* p.118.

mutatio, -onis f.

Sic in Deum nulla cadit mutatio voluntatis, quia ab eterno voluit facere, sed sic et isto tempore, quo perficere illam voluntatem decrevit et ab eterno, ut non antea produceret: Szilády, *Temesvári* p.5.

mutatorium, -ii n.

Quia habencium mutatoria magis a tineis vestes comeduntur, quam a portatoribus atterantur:
Serm. Qinqu. 33 (p.82).

mutilatio, -onis *f.*

Quod ipse ... Stephanum ... super universis vulnerationibus, mutilationibus et sanguinis effusionibus ac dissensionum generibus ... reddisset absolutum: 1379 Keglevich, *Garamsztb.* p.204.

muto, -are

Diffusa enim erat gratia quedam eius faciei et gratiosa maturitas de dispectu(*ed.*: !) ita, ut vix unquam asperis vel blandis mutari, deici vel extolli notabiliter videretur: *Vita Marg.* p.18.

muto, -are

Que (*sc. B.Margareta*) ... vestem, quam induebat novam, vix unquam mutabat, donec vetustate esset laniata: *Vita Marg.* p.18.

muto, -are

Consilium ... meae ad caesarem profectionis fuit mutatum, cuius mutationis vix scirem ego ipse dicere certam causam: 1525 BROD. *Epist.* p.118.

muto, -are

Quod cum in obscuro carcere volutatus esset in testis con fractis cum recentibus wulneribus et iaceret ligno constrictus, lux immensa per carcerem spargitur et trabe dissoluta testarum asperitas in florum suavitatem mutatur et sic ambulans super flores psallebat: *Serm. Quinqu.* 36 (p.86).

mutto, -onis m.

Ipse ... unum molendinum suum perpetuum et a 25. Annis vel ultra cum onere censuum, dumtaxat duorum muttonum frumentorum singulis annis ... ad castrum Vereskew appellatum debendorum et persolvendorum pacifice et quiete possessum ... in perpetuam eleemosynam dedisset: 1512 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.644.

mutuo, -are

Petit ... idem Gregorius domino preposito per
me ... mutuare duas secures ad incidendum li-
gna: *1425 Pozsonyi vizsály* p.264.

mutuo *adv.*

In cuius relationis donationisque mutuo testimonium sigillum nostrum presentibus duximus apponendum: 1385 Keglevich, *Garamsztb.* p.218.

mutus, -a, -um

Nisi te mutis piscibus surdiorem esse atque elinguem illum Harpocraten examussim referre factus essem certior: 1514 TAUR. *Epist.* 1 (p.128).

mutus, -a, -um

Bigis invecus opacis / paulatim mutum somnus
complectitur orbem: IAN. PANN. *Paneg.* 3,2,257–258.

[Szovák] 2015.2.16.

mutuum, -i n.

Et cum aliquando in ludo ad verba contentiosa venissent, se invicem ad capillos traxissent, et sese mutuo manibus, palmis pugnisque percussissent: Erdélyi, *Register* p.139.

mutuus, -a, -um

Ubi idem Draag ... habitis mutuis congressibus Deo sibi suffragante vexillum eorundem Lithvanorum cum quodam eorum capitaneo nostre specietenus apportare et presentare curavit maiestati: it1385 Süttő, *Anjou* II p.265.

mutuus, -a, -um

Universi cives de Bors ipsam possessionem Koro-
san usque ad mutuum colloquium vestre serenita-
tis prohibuissent regni vestri consuetudine requi-
rente: 1365 Keglevich, *Garamsztb.* p.141.

mutuus, -a, -um

Que de mutuis connubiis et concordia principum
vestra sanctitas mihi per eum significavit: 1525
Theiner, *Vet.Mon.* II p.655.

mutuus, -a, -um

Quibus (*sc. litteris*) mediantibus idem Stephanus ... ac Andreas, ... necnon Franciscus episcopus ... inter se de et super bonis ipsorum ... fecisse dinoscuntur mutuum obligationem et contractum: *1519 Doc.Bátori I p.293.*

mydriasis, -is f.

Quin etiam singula membra propriae infestant
egritudines: caput cephalaea, ... mydriasis: BONF.
Symp. III,442.

myrmecium, -ii n.

Quin etiam singula membra propriae infestant
egritudines: caput caphelea, ... abest, ut ... myr-
mecium: BONF. *Symp.* III,446.

nam *coni.*

Nam templi praesuli, domino Ioanni Turzo, Vratislaviensi episcopo, cordi est, omnes illius epistolas ... chalcographorum prelo traditum iri velle:
1516 TAUR. Epist. 2 (p.174).

nanciscor, -i, nactus sum (narciscor)

Dum fideles sui voti metas narciscuntur, alii eorum exemplo edocti ad fidelitatis opera ... accingantur: *1284 Reg.duc.* p.142.

nanciscor, -i

Quod pro illa animi fiducia, quam in ea gerimus,
nacto tempore aequae illis ac nostris libere utemur:
1505 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.418.

narciscor

vide nanciscor.

narratio, -onis *f.*

Prout ex eorum narratione accepimus: 1467 Zimmermann, *Urkb.* VI p.279.

narro, -are

Rediens istic ex Urbe doctor Lucas ... narravit nobis, quantam curam et diligentiam adhibueris in ipso negotio ex ipsis labyrinthis extricando: 1523 BROAD. *Epist.* p.78.

nascor, -i, natus sum

Regina ... cum rege, marito suo quasi piaculum quoddam, si filia nasceretur, ut sanctimoniam eam facerent, devenerunt (*sic ms., ed. corr.: devoverunt*): *Vita Marg.* p.17.

nascor, -i

quod fenum nascens inter dictam silvam iobagiones ... percipere deberent: *1513 Reg.Strig.* p.100.

nascor, nasci, natus sum

Mirror, Etnearche, quum homo sis annos vixdum quadraginta natus, caput tamen et barbam tanta canicie et frontem rugarum asperitate obseptam habeas, ut te octogenarium facile existimemus omnes: VALENT.ECK p.48.

nascor, nasci, natus sum

Quatuor sessiones iobagionales ... in vicinatu domus paternae ipsius Urbani, ... in qua scilicet idem natus esse dicitur, habitas ... memorato Urbano ... donavimus: 1478 Wenzel, *Dóczyak* p.9.

nasturtium, -ii n.

Tuam ... excellentiam ... obsecro, quatenus nasturtium edas, et sicut solent tortuosi elephantes praematurum foetum decimo saltim anno sub lucem emittas: 1514 TAUR. *Epist.* 1 (p.128).

nata, -ae f.

Quod (*sc. regnum*) per insultus Lithvanorum ... creberimos anno ... domine Marie regine ... nate nostre carissime coronationis primo plerumque turbabatur: 1385 Süttő, *Anjou* II p.265.

natalis, -e

Que minime acta fuisse arbitramur, si hec gens Hungarica natalis soli dulcedine allecta non de exteris nacionibus, sed de gente sua quempiam regem idoneum pro se elegisset: *1505 Tudománytár* 1839/VI p.66.

natalis, -e

Quem (*sc. affectum*) ad ipsum regnum Bohemicum gerimus, ad hoc enim nos, qui ex ipso originem traximus, velut haeredem invitat et allicit natalis soli dulcis memoria, quae illius fore nos immemores non permittit: *1417 CD Hung. X/5 p.760.*

natio, -onis f.

Que minime acta fuisse arbitramur, si hec gens Hungarica natalis soli dulcedine allecta non de exteris nacionibus, sed de gente sua quempiam regem idoneum pro se elegisset: *1505 Tudománytár* 1839/VI p.66.

natio, -onis *f.*

Non unius regis aut populi videtur esse, ut tantum tyrannum, tot populorum ac nationum dominum non dicamus superare, sed si totus incumbat, finibus suis arcere saltem et repellere possit: 1523
BROD. *Epist.* p.71.

natio, -onis f.

Maxime eciam et precipue ea ratione inducti,
quod per totum orbem nulla dinoscitur nacio
sew gens, que non de gente et sanguine atque na-
cione sua regem et dominum sibi eligeret: 1505
Tudománytár 1839/VI p.67.

nativitas, -atis *f.*

Exspectamus ... cardinalem ... ad diem nati-
vatis huc venturum: 1524 BROD. *Epist.* p.104.

nativitas, -atis *f.*

Qui nunquam matutinas et horas canonicas cantassent, nisi aliquando in festo Pasche et Nativitas Domini: Erdélyi, *itRegister* p.120.

nativum, -i n.

Si quid epistolio nostro, quod e nativo Olomucio ad te dederam, quando ad incunabula nostra animi gratia nuper concesseram, nihil hucusque responderis: 1514 TAUR. *Epist.* 1 (p.128).

nativus, -a, -um

scire namque debuit regiam maiestatem fraternam et illud regnum, quod sibi nativum et hereditarium est, et iure primogeniturae se magis, quam ipsum d<ominum> regem Poloniae concernit, salvo honore nulli relinquere posse: 1496 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.41.

nativus, -a, -um

Scire namque debuit regiam maiestatem fraternam et illud regnum, quod sibi nativum et hereditarium est, et iure primogeniturae se magis, quam ipsum d[ominum] regem Poloniae concernit, salvo honore nulli relinquere posse: 1496 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.41.

nato, -are

Aliis ... natando evadentibus ipse solus in profundum descendit eo, quod natare ignoravit: Szilády, *Temesvári* p.7.

natura rerum, -ae f.

(Tempore homicidii) in rerum natura non fuisset:
1414 Zsigm. oklt. IV,2103.

natura, -ae f.

Neque sum ... natura adeo ambitiosus, ut patrocínio vestrae serenitatis ... aliud consequi optem, quam unde possim commodius et honorificentius vestris maiestatibus servire: 1524
BROD. *Epist.* p.95.

natura, -ae f.

Quatenus vidit per incuriam dictorum fratrum Augustiniensium et non secundum legem nature sive vetustatem fuisse desolatum monasterium iamfatum: Erdélyi, *Register* p.56.

naturalis, -e

Feria secunda praeterita ipse princeps Albertus praestitit iuramentum uti domino suo naturali ... regi Poloniae sedenti in diademate in throno ad id constructo: 1525 BROD. *Epist.* p.108.

natus, -a, -um

Ego Iohannes natus condam Anthonÿ Milethÿnczÿ de Strigonio publicus sacra apostolica regali-
que in hoc regno Hungarie ... prenominatis te-
stibus presens interfui: Erdélyi, *Register* p.44.

naufragium, -ii n.

Ut ipsius sacrosanctae matris ecclesiae illibata unitas reformaretur nulla recidivae tempestatis naufragia deinceps incursura: 1416 Katona, *Hist.crit.* XII p.250.

nausea, -ae f.

Si omnia, que audivi, vidi et expertus sum, narrare vellem, tedium generaret (codd. Wsqq, P: generarent) et nauseam audientibus: GEORG. HUNG. *Tract.* p.352.

navalis, -e

Sicuti ... dominationum vestrarum ... maritimis copiis, navali praelio, aequa forte, pari virtute cum hoste illo communi ultro citroque secunda satisque prospera fortuna saepe certatum esse plane cognovimus: 1503 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.348.

navigo, -are

Ad cuius clamorem omnes perterriti, cum esset sero in tenebris, nemo audebat navigare intra paludes, ut videret, quid ageretur aut posset iuvare illam: Szilády, *Temesvári* p.6.

navis, -is f.

Quidam vir fortis natus eiusque mulieris compatiens materno ululatu prosiliit in unam navem, ut iret ad adiuvandum illum: Szilády, *Temesvári* p.6.

navo, -are

In praesenti causa pro remissione illius terrae
... occupatae omnem certe operam medio ora-
torum nostrorum sciat nos navasse: 1503 Katona,
Hist.crit. XVIII p.340.

ne coni.

Vereor, ne tarde veniant: 1524 BPOD. *Epist.* p.89.

[Monostori] 2015.2.16.

necessarius, -a, -um

Item res argenteas, quae supererunt, legavit ad usus eos, quos spetiatim nominavit ecclesiae faciendos, et ad eos, qui fuerint necessarii: 1524 Bunyitay, *Gyulafehérvár* p.31; *Dl* 89 199.

necessarius, -a, -um

Quam ut relictis praesidiis necessariis ea tantum, quae ab illo sunt parta, in reditum suum defendi ac retineri possent: 1524 BROD. *Epist.* p.86.

necessarius, -a, -um

Sanctissimus dominus noster mittit ad succursum Clyzii com meatum ... et alia ad defensionem necessaria: 1524 BROD. *Epist.* p.89.

necessarius, -a, -um

Quomodo civitates suae maiestatis regiae ... legitima reambulatione et novarum metarum erectione ac ab aliorum iuribus possessionariis sequestratione plurimum indigerent et essent summo-pere necessariae: 1500 Wenzel, *Dóczyak* p.60.

necessarius, -a, -um

Item res argenteas, quae supererunt, legavit ad usus eos, quos spetiatim nominavit ecclesiae faciendos, et ad eos, qui fuerint necessarii: 1524 Bunyitay, *Gyulafehérvár* p.31. = *Dl* 89199.

necessarius, -a, -um

Te amo, mi Vadiane, quem mihi dederunt fata necessarium: 1516 TAUR. *Epist.* 2 (p.174).

necessarius, -i m.

Prelatorum et baronum universitastisque procerum et nobilium huius regni Hungarie Bude habita pro arduis eiusdem regni negotiis tractandis necessario occupamur: Erdélyi, *Register* p.32.

necesse *adv.*

Si necesse fuerit: Erdélyi, *Register* p.42.

[Hegy] 2015.2.16.

necessitas, -atis *f.*

Pietas divina implevit pium desiderium servorum suorum mittendo Filium suum et satisfaciendo affectui eorum et necessitati redimendorum: *Serm. Quinqu. 8* (p.38).

necessitas, -atis f.

Cum comes Byter et Mycou ... relictam comitis Petri ... traxissent in causam coram nobis proponentes contra eandem, quod predictas possessiones eorum hereditarias necessitate compulsi eidem domine et filiabus suis contulissent: *1291 Erd.Múz.* 1992 p.84.

necessitas, -atis *f.*

Minuet ... meum dolorem sanctae sedis apostolicae necessitas et obsequium, quod vestram ... dominationem abesse cogit: 1524 BROD. *Epist.* p.105.

necessitas, -atis f.

Si quando cursum suum consuetum consummare non poterat (*sc. S.Margareta in orando*), maxime propter parentum suorum presentiam, ac se (*sic ed., recte: si*) non modicum incommodum passa, donec recuperasset, quod necessitate omiserat, ad modum (*sic ed., recte: admodum*) tristabatur: *Vita Marg.* p.19.

necessito, -are

Quod multoties ipsorum Turcorum voluntatis
progressus ulterior retrocedere est coactus et ne-
cessitatus: *1411* Katona, *Hist.crit.* XII p.63.

necessito, -are

Quod multoties ipsorum Turcorum voluntatis
progressus ulterior retrocedere est coactus et ne-
cessitatus: *1411* Katona, *Hist.crit.* XII p.63.

necessitudo, -inis *m.*

Proinde cum tu sis necessitudine vetere mihi
iunctus: 1516 TAUR. *Epist.* 2 (p.174).

nefandus, -a, -um

Quid ... isti nefandissimi sibi volunt (*sc. Turci*), cum dicunt "deus unus est": GEORG.HUNG. *Tract.* p.308.

nefandus, -a, -um

Decimus sextus testis providus vir ... reducto prius sibi in memoriam iuramento per eum prestito et de gravitate et nefando crimine periurii, ad generalia interrogatus respondit: Erdélyi, *Register* p.84.

nefarius, -a, -um

Cogitare autem sua m<aiestas> caesarea potest apud Deum impium et apud homines nefarium videri minimeque honori et saluti regiae m<aiestatis> consentaneum, si fraterna maiestas d<omini> regis Poloniae in tanto periculo per m<aiestatem> regiam deseratur: 1496 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.42.

nefarius, -a, -um

Domine, si vestra in presentia talia vobis inferunt
nepharia, in absentia nobis (*sic*) quid fieri posset:
1425 Pozsonyi vizsály p.262.

nefarius, -a, -um

Cogitare autem sua m[aiestas] caesarea potest apud Deum impium et apud homines nefarium videri minimeque honori et saluti regiae m[aiestatis] consentaneum, si fraterna maiestas d[omini] regis Poloniae in tanto periculo per m[aiestatem] regiam deseratur: 1496 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.42.

nefas (nephax)

Unde Moyses docet qui dormierit cum masculo,
coyto femineo uterque operatus nephax et ideo
morte moriantur: PAUL. HUNG. *Penit.* p.209.

negative *adv.*

Adiudicabamur, ut id, quod negative contradicendo allegaverat et allegabat, hoc idipsum per suum iuramentale sacramentum comprobaret:
1391 Mon.episc.Zagr. II p.327.

neglectus, -us *m.*

Qui dum neglectui contemptuique habentur, non
mediocres tenebras Christianae luci obfuderunt:
1521 Katona, Hist.crit. XIX p.254.

neglectus, -us *m.*

Qui dum neglectui contemptuique habentur, non
mediocres tenebras Christianae luci obfuderunt:
1521 Katona, Hist.crit. XIX p.254.

neglegens, -entis

Quia quedam ex iamdictis eorum litteralibus instrumentis instrumentis ... ex serie ipsius registri nostri in annotata domo nostra tavarnicali ex negligenti conservatione deperdita et alienata fore verissimiliter agnovimus: *1386 Süttő, Anjou II p.383.*

neglegentia, -ae f. (negligentia)

In tanta ... rerum omnium desperatione ac principum Christianorum vel discordia, vel negligentia, sedis etiam apostolicae vel paupertate, vel tarditate quid posset ... vestra maiestas melius suo ... nepoti consulere, quam ut iam tandem tentatis omnibus, quae tentari potuerunt, de salute regnorum suorum aliter cogitaret?: 1523 BROD. *Epist.* p.74.

neglego, -ere (negligo)

Sciretque testis, quod propter predicta Christifideles illius loci plurimum scandalizabantur, et divina negligebantur officia: Erdélyi, *Register* p.109.

neglego, -ere

Et dicit testis audivisse, quod vespas sepius neglexissent, que quidem predicta fuit, ut dicit testis, in scandalum Christifidelium inibi residentium: Erdélyi, *Register* p.100.

neglego, -legere, -lexi, -lectus

Noli existimare nos ita ab extrema spe et praesidiis pendere, ut domi, quae praestare ipsi atque efficere possumus, negligamus: 1523 BROD. *Epist.* p.71.

negligentia, -ae f.

Quae vel incuria vel potius negligentia tua non parum molestiē mihi suggessit, maxime, cum tabulariorum aut scribendi non defuerit opportunitas:
1514 TAUR. Epist. 1 (p.128).

negligentia, -ae f.

Debueramque dudum tibi gratulari, sed neque sera gratulatio reprehendi solet [teste Tullio], praesertim si nulla socordia aut negligentia praetermissa est: 1516 TAUR. *Epist.* 2 (p.174).

negligentia, -ae f.

Quarto ponit, quod dicta ecclesia sive monasterium per incuriam et negligentiam eorundem fratrum ... gravem et intolerabilem iacturam dampnumque et ruinam accepit adeo: Erdélyi, *Register* p.27.

negligentia, -ae f.

Dicit testis etiam scire de scandalo populi, quia testis frequenter audivisset, quod populus lamentabatur et conquerebantur de fratribus ... propter negligentiam eorum in divinis: Erdélyi, *Register* p.107.

negligo, -ere (negligere)

Quod si ... Petrus aliquem terminorum obmitteret vel negligaret insolviendo: 1366 Keglevich, *Garamsztb.* p.144.

negotiositas, -atis *f.*

Est vero labes alia, negotiositas inquam, quae
praecipites fert homines: *1522 ADR. WOLPH. p.295.*

negotium, -i n.

Prelatorum et baronum universitastisque proce-
rum et nobilium huius regni Hungarie Bude ha-
bita pro arduis eiusdem regni negotiis tractandis
necessario occupamur: Erdélyi, *Register* p.32.

negotium, -i n.

Quod eius consilio aut auxilio procedere debetis
in his et in aliis etiam omnibus negotiis nostris:
1515 Horváth–Neumann–Pálosfalvi–C. Tóth, *Le-
velesláda* p.103.

negotium, -ii n.

Negotium unionis Bohemicae qua diligentia actum sit et agatur, vestra reverendissima dominatio ex litteris domini baronis assidue cognoscit: 1524
BROD. *Epist.* p.101.

[Monostori] 2015.2.16.

nemo, -inis *m.*

Unusquisque curat sua propria negotia et nemo
nostra: 1525 BROD. *Epist.* p.111.

nemo, -inis m.

Qua (*sc. pace*) nem<o> <m>agis indiget, quam
nos: 1524 BROD. *Epist.* p.105.

nempe

Predicta particula terre ... fuisset terra pro se et sequestrata a dictis duabus possessionibus et per donationem comitis nempe ambe possessiones ... ipsa particula terre use fuissent: 1369 Keglevich, *Garamsztb.* p.168.

neparius, -a, -um

Quod annotatus Simon causae actor in huiusmodi causa nepharia, videlicet subtractorum bonorum relatione incusatus sufficienti testimonio ... convictus ... fuisset: 1466 Zimmermann, *Urkb.* VI p.254.

nequeo, -ere

Quod cause huiusmodi invigilare et intendere nequeamus: Erdélyi, *Register* p.32.

nequeo, -ire

Vestre latere nequeat amicitie, quomodo qitetc.:
1465–71 Neumann, *Korlátköviek* p.180.

nequitia, -ae f.

Quid sit nequitia. Quando aliquis audet quod nequit: PAUL. HUNG. *Penit.* p.203.

Neronicus, -a, -um

Praedicatores catholici et ceteri magistri, fidem catholicam praedicantes et docentes per cruciatus et tormenta Neronica persecutione fidem catholicam, quam praedicaerunt et docuerunt, abiurare coguntur: *1417 CD Hung. X/5 p.761.*

nervus,- i m.

(iobagionem) in nervo (verberassent): 1414 Zsigm.
oklt. IV,2268.

nervus, -i m.

utque ferrum rubigine fatiscit, si usu vacat, ita
virtus vel maxima, si a continua actione cessat,
languescit et omnes nervos amittit: 1521 Katona,
Hist.crit. XIX p.261.

nervus, -i m.

Multo solidi firmantur robore nervi: IAN.PANN.
Paneg. 3,1,270.

nervus, -i m.

utque ferrum rubigine fatiscit, si usu vacat, ita
virtus vel maxima, si a continua actione cessat,
languescit et omnes nervos amittit: 1521 Katona,
Hist.crit. XIX p.261.

nescio, -ire, -scivi/-scii, scitus

Quamvis nescimus, quid in tanta nostra molestia
subditorumque nostrorum perturbatione scrip-
serimus aequo asperius: 1523 BROD. *Epist.* p.75.

nescio, -ire

Nescitur ex qua causa: Erdélyi, *Register* p.30.

[Hegy] 2015.2.16.

nescio, -ire

Scire ... te velim ... me hospitem quendam ...
nescio, an Rhamnusia fato an meis male meritis,
reperisse: 1514 TAUR. *Epist.* 1 (p.129).

nescius, -a, -um

Nam et de hoc dominum etiam meum ... idem tractare pontifex non est nescius: 1525 BROD. *Epist.* p.118.

neutralitas, -atis f.

Si vaivoda ipse nequiret per oratorem nostrum ad restitutionem terrae occupatae induci, saltem inducere conaremur, ut manus suas et suorum omnium de illis exciperet relinqueretque liberam sub quadam neutralitate: 1503 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.341.

nexus, -us *m.*

Extunc prefatus magister Petrus et heredes eiusdem procreandi prefatos heredes et superstites ... Iohannis in directis duabus partibus ... castri ... relinquere deberent, ... tali nexu moderaminis interiecto, quod *etc.*: 1387 Keglevich, *Garamsztb.* p.227.

nidifico, -are

Domesticum, quia frequentat societatem hominum et nidificat in domibus magis, quam in desertis: *Serm. Quinqu.* 31 (p.79).

niger, -gra, -grum

Quod ... devotio populi per fratres illos nigros
magis diminuta fuisset: Erdélyi, itRegister p.127.

niger, -gra, -grum

Cui in signum subiectionis rex dedit nova insignia, vexillum scilicet ex serico album cum aquila nigra habente torquem auream in collo, ex qua pendet littera S: 1525 BROD. *Epist.* p.108.

nigromantia, -ae f.

Quia ipsi multe artis diabolice, magice quoque
et nigromancie non modicam habentes periciam:
GEORG. HUNG. *Tract.* p.384.

nihil *n. indecl.*

Sera ... praesidia parum aut nihil omnino afferre adiumenti poterunt: 1523 BROD. *Epist.* p.71.

nihil

Quod te facturum nihil haesito: 1516 TAUR.
Epist. 2 (p.175).

[Szovák] 2015.2.16.

nihil

Hoc mihi, hoc reverendissimo Vratislaviensi nihil gratius, hoc Augustino et tibi commodius nihil facere potes: 1516 TAUR. *Epist.* 2 (p.175).

nihilominus *adv.*

Quotiens fuerit opus et sibi videbitur expedire presenti procuratorio, nihilominus in suo robore duraturo et generaliter omnia alia et singula faciendum: Erdélyi, *Register* p.43.

nimbus, -i m.

Spumeus argutis manabat nimbus habenis: IAN.
PANN. *Paneg.* 3,2,73.

nimio *adv.*

Quandoquidem nimio plus patienter et mansue-
te, quam ab ipsis subditis nostris ac aliis nobis
consulebatur, negotium hoc tractavimus: 1523
BROD. *Epist.* p.75.

nimis (nimium)

Si tamen haec consilia non essent iam nimium se-
ra: 1523 BROD. *Epist.* p.74.

nimius, -a, -um

Que (*sc. B.Margareta*) ... oblatum sibi cilicium induit, sed pre nimia teneritudine sustinere non potuit: *Vita Marg.*

nisi coni.

Ad ... litteras vestrae serenitatis ... non habeo, quid aliud respondeam, nisi me esse et fore perpetuo, dum vivam, addictissimum servulum vestrae serenitatis: 1524 BROD. *Epist.* p.88–89.

nisi coni.

Non video, quid adhuc sim consecutus, nisi nudas spes et promissiones, factum autem penitus nullum: 1523 BROD. *Epist.* p.74.

nitor, -oris *m.*

inter quos idem Stephanus comes prae ceteris suis participibus velut aurum puritatis suae splendore ceterorum metallorum praecellens nitorem ... studuit nobis complacere: 1424 Katona, *Hist.crit.* XII p.430.

nitor, -oris *m.*

In hoc capite debet esse lumen sciencie, ... nitor
mundicie: *Serm. Qinqu.* 3 (p.30.

nitor, -oris *m.*

Inter quos idem Stephanus comes prae ceteris suis participibus velut aurum puritatis suae splendore ceterorum metallorum praecellens nitorem ... studuit nobis complacere: 1424 Katona, *Hist.crit.* XII p.430.

nitrum, -i n.

Eis ... iussi dari pulveris perfecti ad tormenta impellenda libras mille, sulphuris praetera libras decies mille, salis nitri quinquies mille: 1515 Kationa, *Hist.crit.* XVIII p.855.

nobilis, -e

Que (*sc. B.Margareta*) cum esset annorum vix quinque, conperiens aliquas ex sororibus indutas ciliciis incedere rogavit magistram suam, religiosam matronam nobilem, quam matrem semper vocabat: *Vita Marg.* p.18.

nobilis, -e

Deus det suae maiestati et ... suae maiestatis consiliariis talem mentem, ne illud nobilissimum ac potentissimum regnum ... amittant: 1525
BROD. *Epist.* p.119.

nobilis, -e

Que (*sc. B.Margareta*) ... adeo evidenter et efficaciter cepit proficere, ut non solum sorores socie, ... sed etiam nobiliores matrone et domine principum coniuges in regno ... in eius moribus honestis edificabantur: *Vita Marg.* p.18.

nobilis, -e

Nonnulli itaque essent nobiles homines et ignobiles in dictis comitatibus, ... qui *etc.*: 1497 Horváth, *Pótlások* p.176.

nobilis, -is *m.*

quamvis regia m[aiestas] pro honore suo et pro honore caesareae m[aiestatis] numquam mittere solita sit aliquem ad caesaream m[aiestatem], qui non sit de primis nobilibus regni suae m[aiestatis]:
1496 Katona, Hist.crit. XVIII p.47.

nobilis, -is m.

Quamvis regia m<aiestas> pro honore suo et pro honore caesareae m<aiestatis> numquam mittere solita sit aliquem ad caesaream m<aiestatem>, qui non sit de primis nobilibus regni suae m<aiestatis>:
1496 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.47.

nobilis, -is *m.*

Nec quisquam nostris ... temporibus eundem ... ad communem locum Syculorum ... contra ipsorum voluntatem causa residence ire compellere presummat, ymo eundem ... titulo aliorum nobilium regni nostri ubicunque voluerint residere libera facultate residendi permittat gratulari et gaudere: 1326/1365 *MNy* 1931 p.208.

nobilis, -is m.

Item feria secunda ... portaverunt de villis nobilium fl<orenos> 1,5: 1521 Nógrádi, *Kanizsai* II,791 (p.55).

nobilis, -is m.

Iohannes quidem ea ratione (*sc. protestavit*), quod ipse castri proclamator existeret et nobilis ipsius possessionis Korosan foret ex antiquo legittimatus: 1365 Keglevich, *Garamsztb.* p.141.

nobilitas, -atis f.

Ex litteris ... habemus conventum regni ... fuisse turbulentissimum ac nobilitatem rebus infectis abiisse male contentam et omnia extrema minitantem, sese conventum pro libito suo armatos facturos rebusque regni aliter consulturos: 1525 BROAD. *Epist.* p.114–15.

nobilito, -are

Urbanum praepositum ... a conditione ignobilitatis, in qua hactenus tanquam ab ignobilibus nati parentibus extiterunt, ... eximentes ... in praefata domo sua paterna ... duximus nobilitandum ... et nobilitamus: 1478 Wenzel, *Dóczyak* p.9.

nocturnalis, -e

Quod idem Sandrinus alias tempore nocturnali quadraginta boues quorundam mercatorum ad dictam Ciuitatem nostram venientium, potentialiter auferri et depelli, nonnullosque homines dictos boues custodientes, dire et vsque ad mortem verberari fecisset: *1429 CD Hung. X/7* p.87–88.

nocturnus, -a, -um

Item die dominico ... dedi portariis propter circuitum nocturnum d<enarios> 14: 1520 Nógrádi, *Kanizsai* II,43 (p.17).

nocturnus, -a, -um

Ut matutinas nocturnis temporibus, interdiu autem horas alias canonicas decenter decantarent:
Erdélyi, *Register* p.65.

nocturnus, -a, -um

Actum non solum per me et collegam meum ...
, sed etiam per oratorem ... principis Ferdinan-
di diligentissime atque acerrime toto isto tempore
maximo labore et diuturna ac nocturna sollicitu-
dine ac discursatione: 1523 BROD. *Epist.* p.73–74.

nocuus, -a, -um

Cum religiosus frater, Gaspar Sculteti, prior conventus ordinis predicatorum cum fratribus unā ... nobiscum contractum ineuntes pro emendo fossato assererent fossatum ipsum valde nocuum ecclesie ipsorum, cum ... aqua ... pluvialis colligeretur, ut fundamentum ipsius ecclesie loco cedere testudoque ruinam minare videretur: 1511 /1521 Entz, *Kolozsvár* p.150; *Df* 277780.

nodosus, -a, -um

Draco autem viridis, alatus, in adversum se similiter erexit, cauda nodosa circumflexaque, postremum pedem, quo unico innititur, circumflexus, aliis autem pedibus oreque patenti et lingua sua vibrante instans anhelitum sulphureum ignemque spirans leonem acerrime invasit: 1504 Kato-
na, *Hist.crit.* XVIII p.357.

nolonolle

Quod dictos fratres religionis Sancti Augustini
nolumus: Erdélyi, *Register* p.31.

[Hegy] 2015.2.16.

nomen, -inis *n.*

In hanc publicam formam redegi signoque et nomine meis solitis est consuetis signavi: Erdélyi, *Register* p.44.

nomen, -inis *n.*

Unde ... et vos pro tropheis Christiano nomini taliscemodo (*sic, recte forsan: taliscemodi*) divinitus datis Deo coeli ... gratiarum actionibus consignatis studete idipsum nomen Domini humili prece deprecari, ... *etc.: 1444 Zimmermann, Urkb. V p.124.*

nomen, -inis *n.*

Quandoquidem hoc uno monumento non modo Augustinum a mortalitate asseres, verum etiam nomen tuum nullo unquam tempore intermoriturum posteritati clarum reddes: 1516 TAUR. *Epist.* 2 (p.174).

nomen, -inis *n.*

Praestantissimum denuo virum, ... Georgium Collimitium, omnium horarum hominem, nostrum communem amicum, singulos denique symboli ac symposiorum vestrorum cundapn'ious nomine meo salvos iubeto: 1514 TAUR. *Epist.* 1 (p.129).

nomen, -inis *n.*

Illud nomen perpetui comitatus, quo ipsa civitas tempore praefati condam ... genitoris nostri ... vocitata est, auferimus: 1465 Zimmermann, *Urkb.* VI p.215.

nomen, -inis *n.*

Ut ... et tibi committere dignaretur patrocinari suo nomine apud caesaream maiestatem ipsi causae nostrae Barensi: 1525 BROD. *Epist.* p.116.

nomen, -inis *n.*

Referet nonnulla vestrae sanctitati nomine meo ...
archidiaconus: 1524 BROD. *Epist.* p.103.

nomen, -inis *n.*

Illud ... unum neque ego possum tacere. Me ...
ob ... intercessionem immo contentiones quoque
... baronis pro mea promotione nomine vestrae
sanctitatis factas factum esse longe addictiorem
et obstrictum vinctumque esse perpetuis vinculis
in perpetuam ... servitute[m]: 1524 BROD. *Epist.*
p.103–104.

nominatim *adv.*

Quod Paulus ... dominum regem a donatione cuiusdam particule terre ... et universos ... homines ab occupatione ... eiusdem terre, ... nominatim tamen Blasium et Iohannem ... prohibuit: 1386 Keglevich, *Garamsztb.* p.222.

nomino, -are

Omnes et singulos testes vobis pro parte supradicti domini Petri Erdewdÿ nominandos et producendos in forma iuris recipiatis: Erdélyi, *Register* p.34.

nona, -ae f. (?) (none)

Item feria sexta ... Stephanus Veres de iobagio-
nibus nonem (sic ed.) solvit d<enarii> 36: 1521
Nógrádi, *Kanizsai* III,1012 (p.111).

nondum *adv.*

Galli ex ducatu Mediolani nondum excesserunt:
1523 BROD. Epist. p.85.

nongenti, -ae, -a (nomgenti)

Quod nos nobili domino Wylhelmo ... et suis
pueris ac heredibus ex veri debiti causa tenemur
et obligamur in nomgentis (*sic*) florenis aureis:
1385 Süttő, Anjou II p.264; CD Hung. X/8 p.177.

nonnullus, -a, -um

Non dubito ... nonnullas beneficiorum ecclesiasticorum mutationes in Hungaria fore: 1524
BROD. *Epist.* p.94.

nonnullus, -a, -um

Sunt nonnulli, qui credunt creationem hanc per multos adhuc dies vel forte menses differendam:
1523 BROD. Epist. p.79.

norma, -ae f.

Quod illi fratres, qui in dicto inveniebantur monasterio, satis dissolute et preter normam regularis discipline vixissent: Erdélyi, *Register* p.109.

noster, nostra, nostrum

Quia Christianissimum regem ita durum atque obstinatum video in recuperando ac nostros in retinendo vel non cedendo ducatu Mediolani, ut facilius utraque pars quidvis subiret, quam in hoc alteri parti cederet: 1523 BROD. *Epist.* p.84.

noster, nostra, nostrum

Ex Lombardia habemus nova ... Gallos ex Italia iam discedere et in discessu huiusmodi per nostros unam partem eorum male mulcatam, ... interfectum quendam capitaneum, unum ex principalioribus, vulneratum etiam supremum capitaneum, quem almiralium vocant: 1524 BROD. *Epist.* p.98.

nota, -ae f.

Cum quo mihi notae occultiores sunt: 1525 BROD.
Epist. p.111.

[Monostori] 2015.2.16.

notabilis, -e

Quia hoc notorium esse caesareae m<aiestati> potest, quod omnes Christiani principes tam notabilis membri Christianitatis, sicuti est regnum Poloniae cladem et perniciem nullatenus patientur: 1496 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.50.

notabilis, -e

Testis interrogatus respondit se scire de predictis esse publicam famam apud bonos et notabiles viros: Erdélyi, *Register* p.75.

notabilis, -e *adj.*

Habet ... decimas quarundem villarum satis notabilis utilitatis: *1413 Zsigm. oklt. IV,1357.*

notabilis, -e

Quia hoc notorium esse caesareae m[aiestati] potest, quod omnes Christiani principes tam notabilis membri Christianitatis, sicuti est regnum Poloniae cladem et perniciem nullatenus patientur:
1496 Katona, Hist.crit. XVIII p.50.

notabilis, -e

In cuius occursum et obviam notabiles dominos
huius regni Venecias usque iam misimus: 1502
Katona, *Hist.crit.* XVIII p.324.

notabiliter *adv.*

Mirabile dictu tanti sanguinis altitudo et adhuc teneravestes habitus sui, si de panno notabiliter precioso supra alias coevas suasfuissent, erubescibat portare: *Vita Marg.* p.18.

notabiliter *adv.*

Diffusa enim erat gratia quedam eius faciei et gratiosa maturitas de dispectu(*ed.:* !) ita, ut vix unquam asperis vel blandis mutari, deici vel extolli notabiliter videretur: *Vita Marg.* p.18.

notarius, -i m.

Item in die Sancti Gregorii notariis de conventu
Sopronio dedi fl<orenos> 2: 1520 Nógrádi, *Kani-
zsai* II,414 (p.37).

notarius, -i m.

Nos attendentes inviolabilem fidem et fidei puritatem magistri Nicolai, secretarii nostri notariis, dilecti et fidelis nostri ... palatium seu domum lapideam ... contulimus prefato magistro: 1360
Mészáros, *Visegrád* p.125.

notifico, -are

Provocationes et appellationes suas prosequendum, publicandum, intimandum, et notificandum: Erdélyi, *Register* p.43.

notifico, -are

Quemadmodum, dum Romae agerem, eidem notificavi: 1525 Theiner, *Vet.Mon.* II p.656.

notifico, -are

Nam sicut in corruptione illius morbi manifestatur rigor divine iusticie, sic in remedio illi opposito notificaretur dulcedo divine misericordie:
Serm. Quinqu. 27 (p.72).

notorietas, -atis f.

Alias per facti evidenciam publicam et ipsius constaret evidentem notorietatem: *1422 Mon.episc.Zagr.*
VI p.71.

notorietas, -atis f.

Et quoniam omnia et singula in dictis litteris apostolicis contenta vera et probata esse sufficienter reperimus: Erdélyi, *Register* p.21.

notorietas, -atis f.

Que dixit et attestatus est, non solum famam publicam, sed etiam notorietatem apud omnes homines, qui ibidem conservabantur, existere: Erdélyi, *Register* p.135.

notorius, -a, -um

Partes ... universas et quaslibet litteras regales, reginales, capitulares, conventuales et aliarum quaruncumque preeminentie personarum notoriis sigillis fungentium in tempore harum in contrarium nostrarum emanatas cassas ... relinquerunt (*sic*): 1387 Keglevich, *Garamsztb.* p.227.

notorius, -a, -um

In causa scientie dicit testis, quatenus id ita, ut deposuisset, audivisset, essetque notorium multis: Erdélyi, *Register* p.102.

notorius, -a, -um

Quoaniam ipse quoque testis monasterium vidisset, et in eo frequenter fuisset, essetque notorium istud: Erdélyi, *Register* p.106.

notula, -ae f.

Ipse conventus perlustrando et perlegendo inter cetera in eodem libello conscripta instrumenta quandam notulam seu seriem instrumentorum super predictam possessionem Benynch confectorum (*sc. invenit*): 1419 *Zsigm.oklt.* VII,178.

notus, -a, -um

Dum decanus ipse in visitatione sua vel aliis temporibus crimina notiora inter personas vobis subiectasprehenderet: 1522 Katona, *Hist.crit.* XIX p.376.

notus, -a, -um

Cui omnis iustitia ipsius particule terre foret cognita atque nota: 1369 Keglevich, *Garamsztb.* p.168.

notus, -a, -um

Sed illa scio vestrae maiestati quam nobis esse notiora: 1525 BROD. *Epist.* p.111.

[Monostori] 2015.2.16.

notus, -a, -um *comp.*

Dum decanus ipse in visitatione sua vel aliis temporibus crimina notiora inter personas vobis subiectas deprehenderet: 1522 Katona, *Hist.crit.* XIX p.376.

novalis, -e

Simulcum ... arundineto, silvis, terris campe-
sribus et novalibus: *1293 Reg.duc.* p.168.

novi, novisse, notus

Quid rebus sic stantibus in ver futurum sit, futurum de nobis, Deus novit: 1524 BROD. *Epist.* p.101.

novi, novisse

Ut ... sol perpetuo circumagitur motu, nec requiem novit ullam: VALENT. ECK p.48.

[Szovák] 2015.2.16.

novi, novisse

Nonnulli itaque essent nobiles homines, ... qui
seriem ipsius cause bene novissent et scirent: 1497
Horváth, *Pótlások* p.176.

novitas, -atis f.

Multifaria humanitatis suae merita et praeconii laude digna fidelitatis non facile memoranda insignia, quae in ipso et domo sua propria mature radicavit antiquitas et contra novitas solidavit, *etc.*: 1416 Katona, *Hist.crit.* XII p.245.

novitas, -atis f.

Me nihil novitatis manet, nisi quod aulas sequendo principum in Suidę nostri sententiam illam inciderim: 1514 TAUR. *Epist.* 1 (p.128).

novitas, -atis *f.*

Libenter vos aliquibus bonis novitatibus consolari
optaremus: 1491 SZAPOLYAI OKLT. p.198.

novitas, -atis *f.*

Ut dominatio vestra ... sit particeps novitatum,
quae hic contingunt: 1525 BROD. *Epist.* p.108.

novum, -i n.

Nova hinc nescio, quae vestrae maiestati scribam:
1523 BROD. Epist. p.72.

novus, -a, -um

Cardinalem Volterranum ob suspicionem Siciliae ad defectionem sollicitatae et rerum novarum motus in custodiam ... coniectum puto maiestatem vestram iam pridem intellexisse: 1523 BROD. *Epist.* p.72.

nox, noctis *f.*

Dies et noctes laboro in pecuniis extricandis et legato ... expediendo: 1523 BROD. *Epist.* p.72.

nox, noctis f.

Ut futuris temporibus in ipsa ecclesia predicti monasterii singulis noctibus matutine, in die autem hore canonice et misse peragerentur cantando et legendo: Erdélyi, *Register* p.87.

nox, noctis f.

(B.Margareta) noctes quoque pluries oratione pro magna parte ducebat insomnes: *Vita Marg.* p.19.

nubecula, -ae f.

Crescit tamen in voce, ut parvus parvulus, nubes
nubecula: *Serm. Qinqu.* 12 (p.46).

nubes, -is f.

Secunda est opercio nubis: *Serm. Quinqu.* 14 (p.49).

nubilus,-i m.

Ipsa sincera fidei vestrae devotio tamquam lux serena semper in nubilo tribulationum ... exstitit ferventior: 1461 Zimmermann, *Urkb.* VI p.100.

nubo, -ere, nupsi, nuptus

Domina Anna ... predecessori eorum ... Ladislao ... nupta fuisset: *1519 SzSzB Szle* 2006 p.347.

nubo, -ere, nupsi, nuptus

Domina Anna ... predecessori eorum ... Ladislao ... nupta fuisset: *1519 SzSzB Szle* 2006 p.347.

nuditas, -atis f.

Quod unum fratrem ... cum quadam muliere
usque ad nuditatem portassent ad castrum oppidi
Kermend: Erdélyi, *Register* p.110.

nudius quartus

Qualis itaque sit, ... ex infra scripto epigrammate, quod nudius quartus ... edideram, ... poteris ad unguem usque cognoscere: 1514 TAUR. *Epist.* 1 (p.129).

nudius *adv.*

Accepi nudius tertius litteras vestrae maiestatis:
1525 BROD. *Epist.* p.117.

[Monostori] 2015.2.16.

nudus, -a, -um

Que (*sc. B.Margareta*) ... post ... aliquatulum etate proficiens tunicas duriores et interdum cinturas cilicinas super nudo paulatim ferre consuevit: *Vita Marg.* p.18.

nudus, -a, -um

Non video, quid adhuc sim consecutus, nisi nudas spes et promissiones, factum autem penitus nullum: 1523 BROD. *Epist.* p.74.

nugae, -arum f.

In haec verba autem iuxta Martialis epigrammatarii nugas insonat hemistichio *etc.*: 1514 TAUR. *Epist.* 1 (p.129).

nugulum, -i n.

Lactat silicernium illum vetulum senem, ex astrologorum nugulis pendentem totum: 1514 TAUR.
Epist. 1 (p.128).

nullibi *adv.*

Petimus, ... nostri interim nullibi locorum impediuntur: 1468 Zimmermann, *Urkb.* VI p.350.

nullitas, -atis *f.*

Protestatur de nullitate et nullitatibus et aliis omnibus et singulis in similibus solitis et consuetis:
Erdélyi, *Register* p.40.

nullus, -a, -um

Quandoquidem hoc uno monumento non modo Augustinum a mortalitate asseres, verum etiam nomen tuum nullo unquam tempore intermoriturum posteritati clarum reddes: 1516 TAUR. *Epist.* 2 (p.174).

nullus, -a, -um

Non video, quid adhuc sim consecutus, nisi nudas spes et promissiones, factum autem penitus nullum: 1523 BROD. *Epist.* p.74.

nullus, -a, -um

Omnia solus habes: detrita cantarus ansa obsequio nulli est, omnia solus habes: 1514 TAUR.
Epist. 1 (p.130).

numen, -inis *n.*

Sanctitas v[estra] ... aeternam sui nominis gloriam in omnem posteritatem propagat et divinum numen magis magisque propitium sibi reddit: 1525 Katona, *Hist.crit.* XIX p.560. Pro quo maiores, quas possum, ago et habeo gratias nomini numinique Sanctitatis vestrae: 1526 Theiner, *Mon.Slav.* I p.590. Sciebam enim me nunquam immortalis numini tuo par pari redditurum: 1513

Teleki-Kovácsnay: IAN. PANN. *Dedic.* II p.252.

[Szovák] 2015.2.16.

numen, -inis *n.*

Sciebam enim me nunquam immortalis numini
tuo par pari redditurum: 1513 Teleki-Kovácsnai,
IAN.PANN. *Dedic.* II p.252.

numen, -inis *n.*

Sanctitas v<estra> ... aeternam sui nominis gloriam in omnem posteritatem propagat et divinum numen magis magisque propitium sibi reddit:
1525 Katona, Hist.crit. XIX p.560.

numero, -are

Quod iidem decimas, nonas et quartas nostras ac alia iura nostra ibidem existentia nobis conscientiose administrare teneantur et quod numerum dicarum tam frugum, quam vinorum, postquam dicaverint et numeraverint, nobis simili modo presentare teneantur: *1496 Lib.divis.Vespr.* p.14.

numero, -are

Quod ut facere velit meque inter suos postremos
servulos numerare, eidem humillime supplico:
1523 BROD. Epist. p.72.

numerositas, -atis f.

Que ... fuit ... bonis ... ac servitorum numerositate ... miserabiliter destituta: *1284 CD Hung. V/3 p.231.*

numerositas, -atis f.

Quae (sc. ecclesia) nostris in temporibus gravissime collapsa fuit et bonis quibuslibet et servitorum numerositate praeter spem recuperandi miserabiliter destituta: *1284 CD Hung. V/3 p.232.*

numerosus, -a, -um

Sit licet in castris miles numerosior illis: IAN.
PANN. *Paneg.* 3,2,91.

numerus, -i m.

Qua re persuadeas tibi te nobis acceptissimum factum ac in eorum esse numero, quibus libenter commodare vellemus, prout hoc per omnem occasionem non praetermittimus: 1523 BROD. *Epist.* p.78.

numerus, -i m.

Qui non longo ante tempore in reverendissimi
domini mei aulicorum numerum adscitus est:
1514 TAUR. *Epist.* 1 (p.128).

numerus, -i m.

Idem comes ... talem ... modum ... suam conferendi eleemosynam postulavit, ut ... trium terminorum spacio quolibet elapso, scilicet die S[ancti] Michaelis, inter Carnisprivium et Nativitatem Domini, et in Parasceve uniformem numerum cuilibet tempori conservando centum viginti cubulos vini boni successive dare teneretur: 1248 /XVIII CD Hung. IV/2 p.23.

numerus, -i m.

Plenum numerum dicit testis illum, qui tot officia peragere potuissent: Erdélyi, *Register* p.87.

nummatus, -a, -um

Credo illum ipsum, qua iam pridem venerat, pulchram Viennam paulo nummatiore propediem repetiturum: 1514 TAUR. *Epist.* 1 (p.129).

nummus, -i *m. 'n. quadrans'*: fillér?

Capitaneus ... eosdem ... tamdiu in diris vinculis tenuit, quousque nummum reddiderunt quadrantem: 1450 Neumann, *Korlátköviek* p.174.

nummus, -i m.

Nulli nec in nummo quadrante Australium intulimus nocumentum: 1450 Neumann, *Korlátköviek* p.174.

nunciator, -oris *m.*

Quia sine adiutorio ipsius nascentis nunciatores
esse non possumus sue nativitatis: *Serm. Qinqu.*
8 (p.38).

nuncius, -i m.

Quare omnibus melioribus modo, via, iure, forma et causa, quibus melius et efficacius ... ordinavit eundem magistrum ... nunc in Romana curia residentem suos veros, legitimos ... nuncios speciales et generales: Erdélyi, *Register* p.42.

nuncupo, -are

Quos (*sc. libellos*) a Ioanne Pannonio Latinitate donatos tibi, Udalrice carissime, nominatim nuncupare veteris nostrae necessitudinis recordatio hortata est: 1522 ADR.WOLPH. p.296.

nundinae, -arum f.

Item feria secunda ... feci portare de Syll ex nundinis oleum d<enarii> 42: 1520 Nógrádi, *Kanizsai* II,56 (p.17).

nunquam *adv.*

Que (*sc. B.Margareta*) ... paucis contenta verbis ... nunquam se in risum excussum (*in versione alia [Borselli]: excessivum*) resolvens ... se laudari nullo modo patiebatur: *Vita Marg.* p.18.

nuntio, -are

Nuntiavit mihi nunc ... orator Mediolani accipisse se litteras ex Mediolano: 1523 BROD. *Epist.* p.79.

nuntium, -ii n.

Habemus ... recens ex waywodis Moldavo et Transalpino aliisque exploratoribus nuntium destinasse Turcas omni genere apparatusum instructissimos ... regnum hoc nostrum Tartaris etiam in societatem belli adiunctis invadere: 1524 BROD. *Epist.* p.86.

nuntius, -i m.

Item in die Carnis privii misit dominus magnificus dominum Dionisium et dedi nuntio expenses d<enarios> 12: 1520 Nógrádi, *Kanizsai* II,371 (p.34).

nuntius, -ii m.

Quod non sit sanctitati per Ioannem Anthonium Pulleonem Baronem Burgii, nuncium et oratorem suum significatum: 1526 Theiner, *Mon.Slav.* I p.593.

nuntius, -ii m.

De pecuniis meis ... vestra ... dominatio iubeat dari ei, cui ... nuntius apostolicus commisit, ... ducatos ... centum et decem: 1524
BROD. *Epist.* p.104.

nuntius, -ii m.

Hoc notatur in missi humilitate, quia misit ad illos
servum, id est humilem nuncium: *Serm. Quinqu.*
21 (p.61).

nuper *adv.*

Quibus tamen, ubicunque sint, iam non est opus
istis aliis nuper missis: 1524 BROD. *Epist.* p.102.

nuptiae, -arum f.

Que ad festum B[eati] Laurentii ... nunc affuturum in Albaregali more solito ... coronabitur et tandem eciam nupcie celebrabuntur: 1502 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.325.

nuptiae, -arum f.

Que videlicet eidem puelle pro quarta puellari per antefatum condam dominum Sigismundum imperatorem et regem simul cum certis aliis possessionibus et villis iure dicti regni nostri Hungarie requirente per ipsam puellam usque ad tempus [nup]cie sue maritacionis sew copule maritalis tenende et conservande ... fuissent: 1438 Neumann, *Honoris causa* p.195.

nuptiae, -arum f.

Die sabbati ... miserat dominus magnificus ad
Wath ad nupcias et exposui d<enarios> 33: 1520
Nógrádi, *Kanizsai* I,29 (p.14).

nuptiae, -arum f.

Indicio sideris apparuit XIIIa die post nativitatem suam, testimonio Patris anno in baptismo Iohannis, conversione laticis XXXIo in nupciis alterius Iohannis: *Serm. Quinqu. 26* (p.69).

nuptialis, -e

Quod nos dictas parentelam et matrimonium inter prefatos dominam Hedwigim et dominum Wilhelmum ducem plene et integraliter perficere volumus ipsosque in thoro nuptiali corporaliter componere et cohabitare permittemus et permittere volumus secundum statuta et consuetudines ... legalis matrimonii ac sacramenti matrimonialis: 1385 Süttő, *Anjou* II p.246.

nuptialis, -e

Quatenus prefatum matrimonium ... consummare debeatis prefatamque dominam Hedwigim, ... sororem nostram ... duci Wilhelmo apponatis et in thoro nuptiali collocetis ad amplexus conjugales: 1385 Süttő, *Anjou* II p.246.

nuptus, -us *m.*

Et sciret testis quandam mulierem cuidam famulo ipsorum, cum qua rem habere solebant, quod nuptui tradiderunt: Erdélyi, *Register* p.170.

nutabundus, -a, -um

Sydera cuncta nutabunda pavebunt: GEORG. HUNG.
Tract. p.322.

nutrio, -ire

Item eodem die consorti Petri vectoris, ut nutriet
puerum Kathiche, d<enarii> 50: 1521 Nógrádi,
Kanizsai IV,580 137).

nutrio, -ire

Lego, ut ... filius meus ... parvulum meum nomine Mycam foveat et nutriat: 1477 Neumann, *Korlátköviek* p.181.

nutrix, -cis f.

Quum eadem ecclesia tempore necessitatis loco
nutricis regum filiis conservatrix sit et magistra:
1271 CD Hung. V/1 p.154.

nutrix, -icis f.

Item eodem die nutrici feci disponere sotularia d<enarii> 6: 1521 Nógrádi, *Kanizsai* IV,211 (p.122).

nutrix, -icis f.

Item nutrice dedi d<enarios> 25: 1520 Nógrádi,
Kanizsai II,504 (p.41).

nux, -cis f.

Item in dominica Ramispalmarum feci conparare nuces in Oekerwar d<enarii> 24: 1521 Nógrádi, *Kanizsai* II,647 (p.48).

obdormito, -are

Tandem dives ille ... effundens de cista florenos et numerans vidit in multis deficere et nesciens, quo deperiissent, tristatus est et obdormitare cepit cogitando: Szilády, *Temesvári* p.75.

obduco, -ere

Emerici fratris ... virtuosis actibus ... longo sermone obducimus aures auditorum .: 1423
Zsigm.oklt. X.,1275.

obedientia, -ae f.

Vobis nihilominus, reverende domine episcope, prefate in virtute sancte obedientie et sub suspensionis a divinis et excommunicationis penis, quas nisi ea, que vobis in hac parte committimus et mandamus, feceritis, in vos ferimus: Erdélyi, *Register* p.34.

obedientia, -ae f.

Obedientia est animi deliberati iuste iussionis effectus, nisi enim iussio fiat cum discretione animi deliberati non teneamur obedire prelato: PAUL. HUNG. *Penit.* p.212.

obedientia, -ae f.

Ut in casu, quo praefatus Petrus de Luna papatui non cederet, quod et ipse et ceteri reges et principes de adhaesione eiusdem existentes obedientiam sibi subtraherent: 1416 Katona, *Hist.crit.* XII p.243.

obeo, -ire, -ii, -itus

Experti *sumus* diligentiam et curam in obeundis
negotiis nostris: 1525 BROD. *Epist.* p.107.

obeo, -ire

Quia ... frater suus uterinus proximis hiis diebus ... in servitio eiusdem obisset: 1384 Keglevich, *Garamsztb.* p.214.

obeo, -ire

Licet fidelis noster ... Gregorius ... electus et confirmatus ecclesiae Vesprimiensis huiusmodi munus coronationis ex veteri indultu divorum regum Hungariae... obire et peragere debuisset: 1502 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.326.

obeo, -ire

Qui absente ... summo cancellario eius ipsius et munia obeat et vices ac personam sustineat: 1525
Theiner, *Mon.Slav.* I p.588.

obeo, -ire

Ea est ... eius, qui a Vestra Sanctitate commendatur, virtus et in negotiis meis obeundis sedulitas atque integritas, ... ut (etc.): 1524 Theiner, *Mon.Slav.* I p.585.

obeo, -ire

Mihi vero singulares adolescentuli corporis animique dotes tantum expectationis adiecerant, ut eum (modo maturuisset etas) ad illustriora quaeque capescenda obeundaque facinora perquam idoneum fore censuerim: 1515 Theiner, *Mon.Slav.* I p.560.

obex, -icis m.

Petrus ... saepe et saepius persecutionibus et invasionibus dictorum Turcorum tam virilem et strenuum obicem se posuit: 1411 Katona, *Hist.crit.* XII p.63.

obex, -icis m.

Petrus ... saepe et saepius persecutionibus et invasionibus dictorum Turcorum tam virilem et strenuum obicem se posuit: 1411 Katona, *Hist.crit.* XII p.63.

obfirmo, -are

Ut non videamini faciem contra libertatem ecclesiasticam obfirmasse: *1417 CD Hung. X/5 p.763.*

obfundo, -ere

Qui dum neglectui contemptuique habentur, non
mediocres tenebras Christianae luci obfuderunt:
1521 Katona, Hist.crit. XIX p.254.

obfundo, -ere

Qui dum neglectui contemptuique habentur, non
mediocres tenebras Christianae luci obfuderunt:
1521 Katona, Hist.crit. XIX p.254.

obiicio, -ere

Literas ... perpetuo valituras confirmamus sup-
plentes omnem defectum, si quis propter lapsum
dicti unius anni unquam obiici posset: 1465 Zim-
mermann, *Urkb.* VI p.214.

obiicio, -ere

Si vero obiiceretur oratori regio non per caesaream Turcorum ... pacem ipsam violatam: 1496
Katona, *Hist.crit.* XVIII p.44.

obiicio, -ere

Si vero obiiceretur oratori regio non per caesaream Turcorum ... pacem ipsam violatam: 1496
Katona, *Hist.crit.* XVIII p.44.

obinde

Post hoc ... dominus Wylhelmus aut sui heredes ob non solutionem dictorum florenorum ac dampnorum obinde contractos et perceptos (*sic ed., recte forsan: contractorum et perceptorum*) ... habeant vigorem nostros homines arestandi: 1385 Süttő, *Anjou* II p.264; *CD Hung. X/8 p.177; DF 290646.*

obitus, -us *m.*

Si idem comes, donec vivit, vel heres ipsius sive aliquis cognatorum post obitum eiusdem elemosynam dederit dicto loco, quam se obligavit, continue, etiamsi aliunde secundum modum et formam ordinis stare in eodem poterimus: 1248 /XVIII CD Hung. IV/2 p.23.

obitus, -us *m.*

Quia post obitum condam regis Mathie fuisset testis castellanus dicti castri Kermend: Erdélyi, *Register* p.107.

[Hegyí] 2015.2.16.

obitus, -us *m.*

Cumque homo iste sepius petivisset ab eo de revelando die obitus sui: Szilády, *Temesvári* p.6.

oblagium, -i n.

Et dicit testis se ivisse illud, quoniam oblagium
sive comparationem portaverat: Erdélyi, *Register*
p.150.

obligamen, -inis n.

Qui onus tuendi et defendendi prefatos fratres . . .
in dicto monasterio in seipsum penitus et omnino
sub certis pactis et obligaminibus recepit: Erdélyi,
Register p.33.

obligamen, -nis *n.*

De prescripto proprio obligamine, puta decem
marcis satis faceret: *1419 Zsigm.oklt.* VII,178.

obligatio, -onis f.

Quod ipse ... Iohannem ... constituit ... expeditum condicione obligationis huiusmodi interposita, ut *etc.*: 1384 Keglevich, *Garamsztb.* p.214.

obligatio, -onis f.

Me vero immortalis obligationis vinculo sibi devinciet: 1515 Theiner, *Mon.Slav.* I p.562.

obligatio, -onis f.

Quibus (*sc. litteris*) mediantibus idem Stephanus ... ac Andreas, ... necnon Franciscus episcopus ... inter se de et super bonis ipsorum ... fecisse dinoscuntur mutuum obligationem et contractum: *1519 Doc.Bátori I p.293.*

obligatorius, -a, -um

Insuper dictas litteras obligatorias superinde confectas vanas, ... reddimus: *1509 Szapolyai oklt.*
p.298.

obligo, -are

Semper tempore paschali quelibet integra sessio
<de> iis infrascriptis villis seu oppidis pro mune-
ribus unum cruciferum videlicet obligatur: 1520
Nógrádi, *Kanizsai* II,237 (p.27).

obligo, -are

Licet nos civitatem nostram Posoniensem illustribus Iodoco et Procopio marchionibus Moravie, patruis nostris dilectis pignoris titulo obligaverimus: *1385 Süttő, Anjou II p.256; CD Hung. X/8 p.181–182.*

obligo, -are

Assumimus et nos obligamus sincero corde, quod
etc.: 1385 Süttő, Anjou II p.256; CD Hung. X/8
p.181–182.

obligo, -are

Ut quibuscunque et cuiuscunque condicionis hominibus ego obligarer, illis omnibus filius meus ... satisfaciat: 1477 Neumann, *Korlátköviek* p.181.

obligo, -are

Quod nos nobili domino Wylhelmo ... et suis
pueris ac heredibus ex veri debiti causa tenemur
et obligamur in nomgentis (*sic*) florenis aureis:
1385 Süttő, Anjou II p.264; CD Hung. X/8 p.177.

obligo, -are

Symoni Iudeo de Thata obligor decem florenisauri usque ad 'Parancza' anni preteriti: 1477 Neumann, *Korlátköviek* p.181.

obligo, -are

Pro quibus (*sc. florenis*) ipsis comitibus ... firmiter persolvendis dedimus et obligavimus eis sub nomine pignoris castrum nostrum Zanabor: 1385 Süttő, *Anjou* II p.271.

obligo, -are

Si idem comes, donec vivit, vel heres ipsius sive aliquis cognatorum post obitum eiusdem elemosynam dederit dicto loco, quam se obligavit, continue, etiamsi aliunde secundum modum et formam ordinis stare in eodem poterimus: *1248 /XVIII CD Hung. IV/2 p.23.*

oblivio, -onis f.

Quoniam oblivio temporalibus actibus solet no-
vercari: 1363 Mészáros, *Visegrád* p.130; *CD Hung.*
IX/3 p.367–368.

oblivio, -onis f.

Ne oblivionis emula memorie in ipsa aliququaliter possit in futurum novercari: 1369 Keglevich, *Garamsztb.* p.162.

obliviscor, -i, oblitus sum

Ut salute anime ipsius domine Anne non obli-
visceretur (*sc. maritus suus*): 1519 Arch.Majtényi
p.503.

obliviscor, -i, oblitus sum

Inter ceteras curas vestras non obliviscamini ordinare et emere illa pecora ex pecuniis, que habebitis: 1515 Horváth–Neumann–Pálosfalvi–C. Tóth, *Levelesláda* p.103.

obloquorobloqui oblocutus sum

Testis interrogatus de scandalo dixit audivisse ...
eosdem fratres propter negligentiam horarum ca-
nonicarum et divinorum officiorum fuisse oblo-
cutos et derisos: Erdélyi, itRegister p.126.

obmissio *vide* omissio.
Keglevich, *Garamsztb.* p.

[Szovák] 2015.2.16.

obmitto, -ere

Extunc pro parte nostra labores et expensas non
obmitteremus predicta vestra postulata impetrari:
1423 Pozsonyi vizsály p.253.

oboedientia, -ae f.

Quomodo decanatus ... a temporibus perpetuis de iure ac de facto ad decanatum Bistritiensem spectabat ac obedientiam temporibus elapsis faciebat: 1453 Zimmermann, *Urkb.* V p.422.

oboedientia, -ae f.

Praedicti Castellae et Legionis, Aragonum, nec non Navarrae et Scotiae reges et etiam regina Castellae ... obedientiam Petro de Luna prorsus subtraxerunt: 1416 Katona, *Hist.crit.* XII p.244.

oboedientia, -ae f.

Cum gen.obi.: Qualiter nonnulli clerici tam in maioribus, quam etiam in minoribus ordinibus constituti omni obedientia suorum superiorum abiecta contra eosdem superiores suos pertinaciter rebellizare ... consuevissent: 1465 Zimmermann, *Urkb.* VI p.207.

oboedientia, -ae f.

Cum gen.obi.: Vobis ... auctoritatem nostram conferimus praedictum decanum ... ad consuetudinem antiquam compellendi et censuris ecclesiasticis astringendi ad obedientiam decanatus Bistritiensis faciendo ... obedire: 1453 Zimmermann, *Urkb.* V p.422.

oboedientia, -ae f.

Tercio, obediencia creature inferioris immutacione aque in vinum: *Serm. Quinqu.* 26 (p.69).

oboedientia, -ae f.

Coegit me ad id prelatorum meorum exactio postulationis et precepti oboedientia: Szilády, *Temesvári* p.60.

oborior, -iri

Velit sibi persuadere m[aiestas] v[estra] nos non destituros et omnes vias posibles et modos necessarios quaesituros et tentaturos, quo differentiae abortae via honestae concordiae, non armorum sedentur et in alterutrum recte complanentur: 1503 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.343.

obruo, -ere

Quod hominem curis multiplicibus occupatum
ante annos senectus obruat: VALENT. ECK p.48.

obruo, -ere

Quibus (*sc. querelis*) continue obruimur: 1519
Wenzel, *Dóczyak* p.78.

obsaepio, -ire

Mirror, Etnearche, quum homo sis annos vixdum quadraginta natus, caput tamen et barbam tanta canicie et frontem rugarum asperitate obseptam habeas, ut te octogenarium facile existimemus omnes: VALENT.ECK p.48.

obscaenus, -a, -um

Quibus nullum genus hominum est spurcius,
nullum obscaenius: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX
p.247.

obscaenus, -a, -um

Quibus nullum genus hominum est spurcius,
nullum obscaenius: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX
p.247.

obscure *adv.*

Idem sanctus episcopus ex suorum consanguineorum Ursina nempe familia ortus non obscure cognoscatur: 1411 Katona, *Hist.crit.* XII p.67.

obscure

Idem sanctus episcopus ex suorum consanguineorum Ursina nempe familia ortus non obscure cognoscatur: *1411* Katona, *Hist.crit.* XII p.67.

obscuritas, -atis f.

Abyssus, sicut vestimentum amictus eius, id est profunda erroris obscuritas: *Serm. Quinqu. 6* (p.35).

obscuritas, -atis f.

Abyssus ... est profunda erroris obscuritas: *Serm. Quinqu.*
6 (p.35).

obscuritas, -atis f.

Dum videlicet ipsum festum ad obscuritatem noctis declinare et tendere habuissent: 1509 Wenzel, *Dóczyak* p.62.

obsкуро, -are

Cogimur ... ad perpetuam gestorum memoriam, ne successivi obscurentur rubigine temporis, ipsius servicia enarrare: *1350 TGy 1835/II* p.93.

obscurus, -a, -um

Quod ignis excellit alia elementa in tribus, scilicet in specie, quia clarus est, cum omnia alia secundum se fiunt obscura: *Serm. Quinqu. 7* (p.36).

obscurus, -a, -um

Quod cum in obscuro carcere volutatus esset in testis con fractis cum recentibus wulneribus et iaceret ligno constrictus, lux immensa per carcerem spargitur et trabe dissoluta testarum asperitas in florum suavitatem mutatur et sic ambulans super flores psallebat: *Serm. Quinqu.* 36 (p.86).

obsecro, -are

Dignetur, supplex obsecro, litteris nunciis, oratoribus, legatis ... rem urgere: 1525 Theiner, *Vet.Mon.* II p.655.

obsecro, -are

Quare mihi persuasum habui, tibi illum (ut erat hominum studiosorum amantissimus) plurimas suas epistolas misisse, quarum mihi a te copiam fieri peto, et si permiseris obsecro: 1516 TAUR. *Epist.* 2 (p.174).

obsecro, -are

Tuam itaque excellentiam iterum atque iterum
obsecro, quatenus *etc.*: 1514 TAUR. *Epist.* 1 (p.128).

obsequium, -i n.

Stephanum Brodericum tum per se ipsum propter obsequia, que mihi diligentissime impendit, tum maxime ex commendacione sanctitatis vestre habeo commendatum: 1525 Theiner, *Vet.Mon.* II p.655.

obsequium, -ii n.

Cum ... absentes, quocunque obsequii genere fungantur, vulgato proverbio pro mortuis haberi soleant: 1524 BROD. *Epist.* p.94.

obsequium, -ii n.

Omnia solus habes: detrita cantarus ansa obsequio nulli est, omnia solus habes: 1514 TAUR.
Epist. 1 (p.130).

obsequium, -ii n.

Minuet ... meum dolorem sanctae sedis apostolicae necessitas et obsequium, quod vestram ... dominationem abesse cogit: 1524 BROD. *Epist.* p.105.

obsequium, -ii n.

Primo, obsequio sideris: *Serm. Quinqu.* 26 (p.69).

obsero, -are

Quosdam duos latrones, qui apud dicti iudicis ipsius exponentis in praescripta possessione ... pro eorum delictis et excessibus in cipum reclusi et obserrati erant, ... iidem ... de huiusmodi cipo extraxissent et eliberassent: *1509 Wenzel, Dóczyak p.62.*

observandus, -a, -um *címzésben*

Reverendissimo domino meo, domino Ioanni
cardinali de Salviatis regni Hungariae protectori
etc., domino mihi semper observandissimo: 1524
BROD. *Epist.* p.102.

observandus, -a, -um *címzésben*

Reverendissimo domino meo, domino cardinali
de Salviatis Lombardiae legato, semper observan-
dissimo: 1525 BROD. *Epist.* p.113.

observantia, -ae f.

Nox est ritus legalis observancie: *Serm. Quinqu. 2*
(p.26).

observantia, -ae f.

Intelleximus fratres Sancti Francisci de observantia id agere, ut *etc.*: 1525 BROD. *Epist.* p.109.

observantia, -ae f.

Magno enim affectu et quasi ultra vires ieiunia et ceteras regulares observantias suique utiles ipsis (*sic ed. et ms., recte forsitan: temporis*) occupationes conabatur observare (*sc. S.Margareta*): *Vita Marg.* p.19.

observantini, -orum *m.???*

Nisi ... observantini fratres fecerint seu fieri procuraverint et sollicitaverint: Erdélyi, *Register* p.40.

observantinus, -i m.

Quod observantini melius et perfectius peragerent divina officia, quam fratres ordinis Sancti Augustini: Erdélyi, *Register* p.101.

observator, -oris *m.*

Huius mandati observator fuit Beatus Nicolaus,
qui mundiciam servavit in corpore: *Serm. Quinqu.*
4 (p.32).

observator, -oris *m.*

Status autem perfeccionis est arduus in difficultatibus, rarus in observatoribus, proficiuus in remuneratoribus: *Serm. Quinqu.* 30 (p.77).

observo, -are

Si qua partium ... litis materiam excitare presumpserit, mox contra partem alteram pacis unionem observantem ante litis ingressum et absque iudicis portione in gravamine duelli potentialis remanebit ipso facto: 1366 Keglevich, *Garamsztb.* p.145.

observo, -are

Quatenus observatā iustitiā agatis in premissis,
prout ordo iuris dictabit pariter et rationis: 1385
Süttő, *Anjou* II p.299.

observo, -are

Omnia in ipso (*sc. testamento*) contenta me defuncto volo iuxta meam praeordinationem ita per omnia observari: 1463 Zimmermann, *Urkb.* VI p.155.

observo, -are

Igitur nos hoc idem apud vos observari volentes
fidelitati vestrae mandamus, quatenus *etc.*: 1467
Zimmermann, *Urkb.* VI p.278.

observo, -are

Et si est colonus, iobagio seu vasallus dicti domini Petri patroni, aut illum sub magna reverentia et timore observet: Erdélyi, *Register* p.46.

observo, -are

(B.Margareta) noctes quoque pluries oratione pro magna parte ducebat insomnes, una vel duabus sororibus ipsam cum gaudio sociantibus, licet procul humili quamlibet cum rogatu postulans observare: *Vita Marg.* p.19.

observo, -are

Magno enim affectu et quasi ultra vires ieiunia et ceteras regulares observantias suique utiles ipsis (*sic ed. et ms., recte forsitan: temporis*) occupationes conabatur observare (*sc. S.Margareta*): *Vita Marg.* p.19.

observo, -are

Quam (*sc. dominationem vestram*) dispeream, si non ex toto corde et amo, et obseruo, et veneror:
1525 BROD. *Epist.* p.114.

observo, -are

Ut idem frater Michael . . . in facto dicte vinee secundum Deum et eius iusticiam debitum et institutum (*sic, recte [Dl 20597]: iustum*) iudicium facere valeat: 1497 Horváth, *Pótlások* p.176.

obses, -idis m.

regii oratores quoties mitterentur, ... cautum fuit in litteris treugarum eos posse libere ire et redire sine aliquibus litteris salvi conductus et absque aliquibus obsidibus, sine omni impedimento: 1496 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.47.

obses, -idis *m.*

Idem ... tres nepotes suos ... pro obside reliquit: *1293 Reg.duc.* p.167.

obses, -idis m.

Regii oratores quoties mitterentur, ... cautum fuit in litteris treugarum eos posse libere ire et redire sine aliquibus litteris salvi conductus et absque aliquibus obsidibus, sine omni impedimento: 1496 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.47.

obsideo, -ere, -sedi, -sessus

Gallos affirmant Novariae a caesarianis obsideri
et ad exeundum ex Italia vehementer urgeri: 1524
BROD. *Epist.* p.96.

obsideo, -ere, -sedi, -sessus v. obsido, -ere, -sedi, -sessus

Habemus ex litteris comitis ... bassam sive zanzacum Boznae iam p<r>aemisisse non parum (*sic ed., recte: parvum*) peditum numerum ad obsidendum Clyzium, subsecuturum ipsum quoque brevi cum valido equitatu: 1524 BROD. *Epist.* p.89.

obsigno, -are

Praesentes ... ob absentiam maioris secreti sigilli nostri annulari sigillo nostro iussimus obsignari: 1514/? Wenzel, *Dóczyak* p.68.

obsigno, -are

Iam has obsignaveram, ubi mihi in mentem venit,
te Augustino meo ... usum fuisse quam familia-
rissime: 1516 TAUR. *Epist.* 2 (p.174).

obsisto, -ere

Regia maiestas ... promissorum et datae fidei semper memor maluit etiam principibus Christianis ... displicere et obsistere, quam operam suam ad conterendam caesaris potentiam commodare: 1496 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.41.

obsisto, -ere

Nisi aliquod < ... > impedimentum obsistat:
1518 M.Sion 1867 p.61.

obsisto, -ere

Multa obstiterunt et quidem talia, quae nullo pacto vinci ac perfringi potuere: 1524 Theiner, *Mon.Slav.* I p.585.

obsisto, -ere

Regia maiestas ... promissorum et datae fidei semper memor maluit etiam principibus Christianis ... displicere et obsistere, quam operam suam ad conterendam caesaris potentiam commodare: 1496 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.41.

obsisto, -ere

Nisi aliquod < ... > impedimentum obsistat:
1518 M.Sion 1867 p.61.

obstaculum, -i n.

Si obstacula huiusmodi tolli et removeri potuis-
sent: 1524 Theiner, *Mon.Slav.* I p.585.

obstaculum, -i n.

(Fenetum traditur) cum fossato, meatu, clausuris
ambobusque obstaculis, novo et antoquo, vulgari-
ter *weer* appellatis ... possidendum: 1414 *Zsigm.*
oklt. IV,2340.

obstagium, -i n.

Cum hoc quandocunque unum ex nobis aut ambos monuerint, statim promittimus obstagium debitum et consuetum, quilibet cum duobus famulis et tribus equis in civitate Bruna ... promittimus subintrare: 1385 Süttő, *Anjou* II p.249; *DF* 290819.

obstagium, -i n.

Quia ... cives ... rotundo animo et absque quo-
vis obstaculo se nostre dicioni subiecerunt debi-
tisque prestitis obstagiis in ipsorum dominum
naturalem nos reverenter susceperunt: 1385 Süt-
tő, *Anjou* II p.246.

obstetrico, -are

Debet esse cautus ut serpentem tortuosum obstetricante manu educat: PAUL. HUNG. *Penit.* p.195.

obstetrix, -icis f.

Nam paupertas eum (*sc. Christum*) pannis involvit, et humilitas in presepio reclinavit, que fuerunt quasi due obstetrices virginis in partu suo: *Serm. Quinqu.* 12 (p.46).

obstinatio, -onis f.

Manna vero fuerit Thomas, in quo pro tempore illo reprobatur viciū obstinacionis: *Serm. Quinqu.* 7 (p.37).

obstinatio, -onis f.

Ex his ... exemplis unusquisque fideliter considerans poterit perpendere omnia, que de ista secta (*sc. Turcorum*) dicta sunt, veritatem habere, maxime circa divisionem, obstinationem et ignorantiam: GEORG. HUNG. *Tract.* p.388.

obstinatio, -onis f.

Manna vero fuerit Thomas, in quo pro tempore illo reprobatur viciū obstinacionis: *Serm. Quinqu.* 7 (p.37).

obstinatio, -onis f.

Tertium motivum, per quod habetur evidens argumentum infidelitatis huius secte (*sc. Turcorum*), est obstinatio: GEORG. HUNG. *Tract.* p.368.

obstinatio, -onis f.

Obstinatio est pertinacia in malo. Dolus est fraudulenta deceptio: PAUL. HUNG. *Penit.* p.206.

obstinatus, -a, -um

Quia Christianissimum regem ita durum atque obstinatum video in recuperando ac nostros in retinendo vel non cedendo ducatu Mediolani, ut facilius utraque pars quidvis subiret, quam in hoc alteri parti cederet: 1523 BROD. *Epist.* p.84.

obstinatus, -a, -um

Aut populus ipse contra dictum Ntalem ob eius malam et obstinatum vitam insurgere cogetur:
1524 Theiner, *Mon.Slav.* I p.581.

obsto, -are, -stiti, -staturus

Postulamus a te, obstes, quominus id perficere valeant: 1525 BROD. *Epist.* p.109.

obsto, -are

Si tunc inoboedientes et contra forum aliqui spirituale essent vel fierent excedentes et ad huiusmodi liturghiam pertinentes credo, quod vestra non obstaret dominatio, sed de mihi scriptis et causis obiectis abnutatum et alienatum habere velitis, quia istarum sum causarum innocens: 1469 Zimmermann, *Urkb.* VI p.399; *cf. DF 244941.*

obstringo, -ere, -strinxi, -strictus

Illud ... unum neque ego possum tacere. Me ... ob ... intercessionibus immo contentiones quoque ... baronis pro mea promotione nomine vestrae sanctitatis factas factum esse longe addictiorem et obstrictum vinctumque esse perpetuis vinculis in perpetuam ... servitutem: 1524 BROD. *Epist.* p.103–104.

obstupefactio, -onis f.

Quin etiam singula membra propriae infestant egritudines: caput cephalea, ... obstupefactiones: BONF. *Symp.* III,442.

obsum, obesse, obfui

Minus dicit et plus significat, quia preceptum transgredi non solum non prodest, sed etiam multum obest: *Serm. Quinqu.* 16 (p.52-53).

obsum, obesse

Dicens, quod si aliud in communi agi contingat, hoc sibi obesse et preiudicare non possit, quando totum ius suum indebitum (*sic ed., recte: in debitum*) statum possit et valeat reducere modo et ordine, quibus foret opportunum: 1340 Diaconescu, *Documente* p.29.

obtego, -ere

Est autem obtectum sive coopertum illud verum sepulchrum Domini ob rationes infra dicendas: GABR.PECHW. p.IV^v.

obtentus, -us *m.*

Quod ipsi dictas decem marcas obtentu eiusdem
possessionarie portionis solvere prompti essent et
fuissent: 1378 Keglevich, *Garamsztb.* p.196.

obtestor, -ari

Cui humillime supplico et eam per salutem publicam enixissime obtestor, velit *etc.*: 1525 Theiner, *Vet.Mon.* II p.655.

obtestor, -ari

Obtestor igitur et rogo sanctitatem vestram, ...
dignetur *etc.*: 1526 Theiner, *Mon.Slav.* I p.593.

obticesco, -ere

Nec ulla umquam aetas de vestris summis et divinis laudibus obticescet: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.261.

obticesco, -ere

Nec ulla umquam aetas de vestris summis et divinis laudibus obticescet: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.261.

obtineo, -ere, -tinui, -tentus

Licet etiam ... investituram caesaream et commissionem illius maiestatis de restituenda nobis ipsa possessione obtinuerimus et homagium debitum illius maiestati fecerimus, tamen hactenus possessionem ipsam assequi non possumus ingrentibus nobis moras et difficultates officialibus illius maiestatis indignas et indecentes: 1525 BROD. *Epist.* p.116.

obtineo, -ere

Idem magister Nicolaus ... Georgium Sartorem iuxta iustitiam eiusdem civitatis in ipsa causa fecit ... in suum verum atque legitimum procuratorem causam eandem obtinendi et procedendi:
1382 CD Hung. X/8 p.114.

obtineo, -ere

Quod ipse ... quandam medietatem fundi curie ... de nostra permissione et voluntate per ... waywodam Transylvanum ... a nostra inpetrata et optenta maiestate dedisset ... Nicolao: 1338/1365 Mészáros, *Visegrád* p.108.

obtineo, -ere

Beneficium absolutionis simpliciter vel ad cautelam ac restitutionis in integrum et quecumque iuris remedia ac quascumque litteras gratiam seu iustitiam in se continentem petendum, obtinendum: Erdélyi, *Register* p.42.

obtineo, -ere

Sicut iuris est occupata indebite ad statum debitum revocare, sic est equitati quoniam ((*sic ed.*, *recte forsan*: consonum) optenta legitime regio patrociniis roborare: 1355 *Veszpr.okl.* II p.268.

obtineo, -ere

Ea privilegia ... commisimus viribus caritura nullamque roboris obtentura firmitatem: 1364 /1369 Keglevich, *Garamsztb.* p.161.

obtineo, -ere

In comitatu vero Zolnok dilatio quedam obtenta est a regia maiestate in simili negotio: 1515 Horváth–Neumann–Pálosfalvi–C. Tóth, *Levelesláda* p.103.

obtineo, -ere

Idem magister Nicolaus ... Georgium Sartorem iuxta iustitiam eiusdem civitatis in ipsa causa fecit ... in suum verum atque legitimum procuratorem causam eandem obtinendi et procedendi: *1382 CD Hung. X/8 p.114.*

obtrunco, -are

Supervenerunt repente nova satis adversa: basam illum praefectum Cayri, qui a Turca defece-
rat, a suis esse obtruncatum: 1524 BROD. *Epist.*
p.97.

obtuitus, -us *m.*

Quomodo discreto Gregorio ... de aliquo beneficio seu prebenda non previdistis ob tuitu (*sic ed.*) nostre amicitie: 1423 *Pozsonyi viszály* p.253.

obturatio, -onis f.

Improvidentia, obturatio mentis, qua quis minus est providus in providendo futura secundum precepta: PAUL. HUNG. *Penit.* p.204.

obtutus, -us *m.*

Obtutus regii consideracio speculativa provide deliberacionis statera pensans merita singulorum illos precipue tenetur attollere favoris regii premio potiori, qui *etc.*: 1350 TGy 1835/II p.92.

obvenio, -ire

Item magistros possessionum nostrarum ... constituimus dominum Iohannem ... custodem ac magistrum Mathiam ... socios et concanonicos nostros ita, ut ipsi omnia iura nostra de eisdem possessionibus nobis obvenientia conscientiose admnistrent numerumque dicarum frugum et vinorum simili modo conscientiose presentare teneantur inmediate, postquam dicaverint: 1495

Lib.divis.Vespr. p.3.

[Szovák] 2015.2.16.

obventio, -onis f.

Pro quibus (*sc. florenis*) ipsis comitibus ... firmiter persolvendis dedimus et obligavimus eis sub nomine pignoris castrum nostrum Zanabor ... cum omnibus ... iurisdictionibus, pertinentiis, redditibus et obventionibus universis: 1385 Süttő, *Anjou* II p.271.

obversor, -are

Si ante oculos mors obversetur: 1521 Katona,
Hist.crit. XIX p.306.

obversor, -are

Si ante oculos mors obversetur: 1521 Katona,
Hist.crit. XIX p.306.

obvio, -are

Volentes ... huiusmodi eorum (*sc. clericorum*)
pertinacibus ausibus obviare ... volumus, ut *etc.*:
1465 Zimmermann, *Urkb.* VI p.207.

obvio, -are

Quod idem homo maiestatis vestre presente eodem nostro testimonio ... medietatem ... possessionis ... Iacobo ... statuisset ... nullius (*sic ed.*) penitus contradictore obviante: 1379 Keglevich, *Garamsztb.* p.204.

obvio, -are

Quibus nisi prudenter populi rector obviaverit,
res publica ad extremam calamitatem prolabitur
illico: VALENT. ECK p.50.

obvolvo, -ere

Curarum innumerabilium moles, ... quibus imprimis ob bonum publicum et reip[ublicae] Christianae emolumentum obvolutus est (sc. episcopus) et dies noctesque distinetur (*sic ed.*): 1501 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.301.

occalesco, -ere

Licet autem videar vulnus, quod iam forsān occal-
uerat, retractare: *1515 Acta Tom. III p.445.*

occasio, -onis f.

Quae (*sc. maiestas caesarea Turcorum*) stantibus
treugis cum talibus iniuriis et dampnis fraternae
m<aiestati> illatis rumpendae paci exordium et
occasionem dedit: 1496 Katona, *Hist.crit.* XVIII
p.44.

occasio, -onis f.

quae (sc. maiestas caesarea Turcorum) stantibus
treugis cum talibus iniuriis et dampnis fraternae
m[aiestati] illatis rumpendae paci exordium et
occasionem dedit: 1496 Katona, *Hist.crit.* XVIII
p.44.

occasio, -onis f.

Velit (*sc. pontifex maximus*) nunc potissimum in hac tanta rerum bene conficiendarum occasione nihil pretermittere, quod *etc.*: 1525 Theiner, *Vet.Mon.* II p.655.

occasio, -onis f.

Qua re persuadeas tibi te nobis acceptissimum factum ac in eorum esse numero, quibus libenter commodare vellemus, prout hoc per omnem occasionem non praetermittimus: 1523 BROD. *Epist.* p.78.

occasio, -onis f.

Quae litterae adhuc expediri non potuerunt, mittentur per primam mittendi occasionem: 1525
BROD. *Epist.* p.119.

occasio, -onis f.

Nunc intelligo oblatam esse occasionem vestrae
... dominationi ei in ista ecclesia Parmensi, quae
est ei patria, de aliquo beneficiolo subveniendi:
1525 BROAD. Epist. p.113.

occasio, -onis f.

Nobis ... ea, quae nova emergent, scribere per omnem occasionem non gravare, ut et tua erga nos merita et nostrum vicissim in te favorem reddas in dies cumulatiorem: 1525 BROD. *Epist.* p.107.

occasio, -onis f.

Si maiestas vestra habet aliquam bonam occasionem faciendae pacis cum Turca: 1525 BROD. *Epist.* p.120.

occasus, -us m.

Quorum (*sc. iugerorum terrarum*) una extremitas finalis ad orientis plagam, altera vero versus occasum solis ... protenderetur: *1380 Veszpr.okl.* II p.316.

occasus, -us *m.*

Aliquando tarda hora circa occasum solis de taberna vinorum iidem fratres Augustinenses redibant ad dictum claustrum eorum: Erdélyi, *Register* p.188.

occido, -ere, -cidi, -cismus

Prefiguratio sacrificii corporalis, quod obtulit in carne, sensibiliter in cruce, fuit in sacrificio carnis sensibilis animalium occisorum: *Serm. Quinqu.* 24 (p.66).

occido, -ere

Pecuniae, quas maiestas regia ... miserat, in itinere occisis suae maiestatis nuntiis a latronibus direptae fuerunt: 1525 Theiner, *Vet.Mon.* II p.656.

occido, -ere

Rex sanus revertetur, exercitus eius dispergetur,
sed dux Austrie iccidetur: *Vita Marg.* p.17.

occiduus, -a, -um

Ne fervor conceptus repescat (*sic*) et ardor sancti desiderii frigescat, cum ascensus contemplatoris sit occiduus: *Serm. Quinqu.* 9 (p.40).

occiduus, -a, -um

Ideo ne fervor conceptus repescat et ardor sancti desiderii frigescat, cum ascensus contemplatoris sit occiduus, ut locuste, dicente Bernardo (cf. PL 892B), quod rara hora et parva mora potest esse homo in contemplacione: *Serm. Quinqu.* 9 (p.40).

occubo, -are

Dux dictus in eodem exercitu per militiam Hungarorum fideliter decertantium occubuit: *Vita Marg.* p.17.

occultatio, -onis f.

Ipse similis factus leoni. ... [Sexto] in bonorum occultacione. Ysidorus: Cum ambulant leones, vestigia sua cooperiunt cum cauda sua (*cf. Etym. 12,2,5*): XIII Madas, *Serm.* p.52.

occultatio, -onis f.

Occultacio ab inspicientibus propter deformitatem: *Serm. Qinqu.* 33 (p.81).

occulto, -are (se)

Nisi quidam adolescens tunc domo in eadem existens in fornace se occultasset, eundem similiter nece crudeli interemissent: 1497 Wenzel, *Dóczyak* p.37.

occulto, -are

Ut ne pretiosus sanguis domini nostri Iesu Christi ... possit in eodem (*sc. condemnato*) occultari:
1343 Mészáros, Visegrád p.111; cf. CD Zichy XII p.15—16 et Dl 76696.

occulto, -are

Et quidcunque deinde ipso curru denegatum aut occultatum inveneritis, pro vobis conservetis:
1383 CD Hung. X/8 p.117.

occulto, -are

Et quidcunque deinde ipso curru denegatum aut occultatum inveneritis, pro vobis conservetis:
1383 CD Hung. X/8 p.117.

occultus, -a, -um

Cum quo mihi notae occultiores sunt: 1525 BROD.
Epist. p.111.

[Monostori] 2015.2.16.

occumbo, -ere

Adeo ... quotidiana dimicatione conterimur, ut vix arbitrer ullum anno toto intercurrere diem, quo non ex alterutra acie quispiam aut caesus occumbat, aut vulneratus excedat: *1521* Katona, *Hist.crit.* XIX p.251.

occumbo, -ere

Adeo ... quotidiana dimicatione conterimur, ut vix arbitrer ullum anno toto intercurrere diem, quo non ex alterutra acie quispiam aut caesus occumbat, aut vulneratus excedat: *1521* Katona, *Hist.crit.* XIX p.251.

occupatio, -onis f.

Magno enim affectu et quasi ultra vires ieiunia et ceteras regulares observantias suique utiles ipsis (*sic ed. et ms., recte forsan: temporis*) occupationes conabatur observare (*sc. S.Margareta*): *Vita Marg.* p.19.

occupative *adv.*

Quomodo ... Emericus ... eandem possessionem potentia sua mediante occupasset occupati-
veque tamdiu tenuisset, quousque Zimmermann,
Urkb. VI p.

occupatorius, -a, -um

Eandem limitationem transgrediendo modo occupatorio de iuribus ipsius actoris tenere et habere ... proposuerat: *1419 Zsigm.oklt.* VII,169.

occupatus, -a, -um

In isto primo meo in Urbem adventu fui adeo occupatus, ut *etc.*: 1525 BROD. *Epist.* p.112.

occupo, -are

Prelatorum et baronum universitastisque procerum et nobilium huius regni Hungarie Bude habita pro arduis eiusdem regni negotiis tractandis necessario occupamur: Erdélyi, *Register* p.32.

occupo, -are

Eo, quod ... dominus Ladislaus ... in servis
(*sic*) specialibus in regno Francie esset ocupatus:
1385 Süttő, Anjou II p.262.

occupo, -are

Inter ceteras curas vestras non obliviscamini ordinare et emere illa pecora ex pecuniis, que habebitis, occupari faciatis tempestive hincinde aliquam partem solvendo, út habeamus in allodiis etc.: 1515 Horváth–Neumann–Pálosfalvi–C. Tóth, *Levelesláda* p.103.

occupo, -are

Ut ipse princeps Albertus habeat terram Prussiae illam, quam habuit hucusque, in feudum a regibus Poloniae ipse et heredes masculi eius et quattuor fratrum suorum, quibus deficientibus ipsum feudum recidat in regem Poloniae restitutis hinc inde occupatis tempore belli praeteriti: 1525 BROD. *Epist.* p.108.

occupo, -are

Quod hominem curis multiplicibus occupatum
ante annos senectus obruat: VALENT. ECK p.48.

occupo, -are

Interea temporis, dum ipse Turcus illic occupabitur, ... ipse d[ominus] rex Poloniae cum gentibus suis alias partes domini ipsius Turci hostiliter aggredi ... debeat: 1507 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.509.

occurrentia, -ae f.

Verum meminisse poterunt oratores m[aiestatis] vestrae ... ad unum articulorum id pro futura occurrentia tunc additum esse, quo si vaivoda ipse nequiret per oratorem nostrum ad restitutionem terrae occupatae induci, saltem inducere conaremur, ut (etc.): 1503 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.341.

occurro, -ere

Ipsa ... volens pro huiusmodi beneficiis sibi impensis ... abbatisse et suo claustro salubriter occurrente (*sic ed., recte: occurrere*) ... abbatisam in filiam adoptivam et spiritualem dictusque ... filius suus in sororem ... recipientes (*sic*) ... voluit: *1400 Veszpr.okl.* II p.365.

occurro, -ere

Hunc sermonem feci prolixiorem ad predicandum in festo occurrenti: Szilády, *Temesvári* p.33.

occurro, -ere

Hunc sermonem feci prolixiorem ad predicandum in festo occurrenti: Szilády, *Temesvári* p.33.

ocius *adv. superl.*

Qui a s[anctitate] v[estra] oblatum praesidium recipiat et ad nos quam ocissime defera: 1525 Kato-
na, *Hist.crit.* XIX p.561.

ocius *adv.*

Qui a S<anctitate> v<estra> oblatum praesidium recipiat et ad nos quam ocissime deferat: 1525 Kationa, *Hist.crit.* XIX p.561.

ocreus, -i m.

Item eodem die duobus pueris ocreos emi in
Semien d<enarii> 18: 1521 Nógrádi, *Kanizsai*
IV,210 122).

octogenarius, -a, -um

Mirror, Etnearche, quum homo sis annos vixdum quadraginta natus, caput tamen et barbam tanta canicie et frontem rugarum asperitate obseptam habeas, ut te octogenarium facile existimemus omnes: VALENT.ECK p.48.

octuale, -is n.

Item die sabati ante die Galli confessoris emi mel
octualia duo pro lictario d<enarii> 31: 1521 Nó-
grádi, *Kanizsai* II,779 (p.54).

oculus, -i m.

Extunc ipsa domina ... corpore licet egra, mente tamen per omnia sana oculos aperiens et cum dominum et maritum suum dictum Martinum ... intuita fuisset, ... eundem ad se vocasset: *1519 Arch.Majténi p.503.*

oculus, -i m.

Qui ... Iohannem ... invenissent cum Andrea,
... sed sine mora ab eorum oculis evanisset:
1369 Keglevich, *Garamsztb.* p.166.

odium, -i n.

Si se odio, gratia, favore vel aliqua alia quavis pravitare subtraxerint ad perhibendum in causa huiusmodi testimonium veritati (sc. testes): Erdélyi, *Register* p.34.

odium, -i n.

Quartus testis ... interrogatus respondit ... accepisse Eucharistie sacramentum circa Pascha, et se esse nobilem, et non habere odio fratres: Erdélyi, *Register* p.60.

odium, -ii n.

Isti ... principes vestri immortalibus odiis inter se et armis nunquam intermorituris concertantes adiuvant multum hostem ad nos opprimendos:
1524 BROD. Epist. p.101.

odor, -oris *m.*

Nam ipse Christus fuit sacrificium vespertinum, oblatum Deo in fine mundi pro salute nostra in odorem suavitatis: *Serm. Quinqu. 24* (p.66).

odoratus, -us *m.*

Per nervos enim procedentes ab anteriori parte perficit (sc. caput) visum, auditum, odoratum et gustum: *Serm. Quinqu.* 3 (p.31).

odosus, -a, -um

Maturitate sui consilii et persuasionibus studiosis rem odiosam, dum Parisiis supervenimus, reperimus in praeambulis dispositam ad pacem: 1416 Katona, *Hist.crit.* XII p.245.

oeconomus, -i m.

Ut singulis annis usque decennium in capitulo ...
teneantur dicti fratres sui deponere florenos vi-
ginti, ... ex quibus viginti florenis vitrici seu oe-
conomi ecclesiae Albensis pauperes vestiant: 1524
Bunyitay, *Gyulafehérvár* p.30. = *Dl 89199*.

oeconomus, -i m.

Ut singulis annis usque decennium in capitulo ...
teneantur dicti fratres sui deponere florenos vi-
ginti, ... ex quibus viginti florenis vitrici seu oe-
conomi ecclesiae Albensis pauperes vestiant: 1524
Bunyitay, *Gyulafehérvár* p.30; *Dl 89 199*.

offendibilis, -e

Praefatus c<omes> Petrus ... per turmas viriliter dimicando et praeliando dimissisque multis hominum post se cadaveribus iacentibus in terra velut manipulis et strage facta non modica per lancearum et sagittarum et aliorum offendibilium armorum multiplices plagas et transfixiones letales in suo corpore collegit passiones: *1411* Katona, *Hist.crit.* XII 64.

offendibilis, -e

Praefatus c[omes] Petrus ... per turmas viriliter dimicando et praeliando dimissisque multis hominum post se cadaveribus iacentibus in terra velut manipulis et strage facta non modica per lancearum et sagittarum et aliorum offendibilium armorum multiplices plagas et transfixiones letales in suo corpore collegit passiones: *1411 Katona, Hist.crit. XII p.64.*

offendo, -ere

Ex altero latere fraternam maiestatem domini regis Poloniae, regna quoque et dominia illius ita enormiter offenderet: 1496 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.41.

offendo, -ere

Ex altero latere fraternam maiestatem domini regis Poloniae, regna quoque et dominia illius ita enormiter offenderet: 1496 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.41.

offensio, -onis f.

propter quod usque modo omnis offensio, quae a principibus Christianis procul dubio facta contra ipsum caesarem exstitisset, dilata est vel neglecta:
1496 Katona, Hist.crit. XVIII p.41.

offensio, -onis f.

Propter quod usque modo omnis offensio, quae a principibus Christianis procul dubio facta contra ipsum caesarem exstitisset, dilata est vel neglecta:
1496 Katona, Hist.crit. XVIII p.41.

offensivus, -a, -um

Multaque mala inaudita, ymmo piarum aurium
offensiva committendo et plurimum scandalosa,
que nequeunt facile nec possint ad plenum ob sui
prolixitatem brevi stilo exarari: *1422 Mon.episc.Zagr.*
VI p.70.

offero, -ferre, obtuli, oblatus

Ego pro huiusmodi vestrae maiestatis in me gratia non habeo, quid aliud vestrae maiestati offeram, nisi perpetuam meam ... in vestram maiestatem sacratissimam fidelitatem et servitutum:
1524 BROD. Epist. p.98.

offero, -ferre, obtuli, oblatu

Nam ipse Christus fuit sacrificium vespertinum, oblatum Deo in fine mundi pro salute nostra in odorem suavitatis: *Serm. Quinqu. 24* (p.66).

offero, -ferre, obtuli, oblatus

Nunc intelligo oblatam esse occasionem vestrae
... dominationi ei in ista ecclesia Parmensi, quae
est ei patria, de aliquo beneficiolo subveniendi:
1525 BROAD. Epist. p.113.

offero, -ferre, -tuli, -latus

Quod nobilis domina Elena ... coniugem Nicolai ... a subreptitia usurpatione ac ab usu utilitate (*sic*) et perceptione fructuum portionis possessionarie ... prohibuit ... asserens et attestans se premissa prosecuturam, dum se obtulerit et facultas: 1372 Keglevich, *Garamsztb.* p.178.

offero, -ferre

Ut in ea (*sc. domo*) Deo famulantes quiete vivant et vicibus (*sic ed., orig. [Dl 5996]: vitulus, recte: vitulum v. vitulos*) labiorum seu orationum suffragia devotarum offerre valeant Salvatori: 1373 *Veszpr.okl.* II p.313.

offero, -ferre

Quod specialitas generalitati non deroget, nec econtra ad prosequendum et pertractandum causam predictam ... libellum seu libellos et quascunque alias petitiones verbo vel in scriptis ... offerendum: Erdélyi, *Register* p.42.

offero, -ferre

Dicit preterea testis se non esse aliter inductum,
... nihilque esset sibi datum nec oblatum: Erdélyi, *Register* p.93.

offero, -ferre

Obtulit idem Paulus se nobis, libenter videlicet, facturum, quicquid facere poterit: 1515 Horváth–Neumann–Pálosfalvi–C. Tóth, *Levelesláda* p.102.

offero, -ferre

Natam vero et, ut decet prolem regiam, sub magna diligentia enutritam in ipsa sua infantia ... servitio ... Iesu Christi ... perpetuo in similitudinem Samuelis oblatam manciparunt: *Vita Marg.* p.17.

offero, -ferre

Que (*sc. B.Margareta*) ... oblatum sibi cilicium
induit: *Vita Marg.* p.18.

offertorium, -i n.

Item die dominico ... dedi in Sar domino magnifico ad offertorium d<enarios> 8: 1520 Nógrá-di, *Kanizsai* II,57 (p.18).

officialis, -is m.

Taxam decimarum scribis a ... cardinalibus et officialibus exigi: 1523 BROD. *Epist.* p.71.

officialis, -is *m.*

Licet etiam ... investituram caesaream et commissionem illius maiestatis de restituenda nobis ipsa possessione obtinuerimus et homagium debitum illius maiestati fecerimus, tamen hactenus possessionem ipsam assequi non possumus ingrentibus nobis moras et difficultates officialibus illius maiestatis indignas et indecentes: 1525 BROD. *Epist.* p.116.

officialis, -is *m.*

Item castellanis, officialibus, villicis, tributariis,
... salutem cum honore: 1491 SZAPOLYAI OKLT.
p.196.

[Szebelédi] 2015.2.16.

officialis, -is m.

Prefatum quoque etiam castrum nostrum Arwa
manibus tanquam officialis ... confidimus: 1505
Szapolyai oklt. p.270.

officialis, -is m.

Quocirca vobis universis et singulis capitaneis,
... vicecastellanis aliisque quibusvis factoribus et
officialibus nostris pro tempore constitutis: 1509
Szapolyai oklt. p.299.

officialis, -is m.

Quia nos magistrum Franciscum de Veteri Buda,
qui hactenus vester officialis fuit, ab officiolatu
amovimus: 1515 Horváth–Neumann–Pálosfalvi–C.
Tóth, *Levelesláda* p.100.

officiarius, -ii m.

Si per inadvertentiam ... in dictarum promissionum ... tenores factum sive promissum quovis modo exstiterit, nostrorum subditorum quorumcumque seu officiariorum ex parte, fiatque et attentetur quodocumque in posterum (etc.): 1414 Katona, *Hist.crit.* XII p.185.

officiatus (?)

Quando ego ... intravi ad officiatum (sic ed.)
provisoratum, manibus meis data sunt larda: *1521*
Nógrádi, *Kanizsai* IV,665 (p.141).

officiolatus, -us m.

Si contingeret contra terram sive woywodam Transalpinum Turcum insurgere et illud regnum aut ad officiolatus distribuere, vel penitus aliter, quam nunc pro se usurpare voluerit, extunc *etc.*: 1507 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.510.

officiolatus, -us m.

Si nos ac dictus ... rex Ludovicus hocque regnum Hungarie officiolatum dicti ducatus in manibus eiusdem relinquere et dimittere voluerimus:
1515 Katona, Hist.crit. XVIII p.834.

officiolatus, -us m.

Tibi igitur ... honorem seu officiolatum magistratum tavarnicatus ... auctoritate nostra regia duximus conferendum: *1419 Mon.Budapest III/2 p.38.*

officiolatus, -us m.

Pro officiolatu eidem contulimus: *1494 Szapolyai
oklt. p.214.*

[Szebelédi] 2015.2.16.

officiolatus, -us m.

Quia nos magistrum Franciscum de Veteri Buda,
qui hactenus vester officialis fuit, ab officiolatu
amovimus: 1515 Horváth–Neumann–Pálosfalvi–C.
Tóth, *Levelesláda* p.100.

officiose *adv. comp.*

Quae (*sc. servitia*) per tot annorum lapsus clariss[imae] mem[oriae] genitori nostro praestitit, et in dies nobis exactius officiosiusque praestare non cessat: 1508 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.555.

officiosus, -a, -um

De cuius tanti animi erga nos ... testificatione atque declaratione uberrimas meritasque eidem habemus gratias relaturi officiosis nostris muneribus, dum usus evenerit: 1505 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.418.

officium, -i

Quos (*sc. castrum et comitatus*) hucusque in officium a nobis tenuit (*sc. Stephanus palatinus*): 1523
C. Tóth, *Bátori* p.229.

officium, -i n.

Officia divina in ecclesia predicta seu monasterio penitus negligendo, quod sic fuit et est verum: Erdélyi, *Register* p.36.

officium, -i n.

Literas nostras concessimus sigilli nostri, quo ex officio fungimur, munimine roboratas: 1463 Zimmermann, *Urkb.* VI p.155.

[Szovák] 2015.2.16.

officium, -i n.

Licet indigne ad decanatus officium positus sum,
utor tamen ratione a Deo concessa mihi, ut scire
possum, quid facere in hoc debeam officio: 1469
Zimmermann, *Urkb.* VI p.399; cf. *DF* 244941.

officium, -i n.

Cum ipse ... officia, procurationes et negotia nostra in diversis ecclesiis gessisset et rexisset et successive nobis rationem dedisset: 1387 Süttő, *Anjou* II p.441.

officium, -i n.

Qui sub praestito officii et dignitatis iuramento
... confessi sunt concorditer asserentes, quomo-
do *etc.*: 1463 Zimmermann, *Urkb.* VI p.155.

officium, -i n.

Virginis Margarete ... vitam et preclara merita
... corde et animo Deo in sanctis eius devotarum
manuum officio scripture commendamus: *Vita
Marg.* p.17.

officium, -i n.

Qui ex officio suscepti regiminis merita causarum
examinare debemus: *1291 Erd.Múz.* 1992 p.84.

officium, -i n.

Quod observantini melius et perfectius peragerent divina officia, quam fratres ordinis Sancti Augustini: Erdélyi, *Register* p.101.

officium, -ii n.

Inopinus namque praesentium geruli, domini magistri Rudolphi, discessus doctius ac tersius scribendi interturbavit officium: 1514 TAUR. *Epist.* 1 (p.129).

officium, -ii n.

Existimavi officium meum esse ex his, quae hic et in tota Christianitate agi video, vestram maiestatem, quae magis pater, quam patruus est ... domini mei, quid sentirem, facere certiolem: 1523
BROD. *Epist.* p.74.

officium, -ii n.

Est autem psallere psalmo in laudem Dei decantare, quot officio oris: *Serm. Quinqu. 9* (p.40).

offirmatio, -onis *f.* (obfirmatio)

Quid igitur spei de pace in tanta animorum obfirmatione?: 1523 BROD. *Epist.* p.84.

offirmo, -are (difirmo)

Hec est omnium et privata et publica vox et ita omnes ordines sunt difirmati (*sic ed., recte forsitan: obfirmati*) et animati, ut *etc.*: 1523 C. Tóth, *Bátori* p.177; *cf. DF 276023.*

offitiosum, -i n.

Offitiosum est triplex. Primum pro pecunia servanda. secundum pro vita corporis servanda. tertium pro integritate mentis servanda: PAUL. HUNG. *Penit.* p.206.

Olachi, -orum *m.*

Quod dicti Olachi ... ofensiones, interemptions ac alia facta naphanda (*sic*) perpetrarent potentialiter et minus iuste: 1383 *CD Hung.* X/8 p.123.

oleum, -i n.

Item in festo Fabiani et Sebastiani martirum de
Cepreck feci portare oleum lini d<enarii> 36:
1520 Nógrádi, *Kanizsai* I,19 (p.14).

oleum, -i n.

Est autem quadruplex oleum: *Serm. Quinqu.* 4
(p.33).

oleum, -i n.

Que (*sc. puella*) cum superasset ignem, picem et resinam, fervens oleum, gladium in ore eius mergi fecerunt et migravit ad agnum, sponsum, dominum Iesum Christum: *Serm. Quinqu. 5* (p.35).

olim *adv.*

Imprimis itaque ponit, quod olim felicitis memorie
etc: Erdélyi, *Register* p.94.

[Hegy] 2015.2.16.

olium, -i n. (olleum)

Item feria quarta ... misi ad Chepreck pro oleo d<enarii> 62: 1521 Nógrádi, *Kanizsai* III,223 (p.71).

olla, -ae f.

<Item> eodem die ad coquinam olas emi d<enario]
1,5: 1521 Nógrádi, *Kanizsai* III,680 95).

olla, -ae f.

Item eodem die emi ollas ad coquinam d<enarii>
8: 1520 Nógrádi, *Kanizsai* II,131 (p.21).

olla, -ae f.

Que (*sc. B.Margareta*) ... vestes habitus sui, si de panno notabiliter precioso supra alias coevas suas fuissent, erubescerebat portare et, si quando cogebatur ob reverentiam parentum, scalaribus coquinae, ablutionibus ollarum et ceterorum vasorum pulveribusque scopatorum denigrare festinabat: *Vita Marg.* p.18.

omagium *vide* homagium

Extunc pars illa contraveniens et invadens seu inferens similiter in viginti florenis, medio videlicet omagio convincatur: *1513 Reg.Strig.* p.100.

omissio, -onis *f.* (obmissio)

Pro Ladislao ... contra Michaellem ... super obmissione solutionis decem et octo florenorum aureorum ... memorialis: 1372 Keglevich, *Garamsztb.* p.179.

omissio, -onis f.

Uti dignetur maiestas vestra ... illas duas partes iudiciarias oneris et gravaminis sententiae, in quo ... Franciscus Bothka ... per omissionem iuramenti sui ... convictus exstitit et aggravatus, ... supplicantibus pro fidelibus servitiis eorundem conferre gratiose: 1525 BROD. *Epist.* p.106.

omitto, -ere, -misi, -missus

Ego tamen sub hoc dubio non omisi tam apud sanctissimum dominum nostrum, quam alibi facere omnia ea, quae hic fieri per me poterant:
1525 BROD. Epist. p.118.

omitto, -ere

Si quando cursum suum consuetum consummare non poterat (*sc. S.Margareta in orando*), maxime propter parentum suorum presentiam, ac se (*sic ed., recte: si*) non modicum incommodum passa, donec recuperasset, quod necessitate omiserat, ad modum (*sic ed., recte: admodum*) tristabatur: *Vita Marg.* p.19.

omnino *adv.*

Sera ... praesidia parum aut nihil omnino afferre adiumenti poterunt: 1523 BROD. *Epist.* p.71.

omnino *adv.*

Que (*sc. B.Margareta*) ... paucis contenta verbis
... vocabula etiam iactantiam vel vanitatem so-
nantia omnino respuebat: *Vita Marg.* p.19.

omnino *adv.*

Quod si non fiat, timeo, ne omnino actum sit de nobis: 1525 BROD. *Epist.* p.119.

omnipotens, -entis

Quod iidem fratres ... de sero tamen bene vinolenti patrem omnipotentem cantassent: Erdélyi, *Register* p.93.

omnipotentia, -ae f.

Quia secundum Ambrosium Dominus est nomen
omnipotentie: *Serm. Qinqu. 7* (p.37).

omnis, -e

Summa ... vestrae serenitatis clementia et singularis in omnes liberalitas ac munificentia spem mihi dat vestram serenitatem preces etiam nihil a se merentis servitoris non aspernaturam: 1524
BROD. *Epist.* p.94.

omnis, -e

In iis enim sum locis, quo et propter diversa viarum discrimina et propter longinquitatem tardissime omnia perferuntur: 1516 TAUR. *Epist.* 2 (p.174).

omnis, -e

Quidquid enim vel humanitatis vel favoris tui illi praestiteris, id omne ac totum in me collatum fuisse te volo inpraesentiarum non ignorare: 1514 TAUR. *Epist.* 1 (p.129).

omnis, -e

In iis enim sum locis, quo et propter diversa viarum discrimina et propter longinquitatem tardissime omnia perferuntur: 1516 TAUR. *Epist.* 2 (p.174).

omnis, -e

Codre, tuum serva hospitium, quo Codrior alter
orbe vago non est, omnia solus habes: 1514 TAUR.
Epist. 1 (p.129).

omnis, -e

Nam templi praesuli, domino Ioanni Turzo, Vratislaviensi episcopo, cordi est, omnes illius epistolas ... chalcographorum prelo traditum iri velle:
1516 TAUR. Epist. 2 (p.174).

omnis, -e

Cum tibi copias ostendet Aegidius meus, praesentium tabellarius, homo bonarum literarum et virtutum omnium alumnus studiosissimus, quem tibi ita commendo, ut maiore diligentia quidem commendare non possim: 1516 TAUR. *Epist.* 2 (p.174).

omnis, -e

Praestantissimum denuo virum, ... Georgium Collimitium, omnium horarum hominem, nostrum communem amicum, singulos denique symboli ac symposiorum vestrorum cundapn'ious nomine meo salvos iubeto: 1514 TAUR. *Epist.* 1 (p.129).

onero, -are (onere *pro* onero)

Residuum ... dualitatis ... domorum uxori meae ... et ... filio meo privigno ... in pios usus et praecipue pro missarum celebrationibus ... exponendum ... committo, in hoc ipsorum onere (*sic, ed., cod. [Df 286635] fol. 192^v: onero*) conscientias et animas: 1463 Zimmermann, *Urkb.* VI p.149.

onero, -are

Super quo tuam constientiam oneramus: Erdélyi,
Register p.10.

[Hegyí] 2015.2.16.

onerosus, -a, -um

Philomathes: Estne reipublicae administratio res tam ardua? Etnearches: Certe inter mortales nulla onerosa magis: VALENT. ECK p.48.

onus, -eris *n.* (honus)

Quorum honus super se assumens ... confessus
extitit (*sc. Andreas*): 1384 Keglevich, *Garamsztb.*
p.214.

onus, -eris *n.*

Qui onus tuendi et defendendi prefatos fratres ...
in dicto monasterio ... recepit: Erdélyi, *Register*
p.33.

onus, -eris *n.*

Fiat ... provisio tam de episcopatu Plocensi, quam etiam Premisliensi, ita, ut prius scripsimus, sine ulla pensione ac onere et sine aliqua mora et difficultate: 1523 BROD. *Epist.* p.75.

onus, -eris *n.*

Quod onus idem Blasius lector et rector altaris eiusdem Sancte Crucis ex beneplacita voluntate et annuentia condam ... Alberti episcopi ... suscepit et singulis septimanis facit continuare: *c.1491 Veszpr.okl. I p.296.*

onus, -eris *n.*

Nihilominus procuratores huiusmodi ab omni onere satisfaciendi ac iudicio sisti et iudicatum solvi cum omnibus ... et opportunis sub ipoteca et obligatione omnium bonorum suorum mobilium et immobilium: Erdélyi, *Register* p.43.

onus, -eris *n.*

Ut me ... hoc onere omnino levare dignetur (*sc. pontifex maximus*), totius alioquin fere Christianitatis onera gravissima humeris meis ferentem nullo preter Deum et vestram sanctitatem adiutore: 1525 Theiner, *Vet.Mon.* II p.655.

onus, -eris *n.*

Et eo potissimum tempore, quo idem onus et vicem ... thesaurarii nostri in ipso officio gerebat et supportabat: 1478 Wenzel, *Dóczyak* p.9.

onus, -eris *n.*

Ego is sum, cui quicquid per vestras maiestates oneris ... iniungetur, libens feram, etiam si longe ultra Hispanias mihi esset in servitiis vestrarum maiestatum eundem: 1525 BROD. *Epist.* p.118.

onus, oneris n.

Uti dignetur maiestas vestra ... illas duas partes iudiciarias oneris et gravaminis sententiae, in quo ... Franciscus Bothka ... convictus existit et aggravatus, ... supplicantibus pro fidelibus servitiis eorundem conferre gratiose: 1525 BROD. *Epist.* p.106.

opacus, -a, -um

Bigis invectus opacis / paulatim mutum somnus
complectitur orbem: IAN. PANN. *Paneg.* 3,2,257–58.

[Szovák] 2015.2.16.

opera, -ae f.

regia maiestas ... promissorum et datae fidei semper memor maluit etiam principibus Christianis ... displicere et obsistere, quam operam suam ad conterendam caesaris potentiam commodare: 1496 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.41.

opera, -ae f.

Operae pretium duximus utrumque regnum et locorum propinquitate et principum concordia licet antehac etiam unitum novis tamen foederibus magis magisque deinceps coniungere ac devincire: 1507 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.501.

opera, -ae f.

Regia maiestas ... promissorum et datae fidei semper memor maluit etiam principibus Christianis ... displicere et obsistere, quam operam suam ad conterendam caesaris potentiam commodare: 1496 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.41.

opera, -ae f.

Postulamus a te, operam facere velis, quo litterae ipsius episcopatus Plocensis expedire permittatur iuxta praedecessorum ipsius solutionem: 1523
BROD. *Epist.* p.78.

opera, -ae f.

Pro his ab eodem recuperandis omnem adhibeatis
operam: 1515 Horváth–Neumann–Pálosfalvi–C.
Tóth, *Levelesláda* p.103.

opera, -ae f.

Operam tuam adhibeas, ut nobis tandem possessio ipsa restituatur: 1525 BROD. *Epist.* p.116.

opera, -ae f.

Plato ... beatas fore civitates dixit, ubi vel sapientes imperitarent, vel principes ipsi iugem philosophiae operam impenderent: VALENT. ECK p.40.

opera, -ae f.

Dixit nobis idem Paulus se operam daturum diligentem, ut *etc.*: 1515 Horváth–Neumann–Pálosfalvi–C. Tóth, *Levelesláda* p.103.

operarius, -ii m.

Nam quod operarios nostros aliqua causa semel completum non est: 1481 SZAPOLYAI OKLT. p.155.

[Szebelédi] 2015.2.16.

operatio, -onis f.

Unde commendatur in eo operatio Spiritus Sancti per hoc, quod descendit in eum, et operantis perduratio per hoc, quod mansit in eo: *Serm. Quinqu.* 31 (p.79).

operatio, -onis f.

Unde de premissis iudicare futura ex astris est illicita divinatio, et sepe demonis operatio se immiscet, út decipiat in fide: Szilády, *Temesvári* p.33.

operatio, -onis f.

Ultimum enim est finis, qui intenditur in operatione, ut sessio in scampno et proteccio in domo a caumate et imbribus secundum Philosophum (*ubi?*): *Serm. Quinqu.* 17 (p.54).

operculum, -i n.

Ingressi fuissent testudinem, ubi quoddam stragulum sive thorale ipsius domine Margarethe in lecto invenissent, ladulam vero minime. Addens etiam tunc quandam mulierem Italam uno viro similiter Italo comitatam in domo sua pernoctasse. ... *Az ügyben alkalmatlan tanúként gyerekeket is kihallgatnak:* Quorum unus videlicet Iohannes annos agens 14 dicebat se vidisse ladulam

quandam sub lecto operculum fissum habentem
illamque tempore discessus domine Margarethe
ad currum suum e testudine portare volentem le-
vare non potuisset, sed ilico unam ex ancillis dicti
domine Margarethe eandem ipsam ladulam e te-
studine ad currum portantem. ... Acta sunt hec
feria sexta ante Valeriani martiris anno supranoto:
1513 DF 271 723 fol.303^r.

operimentum, -i n.

In quibus verbis ostenditur indigencia Christi in operimento, in lecto, in domo: *Serm. Quinqu. 13* (p.47).

operimentum, -i n.

Iniuriosi, propter approximationem, quia dicuntur fuisse operimentum eius, quoniam de proximo tegebant eum, ut operimentum: *Serm. Quinqu.* 14 (p.49).

operio, -ire

Nolite enim existimare, sapientissimi viri, quicquid vobis esse tutum ab his aut quietum, qui vigilant, semper insidiantur, occasione ad obeundum facinus operiuntur: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.253.

operio, -ire

Nolite enim existimare, sapientissimi viri, quic-

quid vobis esse tutum ab his aut quietum, qui vigilant, semper insidiantur, occasione ad obeundum facinus operiuntur: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.253.

operor, -ari

Post prandium operabatur manibus suis maxime opera, que ad ecclesie et sanctarum reliquiarum erant ornatum (*sc. S.Margareta*): *Vita Marg.* p.19.

operor, -ari

Que cum non solum in ipsius sepefati fratris Iacobi detractionem et infamiam cedant et retorqueantur livore quodam fomite et odio, verum etiam in detrimentum fidei et salutis populi huius regni et enervacionem sancti operis, quod operatus est in ipso regno: *1439 AA Bosnae* p.175.

opertio, -onis f. (opercio)

Secundo debet esse signum pudoris opercio. Ier. XIII.: Operuerunt capita sua, scilicet in signum verecundie (cf. Ier. 14,4): *Serm. Quinqu.* 3 (p.30).

opertio, -onis f.

Secunda est opercio nubis: *Serm. Quinqu.* 14 (p.49).

opertio, -onis f.

Invenitur autem multiplex opercio conveniens
Beato Stephano: *Serm. Quinqu.* 14 (p.49).

opes, -is f.

Ludovico regi, vestrae reip<ublicae> amicissimo in iuventae flore, quod allicere vehementius ad pietatem debet, constituto ferte opem: 1521 Kautona, *Hist.crit.* XIX p.306.

opes, -is f.

Ludovico regi, vestrae reip[ublicae] amicissimo in iuventae flore, quod allicere vehementius ad pietatem debet, constituto ferte opem: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.306.

ophthalmia, -ae f.

Quin etiam singula membra propriae infestant
egritudines: caput cephalea, ... ophthalmia: BONF.
Symp. III,442.

opifex, -icis m.

Ad ipsas partes Transalpinas exercitualmente profecti fuimus ... supremo opifice cooperante, qui a suis auxilii sui commodum procul ponere non novit: 1411 Katona, *Hist.crit.* XII p.62.

opifex, -icis m.

ad ipsas partes Transalpinas exercitualmente profecti fuimus ... supremo opifice cooperante, qui a suis auxilii sui commodum procul ponere non novit: 1411 Katona, *Hist.crit.* XII p.62.

opilio, -onis *m. in nomine proprio*)

Quibus (*sc. florenis*) ex parte quorundam Andree Opilionis et Nicolai Bochkor ... idem Stephanus ... convictus et aggravatus esse asserebatur:
1512–1516 Horváth, Pótlások p.177.

opinio, -nis *m.*

Nisi mea me ludat opinio: 1514 TAUR. *Epist.* 1
(p.129).

opisthonus,-i m. (opisthanos)

Quin etiam singula membra propriae infestant
egritudines: caput caphelea, ... opisthanos ...
abest: BONF. *Symp.* III,444.

opitulamen, -inis *n.*

Nobis per eosdem in contemptum nostri regii honoris captivatis ac divino opitulamine in brevi captivitate ab eadem evadentibus et liberatis idem dominus ... nostre claritati ferventer studuit conplacere: *1404/1406 TGy 1935/I p.77.*

opitulamen, -inis *n.*

Sed ipsis omni opitulamine et auxilio adesse dignentur et velint: *1499 Szapolyai oklt.* p.257.

opitulator, -ari

Certi estote, quod vobis pro hac re ulterius non scribemus, nec in aliquo vobis contra ipsos dominos vestros patrocina**bi**mur seu opitula**bi**mur:
1514/? Wenzel, Dóczyak p.68.

oportet, -ere, oportuit

Nunc vero non ita, neque aliam causam affert, nisi litteras et mandata ... regis serius, quam oportebat, venisse: 1525 BROD. *Epist.* p.118.

oportet, oportuit

Facile (*sc. credere potes*), modo quantum laboris populi praefectum subire oporteat, ad amussim examinaris: VALENT.ECK p.48.

oportet, oportuit

His triturationibus nostris boni aequique consules oportet: 1514 TAUR. *Epist.* 1 (p.129).

oppeto, -ere

Si nulla, medius fidius, esset religio, nulla pietas, quis est adeo mentis inops, adeo oblitus sui, qui haec barbarorum portenta perferre possit, nec malit mortem millies oppetere, quam pati id servitutis iugum?: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.249.

oppeto, -ere

Si nulla, medius fidius, esset religio, nulla pietas, quis est adeo mentis inops, adeo oblitus sui, qui haec barbarorum portenta perferre possit, nec malit mortem millies oppetere, quam pati id servitutis iugum?: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.249.

oppidanus, -a, -um

Si nullus aliquando maneret in illo monasterio,
subiungentes iidem oppidani: Erdélyi, itRegister
p.125.

oppido *adv.*

Ecce, die altero in congressu belli oppido sagitta est vulneratus et pertimescens damnationem, combussit mox dictam chartam: Szilády, *Temesvári* p.32.

oppidum, -i n.

Testis interrogatus respondit se scire et vidisse, quod annis proximis preteritis dicti fratres ... extra illud oppidum sepius tabernas frequentassent: Erdélyi, *Register* p.84.

oppletio, -onis f.

Quin etiam singula membra propriae infestant
egritudines: caput caphelea, ... oppletio ... abest:
BONF. *Symp.* III,443.

oppletus, -a, -um

Egidium Moravum meum, hominem mehercule non tam frugi quam fidei, virtutum ac integritatis oppletissimum mei gratia commendatum habere non dedigneris: 1514 TAUR. *Epist.* 1 (p.129).

oppono, -ere

Ipse Colocensis hiis rebus cognitis castra in eis locis, quo exercitus hostium venturus est, posuit seseque hosti venienti opposuit: 1525 Theiner, *Vet.Mon.* II p.655.

oppono, -ere

Puppibus opponunt validas in gurgite puppes:
IAN.PANN. *Paneg.* 3,2,210.

opportuna, -orum *n.*

Omnia et singula, que circa cognitionem eiusdem cause necessaria fuerint quomodolibet vel opportuna: Erdélyi, *Register* p.32.

opportunitas, -atis f.

Oportunitatem malis prebet, hominem errare facit, ferecundiam tollit, pigriciam et sompnolenciam inducit: *Serm. Quinqu.* 11 (p.43).

opportunitas, -tis f.

Quae vel incuria vel potius negligentia tua non parum molestiē mihi suggessit, maxime, cum tabulariorum aut scribendi non defuerit opportunitas:
1514 TAUR. Epist. 1 (p.128).

opportunus, -a, -um

Misit et ipse ... oratorem, quod pro avertendis periculis aperte imminentibus opportunum sedis apostolicae praesidium imploraret: 1524 BROD. *Epist.* p.86.

opportunus, -a, -um

Scribitis, quod coloni nostri ... vellent contra vos nobis conqueri. Hoc non curetis, cum venerint, dabitur eis responsio et relatio oportuna: 1515 Horváth–Neumann–Pálosfalvi–C. Tóth, *Levelesláda* p.103.

opportunus, -a, -um

Quia idem comes ... nobis et regno nostro diversa servitia fidelitatis impenderat temporibus oportunis: 1278/1282 *Erd.Múz.* 1992 p.82.

oppositio, -onis f.

In huius autem oppositionem predicti actores monstrassent intra terras ... quendam collem:
1386 Keglevich, Garamsztb. p.219.

oppositum, -i n.

Deinde infra penes terram Fabiani ad metam terream in opposito ipsarum duarum metarum sitam predictis filiis Lachk ... dedissent: 1374 Keglevich, *Garamsztb.* p.186.

oppositum, -i *n. 'ex opposito'*

Quod ipsi ... magistrum Nicolaum ... a sepi-
ri factione seu preparatione cuiusdam sepi inter
fundos curiarum eorundem ... ex opposito ec-
clesie Beate Virginis ad occidentem adiacentes
fieri debende ... prohibuissent: 1362 Mészáros,
Visegrád p.130.

oppressio, -onis f.

quamvis regia m[aiestas] pro honore suo et pro honore caesareae m[aiestatis] numquam mittere solita sit aliquem ad caesaream m[aiestatem], qui non sit de primis nobilibus regni suae m[aiestatis] et ideo exspectasset illos sine oppressione teneri: 1496 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.47.

oppressio, -onis f.

Quamvis regia m<aistas> pro honore suo et pro honore caesareae m<aistatis> numquam mittere solita sit aliquem ad caesaream m<aistatem>, qui non sit de primis nobilibus regni suae m<aistatis> et ideo exspectasset illos sine oppressione teneri: 1496 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.47.

oppressio, -onis f.

Replerunt amaritudine thabernaculum mentis nostre ille enormes offense reterite et istud novum horrendum facinus in Dei contumeliam, nostram iniuriam permaximam, nostri cleri lamentabilem oppressionem: *1422 Mon.episc.Zagr.* VI p.67.

opprimo, -ere, -pressi, -pressus

Qua fraude et simulatione nihil aliud agebatur,
quam ut nos securos et imparatos possunt oppri-
mere: 1524 BROD. *Epist.* p.86.

opprimo, -ere, -pressi, -pressus

Isti ... principes vestri immortalibus odiis inter se et armis nunquam intermorituris concertantes adiuvant multum hostem ad nos opprimendos:
1524 BROD. Epist. p.101.

opprimo, -ere, -pressi, -pressus

Venerunt nova de Constantinopoli ... Imperatorem aegre tandem seditione oppressa coactum id facere, quod milites postulaverant: 1525 BROD. *Epist.* p.119.

opprimo, -ere

O caecas hominum mentes, quas tantae perturbationis stupor oppressit!: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.246.

opprimo, -ere

Ne rustici supradicti opprimerentur et duppliciter punirentur: 1515 Horváth–Neumann–Pálosfalvi–C. Tóth, *Levelesláda* p.101.

opprimo, -ere

O caecas hominum mentes, quas tantae perturbationis stupor oppressit!: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.246.

opprobriosus, -a, -um

Peto prefatum dominum prepositum per vestras
venerabilitates mihi indigne ... molestias et ob-
probriosas iniurias inferentem ... condemnari
debere pronuntiari: *1425 Pozsonyi viszály* p.263.

opprobrium, -i n.

Vide ergo miser si confitearis, vitabis supplicia,
acquirens premia effugiens confusionem et op-
probria sempiterna: PAUL. HUNG. *Penit.* p.201.

opprobrium, -ii n.

Ut possint (*sc. iusti*) esse in derisum et in despectum et in obprobrium omnibus, quasi iam non cum vivis, sed cum mortuis deputati, despecti et deiecti: GEORG.HUNG. *Tract.* p.340.

oppugno, -are (obpugno)

Ipse dominus noster rex plures quam tria milia gentium ... cum eisdem confligentes auxilio divino manu obpugnanti prost<r>avit:1470 Zimmermann, *Urkb.* VI p.461.

oppugno, -are

Cum hac efferata barbarorum colluvie gens Hungara centesimum supra quadagesimum annum nunc oppugnans, nunc repugnans assidue conflictatur: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.249.

oppugno, -are

Cum hac efferata barbarorum colluvie gens Hungara centesimum supra quadagesimum annum nunc oppugnans, nunc repugnans assidue conflictatur: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.249.

oprimo, -ere

Ne futuro vere a potentissimo hoste ... penitus
opprimar et degluciar: 1524 Theiner, *Mon.Slav.* I
p.584.

ops, -is f.

Vestram sanctitatem supplex oro, ... ut me ista agentem suo solito favore et gracia prosequi dignetur et res nostras in summo periculo constitutas auctoritate et ope sua adiuvare: 1525 Theiner, *Vet.Mon.* II p.656.

ops, -is f.

Partium etiam nostri atque officii esse et nostrae pietati imprimis congruere duximus in maximo discrimine fluctuanti et quasi labenti regno providere opemque ferre debere: 1490 Wenzel, *Dóczyak* p.19.

ops, opis f.

Misit (*sc. papa*) ... litteras ad omnes principes exhortans eos, ut velint ... regno Hungariae vel ei parti Christianitatis, si qua laborare coeperit, opem ferre: 1524 BROD. *Epist.* p.98.

optatus, -a, -um

In negotiis vestrae maiestatis credo nos ... optatam relationem in omnibus habituros: 1523 BROD.
Epist. p.83.

optatus, -a, -um

Nihil mihi optatius certe fuisset, quam vestrae
maiestati ... servire: 1525 BROD. *Epist.* p.118.

optima, -orum *sensu subst.*

Universa et singula optima me de hoc seculo decedente fieri debenda inseri feci atque conscribi modo testamentario: 1456 Neumann, *Korlátköviek* p.179.

opto, -are

Si felicem et optatum ... exitum habebunt (sc. *connubia*): 1525 Theiner, *Vet.Mon.* II p.655.

opto, -are

Neque sum ... natura adeo ambitiosus, ut patrocínio vestrae serenitatis ... aliud consequi optem, quam unde possim commodius et honorificentius vestris maiestatibus servire: 1524
BROD. *Epist.* p.95.

opulens, -tis

Ut Pannonia opulentissima olim et ditissima provincia ad usus communes vix suppeditare sumtus valeat: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.252.

opulens, -tis comp.

Cui donec de opulentiori beneficio providebitur:
1515 Katona, Hist.crit. XVIII p.839.

opulens, -tis

Ut Pannonia opulentissima olim et ditissima provincia ad usus communes vix suppeditare sumtus valeat: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.252.

opulentia, -ae f.

Et qui olim rerum opulentia militum robore bellicoque omni apparatu nullis eramus mortalium secundi: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.252.

opulentia, -ae f.

Et qui olim rerum opulentia militum robore bellicoque omni apparatu nullis eramus mortalium secundi: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.252.

opulentus, -a, -um

Dandi ... subsidii ... a ... principibus, maxime a rege Angliae et Portugaliae, duobus opulentissimis et pecuniosissimis principibus, multi essent modi: 1523 BROD. *Epist.* p.74.

opus est

Quibus tamen, ubicunque sint, iam non est opus
istis aliis nuper missis: 1524 BROD. *Epist.* p.102.

opus, -eris n.

Circa cuius operis (*sc. renovationis tecturae*) laborem asseres iam duobus florenis aureis comparare feci: 1477 Neumann, *Korlátköviek* p.181.

opus, -eris *n.*

Et si opus fuerit: Erdélyi, *Register* p.42.

opus, -eris *n.*

Dei auxilio ego indignus magnis et multis laboribus me ipsum ultra vires perurgendo recollegi et propria manu conscripsi hoc opus Aurei Rosarii theologicæ sapientie: Szilády, *Temesvári* p.54.

[Szovák] 2015.2.16.

opus, -eris *n.*

Post prandium operabatur manibus suis maxime opera, que ad ecclesie et sanctarum reliquiarum erant ornatum (*sc. S.Margareta*): *Vita Marg.* p.19.

opus opus est

Licet in tanta vestrae sanctitatis in hanc rem propensitate nullis ... precibus opus esse intelligam:
1525 Theiner, *Mon.Slav.* I p.589.

[Szovák] 2015.2.16.

oratio, -onis f.

Universis tam praesentibus, quam posteris, praesentes litteras inspecturis fr[at]er M., minister et servus fratrum ordinis minorum per Hungariam custodesque totius provinciae cum universis discretis ad capitulum provinciale congregatis salutem et orationes in Domino!: 1248/XVIII CD
Hung. IV/2 p.23.

oratio, -onis f.

Ut a prima diei hora usque alterum prandium
conventus orationes suas continuaret: *Vita Marg.*
p.19.

oratio, -onis f.

Ne aliqua sororum supervenientium orationum
suarum instantium (*ed.corr.:* instantiam) inter-
rumperet: *Vita Marg.* p.19.

oratio, -onis f.

(B.Margareta) noctes quoque pluries oratione pro magna parte ducebat insomnes: *Vita Marg.* p.19.

oratio, -onis f.

Que (*sc. matronae*) eam multo affectu de diversis regni partibus pariter venientes videre poterant, ... se ... eius orationibus cum devotione commendantes ad propria cum gaudio remanebant (*sic ms., ed. corr.: remeabant*): *Vita Marg.* p.18.

orator, -oris *m.*

Supplico humillime, dignetur tam ad maiestatem regiam ac reginalem, ... quam etiam ad magnificentum dominum oratorem suum ... in mei commendationem suas litteras dare et efficere: 1524
BROD. *Epist.* p.94–95.

orator, -oris *m. aláírásban!*

Eiusdem maiestatis vestrae servitor et capellanus
humillimus Stephanus Brodericus praepositus
Quinqueecclesiensis, orator: 1523 BOD. *Epist.*
p.74.

orbis, -is f.

Quibus (sc. gestis reges) gentem hanc Scythicam non solum claram magnificamque nomine et gloria reddiderunt, verum famam ipsius per totum orbem terrarum longe lateque diffusam ad ethera usque extulerunt: *1505 Tudománytár* 1839/VI p.66.

orbis, -is m.

Codre, tuum serva hospitium, quo Codrior alter
orbe vago non est, omnia solus habes: 1514 TAUR.
Epist. 1 (p.129).

orbo, -are non plene liquet.

Quod iterum quomodocumque ex promissione (*sic, recte forsitan*: permissione) divina egritudinis orbato (*sic*) multum gravi decumbens positionem atque statum meam instabiles et periculosa considerando animadverti: 1456 Neumann, *Korlátköviek* p.179.

orbo, -are

Quandocunque hoc regnum principe et rege orbabitur: 1505 *Tudománytár* 1839/VI p.67.

[Szovák] 2015.2.16.

orbo, -are

Et impresentiarum magno quodam decore ornamentoque orbatus videar: 1515 Theiner, *Mon.Slav.* I p.560.

ordinarius, -a, -um

Ut ipse querelas cunctorum nostrae ordinariae iurisdictioni subiectorum forum ecclesiasticum dumtaxat respicientes audire ... possit: 1443
Zimmermann, *Urkb.* V p.122.

ordinarius, -a, -um

Quod huiusmodi occasione inter partes ipsas nullam haberemus iurisdictionem ordinariam vel delegatam: 1385 Süttő, *Anjou* II p.299.

ordinatio, -onis f.

Qui premissis procuratoris constitutioni, creationi, ordinationi, et ratihabitioni aliisque omnibus et singulis dum ... fierent et agerentur: Erdélyi, *Register* p.44.

ordinatio, -onis f.

Quod ipse ... per ordinationem proborum et nobilium virorum cum prefato Stephano ... super satisfactione rerum paraffernalium nobilis domine Katherine, sororis sue ... ad debite pacis unionem ... devenerunt: 1366 Keglevich, *Garamsztb.* p.143.

ordino, -are

De puro tritico, quem (*sic*) seminare feci, tecturam ecclesie ... filius meus ordinare et renovare faciat: 1477 Neumann, *Korlátköviek* p.181.

ordino, -are

Si iidem magister aut sui vepres expurgando in ipsa terra pratum ordinarent: 1387 Keglevich, *Garamsztb.* p.225.

ordino, -are

Quare omnibus melioribus modo, via, iure, forma et causa, quibus melius et efficacius ... ordinavit eundem magistrum ... nunc in Romana curia residentem suos veros, legitimos ... nuncios speciales et generales: Erdélyi, *Register* p.42.

ordino, -are

Quam (*sc. pecuniam*) illi a vestra maiestate ordinaturam (*sic, recte forsitan: ordinaturum*) me et soluturum pollicitus fueram: C. Tóth, *Bátori* p.220.

ordino, -are

Inter ceteras curas vestras non obliviscamini ordinare et emere illa pecora ex pecuniis, que habebitis: 1515 Horváth–Neumann–Pálosfalvi–C. Tóth, *Levelesláda* p.103.

ordino, -are

Preterea provideatis quamprimum et ordinetis ad coquinam domini nostri ... ducentos boves mactabiles: 1515 Horváth–Neumann–Pálosfalvi–C. Tóth, *Levelesláda* p.100.

ordino, -are

De servis autem et ancillis manumittere sibi concessimus facultatem, ratum et firmum habentes per omnia, quicquid idem fecerit, ordinaverit in premissis: *1278/1282 Erd.Múz.* 1992 p.82.

ordino, -are

Recte id et coeptum et institutum et ordinatum
iudicamus: 1523 BROD. *Epist.* p.71.

ordo (simplex), -inis m.

(Sessionem, que) haberetur ac integrum vicum simplicis ordinis a parte meridiei ... eidem ... commisissent: *1414 Zsigm. oklt. IV,2305.*

ordo, -inis *m.*

Propter quae dum in certo iudicio in hoc officium comitatus de Posega per nos assumtus sit et honorificentissime versatus (*sc. praedecessor vester*), ideo ut tu quoque in illo ordine ac genitor tuus egregius ... in eodem honore comitatus claruerit, dignitatem tuam conservare (*sic, sc. possis*): 1525 Katona, *Hist.crit.* XIX p.562.

ordo, -inis *m.* 'series' (*domorum*) (?) : — házsor,
utca
in linea seu platea simplicis ordinis in eadem (scil.
possessione):1413 *Zsigm.oklt.* IV,353.

ordo, -inis *m.*

Ut vix a quopiam huius ordinis homine uberior obsequiorum seges foret exspectanda: 1518 Kato-
na, *Hist.crit.* XIX p.132.

ordo, -inis *m.*

Propter quae dum in certo iudicio in hoc officium comitatus de Posega per nos assumtus sit et honorificentissime versatus (sc. praedecessor vester), ideo ut tu quoque in illo ordine ac genitor tuus egregius ... in eodem honore comitatus claruerit, dignitatem tuam conservare (sic, sc. possis):
1525 Katona, Hist.crit. XIX p.562.

ordo, -inis *m.*

Precamur religiosum virum, Iohannem presbyterum de Bazana ordinis Sancti Spiritus vobis velitis nostri ob respectu (*sic, recte: respectum*) habere commendatum: 1469 Zimmermann, *Urkb.* VII p.369.

ordo, -inis *m.*

Comes de Corduba omnia alia ex ordine referre poterit: 1524 BROD. *Epist.* p.89.

ordo, -inis *m.*

Volumus et declaramus attentis praesertim statutis et ordinationibus per consulum Brassoviensem in favorem ordinis clericalis factis, quod (etc.): 1507 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.481.

ordo, -inis *m.*

hoc regno ... novissime vero ex nefaria popularis multitudinis in superiores ordines rebellione tributisque etiam et vectigalibus magna ex parte spoliato: 1525 Katona, *Hist.crit.* XIX p.559.

ordo, -inis *m.*

Ut vix a quopiam huius ordinis homine uberior obsequiorum seges foret exspectanda: 1518 Kato-
na, *Hist.crit.* XIX p.132.

ordo, -inis m.

Quatenus observatā iustitiā agatis in premissis,
prout ordo iuris dictabit pariter et rationis: 1385
Süttő, *Anjou* II p.299.

ordo, -inis *m.*

Qualiter nonnulli clerici tam in maioribus, quam etiam in minoribus ordinibus constituti omni obedientia suorum superiorum abiecta contra eosdem superiores suos pertinaciter rebellizare ... consuevissent: 1465 Zimmermann, *Urkb.* VI p.207.

ordo, -inis *m.*

Qualiter nonnulli clerici tam in maioribus, quam etiam in minoribus ordinibus constituti ... contra ... superiores suos ... rebellizare ... consuevissent in scandalum totius ordinis clericalis:
1465 Zimmermann, *Urkb.* VI p.207.

ordo, -inis *m.*

Hoc regno ... novissime vero ex nefaria popularis multitudinis in superiores ordines rebellione tributisque etiam et vectigalibus magna ex parte spoliato: 1525 Katona, *Hist.crit.* XIX p.559.

ordo, -inis *m.*

Priore et conventu monasterii Beati Ioannis Baptistae eiusdem ordinis Carthusiensis de Lapide Refugii fundati degentibus pro perpetuis missis quolibet die celebrandis fecisse dignoscuntur:
1509 Szapolyai oklt. p.299.

[Szebelédi] 2015.2.16.

ordo, -inis *m.*

Ut etiam nobis non posset esse non molestum
quidquam praeter veterem eorum ordinem in re-
gno nostro constitutionem renovari: 1525 BROD.
Epist. p.109.

ordo, -inis *m.*

Qui et monasteria hic sua in debitum redegit ordinem, et religioni sua doctrina suaque sanctimonia plurimum conducit: 1525 BROD. *Epist.* p.109.

ordo, -inis m.

Et hoc notatur, cum dicit (2 Cor. 4,6): De tenebris, id est post tenebras, id est post nichil, ut tenebra ponatur pro pura privacione, ut nichil ante fuerit, et prepositio dicat ordinem, non materiam: *Serm. Quinqu. 37* (p.87).

ordo, -inis *m.*

In villa Walko a quadam fovea circa ortum Laurencii ... existenti infra directe ad plateam per longitudinem ipsius ville procedentem ... ordo sessionis ipsius ville meridionalis usque ad domum seu curiam Petri ... iobagiones locandi habeant facultatem (*sic*): 1341 Diaconescu, *Documente* p.32; *Dl* 30640.

ordo, -inis m.

Universis tam praesentibus, quam posteris, praesentes litteras inspecturis fr[at]er M., minister et servus fratrum ordinis minorum per Hungariam custodesque totius provinciae cum universis discretis ad capitulum provinciale congregatis salutem et orationes in Domino!: 1248/XVIII CD
Hung. IV/2 p.23.

ordo, -inis *n.*

Ut fratres ordinis ... suspectas feminas pluries
ad monasterium ac refectorium et cellas eorum
duxissent: Erdélyi, *Register* p.86.

organum, -i n.

Spiritus ... sensibilis de capite in membra corporis diffunditur et secundum dispositionem organorum format act[t]um in operationem: GEORG. HUNG. *Tract.* p.396-398.

orientalis, -e

Qui (*sc. hostes nostri*) dum anno superiore universam Europam falsis complent rumoribus eorum imperatorem bellis orientalibus distineri: 1524
BROD. *Epist.* p.85.

orientalis, -e

Quum animadvertissemus caesarem illum cum principibus orientalibus et sibi convicinis bona satis amicitia coniunctum esse: 1503 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.348.

originalis, -e

Ut ... cives ... literas eorum originales ... producere debeant: 1465 Zimmermann, *Urkb.* VI p.214.

originalis, -e

Contra culpam originalem principalem datur baptismus, contra actuaalem mortalem penitencia, contra venialem extrema unccio: *Serm. Quinqu.* 29 (p.76).

originalis, -e

Nam de fonte baptismi fluit aqua ad mundacionem culpe originalis: *Serm. Quinqu.* 29 (p.75).

originarius, -ii m.

Ut natus in domo ex propria familia servo vel ancilla, qui proprie dicitur originarius, et servus glebe, quales dicuntur fuisse vernaculi Abrae: *Serm. Quinqu. 21* (p.61).

originor, -ari

Per nervos vero procedentes a parte posteriori perficit motum in manibus et pedibus et toto corpore, ut ait Constantinus philosophus, et ita a capite originatur sensus et motus: *Serm. Quinqu.* 3 (p.31).

origo, -inis f.

Aquam diximus esse gratiam ad bonum operandum datam, cuius requirentes originem, situationem et utilitatem dicimus, quod origo aque, id est gratie est fontana divinitas: *Serm. Quinqu.* 18 (p.56).

origo, -inis f.

Hec virgo Margareta ex illustri prosapia regum
Hungarie duxit originem: *Vita Marg.* p.17.

orior, -iri

Interrogetur unde novit et a quibus illa fama et vox ortum habuerit: Erdélyi, *Register* p.48.

orior, -iri

Testis tamen propter reverentiam ordinis ad evitanda scandala, qui exinde oriri possent, minime fieri permisisset: Erdélyi, *Register* p.131.

ornamentum, -i n. (ornamentum domorum)

Ornamentum domorum (trecenti florenum valens, non habet per iniuriam): *1413 Zsigm.oklt.*
IV,1056.

ornamentum, -i n.

Item ornamenta selle, videlicet frenum et vulgo farmetring cum argento, crepas et calcaria lego filio meo Mathie: *1515 MTT XI p.134.*

ornamentum, -i n.

Singularem curam et sollicitudinem de ipsorum
ornamento et commodo, honorisque et officii
accessione habendam duximus: 1501 Katona,
Hist.crit. XVIII p.297.

ornatus, -a, -um (hornatus)

Unde dicit Plato in Timeo, quod caput est preter ceterum corpus hornacius et optima quadam emi-nencia dignum: *Serm. Qinqu.* 3 (p.31).

ornatus, -us *m.*

Post prandium operabatur manibus suis maxime opera, que ad ecclesie et sanctarum reliquiarum erant ornatum (*sc. S.Margareta*): *Vita Marg.* p.19.

orno, -are

Neque cessabo condicionem hominis, quibus poterō rationibus, ornare et indies (*sic*) facere auctiorem: 1525 Theiner, *Vet.Mon.* II p.655.

orno, -are

In hiis omnibus dampnatur in mundanis ornatus ambiciosus vestimentorum, voluptas et mollicies stramentorum, curiositas et sumptuositas edificiorum: *Serm. Quinqu.* 13 (p.48).

orno, -are

Quisquis magnificis ornatus convenit aulis: IAN.
PANN. *Paneg.* 3, 1, 277.

[Szovák] 2015.2.16.

oro, -are

Que (*sc. B.Margareta*) ... orabat assidue quasi sine intermissione: *Vita Marg.* p.19.

orphanus, -i m.

Nec deseret orphanos meos: *1499 Szapolyai oklt.*
p.256.

[Szebelédi] 2015.2.16.

ortophnoea, -ae f.

Quin etiam singula membra propriae infestant
egritudines: caput caphelea, ... ortophnoea ...
abest: BONF. *Symp.* III,444.

ortus, -us *m.*

Oportet ad ortum solis te adorare: *Serm. Quinqu.*
9 (p.39).

ortus, -us *m.*

Circa Christi ortum in verbis istis primo notificatur oriendi tempus, secundo exprimitur utcunque nascendi modus: *Serm. Quinqu.* 11 (p.43).

ortus, -us *m.*

Item eodem die in ortu dedi domino magnifico
d<enarios> 3 (p.Vien<nensem> 1: 1521 Nógrádi,
Kanizsai II,631 (p.47).

ortus, -us *m.*

Ab ipsa vero meta per eandem vallem versus ortum solis procedendo sub arbore piri esset meta terrea: 1369 Keglevich, *Garamsztb.* p.163.

ortus, -us *m.*

Cum quidam fideiussores quendam Stephanum Sakal in ortu fratrum capere voluissent: Erdélyi, *Register* p.109.

[Hegy] 2015.2.16.

os, oris *n.* (*plur.acc.:* hora)

Cuius (*sc. Iesu Christi crucifixi*) quinque vulnerum
loca perfusis sepius hora lacrimis deosculabatur
(*sc. B.Margareta*): *Vita Marg.* p.19.

os, oris n.

Literas testamentales ... secundum illud legis, quod in ore duorum vel trium stet omne verbum, quo ad omnes suas ... continentias ... acceptamus : 1463 Zimmermann, *Urkb.* VI p.155.

osculum, -i n.

Gloriosum genus victoriae titulusque triumphii
laudifluus perhibetur gloria decoratus virtutum,
dum inter orbis primates pacis perpetuae libatur
osculum, per quod dissensionum seditioes emi-
nus propelluntur et subditis dulcioris tranquillitatis
commoda salubrius propinquantur: *1336 CD*
Hung. VIII/4 p.175.

osculum, -i n.

Gloriosum genus victoriae titulusque triumphii laudifluus perhibetur gloria decoratus virtutum, dum inter orbis primates pacis perpetuae libatur osculum, per quod dissensionum seditioes eminus propelluntur et subditis dulcioris tranquillitatis commoda salubrius propinquantur: *1336 CD Hung. VIII/4 p.175.*

ostendo, -ere, ostendi, ostentus

Neque ulla ratione magis poterit vestra maiestas suam in me gratiam ostendere, quam si servitute mea quantulacunque uti fuerit dignata: 1525
BROD. *Epist.* p.110.

ostendo, -ere

Ubi idem Draag debitum sue fidelitatis ostendens regio sacro dyademati ac nobis ... studuit complacere: 1385 Süttő, *Anjou* II p.265.

ostendo, -ere

Sicut idem Paulus ostensiset: *1419 Zsigm.oklt.*
VII,169.

[Szovák] 2015.2.16.

ostendo, -ere

Ut ostenderet Dominus, quo spiritu adulta esset
gubernanda (*sc. B.Margareta*): *Vita Marg.* p.17.

ostendo, -ere

Quemadmodum tu ex epistola mea cognosces,
cum tibi copias ostendet Aegidius meus: 1516
TAUR. *Epist.* 2 (p.174).

ostensio, -onis *f.hostensio*

1358 Erd.oklt. III,1032.

[Szovák] 2015.2.16.

ostensio, -onis f.

Ubi ostensio dictorum actorum finita fuisset:
1386 Keglevich, Garamsztb. p.219.

ostensor, -oris *m.*

Item feria tertia ... misi ad Kanisa pisces et dedi ostensori d<enarios] 25: 1521 Nógrádi, *Kanizsai* III,270 73).

ostensor, -oris *m.*

Misimus erga vestram dominationem hos, ...
presentium scilicet ostensores: *1505 Szapolyai*
oklt. p.268.

[Szebelédi] 2015.2.16.

ostensor, -oris *m.*

Scilicet ostensores per dominia et tributa nostra
detulerint: *1499 Szapolyai oklt.* p.254.

[Szebelédi] 2015.2.16.

ostentor, -oris *m.*

Eodem die misi litteras magnifici domini ad Kanysa ... et litterarum ostentori (*ed. corr. ex littere ostensori*) dedi d<enarios> 12: 1521 Nógrádi, *Kanizsai* III,758 (p.99).

ostium, -ii *n.* (hostium)

Benedictum in hostio ecclesie ... stantem reperiens: *1444* Dreska 568,III.

otiose *adv.*

Ne tempus ociose transeat: GEORG.HUNG. *Tract.*
p.336.

otiose *adv.*

In dormitorio se habeant (sc. religiosi) quiete, nec ociose discurrant. Ubicunque fuerint, non ociosa, sed utilia dicant: GREG. GYÖNGY. *Epit.* XXVIII (p.53^v).

otiosus, -a, -um

In dormitorio se habeant (sc. religiosi) quiete, nec ociose discurrant. Ubicunque fuerint, non ociosa, sed utilia dicant: GREG. GYÖNGY. *Epit.* XXVIII (p.53^v).

otium, -ii n.

Iste dantur in celo, ubi est sabbatum delicatum (*Is 58,13*), id est ocium quietum et solaciosum: *Serm. Quinqu. 12* (p.46).

otium, -ii n.

Video principes Christianos partim inter se digladiari, partim otio domestico torpere, et nihil penitus de re Christiana pensi habere: 1523 BROD. *Epist.* p.73.

Ottomani, -orum *m.*

Maiores vestri nondum tantis incrementis Turcarum imperio aucto, quum bella ab Ottomanis ingruerent, Pannoniae semper rebus opem tulere: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.304.

Ottomanus, -a, -um

Neque enim antea Ottomana gens nomini Hungarico inimica ... regnum nostrum invasit: *1521*
Katona, *Hist.crit.* XIX p.303.

Ottomanus, -a, -um

Neque enim antea Ottomana gens nomini Hungarico inimica, quae ... implacabile odium nobiscum exercuit, ... militum copia ... instructor ... regnum nostrum invasit: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.303.

ovicula, -ae f.

Quem (sc. affectum) ... paternitas vestra innatum in oviculas Christi ... gerit: *1525 M.Sion*
1867 p.126.

ovicula, -ae f.

Quem (*sc. affectum*) ... paternitas vestra innatum in oviculas Christi ... gerit: *1525 M.Sion*
1867 p.126.

ovis, -is f.

Ordinetis etiam oves castratos (*sic*) pro coquina:
1515 Horváth–Neumann–Pálosfalvi–C. Tóth, *Le-
velesláda* p.100.

ovum, -i n.

A feria sexta ... exposui ad coquinam, videlicet carnes bovinas et vitulinas, ad pisces, ova et lac d<enarios> 85: 1521 Nógrádi, *Kanizsai* II,745 (p.53).

ovum, -i n.

Quod si vestra serenitas cum uno curru litteras mitteret, unum ovum super ipsis non daret, quia Budae apud vestram serenitatem pro uno ortone litteras posset habere, cum quibus totum mundum perlustraret: 1519 Wenzel, *Dóczyak* p.80.

pacatus, -a, -um

Cupientes fines Hungariae et Poloniae regnorum
pacatos reddere: 1411 Katona, *Hist.crit.* XII 45.

[Szovák] 2015.2.16.

pacatus, -a, -um

Cupientes fines Hungariae et Poloniae regnorum
pacatos reddere: 1411 Katona, *Hist.crit.* XII p.45.

pacatus, -a, -um

Nos contra, suam et christianissimae ... reginae ... optimam valetudinem, tranquillum pacatum-que statum regnorum suorum et cetera omnis felicitatis argumenta aequis auribus ab eodem nuncio suo accepimus: 1505 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.418.

pacifice *adv.*

Silva predicta ... pacifice et libere utuntur: 1511
Szapolyai oklt. p.322.

[Szebelédi] 2015.2.16.

pacifico, -are

Quod nomen competit S<alomoni> propter sui temporis et status tranquillissimam pacem, quia et in se pacem habuit, et quando venit, mundum pacificavit: *Serm. Quinqu.* 12 (p.44-45).

pacifico, -are

Tandem partes ... coram nobis ... propter bonum pacis et mutue fraternitatis unionem talem inter se in universis possessionibus ipsorum ... ex nostra iudiciaria permissione pacificantes divisionem perpetuam unanimiter fecisse retulerunt: *1341 Diaconescu, Documente p.32.*

pacificus, -a, -um

Sic particula terre ... per ... filios Laurentii ...
in ipsa pacifica compositione eis data ab ipsis dua-
bus metis incipiens *sc. est*): 1374 Keglevich, *Gara-
msztb.* p.186.

pactum, -i n.

Quod vel quam (*sc. ius vel proprietatem ipse*) in fundo seu curia ... quocumque titulo ex aliquibus pactis, condicionibus et compositionibus cum eodem Stephano litterato initis habere sperasset: 1364 Mészáros, *Visegrád* p.132.

pactum, -i n.

Qui onus tuendi et defendendi prefatos fratres . . .
in dicto monasterio in seipsum penitus et omnino
sub certis pactis et obligaminibus recepit: Erdélyi,
Register p.33.

pactum, -i n.

De negotio vero Prutenico repetivit illa eadem, quae superioribus diebus dixerat, ... multa tamen questus de magistro, qui sede apostolica inconsulta religionem a sola sede apostolica dependentem hoc pacto profanavisset: 1525 BROD. *Epist.* p.119.

paedagogus, -i m.

Item Stephano litterato pedagogo domini Ambrosii de Varda legavit (sc. episcopus) florenos quinquaginta in monetis: 1524 Bunyitay, Gyulafehérvár p.29; *Dl* 89199.

paedagogus, -i m.

Item Stephano litterato pedagogo domini Ambrosii de Varda legavit (sc. episcopus) florenos quinquaginta in monetis: 1524 Bunyitay, *Gyulafehérvár* p.29. = *Dl 89 199*.

paena, -ae f.

Eadem domina cum dictis filiabus suis debitum ducentarum marcarum simul cum pena earundem ... remiserunt: *1291 Erd.Múz.* 1992 p.84.

paenitentia, -ae f.

Contra culpam originalem principalem datur baptismus, contra actuaalem mortalem penitencia, contra venialem extrema unccio: *Serm. Quinqu.* 29 (p.76).

paenitentiarius, -ii *m.* (penitentiarius)

Ego sum contentus, quod illa pecunia ... Ioannis penitentiarii Hungari ... deponatur in Banco Altoviti iuxta voluntatem ... Philippi de Senis et ... Vincencii Baldi: 1524 BROD. *Epist.* p.87–88.

paenultimo

Duplex matrimonium ... secundo inter ... Ludovicum, primogenitum nostrum ex una et ... Katherinam posthumam ... regis quondam Castelle, Legionis, ... aut si illa nate annos nubiles ex humanis decederet, inter Mariam, sororem eius, penultimo genitam filiam prefati ... regis Philippi, ... neptes prememorati ... Maximiliani ... regis ... amicabiliter ... concordavi-

mus, appunctuavimus, conclusimus: 1507 Kato-
na, *Hist.crit.* XVIII p.524.

[Szovák] 2015.2.16.

paganismus, -a, -um

Iosa Turcus ... recognoscens Deum, verum creatorem suum in sui essentia, proprio motu propriae voluntate, dimissa detestabili fide paganismi, renatus sacri baptismatis unda, fidem veram catholicam est adeptus: 1428 Katona, *Hist.crit.* XII p.505.

paganus, -a, -um

Deinceps de ulteriori victoria contra paganos sumenda omnem spem gerimus et habemus: 1443
Zimmermann, *Urkb.* V p.122.

pagus, -i m.

Sub excommunicationis pena precipimus utriusque pagi hominibus, ... ut (etc.): 1513 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.669.

palam *adv.*

Hoc unum semper et palam profitebor: 1525
BROD. *Epist.* p.110.

[Monostori] 2015.2.16.

palatinalis, -e

Quod ipse iuxta commissionem palatinalem ... haberet ... exhibere litteralia instrumenta coram vobis: 1385 Süttő, *Anjou* II p.262.

palatinalis, -e

Supplicatur maiestati vestrae in personis fidelium eiusdem ... Stephani Theryek ... et Francisci de Rewa secretarii palatinalis: 1525 BROD. *Epist.* p.106.

palatinus, -i m.

Hedvigis, illustris condam domini Stephani de
Zapolya comitis et palatini relictæ etc.: *1514 Sza-
polyai oklt.* p.355.

palatinus, -i m.

Nos, Hedvigis ducissa Thesseniensis, spectabilis et magnifici ... palatini etc. relicta memorie commedamus: *1516 Szapolyai oklt.* p.375.

palatinus, -i m.

Similiter comiti perpetuo terre Scepwsiensis et
regni Hungarie palatino: 1490 SZAPOLYAI OKLT.
p.189.

[Szebelédi] 2015.2.16.

palatium, -i n.

Nos ... palatium seu domum lapideam quondam Conrrady Suevi, machinatoris nostri in civitate nostra Vysegradyensi Teutonicali per viam eiusdem civitatis transversaliter sitam ... contulimus prefato magistro: *1360 Mészáros, Visegrád* p.125.

palatum, -i n.

Nunquam in talibus adherebit lingua palato, nunquam silencio hominum labia conticescent: 1422
Mon.episc.Zagr. VI p.71.

palifredus, -i m.

Lego domino plebano duos florenos auri, equum meum inferiorem palifredum ad opus eiusdem ecclesie Beate Virginis: 1420 Zsigm.oklt. VII,1444.

palifredus, -i m.

lego domino plebano duos florenos auri, equum
meum inferiorem palifredum ad opus eiusdem
ecclesie Beate Virginis: 1420 Zsigm.oklt. VII,1444.

palingarum, -i n.

Quatenus ... ad ipsum capitulum festinanter descendatis et ipsum murum sive palingarum scindentes radicitus evellatis: 1387 Süttő, *Anjou* II p.444; *CD Hung.* X/1 p.393—394; *CD Croat.* XVII p.55—56; *Df* 230666.

pallium, -i n. (palium)

Item palium meum nigrum et subam meam lego domine Sophie: 1477 Neumann, *Korlátköviek* p.181.

palma, -ae f.

Non numerus palmam, sed virtus praestat in armis: IAN. PANN. *Paneg.* 3,2,94.

palma, -ae f.

Igne paradisi ardebit secundum utrumque, quia in carne vestietur fulgore immortalitatis et in anima nunc possidet gloriam eternitatis, quia invictus Christi martir Vincencius tyranno devicto insignem victorie palmam celo gaudens intulit et peracto passionis sue triumpho angelorum ceteribus comitatur: *Serm. Quinqu.* 35 (p.85).

palma, -ae f.

Et cum aliquando in ludo ad verba contentiosa venissent, se invicem ad capillos traxissent, et sese mutuo manibus, palmis pugnisque percussissent: Erdélyi, *Register* p.139.

palma, -ae f.

Ex arce nostra Thrinciniensi, feria sexta ante dominicam Ramis palmarum: *1516 Szapolyai oklt.*
p.377.

Palmae, -arum *f. Dominica in ramis palmarum*
— *virágvasárnap.*
Datum Cracoviae feria quarta post Palmas: 1525
BROD. *Epist.* p.108.

palpare

Quodque litteras eorum lacerassent et sigillum
palpassent: *1492 Szapolyai oklt.* p.207.

palpo, -are

Sed et novissime nos in multis, praecipue Perpignani in regno Arragonum ... facta experientia docuit et palpatae veritatis evidentia instruxit:
1416 Katona, Hist.crit. XII p.251.

paludosus, -a, -um

Per eandem viam ultra vallem paludosam Korman vocatam parum meando ... consimiliter duas antiquas metas reperissent: *1419 Zsigm.oklt.* VII,329.

palus, -dis *m.* (pallus)

(Scil. de metis) Eundo usque quendam pallum seu stagnum: *1413 Zsigm.oklt.* IV,887.

palus, -i m.

Quod capitulum Zagrabiense firmatum sit et clausum fortibus palis ligneis: 1387 Süttő, *Anjou* II p.444; *CD Hung.* X/1 p.393—394; *CD Croat.* XVII p.55—56; *Df* 230666.

palus, -i m.

Iohannes Porkolab testificatus est, qualiter vidit predictum Valentinum sartorem ewaginantem gladium contra Iohannem, ... pro tunc in actu exsecutorem sacre iusticie contra tres hereticos relapsos, pro tunc ligatos ad palos: *1439 AA Bonaenae* p.173.

palus, paludis f.

Et ecce omnibus etiam viris et mulieribus, qui aderant, audientibus cepit mulier illa rapta inter paludes Kapus clamare voce lugubri plangendo 've, ve, ve' etc.: Szilády, *Temesvári* p.6.

pando, -ere

Quod nos ... omnibus merentibus sinum tenemur pandere dilectionis: 1369 Keglevich, *Garamsztb.* p.159.

pando, -ere

Ut sciamus et nos in tempore ad ea tenere et de illis consulere ac maiestati regie veram rem pandere et referre: *1516 Szapolyai oklt.* p.378.

panis, -is m.

Item eodem die emi ad mensam puellarum et dominorum panes d<enarii> 15: 1521 Nógrádi, *Kanizsai* II,613 (p.47).

panis, -is *m.*

Item in festo Pasce quilibet colonorum solvet panes fumul sex et singulatim unum denarium: 1524
SMM 1981 p.39.

[Szovák] 2015.2.16.

panis, -is m.

Quod dictus dominus Petrus eisdem fratribus de pane et vino et de aliis provisionem fieri fecisset: Erdélyi, *Register* p.111.

pannirasor, -oris *m.* (panni rasor)

Item feria quarta ... dedi panni rasori ad Chepreck in sortem salarii sui d<enarios] 70: 1520
Nógrádi, *Kanizsai* III,76 (p.63).

pannirasor, -oris m.

Item Stephano panni rasori in salarium suum
fl<oreni> 1,5: 1520 Nógrádi, *Kanizsai* II,356 (p.34).

[Szovák] 2015.2.16.

Pannonia, -ae

Maiores vestri nondum tantis incrementis Turcarum imperio aucto, quum bella ab Ottomanis ingruerent, Pannoniae semper rebus opem tulere: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.304.

Pannoniae, -arum f.

De quibus, dum Pannoniae stant, dum viget Hungarorum regnum vobis ne cogitare quidem necesse est: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.305.

Pannonicus, -a, -um

Quo igitur maior adventatis periculi metus, debilior rerum Pannonicarum status, ... eo magis subvenite amplissimo regno: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.306.

Pannonius, -a, -um

Attamen út me extraordinarium legatum mitteret, plurima permoverunt (*sc. regem*): praepotentis Turcarum gentis adversus Pannonios bellum, hostium numero ac viribus formidolosum, ... regis vobis addictissimi in gravissimo hoc senatu spes ac praesens fiducia¹⁵²¹ Katona, *Hist.crit.* XIX p.0??.

pannosus, -a, -um

Dicimus enim pannosos pauperes homines, qui sibi de diversis parvis et abiectis consuunt vestes, et sunt honusti pannis, sicut bubones plumis: *Serm. Quinqu. 13* (p.48).

pannus, -i m.

(*sc. Christus*) non fuit delicatus molli tractacione exteriori, cum non esset ei locus in diversorio, sed vagiret infans inter arta conditus presepia habens membra pannis involuta: *Serm. Quinqu. 12* (p.46).

pannus, -i m.

Nam paupertas eum (*sc. Christum*) pannis involvit, et humilitas in presepio reclinavit, que fuerunt quasi due obstetrices virginis in partu suo: *Serm. Quinqu.* 12 (p.46).

pannus, -i m.

Item Stephano panni rasori in salarium suum
fl<oreni> 1,5: 1520 Nógrádi, *Kanizsai* II,356 (p.34).

[Szovák] 2015.2.16.

pannus, -i m.

Item ... feci domino magnifico portare pannum album de nundinis Syl cum duobus ulnis d<enarii> 38: 1520 Nógrádi, *Kanizsai* II,60 18).

pannus, -i m.

Lego ... VI stamina panni grisei fratribus in
Schynk: 1463 Zimmermann, *Urkb.* VI p.149.

pannus, -i m.

Ceterum pannum, quam retinuistis, tueatis: 1490
SZAPOLYAI OKLT. p.187.

[Szebelédi] 2015.2.16.

pannus, -i m.

Mirabile dictu tanti sanguinis altitudo et adhuc teneravestes habitus sui, si de panno notabiliter precioso supra alias coevas suasfuissent, erubescibat portare: *Vita Marg.* p.18.

panus, -i m.

Quin etiam singula membra propriae infestant
egritudines: caput caphelea, ... abest, ut ... pa-
ni: BONF. *Symp.* III,446.

papa, -ae m.

Michael Withesius decretorum doctor ... domino Leone divina providentia papa decimo specialiter deputato. Salutem in Domino: Erdélyi, *Register* p.29.

[Hegyí] 2015.2.16.

papa, -ae m.

Ex arce nostra Thirinchiniensi, in festo Divi Fre-
gorii pape: *1516 Szapolyai oklt.* p.376.

[Szebelédi] 2015.2.16.

papalis, -e

Predictus Valentinus ... venit ad domum iudicis
... et confregit carceres papales et exinde liberavit
quendam sacerdotem hereticum: *1439 AA Bosnae*
p.175.

papatus, -us *m.*

Sacrosanctae matris et universalis ecclesiae a XIII annis citra per nefandissimum schisma trifarie per tres contendentes de papatu divisae nobis undequaque negocia prosequenda ante oculos nostrae considerationis proposita fuere: 1416 Kationa, *Hist.crit.* XII p.242.

papatus, -us *m.*

Ipsi ambo duo et cum quodam tertio contendentes de papatu, tandem praenominati duo contentes libera voluntate papatui renunciaverunt:
1416 Katona, Hist.crit. XII p.243.

Papensis, -is

Scitite igitur, quod non solum ad illum Papensem castellanum scribere volumus: *1502 Szapolyai oklt.* p.262.

papireus, -a, -um

Quod ... magister Stephanus ... quasdam literas patentes papireas sub nostro sigillo conventuali ... emanatas ... nobis presentare curavit:
1366 Keglevich, Garamsztb. p.143.

papirus, -i m.

Feci portare ... eodem die papirum d<enarii>
12: 1520 Nógrádi, *Kanizsai* I,20 (p.14).

[Szovák] 2015.2.16.

papyrus, -i f. (papyrus)

Singulumque folium papiri in inferiore margine nomine meo et primum pargameni similiter nomine, hic vero ultimum signo et subscriptione meis solitis et consuetis signavi: Erdélyi, *Register* p.194.

papyrus, -i m. (papiirus)

Quasdam litteras, ... Genetricis condam ... domini Mathie, regis Hungarie etc. in papiro scriptas: *1513 Szapolyai oklt.* p.337.

papyrus, -i m. (papiirus)

Patenter in papiro edita impressioneque sigilli
anularis eiusdem Stephani comitis consignata ex-
primebat: 1491 SZAPOLYAI OKLT. p.194.

[Szebelédi] 2015.2.16.

par, -is

Item Simonem misi ad Waswar post pariam (sic ed.) litterarum et pro expensis dedi d<enarios] 12: 1521 Nógrádi, *Kanizsai* IV,710 (p.143).

par, -is n.

Sigillum novum in duobus paribus fecimus pro nobis sculpi: 1364/1369 Keglevich, *Garamsztb.* p.161.

[Szovák] 2015.2.16.

par

De eius adventu non mediocriter laetificati, et, ut par est, fraterna moti caritate, de statu suo, quantum ex tempore licuit, consulendum rationemque habendam duximus: 1501 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.305.

paradisus, -i m.

Sublimitatem (*codd. P3, P: Ad sublimitatem*) scientie huius religionis (*sc. christianitatis*) intelligendam nullum convenientioris similitudinis modum invenio quam, sicut de paradiso exeuntes quatuor flumina totum mundum irrigarunt, sic nimirum quatuor evangeliorum scientia et doctrina ... universam humanam naturam diu aridam et sterilem salutis fetu fecundavit: GEORG.

HUNG. *Tract.* p.400.

[Bujdosó] 2015.2.16.

paradisus, -i m.

In quo sacramento det nobis perseverare et institutor baptismi, Iesus Christus, ut a gracia baptismi veniamus ad gloriam paradisi: *Serm. Quinqu.* 27 (p.73). .

paradisus, -i m.

Igne paradisi ardebit secundum utrumque, quia in carne vestietur fulgore immortalitatis et in ani-

ma nunc possidet gloriam eternitatis, quia invictus Christi martir Vincencius tyranno devicto insignem victorie palmam celo gaudens intulit et peracto passionis sue triumpho angelorum ceteribus comitatur: *Serm. Quinqu.* 35 (p.85).

paradisus, -i m.

Dicetis, inquit, propria ... in illa die, id est in eterna paradisi claritate: *Serm. Quinqu. 29* (p.76).

paralysis, -is *f.*

Quin etiam singula membra propriae infestant
egritudines: caput cephalea, ... paralysis: BONF.
Symp. III,442.

paralyticus, -a, -um (paraliticus)

Quoniam iaceret paraliticus, et haberet morbum
Gallicum: Erdélyi, *Register* p.79.

paramentum, -i n.

Nos auctoritate apostolica nobis ... cum omnibus libris, calicibus, ornamentis, paramentis ... habitatione perpetuo auctoritate apostolica prefata donavimus, concessimus et assignavimus: Erdélyi, *Register* p.21.

Parasceve, -es f.

Idem comes ... talem ... modum ... suam conferendi eleemosynam postulavit, ut ... trium terminorum spacio quolibet elapso, scilicet die S[ancti] Michaelis, inter Carnisprivium et Nativitatem Domini, et in Parasceve uniformem numerum cuilibet tempori conservando centum viginti cubulos vini boni successive dare teneretur: *1248 /XVIII CD Hung. IV/2 p.23.*

parasynanchae, -arum f.

Quin etiam singula membra propriae infestant
egritudines: caput caphelea, ... parasynanchae
... abest: BONF. *Symp.* III,444.

paratus, -a, -um (*inparata pro in parata sc. pecunia*)

Quos (*sc. florenos*) ipsi ... persolvere promittimus sine aliqua dilatione et occasione pecunia inparata (*sic, recte: in parata*): 1385 Süttő, *Anjou* II p.264; *CD Hung. X/8* p.177; *recte cf. ibid.* p.269.

paratus, -a, -um

Hoc etiam in presentia principis serenissimi domini nostri regis promptus fateri existeret et paratus: 1370 Keglevich, *Garamsztb.* p.174.

paratus, -a, -um

Recognoscimus ... de pecuniis eiusdem contributionis per fumos sew fumatim exactis paratis in pecuniis manibus egregii domini Francisci, ... thesaurarii regni Hungariae ... presentasse ... florensis (*sic*) trecentos: 1522 Horváth, *Pótlások* p.180.

paucitas, -atis f.

Paucitas est virtus qua retinemus retinenda sicut largitas ad temperantiam reduci potest. Vel paucitas potest dici virtus mensuram refectionis non excedens: PAUL. HUNG. *Penit.* p.214.

parco, -ere, peperci/parsi, parsurus

Parcat vestra maiestas, humillime supplico, minimo servorum suorum ad se de huiusmodi rebus scribenti: 1523 BROD. *Epist.* p.84.

parco, -ere, peperci/parsi, parsurus

Parcat mihi, rursus oro supplex, maiestas vestra,
quod de his rebus ad eam scribere audeo: 1523
BROD. *Epist.* p.74.

parco, -ere

Ipse similis factus leoni. Primo in morum mansuetudine, quia leo nisi graviter lesus nescit irasci, ut dicit Ysidorus (*cf. Etym. 12,2,6*) et in ipsa ira parcit prostratis: *XIII Madas, Serm. p.50.*

parco, -ere

Archiepiscopus propter parcere laboribus et expensis partium de consensu ambarum partium ipsam totalem causam discutiendam ... Posonii per iudices et commissarios suos ... ad octavum diem ... fecit prorogare: *1425 Pozsonyi vizsály* p.257.

parco, -ere

Nobis eciam pepercit, quia sagwinem in aquam mutavit: *Serm. Qinqu. 27* (p.72).

parco, -ere

Ut ... concederemus sibi licenciam et parcere-
mus eum redire ad propriam terram suam: 1323
/1365 *MNy* 1931 p.207.

parcus, -a, -um

Nec procul arcanis thesauros parcus in arcis / con-
dit: IAN. PANN. *Paneg.* 3,1,286–287.

[Szovák] 2015.2.16.

parens, -entis *f./m.*

Testis dixit utrosque parentes suos et ipsum in oppido predicto Kermend fuisse natum: Erdélyi, *Register* p.172.

parens, -entis *m. f.*

Commendo supplex me et mea omnia vestrae
sanctitati veluti alteri parenti: 1525 Theiner, *Mon.Slav.*
I p.589.

parens, -entis m. f.

Que (*sc. B.Margareta*) ... cum multa parentum suorum et fratrum ordinis diligentia cum bonorum sororum secum remanentium societate de claustro Vesprimiensi translata est in claustum, quod parentes eius in insula Danubii ... edificaverunt: *Vita Marg.* p.18.

parens, -entis *m.f.*

Si quando cursum suum consuetum consummare non poterat (*sc. S.Margareta in orando*), maxime propter parentum suorum presentiam: *Vita Marg.* p.19.

parens, -tis *m. f.*

Urbanum praepositum ... a conditione ignobilitatis, in qua hactenus tanquam ab ignobilibus nati parentibus extiterunt, ... eximentes ... in praefata domo sua paterna ... duximus nobilitandum ... et nobilitamus: 1478 Wenzel, *Dóczyak* p.9.

parentela, -ae f.

Quemadmodum serenissimus princeps ... parentelam et matrimonialem contractum disposerat: 1385 Süttő, *Anjou* II p.246.

pareo, -ere

Quibus ... intellectis responderunt (*sc. testes*)
cum reverentia et honore velle parere per om-
nia et obedire mandatis ... archiepiscopi: 1425
Pozsonyi vizsály p.257.

pareo, -ere

Eosdem vice nostra cum honore suscipientes
discussionibus ac dispositionibus eorundem in
omnibus parere studeatis: *1424 Pozsonyi vizsály*
p.254.

pariformiter *adv.*

Me iudices affidaverunt, uti boves appetiari de-
beam, quos ipsi restituere promiserunt, sed quia
postortulanos pariformiter, uti et teatrenses ad ta-
xam computaverant, in comitatu vero postortula-
nos computare noluerunt: 1515 Horváth–Neumann–Pálosfalvi
Tóth, *Levelesláda* p.105.

pario, -ere, peperit, partus

Quam ut relictis praesidiis necessariis ea tantum,
quae ab illo sunt parta, in reditum suum defendi
ac retineri possent: 1524 BROD. *Epist.* p.86.

pario, -ere

Quod cantatur ad laudes virginis cum integritate
parientis: *Serm. Quinqu. 8* (p.38).

pario, -ere

Ex parte modi nascendi ortus Christi apparet esse sanctissimus, quia exortum est lumen, id est Christus ad modum luminis, scilicet sinceriter, sine corruptione parientis et sine infeccione nascentis: *Serm. Quinqu.* 11 (p.43).

pario, -ere

Secundo, ex ex parvitate matris, que eum (sc. *Christum*) peperit: *Serm. Quinqu.* 12 (p.46).

pario, -ere

Matris virginitas sumitur ex eo: peperisse primogenitum: *Serm. Quinqu.* 13 (p.47).

pariter *adv.*

Sub omni iuris et facti renuntiatione ad hec necessaria pariter et cautela, super quibus omnibus et singulis supradictus dominus constituens petiit et requisivit per me infrascriptum notarium sibi fieri et tradi unum ... instrumentum: Erdélyi, *Register* p.43.

pariter *adv.*

Quatenus observatā iustitiā agatis in premissis,
prout ordo iuris dictabit pariter et rationis: 1385
Süttő, *Anjou* II p.299.

pariter *adv.*

Scribimus pariter oratori nostro, ... ut consilio
et patrocínio tuo uteretur istic in omnibus: 1525
BROD. *Epist.* p.116.

pariter *adv.*

Que (*sc. matronae*) eam multo affectu de diversis regni partibus pariter venientes videre poterant:
Vita Marg. p.18.

paritio, -onis *f.*

In eventum non paritionis inobedientes et rebelles in penas et censuras predictas incidisse declares: Erdélyi, *Register* p.31.

paritio, -onis *f.*

Prout ... in eventum non paritionis inobedientes et rebelles in penas et censuras predictas incidisse declares: Erdélyi, *Register* p.11.

parlerius, -i m.

Demetrium Rosowych, Wlfgangum lapicidam,
parlerium quondam, Gregirum de Bethowya,
Iohannem Kneht ... denunciari faciatis 1422
Mon.episc.Zagr. VI p.73.

parliamentum, -i n.

Sed et novissime nos in multis, praecipue Perpignani in regno Arragonum in unione ecclesiae sanctae Dei deductis tractatibus et parliamentis per occultas suorum ambassiatorum practicas ad disturbendam coadunationem ecclesiasticam perperam attemperatas (sic ed.) facta experientia docuit et palpatae veritatis evidentia instruxit: 1416 Katona, *Hist.crit.* XII p.251.

parma, -ae f.

Paulatim ... didicit ... / ... / cuspide nunc saevos, gladio nunc hostibus ictus / inferre, illatis aeratam opponere parmam: IAN.PANN. *Paneg.* 3,1,126-12.

paro, -are

Unum anulum ex quatuor florenis aureis paratum: *1420 Zsigm.oklt.* VII,1362.

paro, -are

Molendinum quoddam, ... quod prefuit prefati
condam magistri Nicolai, ... paratum et elabo-
ratum expensis propriis eiusdem dederunt hono-
rabili magistro Ioanni: *1523 Reg.Strig.* p.150.

paro, -are

Qui (*sc. hostes nostri*) dum anno superiore universam Europam falsis complent rumoribus eorum imperatorem bellis orientalibus distineri, parare in Persas expeditionem: 1524 BROD. *Epist.* p.85.

paro, -are

Unum anulum ex quatuor florenis aureis paratum
... : 1420 *Zsigm.oklt.* VII,1362.

[Szovák] 2015.2.16.

parochialis, -e

Quatenus in ecclesiis vestris parochialibus faciat Deum altissimum exorare, ut dignetur sua divinitas Christianum adiuvere exercitum et conterat nequam superbiam paganorum: 1443 Zimmermann, *Urkb.* V p.123.

parochialis, -e

Georgius Dei et apostolice sedis gratia episcopus
Quinqueecclesiensis ... metropolitanarum, ca-
nonicis parochialumque ecclesiarum rectoribus
... salutem in Domino: Erdélyi, *Register* p.12-13.

parochialis, -e

Et renovationes ac edificationes parochialis ecclesie et turrium relaxavimus: *1510 Szapolyai oklt.*
p.310.

[Szebelédi] 2015.2.16.

parochianus, -a, -um

Recordatur etiam testis se aliquoties, imo septies ad minus vidisse illum fratrem Sigismundum se ad celebrandum preparasse ad petitionem parochianorum: Erdélyi, *Register* p.133.

paroemia, -ae f.

Ut merito Graecis paroemiae loco usurpatum sit,
>ekhthr=wn d=wra >'adara *etc.*: 1522 ADR.WOLPH.
p.294.

pars, partis f.

Quia Christianissimum regem ita durum atque obstinatum video in recuperando ac nostros in retinendo vel non cedendo ducatu Mediolani, ut facilius utraque pars quidvis subiret, quam in hoc alteri parti cederet: 1523 BROD. *Epist.* p.84.

pars, partis f.

Misit (*sc. papa*) ... litteras ad omnes principes exhortans eos, ut velint ... regno Hungariae vel ei parti Christianitatis, si qua laborare coeperit, opem ferre: 1524 BROD. *Epist.* p.98.

pars, partis *f.*

Quae altera fuit pars meae legationis: 1523 BROD.

Epist. p.72.

pars, partis *f.*

Uti dignetur maiestas vestra ... illas duas partes iudiciarias oneris et gravaminis sententiae, in quo ... Franciscus Bothka ... convictus existit et aggravatus, ... supplicantibus pro fidelibus servitiis eorundem conferre gratiose: 1525 BROD. *Epist.* p.106.

pars, partis f.

Affirmatur ex omnibus partibus Turcam pro hoc
anno nos magna vi non agressurum: 1525 BROD.
Epist. p.111.

pars, partis f.

(B.Margareta) noctes quoque pluries oratione pro magna parte ducebat insomnes: *Vita Marg.* p.19.

pars, partis f.

Ut una cum illo, cum illic eris et ubi de his aliquid
ageretur, excuses et tuearis partes nostras: 1525
BROD. *Epist.* p.116.

pars, -tis f.

S(IGILLVM) SECVNDVM LODOVICI DEI GRA(CIA)
REGIS HVNGARIE ET ALIORVM REGN(ORV)M
IN ALIO PARTI (*sic*) SIGILLI EXPRESSORVM:
1373 Veszpr.okl. II p.308.

pars, -tis f.

Partium etiam nostri atque officii esse et nostrae pietati imprimis congruere duximus in maximo discrimine fluctuanti et quasi labenti regno providere opemque ferre debere: 1490 Wenzel, *Dóczyak* p.19.

pars, -tis f.

Item feria quarta ... emi mediam partem bovis ad coquinam magnifici domini d<enarii> 65: 1520 Nógrádi, *Kanizsai* II,162 (p.23).

pars, -tis f.

Que (*sc. matronae*) eam multo affectu de diversis regni partibus pariter venientes videre poterant:
Vita Marg. p.18.

pars, -tis f.

Quia ipse pro acquirendis et augmentandis suis
scienciis ad partes se recepisset alienas: 1340 Dia-
conescu, *Documente* p.30.

particeps, -cipis

Ut dominatio vestra ... sit particeps novitatum,
quae hic contingunt: 1525 BROD. *Epist.* p.108.

participo, -are

Quod cum magister Nicolaus ... quandam possessionem nostram regalem ... sibi et Stephano, fratri suo ac ceteris fratribus suis, cum quibus ipsi participarent, a nobis ... conferri postulasset: 1369 Keglevich, *Garamsztb.* p.158; cf. *inferius* p.159: cum quibus ipsi participabunt easdem (*sc. possessiones*).

participo, -are

Quia ipse Christus similiter participavit eisdem,
scilicet pueris: *Serm. Quinqu.* 19 (p.57).

particula, -ae f.

De pace sive induciis inter principes Christianos
adhuc superest aliqua particula spei: 1523 BROD.
Epist. p.72.

particula, -ae f.

Ad modum (*sic ed., recte: admodum*) tristabatur
(*sc. S.Margareta*), quod particula diei bone ipsam
sine fructu preterisset: *Vita Marg.* p.19.

particula, -ae f.

Quod quamvis inter nos ab una ac nobilem Lazarum ... parte ex altera ratione pretextu quarundam terrarum arabilium, necnon particularum cuiusdam silve: *1499 Szapolyai oklt.* p.253.

particulariter *adv.*

Consilium . . . sum amplexus, sed visum est tantisper supersedere, quousque enucleacius particulariusque intelligi possint ea, que inter principes ipsos sunt acta: 1525 Theiner, *Vet.Mon.* II p.655.

partim *adv.*

Video principes Christianos partim inter se digladiari, partim otio domestico torpere, et nihil penitus de re Christiana pensi habere: 1523 BROD. *Epist.* p.73.

partim *adv.*

Publica quo in statu sint, vestra sanctitas partim ex regiis, partim ex ... baronis ... litteris intel-
liget: 1525 Theiner, *Vet.Mon.* II p.656.

partim *adv.*

Ea partim sunt expedita, ... partim cras ... referentur: 1525 BROD. *Epist.* p.110.

[Monostori] 2015.2.16.

partim

Ut eos partim scelerum suorum, partim etiam audacię, temeritatis atque ineptiarum peniteat: 1516
TAUR. *Epist.* 2 (p.174).

partior, -iri

IAN. PANN. *Paneg.* 3,1,315—16.

[Szovák] 2015.2.16.

partus, -us m.

Hoc probat magis matris uterus in partu non
apertus: *Serm. Qinqu.* 12 (p.45).

partus, -us m.

Nam paupertas eum (*sc. Christum*) pannis involvit, et humilitas in presepio reclinavit, que fuerunt quasi due obstetrices virginis in partu suo: *Serm. Quinqu. 12* (p.46).

parum *adv.*

Equum vero parum videlicet portantem, quem alias per Ladislaum vobis intimavi, transmittere non postponatis: *1449 TSz 1929 p.136; Dl 80 935.*

parum *adv.*

Testis tamen propter reverentiam ordinis ad evitanda scandala, qui exinde oriri possent, minime fieri permisisset: Erdélyi, *Register* p.131.

parum *adv.*

Quae *spes* non est illa quidem adhuc penitus sublata, sed certe non parum diminuta: 1525 BROD.
Epist. p.119.

parum *subst.*

Sera ... praesidia parum aut nihil omnino afferre adiumenti poterunt: 1523 BROD. *Epist.* p.71.

parum

Congregat non parum pecuniae, verum quod
converrit mensis, brumalis dies decoquit: 1514
TAUR. *Epist.* 1 (p.128).

parum

Iccirco talem te erga illum geras, ut hanc meam (quantulacunque sit) commendatiunculam sentiat cognoscatque sibi non parum profuisse: 1514 TAUR. *Epist.* 1 (p.129).

parum

Quae vel incuria vel potius negligentia tua non parum molestiē mihi suggessit, maxime, cum tabulariorum aut scribendi non defuerit opportunitas:
1514 TAUR. Epist. 1 (p.128).

parum

Ubi licet non parum lucri mihi in horas vel consultando vel causas agendo cedat: 1514 TAUR.
Epist. 1 (p.128).

parvipendo, -ere

De quibus nimium admiramur et admirari non
suficimus, cur litterae nostrea nmaiestatis, de qui-
bus ipsum honorem banatus conservatis, apud
vos quali presumptionis audatia parvi penduntur
et aspernantur, vobis exinde nimium imperamus,
... quatenus *etc.*: 1383 CD Hung. X/8 p.124.

parvipendo, -ere

De quibus nimium admiramur et admirari non
suficimus, cur litterae nostrea nmaiestatis, de qui-
bus ipsum honorem banatus conservatis, apud
vos quali presumptionis audatia parvi penduntur
et aspernantur, vobis exinde nimium imperamus,
... quatenus: *1383 CD Hung. X/8 p.124.*

parvitas, -atis f.

Tercio, ex parvitate vestis, in qua nascendo involutus fuit: *Serm. Quinqu.* 12 (p.46).

parvitas, -atis f.

Secundo, ex ex parvitate matris, que eum (sc. *Christum*) peperit: *Serm. Quinqu.* 12 (p.46).

parvulus, -a, -um

Quia in parvula etate deficit discrecio: *Serm. Quinqu.*
3 (p.29).

parvulus, -i m.

Lego, ut ... filius meus ... parvulum meum nomine Mycam foveat et nutriat: 1477 Neumann, *Korlátköviek* p.181.

parvulus, -i m.

Quia Dominus Iesus in diebus istis natus est in etate et corpore parvuli, ideo ingrediens mundum sibi similes pueros etate et corpore puerili assumpsit socios: *Serm. Quinqu. 19* (p.57).

parvum *adv. 'quasi' : non exacte — kissé*
meta ... vadens ad quasdam colles sese sequen-
tes parvum ad meridiem: 1413 *Zsigm.oklt.* IV,367.

parvum *adv.*

Meta ... per cacumen ipsius montis transeundo parvum perveniret ad quandam arborem sorbelli vulgariter 'berekenyefa' dictam: 1361 Keglevich, *Garamsztb.* p.128.

parvus, -a, -um

Item feria tertia ... parvis laboratoribus, qui porrexerunt cimentum et lapides lapicide, dedi d<enarios> 42: 1520 Nógrádi, *Kanizsai* II,172 (p.23).

parvus, -a, -um

Parcat vestra maiestas, humillime supplico, minimo servorum suorum ad se de huiusmodi rebus scribenti: 1523 BROD. *Epist.* p.84.

[Monostori] 2015.2.16.

parvus, -a, -um

Sumus in non parva spe: 1525 BROD. *Epist.* p.111.

[Monostori] 2015.2.16.

parvus, -a, -um

Quoniam ad ea ipse parvam curam gessisset: Erdélyi, *Register* p.105.

[Hegy] 2015.2.16.

parvus, -a, -um

Quoniam testis in longinquis mansisset et ad ista predicta parvam vel nullam gessisset curam: Erdélyi, *Register* p.82.

parvus, -a, -um

Dicit preterea testis constare sibi, quod per huiusmodi provisionem et locationem fratrum minorum ad monasterium provisum extitit: Erdélyi, *Register* p.137.

parvus, -a, -um

Sanccivimus et unanimiter omnes a minore ad maximum et a maximo ad minorem statuimus et ordinavimus, quod (etc.): *1505 Tudománytár 1839/VI p.67.*

parvus, -a, -um

Venit novus orator ... , vir insignis et non parvae auctoritatis: 1523 BROD. *Epist.* p.72.

Pascha, -ae f.

Qui nunquam matutinas et horas canonicas cantassent, nisi aliquando in festo Pasche et Nativitas Domini: Erdélyi, itRegister p.120.

Pascha, -ae f.

Quartus testis ... interrogatus respondit ... accipisse Eucharistie sacramentum circa Pascha, et se esse nobilem, et non habere odio fratres: Erdélyi, *Register* p.60.

paschalis, -e

Semper tempore paschali quelibet integra sessio
<de> iis infrascriptis villis seu oppidis pro mune-
ribus unum cruciferum videlicet obligatur: 1520
Nógrádi, *Kanizsai* II,237 (p.27).

pasco, -are

Qui clerum et populum Veglenses doctrina et exemplo pascit (sc. episcopus): 1524 Theiner, *Mon.Slav.* I p.581.

pasco, -ere, pavi, pastus

Quomodo multiplicas (*sic, recte: multiplices*) differentiae saepe orientur inter vos et etiam invadiationes fierent eo, quod animalia eorum et pecora in locis et pascuis vestris pascerentur: 1467 Zimmermann, *Urkb.* VI p.278; qitDF 247316.

pascua, -orum *n.*

Simul cum tributis in possessione religiosarum dominarum sanctimonialium Wasarhel vocata ac in prefatis possessionibus ... theloneis portionibusque ... campis, piscuis ... piscinis, piscaturis, ... patrueli eiusdem domoni episcopi suisque heredibus et posteritatibus universis duximus dandum *1495 Szapolyai oklt.* p.221.

pascuum, -i n.

Possessionem nostram Thardos vocatam ... cum omnibus suis utilitatibus, ... pratis, pascuis, ... fratribus heremitis ... dedimus (sc. *Emericus de Zapolya*): 1476 Szapolyai oklt. p.143.

passibilitas, -atis f.

Necessitas vestimentorum duplex est, scilicet pro-
teccio a frigoribus propter passibilitatem: *Serm.*
Quinqu. 33 (p.81).

passio, -onis f.

Praefatus c<omes> Petrus ... per turmas viriliter dimicando et praeliando dimissisque multis hominum post se cadaveribus iacentibus in terra velut manipulis et strage facta non modica per lancearum et sagittarum et aliorum offendibilium armorum multiplices plagas et transfixiones letales in suo corpore collegit passiones: *1411 Katona, Hist.crit. XII p.64.*

passio, -onis f.

Praefatus c[omes] Petrus ... per turmas viriliter dimicando et praeliando dimissisque multis hominum post se cadaveribus iacentibus in terra velut manipulis et strage facta non modica per lancearum et sagittarum et aliorum offendibilium armorum multiplices plagas et transfixiones letales in suo corpore collegit passiones: *1411 Katona, Hist.crit. XII p.64.*

passus, -us *m.* (passus measure regalis)

Terre latitudo habetur quinquaginta octo passus
regalis measure: *1413 Zsigm.oklt.* IV,853.

passus, -us *m.*

A Pontico quippe usque ad Adriaticum mare per centum fere millia passuum vicinitate Turcis indiscretisque limitibus iungimur: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.251.

passus, -us *m.*

(Reambulatores) directo passu pergendo attigissent tres metas antiquas: *1413 Zsigm.oklt.* IV,1108.

passus, -us *m.*

A Pontico quippe usque ad Adriaticum mare per centum fere millia passuum vicinitate Turcis indiscretisque limitibus iungimur: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.251.

pastor, -oris *m.*

Item eodem die pastori de Elboe comparavi tunicam griseam d<enarii> 35: 1520 Nógrádi, *Kanizsai* II,572 (p.44).

pastor, -oris *m.*

Tempus annuncciationis fuit nox, id est quoniam pastores, quibus facta est intimacio, custodiebant vigilias noctis: *Serm. Quinqu.* 13 (p.48).

pastor, -oris *m.*

Tercio, exigente racione exemplificationis, ut scilicet pastores populorum conservent gregem sibi commissum: *Serm. Quinqu.* 13 (p.48).

pastor, -oris *m.*

Qui modo esset pastor porcorum in dicto oppido:
Erdélyi, *Register* p.189.

[Hegyí] 2015.2.16.

patefacio, -ere (patesco)

Quod ... Georgius noctis tempore ... cum magnis insolentiis (*sic, recte forsan: insolentibus*) tumultibus et clamoribus horribilibus curiam suam subintravit, manicas brachiorum hinc inde more revolvens luctantium, facie turgida et inflata, oculis huc illucque disturrens (*sic ed., recte Df 228 141: discurrentibus*), verbis insultatibus (*sic, recte: insultantibus*), aliis quoque variis et mirabilibus

corporis sui gestibus animum suum indignantem
in malumque machinantem patescat (*sic ed., recte:*
patefecit) coram multis ... astantibus: *1425 Poz-*
sonyi vizsály p.262.

patefacio, -ere

Dux ... ducatum patefacere et illas copias ad castra et pertinentia eiusdem ducatus, prout necessitas expostulaverit, ... intromittere ... teneatur: 1515 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.833.

patenter *adv.*

Patenter in papiro edita impressioneque sigilli
anularis eiusdem Stephani comitis consignata ex-
primebat: 1491 SZAPOLYAI OKLT. p.194.

[Szebelédi] 2015.2.16.

pateo, -ere

Prout in litteris eiusdem capituli nobis patuit evidenter: 1275 *Erd.Múz.* 1992 p.81.

[Szovák] 2015.2.16.

pater, patris *m.*

Dominus Scardonensis ... pericula utriusque regni ... coram pontifice et patribus cumulatis-
sime exposuit: 1523 BROAD. *Epist.* p.85.

pater, patris *m.*

Existimavi officium meum esse ex his, quae hic et in tota Christianitate agi video, vestram maiestatem, quae magis pater, quam patruus est ... domini mei, quid sentirem, facere certiolem: 1523
BROD. *Epist.* p.74.

paterne *adv.*

Ut ... sibi dignaremur de quietationum litteris
paterne providere: 1387 Süttő, *Anjou* II p.441.

Paternostererius, -, -um

Iohannes Paternostererius: *1431 Kemény, Kassa város szmk.* p.4.

paternus, -a, -um

Quatuor sessiones iobagionales ... in vicinatu domus paternae ipsius Urbani, ... in qua scilicet idem natus esse dicitur, habitas ... memorato Urbano ... donavimus: 1478 Wenzel, *Dóczyak* p.9.

paternus, -a, -um

Iidem provinciales ipsam d[ominam] Annam cum omni honestate ... ad regna paterna, Posonium videlicet vel Znoymam, ... reducere debeant: 1515 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.882.

patiens, patientis

Quandoquidem nimio plus patienter et mansue-
te, quam ab ipsis subditis nostris ac aliis nobis
consulebatur, negotium hoc tractavimus: 1523
BROD. *Epist.* p.75.

patienter *adv.*

Qua propter (*sic*) requirimus et consulimus vos,
ut eosdem ... i<n s>uis iuribus cum ad se perti-
nentibus patienter et quiete permitatis (*sic*): 1384
Süttő, *Anjou* II p.50.

patientia, -ae f.

Patientia est virtus et vis animi, contumeliarum et omnis adversitatis impetus cum tranquillitate substinens: PAUL. HUNG. *Penit.* p.213.

patientia, -ae f.

Quatenus habete hac in re patientiam et praefatam taxam trium millium florenorum auri ... citissime reddere ... debeatis: 1463 Zimmermann, *Urkb.* VI p.150.

patientia, -ae f.

Usque nostrum illac ad illas partes Transsilvanas
ingressum velitis habere patientiam: *1513 Szapo-
lyai oklt.* p.338.

patior, -i, passus sum

Unde dampna non pauca passus sum: 1468 Zimmermann, *Urkb.* VII p.366.

patior, -i, passus sum

Quomodo Iohannes Volah, iobagio domini nostri, commansor noster ... magnas vulnerationes et correctiones seu percussiones est passus: 1469 Zimmermann, *Urkb.* VII p.370.

patior, -i, passus sum

Que (*sc. B.Margareta*) ... paucis contenta verbis ... nunquam se in risum excussum (*in versione alia [resolvens]: excessivum*) resolvens ... se laudari nullo modo patiebatur: *Vita Marg.* p.18.

patior, -i, passus sum

Si quando cursum suum consuetum consummare non poterat (*sc. S.Margareta in orando*), maxime propter parentum suorum presentiam, ac se (*sic ed., recte: si*) non modicum incommodum passa, donec recuperasset, quod necessitate omiserat, ad modum (*sic ed., recte: admodum*) tristabatur: *Vita Marg. p.19.*

patior, -i, -passus sum

Quae omnia praefatus exponens pro duobus milibus florenorum auri dampna pati noluisset: 1467
Zimmermann, *Urkb.* VI p.276.

patior, pati, passus sum

Galli adhuc circa Mediolanum haerent, plura
damna patientes, quam inferentes: 1523 BROD.
Epist. p.79.

patior, pati, passus sum

Ad domos quorumlibet nobilium dampnum pas-
sorum accessissemus: 1515 Horváth–Neumann–Pálosfalvi–C.
Tóth, *Levelesláda* p.101.

patiorpati passus sum

Quod predictum monasterium oppidi Kermend tempore fratrum Augustiniensum satis dampnum et ruinam passus fuisset: Erdélyi, *Register* p.113.

patrare

Quod ea ipse officialis noster et castellanus patra-
verit: *1508 Szapolyai oklt.* p.296.

patratio, -onis f.

Item in quolibet peccato tria sunt impudentia, delectatio et patratio: PAUL. HUNG. *Penit.* p.192.

patria, -ae f.

Porro ipso d[omino] Ludovico ... in patriam regis regum ... translato et ... Maria regina ipsius nata in solium paternum vero hereditatis iure succedente ... nos ... ipsius regni Hung[ariae] tutores existendo ... in terram Mazoviae ad eisdem terrae ducem et incolas debellandos exercitum duxissemus: 1412 Katona, *Hist.crit.* XII p.145.

patria, -ae f.

Non solum sub poena decreti, sed etiam graviori, ea videlicet, quae his debetur, qui debitum patriae succursum opemque negligunt: 1519 Katona, *Hist.crit.* XIX p.165.

patria, -ae f.

non solum sub poena decreti, sed etiam graviori, ea videlicet, quae his debetur, qui debitum patriae succursum opemque negligunt, .: 1519 Kato, *Hist.crit.* XIX p.165.

patria, -ae f.

Quod idem dux iuribus, legibus et consuetudinibus ... eiusdem ducatus Silesiae ac patriae eiusdem quoad subditos suos stare, parere et obdire teneatur: 1501 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.308.

patria, -ae f.

Alioquin ex hoc multa incommoda sequerentur non solum in depauperationem illorum plebanorum, ... sed etiam in desolationem totius illius patriae (etc.): 1513 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.666.

patria, -ae f.

Porro ipso d<omino> Ludovico ... in patriam regis regum ... translato et ... Maria regina ipsius nata in solium paternum vero hereditatis iure succedente ... nos ... ipsius regni Hung<ariae> tutores existendo ... in terram Mazoviae ad eiusdem terrae ducem et incolas debellandos exercitum duxissemus: 1412 Katona, *Hist.crit.* XII p.145.

patria, -ae f.

Nos vero in defensione patriae una cum d[ominatione]
vestra non erimus ultimi: 1506 Katona, *Hist.crit.*
XVIII p.444.

patria, -ae f.

Item ex quo natus sum in regno et ea bona, que habui, ex regno habui, idcirco, quantum possibile fuit, nolui esse ingratus patrie, relinquo itaque ad labores castrorum finitimorum ... triginta duo milia florenorum: *1499 Mon.civ. Zagr.* II p.516–521.

patria, -ae f.

Quod ipsa serenitas regia ... infinitum thesaurum pro defensione patriae istius Zimmermann, *Urkb.* VI p.

patria, -ae f.

His diebus proximis magister Stephanus Ibrany intendit ire ad patriam suam et precise etiam ad Derechke: 1515 Horváth–Neumann–Pálosfalvi–C. Tóth, *Levelesláda* p.103.

patria, -ae f.

Nunc intelligo oblatam esse occasionem vestrae
... dominationi ei in ista ecclesia Parmensi, quae
est ei patria, de aliquo beneficiolo subveniendi:
1525 BROAD. Epist. p.113.

patriarcha, -ae m.

Vide, quam nobilem fructum fidei ex affectu tam bene disposito sancti Abrahe patriarche divina gratia produxit: GEORG. HUNG. *Tract.* p.398.

patriarcha, -ae m.

Per celum enim intelligitur chorus patriarcharum
et prophetarum: *Serm. Quinqu. 8* (p.38).

patriarcha, -ae m.

Aliter vacua fuissent a merito munera iusti Abel et sacrificium patriarche nostri Abrahe et oblatio virginis in turturibus seu columbis: *Serm. Quinqu.* 29 (p.75).

patrimonialis, -e

Pro securitate illius pecunie cesar nunc in conventu in presencia amborum regum vel deputatorum suorum consignet et impignoret fere omnia sua iocalia (editoris interpretatio: monilia, gemmas, etc.) patrimonialia, que secundum iustam estimationem ascendunt ad valorem unius millionis auri, et deponet illa apud provinciales Austrie: 1515 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.879.

patrius, -a, -um

Venienti armato (sc. Turco) patria virtute forti
animo ... saepe restitimus: 1503 Katona, *Hist. crit.*
XVIII p.347.

patrocinium, -i n.

Quod olim felicitatis memorie divi reges Hungarie
seu alii Christifideles Deo devoti in honorem Bea-
tissime Virginis Marie, sub cuius patrocinio et tu-
tela refoveri sperabant: Erdélyi, *Register* p.27.

patrocinium, -i n.

Ad divine religionis observantiam augetur fidelium cordibus pura devotio et superne potentie eo magis spiritu quodam allectivo caritatis famulantur, quo se eterne glorie fieri participes aliquo patrocinio veritatis invitantur: 1386 Süttő, *Anjou* II p.390.

patrocinium, -ii n.

Neque sum ... natura adeo ambitiosus, ut patrocínio vestrae serenitatis ... aliud consequi optem, quam unde possim commodius et honorificentius vestris maiestatibus servire: 1524
BROD. *Epist.* p.95.

patrocinium, -ii n.

Illum ac eius ordinem ... patrocinio tuo ...
commendamus: 1525 BROD. *Epist.* p.109.

patrocinium, -ii n.

Scribimus pariter oratori nostro, ... ut consilio
et patrocinio tuo uteretur istic in omnibus: 1525
BROD. *Epist.* p.116.

patrocinor, -ari

Ut ... et tibi committere dignaretur patrocinari suo nomine apud caesaream maiestatem ipsi causae nostrae Barensi: 1525 BROD. *Epist.* p.116.

patrocinor, -ari

Certi estote, quod vobis pro hac re ulterius non scribemus, nec in aliquo vobis contra ipsos dominos vestros patrocinabimur seu opitulabimur:
1514/? Wenzel, Dóczyak p.68.

patronatus, -us *m.*

Quod nos ... preposituram ... nunc de iure et de facto vacantem auctoritate nostri iuris patronatus, ... prefato Iohanni duximus dandam:
1505 Szapolyai oklt. p.269.

patronus, -i m.

Sperat habere ... benevolentie vel favoris saltem
a dictis ... fratribus vel dicto patrono loci: Erdé-
lyi, *Register* p.46.

patruelis, -e

Simul cum tributis in possessione religiosarum dominarum sanctimonialium Wasarhel vocata ac in prefatis possessionibus ... theloneis portionibusque ... campis, piscuis ... piscinis, piscaturis, ... patrueli eiusdem domoni episcopi suisque heredibus et posteritatibus universis duximus dandum *1495 Szapolyai oklt.* p.221.

patruus, -i m.

Existimavi officium meum esse ex his, quae hic et in tota Christianitate agi video, vestram maiestatem, quae magis pater, quam patruus est ... domini mei, quid sentirem, facere certiolem: 1523
BROD. *Epist.* p.74.

patruus, -i m.

Licet nos civitatem nostram Posoniensem illustribus Iodoco et Procopio marchionibus Moravie, patruis nostris dilectis pignoris titulo obligaverimus: 1385 Süttő, *Anjou* II p.256; *CD Hung.* X/8 p.181–182.

patruus, -i m.

Quamvis vix possim mihi persuadere eum idem,
quod patruus fecerit, non facturum: 1525 BROD.
Epist. p.115.

paucitas, -atis f.

Propter paucitatem et absentiam potiorum et meliorum nobilium ... respondere non valerent:
1424 Zsigm.oklt. XI,269 (111).

paucitas, -atis f.

Quod multis diebus ... nulla missa fuisset celebrata in dicto monasterio ... neque etiam hore canonice fuissent inibi dicte, imo penitus neglecte propter paucitatem dictorum fratrum: Erdélyi, *Register* p.152.

paucus, -a, -um

Quod fratres ... paucissimi admodum mansissent in dicto eorum monasterio de Kermend ita: Erdélyi, *Register* p.55.

paucus, -a, -um

Si de rebus forte supra conditionem meam existentibus pauca ad vestram maiestatem scribam:
1523 BROD. Epist. p.73.

paulatim *adv.*

Tertio ponit, quod dicti fratres postquam ecclesiam et domum predictas assecuti fuerant, paulatim disciplina regulari refrigescere: Erdélyi, *Register* p.27.

paulatim *adv.*

Dicit etiam testis se vidisse predictum monasterium in meliori statu aliquantulum a tempore regis Mathie, tamen postea cepisset paulatim plus desolari, quam prius erat desolata: Erdélyi, *Register* p.109.

paulatim *adv.*

Que (*sc. B.Margareta*) ... post ... aliquatulum etate proficiens tunicas duriores et interdum cinturas cilicinas super nudo paulatim ferre consuevit: *Vita Marg.* p.18.

paulisper *adv.* (*mendose*: palisper)

Ut tamen ad presens voto eiusdem palisper (*sic*,
recte: paulisper) respondere videamur: 1360 Mé-
száros, *Visegrád* p.125.

paulo

Credo illum ipsum, qua iam pridem venerat, pulchram Viennam paulo nummatiore propediem repetiturum: 1514 TAUR. *Epist.* 1 (p.129).

pauperculus, -a, -um

Dedi ... mulieri paupercule d<enarios> 5: 1520
Nógrádi, *Kanizsai* II,505 (p.41).

pauperculus, -a, -um

Ibidem relaxatum est pro una paupercula muliere
fl. 0,5: 1521 Nógrádi, *Kanizsai* III,591 (p.90).

paupertas, -atis f.

Nam paupertas eum (*sc. Christum*) pannis involvit, et humilitas in presepio reclinavit, que fuerunt quasi due obstetrices virginis in partu suo: *Serm. Quinqu.* 12 (p.46).

paupertas, -atis f.

Ad puritatem pertinet integritas matris, ad humilitatem paupertas prolis, ad dignitatem laudacio milicie celestis: *Serm. Quinqu.* 13 (p.47).

paupertas, -atis f.

In tanta ... rerum omnium desperatione ac principum Christianorum vel discordia, vel negligentia, sedis etiam apostolicae vel paupertate, vel tarditate quid posset ... vestra maiestas melius suo ... nepoti consulere, quam ut iam tandem tentatis omnibus, quae tentari potuerunt, de salute regnorum suorum aliter cogitaret?: 1523 BROD. *Epist.* p.74.

paupertas, -atis f.

Que (*sc. B.Margareta*) ... gaudebat ... iam ex
tunc de insignis (*sic*) humilis et beate paupertatis:
Vita Marg. p.18.

pausare

Nam in Thornā usque quartum diem et hic similiter pausavimus: *1506 Szapolyai oklt.* p.283.

pauso, -are

Si ... imperator Turcorum ... aut Nandoralbam vel aliquod castrum notabile obsideret, ita quod sub illo moraretur et pausaret, in hoc casu ipsa fraterna maiestas ... insurgere debet: 1507 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.509.

pauxillus, -a, -um

Ibidem non pauxilli temporis intervallo ... permaxime laborante (kiegészítendő!): 1423 *Zsigm.oklt.* X,1275.

pavio, -ire

Que non habebat ubera (*Cant* 8,8) turgencia per carnalitem, sed de celo plena per divinam infusionem, quibus pavit illum, per quem nec ales esurit: *Serm. Qinqu.* 12 (p.46).

pavonaceus, -a, -um

Franciscus ... episcopus ... Petro Tharnock florenos ducentos, vestem unam pavonacei coloris subductam pellibus variolis legavit: 1524 Bunyitay, *Gyulafehérvár* p.28; *Dl* 89199. Cf. *ibid.*: Item Georgio Astalnock florenos ducentos, pallium coloris pavonacei.

pavonaceus, -a, -um

Franciscus ... episcopus ... Petro Tharnock florenos ducentos, vestem unam pavonacei coloris subductam pellibus variolis legavit: Item Georgio Astalnock florenos ducentos, pallium coloris pavonacei: 1524 Bunyitay, *Gyulafehérvár* p.28. = DL 89199.

pax, pacis f.

Qui *oratores* agerent apud omnes principes ...
de pace aut treuga: 1523 BROD. *Epist.* p.74.

pax, pacis *f.*

Instabis ... diligentissime pro pace, concordia:
1523 BROD. *Epist.* p.71.

pax, pacis *f.*

Puto vestram ... dominationem intellexisse ...
Poloniae regem cum magistro Prussiae perpetuam
inivisse pacem: 1525 BROD. *Epist.* p.112.

[Monostori] 2015.2.16.

peccator, -oris *m.f.*

Confitemini Domino, non in direzione peccatoris, sed in recordacione beneficiorum: *Serm. Quinqu.* 29 (p.76).

peccatrix, -icis

Quia miles armatus audacior est, ideo et in isto milite post armaturam virtutis sequitur audacia cordis in agressione peccatricis multitudinis, quoniam stetit in conspectu populi, scilicet sine trepidatione: *Serm. Quinqu.* 16 (p.52).

Pechwaradiensis, -e

Ius patronatus, ... quod in abbaciis Pechwara-
diensi, Saxardiensi, Bathensi et Tikoniensi ...
habere dinoscimur: *1516 Fraknói, Szekszárd p.86.*

pecunia curata

Iis quidem rebus omnibus curatae pecuniae adieci numos aureos vicies centum, qua pecunia quibusve rebus ex episcopi Vesprimien. Croatiae praefecti sententia et consilio uterentur: 1515 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.856.

pecunia, -ae f.

Attamen cum hominibus eiusdem albi existentibus sine pecuniis vivere, quam <amoucot'eros perpeti semihomines, longe pretiosius esse mihi persuasum habui: 1514 TAUR. *Epist.* 1 (p.128).

pecunia, -ae f.

Congregat non parum pecuniae, verum quod
converrit mensis, brumalis dies decoquit: *1514*
TAUR. *Epist.* 1 (p.128).

pecunia, -ae f.

Dies et noctes laboro in pecuniis extricandis et legato ... expediendo: 1523 BROD. *Epist.* p.72.

pecunia, -ae f. (peccunia)

De Baboth tenentur dare peccunias, que vocatur (sic) 'lirth penz' id est 'erdewber': 1520 Nógrádi, *Kanizsai* II,179 (p.24).

pecunia, -ae f.

Quod ... frater suus carnalis quandam pecuniarum quantitatem ab universis iobagionibus ipsorum ipsos communiter tangentibus ad presens extorqueretur: 1380 Keglevich, *Garamsztb.* p.205.

pecunia, -ae f.

Mandet ... sanctitas domini nostri ... legato, ut hanc pecuniam ... aut in arcium nostrarum instaurationem, sicuti antea petebamus, aut ... ad comparandas saltem copias iam tandem erogare non dubitet: 1524 BROD. *Epist.* p.86.

pecunia, -ae f.

Honorabilibus dominis ... in testimonium veritatis ad pecuniam vocatis et rogatis: 1461/? Zimmermann, *Urkb.* VI p.97.

pecunialis, -e

Stephanus ... nullo pecuniali nostro regio administriculo stipendiatus, sed in propriis suis sumtibus et expensis ... in ipsa civitate nostra ... remansit: 1424 Katona, *Hist.crit.* XII p.429.

pecunialis, -e

Stephanus ... nullo pecuniali nostro regio adminiculo stipendiatus, sed in propriis suis sumtibus et expensis ... in ipsa civitate nostra ... remansit: 1424 Katona, *Hist.crit.* XII p.429.

pecuniarius, -a, -um

Suam sanctitatem ... admonere et obsecrare non desinas, ne aliquam in mittendo illo subsidio pecuniario iam promisso et in legato expediendo moram velit interponere: 1523 BROD. *Epist.* p.71.

pecuniarius, -a, -um

Externum vero mercenariumque militem in supplementum conscribere per rei pecuniariae inopiam non licet: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.251.

pecuniarius, -a, -um

Externum vero mercenariumque militem in supplementum conscribere per rei pecuniariae inopiam non licet: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.251.

pecuniosus, -a, -um

Dandi ... subsidii ... a ... principibus, maxime a rege Angliae et Portugaliae, duobus opulentissimis et pecuniosissimis principibus, multi essent modi: 1523 BROD. *Epist.* p.74.

pecus, -dis f.

Qualiter vos, ... nescitur unde moti, certas pecudes et pecora iobagionum ipsorum exponencium ... abigi et depredari fecissetis: 1520 Horváth, *Pótlások* p.179.

pecus, -oris *n.*

Qualiter vos, ... nescitur unde moti, certas pecudes et pecora iobagionum ipsorum exponencium ... abigi et depredari fecissetis: 1520 Horváth, *Pótlások* p.179.

pecus, -oris n.

Ubi scribitis, quod pecora Andree Thorday ...
abstullissetis *1492 Szapolyai oklt. p.208.*

[Szebelédi] 2015.2.16.

pedes, -itis m.

Item eodem die undecim peditibus et vigilaribus II dedi fl<orenos> 16 (p.d<enarios> 80: 1520 Nógrádi, *Kanizsai* II,378 (p.35).

pedes, -itis m.

Quomodo ipsi emuli omnibus ipsorum gentibus,
equitibus et peditibus, ... se armant: *1464 Szapolyai oklt.* p.102.

pedes, -itis m.

Ex verbis nobilis Andree ... capitanei peditum
vestrorum intelleximus, qualiter *etc.*: 1526 Neu-
mann, *Korlátköviek* p.187.

pedes, -itis m.

Habemus ex litteris comitis ... bassam sive zanzacum Boznae iam p<r>aemisisse non parum (*sic ed., recte: parvum*) peditum numerum ad obsidendum Clyzium, subsecuturum ipsum quoque brevi cum valido equitatu: 1524 BROD. *Epist.* p.89.

pedisequa, -ae f.

1524 Bunyitay, *Gyulafehérvár* p.30; *Dl* 89199. Cf. *ibid.*: Puellis eius, videlicet famulis pedisequis vestes commisit emi.

pedisequa, -ae f.

Puellis eius, videlicet famulis pedisequis vestes
commisit emi: 1524 Bunyitay, *Gyulafehérvár* p.30.
= DL 89199.

peditatus, -us *m.*

Nunciis nobis allatum est Gallorum regem iam superatis Alpibus magno equitatu ac peditatu fauces Italiae urgere: *1515 Acta Tom. III p.426.*

peiero, -are

Et hoc cum propter aliquam necessitatem implere non poterimus utique peieremus: PAUL. HUNG. *Penit.* p.199.

pelagus, -i n.

O quam tuum hoc altissimae sapientiae pelagus hodie permensa vereor, ne demergar ibidem:
BONF., *Symp.* III,545.

pelliciatu*s*, -a, -um

Quod quidem (*sic, recte: quidam*) homo de Thwere pelliciatu*s* penes ipsum stetit: 1467 Zimmermann, *Urkb.* VI p.274.

pellicula, -ae f.

Michi videtur, quod potius utuntur (*sc. Turci*) circumcissione propter hoc, ut lotio ... non sit invalida remanente aliqua siccitate sub ista pellicula prepucii: GEORG. HUNG. *Tract.* p.364.

pello, -ere

His ... *cupimus* planos aditus, quibus ad lucis indeficientis claritatem in spiritu possint pulsatione peccati ascendere, facilius ante oculos designare: 1387 Süttő, *Anjou* II p.390.

pello, -ere

quod de rebus mercimonialibus ... de Zagrabia et Sclavonia in Veneciam vel in Teutonium aut extraneas partes portantibus et pellentibus contra ipsorum consuetudinem ... tricesimas ab eis exigeret: *1343 Mon.civ.Zagr. I p.166.*

pello, -ere

Illa pecora ... faciatis pellore ex Derechke ...
ad has partes: 1516 Horváth–Neumann–Pálosfalvi–C.
Tóth, *Levelesláda* p.107.

Peloponnesum, -i n.

Qui Dalmatiam, Epirum, Peloponnesi ac Macedoniae partem, Aegaei insulas, ad haec Craetam atque Cyprum nobilissima regna in potestate habetis: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.304.

pelvis, -is f.

Omnia solus habes: pelvim, gutturnia, scamna
et tres urceolos, omnia solus habes: 1514 TAUR.
Epist. 1 (p.129).

pendenter *adv.*

Prefatus (*sic ed., orig add.:* etiam dominus noster episcopus presens scriptum) inpressione autentici sigilli sui presentibus pendenter appositi communit: *1380 Veszpr.okl. II p.318.*

pendeo, -ere, pependi

Fortasse non erit malum non pendere a spe istius
pacis inter Christianos: 1525 BROD. *Epist.* p.120.

pendeo, -ere, pependi

Cui in signum subiectionis rex dedit nova insignia, vexillum scilicet ex serico album cum aquila nigra habente torquem auream in collo, ex qua pendet littera S: 1525 BROD. *Epist.* p.108.

pendeo, -ere, pependi

Noli existimare nos ita ab extrema spe et praesidiis pendere, ut domi, quae praestare ipsi atque efficere possumus, negligamus: 1523 BROD. *Epist.* p.71.

pendo, -ere

Quidam eius pauper convicaneus picam tenebat, que sepius per fenestram divitis illius absentis intrans rostro per foramen de florenis extrahebat, quotquot poterat, et ascendens ad pilam cucurbite istius, que pendeat in signum medonis propinati, ut moris est, raptos florenos reponebat: Szilády, *Temesvári* p.75.

pendo, -ere

Lactat silicernium illum vetulum senem, ex astrologorum nugulis pendentem totum: *1514 TAUR. Epist. 1* (p.128).

pendulus, -a, -um

Ceterum nihil ambigo mentem vestram pro eximia ac prope divina eius sapientia assidue humane conditionis naturam omnia pendula, incerta ac caduca continentem imbecillitatemque simul meditari: *1515 Acta Tom. III. p.445.*

pendulus, -a, -um

Pendula concretos astringit gutta capillos: IAN.
PANN. *Paneg.* 3,2,280.

penitus *adv.*

Video principes Christianos partim inter se digladiari, partim otio domestico torpere, et nihil penitus de re Christiana pensi habere: 1523 BROD. *Epist.* p.73.

penitus *adv.*

Quod dicti fratres ... tunc in dicto Kermend residentes nihil reparassent in dicto monasterio articulato, sed penitus desolari permisissent: Erdélyi, *Register* p.76.

penitus *adv.*

Scitque quod infra illud tempus misse et alie hore
canonice penitus fuissent neglecte: Erdélyi, *Regi-
ster* p.136.

penna, -ae f.

Id est virtutibus habundans, que sunt quasi penne anime: *Serm. Quinqu. 12* (p.46).

pennatus, -a, -um

Frustra iacitur ante oculos pennatorum rethe illius diaboli temptationis: GEORG. HUNG. *Tract.* p.338.

pensiculate

Ubi singulorum virtutes meritaque exacte pensiculateque ponderantur: 1501 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.292.

pensio, -onis f.

Fiat ... provisio tam de episcopatu Plocensi, quam etiam Premisliensi, ita, ut prius scripsimus, sine ulla pensione ac onere et sine aliqua mora et difficultate: 1523 BROD. *Epist.* p.75.

pensio, -onis f.

Ut ei centum et decem aureos nomine pensionis
quotannis persolveret: 1525 Theiner, *Mon.Slav.* I
p.588.

penso, -are

Dignentur vero vestre venerabilitates talia diligentius pensare: *1425 Pozsonyi vizsály* p.263.

penso, -ere

Ut omnes equa lance pensentur: Erdélyi, *Register*
p.30.

[Hegyí] 2015.2.16.

pensus, -a, -um

Video principes Christianos partim inter se digladiari, partim otio domestico torpere, et nihil penitus de re Christiana pensi habere: 1523 BROD. *Epist.* p.73.

pentagonus, -i m.

In quibus quidem pentagonus tetragonum continet: BONF. *Symp.* III,367.

pentecostalis, -e

Census pentecostalis: 1521 Nógrádi, *Kanizsai*
V,116 (p.151).

[Szovák] 2015.2.16.

penthecostalis, -e

De censu Sancti Andree et Penthecostali (orig.: Penthecostales) de Vithned de sessionibus XIII registrum factum: 1520 Nógrádi, *Kanizsai* II,176 (p.23).

pepo, -onis *m.*

Item eodem die misi pepones ad Lewcka magnifico domino et dedi expensas d<enarios> 3: 1521 Nógrádi, *Kanizsai* II,740 52).

per *praep. cum acc.*

Neque accipiat haec maiestas vestra perinde, quasi ego consulere aliquid audeam vestrae maiestati, alioquin sapientissimo et omnia per se prudentissimo consideranti: 1523 BROD. *Epist.* p.73.

per *praep. cum acc.*

Interpretatio schedae oratoris ... regis Hungariae per cifram scriptae: 1525 BROD. *Epist.* p.120.

per *praep. cum acc.*

Ego tamen sub hoc dubio non omisi tam apud sanctissimum dominum nostrum, quam alibi facere omnia ea, quae hic fieri per me poterant: 1525 BROD. *Epist.* p.118.

per *praep. cum acc.*

Nobis ... ea, quae nova emergent, scribere per omnem occasionem non gravare, ut et tua erga nos merita et nostrum vicissim in te favorem reddas in dies cumulatiorem: 1525 BROD. *Epist.* p.107.

per *praep. cum acc.*

Quae litterae adhuc expediri non potuerunt, mittentur per primam mittendi occasionem: 1525
BROD. *Epist.* p.119.

peractio, -onis f.

Licet executio premissorum quodam modo effectui mancipata fuerit, tamen quia absque perfecta peractione premissorum inter partes prenotatas congruens iudicium facere non poteramus: 1419 *Zsigm.oklt.* VII,239.

peragere

Suo modo peragere et perficere ... teneamini:
1508 Szapolyai oklt. p.294.

perago, -ere

Ut perpetuis futuris temporibus singulis noctibus matutine, interdiu autem hore canonice et misse ordinarie cum cantu, alie vero legendo peragerentur: Erdélyi, *Register* p.27.

perago, -ere

Quidquid ... in rebus corporalibus per quoscumque rite peragitur: 1365 Keglevich, *Garamsztb.* p.139.

perago, -ere

Quem heri Pater vestivit virtute in carne, hodie instruit acie in agone, permittens primicerium belli sui Stephanum pergentem ad primum per densa pericula pilum: *Serm. Quinqu.* 16 (p.51).

perago, -ere

Quod observantini melius et perfectius peragerent divina officia, quam fratres ordinis Sancti Augustini: Erdélyi, *Register* p.101.

peragro, -are

Directo modo ad plagam australem semper in acie dicti magni fossati peragrando pervenis-
sent ad priorem metam angularem iuxta arborem
seu dumum sambucii erectam: *1419 Zsigm.oklt.*
VII,158.

peramabilis, -e

Quod ... ipse Christus illam peramabilem sponsam eius fidelibus populis libero preesse voluit dominio et habere potestatem in singulos: 1422 *Mon.episc.Zagr.* VI p.67.

perbibo, -ere

Quod quidam frater Blasius ... in quadam taberna de Gyak breviarium suum perbibisset: Erdélyi, *Register* p.96.

perceptio, -onis f.

Eodem die magister Nicolaus de Banča, exactor decimarum comitatus Kyshonthensis anni 1517 in calculatione perceptionis decimarum Kyshonthensium remansit debitor dominis capitularibus in florenis 16: *1520 Reg.Strig.* p.134.

perceptio, -onis f.

Quod ipsi ... universos, tam iudicem, iuratos, quam etiam cunctos hospites ac vulgares ... ab occupatione, usurpatione, usus utilitatum et fructuum perceptione possessionis monasterii ... verbo regio prohibuissent: 1369 Keglevich, *Garamsztb.* p.165.

percipio, -ere

Quas (*sc. res*) his diebus et ex litteris ac etiam registris vestris illic aput vos esse percepimus: 1523
C. Tóth, *Bátori* p.229.

percipio, -ere

Quantum ad dicam seu taxam scribitis, quod litteras quittantias regie maiestatis exhibuistis etc., curetis taxam ipsam percipere: 1515 Horváth–Neumann–Pálosfalvi–C. Tóth, *Levelesláda* p.103.

percunctor, -ari *adv.*

Si idem vestras ad dominaciones secure pervenire
ac ibidem in medio vestri sibi percunctari valeat:
1465–71 Neumann, Korlátköviek p.180.

[Szovák] 2015.2.16.

percurro, -ere

Si ad amplissimam messem sanctorum novi testamenti accedere et, quid in singulorum purificate mentis affectu divina gratia tam de theologicis quam cardinalibus et moralibus virtutum speciebus fructus produxerit, scire quis et intelligere voluerit, Christianorum librias percurrat: GEORG. HUNG. *Tract.* p.398.

percussio, -onis f.

Quomodo Iohannes Volah, iobagio domini nostri, commansor noster ... magnas vulnerationes et correctiones seu percussiones est passus: 1469 Zimmermann, *Urkb.* VII p.370.

percutior, -i

Et hoc dicit (*sc. Dominus*) in reprehensionem hominum negligencium, qui cingulis laxatis et tunicis remissis percuciant pulveres, sicut cauda vulpis: *Serm. Quinqu. 33* (p.82).

percutior, -i

Istud caput, scilicet princeps populi, si fuerit malum, percucietur iudicii ulcione: *Serm. Quinqu. 3* (p.31).

perdire *adv.*

Sibilantibus perdire saevientium hinc inde emissionibus velut imbrium multitudine sagittarum praefatus ... Petrus ... in suo corpore collegit passiones: 1411 Katona, *Hist.crit.* XII p.64.

perdire

Sibilantibus perdire saevientium hinc inde emissionibus velut imbrium multitudine sagittarum praefatus ... Petrus ... in suo corpore collegit passiones: 1411 Katona, *Hist.crit.* XII p.64.

perdisco, -ere

Nec vult eloquio contentus abire Latino, / ni Gr-
ias etiam perdiscat sedulus artes: IAN.PANN. *Pa-
neg.* 3,1,284-85.

perditio, -onis f.

Quot certatim ramos de arboribus precidentes, id est homines de massa humane perditionis convertentes: *Serm. Quinqu.* 1 (p.25).

perditus, -a, -um

Si perditissimis barbarorum consiliis nefariisque conatibus obviam ibitis: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.261.

perditus, -a, -um

Redemptio perditorum: *Serm. Qinqu.* 24 (p.66).

perditus, -a, -um

si perditissimis barbarorum consiliis nefariisque conatibus obviam ibitis: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.261.

perditus, -i m.

Ideo ibi maxime aperitur larga manus Dei in reductione perditorum: *Serm. Quinqu. 27* (p.72).

perdiu *adv.*

Dum ego Segniae aliquod presidium regium ...
iuxta eiusdem promissa perdiu expectassem: 1525
Theiner, *Vet.Mon.* II p.656.

perdo, -ere, -didi, -ditus

Quam *rationem* utinam ante perditum Belgradum ... secuti fuissetis: 1525 BROD. *Epist.* p.111.

[Monostori] 2015.2.16.

perduco, -ere

Ad quam requiem eciam nos perducatur precibus apostoli quietator animarum, Iesus Christus: *Serm. Quinqu. 1* (p.26).

perduco, -ere

Quod ad rem in eum, ad quem tendimus, finem perducendum pertinere possit: 1525 Theiner, *Vet.Mon.* II p.655.

perduco, -ere

Que (*sc. B.Margareta*) ... translata est in claustrum, quod parentes eius in insula Danubii, ... a primo fundamento edificaverunt, et ad consummationem usque perduxerunt regaliterque, ut decebat, dotaverunt: *Vita Marg.* p.18.

perduratio, -onis f.

Unde commendatur in eo operatio Spiritus Sancti per hoc, quod descendit in eum, et operantis perduratio per hoc, quod mansit in eo: *Serm. Quinqu.* 31 (p.79).

perduro, -are

Ut praesens privilegium simul cum libertatibus
... in vigore earum permaneant et perdurent:
1465 Zimmermann, *Urkb.* VI p.214.

peregrinatio, -onis *f.*

Et primo centum florenos pro una peregrinatione
ad Terram Sanctam mitto et lego: 1463 Zimmer-
mann, *Urkb.* VI p.149.

peregrinatio, -onis *f. exsilium* — száműzetés
Unde et Iohanni in labore peregrinationis existenti in Pathmos ostensum est ostium apertum in celo: *Serm. Quinqu.* 15 (p.50).

peremptorius, -a, -um

Quos novem dies pro termino peremptorio ac
minitione canonica assignamus: Erdélyi, *Register*
p.34.

peremptorius, -a, -um

Quod ... ex parte nostra et apostolica auctoritate
peremptorie citare curetis: Erdélyi, *Register* p.16.

[Hegy] 2015.2.16.

peremptorie *adv.*

Extunc eosdem in vicarii nostri peremptorie citetis presenciam ad terminum competentem: *Arch. Majtényi*
p.

[Szovák] 2015.2.16.

peremptorius, -a, -um

Quorum dierum spacium pro primo quinque, quinque pro secundo, reliquos vero quinque dies pro tercio ultimo et peremptorio termino ... eis assignamus: *1463 Arch.Majténi* p.264.

perennalis, -e

Per eundem et eosdem premissis iure perennali tenende: *1514 Szapolyai oklt.* p.357.

[Szebelédi] 2015.2.16.

perennialiter *adv.*

Perennialiter collato: *1509 Szapolyai oklt.* p.302.

[Szebelédi] 2015.2.16.

perennitas, -atis f.

Gracie lavantis a culpa declarat tres condiciones,
scilicet largitatem, utilitatem et perhempnitatem:
Serm. Quinqu. 29 (p.74).

perenno, -are

Que geruntur in tempore, ne simul labantur cum lapsu temporis, poni solent insignia testium et scripture memoria perhennari: 1367 Keglevich, *Garamsztb.* p.149.

pereo, -ire

Et sic vir ille presentiens demonum adesse turbam, cepit navem dirigere versus ripam vixque potuit evadere, ne periret in aquis: Szilády, *Temesvári* p.6.

perexiguus, -a, -um

In his quinquaginta milibus ducatorum, quod ... legatus habet in potestate, adversus hostem potentissimum leve admodum et perexiguum habebimus praesidium: 1524 BROD. *Epist.* p.86.

perfacilis, -e

Hi quoque omnes, qui in hanc te militiam sequentur, ingentes opes et amplissima emolumenta consequentur, et haec brevi perfacilique victoria: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.257.

perfacilis, -e

Hi quoque omnes, qui in hanc te militiam sequentur, ingentes opes et amplissima emolumenta consequentur, et haec brevi perfacilique victoria: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.257.

perfecte *adv. comp.*

Ad pleniorē notitiā eiusdem ville seu terre perfectius et uberius habendam ... dedimus in mandatis: *1284 Reg.duc.* p.137.

perfecte *adv.*

Sane certe rem totam plene teneo et perfecte intelligo: 1449 T Sz 1929 p.134; *Dl* 80935.

perfecte

Ut ipse ... posset eidem omnem et rerum et eciam consiliorum meorum rationem uberius ac perfectius explicre: 1524 Theiner, *Mon.Slav.* I p.584.

perfectio, -onis f.

Communitatem pro huiusce rei (*sic ed., recte fors-an: re*) civitatis nostre determinanda convocassemus propositis fabrica turris campaneque nove fusionem (*sic ed., recte fors-an: fusione*) proque earum perfeccione census impositione necessario indigeri: 1511/1521 Entz, *Kolozsvár* p.150; *Df* 277 780.

perfectio, -onis f.

Vitam gratie perficit, quia est forma et perfeccio, decor et valor omnium aliarum virtutum et operationum: *Serm. Quinqu.* 18 (p.56).

perfectus, -a, -um

Quod observantini melius et perfectius peragerent divina officia, quam fratres ordinis Sancti Augustini: Erdélyi, *Register* p.101.

perfectus, -a, -um

Hoc ideo, ut esset melioris et perfeccioris sensus, quoniam pondus partis superioris diminuit intellectum, ut Aristoteles ait: *Serm. Quinqu.* 3 (p.31).

perfectus, -a, -um

Inter regna ... Hungariae et Poloniae ac Magni Ducatus Lithvaniae sit et habeatur foedus, pax et tranquillitas et perfecta vicinitas: 1507 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.502.

perfero, -ferre, -tuli, -latus

Ipsa sincera fidei vestrae devotio tamquam lux serena semper in nubilo tribulationum eo exstitit ferventior, quo dampna saepe pertulit graviora:
1461 Zimmermann, Urkb. VI p.100.

perfero, -ferre

Scimus, quanta dampna, quantasque captivitates tempore disturbiorum in civitate vestra Cibiensi pertulerint: 1468 Zimmermann, *Urkb.* VII p.365.

perfero, -ferre

In iis enim sum locis, quo et propter diversa viarum discrimina et propter longinquitatem tardissime omnia perferuntur: 1516 TAUR. *Epist.* 2 (p.174).

perficio, -ere, -feci, -fectus

Postulamus a te, obstes, quominus id perficere valeant: 1525 BROD. *Epist.* p.109.

perficio, -ere, -feci, -fectus

Qua in re perficienda adiuti sumus egregie opera ... domini Strigoniensis ad omnia mandata vestrae sanctitatis implenda et ad omnia, quae ad splendorem ac decus vestrae sanctitatis pertinere videntur, facienda proclivissimi: 1524 BROD. *Epist.* p.103.

perficio, -ere

Quod nos dictas parentelam et matrimonium inter prefatos dominam Hedwigim et dominum Wilhelmum ducem plene et integraliter perficere volumus: *1385 Süttő, Anjou II p.246.*

perficio, -ere

Et primo centum florenos pro una peregrinatione ad Terram Sanctam mitto et lego, et, quam cito haec fieri potest, perficiatur: 1463 Zimmermann, *Urkb.* VI p.149.

perficio, -ere

Eis ... iussi dari pulveris perfecti ad tormenta
impellenda libras mille: 1515 Katona, *Hist.crit.*
XVIII p.855.

perfricatus, -a, -um

Scire ... te velim ... me hospitem quendam ...
reperisse adeo cupidum, adeo frontis perfricatę
hominem, ut non sit satis aestimare: *1514* TAUR.
Epist. 1 (p.129).

perfringo, -ere

Quare agite, imbellem forti perfringite turbam /
pectore: IAN.PANN. *Paneg.* 3,2,104-05.

perfringo, -ere

Multa obstiterunt et quidem talia, quae nullo pacto vinci ac perfringi potuere: 1524 Theiner, *Mon.Slav.* I p.585.

perfruor, -i

In quibus (*sc. litteris*) nomen eiusdem Stephani, fratris iam dicti Nicolai conscriptum fore vidimus fide oculata, et ex eo easdem possessiones rite et rationabiliter, sicuti eundem Nicolaum ipsum adhuc vita perfruenta mundali (*sic, recte forsan: vita perfruentem mundali*), sic ipsum Stephanum ... tangere dinoscuntur (*sic*): 1365 Keglevich, *Garamsztb.* p.139.

perfuno, -ere

Cuius (*sc. Iesu Christi crucifixi*) quinque vulnerum loca perfusis sepius hora lacrimis deosculabatur (*sc. B.Margareta*): *Vita Marg.* p.19.

perfungor, -i

Quod nos ipsos primis litterarum elementis praecipua cum dexteritate ac diligentia erudit optimique ac sollertissimi praeceptoris officio per biennium in ingenio nostro, quantum pro aetatis teneritudine licuit, excolendo est perfunctus: 1508 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.555.

perfurio, -ire

Non picto pectore tygris / perfurit: IAN. PANN. *Paneg.* 3,2,146–147.

pergamenum, -i n. (pargamenum)

Singulumque folium papiri in inferiore margine nomine meo et primum pargameni similiter nomine, hic vero ultimum signo et subscriptione meis solitis et consuetis signavi: Erdélyi, *Register* p.194.

pergamenum, -i n.

Unas patentas in pergameno sub sigillo ... domini Thome cardinalis ... copiam quarundam litterarum continentes produxerunt *sc. fratres*: Erdélyi, *Register* p.8.

pergiro, -are

Quod ipsi ... portiones possessionarias ... reambulare et undique pergirando perspicere ... voluissent: 1374 Keglevich, *Garamsztb.* p.186.

perhibeo, -ere

Si se odio, gratia, favore vel aliqua alia quavis pravitare subtraxerint ad perhibendum in causa huiusmodi testimonium veritati (sc. testes): Erdélyi, *Register* p.34.

perhorresco, -ere

Quas (sc. persecutiones) et audire aures pure penitus perhorrescunt: *1417 CD Hung. X/5 p.762.*

periclitari

Quod si regnum istud Austrie periclitabitur: 1490
SZAPOLYAI OKLT. p.175.

[Szebelédi] 2015.2.16.

periclitari

Quod ipse dominus dux per suos proditores periclitari non poterit: *1494 Szapolyai oklt.* p.217.

periclitor, -ari

Cumque aliquantulum a ripa processisset, ecce vehemens turbo et tempestas mox exorta est in aere et aquis adeo, quod navis cepit periclitari:
Szilády, *Temesvári* p.6.

periclitor, -ari

Ad quod si alio umquam tempore repellendum nostrae opes dispaes fuere, hoc certe superioribus exhaustae cladibus, ne ad sustinendum quidem pares erunt, nisi a reliquis principibus ... periclitanti regno subveniatur: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.303.

periclitor, -ari

Ad quod si alio umquam tempore repellendum nostrae opes dispaes fuere, hoc certe superioribus exhaustae cladibus, ne ad sustinendum quidem pares erunt, nisi a reliquis principibus ... periclitanti regno subveniatur: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.303.

periculosus, -a, -um

Sed de his satis, scio enim veritatem scribere
quam sit periculosum: 1523 BROD. *Epist.* p.79.

periculosus, -a, -um

Quia ex parte Moldaviae ... variae hucusque et quidem periculosae interdum differentiae inter ... reges Hungariae ac Poloniae exsistere: 1507 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.503.

periculum, -i n.

Misit et ipse ... oratorem, quod pro avertendis periculis aperte imminentibus opportunum sedis apostolicae praesidium imploraret: 1524 BROD. *Epist.* p.86.

periculum, -i n.

Quemadmodum pridem perfidorum Theucrorum crucis Christi persecutorum adversus seviciam penes et unacum regni Hungarie regnicolis ... exercitui me adaptando cum fuerim mortalis et sic maiora eciam oculis meis imminencia via in eadem preponendo pericula ... in presenciam capituli Nittriensis accedere curavi: 1456 Neumann, *Korlátköviek* p.179.

[Szovák] 2015.2.16.

periculum, -i n.

Dominus Scardonensis ... pericula utriusque regni ... coram pontifice et patribus cumulatis-
sime exposuit: 1523 BROD. *Epist.* p.85.

periculum, -i n.

In quibus ego curandis et in tanto rerum turbine et tot tam externis quam domesticis periculis meliori, qua fieri potest, ratione moderandis propulsandisque ... dies et noctes diligentissime ... elaboro: 1525 Theiner, *Vet.Mon.* II p.656.

perimo, -ere

Omnis enim virtus et intentione perficitur, et remissione perimitur: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.261.

perimo, -ere

Omnis enim virtus et intentione perficitur, et remissione perimitur: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.261.

perinde *adv.*

Ut praesens privilegium simul cum libertatibus
... perinde, ac si infra lapsum ipsius anni unius
ad confirmationem reportatae fuissent, in vigo-
re earum permaneant: 1465 Zimmermann, *Urkb.*
VI p.214.

perinde

Neque accipiat haec maiestas vestra perinde: 1523

BROD. *Epist.* p.73.

peripneumaticon, -i n.

Quin etiam singula membra propriae infestant egritudines: caput caphelea, ... pulmonem peripneumaticon ... abest: BONF. *Symp.* III,444.

peritia, -ae f.

Reliqua suppleat dominorum iudicum peritia et industria ac rerum experientia singularis, de quorum pura conscientia nemo dubitare potest: Erdélyi, *Register* p.49.

periurium, -i n.

Dominus Albertus ... examinatus, et primo reducto prius sibi in memoriam iuramento prius per eum prestito ac pravitate et nefando crimine periurii, respondit interrogatus: Erdélyi, *Register* p.49.

periurium, -ii n.

Periurium est mendacium cum iuramento firmatum: PAUL. HUNG. *Penit.* p.204.

perlego, -ere, -legi, -lectus

Cum pontifex litteras ... perlegisset: 1525 BROD.
Epist. p.118.

perlustratio, -onis f.

Ad brevisionem perlustrationemque et realem cognitionem huiusmodi terrarum litigiosarum ac cursuum metalium ... egregios magistros ... duxeramus transmittendos ... : 1524 Katona, *Hist.crit.* XIX p.467.

perlustratio, -onis f.

Ad brevisionem perlustrationemque et realem cognitionem huiusmodi terrarum litigiosarum ac cursuum metalium ... egregios magistros ... duxeramus transmittendos: 1524 Katona, *Hist.crit.* XIX p.467.

perlustro, -are

Ipse conventus perlustrando et perlegendo inter cetera in eodem libello conscripta instrumenta quandam notulam seu seriem instrumentorum super predictam possessionem Benynch confectorum (*sc. invenit*): 1419 *Zsigm.oklt.* VII,178.

perlustro, -are

(Scil. meta) perlustrando (transit) vallem vulgo
Ineweulgh vocatam: *1413 Zsigm.oklt.* IV,1075.

perlustro, -are

Quia singula loca ipse ob temporis angustiam perlustrare perspicereque non potuit: 1519 Wenzel, *Dóczyak* p.79.

perlustro, -are

Quod si vestra serenitas cum uno curru litteras mitteret, unum ovum super ipsis non daret, quia Budae apud vestram serenitatem pro uno ortone litteras posset habere, cum quibus totum mundum perlustraret: 1519 Wenzel, *Dóczyak* p.80.

permacto, -are

Cum magister Nicolaus et filius suus ipsorum complices ad possessionem eorundem nobilium ... transmittentes molendinum eorum in fluvio Keres decurrens ... permactari ... fecissent: 1385 Süttő, Anjou II p.260.

permagnus, -a, -um (per maximus)

Ladislaus dux ... eadem litteralia instrumenta reprobando ... non desinat ... molestare (sc. *ipsum*) in preiudicium per maximum: 1369 Keglevich, *Garamsztb.* p.169.

permanentia, -ae f.

Sexto, in duracionis quantitate, que alie sunt perpetue permanencie, hec autem desiit esse peracto officio suo et rediit in preiacentem materiam: *Serm. Quinqu. 26 (p.70).*

permaneo, -ere, -mansi, -mansus

Si hac aestate salvi permanere possemus: 1523
BROD. *Epist.* p.74.

[Monostori] 2015.2.16.

permaneo, -ere

Equitas suadet, ius requirit, ut quod cuique iustis et legitimis rationibus per iudices diligenter examinatis redditur vel restituitur, id solidum debet perpetuo (*ed. cum mendo typographi: perperuo*) permanere: *1291 Erd.Múz.* 1992 p.84.

permano, -are

Quo magis extimescenda clades imminet, quae ad vos usque atque adeo totam Christianam remp<ublicam> permanabit, eo magis subvenite amplissimo regno: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.306;

permano, -are

quo magis extimescenda clades imminet, quae ad vos usque atque adeo totam Christianam remp[ublicam] permanabit, eo magis subvenite amplissimo regno: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.306.

permansio, -onis f.

Quae ad ordinis reformationem, augmentationem et perpetuam durationem et permansionem fore dignoscentur et pertinere videbuntur: 1510
Katona, *Hist.crit.* XVIII p.611.

permaxime *adv.*

Quod ipse ... pro sublevandis suis necessitatibus ipsum ad presens permaxime urgentibus quandam curiam suam ... magistro Iohanni ... pro trecentis florenis auri in specie ... plene habitis ... vendidit: 1363 Mészáros, *Visegrád* p.131.

permaxime *adv.*

Quibus omnibus rex permotus et permaxime supradictorum nequicia commotus emissio publico edicto omnes religiosos de regno suo expellere et perturbare fecit: GEORG. HUNG. *Tract.* p.384.

permaximus, -a, -um

Replerunt amaritudine thabernaculum mentis nostre ille enormes offense reterite et istud novum horrendum facinus in Dei contumeliam, nostram iniuriam permaximam, nostri cleri lamentabilem oppressionem: *1422 Mon.episc.Zagr.* VI p.67.

permissio, -onis *f.* (promissio) *non plene liquet.*
Quod iterum quomodocumque ex promissione
(*sic, recte forsan:* promissione) divina egritudinis
orbato (*sic*) multum gravi decumbens posicio-
nem atque statum meam instabiles et periculosa
considerando animadverti: 1456 Neumann, *Kor-
látköviek* p.179.

permissio, -onis *f.*

Quod ipse ... quandam medietatem fundi curie ... de nostra permissione et voluntate per ... waywodam Transylvanum ... a nostra inpetrata et optenta maiestate dedisset ... Nicolao: 1338/1365 Mészáros, *Visegrád* p.108.

permissio, -onis *f.*

Tandem partes ... coram nobis ... propter bonum pacis et mutue fraternitatis unionem talem inter se in universis possessionibus ipsorum ... ex nostra iudiciaria permissione pacificantes divisionem perpetuam unanimiter fecisse retulerunt: 1341 Diaconescu, *Documente* p.32.

permitto, -ere, -misi, -missus

Postulamus a te, operam facere velis, quo litterae ipsius episcopatus Plocensis expedire permittatur iuxta praedecessorum ipsius solutionem: 1523
BROD. *Epist.* p.78.

permitto, -ere

Quod nos dictas parentelam et matrimonium inter prefatos dominam Hedwigim et dominum Wilhelmum ducem plene et integraliter perficere volumus ipsosque in thoro nuptiali corporaliter componere et cohabitare permittemus et permittere volumus secundum statuta et consuetudines ... legalis matrimonii ac sacramenti matrimonialis: 1385 Süttő, *Anjou* II p.246.

permitto, -ere

Adhuc nefarium esset regna Christiana tam vicina, tam regnis m<aiestati> regiae contermina hoc modo permittere per potentiam Turcorum caesaris destrui et desolari: 1496 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.43.

permitto, -ere

Vicewayvodam ... petivimus venire in medium vestri, cui in facto pecuniarum seu negotiorum domini regis permisimus in finem debitum concludere: 1463 Zimmermann, *Urkb.* VI p.151; *Df* 244862.

permitto, -ere

Quod dicti fratres ... tunc in dicto Kermend residentes nihil reparassent in dicto monasterio articulato, sed penitus desolari permisissent: Erdélyi, *Register* p.76.

permitto, -ere

Quod nihil iidem fratres in illo edificassent, imo quod peius erat, permittebant omnia rui: Erdélyi, *Register* p.108.

permitto, -ere

Nepos ... nullum integerrime sincerissimeque
mihi obsequendi tempus vacuum abire permittat:
1515 Theiner, *Mon.Slav.* I p.560.

permitto, -ere

adhuc nefarium esset regna Christiana tam vicina,
tam regnis m[aiestati] regiae contermina hoc mo-
do permittere per potentiam Turcorum caesaris
destrui et desolari: 1496 Katona, *Hist.crit.* XVIII
p.43.

permitto, -ere

Quare mihi persuasum habui, tibi illum (ut erat hominum studiosorum amantissimus) plurimas suas epistolas misisse, quarum mihi a te copiam fieri peto, et si permiseris obsecro: 1516 TAUR. *Epist.* 2 (p.174).

permoveo, -ere, -movi, -motus

Pontifex cum sua sponte, tum mea etiam exhortatione et precibus permotus dat omnem operam pro pace vel saltem treugis inter principes Christianos faciendis: 1523 BPOD. *Epist.* p.83.

permovéo, -ere

Esto non fides, non pietas, non religio ad vexillum crucis defensandum eos permoverit?: 1521 Kato-
na, *Hist.crit.* XIX p.246.

permovéo, -ere

Optamus, ut Veneti resipiscant, consilia in melius vertant tuique oratoris verbis ac suasionibus magis permoveantur: 1504 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.399.

permovéo, -ere

Esto non fides, non pietas, non religio ad vexillum crucis defensandum eos permoverit?: 1521 Kato-
na, *Hist.crit.* XIX p.246.

permutatim *adv.*

Cum nos ad facies predictorum quinque iugero-
rum terrarum per ipsum dominum ... episco-
pum ipsi Gregorio ... et memoratorum fenilium
... domino nostro episcopo per prefatum Gre-
gorium ... permutatim traditorum ... discre-
tos viros ... concanonicos nostrosad prehabito-
rum qualitates, valores et utilitates contuendum
et inspiciendum ... duxissemus transmittendos:

[Szovák] 2015.2.16.

1380 Veszpr.okl. II p.317.

[Szovák] 2015.2.16.

permuto, -are

Idem decanatus ... praedictam consuetudinem cupit et vult variari seu permutari: 1453 Zimmermann, *Urkb.* V p.422.

pernicies, -ei f.

Ad Neapolim (*ed. add.*: Nicopolim) Sigismundo rege cum tanta Christianorum pernicie fuso et superato nullum est hominum genus, quod citra arrogantiam dictum velim cui plus debeat Christiana religio, quam Hungarico robori ac virtuti: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.249.

pernicies, -ei f.

Ad Neapolim (ed. add.: Nicopolim) Sigismundo rege cum tanta Christianorum pernicie fuso et superato nullum est hominum genus, quod citra arrogantiam dictum velim cui plus debeat Christiana religio, quam Hungarico robori ac virtuti .: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.249.

perniciose *adv.*

Ne dolore ac iactura stimulante communi manu in eos impetu facto extorres ... procul abire cogantur et ad popularem illam rabiem superiori estate tam perniciose passim debachatam hic velut novus furor accedat: 1515 Theiner, *Mon.Slav.* I p.561.

perniciosus, -a, -um

Ut etiam nobis non posset esse non molestum quidquam praeter veterem eorum ordinem in regno nostro constitutionem renovari, et praesertim nunc invalescente in dies magis circumquaque perniciosissima haeresi: 1525 BROD. *Epist.* p.109.

pernio, -onis *m.*

Quin etiam singula membra propriae infestant
egritudines: caput caphelea, ... abest, ut ... per-
niones: BONF. *Symp.* III,446.

pernitiosum, -i n.

Pernitiosum est triplex. primum quod fit in doctrina religionis II. quod alicui nocet et nulli prodest. III. quod alicui nocet et alicui prodest: PAUL. HUNG. *Penit.* p.206.

pernocto, -are

Ingressi fuissent testudinem, ubi quoddam stragulum sive thorale ipsius domine Margarethe in lecto invenissent, ladulam vero minime. Addens etiam tunc quandam mulierem Italam uno viro similiter Italo comitatam in domo sua pernoctasse. ... *Az ügyben alkalmatlan tanúként gyerekeket is kihallgatnak:* Quorum unus videlicet Iohannes annos agens 14 dicebat se vidisse ladulam

quandam sub lecto operculum fissum habentem
illamque tempore discessus domine Margarethe
ad currum suum e testudine portare volentem le-
vare non potuisset, sed ilico unam ex ancillis dicti
domine Margarethe eandem ipsam ladulam e te-
studine ad currum portantem. ... Acta sunt hec
feria sexta ante Valeriani martiris anno supranoto:
1513 DF 271 723 fol.303^r.

peropportune *adv.*

Sacratissime caesar vosque insignes et celeberrimi omnium ordinum proceres, peropportune sumus assequuti, ut te ... gubernaculis huius sacri imperii praefectum videamus: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.243.

peropportune

Sacratissime caesar vosque insignes et celeberrimi omnium ordinum proceres, peropportune sumus assequuti, ut te ... gubernaculis huius sacri imperii praefectum videamus: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.243.

peroptime

Non ambigimus vobis peroptime constare: *1507*
Szapolyai oklt. p.289.

peroptime *adv.* (per optime)

Qui negotio, ut debebant, per optime (*sic ed.*) intenti et ad nos tandem reversi nobis concorditer retulerunt, quod *etc.*: 1367 Keglevich, *Garamsztb.* p.150.

peroptime *adv.*

Constat d<ominacionibus> vestris peroptime,
quod *etc.*: 1520 Neumann, *Korlátköviek* p.186.

[Szovák] 2015.2.16.

peroptime *adv.*

Novi et ego virum, qui talem chartam habebat in bello apud se, cui cum persuadere non potuissem, ut reiiceret, dicebat enim peroptime sibi cavere a sagittis et cavisse per illius charte virtutem: Szilády, *Temesvári* p.32.

perosus, -a, -um

Secundo, perosi propter lesionem, quia lapis dictus est a lesione, quam infert, quasi ledens pedem: *Serm. Quinqu.* 14 (p.49).

perpendo, -ere

Ex his ... exemplis unusquisque fideliter considerans poterit perpendere omnia, que de ista secta (*sc. Turcorum*) dicta sunt, veritatem habere, maxime circa divisionem, obstinationem et ignorantiam: GEORG. HUNG. *Tract.* p.388.

perpetior, -i, -pessus sum

Per quod factum dampna mille florenos (*sic*) per-
pessi extitissent (*sc. nobiles*): 1385 Süttő, Anjou II
p.260.

perpetior, -i

Quia fustibus usque ad mortem cesus secundam
mortem est perpressus: *Serm. Quinqu.* 32 (p.81).

perpetior, -i

Attamen cum hominibus eiusdem albi existentibus sine pecuniis vivere, quam <amoucot'eros perpeti semihomines, longe pretiosius esse mihi persuasum habui: 1514 TAUR. *Epist.* 1 (p.128).

perpetro, -are

Quis ... antiqui hostis potestatem ac potentiam
... non videat, si in tam brevi temporis spacio ta-
lia perpetravit?: GEORG. HUNG. *Tract.* p.328.

perpetuatio, -nis f.

(In casu negligentiae) perpetuatio dominii dicti prati, seu feneti (transfertur): *1414 Zsigm. oklt. IV,1663.*

perpetuitas, -atis f.

Quas (*sc. terras*) tempore perpetuitatis illustris rex
Bela, karissimus avus noster clare memorie a par-
te eorundem abstulerat: *1275 Erd.Múz.* 1992 p.81.

perpetuo, -are

Quod ipsi ... dictam possessionem nulli unquam hominum vendere seu perpetuare, nisi civibus predictis teneantur: 1366/XV Keglevich, *Garamsztb.* p.145.

perpetuo, -are

Tuum erit, ne sollicitudini meę, ne principis humanissimi voto pio praesertim, ne Augustini perpetuandę memorię, ne tibi ipsi desis: 1516 TAUR. *Epist.* 2 (p.174).

perpetuo *adv.*

Ad ... litteras vestrae serenitatis ... non habeo, quid aliud respondeam, nisi me esse et fore perpetuo, dum vivam, addictissimum servulum vestrae serenitatis: 1524 BROD. *Epist.* p.88–89.

perpetuo *adv.*

Ut pleno numero fratres Augustinenses ad dictum monasterium induxissent, et eis perpetuo possidendum reliquissent: Erdélyi, *Register* p.104.

perpetuus, -, -um

Anniversarium perpetuum domini licentiati Georgii plebani in Monte Petri: 1465 Zimmermann, *Urkb.* VI p.209.

[Szovák] 2015.2.16.

perpetuus, -a, -um (perpbetuus)

Demetrius, miseratione divina tituli Sanctorum Quatuorcoronatorum presbiter cardinalis ac sancte Strigoniensis ecclesie perpbetuus (*var. recte: perpetuus*) gubernator ... domino Iohanni preposito ... salutem in Domino sempiternam: 1385 Süttő, *Anjou* II p.299.

perpetuus, -a, -um

Illud nomen perpetui comitatus, quo ipsa civitas tempore praefati condam ... genitoris nostri ... vocitata est, auferimus: 1465 Zimmermann, *Urkb.* VI p.215.

perpetuus, -a, -um

Ego pro huiusmodi vestrae maiestatis in me gratia non habeo, quid aliud vestrae maiestati offeram, nisi perpetuam meam ... in vestram maiestatem sacratissimam fidelitatem et servitutum:
1524 BROD. Epist. p.98.

perpetuus, -a, -um

Quomodolibet in futurum se ratum, gratum atque firmum perpetuo habiturum totum id est quitquid per dictos procuratores constitutos ac substitutos vel substituendos actum ... fuerit: Erdélyi, *Register* p.43.

perpetuus, -a, -um *állandó.*

ut quandocumque ipse Stephanus in dicta possessione ... perpetuam residentiam facere voluerit
etc.: 1370/XVIII Keglevich, Garamsztb. p.170.

perpetuus, -a, -um

Licet possessiones nostrae Kysdemeter et Radla vocatae in dominio et perpetuo comitatu nostro Bystriciensi subiectae hactenus terris earum divisim usi et gavisii fuerunt: 1453 Zimmermann, *Urkb.* V p.420.

perpetuus, -a, -um

Illud ... unum neque ego possum tacere. Me ...
ob ... intercessionem immo contentiones quoque
... baronis pro mea promotione nomine vestrae
sanctitatis factas factum esse longe addictiorem
et obstrictum vinctumque esse perpetuis vinculis
in perpetuam ... servitute[m]: 1524 BROD. *Epist.*
p.103–104.

perpetuus, -a, -um

Tandem partes ... coram nobis ... propter bonum pacis et mutue fraternitatis unionem talem inter se in universis possessionibus ipsorum ... ex nostra iudiciaria permissione pacificantes divisionem perpetuam unanimiter fecisse retulerunt: *1341 Diaconescu, Documente p.32.*

perpetuus, -a, -um

Puto vestram ... dominationem intellexisse ...
Poloniae regem cum magistro Prussiae perpetuam
inivisse pacem: 1525 BROD. *Epist.* p.112.

perpetuus, -a, -um

Ut ... sol perpetuo circumagitur motu, nec requiem novit ullam: VALENT. ECK p.48.

perpetuus, -a, -um

Post servitutis meae perpetuae in gratiam maiestatis vestrae humillimam commendationem:
1523 BROD. Epist. p.72.

perplexitas, -atis f.

Ne anticipatio sententiae in tam ardua causa perplexitatem animorum generaret futuram: GEORG. HUNG. *Tract.* p.376.

perquam

Qui infra texendę historię perquam doctus interpres existit: 1514 TAUR. *Epist.* 1 (p.129).

[Szovák] 2015.2.16.

perrgo, -ginis f.

Quin etiam singula membra propriae infestant
egritudines: caput caphelea, ... abest, ut ... per-
rigo: BONF. *Symp.* III,446.

perrumpro, -ere

Comites ... / ... / barbara post multas perrumpunt agmina caedes: IAN.PANN. *Paneg.* 3,2,176-78.

Persa, -ae m.

Qui (*sc. hostes nostri*) dum anno superiore universam Europam falsis complent rumoribus eorum imperatorem bellis orientalibus distineri, parare in Persas expeditionem: 1524 BROD. *Epist.* p.85.

persanctus, -a, -um

Sub metaphora triplicis rei nominate in verbo presenti scilicet mannis, ignis et solis, allegorice trium fit expressio persanctarum: *Serm. Quinqu.* 7 (p.36).

perscribo, -ere, -scripsi, -scriptus

Quas *causas* ad ... dominum Premisliensem ...
perscripsi: 1525 BROD. *Epist.* p.111.

[Monostori] 2015.2.16.

perscribo, -ere, -scripsi, -scriptus

De negotio vero Prutenico repetivit illa eadem, quae superioribus diebus dixerat et quae ego ad vestram maiestatem perscripseram: 1525 BROD. *Epist.* p.119.

perscribo, -ere, -scripsi, -scriptus

Ea, quae habuimus, perscripsi in hac scheda praesentibus inclusa: 1525 BROD. *Epist.* p.114.

perscribo, -ere

Et quemadmodum idem vaivoda ... obtulerat se ... terras illas remissurum, prout certe maiestatis vestrae verbis freti, verbis illorum meminimus perscripsisse: 1503 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.340.

perscrutare

Ineffabilia Gloriose semper Virginis, Dei genetricis Marie meritorum insignia devote considerationis nostre indagine perscrutantes: *1476 Szapolyai oklt.* p.143.

perscrutare

Perscrutantes de ingeniis et pulveribus in arce existentibus: *1514 Szapolyai oklt.* p.348.

perscruto, -are

Qui curiose circa facta eorum (*sc. Turcorum*) intelligenda et perscrutanda, licet pericula, que intervenire possunt, non advertant, incaute se ingerunt: GEORG. HUNG. *Tract.* p.348.

persecutio, -onis f.

Quam cum adhuc mater sua regina gestaret in utero tempore Tartarice persecutionis: *Vita Marg.* p.17.

persentio, -ire

Ut itaque hoc ipsum regnum nostrum Sclavoniae
atque universitas fidelium in eodem constituta
nostram regiam munificentiam persentiat et ex-
periatur liberalem: 1496 Katona, *Hist.crit.* XVIII
p.66.

persentio, -ire

ut itaque hoc ipsum regnum nostrum Sclavoniae
atque universitas fidelium in eodem constituta
nostram regiam munificentiam persentiat et ex-
periatur liberalem: 1496 Katona, *Hist.crit.* XVIII
p.66.

perseverantia, -ae f.

Sunt hee (*scil. circumstantiae*) qualitas criminis in loco in tempore in perseverantia: PAUL. HUNG. *Penit.* p.194.

perseverantia, -ae f.

Perseverantia est animi firmitas in proposito bono usque ad consumationem pertingens: PAUL. HUNG. *Penit.* p.213.

persevero, -are

Quod discretus vir, Anthonius pellificis (*sic*) de Braschofia ... coram nobis ... se ... laudabiliter rexit ... semper in bono statu et fama perseverando: 1460/XV Zimmermann, *Urkb.* VI p.87.

persevero, -are

Dat stabilitatem perseverantibus: *Serm. Quinqu. 5*
(p.34).

persevero, -are

In quo sacramento det nobis perseverare et institutor baptismi, Iesus Christus, ut a gracia baptismi veniamus ad gloriam paradisi: *Serm. Quinqu.* 27 (p.73).

persevero, -are

Ut igitur hec nostra donatio in perpetuum perseveret, nec lapsu temporum in irritum valeat revocari: *1275 Erd.Múz.* 1992 p.81.

persica, -ae f.

Item feria quinta ... domino magnifico persicam emi d<enarii> 4: 1521 Nógrádi, *Kanizsai* IV,366 (p.129).

persistentia, -ae f.

Praefatus Simon ... in ipso nostro exercitu multa bellandi animositate procedens in persistentia-que factorum strenuorum manu valia sub quodam fortalio pugnam agens de manibus ab intra repugnantium mortiferi vulneris plagam tulit in suo corpore graviolem: 1412 Katona, *Hist.crit.* XII 145.

persistentia, -ae f.

praefatus Simon ... in ipso nostro exercitu multa bellandi animositate procedens in persistentiaque factorum strenuorum manu valia sub quodam fortalio pugnam agens de manibus ab intra repugnantium mortiferi vulneris plagam tulit in suo corpore graviolem: 1412 Katona, *Hist.crit.* XII p.145.

persistentia, -ae f.

Et persistencia virtutis in actu: *Serm. Quinqu.* 28
(p.73).

persisto, -ere

Quo<d> ipsum Stephanum ... in dominio prefatarum possessionum usque ad hec tempora indemnem et illesum cognovimus perstitisse pacifice: 1365 Keglevich, *Garamsztb.* p.140.

persisto, -ere

Cuius onus, si in hac parte persistere nollet, super se assumpsit: *1400 Veszpr.okl.* II p.365.

persisto, -ere

Quatenus horas canonicas, vespervas et completorium persistitendo in tabernis neglexissent: Erdélyi, *Register* p.168.

persolveo, -ere

Quod dicti fratres propterea se et vitam eorum
meliorassent, et divina officia melius persolviss-
sent: Erdélyi, *Register* p.111.

persolvo, -ere

Pro quibus (*sc. florenis*) ipsis comitibus ... firmiter persolvendis dedimus et obligavimus eis sub nomine pignoris castrum nostrum Zanabor: 1385 Süttő, *Anjou* II p.271.

persolvo, -ere

Ut si iidem magister aut sui vepres expurgando in ipsa terra pratum ordinarent et ante redemptionem fructus eiusdem non perciperent, extunc ipse expensas laborum eisdem persolvere teneatur: 1387 Keglevich, *Garamsztb.* p.225.

persona , -ae f.

Nostre (sc. regis) maiestatis in persona (protegant omnes): *1414 Zsigm. oklt.* IV,1897.

persona, -ae f.

Quod huiusmodi legatio et dispositio testamentaria ipsius archiepiscopi de supradictis ... bonis et rebus suis personam suam modo premissis tangentibus facta vel facienda robur optineat perpetue firmitatis: 1360 Mészáros, *Visegrád* p.128.

persona, -ae f.

Nostre (sc.regis) in persona (rehabeant possessionem): *1414 Zsigm. oklt.* IV,1751.

persona, -ae f.

Puto vestram ... dominationem intellexisse mentem sanctissimi domini nostri de persona mea cum vestra ... dominatione mittenda: 1525 BROD. *Epist.* p.113.

persona, -ae f.

Quare requirimus vos et nihilominus regia in persona firmiter committimus: *1512 Szapolyai oklt.*
p.331.

persona, -ae f.

Supplicatur maiestati vestrae in personis fidelium eiusdem: 1525 BROD. *Epist.* p.106.

persona, -ae f.

Supplicatur maiestati vestrae in personis fidelium eiusdem ... in eo humillime, quatenus dignetur maiestas vestra ... fassioni et perpetuae venditioni ... gratum praebere consensum: 1524 BROD. *Epist.* p.105–106.

personalis, -e

Uti dignetur maiestas vestra ... illas duas partes iudiciarias oneris et gravaminis sententiae, in quo ... Franciscus Bothka ... per omissionem iuramenti sui ... coram personali praesentia maiestatis vestrae convictus exstitit et aggravatus, ... supplicantibus pro fidelibus servitiis eorundem conferre gratiose: 1525 BROD. *Epist.* p.106.

personalis, -e

Quam (*sc. perpetuam venditionem et fassionem*)
... Ambrosius ... super totali portione sua possessionaria in ... possessione Bodogazzonza-kaya habita coram personali praesentia maiestatis vestrae fecisset: 1524 BROD. *Epist.* p.105–106.

personaliter *adv.*

Die vero Iouis sexta mensis Maii, hora vesperarum vel quasi reverendo in Christo patri, domino Martino ... in domo circumspecti viri Iohannis Sartoris personaliter constituto presentate fuerunt: Erdélyi, *Register* p.29.

personaliter *adv.*

Saepe scripsimus vobis in eo, ut vos censum ...
citissime exigere ... deberetis, ut nos personali-
ter serenissimo domino nostro regi praesentare
possemus: 1469 Zimmermann, *Urkb.* VI p.389.

personaliter adv.

Personaliter venientes (*sc. iurati cives*): 1514 Szapolyai oklt. p.342.

perspicacitas, -atis f.

In quam cum ... Ferdinando rege Aragonum innata sibi subtilitate, ingenii perspicacitate investigando de circumstantiis rerum gerendarum nobis viam et securitatem parando praemunivit nos et avizavit: 1416 Katona, *Hist.crit.* XII p.243.

perspicax, -is

Quomodo ipsi memoriam habentes ac perspicaci meditatione in animis volventes rectam et integram amicitiam ... ad talem dispositionem devenissent: 1486 Wenzel, *Dóczyak* p.14.

perspicio, -ere

Quod ipsi ... portiones possessionarias ... reambulare et undique pergirando perspicere ... voluissent: 1374 Keglevich, *Garamsztb.* p.186.

perstringo, -ere

Quantam ex litteris maiestatis vestrae ... acceperimus consolationem, ... non facile putamus verbis posse perstringere: 1505 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.419.

persuadeo, -ere, -suasi, -suasus

Qua re persuadeas tibi te nobis acceptissimum factum ac in eorum esse numero, quibus libenter commodare vellemus, prout hoc per omnem occasionem non praetermittimus: *1523 BROD. Epist.* p.78.

persuadeo, -ere, -suasi, -suasus

Quamvis vix possim mihi persuadere eum idem,
quod patruus fecerit, non facturum: 1525 BROD.
Epist. p.115.

persuadeo, -ere

Novi et ego virum, qui talem chartam habebat in bello apud se, cui cum persuadere non potuissem, ut reiiceret, dicebat enim peroptime sibi cavere a sagittis et cavisse per illius charte virtutem: Szilády, *Temesvári* p.32.

persuadeo, -ere

Attamen cum hominibus eiusdem albi existentibus sine pecuniis vivere, quam <amoucot'eros perpeti semihomines, longe pretiosius esse mihi persuasum habui: 1514 TAUR. *Epist.* 1 (p.128).

persuadeo, -ere

Quare mihi persuasum habui, tibi illum (ut erat hominum studiosorum amantissimus) plurimas suas epistolas misisse, quarum mihi a te copiam fieri peto, et si permiseris obsecro: 1516 TAUR. *Epist.* 2 (p.174).

perterreo, -ere

Ad cuius clamorem omnes perterriti, cum esset sero in tenebris, nemo audebat navigare intra paludes, ut videret, quid ageretur aut posset iuvare illam: Szilády, *Temesvári* p.6.

pertimesco, -ere

Ecce, die altero in congressu belli oppido sagitta est vulneratus et pertimescens damnationem, combussit mox dictam chartam: Szilády, *Temesvári* p.32.

pertinaciter *adv.*

Qualiter nonnulli clerici tam in maioribus, quam etiam in minoribus ordinibus constituti omni obedientia suorum superiorum abiecta contra eosdem superiores suos pertinaciter rebellizare ... consuevissent: 1465 Zimmermann, *Urkb.* VI p.207.

pertinax, -acis

Ut decanus ... tales rebelles et pertinaces veluti salutis immemores ... detinere ... teneatur:
1465 Zimmermann, *Urkb.* VI p.207.

pertinax, -acis

Volentes ... huiusmodi eorum (*sc. clericorum*)
pertinacibus ausibus obviare ... volumus, ut *etc.*:
1465 Zimmermann, *Urkb.* VI p.207.

pertineo, -ere, -tinui

Ex quibus *litteris* fusius omnia, quae ad conatum caesaris cognoscendum pertinent, intelliges: 1524
BROD. *Epist.* p.87.

pertineo, -ere, -tinui

Qua in re perficienda adiuti sumus egregie opera
... domini Strigoniensis ad omnia mandata ve-
strae sanctitatis implenda et ad omnia, quae ad
splendorem ac decus vestrae sanctitatis pertine-
re videntur, facienda proclivissimi: 1524 BROD.
Epist. p.103.

pertineo, -ere

In hoc ewangelio ad laudem nativitatis Christi proponuntur quedam pertinencia ad puritatem, quedam ad humilitatem: *Serm. Quinqu. 13* (p.47).

pertineo, -ere

Sub eisdem metis, ... quibus antea ad castrum suum Nitriensem (*sic ed.*) pertinuisse et per castrensese limitate seu habite dinoscerentur: [1281], 1402 *Erd.Múz.* 1992 p.

pertineo, -ere

Cum ... idem ... porcionem ... vendere vellet et alienare in ipsius preiudicium non modicum et gravamen, cum eadem possessio iure commetaneo fuerit, et in eventum, in quem debeat ab ispo Andrea alienari, ad eum potius, quam ad alium pertineat redimenda: *1340 Diaconescu, Documente 29.*

pertingo, -ere

Quod familiares sui ... ipsum pertingere non possent: 1449/XVIII Zimmermann, *Urkb.* V p.268.

pertracto, -are

Quatenus eundem nostri ob intuitu (*sic, recte:*
intuitum) humaniter pertractent: 1460/XV Zim-
mermann, *Urkb.* VI p.87.

pertracto, -are

Quia ipse ... unicum dumtaxat haberet filium
... religiosaque domina ... abbatissa ... sibi et
dictis suis iuribus possessionariis commetanea
... ipsum pie pertractando benigne confovisset:
1400 Veszpr.okl. II p.365.

pertracto, -are

Quod specialitas generalitati non deroget, nec
econtra ad prosequendum et pertractandum cau-
sam predictam: Erdélyi, *Register* p.42.

pertracto, -are

Ipse Nicolaus huiusmodi nostram ambasiatam apud ipsum principem ... tanta aviditatis sollicitudine ... direxisse et pertractasse dinoscitur, quod (etc.): 1428 Katona, *Hist.crit.* XII p.505.

pertranseo, -ire, -ivi, -itus

Sed hec (*sc. fructus virtutum*) quasi quedam semina in sanctis patribus veteris testamenti pertransiens si ad amplissimam messem sanctorum novi testamenti accedere et, quid in singulorum purificate mentis affectu divina gratia tam de theologicis quam cardinalibus et moralibus virtutum speciebus fructus produxerit, scire quis et intelligere voluerit, Christianorum librarías percurrat:

GEORG. HUNG. *Tract.* p.398.

[Bujdosó] 2015.2.16.

pertranseo, -ire (pertransseo)

(Scil. metarum reambulatores) unam magnam
vallem pertransseundo venissent ad maximum
rubescentem: *1413 Zsigm.oklt.* IV,1013.

pertranseo, -ire

ut si ipsum terminum negligenter pertransiret insolutum (*sc. magister Thomas*): 1378 Keglevich, *Garamsztb.* p.201.

pertranseo, -ire

Sed heu, modo verificatur in hominibus illud dictum Anaxagore: lex est tela quedam aranee, que minora capit animalia, maiora autem ipsam pertranseunt. Nam eam magna musca intrando lacerat et pertransit, parva autem in ea capitur: Szilády, *Temesvári* p.36.

pertranseo, -ire

Quum ad quadragesimam plurimi requiruntur sermones, utpote pro diebus singulis continuando, ideo speciali volumine de illis acturus hic pertranseo: Szilády, *Temesvári* p.54.

pertransire

Neque id ipsi simpliciter pertransire volumus:
1513 Szapolyai oklt. p.338.

perturbatio, -onis f.

Quamvis nescimus, quid in tanta nostra molestia
subditorumque nostrorum perturbatione scrip-
serimus aequo asperius: 1523 BROD. *Epist.* p.75.

perturbatio, -onis f.

Dampna et alias multas perturbationes vobis illatas: *1513 Szapolyai oklt.* p.335.

perturbo, -are

Quo non obstante nonnulli dicte Anne testatricis consanguinei ipsum exponentem in bonis et rebus suis legatis perturbare et molestare cepissent: *1519 Arch.Majténi p.485.*

perurgo, -ere

Dei auxilio ego indignus magnis et multis laboribus me ipsum ultra vires perurgendo recollegi et propria manu conscripsi hoc opus Aurei Rosarii theologicæ sapientie: Szilády, *Temesvári* p.54.

peruro, -ere

Alexander furore intrinsecus perusto (sic) sibi obviam ad invadendum et affligendum Ebraycum ppopulum veniens, ab equo resiliens pronus in terram cecidit ... tandemque totius mundi monarchiam obtinuit: *1417 Veszpr.okl.* I 193.

pervado, -ere

Ad hanc quoque praecellentem ceterisque gentibus admirandam provinciam tabes illa ac pestis pervasura sit: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.304.

pervado, -ere

ad hanc quoque praecellentem ceterisque gentibus admirandam provinciam tabes illa ac pestis pervasura sit: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.304.

pervenio, -ire

Nunc perventa ad eorum notitiam dicta impignoratione prefatum Iohannem ... ab impignoratione ... prohibuerunt: 1378 Keglevich, *Garamsztb.* p.196.

pervenio, -ire

Litteras (*sic*) vestre nos perveniunt ipso die Beati Martini: *1423 Pozsonyi viszály* p.252.

pervigil, -is

Dominus Nicolaus ... nunc ... continuata fidelitate et cura pervigili die noctuque nostris non cessat insudare serviciis: *1404/1406 TGy 1835/I p.79.*

pervius, -a, -um

Et est una causa, quoniam aqua ratione diafanitatis sue, cum sit transparens et pervia lumen, habet aliquid de lumine: *Serm. Quinqu.* 27 (p. 71).

pes, -dis *m.*

Iudex civitatis ... unacum suis coniuratoribus ... iuxta regni consuetudinem discalceatis pedibus et absque cingulis terram super capita ipsorum levando verbaque iuramenti more consueto proferendo ... iuramentale sacramentum prestitisset: 1371/1373 Keglevich, *Garamsztb.* p.177.

pes, -is m.

Singuli annotati (*sc. cives*) singula adinvenire (*sic ed., recte forsā: adinvenientes*) subterfugia excusacionis, alii huiusmodi terra non indigere, alii longitudine sex pedum satis habere, alii alio modo se ab empicione excusavere: 1511/1521 Entz, *Kolozsvár* p.150; *Df* 277780.

pes, pedis *m. címzésben*

Post servitutis meae perpetuae ad pulveres pedum vestrae sanctitatis beatorum humillimam commendationem: 1524 BROD. *Epist.* p.103.

pessumeo, -ire

Ut ad alienas opes, nisi divina humanaque omnia pessumire velimus, ad alienaque praesidia nos confugere oporteat: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.252.

pessumeo, -ire

Ut ad alienas opes, nisi divina humanaque omnia pessumire velimus, ad alienaque praesidia nos confugere oporteat: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.252.

pestifer, -a, -um

Post hos itaque triumphos quotquot licet multiples contra pestiferos Turcos nos habuisse contigit conflictus fere fortes, notabiliores autem et signatiores iam pridem contra solum Omorath Turcorum summum imperatorem (*sc. fuere*):
1444 Zimmermann, *Urkb.* V p.124.

pestifer, -a, -um

Quis eorum pestiferos conatus arcere aut compe-
scere ausus?: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.247.

pestifer, -a, -um

Quis eorum pestiferos conatus arcere aut compe-
scere ausus?: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.247.

pestilentia, -ae f.

Nam dicit lex quod propter ista crimina indicuntur fames et pestilentie et terremotus: PAUL. HUNG. *Penit.* p.208.

pestilentia, -ae f.

Et id dicit testis fuisse factum in ista preterita pestilentia: Erdélyi, *Register* p.92.

petia, -ae f.

Item eodem die feci portare petiam griseam mercenario fl<oreni> 2,5: 1521 Nógrádi, *Kanizsai* II,770 54).

petitio, -onis f.

Quod specialitas generalitati non deroget, nec econtra ad prosequendum et pertractandum causam predictam ... libellum seu libellos et quascunque alias petitiones verbo vel in scriptis dandum: Erdélyi, *Register* p.42.

petitio, -onis f.

Volentes itaque ipsorum petitionibus assurgere regio cum favore ... predictas terras ... restituumus predictis Pangratio et Petro: *1275 Erd.Múz.* 1992 p.81.

petitio, -onis f.

Quia petitio eorundem iustitiam continebat: 1275
Erd.Múz. 1992 p.81.

petitio, -onis *f.*

Per dictos dominum Martinum ... et Michaelem ... dominus Georgius episcopus ... ad requisitionem et instantem petitionem prefati Martini magistri ... ibidem presentis decretum et auctoritatem suam interposuit: Erdélyi, *Register* p.194.

petitio, -onis f.

Recordatur etiam testis se aliquotiens, imo septies ad minus vidisse illum fratrem Sigismundum se ad celebrandum preparasse ad petitionem parochianorum: Erdélyi, *Register* p.133.

peto, -ere, -ivi/-ii, petitus

Nam maiora (*sc. beneficia*), sicuti non mereor, ita neque petere ausim: 1524 BROD. *Epist.* p.95.

peto, -ere, petivi, petitus

Mandet ... sanctitas domini nostri ... legato, ut hanc pecuniam ... aut in arcium nostrarum instaurationem, sicuti antea petebamus, aut ... ad comparandas saltem copias iam tandem erogare non dubitet: 1524 BROD. *Epist.* p.86.

peto, -ere, petivi, petitus

Quod rex Angliae magnam partem Galliae petit, a quo non poterit separari: 1525 BROD. *Epist.* p.120.

peto, -ere

Homo regius ... de dictis terris arabilibus proprio eorum aratro reservatis ... ipsi Andrea (*sic*) ... competentem portionem dari petat verbo regio per eosdem: 1369 Keglevich, *Garamsztb.* p.165.

peto, -ere

Quare mihi persuasum habui, tibi illum (ut erat hominum studiosorum amantissimus) plurimas suas epistolas misisse, quarum mihi a te copiam fieri peto, et si permiseris obsecro: 1516 TAUR. *Epist.* 2 (p.174).

petra, -ae f.

Hinc per verticem eundo ad petram maximam
Zokolecz dictam: 1364/XVII Keglevich, *Garam-
sztb.* p.136; *cf. inferius*: ubi est duplex petra.

petra, -ae f

Quod prima meta inciperetur a quedam (*sic*) oetra in fluvio Gron: 1361 Keglevich, *Garamsztb.* p.128. Esset quedam magna petra pro meta assignata: *Ibid.* p.129.

petrosus, -a, -um

Item eodem die pisces petrosos emi d<enarii> 10:
1520 Nógrádi, *Kanizsai* II,121 (p.21).

petrosus, -a, -um

Item eodem die misi ad Chene propter pisces
petrosos d<enarii> 12: 1521 Nógrádi, *Kanizsai*
III,222 (p.71).

petulantia, -ae f.

Quia petulantia carebat: BONE., *Symp.* III,592.

phagedaena, -ae f. (phagedena)

Quin etiam singula membra propriae infestant egritudines: caput caphelea, ... abest, ut ... phagedena: BONF. *Symp.* III,446.

phalanx, -gis f.

Iucundus sane vestitas aete phalargas / cernere
terror erat: IAN.PANN. *Paneg.* 3,2,64-65.

phantasia, -ae f. (fantasia)

Quia fantasia et sensus movent intellectum: BONF.,
Symp. III,706.

phantasia, -ae f.

Hanc quidem potentiam imaginativam dicimus,
quam plerique phantasiam appellant: BONF. *Symp.*
III,380.

phantasma, -atis *n.*

Quia nostrae animae ex intellectiva potentia constant, ... quippe quae sensim et gradatim perficitur, dum species intelligibiles a phantasmatis accipit et phantasmata prius a rebus: BONE. *Symp.* III,285.

phantasma, -atis *n.*

Quantum est cogitacio irruens, quando est oppressus fantasmatis, que sunt musce morientes, id est importune cogitaciones: *Serm. Quinqu.* 15 (p.51).

Pharao, -onis m.

Nos ... agilem Thomam Polgár vaivodam Pharaonum una cum aliis Pharaonibus sub XXV. tentoriis et conductu sive comitiva sua vagantibus ab aliorum vaivodarum Pharaonum in hoc regno nostro Hungariae vagantium contubernio et societate segregavimus: 1496 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.54.

pharao, -onis *m.*

Qui (*sc. Moyses*) amore superno ardens filium filie
Pharaonis se negavit: GEORG. HUNG. *Tract.* p.398.

Pharao, -onis *m.*

Nos ... agilem Thomam Polgár vaivodam Pharaonum una cum aliis Pharaonibus sub XXV. tentoriis et conductu sive comitiva sua vagantibus ab aliorum vaivodarum Pharaonum in hoc regno nostro Hungariae vagantium contubernio et societate segregavimus: 1496 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.54.

pharaonice

Aliae quoque ... persecutiones, ... quales nec tempore Pharaonis nec tempore paganorum persecutorum accidisse auditaе sunt, clero catholico pharaonice inferuntur: *1417 CD Hung. X/5 p.762.*

pharetra, -ae f.

Arcum, faretram et gladium eiusdem: 1386 Süttő,
Anjou II p.386; *Dl* 83413.

pharetrarius, -ii m.

ut ipsimet Philistaei nostri ... illos etiam pharetrarios seu homines exercitantes ... semper debitis temporibus appromptuando versus et ad illas partes, quas iusserimus, ... sine tarditate et dissimulatione aliquali destinare debeant: 1428 Katoana, *Hist.crit.* XII p.509.

pharmacosus, -a, -um

Quam pharmacosa sit humana libido: BONF.,
Symp. III,769.

Philistaei, -orum m.

Quum nos ... capitaneos Philistaeorum nostro-
rum ... in nostram regiam receperimus pro-
tectionem et tutelam specialem: 1424 Katona,
Hist.crit. XII p.433.

Philistaei, -orum *m.*

Quum nos ... capitaneos Philistaeorum nostrorum ... in nostram regiam receperimus protectionem et tutelam specialem: 1424 Katona, *Hist.crit.* XII p.433.

Philistaeus, -i m.

Universis ... Philistaeis nostris in descensibus
Nagy-Szállás et Árok-Szállás constitutis: 1459
Schmitth, *Ep.Agr.* II p.76.

philosophia, -ae

Plato ... beatas fore civitates dixit, ubi vel sapientes imperitarent, vel principes ipsi iugem philosophiae operam impenderent: VALENT. ECK p.40.

philosophia, -ae f.

Eximio atque praestanti viro, domino Ioachimo Vadiano, Muis atque Apollini sacro poetae, liberalium artium et ... philosophię professori doctissimo, amico praecharo, Viennae in collegio Caesareo vitam viventi: 1514 TAUR. *Epist.* 1 (p.130).

philosopho, -are

Plato ... beatas fore civitates dixit, ubi vel sapientes imperitarent, vel principes ipsi iugem philosophiae operam impenderent, et id omnium recte philosophantium iudicio vere quidem: VALENT. ECK p.40.

philosophus, -i m.

Plato, philosophorum deus (*cf. CIC. de nat. deorum 2,32; Tusc.disp. I,79.*), rempublicam instituens ... beatas fore civitates dixit, ubi *etc.*: VALENT.ECK p.40.

phima, -atis *n.* (?)

Quin etiam singula membra propriae infestant
egritudines: caput caphelea, ... abest, ut ... phi-
mata: BONF. *Symp.* III,446.

phiscus, -i m.

Quod ... abbatissa ... exhibuit nobis quasdam
duas litteras, unam nostram ... super exemp-
ti<one> tributi loquentem et aliam venerabilis
... domini Ladislai, episcopi Wessprymiensis,
phisci nostri dilecti super conservatione capella-
ni ipsorum confectas: *1373 Veszpr.okl.* II p.313.

phiscus, -i m.

Secretarius et phiscus noster in litteris nostris ...
ad vos datis scripsit: *1516 Szapolyai oklt.* p.376.

[Szebelédi] 2015.2.16.

phlegma, -atis *n.*

Considera multitudinem morientium et dispositionem eorum in sepulchris et deformationem: quomodo pleni sunt vermibus et serpentibus, facies deturpate flegmate, pleni omni putredine et fetore: GEORG. HUNG. *Tract.* p.413.

phlygetron, -i n.

Quin etiam singula membra propriae infestant
egritudines: caput caphelea, ... abest, ut ... ph-
lygetron: BONF. *Symp.* III,446.

phrenesis, -is *f.*

Quin etiam singula membra propriae infestant
egritudines: caput cephalaea, phrenesis hydroce-
phalos: BONF. *Symp.* III,442.

phreneticus, -a, -um

(*sc. Turci*) quidquid viderint, audierint vel senserint, quod hanc sectam non commenda[n]t, immediate quasi frenetici amentes (cod. P: et amentes) execrantes abhorrent fugiuntque tamquam mortale venenum: GEORG. HUNG. *Tract.* p.368.

physicus, -i m.

Egregius condam Petrus doctor medicine, physicus videlicet huius civitatis: 1509 DF 271723 fol. 265^v.

piaculum, -i n.

Quin aliquid in sacello mentis piaculum conmittamus: BONF., *Symp.* III,462.

piaculum, -i n.

Regina ... cum rege, marito suo quasi piaculum quoddam, si filia nasceretur, ut sanctimoniam eam facerent, devenerunt (*sic ms., ed. corr.: devoverunt*): *Vita Marg.* p.17.

pica, -ae f.

Quidam eius pauper convicaneus picam tenebat, que sepius per fenestram divitis illius absentis intrans rostro per foramen de florenis extrahebat, quotquot poterat, et ascendens ad pilam cucurbite istius, que pendeat in signum medonis propinati, ut moris est, raptos florenos reponebat: Szilády, *Temesvári* p.75.

piccarium, -i n.

Licet ... racione ... rerum ... mobilium cum eadem quondam domina Anna tempore desponsacionis et traduccionis eiusdem datarum et assignatarum, puta ... quattuor pictariorum argenteorum ... quedam causa in curia nostra regia ... mota fuisset: *1526 Arch.Majténi* p.560; *Dl* 73 240.

picis, -is *m.*

Item feria sexta ... emi pisces portariis d<enarii>
4: 1521 Nógrádi, *Kanizsai* II,640 48).

pictorius, -a, -um

Haec eorum avitica et paterna arma atque nobilitatis eorum insignia in capite sive principio praesentium litterarum nostrarum arte pictoria disegmata ... eisdem ... de novo danda duximus: 1507 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.517.

pictura, -ae f.

Nec putat indignum pictura impendere curam:
IAN. PANN. *Paneg.* 3, 1, 282.

pictura, -ae f.

A qua corona veluti radii solares seu virgulae, solis iubar splendide multiplicatum ex utraque parte ipsius galeae sursum deorsumque et supra galeam similes ad modum radiorum solarium cum ventilabris banderiae et pictura antiquorum armorum desuper radiis coruscare egredi et diffundi videntur: 1416 Katona, *Hist.crit.* XII p.246.

picturo, -are

Et picturatum vento sinuante lacernam / aurea
nudato volitant velamina dorso: IAN.PANN. *Pa-*
neg. 3,2,143-44.

picus, -i m.

Aliquando pici vel cere similis pluvia cadit, quod
et oculis vidi: Szilády, *Temesvári* p.74.

pietas, -atis f.

Pietas enim est virtus qua petentibus honorem debitum exhibemus, non solum in veneratione verum etiam in necessariorum exhibitione: PAUL. HUNG. *Penit.* p.212.

pietas, -atis f.

Pietas divina implevit pium desiderium servorum suorum mittendo Filium suum et satisfaciendo affectui eorum et necessitati redimendorum: *Serm. Quinqu. 8* (p.38).

pietas, -atis f.

Ego vidi his temporibus ... hominem in Christo mihi conscientiose revelantem, quod persepe Christum dominum videre soleret in sacramento in specie crucifixi vel pietatis: Szilády, *Temesvári* p.6.

piger, -gra, -grum

Quia est valde piger in equitando: 1485 SZAPO-
LYAI OKLT. p.163.

[Szebelédi] 2015.2.16.

pignus, -oris *n.* (*sing.dat.:* pigneri)

Quod Mathias ... quandam particulam terre ...
magistro Iohanni ... pigneri se exposuisse ora-
culo vive vocis confessus est et impigneravit co-
ram nobis: 1387 Keglevich, *Garamsztb.* p.225. Cf.
etiam ibid. p.226.

pignus, -oris *n.*

Que ... possessionaria portio iuxta huius regni consuetudinem ratione predicti consanguinitatis pro pignore vel quovis alio titulo recipienda nullis aliis, nisi ipsis filiis Nicolai attineret: 1378 Keglevich, *Garamsztb.* p.195

pignus, -oris *n.*

Licet nos civitatem nostram Posoniensem illustribus Iodoco et Procopio marchionibus Moravie, patruis nostris dilectis pignoris titulo obligaverimus: 1385 Süttő, *Anjou* II p.256; *CD Hung.* X/8 p.181–182.

pignus, -oris *n.*

Pro quibus (*sc. florenis*) ipsis comitibus ... firmiter persolvendis dedimus et obligavimus eis sub nomine pignoris castrum nostrum Zanabor: 1385 Süttő, *Anjou* II p.271.

pignus, -oris *n.*

Iudicem curie regie et comitem Themesiensem titulo pignoris habetur: *1494 Szapolyai oklt.* p.214.

[Szebelédi] 2015.2.16.

pigritia, -ae f.

Oportunitatem malis prebet, hominem errare facit, ferecundiam tollit, pigriciam et sompnolenciam inducit: *Serm. Quinqu.* 11 (p.43).

pigritia, -ae f.

Pigritia est mentis inertia, vel animi fatigatio, qua quis bonum inchoatum consummare fastidit: PAUL. HUNG. *Penit.* p.203.

pigrito, -are

*(Si sc. Gregorius) hoc facere pigritaret: 1420 Zsigm.oklt.
VII,1444.*

[Szovák] 2015.2.16.

pigrito, -are

*(Si sc. Gregorius) hoc facere pigritaret: 1420 Zsigm.oklt.
VII,1444.*

[Szovák] 2015.2.16.

pila, -ae f.

(intrumittit in possessionem) pila (?) pannorum
vulgo *ppoztokwlyw*: 1413 *Zsigm. oklt.* IV,1403.

pila, -ae f.

Quidam eius pauper convicaneus picam tenebat, que sepius per fenestram divitis illius absentis intrans rostro per foramen de florenis extrahebat, quotquot poterat, et ascendens ad pilam cucurbite istius, que pendeat in signum medonis propinati, ut moris est, raptos florenos reponebat: Szilády, *Temesvári* p.75.

pileipar, -i m.

Kőfalvi, *Pécsváradi konvent* 674.

[Szovák] 2015.2.16.

Pilisium, -ii *n.*

Alii vero incomputabiles homines, videlicet iobagiones reginales et populi abbatis ecclesie de Pilisio extra murum vel civitatem Posoniensem commorantes in diversis locis vel plateis consentiose requisiti dixissent in continentia in oppositum, quod pater et mater ipsius Katherinae tempore perpetrationis dictae potentiae non in terra dicti castri Posoniensis superius ostensa, sed in

territorio ... civitatis ... residentiam habuis-
sent: *1383 CD Hung. X/8 p.127.*

[Szovák] 2015.2.16.

pilum, -i n.

Quem heri Pater vestivit virtute in carne, hodie instruit acie in agone, permittens primicerium belli sui Stephanum pergentem ad primum per densa pericula pilum: *Serm. Quinqu.* 16 (p.51).

pincerna, -ae f.

Item feria quinta . . . dedi Michaeli lapicide, quod reformavit pincernam, d<enarios> 48: 1520 Nógrádi, *Kanizsai* II,234 (p.27).

pinetum, -i n.

sibi et eius successoribus ... terras ... cum eorum omnibus appertinentiis, censibus *etc.* ... molendinis et emolumentis , quercetis, pinetis, virgultis, gaiis (ed. addit: plagis), miricis (ed. addit: locis incultis), aucupationibus, venationibus, exactionibus ordinariis, attinentiis et appendiis universis ... obligavimus: 1412 Katona, *Hist.crit.* XII p.128.

pinetum, -i n.

Sibi et eius successoribus ... terras ... cum eorum omnibus appertinentiis, censibus, fructibus, redditibus, proventibus, iurisdictionibus temporalibus, possessionibus, agris, pratis, lignis, piscinis, lacubus, silvis, nemoribus, mellificiis, piscaturis, paludibus, aquis et aquarum decursibus, molendinis et emolumentis , quercetis, pinetis, virgultis, gaiis (*ed. addit: plagis*), miricis (*ed. ad-*

dit: locis incultis), aucupationibus, venationibus, exactionibus ordinariis, attinentiis et appendiis universis ... obligavimus: 1412 Katona, Hist.crit. XII p.128.

pinguis (*nomen proprium 'latinul' : körülírva — magyarul*)

Pinguis alias dictus Esprist (Batholomeus, rector ecclesiae Wywar: 1413 *Zsigm.oklt.* IV,556.

pinguis, -e

Registrum factum super pretium pinguum (ed. corr. ex: pingurum) bovum et porcorum 1521 Nógrádi, *Kanizsai* III,359 (p.77).

pinguis, -e

Item feria sexta ... dati sunt michi pro porcibus pinguibus fl<oreni> 2: 1520 Nógrádi, *Kanizsai* II,580 45).

pinguus, -a, -um (?)

Item de opido Zyl pretium pingui porci dati sunt
ad manus meas fl<orens> 1 (p.(sic): 1520 Nógrá-
di, *Kanizsai* II,62 (p.18).

pinnaculum, -i n.

in possessione Ayak ecclesiam lapideam cum uno
pinnaculo et sepultura: *1500 Dl 20991.*

[Szovák] 2015.2.16.

pinsator, -oris *m.*

Item Stephano laboratori per dominum pinsatorem dedi d<enarios> xxi: 1483–1486 *Dl 56 161* fol. 2^r.

pinsator, -oris *m.*

Item laboratoribus domus pinsatoris flor<enus> i:
1483–1486 Dl 56 161 fol. 2^v.

pinta, -ae f.

Item eodem die feci portare vinum magnifico domino a Iohanne Nagy pintam d<enarii> 5: 1520 Nógrádi, *Kanizsai* II,568 (p.44).

pinta, -ae f.

Item ... quilibet colonorum ... de integra vinea solvet cubulos vini sex et cubulus continet pintas XVI et denarios quatuor: *1524 SMM 1981* p.34.

piper, -eris m.

Item eodem die piper et crocum feci portare de
Waswar d<enarii> 32: 1520 Nógrádi, *Kanizsai*
II,122 (p.21).

piper, -eris *n.*

Item feria secunda ... feci portare de Chepreck
piper talenta 1,5: 1520 Nógrádi, *Kanizsai* III,90
64).

piper, -i s m.

Portavit Gregorius Kalman cum pipere et toto proventu ad manus domini magnifici: 1521 Nógrádi, *Kanizsai* V,162 (p.153); *cf.*: Item Gregorius Kalman eodem tempore dedit piper libras 6: *Ibid.* V,164 (p.153).

piper, -i s n.

Solvimus cum Gregorio Calaman ad manus Michaelis litterati omnes cum piper[i]. —> In possessione domini magnifici sunt rethe 5,5 (p.et unus ex illis dat 12 (p.[fl<orenos>] minus aditione et piper vulgo funth dat 1, et eotunc dederunt fwynth 5,5: Ibid. III,633 (p.93): 1521 Nógrádi, *Kanizsai* III,630 93).

piper, -is *n.*

Quod sales LXIII et stamina ac II libram piperis
restituētis pauperibus iobagionibus nostris: 1450
Neumann, *Korlátköviek* p.174.

piperator, -oris *m.* (piperrator)

Item feria quarta ... emi Francisco piperratori
novos calcios d<enariis> 22: 1521 Nógrádi, *Kani-
zsai* III,323 (p.75).

piperatus, -a, -um

Iidem fratres vinum piperatum infundebant et ponebant ad urnam: Erdélyi, *Register* p.95.

pipha, -ae f. (piffa)

Item ibidem feci emere pipham vulgo 'kassaa-th' pro pro inpletione intesstinorum porcorum et boum d<enarii> 27: 1520 Nógrádi, *Kanizsay* 11 (p.13). Item eodem die feci portare de Solthon piffam d<enarii> 26: 1520 *Ibid.* 15 (p.14): 1520 Nógrádi, *Kanizsai* I,11 (p.13).

pirgus, -i m. (?)

Meta ... iuxta eundem rivulum ab occidente progrediendo ad aquilonem pervenit ad unum pirgum (sic ed.) Kerekharazth dictum, ubi sunt due mete, ... a quibus apud eundem pirgum a meridie per longitudinem unius iugeris ad occidentem eundo iuxta quandam viam sunt due mete: *1343/1344 Urkb.Burgenland V p.38.*

pirgus, -i m.

Meta ... iuxta eundem rivulum ab occidente progrediendo ad aquilonem pervenit ad unum pirgum (*sic ed.*) Kerekharazth dictum, ubi sunt due mete, ... a quibus apud eundem pirgum a meridie per longitudinem unius iugeris ad occidentem eundo iuxta quandam viam sunt due mete: *1343 Urkb.Burgenland V p.38.*

pirus, -i f.

abhinc ad eandem partem tendendo venit (*sc. terminus*) ad unam arborem piri silvestris: 1374 Keglevich, *Garamsztb.* p.186.

pisa, -ae f.

Item feria quarta ... emi pias d<enarii> 5: 1521
Nógrádi, *Kanizsai* II,637 (p.48).

piscator, -oris *m.*

Quod Dominus piscatores piscium tripliciter se habentes invenit circa recia sua: *Serm. Quinqu. 1* (p.24).

piscator, -oris *m.*

Litteras prefati sanctissimi domini nostri pape in forma brevis sub anulo piscatoris ad instantiam religiosorum olim prioris fratrum: Erdélyi, *Register* p.9.

[Hegyí] 2015.2.16.

piscator, -oris *m.*

Cum ... sui socii enatantes in villa prope existente appreciatos piscatores adduxissent, qui hunc, quem credebant suffocatum, in flumine requirerent: Szilády, *Temesvári* p.7.

piscator, -oris *m.*

Sicuti antecedenter nobilis Gregorius de Keementh cum vestra egregietate pro parte unius piscatoris fuit locutus, quod *etc.*: 1467 Zimmermann, *Urkb.* VI p.276.

piscatura, -ae f.

Ratione cuius vilipensionis prepositus a piscatura recedens partem suam iobagionibus arendare voluit: *1425 Pozsonyi vizsály* p.262.

piscatura, -ae f.

Simul cum tributis in possessione religiosarum dominarum sanctimonialium Wasarhel vocata ac in prefatis possessionibus ... theloneis portionibusque ... campis, piscuis ... piscinis, piscaturis, ... patrueli eiusdem domoni episcopi suisque heredibus et posteritatibus universis duximus dandum *1495 Szapolyai oklt.* p.221.

piscina, -ae f.

Quando ipse Paulus Holy in territorio et metis possessionis sue Lynch vocate piscinam seu reservaculum piscium fodere ... voluerit: *1512 Szapolyai oklt.* p.332.

piscina, -ae f.

Simul cum tributis in possessione religiosarum dominarum sanctimonialium Wasarhel vocata ac in prefatis possessionibus ... theloneis portionibusque ... campis, piscuis ... piscinis, piscaturis, ... patrueli eiusdem domoni episcopi suisque heredibus et posteritatibus universis duximus dandum *1495 Szapolyai oklt.* p.221.

piscis, -i s m.

Item eodem die pisces petrosos emi d<enarii> 10:
1520 Nógrádi, *Kanizsai* II,121 (p.21).

piscis, -is f.

nisi te mutis piscibus surdiorem esse atque elinguem illum Harpocraten examussim referre factus essem certior: 1514 TAUR. *Epist.* 1 (p.128).

piscis, -is m.

Nunc de praesenti valde magnam carentiam in vivis piscibus habemus: 1467 Zimmermann, *Urkb.* VI p.276.

piscis, -is *m.*

Quod Dominus piscatores piscium tripliciter se habentes invenit circa recia sua: *Serm. Quinqu. 1* (p.24).

piscis, -is m.

A feria sexta ... exposui ad coquinam, videlicet carnes bovinas et vitulinas, ad pisces, ova et lac d<enarios> 85: 1521 Nógrádi, *Kanizsai* II,745 (p.53).

piscis, -is m.

Item pro condimentis piscium, lacticiniorum, nec non pro cibis fratrum infirmorum quatuor marcas annuatim: *1248/XVIII CD Hung. IV/2 p.23.*

pisco, -are

Item piscatoribus, qui piscarunt pisces petrosos, dedi d<enarios] 27: 1521 Nógrádi, *Kanizsai* III,257 (p.72).

pisco, -are

Quatenus vestra egregietas ... ipsum piscatorem unacum instrumento suo huc ... destinare et (*sic, recte forsitan*: destinaret, ut) hic ipso piscare valeam: 1467 Zimmermann, *Urkb.* VI p.276.

piscor, -ari

Item eodem die emi rethe ad piscandum d<enarii>
25: 1520 Nógrádi, *Kanizsai* II,77 (p.19).

pistatrix, -i cis f.

Item eodem die mulieri pistatrici, qua<e> domino
magnifico panes pistat, dedi d<enarios> 85: 1521
Nógrádi, *Kanizsai* IV,152 (p.120).

pistatrix, -i cis f.

Item eodem die pistatrici, que panes pistat domino magnifico, pro una tantara dedi d<enarios] 6:
1521 Nógrádi, *Kanizsai* IV,419 (p.131).

pistatrix, -icis

Item eodem die capistrum pistatricem emi d<enarii>
12: 1521 Nógrádi, *Kanizsai* III,837 (p.102).

pisto, -are

Item die dominico ... dedi Thome Lath pro dispositione fornacis, in quo panes pistunt (sic ed.), d<enarios] 18. —> Item Agnete, que pistat panes, relaxati sunt Vien[nenses] 50: 1520 Nógrádi, , *Kanizsai* III,159 (p.67). —> Item pistori, qui panem pistat, dedi istas pecunias: 1520 Nógrádi, , *Kanizsai* III,280 (p.73): 1521 Nógrádi, *Kanizsai* III,135 (p.66).

pisto, -are

Item eodem die mulieri pistatrici, qua<e> domino
magnifico panes pistat, dedi d<enarios> 85: 1521
Nógrádi, *Kanizsai* IV,152 (p.120).

pistor, -oris *m.*

Item eodem die Iohanni pistori in sortem sallarii sui dedi d[enarios] 95: 1521 Nógrádi, *Kanizsai* IV,111 (p.118).

pistor, -oris *m.*

Item eodem [die] Martino pistori solvi in sortem
salarii sui fl[orenum] 1,5: 1521 Nógrádi, *Kanizsai*
III,258 (p.72).

pistor, -oris *m.*

Pistori relaxatum est fl<orenius> 1: 1520 Nógrádi,
Kanizsai II,509 (p.41).

pisum, -i n.

de omnibus segetibus, videlicet tritico, sigiline (sic), ordeo, avena, pisis, lentibus, canapo ceterisque segetibus et leguminibus in campo ..: 1419
Zsigm.oklt. VII,367.

pitantia, -ae f.

(pythancia [?]) Illi falso infirmantur, ut pitantias habeant. GREG. GYÖNGY. *Epit.* XXVIII (p.53^r).

pituitae, -arum f.

Quin etiam singula membra propriae infestant
egritudines: caput caphelea, ... pituitae ... abest:
BONF. *Symp.* III,444.

pius, -a, -um

Sedulas pro nostre fragilitatis expiatione preces effundit nobisque in nostris necessitatibus tanquam pia advocata nostra plerisque vicibus astiterit (*Sc. Maria*): 1476 Szapolyai oklt. p.143.

pius, -a, -um

Que (*sc. B.Margareta*) ... ymaginibus piis Domini nostri crucifixi ... et aliorum sanctorum flexis genibus humiliter salutatis conventum ingrediebatur: *Vita Marg.* p.19.

pius, -a, -um

Quod egregius dominus Petrus ... sepius exortatus fuisset et requisivisset dictos fratres verbiis piis: Erdélyi, *Register* p.110.

pius, -a, -um

Ob opem et piam devotionem: *1507 Szapolyai*
oklt. p.291.

[Szebelédi] 2015.2.16.

pius, -a, -um

Tuum erit, ne sollicitudini meę, ne principis humanissimi voto pio praesertim, ne Augustini perpetuandę memorię, ne tibi ipsi desis: 1516 TAUR. *Epist.* 2 (p.174).

pix, picis f.

Quarto, contractus picis prave societatis: *Serm.*
Quinqu. 4 (p.32).

pix, picis f.

Que (*sc. puella*) cum superasset ignem, picem et resinam, fervens oleum, gladium in ore eius mergi fecerunt et migravit ad agnum, sponsum, dominum Iesum Christum: *Serm. Quinqu. 5* (p.35).

pixidarium, -ii n.

Sciatis, quod cum pixidario vestro iuxta pristinam suam conventionem plures pixides fundere facere vellemus: *1473 Szapolyai oklt.* p.135.

pixis?

Sicut ydria continet aquam et pixis medicinam:
Serm. Quinqu. 29 (p.75).

placeo, -ere, placui, placitus

Quod nobis summopere placuit: 1525 BROD.
Epist. p.116.

[Monostori] 2015.2.16.

placeo, -ere, placui, placitus

Quoniam ita regiae etiam maiestati placuit: 1523

BROD. *Epist.* p.72.

placeo, -ere

Quod iidem fratres ... quatuor mulieres suspectas ad monasterium eorum ... introduxissent, et ibi cum eisdem, uti eis placuisset, conversati fuissent: Erdélyi, *Register* p.92.

placet, -ere, placuit

Quomodo ... Emericus ... molendinum ...
occupasset et occupative tamdiu, quo suae placuisset voluntati, tenuisset: 1467 Zimmermann, *Urkb.* VI p.275.

placibilis, -e

Quod nos pro fidelitatibus et servitiis placibilibus
magistri Mychaelis ... quendam fundum curie
... prefato magistro Mychaeli ... dedimus: 1361
Mészáros, *Visegrád* p.129.

placibilis, -e

Prefati ... ampliores et placibiliores nostre regie
sublimitati generaservitiorum ostenderunt: 1423
Zsigm.oklt. X,1275.

placitus, -us *m.*

Omnes rerum vestrarum ego volo dividere ad placitum meum: *1425 Pozsonyi vizsály* p.263.

plaga, -ae f.

Filii Michaelis cum suis complicibus quendam famulum suum ... in via publica procedentem more latronum irruendo spoliassent et diris verberum plagiis (sic) sauciendo (sic) semivivum reliquissent: 1385 Süttő, Anjou II p.265.

plagae mundi

Non solum a parte septentrionali, sed ab aliis plagis mundi: *1419 Zsigm.oklt.* VII,169.

planca, -ae f.

Item ... de quolibet curru plancarum denarius
vel obulus pensato valore talium secundum ma-
ius et minus, semper previa ratione (*solvi debet*):
1343 Mon.civ.Zagr. I p.161.

planca, -ae f.

Item de quolibet curru asserum unus asset et de quolibet curru plancarum obulus: *1346 Mon.civ.Zagr.*
I 183.

planca, -ae f.

Item de quolibet curru asserum unus asset et de quolibet curru plancarum obulus: *1346 Mon.civ.Zagr.*
I p.183.

plane *adv. comp.*

Quae quidem omnia eo libentius subeo, quo plinius animadverto, ista eadem ad arcendos fidei hostes ... maxima ex parte pertinere: 1515 Kationa, *Hist.crit.* XVIII p.839.

plane *adv.*

Concives nostros ... singulos singulatim avisan-
tes tocius civitatis nostre communitatis voluntate
terram fossati venalem plane explicavimus: 1511
/1521 Entz, *Kolozsvár* p.150; *Df* 277780.

plango, -ere

Et ecce omnibus etiam viris et mulieribus, qui aderant, audientibus cepit mulier illa rapta inter paludes Kapus clamare voce lugubri plangendo 've, ve, ve' etc.: Szilády, *Temesvári* p.6.

planifico, -are

Qui ... omnes causas et facta dissensionum regum et regnorum praedictorum ... per modum concordiae amicabilem videre et temperare debent, ut ea recto tramite arbitrii planificarent et unirent:
1411 Katona, Hist.crit. XII p.45.

planifico, -are

qui ... omnes causas et facta dissensionum regum et regnorum praedictorum ... per modum concordiae amicabilem videre et temperare debent, ut ea recto tramite arbitrii planificarent et unirent:
1411 Katona, Hist.crit. XII p.45.

planities, -ei *f. 'latinul' : körülírva — magyarul*
(meta) in planitie cuiusdam 'berch' (incipit): 1413
Zsigm.oklt. IV,443.

planities, -ei f.

Ubi in planitie montis est lapis magnus: 1364
/XVII Keglevich, *Garamsztb.* p.136.

planta, -ae f.

Quos (sc. populos) mersus in undis / sol videt ad-
versas nobis defigere plantas: IAN.PANN. *Paneg.*
3,1,305–306.

planta, -ae f.

Anima intellectiva complectitur, quicquid sensitiva, quae brutorum, et nutritiva, quae plantarum est: BONF. *Symp.* III,368.

planta, -ae f.

Item eodem die misi ad Syl ad comparandas plantas d<enariis> 25: 1520 Nógrádi, *Kanizsai* III,63 (p.63).

plantatia, -ae f.

Volens possessionem seu novam plantatiam suam
... multitudine populorum decorare: *1414 Zsigm.
oklt. IV,2385.*

planto, -are

Item die sabati ... mulieribus, que caules plantaverunt, (sc. solutum est): 1521 Nógrádi, *Kanizsai* III,910 106).

planto, -are

In quo iugere terre Blasius lector ... bonam et realem vineam suis propriis impensis eidem altari fecit plantare: *c.1491 Veszpr.okl. I p.296.*

planus, -a, -um

His ... *cupimus* planos aditus, quibus ad lucis indeficientis claritatem in spiritu possint pulsatione peccati ascendere, facilius ante oculos designare: 1387 Süttő, *Anjou* II p.390.

platea, -ae f.

Quod idem magister Tuteus quendam fundum ... in civitate Wysegradiensi in platea seu contrata Hungaricali existentem ... ipsi Georgio tympanatori ... dedisset: 1343 Mészáros, *Visegrád* p.116.

platea, -ae f.

Abhinc penes domum Petri sartoris transiret *terminus* ad plateam civitatis: 1338/1365 Mészáros, *Visegrád* p.108.

platea, -ae f.

Quod ... Symon filius Balase ... predictam particulam terre a meta curie dicti magistri Iohannis filii Alexandri incipiendo usque ad plateam iuxta angulum domus Iohannis fabri versus partem meridionalem directe adiacentis ... magistro Iohanni ... remisisset: 1358 Mészáros, *Visegrád* p.123.

platea, -ae f.

In possessione autem Fornas nominata quedam pars platee sessionalis in opposito curie Michaelis ... versus terram Kysteluk vocatam et a parte Almas adiacens, platea autem in communi remanente: 1341 Diaconescu, *Documente* p.32; *Dl* 30 640.

platea, -ae f.

In villa Walko a quadam fovea circa ortum Laurencii ... existenti infra directe ad plateam per longitudinem ipsius ville procedentem ... ordo sessionis ipsius ville meridionalis usque ad domum seu curiam Petri ... iobagiones locandi habeant facultatem (*sic*): 1341 Diaconescu, *Documente* p.32; *Dl* 30640.

platea, -ae f.

Magister Georgius ... tandem nunc per blandia, nunc per asperta (*sic, recte: aspera*) verba de curia eductus in plateam prosiliens ad armatos suos ministros insolentiarum vociferationibus et minis contra ipsum prepositum hostiliter exclamabat: *1425 Pozsonyi vizsály* p.262.

platea, -ae f.

Damna claustro exinde proveniencia attendentes
... fratribus ordinis predicatorum ... ab viculo,
qui ducit ad plateam pontis usque murum civita-
tis, pro florenis centum ... vendidimus (*sc. fos-*
satum): 1511/1521 Entz, *Kolozsvár* p.150; *Df* 277
780.

platea, -ae f.

De loco interrogatus dicit testis fuisse in oppido Kermend et in platea magna oppidi eiusdem in domo circumspecti Iohannis Zabo tunc iudicis dicti oppidi: Erdélyi, *Register* p.134.

platea, -ae f.

Necnon modoformiter circumspecti Thomas Wrban et Anthonius Keral, magistri lanificum ... in platea eiusdem oppidi ... venientes: *1513 Szapolyai oklt.* p.335.

plateria, -ae f.

Item quedam adherent ipsi peccato, ut est plateria
horribilitas: PAUL. HUNG. *Penit.* p.194.

plaustralis, -e

Terram nostram ... comes Petrus et magister
Cosmas plaustralium nostrorum ... a nobis pe-
tiverint sibi dari: *1283 Reg.duc.* p.131.

plausus, -us *m.*

Si volucris plausum commotis edidit alis: IAN.
PANN. *Paneg.* 3,2,231.

plausus, -us *m.*

Sic enim demum de pseudopropheta Mahomete universaque illa barbarie cum ingenti totius reip[ublicae] Christianae plausu et acclamatione splendidissimum triumphum reportabis: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.259.

plausus, -us *m.*

Sic enim demum de pseudopropheta Mahomete universaque illa barbarie cum ingenti totius reip<ublicae> Christianae plausu et acclamatione splendidissimum triumphum reportabis: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.259.

plebanatus, -us m. ”: — *plébánia (javadalom)*
Nicolao capellano nostro ... plebanathum de
Patha, neve hospitale spiritus unum colonatum
(!) lego: 1413 *Zsigm.oklt.* IV,49.

plebania, -ae f.

Omnes electi ad plebanias praedicti districtus debeant confirmationem canonicam a decano nostro ... accipere et obtinere: 1507 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.482.

plebania, -ae f.

Domum ... domini capitulares ... concanonico eorum ... prehabita eiusdem plebanie cessione et resignatione in manibus eorundem dominorum capitularium facte ... contulerunt: 1522 *Reg.Strig.* p.149.

plebanus, -i m.

Georgius Dei et apostolice sedis gratia episcopus
Quinqueecclesiensis ... plebanis ... salutem in
Domino: Erdélyi, *Register* p.13.

plebanus, -i m.

Item lego honorabili Francisco plebano meo de
Zaak tres florenos auri et unum pulvinar cum lin-
teamine ac unam dwhnam: 1477 Neumann, *Kor-
látköviek* p.181.

plebensanus, -i m.

Quod plebezani et populi de Wycha matricem ecclesiam ipsorum de villa Sancti Andree pro sepultura relinquissent (sic). (Cf. inferius: ipsos prescriptos plebezanos et populos in sepedicta villa existentes ad hoc inducatis [etc.]): 1356 *Tudománytár* 1838/IV p.158.

plector, -i

Tantum sub quali plectatur vindice, refert: IAN.
PANN. *Paneg.* 3,2,199.

plenarie *adv.*

Ut ... census in promptis florenis ... in manus
Stephani Rohody plenarie et integraliter sine de-
fectu unius floreni dare et persolvere debeatis:
1482 SZAPOLYAI OKLT. p.160.

plenariter

Tibi igitur ... vices nostras plenariter et in toto
... committimus: 1499 Katona, *Hist.crit.* XVIII
p.184.

plene *adv.*

Prout hoc idem in aliis litteris nostris patentibus
... plenius videbitis contineri: *1373 Veszpr.okl. II*
p.313.

plenimodus, -a, -um

Id sibi plenimodo assensu et favorabiliter duximus ... annuendum: 1473/XVIII Zimmermann, *Urkb.* VI p.566.

plenitudo, -inis f.

Predictas terras ... restituimus ... Pangartio et Petro ... de plenitudine regie maiestatis in perpetuum possidendam (*sic*): 1275 *Erd.Múz.* 1992 p.81.

plenus, -a, -um

Committimus vobis ... avunculo nostro carissimo, dando et elargiendo vobis plenam et integram potestatem, quatenus *etc.*: 1385 Süttő, *Anjou* II p.246.

plenus, -a, -um

Quod etiam dicta iura eorum possessionaria ...
simulcum litteralibus eorundem instrumentis ip-
sis pristino modo reintegrarentur quo ad plenum:
1386 Süttő, Anjou II p.383.

plenus, -a, -um

A ... capitaneo meo habui nunc nova cum certa, tum maximi gravissimique periculi plena: 1525
Theiner, *Vet.Mon.* II p.655.

plenus, -a, -um

Ut omnia male illata ... et suis ad plenum rectificet: *1508 Szapolyai oklt.* p.297.

plenus, -a, -um

Quod fundator dicti monasterii in pleno et sufficienti numero induxisset fratres ... ad dictum monasterium: Erdélyi, *Register* p.65.

plenus, -a, -um

In dicendis eidem plenam atque indubiam fidem
prestare velit: *1515 Szapolyai oklt.* p.370.

[Szebelédi] 2015.2.16.

plerumque *adv.*

Ut in tali casu plerumque fieri consuevit: 1524
BROD. *Epist.* p.94.

pleuresis, -is f.

Quin etiam singula membra propriae infestant
egritudines: caput caphelea, ... abest, ut ... pleu-
resis: BONF. *Symp.* III,446.

ploro, -are

Primam vocem similem omnibus emisi: *Serm. Quinqu.* (p.).

pluma, -ae f.

Dicimus enim pannosos pauperes homines, qui sibi de diversis parvis et abiectis consuunt vestes, et sunt honesti pannis, sicut bubones plumis: *Serm. Quinqu. 13* (p.48).

pluralitas, -atis f.

Ut populus sibi serviens fidelitatis antidota et pluralitatis numero augeatur: 1369/1378 Keglevich, *Garamsztb.* p.193.

pluraliter *adv.*

Donec veniat desiderium eternorum collium, in eo scilicet, quod colles, id est sanctos pluraliter dicit, desiderium vero singulariter: *Serm. Quinqu. 8* (p.39).

pluraliter *adv.*

Quia rarus, ideo proponitur singulariter, ut uni et non pluraliter, ut multis simul: *Serm. Quinqu. 30* (p.77).

pluries *adv.*

(B.Margareta) noctes quoque pluries oratione pro magna parte ducebat insomnes: *Vita Marg.* p.19.

pluries *adv.*

Et fuissent presentes pluries fidedigni homines:
Erdélyi, *Register* p.134.

[Hegy] 2015.2.16.

pluriesplures?

Ut fratres ordinis ... suspectas feminas pluries
ad monasterium ac refectorium et cellas eorum
duxissent: Erdélyi, *Register* p.86.

plurifico, -are

A quibus multiplicia et diversa variaque nocu-
menta ... parcium illarum incolis committe-
bantur, dietim et plurificabantur: 1445 Neumann,
Korlátköviek p.172.

plurimum *adv.*

Quoniam illis plurimum indigemus: 1515 Horváth–Neumann–Pálosfalvi–C. Tóth, *Levelesláda* p.100.

plurimum

Plurimum tibi, ut debeo, gratulor letorque: 1516
TAUR. *Epist.* 2 (p.173).

plus, pluris

Dandi ... subsidii ... multi essent modi, de quibus nunc plura non scribam: 1523 BROD. *Epist.* p.74.

plus, pluris

Sed nunc sede vacante plura, quam alias, licent:
1523 BROD. Epist. p.79.

plus, pluris

Cum quo plura sumus locuti: 1515 Horváth–Neumann–Pálosfa
Tóth, *Levelesláda* p.102.

[Szovák] 2015.2.16.

plus

Quomodo ... magister Thomas ... annotatis
exponentis (*sic, recte: exponentibus*) plusquam
centum florenos (*sic, recte forsán: florenorum*)
auri dampna intulisset potencia mediante: 1480
Horváth, *Pótlások* p.174.

plus *adv.*

Quandoquidem nimio plus patienter et mansue-
te, quam ab ipsis subditis nostris ac aliis nobis
consulebatur, negotium hoc tractavimus: 1523
BROD. *Epist.* p.75.

pluvia, -ae f.

Siquis prognosticat futura ex astris ea, que ex eorum causalitate naturaliter dependent, puta siccitates, pluvias, minutiones, facere homini non sunt illicita: Szilády, *Temesvári* p.33.

pluvia, -ae f.

Pluvia aliquando cadit tam rubea, út existimetur sanguis et guttis sanguinis similatur: Szilády, *Temesvári* p.74.

pluvialis, -e

In quem locum concurrit, quia in cor humile, sicut aqua pluvialis in locum concavum: *Serm. Quinqu.* 18 (p.56).

pluvialis, -e

Cum religiosus frater, Gaspar Sculteti, prior conventus ordinis predicatorum cum fratribus unā ... nobiscum contractum ineuntes pro emendo fossato assererent fossatum ipsum valde nocuum ecclesie ipsorum, cum ... aqua ... pluvialis colligeretur, ut fundamentum ipsius ecclesie loco cedere testudoque ruinam minare videretur: 1511 /1521 Entz, *Kolozsvár* p.150; *Df* 277780.

poculum, -i n.

Post gustum autem modicum propinat Deus plenum poculum: *Serm. Quinqu. 2* (p.27).

podagra, -ae f.

Omnia solus habe: ficos turpemque podagram
et serva hospitium, Codre maligne, tuum: 1514
TAUR. *Epist.* 1 (p.130).

podimentum, -i n.

Item dominico die, ... quando feci disponere stubam puellarum cum podimento, et parvis laboribus dedi d<enarios> 25: 1521 Nógrádi, *Kanisai* II,761 (p.53).

poena, -ae f. (pena)

Qui etiam Iohannes Elberbok aliquando ad visum et auditum testis comminatus fuisset ipsis fratribus verbera et alias penas, nisi ad meliorem vitam ... se reducerent: Erdélyi, itRegister p.126.

poena, -ae f.

Mandavimus igitur rursus eisdem sub poena capitis et amissionis bonorum suorum, ut aliud non faciant: 1513 Wenzel, *Dóczyak* p.66.

poena, -ae f. (pena)

Hos statim omni pena infligatis: *1514 Szapolyai*
oklt. p.354.

poenitet, poenituit

Ut eos partim scelerum suorum, partim etiam audaciam, temeritatis atque ineptiarum poeniteat: 1516
TAUR. *Epist.* 2 (p.174).

poeta, -ae m.

Eximio atque praestanti viro, domino Ioachimo Vadiano, Musis atque Apollini sacrato poetae, liberalium artium et ... philosophię professori doctissimo, amico praecharo, Viennae in collegio Caesareo vitam viventi: 1514 TAUR. *Epist.* 1 (p.130).

polleo, -ere

Pollent ingentes praeduris ossibus artus: IAN.
PANN. *Paneg.* 3,1,269.

polleo, -ere, -ui

Cum eadem natura cuius ipse est auctor, libidinis
perversitate polluitur: PAUL. HUNG. *Penit.* p.207.

polliceor, -eri, pollicitus sum

Ex certa nostre maiestatis scientia nostro et successorum nostrorum regum Hungarie nominibus promittimus et pullicemur (*sic*), quod *etc.*: 1386 Süttő, *Anjou* II p.383.

polliceor, -eri

Quam (*sc. pecuniam*) illi a vestra maiestate ordinaturam (*sic, recte forsā: ordinaturum*) me et soluturum pollicitus fueram: C. Tóth, *Bátori* p.220.

polliceor, -eri

Ut ... secundum regulam eorum viverent sancte et religiose, pollicens eis omni subsidio ad victum et vestitum eorum et ad refectionem desolatorum se paratum libenter esse: Erdélyi, *Register* p.110.

polliceor, -eri

Id rex pro veteri foedere, pro vestra benevolentia sibi pollicetur, id amplissimum regnum exspectat:
1521 Katona, Hist.crit. XIX p.307.

polliceor, -eri

Id rex pro veteri foedere, pro vestra benevolentia sibi pollicetur, id amplissimum regnum exspectat:
1521 Katona, Hist.crit. XIX p.307.

pollutio, -onis f.

De nocturna pollutione. Rubrica. Sequitur de nocturna pollutione: PAUL.HUNG. *Penit.* p.198.

Polonia, -ae f.

Ex altero latere fraternam maiestatem domini regis Poloniae, regna quoque et dominia illius ita enormiter offenderet: 1496 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.41.

Polonicus, -a, -um

Cogitantibus nobis, ... quaenam elapsis retro temporibus Hungarici pariter ac Polonici sceptri in summa imperii moderanda fuerit institutio ... facile animadvertimus, (etc.): 1507 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.499.

polypus, -i m.

Quin etiam singula membra propriae infestant
egritudines: caput caphelea, ... polypus ... abest:
BONF. *Symp.* III,443.

pomilatus, -a, -um

Gradarium magnum pomilatum et alium album Hungor dictum cum frenis Kalmar deauratis similiter lego maiestati suae: 1499 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.187.

pomulatus, -a, -um

Item gradarium magnum pomulatum et alium album hungor dictum cum frenis kalmar deauratis similiter lego maiestati sue: *1499 Mon.civ.Zagr. II* p.517.

pomum, -i n.

Ubi figura viperae seu serpentis girantis et pomum aureum cum cruce aurea supra extensa flammam in ore deferentis in campo flavei coloris depingi consuevit: 1416 Katona, *Hist.crit.* XII p.246.

pomum, -i n.

Hic est ortus denique ipsius fertilis et irriguus, ...
cuius poma gustui ipsius sunt valde sipida et ac-
cepta: *1422 Mon.episc.Zagr. VI p.67.*

ponderosus, -a, -um

Et propter hanc causam pueri sunt minoris intellectus, quoniam caput habent magnum, grossum et ponderosum: *Serm. Qinqu.* 3 (p.31).

pondus, -eris *m.*

Cum ponderibus, que super humeribus et capita eorum ad forum in dicta Walpo celebrari consuetum ... libere et pacifice in eundo et redeundo portare et transferre possunt: *1413 Zsigm.oklt.* IV,957.

pondus, -eris *n.*

Non enim dubito vestrarum maiestatum auctoritatem, qui soli cum vestris subditis sustinetis pondus diei et aestus, multum potuisse illos monere et plus quam omnium reliquorum principum auctoritatem: 1525 BROD. *Epist.* p.118.

pono, -ere, posui, positus

Si Deus pacem aut indutias inter principes non posuerit, tota salutis communis ratio in hac una re posita esse videtur: 1524 BROD. *Epist.* p.89.

pono, -ere, posui, positus

Sed et illud video ... parum in hoc spei esse ponendum: 1523 BROD. *Epist.* p.84.

pono, -ere, posui, positus

In sede ... apostolica, vel quod sit mala Leonis pontificis administratione, quod multi queruntur, penitus exhausta, vel quod in excusationem suam hoc utatur praetextu, parvam admodum spem nobis esse ponendam: 1523 BROD. *Epist.* p.73.

pono, -ere

Item eodem die magistro, qui lapides ponit in Sithke, dedi fl[orenos] 3,5: 1521 Nógrádi, *Kanizsai* III,331 (p.76).

pono, -ere

Ipse Colocensis hiis rebus cognitis castra in eis locis, quo exercitus hostium venturus est, posuit:
1525 Theiner, *Vet.Mon.* II p.655.

pono, -ere

Que geruntur in tempore, ne simul labantur cum lapsu temporis, poni solent insignia testium et scripture memoria perhennari: 1367 Keglevich, *Garamsztb.* p.149.

pono, -ere

Item ponit (*sc. praepositus*), quod magister Georgius noctis tempore ... curiam suam subintravit:
1425 Pozsonyi vizsály p.262.

pono, -ere

Et hoc notatur, cum dicit (2 Cor. 4,6): De tenebris, id est post tenebras, id est post nichil, ut tenebra ponatur pro pura privacione, ut nichil ante fuerit, et prepositio dicat ordinem, non materiam: *Serm. Quinqu. 37* (p.87).

pons, -tis m.

Damna claustro exinde proveniencia attendentes
... fratribus ordinis predicatorum ... ab viculo,
qui ducit ad plateam pontis usque murum civita-
tis, pro florenis centum ... vendidimus (*sc. fos-*
satum): 1511/1521 Entz, *Kolozsvár* p.150; *Df* 277
780.

pontifex, -ficus *m.*

Pontifex in facto pacis inter caesarem et Christianissimum regem faciendae vehementissime laborat: 1525 BROD. *Epist.* p.110.

pontifex, -icis m.

Nam cum populi Romani de institutione pontificis tractarent: *Serm. Quinqu.* 31 (p.79).

pontifex, -icis m.

Beatus Thomas duplici gaudet privilegio sicut vere martir et pontifex, scilicet prelacionis in ecclesiastica dignitate, et passionis pro ecclesiastica libertate, quia misit ad illos, scilicet Deus, servum, id est humilem prelatum, ... et illum in capite wlnraverunt, id est capite mactato ceciderunt: *Serm. Quinqu. 21 (p.61).*

pontificalis, -e

Nati dignitas duplex est, scilicet regalis et pontificalis: *Serm. Quinqu. 25* (p.69).

pontificatus, -us *m.*

Acta sunt hec facta anno, indictione, die, mense, hora, loco et pontificatu, quibus supra, presentibus ibidem honorabilibus dominis: Erdélyi, *Register* p.26.

pontificatus, -us m.

Tercium est, preeminencie pontificalis, de quo
Psalmus: *Serm. Quinqu.* 4 (p.33).

pontificatus, -us *m.*

Acta sunt hec et facta anno, indictione, die, mense, hora, loco et pontificatu: Erdélyi, *Register* p.45.

[Hegy] 2015.2.16.

pontificatus, -us *m.*

Eodem modo promotus est ad pontificatum Sanctus Fabianus: *Serm. Qinqu.* 31 (p.79).

pontificius, -a, -um

Quod si, ut ex priscis rerum gestarum annalibus pontificiisque monumentis liquido constat, nonnulli sanctitatis vestrae predecessores quosdam non puberes, sed integrae ac maturioris etatis, non errore lapsos, sed diuturno consilio firmatos, non alieno suasu, sed suae voluntatis impulsu, nec primo tyrocinio, sed post emeritam in religione miliciam ab his tamen compedibus solutos

in pristinam libertatem publicae utilitatis provin-
ciarumque tutandarum gratia vendicarunt: 1515
Theiner, *Mon.Slav.* I p.561.

pontio, -onis *f.*

Ibi erit ... pontiones: PAUL.HUNG. *Penit.* p.194.

popularis, -e

(*Sc. non*) sub titulo nobilitatis, sed tamquam ignobilis et homo inportionatus more et ad instar aliorum hominum popularium fecisset residentiam personalem: 1419 *Zsigm.oklt.* VII,171.

popularis, -e

Ne dolore ac iactura stimulante communi manu in eos impetu facto extorres ... procul abire cogantur et ad popularem illam rabiem ... hic velut novus furor accedat: 1515 Theiner, *Mon.Slav.* I p.561.

populosus (arbor), -a, -um *adj.*

Ad quasdam magnas arbores populorum vulgo *nyaarfa* vocatas (vadit meta): 1414 Zsigm. oklt. IV,1659.

populosus, -a, -um

Quod nos cupientes possessionem et oppidum nostrum ... populosum efficere: *1507 Szapolyai oklt.* p.288.

populosus, -a, -um *adj.*

Unam metam sub quadam arbore populosa pro
principali ipsorum meta demonstrassent: 1414
Zsigm. oklt. IV,1523.

populus, -i m.

Propter que predicta scit ipsos fratres apud populum non parum fuisse scandalizatos: Erdélyi, *Register* p.52.

populus, -i m.

Quibus nisi prudenter populi rector obviaverit,
res publica ad extremam calamitatem prolabitur
illico: VALENT. ECK p.50.

porca, -ae f.

Item Emerico tonsori de Varda legavit florenos decem, duas vaccas cum vitulis, porcos quinque et quinque porcas (sc. episcopus): 1524 Bunyitay, *Gyulafehérvár* p.29. = DL 89199.

porca, -ae f.

Item Emerico tonsori de Varda legavit florenos decem, duas vaccas cum vitulis, porcos quinque et quinque porcas (sc. episcopus): 1524 Bunyitay, *Gyulafehérvár* p.29; *DL* 89 199.

porcellus, -i m.

Item porcelli XIII: 1483–1486 *Dl 56 161* fol. 1^v.

porcellus, -i m.

Item eodem die duos porcellos emi dfenarii> 8:
1521 Nógrádi, *Kanizsai* IV,440 131).

porcinus, -a, -um

Item ... comparavi carnes bovinas, porcinas, vitulinas fl<oreni> 1,5 d<enarii> 22: 1521 Nógrádi, *Kanizsai* II,833 (p.57).

porcus, -i m.

Item feria sexta ... dati sunt michi pro porcibus
pinguibus fl<oreni> 2: 1520 Nógrádi, *Kanizsai*
II,580 45).

porcus, -i m.

De silva Luppina est proventus videlicet glandium
vulgo 'mock', in quo (sic ed.) custodierunt porcos:
1521 Nógrádi, *Kanizsai* III,293 (p.74).

porcus, -i m.

Que nobis ... in facto ablationis porcorum scri-
bebat: *1508 Szapolyai oklt.* p.296.

porcus, -i m.

Exemplum Diogenis (*ubi?*) de porco, qui libencius wult esse in ceno, quam in pura aqua et constabili de bruco, quem si sepelias in rosis, interiit, si in stercore, revivescit: *Serm. Quinqu.* 17 (p.54).

porcus, -i m.

Qui modo esset pastor porcorum in dicto oppido:
Erdélyi, *Register* p.189.

[Hegy] 2015.2.16.

porrigo, -ere

Item feria tertia ... parvis laboratoribus, qui porrexerunt cimentum et lapides lapicide, dedi d<enarios> 42: 1520 Nógrádi, *Kanizsai* II,172 (p.23).

porrigo, -ere

Accurrite, accurrite per Deum immortalem et salutarem nobis dextram porrigite!: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.252.

porrigo, -ere

Quibus porrectis commisimus ipsis magistris ...
respondere debere articulis seu actionibus pre-
missis: *1425 Pozsonyi vizsály* p.263.

porrigo, -ere

Accurrite, accurrite per Deum immortalem et salutarem nobis dextram porrigite!: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.252.

porta, -ae f.

polliceatur ... responsum finale regiae m[aiestatis]
ad portam adfuturum: 1496 Katona, *Hist.crit.*
XVIII p.52.

porta, -ae f.

Quamvis regia m<aiestas> pro honore suo et pro honore caesareae m<aiestatis> numquam mittere solita sit aliquem ad caesaream m<aiestatem>, qui non sit de primis nobilibus regni suae m<aiestatis> et ideo exspectasset illos sine oppressione teneri, et non illos per plures menses, antequam ad portam caesaris accedere permetterentur, remorari: 1496 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.47.

porta, -ae f.

Polliceatur ... responsum finale regiae m<aiestatis>
ad portam adfuturum: 1496 Katona, *Hist.crit.*
XVIII p.52.

porta, -ae f.

quamvis regia m[aiestas] pro honore suo et pro honore caesareae m[aiestatis] numquam mittere solita sit aliquem ad caesaream m[aiestatem], qui non sit de primis nobiles regni suae m[aiestatis] et ideo exspectasset illos sine oppressione teneri, et non illos per plures menses, antequam ad portam caesaris accedere permetterentur, remorari: 1496 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.47.

[Szovák] 2015.2.16.

portarius, -i m.

Item die sabati ... portario, ut portavit domino
vinum ad Budam, pro expensis dedi fl[orenum]
1: 1521 Nógrádi, *Kanizsai* III,844 (p.103).

portarius, -i m.

Item eodem die emi securim portariis d<enarii>
60: 1520 Nógrádi, *Kanizsai* I,23 (p.14).

portarius, -i m.

Item die dominico ... dedi portariis propter circuitum nocturnum d<enarios> 14: 1520 Nógrádi, *Kanizsai* II,43 (p.17).

portator, -oris *m.*

Quia habencium mutatoria magis a tineis vestes comeduntur, quam a portatoribus atterantur:
Serm. Quinqu. 33 (p.82).

portentum, - i n.

Si nulla, medius fidius, esset religio, nulla pietas, quis est adeo mentis inops, adeo oblitus sui, qui haec barbarorum portenta perferre possit?: 1521
Katona, *Hist.crit.* XIX p.249.

portentum, -i n.

Si nulla, medius fidius, esset religio, nulla pietas, quis est adeo mentis inops, adeo oblitus sui, qui haec barbarorum portenta perferre possit?: 1521
Katona, *Hist.crit.* XIX p.249.

porticus, -us f.

Quod olim felicitis memorie divi reges Hungarie seu alii Christifideles ... ecclesiam sive monasterium quoddam unacum domibus et cellis vite monastice necessariis necnon ... porticibus ... opere regio et sumptuoso a fundamentis erigi, extrui et fabrefieri fecerant: Erdélyi, *Register* p.27.

portio, -onis f.

Ne ipse super iobagiones ... Ladislai ... ad portionem suam cedere debentes predictam pecuniam vel aliquam taxam ab eisdem exigere debeat:
1380 Keglevich, Garamsztb. p.205.

portio, -onis f.

Quamvis quedam causa et litis materia inter nobiles viros, ... ratione quarundam possessionum et portium possessionarium in possessionibus Rozalya, Lonka, Polyana et Dolha habitarum ... coram nobis diutius mota et ventilata foret: 1466 *Szapolyai oklt.* p.117.

portio, -onis f.

Quam (*sc. perpetuam venditionem et fassionem*)
... Ambrosius ... super totali portione sua possessionaria in ... possessione Bodogazzonza-kaya habita coram personali praesentia maiestatis vestrae fecisset: 1524 BROD. *Epist.* p.105–106.

portio, -onis f.

Comites ... super totali iure nostro quartalatio
seu quarta nostra puellari, necnon ... prediis
portionibusque: *1512 Szapolyai oklt.* p.329.

portio, -onis f.

Portioniibus et iuribus possessionariis: *1505 Szapolyai oklt.* p.267.

portio, -onis *f.*

Quomodo prefati Simon de Werebel ac Marcus Horwath prescriptas possessiones portionesque ... a nostra maiestate pro se impetrare non valuisse eo: 1491 SZAPOLYAI OKLT. p.193.

portionarius, -a, -um

Quod Deseu ... et Benedictus ... porcionarias possessiones (*sic*) ipsorum ... magistro Pethew, prothonotario magnifici viri, Thome voyvade Transsilvani et comitis de Zonuk, necnon procuratori et iudicis (*sic*) magisterii tavarnicatus domini regis ... nomine tutorio et conservatorio ... collocare intendunt: *1341 Dl 49246; cf. Erd.okmt.* III,64.

portitor, -oris *m.*

Quas sub sigillo meo cum presentibus citra decisionem cause ... pro mea eandem obedientia et devotione clausas beatitudini vestre per presentium portitorem fidelem et iuratam transmisi: Erdélyi, *Register* p.4.

[Hegyí] 2015.2.16.

porto, -are

Item uxor<i> Nicolai Nagy dedi ad portanda arma magnifici domini fl<orens> 2: 1521 Nógrádi, *Kanizsai* II,725 (p.52).

porto, -are

Equum vero parum videlicet portantem, quem alias per Ladislaum vobis intimavi, transmittere non postponatis: *1449 TSz 1929 p.136; Dl 80 935.*

porto, -are

Mirabile dictu tanti sanguinis altitudo et adhuc tenera vestes habitus sui, si de panno notabiliter precioso supra alias coevas suas fuissent, erubecebat portare: *Vita Marg.* p.18.

portus, -us *m.*

Supervenerunt litterae ex Hispania regem Christianissimum XVII. mensis Iunii proxime praeteriti ad portum Barcinonae appulisse: 1525 BROD.
Epist. p.120.

posco, -ere

Cum Turco ipso supplice pacem poscente praemissis ex causis moti, repudiato pacis nomine foedus induciale et quidem septennale felici omnine inivimus: 1503 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.349.

positio, -onis f.

Nonnullis positionibus et articulis presentibus transmissis et per nos salvo iure impertinenti de partium consensu ad probandum admisimus: Erdélyi, *Register* p.33.

possessio, -onis f.

Iidem Nicolaus ... duodecimuset hominibus sibi similibus possessiones et hereditates habentibus ... iuramentum ... deposuerunt: 1368 Keglevich, *Garamsztb.* p.154.

possessio, -onis f.

Quod Deseu ... et Benedictus ... porcionarias possessiones (*sic*) ipsorum ... magistro Pethew, prothonotario magnifici viri, Thome voyvade Transsilvani et comitis de Zonuk, necnon procuratori et iudicis (*sic*) magisterii tavarnicatus domini regis ... nomine tutorio et conservatorio ... collocare intendunt: 1341 *Dl* 49246; cf. *Erd.okmt.* III,64.

possessio, -onis f.

Rogamus ... te, ut ... habeas commendatam causam nostram ducatus Barensis, cuius possessione licet indicta causa spoliati fuerimus, ad quam legitime successeramus: 1525 BROD. *Epist.* p.116.

possessio, -onis f.

Quam (*sc. perpetuam venditionem et fassionem*)
... Ambrosius ... super totali portione sua pos-
sessionaria in ... possessione Bodogazzonza-
kaya habita coram personali praesentia maiestatis
vestrae fecisset: 1524 BROD. *Epist.* p.105–106.

possessio, -onis f.

Cum ... idem ... porcionem ... vendere vellet et alienare in ipsius preiudicium non modicum et gravamen, cum eadem possessio iure commetaneo fuerit, et in eventum, in quem debeat ab ispo Andrea alienari, ad eum potius, quam ad alium pertineat redimenda: 1340 Diaconescu, *Documente* 29.

possessionarius, -a, -um

Quam (*sc. perpetuam venditionem et fassionem*)
... Ambrosius ... super totali portione sua possessionaria in ... possessione Bodogazzonza-kaya habita coram personali praesentia maiestatis vestrae fecisset: 1524 BROD. *Epist.* p.105–106.

possessionarius, -a, -um

Quatenus visis presentibus quaslibet portiones et iura possessionaria nobilis filii Ladislai: 1491 SZAPOLYAI OKLT. p.190.

possibilis, -e

Nos ... hactenus pro virili nostra omnem possibilem favorem et fraternam caritatem erga maiestatem v[estram] et totum illud regnum ab initio in cunctis rebus semper ostendere conati sumus: 1503 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.340. Pars per alteram in tali casu requisita debet alteri parti invasae ... etiam omni possibili auxilio adesse: 1507 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.511.

possibilitas, -atis *f.*

Tum vero ... nobis iuxta sue possibilitatis exigentiam exhibitis: *1516 Szapolyai oklt.* p.383.

possibilitas, -atis f.

Per consequens civibus eiusdem civitatis iuxta sue
possibilitatis exigentiam non parcendo: *1512 Szapolyai oklt.* p.332.

possibiliter *adv.*

Quibus (*sc. servitiis*) idem nobis et pueris nostris
indesinenti cura mere fidelitatis studio in cunctis
nostris et regni nostri negotiis possibiliter studuit
... conplacere: 1384 Süttő, *Anjou* II p.50.

possideo, -ere

Prescripti magistri ... quascumque possessiones ... acquirere possint, ... sese vicissim laboribus et expensis iurare (*sic, recte forsā: iuvare*) teneantur ac simul amicabiliter possidere: 1372 Keglevich, *Garamsztb.* p.178.

possideo, -ere

Ut futuris temporibus singulis noctibus matutinas, in die autem horas canonicas et missas cantando peragerent, et ita eis possidendam reliquissent: Erdélyi, *Register* p.89.

possum, posse, potui

Adhibet sua sanctitas cum sua sponte, tum meo etiam hortatu ea remedia, quae potest: sollicitat pacem inter principes: 1524 BROD. *Epist.* p.98.

possum, posse, potui

Qualis itaque sit et quibus praeditus moribus,
... ex infra scripto epigrammate ... poteris ad
unguem usque cognoscere: 1514 TAUR. *Epist.* 1
(p.129).

possum, posse, potui

Velim, si tantillum gratiæ tuę habere possem, mihi quam primum rescriberes: *1514 TAUR. Epist. 1* (p.130).

possum, posse, potui

Non potui quorundam temeritatem seu sanguineam quandam crudelitatem ... tibi non facere copiam: 1516 TAUR. *Epist.* 2 (p.174).

possum, posse, potui

Quem tibi ita commendo, ut maiore diligentia quidem commendare non possim: 1516 TAUR. *Epist.* 2 (p.174).

possum, posse, potui

Quas (*sc. epistolas*) ubiubi conquirere poterit:
1516 TAUR. Epist. 2 (p.174).

possum, posse, potui

Graecanicus ille, versiculis nostro quidem Marte, dum Italia haberemus, in hunc modum interpretatus: «>All' <'octis >alite=in dun'amenos o>u bo'uletai fortior ille quidem, qui miser esse potest», in mentem venerat: 1514 TAUR. *Epist.* 1 (p.129).

possum, posse, potui

Hoc mihi, hoc reverendissimo Vratislaviensi nihil gratius, hoc Augustino et tibi commodius nihil facere potes: 1516 TAUR. *Epist.* 2 (p.175).

post *praep. cum acc.*

Fortasse iam tandem post tot et tam varias dilaciones brevi extrudetur: 1523 BROD. *Epist.* p.72.

post *praep. cum acc.*

Nunc rege etiam patruo et vicino, in quo solo post Deum et sacrosanctam sedem spem ponebat, in hanc pacem concedente: 1525 BPOD. *Epist.* p.115.

post *praep.*

Ego post festa credo me iter ingressurum: 1524
BROD. *Epist.* p.104.

postcedo, -ere

Cum ... remanentiam postcedentium peditum
pariter et equitum ab inimicorum insidiis ... ca-
veremus: 1444 Zimmermann, *Urkb.* V p.124.

postea *adv.*

Ante creationem pontificis fieri nihil posse vestra
maiestas videt, postea dabo omnem operam: 1523
BROD. *Epist.* p.79.

postea *adv.*

Et postea ille idem frater ... sic detentus tandem eliberatus celebrata per eundem missa exivisset de claustro: Erdélyi, *Register* p.51.

posterior, -ius

Quod nec priorem nec posteriorem pacem ...
cum caesarea maiestate acceptasset: 1496 Katona,
Hist.crit. XVIII p.42.

posterior, -ius (*comp.*)

Quod nec priorem nec posteriorem pacem ...
cum caesarea maiestate acceptasset: 1496 Katona,
Hist.crit. XVIII p.42.

posteritas, -atis f.

Quandoquidem hoc uno monumento non modo Augustinum a mortalitate asseres, verum etiam nomen tuum nullo unquam tempore intermoriturum posteritati clarum reddes: 1516 TAUR. *Epist.* 2 (p.174).

posteritas, -atis f.

Posteritatis universis dedimus (*sc.possessionem Abon*): 1515 Szapolyai oklt. p.373.

posterus, -a, -um

Item feria quinta unam posteriorem partem bovis
emi d<enarii> 35: 1521 Nógrádi, *Kanizsai* III,787
(p.100).

posterus, -a, -um

Neque quitquam speraret habere in posterum pro
eo: Erdélyi, *Register* p.54.

posterus, -a, -um

Idem in posterum quoque facturus in omnibus rebus: 1523 BROD. *Epist.* p.72.

posthortulanus, -a, -um (postortulanus)

Me iudices affidaverunt, uti boves appetiari de-
beam, quos ipsi restituere promiserunt, sed quia
postortulanos pariformiter, uti et teatrenses ad ta-
xam computaverant, in comitatu vero postortula-
nos computare noluerunt: 1515 Horváth–Neumann–Pálosfalvi
Tóth, *Levelesláda* p.105.

posthumus, -a, -um

Duplex matrimonium ... secundo inter illustriss[imum] d[omi]n[u]m Lodovicum, primogenitum nostrum ex una et illustriss[im]a d[omi]na Katherinam posthumam quondam sereniss[im]i principis d[omi]ni Philippi, felic[is] recordac[i]onis regis quondam Castelle, Legionis et Granate archiducis etc. ... appunctuavimus, conclusimus: 1507 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.524.

postilena, -ae f.

Item vestem de scharlato cum caputio de scharlato legavit domino Michaeli de Varda fratri suo et postilenam de corio et pileum de pellibus zebelinis: 1524 Bunyitay, *Gyulafehérvár* p.31. = *Dl* 89 199.

postilena, -ae f.

Item vestem de scharlato cum caputio de scharlato legavit domino Michaeli de Varda fratri suo et postilenam de corio et pileum de pellibus zebellinis. 1524 Bunyitay, *Gyulafehérvár* p.31; *Dl* 89 199.

postliminium, -i n.

Tui milites praeter innumeras gazas ab optimo postliminii iure recuperatas in sideream illam stelliferamque coloniam commigrabunt: 1521 Katoana, *Hist.crit.* XIX p.260.

postliminium, -ii n.

Tui milites praeter innumeras gazas ab optimo postliminii iure recuperatas in sideream illam stelliferamque coloniam commigrabunt: 1521 Katoana, *Hist.crit.* XIX p.260.

postpono, -ere

Quatinus ... aliquam pecunie quantitatem nobis transmittere vero non postponatis: *a.1400*
Veszpr.okl. II p.365.

postpono, -ere

Quatenus eundem nostri ob intuitu (*sic, recte:* intuitum) humaniter pertractent ac eidem amicitiam et favorem impendant, pro quibus omnibus nos vicem rependere non postponemus: 1460/XV Zimmermann, *Urkb.* VI p.87.

postpono, -ere

Detur ... maioris experientie testimonium cum evidenti ratione, et ego meis postpositis suis assertionibus indubitanter cum ceteris fidem adhibebo: GEORG.HUNG. *Tract.* p.410.

postpono, -ere

Et quidquid de suo labore dare debeo, immediate sibi restituere non postponam: 1467 Zimmermann, *Urkb.* VI p.276.

postpono, -ere

Vos tutari non postponemus: *1516 Szapolyai oklt.*
p.382.

postquam *coni.*

Tertio ponit, quod dicti fratres postquam etc. Erdélyi, *Register* p.83.

postremus, -a, -um *non plene liquet!*

Quod easdem litteras super testamento confectas ... heredibus ... pro regimine die hodierna, nichilominus hora mea postrema relinquendo commendavi harum nostrarum litterarum vigore: 1456 Neumann, *Korlátköviek* p.179; *Dl* 62,594.

postremus, -a, -um

Quod ut facere velit meque inter suos postremos
servulos numerare, eidem humillime supplico:
1523 BROD. Epist. p.72.

postulatio, -onis f.

Coegit me ad id prelatorum meorum exactio postulationis et precepti obedientia: Szilády, *Temesvári* p.60.

postulo, -are

Quod magistri Draag et Iohannes ... ad nostre serenitatis venientes presentiam propositis eorum fidelitatibus et fidelium servitiorum laudedi-
gnis et preclaris meritis ... quasdam possessiones regales ... a nobis ipsis ... conferri postularunt: 1385 Süttő, *Anjou* II p.265.

postulo, -are

Licet satis absurdum esse videatur ab eo principe,
cui quis nihil serviverit, quippiam postulare: 1524
BROD. *Epist.* p.94.

postulo, -are

Solet a principe confirmari, quod licite postulatur:
1355 Veszpr.okl. II p.268.

[Szovák] 2015.2.16.

postulo, -are

Postulamus a te, ut tandem finis fiat huic tragoediae: 1523 BROD. *Epist.* p.75.

postulo, -are

Dictaque et depositiones eorundem conscribi et conscripta clause ipsi domino Michaeli ... sive domino Georgio ... transmitti debita cum instantia postulavit: Erdélyi, *Register* p.39.

postulo, -are

(B.Margareta) noctes quoque pluries oratione pro magna parte ducebat insomnes, una vel duabus sororibus ipsam cum gaudio sociantibus, licet procul humili quamlibet cum rogatu postulans observare: *Vita Marg.* p.19.

postulo, -are

Venerunt nova de Constantinopoli ... Imperatorem aegre tandem seditione oppressa coactum id facere, quod milites postulaverant: 1525 BROD. *Epist.* p.119.

postulo, -are

Idem comes ... talem in litteris modum pro utilitate partis utriusque suam conferendi eleemosynam postulavit, ut *etc.*: 1248/XVIII CD Hung. IV/2 p.23.

postulo, -are

Venerunt nova de Constantinopoli ... Milites praetorianos, quos ianyceros vocant, seditione facta, quod augeri sibi stipem annuam postulabant, plures domos et inter ceteras Imbraym bas-sae et nonnullorum aliorum diripuisse atque in praedam vertisse: 1525 BROD. *Epist.* p.119.

potens, -entis

In his quinquaginta milibus ducatorum, quod ... legatus habet in potestate, adversus hostem potentissimum leve admodum et perexiguum habebimus praesidium: 1524 BROD. *Epist.* p.86.

potens, -entis

Deus det suae maiestati et ... suae maiestatis consiliariis talem mentem, ne illud nobilissimum ac potentissimum regnum ... amittant: 1525
BROD. *Epist.* p.119.

potentatus, -us *m.*

Utinam hoc ... exemplo reliqui christiani potentatus allecti simultatibus odiisque intestinis sublati in commune tandem Christianae reip[ublicae] iam iam paene labantis tempestive consulant: 1525 Katona, *Hist.crit.* XIX p.560.

potentatus, -us *m.*

quin vobis pro fide Christi castra moventibus reliqui Christiani potentatus tandem resipiscant ac malint publico bono salutique consulere: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.255.

potentatus, -us *m.*

Quin vobis pro fide Christi castra moventibus reliqui Christiani potentatus tandem resipiscant ac malint publico bono salutique consulere: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.255.

potentatus, -us *m.*

Utinam hoc ... exemplo reliqui christiani potentatus allecti simultatibus odiisque intestinis sublati in commune tandem Christianae reip<ublicae> iam iam paene labantis tempestive consulant: 1525 Katona, *Hist.crit.* XIX p.560.

potentia, -ae f.

Ad divine religionis observantiam augetur fidelium cordibus pura devotio et superne potentie eo magis spiritu quodam allectivo caritatis famulantur, quo se eterne glorie fieri participes aliquo patrocinio veritatis invitantur: 1386 Süttő, *Anjou* II p.390.

potentia, -ae f.

Verum scis, quid inter caesaris potentiam tot annis tam feliciter auctam et nostras vires adeo debilitatas et fractas intersit: 1523 BROD. *Epist.* p.71.

potentia, -ae f.

Salvator autem tripliciter dicitur, scilicet ab actu salvandi, ab habitu et a potencia: *Serm. Quinqu. 24* (p.67).

potentia, -ae f.

Quomodo ... magister Thomas ... annotatis
exponentis (*sic, recte: exponentibus*) plusquam
centum florenos (*sic, recte forsitan: florenorum*)
auri dampna intulisset potencia mediante: 1480
Horváth, *Pótlások* p.174.

potentialis, -e

Si qua partium ... litis materiam excitare presumpserit, mox contra partem alteram pacis unionem observantem ante litis ingressum et absque iudicis portione in gravamine duelli potentialis remanebit ipso facto: 1366 Keglevich, *Garamsztb.* p.145.

potentialiter *adv.*

Iohannes et Paulus ... de universis possessionibus ... mariti sui eam potentialiter exclusissent:
1385 Süttő, *Anjou* II p.263.

potentialiter *adv.*

Quod populus vicinus dictos fratres potentialiter etiam propria auctoritate propter tam inordinatam eorum vitam expellere decrevisset: Erdélyi, *Register* p.131.

potentiarius, -a, -um

Quod Iohannes ... alia facta illicitata (*sic, recte: illicita*) et potentiaria eisdem ... intulisset: 1373
Keglevich, *Garamsztb.* p.184.

potestas, -atis *f.*

Committimus vobis ... avunculo nostro carissimo, dando et elargiendo vobis plenam et integram potestatem, quatenus *etc.*: 1385 Süttő, *Anjou* II p.246.

potestas, -atis *f.*

In his quinquaginta milibus ducatorum, quod ... legatus habet in potestate, adversus hostem potentissimum leve admodum et perexiguum habebimus praesidium: 1524 BROD. *Epist.* p.86.

potina, -ae f.

(Decimas) non cum pottinis seu sportis immoderatis (colligi velit): 1414 *Zsigm. oklt.* IV,2273.

potior, -iri, potitus sum

Quibus (*sc. gratiis*) ipsi hactenus ... freti sunt et potiti: 1387 Süttő, *Anjou* II p.445.

potior, -iri

Immo eius (*sc. orbis imperii*) se certe potituros et sperant (*sc. Turci*) et iactare non desinunt: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.254.

potior, -iri

Immo eius (sc. orbis imperii) se certe potituros et sperant (sc. Turci) et iactare non desinunt: *1521*
Katona, *Hist.crit.* XIX p.254.

potissimum *adv.*

Credo ego ... maiestatem ... multum in hoc posse, modo sua maiestas ad eum mitteret, quod nunc potissimum rebus eius ad hunc statum deductis quamprimum faciendum videretur: 1524
BROD. *Epist.* p.98.

potissimus, -a, -um

Attendentes magistrum Nicolaum, ... aule nostre servitorem dilectum nobis utique et fidelem ... potissima constantia prefulgere: 1369 Keglevich, *Garamsztb.* p.159.

potius *adv. comp.*

Nos ... , ut saepe sumus testati, his dissidentibus exiguam admodum aut potius nullam publicae salutis et conservandae reipublicae Christianae spem habemus: 1523 BROD. *Epist.* p.71.

potius *adv.*

Vestrae melius noscunt (*sc. amicitiae*) ... potius indigenas et nostros compatriotas habere promotus (*sic, recte forsan: promovendos*) et fovere atque promovere, quam alienigenas ignotosque introducere: 1469 Zimmermann, *Urkb.* VII p.369.

potius *adv.*

Utinam vestra maiestas cum ceteris principibus Christianis ... iniret aliquam rationem, ut ista, quae pro Christi religione defendenda instituta fuere, illuc potius converterentur: 1523 BROD. *Epist.* p.79.

potius *adv.*

Cum ... idem ... porcionem ... vendere vellet et alienare in ipsius preiudicium non modicum et gravamen, cum eadem possessio iure commetaneo fuerit, et in eventum, in quem debeat ab ispo Andrea alienari, ad eum potius, quam ad alium pertineat redimenda: 1340 Diaconescu, *Documente* 29.

potius *adv.*

Quasi haec sit voluntas nostra, ut ea *loca conventualium* illi potius haberent: 1525 BROD. *Epist.* p.109.

potō, -are

Quod illi fratres soliti fuissent frequentare tabernas, et ... rusticis compositare, et vespas inter potandum negligere: Erdélyi, *Register* p.113.

poto, -are

Ab operatione secundum effectum, quia dicitur potatus aqua sapiencie: *Serm. Quinqu.* 18 (p.55).

potus, -us m.

Ut sit plena refeccio spiritualis, quemadmodum
in cibo et potu consistit plena refeccio corporalis:
Serm. Quinqu. 18 (p.55).

potus, -us m.

Plena refeccio consistit in duobus, scilicet in cibo
et potu: *Serm. Quinqu.* 18 (p.55).

practica, -ae f.

Licet ... maxime sint (*sc. Turci*) astucie ad omne malum perficiendum et in rebus naturalibus magnam et quasi supernaturalem habeant practicam et experientiam: GEORG. HUNG. *Tract.* p.360.

practica, -ae f.

Sed et novissime nos in multis, praecipue Perpignani in regno Arragonum in unione ecclesiae sanctae Dei deductis tractatibus et parliamentis per occultas suorum ambassiatorum practicas ad disturbendam coadunationem ecclesiasticam perperam attemperatas (sic ed.) facta experientia docuit et palpatae veritatis evidentiā instruxit: 1416 Katona, *Hist.crit.* XII p.251.

practica, -ae f.

Quoniam sciret testis dictum dominum Iohannem Elberbok ad predictam causam eiectionis fratrum et laborasse, et practicam fecisse: Erdélyi, itRegister p.126.

prae praep.

Que (*sc. B.Margareta*) ... oblatum sibi cilicium induit, sed pre nimia teneritudine sustinere non potuit: *Vita Marg.*

praeaccepto, -are

Cum nos ad facies predictorum quinque iugerorum terrarum ... permutatim traditorum ac etiam preceptorum decem iugerorum terrarum ... discretos viros ... concanonicos nostros ad prehabitorum qualitates, valores et utilitates contuendum et inspiciendum ... duxissemus transmittendos: *1380 Veszpr.okl.* II p.317.

praeallegatus, -a, -um

Quatenus ... praeallegatas litteras vestras ... a ... Demetrio ... repetere et ab earundem litterarum vestrarum quavis exequucione modis omnibus supersedere et cessare debeatis: 15012–1516
Horváth, *Pótlások* p.178.

praeamandus, -a, -um

Quamvis nos ac serenissima princeps, domina Elyzabeth, ... regina Hungarie, genitrix nostra preamanda ... instrumenta ... ad domum nostram tavnarnicalem reponi fecerimus: *1386 Süttő, Anjou II p.383.*

praeambulum, -i n.

Maturitate sui consilii et persuasionibus studiosis rem odiosam, dum Parisiis supervenimus, reperimus in praeambulis dispositam ad pacem: 1416 Katona, *Hist.crit.* XII p.245.

praeambulum, -i n.

Post multa praeambula ad pacis tractatum facientia concepti, praeloquuti, appunctuati fuere et concordati nonnulli articuli concordiam probabiliter inductivi: 1416 Katona, *Hist.crit.* XII p.250.

praebenda, -ae f.

Item feria quarta . . . fuit iniciatum unum vas vini in prebendam et illud fuit de Solton: 1521 Nógrá-di, *Kanizsai* III,450 82).

praebenda, -ae f.

Quomodo discreto Gregorio ... de aliquo beneficio seu prebenda non previdistis ob tuitu (*sic ed.*) nostre amicitie: 1423 *Pozsonyi viszály* p.253.

praebendarius, -a, -um

Item feria tertia ... portarunt vasa vini prebendarii 2: 1521 Nógrádi, *Kanizsai* III,449 (p.82).

praebendarius, -a, -um

Item feria secunda ... vasa vini prebendarii.
Item feria sexta ... super currus domini portaverunt vasa vini prebendarii de Kanisa 2: 1520
Nógrádi, *Kanizsai* II,244-245 (p.27).

praebendarius, -i m.

Item eodem die emi unum vitulum pro prebendaris d<enarii> 24: 1520 Nógrádi, *Kanizsai* II,52 (p.17).

praebeo, -ere, -bui, -bitus

Sed hoc etiam, si verum esset, parum consolationis nobis praebere deberet: *1525 BROD. Epist.* p.111.

praebeo, -ere, -bui, -itus

Supplicatur maiestati vestrae in personis fidelium eiusdem ... in eo humillime, quatenus dignetur maiestas vestra ... fassioni et perpetuae venditioni ... gratum praebere consensum: 1524
BROD. *Epist.* p.105–106.

praebeo, -ere (prebeo) Quid tunc temporis testis
ibi faciebat cum dictis fratribus, vel fuerit occasio,
sive materia prebuerit iurgium: Erdélyi, *Register*
p.48.

praebeo, -ere

Quod ipsa in donatione cuiusdam medie curie
... Nicolao ... pridem facta plenum prebuisset
assensum: 1377 Keglevich, *Garamsztb.* p.192.

praebeo, -ere

Quem fortuna pulchrę Viennę rectorem et lectorem praebuit: 1516 TAUR. *Epist.* 2 (p.174).

[Szovák] 2015.2.16.

praecarus, -a, -um (praecarius)

Insignia victoriosorum triumphorum, primi contra Ezebagh, secundi seu deutri contra Twrhan, tertii contra infelicem Basa, puta viceimperatorem Turcorum ... vestris praecariis (*sic*) industriis ... declarata fuere: 1444 Zimmermann, *Urkb.* V p.124.

praecarus, -a, -um

Eximio atque praestanti viro, domino Ioachimo Vadiano, Musis atque Apollini sacro poetae, liberalium artium et ... philosophię professori doctissimo, amico praecharo, Viennae in collegio Caesareo vitam viventi: 1514 TAUR. *Epist.* 1 (p.130).

praecaveo, -ere

Quatenus de talibus illatis nobis contumeliis vos de caetero praecavere debeatis: 1464 Zimmermann, *Urkb.* VI p.183.

praecedenter *adv.*

Insignia victoriosorum triumphorum, primi contra Ezebagh, secundi seu deutri contra Twrhan, tertii contra infelicem Basa ... et quarti circa civitatem Nys ac in arcis indagibus ... literis nostris mediantibus ... praecedenter vestris praecariis (*sic*) industriis ... declarata fuere: 1444 Zimmermann, *Urkb.* V p.124.

praecello, -ere

Inanis gloria est inordinatus animi motus, quo aliquis propriam desiderat excellentiam ut alios honore precellat a suo enim fine inanis gloria dicitur: PAUL. HUNG. *Penit.* p.202.

praeceps, -tis

Nolentes ... omiſſa gravitate deliberationis regiae quaſi cum feſtinatione praecipiti abſque conſideratione pervigili in hac parte ... procedere ... conventui ... noſtris dedimus litteris in mandatis: *1284 CD Hung. V/3 p.232.*

praeceptor, -is m.

Sacri et apostoli hospitalis de Urbe magistri ac totius eiusdem ordinis Sancti Spiritus generalis preceptoris, ... cum instantia requisiti fuimus: 1466
Szapolyai oklt. p.116.

[Szebelédi] 2015.2.16.

praeceptor, -oris m.

Quod nos ipsos primis litterarum elementis praecipua cum dexteritate ac diligentia erudivit optimique ac sollertissimi praeceptoris officio per biennium in ingenio nostro, quantum pro aetatis teneritudine licuit, excolendo est perfunctus: 1508 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.555.

praeceptor, -oris m.

Symon, rector altaris ... vestrae venerabilitatis
exorator assiduus: 1460/XV Zimmermann, *Urkb.*
VI p.87 = Koller, *Hist. Quinqu.* IV p.297—298.

praeceptor, -oris m.

Symon, rector altaris ... vestrae venerabilitatis
exorator assiduus ... Venerabili magnae discre-
tionis viro, magistro Iohanni, plebano Brascho-
viensi, domino ac praeceptori suo sincerissimo:
*1460/XV Zimmermann, Urkb. VI p.87 = Koller,
Hist.Quinqu. IV p.297—298.*

praeceptoratus, -us m.

Religioso viro, fratri Almanno, praeceptori praeceptoratus Sancti Antonii de Darouch singulisque fratribus praeceptoratus praedicti ... salutem et gratiam: 1399 Wagner, *Anal.* III p.168.

praeceptorialis, -e

Feria tertia inter octavas Corporis Christi venerabilis et religiosus vir d[ominus] Albertus de Thapolcza, praeceptor ecclesiae praeceptorialis S[ancti] Antonii de Darocz coram nobis personaliter constitutus sponte confessus est in hunc modum, quod (etc.): 1496 Wagner, *Anal.* III p.171.

praeceptorie *adv.*

Quod nos litteras ... regis ... inquisitorias nobis preceptorie sonantes et directas ... recepimus: *1519 Arch.Majtényi p.502.*

praeceptorius, -a, -um

Sub praeceptoriam commissione iudicis: 1524 Kátona, *Hist.crit.* XIX p.460.

praeceptorius, -a, -um

Quatenus intuitu servitii nostri amplioris maiestas vestra dignetur vestris in litteris preceptoriiis spectabili et magnifico domino Iohanni ... mandare, ut *etc.*: 1515 Horváth–Neumann–Pálosfalvi–C. Tóth, *Levelesláda* p.101.

praeceptorius, -a, -um

Sub praeceptoriam commissionem iudicis: 1524 Kátona, *Hist.crit.* XIX p.460.

[Szovák] 2015.2.16.

praeceptum, -i n.

Minus dicit et plus significat, quia preceptum transgredi non solum non prodest, sed etiam multum obest: *Serm. Qinqu.* 16 (p.52-53).

praeceptum, -i n.

Coegit me ad id prelatorum meorum exactio postulationis et precepti obedientia: Szilády, *Temesvári* p.60.

praeceptus, -us m.

Ex praeceptu (*ed. addit: Recte: praecepto*) et mandato ... domini archiepiscopi Ladislaus ... missis suis famulis ... tres equos bonos recepissent:
1370 Keglevich, Garamsztb. p.173.

praecido, -ere

Quot certatim ramos de arboribus praecedentes, id est homines de massa humane perdicionis convertentes: *Serm. Quinqu.* 1 (p.25).

praecipito, -are

Ne omnia in apertum periculum nobis intuentibus praecipitarentur: *1510* Katona, *Hist.crit.* XVIII p.584.

praecise *adv.* (precise)

De tempore tamen, mense videlicet et die dicit se
precise non recordari: Erdélyi, *Register* p.133.

praecise *adv.*

His diebus proximis magister Stephanus Ibrany intendit ire ad patriam suam et precise etiam ad Derechke: 1515 Horváth–Neumann–Pálosfalvi–C. Tóth, *Levelesláda* p.103.

praecise

Ut iidem ... universas litteras ... cera rubei coloris instar aliarum civitatum montanarum ... sigillare valeant, huiusmodi sigillo in cera ipsa quibuscumque litteris ipsorum appenso perinde ac praecise sicut in litteris seu sigillo aliarum civitatum nostrarum colore simili in sigillis utentium vigor et fides adhibeatur et adhiberi debeat: 1515 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.842.

praeclarus, -a, -u

Etnearches: A ha, Philomates, hoccine tibi mirum videtur? Philomates: Hoc, inquam, praeclarissime: VALENT. ECK p.48.

praeclarus, -a, -um

Quod magistri Draag et Iohannes ... ad nostre serenitatis venientes presentiam propositis eorum fidelitatibus et fidelium servitiorum laudedi-
gnis et preclaris meritis ... quasdam possessiones regales ... a nobis ipsis ... conferri postularunt: 1385 Süttő, *Anjou* II p.265.

praeclarus, -a, -um

Sancte recordationis virginis Margarete ... vitam et preclara merita a nobis visa magis, quam audita ad memoriam revocamus: *Vita Marg.* p.17.

praeclarus, -a, -um

Scire ... te velim, praeclarissime Vadiane, me hospitem quendam ... reperisse adeo cupidum, ... ut non sit satis aestimare: 1514 TAUR. *Epist.* 1 (p.129).

praeco, -onis *m.*

Recedente ... universa curia inopinate vidimus
de curia regis exeuntes equestres precedente pre-
cone cum baculo: GEORG. HUNG. *Tract.* p.386.

praeconceptus, -a, -um

Ex veridica relatione ceterorum exploratorum nostrorum accepimus Turcos ... regnum illum invadere velle preconceptamque committere illis in partibus stragem: *1515 Szapolyai oklt.* p.363.

praecordialis, -e

Nobili domine matri sue ac fratribus suis ...
precordialibus presentetur: *a.1400 Veszpr.okl. II*
p.365.

praecordium, -i n.

Id agunt, id moliuntur (sc. Turci), ut nobis ... de medio sublatis circa Germaniae praecordia versari et quacumque Albis et Rhenus interfluit, infesta arma concutere possint: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.253.

praecordium, -ii n

Ex cuius vel recessu vel fuga vel seductione hae doloris ac tristitiae faces intimis totius pene Croatiae praecordiis sunt admote (sic): 1515 Theiner, *Mon.Slav.* I p.560.

praecordium, -ii n.

id agunt, id moliuntur (sc. Turci), ut nobis ... de medio sublatis circa Germaniae praecordia versari et quacumque Albis et Rhenus interfluit, infesta arma concutere possint: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.253.

praecursor, -oris m.

Ad implorandam igitur gloriam eiusdem Domini
precursoris (*sc. S.Iohannis Baptistae*) in terris ...
honorabilis vir dominus Iohannes ... nobis hu-
militer supplicavit, quatenus etc: *1347 Mon.civ.Zagr.*
I p.193.

praecursor, -oris m.

Humilitas duplex insinuatur, scilicet Salvatoris, quia venit ut baptizaretur, et praecursoris, quia dicebat: Ego ecce a te debeo baptizari, quasi se honore invicem prevenientes, Ro. XII: *Serm. Quinqu.* 28 (p.73).

praecursor, -oris *m.*

Praecursorem Christi gerimus: *1509 Szapolyai*
oklt. p.299.

[Szebelédi] 2015.2.16.

praecustodio, -ire

Vos ipsos praecustodire studeatis!: 1482 Zimmermann, *Urkb.* VII p.322.

praeda, -ae f.

Venerunt nova de Constantinopoli ... Milites praetorianos, quos ianyceros vocant, seditione facta, quod augeri sibi stipem annuam postulabant, plures domos et inter ceteras Imbraym bas-sae et nonnullorum aliorum diripuisse atque in praedam vertisse: 1525 BROD. *Epist.* p.119.

praeda, -ae f.

Scribunt factam esse praedam ... de domo ...
cuiusdam servitoris reginae praedivitis: 1525 BROD.
Epist. p.115.

praedator, -is *m.* (predator)

Ne per ipsos nostros capitales inimicos , emulos
et rebelles regnique nostri predatores fideles no-
stri opprimantur: *1350 TGy 1835/II p.94.*

praedator, -oris *m.*

Accepimus litteras vestras et contenta earundem intelleximus, et prout ex litteris vestris intelleximus multos predatores et latrones fuisse congregatos: 1483 SZAPOLYAI OKLT. p.160.

[Szebelédi] 2015.2.16.

praedecessor, -oris *m.* (predecessor)

Pariter et indulgemus non obstante felicitatis recordationis Bonifacii papae octavi, praedecessoris nostri: Erdélyi, *Register* p.19.

praedecessor, -oris *m.*

Postulamus a te, operam facere velis, quo litterae ipsius episcopatus Plocensis expedire permittatur iuxta praedecessorum ipsius solutionem: 1523
BROD. *Epist.* p.78.

praedefensio *lege* prae defensione

1449/XVIII Zimmermann, *Urkb.* V p.268.

[Szovák] 2015.2.16.

praedialis (predyalis), -e adj. 'latinul' : körülírva
— magyarul

portiones eorum possessionarias seu predyales
ipsos in possessione seu predyo Laskod vocato
... (scil. impignorat): 1413 Zsigm.oklt. IV,526.

praedialis, -e

Hospites ... quasdam terrarum particulas ... per ipsos cives more prediali seu feudali a ... preposito et suo conventu conductas ... potentialiter ... occupasset: *1385 Süttő, Anjou II* p.248.

praedialis, -is m.

Eadem die reverendus dominus episcopus Salo-
nensis, predialis in Kysatha similiter ratione non
solutionis votive consuete remansit debitor do-
minis capitularibus in florenis 4: *1520 Reg.Strig.*
p.134.

praedicator, -oris *m.*

Propter mundiciam voluntatis et luculenciam rationis, que duo debent esse in predicatore: *Serm. Quinqu.* 1 (p.24).

praedicator, -oris m.

Quoniam sciencia necessaria est predicatori, ut illuminet vera docendo, ideo agentes de sciencia, primo, dicemus utilitates eius, quas operatur, secundo assignabimus dispositiones: *Serm. Quinqu.* 37 (p.88).

praedico, -ere

Ut predicatur: 1385 Süttő, *Anjou* II p.271.

[Szovák] 2015.2.16.

praedico, -ere

Que (*sc. prata*), uti predicatur, ipsi nunc possident: 1369 Keglevich, *Garamsztb.* p.165.

praedico, -ere

Postea, cum mori habuit (*sc. homo quidam*), ipsam diem mortis sibi certitudinaliter predixit et sic factum est: Szilády, *Temesvári* p.6.

praedictio, -onis f.

Quantum ad primum conformabatur Isaac in prediccione nominis, quia Isaac interpretatur risus: *Serm. Quinqu.* 24 (p.66).

praedilectus, -a, -um

Quod ipse consideratis multiplicibus pregratis atque beneplacitis serviciis predilecti familiaris sui ... quoddam castrum ... memorato Oswaldo ... donavit: 1445 Neumann, *Korlátköviek* p.171.

praedilectus, -a, -um

Domine mi praedilecte!: 1469 Zimmermann, *Urbk.* VI p.399; cf. *DF* 244941.

praeditus, -a, -um

Que (*sc. B.Margareta*) ... paucis contenta verbis ... nunquam se in risum excussum (*in versione alia [Borselli]: excessivum*) resolvens virtute praedita pudicitie se laudari nullo modo patiebatur: *Vita Marg.* p.18.

praeditus, -a, -um

Qualis itaque sit et quibus praeditus moribus,
... ex infra scripto epigrammate ... poteris ad
unguem usque cognoscere: 1514 TAUR. *Epist.* 1
(p.129).

praedives, -itis

Scribunt factam esse praedam ... de domo ...
cuiusdam servitoris reginae praedivitis: 1525 BROD.
Epist. p.115.

praedo, -onis *m.*

Etiam si predo fuerit: Erdélyi, *Register* p.40.

[Hegy] 2015.2.16.

praedonicus, -a, -um

Tunc eosdem mox et in continenti more predonico et premissis iterum invasissent: *1422 Mon.episc.Zagr.*
VI p.69.

praedonicus, -a, -um

Iurati et cives et universi inhabitatores civitatis Montis Regii alio nomine Wybanya ... ad praescriptam possessionem ... more hostili et praedonico irruissent: *1509 Wenzel, Dóczyak p.61.*

praedurus, a-, -um

Pollent ingentes praeduris ossibus artus: IAN.
PANN. *Paneg.* 3,1,269.

praeeminentia, -ae

Sciendum est autem, quod in etate puerilia, in mente humili quedam sunt commendabilia ex condicione nature, quedam ex dono gracie, quedam ex preeminencia glorie: *Serm. Quinqu. 3* (p.29).

praeeminentia, -ae f.

Tercium est, preeminencie pontificalis, de quo
Psalmus: *Serm. Quinqu.* 4 (p.33).

praeeminentia, -ae f.

Partes ... universas et quaslibet litteras regales, reginales, capitulares, conventuales et aliarum quaruncumque preeminentie personarum notoriis sigillis fungentium in tempore harum in contrarium nostrarum emanatas cassas ... relinquerunt (*sic*): 1387 Keglevich, *Garamsztb.* p.227.

praefectio, -onis f.

Licet nos putantes fore comodius pro civitatibus nostris ... et utilius unum villicum ... pro ambabus ipsis civitatibus ordinassemus per eosdem eligendum, tamen quia tandem percepimus ... propter ipsius unius iudicis sive villici statutionem et perfectionem ipsas binas civitates nostras pati non modicam oppressionem *etc.*: 1339/1378 Keglevich, *Garamsztb.* p.193.

praefectura, -ae f.

Alter vero ... nunc insigni arcis Uilakinae praefectura fungens multa ... decora ostentat: 1521
Katona, *Hist.crit.* XIX p.218.

praefectura, -ae f.

Alter vero ... nunc insigni arcis Uilakinae praefectura fungens multa ... decora ostentat: 1521
Katona, *Hist.crit.* XIX p.218.

praefectus, -i m.

Cuius (*sc. exercitus*) erat praefectus, director ac belliductor quidam princeps Anatolijae: 1444
Zimmermann, *Urkb.* V p.124.

praefectus, -i m.

A ... capitaneo meo habui nunc nova ... Babilibegum Belgradi prefectum fines Sirimienses, quos Colocensis tuetur, maxima manu et totis Turcarum tyranni viribus invasisse: 1525 Theiner, *Vet.Mon.* II p.655.

praefectus, -i m.

Dux ... castellanos et praefectos, quos in castris et pertinentiis ipsius ducatus reliquerit et collocaverit, ad hoc iurare semper faciet, quod illa castra ... nobis ... .Fideliter conservabunt: 1515 Kato-
na, *Hist.crit.* XVIII p.833.

praefectus, -i m.

Supervenerunt repente nova satis adversa: bas-sam illum praefectum Cayri, qui a Turca defece-rat, a suis esse obruncatum: 1524 BROD. *Epist.* p.97.

praefectus, -i m.

Facile (*sc. credere potes*), modo quantum laboris populi praefectum subire oporteat, ad amussim examinaris: VALENT.ECK p.48.

praefero, -ferre

Neminem habeo, quem huic praelatum vellem:
1518 Katona, *Hist.crit.* XIX p.141.

praefero, -ferre

Quos (*sc. fideles*) actus fidelitatis circa rerum experientia (*sic, recte forsitan: experientiam*) in fidei constantia ceteris pretulerunt: 1360 Mészáros, *Visegrád* p.125.

praefero, -ferre

neminem habeo, quem huic praelatum vellem:
1518 Katona, *Hist.crit.* XIX p.141.

praeficio, -ere *fiusít.*

Quod ... Petrus ... regem Lodovicum in eo, ne filias annotati Detrici in possessionibus patris earum ubilibet habitis in heredes preficeret, ... prohibuisset: [1364], 1411 Keglevich, *Garamsztb.* p.138.

praeficio, -ere

Quandoquidem tot eius cervici impendent curae,
quot membris est praefectus: VALENT. ECK p.48.

praeficio, -ere

Quia nos magistrum Franciscum, ... qui hactenus vester officialis fuit, ab officiolatu amovimus, et in eius locum ... magistrum Paulum ... praefecimus et deputavimus: 1515 Horváth–Neumann–Pálosfalvi–Tóth, *Levelesláda* p.100.

praefigo, -ere

Quorum dierum spacium ... pro ... termino
... eis assignamus et prefigimus: *1463 Arch.Majtényi*
p.264.

praefigo, -ere

Qui quidem domini capitulares eidem domino preposito prefixerunt terminum peremptorie diem festi Beati Georgii pape proxime venturum:
1520 Reg.Strig. p.132.

praefiguratio, -onis f.

Praefiguratio sacrificii spiritualis, quod obtulit in abdito devote mentis, fuit in sacrificio timiamatis, quod offerebatur in altari interiori: *Serm. Quinqu.* 24 (p.66).

praefiguro, -are

4o mirabile esset esse in carne sine carnalitate. Hic prefiguratum est in tribus pueris, qui in fornace ardenti non fuerunt combusti: *XV Madas, Serm.* p.124.

praefulgeo, -ere

Attendentem magistrum Nicolaum, ... aule nostre servitorem dilectum nobis utique et fidelem ... potissima constantia prefulgere: 1369 Keglevich, *Garamsztb.* p.159.

praefulgidus, -a, -um

Surge, scilicet a peccatis, illuminare, scilicet per fidem, quia venit, per incarnationem, lumen tuum, id est Christus, et gloria Domini, scilicet illa stella prefulgida indicium gloriosi Domini super te orta est (cf. Is. 60,1): *Serm. Quinqu. 26* (p.69).

praegnantia, -ae f. (pregnantia)

Quoniam omnino necesse est futurum, ut ob universae reipublicae Christianae negotiorum praegnantiam legati mittantur: 1515 Theiner, *Mon.Slav.* I p.562.

praegratus, -a, -um

Quod ipse consideratis multiplicibus pregratis atque beneplacitis serviciis predilecti familiaris sui ... quoddam castrum ... memorato Oswaldo ... donavit: 1445 Neumann, *Korlátköviek* p.171.

praeiaceo, -ere

Sexto, in duracionis quantitate, que alie sunt perpetue permanencie, hec autem desiit esse peracto officio suo et rediit in preiacentem materiam: *Serm. Quinqu. 26* (p.70).

praeinsero, -ere (preinsero)

Ad ulteriora videlicet realem et effectuaalem executionem preinsertarum litterarum apostolicarum ... in eisdem procedere voluerimus: Erdélyi, *Register* p.11.

praeiudicialis, -e

Saxones replicaverunt illam formam novam insolitam et praeiudicalem ipsis fore: 1516 Katona, *Hist.crit.* XIX p.30.

praeiudicialis, -e

Saxones replicaverunt illam formam novam insolitam et praeiudicalem ipsis fore: 1516 Katona, *Hist.crit.* XIX p.30.

praeiudicium, -i n.

Cum ... idem ... porcionem ... vendere vellet et alienare in ipsius preiudicium non modicum et gravamen, cum eadem possessio iure commetaneo fuerit, et in eventum, in quem debeat ab ispo Andrea alienari, ad eum potius, quam ad alium pertineat redimenda: 1340 Diaconescu, *Documente 29*.

praeiudicium, -ii *n. opinio praeiudicata — előítélet*

Ut (*sc. electi*) ... seipsos sine preiudicio servitiis eorum (*sc. reproborum*) impendant: GEORG. HUNG. *Tract.* p.334.

praeiudico, -are

Si Alexander papa vel alius pro bina vel trina expeditione propter aliquam causam minus accepit, id annatae priori duorum milium non debere praeiudicare: 1523 BROD. *Epist.* p.84.

praeiudico, -are

Dicens, quod si aliud in communi agi contingat, hoc sibi obesse et preiudicare non possit, quando totum ius suum indebitum (*sic ed., recte: in debitum*) statum possit et valeat reducere modo et ordine, quibus foret opportunum: 1340 Diaconescu, *Documente* p.29.

praeiudico, -are (preiudico)

Quod futurum est, si beatitudo vestra per quascumque alias gratias et concessionem ... predictis facultatibus preiudicari non permittet: 1515
Theiner, *Mon.Slav.* I p.562.

praelatio, -onis f.

Quoniam ex officio prelationis assumpte nobis
incumbit subditorum pro posse et commoda op-
tare ... : *1336 Mon.civ.Zagr.* I 150.

praelatio, -onis f.

Quoniam ex officio prelationis assumpte nobis
incumbit subditorum pro posse et commoda op-
tare: *1336 Mon.civ.Zagr. I p.150.*

praelatio, -onis f.

Beatus Thomas duplici gaudet privilegio sicut vere martir et pontifex, scilicet prelacionis in ecclesiastica dignitate, et passionis pro ecclesiastica libertate, quia misit ad illos, scilicet Deus, servum, id est humilem prelatum, ... et illum in capite wlneraverunt, id est capite mactato ceciderunt: *Serm. Quinqu. 21 (p.61).*

praelatus, -i m. (prelatus)

Prelatorum et baronum universitastisque procerum et nobilium huius regni Hungarie Bude habita pro arduis eiusdem regni negotiis tractandis necessario occupamur: Erdélyi, *Register* p.32.

praelatus, -i m.

Totum illud ex voluntate prelatorum et baronum huius regni ac commissione domini nostri regis fecimus: *1465 Szapolyai oklt.* p.112.

praelatus, -i m.

Scribunt decimas, quae praelatis ecclesiarum debebantur, eos suspendisse (hoc enim vocabulo scribitur), atque ad fines a Turca tutandos expensuros: 1525 BROAD. *Epist.* p.115.

praelatus, -i m. „(rendi) előljáró”

Coegit me ad id prelatorum meorum exactio postulationis et precepti obedientia: Szilády, *Temesvári* p.60.

praelatus, -i m.

Beatus Thomas duplici gaudet privilegio sicut vere martir et pontifex, scilicet prelacionis in ecclesiastica dignitate, et passionis pro ecclesiastica libertate, quia misit ad illos, scilicet Deus, servum, id est humilem prelatum, ... et illum in capite wlneraverunt, id est capite mactato ceciderunt: *Serm. Quinqu. 21* (p.61).

praelibatus, -a, -um (prelibatus)

Prelibatus reverendus pater ... sedit pro tribuna-
li: Erdélyi, *Register* p.6.

[Hegyí] 2015.2.16.

praeloquor, -i, -locutus

Post multa praeambula ad pacis tractatum facientia concepti, praeloquuti, appunctuati fuere et concordati nonnulli articuli concordiam probabiliter inductivi: 1416 Katona, *Hist.crit.* XII p.250.

praemacero, -are

Quod *sc. sigillum*) ad omnia privilegia ... quondam domini Karuli regis ... sub priori sigillo eiusdem tempore coronationis sculpto et demum per eundem eo, quod sub ipso plurime infidelitates perpetratae extiterunt reperte, premaccerato ... confecta iuxta dicta tria sigilla decrevimus fore apponendum: 1364/1369 Keglevich, *Garamsztb.* p.161.

praemature

His itaque rationibus et respectibus praemature ponderatis et lucubratis ... dominus Ioannes ... quasdam possessiones suas ... Thomae ... vendidit: 1495 Schmitth, *Ep.Agr.* II p.158.

praematurus, -a, -um

Quod ... Nicolaus Gereb ... non compulsus, nec coactus seu aliquo seductus errore, sed animo praematurato ... curiam ... dedit: 1461/? Zimmermann, *Urkb.* VI p.98.

praematurus, -a, -um

Tuam ... excellentiam ... obsecro, quatenus nasturtium edas, et sicut solent tortuosi elephantes praematurum foetum decimo saltim anno sub lucem emittas: 1514 TAUR. *Epist.* 1 (p.128).

praemitto, -ere, -misi, -missus

Habemus ex litteris comitis ... bassam sive zanzacum Boznae iam p<r>aemisisse non parum (*sic ed., recte: parvum*) peditum numerum ad obsidendum Clyzium, subsecuturum ipsum quoque brevi cum valido equitatu: 1524 BROD. *Epist.* p.89.

praemitto, -ere, -misi, -missus

Cetera, ut praemisi, dicet vestrae sanctitati ...
archidiaconus: 1524 BROD. *Epist.* p.104.

praemitto, -ere

Ut has nostras prius, quam ipse Budam attinget,
ob rei maiorem utilitatem vobis dies noctesque
praemittat: 1509 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.572.

praemium, -i n.

Licet idem multo plura antidotum premia a nobis mereretur horum (*sc. servitiorum*) respectuque (*sic ed., recte: respectu, que*) eidem facere intendimus in futurum: 1360 Mészáros, *Visegrád* p.125.

praemium, -ii n.

Primo quidem, virginitatis honore, quia gloria Libani, id est meritum et premium virginitatis, data est ei (*sc. S.Luciae*): *Serm. Qinqu. 5* (p.33).

praemoneo, -ere

Tenebitur inprimis nos aut heredes vel successores nostros reges ante unum annum de hoc praemonere et requirere, si scilicet emere ... voluerimus: 1501 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.309.

praemior, -i, -mortuus sum

Ubi memoratum Ladislaum ... heredum solacio orbatum premori contingerit: *1474 SzSzB Szle* 2006 p.342.

praemior, -i, -mortuus sum

ubi memoratum Ladislaum ... heredum solacio orbatum premori contingerit: *1474 SzSzB Szle* 2006 p.342.

[Szovák] 2015.2.16.

praemunio, -ire

Aere caput tegitur, praemunit pectora thorax:
IAN.PANN. *Paneg.* 3,2,215.

praemunio, -ire

In quam cum ... Ferdinando rege Aragonum innata sibi subtilitate, ingenii perspicacitate investigando de circumstantiis rerum gerendarum nobis viam et securitatem parando praemunivit nos et avizavit: 1416 Katona, *Hist.crit.* XII p.243.

praenarro, -are (prenarro)

Extunc prescripta possessio Abon simul cum pre-
narratis cinctis utilitatibus: *1515 Szapolyai oklt.*
p.373.

praenimius, -a, -um (prenimius)

Quod in quadam villa ... vidisset testis quadam vice quendam fratrem ... prenimia ebrietate corruisse in terram: Erdélyi, *Register* p.138.

praenoto, -are

Qua Christum pietate colat, qua mente futuros
/ praenotet eventus, ceu plenus Apolline vates, /
ignoti norunt populi: IAN.PANN. *Paneg.* 3,1,303-
05.

praeordinatio, -onis f.

Omnia in ipso (*sc. testamento*) contenta me defuncto volo iuxta meam praeordinationem ita per omnia observari: 1463 Zimmermann, *Urkb.* VI p.155.

praeordino, -are

Sacramenta, que pertinent ad bonum per se, preordinantur duobus, scilicet ordini et matrimonio: *Serm. Quinqu.* 29 (p.76).

praeordino, -are

Deus id, quod vult facere, ab eterno voluit illud, sed non nisi in tempore secundum suam sapientiam preordinato producere in effectum: Szilády, *Temesvári* p.5.

praeparamentum, -i n.

Quod ipse volens aeternae beatitudinis semitis pietatis insistendo devotius bravio perfrui, congruisque praeparamentis spiritualibus extremae suae diei clausionem praevenire, necnon parentum suorum salutari animae remedio propitiare quandam villam ... religiosis ... viris ... donavit: 1337 Wagner, *Anal.* III p.177.

praeparatio, -onis *f.*

Similiter et vestium novorum preparaciones et cetera iam multo plura concurrunt: *1449 TSz 1929*
p.133; *Dl 80935*.

praeparatio, -onis f.

quo ... illorum ... voluntati et praeparationi
concurreret: 1496 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.41.

praeparatio, -onis f.

Quod ipsi ... magistrum Nicolaum ... a sepi-
ri factione seu preparatione cuiusdam sepi-
ter fundos curiarum eorundem ... fieri debende
... prohibuissent: 1362 Mészáros, *Visegrád* p.130.

praeparatio, -onis f.

Quo ... illorum ... voluntati et praeparationi
concurreret: 1496 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.41.

praeparatio, -onis f.

Item ad praeparationem currus domini magnifici relaxatum fl<oreni> 1,5 (p.d<enarii> 12: 1520 Nógrádi, *Kanizsai* II,513 (p.41).

praeparo, -are

Praeter quod illum molendinarium, qui in Sclanecz illum kunst praeparabat, captivassetis: *c.1500*
Wenzel, *Dóczyak* p.55.

praepedio, -ire

Predicti sic insultantes et conantes in destructionem bonorum certifixi (*sic ed., recte Df 228334: crucifixi*) per supplicationes magnificorum dominorum comitum de Roszgon retenti et prepediti fuerunt, ne talia incomoda nobis vobisque infererent (*sic*): 1423 *Pozsonyi viszály* p.253.

praepondero, -are

Quia unum summum bonum equivalet omnibus
et preponderat: *Serm. Quinqu.* 30 (p.78).

praepono, -ere

Quemadmodum pridem perfidorum Theucrorum crucis Christi persecutorum adversus seviciam penes et unacum regni Hungariae regnicolis ... exercitui me adaptando cum fuerim mortalis et sic maiora eciam oculis meis imminencia via in eadem preponendo pericula ... in presenciam capituli Nittriensis accedere curavi: 1456 Neumann, *Korlátköviek* p.179.

praepositalis, -e

In eodem (*sic ed., sc. capella*) praepositalem dignitatem cum 4 capellanis clericisque ad missarum sollemnia decantanda sufficientibus ordinari fecimus et fundari: 1430 Katona, *Hist.crit.* XII p.550.

praepositio, -onis f.

Et hoc notatur, cum dicit (2 Cor. 4,6): De tenebris, id est post tenebras, id est post nichil, ut tenebra ponatur pro pura privacione, ut nichil ante fuerit, et prepositio dicat ordinem, non materiam: *Serm. Quinqu. 37* (p.87).

praepositus maior

Summa decimarum omnium vinorum facit 7450, ex quibus pro sexta domino preposito maiori cedunt 1241 et remanent ad communem divisionem 6209: *1497 Lib.divis. Vespr. p.33; cf. Ibid. p.35*: Magister Mathias de Ienyew cum duppla domini lectoris habuit cub<ulos> vinorum in Abraham 285 et habet apud prepositum magnum 18.

praepositus maior

Reverendus dominus Andreas doctor prepositus maior eiusdem ecclesie Strigoniensis ... contumaciam prefati domini Iohannis Zekel ... ad audiendam sententiam infrascriptam feni (*sic*) et non comparentiam accusavit: *1521 Reg.Strig.* p.144.

praepositus, -i m.

Emericus de Zapolya, comes perpetuus terre Scopusiensis etc. venerabili domino Blasio, preposito ecclesie de Lelez, amico nobis dilecto salutem et favorem: *1466 Szapolyai oklt.* p.117.

[Szebelédi] 2015.2.16.

praepositus, -i m. aláírásban!

Eiusdem maiestatis vestrae servitor et capellanus
humillimus Stephanus Brodericus praepositus
Quinqueecclesiensis, orator: 1523 BROD. *Epist.*
p.74.

praepositus, -i m.

Retulit nobis ... praepositus Eursiensis ... te iterum Romae oratorem agere: 1525 BROD. *Epist.* p.107.

praepotens, -entis

Quid erit impedimento, quominus hoc praepotenti praesidio, veluti quodam firmissimo aggerе comminuto, non undique rapidissimi torrentis more, minaci impetu furens cuncta deiiciat atque prosternat: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.305.

praepotens, -entis

quid erit impedimento, quominus hoc praepotenti praesidio, veluti quodam firmissimo aggere comminuto, non undique rapidissimi torrentis more, minaci impetu furens cuncta deiiciat atque prosternat: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.305.

praeputium, -ii n.

Michi videtur, quod potius utuntur (*sc. Turci*) circumcissione propter hoc, ut lotio . . . non sit invalida remanente aliqua siccitate sub ista pellicula prepucii: GEORG. HUNG. *Tract.* p.364.

praerogativa, -ae f. (prerogativa)

Nos consideratis fidelitatibus et fidelium serviti-
orum meritis Dominici Syculi filii Salamonis fide-
lis nostri, servientis Iwan filii Egidii ... eundem
... hac regie gracia prerogativa speciali duximus
decorandum, quod (etc.): 1326/1365 *MNy* 1931
p.208.

praerogativa, -ae f. (prerogativa)

Quatenus iuxta libertatum prerogativas instar
predecessorum nostrorum vestras prudentias
conservaremus: *1500 Szapolyai oklt.* p.260.

praerogor, -ari

Quae (*sc. litterae*) iam dictis vestris iuribus privilegiatis seu etiam consuetudinibus vestris praerogari possint: 1443 Zimmermann, *Urkb.* V p.122; *cf. ibid. inferius*: Nec eas (*sc. litteras*) cuiquam ... in nullo praerogari credimus.

praesaepium, -ii n.

(*sc. Christus*) non fuit delicatus molli tractacione exteriori, cum non esset ei locus in diversorio, sed vagiret infans inter arta conditus presepia habens membra pannis involuta: *Serm. Quinqu. 12* (p.46).

praesaepium, -ii n.

Nam paupertas eum (*sc. Christum*) pannis involvit, et humilitas in presepio reclinavit, que fuerunt quasi due obstetrices virginis in partu suo: *Serm. Quinqu.* 12 (p.46).

praescribo, -ere

Census Natalis Domini prescriptum est (sic):
1521 Nógrádi, Kanizsai II,801 (p.56).

praescriptio, -onis *f.*

Ultra tempus prescriptionis in iuribus regalibus
observari solite ... : *1420 Zsigm.oklt.* VII,1433.

praescriptio, -onis f.

Ultra tempus prescriptionis in iuribus regalibus
observari solite: *1420 Zsigm.oklt.* VII,1433.

praesens, -entis

Qua de re neque praesens destiti assidue apud eos,
ubi id faciendum videbatur, loqui et clamare: 1525
BROD. *Epist.* p.119.

praesens, -entis

Ubi cum ... domino legato praesente etiam domino Strigoniense (*sic*) fuero: 1524 BROD. *Epist.* p.103.

praesens, -tis *'de praesenti'*

Quos in sua captivitate detineret etiam de praesenti: 1468 Zimmermann, *Urkb.* VII p.366.

praesens, -tis

Nam (*sc. B.Margareta*) extra conventum, nisi ratione matris vel sororum suarum, ducissarum presentium in claustro vix coacta et hoc raro comedebat: *Vita Marg.* p.19.

praesentatio, -onis *f.*

Misimus his diebus novas litteras praesentationis:
1524 BROD. *Epist.* p.102.

praesentatio, -onis f.

Ad quos presentatio et provisio de iure noscitur
pertinere: *1424 Pozsonyi vizály* p.255.

praesentes, -ium f.

Inopinus namque praesentium geruli, domini magistri Rudolphi, discessus doctius ac tersius scribendi interturbavit officium: 1514 TAUR. *Epist.* 1 (p.129).

praesentes, -ium f.

Cum tibi copias ostendet Aegidius meus, praesentium tabellarius: 1516 TAUR. *Epist.* 2 (p.174).

praesentia, -ae f.

Uti dignetur maiestas vestra ... illas duas partes iudiciarias oneris et gravaminis sententiae, in quo ... Franciscus Bothka ... per omissionem iuramenti sui ... coram personali praesentia maiestatis vestrae convictus exstitit et aggravatus, ... supplicantibus pro fidelibus servitiis eorundem conferre gratiose: 1525 BROD. *Epist.* p.106.

praesentia, -ae f.

Quam (*sc. perpetuam venditionem et fassionem*)
... Ambrosius ... super totali portione sua possessionaria in ... possessione Bodogazzonza-kaya habita coram personali praesentia maiestatis vestrae fecisset: 1524 BROD. *Epist.* p.105–106.

praesentia, -ae f.

Si quando cursum suum consuetum consummare non poterat (*sc. S.Margareta in orando*), maxime propter parentum suorum presentiam: *Vita Marg.* p.19.

praesentialitas, -atis f.

Hoc, quod dicit: hodie, notat presencialitatem,
quia eius generacio non habet finem: *Serm. Quinqu.*
10 (p.41).

praesentialitas, -atis f.

Hoc, quod dicit: hodie, notat presencialitatem,
quia eius generatio non habet finem: *Serm. Quinqu.*
10 (p.41).

praesentialiter *adv.* (presentialiter)

Presumptio quod aliorum est sibi presentialiter
ascribere vel notare: PAUL. HUNG. *Penit.* p.203.

praesentio, -ire

Et sic vir ille presentiens demonum adesse turbam, cepit navem dirigere versus ripam: Szilády, *Temesvári* p.6.

praesento, -are

Ut decanus ... tales rebelles et pertinaces veluti salutis immemores ... detinere ... ac detentos propriis eorum in personis nobis praesentare teneatur: 1465 Zimmermann, *Urkb.* VI p.207.

praesento, -are

Exortā pridem inter heredes ... Benedicti bani ex parte una, et honorabilem ... prepositum Sancti Salvatoris de Chanadino ex altera super iure presentandi ad magistratum altaris Sancti Benedicti in ecclesia vestra Albensi ... coram nobis materiā questionis ... prefatam causam ... vestro examini duximus presentibus remittendam:
1385 Süttő, Anjou II p.299.

praesento, -are

Saepius scripsimus vobis in eo, ut vos censum
... citissime exigere ... deberetis:1469 Zimmer-
mann, *Urkb.* VI p.389.

praesento, -are

Ubi idem Draag ... habitis mutuis congressibus Deo sibi suffragante vexillum eorundem Lithvanorum cum quodam eorum capitaneo nostre specietenus apportare et presentare curavit maiestati: it1385 Süttő, *Anjou* II p.265.

praesento, -are

Quatenus ... litteras nostras preceptorias ... iudicibus nobilium ... pro parte magnifici Francisci, ... cubiculariorum nostrorum regalium magistri ... sonantes ... per vestrum testimonium idoneum ... exhiberi et presentanti (*sic, recte: presentari*) faciatis: 1512–1516 Horváth, *Pótlások* p.178.

praesento, -are

Recognoscimus ... manibus ... thesaurarii regni Hungarie, aliis dominis collegis et consortis (*sic, recte [Dl 68533]: consociis*) suis, thesaurari[i] scilicet regni absentib[us] presentasse et <as-sig>nasse florenos (*sic*) trecentos: 1522 Horváth, *Pótlások* p.180.

praesento, -are (presento)

Littaras nostras vobis presentasse intelleximus:
1516 Szapolyai oklt. p.376.

[Szebelédi] 2015.2.16.

praesertim *adv.* (presertim)

Ut nisi provisum extitisset de aliis vite melioris religionis, hactenus forte etiam edificia et presertim ambitus sponte corruissent: Erdélyi, *Register* p.79.

praesertim *adv.*

Debueramque dudum tibi gratulari, sed neque sera gratulatio reprehendi solet [teste Tullio], praesertim si nulla socordia aut negligentia praetermissa est: 1516 TAUR. *Epist.* 2 (p.174).

praesertim *adv.*

Ipsium negotium propter auctam annatam est nobis molestissimum, praesertim cum non ignoremus eas annatas fuisse primitus ad defensionem contra infideles concessas: 1523 BROD. *Epist.* p.78.

praesertim *adv.*

Tuum erit, ne sollicitudini meę, ne principis humanissimi voto pio praesertim, ne Augustini perpetuandę memorię, ne tibi ipsi desis: 1516 TAUR. *Epist.* 2 (p.174).

praeservo, -are

Interea vero dictas facultates ab omni sinistrae seu insperatae revocationis, suspensionis vel derogationis ... impedimento tueri ac preservare dignetur: 1515 Theiner, *Mon.Slav.* I p.562.

praesidium, -i n.

Quod Iohannes ... officialem eorum ... interficere voluisset, nisi fuge presidio evadere potuisset: 1373 Keglevich, *Garamsztb.* p.183.

praesidium, -i n.

Dum ego Segniae aliquod presidium regium ...
iuxta eiusdem promissa per diu expectassem: 1525
Theiner, *Vet.Mon.* II p.656.

praesidium, -i n.

Qui a S<anctitate> v<estra> oblatum praesidium recipiat et ad nos quam ocissime deferat: 1525 Kationa, *Hist.crit.* XIX p.561.

praesidium, -i n.

Ut nec iam miles in praesidiis locandus, nec com-
meatus ad eum fovendum, sed nec machinae bel-
licae ad hostilem vim arcendam satis abunde sup-
petant: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.251.

praesidium, -ii n.

Mihi ad vestrae serenitatis praesidium duxi refugiendum: 1524 BROD. *Epist.* p.94.

[Monostori] 2015.2.16.

praesidium, -ii n.

In his quinquaginta milibus ducatorum, quod ...
legatus habet in potestate, adversus hostem po-
tentissimum leve admodum et perexiguum habe-
bimus praesidium: 1524 BROD. *Epist.* p.86.

praesidium, -ii n.

Misit et ipse ... oratorem, quod pro avertendis periculis aperte imminentibus opportunum sedis apostolicae praesidium imploraret: 1524 BROD. *Epist.* p.86.

praesidium, -ii n.

Sera ... praesidia parum aut nihil omnino afferre adiumenti poterunt: 1523 BROD. *Epist.* p.71.

praesidium, -ii n.

Quam ut relictis praesidiis necessariis ea tantum,
quae ab illo sunt parta, in reditum suum defendi
ac retineri possent: 1524 BROD. *Epist.* p.86.

praesidium, -ii n.

Ut nec iam miles in praesidiis locandus, nec com-
meatus ad eum fovendum, sed nec machinae bel-
licae ad hostilem vim arcendam satis abunde sup-
petant: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.251.

praesidium, -ii n.

qui a S[anctitate] v[estra] oblatum praesidium recipiat et ad nos quam ocissime deferat: 1525 Kato-
na, *Hist.crit.* XIX p.561.

praesidium, -ii n.

Eum ob hoc unicum celebratissimae familiae columen ac presidium (sic) ... in tam acerbissimo luctu meroreque dies ac noctes versari non possum non tristissimo animo velut eiusdem particeps meroris tollerare: 1515 Theiner, *Mon.Slav.* I p.560.

praesidium, -ii n.

Qui si amoveri hinc deberet, magno omnino praesidio res haec ecclesiastica privaretur: 1525 BROD.
Epist. p.109.

praesincerus, -a, -um

Praesentibus primum gratissime salutationis elo-
quio praesincero venerabiliter antemisso: 1444
Zimmermann, *Urkb.* V p.124.

praespecifico, -are

De quibus (sc. ruinis domorum) ... multa incommoda praespecificatae civitati nostrae ... de facili evenire potuissent: 1434 Wagner, *Anal.* III p.215.

praestans, -tis

Eximio atque praestanti viro, domino Ioachimo Vadiano, Musis atque Apollini sacro poetae, liberalium artium et ... philosophię professori doctissimo, amico praecharo, Viennae in collegio Caesareo vitam viventi: 1514 TAUR. *Epist.* 1 (p.130).

praestans, -tis

Praestantissimum denuo virum, ... Georgium Collimitium, omnium horarum hominem, nostrum communem amicum, singulos denique symboli ac symposiorum vestrorum cundapn'ious nomine meo salvos iubeto: 1514 TAUR. *Epist.* 1 (p.129).

praesto, -are, -stiti, -stitus/-staturus

Feria secunda praeterita ipse princeps Albertus praestitit iuramentum uti domino suo naturali ... regi Poloniae sedenti in diademate in throno ad id constructo: 1525 BROD. *Epist.* p.108.

praesto, -are, -stiti, -stitus

Noli existimare nos ita ab extrema spe et praesidiis pendere, ut domi, quae praestare ipsi atque efficere possumus, negligamus: 1523 BROD. *Epist.* p.71.

praesto, -are

Qui sub praestito officii et dignitatis iuramento
... confessi sunt concorditer asserentes, quomo-
do *etc.*: 1463 Zimmermann, *Urkb.* VI p.155.

praesto, -are

Iudex civitatis ... unacum suis coniuratoribus ... iuxta regni consuetudinem discalceatis pedibus et absque cingulis terram super capita ipsorum levando verbaque iuramenti more consueto proferendo ... iuramentale sacramentum prestitisset: 1371/1373 Keglevich, *Garamsztb.* p.177.

praesto, -are

Ut enim reliquis Christianis principibus et regibus dignitate praestas, ita tibi omni ope et opera studendum est, ut absolutissima virtute his omnibus et gloria sis superior: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.259.

praesto, -are

Quidquid enim vel humanitatis vel favoris tui illi
praestiteris: 1514 TAUR. *Epist.* 1 (p.129).

[Szovák] 2015.2.16.

praesto, -are

Quod idem ... dux ... nobis heredibusque et successoribus nostris debitae ac solitae fidelitatis et obedientiae homagium et iuramentum praestet: 1501 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.307.

praesto, -are

Ut enim reliquis Christianis principibus et regibus dignitate praestas, ita tibi omni ope et opera studendum est, ut absolutissima virtute his omnibus et gloria sis superior: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.259.

praestolor, -ari

Cuius vicissitudinis complacentia a nobis merito praestolari habebitis: 1469 Zimmermann, *Urkb.* VII p.369.

praestolor, -ari (prestolor)

Prestolabamur nanque quedam nova aliunde:
1515 Szapolyai oklt. p.370.

[Szebelédi] 2015.2.16.

praesul, -is *m.*

Nam templi praesuli, domino Ioanni Turzo, Vratislaviensi episcopo, cordi est, omnes illius epistolas ... chalcographorum prelo traditum iri velle: 1516 TAUR. *Epist.* 2 (p.174).

praesum, -esse, -fui

Que (*sc. terre*) quondam Myke et Stephani ... castrensium sine herede decessorum prefuisse dino-
suntur: 1365/1378 Keglevich, *Garamsztb.* p.194.

praesum, -esse, -fui

molendinum quoddam, ... quod praesuit prefati
condam magistri Nicolai, ... paratum et elabo-
ratum expensis propriis eiusdem dederunt hono-
rabili magistro Ioanni: *1523 Reg.Strig.* p.150.

praesum, -esse

Item eodem die Nicolao, qui preest allodiatoribus, dedi in sortem salarii sui fl[orenum] 1: 1521 Nógrádi, *Kanizsai* III,330 76).

praesum, praesse, praefui

Que (*sc. possessiones*) quondam ... hominum ... absque heredibus utriusque sexus defunctorum prefuisse asseruntur: 1385 Süttő, *Anjou* II p.268; *CD Hung.* X/1 p.225–227.

praesumptio, -onis *f.* (presumptio)

Presumptio quod aliorum est sibi presentialiter
ascribere vel notare: PAUL. HUNG. *Penit.* p.202.

praesumptuose *adv.*

Quae omnia quum mere contra decreta summorum pontificum et ... privilegia ecclesiae ipsius Strigoniensis ab immemorabili tempore semper firmiter et inviolabiliter ... observata per vos praesumptuose fiant et committantur: 1522 Kato-
na, *Hist.crit.* XIX p.376.

praesumptuose

Quae omnia quum mere contra decreta summorum pontificum et ... privilegia ecclesiae ipsius Strigoniensis ab immemorabili tempore semper firmiter et inviolabiliter ... observata per vos praesumptuose fiant et committantur: 1522 Kato-
na, *Hist.crit.* XIX p.376.

praetendo, -ere

Si quis autem contra ipsum ... quicumque actionis vel propositionis se habere pretenderit, id iure mediante prosequi debeat: 1512–1516 Horváth, *Pótlások* p.178.

praetendo, -ere

Quantotius poteritis, litteris vestris nos informare
velitis, quid in hoc facto facere pretenditis: 1423
Pozsonyi vizsály p.253.

praetensus, -a, -um (pretensus)

Quod non alias aliter nec alio modo in testium huiusmodi pretensa receptione procedatur: Erdélyi, *Register* p.46.

praeter *praep. c. acc.*

Quae (sc. ecclesia) nostris in temporibus gravissime collapsa fuit et bonis quibuslibet et servitorum numerositate praeter spem recuperandi miserabiliter destituta: *1284 CD Hung. V/3 p.232.*

praeter *praep.*

Ut etiam nobis non posset esse non molestum
quidquam praeter veterem eorum ordinem in re-
gno nostro constitutionem renovari: 1525 BROD.
Epist. p.109.

praetereo, -ire, -i(v)i, -itus

Supervenerunt litterae ex Hispania regem Christianissimum XVII. mensis Iunii proxime praeteriti ad portum Barcinonae appulisse: 1525 BROD. *Epist.* p.120.

praetereo, -ire, -ivi/-ii, -itus

Ut ipse princeps Albertus habeat terram Prussiae illam, quam habuit hucusque, in feudum a regibus Poloniae ipse et heredes masculi eius et quattuor fratrum suorum, quibus deficientibus ipsum feudum recidat in regem Poloniae restitutis hinc inde occupatis tempore belli praeteriti: 1525 BROD. *Epist.* p.108.

praetereo, -ire

Quibus (*sc. servitiis*) iidem, presertim dictus Draag preteritis suis fratribus in tuitione et defensione regni nostri Russcye ... regio sacro dyademati ac nobis ... fideliter studuit conplacere: 1385 Süttő, *Anjou* II p.265.

praetereo, -ire

Ad modum (*sic ed., recte: admodum*) tristabatur
(*sc. S.Margareta*), quod particula diei bone ipsam
sine fructu preterisset: *Vita Marg.* p.19.

praeteritus, -a, -um (preteritus)

Testis interrogatus respondit se vidisse fratres ...
bibisse et inebriatos fuisse cum laicis annis proximi-
mis preteritis: Erdélyi, *Register* p.82.

praeteritus, -a, -um

Loquitur de preteritum dicendo: natus est: *Serm. Quinqu.* 10 (p.41).

praetermitto, -ere, -misi, -missus

Qua re persuadeas tibi te nobis acceptissimum factum ac in eorum esse numero, quibus libenter commodare vellemus, prout hoc per omnem occasionem non praetermittimus: *1523 BROD. Epist.* p.78.

praetermitto, -ere, -misi, -missus

Ego, quod in me erit, nihil praetermittam: 1523
BROD. *Epist.* p.83.

praetermitto, -ere

Velit (*sc. pontifex maximus*) nunc potissimum in hac tanta rerum bene conficiendarum occasione nihil praetermittere, quod *etc.*: 1525 Theiner, *Vet.Mon.* II p.655.

praetermitto, -ere

Si pretermisiss aliis et bellis et consiliis principes ipsi sese totos ad defensionem reipublice Christiane converterint: 1525 Theiner, *Vet.Mon.* II p.655.

praetermitto, -ere

Debueramque dudum tibi gratulari, sed neque sera gratulatio reprehendi solet [teste Tullio], praesertim si nulla socordia aut negligentia praetermissa est: 1516 TAUR. *Epist.* 2 (p.174).

praeterquam *adv.* (preterquam)

Dicit preterea idem testis se non esse inductum preterquam, quod esset citatus ad testificandum ad presentem causam: Erdélyi, *Register* p.101.

praetextus, -a, -um

Si quis ducens res mercimoniales, que diverse maneriei et conditionis existant, ut sunt fernicule, monilia parva, ... claviculi, ... pectines lignee aut cornee, specula, clebsidras parvas pretextas (sic), ligamina volgo (sic) Nestel, digitalia videlicet Vingerhut, et alia ceteris mercibus similia, ... debent solvi boni duo grossi: *1436 Mon.Budapest III/2 p.272.*

praetextus, -us *m.*

In sede ... apostolica, vel quod sit mala Leonis pontificis administratione, quod multi queruntur, penitus exhausta, vel quod in excusationem suam hoc utatur praetextu, parvam admodum spem nobis esse ponendam: 1523 BROD. *Epist.* p.73.

praetextus, -us *m.*

Nunc autem ipse Stephanus ... percepisset memoratum Demetrium ... eiusmodi litteras vestras ammonitorias pretextu ... ducentorum florenorum indirecte et preter viam iuris a vobis extractas per vos debite exequucioni demandari velle: 1512–1516 Horváth, *Pótlások* p.178.

praetor, -oris *m.*

Magnificis et praestantissimis d[ominis], praetori
ac rectoribus insulae et senatus civitatis Chiorum,
amicis nostris carissimis salutem!: 1503 Katona,
Hist.crit. XVIII p.345.

praetorianus, -a, -um

Venerunt nova de Constantinopoli ... Milites praetorianos, quos ianyceros vocant, seditione facta, quod augeri sibi stipem annuam postulabant, plures domos et inter ceteras Imbraym bas-sae et nonnullorum aliorum diripuisse atque in praedam vertisse: 1525 BROD. *Epist.* p.119.

praetorium, -i *n.*

Quod ipse Michael illam seriem domorum in superficie eiusdem curie, ... unam videlicet stubam, unum pretorium et unam cameram in uno recto ordine sibi invicem annexas, simulcum una altera camera in latere ipsius alterius camere a parte meridiei et atrio sive cenaculo penes prescriptas stubam et pretorium ac celario et ceteris edificiis ibidem situatis ... sibi ipsi ... conser-

vasset: *1501 Dl 75489.*

[Szovák] 2015.2.16.

praetorius, -a, -um

Quos ut fortissimos eosdemque fidissimos Romanus quilibet imperator et in cohortem praetoriam conscribere et ad custodiam corporis adsciscere pro munimento ducebat: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.260.

praetorius, -a, -um

Quos ut fortissimos eosdemque fidissimos Romanus quilibet imperator et in cohortem praetoriam conscribere et ad custodiam corporis adsciscere pro munimento ducebat: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.260.

praevaleo, -ere (prevaleo)

Set ideo nullus desperare debet, quia ibi nullus
prevalet morbus: PAUL. HUNG. *Penit.* p.210.

praeventio, -onis *f.*

Quibus quidem literis visis et perlectis, sed autentico mortis praeventione carentibus munimento produxit coram nobis domina Katherina ... testes fidedignos: 1463 Zimmermann, *Urkb.* VI p.155.

praevideo, -ere

Quomodo discreto Gregorio ... de aliquo beneficio seu prebenda non previdistis ob tuitu (*sic ed.*) nostre amicitie: *1423 Pozsonyi vizsály* p.253.

praeuius, -a, -um (preuius)

Ipsa homo ... agatis, quod illi boves equiualentes iobagioni ipsius Pauli restitui debeant, nec ulterius nobis preuia ratione impropere: *1460 Szapolyai oklt.* p.43.

praevius, -a, -um

Tamen ... Demetrius ... Stephanum Amade
contra se, prout de consuetudine sedis vestre iu-
diciarie debuisset, in vestri presenciam ratione
previa non citasset: 1512–1516 Horváth, *Pótlások*
p.178.

prandeo, -ere

Quotiens cum sit sanus aliis geiunantibus prandere voluit: PAUL. HUNG. *Penit.* p.199.

prandium, -i *n.*

Quod ... vidisset hec diversis locis et temporibus, aliquando ante prandium: Erdélyi, itRegister p.116.

[Hegy] 2015.2.16.

prandium, -i n.

Ut a prima diei hora usque alterum prandium
conventus orationes suas continuaret: *Vita Marg.*
p.19.

prandium, -i n.

Post prandium operabatur manibus suis maxime
opera, que ad ecclesie et sanctarum reliquiarum
erant ornatum (*sc. S.Margareta*): *Vita Marg.* p.19.

pratum, -i n.

Possessionem nostram Thardos vocatam ... cum omnibus suis utilitatibus, ... pratis, pascuis, ... fratribus heremitis ... dedimus (sc. *Emericus de Zapolya*): 1476 Szapolyai oklt. p.143.

pratūm, -ī n.

Item feria quarta ... illis, qui frumenta colligunt
in pratis, d<enarii> 40: 1521 Nógrádi, *Kanizsai*
II,742 (p.52).

pratum, -i n.

Totales possessiones Thozeg et Paladych vocatas in comitatu Zolnok Exteriori existentes et habitas ... ipsi domino Georgio ... donate ... existunt, simul cum ... pratis: *1514 Szapolyai oklt.* p.357.

pravitas, -atis f.

Si se odio, gratia, favore vel aliqua alia quavis pravitate subtraxerint ad perhibendum in causa huiusmodi testimonium veritati (sc. testes): Erdélyi, *Register* p.34.

praviter *adv.*

Dominus Nicolaus ... per Iohannem archyepiscopum Strigoniensem praviter adversus et contra nostram serenitatem rebellantem ... miserabiliter captivatus ac diris carcerum et compedum aliorumque vinculorum ergastulis mancipatus et constrictus ... extitit: 1404/1406 TGy 1835/I p.78.

pravus, -a, -um

Quarto, contractus picis prave societatis: *Serm. Quinqu.* 4 (p.32).

pravus, -a, -um

Quod predicti fratres ... in ecclesia eorum habuissent rem et actum venereum cum pravis mulieribus: Erdélyi, *Register* p.147.

preceptorie *adv.*

Rursus et de novo allate sunt nobis littere regie maiestatis super prohibitione vinorum Zere-
remiensium ad partes istas superiores defendo-
rum nobis preceptorie loquentes: 1482 SZAPO-
LYAI OKLT. p.158.

preces, -cum f.

Inducti namque precibus nobilium comitatum
sub cultello Cassoviensi existentium misimus:
1491 SZAPOLYAI OKLT. p.198.

[Szebelédi] 2015.2.16.

preces, -um *f. (pro sing.abl. mendose: parte)*

Nicolaus archidiaconus ... exhibuit nobis quosdam tres litteras ... supplicans nostre maiestati exinde parte (*sic, recte: prece*) subiectiva, ut easdem ... ratificare ... dignaremur: 1355 *Veszpr.okl.* II p.268.

preces, -um *f.*

Pontifex cum sua sponte, tum mea etiam exhortatione et precibus permotus dat omnem operam pro pace vel saltem treugis inter principes Christianos faciendis: 1523 BROAD. *Epist.* p.83.

preces, -um *f.*

Summa ... vestrae serenitatis clementia et singularis in omnes liberalitas ac munificentia spem mihi dat vestram serenitatem preces etiam nihil a se merentis servitoris non aspernaturam: 1524
BROD. *Epist.* p.94.

preces, -um f.

Quando, scilicet in campo, sagitatum et mortuum relictum Deus suscitavit ad hoc, ut ipsemet dicit, ut conveniret Dioclecianum de iniusta nece sanctorum, quorum precibus mundus melioratur: *Serm. Quinqu. 32* (p.80-81).

preces-um f.

Ad quam requiem eciam nos perducatur preci-
bus apostoli quietator animarum, Iesus Christus:
Serm. Quinqu. 1 (p.26).

preciositas, -atis f.

In vestimentis materialibus sequenda est necessitas et vitanda superfluitas, preciositas et fluxibilitas: *Serm. Quinqu.* 33 (p.81).

preciositas, -atis f.

Preciositas: *Serm. Qinqu.* 33 (p.83).

preciositas, -atis f.

Vitanda est enim preciositas: *Serm. Quinqu.* 33
(p.82).

precipue *adv.*

Quatenus statim receptis presentibus alios novos exploratores vestros ad partes Turcorum et precipue ad eum locum, ... mittere: *1516 Szapolyai oklt.* p.378.

precor, -ari

Quisnam rei exitus sit futurus, ignoramus, Deum
supplices precamur, út nostros non deserat: 1525
Theiner, *Vet.Mon.* II p.655.

precor, -ari

Alexio Thursoni ... libero domino Plesnensi et regiae maiestatis a secretis, mecaenati suo humanissimo Vaklentinus Ecchius felicitatem cum sui commendatione precatur: VALENT.ECK p.40.

preiudicium, -ii n.

Qui ... ad sepissimas requisitiones suas reddere recusassent recusarentque etiam impresentiarum in preiudicium eiusdem domine et dampnum manifestum: *1506 Szapolyai oklt.* p.278.

prelum, -i n.

Nam templi praesuli, domino Ioanni Turzo, Vratislaviensi episcopo, cordi est, omnes illius epistolas ... chalcographorum prelo traditum iri velle:
1516 TAUR. Epist. 2 (p.174).

premo, -ere, pressi, pressus

In quibus *litteris* scribebatur ... regem Galliae undique ab Hispanis, Anglis, Germanis ... vehementissime premi: 1523 BROD. *Epist.* p.79.

prenarrare

In quarum videlicet pretio prenarrata moneta
'zolden' non acceptaretur: *1511 Szapolyai oklt.*
p.324.

prenso, -are

Interdum gelidis cautes vel robora prensat / un-
guibus: IAN.PANN. *Paneg.* 3,2,281-82.

prerogativa, -ae f.

Ut easdem ratas et gratas habendo ipsos et eorum successores in pretactis gratiis, indultis et libertatum prerogativis conservare deberemus (*sc. Emericus de Zapolya*): 1464 Szapolyai oklt. p.95.

prerogativus, -a, -um

Quia prudentes ac circumspecti cives et cohabitatores civitatis nostre Kesmark ex prerogativa gratia predecessorum divorum regum vigore litterarum eorundem prerogativarum intra ambitum ... exempti et supportati extiterant: 1491 SZAPOLYAI OKLT. p.197.

presbiter, -is *m.*

In quo videlicet altari honorabilis Petrus presbiter
... missas perpetuas suis sumptibus ordinare ...
habet: *1510 Szapolyai oklt.* p.312.

presbyter, -eri m.

Georgius Dei et apostolice sedis gratia episcopus
Quinqueecclesiensis ... presbyteris ... salutem
in Domino: Erdélyi, *Register* p.13.

presbyter, -i m.

Item feria quinta ... dominus Thomas exposuerat ad presbiteros, qui celebraverunt eo tempore, ad vinum d<enarios] 5: 1521 Nógrádi, *Kanizsai* III,659 (p.94).

presbyter, -i m.

Item feria secunda ... est iniciatum unum vas vini de Cepreck presbiteris 1: 1520 Nógrádi, *Kanizsai* II,277 (p.29).

presbyteriatus, -us m.

Concedimus tibi auctoritatem ... clericos districtus Brassoviensis ... ad omnes etiam sacros et presbyteriatus ordines ... praesentandi: 1525
Katona, *Hist.crit.* XIX p.501.

presbyteriatus, -us m.

concedimus tibi auctoritatem ... clericos districtus Brassoviensis ... ad omnes etiam sacros et presbyteriatus ordines ... praesentandi: 1525
Katona, *Hist.crit.* XIX p.501.

pressio, -onis f.

Prefate partes ... dictas lites, diferencias et pressiones potius concordie quam iudicio inter se terminare deliberarunt: *1392 Mon.episc.Zagr. II p.335.*

pretio, -are

Si non est cum dampno nostro, faciatis, vel, ut pretiantur pro ipsis lignis, vendatis eis quantum vultis, nisi ut solvant: *c.1500 Wenzel, Dóczyak p.55.*

pretiosus, -a, -um

Mirabile dictu tanti sanguinis altitudo et adhuc teneravestes habitus sui, si de panno notabiliter pretioso supra alias coevas suasfuissent, erubescibat portare: *Vita Marg.* p.18.

pretiosus, -a, -um

Attamen cum hominibus eiusdem albi existentibus sine pecuniis vivere, quam <amoucot'eros perpeti semihomines, longe pretiosius esse mihi persuasum habui: 1514 TAUR. *Epist.* 1 (p.128).

pretium, -i n.

Item de Bogoslo pretium currus portati sunt
fl<orenos> 2: 1520 Nógrádi, *Kanizsai* II,25 (p.16).

pretium, -i n.

Ut vendatur (*sc. vinea*) et pretium ... exponatur ad fabricam domus eiusdem altaris: *c.1491 Veszpr.okl. I p.296.*

pretium, -ii n.

Operae pretium duximus utrumque regnum et locorum propinquitate et principum concordia licet antehac etiam unitum novis tamen foederibus magis magisque deinceps coniungere ac devincire: 1507 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.501.

pretorium, -ii, n. *'praetorium'* : *pars domus* (?)
fenestram eiusdem domus seras pretorii confrin-
gentes: 1413 *Zsigm.oklt.* IV,169.

previus, -a, -um

Quod optime memores sumus de querimoniis vestris previa ratione Cassovie regie maiestati factis:
1479 Szapolyai oklt. p.149.

[Szebelédi] 2015.2.16.

pridem *adv.*

Cardinalem Volterranum ob suspicionem Siciliae ad defectionem sollicitatae et rerum novarum motus in custodiam . . . coniectum puto maiestatem vestram iam pridem intellexisse: 1523 BROD. *Epist.* p.72.

pridem

Credo illum ipsum, qua iam pridem venerat, pulchram Viennam paulo nummatiores propediem repetiturum: 1514 TAUR. *Epist.* 1 (p.129).

primatias, -atis *f.*

Tamen postea factus fuisset presbyter idem frater
Anthonius, et in possessione Papocz tandem pri-
matias suas celebrasset: Erdélyi, itRegister p.120.

primicerius, -a, -um

(*sc. Reprobi*) dum ... seipsos reputantes ceteris se preferre presumunt, quid aliud nisi antiqui hostis milicie se ad singulare certamen contra ecclesiam Dei primicerios et duces ostendunt: GEORG. HUNG. *Tract.* p.338-340.

primicerius, -a, -um

Quem heri Pater vestivit virtute in carne, hodie instruit acie in agone, permittens primicerium belli sui Stephanum pergentem ad primum per densa pericula pilum: *Serm. Quinqu.* 16 (p.51).

primipilus, -i m.

In eiusdem civitatis obsidione ... memorati Stephanus et Georgius comites Posonienses, primipili seu ductores praetacti exercitus nostri ex-eundo speciales exmissiones bombardarum ac telorum et lapidum densitates non advertentes ... laudabilia exhibuerunt servitia: 1424 Katona, *Hist.crit.* XII p.428.

primipilus, -i m.

in eiusdem civitatis obsidione ... memorati Stephanus et Georgius comites Posonienses, primipili seu ductores praetacti exercitus nostri ex-eundo speciales exmissiones bombardarum ac telorum et lapidum densitates non advertentes ... laudabilia exhibuerunt servitia: 1424 Katona, *Hist.crit.* XII p.428.

primipilus, -i m.

In eiusdem civitatis obsidione et expugnatione memorati Stephanus et Georgius ... primipili seu ductores praetacti exercitus nostri ... laudabilia exhibuerunt servitia: 1430 Katona, *Hist.crit.* XII p.543.

primitia, -atis f.

Et dicit testis se scire, quod anno hinc vigesimo,
quo scilicet ipse testis primitias suas celebrasset:
Erdélyi, *Register* p.141.

primitiae, -arum f.

Hoc die r[everendissi]mus d[ominus] Ladislaus
Gereb ep[iscop]us ... Albae Iuliae primitias ce-
cinit: *1498 M.Sion* 1869 p.90.

primitus *adv.*

Ipsium negotium propter auctam annatam est nobis molestissimum, praesertim cum non ignoremus eas annatas fuisse primitus ad defensionem contra infideles concessas: 1523 BROD. *Epist.* p.78.

primitus

Sum ei pro vestrae sanctitatis imperio de ecclesia
in regno meo primitus vacatura omnino provisurus:
1524 Theiner, *Mon.Slav.* I p.585.

primogenitus, -a, -um

Qui (*sc. Abraham*) propter excellentiam ipsius fidei, quam in Deum habuit, filio suo non tam caro quam raro, ymo primogenito et unigenito, non curavit parcere: GEORG. HUNG. *Tract.* p.398.

primogenitus, -a, -um

Si ergo esset primogenitus ille solum, quem sequitur alius, tunc redemptio animalis non fieret post mensem: *Serm. Quinqu.* 13 (p.47).

primogenitus, -a, -um

Matris virginitas sumitur ex eo: peperisse primogenitum: *Serm. Quinqu.* 13 (p.47).

primogenitus, -a, -um

Humilitatem eorum manifestat ingressio in domum, in illud scilicet vile diversorium, ubi virgo peperit filium suum primogenitum, ubi infinita maiestas membris contraccioribus stabulabat in medio duorum animalium, secundum Augustinum (*sc. ubi?*): *Serm. Quinqu.* 25 (p.68).

primogenitus, -i m.

Colligationes ... cum iam dicto d[omino] Carolo, nunc Francorum rege, Ludovico primogenito, duce Aquitaniae et delphino Viennensi, Ioanne Turoniae comite et de Ponthiuro eiusdem d[omini] Caroli Francorum regis filiis ... confirmamus: 1414 Katona, *Hist.crit.* XII p.182.

primordialis, -e

Tamen quarumlibet litterarum tenorem seu transcriptum per modum litigionarium in forma iudiciaria per quempiam acquisitum simulcum litteris super eodem transscriptive confectis eo modo, veluti ipsarum litterarum primordiales in forma cuiuslibet iudicii acceptare et observare ... possit: *1419 Zsigm.oklt.* VII,290.

primores, -orum *m.*

Scripsi ... ad Sanctitatem Vestram primores ac nobilitatem fere omnem huius regni Hungarię huc Budam ad dietam convenisse: 1518 Besse-nyei, *Lettere* p.11.

primus, -a, -um

Habuerunt Veneti et ex Constantinopoli litteras
... Turcum facere ingentes apparatus et terra, et
mari, aggressurum omnino Hungariam primo
quoque tempore: 1524 BROD. *Epist.* p.89.

primus, -a, -um

Quamvis regia m<aestas> pro honore suo et pro honore caesareae m<aestatis> numquam mittere solita sit aliquem ad caesaream m<aestatem>, qui non sit de primis nobilibus regni suae m<aestatis>:
1496 Katona, Hist.crit. XVIII p.47.

primus, -a, -um

A prima huius mensis sunt in conclavi ... cardinales: 1523 BROD. *Epist.* p.79.

primus, -a, -um

Que (*sc. B.Margareta*) ... cum bonorum sororum secum remanentium societate de claustro Vesprimiensi translata est in clastrum, quod parentes eius in insula Danubii, que ex tunc dicta est Sancte Marie, nam antea insula leporum dicebatur, ... sub titulo Beate semper Virginis ... a primo fundamento edificaverunt: *Vita Marg.* p.18.

primus, -a, -um

Quae litterae adhuc expediri non potuerunt, mittentur per primam mittendi occasionem: 1525
BROD. *Epist.* p.119.

primus, -a, -um

Ut a prima diei hora usque alterum prandium
conventus orationes suas continuaret: *Vita Marg.*
p.19.

primus, -a, -um

In isto primo meo in Urbem adventu fui adeo occupatus, ut *etc.*: 1525 BROD. *Epist.* p.112.

[Monostori] 2015.2.16.

primus, -a, -um

Quamvis regia m[aiestas] pro honore suo et pro honore caesareae m[aiestatis] numquam mittere solita sit aliquem ad caesaream m[aiestatem], qui non sit de primis nobilibus regni suae m[aiestatis]:
1496 Katona, Hist.crit. XVIII p.47.

primus, -a, -um

Ita enim versiculos illos meos inverterant, ita adulteraverant, sic depravarant, ut eos, quamvis proprii fētus erant, prima fronte meos esse non cognoscerem: 1516 TAUR. *Epist.* 2 (p.174).

princeps, -ipis *m. (f.?)*

Quamvis nos ac serenissima princeps, domina Elyzabeth, ... regina Hungarie, genitrix nostra preamanda ... instrumenta ... ad domum nostram tavnarnicalem reponi fecerimus: *1386 Süttő, Anjou II p.383.*

princeps, -ipis *m.*

Tuum erit, ne sollicitudini meę, ne principis humanissimi voto pio praesertim, ... ne tibi ipsi desis: 1516 TAUR. *Epist.* 2 (p.174).

princeps, -ipis *m.*

Me nihil novitatis manet, nisi quod aulas sequendo principum in Suidę nostri sententiam illam inciderim: 1514 TAUR. *Epist.* 1 (p.128).

princeps, -ipis m.

Nunc intellexi in his proximis consecracionum diebus vestram sanctitatem creationem cardinalium habituram et in gratiam nonnullorum principum aliquot cardinales creaturam: 1525 Theiner, *Mon.Slav.* I p.589.

princeps, -ipis m.

Si Deus pacem aut indutias inter principes non posuerit, tota salutis communis ratio in hac una re posita esse videtur: 1524 BROD. *Epist.* p.89.

princeps, -ipis *m.*

Solet a principe confirmari, quod licite postulatur:
1355 Veszpr.okl. II p.268.

[Szovák] 2015.2.16.

princeps, -ipis m.

Que (*sc. B.Margareta*) ... adeo evidenter et efficaciter cepit proficere, ut non solum sorores socie, ... sed etiam nobiliores matrone et domine principum coniuges in regno ... in eius moribus honestis edificabantur: *Vita Marg.* p.18.

princeps, -ipis m.

Que (*sc. B.Margareta*) ... adeo evidenter et efficaciter cepit proficere, ut non solum sorores socie, ... sed etiam nobiliores matrone et domine principum coniuges in regno ... in eius moribus honestis edificabantur: *Vita Marg.* p.18.

princeps, -ipis *m.f.*

Litteras serenissime principis, domine Elizabeth
... regine ... suscepimus: 1385 Keglevich, *Gara-
msztb.* p.215.

princeps, -is m.

Sic magnates et principes transgrediuntur legem, nec capiuntur aut puniuntur, homines autem minores per legem puniuntur: Szilády, *Temesvári* p.36.

princeps, -is *m.*

Sic et principem, cui totum reipublicae corpus incumbit, irrequietum esse oportet semper: VALENT. ECK p.48.

princeps, -is *m.*

Plato ... beatas fore civitates dixit, ubi vel sapientes imperitarent, vel principes ipsi iugem philosophiae operam impenderent: VALENT. ECK p.40.

principalis, -e

Ex Lombardia habemus nova ... Gallos ex Italia iam discedere et in discessu huiusmodi per nostros unam partem eorum male mulcatam, ... interfectum quendam capitaneum, unum ex principalioribus, vulneratum etiam supremum capitaneum, quem almiralium vocant: 1524 BROD. *Epist.* p.98.

principalis, -e

Ut in causa inter ipsum magistrum Nicolaum, ut actorem et principalem, necnon providum Petrum, magistrum hospitalis Beatae Elyzabeth in eadem civitate Coloswar constructi veluti in causam attractum mota ... iuramentum deponere minime admitterent (*sc. iudex et iurati*): 1467 Zimmermann, *Urkb.* VI p.277.

principalis, -e

Unde videntes illum principalem non adesse, ceperunt conquerere, quo evanuerit e medio: Szilády, *Temesvári* p.6.

principalis, -e

Contra culpam originalem principalem datur baptismus, contra actualement mortalem penitencia, contra venialem extrema unccio: *Serm. Quinqu.* 29 (p.76).

principalitas

(recte fors.: praesentialitas (?)): 1414 *Zsigm. oklt.*
IV,1586.

principaliter *adv.*

In preinsertis litteris principaliter nominati sub penis et censuris in eisdem litteris remissoriis contentis requisitus ... procedere deberet: Erdélyi, *Register* p.37.

principaliter *adv.*

Mulier illa, que principalius eas ad id concitaverat, cum in domo cuiusdam convicanei simul cum aliis saltarent, rapta est a demone e medio illarum chorizontium quasi latenter: Szilády, *Temesvári* p.6.

principatus, -us *m.*

Considerantes ... Sigismundum ducem, fratrem nostrum germanum ... post obitum ... genitoris carissimi ... absque aliquo certo firmoque et conveniente principatu ac statu, ut regiam deceret sobolem, remansisse: 1501 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.305.

principissa, -ae f.

Capellanus noster specialis ... exhibuit nobis literas patentes excellentissime principisse ... regine Hungarie: 1343 Mészáros, *Visegrád* p.110.

principium, -ii n.

Hoc scio pontificem ... fuisse in ipso mei huc adventus principio huius meae profectionis cupidissimum: 1525 BROD. *Epist.* p.118.

pristinus, -a, -um

Illud nomen perpetui comitatus, quo ipsa civitas tempore praefati condam ... genitoris nostri ... vocitata est, auferimus eandemque in pristi-

nam eius libertatem reddimus et reponimus: 1465
Zimmermann, *Urkb.* VI p.215.

[Szovák] 2015.2.16.

pristinus, -a, -um

Anima sua liquefacta a pristina duricia, sicut cera:
Serm. Quinqu. 6 (p.35).

pristinus, -a, -um

Ipsum ... et dictos fratres suos in sinum pristine nostre gratie et dilectionis ad instar aliorum fidelium nostrorum regnicolarum duxerimus aggregandos: 1386 Süttő, *Anjou* II p.383.

pristinus, -a, -um

Quia nos proventus censuales iuridicos, qui ad proximum terminum medie XLme nobis de medio vestri debent provenire, generoso Iacobo Thele de Panyaw pro suis pristinis servitiis per vos dare deputavimus: *1469 Szapolyai oklt.* p.123.

prius *adv.*

Fiat ... provisio tam de episcopatu Plocensi, quam etiam Premisliensi, ita, ut prius scripsimus, sine ulla pensione ac onere et sine aliqua mora et difficultate: 1523 BROD. *Epist.* p.75.

privatim *adv.*

Feci ego de hoc et privatim, et publice, et apud pontificem, et apud cardinales omnem diligentiam: 1523 BROAD. *Epist.* p.84.

privatio, -onis *f.*

Eam ob rem pro uberiori veritatis certitudine
... ad cognoscendum de causis pivationis ... me
converti: Erdélyi, *Register* p.4.

privatio, -onis *f.*

Prodigia vero dicuntur maiora miracula, ut est suscitacio mortuorum, quod est omnino ab extrinseco, quia a privacione est adhibitum: *Serm. Quinqu.* 16 (p.52).

privatio, -onis f.

Et hoc notatur, cum dicit (2 Cor. 4,6): De tenebris, id est post tenebras, id est post nichil, ut tenebra ponatur pro pura privacione, ut nichil ante fuerit, et prepositio dicat ordinem, non materiam: *Serm. Quinqu. 37* (p.87).

privatus, -a, -um

Nichil attemptabimus, ... per quod dictum matrimonium impediri vel per fraudem aliquam publicam vel privatam consumationem ipsius matrimonii valeat irritari: 1385 Süttő, *Anjou* II p.246.

privatus, -a, -um

Philomathes: Quam curam ais? Etnearches: Privatam et publicam: VALENT. ECK p.48.

[Szovák] 2015.2.16.

privignus, -a, -um

Lego ... residuum ... dualitatis ... dictorum
clinodiorum ... et domorum uxori meae ... et
Paulo Dik dicto, filio meo privigno ... in pios
usus: 1463 Zimmermann, *Urkb.* VI p.149.

privilegialis, -e

Presentes nostras litteras privilegiales sigillo nostro, quo utimur, communitas superinde duximus concedendas, presentibus perlectis exhibenti testitutis: *1466 Szapolyai oklt.* p.115.

privilegiális, -e

Dignum est et calculo congruit rationis, ut series rei geste scripto privilegiáli in testimonio litterarum fulciatur: 1366 Keglevich, *Garamsztb.* p.143.

privilegialitatus,- a, -um *aj.*

Expletis predictis sedecim annis privilegialitate liberatis in amministrazione dationum ... per eosdem populos solvendorumdots per omnia illibate permanentibus (?): *1414 Zsigm. oklt. IV,2385.*

privilegio, -are

Quod nos nunquam iura vestra privilegiata ac consuetudines vestras hactenus approbatas, sicuti scribitis, infringere ... anhelavimus: 1443 Zimmermann, *Urkb.* V p.122.

privilegio, -are

Isti pueri privilegiati fuerunt dono nature et dono
gracie: *Serm. Quinqu.* 19 (p.57).

privilegium, -ii n.

Beatus Thomas duplici gaudet privilegio sicut vere martir et pontifex, scilicet prelacionis in ecclesiastica dignitate, et passionis pro ecclesiastica libertate, quia misit ad illos, scilicet Deus, servum, id est humilem prelatum, ... et illum in capite wlneraverunt, id est capite mactato ceciderunt: *Serm. Quinqu. 21* (p.61).

privilegium, -ii n.

In negotiis et privilegiis vestris, prout nobis exposuistis, ... ad expediendum non videtur: *1516 Szapolyai oklt.* p.382.

privium vide Carnisprivium

Item feria tertia in Carnis privio est iniciatum
unum vas vini: 1520 Nógrádi, *Kanizsai* II,266
(p.29).

privo, -are

Quamvis nos ... pridem contra ... Petrum Zudar banum animum habentes motivum eundem nostris vinculis mancipando ... fratres ipsius uterinos iuribus ipsorum possessionariis privari ... fecerimus: 1386 Süttő, *Anjou* II p.383.

privo, -are

Qui si amoveri hinc deberet, magno omnino praesidio res haec ecclesiastica privaretur: 1525 BROD.
Epist. p.109.

pro *praep. cum abl.*

Utinam pro salute totius Christianitatis boni aliquid concludi posset: 1523 BROD. *Epist.* p.72.

pro *praep. cum abl.*

Fui ego hic per annum integrum et amplius dies et noctes sollicitando aliquod subsidium pro nepote maiestatis vestrae: 1523 BROD. *Epist.* p.73.

pro *praep. cum abl.*

Predicta particula terre ... fuisset terra pro se et sequestrata a dictis duabus possessionibus et per donationem comitis nempe ambe possessiones ... ipsa particula terre use fuissent: 1369 Keglevich, *Garamsztb.* p.168.

pro *praep. cum abl.*

Quae nova venerunt ex Constantinopoli et habentur pro certissimis: 1524 BROD. *Epist.* p.97.

pro *praep. cum abl.*

Affirmatur ex omnibus partibus Turcam pro hoc
anno nos magna vi non agressurum: 1525 BROD.
Epist. p.111.

pro *praep. cum abl.*

Quae si vera sunt, prout mihi pro verissimis sunt
relata: 1525 BROD. *Epist.* p.118.

pro praep. miatt, okán (?).

Quas (*sc. possessiones*) Ladislaus dux Opolie a rege Lodowici (*sic*) pro defectu seminis pro se impetrasset: XV Keglevich, *Garamsztb.* p.140.

probatio, -onis f.

Domini prefati ... diffinierunt et pronuntiarunt ipsum dominum Iohannem Zekel defecisse in probationibus: *1521 Reg.Strig.* p.144.

probatio, -onis f.

Qui ... universos vicinos et commetaneos ...
propter maiorem veritatis probationem in villam
Ozlyan vocatam ... convocari fecissent: 1369
Keglevich, *Garamsztb.* p.168.

probator, -oris m.

Ad quas difficultates removendas communi eorum consilio ... unum probatorem singularem et privatum, quem inter se ad hoc vellent eligere magis idoneum, habere constituissent: 1504 Wenzel, *Dóczyak* p.51.

probatus**, -a, -um**

Mihi in mentem venit te Augustino meo, regis Vladis(lai), sanctę utriusque memorię, a secretis in utraque fortuna probatissimo usum fuisse quam familiarissime: 1516 TAUR. *Epist.* 2 (p.174).

probitas, -atis f.

Pro eo praesentibus vestras rogamus probitates
affectuose, quatenus *etc.*: 1469 Zimmermann, *Ur-*
kb. VII p.371.

probo, -are

Miracula ... pauca de plurimis eius meritis facta diligenter verissimorum testium assertione probata superaddemus: *Vita Marg.* p.17.

probo, -are

Quod post pauca rei probavit eventus: *Vita Marg.*
p.17.

probus, -a, -um

Testis interrogatus respondit se audivisse publicam famam de premissis, prout et secundum quod deposuit, a bonis et probis viris: Erdélyi, *Register* p.63.

procedo, -ere

Item exitus procedit introitum fl[orenis] 3: 1521
Nógrádi, *Kanizsai* V,69 (p.149).

procedo, -ere

Filii Michaelis cum suis complicitibus quendam famulum suum ... in via publica procedentem more latronum irruendo spoliassent et diris verberum plagiis (*sic*) sauciendo (*sic*) semivivum reliquissent: 1385 Süttő, *Anjou* II p.265.

procedo, -ere

Franciscus ... episcopus ... ad erectionem domus cum habitationibus debitis deputandis capellanis et ad sacros ordines procedentibus ... legavit florenos quingentos: 1524 Bunyitay, Gyulafehérvár p.27; *Dl 89 199*.

procedo, -ere

Adeo, ut vetus horum regnorum amicitia et benevolentia bonaeque vicinitatis observantia iam in dissimilitudinem animorum, iam in simultates et aperta interdum odia non sine iactura totius reipublicae Christianae et horum regnorum evidenti detrimento processerant: 1498 Kato, *Hist.crit.* XVIII p.174.

procedo, -ere

In villa Walko a quadam fovea circa ortum Laurencii ... existenti infra directe ad plateam per longitudinem ipsius ville procedentem ... ordo sessionis ipsius ville meridionalis usque ad domum seu curiam Petri ... iobagiones locandi habeant facultatem (*sic*): 1341 Diaconescu, *Documente* p.32; *Dl* 30640..

procedo, -ere

Quod eius consilio aut auxilio procedere debetis in his: 1515 Horváth–Neumann–Pálosfalvi–C. Tóth, *Levelesláda* p.103.

procedo, -ere

Coram quibus factis revisionibus ac repplicationibus datisque articulis de novo hincindeibidem per eosdem usque ad litis contestationem inclusive processum: *1425 Pozsonyi vizsály* p.257.

procedo, -ere

adeo, ut vetus horum regnorum amicitia et benevolentia bonaque vicinitatis observantia iam in dissimilitudinem animorum, iam in simultates et aperta interdum odia non sine iactura totius reip[ublicae] Christianae et horum regnorum evidenti detrimento processerant: 1498 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.174.

procedo, -ere

Franciscus ... episcopus ... ad erectionem domus cum habitationibus debitis deputandis capellanis et ad sacros ordines procedentibus ... legavit florenos quingentos: 1524 Bunyitay, *Gyulafehérvár* p.27; DL 89199.

procella, -ae f.

erat tamen pietatis vestrae et maiorum vestrorum gloria ac laude dignum homines Christianos eisdem vobiscum sacris initiatos ab hac tam detestabili aerumnosaque servitute vindicare et Petri naviculam per tot aestus fluctuantem ex mediis procellis eruere: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.253.

procella, -ae f.

Erat tamen pietatis vestrae et maiorum vestrorum gloria ac laude dignum homines Christianos eisdem vobiscum sacris initiatos ab hac tam detestabili aerumnosaque servitute vindicare et Petri naviculam per tot aestus fluctuantem ex mediis procellis eruere: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.253.

proceres, -um *m.*

Prelatorum et baronum universitastisque procerum et nobilium huius regni Hungarie Bude habita pro arduis eiusdem regni negotiis tractandis necessario occupamur: Erdélyi, *Register* p.32.

proceres, -um *m.*

Ut tibi curae istic sint, ut solebant, nostra subditorumque et procerum nostrorum negotia: 1525
BROD. *Epist.* p.107.

procerus, -a, -um

Qualis Phlegraeae gelidis in rupibus Ossae / surgit
procero sublimis stipite pinus: IAN. PANN. *Paneg.*
3,1,271-72.

processus, -us *m.*

Ut ... statuti huius robur processu temporis per aliquam partem non possit infirmari: 1248/XVIII
CD Hung. IV/2 p.24.

procidentia, -ae f.

Quin etiam singula membra propriae infestant
egritudines: caput caphelea, ... abest, ut ... pro-
cidentia: BONF. *Symp.* III,446.

procinctus, -us *m.*

Ego videor iam esse in procinctu: 1524 BROD.
Epist. p.102.

procinctus, -us *m.*

Iam eram in procinctu ad vestram sanctitatem
eundi: 1524 BROD. *Epist.* p.103.

procinctus, -us *m.*

Partium inferiorum regni Hungarie capitaneo generali sumus in protinctu: *1496 Szapolyai oklt.*
p.226.

[Szebelédi] 2015.2.16.

proclamare

Quatenus dum et quando in civitate nostra maior
aderit populi multitudo, totiens, quotiens videbi-
tur, publice et manifeste faciatis proclamari: 1472
Szapolyai oklt. p.132.

proclamator, -is m.

Possessio alias hominum conditionalium, qui proclamatores castri appellabantur, prefuisse asseritur: *1414 Zsigm. oklt. IV,1879.*

proclamator, -oris m.

Iohannes quidem ea ratione (*sc. protestavit*), quod ipse castri proclamator existeret et nobilis ipsius possessionis Korosan foret ex antiquo legittimatus: 1365 Keglevich, *Garamsztb.* p.141.

proclivis, -e

Qua in re perficienda adiuti sumus egregie opera ... domini Strigoniensis ad omnia mandata vestrae sanctitatis implenda et ad omnia, quae ad splendorem ac decus vestrae sanctitatis pertinere videntur, facienda proclivissimi: 1524 BROD. *Epist.* p.103.

procrastinatio, -onis f.

Quatenus prescripta pretia antedictorum vinorum vobis venditorum sine aliqua procrastinatione ad manus honorabilis magistri Benedicti de Gewrgew, ... assignare debeatis: *1496 Szapolyai oklt.* p.234.

procrastinatio, -onis f.

Ut nos, ... ipsa castra ... sine omni ulteriori mora, difficultate, procrastinatione, excusatione ... reddi et restitui facere deberemus: *1515 Szapolyai oklt.* p.369.

procrastinatio, -onis f.

Et dum per alias literas nostras requisiti fueritis,
mox et sine ulteriori procrastinatione ad nos, ...
mittere debeatis: *1511 Szapolyai oklt.* p.325.

procreo, -are

Extunc prefatus magister Petrus et heredes eiusdem procreandi prefatos heredes et superstites ... Iohannis in directis duabus partibus ... castri ... relinquere deberent: 1387 Keglevich, *Garamsztb.* p.227.

procul *adv.*

Alios quoscumque consumptionem eiusdem matrimonii impedire volentes nullatenus permittemus omnis doli et fraudis materia proculmotā (*sic, recte: procul motā*): 1385 Süttő, *Anjou* II p.246.

procul *adv.*

(*B.Margareta*) noctes quoque pluries oratione pro magna parte ducebat insomnes, una vel duabus sororibus ipsam cum gaudio sociantibus, licet procul humili quamlibet cum rogatu postulans observare: *Vita Marg.* p.19.

procul (proculdubio)

Neque dubitet vestra sanctitas se in numerum fratrum suorum eum virum ... addere, qui sit decori et ornamento Sacro Collegio proculdubio futurus: 1525 Theiner, *Mon.Slav.* I p.589.

procuratio, -onis f.

Cum ipse ... officia, procurationes et negotia nostra in diversis ecclesiis gessisset et rexisset et successive nobis rationem dedisset: 1387 Süttő, *Anjou* II p.441.

procuratio, -onis f.

Quartas cultelli minoris Germend dedimus magistro Anthonio de Milethincz propter procuraciones causarum nostrarum in Strigonio et alias:
1495 Lib.divis.Vespr. p.5.

procuratio, -onis f.

Prudentes et circumspecti Ioannes ... et Paullus ... in eorum ac universorum civium, nec non montanisatrum et urburariorum in dictis civitatibus nostris ... commorantium ... cum sufficienti procurationis mandato nostrae maiestatis ... in praesentiam exhibuerunt ... duas litteras: 1507 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.519.

procuratio, -onis f.

Item ad officium procurationis in causis et negotiis capituli electus est magister Franciscus: *1511 Reg.Strig.* p.91.

procurator, -oris m.

Quod idem magister Tuteus quendam fundum ... in civitate Wysegradiensi in platea seu contrata Hungaricali existentem, inter curias seu vicinitatem curiarum magistri Iohannis ... procuratoris fenorum domini regis ... et Thenkel ballistarii domini regis adiacentem ... ipsi Georgio tympanatori ... dedisset: 1343 Mészáros, *Visegrád* p.116.

procurator, -oris *m.*

Quod Deseu ... et Benedictus ... porcionarias possessiones (*sic*) ipsorum ... magistro Pethew, prothonotario magnifici viri, Thome voyvade Transsilvani et comitis de Zonuk, necnon procuratori et iudicis (*sic*) magisterii tavarnicatus domini regis ... nomine tutorio et conservatorio ... collocare intendunt: 1341 *Dl* 49246; cf. *Erd.okmt.* III,64.

procurator, -oris *m.*

Item feria secunda post festum Gothardi dedi procuratori fl<orenos> 1,5: 1520 Nógrádi, *Kanizsai* II,441 (p.38).

procurator, -oris *m.*

Quomodo clavigeri et procuratores trium curiarum civitatum nostrarum, videlicet Chasmen[is] et de Dombro et de Ivanich damnosa cupiditate inducti ... unum currum lignorum indebite ... extorquere incepissent: 1416 Katona, *Hist.crit.* XII p.255.

procurator, -oris *m.*

Quomodo discreto Gregorio, nostro procuratore domus nostre ... de aliquo beneficio ... non previdistis: *1423 Pozsonyi vizsály* p.253.

procurator, -oris m.

Si quid aliud orator vel procuratores nostri agendum putabunt, agere non graveris: 1525 BROD.
Epist. p.116.

procuratorius, -a, -um

Quotiens fuerit opus et sibi videbitur expedire presenti procuratorio, nihilominus in suo robore duraturo et generaliter omnia alia et singula faciendum: Erdélyi, *Register* p.43.

procuro, -are

Quatinus si ambo non, saltem unus ex vobis ad nos visitare procuretis: *a.1400 Veszpr.okl. II p.364.*

procuro, -are

Quin potius omni conatu et totis viribus aget, quo non solum ex hoc regno Hungariae, ... sed ex omni Christianitate maiestati d<omini> regis Poloniae auxilium procurare possit: 1496 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.43.

procuro, -are 'cum aliquo p.'

Dorothee Cheh lego unum florenum auri, ex quo
procuravit mecum in infirmitatibus meis: 1477
Neumann, *Korlátköviek* p.181.

procuro, -are

quin potius omni conatu et totis viribus aget, quo non solum ex hoc regno Hungariae, ... sed ex omni Christianitate maiestati d[omini] regis Poloniae auxilium procurare possit: 1496 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.43.

prodeo, -ire

Qui ad hoc peragendum negocium missus bona spe in vestrum conspectum prodierim: 1521 Kato-
na, *Hist.crit.* XIX p.307.

prodeo, -ire

Eisdem autem filiabus prodeunte tempore et Deo glorioso ita forsitan volente in utroque sexu deficientibus: *1519 SzSzB Szle 2006 p.350.*

prodeo, -ire

Eisdem autem filiabus prodeunte tempore et Deo glorioso ita forsitan volente in utroque sexu deficientibus ... : *1519 SzSzB Szle* 2006 p.350.

prodeo, -ire

qui ad hoc peragendum negocium missus bona spe in vestrum conspectum prodierim: 1521 Kato-
na, *Hist.crit.* XIX p.307.

prodigalitas, -atis f.

Prodigalitas est danda et non danda effundere:
PAUL.HUNG. *Penit.* p.206.

prodigalitas, -atis f.

Incircumspectio animi est vitium quo quis minus caute discernit contrarietatem vitiorum ut si quis nitet ad avaritiam incidunt in prodigalitem:
PAUL.HUNG. *Penit.* p.204.

prodigium, -ii n.

Prodigia vero dicuntur maiora miracula, ut est suscitatio mortuorum, quod est omnino ab extrinseco, quia a privacione est adhibitum: *Serm. Quinqu.* 16 (p.52).

produco, -ere

Deus id, quod vult facere, ab eterno voluit illud, sed non nisi in tempore secundum suam sapientiam preordinato producere in effectum, et tunc producit: Szilády, *Temesvári* p.5.

productus, -a, -um

Series articulorum per magistrum Martinum de Wyhel productorum: Erdélyi, *Register* p.26.

productus

(Tempore reambulationis actor) in rerum natura et in lucem productus fuisset: *1414 Zsigm. oklt.* IV,2686.

proelior, -ari

(*sc. Sacerdotes Turcorum*) scribunt ... litteras hiis, qui preliantur, ut gladius vel sagitta non possit eis nocere: GEORG. HUNG. *Tract.* p.352.

profano, -are

De negotio vero Prutenico repetivit illa eadem, quae superioribus diebus dixerat, ... multa tamen questus de magistro, qui sede apostolica inconsulta religionem a sola sede apostolica dependentem hoc pacto profanavisset: 1525 BROD. *Epist.* p.119.

profano, -are

Divina profanantur et ad profanandum clerus ob-
ediens compellitur: *1417 CD Hung. X/5 p.761.*

profectio, -onis f.

Consilium ... meae ad caesarem profectionis
fuit mutatum, cuius mutationis vix scirem ego ip-
se dicere certam causam: 1525 BROD. *Epist.* p.118.

profectio, -onis f.

In quibus *litteris* scribit mihi vestra maiestas ...
de mea in Hispanias profectio: 1525 BROD.
Epist. p.117.

profecto *adv.*

Qua in re ... conficienda enituit profecto illa diligens et accurata opera ... protectoris, ut addi nihil potuerit: 1523 BROD. *Epist.* p.72.

profectus, -us m.

Quia ruina (*sic ed., recte: ruinae*) domorum ... magis ad profectum et utilitatem reipublicae, quam si eorum salvae remansissent, (desideratur forsitan: essent): 1434 Wagner, *Anal.* III p.215.

profero, -ferre, -tuli, -latus

Et hec verba ipsa domina Anna in presencia bonarum dominarum et matronarum ac virginum ibidem existencium protulisset eciam in ultima sua voluntate: *1519 Arch.Majténi* p.503.

profero, -ferre, -tuli, -latus

Nisi quod per has moras exitium nostrum longius proferri ac prorogari videtur: 1525 BROD. *Epist.* p.111.

profero, -ferre

Quomodo Petrus Greb, iuratus consul et confrater dicti consulatus Brassoviensis compos per omnia rationis, sed viribus dietim decrescens coram ipsis in consistorio pariter congregatis assurgens haec verba protulisset: 1463 Zimmermann, *Urkb.* VI p.155.

professio, -onis *f.* (profexio)

Item interroget de sociis cum quibus conversatur de terra unde oriundus est, ubi nutritus, ubi studuit, ubi moram alias fecit, cuius ordinis profexionis: PAUL. HUNG. *Penit.* p.195.

professio, -onis f.

Que (*sc. B.Margareta*) ... translata est in claustrum. ... Ubi cum factā professione cum suis sororibus in manibus ... magistri ordinis esset inclusa: *Vita Marg.* p.18.

professor, -oris m.

Eximio atque praestanti viro, domino Ioachimo Vadiano, Musis atque Apollini sacro poetae, liberalium artium et ... philosophię professori doctissimo, amico praecharo, Viennae in collegio Caesareo vitam viventi: 1514 TAUR. *Epist.* 1 (p.130).

profestum, -i n.

Concessit maiestas regia in profesto Cathedrae
Sancti Petri Apostoli 1525: 1525 BROAD. *Epist.*
p.106.

profestus, -a, -um

Dicit etiam testis se scire, quod cum semel fratres illi ordinis Sancti Augustini in quodam profesto Epiphaniarum Domini: Erdélyi, *Register* p.95.

proficio, -ere

Que (*sc. B.Margareta*) ... post ... aliquatulum etate proficiens tunicas duriores et interdum cinturas cilicinas super nudo paulatim ferre consuevit: *Vita Marg.* p.18.

proficio, -ere

Que (*sc. B.Margareta*) ... adeo evidenter et efficaciter cepit proficere, ut non solum sorores socie, ... sed etiam nobiliores matrone et domine principum coniuges in regno ... in eius moribus honestis edificabantur: *Vita Marg.* p.18.

proficio, -ere

Que (*sc. matronae*) eam multo affectu de diversis regni partibus pariter venientes videre poterant:
Vita Marg. p.18.

proficio, -ere

Novi et ego quendam studentem in universitate Cracoviensi, qui cum non bene posset profecere in studio, Beatam Catarinam invocavit, et tandem mirabiliter profecit: Szilády, *Temesvári* p.4.

proficiscor, -ficisci, -fectus sum

Iudicaret me ... illuc proficisci: 1525 BROD. *Epist.*
p.110.

proficiscor, -ficisci, -fectus sum

Non proficiscentur haec, nisi ex sincero et tam gloriae maiestatis vestrae, quam salutis regni Hungariae cupido et studioso animo: 1523 BROD.
Epist. p.73.

proficiscor, -i, -fectus sum

Quod nos post dominum nostrum regem hiis die-
bus profecturi sumus Zimmermann, *Urkb.* VI p.

proficiscor, -i, -fectus sum (proficiscentes)

1497 Dreska 809; III;

proficiscor, -i

Si in Turciam pro bono reip[ublicae] Christianae inter nos reges decerneretur generalis invasio, tunc ... cum quanto ... exercitu ... Poloniae rex ... proficisci et iter facere debebit, id communi consilio atque deliberatione discernatur: 1507 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.508.

proficius, -a, -um

Status autem perfeccionis est arduus in difficultatibus, rarus in observatoribus, proficius in remuneratoribus: *Serm. Quinqu.* 30 (p.77).

profiteor, -eri, -fessus sum

Hoc unum semper et palam profitebor: 1525
BROD. *Epist.* p.110.

profiteor, -eri

Ut ipsi ... omnem rei veritatem ... coram eodem custode suo ordine conscencie (sic, recte forsan: consciencie) profiteri et attestari teneantur: 1497 Horváth, *Pótlások* p.176.

profor, -ari

Scit Mauro sermone loqui, scit voce profari / Germana: IAN.PANN: *Paneg.* 3,1,297—98.

[Szovák] 2015.2.16.

profugus, -a, -um

Qui ex hac tam insignis tamque accepti adolescentis seductione tantum in se odii invidiaeque ab ipsa quoque inferiori plebe conflarunt, ut sit apprime verendum, ne ... extorres ac profugi ad unum omnes a regni limitibus procul abire cogantur: 1515 Theiner, *Mon.Slav.* I p.561.

profunditas, -atis f.

Huius sanctissime scientie (*sc. christianitatis*) sublimitatem, profunditatem, longitudinem et latitudinem intellectus non capit humanus nec lingua exprimit: GEORG. HUNG. *Tract.* p.402.

profundum, -i n.

Aliis ... natando evadentibus ipse solus in profundum descendit eo, quod natare ignoravit: Szilády, *Temesvári* p.7.

profusio, -onis f.

Quin etiam singula membra propriae infestant
egritudines: caput caphelea, ... profusio ... abest:
BONF. *Symp.* III,445.

progener, -i m.

Nec ambigo m<aiestatem> vestram eiusdem, ut filii ac progeneri carissimi precibus id concessurum: 1518 Katona, *Hist.crit.* XIX p.135.

progener, -i m.

Nec ambigo m<aiestatem> vestram eiusdem, ut filii ac progeneri carissimi precibus id concessurum: 1518 Katona, *Hist.crit.* XIX p.135.

progenitus, -a, -um

Domina Hedvigi duce Tscheschinensi progenita
memoriae commendamus: *1512 Szapolyai oklt.*
p.329.

progenitus, -i m.

Quando quidem vos more progenitorum vestrorum ... fideles perseverare velletis: *1506 Szapolyai oklt. p285.*

prognosco, -ere

Si adhuc velis scire, quantum se astra extendant ad prognoscendum futuros eventus, dico *etc.*: Szilády, *Temesvári* p.33.

prognostico, -are

Siquis prognosticat futura ex astris: Szilády, *Temesvári* p.33.

progressio, -onis f.

In progressu virtutis in actum determinatur terminus progressionis "a quo", et hec est Galilea: *Serm. Quinqu. 28* (p.73).

progressus, -us m.

Dignetur (*sc. pontifex maximus*) ... me ... de
progressu rerum assidue facere certiolem: 1525
Theiner, *Vet.Mon.* II p.655.

progressus, -us *m.*

In progressu virtutis in actum determinatur terminus progressionis "a quo", et hec est Galilea: *Serm. Qinqu. 28* (p.73).

prohibeo, -ere (prohybeo)

Ipse ... quoslibet alios ab huiusmodi possessionum ... occupatione ... per modum protestationis prohybuit contradicendo et contradixit prohybendo: 1340 Diaconescu, *Documente* p.30.

prohibeo, -ere

Tunc ... Dominicus ... a statutione dicte possessionis ... ipsi Iacobo ... facienda prohibuisset: 1379 Keglevich, *Garamsztb.* p.202.

prohibeo, -ere

Homines ... ulterius eradicari et extirpari *irta-
ni* prohybuerunt inhybendo: 1414 *Zsigm. oklt.*
IV,2271.

prohibitio, -nis f.

Contra clamorosam prohibitionem hominum ipsorum (iobagio transmigratum fuisset): *1414 Zsigm. oklt. IV,2634.*

prohibitor, -oris m.

Inter alios prohibitores Mychael ... possessionarie stationi ... contradixisset: *1380 Süttő, Gestta* 7 (2007:1) p.27.

prohibitorius, -a, -um (prohybitorius)

Pro magistro Mychaeli ... contra magistrum
Stephanum ... protestatoria et prohybitoria: 1340
Diaconescu, *Documente* p.30.

prohibitorius, -a, -um (prohibitiorius)

Domino nostro regi pro Andrea dicto Forgach ...
super terra arabili, ... item prohibitorie contra
... Iohannem et Nicolaum: 1369 Keglevich, *Ga-
ramsztb.* p.165.

prohibitorius, -a, -um

Pro Paulo et Ladislao ... contra nobiles de Kozmal modo prohibitorio: 1386 Keglevich, *Garamsztb.* p.222.

proicio, -ere

Post prandium operabatur manibus suis maxime opera, que ad ecclesie et sanctarum reliquiarum erant ornatum, silentio tamen non proiecto (sc. *S.Margareta*): *Vita Marg.* p.19.

proicio, -ere

Item qui lapides proiecerunt pro cemento, dedi eis fl[orenum] 1: 1521 Nógrádi, *Kanizsai* IV,9 (p.114).

proiicio, -ere

Item ad Sithke dedi illi, qui lapides proiecit, fl[orens]
4,5: 1521 Nógrádi, *Kanizsai* III,203 (p.70).

proinde *adv.*

Et proinde magis congrueret illas *annatas* nobis
contribui, quam eiusmodi auctionibus nos et re-
gna nostra expilari: 1523 BROD. *Epist.* p.78.

proinde *adv.*

Proindeque et commendavimus iam saepe ipsi ... nepoti nostro virtutem et merita tua et commendare in dies magis non desistemus: 1525
BROD. *Epist.* p.107.

proinde

Proinde cum tu sis necessitudine veteri mihi
iunctus: 1516 TAUR. *Epist.* 2 (p.174).

prolabor, -i, -lapsus

Mitramur Venetos ipsos ... in eam cupiditatem esse prolapsos, ut per ambitionem Italiae dominio inhiantes cum Deo et B[eato] Petro ... bellum gerere velint: 1504 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.399.

prolabor, -labi, -lapsus sum

Quibus nisi prudenter populi rector obviaverit,
res publica ad extremam calamitatem prolabitur
illico: VALENT. ECK p.50.

prolatio, -onis f.

Quia supramemoratarum fassionum testium pro-
ductorum publicationi et discussioni ... transla-
tionis et exclusionis prolationi ... die et loco su-
prascriptis fierent et agerentur: Erdélyi, *Register*
p.22.

prolato, -are

Si inutili cunctatione prolatando tempus teritur:
1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.306.

prolato, -are

si inutili cunctatione prolatando tempus teritur:
1521 Katona, Hist.crit. XIX p.306.

[Szovák] 2015.2.16.

proles, -is f.

Unde nota diligenter, quod quinque modis cognoscit quis uxorem suam aut causa prolis procreande et tunc nullum peccatum est: PAUL. HUNG. *Penit.* p.198.

proles, -is f.

Ex eo, quod idem Ladislaus de Marczaly fratrum proliumque ac aliorum parentum orbatus et destitutus solacio existat: *1474 SzSzB Szle 2006 p.342.*

proles, -is f.

Ad puritatem pertinet integritas matris, ad humilitatem paupertas prolis, ad dignitatem laudacio milicie celestis: *Serm. Quinqu.* 13 (p.47).

proles, -is f.

ex eo, quod idem Ladislaus de Marczaly fratrum proliumque ac aliorum parentum orbatus et destitutus solacio existat: *1474 SzSzB Szle* 2006 p.342.

proles, -is f.

Emericus ... et Stephanus ... onera et quelibet gravamina universorum (*sic*) prolium cunctorumque fratrum, proximorum et affinium suorum ac ad eosdem pertinencium super se ipsos assumendo sponte et libere sunt confessi in hunc modum, quod *etc.*: 1526 Arch.Majténi p.559.

proles, -is f.

Natam vero et, ut decet prolem regiam, sub magna diligentia enutritam in ipsa sua infantia ... servitio ... Iesu Christi ... perpetuo in similitudinem Samuelis oblatam manciparunt: *Vita Marg.* p.17.

prolixus, -a, -um

Terminus exolutionis ipsarum pecuniarum respectu mandatorum suae serenitatis nimis prolixus fore videtur: 1463 Zimmermann, *Urkb.* VI p.151.

prolixus, -a, -um

Hunc sermonem feci prolixiorem ad predicandum in festo occurrenti: Szilády, *Temesvári* p.33.

prolocutor, -oris *m.*

Magister Nicolaus ... prolocutorem secundum iustitiam ipsius civitatis sibi dari a iudice postulavit, qui sibi fuit datus, ubi idem prolocutor in persona ipsius magistri Nicolai ... conquestus fuit eo modo, ... quod *etc.*: 1382 CD Hung. X/8 p.113.

prolocutor, -oris *m.*

Magister Nicolaus ... prolocutorem secundum iustitiam ipsius civitatis sibi dari a iudice postulavit, qui sibi fuit datus, ubi idem prolocutor in persona ipsius magistri Nicolai ... conquestus fuit eo modo, ... quod etc: *1382 CD Hung. X/8 p.113.*

prolongare

Ne tempus ulterius prolongemus: *1461 Szapolyai*
oklt. p.47.

prolongare

Concedimus, ut eorum prefatam vineam ... dampno prolongare, augmentare et reformare possint:
1507 Szapolyai oklt. p.291.

promereor, -eri, -meritus sum

Quod ego non aliter conabor apud vestram ...
dominationem promereri, quam si in me ipsum
esset collatum: 1525 BROD. *Epist.* p.113.

promereor, -eri, -meritus sum

Nescio, ... quibus obsequiis promereri apud eam
possim eam gratiam, quam ... declaravit: 1525
BROD. *Epist.* p.110.

promissio, -onis f.

Non video, quid adhuc sim consecutus, nisi nudas spes et promissiones, factum autem penitus nullum: 1523 BROD. *Epist.* p.74.

promissio, -onis *f.*

Ut ... in signumque huiusmodi promissionis ipsius domini Petri vidisset idem testis: Erdélyi, *Register* p.110.

promissum, -i n.

Donec predictum promissum prefato domino
Wylhelmo ac heredibus suis non inpleremus: 1385
Süttő, *Anjou* II p.269.

promissum, -i n.

Quod nihil esset sibi datum neque promissum:
Erdélyi, *Register* p.50.

[Hegyí] 2015.2.16.

promitto, -ere, -misi, -missus

Suam sanctitatem ... admonere et obsecrare non desinas, ne aliquam in mittendo illo subsidio pecuniario iam promisso et in legato expediendo moram velit interponere: 1523 BROD. *Epist.* p.71.

promitto, -ere, -misi, -missus

Promissa sunt mihi maria et montes: 1523 BROD.
Epist. p.73.

promitto, -ere

Promittens idem dominus constituens mihi notario publico, tanquam publice et autentice persone sollempniter stipulanti et recipienti vice ac nomine omnium: Erdélyi, *Register* p.43.

promitto, -ere

Que (*sc. litterae*) in suo roboris firmitate (*sic*) debeant permanere, sic quoque promittimus et spondemus nos ambe regine sub virtute et honore nostre regie maiestatis: 1385 Süttő, *Anjou* II p.246.

promitto, -ere

Quod nos ad devotionem et instantiam plurimam comitis Michaelis erga nostrum ordinem propositam promittimus bona fide locum ... Scemenia ... retinere: *1248/XVIII CD Hung. IV/2 p.23.*

promontaneus, -a, -um (promonthaneus)

Domini promonthanei iam bis vicibus apud nos constituti fuerunt petens (sic) nos, ut liberam habeant facultatem in terris nostris promonthanos acquirere: 1493 Wenzel, *Dóczyak* p.33.

promontanus, -i m. (promonathanus)

Domini promonthanei iam bis vicibus apud nos constituti fuerunt petens (sic) nos, ut liberam habeant facultatem in terris nostris promonathanos acquirere: 1493 Wenzel, *Dóczyak* p.33.

promontorium, -ii *n.*

Vineas Petri Sigismundi de Czibinio in promontorio opidi Lyzka Elewhegh vocato adiacentes:
1491 SZAPOLYAI OKLT. p.203.

[Szebelédi] 2015.2.16.

promotio, -onis f.

Supplicavimus ... sanctissimo domino nostro
pro promotione fidelis nostri ... domini Strigo-
niensis: 1525 Theiner, *Mon.Slav.* I p.589.

promotio, -onis f.

Illud ... unum neque ego possum tacere. Me ...
ob ... intercessionem immo contentiones quoque
... baronis pro mea promotione nomine vestrae
sanctitatis factas factum esse longe addictiorem
et obstrictum vinctumque esse perpetuis vinculis
in perpetuam ... servitutem: 1524 BROD. *Epist.*
p.103–104.

promotor, -oris *m.*

Hic obiit ... Gregorius episcopus ... benefactor multorum et promotor pauperum clericorum:
1350 Mon.civ.Zagr. I 405.

promotor, -oris *m.*

Hic obiit ... Gregorius episcopus ... benefactor multorum et promotor pauperum clericorum:
1350 Mon.civ.Zagr. I 405.

promoveo, -ere

Vestrae melius noscunt (*sc. amicitiae*) ... potius indigenas et nostros compatriotas habere promotus (*sic, recte forsan: promovendos*) et fovere atque promovere, quam alienigenas ignotosque introducere: 1469 Zimmermann, *Urkb.* VII p.369.

promoveo, -ere

N. baccaularium habeatis vobis recommissum ac eundem viva vocem coram dominis aliasque ubique promovere non dedignetur: 1460/XV Zimmermann, *Urkb.* VI p.87.

promoveo, -ere

Eodem modo promotus est ad pontificatum Sanctus Fabianus: *Serm. Quinqu.* 31 (p.79).

promptio, -onis *f. prompt<uat>io ?*

Serviciorum promcione sincerius preinserta, ...
amici nostri plurimum dilecti: 1465–71 Neumann, *Korlátköviek* p.180.

promptitudo, -inis f.

Ut pro solita sua ac paterna in me benevolentia et dicto ... domino Gurcensi benefaciendi promptitudine successu temporis ... prefatis facultatibus ampliatis dictae legationis Germanicae munus eidem ... condonare ... dignetur: 1515
Theiner, *Mon.Slav.* I p.562.

promptitudo, -inis *f.*

Ut vos favoribus prosequamur oportunis animique et benevolentie nostre promptitudinem per operis effectum experiamini: *1524 Reg.Strig.* p.158.

promptus, -a, -um

Hoc etiam in presentia principis serenissimi domini nostri regis promptus fateri existeret et paratus: 1370 Keglevich, *Garamsztb.* p.174.

promptus, -a, -um

Cum ipsi ... universos nobiles ... congregatos
ad interrogata responsuors reperissent promptos
et paratos: 1369 Keglevich, *Garamsztb.* p.167.

promptus, -a, -um

Intelliximus ... vos ad presentem laborem et reformationem civitatis nostre ... promptos et festinantes esse: *1514 Szapolyai oklt.* p.355.

promptus, -a, -um

Ut idem ... beatitudinem vestram, ut fuit concedendo liberalis, ita in ipsarum conservatione promptissimam ac benevolentissimam agnoscat:
1515 Theiner, Mon.Slav. I p.562.

promptus, -a, -um (propentissimus)

Sine dubio non mediocriter lederetur per hoc existimatio nostra et opinio illa, que in animis omnium de bona et propentissima (sic) sanctissimi domini nostri in nos voluntate est excitata, minueretur: 1525 Theiner, *Mon.Slav.* I p.589.

promptus, -us *m. 'in p. habere'*

Alia autem vestimenta et pulvinaria habet (sc. *ancilla*) in promptu et tandem postmodum matrimonialiter tradant marito suo: 1477 Neumann, *Korlátköviek* p.181.

promptis in rebus

Promptis in rebus (solvat): *1414 Zsigm. oklt. IV,2103.*

pronuncio, -are

Ideo et nomine diminutivo pronuncciatuſ est a propheta Is<aia>: *Serm. Quinqu.* 12 (p.45).

pronuntiatio, -onis *f.*

Quia supramemoratarum fassionum testium productorum publicationi et discussioni ... translationis et exclusionis prolationi et pronuntiationi ... die et loco suprascriptis fierent et agerentur: Erdélyi, *Register* p.22.

pronuntiatio, -onis f.

Sed forte dicunt (*sc. Turci*) intelligendam esse pronuntiationem cum additamento: GEORG. HUNG. *Tract.* p.308.

pronuntio, -are

Sic Ioseph trecenarius Egipti regnum suscepit, David regnum ea etate inchoavit, Ezechiel propheciam pronuntiavit: *Serm. Quinqu.* 28 (p.73).

pronus, -a, -um

Presens etas ad dolum et calumpniam esse prona
dinoscitur: 1366 Keglevich, *Garamsztb.* p.144.

pronus, -a, -um

Ad vestra beneplacita nos habebitis benivolas (*sic, recte: benivolos*) et pronos: 1469 Zimmermann, *Urkb.* VII p.369.

propagatio, -onis f.

Deus Optimus Maximus pro tocius Christiane reipublice augmento et propagacione felicem semper atque incolumem conservet: *p.1513 Bes-senyei, Lettere p.15.*

propagatio, -onis f.

Illius victoriae pretium erat Rom[ani] imperii propagatio, tu et istud idem assequeris et, quod multo est salutarius, catholicae fidei nominis-que Christiani limites ampliabis: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.259.

propagatio, -onis f.

Illius victoriae pretium erat Rom<ani> imperii propagatio, tu et istud idem assequeris et, quod multo est salutaris, catholicae fidei nominis-que Christiani limites ampliabis: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.259.

propago, -are

Quod nobilis domina Margaretha ... unacum Stephano filio Iohannis infantulo edentuloque necdum ablactato ab eadem domina Margaretha propagato ab una, item Petrus ... parte ab altera in nostri presentia personaliter constituti per eandem dominam ... propositum extitit, ... quod *etc.*: 1369 Keglevich, *Garamsztb.* p.156.

propago, -are

Sanctitas v<estra> ... aeternam sui nominis gloriam in omnem posteritatem propagat et divinum numen magis magisque propitium sibi reddit:
1525 Katona, Hist.crit. XIX p.560.

propago, -are

Sanctitas v[estra] ... aeternam sui nominis gloriam in omnem posteritatem propagat et divinum numen magis magisque propitium sibi reddit:
1525 Katona, Hist.crit. XIX p.560.

propalo, -are

quia nunc Demetrius iuratus ... cives dampna plurima post festivum recessum et reditum nostrum per nostros sequaces ... passos extitisse querimonialiter propalabat: *1345 Mon.civ.Zagr. I p.179.*

propatulum, -i n.

Ut laborem et curam vestram civitatis illius menia
in propatulo quandoque declarent: *1515 Szapolyai
oklt.* p.362.

[Szebelédi] 2015.2.16.

prope *adv.*

Cum ... sui socii enatantes in villa prope existente appreciatos piscatores adduxissent, qui hunc, quem credebant suffocatum, in flumine requirerent: Szilády, *Temesvári* p.7.

propediem *adv.*

Ut domus ipsa sive monasterium, nisi aliter illi de aliis vite melioris religiosis ibidem auctoritate apostolica provisum extitisset: Erdélyi, *Register* p.28.

propediem

Credo illum ipsum, qua iam pridem venerat, pulchram Viennam paulo nummatiore propediem repetiturum: 1514 TAUR. *Epist.* 1 (p.129).

propello, -ere

In quibus ego curandis et in tanto rerum turbine et tot tam externis quam domesticis periculis meliori, qua fieri potest, ratione moderandis propulsandisque ... dies et noctes diligentissime ... elaboro: 1525 Theiner, *Vet.Mon.* II p.656.

propello, -ere

Gloriosum genus victoriae titulusque triumphii
laudifluus perhibetur gloria decoratus virtutum,
dum inter orbis primates pacis perpetuae libatur
osculum, per quod dissensionum seditioes emi-
nus propelluntur et subditis dulcioris tranquilli-
tatis commoda salubrius propinquantur: *1336 CD*
Hung. VIII/4 p.175.

propello, -ere

Gloriosum genus victoriae titulusque triumphii
laudifluus perhibetur gloria decoratus virtutum,
dum inter orbis primates pacis perpetuae libatur
osculum, per quod dissensionum seditioes emi-
nus propelluntur et subditis dulcioris tranquilli-
tatis commoda salubrius propinquantur: *1336 CD*
Hung. VIII/4 p.175.

propello, -ere

Multos delicto saepe minori / ... / ... / propulit
in pontum Sciron: IAN. PANN. *Paneg.* 3,2,193-196.

propensio, -onis f.

Ut cognitam habentes fidem et propensionem,
quam erga nos geris, te illic rerum nostrarum ha-
beamus curatorem: 1525 BROD. *Epist.* p.116.

propensio, -onis f.

Experti ... sumus tuam erga nos fidem et propensionem: 1525 BROD. *Epist.* p.107.

propensitas, -atis f.

Licet in tanta vestrae sanctitatis in hanc rem propensitate nullis ... precibus opus esse intelligam:
1525 Theiner, *Mon.Slav.* I p.589.

propensitas, -atis f.

Et suscepti ordinis ratio et animi propensitas eo me vehementer adducunt, ut saecularibus negotiis penitus abdicatis soli cultui divino ecclesiaeque meae regendae ac moderandae totus incumberem: 1515 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.838.

propensitas, -tis f.

In praesenti non cessat ... nobis ... summa
cum animi propensitate inservire: 1518 Katona,
Hist.crit. XIX p.136.

propensitas, -tis f.

In praesenti non cessat ... nobis ... summa
cum animi propensitate inservire: 1518 Katona,
Hist.crit. XIX p.136.

propensus, -a, -um

Pontifex ... propensissimus est in gratificando
vestrae maiestatis rebus in omnibus: 1523 BROD.
Epist. p.83.

propensus, -a, -um

Video et pontificem, et reverendissimos dominos
ad id propensissimos: 1523 BROD. *Epist.* p.84.

propero, -are

Pauperibus iobagionibus ... properantibus domum quidam capitaneus ... eosdem captivavit
taxando: 1450 Neumann, *Korlátköviek* p.174.

prophanus, -a, -um

Item accedit et illud, quod non modo prophana,
sed legitima Venus tantum in se venefitii continet:
BONF., *Symp.* III,765.

propheta, -ae m.

Per celum enim intelligitur chorus patriarcharum
et prophetarum: *Serm. Quinqu. 8* (p.38).

propheta, -ae m.

Nam cum Herodes quereret, ubi Christus nasceretur, sacerdotes responderunt ex dicto prophete, quod in Betlehem Iude: *Serm. Quinqu.* 26 (p.70).

prophetia, -ae f.

Sic Ioseph trecenarius Egipti regnum suscepit,
David regnum ea etate inchoavit, Ezechiel propheciam pronuntiavit: *Serm. Quinqu.* 28 (p.73).

propheticæ adv.

Que (*sc. Margareta*) ... requisita a matre sua, quem exitum habiturus esset exercitus, ... quasi propheticæ respondit *etc.*: *Vita Marg.* p.17.

propheticus, -a, -um

Ne in ruinam et vastitatem extremam dictum monasterium deveniat, et quo prophético spiritu hoc sciat: Erdélyi, *Register* p.48.

propina, -ae f.

Potestis eciam eidem magistro Tavarnicorum promittere seu facere reverenciam cum una propina (igy) duorum vel trium florenorum, si videbitur vobis, quod nos graciose velit de hac via habere supportatos: 1437 Knauz, *Kortan* p.230.

propino, -are

Post gustum autem modicum propinat Deus plenum poculum: *Serm. Quinqu. 2* (p.27).

propino, -are

Gloriosum genus victoriae titulusque triumphii
laudifluus perhibetur gloria decoratus virtutum,
dum inter orbis primates pacis perpetuae libatur
osculum, per quod dissensionum seditioes emi-
nus propelluntur et subditis dulcioris tranquilli-
tatis commoda salubrius propinantur: *1336 CD*
Hung. VIII/4 p.175.

propino, -are

Unum florenum auri eidem notario per ... dictos dominos amicablem et voluntarie propinatum a praedictis dominis recepi: 1461/? Zimmermann, *Urkb.* VI p.97.

propino, -are

Gloriosum genus victoriae titulusque triumphii laudifluus perhibetur gloria decoratus virtutum, dum inter orbis primates pacis perpetuae libatur osculum, per quod dissensionum seditioes eminus propelluntur et subditis dulcioris tranquillitatis commoda salubrius propinantur: *1336 CD Hung. VIII/4 p.175.*

propinor, -ari

Quidam eius pauper convicaneus picam tenebat, que sepius per fenestram divitis illius absentis intrans rostro per foramen de florenis extrahebat, quotquot poterat, et ascendens ad pilam cucurbite istius, que pendeat in signum medonis propinati, ut moris est, raptos florenos reponebat: Szilády, *Temesvári* p.75.

propinquus, -i m.

Et sic accipitur mons Gen. XIX.: Ne respicias retro, scilicet apostatando, nec stes in omni regione, scilicet amicorum et propinquorum, sed in monte, scilicet religiose vite, salvum te fac: *Serm. Quinqu. 2* (p.26).

propitatio, -onis f.

In templo nanque dei omnia munda ac pura esse debent, que si defuerint, propitatio nulla rite fieri potest: BONF., *Symp.* III,787.

propitior, -ari

Quod ipse volens aeternae beatitudinis semitis pietatis insistendo devotius bravio perfrui, congruisque praeparamentis spiritualibus extremae suae diei clausionem praevenire, necnon parentum suorum salutari animae remedio propitiare quendam villam ... religiosis ... viris ... donavit: 1337 Wagner, *Anal.* III p.177.

propono, -ere, -posui, -positus

Volui proponere tantum rem in conspectu vestrae maiestatis illius sapientissimo consilio et prudentia trutinandum: 1523 BROD. *Epist.* p.73.

propono, -ere

Quod magistri Draag et Iohannes ... ad nostre serenitatis venientes presentiam propositis eorum fidelitatibus et fidelium servitiorum laudedi-
gnis et preclaris meritis ... quasdam possessiones regales ... a nobis ipsis ... conferri postularunt: 1385 Süttő, *Anjou* II p.265.

propono, -ere

Erant enim mittentes rethe in mare, id est proponentes verbum Dei ad populum: *Serm. Quinqu. 1* (p.24).

propono, -ere

Quod nos ad devotionem et instantiam plurimam comitis Michaelis erga nostrum ordinem propositam promittimus bona fide locum ... Sceme-

nia ... retinere: *1248/XVIII CD Hung. IV/2 p.23.*

[Szovák] 2015.2.16.

propono, -ere

Cum comes Byter et Mycou ... relictam comitis Petri ... traxissent in causam coram nobis proponentes contra eandem, quod *etc.*: 1291 *Erd.Múz.* 1992 p.84.

propono, -ere

Sacrosanctae matris et universalis ecclesiae a XIII annis citra per nefandissimum schisma trifarie per tres contententes de papatu divisae nobis undequaue negocia prosequenda ante oculos nostrae considerationis proposita fuere: 1416 Katoana, *Hist.crit.* XII p.242.

propositio, -onis f.

Debent mittere verbum Dei propositione: *Serm. Quinqu.* 1 (p.24).

propositio, -onis f.

Si quis autem contra ipsum ... quicumque actionis vel propositionis se habere pretenderit, id iure mediante prosequi debeat: 1512–1516 Horváth, *Pótlások* p.178.

propositum, -i n.

Ad quam (*sc. salus*): pervenitur proposito voluntatis et effectu operis *Serm. Quinqu.* 10 (p.41).

proprie *adv.*

Quod ipsa domina Margaretha ... pro filia sua Elena vocata unam rubeam reverendam ac unam cistam, manutergia et alia, que in ipsa cista continebantur, item unum pulvinar magnum proprie 'derekal' vocatum, unum cervical ad nobiles pertinentes ... testamentarie legavisset: 1438 *Dl* 26 603; cf. *Lex.Hung.* p.150.

proprietas, -atis f.

Cum nos mediantibus aliis litteris nostris vigorosis et efficacibus quoddam castrum ... cum omnibus suis ... iurisdictionibus et proprietatibus ... ad idem castrum nostrum semper et ab antiquo et de presenti expectantibus et provenientes ... magistro Blasio ... dederimus: 1386 Keglevich, *Garamsztb.* p.221.

proprietas, -atis f.

Ignis spiritualis, scilicet caritas, consumpsit spiritum eius, non ut non esset, sed ut proprietates carnales non habens melius esset: *Serm. Quinqu. 35* (p.84).

proprius, -a, -um

Hoc presens publicum instrumentum manu propria scriptum exinde confeci: Erdélyi, *Register* p.44.

proprius, -a, -um

Commissio propria domini comitis Bistriciensis
et cetera: 1453 Zimmermann, *Urkb.* V p.420.

proprius, -a, -um

Que (*sc. matronae*) eam multo affectu de diversis regni partibus pariter venientes videre poterant, ... se ... eius orationibus cum devotione commendantes ad propria cum gaudio remanebant (*sic ms., ed. corr.: remeabant*): *Vita Marg.* p.18.

proprius, -a, -um

Unusquisque curat sua propria negotia et nemo
nostra: 1525 BROD. *Epist.* p.111.

proprius, -a, -um

Ita enim versiculos illos meos inverterant, ita adulteraverant, sic depravarant, ut eos, quamvis proprii fētus erant, prima fronte meos esse non cognoscerem: 1516 TAUR. *Epist.* 2 (p.174).

propserus, -a, -um

Sicuti ... dominationum vestrarum ... maritimis copiis, navali praelio, aequa forte, pari virtute cum hoste illo communi ultro citroque secunda satisque prospera fortuna saepe certatum esse plane cognovimus: 1503 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.348.

propter

Dicit testis etiam scire de scandalo populi, quia testis frequenter audivisset, quod populus lamentabatur et conquerebantur de fratribus ... propter negligentiam eorum in divinis: Erdélyi, *Register* p.107.

propter *praep. (c. acc.)*

Archiepiscopus propter parcere laboribus et expensis partium de consensu ambarum partium ipsam totalem causam discutiendam ... Posonii per iudices et commissarios suos ... ad octavum diem ... fecit prorogare: *1425 Pozsonyi vizsály* p.257.

propter *praep. c.acc.*

Magno enim affectu et quasi ultra vires ieiunia et ceteras regulares observantias suique utiles ipsis (*sic ed. et ms., recte forsitan: temporis*) occupationes conabatur observare (*sc. S.Margareta*), propter quod et sepe ad magnos sui corporis defectus veniebat: *Vita Marg.* p.19.

propter *praep. cum acc.*

Si Alexander papa vel alius pro bina vel trina expeditione propter aliquam causam minus accepit:
1523 BROD. *Epist.* p.84.

propugnaculum, -i n.

Ne propugnaculum ac veluti murum barbaris obiectum ingenti totius reip[[ublica]e] christiana[e] damno hostes transgrediantur: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.303.

propugnaculum, -i n.

Ne propugnaculum ac veluti murum barbaris obiectum ingenti totius reip<ublicae> Christianae damno hostes transgrediantur: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.303.

propugnator, -oris m.

Qui (sc. Veneti) propugnatores catholicae fidei dici volunt: 1504 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.399.

propugno, -are

Quae (sc. arx) spisso undisoni fundata in litto-
re ponti / invictis tutam propugnat moenibus ur-
bem: IAN.PANN. *Paneg.* 3,2,202-03.

proquaestoratus, -us m.

In hoc quoque officio proquestoratus, sicuti in aliis, quo hoc felicissimo atque auspiciatissimo regiminis nostri inicio fungeris, facere non possumus, quin etc: 1518 Katona, *Hist.crit.* XIX p.86.

proquaestoratus, -us m.

In hoc quoque officio proquestoratus, sicuti in aliis, quo hoc felicissimo atque auspiciatissimo regiminis nostri inicio fungeris, facere non possumus, quin *etc.*: 1518 Katona, *Hist.crit.* XIX p.86.

prorogatio, -onis f.

huiusmodi cause in presentibus octavis festi Beati Michaelis archangeli proxime preteriti absque ulteriori prorogacionis confidentia finem sortiri debuerint effective: *1519 SzSzB Szle* 2006 p.345.

prorogatio, -onis f.

Huiusmodi cause in presentibus octavis festi Beati Michaelis archangeli proxime preteriti absque ulteriori prorogacionis confidentia finem sortiri debuerint effective: *1519 SzSzB Szle 2006 p.345.*

prorogo, -are

Quatenus predictam exhibitionem instrumentalem statu in eodem ... ad octavas diei cinerum ... debeatis prorogare: 1385 Süttő, *Anjou* II p.262.

prorogo, -are

Quatenus reambulationem ... metarum ... statu in eodem sine omni gravamine ad octavas festi Beati Mychaelis archangeli ... debeatis prorogare: 1386 Süttő, *Anjou* II p.384.

prorogo, -are

Quatenus iuramentalem depositionem ... ad octavas festi Beati Mychaelis archangeli ... in vestram ac prelatorum et baronum vestrorum presentiam prorogare et transmittere deberemus discutiendam: 1386 Süttő, *Anjou* II p.387.

prorogo, -are

Nisi quod per has moras exitium nostrum longius proferri ac prorogari videtur: 1525 BROD. *Epist.* p.111.

prorsus *adv.*

Sed omni prorsus vitio ... carentes recepimus
huiusmodi sub tenore: Erdélyi, *Register* p.29.

[Hegy] 2015.2.16.

prorumpo, -ere

Sed quorumdam principum iudicia sunt similia cassibus aranearum, in quibus si culex ceciderit aut musca, tenebitur innexa, cum autem de fortioribus, textus prorumpit invalidos: *XIII Madas, Serm. p.52; cf. PL 53,928B: Verum haec illorum argumenta similia sunt cassibus aranearum, in quibus si culex, aut musca consederit, tenetur innexa; cum autem de fortioribus aliquid inciderit, ipsum*

quidem mox penetrat, textus vero perrumpit in-
validos.

[Szovák] 2015.2.16.

prorumpo, -ere

Quod magister Iacobus ... in verba impropetiosa (*sic ed., recte: impropetiosa*) prorupit asserens se meliorem esse hominem, quam prepositus: *1425 Pozsonyi vizsály* p.262.

prorumpo, -ere

Responsione mea ... Gregorius ... male contentus prorupit in hec verba, quod *etc.*: 1425 *Pozsonyi vizsály* p.264.

prorumpo, -ere

Protervitas est subitaneo motu in verba obiecta prorumpere cum impetu: PAUL.HUNG. *Penit.* p.203.

prosapia, -ae f.

Idem ipse rex Francorum et ceteri principes prosapiae ambitionis et cupiditatis oculos et manus rapaces in messem alienam mittentes plurima bona et terras ac iura ... usurparunt: 1416 Katona, *Hist.crit.* XII p.251.

prosapia, -ae f.

Hec virgo Margareta ex illustri prosapia regum
Hungarie duxit originem: *Vita Marg.* p.17.

proscribo, -ere

Multos delicto saepe minori / ... / ... / ... /
Thrax obiecit equis, proscripsit Sylla cruentus:
IAN.PANN. *Paneg.* 3,2,193–97.

prosequor, -i, -secutus sum

Quod annotatus Simon causae actor in huiusmodi causa nepharia, videlicet subtractorum bonorum celatione incusatus sufficienti testimonio ... convictus et tandem sententiatus fuisset et in hoc veniam prosequens gratiose liberatus fuisset: 1466 Zimmermann, *Urkb.* VI p.254.

prosequor, -i, -secutus sum

Quod nobilis domina Elena ... coniugem Nicolai ... a subreptitia usurpatione ac ab usu utilitate (*sic*) et perceptione fructuum portionis possessionarie ... prohibuit ... asserens et attestans se premissa prosecuturam, dum se obtulerit et facultas: 1372 Keglevich, *Garamsztb.* p.178.

prosequor, -i, -secutus sum

Ex litteris vestre sanctitatis et ex ... Stephani Broderici sermone facile intellexi, ... qua gracia ... personam meam privatam minimum vestre sanctitatis servulorum vestra sanctitas prosequatur: 1525 Theiner, *Vet.Mon.* II p.656.

prosequor, -i, -secutus sum

Si quis autem contra ipsum ... quicquam accionis vel propositiois se habere pretenderit, id iure mediante prosequi debeat: 1512–1516 Horváth, *Pótlások* p.178.

prosequor, -i, -secutus sum f.

Vestram sanctitatem supplex oro, ... ut me ista agentem suo solito favore et gracia prosequi dignetur: 1525 Theiner, *Vet.Mon.* II p.656.

prosequor, -i

Quod specialitas generalitati non deroget, nec
econtra ad prosequendum et pertractandum cau-
sam predictam: Erdélyi, *Register* p.42.

prosequor, -i

Causa mota habetur pro ista possessione et littere causales sunt apud Petrum Erdewdy, que repetende et deinde prosequende sunt: *1524 SMM 1981 p.32.*

prosequor, -i, -secutus sum

Quibus (sc. favoribus) ipsi sese invicem et alterutrum iuxta rerum et temporum eventus et qualitates ad cuiuslibet ipsorum honoris et commodi incrementum prosecuti fuissent: 1486 Wenzel, *Dóczyak* p.14.

prosilio, -ire

Magister Georgius ... tandem nunc per blandia, nunc per asperta (*sic, recte: aspera*) verba de curia eductus in plateam prosiliens ad armatos suos ministros insolentiarum vociferationibus et minis contra ipsum prepositum hostiliter exclamabat: *1425 Pozsonyi vizsály* p.262.

prosilio, -ire

Quidam vir fortis natus eiusque mulieris compatiens materno ululatu prosiliit in unam navem, ut iret ad adiuvandum illum: Szilády, *Temesvári* p.6.

prosocer, -i m.

Lodovicus rex Maximiliano, imp<eratori> Rom<anorum>,
prosocero suo s<alutem> d<icit>: 1518 Katona,
Hist.crit. XIX p.131.

prosocer, -i m.

Lodovicus rex Maximiliano, imp<eratori> Rom<anorum>,
prosocero suo s<alutem> d<icit>: 1518 Katona,
Hist.crit. XIX p.131.

prosperitas, -atis

Deus exelsus oculos suae pietatis super Christianum imponens populum Christiano huic exercitui victoriam et prosperitatem donare dignatus est: 1443 Zimmermann, *Urkb.* V p.122.

prospero, -are

Ut ... < ... dig>netur ... sperandos ac fiendos
processus nostros futuros fortunio nominis Chri-
stiani prosperare: 1444 Zimmermann, *Urkb.* V
p.125.

prosperor, -ari

Hactenus in cunctis et singulis illis atque coep-
tis processibus fuimus et sumus prosperati: 1444
Zimmermann, *Urkb.* V p.124.

prospicio, -ere

Sapientum ... interest futura prospicere et ea ad cautele remedium litterarum testimonio stabilire:
1365 Keglevich, Garamsztb. p.139.

prosterno, -ere

Ipse dominus noster rex plures quam tria milia gentium ... cum eisdem confligentes auxilio divino manu obpugnanti prost<r>avit:1470 Zimmermann, *Urkb.* VI p.461.

prosterno, -ere

Quid erit impedimento, quominus hoc praepotenti praesidio, veluti quodam firmissimo aggerem comminuto, non undique rapidissimi torrentis more, minaci impetu furens cuncta deiiciat atque prosternat: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.305.

prosterno, -ere

quid erit impedimento, quominus hoc praepotenti praesidio, veluti quodam firmissimo aggere comminuto, non undique rapidissimi torrentis more, minaci impetu furens cuncta deiiciat atque prosternat: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.305.

prostratio, -onis *f.*

Cerimoniosos fratres de inclinationibus et prostrationibus faciendis et de cantu ... interrogent:
GREG. GYÖNGY. *Epit.* XXVIII (p.53^v).

prostratio, -onis f.

Et exterius in signo corporis, ut sunt prostraciones
... et genuflexiones: *Serm. Quinqu.* 25 (p.69).

prosum, prodesse, profui, profuturus

Scio unicam vestrae maiestatis voluntatis significationem incredibiliter rebus meis profuturam:
1524 BROD. Epist. p.98.

prosum, prodesse, profui

Minus dicit et plus significat, quia preceptum transgredi non solum non prodest, sed etiam multum obest: *Serm. Qinqu.* 16 (p.52-53).

prosum, prodesse

Iccirco talem te erga illum geras, ut hanc meam (quantulacunque sit) commendatiunculam sentiat cognoscatque sibi non parum profuisse: 1514 TAUR. *Epist.* 1 (p.129).

protectio, -onis f.

Tercio, quod est segura in protezione Dei: *Serm. Quinqu. 3* (p.30).

protectio, -onis *f.*

Alias appellat et apostolos petit eo modo et forma ... et iterum ac tertio se ipsos ac ecclesiam et conventum sive monasterium ... prefatum tutionis, manutentioni, protectioni sanctissimi domini nostri ... apud quos nulla personarum acceptio sive favor ... sem submitunt et commendant humillime: Erdélyi, *Register* p.41.

protectio, -onis f.

Fratres heremitas ... in nostram recepimus protectionem et tutelam specialem: *1507 Szapolyai oklt.* p.290.

protectio, -onis f.

Ultimum enim est finis, qui intenditur in operatione, ut sessio in scampno et proteccio in domo a caumate et imbribus secundum Philosophum (*ubi?*): *Serm. Quinqu.* 17 (p.54).

protectio, -onis *f.*

Ut dicta serenissima regina eosdem ... cum omnibus suis possessionibus ... in suam protectionem et tutelam specialem recepisset: 1384 Süttő, *Anjou* II p.50.

protectio, -onis f.

Ad scripta nostra dominus ipse palatinus commisit sibi (*sc. familiari palatini*) protectionem bonorum nostrorum in eodem comitatu: 1515 Horváth–Neumann–Pálosfalvi–C. Tóth, *Levelesláda* p.102.

protectionalis, -e

Peto ... impetrare literam protectionalem cum mandato ipsius serenitatis: 1469 Zimmermann, *Urkb.* VI p.389.

protectionalis, -e

Eadem ... persona ... pericula huius seculi nequam evolavit sub protec<c>ionales S. Francisci
alas: *1520 M.Sion* 1867 p.663.

protector, -oris *m.*

Qua in re ... conficienda enituit profecto illa diligens et accurata opera ... protectoris, ut addi nihil potuerit: 1523 BROD. *Epist.* p.72.

protector, -oris *m. címzésben*

Reverendissimo domino meo, domino Ioanni
cardinali de Salviatis regni Hungariae protectori
etc., domino mihi semper observandissimo: 1524
BROD. *Epist.* p.102.

protector, -oris *m.*

Quod idem ... abbas cum ... domino cardinale Rhegino, amico et compatre nostro carissimo ac protectore regnorum nostrorum apud sedem apostolicam ... concordet: 1510 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.610.

protector, -oris *m.*

Ipse prepositus asserens me esse fautorem, protectorem et defensorem magistri Iacobi, sui capitalis inimici: *1425 Pozsonyi vizsály* p.264.

protegere

Sed contra quoslibet protegere debemus: *1513*
Szapolyai oklt. p.341.

protego, -ere

Quatenus, sicuti hactenus pauperes iobagiones
... protexistis, ita et imposterum velitis protegere:
1467 Zimmermann, *Urkb.* VI p.282.

protego, -ere

Ut dicta serenissima regina eosdem ... cum omnibus suis possessionibus ... in suam protectionem et tutelam specialem recepisset viceque sue maiestatis persone ... nobis protegere precepit:
1384 Süttő, Anjou II p.50.

protendo, -ere

Quorum (*sc. iugerorum terrarum*) una extremitas finalis ad orientis plagam, altera vero versus occasum solis ... protenderetur: *1380 Veszpr.okl.* II p.316.

protervia, -ae f.

Dum ... ad refrenandam proterviam nostrorum rebellium, utputa Bohemorum haeticam pravitatem per condam Ioannem Vykleff, ... demum per Iohannem Huss ... in sacro Constantiensi concilio iuxta sententiam ibidem contra ipsos latam incineratos in eodem regno nostro Bohemiae dogmatizatam ... fiventium ... castra metati fuisset: 1424 Katona, *Hist.crit.* XII p.428.

[Szovák] 2015.2.16.

protervia, -ae f.

dum ... ad refrenandam proterviam nostrorum rebellium, utputa Bohemorum haeticam pravitatem per condam Ioannem Vykleff, ... demum per Iohannem Huss ... in sacro Constantiensi concilio iuxta sententiam ibidem contra ipsos latam incineratos in eodem regno nostro Bohemiae dogmatizatam ... fiventium ... castra metati fuisset: 1424 Katona, *Hist.crit.* XII p.428.

protervitas, -atis f.

Protervitas est subitaneo motu in verba obiecta prorumpere cum impetu: PAUL.HUNG. *Penit.* p.203.

protestatorius, -a, -um

Pro Stephano ... contra dominum Ladislaum, ducem Opulye ... super illatione diversarum iniuriarum protestatoria: 1369 Keglevich, *Garamsztb.* p.169.

protestatorius, -a, -um

Quod litteris protestatoriis ... archiepiscopi Strigoniensis et conventus cruciferorum Sancti Regis de Strigonio nobis exhibitis declararunt: *1291 Erd.Múz.* 1992 p.84.

protestor, -ari

Procurator ... per fratres Sancti Francisci de observantia sive ministrum provincialem provincie Hungarie spoliatos et vi expulsos ac eiectos protestatur: Erdélyi, *Register* p.39.

protestor, -ari

Istis enim muneribus protestabantur nati dignitatem, et ex nato nostram utilitatem: *Serm. Quinqu.* 25 (p.68-69).

prothomartyr, -yris *m.*

Cupientes denique ecclesiam parochialem Beati Stephani prothomartyris in oppido nostro Papa habitam ... decorari: *1510 Szapolyai oklt.* p.312.

[Szebelédi] 2015.2.16.

prothonotarius, -i m.

Item eodem die ex commissione Valentini Here
Andree Sopori, famulo protonotarii fl<orens> 6:
1521 Nógrádi, *Kanizsai* II,614 (p.47).

prothonotarius, -i m.

Andrea Chesio decretorum doctore, comite et prothonotario apostolico ... aliisque quamplurimis testibus fidedignis ad premissa vocatis specialiter atque rogatis: Erdélyi, *Register* p.22.

prothonotarius, -ii m.

Quod nos debitum habentes respectum ad preclara integerrimaque egregii magistri Stephani de Werbewcz, nostri wayvodalis prothonotarii servitiorum merita: *1515 Szapolyai oklt. p.372.*

prothonotarius, -ii m.

Iudicis curie regie ac nostri wayvodalis prothonotarii servitiorum merita: *1514 Szapolyai oklt.*
p.356.

[Szebelédi] 2015.2.16.

protides, -ei f.?

Quin etiam singula membra propriae infestant
egritudines: caput caphelea, ... protides ... abest:
BONF. *Symp.* III,443.

protomartyr, -is m.

Unde et prothomartir dictus est a prothos, quod est primum, et martir, quod est testis: *Serm. Quinqu.* 14 (p.49).

protonotarius, -i m.

Ad proventus ... capelle elegerunt dominum magistrum Valentinum de Buda canonicum et prothonotarium apostolicum: *1515 Reg.Strig.* p.108.

protrahere

Ipse legatus ... moram protrahat: *1514 Szapolyai*
oklt. p.344.

protraho, -ere *'latinul'* : *körülírva* — *magyarul*
(scil. fundus curiae iobagionalis) in quo quondam
Petrus dictus Sewbwk moram protraxisset: 1413
Zsigm.oklt. IV,714.

protraho, -ere

Cum ... inter nos et ipsos cives ... mutua vicissitudine ... lites in controversionis fomites fuissent et extitissent exorte et diucius protracte ac ventilate: *1392 Mon.episc.Zagr. II p.341.*

prout *coni.*

Qua re persuadeas tibi te nobis acceptissimum factum ac in eorum esse numero, quibus libenter commodare vellemus, prout hoc per omnem occasionem non praetermittimus: 1523 BROD. *Epist.* p.78.

prout *coni.*

Quae si vera sunt, prout mihi pro verissimis sunt
relata: 1525 BROD. *Epist.* p.118.

proveho, -ere

1336 CD Hung. VIII/4 p.198.

[Szovák] 2015.2.16.

proveho, -ere

1336 CD Hung. VIII/4 p.198.

[Szovák] 2015.2.16.

proveniens, -ntis

Eiusdem vinee nobis provenientium perpetuo duximus eximendum: *1507 Szapolyai oklt.* p.291.

provenio, -ire

Damna claustro exinde proveniencia attendentes
... fratribus ordinis predicatorum ... ab viculo,
qui ducit ad plateam pontis usque murum civita-
tis, pro florenis centum ... vendidimus (*sc. fos-*
satum): 1511/1521 Entz, *Kolozsvár* p.150; *Df* 277
780.

proverbium, -ii n.

Cum ... absentes, quocunque obsequii genere fungantur, vulgato proverbio pro mortuis haberi soleant: 1524 BROD. *Epist.* p.94.

providentia, -ae f.

Michael Withesius decretorum doctor ... domino Leone divina providentia papa decimo specialiter deputato. Salutem in Domino: Erdélyi, *Register* p.29.

providentia, -ae f.

Petimus igitur vestras providentias, ut *etc.*: 1460
Zimmermann, *Urkb.* VI p.78.

providentia, -ae f.

Providentia est animi potentia qua metitur futura secundum preterita, ut si videamus aliquem ex tali occasione in tale vitium cecidisse, metiamur futura ne in consimile cecidamus vitium: PAUL. HUNG. *Penit.* p.211.

provideo, -ere, -vidi, -visus

Similiter ut de canonicatu Cracoviensi ... servo nostro Opalenicio provideatur: 1523 BROAD. *Epist.* p.75.

provideo, -ere, -vidi, -visus

Supplico dominationi vestrae ... ob respectum maiestatis regiae ac regionalis, ... dignetur ei providere: 1525 BROAD. *Epist.* p.113.

provideo, -ere

Ut saluti anime sue provideret ac testamentum
... conderet (*sc. generosa domina*): 1519 Arch.Majtényi
p.503.

provideo, -ere

Preterea provideatis quamprimum et ordinetis ad coquinam domini nostri ... ducentos boves mactabiles: 1515 Horváth–Neumann–Pálosfalvi–C. Tóth, *Levelesláda* p.100.

provideo, -ere

Provideatis solum modo ad facta nostra, modicum eorum querelas curetis: Horváth–Neumann–Pálosfalvi–C
Tóth, *Levelesláda*

provideo, -ere

Quatenus ob amoris (*sic ed., recte Df 228334: amorem*) nostri eidem Gregorio de aliqua vacantia providere velitis: *1423 Pozsonyi vizsály* p.253.

provideo, -ere

Sum ei pro vestrae sanctitatis imperio de ecclesia in regno meo primitus vacatura omnino provisurus: 1524 Theiner, *Mon.Slav.* I p.585.

providitas, -atis f.

Sagaces et honeste providitatis viri, amici nostri
adamati!: *1436 Mon.Budapest III/2 p.275.*

providus, -a, -um

Magister Martinus produxit ibidem in testes honorabiles, egregios, nobiles, providos et circumspectos viros: Erdélyi, *Register* p.38.

provincia, -ae f.

Vellemque, si fieri posset, ut vel d. vicario, vel magistro Petro ea demandaretur provincia: 1518 Kationa, *Hist.crit.* XIX p.142.

provincia, -ae f.

Vos ita provinciam vestram administretis, ut, quod ab ista sede apostolica flagitamus, auxilium adsit in tempore: 1524 BROD. *Epist.* p.86.

provincia, -ae f.

Vellemque, si fieri posset, ut vel d. vicario, vel magistro Petro ea demandaretur provincia: 1518 Kationa, *Hist.crit.* XIX p.142.

provincia, -ae f.

Magister vero Iwan, comes provincie Borsiensis et magnificus ... dux ... nec venissent, nec misissent Keglevich, *Garamsztb.* p.

provincia, -ae f.

Quod una cum fratribus nostris illa volumus providere mediante iure primo coram regia maiestate et coram diversis provinciis regnicolarum: 1502
Wenzel, *Dóczyak* p.56.

provincia, -ae f.

Universis tam praesentibus, quam posteris, praesentes litteras inspecturis fr[at]er M., minister et servus fratrum ordinis minorum per Hungariam custodesque totius provinciae cum universis discretis ad capitulum provinciale congregatis salutem et orationes in Domino!: 1248/XVIII CD
Hung. IV/2 p.23.

provincia, -ae f.

Quod cum quidam frater Stephanus, prior tunc provincialis dicti ordinis Sancti Augustini provincie istius regni Hungarie semel rogasset et petiisset testem: Erdélyi, *Register* p.50.

provincialis, -e

Prior de Wacia pro dictis fratribus cum certis litteris prioris provincialis ordinis eiusdem sigillo eiusdem ... consignatis: Erdélyi, *Register* p.38.

provincialis, -e

Universis tam praesentibus, quam posteris, praesentes litteras inspecturis fr[at]er M., minister et servus fratrum ordinis minorum per Hungariam custodesque totius provinciae cum universis discretis ad capitulum provinciale congregatis salutem et orationes in Domino!: *1248/XVIII CD Hung. IV/2 p.23.*

provincialis, -is m.

Pro securitate illius pecunie cesar nunc in conventu in presencia amborum regum vel deputatorum suorum consignet et impignoret fere omnia sua iocalia (editoris interpretatio: monilia, gemmas, etc.) patrimonialia, que secundum iustam estimationem ascendunt ad valorem unius millionis auri, et deponet illa apud provinciales Austrie: 1515 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.879.

provincialis, -is m.

Ad quam *haeresim* retundendam magno nobis ex usu sunt ipsi fratres conventuales, praesertim venerabilis Marcus a Turri commissarius et provincialis regni nostri: 1525 BROD. *Epist.* p.109.

provisio, -onis f.

commisimus ... predium nostrum in Herend
Bakoniensi similiter provisioni decani nostri:
1495 Lib.divis.Vespr. p.3.

provisio, -onis f.

Decrevit sublimitas suos subditos et inferiores
amplioribus libertatum provisionibus exornare:
1369/1377 Keglevich, *Garamsztb.* p.193.

provisio, -onis *f.*

Fiat ... provisio tam de episcopatu Plocensi,
quam etiam Premisliensi: 1523 BROD. *Epist.* p.75.

provisio, -onis f.

Ad quos presentatio et provisio de iure noscitur pertinere: *1424 Pozsonyi vizály* p.255.

provisionale, -is n.

Provisionale super rectore altaris Sancte Margarete (*titulus capituli litteras ad provisionem pertinentes continentis*): *1524 Reg.Strig.* p.157.

provisor, -oris *m.*

Tantum iste due ville dederunt pecunias famulo
provisoris: 1520 Nógrádi, *Kanizsai* II,32 (p.16).

provisor, -oris *m.*

Evidenti intelleximus relationem (*sic, recte: relatione*) domum vestri hospitalis rectore et provi-
sore curae animarum carentem: 1469 Zimmer-
mann, *Urkb.* VII p.369.

provisor, -oris *m.*

Item domino Francisco provisorio dedit unum vas vini: 1521 Nógrádi, *Kanizsai* III,581 (p.90).

[Szovák] 2015.2.16.

provisor, -oris *m.*

Cum ipse exponens ... quendam Andream ... familiarem et provisorem curiae castri sui Rewy-sythe ad possessionem suam Kopanicza vocatam ... pro exigenda quadam contributione aliisque necessitatibus suis expediendis misisset: 1509 Wenzel, *Dóczyak* p.61.

provisoratus, -us m.

Quando ego ... intravi ad officium (sic ed.)
provisoratum, manibus meis data sunt larda: 1521
Nógrádi, *Kanizsai* IV,665 (p.141).

provisus, -us *m.*

Ut domus ipsa sive monasterium, nisi aliter illi de aliis vite melioris religiosi ibidem auctoritate apostolica provisum extitisset, in summam et extremam vastitatem redactum fuisset: Erdélyi, *Register* p.28.

provocatio, -onis f.

Provocationes et appellationes suas prosequendum, publicandum, intimandum, et notificandum: Erdélyi, *Register* p.43.

provoco, -are

Quia hoc notorium esse caesareae m<aiestati> potest, quod omnes Christiani principes tam notabilis membri Christianitatis, sicuti est regnum Poloniae cladem et perniciem nullatenus patientur, sed et dissensionibus, siquas inter se haberent, depositis et concordatis alter alterum contra ipsum caesarem provocabunt: 1496 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.50.

provoco, -are

Quod ... quaedam causa litis materiam in se continens ... per viam legitimae appellationis more, quo decuit, ad sedem nostram iudiciariam provocata et appellata extitit: 1466 Zimmermann, *Urkb.* VI p.254.

provoco, -are

quia hoc notorium esse caesareae m[aiestati] potest, quod omnes Christiani principes tam notabilis membri Christianitatis, sicuti est regnum Poloniae cladem et perniciem nullatenus patientur, sed et dissensionibus, siquas inter se haberent, depositis et concordatis alter alterum contra ipsum caesarem provocabunt: 1496 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.50.

provoco, -are

Si alter nostrum altero inscio Turcas provocaret
aut bellum illis indiceret ac inferret: 1507 Katona,
Hist.crit. XVIII p.511.

provolvo, -ere

Quippe per omnes cruciatus et corporis lani-
nas Christianos prius excarnificatos a religione
cogunt verique Dei cultu se abdicare (sc. Turci)
... sanctorum reliquias et divina mysteria aut pe-
dibus conculcare, aut luto coenoque provolvere:
1521 Katona, Hist.crit. XIX p.249.

provolvo, -ere

Qippe per omnes cruciatus et corporis lanienas Christianos prius excarnificatos a religione cogunt verique Dei cultu se abdicare (*sc. Turci*) ... sanctorum reliquias et divina mysteria aut pedibus conculcare, aut luto coenoque provolvere: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.249.

proxime *adv.* → *prope*?

Supervenerunt litterae ex Hispania regem Christianissimum XVII. mensis Iunii proxime praeteriti ad portum Barcinonae appulisse: 1525 BROD. *Epist.* p.120.

proximus, -a, -um

Si diu ante fuit vel proximis diebus seu annis: Erdélyi, *Register* p.47.

[Hegyí] 2015.2.16.

proximus, -a, -um

His diebus proximis magister Stephanus Ibrany intendit ire ad patriam suam et precise etiam ad Derechke: 1515 Horváth–Neumann–Pálosfalvi–C. Tóth, *Levelesláda* p.103.

proximus, -a, -um

Iam tandem tot difficultatibus superatis in proximo consistorio expedita est libere ecclesia Plocensis: 1523 BROD. *Epist.* p.72.

proximus, -i m.

Pro qua ... particula terre inter magnificum principem, dominum Ladislaum ducem Opulye, proximum et palatinum vestrum ab una, parte vero ex altera Stephanum filium Iacobi ... litigiosa vertitur altercatio: 1369 Keglevich, *Garamsztb.* p.167.

proximus, -i m.

Ut ipse ... domos suas ... suis consanguineis, proximis, affinibus, quibus maluerit, in vita vel in mortis articulo testamentaliter legandi ... plenam ... habeat facultatem: *1360 Mészáros, Visegrád* p.127.

proximus, -i m.

Quod ipse circumspexit fidelitatibus ... Nicolai, ... fidelis familiaris et proximi sui ... quandam medietatem fundi curie sue ... contulisset ... Nicolao: 1338/1365 Mészáros, *Visegrád* p.108.

prudens, -entis

Et ego ita certe existimo ... non futuram fuisse hanc vel meam vel alterius et prudentioris et maioris me vestrarum maiestatum servitoris illuc profectionem a statu praesentium rerum atque ab illorum principum nunc inter se tractatibus alienam: 1525 BROD. *Epist.* p.118.

prudens, -entis

Neque accipiat haec maiestas vestra perinde, quasi ego consulere aliquid audeam vestrae maiestati, alioquin sapientissimo et omnia per se prudentissimo consideranti: 1523 BROD. *Epist.* p.73.

prudenter *adv.*

Quibus nisi prudenter populi rector obviaverit,
res publica ad extremam calamitatem prolabitur
illico: VALENT. ECK p.50.

prudenter

Dignetur ... eundem adolescentulum a tali nexu, quo se inconsulcius quam prudentius per insciam ac errorem irretivit, quam primum eripere: 1515 Theiner, *Mon.Slav.* I p.561.

prudentia, -ae f.

Volui proponere tantum rem in conspectu vestrae maiestatis illius sapientissimo consilio et prudentia trutinandum: 1523 BROD. *Epist.* p.73.

prudentia, -ae f.

Quod vestre potissimum sanctitatis prudentia, ingenio, sollicitudine, auctoritate facile effici posse existimo: 1525 Theiner, *Vet.Mon.* II p.655.

prudentia, -ae f.

Prudentia est bonarum rerum et maliarum utrarumque discretio cum fuga mali, et electione boni ... Dividitur autem prudentia in has species, scilicet in intellectum, providentiam, circumspectionem, docilitatem et cautionem: PAUL.HUNG. *Penit.* p.210-211.

prudentia, -ae f.

Quatenus iuxta libertatum prerogativas instar
predecessorum nostrorum vestras prudentias
conservaremus: *1500 Szapolyai oklt.* p.260.

pruina, -ae f.

Timor afflictionis eos impedit qui timent quod si confiteantur gravior penitentia quam ferre velint eis iniugatur contra quos dicit Iob. qui timent pruina in modicam penam temporalem: PAUL. HUNG. *Penit.* p.201.

prusentis, -is m.?

Quatenus post nos et exercitum nostrum luceos, prusentes, aleca et alia victualia ad venendum mittere modis omnibus debeatis: *1496 Szapolyai oklt.* p.228.

psallo, -ere

Est autem psallere psalmo in laudem Dei decantare, quot officio oris: *Serm. Quinqu. 9* (p.40).

psallo, -ere

Quod cum in obscuro carcere volutatus esset in testis con fractis cum recentibus wulneribus et iaceret ligno constrictus, lux immensa per carcerem spargitur et trabe dissoluta testarum asperitas in florum suavitatem mutatur et sic ambulans super flores psallebat: *Serm. Quinqu.* 36 (p.86).

psalmista, -ae m.

Petit Ps<almista> emitti sibi lucem et veritatem:
Serm. Quinqu. 1 (p.24).

psalmus, -i m.

Est autem psallere psalmo in laudem Dei decantare, quot officio oris: *Serm. Quinqu. 9* (p.40).

psalterium, -i n.

Item a feria tertia ... dedi domino magnifico ad ludum, videlicet ad carthas vulgo ad psalterium quatuor regum fl[orens] 3: 1521 Nógrádi, *Kanisai* III,163 (p.68).

pseudopropheta, -ae m.

Sic enim demum de pseudopropheta Mahomete universaque illa barbarie cum ingenti totius reipublicae Christianae plausu et acclamatione splendidissimum triumphum reportabis: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.259.

pseudopropheta, -ae m.

Sic enim demum de pseudopropheta Mahomete universaque illa barbarie cum ingenti totius reip[ublicae] Christianae plausu et acclamatione splendidissimum triumphum reportabis: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.259.

ptheriasis, -is f.

Quin etiam singula membra propriae infestant
egritudines: caput caphelea, ... abest, ut ... pthe-
riasis: BONF. *Symp.* III,446.

ptisanarium, -i n.

Ptisanarium dicitur sic, quod post brasium vel
braxationem exponitur porcis, vulgo malatha:
XV^{ex.} FK 1966 p.331.

ptisanarium, -ii n.

Ptisanarium dicitur sic, quod post brasium vel
braxationem exponitur porcis, vulgo malatha:
XV^{ex.} FK 1966 p.331.

pubes -eris

Quod si, ut ex priscis rerum gestarum annalibus pontificiisque monumentis liquido constat, nonnulli sanctitatis vestrae predecessores quosdam non puberes, sed integrae ac maturioris etatis, non errore lapsos, sed diuturno consilio firmatos, non alieno suasu, sed suae voluntatis impulsu, nec primo tyrocinio, sed post emeritam in religione miliciam ab his tamen compedibus solutos

in pristinam libertatem publicae utilitatis provin-
ciarumque tutandarum gratia vendicarunt: 1515
Theiner, *Mon.Slav.* I p.561.

publicatio, -onis f.

Facta scilicet publicatione presentium universas
eiuscemodi monetas veteres vulgato: *1511 Szapo-
lyai oklt.* p.324.

[Szebelédi] 2015.2.16.

publice *adv.*

Feci ego de hoc et privatim, et publice, et apud pontificem, et apud cardinales omnem diligentiam: 1523 BROD. *Epist.* p.84.

publice *adv.*

Promittens idem dominus constituens mihi notario publico, tanquam publice et autentice persone sollempniter stipulanti et recipienti vice ac nomine omnium: Erdélyi, *Register* p.43.

publico, -are

Hoc presens publicum instrumentum manu propria scriptum exinde confeci, subscripsi, publicavi: Erdélyi, *Register* p.44.

publico, -are

per eosdem dominos ... infrascripti domini factores et decimatores electi et tandem ... in consistorio publicati sunt: *1521 Reg.Strig.* p.141.

publicum, -i n.

Dicitur eciam in gestis mannorum (*sic*), quod Constantinus imperator volebat, ut omnes sui essent divites de publico, quam ut ipse divicie tenerentur concludere: *XIII Madas, Serm.* p.52.

publicus, -a, -um

Hoc presens publicum instrumentum manu propria scriptum exinde confeci: Erdélyi, *Register* p.44.

publicus, -a, -um

Canonici ... in Curia Romana coram domino nostro papa et eius sacro collegio cardinalium in consistorio publico multa contra ipsum proposuerunt: *Mon.episc.Zagr.* II p.

publicus, -a, -um

Nos ... , ut saepe sumus testati, his dissidentibus exiguam admodum aut potius nullam publicae salutis et conservandae reipublicae Christianae spem habemus: 1523 BROD. *Epist.* p.71.

publicus, -a, -um *'scriptum publicum'*: közokirat?
Expedit, ut ea, que agimus, in scripta publica redigantur: 1370 Keglevich, *Garamsztb.* p.172.

publicus, -a, -um

Nichil attemptabimus, ... per quod dictum matrimonium impediri vel per fraudem aliquam publicam vel privatam consumationem ipsius matrimonii valeat irritari: 1385 Süttő, *Anjou* II p.246.

publicus, -a, -um

Publica quo in statu sint, vestra sanctitas partim ex regiis, partim ex ... baronis ... litteris intel-
liget: 1525 Theiner, *Vet.Mon.* II p.656.

publicus, -a, -um

Philomathes: Quam curam ais? Etnearches: Privatam et publicam: VALENT. ECK p.48.

publicus, -a, -um

Vestrae ... dominationi cupio legationem ...
esse faustam felicemque et pacis publicae, pro qua
vadt, impetratricem: 1525 BROD. *Epist.* p.113.

pudicitia, -ae f.

Pudicitia est virtus non solum impetum libidinis coercens, verum etiam signa cohibens: PAUL. HUNG. *Penit.* p.213.

pudititia, -ae f.

Que (*sc. B.Margareta*) ... paucis contenta verbis ... nunquam se in risum excussum (*in versione alia [Borselli]: excessivum*) resolvens virtute pre-dita pudicitie se laudari nullo modo patiebatur: *Vita Marg.* p.18.

puella, -ae f.

Item eodem die emi ad mensam puellarum et dominorum panes d<enarii> 15: 1521 Nógrádi, *Kanizsai* II,613 (p.47).

puellaris, -e

Quod ipsa ... Stephanum ... de rebus parafernalibus domine Anne, matri sue et quarta parte puellari ad semetipsam pertinente reddidisset expeditum: 1366 Keglevich, *Garamsztb.* p.144.

puellaris, -e

Licet ... racione ... rerum ... mobilium cum eadem quondam domina Anna tempore desponsationis ... eiusdem datarum, ... puta ... duarum vittarum muliebrium gemmis ornatarum, ... trium sertorum puellarium vulgo 'parta' ... quedam causa in curia nostra regia ... mota fuisset: *1526 Arch.Majténi* p.560; *Dl* 73 240.

puer, -i m.

Item ex commissione domini magnifici per puerum Stephanum misi domine gracie fl<orens>
1: 1520 Nógrádi, *Kanizsai* II,363 (p.34).

puer, -i m.

Quod nos nobili domino Wylhelmo ... et suis
pueris ac heredibus ex veri debiti causa tenemur
et obligamur in nomgentis (*sic*) florenis aureis:
1385 Süttő, Anjou II p.264; CD Hung. X/8 p.177.

puer, -i m.

Nos in quadam causa in facto cuiusdam vinee religiosorum fratrum heremitarum ordinis Sancti Pauli primi heremite de Chatka ... inter ipsos fratres heremitas ac honestam dominam ... relictam et perum filium condam Alberti Egyed de Naghrede coram religioso fratre Michaelae custode dicte ecclesie Sancti Martini alias mota et ventilata ... novum iudicium concessimus: 1497

[Szovák] 2015.2.16.

Horváth, *Pótlások* p.176.

[Szovák] 2015.2.16.

puerilis, -e

Sciendum est autem, quod in etate puerilia, in mente humili quedam sunt condemnabilia ex condicione nature, quedam ex dono gracie, quedam ex preeminencia glorie: *Serm. Quinqu. 3* (p.29).

puerilis, -e

Quia Dominus Iesus in diebus istis natus est in etate et corpore parvuli, ideo ingrediens mundum sibi similes pueros etate et corpore puerili assumpsit socios: *Serm. Quinqu. 19* (p.57).

pueriliter *adv.*

Vestigia principis sunt facta sua magnifica, que debet tegere et non iactare pueriliter: *XIII Madas, Serm. p.52.*

puerilius, -a, -um

Sciendum est autem, quod in etate puerilia, in mente humili quedam sunt commendabilia ex condicione nature: *Serm. Quinqu. 3* (p.29).

pueritia, -ae f.

Et hoc innuitur ex eo, quod sub ligwa sua dicitur habuisse mel et lac, id est puericie aptum cibum: *Serm. Qinqu.* 34 (p.83).

pueritia, -ae f.

Quoniam sciret testis, quod a pueritia et tempore iuventutis sue ... aliquando solus et unicus frater mansisset in dicto monasterio: Erdélyi, *Register* p.144.

pugil, -is m.

Ipso die duelli adveniente pugilibus partium in aream (*sic*) duelli congregentibus et dimicantibus coram nobis partes ... ipsum duellum condescendere fecerunt: *1291 Erd.Múz.* 1992 p.84.

pugil, -is m.

Factum predictarum possessionum ... per duei-
lum (*sic ed.*) inter partes, per pugiles scilicet con-
gressos ... adiudicassemus terminandum et fi-
naliter decidendum: *1291 Erd.Múz.* 1992 p.84.

pugillus, -i m.

Quantum pugillus capere poterat: GEORG. HUNG.
Tract. p.378.

pugio, -onis *m.*

Sed audivi, quod etiam alias tuleris contra me pugionem ad malefaciendum michi: *1515 Reg.Strig.*
p.111.

pugna, -ae f.

Et cum aliquando in ludo ad verba contentiosa venissent, se invicem ad capillos traxissent, et sese mutuo manibus, palmis pugnisque percussissent: Erdélyi, *Register* p.139.

pugno, -are

Quod ... praedicti domini ... blande et honeste loquendo dixissent, quod non venissent pugnare: 1449/XVIII Zimmermann, *Urkb.* V p.268.

pulcher, -a, -um

Quem fortuna pulchrę Viennę rectorem et lectorem praebuit: 1516 TAUR. *Epist.* 2 (p.174).

pulcher, -a, -um

Credo illum ipsum, qua iam pridem venerat, pulchram Viennam paulo nummatiore propediem repetiturum: 1514 TAUR. *Epist.* 1 (p.129).

pulchre *adv. comp.*

Quatenus mox agnitis praesentibus una cum vestris gentibus quanto decentius et pulchrius poteritis, more exercituantium versus civitatem Casoviensem ... vos transire debeatis: 1411 Kato-
na, *Hist.crit.* XII p.40.

pulchre *adv.*

Quatenus mox agnitis praesentibus una cum vestris gentibus quanto decentius et pulchrius poteritis, more exercituantium versus civitatem Casoviensem ... vos transire debeatis: 1411 Kato-
na, *Hist.crit.* XII p.40.

pulliculus, -i m.

Item feria quinta ... emi in Sar pulliculos d<enarii>
18: 1520 Nógrádi, *Kanizsai* II,134 (p.21).

pulliculus, -i m.

Item eodem die dispensatori ad coquinam ad emendos pulliculos dedi d<enarios] 25: 1521 Nógrádi, *Kanizsai* III,1037 (p.112).

pullulus, -i m.

Item in festo ad vincula Beatorum Petri et Pauli apostolorum singuli colonorum domus habentes dant pro muneribus unum pullulum et duos panes: *1524 SMM* 1981 p.33.

pullus, -i m.

Item feria tertia ... emi ad coquinam domini magnifici pullos aucarum 15: 1520 Nógrádi, *Kanizsai* II,90 19).

pulmo, -onis *m.*

Quin etiam singula membra propriae infestant egritudines: caput caphelea, ... pulmonem peripneumaticon ... abest: BONF. *Symp.* III,444.

pulso, -are

Quod dicti fratres ... diebus festis pulsassent hora solita pro matutinis et aliis horis canonicis decantandis: Erdélyi, *Register* p.133.

pulso, -are

Ad inquietudines et differentias inter Franciae et Angliae regna resurgentes mitigandas Karolum regem Francorum multa diligentia pulsavimus, ut ad pacis solidae reformationem cum ... Angliae ... rege ac domino Hiberniae ... iniendae animum flecteret: 1416 Katona, *Hist.crit.* XII p.250.

pulsus, -us *m.*

Domini capitulares ad pulsum campane de more
consueto capitulariter congregati (*sc. sunt*): 1520
Reg.Strig. p.133.

pulus, -us *m.*

Idem ... ex adversa acie pulsu lanceali evulsio-
nem quattuor dent<i>um suorum sustinentem
(sic ed.) viriliter dimicans eundem ... dominum
suum ... a necis periculo exemisse dignoscitur:
1349Erd.oklt. III, 533.

pulver, -eris *m.*

Deus Optimus Maximus Sanctitatem Vestram
... incolumem conservare dignetur, cuius pedum pulveribus me humillime commendo: 1518
Bessenyei, *Lettere* p.13.

pulvinar, -aris *n.*

Quod ipsa domina Margaretha ... pro filia sua Elena vocata unam rubeam reverendam ac unam cistam, manutergia et alia, que in ipsa cista continebantur, item unum pulvinar magnum proprie 'derekal' vocatum, unum cervical ad nobiles pertinentes ... testamentarie legavisset: 1438 *Dl* 26 603; cf. *Lex.Hung.* p.150.

pulvinar, -is *n.*

Item lego honorabili Francisco plebano meo de Zaak tres florenos auri et unum pulvinar cum lin-teamine ac unam dwhnam: 1477 Neumann, *Korlátköviek* p.181.

pulvinaris, -e

Licet ... racione ... rerum ... mobilium cum eadem quondam domina Anna tempore desponsationis ... eiusdem datarum, ... puta ... duarum vittarum muliebrium gemmis ornatarum, ... cooperimentorum pulvinarium ... quedam causa in curia nostra regia ... mota fuisset: 1526 *Arch.Majténi* p.560; *Dl* 73 240.

pulvis, -eris f.

Que (*sc. B.Margareta*) ... vestes habitus sui, si de panno notabiliter precioso supra alias coevas suas fuissent, erubescibat portare et, si quando cogebatur ob reverentiam parentum, scalaribus coquinae, ablutionibus ollarum et ceterorum vasorum pulveribusque scopatorum denigrare festinabat: *Vita Marg.* p.18.

pulvis, -eris *m. címzésben*

Post servitutis meae perpetuae ad pulveres pedum vestrae sanctitatis beatorum humillimam commendationem: 1524 BROD. *Epist.* p.103.

pulvis, -eris *m.*

Eis ... iussi dari pulveris perfecti ad tormenta impellenda libras mille, sulphuris praetera libras decies mille, salis nitri quinquies mille, quibus ex rebus pulvis, si esset opus, confici posset: 1515 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.855.

pulvis, -eris *m.*

Ut vos appromptuare cum hominibus, quampluribus poteritis, etiam cum omnibus attinentiis, pioxidibus, sagittis, pulveribus et ad nos obsidionem castris Wywar venire velletis: *1461 Szapolyai oklt.* p.55.

pulvis, -eris *m.*

Simul cum magistro bombardario ac pulveribus
lapidibusque etiam ferreis ac ceteris attinentiis
preordinare: *1511 Szapolyai oklt.* p.325.

pulvis, -eris *m.f.*

Et hoc dicit (*sc. Dominus*) in reprehensionem hominum negligencium, qui cingulis laxatis et tunicis remissis percuciant pulveres, sicut cauda vulpis: *Serm. Quinqu. 33* (p.82).

punio, -ire

Ne rustici supradicti opprimerentur et duppliciter
punirentur: 1515 Horváth–Neumann–Pálosfalvi–C.
Tóth, *Levelesláda* p.101.

[Szovák] 2015.2.16.

punio, -ire

Sic magnates et principes transgrediuntur legem, nec capiuntur aut puniuntur, homines autem minores per legem puniuntur: Szilády, *Temesvári* p.36.

punio, -ire

Ut ipsi ... vos et quemlibet vestrum eis modo praemisso renitentem ... tanquam rebelles ... in personis et rebus punire castigareque ... valeant atque possint: 1514/? Wenzel, *Dóczyak* p.68.

punitio, -onis f.

Viciosum et punitione dignum arbitror eius (*sc. virginis Mariae*) laudes tacere: Szilády, *Temesvári* p.9.

pupillus, -a, -um

Magister Nicolaus ... donat domum suam ...
domine Potentiane ... ac Iohanni et Anne pu-
pillis: *1515 Reg.Strig.* p.113.

puplico, -are

Item si modo non vis confiteri, tunc confiteberis nolens, quando in toto mundo puplicabitur: PAUL. HUNG. *Penit.* p.201.

puppis, -is f.

Puppibus opponunt validas in gurgite puppes:
IAN. PANN. *Paneg.* 3,2,210.

purgator, -oris *m.*

Item eodem die cordas 'hars' pro purgatore fomorii emi d<enarii> 3: 1521 Nógrádi, *Kanizsai* IV,45 (p.116).

purgatoria, -ae f.

Item feria secunda ... dedi <pro> purgatoria armorum (*sic, recte: armorum*) fl<orenium> 1: 1521 Nógrádi, *Kanizsai* III,272 (p.73).

purgo, -are

Nisi prius spolium predictum per ipsos observantes purgatum fuerit: Erdélyi, *Register* p.40.

[Hegy] 2015.2.16.

purgo, -are

Item feria quarta ... pro septem (sic ed.) mulieribus, que purgaverunt flores, dedi denarios]
14: 1521 Nógrádi, *Kanizsai* III,909 (p.104).

puritas, -atis f.

inter quos idem Stephanus comes prae ceteris suis participibus velut aurum puritatis suae splendore ceterorum metallorum praecellens nitorem ... studuit nobis complacere: 1424 Katona, *Hist.crit.* XII p.430.

puritas, -atis f.

Ad puritatem pertinet integritas matris, ad humilitatem paupertas prolis, ad dignitatem laudacio milicie celestis: *Serm. Quinqu.* 13 (p.47).

puritas, -atis f.

In hoc ewangelio ad laudem nativitatis Christi proponuntur quedam pertinencia ad puritatem, quedam ad humilitatem: *Serm. Quinqu.* 13 (p.47).

puritas, -atis f.

Inter quos idem Stephanus comes prae ceteris suis participibus velut aurum puritatis suae splendore ceterorum metallorum praecellens nitorem ... studuit nobis complacere: 1424 Katona, *Hist.crit.* XII p.430.

puritas, -atis f.

Primus testis ... ad consciencie sue puritatem
fessus fuisset, quod *etc.*: 1519 *Arch.Majtényi* p.503.

purpureus, -a, -um

Licet ... racione ... rerum ... mobilium cum eadem quondam domina Anna tempore desponsationis ... eiusdem datarum, ... puta ... duarum vittarum muliebrium gemmis ornatarum, ... trium supperlectilium purpureorum deauratorum ... quedam causa in curia nostra regia ... mota fuisset: *1526 Arch.Majténi* p.560; *Dl 73 240*.

purpuro, -are

Sanguine innocentum et occisorum plateas suas
et eorum purpurando et plures ex eisdem verbe-
rando acriter et detinendo: *1422 Mon.episc.Zagr.*
VI p.70.

purus, -a, -um

Reliqua suppleat dominorum iudicum peritia et industria ac rerum experientia singularis, de quorum pura conscientia nemo dubitare potest: Erdélyi, *Register* p.49.

purus, -a, -um

Et hoc notatur, cum dicit (2 Cor. 4,6): De tenebris, id est post tenebras, id est post nichil, ut tenebra ponatur pro pura privacione, ut nichil ante fuerit, et prepositio dicat ordinem, non materiam: *Serm. Quinqu. 37* (p.87).

pusilla, -ae f.

Item feria secunda Carnis privii (sic ed.) est iniciatum unum vas vini dominis et pusillis et est de Khwesd 1: 1520 Nógrádi, *Kanizsai* II,267 (p.29).

pusillanimis, -e

(*sc. Reprobi*) sunt ... super ceteros infirmi, debiles, ignobiles, difformes, timidi, pusillanimes, materiales, ydeote et omnibus aliis defectibus habundantes: GEORG. HUNG. *Tract.* p.344.

pusillanimis, -e

Et hoc faciebat non ut pusillanimis propter timorem passionis, sed pro cautela defensionis, ut Christianos, quos in tormentis videbat deficere, confortaret: *Serm. Qinqu. 32* (p.80).

pusillanimitas, -atis f.

De tristitia oriuntur. VI. malitia. rancor. pusillanimitas: PAUL. HUNG. *Penit.* p.195.

pustula, -ae f.

Quin etiam singula membra propriae infestant
egritudines: caput caphelea, ... abest, ut ... pu-
stulae: BONF. *Symp.* III,446.

puto, -are

Puto vestram ... dominationem intellexisse ...
Poloniae regem cum magistro Prussiae perpetuam
inivisse pacem: 1525 BROD. *Epist.* p.112.

puto, -are

Si quid aliud orator vel procuratores nostri agendum putabunt, agere non graveris: 1525 BROD.
Epist. p.116.

puto, -are

Puto vestram ... dominationem intellexisse mentem sanctissimi domini nostri de persona mea cum vestra ... dominatione mittenda: 1525 BROD. *Epist.* p.113.

puto, -are

Cardinalem Volterranum ob suspicionem Siciliae ad defectionem sollicitatae et rerum novarum motus in custodiam ... coniectum puto maiestatem vestram iam pridem intellexisse: 1523 BROD. *Epist.* p.72.

putredo, -inis f.

Considera multitudinem morientium et dispositionem eorum in sepulchris et deformationem: quomodo pleni sunt vermibus et serpentibus, facies deturpate flegmate, pleni omni putredine et fetore: GEORG. HUNG. *Tract.* p.413.

pyramis, -idis *f.* (piramis)

Vidit etiam testis eosdem fratres ibidem lusisse
ad piramides et etiam ad cartas: Erdélyi, *Register*
p.191.

pyxis, -idis f.

Nos ... agilem Thomam Polgár vaivodam Pharaonum una cum aliis Pharaonibus sub XXV. territoriis et conductu sive comitiva sua vagantibus ab aliorum vaivodarum Pharaonum in hoc regno nostro Hungariae vagantium contubernio et societate segregavimus atque pro faciendis globulis pyxidum sive aliis instrumentis ad belli usum necessariis ad servitia fidelis nostri ... Sigismundi episcopi ... deputavimus: 1496 Katona, *Hist.crit.*

XVIII p.54.

[Szovák] 2015.2.16.

pyxis, -idis *f.* (pixs)

Ut vos appromptuare cum hominibus, quampluribus poteritis, etiam cum omnibus attinentiis, pixidibus, sagittis, pulveribus et ad nos obsidionem castris Wywar venire velletis: *1461 Szapolyai oklt.* p.55.

pyxis, -idis f.

Nos ... agilem Thomam Polgár vaivodam Pharaonum una cum aliis Pharaonibus sub XXV. tentoriis et conductu sive comitiva sua vagantibus ab aliorum vaivodarum Pharaonum in hoc regno nostro Hungariae vagantium contubernio et societate segregavimus atque pro faciendis globulis pyxidum sive aliis instrumentis ad belli usum necessariis ad servitia fidelis nostri ... Sigismundi

episcopi ... deputavimus: 1496 Katona, *Hist.crit.*
XVIII p.54.

[Szovák] 2015.2.16.

pyxsis, -idis f.

Tot igitur morborum genera patimur, ut totidem Pandoram in brevi pyxide, ... Iovis ira ad mortales vix deferre potuisse credamus: BONF., *Symp.* III,447.

quadraginta *num.*

Mirror, Etnearche, quum homo sis annos vixdum quadraginta natus, caput tamen et barbam tanta canicie et frontem rugarum asperitate obseptam habeas, ut te octogenarium facile existimemus omnes: VALENT.ECK p.48.

quadrans, -tis

Capitaneus ... eosdem ... tamdiu in diris vinculis tenuit, quousque nummum reddiderunt quadrantem: 1450 Neumann, *Korlátköviek* p.174.

quadriennis, -e

Item quadriennes vituli cum tribus vaccis XII:
1483 Dl 56161 fol. 1^r.

[Szovák] 2015.2.16.

quadrimestris, -e

Quitquid temporis ultra dictum spacium quadrimestre pro recuperacione eorundem locorum curret: 1491 Katona, *Hist.crit.* XVII p.208.

quadriplico, -are

Quod specialitas generalitati non deroget, nec econtra ad prosequendum et pertractandum causam predictam ... libellum seu libellos et quascunque alias petitiones verbo vel in scriptis dandum ... exceptiones ... quadruplicandum: Erdélyi, *Register* p.42.

quadruplex, -icis

Est autem quadruplex oleum: *Serm. Quinqu.* 4
(p.33).

quadruplex, -icis

Salvat autem nos Christus quadruplici lavacro, scilicet unda lacrimacionis in contricione: *Serm. Quinqu. 27* (p.71).

quadruplex, -icis

Est autem quadruplex oleum. Primum est gratie iustificatricis, de quo dicitur Is. X.: "Computrescet iugum," scilicet peccati, "a facie olei," scilicet gratie Dei: *Serm. Quinqu.* 4 (p.33.

quadrupliciter *adv.*

Sciendum est autem, quod servus dicitur quadrupliciter: *Serm. Quinqu. 21* (p.61).

quaero, -ere, quaesivi, quaesitus

Aliae ... salutis viae vestris maiestatibus quaerendae sunt: 1523 BROD. *Epist.* p.84.

[Monostori] 2015.2.16.

quaero, -ere

Quia ipse d<ominus> rex Poloniae ... castra quoque Nester et Kiliae, quae sunt prope castra caesareae m<aiestatis>, quaesiverit expugnare: 1496 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.44.

quaero, -ere

Magister Georgius, ... quod malum querebat,
palam significabat: *1425 Pozsonyi vizsály* p.262.

quaero, -ere

quia ipse d[ominus] rex Poloniae ... castra quoque Nester et Kiliae, quae sunt prope castra caesareae m[aiestatis], quaesiverit expugnare: 1496 Kato, *Hist.crit.* XVIII p.44.

quaestio, -onis *f.*

Quod si ipse unquam in posterum occasione dic-
torum malorum sedatorum contra ... Stepha-
num ... questionem moveret litigiosam: 1379
Keglevich, *Garamsztb.* p.204.

quaestio, -onis *f.*

Hoc libro, quantum Deo propitio iuvante valebo, divine charitati et redilectionis incendio per quaestiones etiam scholasticas studiose conabor insistere pro devotionis incitamento: Szilády, *Temesvári* p.54.

qualis, -e

Qualis itaque sit et quibus praeditus moribus,
... ex infra scripto epigrammate ... poteris ad
unguem usque cognoscere: 1514 TAUR. *Epist.* 1
(p.129).

qualitas, -atis f.

Cum nos ad facies predictorum quinque iugerorum terrarum ... permutatim traditorum ac etiam preceptorum decem iugerorum terrarum ... discretos viros ... concanonicos nostros ad prehabitorum qualitates, valores et utilitates con-
tuendum et inspiciendum ... duxissemus trans-
mittendos: *1380 Veszpr.okl.* II p.317.

qualitercumque *adv.*

Alioquin nec aliud facere possum, nisi ut ipsa debita mea, qualitercumque potero, rehabeam: 1468
Zimmermann, *Urkb.* VII p.366.

quam primum

Velim, si tantillum gratiæ tuę habere possem, mihi quam primum rescriberes: *1514 TAUR. Epist. 1* (p.130).

quam

Sed nunc sede vacante plura, quam alias, licent:
1523 BROD. Epist. p.79.

[Monostori] 2015.2.16.

quam *adv.*

Sed de his satis, scio enim veritatem scribere
quam sit periculosum: 1523 BROD. *Epist.* p.79.

quam *adv.*

In tanta ... rerum omnium desperatione ac principum Christianorum vel discordia, vel negligentia, sedis etiam apostolicae vel paupertate, vel tarditate quid posset ... vestra maiestas melius suo ... nepoti consulere, quam ut iam tandem tentatis omnibus, quae tentari potuerunt, de salute regnorum suorum aliter cogitaret?: 1523 BROD. *Epist.* p.74.

quam *abs.: mintsem?*

Dicitur eciam in gestis mannorum (*sic*), quod Constantinus imperator volebat, ut omnes sui essent divites de publico, quam ut ipse divicie tenerentur concludere: *XIII Madas, Serm. p.52.*

quamprimum *adv.*

Quod ... existimarem ... nihil esse salutaris,
quam ut vestra maiestas mitteret quamprimum
oratores suos: 1523 BROD. *Epist.* p.74.

quamprimum *adv.*

Quidquid erit, vestram maiestatem curabo quamprimum facere certiorem: 1523 BROD. *Epist.* p.79.

quamprimum *adv.*

Tamen quamprimum cum eisdem concordare posset, statim vellet accipere sacramentum Eucharistie: Erdélyi, *Register* p.106.

quamprimum *adv.*

Curetis, quam primum poteritis, secum constitui:
1515 Horváth–Neumann–Pálosfalvi–C. Tóth, *Le-
velesláda* p.103.

quamvis *coni.*

Quamvis nescimus, quid in tanta nostra molestia subditorumque nostrorum perturbatione scripserimus aequo asperius: 1523 BROD. *Epist.* p.75.

quamvis *coni.*

Quamvis iter sit et longum et laboriosum, praesertim hoc anni tempore: 1525 BROD. *Epist.* p.113.

quando *coni.*

Dicens, quod si aliud in communi agi contingat, hoc sibi obesse et preiudicare non possit, quando totum ius suum indebitum (*sic ed., recte: in debitum*) statum possit et valeat reducere modo et ordine, quibus foret opportunum: 1340 Diaconescu, *Documente* p.29.

quandoquidem

Quandoquidem tot eius cervici impendent curae,
quot membris est praefectus: VALENT. ECK p.48.

quandoquidem *coni.*

Quandoquidem nimio plus patienter et mansue-
te, quam ab ipsis subditis nostris ac aliis nobis
consulebatur, negotium hoc tractavimus: 1523
BROD. *Epist.* p.75.

quandoquidem

Quandoquidem hoc uno monumento non modo Augustinum a mortalitate asseres, verum etiam nomen tuum nullo unquam tempore intermoriturum posteritati clarum reddes: 1516 TAUR. *Epist.* 2 (p.174).

quantitas, -atis *f.*

Plebanus ... quendam balneatorem ... capituli furtive de dicto Vesprimio cum quibusdam rerum quantitibus recessum ... reddere nolisset: *1378 Veszpr.okl.* II p.315.

quantitas, -atis f.

Quatinus ... aliquam pecunie quantitatem nobis transmittere vero non postponatis: *a.1400 Veszpr.okl.* II p.365.

quantitas, -atis f.

Quod ... frater suus carnalis quandam pecuniarum quantitatem ab universis iobagionibus ipsorum ipsos communiter tangentibus ad presens extorqueretur: 1380 Keglevich, *Garamsztb.* p.205.

quantocius *adv.*

(*sc. Dominus*) rogans per nomen Dei et Mechemeti me adiurans, ut quantotius redirem: GEORG. HUNG. *Tract.* p.410.

quantotius *adv.*

Quantotius poteritis, litteris vestris nos informare
velitis, quid in hoc facto facere pretenditis: 1423
Pozsonyi vizsály p.253.

quantuluscumque, -acumque, -umcumque (quantuluscunque)

Neque ulla ratione magis poterit vestra maiestas suam in me gratiam ostendere, quam si servitute mea quantulacunque uti fuerit dignata: 1525
BROD. *Epist.* p.110.

quantuluscunque, -a, -um

Iccirco talem te erga illum geras, ut hanc meam (quantulacunque sit) commendatiunculam sentiat cognoscatque sibi non parum profuisse: 1514 TAUR. *Epist.* 1 (p.129).

quantum

Quantum ad dicam seu taxam scribitis, quod litteras quittantias regie maiestatis exhibuistis etc., curetis taxam ipsam percipere: 1515 Horváth–Neumann–Pálosfalvi–C. Tóth, *Levelesláda* p.103.

quantum *adv.*

Quantum ad statum meum tantum valeo in ecclesia, sicut vos in statu vestro: *1425 Pozsonyi vizály*
p.263.

[Szovák] 2015.2.16.

quantum *interrogat.*

Facile (*sc. credere potes*), modo quantum laboris
populi praefectum subire oporteat, ad amussim
examinaris: VALENT.ECK p.48.

quantus, -a, -um

Attendentes, quantis nobis viri spectabiles, ...
affines nostri carissimi astiterunt obsequiis, ...
eisdem ... statuimus de camera nostra regia sol-
vi debere florenos decem milia auri: *1385 Süttő,
Anjou II p.271.*

quantus, -a, -um

Scis, ... quantas nos hic citra ullius auxilium calamitates sustineamus: 1525 BROD. *Epist.* p.116–17.

quare *adv.*

Quare dicti fratres ... tot auderent facere negligentia: Erdélyi, itRegister p.116.

[Hegyí] 2015.2.16.

quare

Quare mihi persuasum habui, tibi illum (ut erat hominum studiosorum amantissimus) plurimas suas epistolas misisse, quarum mihi a te copiam fieri peto, et si permiseris obsecro: 1516 TAUR. *Epist.* 2 (p.174).

quarta, -ae f.

Conductiones anni 1495. Quartas frugum cultelli Budensis hoc anno arendavimus Clementi provisorio castri Wesprimiensis fl. 26, de quibus solvit fl. 20: *1495 Lib.divis. Vespr.* p.5.

quarta, -ae f.

Cum comes Byter et Mycou ... relictam comitis Petri ... super factoquarundam prosessionum (*sic*) ... eidem domine pro dote sua et quarta filiarum suarum ac pro concambio emptitiarum et acquisitarum prosessionum ... devolutarum si-bique per comitem Petrum, maritum suum legatarum traxissent in causam: *1291 Erd.Múz.* 1992 p.84.

quartale, -is n.

Tamen quia vestra amicitia ipsas urburas huius anni comparavit (*Emericus thezaurarius*), ipsas usque completum quartale anni ita recipere debetis (*sc. Iohanni Thocklar*): 1463 Szapolyai oklt. p.82.

quartalis, -e

Item feria tertia ... Stephanus Palotas ad coquinam quartalem bovis emit: 1521 Nógrádi, *Kanizsai* III,732 (p.98).

quartalitium, -ii n.

Comites ... super totali iure nostro quartalitio
seu quarta nostra puellari: *1512 Szapolyai oklt.*
p.329.

quartarius, -a, -um *adj.*

(De patrimonio materno iure) quartarius: 1414
Zsigm. oklt. IV,1960.

quartarius, -i m.

Quia ... super diversis, inter cetera videlicet decimis ... ac eciam recta et equali medietate decimarum de vineis territorii vici Latinorum ipsis dominis canonicis et capitulo ac quartariis provenire debentibus ... materia questionis inter ipsas partes satis dure et acriter ... vertebatur:
1391 Mon.episc.Zagr. II p.326.

quartus, -a, -um

Quartus testis ... interrogatus respondit se habere in etate triginta duos annos: Erdélyi, *Register* p.59.

quartus, -a, -um

Cuius pater carnalis Ungarorum illustris rex Wella quartus, avus rex Andreas tertius, ... frater vero uterinus rex Stephanus quintus extiterunt: *Vita Marg.* p.17.

quasi

Frequenter enim inter ameros (*ed.corr.:* amaros) cordis gemitus et singultus, ut compertum est, quasi quodammodo extra se rapta lacrymosas rumpebat (*sc. B.Margareta*) in voces: *Vita Marg.* p.19.

quasi coni.

Que (*sc. B.Margareta*) ... orabat assidue quasi sine intermissione: *Vita Marg.* p.19.

quasi conii.

Quasi haec sit voluntas nostra, ut ea *loca conventualium* illi potius haberent: 1525 BROD. *Epist.* p.109.

quasi

Neque accipiat haec maiestas vestra perinde, quasi ego consulere aliquid audeam vestrae maiestati, alioquin sapientissimo et omnia per se prudentissimo consideranti: 1523 BROD. *Epist.* p.73.

quatenus

Quatenus labores inceptos ... invigilare debeatis: *1514 Szapolyai oklt.* p.355.

quatenus

Quatenus ea, que nomine nostro vobis dixerint,
et credere et facere modis omnibus debeatis: *1516*
Szapolyai oklt. p.381.

quatenus *adv.*

Pretactas litteras ... eatenus, quatenus collatio dicti fundi ... et litterarum ... emanatio rite et legitime facte existunt, eidem domino ... plebano ... confirmamus: 1343 Mészáros, *Visegrád* p.110.

quatenus *adv.*

In causa scientie, quatenus audivit testis prout et secundum quod deposuit: Erdélyi, *Register* p.54.

quatenus *coni.*

Quatenus illis verbalem tuam correptionem impertias: 1516 TAUR. *Epist.* 2 (p.174).

quatenus *coni.*

Supplicatur maiestati vestrae in personis fidelium eiusdem ... in eo humillime, quatenus dignetur maiestas vestra ... fassioni et perpetuae venditioni ... gratum praebere consensum: 1524
BROD. *Epist.* p.105–106.

quater

Quantum quater sagittari potest: *1419 Zsigm.oklt.*
VII,329.

[Szovák] 2015.2.16.

quater

Ille ubi directum sublimi laetus obivit / ter quater
agmen equo: IAN. PANN. *Paneg.* 3,2,74-75.

quatriduo

Quo quidem apud nos hic agente supervenit hoc quatriduo denuo et iam tertio orator ... imperatoris: 1509 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.571.

quattuor *num.*

Non morieris, inquit, usque ad proxima quattuor tempora: Szilády, *Temesvári* p.6.

quemadmodum

Reducatur vestri in memoriam, quemadmodum
Budae vobis existentibus quibusdam commissum
extitit, ut *etc.*: 1464 Zimmermann, *Urkb.* VI p.182.

quemadmodum

Quemadmodum tu ex epistola mea cognosces:
1516 TAUR. Epist. 2 (p.174).

quercetum, -i n.

Sibi ... terras ... cum eorum omnibus appertinentiis, censibus *etc.* ... molendinis et emolumentis, quercetis, pinetis, virgultis, gaiis (ed. addit: plagis), miricis (ed. addit: locis incultis), aucupationibus, venationibus, exactionibus ordinariis, attinentiis et appendiis universis ... obligavimus: 1412 Katona, *Hist.crit.* XII p.128.

quercetum, -i n.

Sibi et eius successoribus ... terras ... cum eorum omnibus appertinentiis, censibus, fructibus, redditibus, proventibus, iurisdictionibus temporalibus, possessionibus, agris, pratis, lignis, piscinis, lacubus, silvis, nemoribus, mellificiis, piscaturis, paludibus, aquis et aquarum decursibus, molendinis et emolumentis , quercetis, pinetis, virgultis, gaiis (*ed. addit: plagis*), miricis (*ed. ad-*

dit: locis incultis), aucupationibus, venationibus, exactionibus ordinariis, attinentiis et appendiis universis ... obligavimus: 1412 Katona, *Hist.crit.* XII p.128.

quercinus, -a, -um

Cursus ... metarum ... is est, quod sub monte Mochk nuncupato in parte orientali sub arbore quercina esset meta terrea: 1369 Keglevich, *Garamsztb.* p.162.

querela, -ae f.

Ut ipse querelas cunctorum nostrae ordinariae iurisdictioni subiectorum forum ecclesiasticum dumtaxat respicientes audire ... possit: 1443
Zimmermann, *Urkb.* V p.122.

querela, -ae f.

Si quis ex vobis cum nostris hominibus aliquid actionis aut querelae habet: 1460 Zimmermann, *Urbk.* VI p.78.

querela, -ae f.

Fuit nobis cum maxima querela pro parte prioris, fratrum et conventus Sancte Marie de Kermend Wesprimiensis diocesis expositum: Erdélyi, *Register* p.9.

querela, -ae f.

Provideatis solum modo ad facta nostra, modicum eorum querelas curetis: Horváth–Neumann–Pálosfalvi–C
Tóth, *Levelesláda*

querela, -ae f.

Recolimus vos contra et adversus Iohannem Ze-
kel, servitorem nostrum nobis plurimas porrexis-
se querelas: *1513 Szapolyai oklt.* p.339.

querelor, -ari

Ut de hoc ipsi cives certificati facilius possint evadere, si qui fuerint querelantes: *1343 Mon.civ.Zagr.*
I p.159.

querimonialiter *adv.*

quia nunc Demetrius iuratus ... cives dampna plurima post festivum recessum et reditum nostrum per nostros sequaces ... passos extitisse querimonialiter propalabat: *1345 Mon.civ.Zagr. I p.179.*

queror, -i, -questus sum

Quae fortassis subditi caesaris contra finitimos regiae maiestatis subditos et familiares questi extitissent: 1496 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.40.

queror, -i, -questus sum

quae fortassis subditi caesaris contra finitimos regiae maiestatis subditos et familiares questi extitissent: 1496 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.40.

queror, queri, questus sum

De negotio vero Prutenico repetivit illa eadem, quae superioribus diebus dixerat, ... multa tamen questus de magistro, qui sede apostolica inconsulta religionem a sola sede apostolica dependentem hoc pacto profanavisset: 1525 BROD. *Epist.* p.119.

queror, queri, questus sum

In sede ... apostolica, vel quod sit mala Leonis pontificis administratione, quod multi queruntur, penitus exhausta, vel quod in excusationem suam hoc utatur praetextu, parvam admodum spem nobis esse ponendam: 1523 BROD. *Epist.* p.73.

querulor, -ari

Nos, licet inviti, eodem (*sic, recte forsā: eidem*) domino vestro querulari oportet: 1460 Zimmermann, *Urkb.* VI p.78.

querulose *adv.*

Quod Stephanus ... nobis per modum protestationis querulose proposuit isto modo, quod *etc.*:
1369 Keglevich, *Garamsztb.* p.169.

querulosus, -a, -um *adi.*

Quatenus rumores et clamores querulosi sepius exorti fuissent neglecte in populo contra predictos fratres pro eorum tali negligentia: Erdélyi, *Register* p.112.

questus, -us *m.*

Neque pro hac re ipsam aplus (sic) ad nos questum aut supplicationem mittere audeatis: *1518 M.Sion* 1867 p.61.

questus, -us *m.*

Neque pro hac re ipsam aplus (*sic*) ad nos questum aut supplicationem mittere audeatis: 1518
M.Sion 1867 p.61.

qui, quae, quod következményes mellékértelmű
vonatkozó alarendelő mellékmondatban
Etsi alioquin non erat magnopere, quod scribe-
rem: 1525 BROD. *Epist.* p.112.

qui, quae, quod

Ego nihil potuissem audire, quod me inter tot metus magis recreare potuisset et quod existimassem ad praesentem rerum nostrarum statum esse magis accomodatum: 1523 BROD. *Epist.* p.73.

qui *interrogat.*

Qui hoc credam?: VALENT. ECK p.48.

quidam, quaedam, quoddam

Scire ... te velim ... me hospitem quendam ...
reperisse adeo cupidum, adeo frontis perfricatę
hominem, ut non sit satis aestimare: *1514* TAUR.
Epist. 1 (p.129).

quidem

Plato ... beatas fore civitates dixit, ubi vel sapientes imperitarent, vel principes ipsi iugem philosophiae operam impenderent, et id omnium recte philosophantium iudicio vere quidem: VALENT. ECK p.40.

quidem

Quem tibi ita commendo, ut maiore diligentia
quidem commendare non possim: 1516 TAUR.
Epist. 2 (p.174).

quiennis, -e

Item vitulli quiennes cum duobus tauris X: 1483
Dl 56161 fol. 1^r.

quieo, -ire

Ideo nos eundem Michaellem super restitutione predictorum trium milium florenorum auri quitum, ... reddidimus: *1516 Szapolyai oklt.* p.380.

quies, -etis f.

Fuit nobis cum maxima querela pro parte prioris, fratrum et conventus Sancte Marie de kermend Wesprimiensis diocesis expositum, quod licet bene, quiete ac honeste semper vixerint: Erdélyi, *Register* p.30.

quies, -etis f.

Bonorum virorum, qui pro patria, pro religione
morti se devoverunt animas de vinculis corporis
ferro absolutas purum illud ethereum nullarum
luce refulgens in celestibus suscipit habitaculum
hospicio quodam superne quietis: *Serm. Quinqu.*
15 (p.50).

quies, -tis f.

Nunquam enim singularis vel sola extra dormitorium nisi ratione compassionis et quietis sororum se comitantium esse volebat (*sc. S.Margareta*): *Vita Marg.* p.19.

quiesco, -ere

Franciscus ... episcopus ... commendavit corpus ... terrae, unde sumptum est, humandum in ecclesia sua cathedrali Sancti Michaelis archangeli, tandem vero finito sacello Sanctae Annae ad latus ecclesiae cathedralis erecto transferendum et in domino Iesu quiescendum: *1524 Bunyitay, Gyulafehérvár p.27; Dl 89199.*

quiesco, -ere

Habentes eterna bona quieverunt activitate desiderandi: *Serm. Quinqu.* 17 (p.54).

quiesco, -ere

Franciscus ... episcopus ... commendavit corpus ... terrae, unde sumptum est, humandum in ecclesia sua cathedrali Sancti Michaelis archangeli, tandem vero finito sacello Sanctae Annae ad latus ecclesiae cathedralis erecto transferendum et in domino Iesu quiescendum: *1524 Bunyitay, Gyulafehérvár* p.27. = DL 89199.

quietantia, -ae f.

Quod vobis superinde sufficientem quietantiam
daremus: 1469 Zimmermann, *Urkb.* VI p.390.

quietatio, -onis *f.*

Ut ... sibi dignaremur de quietationum litteris
paterne providere: 1387 Süttő, *Anjou* II p.441.

quietator, -oris m.

Ad quam requiem eciam nos perducatur precibus apostoli quietator animarum, Iesus Christus: *Serm. Quinqu. 1* (p.26).

quieto, -are

Super quo idem dominus Albertus eundem dominum Benedictum quietat: 1496 Wagner, *Anal.* III p.171.

quietudo, -inis f.

Qua (*sc. die*) exteris eciam et ceteris ex regalibus privilegiis nundinarum tempore ibidem asuete habitarum pax datur et status, tranquillitas omnibus servatur, ymmo quietudo criminosis illibata: *1422 Mon.episc.Zagr. VI p.69.*

quietus, -a, -um

Iste dantur in celo, ubi est sabbatum delicatum (*Is 58,13*), id est ocium quietum et solaciosum: *Serm. Quinqu. 12* (p.46).

quingenta

In his quingenta milibus ducatorum, quod ... legatus habet in potestate, adversus hostem potentissimum leve admodum et perexiguum habebimus praesidium: 1524 BROD. *Epist.* p.86.

quinque

Que (*sc. B.Margareta*) cum esset annorum vix
quinque: *Vita Marg.* p.18.

quinque num.

Cuius (*sc. Iesu Christi crucifixi*) quinque vulnerum loca perfusis sepius hora lacrimis deosculabatur (*sc. B.Margareta*): *Vita Marg.* p.19.

quinquennium, -i n.

Idem Nicolaus ... cum Venetis antelatis, licet multis recentibusque iniuriis et damnis laesis et asperatis treugas quinquennii hinc inde pacifice durandas sui industria consilii stabilivit: 1439 Katona, *Hist.crit.* XII p.152.

quinquennium, -i n.

Idem Nicolaus ... cum Venetis antelatis, licet multis recentibusque iniuriis et damnis laesis et asperatis treugas quinquennii hinc inde pacifice durandas sui industria consilii stabilivit: 1439 Katona, *Hist.crit.* XII p.152.

quintus, -a, -um

Cuius pater carnalis Ungarorum illustris rex Wella quartus, avus rex Andreas tertius, ... frater vero uterinus rex Stephanus quintus extiterunt: *Vita Marg.* p.17.

quisnam, quidnam

Quisnam rei exitus sit futurus, ignoramus: 1525
Theiner, *Vet.Mon.* II p.655.

quispiam, quaepiam, quidpiam

Licet satis absurdum esse videatur ab eo principe,
cui quis nihil serviverit, quippiam postulare: 1524
BROD. *Epist.* p.94.

quisquam, quicquam

Neque enim fas esse arbitror quicquam me rogantem ab te non impetrare: 1516 TAUR. *Epist.* 2 (p.175).

quisquis, quicquid *pron.*

De servis autem et ancillis manumittere sibi concessimus facultatem, ratum et firmum habentes per omnia, quicquid idem fecerit: 1278/1282
Erd.Múz. 1992 p.82.

quisquis, quidquid/quicquid

Quidquid erit, vestram maiestatem curabo quam-
primum facere certiorem: 1523 BROD. *Epist.* p.79.

quisquis, quidquid *pron.indef.*

Obtulit idem Paulus se nobis, libenter videlicet, facturum, quitquid facere poterit: 1515 Horváth–Neumann–Pálosfalvi–C. Tóth, *Levelesláda* p.103.

quisquis, quidquid

Quidquid enim vel humanitatis vel favoris tui illi
praestiteris: 1514 TAUR. *Epist.* 1 (p.129).

quittantius, -a, -um

Quantum ad dicam seu taxam scribitis, quod litteras quittantias regie maiestatis exhibuistis etc., curetis taxam ipsam percipere: 1515 Horváth–Neumann–Pálosfalvi–C. Tóth, *Levelesláda* p.103; *paulo inferius*: quitantiam solum modo detis.

quittus, -a, -um

Super cuius quidem castris ... restitutione eundem ... quitum et expeditum reliquimus: 1523
C. Tóth, *Bátori* p.229.

quivis, quaevis, quidvis

Quia Christianissimum regem ita durum atque obstinatum video in recuperando ac nostros in retinendo vel non cedendo ducatu Mediolani, ut

facilius utraque pars quidvis subiret, quam in hoc
alteri parti cederet: 1523 BROD. *Epist.* p.84.

[Monostori] 2015.2.16.

quo *adv.*

Illae aliae miror certe, quo devenerint: 1524 BROD.
Epist. p.102.

quoad (quo ad)

Quod etiam dicta iura eorum possessionaria ...
simulcum litteralibus eorundem instrumentis ip-
sis pristino modo reintegrarentur quo ad plenum:
1386 Süttő, Anjou II p.383.

quoadusque

Quod ... Andreas de Bathor ... nonnullos ex iobagionibus ... captivans ac captos et vinctos ad castrum eiusdem ... addu<ci> fecisset, et in sua captivitate donec reservasset, quoadusque predictum oppidum ... eidem ... florenos XI^C persolvisset: 1515 Horváth–Neumann–Pálosfalvi–C. Tóth, *Levelesláda* p.101.

quarto vide coarto; quortando

1290/1405 Reg.duc. p.154.

[Szovák] 2015.2.16.

quod *coni.*

In sede ... apostolica, vel quod sit mala Leonis pontificis administratione, quod multi queruntur, penitus exhausta, vel quod in excusationem suam hoc utatur praetextu, parvam admodum spem nobis esse ponendam: 1523 BROD. *Epist.* p.73.

quod *coni.*

Ego sum contentus, quod illa pecunia ... Ioannis penitenciarum Hungari ... deponatur in Banco Altoviti iuxta voluntatem ... Philippi de Senis et ... Vincencii Baldi: 1524 BROD. *Epist.* p.87–88.

quod *coni.*

Parcat mihi, rursus oro supplex, maiestas vestra, quod de his rebus ad eam scribere audeo: 1523

[Monostori] 2015.2.16.

BROD. *Epist.* p.74.

[Monostori] 2015.2.16.

quod *coni.*

Nihil magis ... difficultatem, laborem ac molestias itineris Hispanici aestimantem consolatur, quam quod mihi cum vestra dominatione ... eundum esse video: 1525 BROD. *Epist.* p.114.

quodammodo *adv.*

Frequenter enim inter ameros (*ed.corr.:* amaros) cordis gemitus et singultus, ut compertum est, quasi quodammodo extra se rapta lacrymosas rumpebat (*sc. B.Margareta*) in voces: *Vita Marg.* p.19.

quominus *coni.*

Postulamus a te, obstes, quominus id perficere valeant: 1525 BROD. *Epist.* p.109.

quomodocunque

Totam hanc rem, quomodocunque cadat, non vestris maiestatibus, quae a tot annis hostes Christianae reipublicae solae sustineretis, sed principibus Christianis ... esse inputandam: 1525 BROD. *Epist.* p.118.

quondam *adv.*

Uti dignetur maiestas vestra ... illas duas partes iudiciarias oneris et gravaminis sententiae, in quo ... Franciscus Bothka ... per omissionem iuramenti sui ... contra ... relictam quondam Francisci similiter Bothka ... coram personali praesentia maiestatis vestrae convictus exstitit et aggravatus, ... supplicantibus pro fidelibus servitiis eorundem conferre gratiose: 1525 BROD.

[Monostori] 2015.2.16.

Epist. p.106.

[Monostori] 2015.2.16.

quoniam *coni.*

Utcunque est, quoniam iam illius sanctitas voluntati et iuribus suis satisfecit: 1523 BROD. *Epist.* p.75.

quoniam *coni.*

Quoniam ad ea ipse parvam curam gessisset: Erdélyi, *Register* p.105.

[Hegy] 2015.2.16.

quot

Quandoquidem tot eius cervici impendent curae,
quot membris est praefectus: VALENT. ECK p.48.

[Szovák] 2015.2.16.

quotidianus, -a, -um

Interrogatus respondit ... esse se ignobilem, quotidianus laboribus victum suum converrere: Erdélyi, *Register* p.71.

quotidie

Cardinales tres, quibus cognitio huius causae demandata fuerat, fere quotidie per multas horas hanc rem in arce ventilant: 1523 BROD. *Epist.* p.73.

quotiens *adv.*

Quotiens fuerit opus et sibi videbitur expedire presenti procuratorio, nihilominus in suo robore duraturo et generaliter omnia alia et singula faciendum: Erdélyi, *Register* p.43.

quovispiam

Sed neque hiis in partibus Transsilvanis quovispiam exoriri posset: *1514 Szapolyai oklt.* p.350.

rabies, -ei f.

Interea vero nos ipsi ... omne robur omnesque conatus ad furorem rabiemque hostium arcendam repellendamque vertemus: 1525 Katona, *Hist.crit.* XIX p.560.

rabies, -ei f.

Interea vero nos ipsi ... omne robur omnesque conatus ad furorem rabiemque hostium arcendam repellendamque vertemus: 1525 Katona, *Hist.crit.* XIX p.560.

radicitus *adv.*

Ut sceleratum immanemque Christi hostem ...
pro singulari vestra summaque virtute radicitus
exstirpetis: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.261.

radicitus

Ut ... Sanctitas Vestra pro alta et benefica ad utilitatemque omnium indita natura ... residuum quoque litis... radicitus evellat: 1526 Theiner, *Mon.Slav.* I p.590.

radicitus

Ut sceleratum immanemque Christi hostem ...
pro singulari vestra summaque virtute radicitus
exstirpetis: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.261.

radico, -are

Ne ipsi haeretici Hussitae obtentis eisdem (sc. castris) vel aliqui eorundem ibidem moraturi radicarentur: 1434 Wagner, *Anal.* III p.215.

radico, -are

Multifaria humanitatis suae merita et praeconii laude digna fidelitatis non facile memoranda insignia, quae in ipso et domo sua propria mature radicavit antiquitas et contra novitas solidavit, (etc.): 1416 Katona, *Hist.crit.* XII p.245.

radius, -ii m.

Cum intellectivas substantias et mentes quoque nostras propter divinae bonitatis radios substituisse prodidit: BONF. *Symp.* III,360.

radius, -ii m.

Quod ab igne non poterat exterminari, statim ab exiguo radio solis calefactum tabescebat: *Serm. Quinqu.* 7 (p.36).

radix-icis *f.*

Ut omnes illi, qui sunt de una familia, cum de una radice turba diffunditur: *Serm. Qinqu.* 1 (p.24).

rado, -ere

In quibus (*sc. diebus*) non expedit ipsum petere
rasorem ad radendum: *1364 Mon.episc.Zagr. II*
p.230.

ramus, -i m.

Ceu semet in unum / fusa per innumeros cogunt
examina ramos: IAN. PANN. *Paneg.* 3,2,180-81.

ramus, -i m.

Quot certatim ramos de arboribus precidentes, id est homines de massa humane perdicionis convertentes: *Serm. Quinqu.* 1 (p.25).

ramusculum, -i n.

(Fluvium) non corporalem fluvium Borsva, sed
ramusculum eiusdem fluvii fore (astruxissent):
1414 Zsigm. oklt. IV,1948.

rancorositas, -atis f.

Mirabile certe est esse in divitiis sine cupiditate, in honoribus sine tumiditate, in iniuriis sine rancorositate. ... 3o mirabile esset esse in iniuriis sine rancorositate: XV Madas, *Serm.* p.122.

rapa, -ae *f.* (*pl.gen:* rapirum)

Item eodem die dedi Iohanni Weeres ad emendum semen rapirum (*sic ed., recte: raparum*) d<enarios] 34: 1520 Nógrádi, *Kanizsai* III,86 (p.64).

rapacitas, -atis f.

Et dentes non habet ad mordendum, nec ungues a<d> diripiendum, ostendens per hoc, non debere esse in homine iram in corde, mordacitatem in ore, rapacitatem in opere: *Serm. Quinqu.* 31 (p.79).

rapax, -cis

Idem ipse rex Francorum et ceteri principes pro-
sapiae ambitionis et cupiditatis oculos et manus
rapaces in messem alienam mittentes plurima bo-
na et terras ac iura ... usurparunt: 1416 Katona,
Hist.crit. XII p.251.

rapidus, -a, -um

Quis eorum furorem in rapidissimi torrentis morem inundantem compescuit?: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.250.

rapidus, -a, -um

Qus eorum furorem in rapidissimi torrentis morem inundantem compescuit?: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.250.

rapina, -ae f.

Cum ... remanentiam postcedentium peditum pariter et equitum ab inimicorum insidiis nostro solito more instar pastoris de luporum rapina seu raptura suum gregem ovium custodientis auriremus (*sic*) et caveremus: 1444 Zimmermann, *Urkb.* V p.124.

rapina, -ae f.

Rapina est violenta depravatio rei aliene: PAUL.
HUNG. *Penit.* p.206.

rapio, -ere

Frequenter enim inter ameros (*ed.corr.:* amaros) cordis gemitus et singultus, ut compertum est, quasi quodammodo extra se rapta lacrymosas rumpebat (*sc. B.Margareta*) in voces: *Vita Marg.* p.19.

rapio, -ere *adv.*

Mulier illa, que principalius eas ad id concitaverat, cum in domo cuiusdam convicanei simul cum aliis saltarent, rapta est a demone e medio illarum chorizontium quasi latenter: Szilády, *Temesvári* p.6.

rappa, -ae f.

Item eodem die dedi doliatori pro dispositione
doli pertinentis ad rappas et ad caules d<enarios>
28: 1521 Nógrádi, *Kanizsai* II,781 (p.54).

rappa, -ae f. (?)

Item eodem die feci portare de predicto loco semen rapparum d<enarii> 7: 1521 Nógrádi, *Kanisai* II,730 52).

raptor, -oris *m.*

Ne populus ... illorum improborum efficere-
tur praeda raptorum: 1518 Katona, *Hist.crit.* XIX
p.77.

raptor, -oris *m.*

Ne populus ... illorum improborum efficere-
tur praeda raptorum: 1518 Katona, *Hist.crit.* XIX
p.77.

raptura, -ae f.

Cum ... remanentiam postcedentium peditum pariter et equitum ab inimicorum insidiis nostro solito more instar pastoris de luporum rapina seu raptura suum gregem ovium custodientis auriremus (*sic*) et caveremus: 1444 Zimmermann, *Urkb.* V p.124.

raptus, -us *m.*

Nostra nostrorumque vestigia raptui immo vehementius ... atsricte (*sic, recte forsā: astute*) calideque luporum, immo ... vulpium rapientium more ... ipsa potentia ... extitit miro modo insecuta: 1444 Zimmermann, *Urkb.* V p.124.

raptus, -us *m.*

Raptus admittitur cum puella a domo patris violenter abducta ut corrupta in uxorem habeatur:
PAUL.HUNG. *Penit.* p.207.

raro *adv.*

Qui etiam rarissime missam celebrasset: Erdélyi,
Register p.133.

[Hegyí] 2015.2.16.

raro *adv.*

Nam (*sc. B.Margareta*) extra conventum, nisi ratione matris vel sororum suarum, ducissarum presentium in claustro vix coacta et hoc raro comedebat: *Vita Marg.* p.19.

rarus, -a, -um

Dicit testis, ut venisset ad dictum monasterium, quoniam ipse testis extra Kermend mansisset, et raro oppidum visitasset: Erdélyi, *Register* p.81.

rasor, -is *m.*

Filii condam Georgii rasoris: 1414 *Zsigm. oklt.*
IV,2239.

[Kóta] 2015.2.16.

rasor, -oris *m.*

Quod idem ... et fratres sui ... per balneatorem sive rasores in eodem balneo residentes nobis ... vel in stuba balneali vel in domo nostra ... mittere tenebuntur: *1364 Mon.episc.Zagr. II* p.230.

rasor vide pannirasor

1520 Nógrádi, *Kanizsai* III,76 (p.63).

rata, -ae f.

Servitia ... ipse ... dux ... heredesque sui pro rata et conditione sua ac qualitate eiusdem ducatus Oppaviae ... ferre facereque debeant: 1501 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.308.

rata, -ae f.

Ut pro rata sua copias quisque suas expediat et paratas habeat: 1518 Bessenyei, *Lettere* p.13.

[Szovák] 2015.2.16.

ratificare

Quoad omnes earum clausulas, condiciones, articulos et continentias, ... ratificamus: *1511 Szapolyai oklt.* p.322.

ratificatio, -onis f.

In cursu anni huius praesentis ... huiusmodi voluntatem suam litteris signatis confirmare ac per nuncium specialem signa huiusmodi ratificationis et recognitionis suae voluntatis ad ipsum caesarem ante effluxum tempus annum et dicti termini ... omnino transmittere velint: 1503 Kato-
na, *Hist.crit.* XVIII p.350.

ratifico, -are

Fratres Sancti Francisci de observantia, et magister Martinus de Wyhel ... ratificaverunt omnia per eosdem hincinde hactenus quomodolibet in causa presenti gesta et facta: Erdélyi, *Register* p.25.

ratifico, -are

Domini capitulares ... eosdem magistros quoad rationem et exactionem huiusmodi ... unanimiter approbarunt et ratificarunt ac pro grato, approbato et ratificato habere voluerunt: 1520 *Reg.Strig.* p.136.

ratifico, -are

Possessionem ... pro se ipsis ratificare fecissent:
1414 Zsigm. oklt. IV,1858.

ratifico, -are

Et nos, conventus predicti monasterii Sancti Benedicti de Gron similiter nos quandam clausulam in facie supradicti privilegii reperisse sub maioris ac novi duplicis sigilli ... regis ... Lodovici appensione ratificatam et confirmatam (*sic, desideratur forsitan: testamur*): 1369 Keglevich, *Garamsztb.* p.161.

ratifico, -are

Quum ... induciae istae septennales ... ratificatae conclusaeque fuissent: 1503 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.351.

ratihabitio, -onis *f.*

Qui premissis procuratoris constitutioni, creationi, ordinationi, et ratihabitioni aliisque omnibus et singulis dum ... fierent et agerentur: Erdélyi, *Register* p.44.

ratio, -onis f.

Neque cessabo condicionem hominis, quibus poterō rationibus, ornare et indies (*sic*) facere auctiorem: 1525 Theiner, *Vet.Mon.* II p.655.

ratio, -onis *f.*

Quod optime memores sumus de querimoniis vestris previa ratione Cassovie regie maiestati factis:
1479 Szapolyai oklt. p.

[Szebelédi] 2015.2.16.

ratio, -onis *f.*

Ego ... sanus corpore et compos per omnia rationis testamentum meum finale et extremum de universis bonis et rebus michi a Deo ... condo ... in hunc modum: 1463 Zimmermann, *Urkb.* VI p.149.

ratio, -onis *f.*

Licet indigne ad decanatus officium positus sum,
utor tamen ratione a Deo concessa mihi, ut scire
possum, quid facere in hoc debeam officio: 1469
Zimmermann, *Urkb.* VI p.399; *cf.* *DF* 244941.

ratio, -onis *f.*

Cura, ut rectoreos inter fasces vitę salutisque tuę
rationem habeas: 1516 TAUR. *Epist.* 2 (p.174).

ratio, -onis *f.*

Utinam vestra maiestas cum ceteris principibus Christianis ... iniret aliquam rationem, ut ista, quae pro Christi religione defendenda instituta fuere, illuc potius converterentur: 1523 BROD. *Epist.* p.79.

ratio, -onis *f.*

Quomodo Petrus Greb, iuratus consul et confrater dicti consulatus Brassoviensis compos per omnia rationis, sed viribus dietim decrescens coram ipsis in consistorio pariter congregatis assurgens haec verba protulisset: 1463 Zimmermann, *Urkb.* VI p.155.

ratio, -onis *f.*

Item Martinus ... cum Petro ... ab eodem Iacobo Iudeo parvoreceperunt ad racionem meam ad emendum fenum unum florenum auri: 1477
Neumann, *Korlátköviek* p.181.

ratio, -onis *f.*

Ut mei, quamvis absentis, diligenter tamen eorum maiestatibus servientis ratio habeatur saltem in minoribus beneficiis: 1524 BROD. *Epist.* p.95.

ratio, -onis *f.*

Si Deus pacem aut indutias inter principes non posuerit, tota salutis communis ratio in hac una re posita esse videtur: 1524 BROD. *Epist.* p.89.

ratio, -onis *f.*

Quod ipse dimidiam partem possessionis ...
memoratis Iohanni ... et ... Andree ratione
consanguinitatis contulisset: 1372 Keglevich, *Ga-
ramsztb.* p.178.

ratio, -onis *f.*

Ut ab hiis duobus iobagionibus vestris florenos
centum et quinquaginta ad rationem nostram ...
mittere debeatis: *1516 Szapolyai oklt.* p.381.

ratio, -onis *f.*

Neque ulla ratione magis poterit vestra maiestas suam in me gratiam ostendere, quam si servitute mea quantulacunque uti fuerit dignata: 1525
BROD. *Epist.* p.110.

ratio, -onis f.

Nunquam enim singularis vel sola extra dormitorium nisi ratione compassionis et quietis sororum se comitantium esse volebat (*sc. S.Margareta*): *Vita Marg.* p.19.

ratio, -onis *f.*

Quod ... dominus Thomas cardinalis Strigoniensis ratione premissorum fratres ... auctoritate apostolica amovisset: Erdélyi, *Register* p.150.

ratio, -onis *f.*

Quibus rationibus transegerimus differentiam
nostram cum magistro Prussiae: 1525 BROD.
Epist. p.116.

ratio, -onis f.

Utrum ex syderibus causetur diversitas morum et eventuum futurorum in hominibus? ... Repugnat hoc Christiane religioni, repugnat et sensui et etiam rationi: Szilády, *Temesvári* p.33.

ratio, -onis f.

Nam (*sc. B.Margareta*) extra conventum, nisi ratione matris vel sororum suarum, ducissarum presentium in claustro vix coacta et hoc raro comedebat: *Vita Marg.* p.19.

ratio, -onis *f.*

Tamen ... Demetrius ... Stephanum Amade
contra se, prout de consuetudine sedis vestre iu-
diciarie debuisset, in vestri presenciam ratione
previa non citasset: 1512–1516 Horváth, *Pótlások*
p.178.

rationabile, -is n.

Qui (*sc. humani generis defectus triplex*) est ignorantie cecitas in rationabili ad discernendum, impotentie difficultas in irrationabili ad agredendum, concupiscencie feditas in concupiscibili ad continendum: *Serm. Quinqu. 26* (p.69).

rationator, -oris *m.*

Canonicis in sacristia capitulariter congregatis et de danda ratione magistri Valentini Buda de proventibus Beate Marie Virginis per eum tempore divisoratus sui administratis tractantibus et colloquantibus dederunt eidem calculatores et rationatores dominos Iohannem ... et magistrum Petrum: *1516 Reg.Strig.* p.115.

rationista, -ae m.

presentibus prefatis dominis rationistis in calculatione census Sancti Georgii martiris et proventuum macelli contrate Sancte Anne dominus Gregorius licentiatus ... remansit debitor dominis capitularibus: *1520 Reg.Strig.* p.132.

rationista, -ae m.

domini capitulares generaliter congregati et presentibus prefatis dominis rationistis in calculatione census Sancti Georgii martiris ... dominus Gregorius ... remansit debitor: *1520 Reg.Strig.* p.132.

rationista, -ae m.

domini capitulares capitulariter congregati in
consistorium ... constituerunt ... rationistas
... magistros Nicolaum ... ac Iohannem: 1519
Reg.Strig. p.132.

reagravo, -are

Prout ... in eventum non paritionis inobedientes et rebelles in penas et censuras predictas incidisse ... reaggraves: Erdélyi, *Register* p.11.

realis, -e

Ad ulteriora videlicet realem et effectualem executionem preinsertarum litterarum apostolicarum ... in eisdem procedere voluerimus: Erdélyi, *Register* p.11.

[Hegy] 2015.2.16.

realis, -e

In quo iugere terre Blasius lector ... bonam et realem vineam suis propriis impensis eidem altari fecit plantare: *c.1491 Veszpr.okl. I p.296.*

realiter *adv.*

Nisi ... inde facto et realiter imprimis deician-
tur: Erdélyi, *Register* p.40.

realiter *adv.*

Quod ... Nicolaus ... legitime et realiter ...
comprobavit, quod *etc.*: 1467 Zimmermann, *Ur-*
kb. VI p.274.

realiter *adv.*

Summam ... Georgio marchioni realiter et cum
effectu non persolverimus: *1515 Szapolyai oklt.*
p.369.

reambulatoria, -ae f. (rehambulatoria)

1358 Erd.oklt. III,1032 (p.362).

reannecto, -ere

Aliis etiam quam pluribus nostris castris et civitatibus munitionibusque fortissimis in eodem regno nostro Bohemiae et marchionatu Moraviae existentibus per ipsos nostros aemulos alias temere usurpatis in praedicto nostro exercituali progressu pro nobis victoriose ... recuperatis nostrisque ditioni et dominio prorsus reannexis ... nonnullos ... familiares ad stipendium no-

strae serenitatis ... dimississemus: 1424 Katona,
Hist.crit. XII p.429.

[Szovák] 2015.2.16.

reannecto, -ere

aliis etiam quam pluribus nostris castris et civitatibus munitionibusque fortissimis in eodem regno nostro Bohemiae et marchionatu Moraviae existentibus per ipsos nostros aemulos alias temere usurpatis in praedicto nostro exercituali progressu pro nobis victoriose ... recuperatis nostrisque ditioni et dominio prorsus reannexis ... nonnullos ... familiares ad stipendium no-

strae serenitatis ... dimississemus: 1424 Katona,
Hist.crit. XII p.429.

[Szovák] 2015.2.16.

reaplico, -are

Ipse c<omes> Petrus ad reobtinendum per nos et dominio nostro reaplicandum dictum castrum sub eodem castro seipsum strenue exhibens mortis pericula ... minime formidavit: *1411 Katona, Hist.crit. XII p.61.*

reaplico, -are

ipse c[omes] Petrus ad reobtinendum per nos et dominio nostro reapplicandum dictum castrum sub eodem castro seipsum strenue exhibens mortis pericula ... minime formidavit: *1411 Katona, Hist.crit. XII p.61.*

reassigno, -are

Hominum nostrorum reassignare redderetque et restituere teneretur: *1515 Szapolyai oklt.* p.368.

reassumo, -ere

Eamque ad nos duxerimus reassumendam: Erdélyi, *Register* p.32.

[Hegyí] 2015.2.16.

reassumo, -ere

Ut premittitur, detinent occupatos, latius absoluti cause huiusmodi personaliter intendere possimus, eamque ad nos duxerimus reassumendam: Erdélyi, *Register* p.12.

reatus, -us *m.*

Si qui ... nostrum contrarium premissorum facere presumpserent, tales perpetui infideles regni habeantur ... et ... iugo perpetue servitutis et <ru>sticitatis subiecti reatus ipsorum penam lugeant sine fine: 1505 *Tudománytár* 1839/VI p.68.

rebellio, -onis f.

Ipsum capitulum et canonici ... in omnibus sanctis synodis per ipsum dominum episcopum celebratis, preter primam synodum multas rebelliones, iniurias et insolencias multimodas contra ipsum adamaverunt: *1392 Mon.episc.Zagr. II p.335.*

rebellis, -e

Ut decanus ... tales rebelles et pertinaces veluti salutis immemores ... detinere ... teneatur:
1465 Zimmermann, *Urkb.* VI p.207.

rebelliter *adv.*

Qui secus rebelliter attemptare presumpserint:
Erdélyi, *Register* p.16.

[Hegy] 2015.2.16.

rebellizo, -are

Qualiter nonnulli clerici tam in maioribus, quam etiam in minoribus ordinibus constituti omni obedientia suorum superiorum abiecta contra eosdem superiores suos pertinaciter rebellizare ... consuevissent: 1465 Zimmermann, *Urkb.* VI p.207.

rebello, -are

In eventum non paritionis inobedientes et rebelles in penas et censuras predictas incidisse declares: Erdélyi, *Register* p.31.

recaptivitas *vide* recaptivo

1383 Keglevich, *Garamsztb.* p.209.

recedo, -ere

Quo facto idem Stephanus statim ascensis equis
abisset ac recessisset: 1369 Keglevich, *Garamsztb.*
p.168.

recedo, -ere

Plebanus ... quendam balneatorem ... capituli furtive de dicto Vesprimio cum quibusdam rerum quantitibus recessum ... reddere nolisset: *1378 Veszpr.okl.* II p.315.

recedo, -ere

Ego vero timens suam furiam, dementiam et indiscretionem, ne mererem (*sic ed., recte Df 228 141: incurrerem*) verecundiam et periculum corporis et vite, mox in nocte fugiens recessi: *1425 Pozsonyi viszály* p.263.

recens, -entis

Quanto plus in tempore labitur, tanto semper in fidei huiusmodi devotione recentior invenitur:
1461 Zimmermann, Urkb. VI p.99–100.

recens, -entis

Habemus ... recens ex waywodis Moldavo et Transalpino aliisque exploratoribus nuntium destinasse Turcas omni genere apparatusum instructissimos ... regnum hoc nostrum Tartaris etiam in societatem belli adiunctis invadere: 1524 BROD. *Epist.* p.86.

recens, -entis

Quod cum in obscuro carcere volutatus esset in testis con fractis cum recentibus wulneribus et iaceret ligno constrictus, lux immensa per carcerem spargitur et trabe dissoluta testarum asperitas in florum suavitatem mutatur et sic ambulans super flores psallebat: *Serm. Quinqu.* 36 (p.86).

recens, recentis

Misit (*sc. papa*) super his novis recentibus litteras
ad omnes principes: 1524 BROD. *Epist.* p.98.

recenseo, -ere

Quod quia nos ... recensentes ad bonos pertinere: *1516 Szapolyai oklt.* p.384.

receptio, -onis f.

Quia pro sollicitudine receptionis pecuniarum per nos in mediam (*sic ed.*) vestri venire debemus: 1463 Zimmermann, *Urkb.* VI p.151; *Df* 244 862.

receptor, -oris *m.*

Nicolaus ... adiuravit filios, ... quatenus forent semper fautores et confratres, necnon receptores hospicio patrum et fratrum loci istius: *1516 M.Sion* 1867 p.607.

receptus, -us m.

Quae (*sc. insulae*) ut antea barbarorum pyratis
mare longe lateque infestantibus erant receptui:
1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.258.

receptus, -us *m.*

Quae (sc. insulae) ut antea barbarorum pyratis
mare longe lateque infestantibus erant receptui:
1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.258.

recidivus, -a, -um

Ut ipsius sacrosanctae matris ecclesiae illibata unitas reformaretur nulla recidivae tempestatis naufragia deinceps incursura: 1416 Katona, *Hist.crit.* XII p.250.

recido, -ere, -cidi, -casurus *re + cado*

Ut ipse princeps Albertus habeat terram Prussiae illam, quam habuit hucusque, in feudum a regibus Poloniae ipse et heredes masculi eius et quattuor fratrum suorum, quibus deficientibus ipsum feudum recidat in regem Poloniae restitutis hinc inde occupatis tempore belli praeteriti: 1525 BROD. *Epist.* p.108.

recipere

Apud nos constituendi debitam revisionem recepturi: *1513 Szapolyai oklt.* p.340.

recipio, -ere

Ubi idem ... superatis ipsis Lithvanis in faciem eiusdem pro augmento honoris nostri gravia vulnera cunctis speciem eius intue<n>tibus, nota a dictis Lithvanis in se recipere minime formidavit:
1385 Süttő, Anjou II p.265.

recipio, -ere

Que (*sc. tricesimae*) huc usque exacte sunt et recipiuntur in civitate Posoniensi: 1385 Süttő, *Anjou* II p.254.

recipio, -ere

Item Martinus ... cum Petro ... ab eodem Iacobo Iudeo parvoreceperunt ad rationem meam ad emendum fenum unum florenum auri: 1477
Neumann, *Korlátköviek* p.181.

recipio, -ere

Receptis honorifice litteris vestris ... homines
nostros ... transmisi<mus>: 1386 Keglevich,
Garamsztb. p.219.

recipio, -ere

Quam (*sc. filiam suam*) Iohanni ... aule nostre iuveni ipsum in filium adoptivum recipiendo matrimoniali federe desponsasset: 1385 Süttő, *Anjou* II p.255.

recipio, -ere

Quia ipse pro acquirendis et augmentandis suis scienciis ad partes se recepisset alienas: 1340 Diaconescu, *Documente* p.30.

recipio, -ere

Ut dimidietas vel tertia aut quarta pars huius summe recipietur: 1515 Horváth–Neumann–Pálosfalvi–C. Tóth, *Levelesláda* p.103.

reciprocus, -a, -um

Sint partes ad mutuam seu reciprocam observanciam illorum contractuum sub certa pena ...
astricte: 1515 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.878.

recito, -are

Quod ipsi ... easdem (*sc. possessiones*) sepius recitato Stephano ... statuissent nemine reclamante aut obstante: 1365 Keglevich, *Garamsztb.* p.140.

recito, -are

Cum legeretur kalendarium, recitatum est nobis infallibilis gratie beneficium: *Serm. Quinqu. 9* (p.39).

recito, -are

De retroactis litteris capituli Nittriensis super premissis meo confectis testamento in memoriam reduxi et recitavi: 1456 Neumann, *Korlátköviek* p.179.

recito, -are

Ubi dictus in causam attractus truncum fuisse,
sed per viatores deletum extitisse recitasset: *1419*
Zsigm.oklt. VII,169.

recito, -are

Racione suavitatis libenter audiendum et recitandum: *Serm. Quinqu.* 24 (p.67).

reclamatoria, -ae f.

Pro Iohannes filio Nicolai ... contra Iohannem de Kurth ... super facto arbitrii inter ipsum et Fako, fratrem suum reclamatoria: 1364 Keglevich, *Garamsztb.* p.134.

reclamo, -are

Quod ipsi ... easdem (*sc. possessiones*) sepius recitato Stephano ... statuissent nemine reclamante aut obstante: 1365 Keglevich, *Garamsztb.* p.140.

reclinatio, -onis f.

Iosa Turcus ... fidem veram catholicam est adeptus, quam servat servareque eum non ambigimus absque reclinacione: 1428 Katona, *Hist.crit.* XII p.505.

reclino, -are

Nam paupertas eum (*sc. Christum*) pannis involvit, et humilitas in presepio reclinavit, que fuerunt quasi due obstetrices virginis in partu suo: *Serm. Quinqu. 12* (p.46).

reclino, -are

Cervus ut audito Massyli murmure monstri / per
sylvas ... ruit, neu robora longis / cornibus oc-
currant, post tergum colla reclinat: IAN. PANN. *Pa-
neg.* 3,2,226-28.

recognitio, -onis f.

Unccio convenit infirmis sue fragilitatis recognitione: *Serm. Quinqu.* 16 (p.52).

recognosco, -ere

Id quod magnae sanctitatis vestrae adversus me,
humillimum eius mancipium, gratiae atque cle-
mentiae loco recognoscam: 1515 Katona, *Hist.crit.*
XVIII p.839.

recolligo, -ere *defect.*

Dei auxilio ego indignus magnis et multis laboribus me ipsum ultra vires perurgendo recollegeri et propria manu conscripsi hoc opus Aurei Rosarii theologicæ sapientiæ: Szilády, *Temesvári* p.54.

recolo, -ere, -ui, -cultus

Racione utilitatis iugiter in corde recolendum:
Serm. Quinqu. 24 (p.67).

recolo, -ere

Quod nos a ... preposito ... pro continuandis
et exequendis servitiis domini nostri ... regis
... exercitualibus ducentos florenos ... recoli-
mus plenarie recepisse et ab ipsis resolvisse: 1421
Pozsonyi vizsály p.252.

commendatio, -onis f.

In isto finali capitulo de commendatione religionis sanctissime Christianorum paucissimis verbis aliquid dicere debitum estimo: GEORG. HUNG. *Tract.* p.388.

recommitto, -ere

N. baccaularium habeatis vobis recommissum:
1460/XV Zimmermann, Urkb. VI p.87.

recompensatio, -onis f.

Quod ministerium sacerdotum regno magis necessarium esset ... et quod preterea vota populi in recompensationem retributionis magis ad eos pertinerent: GEORG. HUNG. *Tract.* p.376.

recompensatio, -onis *f*

Pro quorum dampnorum meorum recompensatione dominus Iohannes ... mihi certa debita Petri Greb a regia maiestate impetraverat: 1468
Zimmermann, *Urkb.* VII p.365.

recompensator, -oris m.

volens sibi pro herede et coadiutore Beatissimum Adalbertum martyrem comparare, ut in suis extremis ipse Beatus Adalbertus ad sua tutor existat et recompensator: *1336 CD Hung. VIII/4 p.206.*

recompensator, -oris *m.*

Volens sibi pro herede et coadiutore Beatissimum Adalbertum martyrem comparare, ut in suis extremis ipse Beatus Adalbertus ad sua tutor existat et recompensator: *1336 CD Hung. VIII/4 p.206.*

reconciliatrix, -icis f.

Ipsa utpote mater misericordiae, mater gratiae, pietatis amica, humani generis reconciliatrix, pro salute fidelium ... sedula exoratrix ad regem, quem genuit, intercedit: 1430 Katona, *Hist.crit.* XII p.549.

reconcilior, -ari

Ut ... exclusus habetur a capitulo, ... interea fructus nullus (*sic*) percipiat ac reconciliari teneatur interea iniuriatum: *1515 Reg.Strig.* p.112.

recordatio, -onis f.

Cuius sententiam verborumque pondus cum nuper mecum paulo curiosius examinarem, subibat recordatio tuae illius immensae ac nullo tempore ex animo nostro labentis beneficentiae: 1513 Teleki-Kovácsnay; IAN.PANN: *Dedic.* II p.252.

recordatio, -onis f.

Cuius sententiam verborumque pondus cum nuper mecum paulo curiosius examinarem, subibat recordatio tuae illius immensae ac nullo tempore ex animo nostro labentis beneficentiae: 1513 Teleki-Kovácsnai, IAN. PANN. *Dedic.* II p.252.

recordatio, -onis f.

Pariter et indulgemus non obstante felicis recordationis Bonifacy pape octavi: Erdélyi, *Register* p.19.

recordatio, -onis f.

Confitemini Domino, non in direzione peccatoris, sed in recordacione beneficiorum: *Serm. Quinqu.* 29 (p.76).

recordor, -ari

Ut bene recordari posset: *1519 Arch.Majtényi p.503.*

[Szovák] 2015.2.16.

recordor, -ari

Nusquam literas nostras in derogamen huiusmodi vestrorum iurium privilegiatorum ... decano ... dedisse recordamur: 1443 Zimmermann, *Urbk.* V p.122.

recordor, -ari

Adeo, quod non recordatur testis: Erdélyi, *Register*
p.107.

[Hegy] 2015.2.16.

recordor, -ari

Testis interrogatus respondit se scire dictos fratres ordinis Sancti Augustini a quadraginta annis, ut recordari posset, fuisse in dicto monasterio: Erdélyi, *Register* p.50.

recordor, -ari

Item feria sexta ... pueris recordantibus cum tenebre dedi d<enarios> 3: 1520 Nógrádi, *Kanizsai* II,72 (p.18).

recordor, -ari

Dignetur ... petitionis meae ... benigne recordari: 1525 Theiner, *Mon.Slav.* I p.589.

recreo, -are

Ego nihil potuissem audire, quod me inter tot metus magis recreare potuisset et quod existimassem ad praesentem rerum nostrarum statum esse magis accomodatum: 1523 BROD. *Epist.* p.73.

recte *adv.*

Recte id et coeptum et institutum et ordinatum
iudicamus: 1523 BROD. *Epist.* p.71.

recte *adv.*

Plato ... beatas fore civitates dixit, ubi vel sapientes imperitarent, vel principes ipsi iugem philosophiae operam impenderent, et id omnium recte philosophantium iudicio vere quidem: VALENT. ECK p.40.

rectificare

Hoc tempore disturbii facte inter regnicolas suos
hincinde exortas rectificare: *1492 Szapolyai oklt.*
p.204.

rectificatio, -onis f.

Quae (sc. causae) per fideles nostros ... per maiestatem nostram ad revisionem ipsarum civitatum nostrarum montanarum et rectificationem ... omnium differentiarum ... . deputatorum nostram ... in praesentiam maturioris examinis causa deductae extiterant: 1516 Wenzel, *Dóczyak* p.73.

rectifico, -are

Non autem rectos invenit, sed timor rectificavit:
Serm. Quinqu. 11 (p.43).

rectitudo, -inis f.

Dicitur autem decor primo modo rectitudo vite:
Serm. Qinqu. 6 (p.36.

rectitudo, -inis f.

Dicitur autem decor primo modo, rectitudo vite:
Serm. Quinqu. 6 (p.36).

rector, -oris *m.*

Magnifico ac spectatissimo domino Ioachimo Vadiano, inclyti Viennensis studii et rectori et lectori dignissimo, domino optimo: 1516 TAUR. *Epist.* 2 (p.175).

[Szovák] 2015.2.16.

rector, -oris *m.*

Quem fortuna pulchrę Viennę rectorem et lectorem praebuit: 1516 TAUR. *Epist.* 2 (p.174).

rector, -oris *m.*

Nos, Stephanus, qrtium facultatis magister animarumque curae rector in Centumcumulis decanatus Kosdque decanus memoriae commendamus: 1461/? Zimmermann, *Urkb.* VI p.98.

rector, -oris *m.*

Georgius Dei et apostolice sedis gratia episcopus
Quinqueecclesiensis ... metropolitanarum, ca-
nonicis parochialumque ecclesiarum rectoribus
... salutem in Domino: Erdélyi, *Register* p.12-13.

rector, -oris *m.*

Ladislao litterato ... necnon magistris Ladislao rectore are Beate Virginis et Thoma concanonis nostris ... coram nobis constitutis propositum extitit per eundem Ladislaum, ... quod *etc.*: 1363 Mészáros, *Visegrád* p.130.

rector, -oris *m.*

Ut rector altaris eiusdem pro tempore constitutus
et existens singulis septimanis die sabbati unam
missam de Beata Maria Virgine legat vel dicat:
c.1491 Veszpr.okl. I p.296.

rector, -oris *m.*

Item quod predictus rector capelle una cum suis
capellanos et quatuor scolaribus singulis diebus
... cantabunt: *1510 Szapolyai oklt.* p.306.

rector, -oris *m.*

Petrus oresbiter, ... missas perpetuas suis sump-
tibus ordinare rectorique altaris pro tempore con-
stituto in loco et sessione praenotata domum et
habitationem construere et aedificare habet: *1510*
Szapolyai oklt. p.312.

rector, -oris *m.*

Quibus nisi prudenter populi rector obviaverit,
res publica ad extremam calamitatem prolabitur
illico: VALENT. ECK p.50.

rector, -oris *m.*

Ubi testis convenisset ad videndum representari
per scolares et rectorem scole ascensionem Do-
mini: Erdélyi, *Register* p.134.

rectoratus, -us *m.*

Cum ... comperuimus, quod altare (*sic*) rectoratus vacare dinoscebatur: *1423 Pozsonyi vizály*
p.253.

rectoreus, -a, -um

Cura, ut rectoreos inter fasces vitę salutisque tuę
rationem habeas: 1516 TAUR. *Epist.* 2 (p.174).

rectus, -a, -um

Ut ipse custos inter partes ad honorem Dei et ipsarum parcium comodum et veritatem rectum et iustum iudicium facere valeat: 1497 Horváth, *Pótlások* p.176.

recula, -ae f.

Si bene memini, dederam eas *litteras* vestrae ... dominationi, vel si apud me remanserant, sunt vel apud Egidium Zephyrum, sollicitatorem meum, vel inter reculas meas istic relictas: 1524 BROD. *Epist.* p.102.

recumbo, -ere

Quando in cena recubuit super pectus Domini:
Serm. Quinqu. 18 (p.57).

recuperatio, -onis *f.*

Quod per operarios nostros condam Nicolao Gwmon de debitis suis in dupplo impensa est recuperatio: 1481 SZAPOLYAI OKLT. p.155.

[Szebelédi] 2015.2.16.

recupero, -are

Quia Christianissimum regem ita durum atque obstinatum video in recuperando ac nostros in retinendo vel non cedendo ducatu Mediolani, ut facilius utraque pars quidvis subiret, quam in hoc alteri parti cederet: 1523 BROD. *Epist.* p.84.

recupero, -are

quod iura et res eiusdem altaris non alienabitis seu distrahetis, sed destructa et alienata, si que sint, ad ius et proprietatem eiusdem reducetis et recuperabitis secundum posse: *1524 Reg.Strig.* p.158.

recupero, -are

Si quando cursum suum consuetum consummare non poterat (*sc. S.Margareta in orando*), maxime propter parentum suorum presentiam, ac se (*sic ed., recte: si*) non modicum incommodum passa, donec recuperasset, quod necessitate omiserat, ad modum (*sic ed., recte: admodum*) tristabatur: *Vita Marg.* p.19.

recupero, -are

Pro his ab eodem recuperandis omnem adhibeatis
operam: 1515 Horváth–Neumann–Pálosfalvi–C.
Tóth, *Levelesláda* p.103.

recursus, -us *m.*

Omnes regnicole nostri ad ipsum in emergendis negotiis respectum habeant et recursum: *1414*
Zsigm. oklt. IV,1570.

recuso, -are

In quo nobis rem facitis maxime gratam et nos vobis complacere non recusamus: 1464 Zimmermann, *Urkb.* VI p.206.

recuso, -are

Si in infrascripta confessione *flius suus* perseverare recusaret: 1364 Mészáros, *Visegrád* p.131.

[Szovák] 2015.2.16.

recuso, -are

Ubi vobis sufficientem quietantiam dare non recusamus: 1469 Zimmermann, *Urkb.* VI p.390.

[Szovák] 2015.2.16.

redactus, -us *m.*

Ut domus ipsa sive monasterium, nisi aliter illi de aliis vite melioris religiosi ibidem auctoritate apostolica provisum extitisset, in summam et extremam vastitatem redactum fuisset: Erdélyi, *Register* p.28.

redarguo, -ere

Quod ... dominus terrestris loci eiusdem Kermend ad auditum eiusdem testis sepe redarguisset ipsos fratres: Erdélyi, *Register* p.107.

redditus, -us *m.*

Quendam reditum, ... qui reditus sales appellatur aquatici, in villam Zolonkemen per flumen ... descendentes ... ecclesie antedictae ... concessimus: *1277 Veszpr.okl.* p.77.

redditus, -us *m.*

Quomodo iudex et iurati cives ac tota communitas Posonie tenderent ad evellendum (*sic*) et destruendum domos censuum ac redituum nostrorum: *1423 Pozsonyi vizsály* p.252.

reddo, -ere, reddidi, redditus

Nobis ... ea, quae nova emergent, scribere per omnem occasionem non gravare, ut et tua erga nos merita et nostrum vicissim in te favorem reddas in dies cumulatiorem: 1525 BROD. *Epist.* p.107.

reddo, -ere

Indignum arbitramur, ut illis se reddat ingrati
nostra maiestas: 1385 Süttő, *Anjou* II p.271.

reddo, -ere

Super cuius quidem castris ... restitutione eundem ... quitum et expeditum reliquimus, immo relinquimus et reddimus: 1523 C. Tóth, *Bátori* p.229.

reddo, -ere

Illud nomen perpetui comitatus, quo ipsa civitas tempore praefati condam ... genitoris nostri ... vocitata est, auferimus eandemque in pristinam eius libertatem reddimus et reponimus: 1465 Zimmermann, *Urkb.* VI p.215.

reddo, -ere

Equitas suadet, ius requirit, ut quod cuique iustis et legitimis rationibus per iudices diligenter examinatis redditur vel restituitur, id solidum debet perpetuo (*ed. cum mendo typographi: perperuo*) permanere: 1291 *Erd.Múz.* 1992 p.84.

reddo, -ere

Quandoquidem hoc uno monumento non modo Augustinum a mortalitate asseres, verum etiam nomen tuum nullo unquam tempore intermoriturum posteritati clarum reddes: 1516 TAUR. *Epist.* 2 (p.174).

redemptio, -onis f.

Si iidem magister aut sui vepres expurgando in ipsa terra pratum ordinarent et ante redemptionem fructus eiusdem non perciperent: 1387 Keglevich, *Garamsztb.* p.225.

redemptio, -onis f.

In omnibus ... aliis, que sequuntur, scilicet misterium trinitatis, creationis et redemptionis, habitus spei comprehenditur: GEORG. HUNG. *Tract.* p.308.

redemptio, -onis f.

Si ergo esset primogenitus ille solum, quem sequitur alius, tunc redemptio animalis non fieret post mensem: *Serm. Quinqu.* 13 (p.47).

redemptio, -onis f.

Quos videlicet nos hiis annis superioribus in facto redemptionis castr Soklos eidem domino palatino ... dederamus: *1509 Szapolyai oklt.* p.298.

redemptio, -onis f.

Redemptio perditorum: *Serm. Qinqu.* 24 (p.66).

redeo, -ire, -ii, -itus

Rediens istic ex Urbe doctor Lucas ... narravit nobis, quantam curam et diligentiam adhibueris in ipso negotio ex ipsis labyrinthis extricando:
1523 BROD. Epist. p.78.

redeo, -ire, -ii, -itus

Ut ad ea redeam, de quibus vestra maiestas scribit:
1525 BROD. Epist. p.110.

[Monostori] 2015.2.16.

redeo, -ire

Cum pridem corporis non modica infirmitate gravati coacti sumus de Caproncha ad ecclesiam nostram Strigoniensem redire: *1387 Süttő, Anjou* II p.441.

redeo, -ire

Qui demum ad nos redeuntes nobis consona voce
retulerunt, quod *etc.*: 1373 Keglevich, *Garamsztb.*
p.184.

redeo, -ire

Dominus rex, licet non sine multo suorum dampno, sanus quidem rediit: *Vita Marg.* p.17.

redigo, -ere, -egi, -actus

Qui et monasteria hic sua in debitum redegit ordinem, et religioni sua doctrina suaque sanctimonia plurimum conducit: 1525 BROD. *Epist.* p.109.

redigo, -ere

Nos ... easdem (*sc. possessiones*) in unum redigimus et anneximus eisdem: 1453 Zimmermann, *Urkb.* V p.420.

redilectio, -onis f.

Hoc libro, quantum Deo propitio iuvante valebo, divine charitati et redilectionis incendio per questiones etiam scholasticas studiose conabor insistere pro devotionis incitamento: Szilády, *Temesvári* p.54.

redimio, -ire

quibus (*sc. honoribus*) ipse prae ceteris nostris regnicolis per maiestatem nostram clementi benignitate exstiterat redimitus et honoratus¹⁴¹³ Kautona, *Hist.crit.* XII p.156.

redimio, -ire

quibus (sc. honoribus) ipse prae ceteris nostris regnicolis per maiestatem nostram clementi benignitate exstiterat redimitus et honoratus: 1413 Katona, *Hist.crit.* XII p.156.

redimo, -ere

Pietas divina implevit pium desiderium servorum suorum mittendo Filium suum et satisfaciendo affectui eorum et necessitati redimendorum: *Serm. Qinqu. 8* (p.38).

redimo, -ere

Si nos ... domum pro cancellaria vel pro aliis nostris usibus voluerimus rehabere, tunc ... in eo pretio valore ac pecunie quantitate ... redimere et rehabere teneamur: *1360 Mészáros, Visegrád* p.126.

redimo, -ere

Quod ... et tandem prior eiusdem fratris eundem breviarium a tabernario redemisset: Erdélyi, *Register* p.96.

redimo, -ere

Cum ... idem ... porcionem ... vendere vellet et alienare in ipsius preiudicium non modicum et gravamen, cum eadem possessio iure commetaneo fuerit, et in eventum, in quem debeat ab ispo Andrea alienari, ad eum potius, quam ad alium pertineat redimenda: *1340 Diaconescu, Documente 29.*

redimo, -ere

Quando misit filium suum propter peccatores
de caritate Christi pro peccatoribus redimendis:
PAUL. HUNG. *Penit.* p.193.

redintegratio, -onis f.

Talis autem congressio non modo temperantiae atque pudicitiae pervenusta erat exercitatio, verum etiam et inter eos verecundiam et quottidianam perpetui amoris redintegrationem pariebat: BONF., *Symp.* III,595.

redintegro, -are

Quod etiam dicta iura eorum possessionaria ...
simulcum litteralibus eorundem instrumentis ip-
sis pristino modo reintegrarentur quo ad plenum:
1386 Süttő, Anjou II p.383.

redintegro, -are

Eam ipsam praerogativam ... eidem ecclesiae Vesprimiensi praelatisque eiusdem ... renovandum duximus et reintegrandum, ... immo renovamus, reintegramus decernimusque et concedimus: 1502 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.328.

reditus, -us *m.*

Quam ut relictis praesidiis necessariis ea tantum,
quae ab illo sunt parta, in reditum suum defendi
ac retineri possent: 1524 BROD. *Epist.* p.86.

redolentia, -ae f.

Si ... inspiciatur sacre doctrine ... sententiarum firmitas, verborum tenacitas, argumentorum inconcussa veritas, rationum securitas, dubiorum clara dilucidatio, ... sufficientia omnium ad salutem pertinētium, ... virtutum redolentia, denique omnium divinarum et humanarum rerum magisterium: GEORG.HUNG. *Tract.* p.392-394.

reduco, -ere

Reducatur vestri in memoriam, quemadmodum
Budae vobis existentibus quibusdam commissum
extitit, ut *etc.*: 1464 Zimmermann, *Urkb.* VI p.182.

reduco, -ere

Quod iura et res eiusdem altaris non alienabitis seu distrahetis, sed destructa et alienata, si que sint, ad ius et proprietatem eiusdem reducetis et recuperabitis secundum posse: *1524 Reg.Strig.* p.158.

reduco, -ere

Item de expositione florenorum centum per famulum Iohannem Olah de Izdencz reductorum ex generali limitatione dominorum capitularium remansit debitor in florenis 31: *1520 Reg.Strig.* p.136.

reduco, -ere

De retroactis litteris capituli Nittriensis super premissis meo confectis testamento in memoriam reduxi et recitavi: 1456 Neumann, *Korlátköviek* p.179.

reduco, -ere

Dicens, quod si aliud in communi agi contingat, hoc sibi obesse et preiudicare non possit, quando totum ius suum indebitum (*sic ed., recte: in debitum*) statum possit et valeat reducere modo et ordine, quibus foret opportunum: 1340 Diaconescu, *Documente* p.29.

reduco, -ere

Qui ad societatem et communionem Sedis Apostolice reducendi essent: 1525 Theiner, *Mon.Slav.*
I p.588.

reductio, -onis f.

Ideo ibi maxime aperitur larga manus Dei in re-
duccione perditorum: *Serm. Quinqu. 27* (p.72).

redundantia, -ae f.

Sacramentorum sanctitas huius sancte religionis (*sc. Christianae*) tanta est, ut in creatura rationali non solum interioris hominis substantiam divino usui aptam reddere, sed etiam tantarum ei gratiarum redundantiam infundere sufficit, ut et secundum exterioris hominis facultatem ad utilitatem proximorum de effluentia gratiarum in colloquendo ... fructum salutis valeat operari:

GEORG. HUNG. *Tract.* p.394.

[Bujdosó] 2015.2.16.

redundatio, -onis f.

Redundatio pretium unius vasis vini fuit in hac civitate expositi, quod exposuerat Andreas Zalay. —> Summa summarum redundationis: Ibid. V,270 (p.157): 1521 Nógrádi, *Kanizsai* V,226 (p.156).

redundo, -are

Redundat exitus d<enariis> 23: 1521 Nógrádi, *Kanizsai* V,29 (p.148).

redundo, -are

Quod si qua simul victoria ac triumphus subsequatur, ... omnis procul dubio rerum gestarum laus et gloria in S<ancitatem> vestram iure optimo redundabit: 1525 Katona, *Hist.crit.* XIX p.561.

redundo, -are

(Possessio) ad ipsos iure successorio extitissent
redundate: *1414 Zsigm. oklt. IV,2243.*

redundo, -are

(*sc. Diabolus*) quodcunque malicie excogitare poterit, electis Dei ad gloriam, sibi autem et suis complicibus ad eterne damnationis augmentum redundabit: GEORG. HUNG. *Tract.* p.392.

redundo, -are

Quod si qua simul victoria ac triumphus subsequatur, ... omnis procul dubio rerum gestarum laus et gloria in S[ancitatem] vestram iure optimo redundabit: 1525 Katona, *Hist.crit.* XIX p.561.

refectio, -onis f.

Plena refeccio consistit in duobus, scilicet in cibo et potu: *Serm. Quinqu.* 18 (p.55).

refectio, -onis f.

Ut sit plena refeccio spiritualis, quemadmodum
in cibo et potu consistit plena refeccio corporalis:
Serm. Quinqu. 18 (p.55).

refectio, -onis f.

Ut sit plena refeccio spiritualis, quemadmodum
in cibo et potu consistit plena refeccio corporalis:
Serm. Quinqu. 18 (p.55).

refectio, -onis f.

Ut ... secundum regulam eorum viverent sancte et religiose, pollicens eis omni subsidio ad victum et vestitum eorum et ad refectionem desolatorum se paratum libenter esse: Erdélyi, *Register* p.110.

refectorium, -i n.

Item ponit, quod iidem fratres ... mulierculas huiusmodi suspectas ad monasterium ipsum et ad refectorium contra normam discipline monastice introducebant: Erdélyi, *Register* p.28.

refello, -ere

Sed quid ita mea dicta refellis: BONF., *Symp.*
III,518.

refero, -ferre, rettuli, relatus

Comes de Corduba omnia alia ex ordine referre poterit: 1524 BROD. *Epist.* p.89.

refero, -ferre, rettuli, relatus

Retulit nobis ... praepositus Eursiensis ... te iterum Romae oratorem agere: 1525 BROD. *Epist.* p.107.

refero, -ferre, rettuli, relatus

Pro singulari vestrae ... dominationis in me benignitate ... malo vestrae dominationi reipsa et facto ... referre, quam verbis gratias agere: 1525
BROD. *Epist.* p.114.

refero, -ferre, tuli (retullit)

Antiquam metam dicte possessionis Jenew fore
retullisset: *1413 Zsigm.oklt.* IV,1013.

refero, -ferre

Quicquid famulus noster Laurentius, exhibitor presencium nostri ex parte retulerit, eidem fidem creditivam adhibere dignemini: 1465–71 Neumann, *Korlátköviek* p.180.

refero, -ferre

nisi te mutis piscibus surdiorem esse atque elinguem illum Harpocraten examussim referre factus essem certior: 1514 TAUR. *Epist.* 1 (p.128).

refero, referre

Ut universi nobiles et ignobiles ... rei veritatem, quam inter partes in facto dicte vinee novissent et scirent, attestare et referre teneantur: 1497 Horváth, *Pótlások* p.176.

reficio, -ere

Quam (*sc. domum*) ex post condam magister Dionisius de Strigonio refecit et reformavit: 1510
Reg.Strig. p.88.

reficio, -ere

Franciscus ... episcopus ... ad moenia reficienda et munitiones civitatis civitatis Albensis legavit florenos quingentos: 1524 Bunyitay, *Gyulafehérvár* p.27; *Dl 89199*.

reficio, -ere

Quod nisi cives dicti oppidi Kermend de eorum elemosina tecturam ipsius predicti monasterii refecissent vel reparassent: Erdélyi, *Register* p.109.

reficio, -ere

Franciscus ... episcopus ... ad moenia reficienda et munitiones civitatis civitatis Albensis legavit florenos quingentos: 1524 Bunyitay, *Gyulafehérvár* p.27. = DL 89199.

reflecto, -ere, -flexi

Dehinc reflexissent ad meridiem penes ecclesiam parochyalem, modicum eundo venissent ad unam viam magnam publicam: *1419 Zsigm.oklt.* VII,169.

reflecto, -ere

Dehinc *terminus* transeundo per plateam reflecteretur ad dictam partem orientalem ad prescriptam ecclesiam: 1338/1365 Mészáros, *Visegrád* p.108.

reflecto, -ere f.

Quod iidem ... possessionariam portionem ...
incipiendo penes aquam Gron a quodam antro
seu similitudine fossati ... intrando quandam
silvam ac reflexum (*sic ed.*) versus aquilonem
... reambulassent: 1386 Keglevich, *Garamsztb.*
p.219.

reflexio, -onis f.

Quod nos nulla habita reflexione erga Deum
et eius iustitiam castrum Kemlek a magnifico
Andrea Both nequiter abstrahere velimus: 1500
/XVIII Arch.Motešický p.295.

[Szovák] 2015.2.16.

refloresco, -ere

Ex cuius nimirum propagine elut florentissimum germen ... archiepiscopus Colocensis ac regni mei cancellarius reflorescens nulli penitus maiorum suorum in quovis laudum aut virtutis genere concedit: 1515 Theiner, *Mon.Slav.* I p.560.

refocillamen, -inis *n.*

Que animarum sunt refocillamina: *1510 Szapolyai oklt. p.303.*

refocillo, -are

Vix panis siccus cum aqua ad refocillandum potius quam ad comedendum ad instar canis extra domum vel retro portam porrigitur: GEORG. HUNG. *Tract.* p.336.

reformare

Concedimus, ut eorum prefatam vineam ... dampno prolongare, augmentare et reformare possint:
1507 Szapolyai oklt. p.291.

reformatio, -onis *f.*

Item feria quinta ... dedi Paulo Tereck pro reformatione calciorum d<enarios> 25: 1521 Nógrádi, *Kanizsai* II,655 (p.48).

reformatio, -onis f.

Pro certa reformatione ecclesie nostre in domo nostra Menyew misimus lapides marmoreos:
1515 Horváth–Neumann–Pálosfalvi–C. Tóth, *Levelesláda* p.100.

[Szovák] 2015.2.16.

reformatior, -oris *m.*

Nos ... doctores et canonici ecclesie Strigonien-
sis predictae, visitatores, reformatores, iudices et
commissarii ... notum facimus, ... quod *etc.*:
1425 Pozsonyi vizsály p.256.

reformo, -are

Ipsam fassionem, quomodo et prius scribi debuisset, ... per proprium notarium nostrum vestris d<ominacionibus> reformare fecimus. ... Quare rogamus vestras ... amicicias, velint eedem easdem litteras fassionales ... iam reformatas sigillo capituli vestri sigillare: 1520 Neumann, *Korlátköviek* p.186.

reformato, -are

Quatenus thabulam in civitate vestra ecclesiae nostrae Albensis reformatam ... per unum currum vestrum ad festum Nativitatis Domini ... velitis Albam transmittere: 1464 Zimmermann, *Urkb.* VI p.206.

reformato, -are

Qui nos in omni gracia et libertate non modo graciose rexit et conservavit, sed eciam plures libertates nostras reformavit: *1505 Tudománytár* 1839/VI p.67.

reformato, -are

Item feria quinta . . . dedi Michaeli lapicide, quod reformavit pincernam, d<enarios> 48: 1520 Nógrádi, *Kanizsai* II,234 (p.27).

refoveo, -ere

Quod olim felicitatis memorie divi reges Hungarie
seu alii Christifideles Deo devoti in honorem Bea-
tissime Virginis Marie, sub cuius patrocinio et tu-
tela refoveri sperabant: Erdélyi, *Register* p.27.

refragor, -ari

Credebat maiestas regia caesaream maiestatem rationem regii honoris habituram et contemplatione regiae maiestatis non refragaturam his, quae regia maiestas a sua caesarea maiestate in hac parte affectabat: 1496 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.42.

refragor, -ari

Cuius voluntati refragari nec expedit mihi, nec licet: 1515 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.838.

refragor, -ari

credebat maiestas regia caesaream maiestatem rationem regii honoris habituram et contemplatione regiae maiestatis non refragaturam his, quae regia maiestas a sua caesarea m[aiestate] in hac parte affectabat: 1496 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.42.

refrenare

Refrenatis tandem et domatis insolentis consuetis: *1506 Szapolyai oklt.* p.286.

refreno, -are

Impacientia est impetuosum animi motum non refrenare: PAUL. HUNG. *Penit.* p.203.

refrigerator, -oris *m.*

Quod et nobis prestat precibus ipsius refrigera-
tor animarum, Iesus Christus.: *Serm. Quinqu.* 36
(p.86).

refrigerium, -i n.

Cum nos ob refrigerium (*ed. in notis mendose corrigere videtur: Helyesen [i.e. recte]: refrigeris*) animarum nostrarum et parentum, cum et nostri sexus fragilitatem claustraliter in longinquis partibus simus incluse: *a. 1400 Veszpr.okl. II p.364. Vide etiam refugium.*

refrigerium, -i n.

Firmiter igitur credamus et nullatenus dubitemus huic sanctissime religioni pro infinito labore eterne requiei solacium, pro tantarum passionum doloribus sempiterni gaudii refrigerium, pro confusionum et obprobriorum immensitate consolationem glorie sine fine mansure (*sic*) in retributionibus premium a iusto et eterno iudice in suo districto et extremo iudicio exhiberi: GEORG. HUNG.

Tract. p.402-404.

[Bujdosó] 2015.2.16.

refrigerium, -i n.

Ut semper futuris temporibus in nocte matutinas,
interdiu alias horas canonicas pro refrigerio ani-
me fundatoris decantarent: Erdélyi, *Register* p.68.

refrigerium, -ii n.

Quod prefati fratres ... pro refrigerio animarum
nostrarum sollenniter decantare teneantur: 1507
Szapolyai oklt. p.288.

refrigerium, -ii n.

Designatur ibi in sancto martire diversitas tormentorum, quia transivit per ignem et aquam, et suavitas refrigeriorum, quot eductus est in refrigerium: *Serm. Quinqu.* 36 (p.85).

refrigero, -are

3a causa est, quoniam aqua ratione frigiditatis sue
habet vim refrigerandi: *Serm. Quinqu. 27* (p.71).

refrigesco, -ere

Tertio ponit, quod dicti fratres postquam ecclesiam et domum predictas assecuti fuerant, paulatim disciplina regulari refrigescere: Erdélyi, *Register* p.27.

refringo, -ere

Nec etiam de invasione terrarum domini illius aliquid caveatur, vel quod iam prius cautum est, refringatur: 1496 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.51.

refringo, -ere

nec etiam de invasione terrarum domini illius aliquid caveatur, vel quod iam prius cautum est, refringatur: 1496 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.51.

refugio, -ere, -fugi, -fugiturus

Mihi ad vestrae serenitatis praesidium duxi refugiendum: 1524 BROD. *Epist.* p.94.

[Monostori] 2015.2.16.

refugium, -i n. (refrigerium)

Cum nos ob refrigerium animarum nostrarum et parentum, cum et nostri sexus fragilitatem claustraliter in longinquis partibus simus incluse nullumque habemus singulare refrigerium (*sic ed., recte orig. [Dl 56607]: refugium*), nisi ad opera manuum nostrarum: *a. 1400 Veszpr.okl. II p.364.*

refugium, -ii n.

In hac re a modo nullam spem nullumque refugium in nobis habeatis: 1514/? Wenzel, *Dóczyak* p.68.

refulgeo, -ere

Bonorum virorum, qui pro patria, pro religione
morti se devoverunt animas de vinculis corporis
ferro absolutas purum illud ethereum nullarum
luce refulgens in celestibus suscipit habitaculum
hospicio quodam superne quietis: *Serm. Quinqu.*
15 (p.50).

refulgeo, -ere

Considerantes itaque inter virtuosos virtute eximia et constancium numero potissima constancia ... Steph<anum> waywodam ... refulgere ... cogimur non immerito magnificis ipsis gestis recensitis ... ad perpetuam gestorum memoriam ... ipsius servicia enarrare: *1350 TGy 1835/II p.93.*

refusio, -onis f.

Quod nobiles ex comitatu pro refus<ione ...
> illati litteras continuas mittunt: 1515 Horváth-Neumann-Pálosfalvi-C. Tóth, *Levelesláda* p.106.

regaliter *adv.*

Que (*sc. B.Margareta*) ... translata est in claustrum, quod parentes eius in insula Danubii, ... a primo fundamento edificaverunt, et ad consummationem usque perduxerunt regaliterque, ut decebat, dotaverunt: *Vita Marg.* p.18.

regenerativus, -a, -um

Secunda apparicio purgat culpam, quia tunc tactu mundissime sue carnis vim regenerativam contulit aquis: *Serm. Quinqu.* 26 (p.70).

regenerator, -oris *m.*

Et hoc exprimit thema nostrum, cum dicit: quem, scilicet Spiritum Sanctum, regeneratorem effudit in nos habunde (cf. Tit. 3,5): *Serm. Quinqu. 27* (p.72).

regenero, -are

Secunda congruitas sumitur ex parte eius, ad quod est baptismus, scilicet ad regenerandum, ut transferatur homo a potestate tenebrarum in adoptionem filiorum: *Serm. Quinqu. 27* (p.72).

regenero, -are

Quos (*sc. fideles*) eidem (*sc. Ecclesiae*) regenerat
assidue Spiritus Sancti gracia uberrime fecunda-
ta: *1422 Mon.episc.Zagr.* VI p.67.

regestratim *adv.*

Quamvis nos ... instrumenta super eisdem iuribus possessionariis confecta regestratim ad domum nostram tavarnicalem reponi fecerimus:
1386 Süttő, Anjou II p.383.

regestrum, -i n.

Quia quedam ex iamdictis eorum litteralibus instrumentis instrumentis ... ex serie ipsius regestri nostri in annotata domo nostra tavarnicali ex negligenti conservatione deperdita et alienata fore verissimiliter agnovimus: *1386 Süttő, Anjou II p.383.*

regestrum, -i n.

1336 CD Hung. VIII/4 p.200.

[Szovák] 2015.2.16.

registrum, -i n.

1336 CD Hung. VIII/4 p.200.

[Szovák] 2015.2.16.

regestrum, -i n.

Et tandem huiusmodi regestrum clausum et appensione sigilli ... domini Georgii ... de eius mandato per me munitum tradidi: Erdélyi, *Register* p.194.

regialis, -e

Ego Iohannes natus condam Anthonÿ Milethÿnczÿ de Strigonio publicus sacra apostolica regali-
que in hoc regno Hungarie ... prenominatis te-
stibus presens interfui: Erdélyi, *Register* p.44.

regimen, -inis *n.*

Quantumcunque autem adulti sint et fiant, semper tamen regimini et conservacioni eiusdem domine matris ipsorum subditi et subnecti fore debent: 1456 Neumann, *Korlátköviek* p.177.

regina, -ae f.

Que (*sc. litterae*) in suo roboris firmitate (*sic*) debeant permanere, sic quoque promittimus et spondemus nos ambe regine sub virtute et honore nostre regie maiestatis: 1385 Süttő, *Anjou* II p.246.

regina, -ae f.

Idem et regina serenissima iussit: 1525 BROD.
Epist. p.113.

regina, -ae f.

Quam cum adhuc mater sua regina gestaret in utero tempore Tartarice persecutionis: *Vita Marg.* p.17.

reginalis, -e

Que (*sc. clementia*) cordibus reginalibus iugiter
debet insedere: 1386 Süttő, *Anjou* II p.383.

reginalis, -e

Supplico humillime, dignetur tam ad maiestatem regiam ac reginalem, ... quam etiam ad magnificentum dominum oratorem suum ... in mei commendationem suas litteras dare et efficere: 1524
BROD. *Epist.* p.94–95.

reginalis, -e

Supplico dominationi vestrae ... ob respectum maiestatis regiae ac reginalis, ... dignetur ei providere: 1525 BROD. *Epist.* p.113.

reginalis, -e

Cum ... terras reginales indebite ... occupatas reambulari et in ius reginale revocari et reduci fecissemus: *1289 Reg.duc.* p.145.

regiror, -ari, -atus sum *'iterum giratur'* : *revertitur* — *visszafordul v. visszatér*
meta ... *abhinc itaque regiratur ad primam metam: 1413 Zsigm.oklt. IV,367.*

registrarius, -i m.

Antonius de Pozna nomine et in persona reverendissimi in Christo patris ... Dyonisii archiepiscopi Strigoniensis et cetera, registrarius domini mei gloriosissimi fateor *etc.*: 1461/? Zimmermann, *Urkb.* VI p.97.

registrum, -i n.

Item prefati domini omnes electi iuramentum deposuerunt conscientiose de fidelitate et diligentia, quibus commissum est, ut eorum registra statim post decimas presentare et rationem reddere debeant in capitulo: *1520 Reg.Strig.* p.138.

registrum, -i n.

extunc talis pars ... extra omnes terminos octavales et brevium iudiciorum seriemque registri causarum coram suo iudice ordinario procedendi ... habeat potestatis facultatem: *1519 SzSzB Szle* 2006 p.348.

registrum, -i n.

Extunc talis pars ... extra omnes terminos octavales et brevium iudiciorum seriemque registri causarum coram suo iudice ordinario procedendi ... habeat potestatis facultatem: *1519 SzSzB Szle* 2006 p.348.

registrum, -i n.

Quas (*sc. res*) his diebus et ex litteris ac etiam registris vestris illic aput vos esse percepimus: 1523
C. Tóth, *Bátori* p.229.

regius, -a, -um

Dicatis ... et committatis eisdem verbo nostro regio, quibus et nos presentibus firmiter mandamus, ut *etc.*: 1497 Horváth, *Pótlások* p.176.

regius, -a, -um

Supplico dominationi vestrae ... ob respectum maiestatis regiae ac regionalis, ... dignetur ei providere: 1525 BROD. *Epist.* p.113.

regnicola, -ae m.

Quatenus ad congregationem generalem universitati regnicolarum harum partium Transsilvanarum ... transmitters deberetis: *1514 Szapolyai oklt.* p.346.

regnicola, -ae m.

Nobis et regnicolis nostris est multo gratissimus:
1525 BROD. Epist. p.109.

regnum, -i n.

Dum pridem inter nostros barones fervens seditio
nostra regna turbabat: 1385 Süttő, *Anjou* II p.271.

regnum, -i n.

Que (*sc. B.Margareta*) ... adeo evidenter et efficaciter cepit proficere, ut non solum sorores socie, ... sed etiam nobiliores matrone et domine principum coniuges in regno ... in eius moribus honestis edificabantur: *Vita Marg.* p.18.

rego, -ere, rexi, rectus

Quod discretus vir, Anthonius pellificis (*sic*) de Braschofia ... coram nobis ... se ... laudabiliter rexit: 1460/XV Zimmermann, *Urkb.* VI p.87.

rego, -ere

Cum ipse ... officia, procurationes et negotia nostra in diversis ecclesiis gessisset et rexisset et successive nobis rationem dedisset: 1387 Süttő, *Anjou* II p.441.

rego, -ere

Sue sorores suas possessiones ... in sui absentia
regere nequivissent: 1340 Diaconescu, *Documen-
te* p.30.

[Szovák] 2015.2.16.

rego, -ere

Qui nos in omni gracia et libertate non modo graciose rexit et conservavit, sed eciam plures libertates nostras reformavit: *1505 Tudománytár* 1839/VI p.67.

regratio, -onis f.

Hoc ergo summum divine gracie beneficium
requirit a nobis devote regracionis servicium:
Serm. Qinqu. 9 (p.39).

regratio, -onis f.

Hoc ergo summum divine gracie beneficium requirit a nobis devote regracionis servicium: *Serm. Quinqu.* 9 (p. 39).

regredior, -i, -gressus sum

Iidem vester et noster homines ad nos tandem regressi nobis concorditer retulerunt, quod *etc.*:
1369 Keglevich, *Garamsztb.* p.167.

regula, -ae f.

Ut ... secundum regulam eorum viverent sancte et religiose, pollicens eis omni subsidio ad victum et vestitum eorum et ad refectionem desolatorum se paratum libenter esse: Erdélyi, *Register* p.110.

regularis, -e

Magno enim affectu et quasi ultra vires ieiunia et ceteras regulares observantias suique utiles ipsis (*sic ed. et ms., recte forsan: temporis*) occupationes conabatur observare (*sc. S.Margareta*): *Vita Marg.* p.19.

regularis, -e

Ut ab ipsa tenera etate regularibus consuetudinibus imbueretur (*sc. B.Margareta*): *Vita Marg.* p.18.

regularis, -e

Quod illi fratres, qui in dicto inveniebantur monasterio, satis dissolute et preter normam regularis discipline vixissent: Erdélyi, *Register* p.109.

regulariter *adv.*

Qui pauci fratres in illo erant, non vivebant regulariter: Erdélyi, *Register* p.95.

[Hegyí] 2015.2.16.

regulo, -are

Virtutum nobilitas, quibus anime sancte in Christianitatis religione exercentur ad vite spiritualis profectum, secundum modum et formam virtutum naturalium ad vite sensibilis perfectionem regulantur (*cod. P: regulatur*): GEORG. HUNG. *Tract.* p.396.

regulo, -are

Tertio ponit, quod dicti fratres postquam ecclesiam et domum predictas assecuti fuerant, paulatim disciplina regulari refrigescere: Erdélyi, *Register* p.27.

rehabeo, -ere

Ut ipse ... memoratam possessionem rehabitā prius suā pecuniā absque litis contentionis libere sibi resignare teneatur et difficultate aliquali: 1387/1483 Keglevich, *Garamsztb.* p.226.

rehabeo, -ere

Ut omnia bona mea, que fecerant asportare magnifici viri ... de possessione nostra, ... nullus filiorum ... legitime rehabere valeat, nisi solus Oswaldus filius meus: 1477 Neumann, *Korlátköviek* p.181.

rehabeo, -ere

Alioquin nec aliud facere possum, nisi ut ipsa debita mea, qualitercumque potero, rehabeam: 1468
Zimmermann, *Urkb.* VII p.366.

rehabitio, -onis *f.*

Dominus Nicolaus ... usque nostrum reditum in dictum regnum nostrum, ... nec non rehabilitationem et obtencionem castri Strigoniensis per nos Deo aminiculante feliciter habitis atque factis (sic) ... vinculis in eisdem tentus extitit: 1404 /1406 TGy 1835/I p.78.

reicio, -ere

Novi et ego virum, qui talem chartam habebat in bello apud se, cui cum persuadere non potuissem, ut reiiceret, dicebat enim peroptime sibi cavere a sagittis et cavisse per illius charte virtutem: Szilády, *Temesvári* p.32.

reintegro, -are

Extunc fidelis noster ... Stephanus ... eiusce-
modi defectum ... supplere et reintegrare debeat
et teneatur: *1519 SzSzB Szle 2006 p.347.*

reintegro, -are

Ideo petit ... minime videlicet ad inquisitionem aliquam sive testium receptionem procedi, nisi fratribus ... prius in possessione ecclesie et conventus ... cum omnibus illorum pertinentiis restitutis, repositis sive reintegratis: Erdélyi, *Register* p.41.

reintegro, -are

In usu verorum cultorum ad honorem et laudem creatoris et gloriam ipsius summi Dei renovare plenissime et reintegrare sua efficacia potest (sc. *Eucharistia*): GEORG. HUNG. *Tract.* p.396.

reintegro, -are

extunc fidelis noster ... Stephanus ... eiusce-
modi defectum ... supplere et reintegrare debeat
et teneatur: *1519 SzSzB Szle 2006 p.347.*

reintimo, -are

Preterea animum nostrum viceversa per eundem vobis reintimavimus: *1515 Szapolyai oklt.* p.373.

relabor, -i

Iohannes Porkolab testificatus est, qualiter vidit predictum Valentinum sartorem ewaginantem gladium contra Iohannem, ... pro tunc in actu exsecutorem sacre iusticie contra tres hereticos relapsos: *1439 AA Bosnae* p.173.

relatio, -onis f.

Nobis et ex fideli nostra relatione eidem prefato reverendissimo domino Georgio episcopo sufficienter apparuit dictos fratres ... dicto eorum monasterio privatos fuisse: Erdélyi, *Register* p.33.

relatio, -onis f.

In negotiis vestrae maiestatis credo nos ... optatam relationem in omnibus habituros: 1523 BROD.
Epist. p.83.

relatio, -onis f.

Quod ipsi ... universas possessiones ... sive hereditarias, sive emptitias vel impigneratitias (*sic*) ... in communi fraternaliter possidendas sibi condonassent ... easdem pacifice tenendas ac fructus et utilitates earundem percipiendo relatione vicaria in filios filiorum ... inter se pari consensu firmiter statuerunt habendas: 1385 Keglevich, *Garamsztb.* p.218; *cf. inferius*: In cuius

relationis donationisque mutuo testimonium sigillum nostrum presentibus duximus apponendum.

[Szovák] 2015.2.16.

relatio, -onis f.

Scribitis, quod coloni nostri ... vellent contra vos nobis conqueri. Hoc non curetis, cum venerint, dabitur eis responsio et relatio oportuna: 1515 Horváth–Neumann–Pálosfalvi–C. Tóth, *Levelesláda* p.103.

relatio, -onis *f.*

De quibus scriptis vobis per hunc hominem nostrum relationem fecimus: 1485 SZAPOLYAI OKLT. p.162.

[Szebelédi] 2015.2.16.

relativum, -i n.

Quia secundum Ambrosium Dominus est nomen omnipotentie, dicit enim respectu subiectorum. Quia dominus et servus sunt relativa. Et omnia relativa ad convertenciam dicuntur, ut servus domini servus et dominus servi dominus, secundum Aristotelem in Predicamentis: *Serm. Quinqu. 7* (p.37.

relativus, -a, -um

Quia dominus et servus sunt relativa: *Serm. Quinqu.*
7 (p.37).

relatus, -us *m.*

Rogamus igitur vos, ut relatibus suis fidem adhibeatis indubitam: 1515 Horváth–Neumann–Pálosfalvi–C. Tóth, *Levelesláda* p.104.

relaxare

Consequenter annotato domino Petro plebano eiusque successoribus universis perpetue remissimus et relaxavimus (sc. *Emericus de Zapolya*)
1465 Szapolyai oklt. p.111.

relaxare

Domnis autem prelati et baronibus ac regnicolis similiter decem milia florenorum auri relaxo:
1499 Szapolyai oklt. p.257.

relaxo, -are

Item Stephano Alch in salarium suum relaxatum
est d<enarii> 43 (p.(sic): 1520 Nógrádi, *Kanizsai*
II,357 (p.34).

relaxo, -are

Me autem in servitiis regiae maiestatis existente Stephanus Agotha fracto meo sigillo ... nec iuris ordine observato bona praefati Wolahi per me vigore literarum regalium retenta remisit et relaxavit : 1468 Zimmermann, *Urkb.* VII p.366.

relaxo, -are

Iohanni Bwzas pro custodia bovum taxam relaxavimus: 1515 Horváth–Neumann–Pálosfalvi–C. Tóth, *Levelesláda* p.105.

relaxo, -are

Reliquos ... quinquaginta florenos communitas ipsa ad petitiones spectabilis et magnifici domini, Ioannis de Zapolija, comitis perpetui Scepusiensis, waywode Transsilvanensis et Siculorum comitis ipsis fratribus pie remisit et annuit atque relaxavit: 1511/1521 Entz, *Kolozsvár* p.150–151; *Df* 277780.

relevatio, -onis f.

Ad extreme deiectionis aliqualem relevationem
eis conceditur (*sc. iustis*): GEORG. HUNG. *Tract.*
p.342.

relicta, -ae f.

Uti dignetur maiestas vestra ... illas duas partes iudiciarias oneris et gravaminis sententiae, in quo ... Franciscus Bothka ... per omissionem iuramenti sui ... contra ... relictam quondam Francisci similiter Bothka ... coram personali praesentia maiestatis vestrae convictus exstitit et aggravatus, ... supplicantibus pro fidelibus servitiis eorundem conferre gratiose: 1525 BROAD.

[Monostori] 2015.2.16.

Epist. p.106.

[Monostori] 2015.2.16.

relicta, -ae f.

Cum comes Byter et Mycou ... relictam comitis Petri ... traxissent in causam coram nobis proponentes contra eandem, quod *etc.*: 1291 *Erd.Múz.* 1992 p.84.

religio, -onis f.

Utinam vestra maiestas cum ceteris principibus Christianis ... iniret aliquam rationem, ut ista, quae pro Christi religione defendenda instituta fuere, illuc potius converterentur: 1523 BROD. *Epist.* p.79.

religio, -onis f.

Religio est virtus quedam superioris vite. Unde et religio dicitur a religo religas quia hac virtute religatur divino cultui ... Dividitur autem religio in has species, in fidem, spem, et caritatem: PAUL. HUNG. *Penit.* p.211-212.

religio, -onis f.

Bonorum virorum, qui pro patria, pro religione
morti se devoverunt animas de vinculis corporis
ferro absolutas purum illud ethereum nullarum
luce refulgens in celestibus suscipit habitaculum
hospicio quodam superne quietis: *Serm. Quinqu.*
15 (p.50).

religio, -onis f.

Qui et monasteria hic sua in debitum redegit ordinem, et religioni sua doctrina suaque sanctimonia plurimum conducit: 1525 BROD. *Epist.* p.109.

religio, -onis f.

Accepimus Thurcos, inimicos Christiane religionis ... ad regnum Transalpinense transmigrasse:
1515 Szapolyai oklt. p.366.

[Szebelédi] 2015.2.16.

religio, -onis f.

De negotio vero Prutenico repetivit illa eadem, quae superioribus diebus dixerat, ... multa tamen questus de magistro, qui sede apostolica inconsulta religionem a sola sede apostolica dependentem hoc pacto profanavisset: 1525 BROD. *Epist.* p.119.

religio, -onis f.

Aurum ... excellit in divitiis mundi, thus in honoribus, quibus honoratur Deus in cultu religionis, mirra in deliciis, quoniam ex eius unccione conservantur membra tenera delicate carnis: *Serm. Quinqu. 25* (p.68).

religio, -onis f.

Utrum ex syderibus causetur diversitas morum et eventuum futurorum in hominibus? ... Repugnat hoc Christiane religioni, repugnat et sensui et etiam rationi: Szilády, *Temesvári* p.33.

religio, -onis f.

Sicut si ego a principio adolescentie semper habuissem voluntatem intrandi religionem anno etatis mee XXX ita, quod illud non faciam antea:
Szilády, *Temesvári* p.5.

religiositas, -atis f.

Ut ipsi de medio eorum, gremio scilicet conventuum a modo abbates in ecclesias abbatiales eligere, praeficere, vita et moribus ac religiositate praeditos ... possint: 1510 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.609.

religiosus, -a, -um

Et sic accipitur mons Gen. XIX.: Ne respicias retro, scilicet apostatando, nec stes in omni regione, scilicet amicorum et propinquorum, sed in monte, scilicet religiose vite, salvum te fac: *Serm. Quinqu. 2* (p.26).

religiosus, -a, -um

Que (*sc. B.Margareta*) cum esset annorum vix quinque, conperiens aliquas ex sororibus indutas ciliciis incedere rogavit magistram suam, religiosam matronam nobilem, quam matrem semper vocabat: *Vita Marg.* p.18.

religiosus, -a, -um

Nos in quadam causa in facto cuiusdam vinee religiosorum fratrum heremitarum ordinis Sancti Pauli primi heremite de Chatka ... inter ipsos fratres heremitas ac honestam dominam ... relictam ... coram religioso fratre Michaele custode dicte ecclesie Sancti Martini alias mota et ventilata ... novum iudicium concessimus: 1497 Horváth, *Pótlások* p.176.

religiosus, -a, -um

Erga religiosos ac devotos fratres Carthusienses
... auctoritatem afficimur: *1509 Szapolyai oklt.*
p.299.

religiosus, -a, -um

Cum ritu catholici principis pro ulteriore conservatione status omnium et religiosissimae fidei universam Christianitatem in his utilibus foederum induciis glutine quodam indissolubili ... inclusam esse voluerimus: 1503 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.350.

religiosus, -i m.

Quidam in forma religiosorum apprens sic eum
(*sc. regem*) alloquitur: GEORG. HUNG. *Tract.* p.378.

religiosus, -i m.

Quibus omnibus rex permotus et permaxime supradictorum nequicia commotus emisso publico edicto omnes religiosos de regno suo expellere et perturbare fecit: GEORG. HUNG. *Tract.* p.384.

relinquo, -ere, -liqui, -lictus

Quam ut relictis praesidiis necessariis ea tantum, quae ab illo sunt parta, in reditum suum defendi ac retineri possent: 1524 BROD. *Epist.* p.86.

relinquo, -ere, -liqui, -lictus

Si bene memini, dederam eas *litteras* vestrae ... dominationi, vel si apud me remanserant, sunt vel apud Egidium Zephyrum, sollicitatorem meum, vel inter reculas meas istic relictas: 1524 BROD. *Epist.* p.102.

relinquo, -ere, -liqui, -lictus

Sed ego haec me prudentioribus relinquo iudicanda: 1525 BROD. *Epist.* p.118.

relinquo, -ere

Super cuius quidem castris ... restitutione eundem ... quitum et expeditum reliquimus, immo relinquimus et reddimus: 1523 C. Tóth, *Bátori* p.229.

relinquo, -ere

Ne per decessum meum ... conthoralem, filios
atque filias ... in errore sew mala dispositione
reliqui (*sic, recte forsan: reli<n>qui*) contigisset:
1456 Neumann, Korlátköviek p.179; Dl 62594.

relinquo, -ere

Quomodo Iohannes Volah, iobagio domini nostri, commansor noster ... magnas vulnerationes et correctiones seu percussiones est passus et ... ipsum quasi semivivum reliquissent: 1469 Zimmermann, *Urkb.* VII p.370.

relinquo, -ere

Quod ob eam causam in pleno numero fratres ...
introduci fuissent ad dictum monasterium et eis
relictum ad possidendum: Erdélyi, *Register* p.112.

reliquiae, -arum

Unam crucem argenteam cum reliquiis repletam:

1420 Zsigm.oklt. VII,1362.

reliquiae, -arum f.

qui si labantibus tunc rebus suppetias tempestive non tulisset, quae adhuc supersunt, Christianitatis reliquiae nullae forsitan essent: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.250.

reliquiae, -arum f.

Qui si labantibus tunc rebus suppetias tempestive non tulisset, quae adhuc supersunt, Christianitatis reliquiae nullae forsitan essent: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.250.

reliquiae, -arum f.

Post prandium operabatur manibus suis maxime opera, que ad ecclesie et sanctarum reliquiarum erant ornatum (*sc. S.Margareta*): *Vita Marg.* p.19.

reliquiae, -arum

Unam crucem argenteam cum reliquiis repletam:
1420 Zsigm.oklt. VII,1362.

reliquo, -ere

Quod si divino ita volente iudicio ... preter ipsam dominam ... post se non reliqueret filias vel si reliqueret, sed ille quoque deficerent: *1519 SzSzB Szle* 2006 p.351.

reliquo, -ere

quod si divino ita volente iudicio ... preter ipsam dominam ... post se non reliqueret filias vel si reliqueret, sed ille quoque deficerent: *1519 SzSzB Szle 2006 p.351.*

reliquum *adv.* = *ceterum* ?

Reliquum v<estram> v<enerabilem> d<ominationem>

felicissime valere opto: 1516 Horváth–Neumann–Pálosfalvi–C.

Tóth, *Levelesláda* p.106.

reliquus, -a, -um

Tantam video difficultatem, ut parum aut nihil spei apud me sit reliquum: 1523 BROD. *Epist.* p.84.

reliquus, -a, -um

Non enim dubito vestrarum maiestatum auctoritatem, qui soli cum vestris subditis sustinetis pondus diei et aestus, multum potuisse illos monere et plus quam omnium reliquorum principum auctoritatem: 1525 BROD. *Epist.* p.118.

reluceo, -ere

Et quidem excellentissima vite ipsius sanctitas relucet eo, quod dicitur in proposita auctoritate: rex misericordia et veritate custoditus: *XIII* Madas, *Serm.* p.78.

reluctatio, -onis f.

Et hoc debemus facere faciliter, sine reluctacione:
Serm. Quinqu. 37 (p.87).

reluctor, -ari

Licet reluctantem (*sc. regem*) ad sedem pristinam reduxerunt (*sc. principes et magnates*) et usque ad mortem regnare coegerunt: GEORG. HUNG. *Tract.* p.382.

reluctor, -ari

Et de his, ne in hoc reluctetur, scripsimus etiam ad praefatum Benedictum, alias thesaurarium nostrum: 1510 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.582.

remanentia, -ae f.

Remanentie molendinalium de Merenye fl. 5 den
80: 1497 *Lib.divis.Vespr.* p.36.

[Szovák] 2015.2.16.

remanentia, -ae f.

Cum ... remanentiam postcedentium peditum
pariter et equitum ab inimicorum insidiis ... ca-
veremus: 1444 Zimmermann, *Urkb.* V p.124.

remaneo, -ere, -mansi, -mansus

Si bene memini, dederam eas *litteras* vestrae ... dominationi, vel si apud me remanserant, sunt vel apud Egidium Zephyrum, sollicitatorem meum, vel inter reculas meas istic relictas: 1524 BROD. *Epist.* p.102.

remaneo, -ere

Item ibidem in Bogyoslo remansit apud carpentarios fl<oreni> 4: 1520 Nógrádi, *Kanizsai* II,451 (p.38).

remaneo, -ere

Quarum (*sc. domorum*) terre consumptis et anichilatis eisdem edificiis ipsi Nicolao remanerent:
1338/1365 Mészáros, Visegrád p.108.

remaneo, -ere

Quibus presentibus in calculatione proventus decimarum comitatus Naghbarss de anni (*sic*) 1516 dominus Iohannes Zekel prepositus Sancti Thome decimator dicti comitatus remansit debitor in florenis 163,5: *1520 Reg.Strig.* p.132.

remaneo, -ere

Quem terminum si praetermitteret insolutum, extunc in duplo eorundem florenorum non solutorum contra ipsos ... remaneret: 1377/XVIII
Keglevich, *Garamsztb.* p.191.

remaneo, -ere

Que (*sc. B.Margareta*) ... cum bonorum sororum secum remanentium societate de claustro Vesprimiensi translata est in clastrum, quod parentes eius in insula Danubii ... edificaverunt: *Vita Marg.* p.18.

remaneo, -ere

Ut fratres non plures ... in illo monasterio remansissent: Erdélyi, *Register* p.51.

remedium, -i n.

Beneficium absolutionis simpliciter vel ad cautelam ac restitutionis in integrum et quecumque iuris remedia ac quascumque litteras gratiam seu iustitiam in se continentem petendum, obtinendum: Erdélyi, *Register* p.42.

remedium, -i n.

Que fidei sue commisimus pro remedio anime nostre distribuenda et elargienda: 1387 Süttő, *Anjou* II p.441.

remedium, -ii n.

Adhibet sua sanctitas cum sua sponte, tum meo etiam hortatu ea remedia, quae potest: sollicitat pacem inter principes: 1524 BROD. *Epist.* p.98.

remedium, -ii *n.*

Quam aliis rebus vobis necessariis pro ulteriori felici statu et remedio protectionis subvenire: 1491
SZAPOLYAI OKLT. p.195.

[Szebelédi] 2015.2.16.

remedium, -ii n.

Nam sicut in corruptione illius morbi manifestatur rigor divine iusticie, sic in remedio illi opposito notificaretur dulcedo divine misericordie: *Serm. Quinqu. 27* (p.72).

remedium, -ii n.

Quatenus ... quoscumque nobiles vel ignobiles aliquem tumultum vulgi vel insurrectionem incitantes reperierint, tales quam per detentionem personarum, quam etiam alia oportuna remedia: *1514 Szapolyai oklt. p.347.*

rememoro, -are

Unde nos ... diu tractantes constitutionesque nostras et statuta bene rememorantes ... hanc sententiam diffinitivam ... pronuntiamus: *1515 Reg.Strig.* p.112.

remeo, -are (remaneo)

Que (*sc. matronae*) eam multo affectu de diversis regni partibus pariter venientes videre poterant, ... se ... eius orationibus cum devotione commendantes ad propria cum gaudio remanebant (*sic ms., ed. corr.: remeabant*): *Vita Marg.* p.18.

reminiscentia, -ae *f*

Ut homo non modo memoria, sed reminiscentia
muniatur: BONF. *Symp.* III,383.

remissoria, -ae f.

Per totum illum et sequentem diem decerni remissoriam, deputari iudicem reverendum dominum Martinum Atthadÿ episcopum Augustopolensem, me notarium infrascriptum ad conscribendum depositiones testium et prefigi terminum spatium sex dierum ad inquirendum super eisdem articulis in Kermend: Erdélyi, *Register* p.25.

remissorialis, -e

Dominus vero Michael Vitezius iudex subdelegatus ... litteras remissoriales decrevit: Erdélyi, *Register* p.26.

remissorialis, -is m.

Iudices eundem Natalem d personaliter comparendum monuerunt et ad examinandum super delictis premissis ad partes nostras remissoriales destinarunt: 1524 Theiner, *Mon.Slav.* I p.581.

remitto, -ere

Quod ... Symon filius Balase ... predictam particulam terre a meta curie dicti magistri Iohannis filii Alexandri incipiendo usque ad plateam iuxta angulum domus Iohannis fabri versus partem meridionalem directe adiacentis ... magistro Iohanni ... remisisset: 1358 Mészáros, *Visegrád* p.123.

remitto, -ere

Vestrum ... nuntium ad ipsum pro hac re transmissum nullum bonum responsum eidem dando vacuum remisisset: 1468 Zimmermann, *Urkb.* VII p.366.

remitto, -ere

Franciscus ... episcopus ... Ioanni Dragfi ex florenis mille, quibus obligatur domino praelato, qui pignoris loco crucem habet auream, remisit florenos quadringentos, alii sexingenti exigantur: 1524 Bunyitay, *Gyulafehérvár* p.29; *Dl* 89 199.

remitto, -ere

Prefatam causam cum suis dependentiis de voluntate domine nostre ... regine vestro examini duximus presentibus remittendam: 1385 Süttő, *Anjou* II p.299.

remitto, -ere

Me autem in servitiis regiae maiestatis existente Stephanus Agotha fracto meo sigillo ... nec iuris ordine observato bona praefati Wolahi per me vigore literarum regalium retenta remisit et relaxavit : 1468 Zimmermann, *Urkb.* VII p.366.

remitto, -ere

Eadem domina cum dictis filiabus suis debitum ducentarum marcarum simul cum pena earundem ... remiserunt: *1291 Erd.Múz.* 1992 p.84.

remitto, -ere

Et hoc dicit (*sc. Dominus*) in reprehensionem hominum negligencium, qui cingulis laxatis et tunicis remissis percuciant pulveres, sicut cauda vulpis: *Serm. Quinqu. 33* (p.82).

remitto, -ere

Reliquos ... quinquaginta florenos communitas ipsa ad petitiones spectabilis et magnifici domini, Ioannis de Zapolija, comitis perpetui Scepusiensis, waywode Transsilvanensis et Siculorum comitis ipsis fratribus pie remisit et annuit atque relaxavit: 1511/1521 Entz, *Kolozsvár* p.150–151; *Df* 277780.

remitto, -ere

Franciscus ... episcopus ... Ioanni Dragfi ex florenis mille, quibus obligatur domino praelato, qui pignoris loco crucem habet auream, remisit florenos quadringentos, alii sexingenti exigantur: 1524 Bunyitay, *Gyulafehérvár* p.29. = DL 89199.

remoro, -are

Quamvis regia m<aiestas> pro honore suo et pro honore caesareae m<aiestatis> numquam mittere solita sit aliquem ad caesaream m<aiestatem>, qui non sit de primis nobilibus regni suae m<aiestatis> et ideo exspectasset illos sine oppressione teneri, et non illos per plures menses, antequam ad portam caesaris accedere permitterentur, remorari: 1496 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.47.

remoro, -are

quamvis regia m[aiestas] pro honore suo et pro honore caesareae m[aiestatis] numquam mittere solita sit aliquem ad caesaream m[aiestatem], qui non sit de primis nobilibus regni suae m[aiestatis] et ideo exspectasset illos sine oppressione teneri, et non illos per plures menses, antequam ad portam caesaris accedere permetterentur, remorari: 1496 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.47.

remoror, -ari

Nos hic avidum remorabimur hostem: IAN. PANN.
Paneg. 3,2,167.

[Szovák] 2015.2.16.

removeo, -ere

Cognicio manifesta removit tenebras ignorancie
actualis: *Serm. Qinqu.* 10 (p.42).

removeo, -ere

Extunc ... supradictas tricesimas ... perpetue
removebimus, ymo transferemus ad eandem Jau-
riensem civitatem et Sempthe: 1385 Süttő, *Anjou*
II p.254.

removeo, -ere

Domini de capitulo capitulariter congregati removerunt magistrum Iohannem ... ab officio molendinorum: *1514 Reg.Strig.* p.105.

remunerator, -oris m.

Status autem perfeccionis est arduus in difficultatibus, rarus in observatoribus, proficiuus in remuneratoribus: *Serm. Quinqu.* 30 (p.77).

remuneror, -ari

Caput si bonum fuerit predictis modis, tunc remunerabitur in patria propter meritum misericordie: *Serm. Quinqu. 3* (p.30).

remus, -i m.

Qui nuper toto lembos egere profundo, / pro frenis remos, pro signis frena regentes: IAN.PANN.
Paneg. 3,2,102-03.

renascor, -nasci, -natus

Iosa Turcus ... recognoscens Deum, verum creatorem suum in sui essentia, proprio motu propriae voluntate, dimissa detestabili fide paganismi, renatus sacri baptismatis unda, fidem veram catholicam est adeptus: 1428 Katona, *Hist.crit.* XII p.505.

renegatus, -i *m. apostata - hitehagyó*
Non sic impii renegati - non sic faciunt! GEORG.
HUNG. *Tract.* p.304.

renitentia, -ae f.

Quin etiam singula membra propriae infestant
egritudines: caput caphelea, ... renitentia ...
abest: BONF. *Symp.* III,445.

renitentia, -ae f.

Sine aliqua renitentia aut quesita occasione ...
reddere ... debeatis: *1497 Szapolyai oklt.* p.240.

renitor, -ari

Quod quodam vice tempore vindemiarum quidam frater ... in tecto cuiusdam domus quandam puellam renitentem volens opprimere et deflorare: Erdélyi, *Register* p.155.

rennovo, -are

Ut sine inclusione d<omini> regis Poloniae vel saltem laesione maiestatis suae et dominiorum suorum neque treugas pacis cum caesare renovare voluit: 1496 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.42.

renovo, -are

Ut sine inclusione d[omini] regis Poloniae vel saltem laesione maiestatis suae et dominiorum suorum neque treugas pacis cum caesare renovare voluit: 1496 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.42.

renovatio, -onis f.

Item feria sexta ... dedi Balcko propter renovationem calcium d<enarios> 12: 1521 Nógrádi, *Kanizsai* II,650 48).

renovo, -are

De puro tritico, quem (*sic*) seminare feci, tecturam ecclesie ... filius meus ordinare et renovare faciat: 1477 Neumann, *Korlátköviek* p.181.

renovo, -are

Item pro coopertoriis renovandis marcam unam
annuatim: *1248/XVIII CD Hung. IV/2 p.24.*

renovo, -are

Ut etiam nobis non posset esse non molestum
quidquam praeter veterem eorum ordinem in re-
gno nostro constitutionem renovari: 1525 BROD.
Epist. p.109.

renuntiatio, -onis f.

Sub omni iuris et facti renuntiatione ad hec necessaria pariter et cautela, super quibus omnibus et singulis supradictus dominus constituens petiit et requisivit per me infrascriptum notarium sibi fieri et tradi unum ... instrumentum: Erdélyi, *Register* p.43.

renuntiatio, -onis f.

Quatenus dictam renunciationem et electionem
admittere debeamus: *1424 Pozsonyi viszály* p.255.

renuntio, -are

Nunc quadam indigentia seu necessitate coactus eandem terram ... Laurentio ... vendidisset ... perpetuo possidendam, renuntians omni iuri, quod ipse aut posterius sui habere potuissent in terra praenotata (*sc. Iacobus*): 1386 Keglevich, *Garamsztb.* p.223.

renuo, -ere

Quibus auditis iidem iobagiones ad premissa responderere renuissent: [1370], 1414 Keglevich, *Garamsztb.* p.171.

renuo, -ere

Idem autem Stephanus ... <ad> vocationem ipsorum venire renuisset: 1369 Keglevich, *Garamsztb.* p.168.

renutus, -us *m.*

Et res creatae custodes appetunt celestes, qui eas,
quae nondum sunt, pro dei nutu et renutu formas
excitant: BONE. *Symp.* III,311.

reobtineo, -ere

Quam quidem civitatem nostram in manu forti Deo auxiliante reobtinuimus: 1424 Katona, *Hist.crit.* XII p.428.

reobtineo, -ere

Quam quidem civitatem nostram in manu forti Deo auxiliante reobtinuimus: 1424 Katona, *Hist.crit.* XII p.428.

reor -eri

Quomodolibet in futurum se ratum, gratum atque firmum perpetuo habiturum totum id est quitquid per dictos procuratores constitutos ac substitutos vel substituendos actum ... fuerit: Erdélyi, *Register* p.43.

reor, -eri

Quae tales tantaeque sunt, ut multo consultius rear de his silere, quam pauca loqui: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.258.

reor, -eri

Quae tales tantaeque sunt, ut multo consultius rear de his silere, quam pauca loqui: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.258.

reostensio, -onis *f.*

Quatenus reambulationem et reostensionem metarum ... debeatis prorogare: 1386 Süttö, *Anjou* II p.384.

reparatio, -onis f.

Quia si providissent ipsi fratres ad aliquantulam
reparationem monasterii: Erdélyi, *Register* p.77.

reparatio, -onis f.

Quoniam dicti fratres Augustinenses non curassent quitquam ad reparationem et conservationem dicti monasterii oppidi Kermend: Erdélyi, *Register* p.130.

reparatio, -onis f.

Quod si ipsi fratres mansissent in dicto monasterio ... potius male et inutiliter consummebant, quam ad edificia et ad reparationem dicti monasterii exposuissent: Erdélyi, *Register* p.176.

reparo, -are

Quod nisi cives dicti oppidi Kermend de eorum elemosina tecturam ipsius predicti monasterii refecissent vel reparassent: Erdélyi, *Register* p.109.

reparo, -are

Quod unquam dicti fratres . . . in aliquo reparas-
sent dictum monasterium: Erdélyi, *Register* p.51.

repassco, -ere

Ne fervor conceptus repescat (*sic*) et ardor sancti desiderii frigescat, cum ascensus contemplatoris sit occiduus: *Serm. Quinqu.* 9 (p.40).

repatrio, -are

In mense Octobris decrevi gradum doctoratus accipere et omnino ad Nativitatem Dei repatriare:
1449 TSz 1929 p.135; Dl 80935.

repello, -ere, reppuli, repulsus

Non unius regis aut populi videtur esse, ut tantum tyrannum, tot populorum ac nationum dominum non dicamus superare, sed si totus incumbat, finibus suis arcere saltem et repellere possit: 1523
BROD. *Epist.* p.71.

repello, -ere

Qualiter ipse pro quibusdam suis neccessitatibus repellendis et sublevandis unum fundum curiae ... Petro ... pignori obligasset: 1467 Zimmermann, *Urkb.* VI p.282.

repello, -ere

Thus, ut repelleretur ex fumo suavi fetor loci stabularis: *Serm. Quinqu. 25* (p.68).

rependo, -ere

Quatenus eundem nostri ob intuitu (*sic, recte:* intuitum) humaniter pertractent ac eidem amicitiam et favorem impendant, pro quibus omnibus nos vicem rependere non postponemus: 1460/XV Zimmermann, *Urkb.* VI p.87.

repente *adv.*

Supervenerunt repente nova satis adversa: bas-sam illum praefectum Cayri, qui a Turca defece-rat, a suis esse obtruncatum: 1524 BROD. *Epist.* p.97.

repentinus, -a, -um

Hoc ... visum est convenientius et ... accomodatus, quam eum post repentinum praesertim ... principis Ferdinandi illinc abitum Viennae desiderare: 1524 BROD. *Epist.* p.103.

repercutio, -ere

Splendorem quippe diurnum / arma repercusso
geminabant splendida Phoebos: IAN. PANN. *Paneg.*
3,2,70-71.

reperio, -ire

Circa cuius operis (*sc. renovationis tecturae*) laborem asseres iam duobus florenis aureis comparare feci, quas reperient in Wgrod: 1477 Neumann, *Korlátköviek* p.181.

reperio, -ire

Quod prefati pauperes fratres ... neque advocatum, neque sollicitatorem ... allegare sive scribere, aut eorum causam agere velit, reperire etiam magna et plusquam idonea mercede et solutione promissa et effectualiter, etiam antequam aliquid laboraverint sive scripserint: Erdélyi, *Register* p.41.

reperio, -ire

Qui in dicto monasterio ... erant et reperiabantur: Erdélyi, *Register* p.109.

[Hegy] 2015.2.16.

reperio, -ire

Scire ... te velim ... me hospitem quendam ...
reperisse adeo cupidum, ... ut non sit satis aesti-
mare: 1514 TAUR. *Epist.* 1 (p.129).

repertor, -oris *m.*

Non enim scematum repertor est Deus, id est formarum, secundum Basilium in Exameron (*Basil. M. Hex. 2,3; cf. PG 29,34B*), sed tocius nature creator, materiarum simul et formarum: *Serm. Quinqu. 37* (p.87).

repesco, -ere

Ideo ne fervor conceptus repescat et ardor sancti desiderii frigescat, cum ascensus contemplatoris sit occiduus, ut locuste, dicente Bernardo (cf. PL 892B), quod rara hora et parva mora potest esse homo in contemplacione: *Serm. Quinqu.* 9 (p.40).

repeto, -ere, -petivi, -petitus

De negotio vero Prutenico repetivit illa eadem, quae superioribus diebus dixerat et quae ego ad vestram maiestatem perscripseram: 1525 BROD. *Epist.* p.119.

repeto, -ere

Fratres Sancti Francisci de observantia, et magister Martinus de Wyhel repetierunt et pro reperi-
tis habuerunt: Erdélyi, *Register* p.25.

[Hegy] 2015.2.16.

repeto, -ere

ut ipsi ad repetendum pretium ... legitime accessissent: [1370], 1414 Keglevich, *Garamsztb.* p.171.

repeto, -ere

Quatenus ... preallegatas litteras vestras ... a ... Demetrio ... repetere et ab earundem litterarum vestrarum quavis exequucione modis omnibus supersedere et cessare debeatis: 15012–1516
Horváth, *Pótlások* p.178.

repeto, -ere

Credo illum ipsum, qua iam pridem venerat, pulchram Viennam paulo nummatiore propediem repetiturum: 1514 TAUR. *Epist.* 1 (p.129).

repleo, -ere

Unam crucem argenteam cum reliquiis repletam:
1419 Zsigm.oklt. VII,1362.

[Szovák] 2015.2.16.

repleo, -ere

Replerunt amaritudine thabernaculum mentis
nostre ille enormes offense preterite: *1422 Mon.episc.Zagr.*
VI p.67.

[Szovák] 2015.2.16.

repleo, -ere

Idem dominus prepositus ira et furore repletus insanivit clamando *etc.*: 1425 *Pozsonyi viszály* p.263.

repleo, -ere

Hiis ... peractis idem dominus archiepiscopus favore repletus (*dicitur forsán cum ironia?*) cum universis suis populis ... ducenta iugera terre ... fecisset perarari: 1370 Keglevich, *Garamsztb.* p.173.

repleo, -ere

Unam crucem argenteam cum reliquiis repletam:
1419 Zsigm.oklt. VII,1362.

[Szovák] 2015.2.16.

repletio, -onis f.

De qua replecione dicitur Sap. I <7>: *Serm. Quinqu.*
16 (p.52).

replicatio, -onis f.

Coram quibus factis revisionibus ac repplicationibus datisque articulis de novo hincindeibidem per eosdem usque ad litis contestationem inclusive processum: *1425 Pozsonyi vizsály* p.257.

replico, -are

Ideo ne idem per idem pluries replicem et longa
me scripta animum d<ominationis> v<estre> te-
dio aficiant: *1449 TSz 1929 p.135; Dl 80 935.*

replico, -are

In loco Melstica cognominato iam de terra Romaniae itinere nostro ineundo antea continuato versus patriam retroflexo replicata vice contra innovatam potentiam summi imperatoris (*sc. conflictus fuit*): 1444 Zimmermann, *Urkb.* V p.124.

replico, -are

Quod specialitas generalitati non deroget, nec econtra ad prosequendum et pertractandum causam predictam ... libellum seu libellos et quascunque alias petitiones verbo vel in scriptis dandum ... exceptiones ... replicandum: Erdélyi, *Register* p.42.

repono, -ere

Illud nomen perpetui comitatus, quo ipsa civitas tempore praefati condam ... genitoris nostri ... vocitata est, auferimus eandemque in pristinam eius libertatem reddimus et reponimus: 1465 Zimmermann, *Urkb.* VI p.215.

repono, -ere

Quia ipsa sua litteralia instrumenta ... essent
apud manus communes reposita: 1385 Süttő,
Anjou II p.262.

repono, -ere

Quamvis nos ... pridem contra ... Petrum Zudar banum animum habentes motivum eundem nostris vinculis mancipando ... instrumenta ... ad domum nostram tavnarnicalem reponi fecerimus: 1386 Süttő, *Anjou* II p.383.

repono, -ere

Si aliquando ipsi ... ira moti eosdem sex florenos ab ipso ... more solito acceptare recusarent, extunc idem ... eosdem florenos in dicto conventu reponendi liberam haberet facultatem: 1377 Keglevich, *Garamsztb.* p.191.

repono, -ere

Quidam eius pauper convicaneus picam tenebat, que sepius per fenestram divitis illius absentis intrans rostro per foramen de florenis extrahebat, quotquot poterat, et ascendens ad pilam cucurbite istius, que pendeat in signum medonis propinati, ut moris est, raptos florenos reponebat: Szilády, *Temesvári* p.75.

repono, -ere

Donec ... regnum hoc ab illius (sc. hostis) impetitione seu infestatione Dei auxilio liberabimus et in tranquillitatem priorem reponemus: *1505 Tudománytár* 1839/VI p.68.

reporto, -are

Presentes autem, si necesse fuerint (*sic*), in formam nostri privilegii redigi faciemus, dum fuerit (*sic*) nobis reportate: 1343 Mészáros, *Visegrád* p.110.

reporto, -are

Certissime indubitanter (codd. Wsqq: et indubitanter) credendum est nunquam ex aliqua persecutione tantum fructum meritorum ecclesiam Dei reportasse: GEORG. HUNG. *Tract.* p.330-332.

reporto, -are *adv.*

Ut praesens privilegium simul cum libertatibus
... perinde, ac si infra lapsum ipsius anni unius
ad confirmationem reportatae fuissent, in vigo-
re earum permaneant: 1465 Zimmermann, *Urkb.*
VI p.214.

repositio, -onis f.

Quia thesaurus dicitur a thesis Grece, quod est repositio Latine, quasi repositio auri: *Serm. Quinqu.* 30 (p.78).

repperio, -ire

Cum tribus illum diebus quesivissent, nec repperissent et iam vellent abire: Szilády, *Temesvári* p.7.

repperio, -ire

Quod sepe dictos rusticos ... ipsi domino Andree Bathory nichil dampni fecisse reperimus:
1515 Horváth–Neumann–Pálosfalvi–C. Tóth, *Levelesláda* p.101.

repraesento, -are (represento)

Ubi testis convenisset ad videndum representari per scolares et rectorem scole ascensionem Domini: Erdélyi, *Register* p.134.

repraesento, -are

Corporale fuit sacrificium mortis, quod sustinuit
(*sc. Christus*) in cruce, et quod representatur in al-
tari ecclesie: *Serm. Quinqu.* 24 (p.66).

reprehendo, -ere

Debueramque dudum tibi gratulari; sed neque sera gratulatio reprehendi solet [teste Tullio], praesertim si nulla socordia aut negligentia praetermissa est: 1516 TAUR. *Epist.* 2 (p.174).

reprehensio, -onis f.

Ut ipsi ... nostris ... temporibus fidele et incorruptum membrum sacrae coronae regni Hungariae inviolabilis fidelitatis constantia absque ullius infidelitatis reprehensione exstiterint: 1413
Katona, *Hist.crit.* XII p.158.

reprehensio, -onis f.

ut ipsi ... nostris ... temporibus fidele et incorruptum membrum sacrae coronae regni Hungariae inviolabilis fidelitatis constantia absque ullius infidelitatis reprehensione exstiterint: 1413 Kato-
na, *Hist.crit.* XII p.158.

reprehensio, -onis f.

Et hoc dicit (*sc. Dominus*) in reprehensionem hominum negligencium, qui cingulis laxatis et tunicis remissis percuciant pulveres, sicut cauda vulpis: *Serm. Quinqu. 33* (p.82).

reprobo, -are (per maximus)

Ladislaus dux ... eadem litteralia instrumenta reprobando ... non desinat ... molestare (sc. *ipsum*) in preiudicium per maximum: 1369 Keglevich, *Garamsztb.* p.169.

reprobo, -are

Quod in facto arbitrii inter ipsum et Fako, fratrem suum nuper per nobiles viros arbitrato ... Gregorium ... facie ad faciem reprobavit: 1364 Keglevich, *Garamsztb.* p.134.

reprobus, -a, -um

Nonnullis regnicolis nostris reprobo sensu inflatis ... ad nostri status deiectionem ... laborantibus: *1406 Mon.Budapest* III/1 p.239.

reprobus, -i m.

Dyabolus quasi solutus a vinculis ... ad omnem artem sue nequicie se convertit intantum, ut nunc quidem in misterio adorari se in reproborum persona faciat: GEORG. HUNG. *Tract.* p.312.

reproduco- ere

Qui quidem fratres predicti ordinis Sancti Augustini reproducendo primum litteras citatorias quasdam reverendissimi domini episcopi ... contra fratres observantinos in causa presenti emanatas ... responderunt ita se esse conquestos moderno summo pontifici: Erdélyi, *Register* p.7.

repto, -are

Iuvenes nunc ima in valle sepulti / reptant: IAN.
PANN. *Paneg.* 3,2,265–266.

repto, -are

Dum tener in cunis reptabat mollibus infans: IAN.
PANN. *Paneg.* 3,1,296.

[Szovák] 2015.2.16.

repudio, -are

Cum Turco ipso supplice pacem poscente praemissis ex caussis moti, repudiato pacis nomine foedus induciale et quidem septennale felici omnine inivimus: 1503 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.349.

repudium, -ii n.

Ut superius laciis declaratum est in articulo, in quo facta est mencio de 300.000 flor[enorum] Hung[aricalium] in casu repudii: 1515 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.882.

repugnantia, -ae f.

Quandocunque ipsis comitibus ... per nos fuerit plene satisfactum, tunc nobis ... teneantur et debeant sine aliqua repugnantia vel fraude dictum castrum ... absque omni defectu dare et restituere: 1385 Süttő, *Anjou* II p.271.

repugno, -are

Cum hac efferata barbarorum colluvie gens Hungara centesimum supra quadagesimum annum nunc oppugnans, nunc repugnans assidue conflictatur: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.249.

repugno, -are

Praefatus Simon ... in ipso nostro exercitu multa bellandi animositate procedens in persistentiaque factorum strenuorum manu valia sub quodam fortalio pugnam agens de manibus ab intra repugnantium mortiferi vulneris plagam tulit in suo corpore graviolem: 1412 Katona, *Hist.crit.* XII p.145.

repugno, -are

Utrum ex syderibus causetur diversitas morum et eventuum futurorum in hominibus? ... Repugnat hoc Christiane religioni, repugnat et sensui et etiam rationi: Szilády, *Temesvári* p.33.

repugno, -are

praefatus Simon ... in ipso nostro exercitu multa bellandi animositate procedens in persistentiaque factorum strenuorum manu valia sub quodam fortalio pugnam agens de manibus ab intra repugnantium mortiferi vulneris plagam tulit in suo corpore graviolem: 1412 Katona, *Hist.crit.* XII p.145.

repugno, -are

Cum hac efferata barbarorum colluvie gens Hungara centesimum supra quadagesimum annum nunc oppugnans, nunc repugnans assidue conflictatur: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.249.

repulsivus, -a, -um

Quum dudum ... Ludovicus rex ... civitatem Tervisii in partibus Italiae sibi pro tunc rebellantem et multa firmitate ac opum abundantia suffultam obsidione dura conclusisset eiusdemque civitatis inhabitatores ad repellendi vires animis erectis arma cepissent obsidionis ipsius repulsiva: 1412 Katona, *Hist.crit.* XII p.145.

repulsivus, -a, -um

Quum dudum ... Ludovicus rex ... civitatem Tervisii in partibus Italiae sibi pro tunc rebellantem et multa firmitate ac opum abundantia suffultam obsidione dura conclusisset eiusdemque civitatis inhabitatores ad repellendi vires animis erectis arma cepissent obsidionis ipsius repulsiva: 1412 Katona, *Hist.crit.* XII p.145.

reputatio, -onis f.

Cum esses parvulus, id est humilis, in oculis tuis, id est in tui reputacione (*cf. I Reg. 15, 17*): *Serm. Quinqu. 3* (p.29).

reputatio, -onis f.

Quinto, a reputacione estimacionis malorum,
quia mali reputant ea esse ultima: *Serm. Quinqu.*
17 (p.54).

reputo, -are

Ut amodo imposterum dictae possessiones Kisdemeter et Radla pro una possessione et villa reputentur et habeantur: 1453 Zimmermann, *Urkb.* V p.420.

reputo, -are

Quod magister Iacobus ... ipsum non út prepositum, nec sicut socium seu fratremve, verum úti satrapam reputabat: *1425 Pozsonyi vizsály p.*

reputo, -are

Quinto, a reputatione estimacionis malorum,
quia mali reputant ea esse ultima: *Serm. Quinqu.*
17 (p.54).

reputo, -are

Quum nos virtutes illas ... fidelis nostri dilectis ... Ladislai de Gereb , episcopi Albensis Transsilvaniae nobiscum saepe reputassemus: *1501* Kato-
na, *Hist.crit.* XVIII p.297.

requies, -ei *f.*

Ut ... sol perpetuo circumagitur motu, nec requiem novit ullam: VALENT. ECK p.48.

requies, -etis f.

Feria secunda requiem pro famulis (*sc. capellani cantabunt*): 1510 Szapolyai oklt. p.307.

requies-etis f.

Ad quam requiem eciam nos perducatur precibus apostoli quietator animarum, Iesus Christus: *Serm. Quinqu. 1* (p.26).

requiesco, -ere, -quievi, -quietus

Alii Christiani sanguine Christiano inexplebiles
sub tegmine alarum vestrarum maiestatum sacra-
tissimarum requiescunt: 1525 BROD. *Epist.* p.111.

requiro, -ere

In causam attractos ... personaliter accedatis et auctoritate nostra premissa requiratis et amoneatis, ... ut *etc.*: 1463 Arch.Majtényi p.264.

requiro, -ere

Fratres nostros ... duos ex nobis ad investigandum et requirendum de eo, utrum *etc.*, ... duximus transmittendos: 1369 Keglevich, *Garamsztb.* p.167.

requiro, -ere

In cuius testimonium vos omnes rogo et instanter
requiro: 1463 Zimmermann, *Urkb.* VI p.155.

[Szovák] 2015.2.16.

requiro, -ere

Predicti vero fratres Emericus de Bajöth et Michale de Koloswar ordinis Sancti Augustini pro conventu et eorum ordine ibidem monuerunt et requisiverunt eundem magistrum Martinum: Erdélyi, *Register* p.25.

requiro, -ere

Aquam diximus esse gratiam ad bonum operandum datam, cuius requirentes originem, situationem et utilitatem dicimus, quod origo aque, id est gratie est fontana divinitas: *Serm. Quinqu.* 18 (p.56).

requiro, -ere

Equitas suadet, ius requirit, ut quod cuique iustis et legitimis rationibus per iudices diligenter examinatis redditur vel restituitur, id solidum debet perpetuo (*ed. cum mendo typographi: perperuo*) permanere: *1291 Erd.Múz.* 1992 p.84.

requiro, -ere

Que (*sc. Margareta*) ... requisita a matre sua, quem exitum habiturus esset exercitus, ... quasi propheticè respondit *etc.*: *Vita Marg.* p.17.

requiro, -ere

Quum ad quadragesimam plurimi requiruntur sermones, utpote pro diebus singulis continuando, ideo speciali volumine de illis acturus hic pertranseo: Szilády, *Temesvári* p.53.

requiro, -ere (recquiro)

1294/1295 Reg.duc. p.169.

[Szovák] 2015.2.16.

requisitio, -onis f.

Non tamen iidem ad plurimas dictorum actorum requisiciones id facere curaverunt: *1463 Arch.Majténi* p.264.

requisitio, -onis f.

Nos ad requisitionem salifodinarum ... cives
civitatis nostre ... duximus deputandos: 1423
Zsigm.oklt. X,883.

requisitio, -onis f.

Semper mandatis et requisitionibus decani Bistri-
tensis pro tempore constituti parere teneamini:
1461/? Zimmermann, *Urkb.* VI p.96.

requisitio, -onis *f.*

Per dictos dominum Martinum ... et Michaelem ... dominus Georgius episcopus ... ad requisitionem et instantem petitionem prefati Martini magistri ... ibidem presentis decretum et auctoritatem suam interposuit: Erdélyi, *Register* p.194.

requisitio, -onis f.

Qui ... ad sepissimas requisitiones suas reddere recusassent recusarentque etiam impresentiarum in preiudicium eiusdem domine et dampnum manifestum: *1506 Szapolyai oklt.* p278.

requisitio, -onis f.

Ut universi nobiles et ignobiles ... secundum requisicionem dicti custodis ad fidem eorum Deo debitam fidelitatemque nobis et sacro (*sic*) nostre corone observandam ... rei veritatem ... attestare ... teneantur: 1497 Horváth, *Pótlások* p.176.

res publica, -ae f.

Quam ut Deus ... incolumem ... diu pro felici statu sanctae matris ecclesiae et reipublicae christianae conservet: 1526 Theiner, *Mon.Slav.* I p.590.

res publica

maiestate nostra in regno Bohemiae ... pro magnis et ingentibus ipsius d[omini] Wenceslai fratris nostri et nostris propriis factis et negociis expediendis, necnon reip[ublicae] et totius Christianitatis incremento et commodo constituta: 1413
Katona, *Hist.crit.* XII p.153.

res publica f.

maiestate nostra in regno Bohemiae ... pro magnis et ingentibus ipsius d<omini> Wenceslai fratris nostri et nostris propriis factis et negociis expediendis, necnon reip<ublicae> et totius Christianitatis incremento et commodo constituta: 1413 Katona, *Hist.crit.* XII p.153.

res, -ei f.

Reliqua suppleat dominorum iudicum peritia et industria ac rerum experientia singularis, de quorum pura conscientia nemo dubitare potest: Erdélyi, *Register* p.49.

res, -i f. militaris

Auri tantam argentique vim flagitat, quae in usus rei militaris in defendendis urbibus, in alendo exercitu erogari queat: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.306.

res, -i f. (militaris)

auri tantam argentique vim flagitat, quae in usus rei militaris in defendendis urbibus, in alendo exercitu erogari queat: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.306.

res, rei f.

Nos ... , ut saepe sumus testati, his dissidentibus exiguam admodum aut potius nullam publicae salutis et conservandae reipublicae Christianae spem habemus: 1523 BROAD. *Epist.* p.71.

res, rei f.

Cardinalem Volterranum ob suspicionem Siciliae ad defectionem sollicitatae et rerum novarum motus in custodiam . . . coniectum puto maiestatem vestram iam pridem intellexisse: 1523 BROD. *Epist.* p.72.

res, rei f.

Cardinales tres, quibus cognitio huius causae demandata fuerat, fere quotidie per multas horas hanc rem in arce ventilant: 1523 BROD. *Epist.* p.73.

res, rei f.

Re ipsa ac servitute mea sincerissima ostendere conabor vestram maiestatem, quod in me conferet, in gratum ac fidelissimum servitorem collaturam: 1525 BROD. *Epist.* p.110.

res, rei *f.*

Estne reipublicae administratio res tam ardua?:
VALENT. ECK p.48.

[Szovák] 2015.2.16.

res, rei f.

Ex litteris ... habemus conventum regni ... fuisse turbulentissimum ac nobilitatem rebus infectis abiisse male contentam et omnia extrema minitantem, sese conventum pro libito suo armatos facturos rebusque regni aliter consulturos: 1525 BROD. *Epist.* p.114–15.

resrei f.

Quod predicti fratres ... in ecclesia eorum habuissent rem et actum venereum cum pravis mulieribus: Erdélyi, *Register* p.147.

rescio, -ire

Ad solutionem igitur ipsius tributi dixerunt se rescivisse omnes et singulos teneri: *1346 Mon.civ.Zagr.*
I p.181.

rescio, -ire

ad solutionem igitur ipsius tributi dixerunt se rescivisse omnes et singulos teneri: *1346 Mon.civ.Zagr.*
I 181.

rescribo, -ere, -scripsi, -scriptus

Rescribimus ... sanctissimo domino nostro, uti
suades, lenius: 1523 BROD. *Epist.* p.75.

rescribo, -ere (*per mendum*: adscribere)

Et quicquidem (*sic, recte*: quicquid) iidem ad contenta eorundem litterarum nostrarum fecerint vel responderint, maiestati nostre suo modo fideliter adscribere (*sic ed., recte [Dl 23321]*: rescribere) debeatis: 1520 Horváth, *Pótlások* p.178.

rescribo, -ere

Quod si forsan aut scriptu dignum aut lectu iocundum nihil habueris, id ipsum rescribe: 1514 TAUR. *Epist.* 1 (p.128).

rescribo, -ere

Velim, si tantillum gratiæ tuę habere possem, mihi quam primum rescriberes: *1514 TAUR. Epist. 1* (p.130).

rescriptionalis, -e

Domino palatino pro iudicibus, ... civibus ac universis hospitibus ... contra nobiles ... interiorius nominatos super causis intrascriptis ad octavas festi Beati Georgii martiris rescriptionalis: 1386 Keglevich, *Garamsztb.* p.219.

rescriptum, -i n.

Litteras ... rescribi et rescriptum earundem nostro ... sigillo fecimus communiri: 1366 Keglevich, *Garamsztb.* p.143.

resecō, -are

Ex adverso prefatus magister Martinus petiit superflua interrogatoria ... resecari: Erdélyi, *Register* p.45.

resero, -are

Si ergo vis tibi celum reserari, sectare innocenciam, tene pacenciam: *Serm. Quinqu.* 15 (p.51).

resero, -are

Intellexi sanctitatem vestram ... desyderiis meis in amovendis censuris a capitulo ... Strigoniensi correspondisse oraque ministrorum Dei ad offerendum ei sacrificium laudis pro divinae maiestatis gloria inibi reserasse: 1526 Theiner, *Mon.Slav.* I p.590.

reservaculum, -i n.

Quando ipse Paulus Holy in territorio et metis possessionis sue Lynch vocate piscinam seu reservaculum piscium fodere ... voluerit: *1512 Szapolyai oklt.* p.332.

reservatorium, -i n.

Item ibidem fuit emptum reservatorium olei d<enariis>
16: 1521 Nógrádi, *Kanizsai* III,224 (p.71).

reservio, -ire

Pro subsidiio misso ago vestre sanctitati gracias, quantas maximas possum, reserviturus una cum omnibus subditis meis hanc vestre sanctitatis beneficienciam: 1526 Theiner, *Mon.Slav.* I p.594.

reservo, -are

Presentes vero superinde pro vestra reservetis expeditione: 1523 C. Tóth, *Bátori* p.229.

[Szovák] 2015.2.16.

reservo, -are

Eosdem ... excommunicatos publice denunciatis ... salvo reservato, quod si forte iidem se premissorum occasione minus iuste gravatos fore allegarent: *1463 Arch.Majtényi p.264.*

reservo, -are

Homo regius ... de dictis terris arabilibus proprio eorum aratro reservatis ... ipsi Andrea (*sic*) ... competentem portionem dari petat verbo regio per eosdem: 1369 Keglevich, *Garamsztb.* p.165.

reservo, -are

Quod ... Andreas de Bathor ... nonnullos ex iobagionibus ... captivans ac captos et vinctos ad castrum eiusdem ... addu<ci> fecisset, et in sua captivitate donec reservasset, quoadusque predictum oppidum ... eidem ... florenos XI^C persolvisset: 1515 Horváth–Neumann–Pálosfalvi–C. Tóth, *Levelesláda* p.101.

residens, -entis

Quare omnibus melioribus modo, via, iure, forma et causa, quibus melius et efficacius ... ordinavit eundem magistrum ... nunc in Romana curia residentem suos veros, legitimos ... nuncios speciales et generales: Erdélyi, *Register* p.42.

residentia, -ae f. (residencia)

Nec quisquam nostris et successorum nostrorum temporibus eundem ... et suos heredes ad communem locum Syculorum vel alias contra ipsorum voluntatem causa residence ire compellere presummat: *1326/1365 MNy 1931 p.208.*

residencia, -ae f.

(Homo palatinalis) ... legitimis diebus in facie dicte possessionis Zaruas vocate residentiam faciundo: *1413 Zsigm.oklt.* IV,832.

residentia, -ae f.

Dominus vero Michael Vitezius iudex subdelegatus ... testibus infrascriptis specialiter hic Bude in domo sue solite residentie adhibito, elegit et deputavit: Erdélyi, *Register* p.26.

residentia, -ae f.

Alii vero ... dixissent in continentia in oppositum, quod pater et mater ipsius Katherinae tempore perpetrationis dictae potentiae non in terra dicti castri Posoniensis superius ostensa, sed in territorio ... civitatis ... residentiam habuissent: *1383 CD Hung.* X/8 p.127.

residentia, -ae f.

Ubi antedictus Ladislaus ... personaliter agit residentiam: 1517 Wenzel, *Dóczyak* p.76.

residentia, -ae f.

ut quandocumque ipse Stephanus in dicta possessione ... perpetuam residentiam facere voluerit
etc.: 1370/XVIII Keglevich, Garamsztb. p.170.

residentia, -ae f.

Alii vero incomputabiles homines, videlicet iobagiones reginales et populi abbatae ecclesiae de Pilisio extra murum vel civitatem Posoniensem commorantes in diversis locis vel plateis consentiose requisiti dixissent in continentia in oppositum, quod pater et mater ipsius Katherinae tempore perpetrationis dictae potentiae non in terra dicti castri Posoniensis superius ostensa, sed in

territorio ... civitatis ... residentiam habuis-
sent: *1383 CD Hung. X/8 p.127.*

[Szovák] 2015.2.16.

residentium, -i n.

Et dicit testis audivisse, quod vespas sepius neglexissent, que quidem predicta fuit, ut dicit testis, in scandalum Christifidelium inibi residentium: Erdélyi, *Register* p.100.

resideo, -ere

Ut plerumque nec unica quidem missa ibidem celebraretur in maximum Christifidelium in oppido predicto et partibus circumvicinis residentium dampnum et scandalum fundatorisque eiusdem ecclesie iniuriam manifestam: Erdélyi, *Register* p.27.

resideo, -ere

Quilibet suos debitores coram iudice, sub quo residet, debet quaerere: *1460 Zimmermann, Urkb. VI p.78.*

resideo, -ere

Praeterea in qualibet septimana duos cubulos frumenti boni vel quatuor fratres residentes accipere voluerint: *1248/XVIII CD Hung. IV/2 p.23.*

resideo, -ere

Addit etiam testis se audivisse a civibus dicti oppidi Kermend talia verba frequenter dicere de dictis fratribus Augustinensibus in Kermend residentibus: Erdélyi, *Register* p.109.

resideo, -ere

Nec quisquam nostris et successorum nostrorum temporibus eundem ... et suos heredes ad communem locum Syculorum vel alias contra ipsorum voluntatem causa residence ire compellere presummat, ymo eundem et ipsius successores titulo aliorum nobilium regni nostri ubicunque voluerint residere libera facultate residendi permittat gratulari et gaudere: *1326/1365 MNy 1931*

p.208.

[Szovák] 2015.2.16.

residuitas, -atis *f.*

Expectamus itaque vobis, ut residuitate, quod superflue prefatus Nicolaus Gwmon contra conscientiam suam levare presumpsit: 1481 SZAPO-
LYAI OKLT. p.155.

[Szebelédi] 2015.2.16.

resignatio, -onis f.

domum ... domini capitulares ... concanonicali eorum ... prehabita eiusdem plebanie cessione et resignatione in manibus eorundem dominorum capitularium facte ... contulerunt: 1522 *Reg.Strig.* p.149.

resignatio, -onis f.

Ideo nos ipsum Stephanum Maryasy super huius-
modi resignatione castri ... quittum reddimus:
1516 Szapolyai oklt. p.375.

resigno, -are

Ut ipse ... memoratam possessionem rehabilitā prius suā pecuniā absque litis contentionis libere sibi resignare teneatur et difficultate aliquali: 1387/1483 Keglevich, *Garamsztb.* p.226.

resigno, -are

Quod ... iidem ... habita predicta quantitate pecunie prelibatam domum nobis ... vendere, remittere et resignare debebunt: *1360 Mészáros, Visegrád* p.126.

resigno, -are

Palatinus ... castrum ipsum nostrum ... nobis
ad manus fidelis nostri ... resignavit et restituit:
1523 C. Tóth, *Bátori* p.229.

resina, -ae f.

Que (*sc. puella*) cum superasset ignem, picem et resinam, fervens oleum, gladium in ore eius mergi fecerunt et migravit ad agnum, sponsum, dominum Iesum Christum: *Serm. Quinqu. 5* (p.35).

resina, -ae f.

Que (sc. puella sancta) cum superasset ignem, picem et resinam, fervens oleum, gladium in ore eius mergi fecerunt: *Serm. Qinqu.* 5 (p.35).

resipisco, -ere

Quin vobis pro fide Christi castra moventibus reliqui Christiani potentatus tandem resipiscant ac malint publico bono salutique consulere: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.255.

resipisco, -ere

Quod ipsi ... a similibus de cetero abstineant,
desistant et eciam finaliter resipiscant: *1422 Mon.episc.Zagr.*
VI p.73.

resipisco, -ere

quin vobis pro fide Christi castra moventibus reliqui Christiani potentatus tandem resipiscant ac malint publico bono salutique consulere: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.255.

resipisco, -ere

Optamus, ut Veneti resipiscant, consilia in melius vertant tuique oratoris verbis ac suasionibus magis permoveantur: 1504 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.399.

resipiscor, -i

Quo remotius a suorum oculis segregaretur, neve sanioribus consiliis ac resipiscendi ulla superesset facultas: 1515 Theiner, *Mon.Slav.* I p.560.

resisto, -ere

Nolentes suis votibus resistere, sed ea diligenter ... effectui intendentes mancipare ... locum sessionis ... domino plebano ... duximus conferendum: 1343 Mészáros, *Visegrád* p.109; *CD Zichy* XII p.12–15.

resisto, -ere

Nam et terras hostiles aperto Marte invasimus
igne ferroque cuncta vastantes et venienti armato
... forti animo ... saepe restitimus: 1503Pray,
Annales IV p.306.

resisto, -ere

Quum et reip[ublicae] Christianae dignitas et tui regni atque populorum salus in eo mihi versari hoc tempore maxime videretur, si certa in Illyrico atque Croatia municipia Turcis exposita loci natura satis ad resistendum idonea etiam hominum opibus atque praesidiis munirentur: 1515 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.855.

resisto, -ere

Venienti armato (sc. Turco) patria virtute forti
animo ... saepe restitimus: 1503 Katona, *Hist.crit.*
XVIII p.347.

resolutio, -onis f.

Quin etiam singula membra propriae infestant
egritudines: caput caphelea, ... resolutio ... abest:
BONF. *Symp.* III,444.

resolutio, -onis f.

Cum quali autem resolutione praefatus frater Nicolaus dimittetur, idem ... abunde faciet Sanctitatem Vestram certiozem: 1518 Bessenyei, *Lettere* p.13.

resolvo, -ere

Que (*sc. B.Margareta*) ... paucis contenta verbis ... nunquam se in risum excussum (*in versione alia [Borselli]: excessivum*) resolvens ... se laudari nullo modo patiebatur: *Vita Marg.* p.18.

resolvo, -ere

Quod nos a ... preposito ... pro continuandis
et exequendis servitiis domini nostri ... regis
... exercitualibus ducentos florenos ... recoli-
mus plenarie recepisse et ab ipsis resolvisse: 1421
Pozsonyi vizsály p.252.

respectus, -us m.

Quod ipsa (*sc. Domina*) ... Petrum ... super quarta parte puellari ... constituisset liberum et absolutum, immo et in nostri presentia reddidit totaliter ex respectu fratrem dilcetionis expeditum: 1369 Keglevich, *Garamsztb.* p.156.

respectus, -us m.

Licet idem multo plura antidotum premia a nobis mereretur horum (*sc. servitiorum*) respectuque (*sic ed., recte: respectu, que*) eidem facere intendimus in futurum: : 1360 Mészáros, *Visegrád* p.125.

respectus, -us *m.* (responditum)

Item habentibus responditum (*sic ed., recte: respectum*) super vigilatoribus dedi d<enarios> 8:
1521 Nógrádi, *Kanizsai* II,652 (p.48).

respectus, -us *m.*

Supplico dominationi vestrae ... ob respectum maiestatis regiae ac regionalis, ... dignetur ei providere: 1525 BROD. *Epist.* p.113.

respicio, -ere

Ut ipse querelas cunctorum nostrae ordinariae iurisdictioni subiectorum forum ecclesiasticum dumtaxat respicientes audire ... possit: 1443
Zimmermann, *Urkb.* V p.122.

respiro, -are

Ut ... populus ... Christianus sub unico summo pontifice in amplitudine gaudiorum respiret:
1416 Katona, *Hist.crit.* XII p.250.

respondeo, -ere, -spondi, -sponsus

Ad ... litteras vestrae serenitatis ... non habeo, quid aliud respondeam, nisi me esse et fore perpetuo, dum vivam, addictissimum servulum vestrae serenitatis: 1524 BROD. *Epist.* p.88–89.

respondeo, -ere

Ut tam voto ipsorum aliquantisper in hac parte
gratiose respondere videamur: *1385 Süttő, Anjou*
II p.265.

respondeo, -ere *felelős vki.*

Ipsa ... assumens nihilominus, si necesse fuerit, pro predictis pueris suis se responsuram: 1370
Keglevich, *Garamsztb.* p.172.

respondeo, -ere

Licet idem multo plura antidotum premia a nobis mereretur horum (*sc. servitiorum*) respectuque (*sic ed., recte: respectu, que*) eidem facere intendimus in futurum, ut tamen ad presens voto eiusdem palisper (*sic, recte: paulisper*) respondere videamur: 1360 Mészáros, *Visegrád* p.125.

respondeo, -ere

Cum ipsi ... universos nobiles ... congregatos
ad interrogata responsuors reperissent promptos
et paratos: 1369 Keglevich, *Garamsztb.* p.167.

respondeo, -ere

Que (*sc. Margareta*) ... requisita a matre sua, quem exitum habiturus esset exercitus, ... quasi propheticè respondit *etc.*: *Vita Marg.* p.17.

respondeo, -ere

Ego vidi his temporibus ... hominem in Christo mihi conscientiose revelantem, quod persepe Christum dominum videre soleret ... et ore ad os loqui et ad quacunque interrogata secreta spiritualia respondere: Szilády, *Temesvári* p.6.

respondeo, -ere

Et quicquidem (*sic, recte: quicquid*) iidem ad contenta eorundem litterarum nostrarum fecerint vel responderint, maiestati nostre suo modo fideliter adscribere (*sic ed., recte [Dl 23321]: rescribere*) debeatis: 1520 Horváth, *Pótlások* p.178.

responsio, -onis f.

Scribitis, quod coloni nostri ... vellent contra vos nobis conqueri. Hoc non curetis, cum venerint, dabitur eis responsio et relatio oportuna: 1515 Horváth–Neumann–Pálosfalvi–C. Tóth, *Levelesláda* p.103.

responsum, -i n.

Vestrum ... nuntium ad ipsum pro hac re transmissum nullum bonum responsum eidem dando vacuum remisisset: 1468 Zimmermann, *Urkb.* VII p.366.

respublica, -ae f.

Ut nos eisdem reipublicae ac singulorum eiusdem artificii propter comodum amicabiliter et favorese annueremus, ut *etc.*: 1473 Zimmermann, *Urkb.* VI p.566.

respublica, -ae *f.*

Estne reipublicae administratio res tam ardua?:
VALENT. ECK p.48.

[Szovák] 2015.2.16.

respuo, -ere

Que (*sc. B.Margareta*) ... paucis contenta verbis
... vocabula etiam iactantiam vel vanitatem sonantia omnino respuebat: *Vita Marg.* p.19.

restantia, -ae *f.*

Qui omnes in sortem restantiarum sunt computati, ex quo soli ipsi per colonos extorserunt et ad manus dicatorum non pervenerunt: *1512 MTT XI p.237.*

restantiae, -arum *f.*

Insuper restancias Georgius provisor et Simon . . . ceperat supra ex villis quinque: *1521 Nógrádi, Ka-*

nizsai V,110 151).

[Szovák] 2015.2.16.

restauro, -are

Civitatem nostram Spalatensem ... tamquam fidele et principale membrum resumimus, restauramus et approbamus et de novo incorporamus:
1413 Katona, Hist.crit. XII p.159.

restauro, -are

Et sic ad meliorem statutum edificationum et augmentum divini cultus per inductionem observantiorum restauraretur: Erdélyi, *Register* p.164.

restauro, -are

Civitatem nostram Spalatensem ... tamquam fidele et principale membrum resumimus, restauramus et approbamus et de novo incorporamus:
1413 Katona, Hist.crit. XII p.159.

restaurum, -i n.

Quas (*sc. pecunias*) maiestas regia pro dandis stipendiis militibus ... et pro restauro populi miserat: 1525 Theiner, *Vet.Mon.* II p.656.

restituo, -ere, -stitui, -stitutus

Licet etiam ... investituram caesaream et commissionem illius maiestatis de restituenda nobis ipsa possessione obtinuerimus et homagium debitum illius maiestati fecerimus, tamen hactenus possessionem ipsam assequi non possumus ingrentibus nobis moras et difficultates officialibus illius maiestatis indignas et indecentes: 1525 BROD. *Epist.* p.116.

restituo, -ere, -stitui, -stitutus

Ut ipse princeps Albertus habeat terram Prussiae illam, quam habuit hucusque, in feudum a regibus Poloniae ipse et heredes masculi eius et quattuor fratrum suorum, quibus deficientibus ipsum feudum recidat in regem Poloniae restitutus hinc inde occupatis tempore belli praeteriti: 1525 BROD. *Epist.* p.108.

restituo, -ere

Et quidquid de suo labore dare debeo, immediate sibi restituere non postponam: 1467 Zimmermann, *Urkb.* VI p.276.

restituo, -ere

Palatinus ... castrum ipsum nostrum ... nobis
ad manus fidelis nostri ... resignavit et restituit:
1523 C. Tóth, *Bátori* p.229.

restituo, -ere

Quandocunque ipsis comitibus ... per nos fuerit plene satisfactum, tunc nobis ... teneantur et debeant sine aliqua repugnantia vel fraude dictum castrum ... absque omni defectu dare et restituere: 1385 Süttő, *Anjou* II p.271.

restituo, -ere

Ut terras ... ipsis reddere et restituere benignitate regia dignaremur: *1275 Erd.Múz.* 1992 p.81.

restituo, -ere

Equitas suadet, ius requirit, ut quod cuique iustis et legitimis rationibus per iudices diligenter examinatis redditur vel restituitur, id solidum debet perpetuo (*ed. cum mendo typographi: perperuo*) permanere: 1291 *Erd.Múz.* 1992 p.84.

restituo, -ere

Quod domini illi, qui aliquid exegerunt, et quos talis exactio minime concernuit, omnia restituere debeant: 1515 Horváth–Neumann–Pálosfalvi–C. Tóth, *Levelesláda* p.103.

restitutio, -onis f.

Super cuius quidem castris ... restitutione eundem ... quittum et expeditum reliquimus: 1523
C. Tóth, *Bátori* p.229.

restitutio, -onis f.

Castellanus castri nostri Arwa nobis in restitutionem eiusdem castri ... fecit complacentiam:
1505 Szapolyai oklt. p.269.

restringo, -ere

Omnibus hiis curandum est, ut ... non sint verbosi, sed linguam restringant.: GREG. GYÖNGY. *Epit.* XXVIII (p.53^v).

restringo, -ere

Ut qui ministrat Deo, habet indumentum candide
innocencie restringendo concupiscenciam carnis
et motus mentis: *Serm. Quinqu.* 19 (p.58).

resumo, -ere

Resumentes igitur ab altitudine generis dicimus,
quod ... : *Serm. Quinqu.* 12 (p.44).

resumo, -ere

Ut ipse magister Philippus ... semper auctoritatem et potestatem habeat resumendi possessiones suas antedictas, quando placet: 1369 Keglevich, *Garamsztb.* p.157.

resumo, -ere

Civitatem nostram Spalatensem ... tamquam fidele et principale membrum resumimus, restauramus et approbamus et de novo incorporamus:
1413 Katona, Hist.crit. XII p.159.

resumo, -ere

Civitatem nostram Spalatensem ... tamquam fidele et principale membrum resumimus, restauramus et approbamus et de novo incorporamus:
1413 Katona, Hist.crit. XII p.159.

resupinus, -a, -um

Iuvenes ... / nunc summis resupini collibus haerent: IAN. PANN. *Paneg.* 3,2,265–266.

resuscito, -are

Videbis mortuos resuscitari, omnis generis morbos curari: GEORG. HUNG. *Tract.* p.326.

retardatio, -onis f.

qui non solum remorati et indignissime tenti sunt, sed, ut ipsi dicunt, nescitur, quibus etiam terroribus afflicti et angustiati, excepta eorum longiturna retardatione permanserunt: 1496 Kato, *Hist.crit.* XVIII p.47.

retardatio, -onis f.

Qui non solum remorati et indignissime tenti sunt, sed, ut ipsi dicunt, nescitur, quibus etiam terroribus afflicti et angustiati, excepta eorum longiturna retardatione permanserunt: 1496 Kato, *Hist.crit.* XVIII p.47.

retardatio, -onis f.

Ne per longam retardationem eadem castra ...
alienari possint: *1505 Szapolyai oklt.* p.271.

retardo, -are

Nix alta retardat / succiduos gressus: IAN. PANN.
Paneg. 3,2,275–276.

rete, -is n.

Item eodem die utilitatem retiarum (sic ed.) solvit fl[orens] 36: 1521 Nógrádi, *Kanizsai* IV,239 (p.124).

rete, -is n.

Idem Gregorius Kalman de estimatione retiarum
(sic ed.) dedit fl[orens] 40: 1521 Nógrádi, *Kanizsai* V,165 (p.153).

rete, -is n.

Item canapum, idem kenderth pro rethe domini magnifici emi flforenus] 1: 1521 Nógrádi, *Kanizsai* IV,39 (p.115).

rete, -is n.

Item eodem die emi rethe ad piscandum d<enarii>
25: 1520 Nógrádi, *Kanizsai* II,77 (p.19).

rete, -is n.

Frustra iacitur ante oculos pennatorum rethe illius diaboli temptationis: GEORG. HUNG. *Tract.* p.338.

rete, -is n.

Quod Dominus piscatores piscium tripliciter se habentes invenit circa recia sua: *Serm. Quinqu. 1* (p.24).

rete, -is n

Mittebant enim rethe in mare: *Serm. Quinqu.* 1
(p.24).

retendo, -ere

Mulier vero ligata ... ibi aliquandiu retenta et virgis cesa, tandem de oppido expulsa et eiecta fuit: Erdélyi, *Register* p.162.

rethari

Sed tamen adhuc de solutione vestra terrigena se tethari minime curavit: *1463 Szapolyai oklt.* p.70.

rethe, -is n.

Quod vestra egregietas ... ipsum piscatorem unacum rethe huc ad nos destinaret: 1467 Zimmermann, *Urkb.* VI p.276.

rethe, -is n.

Deinde pro fenestris capelle nostre ex filo cupreo
rete illud, si factum est, significetis nobis, mensu-
ram enim per ... Iohannem ... misimus vobis:
1516 Horváth–Neumann–Pálosfalvi–C. Tóth, *Le-
velesláda*

retiaculum, -i n.

Cuius collum ad nunc et aliorum plurimorum . . .
Turcorum colla praesidio altitonantis Dei ac altis-
simi conductoris (*sic, recte forsā: conditoris*) to-
tius universi reciaculis Christianorum et nostris
foret atque forent innexa ac manibus subiugata:
1444 Zimmermann, Urkb. V p.124.

retineo, -ere, -tinui, -tentus

Quam ut relictis praesidiis necessariis ea tantum,
quae ab illo sunt parta, in reditum suum defendi
ac retineri possent: 1524 BROD. *Epist.* p.86.

retineo, -ere, -tinui, -tentus

Quia Christianissimum regem ita durum atque obstinatum video in recuperando ac nostros in retinendo vel non cedendo ducatu Mediolani, ut facilius utraque pars quidvis subiret, quam in hoc alteri parti cederet: 1523 BROD. *Epist.* p.84.

retineo, -ere

Me autem in servitiis regiae maiestatis existente Stephanus Agotha fracto meo sigillo ... nec iuris ordine observato bona praefati Wolahi per me vigore literarum regalium retenta remisit et relaxavit : 1468 Zimmermann, *Urkb.* VII p.366.

retineo, -ere

Quatenus ipsos nuncios vestros nunc retineatis:
1469 Zimmermann, *Urkb.* VI p.418.

retineo, -ere

Magister Georgius, ... quid vellet aut quare ita fremeret, a preposito interrogatus, respondere retinuit: *1425 Pozsonyi vizsály* p.262.

retineo, -ere

Quod nos ad devotionem et instantiam plurimam comitis Michaelis erga nostrum ordinem propositam promittimus bona fide locum ... Scemenia ... retinere: *1248/XVIII CD Hung. IV/2 p.23.*

retineo, -ere

Curetis taxam ipsam percipere, si dicatores eam dabunt, et agatis, prout melius scitis in hac re, retineri faciatis per iudices et dicatores, quitantiam solum modo detis: 1515 Horváth–Neumann–Pálosfalvi–C. Tóth, *Levelesláda* p.103.

retineo, -ere

Predicti sic insultantes et conantes in destructionem bonorum certifixi (*sic ed., recte Df 228334: crucifixi*) per suplicationes magnificorum dominorum comitum de Roszgon retenti et prepediti fuerunt, ne talia incomoda nobis vobisque infererent (*sic*): 1423 *Pozsonyi viszály* p.253.

retorqueo, -ere

Ille (*sc. quidam renegatus Christianus*) retorto colle et averso vultu ... inquit: GEORG. HUNG. *Tract.* p.370.

retorqueo, -ere

(*sc. Fideles*) de malis quoque bona eliciunt et
adversa ad suam utilitatem retorquent: GEORG.
HUNG. *Tract.* p.368.

retorqueo, -ere

Que cum non solum in ipsius sepefati fratris Iacobi detractionem et infamiam cedant et retorquantur livore quodam fomite et odio: *1439 AA Bosnae* p.175.

retracto, -are

Si heredes et superstites prefati magistri Iohannis post obitum suum huiusmodi dispositionem ratam habere non curarent et retractare vellent:
1387 Keglevich, Garamsztb. p.227.

retracto, -are

Ob hoc nolumus ... id quovis modo retractare
immutareque, quod iam semel in hoc fecimus:
1514/? Wenzel, Dóczyak p.68.

retraho, -ere

Etsi horrebam tam arduum laborem suscipere, tum quia retrahebat me virium exiguitas, tum et sciencie ac ingenii insufficientia: Szilády, *Temesvári* p.60.

retraho, -ere

Quatenus propter eorum gravia scandala Christicole a devotione retrahebantur: Erdélyi, *Register* p.170.

retributio, -onis *f.*

Firmiter igitur credamus et nullatenus dubitemus huic sanctissime religioni pro infinito labore eterne requiei solacium, pro tantarum passionum doloribus sempiterni gaudii refrigerium, pro confusionum et obprobriorum immensitate consolationem glorie sine fine mansure (*sic*) in retributionibus premium a iusto et eterno iudice in suo districto et extremo iudicio exhiberi: GEORG. HUNG.

Tract. p.402-404.

[Bujdosó] 2015.2.16.

retributio, -onis f.

Quod ministerium sacerdotum regno magis necessarium esset ... et quod preterea vota populi in recompensationem retributionis magis ad eos pertinerent: GEORG. HUNG. *Tract.* p.376.

retrofecto, -ere

In loco Melstica cognominato iam de terra Romaniae itinere nostro ineundo antea continuato versus patriam retroflexo replicata vice contra innovatam potentiam summi imperatoris (*sc. conflictus fuit*): 1444 Zimmermann, *Urkb.* V p.124.

retrolabi

Quod quamvis temporibus retrolapsis expositum fuerit: *1473 Szapolyai oklt.* p.138.

retrudo, -ere

Secundom canones tales deponuntur perpetuo ad
agendam penitentiam in monasterio retruduntur:
PAUL.HUNG. *Penit.* p.209.

retundo, -ere, -re(t)tudi, -retu(n)sus

Ad quam *haeresim* retundendam magno nobis ex usu sunt ipsi fratres conventuales, praesertim venerabilis Marcus a Turri commissarius et provincialis regni nostri: 1525 BROD. *Epist.* p.109.

reunio, -ire

Postquam prefate orientales ecclesie de ritu Gregorum reunite fuerunt: 1412 Finke, *Acta Const.* I p.397.

revelatio, -onis f.

In actu videndi concurrunt actor revelacionis, spiritus magnus, et materia visionis, inspectio ultimarum: *Serm. Qinqu.* 17 (p.53).

revelator, -oris m.

Deus qui ipse enim nichil ignorat qui scrutator
est secretorum et cognitor, archanorum revelator:
PAUL.HUNG. *Penit.* p.201.

revelator, -oris m.

Quia veritas ita stabilis est, et nos adhareamus Veritati, ut cum ea simus eterni faciente Spiritu magno revelatore latencium et consolatore lugencium, qui cum Patre et Filio regnat sine spacio: *Serm. Quinqu. 17* (p.55).

revelo, -are

Ego vidi his temporibus ... hominem in Christo mihi conscientiose revelantem, quod persepe Christum dominum videre soleret in sacramento in specie crucifixi vel pietatis: Szilády, *Temesvári* p.6.

revelo, -are

Quod ... fuissetque testis rogatus per ipsum fratrem Sigismundum, ne ea, que vidisset, cuiquam revelaret: Erdélyi, *Register* p.135.

revelo, -are

Cumque homo iste sepius petivisset ab eo de revelando die obitus sui: Szilády, *Temesvári* p.6.

reventia, -ae f.

Reverentia est virtus qua primis vel aliqua prelatione sublimibus debitum honorificationis cultum exhibemus. Hec dividitur in duas species, in venerationem et obedientiam: PAUL. HUNG. *Penit.* p.212.

reverenda, -ae f. ”: —

Item consorti nostre ... duas reverendas meas
... lego: 1413 *Zsigm.oklt.* IV,49.

reverenda, -ae f.

Quod ipsa domina Margaretha ... pro filia sua Elena vocata unam rubeam reverendam ac unam cistam, manutergia et alia, que in ipsa cista continebantur, item unum pulvinar magnum proprie 'derekal' vocatum, unum cervical ad nobiles pertinentes ... testamentarie legavisset: *1438 Dl 26 603.*

reverendus, -a, -um

Qui non longo ante tempore in reverendissimi
domini mei aulicorum numerum adscitus est:
1514 TAUR. *Epist.* 1 (p.128).

reverendus, -a, -um

Hoc mihi, hoc reverendissimo Vratislaviensi nihil gratius, hoc Augustino et tibi commodius nihil facere potes: 1516 TAUR. *Epist.* 2 (p.175).

reverenter *adv*

Licet nos tanquam filius obedinetie volentes mandatum apostolicum nobis in hac parte directum reverenter exequi: Erdélyi, *Register* p.11.

[Hegy] 2015.2.16.

reverentia, -ae f.

Et si est colonus, iobagio seu vasallus dicti domini Petri patroni, aut illum sub magna reverentia et timore observet: Erdélyi, *Register* p.46.

reversalis, -e

Promittimus insuper litteras reversales sub tenore suprascripto, nihil addendo, nihil minuendo, mutando sub appendenti suo regali sigillo: 1498 Kátona, *Hist.crit.* XVIII p.170.

reversalis, -e

Promittimus insuper litteras reversales sub tenore suprascripto, nihil addendo, nihil minuendo, mutando sub appendenti suo regali sigillo: 1498 Kationa, *Hist.crit.* XVIII p.170.

revertor, -i, reversus sum

Dominus meus rex sanus revertetur: *Vita Marg.*
p.17.

[Szovák] 2015.2.16.

revertor, -i

Quarto, finaliter, ut ad dyabolum ultra non revertamur, sicut magi adorato puero ad Herodem non sunt reversi: *Serm. Quinqu.* 20 (p.59).

revisio, -onis f.

Ne ... animus vaivodae nostri ab ipsa revisione,
data occasione alicuius negligentiae postea di-
strahatur abalienaturque: 1503 Katona, *Hist.crit.*
XVIII p.342.

revisio, -onis f.

Coram quibus factis revisionibus ac repplicationibus datisque articulis de novo hincindeibidem per eosdem usque ad litis contestationem inclusive processum: *1425 Pozsonyi vizsály* p.257.

revivesco, -ere

Exemplum Diogenis (*ubi?*) de porco, qui libencius wult esse in ceno, quam in pura aqua et constabili de bruco, quem si sepelias in rosis, interiit, si in stercore, revivescit: *Serm. Quinqu.* 17 (p.54).

revocatorius, -a, -um

Decimas ... pro vobis ... accepissetis contra
predicti sacri Constanciensis concilii revocatorias
litteras: 1416 Katona, *Hist.crit.* XII p.248.

revoco, -are

In quibus *litteris* scribebatur eos revocari: 1523

BROD. *Epist.* p.79.

revoco, -are

Iuris est occupata indebite ad statum debitum revocare: *1355 Veszpr.okl.* II p.268.

revoco, -are

Sancte recordationis virginis Margarete ... vitam et preclara merita a nobis visa magis, quam audita ad memoriam revocamus: *Vita Marg.* p.17.

revoco, -are

Ut igitur hec nostra donatio in perpetuum perseveret, nec lapsu temporum in irritum valeat revocari: *1275 Erd.Múz.* 1992 p.81.

revolutio, -onis f.

Cuius (*sc. anni*) iam quinto (*sic, recte: quinta*) instaret revolutio annualis: 1467 Zimmermann, *Urkb.* VI p.275.

revolutio, -onis *f.*

Cuius iam tertia inest revolutio: Erdélyi, *Register*
p.134.

revolvo, -ere

Quod ... Georgius noctis tempore ... cum magnis insolentiis (*sic, recte forsan: insolentibus*) tumultibus et clamoribus horribilibus curiam suam subintravit, manicas brachiorum hinc inde more revolvens luctantium, facie turgida et inflata, oculis huc illucque disturrens (*sic ed., recte Df 228 141: discurrentibus*), verbis insultatibus (*sic, recte: insultantibus*), aliis quoque variis et mirabilibus

corporis sui gestibus animum suum indignantem
in malumque machinantem patescat (*sic ed., recte:*
patefecit) coram multis ... astantibus: *1425 Poz-*
sonyi vizsály p.262.

rex, -is m.

Mihi in mentem venit te Augustino meo, regis Vladis(lai), sanctę utriusque memorię, a secretis in utraque fortuna probatissimo usum fuisse quam familiarissime: 1516 TAUR. *Epist.* 2 (p.174).

[Szovák] 2015.2.16.

rex, -is m.

Item a feria tertia ... dedi domino magnifico ad ludum, videlicet ad carthas vulgo ad psalterium quatuor regum fl[orens] 3: 1521 Nógrádi, *Kanisai* III,163 (p.68).

rex, regis m.

Quorum omnium illa est summa: ... neque miraturum (*sc. pontificem*), si rex etiam Hungariae vestrae maiestatis exemplum secutus idem faciet:
1525 BROAD. Epist. p.118.

rhagadia, -orum *n.* (ragadia)

Quin etiam singula membra propriae infestant egritudines: caput caphelea, ... abest, ut ... ragadia: BONF. *Symp.* III,446.

rhinoceros, -otis *m.*

Rhinoceros animal ferocissimum unicum cornu
supra nares habet: BONF., *Symp.* III,900.

[Szebelédi] 2015.2.16.

ribaldus, -i m.

Idem prepositus magis et magis furore accensus dixit mihi: „Tu non es magister, sed es unus beanus et unus ribaldus”: *1425 Pozsonyi vizsály* p.263.

ribaldus, -i m.

Idem prepositus magis et magis furore accensus dixit mihi: „Tu non es magister, sed es unus beanus et unus ribaldus”, et subiunxit: „Taceas, ribalde, alias te vinculabo et vinculum dirigam ad Posonium”: *1425 Pozsonyi vizsály* p.263.

rigor, -oris m.

Ignorantia sacerdotum eorum (*sc. Turcorum*) velud cuprum auratum sub auri nominis et estimationis rigore obtecta latet: GEORG. HUNG. *Tract.* p.366.

rigor, -oris m.

Nam sicut in corruptione illius morbi manifestatur rigor divine iusticie, sic in remedio illi opposito notificaretur dulcedo divine misericordie:
Serm. Quinqu. 27 (p.72).

ripa, -ae f.

Ecce illis videntibus de profundo fluminis ad ripam homo conscendit: Szilády, *Temesvári* p.7.

ripa, -ae f.

Cumque aliquantulum a ripa processisset, ecce
vehemens turbo et tempestas mox exorta est in
aere et aquis adeo, quod navis cepit periclitari:
Szilády, *Temesvári* p.6.

risus, -us m.

Quantum ad primum conformabatur Isaac in predicione nominis, quia Isaac interpretatur risus: *Serm. Quinqu.* 24 (p.66).

risus, -us m.

Que (*sc. B.Margareta*) ... paucis contenta verbis ... nunquam se in risum excussum (*in versione alia [Borselli]: excessivum*) resolvens ... se laudari nullo modo patiebatur: *Vita Marg.* p.18.

ritus, -us *m.* (rytus)

Quae sc. filia rytu Romano anulo subarrata esset:
1419 Zsigm.oklt. VII,112.

ritus, -us *m.*

Nox est ritus legalis observancie: *Serm. Quinqu. 2*
(p.26).

ritus, -us m.

Iure nature et de huius regni ritu in consuetudine (dos et res paraphernalia solvi debent): 1414
Zsigm. oklt. IV,1665.

[Kóta] 2015.2.16.

rivulus, -i *m.* (revulus)

Abinde autem iuxta decursum eiusdem revuli procedendo sub arbore cini ... esset meta terrea: 1369 Keglevich, *Garamsztb.* p.163.

rivus, -i m.

Stephanus ... varias vulnerum et cicatricum in utroque suo brachio susceperit laesiones rivos sanguinis in effusione bullienti exundantes: 1412
Katona, *Hist.crit.* XII p.147.

rivus, -i m.

Stephanus ... varias vulnerum et cicatricum in utroque suo brachio susceperit laesiones rivos sanguinis in effusione bullienti exundantes: 1412
Katona, *Hist.crit.* XII p.147.

rivus, -i m.

Quia ... ratione occupationis certarum alpium, silvarum, rivorum aliarumque terrarum ... nonnullae differentiae et controversiae exortae et concitatae sunt: 1514/? Wenzel, *Dóczyak* p.67.

rixa, -ae f.

Ut plerumque in dicto oppido et villis cum rusticis in tabernis symposia et ebrietates necnon rixas, iurgia et contentiones usque ad verbera et sanguinis effusionem aliaque malorum genera cum maximo, non solum religiosorum, verum etiam totius cleri et multorum Christifidelium scandalo exercerent: Erdélyi, *Register* p.28.

rixa, -ae m.

Rixa est ira motus in discordia factus: PAUL. HUNG.
Penit. p.203.

roboratio, -onis f.

Quod huiusmodi litterarum roboratio et iuramentum deinceps de persona in personam descendat: 1491 Katona, *Hist.crit.* p.208.

roborator, -oris *m.*

Vestra debeat dominatio ... scire ... me vestri esseiuris pro vobis pertinentem roboratorem et augmentatorem fidelissimum: 1469 Zimmermann, *Urkb.* VI p.399; *cf.* *DF* 244 941.

roboro, -are

Sicut iuris est occupata indebite ad statum debitum revocare, sic est equitati quoniam ((*sic ed., recte forsan: consonum*) optenta legitime regio patrocínio roborare: 1355 *Veszpr.okl.* II p.268.

roboro, -are

Praesens scriptum supranominati comitis Michaelis sigilli et nostrorum fecimus munimine roborari: *1248/XVIII CD Hung. IV/2 p.24.*

robur, -oris m.

Ad Neapolim (*ed. add.: Nicopolim*) Sigismundo rege cum tanta Christianorum pernicie fuso et superato nullum est hominum genus, quod citra arrogantiam dictum velim cui plus debeat Christiana religio, quam Hungarico robori ac virtuti: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.249.

robur, -oris *m.*

Ad Neapolim (ed. add.: Nicopolim) Sigismundo rege cum tanta Christianorum pernicie fuso et superato nullum est hominum genus, quod citra arrogantiam dictum velim cui plus debeat Christiana religio, quam Hungarico robori ac virtuti.: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.249.

robur, -oris *m.*

Ut ... statuti huius robur processu temporis per aliquam partem non possit infirmari: 1248/XVIII
CD Hung. IV/2 p.24.

robur, -oris *n.*

qualiter com<ites et camerarii camerarum sa>lium
nostrorum Transsilvanensium ipsorumque offi-
ciales singulis annis per cesores lignorum robo-
ra et ligna in silvis ipsorum <capitularium sine
aliqu>ua recompensa succidi facerent ... : 1498
TT 1907 p.442.

robur, -oris *n.*

Quotiens fuerit opus et sibi videbitur expedire presenti procuratorio, nihilominus in suo robore duraturo et generaliter omnia alia et singula faciendum: Erdélyi, *Register* p.43.

robur, -oris *n.*

Qualiter com<ites et camerarii camerarum sa>lium
nostrorum Transsilvanensium ipsorumque offi-
ciales singulis annis per cesores lignorum robo-
ra et ligna in silvis ipsorum <capitularium sine
aliq>ua recompensa succidi facerent: 1498 *TT*
1907 p.442.

robusto, -are = *roboro, -are*

Quod easdem litteras super testamento confectas me tam vivente, quam decedente nichil minoris, sed omnia equalis cum omnibus et singulis articulis inclusis robustatis, valoris et firmitatis habituras et permansuras ac res et certa bona ... secundum earundem dimissura heredibus ... pro regimine die hodierna, nichilominus hora mea postrema relinquendo commendavi harum nostrarum litterarum vigore: 1456 Neumann, *Korlátkö-*

viek p.179; Dl 62,594.

[Szovák] 2015.2.16.

rochetum, -i n.

Item Ioanni episcopo suffraganeo suo legavit vestem rubram harnatz, rochetum unum cum bireto uno rubro et caputio: 1524 Bunyitay, *Gyulafehérvár* p.30. = *Dl 89 199*.

rochetum, -i n.

Item Ioanni episcopo suffraganeo suo legavit vestem rubram harnatz, rochetum unum cum bireto uno rubro et caputio: 1524 Bunyitay, *Gyulafehérvár* p.30; *Dl 89199*.

rogatio, -onis f.

Quam (*sc. depositionem iuramenti*) ... Franciscus et Nicolaus ... iuxta nostram adiudicationem sabbato proximo infra rogationem (*sic ed., recte forsitan: Rogationum v. Rogationes*) nunc proxime preterito ... deponere debebant: 1386 Süttő, *Anjou* II p.387.

rogatio, -onis f.

A qua (sc. censura), nisi tam iudici, cuius rogatio fuerit impedita, quam parti, quae turbata fuerit, in prosecutione sui iuris de damnis ... prius per eundem integre fuerit satisfactum, nullatenus absolvatur: 1507 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.482.

rogatus, -i m.

Illis ascitur, quos urbs vocat ista rogatos (sc. Franciscus): IAN. PANN. *Celebr.* 241 (p.116).

rogatus, -us m.

(B.Margareta) noctes quoque pluries oratione pro magna parte ducebat insomnes, una vel duabus sororibus ipsam cum gaudio sociantibus, licet procul humili quamlibet cum rogatu postulans observare: *Vita Marg.* p.19.

rogo, -are

Que ... partes predictae memoratum dominum
ducem rogassent, ut *etc.*: 1369 Keglevich, *Garam-*
sztb. p.168.

rogo, -are

Rogamus ... te, ut ... habeas commendatam causam nostram ducatus Barensis, cuius possessione licet indicta causa spoliati fuerimus, ad quam legitime successeramus: 1525 BROD. *Epist.* p.116.

rogo, -are

Neque enim fas esse arbitror quicquam me rogantem ab te non impetrare: 1516 TAUR. *Epist.* 2 (p.175).

rogo, -are

Hoc te vehementer iterum atque iterum rogo:
1516 TAUR. Epist. 2 (p.174).

[Szovák] 2015.2.16.

Romani, -orum *m.*

Reverendissimo in Christo patri domino Iohanni archiepiscopo Strigoniensi, aule nostre Romanorum regie summo cancellario, nec non regni nostri Hungarie vicario generali, ... committimus, ut (etc.): 1416 Katona, *Hist.crit.* XII p.248.

Romanus, -a, -um

Quos ut fortissimos eosdemque fidissimos Romanus quilibet imperator et in cohortem praetoriam conscribere et ad custodiam corporis adsciscere pro munimento ducebat: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.260.

Romanus, -a, -um

Quos ut fortissimos eosdemque fidissimos Romanus quilibet imperator et in cohortem praetoriam conscribere et ad custodiam corporis adsciscere pro munimento ducebat: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.260.

rosarium, -i n.

Dei auxilio ego indignus magnis et multis laboribus me ipsum ultra vires perurgendo recollegi et propria manu conscripsi hoc opus Aurei Rosarii theologicæ sapientie: Szilády, *Temesvári* p.54.

[Szovák] 2015.2.16.

rostrum, -i n.

Quidam eius pauper convicaneus picam tenebat, que sepius per fenestram divitis illius absentis intrans rostro per foramen de florenis extrahebat, quotquot poterat, et ascendens ad pilam cucurbite istius, que pendeat in signum medonis propinati, ut moris est, raptos florenos reponebat: Szilády, *Temesvári* p.75.

rota, -ae f.

Item feria sexta ... allodiatori de Peterffalwa ad dispositionem rotarum arabilium et ad funes et ad flagella dedi d<enarios] 16: 1521 Nógrádi, *Kanizsai* IV,772 (p.145).

rota, -ae f.

Item eodem die portaverunt de Eokerwar ad cur-
rum domini rotas quatuor: 1520 Nógrádi, *Kaniz-
sai* II,19 (p.16).

rota, -ae f.

(Turci Christianos sevos) eos decoriant, veru palove suffigunt, fabrili serra medios secant, rotae insertant: 1521 Katona, Hist.crit. XIX p.248.

rota, -ae f.

Molendinum ... in duabus rotis ... est: 1413
Zsigm. oklt. IV,1356.

rota, -ae f.

Turci Christianos eos decoriant, veru palove suffigunt, fabrili serra medios secant, rotae insertant: 1521 Katona, Hist.crit. XIX p.248.

rota, -ae f.

*Quod nobiles de Telegd molendinum eorum ...
destrui clausurasque ipsius necnon rotas et cana-
lia permactari et anichilari ac destrui fecissent:
1385 Süttő, Anjou II p.261.*

rota, -ae f.

Quoniam sicut aquila acutissimum visum habuit
ad videndum solem in rota, id est Filium in Patre:
Serm. Quinqu. 18 (p.57).

roto, -are

Quas (sc. curas) ... rotantis fortunae varietas ...
mihi imposuit: 1515 Theiner, *Mon.Slav.* I p.560.

rotulus, -i m.

Talem causam ... ad curiam meam in forma rotuli cum mni processu ... transmisit: 1515 Theiner, *Mon.Slav.* I p.560.

rotunditas, -tatis *f.*

Neque circulum contigit sine rotunditate considerate: BONF. *Symp.* III,345.

rotundus, -a, -um

Quod primo iidem praepositus et capitulum demonstrationem eandem incepissent a quodam lapide rotundo: 1524 Katona, *Hist.crit.* XIX p.468.

rotundus, -a, -um

quod primo iidem praepositus et capitulum demonstrationem eandem incepissent a quodam lapide rotundo ... : 1524 Katona, *Hist.crit.* XIX p.468.

ruber, -a, -um

Ut iidem ... iisdem armis in sigillo per impressionem cerae rubrae, quantum in litteris et epistolis missilibus, omnibus in rebus nomine universitatis suae uti ... possint et valeant: 1496 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.67.

ruber, -a, -um

ut iidem ... iisdem armis in sigillo per impressionem cerae rubrae, quantum in litteris et epistolis missilibus, omnibus in rebus nomine universitatis suae uti ... possint et valeant: 1496 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.67.

rubeus, -a, -um

Item feria sexta ... seminarunt cepas rubeas et illis dedi d<enarios> 18: 1520 Nógrádi, *Kanizsai* II,18 (p.16).

rubeus, -a, -um

Item eodem die emi cepas rubeas ab uxore domini Benedicti Nagy d<enariis> 36: 1521 Nógrádi, *Kanizsai* III,300 74).

rubeus, -a, -um

Ut vos et omnes posterii et successores vestri ... in omnibus literis et literalibus instrumentis, epistolis missilibus, privilegialibus ... in et super quibuscumque tractatibus, iudiciis, contractibus, pactis, transactionibus et rebus aliis sub sigillo prefatae civitatis nostrae emanandis ... cera rube ... in sigillando ... frui valeatis: 1461 Zimmermann, *Urkb.* VI p.100.

rubeus, -a, -um

Ut iidem ... universas litteras ... cera rubei coloris instar aliarum civitatum montanarum, quae modo simili in sigillis rubea cera utuntur, sigillare valeant: 1515 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.842.

rubigo, -inis f.

Que testante sacro eloquio et ab eruginis rubigine et a tinee demolitione illesa semper et solida permanent: *1510 Szapolyai oklt.* p.304.

ruga, -ae f.

Ut essent sancte corpore et spiritu habentes maculam infamie et rugam culpe: *Serm. Quinqu. 3* (p.31).

ruga, -ae f.

Et quia sancti amant virtutes suas in aliis, ideo et ipse redemit virginum pudorem remisso auro, ut essent sancte corpore et spiritu, non habentes maculam infamie et rugam culpe: *Serm. Quinqu.* 3 (p.31).

ruga, -ae f.

(*sc. Deus intendit*) ecclesiam suam tanquam sponsam ornare et eam sine ruga et nota alicuius offensionis sibi exhibere, ut digna sit thalamo et amplexibus suis: GEORG. HUNG. *Tract.* p.332.

ruga, -ae f.

Miror, Etnearche, quum homo sis annos vixdum quadraginta natus, caput tamen et barbam tanta canicie et frontem rugarum asperitate obseptam habeas, ut te octogenarium facile existimemus omnes: VALENT. ECK p.48.

ruina, -ae

Cum religiosus frater, Gaspar Sculteti, prior conventus ordinis predicatorum cum fratribus unā ... nobiscum contractum ineuntes pro emendo fossato assererent fossatum ipsum valde nocuum ecclesie ipsorum, cum ... aqua ... pluvialis colligeretur, ut fundamentum ipsius ecclesie loco cedere testudoque ruinam minare videretur: 1511 /1521 Entz, *Kolozsvár* p.150; *Df* 277780.

ruina, -ae f.

Quarto ponit, quod dicta ecclesia sive monasterium per incuriam et negligentiam eorundem fratrum ... gravem et intolerabilem iacturam dampnumque et ruinam accepit adeo: Erdélyi, *Register* p.27.

ruina, -ae f.

De oneribus gravaminibusque vestris et ruinis
civitatis nostre accepimus: *1500 Szapolyai oklt.*
p.260.

ruina, -ae f.

Et ecclesiarum Dei plerisque in locis vastitas et
ruina testatur: *1511 Szapolyai oklt.* p.325.

rumor, -oris m.

Qui (*sc. hostes nostri*) dum anno superiore universam Europam falsis complent rumoribus eorum imperatorem bellis orientalibus distineri: 1524
BROD. *Epist.* p.85.

rumor, -oris m.

Audiuntur plures rumores ex parte vicinorum:
1471 Szapolyai oklt. p.125

[Szebelédi] 2015.2.16.

rumor, -oris *m.*

Ad nos certe novitates et romores patrie illius vestre ac rei publice negotia concernentes: *1514 Szapolyai oklt.* p.345.

[Szebelédi] 2015.2.16.

rumor, -oris *m.*

Quatenus rumores et clamores querulosi sepius exorti fuissent neglecte in populo contra predictos fratres pro eorum tali negligentia: Erdélyi, *Register* p.112.

rumor, -oris *m.*

Quales rumores de hostili apparatu ... cottidie
sparguntur: *1505 Szapolyai oklt.* p.275.

rumor, -oris *m.*

Quibus huiusmodi rumores maiestati sue significastis: *1516 Szapolyai oklt.* p.378.

[Szebelédi] 2015.2.16.

rumpo, -ere

Prohibitiones tempus prescriptionis nobilium
regni rumpentes (factae sunt): *1413 Zsigm.oklt.*
IV,1068.

rumpo, -ere

Et quamvis non semel oblata sit occasio commo-
dissima regiae maiestati, ... quo pacem confec-
tam cum caesarea maiestate rumperet: 1496 Ka-
tona, *Hist.crit.* XVIII p.40.

rumpo, -ere

Quae (*sc. maiestas caesarea Turcorum*) stantibus
treugis cum talibus iniuriis et dampnis fraternae
m<aiestati> illatis rumpendae paci exordium et
occasionem dedit: 1496 Katona, *Hist.crit.* XVIII
p.44.

rumpo, -ere

Frequenter enim inter ameros (*ed.corr.:* amaros) cordis gemitus et singultus, ut compertum est, quasi quodammodo extra se rapta lacrymosas rumpebat (*sc. B.Margareta*) in voces: *Vita Marg.* p.19.

rumpo, -ere

Pro satisfactione ... principum ad Christianam
confoederationem tunc nos exhortantium ...
placuit ... foedus cum Turco rumpere: 1503 Ka-
tona, *Hist.crit.* XVIII p.347.

rumpo, -ere

Cuius prudentissimis consiliis simul et sanctissimis cohortationibus eiusdem incitati ... placuit tandem foedus cum Turco rumpere: 1503Pray, *Annales* IV p.306.

rumpo, -ere

et quamvis non semel oblata sit occasio commo-
dissima regiae maiestati, ... quo pacem confec-
tam cum caesarea maiestate rumperet: 1496 Ka-
tona, *Hist.crit.* XVIII p.40.

rumpo, -ere

Quae (*sc. maiestas caesarea Turcorum*) stantibus
treugis cum talibus iniuriis et dampnis fraternae
m[aiestati] illatis rumpendae paci exordium et
occasionem dedit: 1496 Katona, *Hist.crit.* XVIII
p.44.

rupes, -is *f.* (praecarius)

Insignia victoriosorum triumphorum, primi contra Ezebagh, secundi seu deutri contra Twrhan, tertii contra infelicem Basa, puta viceimperatorem Turcorum et quarti circa civitatem Nys ac in arcis indaginibus et rupibus montium seu latibulorum eiusdem ... vestris praecariis (*sic*) industriis ... declarata fuere: 1444 Zimmermann, *Urkb.* V p.124.

rupes, -is f.

Qualis Phlegraeae gelidis in rupibus Ossae / surgit
procero sublimis stipite pinus: IAN. PANN. *Paneg.*
3,1,271-72.

Rupes, -ium *f. onom.: Szkalka.*

Cum ... fratrem Stephanum ... metas possessionis abbatis de Rupibus Zlyecho vocatae ... misissemus: 1364/XVII Keglevich, *Garamsztb.* p.135.

ruphus, -a, -um *adj.*

Ladislaus ruphus ... (potentialiter agit): 1413
Zsigm. oklt. IV,1266.

ruptura, -ae f.

Quod idem hoc anno edificabit tecturam domus molendini cum cilindriis aliaque omnia necessaria, videlicet lapides et rupturam domus reformabit suis impensis: *1495 Lib.divis.Vespr.* p.4.

rursum *adv.*

Nunc iterum rursum requirimus vos: *1514 Szapolyai oklt. p.352.*

[Szebelédi] 2015.2.16.

rursus *adv.*

Parcat mihi, rursus oro supplex, maiestas vestra,
quod de his rebus ad eam scribere audeo: 1523
BROD. *Epist.* p.74.

rursus *adv.*

Vestre sanctitati me et negocia mea rursus humiliter commendo: 1525 Theiner, *Vet.Mon.* II p.655.

[Szovák] 2015.2.16.

rusticitas, -tis f.

Si qui ... nostrum contrarium premissorum facere presumpserent, tales perpetui infideles regni habeantur ... et ... iugo perpetue servitutis et <ru>sticitatis subiecti reatus ipsorum penam lugeant sine fine: 1505 *Tudománytár* 1839/VI p.68.

rusticus, -a, -um

Ut plerumque in dicto oppido et villis cum rusticis in tabernis symposia et ebrietates necnon rixas, iurgia et contentiones usque ad verbera et sanguinis effusionem aliaque malorum genera cum maximo, non solum religiosorum, verum etiam totius cleri et multorum Christifidelium scandalo exercerent: Erdélyi, *Register* p.28.

rusticus, -i m.

Quod sepe dictos rusticos ... ipsi domino Andree Bathory nichil dampni fecisse reperimus:
1515 Horváth–Neumann–Pálosfalvi–C. Tóth, *Levelesláda* p.101.

Rutenus, -a, -um

In conflictu (sic ed.) quodam ... ex nostro missu contra ... gentem Tartarorum ... habito et in alio prelio ... contra Rutenos similiter ex nostro mandato commisso ... laudabiles exercent famulatus: 1349 *Erd.oklt.* III,533.

Rutilus, -a, -um

Ire per infestos uno comitatus amico / haud timuit Nysus Rutulos: IAN. PANN. *Paneg.* 3,2,251-52.

sabellinus, -a, -um

Licet ... racione ... rerum ... mobilium cum eadem quondam domina Anna tempore desponsationis et traductionis eiusdem datarum et assignatarum, puta ... duarum vittarum muliebrium gemmis ornatarum, ... trium subarum ex athlasio aureo, unius sabellinis, alterius variolinis et tercię hermellinis pellibus subducatrum ... quedam causa in curia nostra regia ... mota

fuisset: 1526 *Arch.Majtényi* p.560; *Dl* 73 240.

[Szovák] 2015.2.16.

saccus, -i m.

Summa summarum fl. 71. De sacco decanatus fl. 142, de Premarthon fl. 13 etc: *1497 Lib.divis. Vespri.*
p.36.

saccus, -i m.

Item eodem die ad allodium Sar emi duos saccos:
1521 Nógrádi, *Kanizsai* III,413 (p.80).

saccus, -i m.

Ladislaus ... missis suis famulis ... iobagionem ... seminare volentem captivassent, captum itaque conservando oculos eiusdem cum sacco, in quo ipsum semen exstiterat exportatum, prout furi et latroni, ligari faciendo in ... villam ... deduci fecissent: 1370 Keglevich, *Garamsztb.* p.173.

sacella, -ae f.

Item de pecunii provenientius de Syll de victualibus castru Kapu ex commissione domini magnifici dedit Antonius magister sacelle fl<orenos> 2: 1520 N6grádi, , *Kanizsai* 17 (p.14). Item de eisdem peccuniis Antonius magister sacelle Andree dapifero destinatum ad Budam fl<oreni> 3: 1520 Ibid. 31 (p.14). Item feria quinta ... solvit dominus Antonius, rector sacelle de Sarwar d<enarios>

50: Ibid. II,226 (p.26): 1520 Nógrádi, *Kanizsai* I,17
(p.14).

[Szovák] 2015.2.16.

sacellum, -i n.

Franciscus ... episcopus ... commendavit corpus ... terrae, unde sumptum est, humandum in ecclesia sua cathedrali Sancti Michaelis archangeli, tandem vero finito sacello Sanctae Annae ad latus ecclesiae cathedralis erecto transferendum et in domino Iesu quiescendum: 1524 Bunyitay, *Gyulafehérvár* p.27; *Dl* 89199.

sacellum, -i n.

Franciscus ... episcopus ... commendavit corpus ... terrae, unde sumptum est, humandum in ecclesia sua cathedrali Sancti Michaelis archangeli, tandem vero finito sacello Sanctae Annae ad latus ecclesiae cathedralis erecto transferendum et in domino Iesu quiescendum: 1524 Bunyitay, *Gyulafehérvár* p.27. = DI 89199.

sacer, -a, -um

Nos in quadam causa in facto cuiusdam vinee religiosorum fratrum heremitarum ordinis Sancti Pauli primi heremite de Chatka in territorio possessionis ecclesie Sancti Martini Sacrimontis Pannonie Warsan vocate habite inter ipsos fratres heremitas ac honestam dominam ... relictam ... coram religioso fratre Michaelae custode dicte ecclesie Sancti Martini alias mota et ventilata

... novum iudicium concessimus: 1497 Horváth,
Pótlások p.176.

[Szovák] 2015.2.16.

sacer, -a, -um

Neque dubitet vestra sanctitas se in numerum fratrum suorum eum virum ... addere, qui sit decori et ornamento Sacro Collegio proculdubio futurus: 1525 Theiner, *Mon.Slav.* I p.589.

sacer, -ra, -rum

Quam ad prefatum serenissimum dominum nostrum regem et sacram coronam eiusdem illibate observavit: 1491 SZAPOLYAI OKLT. p.202.

[Szebelédi] 2015.2.16.

sacer, sacra, sacrum

Ego Iohannes natus condam Anthonÿ Milethÿnczÿ de Strigonio publicus sacra apostolica regali-
que in hoc regno Hungarie ... prenominatis te-
stibus presens interfui: Erdélyi, *Register* p.44.

sacer, sacra, sacrum *megszólításban*

Sacra regia maiestas et domine, domine gratiosissime: 1524 BROD. *Epist.* p.105.

sacerdos, -otis *m.*

Nam cum Herodes quereret, ubi Christus nasceretur, sacerdotes responderunt ex dicto prophete, quod in Betlehem Iude: *Serm. Quinqu.* 26 (p.70).

sacerdotalis, -e

Contemptus vilipendiumque erga ordinem sacerdotalem et universum clerum manifeste generabatur: Erdélyi, *Register* p.28.

sacerdotium, -i n.

Ut ... de meo sacerdotio et sui (*sc. domini*) desiderii impletione duplex sibi gaudium ... accrescat: GEORG. HUNG. *Tract.* p.410.

sacerdotium, -ii *n.*

Que quidem sacerdociorum pensionibus gravandorum consuetudo quantum sit et a consuetudine harum regionum aliena, ... vestra sanctitas non ignorat. (Cf. inferius: Maxime quum nunc census, qui ad sacerdocia dabantur, ex integro non solvuntur; ... Ut prefatus secretarius meus ... sacerdotium suum libere possit possidere nullo huiusmodi pensionis solvende onere grava-

tum): 1525 Theiner, *Mon.Slav.* I p.588.

[Szovák] 2015.2.16.

sacerdotium, -ii n.

Ne in servitiis suae maiestatis existens inter mortuos in istis sacerdotiorum mutationibus computarer: 1524 BROD. *Epist.* p.98.

sacra, -orum *n.*

erat tamen pietatis vestrae et maiorum vestrorum gloria ac laude dignum homines Christianos eisdem vobiscum sacris initiatos ab hac tam detestabili aerumnosaque servitute vindicare: 1521 Kato, *Hist.crit.* XIX p.253.

sacra, -orum *n.*

Erat tamen pietatis vestrae et maiorum vestrorum gloria ac laude dignum homines Christianos eisdem vobiscum sacris initiatos ab hac tam detestabili aerumnoaque servitute vindicare: 1521 Kationa, *Hist.crit.* XIX p.253.

sacramentalis, -e

Haurietis, inquam, id est largiter accipietis, aquas, id est sacramentales gracias: *Serm. Quinqu. 29* (p.74).

sacramentum, -i n.

Cum ... generosa domina ... in lecto egritudinis decumbens sacramentum eucaristie *et* extreme unccionis, prout catholicam decebat matronam, sibi administrari petiisset: it1519 Arch.Majtényi p.503.

sacramentum, -i n.

Iudex civitatis ... unacum suis coniuratoribus ... iuxta regni consuetudinem discalceatis pedibus et absque cingulis terram super capita ipsorum levando verbaque iuramenti more consueto proferendo ... iuramentale sacramentum prestitisset: 1371/1373 Keglevich, *Garamsztb.* p.177.

sacramentum, -i n.

Ut in causa inter ipsum magistrum Nicolaum, ut actorem et principalem, necnon providum Petrum, magistrum hospitalis Beatae Elyzabeth in eadem civitate Coloswar constructi veluti in causam attractum mota ... iuramentum deponere minime admitterent (*sc. iudex et iurati*), sed ipsam causam ... ad deponendum huiusmodi sacramentum differrent: 1467 Zimmermann, *Urkb.*

VI p.277.

[Szovák] 2015.2.16.

sacramentum, -i n.

Quod nos dictas parentelam et matrimonium inter ... dominam Hedwigim et ... Wilhelmum ducem plene et integraliter perficere volumus ipsosque in thoro nuptiali corporaliter componere et cohabitare ... volumus secundum statuta et consuetudines ... legalis matrimonii ac sacramenti matrimonialis: 1385 Süttő, *Anjou* II p.246.

sacramentum, -i n.

Ego vidi his temporibus ... hominem in Christo mihi conscientiose revelantem, quod persepe Christum dominum videre soleret in sacramento in specie crucifixi vel pietatis: Szilády, *Temesvári* p.6.

sacramentum, -i n.

Testis interrogatus respondit se ... accipisse Eucharistie sacramentum: Erdélyi, *Register* p.53.

sacratus, -a, -um

Ego pro huiusmodi vestrae maiestatis in me gratia non habeo, quid aliud vestrae maiestati offeram, nisi perpetuam meam ... in vestram maiestatem sacratissimam fidelitatem et servitutum:
1524 BROD. Epist. p.98.

sacrificium, -ii n.

Nam ipse Christus fuit sacrificium vespertinum, oblatum Deo in fine mundi pro salute nostra in odorem suavitatis: *Serm. Quinqu. 24* (p.66).

sacrilegialiter

Quae (sc. personae) ... sacerdotes Dei ... inhonestos homines appellare ... temere et sacrilegialiter praesumerent: 1524 Schmitth, *Ep.Agr.* II p.228.

sacrilegium, -i n.

Tales ... in extremo et districto iusti iudicis examine de huiusmodi eorum sacrilegio coram Deo <et sanctis eius rationem redder>e sint obligati:
1498 TT 1907 p.443.

sacrilegium, -ii *n.*

Tales ... in extremo et districto iusti iudicis examine de huiusmodi eorum sacrilegio coram Deo <et sanctis eius rationem redder>e sint obligati:
1498 TT 1907 p.443.

sacrista, -ae m.

Georgius Dei et apostolice sedis gratia episcopus
Quinqueecclesiensis ... sacristis ... salutem in
Domino: Erdélyi, *Register* p.12.

sacro, -are

Eximio atque praestanti viro, domino Ioachimo Vadiano, Musis atque Apollini sacro poetae, liberalium artium et ... philosophię professori doctissimo, amico praecharo, Viennae in collegio Caesareo vitam viventi: 1514 TAUR. *Epist.* 1 (p.130).

Sacrosancta Romana Ecclesia

Comites ... nobis alias in partibus Alemaniae, Lombardiae, Franciae, Angliae, Aragoniae et aliis nonnullis regnis ditioni S[acri] R[omani] I[imperii] subiectis pro S[acro]s[ancte] R[omane] E[cclesie] unione communique bono ... laborantibus ... exhibuerunt servitia: 1430 Katona, *Hist.crit.* XII p.542.

sacrosanctus, -a, -um

Thomas miseratione divina tituli Sancti Martini in Montibus sacrosancte Romane ecclesie presbyter cardinalis Strigoniensis, patriarcha Constantinopolitanus, ad Hungarie ... memorie commendamus: Erdélyi, *Register* p.18.

sacrosanctus, -a, -um

Nunc rege etiam patruo et vicino, in quo solo post Deum et sacrosanctam sedem spem ponebat, in hanc pacem concedente: 1525 BROD. *Epist.* p.115.

Sacrum Romanum Imperium

Comites ... nobis alias in partibus Alemaniae, Lombardiae, Franciae, Angliae, Aragoniae et aliis nonnullis regnis ditioni S[acri] R[omani] I[imperii] subiectis pro S[acro]s[ancte] R[omane] E[cclesie] unione communique bono ... laborantibus ... exhibuerunt servitia: 1430 Katona, *Hist.crit.* XII p.542.

saecularis, -e (secularis)

Quod quidam ex fratribus ordinis ... in habitu seculari tempore carnis privii deferri solitis in tabernis et in aliis locis suspectis scandalose discurrens fuisset detentus: Erdélyi, *Register* p.108.

saecularis, -e (secularis)

Intelligimus varios, sive seculares, sive spirituales
homines sint: *1514 Szapolyai oklt.* p.350.

saecularis, -re

Qui si ea facultate se in causas saeculares intermiserit: 1443 Zimmermann, *Urkb.* V p.122.

saeculum, -i n.

Hoc tempore, quo sumus nos hii, in quos fines saeculorum devenerunt: 1444 Zimmermann, *Urkb.* V p.124.

saepe *adv.*

De subsidio ... nepoti maiestatis vestrae ... hic
a sede apostolica subministrando ... multa qui-
dem saepius deliberata et decreta: 1523 BROD.
Epist. p.72.

saepe *adv.*

Cuius (*sc. Iesu Christi crucifixi*) quinque vulnerum
loca perfusis sepius hora lacrimis deosculabatur
(*sc. B.Margareta*): *Vita Marg.* p.19.

saepefatus, -a, -um (sepefatus)

Quod sepafati fratres ... sepe malas et suspectas mulieres ad monasterium ... induxissent: Erdélyi, itRegister p.114.

saepes, -is f.

In quo loco ipsum (*sic*) sepem iidem domina et filii sui erigi ac sepiri facere vellent: 1362 Mészáros, *Visegrád* p.130.

saepes, -is f.

Quod ipsi ... magistrum Nicolaum ... a sepi-
ri factione seu preparatione cuiusdam sepi-
ter fundos curiarum eorundem ... fieri debende
... prohibuissent: 1362 Mészáros, *Visegrád* p.130.

saepio, -ire

In quo loco ipsum (*sic*) sepem iidem domina et filii sui erigi ac sepiri facere vellent: 1362 Mészáros, *Visegrád* p.130.

saepio, -ire

Quod ipsi ... magistrum Nicolaum ... a sepi-
ri factione seu preparatione cuiusdam sepi-
ter fundos curiarum eorundem ... fieri debende
... prohibuissent: 1362 Mészáros, *Visegrád* p.130.

saepius *adv.* (sepius)

Et dicit testis audivisse, quod vespas sepius neglexissent, que quidem predicta fuit, ut dicit testis, in scandalum Christifidelium inibi residentium: Erdélyi, *Register* p.100.

saevitia, -ae f.

Quemadmodum pridem perfidorum Theucrorum crucis Christi persecutorum adversus seviciam penes et unacum regni Hungarie regnicolis ... exercitui me adaptando cum fuerim mortalis et sic maiora eciam oculis meis imminencia via in eadem preponendo pericula ... in presenciam capituli Nittriensis accedere curavi: 1456 Neumann, *Korlátköviek* p.179.

[Szovák] 2015.2.16.

saevitia, -ae *f.* (sevitia)

Quantum autem periculi et miserie dampnique
rabies et sevitia Tartarica regno Hungarie ...
olim intulerit: *1511 Szapolyai oklt.* p.325.

sagax, -acis

Quos motivis exterioribus et materialibus illaqueare non potest (*sc. diabolus*), quia curiosi sunt et sagaces: GEORG. HUNG. *Tract.* p.338.

sagax, -acis

IAN.PANN: *Paneg.* 3,1,279–280.

[Szovák] 2015.2.16.

sagax, -cis

Sagaces et circumspecti viri, amici nostri carissimi: 1443 Zimmermann, *Urkb.* V p.122.

[Szovák] 2015.2.16.

sagena, -ae f.

Clausuras et sagenas ibi existentes permactassent
et annihilassent: *1414 Zsigm. oklt.* IV,1827.

sagitta, -ae f.

Sagitte ... reproborum repercusse fidei scuto in
corda eorum intrant: GEORG.HUNG. *Tract.* p.338.

sagitta, -ae f.

Ut quanto plures pulveres bombardarum et etiam sagittas ballistarum agregare poteris: *1461 Szapolyai oklt.* p.54.

sagitta, -ae f.

Quomodo vos circa provisionem civitatis illius cum omnibus ingeniis, videlicet bombardis, pulveribus, sagittis et aliis, ... unde vobis magnas dicimus grates: 1490 SZAPOLYAI OKLT. p.187.

sagitta, -ae f.

Novi et ego virum, qui talem chartam habebat in bello apud se, cui cum persuadere non potuissem, ut reiiceret, dicebat enim peroptime sibi cavere a sagittis et cavisse per illius charte virtutem: Szilády, *Temesvári* p.32.

sagitto, -are

Quanto semel sagittari potest: *1419 Zsigm.oklt.*
VII,329.

[Szovák] 2015.2.16.

sagitto, -are

Quando, scilicet in campo, sagitatum et mortuum relictum Deus suscitavit ad hoc, ut ipsemet dicit, ut conveniret Dioclecianum de iniusta nece sanctorum, quorum precibus mundus melioratur: *Serm. Quinqu. 32* (p.80-81).

sagitto, -are

Item die dominico ... sagitavit Valentinus unum cervum: 1520 Nógrádi, *Kanizsai* III,45 (p.62).

sal, -i s m.

Item eodem die emi ad allodium Sar pro allodiatore unum sal d<enarii> 10: 1520 Nógrádi, *Kanizsai* II,76 (p.19).

sal, -is *n.* (sal nitri)

Eis ... iussi dari pulveris perfecti ad tormenta impellenda libras mille, sulphuris praetera libras decies mille, salis nitri quinquies mille, quibus ex rebus pulvis, si esset opus, confici posset: 1515 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.855.

salarium, -i n.

Item feria secunda ... Emerico mercenario de Sar in sortem salarii sui d<enarii> 35: 1520 Nógrádi, *Kanizsai* I,30 14).

salarium, -ii *n.* (sallarium)

Ideo pro suo salario aut laboribus proventus censuales de medio vestri nobis ad proximum festum Beati Martini provenire debentes: *1473 Szapolyai oklt.* p.135.

salcenium, -i n.

Licet ... racione ... rerum ... mobilium cum eadem quondam domina Anna tempore desponsationis ... eiusdem datarum, ... puta ... duarum vittarum muliebrium gemmis ornatarum, ... unius salcenii argentei aurati ... quedam causa in curia nostra regia ... mota fuisset: 1526 *Arch.Majténi* p.560; *Dl* 73 240.

saletrum, -i n.

Item eodem die misi saletrum 'gyarto', pro expensis dedi d<enarios] 10: 1521 Nógrádi, *Kanizsai* IV,354 (p.128).

salifodina, -ae f.

Quomodo in plerisque locis comitatu in predicto ... salifodeine reperirentur: *1423 Zsigm.oklt.* X,883.

salina, -ae f.

Salina deaurata ex argento 2. ... Salinum argenteum deauratum: 1521 Entz, *Gyulafehérvár* p.186.
= *Dl* 82577.

salina, -ae f.

Salina deaurata ex argento 2.: 1521 Entz, *Gyula-fehérvár* p.186; *Dl* 82577; cf. *ibid.*: Salinum argenteum deauratum.

salinum, -i n.

Item uxori Francisci Zechi florenos trecentos, filiae autem eius . . . florenos ducentos, cupas duas inauratas, pocula duo, salinum unum, cochlearia sex (sc. legavit episcopus): 1524 Bunyitay, *Gyulafehérvár* p.29. = *Dl 89199*.

salinum, -i n.

Item uxori Francisci Zechi florenos trecentos, filiae autem eius . . . florenos ducentos, cupas duas inauratas, pocula duo, salinum unum, cochlearia sex (*sc. legavit episcopus*): 1524 Bunyitay, Gyulafé-hérvár p.29; Dl 89 199.

salió, -ire

Eo quod quidam familiaris suus cum nonnullis rebus suis ad dictam Moldauiam saliuisset: *1429 CD Hung. X/7 p.89.*

sallariatus, -a, -um

Idem prefatus Paulus Darholcz ... distribuit plenarie familiaribus nostris sallariatis: *1495 Szapolyai oklt.* p.225.

sallarium TÁRGYSZÓ

Párbér jelentésére: Kollányi: A párbér 108. Soly-
mosi: Két középkorvégi testamentum 212.

salsamentum, -i n.

Lego ... domine conthorali eiusdem cuppam
deauratam novam et scutellas argenteas deauratas
pro salsamentis parvas tres.: *1499 Mon.civ.Zagr.*
II p.518.

salsatus, -a, -um

Item feria sexta . . . pisces salsatos a magistro Petro coco portariis et aliis prebendariis emi: 1521 Nógrádi, *Kanizsai* III,763 (p.99).

salserium, -i n.

Lego ... episcopo Waradiensi cuppam deauratam novam unam et salserium auratum dupplum unum: *1499 Mon.civ.Zagr. II p.518.*

salso, -are

Item in Chawd dedi Andree Cowach ad emendum sal pro salsandis (ed. corr. ex: salsendis) lardis fl[orenos] 3: 1521 Nógrádi, *Kanizsai* III,325 (p.75).

saltem *adv.* (saltim)

Nullaque subest neque subsit causa saltim legitima: Erdélyi, *Register* p.30.

saltem *adv.*

Non unius regis aut populi videtur esse, ut tantum tyrannum, tot populorum ac nationum dominum non dicamus superare, sed si totus incumbat, finibus suis arcere saltem et repellere possit: 1523
BROD. *Epist.* p.71.

saltem

Tuam ... excellentiam ... obsecro, quatenus nasturtium edas, et sicut solent tortuosi elephantes praematurum foetum decimo saltem anno sub lucem emittas: *1514 TAUR. Epist. 1 (p.128)*.

salto, -are *adv.*

Mulier illa, que principalius eas ad id concitaverat, cum in domo cuiusdam convicanei simul cum aliis saltarent, rapta est a demone e medio illarum chorizontium quasi latenter: Szilády, *Temesvári* p.6.

salubris, -e

Ego vidi his temporibus ... hominem in Christo mihi conscientiose revelantem, quod persepe Christum dominum videre soleret ... et ore ad os loqui et ad quacunq̄ue interrogata secreta spiritualia respondere, scilicet in dubiis casibus quid salubrius tenere oporteret: Szilády, *Temesvári* p.6.

salubrius, -a, -um

Quodque presens vita caduca sit et transitoria,
nilque salubrius sit mortalibus: *1499 Szapolyai
oklt.* p.255.

salus, -tis f.

Cura, ut rectoreos inter fasces vitę salutisque tuę
rationem habeas: 1516 TAUR. *Epist.* 2 (p.174).

salus, -tis *f.*

Salutis tuę Flavianas inter delicias non immemor
esto: 1514 TAUR. *Epist.* 1 (p.129).

salus, -utis f.

Per quam (*sc. spem*) totius salutis se posse perfecte consequi efficaciam demonstrant (*sc. Turci*):
GEORG. HUNG. *Tract.* p.308.

salus, -utis f.

Aliae ... salutis viae vestris maiestatibus quaerendae sunt: 1523 BROD. *Epist.* p.84.

salus, -utis *f.*

Utinam pro salute totius Christianitatis boni aliquid concludi posset: 1523 BROD. *Epist.* p.72.

salus, -utis f.

Si Deus pacem aut indutias inter principes non posuerit, tota salutis communis ratio in hac una re posita esse videtur: 1524 BROD. *Epist.* p.89.

salus, -utis f.

Nos ... , ut saepe sumus testati, his dissidentibus exiguam admodum aut potius nullam publicae salutis et conservandae reipublicae Christianae spem habemus: 1523 BROAD. *Epist.* p.71.

salus, -utis f.

Et scit testis omnes fere oppidanos ... gratias agere Deo de huiusmodi provisione domini cardinalis Strigoniensis, unde maiorem ipsorum et succesorum suorum salutem sperant: Erdélyi, *Register* p.173.

salutaris, -e

Ut loquatur nobis salutaria per intercessionem
sancte genitricis sue Marie: *Serm. Qinqu.* 11
(p.43).

salutaris, -e

Accurrite, accurrite per Deum immortalem et salutarem nobis dextram porrigite!: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.252.

salutaris, -e

Quod ... existimarem ... nihil esse salutaris,
quam ut vestra maiestas mitteret quamprimum
oratores suos: 1523 BROD. *Epist.* p.74.

salutaris, -e

Accurrite, accurrite per Deum immortalem et salutarem nobis dextram porrigite!: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.252.

salutatio, -onis f.

Praesentibus primum gratissime salutationis elo-
quio praesincero venerabiliter antemisso: 1444
Zimmermann, *Urkb.* V p.124.

salutifer, -a, -um

Ut saluti anime sue provideret et testamentum . . .
conderet, prout ei salutiferum videretur: *1519 Arch.Majténi* p.503.

salutiferus, -a, -um

Et de cetero eosdem amicos habere sicque nobis
vobisque rem salutiferam et gratam facietis: 1495
Szapolyai oklt. p.223.

salvativus, -a, -um

Quoniam gracia habet vim salvativam: *Serm. Quinqu.* 18 (p.57).

salvator *vide* solutor

Super quam (*sc. terram*) conditionarii nostri, videlicet salvatores trium ponderum residebant:
1290/1405 Reg.duc. p.154.

salviaticus, -a, -um

Registrum super vasa vinorum, que assignavit dominus Gregorius provisor ad manus meas. Vasa vini, tam salviaticum, quam absintheatum et alia vasa vini 40: 1520 Nógrádi, *Kanizsai* II,239 (p.27).

salvo, -are

Salvator autem tripliciter dicitur, scilicet ab actu salvandi, ab habitu et a potencia: *Serm. Quinqu. 24* (p.67).

salvus conductus

Regii oratores quoties mitterentur, ... cautum fuit in litteris treugarum eos posse libere ire et redire sine aliquibus litteris salvi conductus et absque aliquibus obsidibus, sine omni impedimento: 1496 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.47.

salvus conductus *m.*

Regii oratores quoties mitterentur, ... cautum fuit in litteris treugarum eos posse libere ire et redire sine aliquibus litteris salvi conductus et absque aliquibus obsidibus, sine omni impedimento: 1496 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.47.

salvus, -a, -um

Qui sub praestito officii et dignitatis iuramento, suis constientiis et fide Deo debitis semper salvus et illaesis, nominibus et in personis suis et totius consulatus confessi sunt concorditer asserentes, quomodo *etc.*: 1463 Zimmermann, *Urkb.* VI p.155.

salvus, -a, -um

Et sic accipitur mons Gen. XIX.: Ne respicias retro, scilicet apostatando, nec stes in omni regione, scilicet amicorum et propinquorum, sed in monte, scilicet religiose vite, salvum te fac: *Serm. Quinqu. 2* (p.26).

salvus, -a, -um

Nonnullis positionibus et articulis presentibus transmissis et per nos salvo iure impertinenti de partium consensu ad probandum admisimus: Erdélyi, *Register* p.33.

salvus, -a, -um

Ut illud ius ... salvum sit eisdem in turri, curia
et sessione prenotatis: 1355 Mészáros, *Visegrád*
p.120.

salvus, -a, -um

Praestantissimum denuo virum, ... Georgium Collimitium, omnium horarum hominem, nostrum communem amicum, singulos denique symboli ac symposiorum vestrorum cundapn'ious nomine meo salvos iubeto: 1514 TAUR. *Epist.* 1 (p.129).

salvus, -a, -um

Si hac aestate salvi permanere possemus: 1523
BROD. *Epist.* p.74.

[Monostori] 2015.2.16.

sanccio, -ire

Quod regia auctoritate sancitur, fundamento innittitur perpetue firmitatis: *1275 Erd.Múz.* 1992 p.81.

sanctifer, -i m.

De iobagionibus sanctiferorum populorum suorum oriundus: *1419 Zsigm.oklt.* VII,171.

sanctificatio, -onis f.

Scilicet sanctificatio a culpa, exercitacio in laude divina, mortificacio in carne propria et ministratio coram maiestate superna: *Serm. Quinqu.* 19 (p.58).

sanctimonia, -ae f.

Zac. III. (Zach. 3,5): "Posuerunt cidarim mundam
in capite eius," id est habitum sanctimonie in eo:
Serm. Quinqu. 3 (p.31).

sanctimonia, -ae f.

Qui et monasteria hic sua in debitum redegit ordinem, et religioni sua doctrina suaque sanctimonia plurimum conducit: 1525 BROD. *Epist.* p.109.

sanctimonialis, -e

Simul cum tributis in possessione religiosarum
dominarum sanctimonialium Wasarhel vocata:
1495 Szapolyai oklt. p.221.

sanctimonialis, -is f.

Regina ... cum rege, marito suo quasi piaculum quoddam, si filia nasceretur, ut sanctimonialem eam facerent, devenerunt (*sic ms., ed. corr.: devoverunt*): *Vita Marg.* p.17.

sanctimonialis, -is *f.*

Nam preter ipsam nulla unquam de stirpe regum
Hungarie sanctimonialis fuerat effecta: *Vita Marg.*
p.17.

sanctuarium, -ii n.

Precipue quibus augmentum divini cultus usum-
que in sanctuario Dei servientium videmus (sc.
Emericus de Zapolya) ampliari: *1469 Szapolyai*
oklt. p.121.

sanctus, -a, -um

Que (*sc. B.Margareta*) ... ymaginibus piis Domini nostri crucifixi ... et aliorum sanctorum flexis genibus humiliter salutatis conventum ingrediebatur: *Vita Marg.* p.19.

sanctus, -a, -um

Post prandium operabatur manibus suis maxime opera, que ad ecclesie et sanctarum reliquiarum erant ornatum (*sc. S.Margareta*): *Vita Marg.* p.19.

sanctus, -a, -um

Mihi in mentem venit te Augustino meo, regis Vladis(lai), sanctę utriusque memorię, a secretis in utraque fortuna probatissimo usum fuisse quam familiarissime: 1516 TAUR. *Epist.* 2 (p.174).

sane *adv.*

Recepimus literas vestras et earum continentias
sane intelleximus: 1443 Zimmermann, *Urkb.* V
p.122.

sanguineus, -a, -um

Non potui quorundam temeritatem seu sanguineam quandam crudelitatem ... tibi non facere copiam: 1516 TAUR. *Epist.* 2 (p.174).

sanguinolenta, -a, -um *f.*

Quin etiam singula membra propriae infestant
egritudines: caput caphelea, ... sanguinolenta
dimissio ... abest: BONF. *Symp.* III,445.

sanguis, -inis *m.*

Quod ipse ... Stephanum ... super universis
vulnerationibus, mutilationibus et sanguinis ef-
fusionibus ac dissensionum generibus ... red-
didisset absolutum: 1379 Keglevich, *Garamsztb.*
p.204.

sanguis, -inis *m.*

Alii Christiani sanguine Christiano inexplebiles
sub tegmine alarum vestrarum maiestatum sacra-
tissimarum requiescunt: 1525 BROD. *Epist.* p.111.

sanguis, -inis *m.*

Mirabile dictu tanti sanguinis altitudo et adhuc teneravestes habitus sui, si de panno notabiliter precioso supra alias coevas suasfuissent, erubescebat portare: *Vita Marg.* p.18.

sanguis, -inis *m.*

Quod dicti fratres ... in dicto monasterio constituti se vicissim verberassent, neque etiam, quod unus alteri effundisset sanguinem: Erdélyi, *Register* p.58.

sanguis, -is f.

Maxime eciam et precipue ea ratione inducti,
quod per totum orbem nulla dinoscitur nacio
sew gens, que non de gente et sanguine atque na-
cione sua regem et dominum sibi eligeret: 1505
Tudománytár 1839/VI p.67.

sanguis, -is m.

Conservatores sacre corone regni iurabunt ... coronam ... pro coronacione ipsius Romanorum regis aut sui sanguinis ex se per lineam rectam descendentis fideliter conservare; ... (Augs.Urk. 432:) Si regni Hungarie hereditas ... in sanguinem cesaream devolvetur: 1491 Katona, *Hist.crit.* XVII p.208.

sanus, -a, -um

Dominus meus rex sanus revertetur: *Vita Marg.*
p.17.

[Szovák] 2015.2.16.

sanzacus, -i m. (zanzacus)

Habemus ex litteris comitis ... bassam sive zanzacum Boznae iam p<r>aemisisse non parum (*sic ed., recte: parvum*) peditum numerum ad obsidendum Clyzium, subsecuturum ipsum quoque brevi cum valido equitatu: 1524 BROD. *Epist.* p.89.

sapiens, -entis *m.*

Plato ... beatas fore civitates dixit, ubi vel sapientes imperitarent, vel principes ipsi iugem philosophiae operam impenderent: VALENT. ECK p.40.

sapiens, -entis

Volui proponere tantum rem in conspectu vestrae maiestatis illius sapientissimo consilio et prudentia trutinandum: 1523 BROD. *Epist.* p.73.

sapiens, -entis

Neque accipiat haec maiestas vestra perinde, quasi ego consulere aliquid audeam vestrae maiestati, alioquin sapientissimo et omnia per se prudentissimo consideranti: 1523 BROD. *Epist.* p.73.

sapientia, -ae f.

Dei auxilio ego indignus magnis et multis laboribus me ipsum ultra vires perurgendo recollegi et propria manu conscripsi hoc opus Aurei Rosarii theologicæ sapientie: Szilády, *Temesvári* p.54.

sapor, -oris *m.*

Precepit rex, ut introducerentur pueri, ... "eruditos sapientia", per saporem contemplationis, "doctos disciplina", in moribus conservationis, ut "possent stare in palacio regis" (*Dan. 1,4*), id est in ministerio divine maiestatis in celo: *Serm. Quinqu.* 19 (p.58).

sarcina, -ae f.

Si ... maioris desiderii corda fragrantia invenerit, tantam habet efficaciam et potentiam precipue sanctitas sacratissime eukaristie, ut utriusque hominis sublata viciorum et terrenorum sarcina adhuc in terra positus illius celestis patrie gustum fruitionis valeat conferre: GEORG. HUNG. *Tract.* p.396.

sarcina, -ae f.

Qui frater inde ad dictum claustrum oppidi Kermend rediens insalutato priore levata sua sarcina furtim aufugit: Erdélyi, *Register* p.155.

sartor, -oris *m.*

Item eodem die sa[r]tori, ut disposuit vestes mercenariis, dedi d<enarios] 30: 1521 Nógrádi, *Kanisai* IV,574 (p.137).

sartor, -oris *m.*

Abhinc penes domum Petri sartoris transiret *terminus* ad plateam civitatis: 1338/1365 Mészáros, *Visegrád* p.108.

sartor, -oris *m.*

Magistri sartores in civitate nostra Debreczen
commorantes: *1509 Szapolyai oklt.* p.300.

satio, -are

Qui (*sc. fideles*) Christum filium Dei et verum filium hominis de Spiritu Sancto conceptum, de Maria virgine natum, ... obprobriis et iniuriis et blasphemis saciatum ... credunt: GEORG. HUNG. *Tract.* p.402-404.

satio, -are

Dicuntur ultima ab effectu ultimacionis, id est conplecionis, quia ultimant, id est conplent et sacciant desiderium possidentis: *Serm. Quinqu.* 17 (p.54).

satis superque *adv.*

Ut maioribus oneribus graventur ecclesiae nostrae satis alioquin superque gravatae: 1523 BROD.
Epist. p.78.

satis *adv.*

Sed de his satis, scio enim veritatem scribere
quam sit periculosum: 1523 BROD. *Epist.* p.79.

satis *adv.*

Quod cum aliquando de mane venissent ad dictum monasterium ... ad audiendam missam, ibidem audire non potuissent, licet satis superque ibi expectassent: Erdélyi, *Register* p.74.

satis

Scire ... te velim ... me hospitem quendam ...
reperisse adeo cupidum, adeo frontis perfricatę
hominem, ut non sit satis aestimare: 1514 TAUR.
Epist. 1 (p.129).

satis

Sed de his plus ac satis: 1514 TAUR. *Epist.* 1
(p.128).

[Szovák] 2015.2.16.

satisdo, -are

Nihilominus procuratores huiusmodi ab omni onere satisfaciendi ac iudicio sisti et iudicatum solvi cum omnibus ... et opportunis sub ipoteca et obligatione omnium bonorum suorum mobilium et immobilium: Erdélyi, *Register* p.43.

satisfacio, -ere

Quandocunque ipsis comitibus ... per nos fuerit
plene satisfactum: 1385 Süttő, *Anjou* II p.271.

satisfacio, -ere

Ut quibuscunque et cuiuscunque condicionis hominibus ego obligarer, illis omnibus filius meus ... satisfaciat: 1477 Neumann, *Korlátköviek* p.181.

satisfacio, -ere

Qui poterit esse auxilio fortasse, et cum his recuperatis pecuniis faciliter poterimus satisfacere illum: 1515 Horváth–Neumann–Pálosfalvi–C. Tóth, *Levelesláda* p.103.

satisfacio, -facere, -feci, factus

Utcunque est, quoniam iam illius sanctitas voluntati et iuribus suis satisfecit: 1523 BROD. *Epist.* p.75.

satisfactio, -onis *f.* (in primis)

Quod in primis fiat satisfactio damnificatis in bonis episcopatus: Horváth–Neumann–Pálosfalvi–C. Tóth, *Levelesláda*

satisfactio, -onis *f.*

Ut eisdem iobagionibus dictorum exponentium
iuxta iamdicti articuli omnimodam impendere
deberet satisfactionem: 1515 Horváth–Neumann–Pálosfalvi–C
Tóth, *Levelesláda* p.101.

satisfio, -feri

Ut nihil unquam sim pretermisurus, quo desiderii Sanctitatis Vestrae a me satisfiat: 1515 Theiner, *Mon.Slav.* I p.562.

satrapa, -ae m.

Ut, ... pro serenissimi patris et satraparum expectatione valeam explicare: BONF., *Symp.* III,697.

satrapa, -ae m.

Quod magister Iacobus ... ipsum non út prepositum, nec sicut socium seu fratremve, verum úti satrapam reputabat: *1425 Pozsonyi vizsály p.*

satum (?), **-i** (?)

(Meta) venit ad quedam loca apta pro satis lini:
1413 Zsigm. oklt. IV,1310.

saturiasis, -is *f.* (?)

Quin etiam singula membra propriae infestant
egritudines: caput caphelea, ... abest, ut ... sa-
tiriasis: BONF. *Symp.* III,446.

saucio, -are

Filii Michaelis cum suis complicitibus quendam famulum suum ... in via publica procedentem more latronum irruendo spoliassent et diris verberum plagiis (*sic*) sauciendo (*sic*) semivivum reliquissent: 1385 Süttő, *Anjou* II p.265.

saucio, -are

Quod Iohannes ... unum iobagionem ... diris
vulneribus sauciasset: 1373 Keglevich, *Garam-
sztb.* p.183.

Saxardiensis, -e

Ius patronatus, ... quod in abbaciis Pechwara-
diensi, Saxardiensi, Bathensi et Tikoniensi ...
habere dinoscimur: *1516 Fraknói, Szekszárd* p.86.

saxeus, -a, -um

Velut insensati et plane saxei, ut de Niobe fabulantur poetae, facti sumus: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.247.

saxeus, -a, -um

Velut insensati et plane saxei, ut de Niobe fabulantur poetae, facti sumus: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.247.

Saxo, -onis *m.*

Saxones replicaverunt illam formam novam insolitam et praeiudicalem ipsis fore: 1516 Katona, *Hist.crit.* XIX p.30.

Saxones, -onum m.

Saxones replicaverunt illam formam novam insolitam et praeiudicalem ipsis fore: 1516 Katona, *Hist.crit.* XIX p.30.

Saxonicalis, -e

Civitatum et oppidorum Saxonicalium, presentium notitiam habituris salutem et favorem: *1514 Szapolyai oklt.* p.356.

Saxonalis, -e

Quorum opibus et facultatibus plebs illa Saxonalis, communis ruralisque populus nititur et sustentatur: 1513 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.666.

saxum, -i n.

Quod primo incepissent a parte occidentali prope quendam monticulum ... ibique saxum unum pro meta reliquissent: 1364/XVII Keglevich, *Garamsztb.* p.135.

scabies, -ei f.

Quin etiam singula membra propriae infestant
egritudines: caput caphelea, ... abest, ut ... sca-
bies: BONF. *Symp.* III,446.

scabrities, -ei f

Quin etiam singula membra propriae infestant
egritudines: caput cephalea, ... scabrities: BONF.
Symp. III,442.

scaffa, -ae f.

Item eodem die Blasio Nagy pro emptione scaffarum (orig.: scaffas) ad nuptias dedi d<enarios> 26. Vien<nenses> 2: 1520 Nógrádi, *Kanizsai* II,171 (p.23).

scafius, -i m.

Item eodem die scafios duos emit d<enarii> 8:
1521 Nógrádi, *Kanizsai* IV,619 (p.139).

scamnum, -i n.

Omnia solus habes: pelvim, gutturnia, scamna
et tres urceolos, omnia solus habes: 1514 TAUR.
Epist. 1 (p.129).

scamnum, -i n.

Ultimum enim est finis, qui intenditur in operatione, ut sessio in scamno et protectio in domo a caumate et imbribus secundum Philosophum (*ubi?*): *Serm. Qinqu.* 17 (p.54).

scandalizo- are

Item ponit, quod iidem fratres ... mulierculas huiusmodi suspectas ad monasterium ipsum et ad refectorium contra normam discipline monastice introducebant, et cum illis conversabantur, propter quod Christifideles vehementer scandalizabantur: Erdélyi, *Register* p.28.

scandalizo, -are (scandalisatus)

Quod ... ex ... diminutione fratrum populus
inibi existens non parum scandalisatus fuisset:
Erdélyi, *Register* p.141.

scandalizo, -are

Auditu dictorum perversorum et errorum pia
mentes scandalizantur: *1417 CD Hung. X/5 p.763.*

scandalose *adv.*

Quod ... vidisset testis ... fratrem ... diutius
iacuisse ad visum multorum virorum et mulie-
rum scandalose et turpiter: Erdélyi, *Register* p.138.

scandalosus, -a, -um

Quod quidam ex fratribus ordinis ... in habitu seculari tempore carnis privii deferri solitis in tabernis et in aliis locis suspectis scandalose discurrens fuisset detentus: Erdélyi, *Register* p.108.

scandalosus, -a, -um

Insinuavimus sanctitatis vestre ... scelera et enormia delicta vitamque inhonestam et scandalosam ... epi<scopi> ... Veglensis: 1524 Theiner, *Mon.Slav.* I p.581.

scandalosus, -a, -um

Multaque mala inaudita, ymmo piarum aurium
offensiva committendo et plurimum scandalosa,
que nequeunt facile nec possint ad plenum ob sui
prolixitatem brevi stilo exarari: *1422 Mon.episc.Zagr.*
VI p.70.

scandalum, -i i n.

Ut plerumque nec unica quidem missa ibidem celebraretur in maximum Christifidelium in oppido predicto et partibus circumvicinis residentium dampnum et scandalum fundatorisque eiusdem ecclesie iniuriam manifestam: Erdélyi, *Register* p.27.

scandalum, -i n.

Ne in scandalum et dedecus suum manifestum publice eiceretur (*sc. femina*): 1467 Zimmermann, *Urkb.* VI p.280.

scandalum, -i n.

Mores ... exteriores, si ab affectu vicioso, in-
mundo et carnali processerint ... scandalum
prestant: GEORG.HUNG. *Tract.* p.346.

scandalum, -i n.

Pro eo hiis rationibus possit contingi in castro
Wyssegrad aliquid scandali: *1494 Szapolyai oklt.*
p.216.

[Szebelédi] 2015.2.16.

scandalum, -i n.

Dicit testis etiam scire de scandalo populi, quia testis frequenter audivisset, quod populus lamentabatur et conquerebantur de fratribus ... propter negligentiam eorum in divinis: Erdélyi, *Register* p.107.

scandalum, -i n.

Et dicit testis audivisse, quod vespas sepius neglexissent, que quidem predicta fuit, ut dicit testis, in scandalum Christifidelium inibi residentium: Erdélyi, *Register* p.100.

scansor, -is *m.*

Andreas, sumpmus scansor regie maiestatis (iudicium dicit): *1414 Zsigm. oklt. IV,2360.*

scarlatinum, -i n.

Licet ... racione ... rerum ... mobilium cum eadem quondam domina Anna tempore desponsationis ... eiusdem datarum, ... puta ... duarum vittarum muliebrium gemmis ornatarum, ... unius sube hermelline scarlatino subducte ... quedam causa in curia nostra regia ... mota fuisset: *1526 Arch.Majténi* p.560; *Dl* 73 240.

sceda, -ae f.

Scede vero sive carte tenor sequitur in hunc modum etc: *1499 Mon.civ.Zagr.* II p.521.

sceleratus, -a, -um

Ut sceleratum immanemque Christi hostem ...
pro singulari vestra summaque virtute radicitus
exstirpetis: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.261.

sceleratus, -a, -um

Quod zelo fidei Christiane et devotionis ipsi fratres ... propter eorum sceleratam vitam fuissent amoti: Erdélyi, *Register* p.132.

sceleratus, -a, -um

Ut sceleratum immanemque Christi hostem ...
pro singulari vestra summaque virtute radicitus
exstirpetis: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.261.

scelestus, -a, -um

Postquam in Europa impia et scelesta Mahometi
secta invaluit: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.249.

scelestus, -a, -um

Postquam in Europa impia et scelesta Mahometi
secta invaluit: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.249.

scelus, -eris n.

Quam (*sc. feminam*) ob scelera et demerita tantorum criminum unanimi expellandos (*sic, recte: expellendam*) fore decreveramus:1467 Zimmermann, *Urkb.* VI p.280.

scelus, -eris n.

Ut eos partim scelerum suorum, partim etiam audaciam, temeritatis atque ineptiarum peniteat: 1516
TAUR. *Epist.* 2 (p.174).

sceptrum, -i n.

Cogitantibus nobis, ... quaenam elapsis retro temporibus Hungarici pariter ac Polonici sceptri in summa imperii moderanda fuerit institutio ... facile animadvertimus, (etc.): 1507 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.499.

sceptrum, -i n.

Dum dante Domino sceptro et corona regni Hungarie feliciter insigniti fuerimus: 1387 Süttő, *Anjou* II p.445.

Scepusiensis, -e

Misimus ad te litterarum vice waywodae ad fidelem nostrum spectabilem et magnificum Ioan-nem comitem Scepusiensem, waywodam nostrum Transsylvaniensem exempla: 1524 BOD. *Epist.* p.87.

scharlatum, -i n.

Item vestem de scharlato cum caputio de scharlato legavit domino Michaeli de Varda fratri suo et postilenam de corio et pileum de pellibus zebellinis: 1524 Bunyitay, *Gyulafehérvár* p.31; *Dl* 89 199.

scharlatum, -i n.

Item vestem de scharlato cum caputio de scharlato legavit domino Michaeli de Varda fratri suo et postilenam de corio et pileum de pellibus zebelinis: 1524 Bunyitay, *Gyulafehérvár* p.31. = *Dl* 89 199.

scheda, -ae f.

Interpretatio schedae oratoris ... regis Hungariae per cifram scriptae: 1525 BROD. *Epist.* p.120.

scheda, -ae f.

Quas *condiciones pacis* ex scheda praesentibus inclusa intelliget, quae scheda descripta est ex litteris oratoris: 1525 BROD. *Epist.* p.112–13.

schema, -atis n.

Non enim scematum repertor est Deus, id est formarum, secundum Basilium in Exameron (*Basil. M. Hex. 2,3; cf. PG 29,34B*), sed tocius nature creator, materiarum simul et formarum: *Serm. Quinqu. 37* (p.87).

Schemniciensis, -e

Civitates nostras montanas Cremniciensem, Schemniciensem, Bistriciensem, Pwkantz, Dilin, Montem Regium, Libetam, Breznam, Corponam una cum suis auri, argenti ... fodinis ... consorti nostrae ... dedimus: 1522 Katona, *Hist.crit.* XIX p.353.

schismaticus, -a, -um

Isti (*sc. qui dicunt unumquemque salvari in lege sua*) a Turcis suspecti habentur et quasi habentur pro schismaticis: GEORG. HUNG. *Tract.* p.358.

schola, -ae *f.* (scola)

Ut ... annis aliquando testis stetisset in scolis ecclesie: Erdélyi, itRegister p.116.

schola, -ae f.

Germanum suum ... faciat in scholis informare
de rebus communibus: *1420 Zsigm.oklt.* VII,1444.

schola, -ae f.

Huius scientie (*sc. Christianitatis*) scolam qui intraverit, quamvis indoctus doctissimus evadit:
GEORG. HUNG. *Tract.* p.402.

schola, -ae f.

germanum suum ... faciat in scolis informare de rebus communibus ... : *1420 Zsigm.oklt.* VII,1444.

scholares, -ium *m.* (scholares)

Ubi testis convenisset ad videndum representari
per scholares et rectorem scole ascensionem Do-
mini: Erdélyi, *Register* p.134.

scholaris, -i s m. (solaris)

Dedi ... eodem die scholaribus d<enarios> 8:
1520 Nógrádi, *Kanizsai* II,58 (p.18).

scholaris, -i s m.

Item feria secunda Colomanus ... exposuit ad iudicem nobilium et ad scolarem 'varmegye' d<enarios] 35: 1521 Nógrádi, *Kanizsai* III,858 (p.104).

scholaris, -is *m.*

Item quod idem rector capelle de consilio domini prepositi sit obligatus quatuor scholares pro decantandis: *1510 Szapolyai oklt.* p.306.

scholasticus, -a, -um f.

Hoc libro, quantum Deo propitio iuvante valebo, divine charitati et redilectionis incendio per questiones etiam scholasticas studiose conabor insistere pro devotionis incitamento: Szilády, *Temesvári* p.54.

scholasticus, -i m. (scolasticus)

Georgius Dei et apostolice sedis gratia episcopus
Quinqueecclesiensis ... scolasticis ... salutem in
Domino: Erdélyi, *Register* p.12.

scholasticus, -i m.

Octo curias iobagionales, in quorum prima Kunch, secunda Iohannes, tertia Clus, quarta Iohannes litteratus scolasticus ibidem, quinta Petrus, sexta Georgius, septima alter Iohannes, octava Antho-
nius more iobagionali residerent: *1419 Zsigm.oklt.*
VII,320.

scientia, -ae f.

Nos ... easdem (*sc. possessiones*) in unum redigimus et anneximus eisdem de mera nostrae benivolentiae scientia: 1453 Zimmermann, *Urkb.* V p.420.

scientia, -ae f.

In causa scientie testis interrogatus respondit,
quoniam audivisset, prout deposuit: Erdélyi, *Re-*
gister p.70.

scientia, -ae f.

Etsi horrebam tam arduum laborem suscipere, tum quia retrahebat me virium exiguitas, tum et sciencie ac ingenii insufficientia: Szilády, *Temesvári* p.60.

scientia, -ae f.

Virtute et morum honestate litteralis scientie sufficienti peritia: *1511 Szapolyai oklt.* p.317.

[Szebelédi] 2015.2.16.

scientia, -ae f.

In causa scientie dicit testis, quatenus id ita, ut deposuisset, audivisset, essetque notorium multis:
Erdélyi, *Register* p.102.

scientia, -ae f.

Quia ipse pro acquirendis et augmentandis suis
scienciis ad partes se recepisset alienas: 1340 Dia-
conescu, *Documente* p.30.

scientificus, -a, -um

Eorundemque testium dicta et depositiones per providum et scientificum magistrum ... ad hoc per partes hinc inde etiam electum et per nos deputatum, fideliter conscribi facere curetis: Erdélyi, *Register* p.34.

scilinder, -nis v. **scilindrus, -i** *m.*

Ut de novo faciant tegere domus illorum cum cilindriis et sub bona reformatione remittant sub pena 16 fl.: 1498 *Lib.divis.Vespr.* p.39.

scilinder, -nis v. **scilindrus, -i** *m.*

Quod idem hoc anno edificabit tecturam domus molendini cum cilindriis aliaque omnia necessaria, videlicet lapides et rupturam domus reformabit suis impensis: *1495 Lib.divis.Vespr. p.4.*

scilinder, -nis v. **scilindrus, -i m.**

Molendinum nostrum ... locavimus magistro Iohanni, ... ita videlicet, uod domum molendini et ipsum molendinum et hortum reformet statim et tandem post quatuor annos bene reformata et reparata suis expensis relinquat exceptis, quod silindrines et lapides molares pecuniis capituli emanantur: *1520 Lib.divis.Vespr.* p.219.

scintilla, -ae f.

Hoc apparet ex dicto Philosophi De celo et mundo (?), quod ubi est motus totius ignis, ibi est et scintille unius: *Serm. Quinqu. 7* (p.36).

scio, -ire, sci(v)i, scitus

Consilium ... meae ad caesarem profectionis
fuit mutatum, cuius mutationis vix scirem ego ip-
se dicere certam causam: 1525 BROD. *Epist.* p.118.

scio, -ire

Nonnulli itaque essent nobiles homines, ... qui
seriem ipsius cause bene novissent et scirent: 1497
Horváth, *Pótlások* p.176.

scio, -ire

Et scit testis, quod potius ex negligentia fratrum
fuisset desolatum monasterium: Erdélyi, *Register*
p.77.

[Hegy] 2015.2.16.

scio, -ire

Scire ... te velim ... me hospitem quendam ...
reperisse adeo cupidum, ... ut non sit satis aesti-
mare: 1514 TAUR. *Epist.* 1 (p.129).

scio, scire, sci(v)i, scitus

De qua *ratione* scio me aliquando ad vestram maiestatem scripsisse: 1525 BROD. *Epist.* p.111.

[Monostori] 2015.2.16.

scio, scire

Curetis taxam ipsam percipere, si dicatores eam dabunt, et agatis, prout melius scitis in hac re, retineri faciatis per iudices et dicatores, quitantiam solum modo detis: 1515 Horváth–Neumann–Pálosfalvi–C. Tóth, *Levelesláda* p.103.

Sclavonia, -ae f.

Serenitas nostra ipsum opidum ... ad instar aliarum civitatum nostrarum regalium in regno nostro Sclavonie habitarum libertando nundinas seu forum annuale ... opido in eodem dinoscitur annuere celebrare: *1421 Mon. Varasd* p.61.

Sclavonicalis, -e

1406 Mon. Budapest III/1 p.239.

[Szovák] 2015.2.16.

Sclavonicus, -a, -um

Tantum autem certamen et commoriens dimicatio geritur ob unam cucurbitam habentem folium unum, quae in medio luctantium constituta est ad denotandum significandumque, quod dicta Bucha possessio vestra natali idiomate Sclavonico cucumis seu cucurbita appellatur: 1504 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.357.

scopatum, -i n.

Que (*sc. B.Margareta*) ... vestes habitus sui, si de panno notabiliter precioso supra alias coevas suas fuissent, erubescibat portare et, si quando cogebatur ob reverentiam parentum, scalaribus coquinae, ablutionibus ollarum et ceterorum vasorum pulveribusque scopatorum denigrare festinabat: *Vita Marg.* p.18.

scopulus, -i m.

Sibi ... insulam Veglensem, civitatem, castra, villas, silvas, nemora, portus maritimos, salinas, scopulos vocatos Pervich, Plasnich et Almis ... ratificamus et confirmamus: 1412 Kato-na, *Hist.crit.* XII p.124.

scopulus, -i m.

Alpinus rector ... ire per acres / haud ideo hor-
recit scopulos: IAN.PANN. *Paneg.* 3,2,274-75.

scopulus, -i m.

sibi ... insulam Veglensem, civitatem, castra, villas, silvas, nemora, portus maritimos, salinas, scopulos vocatos Pervich, Plasnich et Almis ... ratificamus et confirmamus: 1412 Kato-
na, *Hist.crit.* XII p.124.

scorpio, -onis *m.*

Caelestis Scorpius ac Serpens terrestribus serpentibus et scorpionibus dominatur: BONF. *Symp.* III,231.

scorpius, -ii m.

In quo scorpius erat incisus: BONE. *Symp.* III,231.

[Szebelédi] 2015.2.16.

scotomiae, -arum f.

Quin etiam singula membra propriae infestant
egritudines: caput cephalaea, ... scotomiae: BONF.
Symp. III,442.

scriba a secretis

Est enim apud serenissimam Annam per regiam maiestatem scriba a secretis constitutus: *1518* Kationa, Hist. Crit. XIX p.140.

scriba a secretis

Est enim apud serenissimam Annam per regiam maiestatem scriba a secretis constitutus: 1518 Kationa, *Hist.crit.* XIX p.140.

scriba, -ae *m.*

Et ego Olaus Iohannis Bangh de Medelfardia ...
domini Thome cardinalis et legati scriba iuratus
... unacum prenominatis testibus presens inter-
fui: Erdélyi, *Register* p.22.

scribo, -ere, scripsi, scriptum

Scribunt decimas, quae praelatis ecclesiarum debebantur, eos suspendisse (hoc enim vocabulo scribitur), atque ad fines a Turca tutandos expensuros: 1525 BROAD. *Epist.* p.115.

scribo, -ere, scripsi, scriptus

In quibus *litteris* scribebatur eos revocari: 1523
BROD. *Epist.* p.79.

scribo, -ere, scripsi, scriptus

Credo eum de hoc et ad vestram maiestatem
scripturum: 1524 BROD. *Epist.* p.98.

scribo, -ere

Saepius scripsimus vobis in eo, ut vos censum
... citissime exigere ... deberetis:1469 Zimmer-
mann, *Urk.* VI p.389.

scribo, -ere

Quantum ad dicam seu taxam scribitis, quod litteras quittantias regie maiestatis exhibuistis etc., curetis taxam ipsam percipere: 1515 Horváth–Neumann–Pálosfalvi–C. Tóth, *Levelesláda* p.103.

scribo, -ere

Quae vel incuria vel potius negligentia tua non parum molestiē mihi suggessit, maxime, cum tabulariorum aut scribendi non defuerit opportunitas:
1514 TAUR. Epist. 1 (p.128).

scribo, -ere (scribsi)

Vasa vini ... ego non scribsi huc: 1520 Nógrádi,
Kanizsai II,249 (p.28).

[Szovák] 2015.2.16.

scribo, -ere

Quod si forsā aut scriptu dignum aut lectu iocundum nihil habueris, id ipsum rescribe: 1514 TAUR. *Epist.* 1 (p.128).

scribo, -ere

Qualis itaque sit et quibus praeditus moribus,
... ex infra scripto epigrammate ... poteris ad
unguem usque cognoscere: 1514 TAUR. *Epist.* 1
(p.129).

scribo, -ere

Inopinus namque praesentium geruli, domini magistri Rudolphi, discessus doctius ac tersius scribendi interturbavit officium: 1514 TAUR. *Epist.* 1 (p.129).

scriniolum, -i n.

Omnia solus habes: spondam lectosque, cubi-
le, scriniola et mensas, omnia solus habes: 1514
TAUR. *Epist.* 1 (p.129).

scrinium, -i n. (schrineum)

Item die sabati ... unum schrineum emi Barba-
re d<enarii> 50: 1521 Nógrádi, *Kanizsai* IV,214
(p.123).

scriptum, -i n.

Quod specialitas generalitati non deroget, nec econtra ad prosequendum et pertractandum causam predictam ... libellum seu libellos et quascunque alias petitiones verbo vel in scriptis dandum: Erdélyi, *Register* p.42.

scriptum, -i n.

Dignum est et calculo congruit rationis, ut series rei geste scripto privilegiali in testimonio litterarum fulciatur: 1366 Keglevich, *Garamsztb.* p.143.

scriptum, -i n.

Ad scripta nostra dominus ipse palatinus commisit sibi (*sc. familiari palatini*) protectionem bonorum nostrorum in eodem comitatu: 1515 Horváth–Neumann–Pálosfalvi–C. Tóth, *Levelesláda* p.102.

scriptum, -i n.

Praesens scriptum supranominati comitis Michaelis sigilli et nostrorum fecimus munimine roborari: *1248/XVIII CD Hung. IV/2 p.24.*

[Szovák] 2015.2.16.

scriptura, -ae f.

Virginis Margarete ... vitam et preclara merita
... corde et animo Deo in sanctis eius devotarum
manuum officio scripture commendamus: *Vita
Marg.* p.17.

scrofa, -ae f.

Quod ... magister Gregorius ... relicte sue tale constituissent testamentum et per Petrum, ... filium suum expediendum, videlicet duos boves, duas vaccas et quatuor porcos sive scrofas: 1366 Keglevich, *Garamsztb.* p.144.

scropha, -ae f.

Item eodem die in Sar [illi], qui pascit scrophas, in sortem sallarii sui dedi d<enarios] 25: 1521 Nógrádi, *Kanizsai* IV,773 (p.146).

scrupulum, -i n.

Ut omnes huius vie (cod. P: vite) vanitates et errores, scrupula et vite discrimina sine omni offensione transire usque ad finem et non deficere possint (*sc. electi*): GEORG. HUNG. *Tract.* p.346.

scrupulus, -i m.

Ipsas litteras ... in nulla sui parte aliquo vitii scrupulo infectas ... conperientes ... de verbo ad verbum sine aliqua mutatione transscribi faciendo eidem ... plebano ... duximus confirmandas: 1343 Mészáros, *Visegrád* p.110.

scrupulus, -i m.

Non enim caret scrupulo societatis occultae, qui
manifesto facinori obuiare desinit: *1417 CD Hung.*
X/5 p.763.

scrutator, -oris *m.*

Deus qui ipse enim nichil ignorat qui scrutator est
secretorum: PAUL. HUNG. *Penit.* p.201.

scruto, -are

A prefato fratre Benedicto ... de rebus et bonis antedicti ... Nicolai ad eundem devolutis scrutavimus idemque nobis retulit, quod (etc.): 1450
MKSz 1890 p.52.

scrutor, -ari

Si in suis esset visceribus, scrutans ea ferrum sentiret, dolorem non ferret, succumberet et negaret:
Serm. Quinqu. 15 (p.50).

scrutor, -ari

Ut omnibus modis ipsius ... domini Iohannis predicti accedatis presenciam, propria in persona inquirentes et scrutantes, qua de causa istac nobis sit veniendum: *1437* Knauz; Kortan p.230.

sculpo, -ere

Sigillum novum in duobus paribus fecimus pro nobis sculpi: 1364/1369 Keglevich, *Garamsztb.* p.161.

scultetus, -i m.

Stephanus de Zapolya, ... vobis, ... scultetis,
theloniatoribus ... paratam amicitiam cum ho-
nore: *1462 Szapolyai oklt.* p.69.

scutum, -i n.

Quapropter non immerito hoc ipsum regnum nostrum unum praecipuum scutum vel potius antimurale huius regni nostri Hungariae appellaverimus: 1496 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.65.

scutum, -i n.

quapropter non immerito hoc ipsum regnum nostrum unum praecipuum scutum vel potius antimurale huius regni nostri Hungariae appellaverimus: 1496 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.65.

scutum, -i n.

Sagitte ... reproborum repercusse fidei scuto in
corda eorum intrans: GEORG. HUNG. *Tract.* p.338.

Scythicus, -a, -um

Credimus ad notitiam dominationis vestrae magnificae bene potuisse pervenire, quales rumores a parte regis Romanorum successerunt, qua tam incendio et ferro hoc regnum depopulare et devastare non cessat, et hanc gentem Scythicam penitus exterimarer anhelat: 1506 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.443.

Scythotaurus, -i m.

Dum sit Scythotauris multo inhospitalior: 1514
TAUR. *Epist.* 1 (p.129).

[Szovák] 2015.2.16.

se pron.

Neque accipiat haec maiestas vestra perinde, quasi ego consulere aliquid audeam vestrae maiestati, alioquin sapientissimo et omnia per se prudentissimo consideranti: 1523 BROD. *Epist.* p.73.

se pron.refl.

Frequenter enim inter ameros (*ed.corr.:* amaros) cordis gemitus et singultus, ut compertum est, quasi quodammodo extra se rapta lacrymosas rumpebat (*sc. B.Margareta*) in voces: *Vita Marg.* p.19.

sebum, -i n. (sebs)

Item eodem die emi sebs vulgo fagyadth ad faciendas candelas d<enarii> 45: 1520 Nógrádi, *Kanizsai* II,153 (p.22).

seccatus, -a, -um

Item de singulis baculis cere singuli denarii, et de singulis stariis salis ac singulis peciis ferri seccati ... singuli obuli (*solvi debent*): 1343 Mon.civ.Zagr. I p.160.

seco, -are

Item eodem die pro uno laboratorii, qui secavit pro carbone lignum, dedi d<enarios] 4: 1521 Nógrádi, *Kanizsai* IV,185).

secreta, -orum n.

Mihi in mentem venit te Augustino meo, regis Vladis(lai), sanctę utriusque memorię, a secretis in utraque fortuna probatissimo usum fuisse quam familiarissime: 1516 TAUR. *Epist.* 2 (p.174).

secretarius, -a, -um

Super quibus petit idem procurator auctoritate apostolica ... dominum Georgium episcopum Quinqueecclesiensem, summum et secretarium regie maiestatis Hungarie cancellarium ... sufficientem in partibus fieri: Erdélyi, *Register* p.27.

secretarius, -a, -um

Quibus cum in omnibus rebus, tum vero praecipue in hoc munere secretario, quo iam pridem honestissime integerrimeque fungitur, usus est (sc. virtutibus): 1501 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.300.

secretarius, -i m.

Nos attendentes inviolabilem fidem et fidei puritatem magistri Nicolai, secretarii nostri notariis, dilecti et fidelis nostri ... palatium seu domum lapideam ... contulimus prefato magistro: 1360
Mészáros, *Visegrád* p.125.

secretarius, -i m.

Quod testamentum meum per ... notarium et fidelem meum secretarium confectum et conscriptum de mera mea et libera voluntate fore et emanasse ... volo: 1463 Zimmermann, *Urkb.* VI p.155.

secretarius, -i m.

Nos, Ladislaus, ... confirmatus ecclesie Wespri-
miensis auleque regalis cancellarius, comes capel-
le et secretarius cancellarius domini ... regis ...
damus pro memoria, quod *etc.*: 1358 Mészáros,
Visegrád p.122.

secretarius, -ii m.

Est hic in Urbe dominus Petrus Antonius Berrus
Parmensis, secretarius ... regis Hungariae: 1525
BROD. *Epist.* p.113.

secretarius, -ii *m. aláírásban*

Stephanus Brodaryth doctor, secretarius: 1524

BROD. *Epist.* p.106.

secretarius, -ii m.

Supplicatur maiestati vestrae in personis fidelium eiusdem ... Stephani Theryek ... et Francisci de Rewa secretarii palatinalis: 1525 BROD. *Epist.* p.106.

secretarius, -ii m.

Misimus ad vos egregios Michaellem, doctorem et
secretarium: *1516 Szapolyai oklt.* p.381.

[Szebelédi] 2015.2.16.

secretarius, -ii m.

Secretarius et phisicus noster in litteris nostris ...
ad vos datis scripsit: *1516 Szapolyai oklt.* p.376.

[Szebelédi] 2015.2.16.

secrete *adv.*

qualiter ac quomodo causam eorum huiusmodi secretius et melius agere possent, diutius inter se contulerunt: *1508 Reg. Strig.* p.78.

secrete *adv.*

Qualiter ac quomodo causam eorum huiusmodi secretius et melius agere possent, diutius inter se contulerunt: *1508 Reg.Strig.* p.78.

secretum, -i n.

Qui ad sancta Dei evangelia iuramenta deposuerunt, quod omnia circa negotia capelle fideliter facient et secretum tenebunt: *1517 Reg.Strig.* p.120.

secretum, -i n.

Ut eos quoque fallerent, qui secretorum tyranni se non esse ignaros arbitrarentur: 1524 BROD. *Epist.* p.86.

secretum, -i n.

Alexio Thursoni ... libero domino Plesnensi et regiae maiestatis a secretis, mecaenati suo humanissimo Vaklentinus Ecchius felicitatem cum sui commendatione precatur: VALENT.ECK p.40.

secretus, -a, -um

Vestra noverit serenitas litteras vestre excellentie nobis directas statutorias cum secreto sigillo vestro consignatas nos honore ... recepisse: 1386 Keglevich, *Garamsztb.* p.221.

secretus, -a, -um

Ego vidi his temporibus ... hominem in Christo mihi conscientiose revelantem, quod persepe Christum dominum videre soleret ... et ore ad os loqui et ad quacunq̄ue interrogata secreta spiritualia respondere: Szilády, *Temesvári* p.6.

secretus, -a, -um

Sanctitas vestra ... reverendis patribus ... mandavit, ut de excessibus ... in consistorio suo secreto referrent: 1524 Theiner, *Mon.Slav.* I p.581.

secta, -ae f.

Postquam in Europa impia et scelestia Mahometi
secta invaluit: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.249.

secta, -ae f.

Tamen nos ... sequimur nostram sectam: 1518
Katona, *Hist.crit.* XIX p.73.

secta, -ae f.

Postquam in Europa impia et scelestia Mahometi
secta invaluit: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.249.

secta, -ae f.

Tamen nos ... sequimur nostram sectam: 1518
Katona, *Hist.crit.* XIX p.73.

sectio, -onis f.

(Turci Christianos sevos) eos decoriant, veru palove suffigunt, fabrili serra medios secant, rotae insertant, per acerbissimas mebrorum omnium sectiones: 1521 Katona, Hist.crit. XIX p.248.

sectio, -onis f.

(Turci christianos sevos) eos decoriant, veru palove suffigunt, fabrili serra medios secant, rotae insertant, per acerbissimas mebrorum omnium sectiones: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.248.

sector, -is *m.*

Licet praedicti ... cives ... occasione et praetextu invasionis domus theloniariae ipsorum ... in oppido eorum ... habitae ... ac aliorum actuum potentiariorum per dictos cives ... ac eorum famulos et sectores minerarum ... patratorem in curiam regiam convenerint in causam: 1497 Wenzel, *Dóczyak* p.42.

secularis, -e

(*sc. Sacerdotes Turcorum*) seculares ... variis
truffis et insolentiis provocati deridentes et sub-
sanentes alii dicunt ... : GEORG.HUNG. *Tract.*
p.366.

secundarius, -a, -um

Ne iidem pauperes per secundariam exactionem gravarentur: 1468 Zimmermann, *Urkb.* VII p.367; *cf. Ibid. superius*: Quomodo ... archidiaconus ... contributionem ... vice secundaria cum birsagiis exigere intenderet.

secundum *adv.*

Ut ... secundum regulam eorum viverent sancte et religiose, pollicens eis omni subsidio ad victum et vestitum eorum et ad refectionem desolatorum se paratum libenter esse: Erdélyi, *Register* p.110.

secundum *praep.*

Cuius pater carnalis Ungarorum illustris rex Wela quartus, avus rex Andreas tertius, pater Beate Elizabeth secundum carnem, frater vero uterinus rex Stephanus quintus extiterunt: *Vita Marg.* p.17.

secundus, -a, -um

Id quod facile consequeris, si perfidus hostis, quam in Christianos omnes pestem ac perniciem machinatur, tuo ductu tuisque secundissimis auspiciis in se suosque collatam sentiat: 1521 Kato-
na, *Hist.crit.* XIX p.259.

secundus, -a, -um

Feria secunda praeterita ipse princeps Albertus praestitit iuramentum uti domino suo naturali ... regi Poloniae sedenti in diademate in throno ad id constructo: 1525 BROD. *Epist.* p.108.

secundus, -a, -um

Id quod facile consequeris, si perfidus hostis, quam in Christianos omnes pestem ac perniciem machinatur, tuo ductu tuisque secundissimis auspiciis in se suosque collatam sentiat: 1521 Kato-
na, *Hist.crit.* XIX p.259.

secure *adv.*

Si idem vestras ad dominaciones secure pervenire
ac ibidem in medio vestri sibi percunctari valeat:
1465–71 Neumann, *Korlátköviek* p.180.

[Szovák] 2015.2.16.

securim *adv.*

Si idem rusticus vellet causam scire deferendi securim: Erdélyi, *Register* p.77.

[Hegyí] 2015.2.16.

securis, -is f.

Item eodem die emi securim portariis d<enarii>
60: 1520 Nógrádi, *Kanizsai* I,23 (p.14).

securis, -is f.

Quod Stephanus ... villicum ... affugasset et ... quendam alium iobagionem suum ... securem eiusdem auferendo eundem dire et immaniter verberasset: 1378 Keglevich, *Garamsztb.* p.198.

securis, -is f.

Petit ... idem Gregorius domino preposito per
me ... mutuare duas secures ad incidendum li-
gna: *1425 Pozsonyi vizsály* p.264.

securitas, -atis f.

Securitas est virtus incommoditates imminentes et rei inchoate affines non formidans: PAUL. HUNG. *Penit.* p.213.

securus, -a, -um

Qua fraude et simulatione nihil aliud agebatur,
quam ut nos securos et imparatos possunt oppri-
mere: 1524 BROD. *Epist.* p.86.

securus, -a, -um

Ut universas possessiones suas ... legare liberam et securam haberet facultatem iuxta libitum sue voluntatis: 1278/1282 *Erd.Múz.* 1992 p.82.

secus

Non secus enim illos inter vitam meam vivo quam asinus inter apes consuevit: 1514 TAUR. *Epist.* 1 (p.128).

sedatio, -onis f.

Statim post sedationem disturbii pridem in dicto regno suo suscitati cum suis baronibus fidelibus ... pro earundem collatarum possessionum perpetua stabilitate amputationeque cuiuslibet litis per priores earum possessores et ipsorum heredes aliquatenus exinde facienda tale institutum ... edixisse dinoscitur (sc. rex): *1419 Zsigm.oklt.* VII,179.

sedecimalis, -e

Item successor habeat 1 sedecimale de maioribus perpetua memoria, út anniversarius dies singulis annis celebretur: 1465 Zimmermann, *Urkb.* VI p.209.

sedeo, -ere, sedi, sessus

Princeps Albertus praestitit iuramentum uti domino suo naturali ... regi Poloniae sedenti in diademate in throno ad id constructo in foro Cracoviensi: 1525 BROAD. *Epist.* p.108.

sedeo, -ere

Quod plebanus Brassoviensis ... valeat ... educillare decem vasa vinorum in eadem Brassovia cum signo consueto, ... non tamen tenendo tabernam, nec faciendo sedere ibidem homines in crapulatione: 1507 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.481.

sedes, -is f.

Et quae proposita est verae pietati merces: caduco isto fragilique corpore soluti mox ad aethereas beatorum sedes avolabitis: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.261.

sedes, -is f.

et quae proposita est verae pietati merces: caduco isto fragilique corpore soluti mox ad aethereas beatorum sedes avolabitis: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.261.

sedes, -is f.

Sed nunc sede vacante plura, quam alias, licent:
1523 BROD. Epist. p.79.

sedes, -is f.

Prout de consuetudine sedis vestre iudicarie debisset (*sc. iudex nobilium procedere*): 1512–1516
Horváth, *Pótlások* p.178.

sedes, -is f.

Necnon septem et duarum sedium Saxonicalium
salutem: *1513 Szapolyai oklt.* p.338.

sedile, -is n.

Item magnifico domino Ioanni Dragfi cupam unam argenteam floribus ornatam, sedile unum panno rubeo et aliud similiter corio factum, cochlear unum inauratum, salinum unum inauratum, furcam inauratam, discum inauratum unum legavit (sc. episcopus): 1524 Bunyitay, *Gyulafehérvár* p.31. = *Dl 89 199*.

sedile, -is n.

Item magnifico domino Ioanni Dragfi cupam unam argenteam floribus ornatam, sedile unum panno rubeo et aliud similiter corio factum, cochlear unum inauratum, salinum unum inauratum, furcam inauratam, discum inauratum unum legavit (*sc. episcopus*): 1524 Bunyitay, *Gyulafehérvár* p.31; *Dl* 89 199.

seditio, -onis *f.*

Dum pridem inter nostros barones fervens seditio
nostra regna turbabat: 1385 Süttő, *Anjou* II p.271.

seditio, -onis *f.*

Hic segnem vitam ducere vult, iste bona di-kapi-dare, ille seditiones excitare: VALENT. ECK p.50.

seditio, -onis f.

Qui seditioes inchoare vellent: *1514 Szapolyai*
oklt. p.354.

seditio, -onis f.

Venerunt nova de Constantinopoli ... Milites praetorianos, quos ianyceros vocant, seditione facta, quod augeri sibi stipem annuam postulabant, plures domos et inter ceteras Imbraym bas-sae et nonnullorum aliorum diripuisse atque in praedam vertisse: 1525 BROD. *Epist.* p.119.

sedo, -are

Quod si ipse unquam in posterum occasione ditorum malorum sedatorum contra ... Stephanum ... questionem moveret litigiosam: 1379
Keglevich, *Garamsztb.* p.204.

sedo, -are

Ita ... una (*sc. opinio*) alteram prosequitur (codd. K1-P3: persequitur; codd. Wsqq, P: persequatur) vi armorum et munitionibus castrorum, ut multociens perturbato universo regno, nisi rex manus apponat, nequaquam sedari possunt: GEORG. HUNG. *Tract.* p.354.

seduco, -ere

Quod ... Nicolaus Gereb ... non compulsus,
nec coactus seu aliquo seductus errore, sed animo
praematureo ... curiam ... dedit: 1461/? Zim-
mermann, *Urkb.* VI p.98.

seduco, -ere

Insuper vestros homines mendosos et iniquos seductores in possessiones nostras seducere non mittatis:1464 Zimmermann, *Urkb.* VI p.183.

seductio, -onis f.

Ex cuius vel recessu vel fuga vel seductione hae doloris ac tristitiae faces intimis totius pene Croatiae precordiis sunt admote (sic): 1515 Theiner, *Mon.Slav.* I p.560.

seductor, -oris *m.*

Insuper vestros homines mendosos et iniquos seductores in possessiones nostras seducere non mittatis:1464 Zimmermann, *Urkb.* VI p.183.

sedulitas, -atis f.

Neque meus in eum favor tantus esse potest, quo non longe maiore atque uberiore ob suam integritatem in negociisque meis sedulitatem sit dignus: 1526 Theiner, *Mon.Slav.* I p.593.

sedulo

Huic Anthonius ... vir industrius multo tempore sedulo ac diligenter servivit: 1526 Theiner, *Mon.Slav.* I p.593.

sedulus, -a, -um

Quibus (*sc. servitiis*) idem in plerisque nostris negotiis ... meditatione sedula, virtute eximia et iugi laborum instantia ac sollertia diligenti non parcendo suis rebus et persone continue nostre maiestatis vestigia imitatus laudabiliter nostrum iuxta votum nobis studuit complacere: 1360 Mé-száros, *Visegrád* p.125.

sedulus, -a, -um

Excellentissimo principi ... domino ipsorum illustri conventus monasterii Sancti Benedicti de iuxta Gron orationes in Domino sedulas et devotas: 1374/1381 Keglevich, *Garamsztb.* p.185.

seges, -etis f.

Quod in nonnullis locis ... dicte terre litigiose
segetes hospitem ... existerent: 1386 Keglevich,
Garamsztb. p.220.

seges, -tis f.

(Meta) vertendo ad portam segetum: *1413 Zsigm.*
oklt. IV,1348.

segnis, -e

Hic segnem vitam ducere vult, iste bona dikapitare, ille seditiones excitare: VALENT. ECK p.50.

segrego, -are

Quo dicto ab invicem fuissent seggregati: 1369
Keglevich, *Garamsztb.* p.167.

segrego, -are

Nos ... agilem Thomam Polgár vaivodam Pharaonum una cum aliis Pharaonibus sub XXV. tentoriis et conductu sive comitiva sua vagantibus ab aliorum vaivodarum Pharaonum in hoc regno nostro Hungariae vagantium contubernio et societate segregavimus: 1496 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.54.

segrego, -are

Nos ... agilem Thomam Polgár vaivodam Pharaonum una cum aliis Pharaonibus sub XXV. tentoriis et conductu sive comitiva sua vagantibus ab aliorum vaivodarum Pharaonum in hoc regno nostro Hungariae vagantium contubernio et societate segregavimus: 1496 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.54.

semel

Quanto semel sagittari potest: *1419 Zsigm.oklt.*
VII,329.

semel *adv.*

Quod cum quidam frater Stephanus, prior tunc provincialis dicti ordinis Sancti Augustini provincie istius regni Hungarie semel rogasset et petiisset testem: Erdélyi, *Register* p.51.

semel *num. ord.*

In tribus terminis infrascriptis, semel videlicet ante carnisprivium, secundam autem post festum Beati Georgii martiris et tertia vice ... inter ipsos descendendo iudicabunt: 1414 *Zsigm. oklt.* IV,2319.

semella, -ae f.

Item feria secunda ... feci portare semellas magnifice domine d<enariis> 7: 1520 Nógrádi, *Kanizsai* III,82 (p.64).

semella, -ae f.

Item eodem die feci portare farinam semellarum d<enariis> 12: 1520 Nógrádi, *Kanizsai* III,97 (p.64).

semen, -i nis n.

Item feria sexta ... feci portare semen lini d<enarii>
16: 1520 Nógrádi, *Kanizsai* II,36 (p.17).

semen, -i nis n.

Item feria tertia ... emi semen canapi fl[orenis]
1: 1520 Nógrádi, *Kanizsai* III,17 (p.60).

semen, -inis *n.*

Si Dei nutu filius meus ... ex hac luce decederet ante etatem virilem vel eundem in semine deficere contingeret: 1526/1543 Neumann, *Korlátköviek* p.188.

semen, -inis n.

Quas (*sc. possessiones*) Ladislaus dux Opulie a rege Lodowici (*sic*) pro defectu seminis pro se impetrasset: XV Keglevich, *Garamsztb.* p.140.

semen, -inis *n.*

Quod quamvis totale castrum ... et totale oppidum ... per mortem et decessum seminisque defectum magnifici condam Stephani ... iure successorio atque haereditario mox et de facto in sepefatos exponentes ... condescensa fuerint:
1520/XVII Doc.Bátori I p.300.

semen, -inis *n.*

Si quam partium ... ex hac luce absque heredum solatio decedere aut in suo semine deficere contigerit: *1519 Doc.Bátori I p.293.*

semen, -inis *n.*

Item singuli colonorum in vere seminant cum semine domini iugera duo: *1524 SMM 1981 p.34.*

semetipsum, -am, -um

Quod ipsa ... Stephanum ... de rebus parafer-
nalibus domine Anne, matri sue et quarta parte
puellari ad semetipsam pertinente reddidisset ex-
peditum: 1366 Keglevich, *Garamsztb.* p.144.

semetipsum, suimetipsius

Exercent enim actum iusticie perfectissimum inter se reddendo omnibus debita ... sibimetipsis mutuo in Deo carissimam dileccionem: *Serm. Quinqu. 2* (p.28).

semianimis, -e

Dum adhuc vivimus, dum spiramus, dum Pannoniam, licet laceram et semianimem in potestate tenemus: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.252.

semianimis, -e

Dum adhuc vivimus, dum spiramus, dum Pannoniam, licet laceram et semianimem in potestate tenemus: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.252.

semideus, -i m.

Non illos homines, sed veluti magnos heroes et quasi quosdam semideos mirata est prisca illa vestustas: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.216.

semideus, -i m.

Non illos homines, sed veluti magnos heroes et quasi quosdam semideos mirata est prisca illa vestustas: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.216.

semihomo, -inis m.

Attamen cum hominibus eiusdem albi existentibus sine pecuniis vivere, quam <amoucotérous perpeti semihomines, longe pretiosius esse mihi persuasum habui: 1514 TAUR. *Epist.* 1 (p.128).

seminantia *'latinul'* : körülírva — magyarul
seminantia terre cuiuslibet generis anni presentis
(scil. colligere potest): 1413 *Zsigm.oklt.* IV,806.

semino, -are

Ladislaus ... missis suis famulis ... iobagionem ... seminare volentem captivassent: 1370 Keglevich, *Garamsztb.* p.173.

semino, -are

De puro tritico, quem (*sic*) seminare feci, tecturam ecclesie ... filius meus ordinare et renovare faciat: 1477 Neumann, *Korlátköviek* p.181.

semino, -are

Item singuli colonorum in vere seminant cum semine domini iugera duo: *1524 SMM 1981 p.34.*

semino, -are

Susurrium est inter amicos discordiam seminare:
PAUL.HUNG. *Penit.* p.203.

[Hegyí] 2015.2.16.

semino, -are

Item eodem die Thome Weres ad emendam avenam ad seminandum dedi fl[orenum] 1: 1521 Nógrádi, *Kanizsai* IV,781 (p.146).

semino, -are

Item feria sexta ... seminarunt cepas rubeas et illis dedi d<enarios> 18: 1520 Nógrádi, *Kanizsai* II,18 (p.16).

semiperfectus, -a, -um

Qui (*sc. Homerus*) ... similique exemplo Prote-silai domum semiperfectam fuisse dixit: BONF., *Symp.* III,455.

semita, -ae *f.* 'via': *via, sicut meta* — *ösvény*
usque viam publicam ... a parte sinistra per
semitam pro distinctione metarum existentem
adiacentes: 1413 *Zsigm.oklt.* IV,375.

semita, -ae f.

Quatenus universas vias et semitas illius partis vestre ad Moldaviam intrantes: *1512 Szapolyai oklt.*
p.331.

semivivus, -a, -um

Quomodo Iohannes Volah, iobagio domini nostri, commansor noster ... magnas vulnerationes et correctiones seu percussiones est passus et ... ipsum quasi semivivum reliquissent: 1469 Zimmermann, *Urkb.* VII p.370.

semivivus, -a, -um

Ladislaus ... missis suis famulis ... iobagionem
... captum ... cum tribus baculis pariter et bi-
cellis verberassent semivivum reli<n>quendo:
1370 Keglevich, Garamsztb. p.173.

semivivus, -a, -um

Filii Michaelis cum suis complicitibus quendam famulum suum ... in via publica procedentem more latronum irruendo spoliassent et diris verberum plagiis (*sic*) sauciendo (*sic*) semivivum reliquissent: 1385 Süttő, *Anjou* II p.265.

semotus, -a, -um

Quatenus predictos proventus ... ad fabricam antedictae ecclesie vestre semota quavis occasione dari facere modis omnibus debeatis: *1498 Szapolyai oklt.* p.249.

semoveo, -ēre f.

Universa et singula bona, cuiuscumque nominis vocabula sortiantur, mobilia et immobilia conthorati (*sic ed., recte: conthorali*) meae lego ... omnium amicorum meorum et consanguineorum contradictione et impetitione semotis: 1463 Zimmermann, *Urkb.* VI p.150.

semper

Quas (*sc. imagines B. Margareta*) summo venerabatur affectu ita, ut non solum vigilans, verum etiam et dormiens cum vivifice crucis signo circa se semper devotissime conservaret: *Vita Marg.* p.19.

semper *adv.*

Hoc unum semper et palam profitebor: 1525
BROD. *Epist.* p.110.

[Monostori] 2015.2.16.

sempiternus, -a, -um

Ut tibi sempiternę laudi sit iste adeptus studii
Viennensis magistratus exopto: *1516 TAUR. Epist.*
2 (p.173).

senator, -oris *m.*

1524 Schmitth, *Ep.Agr.* II p.225.

senatus, -us *m.*

Dignetur ... praefatum dominum Strigonien-
sem ... in splendidissimum Sanctae Romanae
Ecclesiae senatum adscribere: 1525 Theiner, *Mon.Slav.*
I p.589.

senecta, -ae *f.*

Cura indesinens ... caniciem ante senectam adducit: VALENT. ECK p.48.

senectus, -tis *f.*

Quod hominem curis multiplicibus occupatum
ante annos senectus obruat: VALENT. ECK p.48.

senex, senis

Lactat silicernium illum vetulum senem, ex astrologorum nugulis pendentem totum: 1514 TAUR. *Epist.* 1 (p.128).

sensibilis, -e

Prefiguratio sacrificii corporalis, quod obtulit in carne, sensibiliter in cruce, fuit in sacrificio carnis sensibilis animalium occisorum: *Serm. Quinqu.* 24 (p.66).

sensibiliter *adv.*

Prefiguratio sacrificii corporalis, quod obtulit in carne, sensibiliter in cruce, fuit in sacrificio carnis sensibilis animalium occisorum: *Serm. Quinqu.* 24 (p.66).

sensim

Restat furtivam sensim tentare salutem: IAN.
PANN. *Paneg.* 3,2,249.

sensualiter *adv.*

Tenorem dictorum instrumentorum cum eorum seriebus et instrumentorum aliorum nobilium in quendam libellum sigillo suo maiori autentico pendenti communitum sensualiter inseri et conscribi facere fecisset pro conservatione iurium regalium prescriptorum et utilitate communitatis nobilium prenarratorum: 1419 *Zsigm.oklt.* VII,178.

sensus, -us *m.*

Utrum ex syderibus causetur diversitas morum et eventuum futurorum in hominibus? ... Repugnat hoc Christiane religioni, repugnat et sensui et etiam rationi: Szilády, *Temesvári* p.33.

sententia, -ae f.

Interlocutorias et diffinitivas sententias audiendum et ferri videndum et petendum: Erdélyi, *Register* p.43.

sententia, -ae f.

Ab hac sententia, credo, deduci vix poterunt: 1523
BROD. *Epist.* p.84.

sententia, -ae f.

Me nihil novitatis manet, nisi quod aulas sequendo principum in Suidę nostri sententiam illam inciderim: 1514 TAUR. *Epist.* 1 (p.128).

sententia, -ae f.

Uti dignetur maiestas vestra ... illas duas partes iudiciarias oneris et gravaminis sententiae, in quo ... Franciscus Bothka ... convictus existit et aggravatus, ... supplicantibus pro fidelibus servitiis eorundem conferre gratiose: 1525 BROD. *Epist.* p.106.

sententialis, -e

Symon ... ac ... Nicolaus ... exhibuerunt ...
nobis literas sententiales et appellationales ...
iudicis et iuratorum: 1467 Zimmermann, *Urkb.*
VI p.274.

sententialiter *adv.*

Sed processu iuridico prehabito sententialiter
eictos et exclusos: Erdélyi, *Register* p.33.

sententio, -are

Quod annotatus Simon causae actor in huiusmodi causa nepharia, videlicet subtractorum bonorum relatione incusatus sufficienti testimonio ... convictus et tandem sententiatus fuisset: 1466 Zimmermann, *Urkb.* VI p.254.

sententio, -are

Ubi ipsi cives iurati iuxta consuetudinariam legem et iustitiam dictae civitatis taliter diffinitive sententiando iudicaverunt ex eo, quod *etc.*: 1382
CD Hung. X/8 p.115.

sententio, -are

Ubi ipsi cives iurati iuxta consuetudinariam legem et iustitiam dictae civitatis taliter diffinitive sententiando iudicaverunt ex eo, quod etc: 1382 *CD Hung.* X/8 p.115.

sentio, -ire, sensi, sensus

Existimavi officium meum esse ex his, quae hic et in tota Christianitate agi video, vestram maiestatem, quae magis pater, quam patruus est ... domini mei, quid sentirem, facere certiolem: 1523
BROD. *Epist.* p.74.

sentio, -ire

Ut ceteri hiis exemplati ad sua servicia eo ferventius incitentur, quo benivolenciam et favoris devocionem sibi senserint adesse fructuosam: 1445
Neumann, *Korlátköviek* p.172.

sentio, -ire

Non nos delere parantes / sic sensere dei: IAN.
PANN. *Paneg.* 3,2,80-81.

sentio, -ire

Iccirco talem te erga illum geras, ut hanc meam (quantulacunque sit) commendatiunculam sentiat cognoscatque sibi non parum profuisse: 1514 TAUR. *Epist.* 1 (p.129).

seorsum

Que directe solam regiam maiestatem seorsum
contigerent: *1505 Szapolyai oklt. p.276.*

seorsum *adv.*

Licet possessiones nostrae ... universos census ... de ipsorum medie (*sic ed.*, *recte*: medio) provenientes divisim et seorsum reddere et solvere soliti fuerunt: 1453 Zimmermann, *Urkb.* V p.420.

seorsum *adv.*

Prefati nostri executoris ... corporali seorsum et
singulatim examinarunt: Erdélyi, *Register* p.21.

[Hegy] 2015.2.16.

separatim *adv.*

ut ipsa civitas nostra ... pro se et per se deinceps
habeat villicum sive iudicem ab ipsa civitate Bor-
siensi separatim et distinctim: 1339/1378 Kęgle-
vich, *Garamsztb.* p.194.

separatio, -onis f.

Primus enim distinctionis et separationis terminus sunt due mete terree iuxta antiquum decursum fluvii: 1367 Keglevich, *Garamsztb.* p.149.

separatio, -onis f.

Et una (*sc.damnatio*) est separatio a Deo: *Serm. Quinqu. 37* (p.89).

separator, -oris *m.*

Quomodo varias semper difficultates ... nonnunquam inter separatores auri et argenti, nec non inter montanistas montanarumque cultores circa cremationem argenti et examinationem auri in eo contenti subortas considerantes: 1504 Wenzel, *Dóczyak* p.51.

separo, -are

Hinc pergeret (*sc. terminus*) in dorso monticuli 'berch' dicti usque ad terminos metales possessionis Felfalu, que ad partem dexteram separaret possessioni Badoniche nobilium de Symoni: 1369 Keglevich, *Garamsztb.* p.164.

separo, -are

Quod discretus vir, Anthonius pellificis (*sic*) de Braschofia ... se a nobis pacifice et fine bono permanente separavit: 1461/XV Zimmermann, *Urkb.* VI p.87.

separo, -are

Quarum (*sc. metarum*) una ville Nogodwarnok
separat, altera prefate possessioni Kisodwarnok:
1419 Zsigm.oklt. VII,329.

separo, -are

Quod rex Angliae magnam partem Galliae petit, a quo non poterit separari: 1525 BROD. *Epist.* p.120.

[Monostori] 2015.2.16.

sepelio, -ire

Exemplum Diogenis (*ubi?*) de porco, qui libencius wult esse in ceno, quam in pura aqua et constabili de bruco, quem si sepelias in rosis, interiit, si in stercore, revivescit: *Serm. Quinqu.* 17 (p.54).

sepelire

In capella ad honorem Assumptionis Beate Marie Virginis per me fundata sepeliendum: *1499 Szapolyai oklt.* p.256.

septennalis, -e

Cum Turco ipso supplice pacem poscente praemissis ex caussis moti, repudiato pacis nomine foedus induciale et quidem septennale felici omnine inivimus: 1503 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.349.

septennis, -e

Quod ... Urbanus ... Annam puellam, filiam ... Georgii ... nondum adhuc septennem Francisco puero ... in octavo anno aetatis suae agenti ... in futuram sponsam et uxorem recepisset:
1486 Wenzel, Dóczyak p.14.

septies *adv.*

Recordatur etiam testis se aliquotiens, imo septies ad minus vidisse illum fratrem Sigismundum se ad celebrandum preparasse ad petitionem parochianorum: Erdélyi, *Register* p.133.

septimana, -ae f. (sebtimana)

Item ad eandem sebtimanam emi unam bovem
mactabilem fl<oreni> 2: 1520 Nógrádi, *Kanizsai*
I,27 (p.14).

septimana, -ae *f.* (sebtimana)

Item in eadem spetimana emi iterum bovem mac-
tabilem: 1521 Nógrádi, *Kanizsai* II,617 (p.47).

septimana, -ae f.

Praeterea in qualibet septimana duos cubulos frumenti boni vel quatuor fratres residentes accipere voluerint: *1248/XVIII CD Hung. IV/2 p.23.*

sepulcrum, -i n.

Quia Deo sic volente ipse comes Nicolaus et sui filii medio tempore ipsorum sepulcra renovassent:
1340 Diaconescu, Documente p.30.

sequela, -ae f.

Que (*sc. culpa originalis*) inter peccata peiores in anima relinquit sequelas: *Serm. Quinqu. 27* (p.72).

sequestro, -are

Prefatas villas seu possessiones regales ... apud manus nostras habitas ab manibus nostris sequestratas nostreque collationi iuste et legitime spectantes eisdem ... dedimus: 1385 Süttő, *Anjou* II p.265.

sequestro, -are

Predicta particula terre ... fuisset terra pro se et sequestrata a dictis duabus possessionibus et per donationem comitis nempe ambe possessiones ... ipsa particula terre use fuissent: 1369 Keglevich, *Garamsztb.* p.168.

sequestro, -are

Dum eandem (*sc. terram*) ab aliorum iuribus possessionariis metaliter sequestrare et distinguere ... voliusset (*sic ed., sc. homo regius*): 1385 Keglevich, *Garamsztb.* p.217.

sequor, sequi, secutus sum

Quid sequatur, nescio: 1523 BROD. *Epist.* p.83.

sequor, sequi, secutus sum

Neque credo aliquid secuturum: 1525 BROD. *Epist.*
p.120.

sequor, sequi, secutus sum

Quorum omnium illa est summa: ... neque miraturum (*sc. pontificem*), si rex etiam Hungariae vestrae maiestatis exemplum secutus idem faciet:
1525 BROAD. Epist. p.118.

sequor, sequi, secutus sum

Quam *rationem* utinam ante perditum Belgradum ... secuti fuissetis: 1525 BROD. *Epist.* p.111.

sequor, sequi, secutus sum

Utinam ... dominus meus factum vestrae maiestatis in foedere cum Turca ineundo sequeretur:
1525 BROD. *Epist.* p.119.

sequor, sequi, secutus sum

Ut velitis comittere ad partes Tycie, ut in via in
ductione per vectores fiant auxilia et sequantur:
1515 Horváth–Neumann–Pálosfalvi–C. Tóth, *Le-
velesláda* p.100.

sequor, sequi

Me nihil novitatis manet, nisi quod aulas sequendo principum in Suidę nostri sententiam illam inciderim: *1514 TAUR. Epist. 1 (p.128)*.

sera, -ae f.

Item die dominico ... feci comparare in nundinis in Chepreck duas parvas seras d<enarii> 8: 1521 Nógrádi, *Kanizsai* II,711 (p.51).

sera, -ae f.

Dum ... vociferaret (*sc. rex*) et nemo auxilium prestare posset, eo quod omnes porte seris firmate invente sunt: GEORG. HUNG. *Tract.* p.376.

seraphicus, -a, -um

Quod (*sc. opus*) finit et explicit ... ad honorem seraphici patris nostri Francisci et omnium beatorum celestis curie: Szilády, *Temesvári* p.54.

serator, -oris *m.*

Item seratori de Cepreck dedi fl<orenum> 1 (p.d<enarios>
60: 1520 Nógrádi, *Kanizsai* II,362 (p.34).

serenitas, -atis *f.*

Vestra noverit serenitas litteras vestre excellentie nobis directas statutorias cum secreto sigillo vestro consignatas nos honore ... recepisse: 1386 Keglevich, *Garamsztb.* p.221.

serenitas, -atis *f.*

Ad ... litteras vestrae serenitatis ... non habeo, quid aliud respondeam, nisi me esse et fore perpetuo, dum vivam, addictissimum servulum vestrae serenitatis: 1524 BROD. *Epist.* p.88–89.

serenitas, -atis f.

Suamque serenitatem in bona sanitate reliquimus (sc. *Emericus de Zapolya*): ???? Szapolyai oklt. p.126.

serenitas, -atis f.

Quod serenitas regia pro diversis ecclesiis et alias multa de ipso censu defalcasset: 1469 Zimmermann, *Urkb.* VI p.390.

serenus, -a, -um

Quamvis nos ac serenissima princeps, domina Elyzabeth, ... regina Hungarie, genitrix nostra preamanda ... instrumenta ... ad domum nostram tavarnicalem reponi fecerimus: *1386 Süttő, Anjou II p.383.*

serenus, -a, -um

Ipsa sincera fidei vestrae devotio tamquam lux serena semper in nubilo tribulationum ... exstitit ferventior: *1461 Zimmermann, Urkb. VI p.100.*

serenus, -a, -um

Idem et regina serenissima iussit: 1525 BROD.
Epist. p.113.

[Monostori] 2015.2.16.

serenus,-a, -um

Quod ubi ex auctoribus certis serenissimus quoque frater noster, archidux Austriae cognovisset:
1524 BROD. Epist. p.86.

[Monostori] 2015.2.16.

seriatim *adv.*

Prout in tenoribus dictarum litterarum vestrarum continentur seriatim: 1373 Keglevich, *Garamsztb.* p.185.

sericum, -i n.

Item feria quarta ... feci portare magnifice domine de Kaald sericum d<enarii> 25: 1520 Nógrádi, *Kanizsai* II,132 (p.21).

sericum, -i n.

Cui in signum subiectionis rex dedit nova insignia, vexillum scilicet ex serico album cum aquila nigra habente torquem auream in collo, ex qua pendet littera S: 1525 BROD. *Epist.* p.108.

series, -ei f.

Quod ipse Michael illam seriem domorum in superficie eiusdem curie, ... unam videlicet stubam, unum pretorium et unam cameram in uno recto ordine sibi invicem annexas, simulcum una altera camera in latere ipsius alterius camere a parte meridiei et atrio sive cenaculo penes prescriptas stubam et pretorium ac celario et ceteris edificiis ibidem situatis ... sibi ipsi ... conser-

[Szovák] 2015.2.16.

vasset: *1501 Dl 75489.*

[Szovák] 2015.2.16.

series, -ei f.

Nonnulli itaque essent nobiles homines, ... qui
seriem ipsius cause bene novissent et scirent: 1497
Horváth, *Pótlások* p.176.

series, -ei f.

Nonnulli itaque essent nobiles homines, ... quorum attestacionibus veridicis tam ipse frater Michael custos, quam eciam ... partes ... non modicum essent indigentes: 1497 Horváth, *Pótlások* p.176.

seriose *adv.*

Pro eo requirimus vos presentibus et nichilominus seriose committimus: 1487 SZAPOLYAI OKLT. p.173.

[Szebelédi] 2015.2.16.

serius *adv., grad.comp.*

Nunc vero non ita, neque aliam causam affert, nisi litteras et mandata ... regis serius, quam oportebat, venisse: 1525 BROD. *Epist.* p.118.

sermo, -onis *m.*

Ex litteris vestre sanctitatis et ex ... Stephani Broderici sermone facile intellexi, ... qua gracia ... personam meam privatam minimum vestre sanctitatis servulorum vestra sanctitas prosequa-
tur: 1525 Theiner, *Vet.Mon.* II p.656.

sermo, -onis *m.*

Cum ... ipsa domina eidem oretenus clara voce
et intelligibili sermone dixisset in hec verba: 1519
Arch.Majténi p.503.

sermo, -onis *m.*

Cuius medio nonnulla pro parte contractus affinitatis nostre verbali sermone de pleno animo nostro eidem vestre illustrissime dominationi intimavimus: *1505 Szapolyai oklt. p.266.*

[Szebelédi] 2015.2.16.

sermo, -onis *m.*

Gaudentes monetas veteres 'zolden' sermone vulgari nuncupatas: *1511 Szapolyai oklt.* p.324.

[Szebelédi] 2015.2.16.

sermo, -onis *m.*

Quod cum quidam frater ... sermonem ad populum faceret: Erdélyi, *Register* p.110.

[Hegy] 2015.2.16.

sermo, -onis *m.*

Hunc sermonem feci prolixiorem ad predicandum in festo occurrenti: Szilády, *Temesvári* p.33.

sero *adv.*

Sed vetera sero querimur: 1525 BROD. *Epist.* p.111.

[Monostori] 2015.2.16.

sero *adv.*

Ad cuius clamorem omnes perterriti, cum esset sero in tenebris, nemo audebat navigare intra paludes, ut videret, quid ageretur aut posset iuvare illam: Szilády, *Temesvári* p.6.

serpens, -entis *m.f.*

Considera multitudinem morientium et dispositionem eorum in sepulchris et deformationem: quomodo pleni sunt vermibus et serpentibus, facies deturpate flegmate, pleni omni putredine et fetore: GEORG. HUNG. *Tract.* p.413.

serpo, -ere

Et patiemini ... tantis opibus, tantis viribus praediti cruentam hanc venenatamque pestem latius serpere?: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.254.

serpo, -ere

Ne itaque hoc malum in perniciem et excidium regni temere ab his et prorsus sine honesta causa excogitatum et susceptum eo usque serpat, quo tantae calamitati regni succurri non possit: 1490 Wenzel, *Dóczyak* p.19.

serpo, -ere

Et patiemini ... tantis opibus, tantis viribus praediti cruentam hanc venenatamque pestem latius serpere?: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.254.

serpo, -ere

Quum ... detestanda Turcorum immanitas adeo in perniciosam cladem nonnullorum convicinarum principum Christianorum invalescere atque prope interitum vel nominis sanctae nostrae fidei serpere coepisset, ut (etc.): 1503 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.346.

serra, -ae *f.* (sera; *mendose forsān*: vera)

Quomodo ... Emericus ... molendinum ... occupasset et occupative tamdiu, quo suae placuisset voluntati, tenuisset ac propria ver (*sic ed., recte forsān*: sera) sua serari fecisset: 1467 Zimmermann, *Urkb.* VI p.275; *cf. DF 275435.*

serra, -ae f. (sera)

Item eodem die emi duas seras d<enarii> 21: 1520
Nógrádi, *Kanizsai* II,44 (p.17).

serra, -ae f.

(Turci christianos sevos) eos decoriant, veru palo-
ve suffigunt, fabrili serra medios secant, rotae in-
sertant: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.248.

serra, -ae f.

(*Turci christianos sevos*) eos decoriant, veru palove suffigunt, fabrili serra medios secant, rotae insertant: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.248.

serro, -are (sero)

Quomodo ... Emericus ... molendinum ... occupasset et occupative tamdiu, quo suae placuisset voluntati, tenuisset ac propria ver (*sic ed., recte forsitan: sera*) sua serari fecisset: 1467 Zimmermann, *Urkb.* VI p.275; *cf. DF 275435.*

serte (abl. ?)

Furce due ex argento et tertia de serte argentata:
1521 Entz, Gyulafehérvár p.186. (= Dl 82577.)

serte (*abl. ?*)

Furce due ex argento et tertia de sertē argentata:
1521 Entz, Gyulafehérvár p.186; Dl 82577.

serus, -a, -um

Sera ... praesidia parum aut nihil omnino afferre adiumenti poterunt: 1523 BROD. *Epist.* p.71.

[Monostori] 2015.2.16.

serus, -a, -um

Si tamen haec consilia non essent iam nimium sera: 1523 BROD. *Epist.* p.74.

[Monostori] 2015.2.16.

serus, -a, -um

Debueramque dudum tibi gratulari; sed neque sera gratulatio reprehendi solet [teste Tullio], praesertim si nulla socordia aut negligentia praetermissa est: 1516 TAUR. *Epist.* 2 (p.174).

Servianus, -a, -um

Quae (*sc. capitula pacis*) ex Serviana lingua, qua caesar ipse (*sc. Turcorum*) utitur, in Latinam suo tenore, fideli interprete convertenda curavimus: 1503 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.349.

Servianus, -a, -um

Quae (*sc. capitula cum Turco initi foederis*) ex Serviana lingua, qua caesar ipse utitur, in Latinam suo tenore fideli interprete convertenda curavimus: 1503 Pray, *Annales* p.307.

serviens, -is *m.*

Nos consideratis fidelitatibus et fidelium serviciorum meritis Dominici Syculi filii Salamonis fidelis nostri, servientis Iwan filii Egidii ... eundem ... hac regie gracia prerogativa speciali duximus decorandum, quod (etc.): 1326/1365 *MNy* 1931 p.208.

servio, -ire, -ii/-ivi, -itus

Ut mei, quamvis absentis, diligenter tamen eorum maiestatibus servientis ratio habeatur saltem in minoribus beneficiis: 1524 BROD. *Epist.* p.95.

servio, -ire, servi(v)i, servitus

Licet satis absurdum esse videatur ab eo principe,
cui quis nihil serviverit, quippiam postulare: 1524
BROD. *Epist.* p.94.

servio, -ire

Favente Deo vestris dominacionibus secundum omnem facultatem nostram servire volumus et multo magis, quam genitor noster, servire intendimus: 1465–71 Neumann, *Korlátköviek* p.180.

servio, -ire

Qui satis male in dicto monasterio et ecclesia servivissent: Erdélyi, *Register* p.107.

[Hegy] 2015.2.16.

servio, -ire

Quod serenissimo principi ... fideliter ac sincere
... serviamus: 1522 Katona, *Hist.crit.* XIX p.381.

servio, -ire

quod serenissimo principi ... fideliter ac sincere
... serviamus: 1522 Katona, *Hist.crit.* XIX p.381.

[Szovák] 2015.2.16.

servitium, -i n.

Indignum arbitramur, ut illis se reddat ingratham
nostra maiestas, a quibus tot servitiorum et since-
ritatis experimenta suscepit: 1385 Süttő, *Anjou II*
p.271.

servitium, -i n.

Quod ipsi cives pretextu dictarum terrarum usui ipsorum ... applicatarum census nostros de eis provenientes et servitia ampliata terra ipsorum teneantur augmentare: 1363/1378 Keglevich, *Garamsztb.* p.194.

servitium, -i n.

Quatenus intuitu servitii nostri amplioris maiestas vestra dignetur vestris in litteris preceptoriiis spectabili et magnifico domino Iohanni ... mandare, ut *etc.*: 1515 Horváth–Neumann–Pálosfalvi–C. Tóth, *Levelesláda* p.101.

servitium, -i n.

Natam vero et, ut decet prolem regiam, sub magna diligentia enutritam in ipsa sua infantia ... servitio ... Iesu Christi ... perpetuo in similitudinem Samuelis oblatam manciparunt: *Vita Marg.* p.17.

servitium, -i n.

Ut pleno numero servitia divina die noctuque peragerent: Erdélyi, *Register* p.50.

[Hegy] 2015.2.16.

servitium, -i n.

Propter meritoria servitia eorundem ... predictas terras ... reddidimus ... predictis: 1275
Erd.Múz. 1992 p.81.

servitium, -i n.

Quod nos a ... preposito ... pro continuandis
et exequendis servitiis domini nostri ... regis
... exercitualibus ducentos florenos ... recoli-
mus plenarie recepisse et ab ipsis resolvisse: 1421
Pozsonyi vizsály p.252.

servitium, -ii n.

Quia Martinus, frater suus uterinus proximis hiis diebus apud Iohannem filium Nicolai dicti Fargach de Kozmal in servitio eiusdem obisset: 1384 Keglevich, *Garamsztb.* p.214.

servitium, -ii n.

In quibus (*sc. rebus*) vestrae maiestati servire poterō et illa servitiis meis uti dignabitur: 1523 BROD.
Epist. p.72.

servitium, -ii n.

Hoc ergo summum divine gratie beneficium requirit a nobis devote regradationis servitium: *Serm. Quinqu.* 9 (p. 39).

servitium, -ii n.

Liberam eidem concessimus licenciam ad propria redeundi ad debitum impendendum regie maiestati servicium iuxta generacionis sue legem, sicut debet: 1323/1365 MNy 1931 p.208.

servitium, -ii n.

Sed et comitatum pro presenti expeditione penes servitia regni in istis partibus parati existunt:
1515 Szapolyai oklt. p.371.

servitium, -ii n.

Ego is sum, cui quicquid per vestras maiestates oneris ... iniungetur, libens feram, etiam si longe ultra Hispanias mihi esset in servitiis vestrarum maiestatum eundem: 1525 BROD. *Epist.* p.118.

servitium, -ii n.

Quatenus ... una nobiscum ad servitia ipsius domini regis et regni proficisci vellet: *1506 Szapolyai oklt.* p.283.

[Szebelédi] 2015.2.16.

servitium, -ii n.

Uti dignetur maiestas vestra ... illas duas partes iudiciarias oneris et gravaminis sententiae, in quo ... Franciscus Bothka ... convictus existit et aggravatus, ... supplicantibus pro fidelibus servitiis eorundem conferre gratiose: 1525 BROD. *Epist.* p.106.

servitor, -oris *m.*

Attendentes magistrum Nicolaum, ... aule nostre servitorem dilectum nobis utique et fidelem ... potissima constantia prefulgere: 1369 Keglevich, *Garamsztb.* p.159.

servitor, -oris *m. aláírásban!*

Eiusdem maiestatis vestrae servitor et capellanus
humillimus Stephanus Brodericus praepositus
Quinqueecclesiensis, orator: 1523 BROD. *Epist.*
p.74.

servitor, -oris m.

Qua (*sc. pontifex maximus*) meos solet clientes ac servitores clemenci et benignitate exaudire: 1524 Theiner, *Mon.Slav.* I p.580.

servitor, -oris *m.*

Summa ... vestrae serenitatis clementia et singularis in omnes liberalitas ac munificentia spem mihi dat vestram serenitatem preces etiam nihil a se merentis servitoris non aspernaturam: 1524
BROD. *Epist.* p.94.

servitor, -oris *m.*

Quoniam vidisset testis iisdem annis et temporibus, quibus ipse servitor dictorum fratrum fuisset: Erdélyi, itRegister p.121.

servitor, -oris *m.*

Re ipsa ac servitute mea sincerissima ostendere conabor vestram maiestatem, quod in me conferet, in gratum ac fidelissimum servitorem collaturam: 1525 BROD. *Epist.* p.110.

servitor, -oris *m.*

Elegeramus itaque ad capitaneatum in medio vestri hunc Paulum Holy, fidelem servitorem nostrum: *1510 Szapolyai oklt.* p.311.

[Szebelédi] 2015.2.16.

servitum, - i n.(?)

Isti omnia eodem modo solvunt, sicut populi possessionis Zynyer et servita quoque eadem facient, sicuti illi: *1524 SMM 1981 p.38.*

servitus, -tis f.

Ne quisquam forensium principum regnum istud sibi violenter usurpet nosque in servitatem perpetuam redigat: *1505 Tudománytár* 1839/VI p.67.

servitus, -tis *f.*

Me et servitatem meam in gratiam sanctitatis vestre humiliter commendo: 1525 Theiner, *Vet.Mon.* II p.656.

servitus, -utis f.

Si qui ... nostrum contrarium premissorum facere presumpserent, tales perpetui infideles regni habeantur ... et ... iugo perpetue servitutis et <ru>sticitatis subiecti reatus ipsorum penam lugeant sine fine: 1505 *Tudománytár* 1839/VI p.68.

servitus, -utis f.

Me et meam servitatem in gratiam vestrae maiestatis rursus humillime commendo: 1523 BROD.
Epist. p.79.

servitus, -utis f.

Ego pro huiusmodi vestrae maiestatis in me gratia non habeo, quid aliud vestrae maiestati offeram, nisi perpetuam meam ... in vestram maiestatem sacratissimam fidelitatem et servitutum:
1524 BROD. Epist. p.98.

servo, -are

Venerunt nova de Constantinopoli ... Milites praetorianos ... adortos ... locum, in quo thesaurus imperatoris servatur: 1525 BROD. *Epist.* p.119.

servo, -are

Codre, tuum serva hospitium, quo Codrior alter
orbe vago non est; omnia solus habes: 1514 TAUR.
Epist. 1 (p.129).

servolus, servulus, -i m.

Ad ... litteras vestrae serenitatis ... non habeo, quid aliud respondeam, nisi me esse et fore perpetuo, dum vivam, addictissimum servulum vestrae serenitatis: 1524 BROD. *Epist.* p.88–89.

servolus, servulus, -i m.

Quod ut facere velit meque inter suos postremos
servulos numerare, eidem humillime supplico:
1523 BROD. Epist. p.72.

servulus, -i m.

Eiusdem Sanctitatis Vestrę humillimus servulus
et creatura Thomas cardinalis Strigoniensis manu
propria: 1518 Bessenyei, *Lettere* p.13.

servulus, -i m.

Ex litteris vestre sanctitatis et ex ... Stephani Broderici sermone facile intellexi, ... qua gracia ... personam meam privatam minimum vestre sanctitatis servulorum vestra sanctitas prosequatur: 1525 Theiner, *Vet.Mon.* II p.656.

servus, -i m.

Parcat vestra maiestas, humillime supplico, minimo servorum suorum ad se de huiusmodi rebus scribenti: 1523 BROD. *Epist.* p.84.

servus, -i m.

Ut universas possessiones suas, servos et ancillas ac alia bona sua, cuicumque vellet de generatione sua vel monasterio suo vivens donare et in extremis legare, sibi de speciali gratia liberam concederemus facultatem: *1278/1282 Erd.Múz.* 1992 p.82.

servus, -i m.

Universis tam praesentibus, quam posteris, praesentes litteras inspecturis fr[at]er M., minister et servus fratrum ordinis minorum per Hungariam custodesque totius provinciae cum universis discretis ad capitulum provinciale congregatis salutem et orationes in Domino!: 1248/XVIII CD
Hung. IV/2 p.23.

sessio, -nis *f.* (sessio iobagionalis)

Una sessio iobagionalis, in qua duas medias sessiones iobagionales integras in se continentes conformiter 'felthelek' nominatas ... existentes:
1413 Zsigm.oklt. IV,822.

sessio, -onis f.

Licet nos ... in pretium earundem (*sc. domorum*) quandam turrim prope ecclesiam Sancti Ladislai ... existentem cum sessione et fundo curie ad ipsam spectanti eidem donaverimus: 1355 Mészáros, *Visegrád* p.119.

sessio, -onis f.

Lego, ut ... filius meus ... parvulum meum nomine Mycam foveat et nutriat ad maturam etatem et eidem ... libertatem unius sessionis usque vitam suam tribuat: 1477 Neumann, *Korlátköviek* p.181.

sessio, -onis f.

De censu Sancti Andree et Penthecostali (orig.: Penthecostales) de Vithned de sessionibus XIII
registrum factum: 1520 Nógrádi, *Kanizsai* II,176
(p.23).

sessio, -onis f.

Semper tempore paschali quelibet integra sessio
<de> iis infrascriptis villis seu oppidis pro mune-
ribus unum cruciferum videlicet obligatur: 1520
Nógrádi, *Kanizsai* II,237 (p.27).

sessio, -onis f.

Ultimum enim est finis, qui intenditur in operatione, ut sessio in scampno et proteccio in domo a caumate et imbribus secundum Philosophum (*ubi?*): *Serm. Qinqu.* 17 (p.54).

sessionalis, -e

In possessione autem Fornas nominata quedam pars platee sessionalis in opposito curie Michaelis ... versus terram Kysteluk vocatam et a parte Almas adiacens, platea autem in communi remanente: *1341 Diaconescu, Documente p.32; Dl 30 640.*

severe *adv.*

Nihilominus committentes severissime, quod *etc.*:
1413 Katona, *Hist.crit.* XII p.160.

severe *superl.*

nihilominus committentes severissime, quod *etc.*:
1413 Katona, *Hist.crit.* XII p.160.

severitas, -atis f.

Severitas est virtus qua comuni utilitate servata
districte agimus in suppliciis reddendis, ut non
relinquamus aliquid de pena debita: PAUL. HUNG.
Penit. p.212.

sexaginta

Summa autem cubulorum trecentorum sexaginta numerum non ascendit: *1248/XVIII CD Hung. IV/2 p.23.*

sexies (salties)

Quantum salties (sic) sagittari valeret: *1419 Zsigm.oklt.*
VII,329.

sexta, -ae f.

Summa decimarum omnium vinorum facit 7450,
ex quibus pro sexta domino preposito maiori ce-
dunt 1241 et remanent ad communem divisionem
6209: 1497 *Lib.divis.Vespr.* p.33.

sexta, -ae f.

Anno Domini 1495 summa molendinalium facit 2003, ex quibus domino preposito pro sexta cedunt 333 et remanent metr<eta> 5 et remanent ad communem divisionem 1670: 1495 *Lib.divis.Vespr.* p.7.

sextalis, -e

Pecunie duplales et sextales primo sub decanatu: Paloznok fl. 30,5. Premarthon fl. 13,5. etc. ... Pecunie sextales et duplales de villis sub decanatibus Merenye et Naghberen: Merenye, Wylak, Garabuncz fl. 9 den 20. etc: *1497 Lib.divis. Vespr.* p.35; *cf. 1525 Ibid.* p.271: Reliqua vero molendina omnia sunt sextalia et duplalia.

sextus, -a, -um

Concessit regia maiestas feria sexta proxima post festum Conceptionis 1524: 1524 BROD. *Epist.* p.106.

sexus, -us *m.*

Ut omnia bona mea possessionaria ... in sexum
femineum, videlicet filias meas ... condescen-
dant: 1526/1543 Neumann, *Korlátköviek* p.188.

[Szovák] 2015.2.16.

sibilo, -are

Sibilantibus perdire saevientium hinc inde emissionibus velut imbrium multitudine sagittarum praefatus ... Petrus ... in suo corpore collegit passiones: 1411 Katona, *Hist.crit.* XII p.64.

sibilo, -are

sibilantibus perdere saevientium hinc inde emissionibus velut imbrium multitudine sagittarum praefatus ... Petrus ... in suo corpore collegit passiones: 1411 Katona, *Hist.crit.* XII p.64.

Sibinicensis, -e *vide* Cibinicensis

Ex gravi querela ... ambasiatorum civitatis nostre Sibinicensis noveritis nos percepisse, qualiter etc: *1383 CD Hung. X/8 p.123.*

siccitas, -atis f.

Siquis prognosticat futura ex astris ea, que ex eorum causalitate naturaliter dependent, puta siccitates, pluvias, minutiones, facere homini non sunt illicita: Szilády, *Temesvári* p.33.

sicco, -are

Item feria quarta ... unum bovem mactabilem
ad sicandum emi fl[oreni] 3: 1521 Nógrádi, *Kani-
zsai* III,863 (p.104).

sicco, -are

Unum bovem mactabilem emi, ... quem oportet siccare. —> Item feria secunda ... unum bovem mactabilem ad siccandum emi: Ibid. III,703 (p.97): 1521 Nógrádi, *Kanizsai* III,699 (p.96).

sicut(i) *coni.*

Mandet ... sanctitas domini nostri ... legato,
ut hanc pecuniam ... aut in arcium nostrarum
instaurationem, sicuti antea petebamus, aut ...
ad comparandas saltem copias iam tandem erogare non dubitet: 1524 BROD. *Epist.* p.86.

sidereus, -a, -um

Tui milites praeter innumeras gazas ab optimo postliminii iure recuperatas in sideream illam stelliferamque coloniam commigrabunt: 1521 Kato, *Hist.crit.* XIX p.260.

sidereus, -a, -um

Tui milites praeter innumeras gazas ab optimo postliminii iure recuperatas in sideream illam stelliferamque coloniam commigrabunt: 1521 Kato, *Hist.crit.* XIX p.260.

sidus, -eris *n.*

In quorum (*sc. camporum*) superiori unam stellam, quod propter continuas bellicas exercitationes, in quibus praefatum regnum nostrum Sclavoniae et eiusdem incolae adversum praedictos Turcos continue agitantur, sidus Martis volumus appellare: 1496 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.66.

sidus, -eris *n.*

Quin etiam singula membra propriae infestant
egritudines: caput caphelea, ... sidus ... abest:
BONF. *Symp.* III,443.

sidus, -eris *n.*

In quorum (*sc. camporum*) superiori unam stellam, quod propter continuas bellicas exercitationes, in quibus praefatum regnum nostrum Sclavoniae et eiusdem incolae adversum praedictos Turcos continue agitantur, sidus Martis volumus appellare: 1496 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.66.

sidus, -eris *n.*

Utrum ex syderibus causetur diversitas morum et eventuum futurorum in hominibus? ... Repugnat hoc Christiane religioni, repugnat et sensui et etiam rationi: Szilády, *Temesvári* p.33.

sigillatim *adv.*

Quia sigillatim de quolibet debet confiteri: PAUL.
HUNG. *Penit.* p.193.

sigillifer, -i m.

Notarii et sigilliferi: *1441 Dl 59267.*

[Szovák] 2015.2.16.

sigillifer, -i m.

Notarii et sigilliferi: *1441 Dl 59267.*

[Szovák] 2015.2.16.

sigillo, -are

Ut vos et omnes posteri et successores vestri ... in omnibus literis et literalibus instrumentis, epistolis missilibus, privilegialibus ... in et super quibuscumque tractatibus, iudiciis, contractibus, pactis, transactionibus et rebus aliis sub sigillo prefatae civitatis nostrae emanandis ... cera rubre ... in sigillando ... frui valeatis: 1461 Zimmermann, *Urkb.* VI p.100.

sigillo, -are

Quare rogamus vestras ... amicicias, velint eedem easdem litteras fassionales ... iam reformatas sigillo capituli vestri sigillare: 1520 Neumann, *Korlátköviek* p.186.

sigillo, -are

Et sigillo dicti reverendissimi domini Georgy episcopi Quinqueecclesiensis sigillavi: Erdélyi, *Register* p.194.

sigillo, -are

Ut iidem ... universas litteras ... cera rubei coloris instar aliarum civitatum montanarum, quae modo simili in sigillis rubea cera utuntur, sigillare valeant: 1515 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.842.

sigillum, -i n.

Partes ... universas et quaslibet litteras regales, reginales, capitulares, conventuales et aliarum quaruncumque preeminentie personarum notoriis sigillis fungentium in tempore harum in contrarium nostrarum emanatas cassas ... relinquerunt (*sic*): 1387 Keglevich, *Garamsztb.* p.227.

sigillum, -i n.

Me autem in servitiis regiae maiestatis existente Stephanus Agotha fracto meo sigillo ... nec iuris ordine observato bona praefati Wolahi per me vigore literarum regalium retenta remisit et relaxavit : 1468 Zimmermann, *Urkb.* VII p.366.

sigillum, -i n.

Praesentes literas sigillo nostri decanatus duximus elargiendas: 1461/? Zimmermann, *Urkb.* VI p.99.

sigillum, -i n.

Per notarium infrascriptum subscribi sigillique
nostri anularis iussimus: Erdélyi, *Register* p.32.

[Hegy] 2015.2.16.

sigillum, -i n.

Et mandavit processum et attestaciones huiusmodi per me notarium claudi et sigillo suo (*sc. Georgius episcopus*): Erdélyi, *Register* p.194.

sigillum, -i n.

Praesens scriptum supranominati comitis Michaelis sigilli et nostrorum fecimus munimine roborari: *1248/XVIII CD Hung. IV/2 p.24.*

[Szovák] 2015.2.16.

signaculum, -i n.

Quod idem rex ... tacto vivificae crucis signaculo, quam in collo gerebat, iureiurano spondisset: 1416 Katona, *Hist.crit.* XII p.243.

signanter

Quatenus ad hospitalitatem ... signanter de capris silvestribus providere deberet: *1508 Szapolyai oklt.* p.296.

signanter *adv.*

Nonnulli itaque essent nobiles homines et ignobiles in dictis comitatibus, signanter in possessionibus Naghrede et Warsan, ... qui *etc.*: 1497 Horváth, *Pótlások* p.176.

signanter *adv.*

Et signanter universitatem vestram et civitatem ipsam Barthffensem modis omnibus adiuvere et ab hostibus vestris protegere festinamus: 1491 SZAPOLYAI OKLT. p.195.

[Szebelédi] 2015.2.16.

signanter *adv.*

Et signanter circa annum, quo idem dominus
Petrus Erdedi uxorem duxisset: Erdélyi, *Register*
p.112.

signatus, -a, -um

Post hos itaque triumphos quotquot licet multiples contra pestiferos Turcos nos habuisse contigit conflictus fere fortes, notabiliores autem et signatiores iam pridem contra solum Omorath Turcorum summum imperatorem (*sc. fuere*):
1444 Zimmermann, *Urkb.* V p.124.

signetum, -i n.

Fuere ... nonnulli articuli concordiam ... inductivi ... sub nostro, nec non illustris Guilhelmi, ducis Bavariae comitisque Hanoniae etc. consanguinei et fidelis nostri dilecti signetis eidem Francorum regi destinati: 1416 Katona, *Hist.crit.* XII p.250.

significatio, -onis f.

Sicut legitur per significacionem Exo. XXXIII:
Serm. Quinqu. 2 (p.26).

significatio, -onis f.

Scio unicam vestrae maiestatis voluntatis significationem incredibiliter rebus meis profuturam:
1524 BROD. *Epist.* p.98.

significatio, -onis f.

Zacharias interpretatur memor Domini, et ponitur in significacionem Sancti Stephani: *Serm. Quinqu.* 16 (p.52).

significo, -are

Deinde pro fenestris capelle nostre ex filo cupreo
rete illud, si factum est, significetis nobis, mensu-
ram enim per ... Iohannem ... misimus vobis:
1516 Horváth–Neumann–Pálosfalvi–C. Tóth, *Le-
velesláda*

significo, -are

Volui ... significare ... Poloniae regem inivisse
perpetuam pacem et concordiam cum ... prin-
cipe Alberto, alias magistro Prussiae, nunc vero
duce Prussiae: 1525 BROD. *Epist.* p.108.

significo, -are

Magister Georgius, ... quod malum querebat,
palam significabat: *1425 Pozsonyi vizsály* p.262.

signo, -are

In hanc publicam formam redegi signoque et nomine meis solitis est consuetis signavi: Erdélyi, *Register* p.44.

signum, -i n.

In hanc publicam formam redegi signoque et nomine meis solitis est consuetis signavi: Erdélyi, *Register* p.44.

[Hegy] 2015.2.16.

signum, -i n.

Media nocte ingrediar Egiptum (*Ex 11,4*), in signum, quod invenit genus humanum in tenebris culpe: *Serm. Quinqu.* 11 (p.43).

signum, -i n.

Qua (*sc. cera rubea*) nos in signum regiae celsitudinis et alii quidam subditi nostra ex specialis gratiae praerogativa utuntur et fruuntur: 1461 Zimmermann, *Urkb.* VI p.100.

signum, -i n.

sibi pro singulari honore quoddam clenodium, scilicet signum draconis, quod nos una cum serenissima principe ... regina ... et quampluribus mundi principibus nostrorumque regnorum baronibus et nobilibus praefectis in signum indissolubilis societatis gestare solemus, duxeramus conferendum: 1413 Katona, *Hist.crit.* XII p.155.

signum, -i n.

Duce ac auctore Christo ... in belluinam illam facinorosamque nationem victrices aquilas et felicia signa convertite!: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.252.

signum, -i n.

Iuxta continentias capitulorum et articulorum praesentibus annexorum et a Turco ipso ad nos sub suis signis imperialibus et authenticis transmissorum ... exemplum illorum sub sigillo nostro ... transmittimus: 1503 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.349.

signum, -i n.

Quod iidem ... possessionariam portionem ...
incipiendo penes aquam Gron a quodam antro
seu similitudine fossati ... in quibusdam locis
terram pro signis metalibus modice fodi facien-
do reambulassent: 1386 Keglevich, *Garamsztb.*
p.219.

signum, -i n.

Quas (*sc. imagines B. Margareta*) summo venerabatur affectu ita, ut non solum vigilans, verum etiam et dormiens cum vivifice crucis signo circa se semper devotissime conservaret: *Vita Marg.* p.19.

signum, -i n.

Duce ac auctore Christo ... in belluinam illam facinorosamque nationem victrices aquilas et felicia signa convertite!: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.252.

signum, -i n.

Cui in signum subiectionis rex dedit nova insignia, vexillum scilicet ex serico album cum aquila nigra habente torquem auream in collo, ex qua pendet littera S: 1525 BROD. *Epist.* p.108.

signum, -i n.

Sibi pro singulari honore quoddam clenodium, scilicet signum draconis, quod nos una cum serenissima principe ... regina ... et quampluribus mundi principibus nostrorumque regnorum baronibus et nobilibus praefectis in signum indissolubilis societatis gestare solemus, duxeramus conferendum: 1413 Katona, *Hist.crit.* XII p.155.

silentium, -i n.

Post prandium operabatur manibus suis maxime opera, que ad ecclesie et sanctarum reliquiarum erant ornatum, silentio tamen non proiecto (sc. *S.Margareta*): *Vita Marg.* p.19.

silentium, -i n.

Cui testi post huiusmodi examen iniunctum est
silentium: Erdélyi, *Register* p.96.

[Hegy] 2015.2.16.

silentium, -ii n.

Quare ... taciturnitatem tuam magis silentio transire, quam inelegantibus ac importunis literulis meis tibi molestus esse volui: 1514 TAUR. *Epist.* 1 (p.128).

sileo, -ere

Quae tales tantaeque sunt, út multo consultius rear de his silere, quam pauca loqui: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.258.

sileo, -ere

Quae tales tantaeque sunt, ut multo consultius rear de his silere, quam pauca loqui: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.258.

silicernium, -ii n.

Lactat silicernium illum vetulum senem, ex astrologorum nugulis pendentem totum: 1514 TAUR.
Epist. 1 (p.128).

siligo, -inis f.

Delicatum, quia de granis elegit meliora, triticum comedens et siliginem dimittens: *Serm. Quinqu.* 31 (p.80).

siligo, -inis *m.*

Unum acervum siligini (!) (terere faciebat): 1413
Zsigm. oklt. IV,1463.

[Kóta] 2015.2.16.

silva, -ae f.

Item eodem die misi venatores ad silvam Ablanch, expensas dedi d<enarios> 15: 1521 Nógrádi, *Kanizsai* II,836 (p.57).

silva, -ae f.

Quomodo ... magister Thomas, custos ecclesie Iauriensis missis et destinatis ... iobagionibus ... suis ... ad quandam silvam dictorum exponencium 'Agherdew' appellatam ... tandem per eosdem penitus comburri et ignis voragine consumpmi fecisset: 1480 Horváth, *Pótlások* p.174.

silvester, -is, -e f.

abhinc ad eandem partem tendendo venit (*sc. terminus*) ad unam arborem piri silvestris: 1374 Keglevich, *Garamsztb.* p.186.

silvosus, -a, -um

ut ad montem quendam Porodna vocatum silvosum concederent libertatem ad faciendas in eo monte novas plantationes vinearum: *1511 Reg.Strig.* p.90.

similis, -e

Similiter ut de canonicatu Cracoviensi ... servo nostro Opalenicio provideatur: 1523 BROAD. *Epist.* p.75.

similiter *adv.*

Uti dignetur maiestas vestra ... illas duas partes iudiciarias oneris et gravaminis sententiae, in quo ... Franciscus Bothka ... per omissionem iuramenti sui ... contra ... relictam quondam Francisci similiter Bothka ... coram personali praesentia maiestatis vestrae convictus exstitit et aggravatus, ... supplicantibus pro fidelibus servitiis eorundem conferre gratiose: 1525 BROAD.

[Monostori] 2015.2.16.

Epist. p.106.

[Monostori] 2015.2.16.

similiter *adv.*

Testis interrogatus respondit similiter audivisse
fama communi: Erdélyi, *Register* p.106.

[Hegy] 2015.2.16.

similitudo, -inis f.

Quod iidem ... possessionariam portionem ...
incipiendo penes aquam Gron a quodam antro
seu similitudine fossati ... reambulassent: 1386
Keglevich, *Garamsztb.* p.219.

similitudo, -inis f.

Natam vero et, ut decet prolem regiam, sub magna diligentia enutritam in ipsa sua infantia ... servitio ... Iesu Christi ... perpetuo in similitudinem Samuelis oblatam manciparunt: *Vita Marg.* p.17.

similo, -are

Pluvia aliquando cadit tam rubea, út existimetur sanguis et guttis sanguinis similatur: Szilády, *Temesvári* p.74.

simonia, -ae f. (symonia)

Symonia est studiosa cupiditas emendi, vel vendendi spirituale, vel annexum spirituali: PAUL. HUNG. *Penit.* p.204.

simpla, -ae f.

Item dominus prepositus pro sexta, dupla et simpla suis habet apud se 116: *1495 Lib.divis.Vespr.*
p.7.

simplalis, -e

Pecunie simplales primo sub decanatu: Zelewa fl. 3, Wesprimium ratione ortorum cantoris, Budensis et Kortho fl. 3. ... Summa pecuniarum simplalium facit fl. 56 den 75: *1497 Lib.divis.Vespr.* p.36.

simplaris, -e

Molendinum nostrum ... locavimus magistro Iohanni, ... ita videlicet, uod domum molendini et ipsum molendinum et hortum reformet statim et tandem post quatuor annos bene reformata et reparata suis expensis relinquat exceptis, quod silindrines et lapides molares pecuniis capituli emanantur, et quod ad supradictam sit obligatus sub ena fl. 16 et istud molendinum est simpla et

dividitur solum ad personas simplices seu canonicos: *1520 Lib.divis.Vespr.* p.219.

[Szovák] 2015.2.16.

simplex, -icis *adj.* 'rectus' (?) : *via directa, iter rectum* — *egyenes*
in *linea seu platea simplicis ordinis in eadem* (scil. *possessione*): 1413 *Zsigm.oklt.* IV,353.

simpliciter *adv.*

Beneficium absolutionis simpliciter vel ad cautelam ac restitutionis in integrum et quecumque iuris remedia ac quascumque litteras gratiam seu iustitiam in se continentem petendum, obtinendum: Erdélyi, *Register* p.42.

simul *adv.*

Quatenus ... per dictos populos ... census non seorsum, sed simul et ad invicem ... exigere ... debeatis: 1453 Zimmermann, *Urkb.* V p.420.

simul *adv.*

Accepi ... litteras vestrae maiestatis ... et cum
his simul litteras ad sanctissimum dominum no-
strum: 1525 BROD. *Epist.* p.117.

simulatio, -onis f.

Qua fraude et simulatione nihil aliud agebatur,
quam ut nos securos et imparatos possunt oppri-
mere: 1524 BROD. *Epist.* p.86.

simultas, -atis f.

ita, quod omnis rancor, omnis simultas et odium
omnisque privata offensio deponatur: 1498 Kato-
na, *Hist.crit.* XVIII p.165.

simultas, -atis f.

Ita, quod omnis rancor, omnis simultas et odium
omnisque privata offensio deponatur: 1498 Kato-
na, *Hist.crit.* XVIII p.165.

simultas, -atis f.

Vitam nature perficit tollendo occasiones mortis corporalis, scilicet discordias et similtates: *Serm. Quinqu.* 18 (p.56).

sincere *adv.*

Nepos ... nullum integerrime sincerissimeque
mihi obsequendi tempus vacuum abire permittat:
1515 Theiner, *Mon.Slav.* I p.560.

sincere *adv.*

Reverende sincere nobis dilecte: 1525 BROD. *Epist.*
p.107.

[Monostori] 2015.2.16.

sinceritas, -atis f.

Quarto, candidum per carnis sinceritatem: *Serm.*
Quinqu. 4 (p.32).

sinceritas, -atis *f.*

Quod ipsi super solutione tributi a divis regibus
regni Hungarie exempti dinoscuntur: 1490 SZA-
POLYAI OKLT. p.173.

sinceritas, -atis *n.*

Indignum arbitramur, ut illis se reddat ingratham
nostra maiestas, a quibus tot servitorum et sinceritatis
experimenta suscepit: 1385 Süttő, *Anjou* II
p.271.

sinceriter *adv.*

Ex parte modi nascendi ortus Christi apparet esse sanctissimus, quia exortum est lumen, id est Christus ad modum luminis, scilicet sinceriter, sine corruptione parientis et sine infeccione nascentis: *Serm. Quinqu.* 11 (p.43).

sinceriter *adv.*

Per omnia voluntati et desiderio nostro sinceriter
complacuisse: *1510 Szapolyai oklt.* p.309.

sincerus, -a, -um

Assumimus et nos obligamus sincero corde, quod
etc.: 1385 Süttő, Anjou II p.256; CD Hung. X/8
p.181–182.

sincerus, -a, -um

Re ipsa ac servitute mea sincerissima ostendere conabor vestram maiestatem, quod in me conferet, in gratum ac fidelissimum servitorem collaturam: 1525 BROD. *Epist.* p.110.

sincerus, -a, -um *m.*

Symon, rector altaris ... vestrae venerabilitatis
exorator assiduus ... Venerabili magnae discre-
tionis viro, magistro Iohanni, plebano Brascho-
viensi, domino ac praeceptori suo sincerissimo:
*1460/XV Zimmermann, Urkb. VI p.87 = Koller,
Hist.Quinqu. IV p.297—298.*

sincerus, -a, -um

Non proficiscentur haec, nisi ex sincero et tam gloriae maiestatis vestrae, quam salutis regni Hungariae cupido et studioso animo: 1523 BROD. *Epist.* p.73.

sindicus, -i m.

Dux et commune Venetiarum ... nobis et ad nostram cameram per nobilem virum Iohannem Plumatum de Venetiis, procuratorem, syndicum et nuncium, concivem ipsorum persolvi ... fecerunt: 1385 Süttő, *Anjou* II p.256.

sindo, -onis *m.*

Item eodem die emi telam vel sindonem uxori al-
lodiatoris in Sar: 1521 Nógrádi, *Kanizsai* II,768
(p.54).

sindrinus, -i m.

Item vittricibus ecclesie de Kallo dedi claviculos magnos cccccccj et parvos claviculos quatuor milia et sindrinos tria milia et ccccc: 1483-1486 Dl 56161 fol.2^v.

sine praep. c. abl.

Que (*sc. B.Margareta*) ... orabat assidue quasi sine intermissione: *Vita Marg.* p.19.

sine *praep. c.abl.*

Ad modum (*sic ed., recte: admodum*) tristabatur
(*sc. S.Margareta*), quod particula diei bone ipsam
sine fructu preterisset: *Vita Marg.* p.19.

sine *praep. cum abl.*

Fiat ... provisio tam de episcopatu Plocensi, quam etiam Premisliensi, ita, ut prius scripsimus, sine ulla pensione ac onere et sine aliqua mora et difficultate: 1523 BROD. *Epist.* p.75.

sineus, -i m. (?)

Item eodem die emi sineum vulgo 'khweteth' domini magnifici d<enarii> 4: 1520 Nógrádi, *Kanisai* II,139 (p.22).

singularis, -e

Summa ... vestrae serenitatis clementia et singularis in omnes liberalitas ac munificentia spem mihi dat vestram serenitatem preces etiam nihil a se merentis servitoris non aspernaturam: 1524
BROD. *Epist.* p.94.

singularis, -e

Pro singulari vestrae ... dominationis in me benignitate ... malo vestrae dominationi reipsa et facto ... referre, quam verbis gratias agere: 1525
BROD. *Epist.* p.114.

singularis, -e

Reliqua suppleat dominorum iudicum peritia et industria ac rerum experientia singularis, de quorum pura conscientia nemo dubitare potest: Erdélyi, *Register* p.49.

singularis, -e

Nunquam enim singularis vel sola extra dormitorium nisi ratione compassionis et quietis sororum se comitantium esse volebat (*sc. S.Margareta*): *Vita Marg.* p.19.

singularitas, -atis f.

Prius est secundum viam generacionis et quo ad nos bonum privatum perfecte singularitatis, quam bonum commune, sicut pars prior ex toto: *Serm. Quinqu. 29* (p.76).

singulariter *adv.*

Donec veniat desiderium eternorum collium, in eo scilicet, quod colles, id est sanctos pluraliter dicit, desiderium vero singulariter: *Serm. Qinqu. 8* (p.39).

singulariter *adv.*

Quia rarus, ideo proponitur singulariter, ut uni et non pluraliter, ut multis simul: *Serm. Quinqu.* 30 (p.77).

singulatim *adv.*

Prefati nostri executoris ... corporali seorsum et
singulatim examinarunt: Erdélyi, *Register* p.21.

[Hegy] 2015.2.16.

singulatim *adv.*

Concives nostros ... singulos singulatim avisan-
tes tocius civitatis nostre communitatis voluntate
terram fossati venalem plane explicavimus: 1511
/1521 Entz, *Kolozsvár* p.150; *Df* 277780.

singultus, -us m.

Frequenter enim inter ameros (*ed.corr.:* amaros) cordis gemitus et singultus, ut compertum est, quasi quodammodo extra se rapta lacrymosas rumpebat (*sc. B.Margareta*) in voces: *Vita Marg.* p.19.

singultus, -us *m*

Quin etiam singula membra propriae infestant
egritudines: caput caphelea, ... singultus ... abest:
BONF. *Symp.* III,444.

singulus, -a, -um

Ut singulis futuris temporibus nocte matutinas, in die autem alias horas canonicas et missam cantando et legendo peragerent: Erdélyi, *Register* p.106.

singulus, -a, -um

Praestantissimum denuo virum, ... Georgium Collimitium, omnium horarum hominem, nostrum communem amicum, singulos denique symboli ac symposiorum vestrorum cundapn'ious nomine meo salvos iubeto: 1514 TAUR. *Epist.* 1 (p.129).

sinister, -a, -um

Peto humiliter michi talia non ascribere et ipsis
accusatoribus talium rerum sinisteris fidem non
adhibere creditivam: 1469 Zimmermann, *Urkb.*
VI p.399; cf. *DF 244941*.

sinistro, -are

Quomodo ... Emericus ... unum iobagionem ... fortuna sinistrante in oppido Meggyes suspendisset: 1467 Zimmermann, *Urkb.* VI p.275; cf. *DF* 275435.

sinistro, -are

Ipsa Nicolaus ... in exercitu nostro regio, alias,
proh dolor, sub castro Nicopolis fortuna nobis
sinistrante percilitato ... per ... Turcos captus
... exstitit: 1428 Katona, *Hist.crit.* XII p.504.

sinuo, -are

Et picturatam vento sinuante lacernam / aurea
nudato volitant velamina dorso: IAN.PANN. *Pa-*
neg. 3,2,143-44.

sinus, -us *m.*

Ardorem desiderii antiquorum patrum Christi presenciam in carne suspirantium spirant ista verba, in quibus exprimitur causa meritoria de congruo, etsi non de condigno, que Filium Dei de sinu Patris traxit in terram: *Serm. Quinqu. 8* (p.38).

sinus, -us *m.*

Ipsum ... et dictos fratres suos in sinum pristine nostre gratie et dilectionis ad instar aliorum fidelium nostrorum regnicolarum duxerimus aggregandos: 1386 Süttő, *Anjou* II p.383.

sipidus, -a, -um

Hic est ortus denique ipsius fertilis et irriguus, ...
cuius poma gustui ipsius sunt valde sipida et ac-
cepta: *1422 Mon.episc.Zagr.* VI p.67.

siren, -nis *f.*

Ut in sua republica, cum de caelestium sphaerarum motu disserit, singulis orbibus syrenas singulas insidere dixerit: BONE. *Symp.* III,237.

sitio, -are (?)

Providus vir ... consignavit conventui alodium
sitians (sic) ultra pontem: *1509 M.Sion* 1867 p.608.

situatio, -onis f.

Ladislaus ... facta huiusmodi protestacione prefatum magistrum Sebastianum et filios suos supradictos a situacione et collocacione ipsius ville ... prohibuit: *1389 Tudománytár* 1836/IX p.138.

situatio, -onis f.

Aquam diximus esse gratiam ad bonum operandum datam, cuius requirentes originem, situationem et utilitatem dicimus, quod origo aque, id est gratie est fontana divinitas: *Serm. Quinqu.* 18 (p.56).

soap ?

Quem habitum vulgus vocat soap: Erdélyi, *Register* p.154.

[Hegy] 2015.2.16.

soboles, -is f.

Huic est unicus ex fratre nepos tam generosae sobolis tantorumque titulorum successor et heres:
1515 Theiner, *Mon.Slav.* I p.560.

soboles, -is f.

Considerantes ... Sigismundum ducem, fratrem nostrum germanum ... post obitum ... genitoris carissimi ... absque aliquo certo firmoque et conveniente principatu ac statu, ut regiam deceret sobolem, remansisse: 1501 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.305.

sobrietas, -atis f.

Sobrietas est virtus qua excessus cibi et porus cohibemus: PAUL.HUNG. *Penit.* p.214.

sobrius, -a, -um

Ut ibi iaceret donec sobrius fieret: Erdélyi, *Register*
p.138.

[Hegyí] 2015.2.16.

socia, -ae f.

Que (*sc. B.Margareta*) ... adeo evidenter et efficaciter cepit proficere, ut non solum sorores socie, ... sed etiam nobiliores matrone et domine principum coniuges in regno ... in eius moribus honestis edificabantur: *Vita Marg.* p.18.

societas, -atis f.

Qui ad societatem et communionem Sedis Apostolice reducendi essent: 1525 Theiner, *Mon.Slav.*
I p.588.

societas, -atis f.

Habemus ... recens ex waywodis Moldavo et Transalpino aliisque exploratoribus nuntium destinasse Turcas omni genere apparatusum instructissimos ... regnum hoc nostrum Tartaris etiam in societatem belli adiunctis invadere: 1524 BROD. *Epist.* p.86.

societas, -atis f.

sibi pro singulari honore quoddam clenodium, scilicet signum draconis, quod nos una cum serenissima principe ... regina ... et quampluribus mundi principibus nostrorumque regnorum baronibus et nobilibus praefectis in signum indissolubilis societatis gestare solemus, duxeramus conferendum: 1413 Katona, *Hist.crit.* XII p.155.

societas, -atis f.

Non enim caret scrupulo societatis occultae, qui
manifesto facinori obuiare desinit: *1417 CD Hung.*
X/5 p.763.

societas, -atis f.

Sibi pro singulari honore quoddam clenodium, scilicet signum draconis, quod nos una cum serenissima principe ... regina ... et quampluribus mundi principibus nostrorumque regnorum baronibus et nobilibus praefectis in signum indissolubilis societatis gestare solemus, duxeramus conferendum: 1413 Katona, *Hist.crit.* XII p.155.

societas, -atis f.

Que (*sc. B.Margareta*) ... cum bonorum sororum secum remanentium societate de claustro Vesprimiensi translata est in claustum, quod parentes eius in insula Danubii ... edificaverunt: *Vita Marg.* p.18.

societas, -atis f.

Qui etiam de societate huiusmodi fuissent: Erdélyi, *Register* p.168.

socio , -are

(*B.Margareta*) noctes quoque pluries oratione pro magna parte ducebat insomnes, una vel duabus sororibus ipsam cum gaudio sociantibus: *Vita Marg.* p.19.

socius, -a, -um

Tam miseranda videns sociae discrimina turbae /
ingemit alpinus rector: IAN. PANN. *Paneg.* 3,2,273-
74.

socordia, -ae f.

Debueramque dudum tibi gratulari; sed neque sera gratulatio reprehendi solet [teste Tullio], praesertim si nulla socordia aut negligentia praetermissa est: 1516 TAUR. *Epist.* 2 (p.174).

Socratice *adv.*

Non unas modo verum denas etiam literas nostras ad te exarassem interea temporis quo tua cum praesentia Viennae Socratice agebam: 1514 TAUR. *Epist.* 1 (p.128).

sol, solis *m.*

Ut ... sol perpetuo circumagitur motu, nec requiem novit ullam: VALENT. ECK p.48.

[Szovák] 2015.2.16.

solaciosus, -a, -um

Iste dantur in celo, ubi est sabbatum delicatum (*Is 58,13*), id est ocium quietum et solaciosum: *Serm. Quinqu. 12* (p.46).

solamen, -inis n. 'consolatio', 'solatium' : — *vigasztalás*
opere, consilio, solamine et favore (adiuvabat):
1413 Zsigm.oklt. IV,177.

solaris, -e

A qua corona veluti radii solares seu virgulae, solis iubar splendide multiplicatum ex utraque parte ipsius galeae sursum deorsumque et supra galeam similes ad modum radiorum solarium cum ventilabris banderiae et pictura antiquorum armorum desuper radiis coruscare egredi et diffundi videntur: 1416 Katona, *Hist.crit.* XII p.246.

solatium, -i n.

Licet ... eidem magistro Petro cedere due ... partes ipsius (*sc. castris*) ... et post obitum ... magistri Blasii ab hac luce absque heredum solacio decedentis ... deberent: 1387 Keglevich, *Garamsztb.* p.226.

solatium, -i n.

Quod ipse aliquando habuisset conversationem
cum ipsis fratribus ... interdum causa solatii:
Erdélyi, *Register* p.108.

solemnitas, -atis f.

Tamen nos magnis admodum et arduis negociis huius regni nostri et etiam nostris, potissime in facto solemnitatis felicis coronacionis serenissimi principis d[omini] Ludovici regis, filii nostri carissimi, in dieta seu congregacione generalis regnicolarum nostrorum in campo Rákos celebrata ... occupati causas ... revidere non potuimus: 1508 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.548.

soleo, -ere, solitus sum

Cum ... absentes, quocunque obsequii genere fungantur, vulgato proverbio pro mortuis haberi soleant: 1524 BROD. *Epist.* p.94.

soleo, -ere, solitus sum

Ut tibi curae istic sint, ut solebant, nostra subditorumque et procerum nostrorum negotia: 1525
BROD. *Epist.* p.107.

soleo, -ere, solitus sum

Tuam ... excellentiam ... obsecro, quatenus nasturtium edas, et sicut solent tortuosi elephantes praematurum foetum decimo saltim anno sub lucem emittas: 1514 TAUR. *Epist.* 1 (p.128). Debueramque dudum tibi gratulari; sed neque sera gratulatio reprehendi solet [teste Tullio], praesertim si nulla socordia aut negligentia pretermissa est: 1516 TAUR. *Epist.* 2 (p.174).

soleo, -ere

Et si (*sic, recte: etsi*) munificentiae nostrae gratia cunctis fidelibus nostris ... generali quadam affectione communis esse soleat: 1461 Zimmermann, *Urkb.* VI p.99.

soleo, -ere

Quod quidam ex fratribus ordinis ... in habitu seculari tempore carnis privii deferri solitis in tabernis et in aliis locis suspectis scandalose discurrens fuisset detentus: Erdélyi, *Register* p.108.

solertiter *adv.*

Laborem dicti molendini proportionis ipsorum
solertiter procurare teneantur: *1414 Zsigm. oklt.*
IV,2399.

[Kóta] 2015.2.16.

solidamentum, -i n.

Ut ... contractus perennalis tenacitatis solidamentum habeat: *1380 Veszpr.okl.* II p.318.

solido, -are

De talismodi igitur singularis et specialis nostrae gratiae antidoto merito exsultent et tanto ampliori studio ad honorem regiae maiestatis ipsorum de cetero solidetur intentio, quanto seipsos largiore favore regio praeventos esse conspiciunt et munere gratiarum: 1496 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.67.

solido, -are

De talismodi igitur singularis et specialis nostrae gratiae antidoto merito exsultent et tanto ampliori studio ad honorem regiae maiestatis ipsorum de cetero solidetur intentio, quanto seipsos largiore favore regio praeventos esse conspiciunt et munere gratiarum: 1496 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.67.

solido, -are

Multifaria humanitatis suae merita et praeconii laude digna fidelitatis non facile memoranda insignia, quae in ipso et domo sua propria mature radicavit antiquitas et contra novitas solidavit, (etc.): 1416 Katona, *Hist.crit.* XII p.245.

solido, -are

Iam lymphas solidarat hyems: IAN.PANN: *Paneg.*
3,2,241.

[Szovák] 2015.2.16.

solidus, -a, -um

Equitas suadet, ius requirit, ut quod cuique iustis et legitimis rationibus per iudices diligenter examinatis redditur vel restituitur, id solidum debet perpetuo (*ed. cum mendo typographi: perperuo*) permanere: *1291 Erd.Múz.* 1992 p.84.

solidus, -a, -um

Ad inquietudines et differentias inter Franciae et Angliae regna resurgentes mitigandas Karolum regem Francorum multa diligentia pulsavimus, ut ad pacis solidae reformationem cum ... Angliae ... rege ac domino Hiberniae ... iniendae animum flecteret: 1416 Katona, *Hist.crit.* XII p.250.

solidus, -a, -um

Multo solidi firmantur robore nervi: IAN.PANN.
Paneg. 3,1,270.

solitum, -i n.

Cum nos ... in consistorio nostro iuxta solitum pro tribunali pariter consedissemus: 1467 Zimmermann, *Urkb.* VI p.274.

solium, -i n.

Ad moderandas huius imperii habenas in hoc regie celsitudinis solium atque ad fastigium huius regalis dignitatis nostre assumpti ... sumus: 1518
Katona, *Hist.crit.* XIX p.86.

solium, -ii n.

Ad moderandas huius imperii habenas in hoc regie celsitudinis solium atque ad fastigium huius regalis dignitatis nostre assumpti ... sumus: 1518
Katona, *Hist.crit.* XIX p.86.

sollemniter *adv.* (sollempniter)

Promittens idem dominus constituens mihi notario publico, tanquam publice et autentice persone sollempniter stipulanti et recipienti vice ac nomine omnium: Erdélyi, *Register* p.43.

sollercitas, -atis f.

Quoniam oblivio temporalibus actibus solet no-
vercari, discretorum sollercitas adinvenit, ut ea,
que aguntur in tempore, litterarum patrocínio
solidentur: 1363 Mészáros, *Visegrád* p.130; *CD*
Hung. IX/3 p.367–368.

sollers, -tis (sollertus)

Et in hiis vestra sollerta diligentia in hoc adhibita per eos fuit commendata, pro qua se iidem domini mei vobis offerunt semper ad vota paratos:
1449 Mon.eccl.Vespr. 1437-1464 p.136.

sollerter *adv.*

Propter timorem labendi, licet diu continuerint,
et habent voluntatem continendi quibus sollerter
intimandum est: PAUL. HUNG. *Penit.* p.200.

sollertia, -ae *f. ut allocutio honorifica:*
Vestre eidem solercie ac dominacioni presentibus
studiose duximus notificandum conquerendo,
quod *etc.*: 1450 Neumann, *Korlátköviek* p.174.

sollertia, -ae f.

Quibus (*sc. servitiis*) idem in plerisque nostris negotiis ... meditatione sedula, virtute eximia et iugi laborum instantia ac sollertia diligenti ... nobis studuit complacere: 1360 Mészáros, *Visegrád* p.125.

sollicitatio, -onis f.

Pluribus vicibus regia maiestas nobis misit literas propter sollicitationis (*sic*) pecuniarum: 1463
Zimmermann, *Urkb.* VI p.151; *Df* 244862.

sollicitatio, -onis f.

Quas (sc. gratias) quandoque a sanctitate vestra
ad importunas sollicitationes etiam cum similium
facultatum lesione denegari non posse intellexi:
1515 Theiner, Mon.Slav. I p.562.

sollicitatio, -onis f.

Prout superinde regia maiestas literis suis mediantibus de et super sollicitatione et exactione vestri census nobis intimavit: 1469 Zimmermann, *Urkb.* VI p.390.

sollicitator, -oris m.

Quod prefati pauperes fratres ... neque advocatum, neque sollicitatorem ... allegare sive scribere, aut eorum causam agere velit, reperire etiam magna et plusquam idonea mercede et solutione promissa et effectualiter, etiam antequam aliquid laboraverint sive scripserint: Erdélyi, *Register* p.41.

sollicitator, -oris *m.*

Domini capitulares ... elegerunt ... Iohannem
de Gerla ... canonicum in sollicitatorem: 1520
Reg.Strig. p.132.

sollicitator, -oris m.

Si bene memini, dederam eas *litteras* vestrae ... dominationi, vel si apud me remanserant, sunt vel apud Egidium Zephyrum, sollicitatorem meum, vel inter reculas meas istic relictas: 1524 BROD. *Epist.* p.102.

sollicitator, -oris *m.*

Stephanus de Zapolya, ... universis et singulis capitaneis et belliductoribus, necnon sollicitatoribus et levatoribus gentium ... salutem cum honore: *1497 Szapolyai oklt.* p.245.

sollicito, -are

Nisi ... observantini fratres fecerint seu fieri procuraverint et sollicitaverint: Erdélyi, *Register* p.40.

sollicito, -are

Adhibet sua sanctitas cum sua sponte, tum meo etiam hortatu ea remedia, quae potest: sollicitat pacem inter principes: 1524 BROD. *Epist.* p.98.

sollicito, -are

Dicit etiam se non esse sollicitatum neque instructum neque avisatum neque informatum: Erdélyi, *Register* p.101.

sollicito, -are

Cardinalem Volterranum ob suspicionem Siciliae ad defectionem sollicitatae et rerum novarum motus in custodiam . . . coniectum puto maiestatem vestram iam pridem intellexisse: 1523 BROD. *Epist.* p.72.

sollicito, -are

Fui ego hic per annum integrum et amplius dies et noctes sollicitando aliquod subsidium pro nepote

maiestatis vestrae: 1523 BROD. *Epist.* p.73.

[Monostori] 2015.2.16.

sollicitudo, -inis f.

Quia pro sollicitudine receptionis pecuniarum per nos in mediam (*sic ed.*) vestri venire debemus: 1463 Zimmermann, *Urkb.* VI p.151; *Df* 244 862.

sollicitudo, -inis f.

Quod vestre potissimum sanctitatis prudentia, ingenio, sollicitudine, auctoritate facile effici posse existimo: 1525 Theiner, *Vet.Mon.* II p.655.

sollicitudo, -inis f.

Actum non solum per me et collegam meum ...
, sed etiam per oratorem ... principis Ferdinan-
di diligentissime atque acerrime toto isto tempore
maximo labore et diuturna ac nocturna sollicitu-
dine ac discursatione: 1523 BROD. *Epist.* p.73–74.

sollicitudo, -inis f.

Tuum erit, ne sollicitudini meę ... desis: 1516
TAUR. *Epist.* 2 (p.174).

solum, -i n.

Satius est enim vobis in alieno solo, quam in vestro de summa rerum cum hostibus dimicare:
1521 Katona, Hist.crit. XIX p.252.

solum, -i n.

Que minime acta fuisse arbitramur, si hec gens Hungarica natalis soli dulcedine allecta non de exteris nacionibus, sed de gente sua quempiam regem idoneum pro se elegisset: *1505 Tudománytár* 1839/VI p.66.

solum, -i n.

Satius est enim vobis in alieno solo, quam in vestro de summa rerum cum hostibus dimicare:
1521 Katona, Hist.crit. XIX p.252.

solum *adv.*

Quas (*sc. imagines B. Margareta*) summo venerabatur affectu ita, ut non solum vigilans, verum etiam et dormiens cum vivifice crucis signo circa se semper devotissime conservaret: *Vita Marg.* p.19.

solum *adv.*

Provideatis solum modo ad facta nostra, modicum eorum querelas curetis: Horváth–Neumann–Pálosfalvi–C
Tóth, *Levelesláda*

[Szovák] 2015.2.16.

solummodo *adv.*

Ut solummodo hortus dicti monasterii oppidi Kermend in summa florenorum decem plus modo valeret: Erdélyi, *Register* p.53.

[Hegy] 2015.2.16.

solummodo *adv.*

Testis interrogatus respondit se scire ... quod aliquando solummodo tres, interdum vero duo fuissent in dicto monasterio fratres ordinis Sancti Augustini: Erdélyi, *Register* p.105.

solus, -a, -um

Quam *defensionem* nos cum ... nepote nostro soli assidue sustinemus: 1523 BROD. *Epist.* p.78.

solus, -a, -um

Nunc rege etiam patruo et vicino, in quo solo post Deum et sacrosanctam sedem spem ponebat, in hanc pacem concedente: 1525 BROD. *Epist.* p.115.

solus, -a, -um

Nunquam enim singularis vel sola extra dormitorium nisi ratione compassionis et quietis sororum se comitantium esse volebat (*sc. S.Margareta*): *Vita Marg.* p.19.

solus, -a, -um

Non enim dubito vestrarum maiestatum auctoritatem, qui soli cum vestris subditis sustinetis pondus diei et aestus, multum potuisse illos monere et plus quam omnium reliquorum principum auctoritatem: 1525 BROD. *Epist.* p.118.

solus, -a, -um

Codre, tuum serva hospitium, quo Codrior alter
orbe vago non est; omnia solus habes: 1514 TAUR.
Epist. 1 (p.129).

solutio, -onis f.

Quod prefati pauperes fratres ... neque advocatum, neque sollicitatorem ... allegare sive scribere, aut eorum causam agere velit, reperire etiam magna et plusquam idonea mercede et solutione promissa et effectualiter, etiam antequam aliquid laboraverint sive scripserint: Erdélyi, *Register* p.41.

solutio, -onis f.

Postulamus a te, operam facere velis, quo litterae ipsius episcopatus Plocensis expedire permittatur iuxta praedecessorum ipsius solutionem: 1523
BROD. *Epist.* p.78.

solutio, -onis f.

Post hoc ... dominus Wylhelmus aut sui heredes ob non solutionem dictorum florenorum ac dampnorum obinde contractos et perceptos (*sic ed., recte forsitan: contractorum et perceptorum*) ... habeant vigorem nostros homines arestandi: 1385 Süttő, *Anjou* II p.264; *CD Hung. X/8 p.177; DF 290646.*

solutio, -onis f.

Dictas etiam vineas a solutionibus vinorum nostrorum ... duximus eximendas: *1507 Szapolyai oklt.* p.288.

solutor, -oris *m.* (salvato)

Super quam (*sc. terram*) conditionarii nostri, videlicet salvatores trium ponderum residebant:
1290/1405 Reg.duc. p.154.

somnolentia, -ae f.

Oportunitatem malis prebet, hominem errare facit, fecundiam tollit, pigriciam et sompnolentiam inducit: *Serm. Quinqu.* 11 (p.43).

sono, -are

Quatenus ... litteras nostras preceptorias ... iudicibus nobilium ... pro parte magnifici Francisci, ... cubiculariorum nostrorum regalium magistri ... sonantes ... per vestrum testimonium idoneum ... exhiberi et presentanti (*sic, recte: presentari*) faciatis: 1512–1516 Horváth, *Pótlások* p.178.

sono, -are

Que (*sc. B.Margareta*) ... paucis contenta verbis
... vocabula etiam iactantiam vel vanitatem sonantia omnino respuebat: *Vita Marg.* p.19.

sorbellus, -i f.

Meta ... per cacumen ipsius montis transeundo parvum perveniret ad quandam arborem sorbelli vulgariter 'berekenyefa' dictam: 1361 Keglevich, *Garamsztb.* p.128.

sordes, -is f.

Scit ... maiestas vestra inopiam ac sordes cum magnorum principum legatione non bene convenire: 1524 BROD. *Epist.* p.95.

sordes, -is f.

Ideo competit baptismo, in quo mundantur sordes spirituales: *Serm. Qinqu. 27* (p.71).

sordesco, -ere

Iidem ... sint et fuerint excommunicatione aggravati, reaggravati et interdicti sententiis atque penis irretiti, quas hucusque, nulli dubium, sustinent animis prorsus induratis in eisdem hodie sordescentes et in claustra fidelium lupi rapaces commorantes¹⁴²² *Mon.episc.Zagr.* VI p.68.

soror, -is f.

Que (*sc. B.Margareta*) cum esset annorum vix quinque, conperiens aliquas ex sororibus indutas ciliciis incedere rogavit magistram suam, religiosam matronam nobilem, quam matrem semper vocabat: *Vita Marg.* p.18.

soror, -iss f.

Nam (*sc. B.Margareta*) extra conventum, nisi ratione matris vel sororum suarum, ducissarum presentium in claustro vix coacta et hoc raro comedebat: *Vita Marg.* p.19.

soror, -oris *f.*

Sancte recordationis virginis Margarete, sororis ordinis fratrum predicatorum in Regno Ungarie vitam et preclara merita a nobis visa magis, quam audita ad memoriam revocamus: *Vita Marg.* p.17.

soror, -oris *f.*

Nunquam enim singularis vel sola extra dormitorium nisi ratione compassionis et quietis sororum se comitantium esse volebat (*sc. S.Margareta*): *Vita Marg.* p.19.

soror, -oris f.

Testis interrogatus respondit se audivisse ab hospita sua, ut quidam cum uno fratre ... in cella eiusdem fratris quandam feminam, fictam sororem spiritualem reperisset in lecto cum fratre: Erdélyi, *Register* p.95.

sors, -tis f.

Item feria secunda ... Emerico mercenario de Sar in sortem salarii sui d<enarii> 35: 1520 Nógrádi, *Kanizsai* I,30 14).

sors, -tis f.

Quod scilicet nos in sortem perpetue emptio-
nis predictorum castrorum ... eandem perti-
nentium ... domino Georgio marchioni viginti
septem milia florenorum Hungaricalium ... sol-
veremus: *1515 Szapolyai oklt.* p.367.

sorssortis f.

Et sic dividentes cumulum illum furfurum ad numerum personarum, pecunias impositas ad sortem luçantur: Erdélyi, *Register* p.134.

sortilegium, -ii *n.*

Sortilegiis et incantationibus et divinationibus ita infecti et deturpati et corrupti sunt (*sc. Turci*), ut ... : GEORG. HUNG. *Tract.* p.352.

sortior, -iri

Nulla divisio facta est (*sc. adhuc*) propter debita ecclesie, illis solitis (*sic, recte forsan: sortitis*) quit-
quid supererit, tunc primo dividetur: *Pozsonyi vi-
szály* p.263.

sortior,-iri -itus sum 'reperire' : *vim vigoremque
assequi* — *érvényt nyer v. szerez*
ut universe et quelibet cause cum universis et sin-
gulis litteris exinde emanatis in ipso arbitrio seda-
to suas sortirentur pristinas vires et robores: 1413
Zsigm.oklt. IV,228.

sospes, -itis

Quam (*sc. vestram sanctitatem*) Deus felicissimam et sospitem conservet: 1524 BROD. *Epist.* p.104.

sotulare, -i s n.

Item feria secunda ... stabulariis 2 (p.et tribus puellis sotualria et domine parve fecit disponere unum sotularem, et solvi d<enarios] 57: 1521 Nógrádi, *Kanizsai* III,866 (p.104).

sotulare, -i s n.

Item feria quarta ... pro sotularia (sic ed.) domini magnifici Mathie suttori dedi d<enarios] 10: 1521 Nógrádi, *Kanizsai* IV,747 (p.144).

sotulare, -is n.

Item feria tertia post Gothardi dedi Mathie sut-
tori de Sar propter sotularia tria magnifici domi-
ni d<enarii> 30: 1520 Nógrádi, *Kanizsai* II,129
(p.21).

sotulare v. sotularium ?

Tunc fecit disponere (*sc. Blasius Nagy*) domino magnifico sotularia duo et puellis quatuor et parve domine unum et stabulariis: 1521 Nógrádi, *Kanizsai* III,383 (p.79).

sotularis, -i s f.

Item eodem die Blasio Nagy pro dispositione sotularium puellarum dedi d<enarios> 80: 1520 Nógrádi, *Kanizsai* II,170 23).

sotularis, -is f.

Item eodem die uxori allodiatoris de Elboe ad comparandas sibi sotulares dedi d<enarios> 10: 1520 Nógrádi, *Kanizsai* II,174 (p.23).

sotularis, -is m.

Item eodem die Ambrosio Rach unum sotularem
emi d<enariis> 12: 1521 Nógrádi, *Kanizsai* III,690
96).

spargare

Quales rumores de hostili apparatu ... cottidie
sparguntur: *1505 Szapolyai oklt.* p.275.

spargo, -ere

Quod cum in obscuro carcere volutatus esset in testis con fractis cum recentibus wulneribus et iaceret ligno constrictus, lux immensa per carcerem spargitur et trabe dissoluta testarum asperitas in florum suavitatem mutatur et sic ambulans super flores psallebat: *Serm. Quinqu.* 36 (p.86).

sparsus, -a, -um

Qui nos certificarunt falso huiusmodi rumores in
eos sparsos extitisse: *1506 Szapolyai oklt.* p.285.

[Szebelédi] 2015.2.16.

spasmus, -i m.

Quin etiam singula membra propriae infestant
egritudines: caput cephalea, ... spasmus in fa-
cie: BONF. *Symp.* III,442.

spatiosus, -a, -um

Et ipsum / maiestate Iovem, spatioso pectore Martem / aequat: IAN. PANN. *Paneg.* 3,1,273-275.

spatium, -i n.

Quam (*sc. fidem*) nec vetustas temporis antiquata debilitat, nec annorum spatia fastidiata constringunt: 1461 Zimmermann, *Urkb.* VI p.99.

spatium, -i n.

Idem comes ... talem ... modum ... suam conferendi eleemosynam postulavit, ut ... trium terminorum spacio quolibet elapso, scilicet die S[ancti] Michaelis, inter Carnisprivium et Nativitatem Domini, et in Parasceve uniformem numerum cuilibet tempori conservando centum viginti cubulos vini boni successive dare teneretur: *1248 /XVIII CD Hung. IV/2 p.23.*

spatium, -ii n.

Quia veritas ita stabilis est, et nos adhareamus Veritati, ut cum ea simus eterni faciente Spiritu magno revelatore latencium et consolatore lugencium, qui cum Patre et Filio regnat sine spacio: *Serm. Quinqu. 17* (p.55).

specialis, -e

Quare omnibus melioribus modo, via, iure, forma et causa, quibus melius et efficacius ... ordinavit eundem magistrum ... nunc in Romana curia residentem suos veros, legitimos ... nuncios speciales et generales: Erdélyi, *Register* p.42.

specialis, -e

Quod (*sc. regnum*) per insultus Lithvanorum, fidei orthodoxe inimicorum et nostre maiestatis emulorum specialium creberimos ... plerumque turbabatur: 1385 Süttő, *Anjou* II p.265.

specialis, -e

Ut universas possessiones suas, servos et ancillas ac alia bona sua, cuicumque vellet de generatione sua vel monasterio suo vivens donare et in extremis legare, sibi de speciali gratia liberam concederemus facultatem: *1278/1282 Erd.Múz.* 1992 p.82.

specialis, -e

Quum ad quadragesimam plurimi requiruntur sermones, utpote pro diebus singulis continuando, ideo speciali volumine de illis acturus hic pertranseo: Szilády, *Temesvári* p.54.

specialitas, -atis f.

Propter specialitatem gaudii nuntiati: *1284 Reg.duc.*
p.137.

specialitas, -atis f.

Ut fidelia obsequiorum merita ... gratiosa ...
et affluenti regiae liberalitatis munificentia prae-
mianda arbitretur (*sc. rex*) sitque illis gratiosa
quadam specialitate liberalior ad gratiam, quos
sincera fidei devotio prae ceteris reddit clariores:
1461 Zimmermann, Urkb. VI p.99.

specialitas, -atis f.

Quod specialitas generalitati non deroget: Erdélyi, *Register* p.42.

specialiter *adv.*

Michael Withesius decretorum doctor ... domino Leone divina providentia papa decimo specialiter deputato. Salutem in Domino: Erdélyi, *Register* p.29.

[Hegy] 2015.2.16.

specialiter *adv.*

Discretum virum, magistrum Iohannem, archidiaconum de Wng, canonicum Waradiensem et vicecomitem capelle nostre, hominem nostrum de curia nostra specialiter duximus transmittendum: 1385 Süttő, *Anjou* II p.264.

species, -ei f.

Quod ignis excellit alia elementa in tribus, scilicet in specie, quia clarus est, cum omnia alia secundum se fiunt obscura: *Serm. Quinqu. 7* (p.36).

species, -ei f.

Quod ipse ... pro sublevandis suis necessitatibus ipsum ad presens permaxime urgentibus quandam curiam suam ... magistro Iohanni ... pro trecentis florenis auri in specie ... plene habitis ... vendidit: 1363 Mészáros, *Visegrád* p.131.

species, -ei f.

Ubi idem Draag ... habitis mutuis congressibus
Deo sibi suffragante vexillum eorundem Lithva-
norum cum quodam eorum capitaneo nostre spe-
cietenus apportare et presentare curavit maiestati:
it1385 Süttő, *Anjou* II p.265.

species, -ei f.

Ubi idem ... superatis ipsis Lithvanis in faciem eiusdem pro augmento honoris nostri gravia vulnera cunctis speciem eius intue<n>tibus, nota a dictis Lithvanis in se recipere minime formidavit:
1385 Süttő, Anjou II p.265.

species, -ei f.

Prefiguratio sacrificii corporalis insensibiliter oblati in altari sub specie panis et vini, erat sacrificium rerum insensibilium, scilicet frugum panis et vini: *Serm. Quinqu.* 24 (p.66).

species, -ei f.

Ego vidi his temporibus ... hominem in Christo mihi conscientiose revelantem, quod persepe Christum dominum videre soleret in sacramento in specie crucifixi vel pietatis: Szilády, *Temesvári* p.6.

specificatio, -onis f.

Nos ... sub modificationibus et specificationibus praemissis ... praedictas indulgentias ... confirmamus: 1456 Schmitth, *Ep.Agr.* II p.73.

specificatus, -a, -um

Simul cum cunctis earundem utilitatibus et pertinentiis quibuslibet litteris in eisdem specificatis et expressis annotato Bartholomeo Pathochy ac Nicolao et Iohanni: 1491 SZAPOLYAI OKLT. p.194.

specifico, -are

Quae si rectificata debito modo extitissent, uti regiae maiestatis nomine caesareae specificabantur et sicuti in litteris treugarum compromissio continebat: 1496 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.40.

specifico, -are

Per regnum Moldaviae, quod ... in primis quoque litteris pacis seu treugarum commemoratum specificatumque est: 1496 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.46.

specifico, -are

In quibus (*sc. litteris*) inter cetera scribitis specificando vestros indignos successos (*sic*): 1423 *Pozsonyi vizsály* p.252.

specifico, -are

quae si rectificata debito modo extitissent, uti regiae maiestatis nomine caesareae specificabantur et sicuti in litteris treugarum compromissio continebat: 1496 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.40.

specifico, -are

per regnum Moldaviae, quod ... in primis quoque litteris pacis seu treugarum commemoratum specificatumque est: 1496 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.46.

spectabilis, -e

Attendentes, quantis nobis viri spectabiles, ...
affines nostri carissimi astiterunt obsequiis, ...
eisdem ... statuimus de camera nostra regia sol-
vi debere florenos decem milia auri: *1385 Süttő,*
Anjou II p.271.

spectabilis, -e

Misimus ad te litterarum vice waywodae ad fidelem nostrum spectabilem et magnificum Ioan-nem comitem Scepusiensem, waywodam nostrum Transsylvaniensem exempla: 1524 BROD. *Epist.* p.87.

spectabilis, -e

Quod ... vir spectabilis, dominus Ladislaus, dux
Opulensis quasdam possessiones ... a nobis sibi
dari postulavit: 1365 Keglevich, *Garamsztb.* p.139.

spectabilis, -e

Quatenus intuitu servitii nostri amplioris maiestas vestra dignetur vestris in litteris preceptoriiis spectabili et magnifico domino Iohanni ... mandare, ut *etc.*: 1515 Horváth–Neumann–Pálosfalvi–C. Tóth, *Levelesláda* p.101.

spectabilis, -e

Onus et quodlibet gravamen spectabilis et magnifici domini Georgii de Zapolya prenotata: *1515 Szapolyai oklt.* p.372.

[Szebelédi] 2015.2.16.

spectabilis, -e

Reliquos ... quinquaginta florenos communitas ipsa ad petitiones spectabilis et magnifici domini, Ioannis de Zapolija, comitis perpetui Scepusiensis, waywode Transsilvanensis et Siculorum comitis ipsis fratribus pie remisit et annuit atque relaxavit: 1511/1521 Entz, *Kolozsvár* p.150–151; *Df* 277780.

spectaculum, -i n.

Una ... dierum diluculo post ortum solis contra aulam regis propter frigus ad solem cum pluribus aliis ... hominibus et pauperibus sedendo ad spectaculum curie et principum ... transacta hora iam sexta incaute remansimus: GEORG. HUNG. *Tract.* p.386.

spectatus, -a, -um

Magnifico ac spectatissimo domino Ioachimo Vadiano, inclyti Viennensis studii et rectori et lectori dignissimo, domino optimo: 1516 TAUR. *Epist.* 2 (p.175).

specto, -are

Quomodo decanatus ... a temporibus perpetuis de iure ac de facto ad decanatum Bistriensem spectabat ac obedientiam temporibus elapsis faciebat: 1453 Zimmermann, *Urkb.* V p.422.

specto, -are

Ad eandem spectantium nonnullas differentias et
controversiarum materias ortas esse et suscitatas:
1515 Szapolyai oklt. p.367.

[Szebelédi] 2015.2.16.

specto, -are

Matres familias maritis praesentibus misereque spectare coactis ad nefandissimam Venerem verberibus cogunt (*sc. Turci*): 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.248.

specto, -are

Matres familias maritis praesentibus misereque spectare coactis ad nefandissimam Venerem verberibus cogunt (sc. Turci): 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.248.

speculatio, -onis f.

Per quod intelligitur transcendencia speculacionis in sancto viro: *Serm. Quinqu. 3* (p.31.

speculatio, -onis f.

Per quod intelligitur transcendencia speculacionis in sancto viro: *Serm. Quinqu. 3* (p.31).

speculativus, -a, -um

Obtutus regii consideracio speculativa provide deliberacionis statera pensans merita singulorum illos precipue tenetur attollere favoris regii premio potiori, qui (etc.): *1350 TGy 1835/II p.92.*

speculor, -ari

Ipsis ceteris dicte sacrilege civitatis hominibus armatis similiter in muro et turribus eiusdem civitatis speculantibus et explorantibus: *1422 Mon.episc.Zagr.* VI p.69.

spelunca, -ae f.

Ut vix pauci cultores Dei in speluncis et cavernis
terre remanebunt: GEORG. HUNG. *Tract.* p.326.

spelunca, -ae f.

Licet paucissimi latitantes (*sc. electi temporis novissimi*) in cavernis et speluncis, exhibebunt tamen cultum dignissimum Deo vivo et vero: GEORG. HUNG. *Tract.* p.318.

spero, -are

Quod vel quam (*sc. ius vel proprietatem ipse*) in fundo seu curia ... quocumque titulo ex aliquibus pactis, condicionibus et compositionibus cum eodem Stephano litterato initis habere sperasset: 1364 Mészáros, *Visegrád* p.132.

spero, -are

Quod olim felicitatis memorie divi reges Hungarie
seu alii Christifideles Deo devoti in honorem Bea-
tissime Virginis Marie, sub cuius patrocinio et tu-
tela refoveri sperabant: Erdélyi, *Register* p.27.

spero, -are

Neque tamen adhuc desistemus, sed parum, ut dixi, spero: 1523 BROD. *Epist.* p.84.

spero, -are

Neque scimus, quid speremus aut quid desperemus: 1525 BROD. *Epist.* p.119.

[Monostori] 2015.2.16.

spero, -are

Et scit testis omnes fere oppidanos ... gratias agere Deo de huiusmodi provisione domini cardinalis Strigoniensis, unde maiorem ipsorum et succesorum suorum salutem sperant: Erdélyi, *Register* p.173.

spes, -ei f.

Spes vero est virtus, qua speramus premium vite
eterne iustorum meritis reddendum: PAUL. HUNG.
Penit. p.212.

spes, -ei f.

Deinceps de ulteriori victoria contra paganos sumenda omnem spem gerimus et habemus: 1443
Zimmermann, *Urkb.* V p.122.

spes, spei f.

Non video, quid adhuc sim consecutus, nisi nudas spes et promissiones, factum autem penitus nullum: 1523 BROD. *Epist.* p.74.

spes, spei f.

Nos ... , ut saepe sumus testati, his dissidentibus exigam admodum aut potius nullam publicae salutis et conservandae reipublicae Christianae spem habemus: 1523 BROAD. *Epist.* p.71.

sphaera, -ae f.

Quia spera ignis est super alia elementa: *Serm. Quinqu. 7* (p.36).

sphera, -ae f. (spera)

Ignis excellit alia elementa, ... in ordine, quia spera ignis est super alia elementa: *Serm. Quinqu.* 7 (p.36).

spicula, -ae f. (specula)

Videbatur Turcis, quod de celo ignea specula contra ipsos dirigerentur, quibus terga vertere cogebantur: Szilády, *Temesvári* p.75.

spina, -ae f.

Qui (*sc. fideles*) Christum filium Dei et verum filium hominis de Spiritu Sancto conceptum, de Maria virgine natum, ... spinis coronatum, ... obprobriis et iniuriis et blasphemis saciatum ... credunt: GEORG. HUNG. *Tract.* p.402-404.

spinola, -ae f.

Item Emerico de Varda fratri suo legavit ... pel-
vim argenteam unam cum fusorio et annulum au-
reum cum spinola: 1524 Bunyitay, *Gyulafehérvár*
p.31. = *Dl 89199*.

spinola, -ae f.

Item Emerico de Varda fratri suo legavit ... pel-
vim argenteam unam cum fusorio et annulum au-
reum cum spinola: 1524 Bunyitay, *Gyulafehérvár*
p.31; *DL 89199*.

spiritualis, -e

Ipse ... abbatissam in filiam adoptivam et spiritua-
tualem dictusque ... filius suus in sororem ...
recipientes (*sic*) ... voluit: 1400 *Veszpr.okl.* II
p.365.

spiritualis, -e

Ego vidi his temporibus ... hominem in Christo mihi conscientiose revelantem, quod persepe Christum dominum videre soleret ... et ore ad os loqui et ad quacunque interrogata secreta spiritualia respondere: Szilády, *Temesvári* p.6.

spiritualiter *adv.*

Qualia erant spiritualiter in hominibus illius temporis, de quibus dicit Psalmus (*Ps 81,5*): in tenebris ambulant: *Serm. Quinqu.* 11 (p.43).

spiritus, -us *m.*

Ne in ruinam et vastitatem extremam dictum monasterium deveniat, et quo prophético spiritu hoc sciat: Erdélyi, *Register* p.48.

[Hegyí] 2015.2.16.

spiritus, -us *m.*

At quinam isti sunt, qui tantum sibi vindicant?
Tam ingentes spiritus ducunt?: 1521 Katona, *Hist.crit.*
XIX p.254.

spiritus, -us *m.*

Ut ostenderet Dominus, quo spiritu adulta esset gubernanda (*sc. B.Margareta*): *Vita Marg.* p.17.

spiritus, -us *m.*

At quinam isti sunt, qui tantum sibi vindicant?
Tam ingentes spiritus ducunt?: 1521 Katona, *Hist.crit.*
XIX p.254.

spiro, -are

Ardorem desiderii antiquorum patrum Christi presenciam in carne suspirancium spirant ista verba, in quibus exprimitur causa meritoria de congruo, etsi non de condigno, que Filium Dei de sinu Patris traxit in terram: *Serm. Quinqu. 8* (p.38).

spiro, -are

Dum adhuc vivimus, dum spiramus, dum Pannoniam, licet laceram et semianimem in potestate tenemus: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.252.

spiro, -are

Dum adhuc vivimus, dum spiramus, dum Pannoniam, licet laceram et semianimem in potestate tenemus: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.252.

spiro, -are

Draco autem viridis, alatus, in adversum se similiter erexit, cauda nodosa circumflexaque, postremum pedem, quo unico innititur, circumflexus, aliis autem pedibus oreque patenti et lingua sua vibrante instans anhelitum sulphureum ignemque spirans leonem acerrime invasit: 1504 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.356.

spissus, -a, -um

Quae (*sc. arx*) spisso undisoni fundata in littore
ponti / invictis tutam propugnat moenibus ur-
bem: IAN.PANN. *Paneg.* 3,2,202–203.

splendidus, -a, -um

Illi per assiduas caedes suorum civium numerum diminuebant, tu, si quos inter praeliandum ex tuis amiseris, eos omnes splendidissimo martyrio auctoratos caelesti civitati donabis: *1521 Katona, Hist.crit. XIX p.260.*

splendidus, -a, -um

Iure vocatus est gloriosum lumen omnium ecclesiarum sole splendidus: *Serm. Qinqu. 37* (p.88).

splendidus, -a, -um

Illi per assiduas caedes suorum civium numerum diminuebant, tu, si quos inter praeliandum ex tuis amiseris, eos omnes splendidissimo martyrio auctoratos caelesti civitati donabis: *1521 Katona, Hist.crit. XIX p.260.*

splendidus, -a, -um

Dignetur ... praefatum dominum Strigonien-
sem ... in splendidissimum Sanctae Romanae
Ecclesiae senatum adscribere: 1525 Theiner, *Mon.Slav.*
I p.589.

splendor, -oris *m.*

Qua in re perficienda adiuti sumus egregie opera
... domini Strigoniensis ad omnia mandata ve-
strae sanctitatis implenda et ad omnia, quae ad
splendorem ac decus vestrae sanctitatis pertine-
re videntur, facienda proclivissimi: 1524 BROD.
Epist. p.103.

spoliatio, -onis *m.*

Nobis tamen ita videtur, quod huiusmodi latrones
et spoliationes sint cum voluntate et scitu Nicolai
de Peren: 1483 SZAPOLYAI OKLT. p.161.

[Szebelédi] 2015.2.16.

spolio, -are

Quatenus succurreratis (*sic, recte: succurreretis*) nobis auxilio et consilio, ne pauperes denuo spoliarentur: Zimmermann, *Urkb.* VI p.389; *cf. DF 245 327.*

spolio, -are

Ob quam dicti prior et fratres suo antiquo monasterio spoliari deberent: Erdélyi, *Register* p.10.

spolio, -are

Rogamus ... te, ut ... habeas commendatam causam nostram ducatus Barenensis, cuius possessione licet indicta causa spoliati fuerimus, ad quam legitime successeramus: 1525 BROD. *Epist.* p.116.

spolio, -are

Quam si quisque fratre germano filiove se spoliatum cerneret: 1515 Theiner, *Mon.Slav.* I p.560.

spolium, -i n.

In quibus ante spolium predictum dicti prior et fratres reperiuntur: Erdélyi, *Register* p.30.

[Hegy] 2015.2.16.

spolium, -ii n.

Qui illas partes diversis vexarent spoliis: *1492 Szapolyai oklt.* p.205.

[Szebelédi] 2015.2.16.

sponda, -ae f.

Omnia solus habes: spondam lectosque, cubi-
le, scriniola et mensas, omnia solus habes: 1514
TAUR. *Epist.* 1 (p.129).

spondeo, -ere

Que (*sc. litterae*) in suo roboris firmitate (*sic*) debeant permanere, sic quoque promittimus et spondemus nos ambe regine sub virtute et honore nostre regie maiestatis: 1385 Süttő, *Anjou* II p.246.

spongia, -ae f.

Vacuum autem erat ut spongia et ventosa: *Serm. Quinqu.*
3 (p.30.

spongia, -ae f.

Vacuum autem trahit ut spongia: *Serm. Quinqu.*
16 (p.52).

spongius, -a, -um f.

Vacuum autem erat ut spongia et ventosa: *Serm. Quinqu. 3* (p.30).

sponsa, -ae f.

Qui cum ipsa illustrissima domina, sponsa nostra ad alterum mensem proxime affuturum omnino hic in hoc regno constituentur: 1502 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.324.

sponsalius, -a, -um

Cum personae ecclesiasticae et bona sponsalio titulo ipsis sint adscripta: *1417 CD Hung. X/5 p.763.*

sponsio, -onis f.

omnes litterae vel sponsiones, quibus se ipsi captivi ad aliquid obligassent omnesque summae pecuniarum ... ab eisdem ab utraque parte debent relaxari: 1498 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.169.

sponsio, -onis f.

Omnes litterae vel sponsiones, quibus se ipsi captivi ad aliquid obligassent omnesque summae pecuniarum ... ab eisdem ab utraque parte debent relaxari: 1498 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.169.

sponsus, -i m.

Que (*sc. puella*) cum superasset ignem, picem et resinam, fervens oleum, gladium in ore eius mergi fecerunt et migravit ad agnum, sponsum, dominum Iesum Christum: *Serm. Quinqu. 5* (p.35).

sponte

Pontifex cum sua sponte, tum mea etiam exhortatione et precibus permotus dat omnem operam pro pace vel saltem treugis inter principes Christianos faciendis: 1523 BROAD. *Epist.* p.83.

sponte *adv.*

Ut nisi provisum extitisset de aliis vite melioris religionis, hactenus forte etiam edificia et presertim ambitus sponte corruissent: Erdélyi, *Register* p.79.

sporta, -ae f.

(Decimas) non cum pottinis seu sportis immoderatis (colligi velit): 1414 *Zsigm. oklt.* IV,2273.

sporta, -ae f.

1484 Dreska 756; III; 0.

[Szovák] 2015.2.16.

spumeus, -a, -um

Spumeus argutis manabat nimbus habenis: IAN.
PANN. *Paneg.* 3,2,73.

[Szovák] 2015.2.16.

spurcus, -a, -um

Quibus nullum genus hominum est spurcius,
nullum obscaenius: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX
p.247.

spurcus, -a, -um

Quin vobis pro fide Christi castra moventibus reliqui Christiani potentatus tandem resipiscant ac malint publico bono salutique consulere, quam per extremas demum aerumnas spurcissimis barbaris esse ludibrio sempiterno: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.255.

spurcus, -a, -um

Quibus nullum genus hominum est spurcius,
nullum obscaenius: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX
p.247.

spurcus, -a, -um

Quin vobis pro fide Christi castra moventibus reliqui Christiani potentatus tandem resipiscant ac malint publico bono salutique consulere, quam per extremas demum aerumnas spurcissimis barbaris esse ludibrio sempiterno: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.255.

squallo, -ere

Hoc tamen clam te esse nolo, plura menda, quibus interpres obsitus squallebat, a me ... deterasa esse: 1522 ADR.WOLPH. 297.

squalor, -oris *m.* (scalor)

Que (*sc. B.Margareta*) ... vestes habitus sui, si de panno notabiliter precioso supra alias coevas suas fuissent, erubescibat portare et, si quando cogebatur ob reverentiam parentum, scalaribus coquinae, ablutionibus ollarum et ceterorum vasorum pulveribusque scopatorum denigrare festinabat: *Vita Marg.* p.18.

stabilimentum, -i n.

misit nos ad ... regem Poloniae ad tractandum, disponendum, firmandum, roborandum cum sua maiestate ... quae ad conservationem, continuationem, stabilimentum et robur mutuae amicitiae, bonae fraternitatis et perpetuae pacis inter ipsas ambas maiestates ... facere viderentur et possent: 1498 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.164.

stabilimentum, -i n.

Que mihi videntur ad auctoritatem et decus stabilimentumque Sedis Apostolice pertinere: 1525
Theiner, *Mon.Slav.* I p.588.

stabilimentum, -i n.

Misit nos ad ... regem Poloniae ad tractandum, disponendum, firmandum, roborandum cum sua maiestate ... quae ad conservationem, continuationem, stabilimentum et robur mutuae amicitiae, bonae fraternitatis et perpetuae pacis inter ipsas ambas maiestates ... facere viderentur et possent: 1498 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.164.

stabilis, -e

Lis est inter fratres ... conventus Chasmensis et ... Simonem episcopum ... super hereditate quadam ac bonis stabilibus: 1525 Theiner, *Mon.Slav.* I p.587.

stabilitas, -atis *f.*

Dat stabilitatem perseverantibus: *Serm. Quinqu. 5*
(p.34).

stabularis, -e

Thus, ut repelleretur ex fumo suavi fetor loci stabularis: *Serm. Quinqu. 25* (p.68).

stabularius, -i m.

Item eodem die stabulario magnifici domini,
Georgio pro novis calceis d<enarii> 12: 1521 Nó-
grádi, *Kanizsai* II,679 (p.49).

stabularius, -i m.

Item Vitali stabulario, Dominico puero, Georgio stabulario, Martino coco pro subsolatione calciorum ipsorum dedi d<enarios] 15: 1521 Nógrádi, *Kanizsai* III,322 (p.75).

stabulo, -are

Humilitatem eorum manifestat ingressio in domum, in illud scilicet vile diversorium, ubi virgo peperit filium suum primogenitum, ubi infinita maiestas membris contraccioribus stabulabat in medio duorum animalium, secundum Augustinum (*sc. ubi?*): *Serm. Quinqu.* 25 (p.68).

stagneus, -a, -um

Eadem ... persona ... providit conventum in argenteriiis clenodiis, necnon stagneis vasculis atque cum certa pecunia: *1520 M.Sion* 1867 p.663.

stallum, -i n.

Inter stalla et choros maioris ecclesie: *1510 Szapolyai oklt.* p.304.

[Szebelédi] 2015.2.16.

stamen, -inis *n.*

Lego ... VI stamina panni grisei fratribus in
Schynk: 1463 Zimmermann, *Urkb.* VI p.149.

stamen, -inis *n.*

Quod sales LXIII et stamina ac II libram piperis
restituētis pauperibus iobagionibus nostris: 1450
Neumann, *Korlátköviek* p.174.

stanneus, -a, -um

Ex ... epigrammate, quod nudius quartus, cum totus in fermento essem, edideram, cantari siquidem stannei usum mihi inhibuit, poteris ad unguem usque cognoscere: 1514 TAUR. *Epist.* 1 (p.129).

stannum, -i n.

Ut ipsi ... bonorum nostrorum mineras auri ...
stanni et aliorum quorumcunque metallorum re-
perire et invenire poterint: *1497 Szapolyai oklt.*
p.243.

starium, -i n.

Item de singulis baculis cere singuli denarii, et de singulis stariis salis ac singulis peciis ferri seccati ... singuli obuli (*solvi debent*): 1343 Mon.civ.Zagr. I p.160.

statim *adv.*

Tamen quamprimum cum eisdem concordare posset, statim vellet accipere sacramentum Eucharistie: Erdélyi, *Register* p.106.

statim *adv.*

Ubi cum ... domino legato praesente etiam domino Strigoniense (*sic*) fuero, statim ad vestram sanctitatem advolabo: 1524 BROD. *Epist.* p.103.

statim

Ad statim: 1465 Wenzel, *Dóczyak* p.5.

[Szovák] 2015.2.16.

statio, -onis *f.*

Sive repentino cupiam prorumper motu, / seu potius vigili portas statione tueri: IAN. PANN. *Paneg.* 3,2,245–246.

statuo, -ere

Dum eundem ... iidem regius et ipsius conventus homines in dominium alterius possessionis ... introducere et eandem sibi statuere voluissent: 1379 Keglevich, *Garamsztb.* p.202.

status, -us *m.*

Quod discretus vir, Anthonius pellificis (*sic*) de Braschofia ... coram nobis ... se ... laudabiliter rexit ... semper in bono statu et fama perseverando: 1460/XV Zimmermann, *Urkb.* VI p.87.

status, -us *m.*

Ego nihil potuissem audire, quod me inter tot metus magis recreare potuisset et quod existimassem ad praesentem rerum nostrarum statum esse magis accomodatum: 1523 BROD. *Epist.* p.73.

status, -us *m.*

Ego ... mutabilitatem mundani status animo revolvens praesentibus et futuris publice significo ... universis, quod *etc.*: 1463 Zimmermann, *Urbk.* VI p.149.

status, -us m.

Quo etiam sit nunc in statu? (*sc. negotium unionis Bohemicae*): 1524 BROD. *Epist.* p.101.

status, -us *m.*

Iuris est occupata indebite ad statum debitum revocare: *1355 Veszpr.okl.* II p.268.

status, -us *m.*

Credo ego ... maiestatem ... multum in hoc posse, modo sua maiestas ad eum mitteret, quod nunc potissimum rebus eius ad hunc statum deductis quamprimum faciendum videretur: 1524
BROD. *Epist.* p.98.

status, -us *m.*

Quantum ad statum meum tantum valeo in ecclesia, sicut vos in statu vestro: *1425 Pozsonyi vizály*
p.263.

status, -us *m.*

Negotium ducatus accepi iam esse in eo statu,
ut non sit pro hac magnopere laborandum: 1525
BROD. *Epist.* p.118.

status, -us *m.*

Dicens, quod si aliud in communi agi contingat, hoc sibi obesse et preiudicare non possit, quando totum ius suum indebitum (*sic ed., recte: in debitum*) statum possit et valeat reducere modo et ordine, quibus foret opportunum: 1340 Diaconescu, *Documente* p.29.

statutio, -onis f.

Tunc ... Dominicus ... a statutione dicte possessionis ... ipsi Iacobo ... facienda prohibuisset: 1379 Keglevich, *Garamsztb.* p.202.

statutio, -onis f.

Licet nos putantes fore comodius pro civitatibus nostris de Bors et Cheturtukhel et utilius unum villicum sive iudicem pro ambabus ipsis civitatibus ordinassemus per eosdem eligendum, tamen quia tandem percepimus . . . propter ipsius unius iudicis sive villici statutionem et perfectionem ipsas binas civitates nostras pati non modicam oppressionem *etc.*: 1339qper1378 Keglevich, Gara-

msztb. p.193.

[Szovák] 2015.2.16.

statutionalis, -e

Litteras vestre excellentie statutionales et introductionales pro magistris Iohanne et Ladislao ... sumpmo recepimus cum honore: 1364/1382 Keglevich, *Garamsztb.* p.137.

statutoria, -ae *f.*

Tertiam vero conventus ecclesie de Iazow statutoriam nostrum iudicarium produxit in conspectum: 1491 SZAPOLYAI OKLT. p.193.

[Szebelédi] 2015.2.16.

statutorius, -a, -um

Vestra noverit serenitas litteras vestre excellentie nobis directas statutorias cum secreto sigillo vestro consignatas nos honore ... recepisse: 1386 Keglevich, *Garamsztb.* p.221.

statutum, -i n.

Quod nos ... parentelam et matrimonium inter ... dominam Hedwigim et ... ducem plene ... perficere volumus ipsosque in thoro nuptiali corporaliter componere et cohabitare permittemus ... secundum statuta et consuetudines ... legalis matrimonii ac sacramenti matrimonialis: 1385 Süttő, *Anjou* II p.246.

statutum, -i n.

Ut ... statuti huius robur processu temporis per aliquam partem non possit infirmari: *1248/XVIII CD Hung.* IV/2 p.24.

[Szovák] 2015.2.16.

stella, -ae f.

Que (*sc. civitas*) super omnes in sua fidelitate lu-
cet sicut luna super stellas: 1387 Süttő, *Anjou II*
p.444; *CD Hung.* X/1 p.393–394.

stellifer, -a, -um

Tui milites praeter innumeras gazas ab optimo postliminii iure recuperatas in sideream illam stelliferamque coloniam commigrabunt: 1521 Kato, *Hist.crit.* XIX p.260.

stellifer, -a, -um

Tui milites praeter innumeras gazas ab optimo postliminii iure recuperatas in sideream illam stelliferamque coloniam commigrabunt: 1521 Kato, *Hist.crit.* XIX p.260.

stelliphera, -ae f.

Quia post septem vagas, quae subiectae sunt, octava stelliphera sphaera proprio nomine caelum nominatur: BONF. *Symp.* III,239.

stemma, -atis *n.*

Ex quodam prisco quondamque illustri stemmate
familia comitum ... emanaverit: 1515 Theiner,
Mon.Slav. I p.560.

stemma, -tis *n.*

te et ... germanos tuos uterinos ... quamvis alioquin ex nobili prosapia et antiquo, neque insignibus carente stemmate speciali gratia ... de novo nobilitandos ... duximus: 1525 Katona, *Hist.crit.* XIX p.563.

stemma, -tis *n.*

Te et ... germanos tuos uterinos ... quamvis alioquin ex nobili prosapia et antiquo, neque insignibus carente stemmate speciali gratia ... de novo nobilitandos ... duximus: 1525 Katona, *Hist.crit.* XIX p.563.

stercor, -oris *m.*

Demon evellat oculos tuos et stercoribus impleat
loca eorum: Szilády, *Temesvári* p.32.

stercus, -oris *n.*

Ut possint (*sc. iusti*) esse in derisum et in despectum et in obprobrium omnibus, quasi iam non cum vivis, sed cum mortuis deputati, despecti et deiecti, quasi lutum et stercus execrati: GEORG. HUNG. *Tract.* p.340.

stercus, -oris n.

Exemplum Diogenis (*ubi?*) de porco, qui libencius wult esse in ceno, quam in pura aqua et constabili de bruco, quem si sepelias in rosis, interiit, si in stercore, revivescit: *Serm. Quinqu.* 17 (p.54).

sterilis, -e

Sublimitatem (*codd. P3, P: Ad sublimitatem*) scientie huius religionis (*sc. christianitatis*) intelligendam nullum convenientioris similitudinis modum invenio quam, sicut de paradiso exeuntes quatuor flumina totum mundum irrigarunt, sic nimirum quatuor evangeliorum scientia et doctrina ... universam humanam naturam diu aridam et sterilem salutis fetu fecundavit: GEORG.

HUNG. *Tract.* p.400.

[Bujdosó] 2015.2.16.

sterilis, -e

Quod si idem Stephanus ... absque heredum masculini sexus ... solacio viam universe carnis ingrederetur et dominam consortem suam infecundam sterilemque post se relinqueret: *1519 SzSzB Szle* 2006 p.351.

sterilis, -e

Quod si idem Stephanus ... absque heredum masculini sexus ... solacio viam universe carnis ingrederetur et dominam consortem suam infecundam sterilemque post se relinqueret ... : *1519 SzSzB Szle 2006 p.351.*

sterilitas, -atis f.

Ubi pietas, qua in parentes utimur, si vigente virginea sterilitate hoc sanctum nomen aboleretur:
BONF., *Symp.* III,606.

stillicidium, -i n.

Ex speciali ardenti zelo devotionis stillicidia gratiae nostrae ... convenit uberius nos fundere:
1412 Katona, *Hist.crit.* XII p.122.

stillicidium, -ii n.

Ex speciali ardenti zelo devotionis stillicidia gratiae nostrae ... convenit uberius nos fundere:
1412 Katona, *Hist.crit.* XII p.122.

stilus, -i m.

Quum nos ... hominem nostrum, videlicet magistrum Benedictum de Zenth-Maria, stili nostri notarium una cum magistris Nicolao de Galsa, minoris cancellariae regiae et Gabriele de Orehowetz stili palatinalis notario ad infra scriptam inquisitionem faciendam duxissemus destinandos: 1501 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.282.

stimulo, -are

Qui (*sc. Timur-Lenk*) quodam tempore ad mortem regis Turcorum stimulante odio aspirans quosdam sui generis in omni nequicia artis diabolice famosos et expertos precibus et precio induxit: GEORG. HUNG. *Tract.* p.382.

stipendarius, -a, -um

Cum reginalis maiestatis, domini prelati et barones regni Hungarie post decessum regie maiestatis felicis recordationis nobis Austriam tutandam et gubernandam commississent, pro sustentatione hominum stipendariorum: 1490 SZAPOLYAI OKLT. p.185.

stipendarius, -ii m.

Quod non possumus hic retinere stipendarios:
1490 SZAPOLYAI OKLT. p.177.

[Szebelédi] 2015.2.16.

stipendialis, -e

Quomodo homines more stipendiali ad servitia regie maiestatis assumpmere et assignare debere-tis: *1462 Szapolyai oklt.* p.65.

stipendiarius, -i m.

Item servitoribus stipendiariis praeter stipendium florenos centum (*sc. legavit episcopus: 1524 Bunyitay, Gyulafehérvár p.28; Dl 89 199.*

stipendiarius, -ii m.

Item servitoribus stipendiariis praeter stipendium florenos centum (sc. legavit episcopus): 1524 Bunyitay, *Gyulafehérvár* p.28. = *Dl 89 199*.

stipes, -itis *m.*

huiusmodi feminei sexus homines de stipite magnifici condam Mauricii de Meggyes ... propagati fuisse dinoscerentur: *1519 SzSzB Szle* 2006 p.347.

stipes, -itis *m.*

Huiusmodi feminei sexus homines de stipite magnifici condam Mauricii de Meggyes ... propagati fuisse dinoscerentur: *1519 SzSzB Szle 2006 p.347.*

[Szovák] 2015.2.16.

stipo, -are

Nicolaus palatinus ... eumdem (*sc. regem*) sequutus in plurimorum castrorum et fortalicio-
rum oppugnatione et obtentione gentium sua-
rum exercituum stipatus animosa strenuitate
eidem (*sc. regi*) assistere non destitit: 1439 Kato-
na, *Hist.crit.* XII p.151.

stipo, -are

Nicolaus palatinus ... eundem (sc. regem) sequutus in plurimorum castrorum et fortalicio-
rum oppugnatione et obtentione gentium sua-
rum exercituum stipatus animosa strenuitate
eidem (sc. regi) assistere non destitit: 1439 Kato-
na, *Hist.crit.* XII p.151.

stips, -is f.

Nam preter ipsam nulla unquam de stirpe regum
Hungarie sanctimonialis fuerat effecta: *Vita Marg.*
p.17.

stips, stipis f.

Venerunt nova de Constantinopoli ... Milites praetorianos, quos ianyceros vocant, seditione facta, quod augeri sibi stipem annuam postulabant, plures domos et inter ceteras Imbraym bas-sae et nonnullorum aliorum diripuisse atque in praedam vertisse: 1525 BROD. *Epist.* p.119.

stipulo, -are

Promittens idem dominus constituens mihi notario publico, tanquam publice et autentice persone sollempniter stipulanti et recipienti vice ac nomine omnium: Erdélyi, *Register* p.43.

stipulo, -are

Promittimus ... et iuramus in nostris ac heredum et successorum nostrorum nominibus et personis omnes stipulata manu, nos prelati ad nostre consciencie puritatem, nos vero barones ... ad fidem nostram Cristianam, ... quod (etc.):
1505 Tudománytár 1839/VI p.68.

stirpator, -oris *m.* (stirpathor)

1525 Dl 26345 p.20.

[Szovák] 2015.2.16.

stirpator, -oris *m.*

1525 Dl 26 345 fol.20.

[Szovák] 2015.2.16.

stixum, -i n. 'latinul' : *körülírva* — *magyarul*
prima meta ... (scil. incipit) incipiendo a meri-
die in stixo, ubi est una caldaria sculpta et conca-
vata antiquiter 1413 *Zsigm.oklt.* IV,535.

sto, -are (iuri)

Immo non modo aadiudicaretis, sed litigatores et caussantes spirituales compelleretis ad standum coram vobis iuri neglecta ipsius decani iurisdictione: 1522 Katona, *Hist.crit.* XIX p.375.

sto, -are

Cum ... iobagiones ab eo tempore, cuius non starat memoria hominum, singulis annis ... unam metretam avene cum mensura ipsius ville Gymolt consueta mensurando ... plebano ... solvere consueti extitissent: *1378 Veszpr.okl.* II p.315.

sto, -are (*iuri*)

Immo non modo aadiudicaretis, sed litigatores et caussantes spirituales compelleretis ad standum coram vobis iuri neglecta ipsius decani iurisdictione: 1522 Katona, *Hist.crit.* XIX p.375.

sto, -are

Si idem comes, donec vivit, vel heres ipsius sive aliquis cognatorum post obitum eiusdem elemosynam dederit dicto loco, quam se obligavit,

continue, etiamsi aliunde secundum modum et formam ordinis stare in eodem poterimus: 1248 /XVIII CD Hung. IV/2 p.23.

[Szovák] 2015.2.16.

sto, stare, steti, staturus

Quid rebus sic stantibus in ver futurum sit, futurum de nobis, Deus novit: 1524 BROD. *Epist.* p.101.

sto, stare

Nos huic deliberationi stare debemus: 1515 Horváth–Neumann–Pálosfalvi–C. Tóth, *Levelesláda* p.103.

[Szovák] 2015.2.16.

Stoicus, -a, -um

Sic etiam felix tamen est, si Stoica veri / callem sec-
ta tenet: IAN. PANN. *Paneg.* 3,1,110-11.

stola, -ae f.

Apparuit ei (*sc. S.Agneti*) stola candidissima: *Serm. Quinqu. 33* (p.81).

stola, -ae f.

Induta est regalibus vestimentis (cf. Esther 5,1),
id est stola anime et corporis: *Serm. Quinqu. 33*
(p.83).

stolidus, -a, -um

In hiis, que ad salutem pertinent et ad res spirituales cognoscendas, tam stolidi tamque inepti sunt (sc. *Turci*), ut ... : GEORG. HUNG. *Tract.* p.360.

strages, -is f.

Ex veridica relatione ceterorum exploratorum nostrorum accepimus Turcos ... regnum illum invadere velle preconceptamque committere illis in partibus stragem: *1515 Szapolyai oklt.* p.363.

stragulum, -i n.

Ingressi fuissent testudinem, ubi quoddam stragulum sive thorale ipsius domine Margarethe in lecto invenissent, ladulam vero minime. Addens etiam tunc quandam mulierem Italam uno viro similiter Italo comitatam in domo sua pernoctasse. ... *Az ügyben alkalmatlan tanúként gyerekeket is kihallgatnak:* Quorum unus videlicet Iohannes annos agens 14 dicebat se vidisse ladulam

quandam sub lecto operculum fissum habentem
illamque tempore discessus domine Margarethe
ad currum suum e testudine portare volentem le-
vare non potuisset, sed ilico unam ex ancillis dicti
domine Margarethe eandem ipsam ladulam e te-
studine ad currum portantem. ... Acta sunt hec
feria sexta ante Valeriani martiris anno supranoto:
1513 DF 271 723 fol.303^r.

stramentum, -i n.

Exemplum de muliere menstruata, cuius stramenta erant immunda secundum legem propter fluxum sanguinis: *Serm. Quinqu. 4* (p.32).

stramentum, -i n.

Exemplum de muliere menstruata, cuius stramenta erant immunda secundum legem propter fluxum sagwinis: *Serm. Quinqu.* 4 (p.32).

stramentum, -i n.

In hiis omnibus dampnatur in mundanis ornatus ambiciosus vestimentorum, voluptas et mollicies stramentorum, curiositas et sumptuositas edificiorum: *Serm. Quinqu.* 13 (p.48).

strata, -ae f.

(*sc. Religiosi*) omne fere nefas publicum exercentes in civitatibus, in viis et nemoribus et stratis publicis bono communi et paci insidiantes ... narrabantur: GEORG. HUNG. *Tract.* p.384.

stratum, -i n.

Quibus (*sc. terris*) ... ab occasu ... solis publica
strata vicinarentur: *Veszpr.okl.* II p.317.

strennuitas, -tis f.

Vestram strennuitatem nullatenus excedere vellemus: *1413 Zsigm. oklt.* IV,1510.

[Kóta] 2015.2.16.

strepitus, -us *m.*

Quod annotatus Simon ... post temporis intervallum dictam causam renovare et iudiciali strepitu innovare sumpsisset: 1466 Zimmermann, *Urbk.* VI p.254.

strepitus, -us m.

Aut licet umbrosa iamdudum in valle remotus /
deliteat longe (*sc. cervus*), strepitum tamen horret
ad omnem: IAN. PANN. *Paneg.* 3,2,229–230.

strepitus, -us *m.*

Rex cum magno strepitu vocem emisit: GEORG.
HUNG. *Tract.* p.386.

strepitus, -us *m.* 'altercatio', 'rixa' : *replicationes coram iudice — perlekedés*
absque strepitu cuiuslibet iudicis et iudicii ...
(scil. possessionibus potiri liceat): *1413 Zsigm.oklt.*
IV,220.

strictus, -a, -um

Instituerimus ... per vinculum strictioris et arc-tioris, quo potuimus, affinitatis nos invicem colli-gare et confederare: 1507 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.524.

strido, -ere

Nondum clamantibus ipsis / stridebant solis tenues hinnitus aurae: IAN. PANN. *Paneg.* 3,2,65-66.

stringo, -ere

Nos sperare decet gladios, quos stringimus aequos: IAN. PANN. *Paneg.* 3,2,85.

structura, -ae f.

Lego ... XX florenos pro structura et fabrica ecclesiae parochialis Beatae Virginis in civitate Brasoviensi: 1463 Zimmermann, *Urkb.* VI p.149.

structura, -ae f.

Nil ferri structura iuvat: IAN. PANN. *Paneg.* 3,2,161.

structura, -ae f.

Quod ille antiquus humani generis hostis cum omnibus artibus dolositatis sue ipsiusque carnis illecebre et mundi fraudulentis (*cod. K1sqq: fraudulententi; cod. P: fraudulente*) insidie superedificatam ei fidei, spei et caritatis structuram nunquam deicere potuerunt: GEORG. HUNG. *Tract.* p.392.

structura, -ae f.

(Possessionem dat unacum) structuris vulgo *thonya* vocatis: 1413 *Zsigm. oklt.* IV,1377.

structura, -ae f.

Tunc ipsi ad fabricam et structuram domorum aut curiae ipsum Stephanum iuvarent auxilio et favore: 1370/XVIII Keglevich, *Garamsztb.* p.170.

structura, -ae f.

Quod tam sumptuosum edificium ... sic per fratres ... negligeretur, desolaretur et desereretur, tam in divinis, quam in structuris eiusdem: Erdélyi, *Register* p.55.

structura, -ae f.

Item ut eadem capella in suis edificiis et structuriis, ... ruinam et desolationem non patiatur:
1510 Szapolyai oklt. p.308.

struma, -ae f.

Quin etiam singula membra propriae infestant
egritudines: caput caphelea, ... abest, ut ... stru-
ma: BONF. *Symp.* III,446.

struta, -ae f.

Licet ... racione ... rerum ... mobilium cum eadem quondam domina Anna tempore desponsationis ... eiusdem datarum, ... puta ... duarum vittarum muliebrium gemmis ornatarum, ... trium strutarum cum attinenciis et paramentis ... quedam causa in curia nostra regia ... mota fuisset: *1526 Arch.Majténi* p.560; *Dl 73 240*.

stuba, -ae f.

Inde descenderet ante stubam (*sc. terminus*): 1338
/1365 Mészáros, *Visegrád* p.108.

stuba, -ae f.

Item eodem die Georgio Toth, qui calefacit stubam domini magnifici ad novum calceum dedi d<enarios] 23: 1521 Nógrádi, *Kanizsai* IV,778 (p.146).

stuba, -ae f.

Quandocumque predicta stuba balnei diebus consuetis pro balneandis hominibus calefacta fuerit:
1364 Mon.episc.Zagr. II p.230.

stuba, -ae f.

Quod idem ... et fratres sui ... per balneator-
rem sive rasores in eodem balneo residentes no-
bis ... vel in stuba balneali vel in domo nostra
... mittere tenebuntur: *1364 Mon.episc.Zagr. II*
p.230.

stuba, -ae f.

Item die dominico ... dedi lapicide, quo (*sic ed.*,
recte: qui) disposuit stubam puellarum, d<enarios>
40: 1521 Nógrádi, *Kanizsai* II,758 (p.53).

stuba, -ae f.

Quod ipse Michael illam seriem domorum in superficie eiusdem curie, ... unam videlicet stubam, unum pretorium et unam cameram in uno recto ordine sibi invicem annexas, simulcum una altera camera in latere ipsius alterius camere a parte meridiei et atrio sive cenaculo penes prescriptas stubam et pretorium ac celario et ceteris edificiis ibidem situatis ... sibi ipsi ... conser-

[Szovák] 2015.2.16.

vasset: *1501 Dl 75489.*

[Szovák] 2015.2.16.

studeo, -ere

Quibus (*sc. servitiis*) idem in plerisque nostris negotiis ... continue nostre maiestatis vestigia imitatus laudabiliter nostrum iuxta votum nobis studuit complacere: 1360 Mészáros, *Visegrád* p.125.

studeo, -ere

Studete idipsum nomen Domini humili prece de-
precari: : 1444 Zimmermann, *Urkb.* V p.124.

studeo, -ere

Novi et ego quendam studentem in universitate Cracoviensi, qui cum non bene posset profecere in studio, Beatam Catarinam invocavit, et tandem mirabiliter profecit: Szilády, *Temesvári* p.4.

studiose *adv.*

Vestre eidem solercie ac dominacioni presentibus studiose duximus notificandum conquerendo, quod *etc.*: 1450 Neumann, *Korlátköviek* p.174.

[Szovák] 2015.2.16.

studiosus, -a, -um

Unde dicunt sancti studiosi I Mach. XVI. (*recte*: 12,9): *Serm. Quinqu.* 17 (p.55).

studiosus, -a, -um

Cum tibi copias ostendet Aegidius meus, praesentium tabellarius, homo bonarum literarum et virtutum omnium alumnus studiosissimus, quem tibi ita commendo, ut maiore diligentia quidem commendare non possim: 1516 TAUR. *Epist.* 2 (p.174).

studiosus, -a, -um

Quare mihi persuasum habui, tibi illum (ut erat hominum studiosorum amantissimus) plurimas suas epistolas misisse, quarum mihi a te copiam fieri peto, et si permiseris obsecro: 1516 TAUR. *Epist.* 2 (p.174).

studiosus, -a, -um

Non proficiscentur haec, nisi ex sincero et tam gloriae maiestatis vestrae, quam salutis regni Hungariae cupido et studioso animo: 1523 BROD. *Epist.* p.73.

studium, -i n.

Intendimus ... unum germanum nostrum pro
informacione studii arcium liberalium vestras ad
dominaciones transmittere: 1465–71 Neumann,
Korlátköviek p.

studium, -i n.

In etate existens studium frequentare recusaret:
1420 Zsigm.oklt. VII,1444.

[Szovák] 2015.2.16.

studium, -i n.

Novi et ego quendam studentem in universitate Cracoviensi, qui cum non bene posset profecere in studio, Beatam Catarinam invocavit, et tandem mirabiliter profecit: Szilády, *Temesvári* p.4.

studium, -ii n.

in etate existens studium frequentare recusaret:
1420 Zsigm.oklt. VII,1444.

studium, -ii n.

Magnifico ac spectatissimo domino Ioachimo Vadiano, incltyi Viennensis studii et rectori et lectori dignissimo, domino optimo: 1516 TAUR. *Epist.* 2 (p.175).

studium, -ii n.

Ut tibi sempiternę laudi sit iste adeptus studii
Viennensis magistratus exopto: *1516 TAUR. Epist.*
2 (p.173).

studorium, -i n.

In lectorio seu camera studorii (appellationem interponit): *1414 Zsigm. oklt. IV,2233.*

stultitia, -ae f.

Stulticia: *Serm. Quinqu.* 3 (p.29).

stupefio, -fieri, -factus sum

Nec persecutionibus hostilibus, ... nec cladibus, nec ferro neque igne ... stupefacti ab huiusmodo (*sic, recte: huiusmodi*) vere fidei constantia labefactari potuistis: 1461 Zimmermann, *Urkb.* VI p.100.

stupor, -oris *m.*

O caecas hominum mentes, quas tantae perturbationis stupor oppressit!: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.246.

stupor, -oris *m.*

O caecas hominum mentes, quas tantae perturbationis stupor oppressit!: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.246.

stuprum, -i n.

Utuntur (*sc. Turci*) ... ipso alkorano ad perpetrandum omnia genera scelerum, scilicet furta, homicidia, fornicationes, adulteria, stupra, latrocinia: GEORG. HUNG. *Tract.* p.350-352.

stuprum, -i n.

Stuprum proprie est virginum illicita defloratio:
PAUL.HUNG. *Penit.* p.207.

suadeo, -ere, suasi, suasus

Rescribimus ... sanctissimo domino nostro, uti
suades, lenius: 1523 BROD. *Epist.* p.75.

suadeo, -ere, suasi, suasus

Venerant ... certa nova ... ad pontificem scripta maiestatem vestram suadere nepoti suo serenissimo, ut *etc.*: 1523 BROD. *Epist.* p.73.

suadeo, -ere

Equitas suadet, ius requirit, ut quod cuique iustis et legitimis rationibus per iudices diligenter examinatis redditur vel restituitur, id solidum debet perpetuo (*ed. cum mendo typographi: perperuo*) permanere: *1291 Erd.Múz.* 1992 p.84.

suasus, -us *m.*

Quod si, ut ex priscis rerum gestarum annalibus pontificiisque monumentis liquido constat, nonnulli sanctitatis vestrae predecessores quosdam non puberes, sed integrae ac maturioris etatis, non errore lapsos, sed diuturno consilio firmatos, non alieno suasu, sed suae voluntatis impulsu, nec primo tyrocinio, sed post emeritam in religione miliciam ab his tamen compedibus solutos

in pristinam libertatem publicae utilitatis provin-
ciarumque tutandarum gratia vendicarunt: 1515
Theiner, *Mon.Slav.* I p.561.

suavitas, -atis f.

Designatur ibi in sancto martire diversitas tormentorum, quia transivit per ignem et aquam, et suavitas refrigeriorum, quot eductus est in refrigerium: *Serm. Quinqu.* 36 (p.85).

suavitas, -atis f.

Nam ipse Christus fuit sacrificium vespertinum, oblatum Deo in fine mundi pro salute nostra in odorem suavitatis: *Serm. Quinqu. 24* (p.66).

suavitas, -atis f.

Quod cum in obscuro carcere volutatus esset in testis con fractis cum recentibus wulneribus et iaceret ligno constrictus, lux immensa per carcerem spargitur et trabe dissoluta testarum asperitas in florum suavitatem mutatur et sic ambulans super flores psallebat: *Serm. Quinqu.* 36 (p.86).

sub *praep. abl.*

De sub decanatu: *1498 Lib.divis.Vespr. p.48.*

sub *praep. cum abl.*

Ego tamen sub hoc dubio non omisi tam apud sanctissimum dominum nostrum, quam alibi facere omnia ea, quae hic fieri per me poterant:
1525 BROD. Epist. p.118.

suba, -ae *f.* (palium)

Item palium meum nigrum et subam meam lego domine Sophie: 1477 Neumann, *Korlátköviek* p.181.

suba, -ae f.

Licet ... racione ... rerum ... mobilium cum eadem quondam domina Anna tempore desponsationis ... eiusdem datarum, ... puta ... duarum vittarum muliebrium gemmis ornatarum, ... trium subarum ex athlasio aureo, unius sabellinis, alterius variolinis et tercie hermellinis pellibus subducatrum ... quedam causa in curia nostra regia ... mota fuisset: *1526 Arch.Majténi*

p.560; *Dl* 73 240.

[Szovák] 2015.2.16.

subalternus, -a, -um

Beatus Iohannes duas habuit beatitudines ad modum generis subalterni: *Serm. Quinqu.* 17 (p.53).

subappendo, -ere

Presentes sigillo civitatis nostre maiori subappenso prelibatis fratribus duximus concedendum (*sic ed.*): 1511/1521 Entz, *Kolozsvár* p.150–151; *Df* 277 780.

subapprimo, -ere (sub aperso *pro* subapresso)

Bona mobilia et immobilia ... conthorali, dicte posteritati meis ... relinquendo commendavi harum nostrarum litterarum vigore et testamento mediante cum insignio manu propria presentibus exarato et sub aperso (*sic, recte forsán: subapresso*): 1456 Neumann, *Korlátköviek* p.179.

subarro, -are

Quae (*sc. filia*) rytu Romano anulo subarrata es-
set: 1419 *Zsigm.oklt.* VII,112.

subauriga, -ae *m.* (?) (subariga)

Familiaribus domini mei, Thome subarige (*sic*) et
Jane den<arii> lxxv: 1522 C. Tóth, *Bátori* p.236.

subdelegatio, -onis f.

In cuius sic facte subdelegationis nostre fidem et testimonium presentes litteras fieri, et per notarium infrascriptum subscribi sigillique nostri anularis iussimus: Erdélyi, *Register* p.12.

subdelegatoria, -ae f.

Dominus Michael Vitezius prescriptas litteras dubdelegatorias unacum originalibus litterarum sanctissimi domini nostri ... mihi eidem notario presentavit: Erdélyi, *Register* p.6.

subdelegatus, -us *m.*

Idem reverendus dominus Michael ... per reverendissimum dominum Georgium ... iudicem inter partes infrascriptas a sede apostolica deputatum iudex subdelegatus, mihi notario publico infrascripto vigore litterarum subdelegatarum ... patenter confectarum, quas mihi notario ... ibidem exhibuit et presentavit: Erdélyi, *Register* p.5.

subdelego, -are

Vobis subdelegamus ad audiendum, cognoscendum, exercendum et decernendum omnia et singula: Erdélyi, *Register* p.12.

subdiaconus, -i m.

Fratrem Iohannem subdyaconum ... ad premis-
sa mandata vestra fideliter peragenda pro testi-
monio duximus transmittendum: 1380 Keglevich,
Garamsztb. p.206.

subdiaconus, -i m.

Si sciret illum fratrem fuisse diaconum vel subdiaconum respondit se id nescire: Erdélyi, itRegister p.120.

**subditus, -i m. vagy subditus 3?, netán a subdo
igéhez mint főnevesült part.?**

Quamvis nescimus, quid in tanta nostra molestia
subditorumque nostrorum perturbatione scrip-
serimus aequo asperius: 1523 BROD. *Epist.* p.75.

subditus, -i m.

Ut tibi curae istic sint, ut solebant, nostra subditorumque et procerum nostrorum negotia: 1525
BROD. *Epist.* p.107.

subdo, -ere, -didi, -ditus *subditus*: főnevesült participiuma, ha ugyan nem önálló szócikk lesz...

Non enim dubito vestrarum maiestatum auctoritatem, qui soli cum vestris subditis sustinetis pondus diei et aestus, multum potuisse illos monere et plus quam omnium reliquorum principum auctoritatem: 1525 BROD. *Epist.* p.118.

subdo, -ere

Quantumcunque autem adulti sint et fiant, semper tamen regimini et conservacioni eiusdem domine matris ipsorum subditi et subnecti fore debent: 1456 Neumann, *Korlátköviek* p.177.

subdo, -ere

Nec timeret dominum Petrum Erdedi, cum minime est ei subditus: Erdélyi, *Register* p.65.

subduco, -ere

Licet ... racione ... rerum ... mobilium cum eadem quondam domina Anna tempore desponsationis et traductionis eiusdem datarum et assignatarum, puta ... duarum vittarum muliebrium gemmis ornatarum, ... trium subarum ex athlasio aureo, unius sabellinis, alterius variolinis et tercie hermellinis pellibus subducatrum ... quedam causa in curia nostra regia ... mota

fuisset: 1526 *Arch.Majtényi* p.560; *Dl* 73 240.

[Szovák] 2015.2.16.

subeo, -ire, -ii/-ivi, -itus

Quia Christianissimum regem ita durum atque obstinatum video in recuperando ac nostros in retinendo vel non cedendo ducatu Mediolani, ut facilius utraque pars quidvis subiret, quam in hoc alteri parti cederet: 1523 BROD. *Epist.* p.84.

subeo, -ire

Quantis nobis ... affines nostri ... astiterunt
obsequiis ... sumptus gravissimos propterea subire non verentes: 1385 Süttő, *Anjou* II p.271.

subeo, -ire

Facile (*sc. credere potes*), modo quantum laboris populi praefectum subire oporteat, ad amussim examinaris: VALENT.ECK p.48.

subeo, -ire

Cuius sententiam verborumque pondus cum nuper mecum paulo curiosius examinarem, subibat recordatio tuae illius immensae ac nullo tempore ex animo nostro labentis beneficentiae: 1513 Teleki–Kovácsnai, IAN. PANN. *Dedic.* II p.252.

subeo, -ire

Cuius sententiam verborumque pondus cum nuper mecum paulo curiosius examinarem, subibat recordatio tuae illius immensae ac nullo tempore ex animo nostro labentis beneficentiae: 1513 Teleki-Kovácsnay; IAN. PANN. *Dedic.* II p.252.

subeo, -ire

Hec enim omnia sunt dona Dei, sine quo nec castitas custoditur, ... nec paupertas subitur, sed potius fugitur: *Serm. Quinqu. 5* (p.34).

subiaceo, -ere

Scit etiam monasterium ipsum a triginta annis in meliori statu fuisse, ed ob incuriam fratrum Augustinensium successive vastitati subiacuisse: Erdélyi, *Register* p.170.

subicio, -ere, -ieci, -iectus

Demonia subiciuntur nobis: *Serm. Quinqu.* 24
(p.67).

subiectio, -onis f.

Cui in signum subiectionis rex dedit nova insignia, vexillum scilicet ex serico album cum aquila nigra habente torquem auream in collo, ex qua pendet littera S: 1525 BROD. *Epist.* p.108.

subiectivus, -a, -um

Nicolaus archidiaconus ... exhibuit nobis quosdam tres litteras ... supplicans nostre maiestati exinde parte (*sic, recte: prece*) subiectiva, ut easdem ... ratificare ... dignaremur: 1355 *Veszpr.okl.* II p.268.

subiectum, -i n.

Quia secundum Ambrosium Dominus est nomen
omnipotentie, dicit enim respectu subiectorum:
Serm. Qinqu. 7 (p.37).

subintro, -are

Pervenit ad nos fama, ut Thurci rursus in vado Danubii transnavigarent partes istas Transsilvanas volentes subintrare: *1470 Zimmermann, Urkb. VI p.469.*

subintro, -are

Quilibet cum duobus famulis et tribus equis in civitate Bruna ... promittimus subintrare: 1385 Süttő, *Anjou* II p.249; *DF* 290819.

subintro, -are

Qui fide mediante asseruit se fuisse una cum duobus sociis navigantibus et aquis subintrantibus in medio flumine Danubii submersum: Szilády, *Temesvári* p.7.

subintro, -are

Item ponit (*sc. praepositus*), quod magister Georgius noctis tempore ... cum magnis insolentiis (*sic, recte forsitan: insolentibus*) tumultibus et clamoribus horribilibus curiam suam subintravit: *1425 Pozsonyi vizsály* p.262.

subintro, -are

Quod ... Georgius noctis tempore ... cum magnis insolentiis (*sic, recte forsan: insolentibus*) tumultibus et clamoribus horribilibus curiam suam subintravit, manicas brachiorum hinc inde more revolvens luctantium, facie turgida et inflata, oculis huc illucque disturrens (*sic ed., recte Df 228 141: discurrentibus*), verbis insultatibus (*sic, recte: insultantibus*), aliis quoque variis et mirabilibus

corporis sui gestibus animum suum indignantem
in malumque machinantem patescat (*sic ed., recte:*
patefecit) coram multis ... astantibus: *1425 Poz-*
sonyi vizsály p.262.

subintro, -are

Quia ipse d<ominus> rex Poloniae regnum Moldaviae caesari magna parte et etiam d<omino> regi Hung<ariae> subiectum potenti manu subintravit: 1496 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.44.

subintro, -are

quia ipse d[ominus] rex Poloniae regnum Moldaviae caesari magna parte et etiam d[omino] regi Hung[ariae] subiectum potenti manu subintravit:
1496 Katona, Hist.crit. XVIII p.44.

subitaneus, -a, -um

Protervitas est subitaneo motu in verba obiecta prorumpere cum impetu: PAUL.HUNG. *Penit.* p.203.

subiugo, -are

Cuius collum ad nunc et aliorum plurimorum . . .
Turcorum colla praesidio altitonantis Dei ac altis-
simi conductoris (*sic, recte forsā: conditoris*) to-
tius universi reaciaculis Christianorum et nostris
foret atque forent innexa ac manibus subiugata:
1444 Zimmermann, Urkb. V p.124.

subiugo, -are

Cum Jauriensis civitas et Sempthe dominio seu
dicioni nostre subiugabuntur: 1385 Süttő, *Anjou*
II p.254.

subiugo, -are

Videbis in hac secta (*sc. Turcorum*) tantam tyrannidem et victoriarum magnitudinem futuram, quod nec Alexandri Magni et Romanorum victorie, qui sibi totum mundum subiugaverunt, valeant eis comparari: GEORG. HUNG. *Tract.* p.324.

subiungo , -ere

Idem prepositus magis et magis furore accensus dixit mihi: „Tu non es magister, sed es unus beanus et unus ribaldus”, et subiunxit: „Taceas, ribalde, alias te vinculabo et vinculatum dirigam ad Posonium”: *1425 Pozsonyi vizsály* p.263.

subiungo, -ere

Si nullus aliquando maneret in illo monasterio,
subiungentes iidem oppidani: Erdélyi, itRegister
p.125.

sublevo, -are, -avi, -tus

Metam terream sublevare fecissent: *1413 Zsigm.oklt.*
IV,943.

[Kóta] 2015.2.16.

sublevo, -are

Quod ipse ... pro sublevandis suis necessitatibus ipsum ad presens permaxime urgentibus quandam curiam suam ... magistro Iohanni ... pro trecentis florenis auri in specie ... plene habitis ... vendidit: 1363 Mészáros, *Visegrád* p.131.

sublevo, -are

Sed eo iam angustiarum diuturnis quotidianisque caedibus ac depopulationibus res Hungarica est collapsa, ut non modo hostes opprimere, sed, nisi aliunde sublevetur, nec comprimere quidem aut sustinere amplius possit: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.251.

sublevo, -are

Sed eo iam angustiarum diuturnis quotidianisque caedibus ac depopulationibus res Hungarica est collapsa, ut non modo hostes opprimere, sed, nisi aliunde sublevetur, nec comprimere quidem aut sustinere amplius possit: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.251.

sublime, -is *n.*

Quibus (*sc.. pennis*) electi ad instar aquilarum in
sublime subecti ... non deficere possint: GEORG.
HUNG. *Tract.* p.346.

sublimis, -e

Sic enim ... regiae dignitatis gloria crescit in sublime et suorum status subditorum optata suscipit incrementa: *1461 Zimmermann, Urkb. VI p.99.*

sublimitas, -atis *f.*

Decrevit sublimitas suos subditos et inferiores
amplioribus libertatum provisionibus exornare:
1369/1378 Keglevich, *Garamsztb.* p.193.

sublimitas, -atis f.

Sublimitatem (*codd. P3, P: Ad sublimitatem*) scientie huius religionis (*sc. christianitatis*) intelligendam nullum convenientioris similitudinis modum invenio quam, sicut de paradiso exeuntes quatuor flumina totum mundum irrigarunt, sic nimirum quatuor evangeliorum scientia et doctrina ... universam humanam naturam diu aridam et sterilem salutis fetu fecundavit: GEORG.

HUNG. *Tract.* p.400.

[Bujdosó] 2015.2.16.

sublimius, -a, -um

Commendabilia ex preeminencia glorie in humilimente sunt ista, scilicet primo, quod in celo sublimio coloratur: *Serm. Qinqu.* 3 (p.30).

submergo, -ere

Qui fide mediante asseruit se fuisse una cum duobus sociis navigantibus et aquis subintrantibus in medio flumine Danubii submersum: Szilády, *Temesvári* p.7.

submergo, -ere

Qui (*sc. S. Vincentius*) igne adustus fuit in morte,
aqua submersus fuit post mortem: *Serm. Quinqu.*
36 (p.85).

subministro, -are

De subsidio ... nepoti maiestatis vestrae ... hic
a sede apostolica subministrando ... multa qui-
dem saepius deliberata et decreta: 1523 BROD.
Epist. p.72.

submisse *adv.*

Quod ubi per maiestates vestras tractari intelligeretur, fortasse isti, quibus nunc tam submisse supplicamus, ultro nobis supplicatum venirent: 1523
BROD. *Epist.* p.74.

submitto, -ere

Quos (*sc. arbitros*) ipse Stephanus pro parte sua assumpsisset, predictus dominus dux ad eosdem se spontanea voluntate submisisset ac submittere voluisset: 1369 Keglevich, *Garamsztb.* p.168.

submitto, -ere

Sicut ad omnia premissa et singula premissorum se spontanea voluntate ambe partes submitterunt coram nobis: 1366 Keglevich, *Garamsztb.* p.145.

subnecto, -ere

Quantumcunque autem adulti sint et fiant, semper tamen regimini et conservacioni eiusdem domine matris ipsorum subditi et subnecti fore debent: 1456 Neumann, *Korlátköviek* p.177.

subodoro, -are

Quum animadvertissemus ... vigilantissime eundem (sc. Turcorum imperatorem) moliri Tartarorum foeda virtute fraterno Poloniae regno ... ferale excidium subodorassemusque pro principum Christianorum benevolis oblationibus non aliunde suppeditari nobis auxiliares copias ad res tantas urgentas, quam a confoederatis dumtaxat nostris: 1503 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.348.

subodoro, -are

Cum animadvertissemus caesarem ... moliri Tartarorum foeda virtute fraterno Poloniae regno ... ferale excidium subodorassemusque pro principum Christianorum benevolis oblationibus non aliunde suppeditari nobis auxiliares copias ad res tantas urgendas, quam a confoederatis duntaxat nostris, ... cum Turco ... foedus induciale ... inivimus: 1503Pray, *Annales* IV p.306.

suboles, -is *f.* (soboles)

O quam faelix et beata est fecunda propagatio sobolis et virtutum: BONF., *Symp.* III,687.

subordinatio, -onis *f.*

Ex instinctu et persuasione dyabolica, ymmo verius ex malignitate sinistra atque dolosa subordinatione necnon fraudulentissima ac nequissima confabulacione quondam Hermanni filii Lorandi de dicta Greben, fratris videlicet eorundem patruelis prout per totum ipsum regnum nostrum Sclavonie exinde est vox publica atque fama: *1453 DF 233 116.*

subordinatio, -onis *f.*

Ex instinctu et persuasione dyabolica, ymmo verius ex malignitate sinistra atque dolosa subordinatione necnon fraudulentissima ac nequissima confabulacione quondam Hermanni filii Lorandi de dicta Greben, fratris videlicet eorundem patruelis prout per totum ipsum regnum nostrum Sclavonie exinde est vox publica atque fama: *1453 Df 233 116.*

subrepto, -ere

Argumentantur nonnulli manifeste, quod in ...
regno principis ... tantum scelus et facinus in-
humanum horribileque sacrilegium sine ipsius
conniventia non poterit subrepere et inolere: *1417*
CD Hung. X/5 p.762.

subreptitius, -a, -um

Quod nobilis domina Elena ... coniugem Nicolai ... a subreptitia usurpatione ac ab usu utilitate (*sic*) et perceptione fructuum portionis possessionarie ... prohibuit: 1372 Keglevich, *Garamsztb.* p.178.

subreptitius, -a, -um

A datione talium litterarum subreptitiarum: 1419
Zsigm.oklt. VII,342.

subrogo, -are (surrogo)

Nos ... Michael Withesius iudex et commissarius prefatus ... exhibitos et productos articulos extra civitatem Budensem et in loco de Kermend partibus etiam hincinde consentientibus ad probandum admisimus: Erdélyi, *Register* p.33.

subruo, -ere

Quomodo ... nostri et regni nostri publici hostes congregatis ingenti copia ipsorum complicibus confinia regni nostri a parte Poloniae hostiliter subruere niterentur: *1411* Katona, *Hist.crit.* XII p.40.

subruo, -ere

quomodo ... nostri et regni nostri publici hostes congregatis ingenti copia ipsorum complicibus confinia regni nostri a parte Poloniae hostiliter subruere niterentur: 1411 Katona, *Hist.crit.* XII p.40.

subsanno, -are

(*sc. Sacerdotes Turcorum*) seculares ... variis truffis et insolentiis provocati deridentes et subsanentes (codd. Usqq, P, f, r2: subsanantes) alii dicunt ... : GEORG.HUNG. *Tract.* p.366.

subscribo, -ere

Per notarium infrascriptum subscribi sigillique
nostri anularis iussimus: Erdélyi, *Register* p.32.

subscribo, -ere

Hoc presens publicum instrumentum manu propria scriptum exinde confeci, subscripsi: Erdélyi, *Register* p.44.

subscribo, -ere

Franciscus episcopus Transsilvaniensis manu sua
se subscripsit: 1524 Bunyitay, *Gyulafehérvár* p.32;
Dl 89 199.

subscribo, -ere

Franciscus episcopus Transsilvaniensis manu sua
se subscripsit: 1524 Bunyitay, *Gyulafehérvár* p.32.
= *Dl 89199*.

subscriptio, -onis f.

Prout ex litteris quoque ipsius ... cum subscrip-
tione manus sue proprie vestris d<ominacionibus>
missis dominaciones vestre clarius intelligere pos-
sunt: 1520 Neumann, *Korlátköviek* p.186.

subsellium, -ii n.

Complent divina subsellia atque hi denique sunt:
BONF., *Symp.* III,634.

subsequens, -tis

Metae ... current ordine subsequenti, quod
etc.: 1364/XVII Keglevich, Garamsztb. p.135.

subsequenter *adv.*

Subsequenter vero anno ... ego infrascriptus notarius publicus ... personaliter hic Bude in eorum monasteriis repertos monui et requisivi nomine domini Michaelis Vitezÿ: Erdélyi, *Register* p.24.

subsequor, -i, -cutus sum

Et uno cum ingenti praeda redeunte exercitu alius exercitus est subsequutus: 1496 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.46.

subsequor, -i, -cutus sum

Et uno cum ingenti praeda redeunte exercitu alius
exercitus est subsequutus: 1496 Katona, *Hist.crit.*
XVIII p.46.

subsequor, -sequi, -secutus sum

Habemus ex litteris comitis ... bassam sive zanzacum Boznae iam p<r>aemisisse non parum (*sic ed., recte: parvum*) peditum numerum ad obsidendum Clyzium, subsecuturum ipsum quoque brevi cum valido equitatu: 1524 BROD. *Epist.* p.89.

subservio, -ire

Quantum vero ad altare, cui subserviebat magister Casparus, adtinet, mihi quidem per nonnullos ex hoc nostro collegio fuerat significatum:
1518 Katona, Hist. Crit. XIX p.141

subservio, -ire

Quantum vero ad altare, cui subserviebat magister Casparus, adtinet, mihi quidem per nonnullos ex hoc nostro collegio fuerat significatum .: *1518 Katona, Hist. Crit. XIX p.141.*

subsidium caritativum *'latinul'* : *körülírva* —
magyarul
(scil. rex, ecclesiam sancti Martini Posoniensem)
ab omni onere ... contributionum seu caritativi
subsidiu (liberat): *1413 Zsigm.oklt.* IV,612.

subsidium, -i n.

Sed quid faciam, aut quo fugiam, ubi subsidium et levamen honoris me*>* inquiram: *1449 TSz 1929* p.134; *Dl 80935*.

subsidium, -i n.

Item ex commissione magnifici domini dedi ad subsidium castri Chocakwe vasa vini 7: 1520 Nógrádi, *Kanizsai* II,330 33).

subsidium, -i n.

Quia ipse ... unicum dumtaxat haberet filium ... religiosaque domina ... abbatissa ... ipsum pie pertractando benigne confovisset et de bonis dicti sui claustricompetentibus adiuvisset subsidiis: *1400 Veszpr.okl.* II p.365.

subsidium, -i n.

Humillime supplico vestre sanctitati esse diligentissime commendatum subsidium: 1525 Theiner, *Vet.Mon.* II p.655.

subsidium, -i n.

Ut ... secundum regulam eorum viverent sancte et religiose, pollicens eis omni subsidio ad victum et vestitum eorum et ad refectionem desolatorum se paratum libenter esse: Erdélyi, *Register* p.110.

subsidium, -ii n.

Qui *oratores* agerent apud omnes principes ...
pro subsidio competenti ab omnibus regibus et a
sede apostolica pro proximo vere vestris maiesta-
tibus suppeditando: 1523 BROD. *Epist.* p.74.

subsidium, -ii n.

Dandi ... subsidii et a sede apostolica, et a ceteris principibus ... multi essent modi: 1523 BROD.
Epist. p.74.

subsidium, -ii n.

De subsidio ... nepoti maiestatis vestrae ... hic
a sede apostolica subministrando ... multa qui-
dem saepius deliberata et decreta: 1523 BROD.
Epist. p.72.

subsistentia, -ae f.

Pro firmiori autem praemissorum subsistentia
... Urbanus ... possessiones suas, ... e conver-
so ... Georgius ... totum castrum suum ...
pro dote ... constituissent: 1486 Wenzel, *Dóc-
zyak* p.14.

subsolatio, -onis *f.*

Item eodem die dedi Andree coci (sic) pro subsolatione calcii d<enarios> 11: 1520 Nógrádi, *Kanizsai* II,15 (p.15).

subsolatio, -onis *f.*

Iacobo vectori, qui fert triticum ad molendinum,
pro subsolatione calcii dedi d<enarios> 12: 1520
Nógrádi, *Kanizsai* I,16 (p.14).

subsolo, -are

Item feria tertia ... feci subsolare calcios Thome fatuo d<enariis> 9: 1520 Nógrádi, *Kanizsai* III,85 (p.64).

subsolo, -are

Item Iacobo vectori feci subsolare calcios d<enarii>
10: 1521 Nógrádi, *Kanizsai* II,827 (p.57).

substantia, -ae f.

Quia sicut lux procedit a luminoso sine diminutione substantie luminosi: *Serm. Quinqu. 9* (p.39).

substantia, -ae f.

Sacramentorum sanctitas huius sancte religionis (*sc. Christianae*) tanta est, ut in creatura rationali non solum interioris hominis substantiam divino usui aptam reddere, sed etiam tantarum ei gratiarum redundantiam infundere sufficit, ut et secundum exterioris hominis facultatem ad utilitatem proximorum de effluentia gratiarum in colloquendo ... fructum salutis valeat operari:

GEORG. HUNG. *Tract.* p.394.

[Bujdosó] 2015.2.16.

substantialiter *adv.*

Nisi misterio sancte Trinitatis veraciter sit imbutus et per characteris impressionem substantialiter ei informatus: GEORG. HUNG. *Tract.* p.390.

substituo, -ere

Quomodolibet in futurum se ratum, gratum atque firmum perpetuo habiturum totum id est quitquid per dictos procuratores constitutos ac substitutos vel substituendos actum ... fuerit: Erdélyi, *Register* p.43.

substratio, -onis f.

Quia Iacobus ... hospes, ... qui pro quorundam trium lignorum Herrice similiter hospitis, ... olim camerarii comitis Wluengi, civis Budensis, publica substratione, que apud domum eiusdem Iacobi ... reperta extiterant, ordine iudiciario detentus in vinculis ... habebatur, ... patibulo suspendi ... debebat: 1343 Mészáros, *Visegrád* p.111; cf. *CD Zichy XII* p.15–16.

subterfugium, -i n.

Quin treugas initas omni prorsus studio sine omni subterfugio observaret: 1496 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.44.

subterfugium, -i n.

Singuli annotati (*sc. cives*) singula adinvenire (*sic ed., recte forsitan: adinvenientes*) subterfugia excusacionis, alii huiusmodi terra non indigere, alii longitudine sex pedum satis habere, alii alio modo se ab empicione excusavere: 1511/1521 Entz, *Kolozsvár* p.150; *Df* 277780.

subterfugium, -ii n.

quin treugas initas omni prorsus studio sine omni subterfugio observaret: 1496 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.44.

subticeo, -ere

Et dicit testis ... quod subticeret veritatem: Erdélyi, itRegister p.119.

subtilitas, -atis f.

In quam cum ... Ferdinando rege Aragonum innata sibi subtilitate, ingenii perspicacitate investigando de circumstantiis rerum gerendarum nobis viam et securitatem parando praemunivit nos et avizavit: 1416 Katona, *Hist.crit.* XII p.243.

subtiliter *adv.*

Quod sacerdos subtiliter et sapienter et abstute interroget peccatorem: PAUL. HUNG. *Penit.* p.195.

subtrahō, -er

Quod annotatus Simon causae actor in huiusmodi causa nepharia, videlicet subtractorum bonorum relatione incusatus sufficienti testimonio ... convictus et tandem sententiatus fuisset et in hoc veniam prosequens gratiose liberatus fuisset: 1466 Zimmermann, *Urkb.* VI p.254.

subtraho, -ere

Quidam familiares ... domini archiepiscopi pro custodia deputati utrumque par dicti sigilli nostri preconcepta malitia subtraxerunt: 1364/1369 Keglevich, *Garamsztb.* p.161.

subtrahō, -ere

Si se odio, gratia, favore vel aliqua alia quavis pravitare subtraxerint ad perhibendum in causa huiusmodi testimonium veritati (sc. testes): Erdélyi, *Register* p.34.

subtrahō, -ere

Quod ... iustis hic in consolatione subtrahitur,
centuplum in consolationis eterne premio reddetur: GEORG. HUNG. *Tract.* p.340.

subtrahō, -ere

Ut in casu, quo praefatus Petrus de Luna papatui non cederet, quod et ipse et ceteri reges et principes de adhaesione eiusdem existentes obedientiam sibi subtraherent: 1416 Katona, *Hist.crit.* XII p.243.

suburbium, -ii n.

Quomodo super ipsos factores nostri in suburbio
castri Scepusiensis ... exigent: *1492 Szapolyai
oklt. p.207.*

subvenio, -ire, -veni, -ventus

Nunc intelligo oblatam esse occasionem vestrae
... dominationi ei in ista ecclesia Parmensi, quae
est ei patria, de aliquo beneficiolo subveniendi:
1525 BROD. Epist. p.113.

succedo, -ere, -cessi, -cessus

Rogamus ... te, ut ... habeas commendatam causam nostram ducatus Barenensis, cuius possessione licet indicta causa spoliati fuerimus, ad quam legitime successeramus: 1525 BROD. *Epist.* p.116.

succensio, -onis f.

Orta pridem questionis et iurgiorum materia inter iobagiones nostros et totam communitatem possessionis nostre Gyarmath ... et ... alterius possessionis nostre Ebed ... de et super quadam silva seu rubeto, succensione sive combustione: *1513 Reg.Strig.* p.99.

succentor, -oris m.

Decimas et nonas nostras vinorum in Kezy hoc anno commisimus conscientiose administratio-
ni magistri Martini de Paka succentoris: 1495
Lib.divis.Vespr. p.6.

succentor, -oris *m.*

Georgius Dei et apostolice sedis gratia episcopus
Quinqueecclesiensis ... succentoribus ... salu-
tem in Domino: Erdélyi, *Register* p.12.

successio, -onis f.

Ad quem ut imperii, sic et actionum rerumque gestarum successio et imitatio pertinet: 1521 Kato-
na, *Hist.crit.* XIX p.257.

successio, -onis f.

Ad quem ut imperii, sic et actionum rerumque gestarum successio et imitatio pertinet: 1521 Kato-
na, *Hist.crit.* XIX p.257.

successive *adv.*

Quibus alias a ... condam consorte nostro ...
et successive a nobis ipsum castrum habitum,
tentum est et possessum: 1385 Süttő, *Anjou* II
p.271.

successive *adv.*

Idem comes ... talem ... modum ... suam conferendi eleemosynam postulavit, ut ... trium terminorum spacio quolibet elapso, scilicet die S[ancti] Michaelis, inter Carnisprivium et Nativitatem Domini, et in Parasceve uniformem numerum cuilibet tempori conservando centum viginti cubulos vini boni successive dare teneretur: 1248 /XVIII CD Hung. IV/2 p.23.

[Szovák] 2015.2.16.

successivus, -a, -um

Ut futuris successivis temporibus nocte matutinas, in die vero horas canonicas et missam cantando et legendo peragerent: Erdélyi, *Register* p.102.

successivus, -a, -um

Ut futuris successivis temporibus nocte matutinas, in die autem horas canonicas ac missam cantando et legendo peragere deberent: Erdélyi, itRegister p.119.

successor, -oris *m.*

Huic est unicus ex fratre nepos tam generosae sobolis tantorumque titulorum successor et heres:
1515 Theiner, *Mon.Slav.* I p.560.

successus, -us *m* (*pro plur.acc.:* successos)

In quibus (*sc. litteris*) inter cetera scribitis specificando vestros indignos successos, quomodo iudex et iurati cives ... tenderent ad ad ... destruendum domos censuum ... nostrorum:
1423 Pozsonyi vizsály p.252.

succido, -ere, -cidi, -cismus

Quomodo ... Emericus ... silvas ipsius exponentis ad eandem possessionem Deesfalwa pertinentes omnino desecari et annihilari lignaque succisa asportari fecisset: 1467 Zimmermann, *Urbk.* VI p.275; cf. *DF* 275435.

succido, -ere

Item ad Cepregh tigras feci succidere d<enarii>
18: 1521 Nógrádi, *Kanizsai* IV,549 (p.136).

succido, -ere (succifo)

Item feria sexta ... hominibus, qui succiferunt
(*sic ed.*) tigras, dedi d<enarios> 28: 1521 Nógrádi,
Kanizsai IV,466 (p.132).

succido, -ere

Item feci succidere tigras 6 (p.et easdem dedi ad
Cepregh, et qui succiderunt, dedi eis d<enarios]
20: 1521 Nógrádi, *Kanizsai* III,733 (p.98).

succiduus, -a, -um

Nix alta retardat / succiduos gressus: IAN.PANN.
Paneg. 3,2,275–276.

[Szovák] 2015.2.16.

succomes, -itis m.

Cum est succomes inexpertus in re montanaria:
1526 Ratkoš, *Dokum.* p.150.

[Szovák] 2015.2.16.

succubitus, -us *m.*

Extunc ipse et dicti sui ... successores in succu-
bitu facti potentialis et duelli convincerentur eo
facto: 1364 Mészáros, *Visegrád* p.132.

succumbo, -ere

Si in suis esset visceribus, scrutans ea ferrum sentiret, dolorem non ferret, succumberet et negaret: *Serm. Quinqu.* 15 (p.50).

succurro, -ere

Quatenus succurreratis (*sic, recte: succurreretis*) nobis auxilio et consilio, ne pauperes denuo spoliarentur: Zimmermann, *Urkb.* VI p.389; *cf. DF 245*

327.

[Szovák] 2015.2.16.

succurro, -ere

Subvenite amplissimo regno, labantibus rebus
succurrite: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.306.

succurro, -ere

Ne itaque hoc malum in perniciem et excidium regni temere ab his et prorsus sine honesta causa excogitatum et susceptum eo usque serpat, quo tantae calamitati regni succurri non possit: 1490 Wenzel, *Dóczyak* p.19.

succurro, -ere

subvenite amplissimo regno, labantibus rebus
succurrite: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.306.

succursus, -us *m.*

Sanctissimus dominus noster mittit ad succursum Clyzii com meatum ... et alia ad defensionem necessaria: 1524 BROAD. *Epist.* p.89.

sudor, -oris *m.*

Consideratio pietatis equitatisque aciem nostre
mentis exortamentis iustitie attrahunt ... famu-
lantium sudoribus equo beneficiorum libramine
respondere: 1360 Mészáros, *Visegrád* p.125.

sueo, -ere

Parva saepe manu multos qui fundere suerit: IAN.
PANN. *Paneg.* 3,2,52.

[Szovák] 2015.2.16.

suffero, -ferre, -tuli, -latus

Extunc eedem partes huiusmodi possessiones vel porciones possessionarias amittendas et dictis hominibus iuridice reddendas equaliter sufferre tollerareque ... teneantur: *1519 SzSzB Szle 2006 p.347.*

suffero, -ferre

Qui intelligam, quanta < ... > vos honera et que gravia, quantas molestias illic suferatis ac quam maximis expensis vos ipsi et domus vestra indi-geat et requirat: *1449 TSz 1929 p.134; Dl 80935.*

suffero, -ferre, -tuli, -latus

extunc eedem partes huiusmodi possessiones vel porciones possessionarias amittendas et dictis hominibus iuridice reddendas equaliter sufferre tollerareque ... teneantur: *1519 SzSzB Szle* 2006 p.347.

sufficiens, -entis

Si qui sunt ecclesie Beate Marie Virginis ordinis heremitarum Sancti Augustini oppidi Kermend dicte Iauriensis diocesis causas idoneas, legales et sufficientes ademptionis ecclesie eiusdem ab eisdem fratribus continentes et declarantes: Erdélyi, *Register* p.26.

sufficiētia, -ae f.

Si ... inspiciatur sacre doctrine ... sententiarum firmitas, verborum tenacitas, argumentorum inconcussa veritas, rationum securitas, dubiorum clara dilucidatio, ... sufficiētia omnium ad salutem pertinētium, ... virtutum redolentia, denique omnium divinarum et humanarum rerum magisterium: GEORG.HUNG. *Tract.* p.392-394.

sufficiētia, -ae f.

Ideo vobis domino Michaeli preposito prefato, in cuius sufficiētia, integritate et doctrina satis confidentes vices nostras in hac parte duximus committendas: Erdélyi, *Register* p.12.

sufficiencia, -ae f.

Propter sufficenciam testificacionis, quoniam
duorum hominum testimonium verum est: *Serm.*
Quinqu. 1 (p.24).

sufficiencia, -ae f.

Et secundum hoc tripliciter assignatur ratio numeri et sufficiencia: *Serm. Qinqu.* 29 (p.75).

sufficiencia, -ae f.

Et per hoc notatur sufficiencia artificis mundi:
Serm. Quinqu. 37 (p.87).

sufficio, -ere, -feci, fectus

Quod si neque de pace sive induciis, neque de
sufficienti subsidio spem aliquam superesse ma-
iestates vestrae viderent, veniendum esset omni-
no ad illum extremum, de quo superius scripsi:
1523 BROD. Epist. p.74.

sufficio, -ere

Dicit testis intelligere viginti vel viginti quinque fratres ad tantum monasterium et ad tanta servitia divina sufficere posse: Erdélyi, itRegister p.124.

suffigo, -ere

(*Turci christianos sevos*) eos decoriant, veru palove suffigunt, fabrili serra medios secant, rotae insertant: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.248.

suffigo, -ere

Turci Christianos eos decoriant, veru palove suffigunt, fabrili serra medios secant, rotae insertant: 1521 Katona, Hist.crit. XIX p.248.

suffoco, -are

Cupientes ... iniuriarum materias ac fomites inter serenissimos principes ... Hungariae et ... Poloniae reges et eorum regna hactenus ortas et concurrentes suffocare: 1411 Katona, *Hist.crit.* XII p.44.

suffoco, -are

Cum ... sui socii enatantes in villa prope existente appreciatos piscatores adduxissent, qui hunc, quem credebant suffocatum, in flumine requirerent: Szilády, *Temesvári* p.7.

suffoco, -are

Cupientes ... iniuriarum materias ac fomites inter serenissimos principes ... Hungariae et ... Poloniae reges et eorum regna hactenus ortas et concurrentes suffocare: 1411 Katona, *Hist.crit.* XII p.44.

suffraganeus, -i m.

Reverendumque patrem dominum Martinum episcopum Augustopolitanum suffraganeum ecclesie mee ad opiidum Kermend de partium pro inquisitione et experimento causarum huiusmodi faciendis destinavi: Erdélyi, *Register* p.4.

suffraganeus, -i m.

Item Ioanni episcopo suffraganeo suo legavit vestem rubram harnatz, rochetum unum cum bireto uno rubro et caputio: 1524 Bunyitay, *Gyulafehérvár* p.30. = *Dl 89 199*.

suffraganeus, -i m.

Ne autem per meam absentiam ecclesia curae meae concredita divino cultu quovis modo fraudetur, delegi in suffraganeum Damianum doctorem decretorum: 1515 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.839.

suffraganeus, -i m.

Item Ioanni episcopo suffraganeo suo legavit vestem rubram harnatz, rochetum unum cum bireto uno rubro et caputio: 1524 Bunyitay, *Gyulafehérvár* p.30; *Dl* 89 199.

suffragium, -i n.

Ut in ea (*sc. domo*) Deo famulantes quiete vivant et vicibus (*sic ed., orig. [Dl 5996]: vitulus, recte: vitulum v. vitulos*) labiorum seu orationum suffragia devotarum offerre valeant Salvatori: 1373 *Veszpr.okl.* II p.313.

suffragor, -ari

Qui si ea facultate se in causas saeculares intermiserit, cui huiusmodi nostra facultas in nullo suffragetur: 1443 Zimmermann, *Urkb.* V p.122.

suffragor, -ari

Quo amictu induat nos suffragantibus pro nobis precibus ... Iesus Christus: *Serm. Qinqu. 6* (p.36).

suffragor, -ari

Id vero fore divina benignitate suffragante non diffidimus: 1525 Katona, *Hist.crit.* XIX p.561.

suffragor, -ari

Id vero fore divina benignitate suffragante non diffidimus: 1525 Katona, *Hist.crit.* XIX p.561.

suffulcire

Nisi coniugali pudicitia suffulta foret: BONF.,
Symp. III,630.

suggero, -ere

Quod (*sc. consilium*) mihi vestra sanctitas per eundem Stephanum Brodericum suggerit de oratoribus ad caesaream maiestatem ... mittendis: 1525 Theiner, *Vet.Mon.* II p.655.

suggero, -ere

Quae vel incuria vel potius negligentia tua non parum molestiē mihi suggessit, maxime, cum tabulariorum aut scribendi non defuerit opportunitas:
1514 TAUR. Epist. 1 (p.128).

sugillo, -are

Que quidem sacerdociorum pensionibus gravandorum consuetudo quantum sit et a consuetudine harum regionum aliena, . . . quantam etiam prebeat mores Curie Romane insectandi ac sugillandi occasionem, vestra sanctitas non ignorat: 1525 Theiner, *Mon.Slav.* I p.588.

Suidas

Me nihil novitatis manet, nisi quod aulas sequendo principum in Suidę nostri sententiam illam inciderim: 1514 TAUR. *Epist.* 1 (p.128).

sulfur, -uris *n.*

Ibi erit ... sulfur: PAUL.HUNG. *Penit.* p.194.

sulphur, -is n.

Eis ... iussi dari pulveris perfecti ad tormenta impellenda libras mille, sulphuris praetera libras decies mille, salis nitri quinquies mille: 1515 Katoana, *Hist.crit.* XVIII p.855.

sulphureus, -a, -um

Draco autem viridis, alatus, in adversum se similiter erexit, cauda nodosa circumflexaque, postremum pedem, quo unico innititur, circumflexus, aliis autem pedibus oreque patenti et lingua sua vibrante instans anhelitum sulphureum ignemque spirans leonem acerrime invasit: 1504 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.357.

sultanus, -i m. (soltanus)

Novum soltanum dicunt se contra Turcas diligenter munire: 1524 BROD. *Epist.* p.96.

sum, esse, fui

Scire ... te velim ... me hospitem quendam ...
reperisse adeo cupidum, adeo frontis perfricatę
hominem, ut non sit satis aestimare: *1514* TAUR.
Epist. 1 (p.129).

sum, esse, fui

Quod te facturum nihil haesito, neque enim fas esse arbitror quicquam me rogantem ab te non impetrare: 1516 TAUR. *Epist.* 2 (p.175).

sum, esse, fui

Salutis tuę Flavianas inter delicias non immemor
esto: 1514 TAUR. *Epist.* 1 (p.129).

[Szovák] 2015.2.16.

sum, esse, fui

Nam templi praesuli, domino Ioanni Turzo, Vratislaviensi episcopo, cordi est, omnes illius epistolas ... chalcographorum prelo traditum iri velle: 1516 TAUR. *Epist.* 2 (p.174).

sum, esse, fui

Tuum erit ... ne tibi ipsi desis: *1516 TAUR. Epist.*
2 (p.174).

[Szovák] 2015.2.16.

sum, esse, fui

Graecanicus ille, versiculis nostro quidem Marte, dum Italia haberemus, in hunc modum interpretatus: «>All' <'octis >alite=in dun'amenos o>u bo'uletai; fortior ille quidem, qui miser esse potest», in mentem venerat: 1514 TAUR. *Epist.* 1 (p.129).

summa, -ae f.

Satius est enim vobis in alieno solo, quam in vestro de summa rerum cum hostibus dimicare:
1521 Katona, Hist.crit. XIX p.252.

summa, -ae f.

Quorum omnium illa est summa: 1525 BROD.
Epist. p.118.

summa, -ae f.

Satius est enim vobis in alieno solo, quam in vestro de summa rerum cum hostibus dimicare:
1521 Katona, Hist.crit. XIX p.252.

summa, -ae f.

Summa autem cubulorum trecentorum sexaginta numerum non ascendit: *1248/XVIII CD Hung. IV/2 p.23.*

summatim *adv.*

Electi temporis novissimi perfectionem omnium
preteritorum sanctorum habebunt summatim:
GEORG. HUNG. *Tract.* p.318.

summe *adv.*

Cuius vestigia more hostili sequi existit summe
necessarium: 1443 Zimmermann, *Urkb.* V p.123.

summopere *adv.*

Quod omnes speramus ac summopere expetimus:
1525 Theiner, *Vet.Mon.* II p.655.

summopere *adv.*

Quod nobis summopere placuit: 1525 BROD.
Epist. p.116.

summula, -ae f.

Et etiam de proventibus vectigalis mihi certam
summulam pecuniae deputaverat (*sc. rex*): 1468
Zimmermann, *Urkb.* VII p.365.

summula, -ae *f.* (sumpmula)

Nobis vero hanc eandem sumpmulam persolvere
penitus amisisti: *1515 Szapolyai oklt.* p.364.

[Szebelédi] 2015.2.16.

summus, -a, -um

Summa ... vestrae serenitatis clementia et singularis in omnes liberalitas ac munificentia spem mihi dat vestram serenitatem preces etiam nihil a se merentis servitoris non aspernaturam: 1524
BROD. *Epist.* p.94.

summus, -a, -um

Quas (*sc. imagines B. Margareta*) summo venerabatur affectu: *Vita Marg.* p.19.

[Szovák] 2015.2.16.

summus, -a, -um

Quas (*sc. imagines B. Margareta*) summo venerabatur affectu ita, ut non solum vigilans, verum et dormiens cum vivifice crucis signo circa se semper devotissime conservaret: *Vita Marg.* p.19.

summus, -a, -um

Exponitur nobis in personis fidelium nostrorum, reverendissimi Urbani, prepositi ecclesie Sancti Nicolai confessoris extra muros civitatis nostre Albaregalis fundate, sumpmi thesaurarii nostre maiestatis, necnon nobilium Blasii et Iohannis, fratrum eiusdem carnailiu, quomodo *etc.*: 1480 Horváth, *Pótlások* p.174.

summus, -a, -um

Ut aliquando ad summum tres monachi, aliquando unus tantum monachus et frater ordinis Sancti Augustini fuisset in dicto monasterio oppidi Kermend: Erdélyi, *Register* p.92.

summus, -a, -um

Sunt, qui summam maliciam summum decus existiment atque virtutem: VALENT. ECK p.50.

sumo, -ere

Deinceps de ulteriori victoria contra paganos sumenda omnem spem gerimus et habemus: 1443
Zimmermann, *Urkb.* V p.122.

sumo, -ere

Franciscus ... episcopus ... commendavit corpus ... terrae, unde sumptum est, humandum in ecclesia sua cathedrali Sancti Michaelis archangeli, tandem vero finito sacello Sanctae Annae ad latus ecclesiae cathedralis erecto transferendum et in domino Iesu quiescendum: *1524 Bunyitay, Gyulafehérvár p.27; Dl 89199.*

sumo, -ere

Argentum vero pro capitibus (*sc. argento ornandis*) locatum est in Gyalw, ubi autem non sufficeret, ex vasis argenteis aliis sumatur: 1524 Bunyitay, *Gyulafehérvár* p.28; *Dl 89199*.

sumo, -ere *m.*

Quod annotatus Simon ... post temporis intervallum dictam causam renovare et iudiciali strepitu innovare sumpsisset: 1466 Zimmermann, *Urbk.* VI p.254.

sumo, -ere

Argentum vero pro capitibus (sc. argento ornan-
dis) locatum est in Gyalw, ubi autem non suffice-
ret, ex vasis argenteis aliis sumatur: 1524 Bunyi-
tay, *Gyulafehérvár* p.28. = *Dl 89199*.

sumo, -ere

Franciscus ... episcopus ... commendavit corpus ... terrae, unde sumptum est, humandum in ecclesia sua cathedrali Sancti Michaelis archangeli, tandem vero finito sacello Sanctae Annae ad latus ecclesiae cathedralis erecto transferendum et in domino Iesu quiescendum: 1524 Bunyitay, *Gyulafehérvár* p.27. = *Dl* 89 199.

sumptuositas, -atis f.

In hiis omnibus dampnatur in mundanis ornatus ambiciosus vestimentorum, voluptas et mollicies stramentorum, curiositas et sumptuositas edificiorum: *Serm. Quinqu.* 13 (p.48).

sumptuosus, -a, -um

Quod olim felicitis memorie divi reges Hungarie seu alii Christifideles ... ecclesiam sive monasterium quoddam unacum domibus et cellis vite monastice necessariis ... opere regio et sumptuoso a fundamentis erigi, extrui et fabrefieri fecerant: Erdélyi, *Register* p.27.

sumptus, -us m.

Quantis nobis ... affines nostri ... astiterunt
obsequiis ... sumptus gravissimos propterea su-
bire non verentes: 1385 Süttő, *Anjou* II p.271.

sumptus, -us *m.*

Ut Pannonia opulentissima olim et ditissima provincia ad usus communes vix suppeditare sumtus valeat: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.252.

sumptus, -us *m.*

Ut Pannonia opulentissima olim et ditissima provincia ad usus communes vix suppeditare sumtus valeat: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.252.

supellectilis, -is f.

Aureis videlicet et argenteis, paratis pecuniis, gemmis, lapidibus pretiosis, toralibus, vestibus, supellectilibus domus et generaliter omnium rerum speciebus, cuiuscunque generis existant:
1512 Szapolyai oklt. p.329.

superabundans, -tis *adj.* (ex superhabundanti; t. t. iurid.)

(Palatinus cum iudice curiae iudicando) ex superhabundanti (obligat actorem ad ius iurandum):
1413 Zsigm.oklt. IV,1068.

superabundantia, -ae f.

Quapropter mandamus rursus et ex superabundantia fidelitati vestrae sub nota perpetuae infidelitatis ... serie praesentium strictissime, quatenus (etc.): 1514/? Wenzel, *Dóczyak* p.68.

superabundare

Ex superabundanti iterum hortamur vos: 1496
Szapolyai oklt. p.233.

superabundo, -are (superhabundo)

Nihiominus ad maiorem veritatis certitudinem commiseramus ex superhabundanti certis nostris in hac parte executoribus: Erdélyi, *Register* p.20.

superaddo, -ere

ob hoc nos ipsis compacientes libertatem unius
anni supra dictos quatuor annos duximus supe-
raddendum ita, ut etc: *1345 Mon.civ.Zagr. I p.179.*

superaddo, -ere

Quod ipsi ... ad complementum quinque aratorum de terra Blasii ... ad centum et viginti iugera superaddidissent: 1367 Keglevich, *Garamsztb.* p.150.

superaddo, -ere

Miracula ... pauca de plurimis eius meritis facta diligenter verissimorum testium assertione probata superaddemus: *Vita Marg.* p.17.

superaedifico, -are

Quod ille antiquus humani generis hostis cum omnibus artibus dolositatis sue ipsiusque carnis illecebre et mundi fraudulentis (*cod. K1sqq: fraudulententi; cod. P: fraudulente*) insidie superedificatam ei fidei, spei et caritatis structuram nunquam deicere potuerunt: GEORG. HUNG. *Tract.* p.392.

superaedifico, -are

Quo (*sc. fossato*) concives nostri superedificatis
edificiis tamque (*sic ed., recte forsan: tamquam*)
propriis uterentur: 1511/1521 Entz, *Kolozsvár*
p.150; *Df* 277780.

superarbiter, -i m.

Extunc acta iudicii ... ad illustrem principem
... Ottonem ... tanquam superarbitrum ... trans-
mittent: 1491 Katona, Historia critica XVII p.208.

superbe *adv. superl*

Sed hi Christiani sunt omnes, quibus ipsi Turcae
superbissime dominantur: 1521 Katona, *Hist.crit.*
XIX p.255.

superbe *adv.*

Sed hi Christiani sunt omnes, quibus ipsi Turcae
superbissime dominantur: 1521 Katona, *Hist.crit.*
XIX p.255.

superbia, -ae f.

Superbia est tumor ex proprio honore immaceratus, alios superire contendens, unde superbia dicitur a super et eo is it: PAUL. HUNG. *Penit.* p.202.

superexisto, -are

Quousque successio ipsa in sanguinem Romanorum regis, si superextat, devolatur: 1491 Katona, *Hist.crit.* XVII p.208.

superficialiter *adv.*

Ut cum mora non superficialiter confiteatur:
PAUL.HUNG. *Penit.* p.193.

superficies, -ei f.

Quod nos ... quendam fundum curie in civitate
Wyssegradiensi ... adiacentem ... cum domi-
bus, edificiis et aliis quibuslibet ipsius utilitatibus
in superficie eiusdem existentibus prefato magi-
stro Mychaeli ... dedimus: 1361 Mészáros, *Vise-
grád* p.129.

superficies, -ei f.

More locustarum totius terre superficiem imple-
bunt (*sc. Turci*): GEORG. HUNG. *Tract.* p.324.

superfluitas, -atis f.

Sed vitanda est superfluitas quo ad numerum et quo ad modum longitudinis et artitudinis: *Serm. Qinqu.* 33 (p.82).

superfluitas, -atis f.

In vestimentis materialibus sequenda est necessitas et vitanda superfluitas, preciositas et fluxibilitas: *Serm. Quinqu.* 33 (p.81).

superfluus, -a, -um

Exposuerunt nobis prudentes et circumspecti cives civitatis Barthffa, quomodo vos ab eis ipsorumque rebus, mercimoniis et curribus tributum superfluum et longe maius, quam cives Cassovienses solverent: *1478 Szapolyai oklt.* p.147.

superfluus, -a, -um

Ex adverso prefatus magister Martinus petiit superflua interrogatoria ... resecari: Erdélyi, *Register* p.45.

superfluus, -a, -um

Expectamus itaque vobis, ut residuitate, quod superflue prefatus Nicolaus Gwmon contra conscientiam suam levare presumpsit: 1481 SZAPO-
LYAI OKLT. p.155.

superhabundans, -antis

Non potui tamen pro magnitudine desyderii, quo huius rei conficiendae ... incredibili teneor, mihi temperare, quin has vel ex supehabundanti per hunc celerem nuncium meum mittere ad vestram sanctitatem: 1525 Theiner, *Mon.Slav.* I p.589.

superinde

Prout superinde regia maiestas literis suis mediantibus de et super sollicitatione et exactione vestri census nobis intimavit: 1469 Zimmermann, *Urkb.* VI p.390.

superinde

Quo audito ... dominus Michael Vitezius retulit partibus premissa omnia et singula ... suo modo ... domino episcopo exprimere ... velle, deliberationemque et voluntatem eiusdem reverendissimi domini episcopi Quinqueecclesiensis superinde fienda eisdem relaturum: Erdélyi, *Register* p.9.

superinde *adv.*

Ut ad vigesimum diem a die exhibitionis presentium vobis superinde fiendis computando personaliter coram maiestate nostra ... comparere debeat: 1520 Horváth, *Pótlások* p.179.

superintendens, -tis *m.*

quod vix fieri posset, quod adversario, qui plures haberet, superintendentes de secretis eorum aliquid non innotescerent: *1508 Reg.Strig.* p.78.

superintendens, -tis m.

Quod vix fieri posset, quod adversario, qui plures haberet, superintendentes de secretis eorum aliquid non innotescerent: *1508 Reg.Strig.* p.78.

superintendere

Ut sciamus diligentius negotiis huius regni superintendere: *1506 Szapolyai oklt.* p.285.

superintendo, -ere

Fratrem vero Augustiniensem similiter sic ...
captum et detentum per castellanum prefatum ip-
se testis, ex quo per provincialem Augustinensem
superintendens fuerat, de manibus dicti castellani
recepit: Erdélyi, *Register* p.52.

superintendo, -ere

Propter quod ipse prosecutioni causarum suarum
commode superintendere non poterit: 1504 Wenzel, *Dóczyak* p.56.

superior, -ius *hoc loco adv.*

Veniendum esset omnino ad illum extremum, de quo superius scripsi: 1523 BROD. *Epist.* p.74.

superior, -ius

De causa scientie testis interrogatus respondit, quatenus hec predicta vidisset et audivisset, uti deposuisset superius: Erdélyi, *Register* p.76.

superior, -ius

De negotio vero Prutenico repetivit illa eadem, quae superioribus diebus dixerat et quae ego ad vestram maiestatem perscripseram: 1525 BROD. *Epist.* p.119.

superior, -ius

Qualiter forent plerique ex vobis, quibus de negotio differentiarum ... inter ... exponentes ... ac montanistas nostros in illis comitatibus superioribus montanarum nostrarum commorantes ... evidenter constare (sic): 1516 Wenzel, *Dóczyak* p.73.

superior, -oris *m.*

Qualiter nonnulli clerici tam in maioribus, quam etiam in minoribus ordinibus constituti omni obedientia suorum superiorum abiecta contra eosdem superiores suos pertinaciter rebellizare ... consuevissent: 1465 Zimmermann, *Urkb.* VI p.207.

superlectile, -is n.

Licet ... racione ... rerum ... mobilium cum eadem quondam domina Anna tempore desponsationis ... eiusdem datarum, ... puta ... duarum vittarum muliebrium gemmis ornatarum, ... trium supperlectilium purpureorum deauratorum ... quedam causa in curia nostra regia ... mota fuisset: *1526 Arch.Majténi* p.560; *Dl 73 240*.

supermaneo, -ere

Cum ipse ... formidaret ... se nposse, si nobis supermaneret, aliquo quesito colore inposterum impediri: 1387 Süttő, *Anjou* II p.441.

supero, -are

Que (*sc. puella*) cum superasset ignem, picem et resinam, fervens oleum, gladium in ore eius mergi fecerunt et migravit ad agnum, sponsum, dominum Iesum Christum: *Serm. Quinqu. 5* (p.35).

supero, -are

Sed ita respondeas (*sc. expectationi*) maximis tuis splendidissimisque virtutibus, ut omnem de te opinionem mirifice superes: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.259.

supero, -are

Iam tandem tot difficultatibus superatis in proximo consistorio expedita est libere ecclesia Plocensis: 1523 BROAD. *Epist.* p.72.

supero, -are

Non unius regis aut populi videtur esse, ut tantum tyrannum, tot populorum ac nationum dominum non dicamus superare, sed si totus incumbat, finibus suis arcere saltem et repellere possit: 1523
BROD. *Epist.* p.71.

supero, -are

Sed ita respondeas (sc. exspectationi) maximis tuis splendidissimisque virtutibus, ut omnem de te opinionem mirifice superes: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.259.

superreduco, -ere

Damna claustro exinde proveniencia attendentes
... fratribus ordinis predicatorum ... ab viculo,
qui ducit ad plateam pontis usque murum civita-
tis, pro florenis centum ... vendidimus (*sc. fos-*
satum), ... quod ipsi fratres versus domos con-
civium nostrorum murum fossati veteris extollere
atque erigere atque edificia superreducere possent
atque valeant: 1511/1521 Entz, *Kolozsvár* p.150;

Df 277780.

[Szovák] 2015.2.16.

superscriptio, -onis *f.*

A tergo vero litterarum earundem talis apposta fuit superscriptio: venerabili fratri episcopo Quinqueecclesiensi: Erdélyi, *Register* p.14.

supersedeo, -ere *'latinul'* : *körülírva* — *magyarul*
(scil. litem) *supersedere et condescendere facien-*
tes ... 1413 Zsigm.oklt. IV,553.

[Kóta] 2015.2.16.

supersedeo, -ere

Consilium . . . sum amplexus, sed visum est tantisper supersedere, quousque enucleacius particulariusque intelligi possint ea, que inter principes ipsos sunt acta: 1525 Theiner, *Vet.Mon.* II p.655.

supersedeo, -ere

Quatenus ... preallegatas litteras vestras ... a ... Demetrio ... repetere et ab earundem litterarum vestrarum quavis exequucione modis omnibus supersedere et cessare debeatis: 15012–1516
Horváth, *Pótlások* p.178.

supersedo, -ere

Cum religiosus frater, Gaspar Sculteti, prior conventus ordinis predicatorum cum fratribus unā intellexisset, fossatum veteris castri scilicet venale vicinosque concives ab empcione supersedissee: 1511/1521 Entz, *Kolozsvár* p.150; *Df* 277780.

superstes, -stis *m.*

Si heredes et superstites prefati magistri Iohannis post obitum suum huiusmodi dispositionem ratam habere non curarent et retractare vellent:
1387 Keglevich, Garamsztb. p.227.

superstitio, -onis f.

(*sc. Turci*) utuntur ... circumcissione non in remedium alicuius culpe vel peccati, ... sed solum pro quadam superstitione: GEORG.HUNG. *Tract.* p.364.

superstitio, -onis f.

Omnia, ... que pro lege utuntur (*sc. Turci*), non sunt nisi quedam adinventiones ad libitum invente et per consuetudinem introducte, nichil misterii, nichil veritatis continentes, ymo plene blasphemiiis et superstitionibus et dyabolice fraudis effectibus: GEORG. HUNG. *Tract.* p.350.

superstitio, -onis f.

Tu execrabilem superstitionem verae pietati di-
vinisque decretis adversantem venis extirpatum:
1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.259.

[Szovák] 2015.2.16.

superstitio, -onis f.

Tu execrabilem superstitionem verae pietati divinisque decretis adversantem venis exstirpatum:
1521 Katona, Hist.crit. XIX p.259.

supersum, -esse, -fui, -futurus

Quod si neque de pace sive induciis, neque de
sufficienti subsidio spem aliquam superesse ma-
iestates vestrae viderent, veniendum esset omni-
no ad illum extremum, de quo superius scripsi:
1523 BROD. Epist. p.74.

supersum, -esse, -fui, -futurus

De pace sive induciis inter principes Christianos
adhuc superest aliqua particula spei: 1523 BROD.
Epist. p.72.

supervacaneus, -a, -um

Etsi illustrissimae dominationi vestrae et illi illustrissimo dominio paene supervacaneum esse videatur in commendationem huius magnifici viri ... scribere: 1501 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.291.

supervacaneus, -a, -um

Quae quidem allegatio vestra omnino inanis et supervacanea existit: 1514/? Wenzel, *Dóczyak* p.67.

supervenio, -ire, -veni, -ventus

Supervenerunt repente nova satis adversa: bas-sam illum praefectum Cayri, qui a Turca defece-rat, a suis esse obruncatum: 1524 BROD. *Epist.* p.97.

supervenio, -ire, -veni, -ventus

Supervenerunt litterae ex Hispania regem Christianissimum XVII. mensis Iunii proxime praeteriti ad portum Barcinonae appulisse: 1525 BROD. *Epist.* p.120.

supervenio, -ire

Ne aliqua sororum supervenientium orationum
suarum instantium (*ed.corr.:* instantiam) inter-
rumperet: *Vita Marg.* p.19.

supervenio, -ire

Maturitate sui consilii et persuasionibus studiosis rem odiosam, dum Parisiis supervenimus, reperimus in praeambulis dispositam ad pacem: 1416 Katona, *Hist.crit.* XII p.245.

supervenio, -ire

Post vestrum ... discessum supervenerunt certae litterae maiestatis fraternae ... regis Poloniae: 1503 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.344.

suppedito, -are

Qui *oratores* agerent apud omnes principes ...
pro subsidio competenti ab omnibus regibus et a
sede apostolica pro proximo vere vestris maiesta-
tibus suppeditando: 1523 BROD. *Epist.* p.74.

suppedito, -are

Ut Pannonia opulentissima olim et ditissima provincia ad usus communes vix suppeditare sumtus valeat: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.252.

suppedito, -are

Cui donec de opulentiori beneficio providebitur,
ea suppeditabo adminicula, quibus honestam ac
commodam vitam ducere valeat: 1515 Katona,
Hist.crit. XVIII p.839.

suppedito, -are

Cum animadvertissemus caesarem ... moliri Tartarorum foeda virtute fraterno Poloniae regno ... ferale excidium subodorassemusque pro principum Christianorum benevolis oblationibus non aliunde suppeditari nobis auxiliares copias ad res tantas urgendas, quam a confoederatis duntaxat nostris, ... cum Turco ... foedus induciale ... inivimus: 1503Pray, *Annales* IV p.306.

suppedito, -are

Quum animadvertissemus ... vigilantissime eundem (sc. Turcorum imperatorem) moliri Tartarorum foeda virtute fraterno Poloniae regno ... ferale excidium subodorassemusque pro principum Christianorum benevolis oblationibus non aliunde suppeditari nobis auxiliares copias ad res tantas urgentas, quam a confoederatis dumtaxat nostris: 1503 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.348.

suppedito, -are

Ut Pannonia opulentissima olim et ditissima provincia ad usus communes vix suppeditare sumtus valeat: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.252.

suppellicatus, -a, -um

Quatenus vos omnes iuxta dignitatis suae statum
suppellicati et pluviali desuper induti ... compa-
reatis: 1518 Katona, *Hist.crit.* XIX p.79.

suppellicatus, -a, -um

quatenus vos omnes iuxta dignitatis suae statum
suppellicati et pluviali desuper induti ... compa-
reatis: 1518 Katona, *Hist.crit.* XIX p.79.

suppetiae, -arum f.

qui si labantibus tunc rebus suppetias tempestive
non tulisset: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.250.

suppetiae, -arum *f.*

Qui si labantibus tunc rebus suppetias tempestive non tulisset: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.250.

suppeto, -ere (supeto)

Ut quaecumque temporum in processu ipsi ...
praedictum fundum redimendi facultas supeteret:
1467 Zimmermann, Urkb. VI p.282.

suppeto, -ere

Ut nec iam miles in praesidiis locandus, nec com-
meatus ad eum fovendum, sed nec machinae bel-
licae ad hostilem vim arcendam satis abunde sup-
petant: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.251.

suppeto, -ere

Ut nec iam miles in praesidiis locandus, nec com-
meatus ad eum fovendum, sed nec machinae bel-
licae ad hostilem vim arcendam satis abunde sup-
petant: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.251.

suppeto, -ere

Episcopus ... magnos ... facit sumptus in alienis militibus pro regni defensione, nec suppetunt ecclesiae suae proventus ad hanc causam diutius istic (sc. Romae) prosequendam: 1525 Theiner, *Mon.Slav.* I p.588.

supplementum, -i n.

tunc heredes sui ad supplementum decem annorum utantur, quibus completis redeat ad capitulum (*sc. molendinum*) 1502 *Lib.divis.Vespr.* p.74.

supplementum, -i n.

Externum vero mercenariumque militem in supplementum conscribere per rei pecuniariae inopiam non licet: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.251.

supplementum, -i n.

Externum vero mercenariumque militem in supplementum conscribere per rei pecuniariae inopiam non licet: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.251.

suppleo, -ere

Literas ... perpetuo valituras confirmamus sup-
plentes omnem defectum, si quis propter lapsum
dicti unius anni unquam obiici posset: 1465 Zim-
mermann, *Urkb.* VI p.214.

suppleo, -ere

Reliqua suppleat dominorum iudicum peritia et industria ac rerum experientia singularis, de quorum pura conscientia nemo dubitare potest: Erdélyi, *Register* p.49.

supplex, -cis

Cum Turco ipso supplice pacem poscente praemissis ex causis moti repudiato pacis nomine foedus induciale et quidem septennale felici omine inivimus: 1503Pray, *Annales* IV p.307.

supplex, -icis

Quisnam rei exitus sit futurus, ignoramus, Deum supplices precamur, út nostros non deserat: 1525
Theiner, *Vet.Mon.* II p.655.

supplex, -icis

Dignetur, supplex obsecro, litteris nunciis, oratoribus, legatis ... rem urgere: 1525 Theiner, *Vet.Mon.* II p.655.

supplex, -icis

Cum Turco ipso supplice pacem poscente praemissis ex caussis moti, repudiato pacis nomine foedus induciale et quidem septennale felici omnine inivimus: 1503 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.349.

supplex, -plicis

Oro supplex humillime vestram maiestatem: 1523

BROD. *Epist.* p.73.

supplex, supplicis

Parcat mihi, rursus oro supplex, maiestas vestra,
quod de his rebus ad eam scribere audeo: 1523
BROD. *Epist.* p.74.

supplicatio, -onis f.

Potissime supplicatione ipsius domini Demetrii cardinalis interveniente pro eodem quandam possessionem *donavimus*: 1484 Süttő, *Anjou* II p.50.

supplicatio, -onis f.

Quorum superinde supplicatione acceptā et eciam
admissā ... fidelitati vestre harum serie firmiter
precipiendo committimus, ... quatenus *etc.*:
1520 Horváth, Pótlások p.179.

supplicatio, -onis f.

Predicti sic insultantes ... certifixi (*sic ed., recte: Df 228 334: crucifixi*) per suplicationes magnificorum dominorum comitum de Roszgon retenti et prepediti fuerunt: *1423 Pozsonyi vizsály* p.253.

supplico, -are

Parcat vestra maiestas, humillime supplico, minimo servorum suorum ad se de huiusmodi rebus scribenti: 1523 BROD. *Epist.* p.84.

supplico, -are különösen a második használatára érdekes, ritka a supinum célhatározói előfordulása mozgást jelentő ige mellett

Quod ubi per maiestates vestras tractari intelligeretur, fortasse isti, quibus nunc tam submissee supplicamus, ultro nobis supplicatum venirent: 1523
BROD. *Epist.* p.74.

supplico, -are

Supplicatur maiestati vestrae in personis fidelium eiusdem ... in eo humillime, quatenus dignetur maiestas vestra ... fassioni et perpetuae venditioni ... gratum praebere consensum: 1524
BROD. *Epist.* p.105–106.

supplico, -are

Supplicatur maiestati vestrae in personis fidelium eiusdem: 1525 BROD. *Epist.* p.106.

supplico, -are

Quod Pangratius et Petrus ... serenitati nostre devotissime supplicarunt, ut terras ... ipsis red-
dere ... dignaremur: *1275 Erd.Múz.* 1992 p.81.

suppono, -ere

Materia baptismi est aqua, et hic supponitur nomine lavacri, quoniam locio fit per aquam et lavacrum: *Serm. Quinqu. 27* (p.71).

supporto, -are

Ut idem magister Franciscus onera eidem domui tam in missis celebrandis, quam aliis servitiis incumbentibus sedulo expleat et supportet: 1522 *Reg.Strig.* p.149.

supporto, -are

ut nos erga prefatum dominum Iohannem de Rozgon haberetis excusatum, ut de tali via essemus supportati: *1437 Knauz; Kortan p.231.*

supporto, -are

Et eo potissimum tempore, quo idem onus et vicem ... thesaurarii nostri in ipso officio gerebat et supportabat: 1478 Wenzel, *Dóczyak* p.9.

suppositus, -a, -um

Finivi librum illuminando sexta feria in die octava Thome Cantuariensis infra octavas Nativitatis Verbi Dei incarnati, filii Dei altissimi Beatissime Christifere Marie in divina et humana natura unius suppositi, cui laus et gloria: *1480 ItK* 110 (2006) p.339.

supra *praep. cum acc.*

Si de rebus forte supra conditionem meam existentibus pauca ad vestram maiestatem scribam:
1523 BROD. Epist. p.73.

supra *praep.*

Mirabile dictu tanti sanguinis altitudo et adhuc teneravestes habitus sui, si de panno notabiliter precioso supra alias coevas suasfuissent, erubescibat portare: *Vita Marg.* p.18.

supradictus, -a, -um

Omnes et singulos testes vobis pro parte supradicti domini Petri Erdewdÿ nominandos et producendos in forma iuris recipiatis: Erdélyi, *Register* p.34.

supradictus, -a, -um

Etiam vehementer etiamque valeas et Aegidio supradicto Augustini epistolas huiusmodi tradas: 1516 TAUR. *Epist.* 2 (p.175).

supramemoratus, -a, -um

Quia supramemoratarum fassionum testium productorum publicationi et discussioni ... die et loco suprascriptis fierent et agerentur: Erdélyi, *Register* p.22.

supraspecificatus, -a, -um

Extunc predicti heredes ... duas partes ... castri ... et omnium bonorum supraspecificatorum absque omni discussione iudiciaria occupandi ... facultatem haberent: 1387 Keglevich, *Garamsztb.* p.227.

supremitas, -atis f.

In dicto loco monasterium ... lapideo opere usque ad altitudinem seu supremitatem unius hominis staturae se iam erexisse a terra nobis affirmasset: s.1145/s.1443 *CD Hung.* II p.121–122.

supremus, -a, -um

Ex Lombardia habemus nova ... Gallos ex Italia iam discedere et in discessu huiusmodi per nostros unam partem eorum male mulcatam, ... interfectum quendam capitaneum, unum ex principalioribus, vulneratum etiam supremum capitaneum, quem almiralium vocant: 1524 BROD. *Epist.* p.98.

surditas, -atis f.

Vos autem tantae surditate (sic ed.) dati estis <..>:
1482 Zimmermann, *Urkb.* VII p.322.

surditas, -atis f.

Quin etiam singula membra propriae infestant
egritudines: caput caphelea, ... surditas ... abest:
BONF. *Symp.* III,443.

surdus, -a, -um

nisi te mutis piscibus surdiorem esse atque elinguem illum Harpocraten examussum referre factus essem certior: 1514 TAUR. *Epist.* 1 (p.128).

surgo, -ere

Quod ... monachi seu fratres ... tunc ibi residentes hora quasi duodecima diei surrexissent:
Erdélyi, *Register* p.76.

surgo, -ere

Propter que quidem ... verba ... contra me prolata ego a cena surgens et ad presentiam dicti domini prepositi personaliter inveni (*sic in ed. minus recte correctum ex inventi*) adiens mihi ... iustitie complementum petii amministrare: 1425 *Pozsonyi vizsály* p.264.

surgo, -ere

Qualis Phlegraeae gelidis in rupibus Ossae / surgit
procero sublimis stipite pinus: IAN. PANN. *Paneg.*
3,1,271-72.

[Szovák] 2015.2.16.

sursum *adv.*

Quod ignis estuando movetur et semper sursum fertur, quasi tendens ad summum universum: *Serm. Quinqu. 7* (p.36).

susceptio, -onis f.

Qui habet similiter vim illuminativam, quia inprimit characterem, que disponit animam ad suscepcionem luminis gracie, ut transparencia vitrum ad suscepcionem luminis corporalis: *Serm. Quinqu.* 27 (p.71).

suscipio, -ere

Deinceps ... vobis alleviationem talem faciemus, quam a nobis animo suscipietis valde grato:
1463 Zimmermann, *Urkb.* VI p.150–151.

suscipio, -ere

Item ponit, quod iidem fratres inter alias multiples et varias ineptias ... a mulierculis quoque suspectis non temperabant: Erdélyi, *Register* p.28.

suscipio, -ere

Litteras magnificentie vestre ... ea, qua decuit, reverentia suscepimus in hec verba *etc.*: 1373 Keglevich, *Garamsztb.* p.182.

suscipio, -ere

Quod onus idem Blasius lector et rector altaris eiusdem Sancte Crucis ex beneplacita voluntate et annuentia condam ... Alberti episcopi ... suscepit et singulis septimanis facit continuare: *c.1491 Veszpr.okl. I p.296.*

suscipio, -ere

Indignum arbitramur, ut illis se reddat ingratham
nostra maiestas, a quibus tot servitorum et since-
ritatis experimenta suscepit: 1385 Süttő, *Anjou II*
p.271.

suscipio, -ere

omne illud incendium ... potestis extinguere,
latius effusum in diesque maiores flammarum
vortices evomens in vestros agros ... suscipere
cogemini: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.252.

suscipio, -ere

Eodem anno habitum ordinis secundum suam etatem devote suscepit (*sc. B.Margareta*): *Vita Marg.* p.18.

suscipio, -ere

Etsi horrebam tam arduum laborem suscipere:
Szilády, *Temesvári* p.60.

suscipio, -ere *m.f.*

Litteras serenissime principis, domine Elizabeth
... regine ... eo, quo decuit, suscepimus hono-
re: 1385 Keglevich, *Garamsztb.* p.215.

suscipio, -ere

Item in festo Sancti Georgii dedi Blasio Chys, quando suscepit allodium in Peterfalwa in sortem salarii sui, fl<orenos> 6,5: 1521 Nógrádi, *Kanizsai* II,819 (p.57).

suscipio, -ere

omne illud incendium ... potestis extinguere,
latius effusum in diesque maiores flammarum
vortices evomens in vestros agros ... suscipere
cogemini: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.252.

suscitatio, -onis f.

Prodigia vero dicuntur maiora miracula, ut est suscitacio mortuorum, quod est omnino ab extrinseco, quia a privacione est adhibitum: *Serm. Quinqu.* 16 (p.52).

suscito, -are

Quando, scilicet in campo, sagittatum et mortuum relictum Deus suscitavit ad hoc, ut ipsemet dicit, ut conveniret Dioclecianum de iniusta nece sanctorum, quorum precibus mundus melioratur: *Serm. Quinqu. 32* (p.80-81).

suscito, -are

Ad eandem spectantium nonnullas differentias et
controversiarum materias ortas esse et suscitatas:
1515 Szapolyai oklt. p.367.

suspectio, -onis f.

quod eligerentur aliquae persone de capitulo fideles eidem et omni suspectione carentes, qui etc:
1508 Reg. Strig. p.78.

suspectio, -onis *f.*

Quod eligerentur aliquae personae de capitulo fideles eidem et omni suspicioni carentes, qui *etc.*:
1508 Reg.Strig. p.78.

suspectus, -a, -um

In qua (*sc. causa*) ipse vos iudicibus haberet pro suspectis, unde cum coram iudicibus suspectis non sit tutum litigare: 1386 Süttő, *Anjou* II p.385.

suspectus, -a, -um

Semper nobis fuerunt suspecta callidissimorum
hostium nostrorum consilia: 1524 BROD. *Epist.*
p.85.

suspendo, -ere, -pendi, -pensus

Scribunt decimas, quae praelatis ecclesiarum debebantur, eos suspendisse (hoc enim vocabulo scribitur), atque ad fines a Turca tutandos expensuros: 1525 BROAD. *Epist.* p.115.

suspendo, -ere

Quia Iacobus ... hospes ... ordine iudiciario
detentus in vinculis ... habebatur, ... patibulo
suspendi ... debebat: 1343 Mészáros, *Visegrád*
p.111; cf. *CD Zichy* XII p.15–16.

suspendo, -ere

Quomodo ... Emericus ... unum iobagionem ... fortuna sinistrante in oppido Meggyes suspendisset: 1467 Zimmermann, *Urkb.* VI p.275; cf. *DF* 275435.

suspensum, -i n.

regius orator, ... si ... Turci non acquiescent,
... rem illam mittat in suspenso: 1496 Katona,
Hist.crit. XVIII p.52.

suspensum, -i n.

Regius orator, ... si ... Turci non acquiescent,
... rem illam mittat in suspenso: 1496 Katona,
Hist.crit. XVIII p.52.

suspicio, -onis f.

Ut sicuti huiusmodi officii collatio est expers et vacua omni suspicione mali futuri, ita universis dominis et regnicolis huius regni nostri Hungarie magis grata esse possit et accepta: 1515 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.835.

suspicio, -onis f.

Propter emtorum conditionem suspicio sinistra
de dicto plebano ... non capiatur: 1507 Katona,
Hist.crit. XVIII p.482.

suspicio, -onis f.

Cardinalem Volterranum ob suspicionem Siciliae ad defectionem sollicitatae et rerum novarum motus in custodiam ... coniectum puto maiestatem vestram iam pridem intellexisse: 1523 BROD. *Epist.* p.72.

suspirium, -i n.

Propter quas ipse c<omes> Petrus per longa tempora dies duxit aegrotos cum suspirio gemebundus: 1411 Katona, *Hist.crit.* XII p.64.

suspirium, -i n.

Extunc ipsa domina ... oculos aperiens et cum ... maritum suum ... Martinum ... intuita fuisset, in eumque suspiria gravia trahendo conspiciendo eundem ad se vocasset: *1519 Arch.Majténi* p.503; *cf. inferius*: in eumque suspiria gravia trahentem conspiciendo.

suspirium, -ii n.

propter quas ipse c[omes] Petrus per longa tempora dies duxit aegrotos cum suspirio gemebundus: 1411 Katona, *Hist.crit.* XII p.64.

suspiro, -are

Ardorem desiderii antiquorum patrum Christi presenciam in carne suspirantium spirant ista verba, in quibus exprimitur causa meritoria de congruo, etsi non de condigno, que Filium Dei de sinu Patris traxit in terram: *Serm. Quinqu. 8* (p.38).

suspiro, -are

Qui (sc. populus Christianus) ex divisione ecclesiae angustis molestiis et molestis angustiis diutius suspiravit: 1416 Katona, *Hist.crit.* XII p.250.

sustentatio, -onis *f.*

Registrum factum ... super tacaciones opid<or>um
et villarum extraordinarias pertinentes ad susten-
tationem castri Kapw: 1520 Nógrádi, *Kanizsai*
II,331 (p.33).

sustentatio, -onis *f.*

Ut ad eorum vite sustentationem et ad edificia aliqua facienda sufficere potuisset: Erdélyi, itRegister p.127.

sustentatio, -onis *f.*

Cum reginalis maiestatis, domini prelati et barones regni Hungarie post decessum regie maiestatis felicis recordationis nobis Austriam tutandam et gubernandam commississent, pro sustentatione hominum stipendariorum: 1490 SZAPOLYAI OKLT. p.185.

sustento, -are

Ut non nisi per alios adiuti et sustentati in eorum
clastrum redire potuerunt: Erdélyi, itRegister
p.127.

sustineo, -ere, -tinui, -tentus

Totam hanc rem, quomodocunque cadat, non vestris maiestatis, quae a tot annis hostes Christianae reipublicae solae sustineretis, sed principibus Christianis ... esse inputandam: 1525 BROD. *Epist.* p.118.

sustineo, -ere, -tinui, -tentus

Non enim dubito vestrarum maiestatum auctoritatem, qui soli cum vestris subditis sustinetis pondus diei et aestus, multum potuisse illos monere et plus quam omnium reliquorum principum auctoritatem: 1525 BROD. *Epist.* p.118.

sustineo, -ere, -tinui, -tentus

Scis, ... quantas nos hic citra ullius auxilium calamitates sustineamus: 1525 BROD. *Epist.* p.116–17.

sustineo, -ere, -tinui

Quam *defensionem* nos cum ... nepote nostro soli assidue sustinemus: 1523 BROD. *Epist.* p.78.

sustineo, -ere, -ui, -tentus

Corporale fuit sacrificium mortis, quod sustinuit
(*sc. Christus*) in cruce, et quod representatur in al-
tari ecclesie: *Serm. Quinqu.* 24 (p.66).

sustineo, -ere

Que (*sc. B.Margareta*) ... oblatum sibi cilicium induit, sed pre nimia teneritudine sustinere non potuit: *Vita Marg.*

susurratio, -onis f.

De invidia nascuntur hec. V. odium, susurratio.
detractio: PAUL. HUNG. *Penit.* p.195.

susurrium, -ii n.

Susurrium est inter amicos discordiam seminare:
PAUL.HUNG. *Penit.* p.203.

[Hegyí] 2015.2.16.

sutor, -oris *m.* (suttor)

Item die sabati ... emi in Sar a Mathie (sic) sut-
tore duos boves ad coquinam: 1520 Nógrádi, *Ka-
nizsai* II,119 (p.21).

sutor, -oris *m.* (suttor)

Item feria quinta ... solvi Mathie suttori propter
subsolationem calciorum novorum fl[orenum] 1:
1521 Nógrádi, *Kanizsai* III,208 (p.70).

sutor, -oris *m.*

Item feria quarta ... pro sotularia (sic ed.) domini magnifici Mathie suttori dedi d<enarios] 10: 1521 Nógrádi, *Kanizsai* IV,747 (p.144).

suus, -a, -um

Supervenerunt repente nova satis adversa: bas-sam illum praefectum Cayri, qui a Turca defece-rat, a suis esse obruncatum: 1524 BROD. *Epist.* p.97.

suus, -a, -um *pron.poss.*

Sue sorores suas possessiones ... in sui absentia
regere nequivissent: 1340 Diaconescu, *Documen-*
te p.30.

syllogismus, -i m.

Sicut enim in syllogismis ex universalibus propositionibus particulares conclusiones saepenumero colliguntur: BONF. *Symp.* III,403.

symbolum, -i n.

Praestantissimum denuo virum, ... Georgium Collimitium, omnium horarum hominem, nostrum communem amicum, singulos denique symboli ac symposiorum vestrorum cundapn'ious nomine meo salvos iubeto: 1514 TAUR. *Epist.* 1 (p.129).

symposium, -i n.

Ut plerumque in dicto oppido et villis cum rusticis in tabernis symposia et ebrietates necnon rixas, iurgia et contentiones usque ad verbera et sanguinis effusionem aliaque malorum genera cum maximo, non solum religiosorum, verum etiam totius cleri et multorum Christifidelium scandalo exercerent: Erdélyi, *Register* p.28.

symposium, -ii n.

Praestantissimum denuo virum, ... Georgium Collimitium, omnium horarum hominem, nostrum communem amicum, singulos denique symboli ac symposiorum vestrorum cundapn'ious nomine meo salvos iubeto: 1514 TAUR. *Epist.* 1 (p.129).

synanchae, -arum f.

Quin etiam singula membra propriae infestant
egritudines: caput caphelea, ... synachae ... abest:
BONF. *Symp.* III,444.

syndicus, -i m.

Propter absentiam domini Iohannis Bak syndici et concanonici ipsorum dominorum: *1518 Reg.Strig.* p.128.

synodus, -i f.

Ipsum capitulum et canonici ... in omnibus sanctis synodis per ipsum dominum episcopum celebratis, preter primam synodum multas rebelliones, iniurias et insolencias multimodas contra ipsum adamaverunt: *1392 Mon.episc.Zagr. II p.335.*

tabefacio, -facere

(sc. Omnis creatura) insolitis motibus exagitata
in seipsa tabefacta deficiet: GEORG.HUNG. *Tract.*
p.322.

tabellarius, -ii m.

Cum tibi copias ostendet Aegidius meus, praesentium tabellarius: 1516 TAUR. *Epist.* 2 (p.174).

[Szovák] 2015.2.16.

tabellio, -onis m.

Georgius Dei et apostolice sedis gratia episcopus
Quinqueecclesiensis ... notariis et tabellionibus
publicis ... salutem in Domino: Erdélyi, *Register*
p.13.

taberna, -ae f.

Quod plebanus Brassoviensis ... valeat ... educillare decem vasa vinorum in eadem Brassovia cum signo consueto, ... non tamen tenendo tabernam, nec faciendo sedere ibidem homines in crapulatione: 1507 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.481.

taberna, -ae f.

Qui emuli percipientes noctis in silentio super ipsos irruentes, quos dormientes in tabernis et domibus supervenerunt: *1465 Szapolyai oklt.* p.104.

taberna, -ae f.

Ut plerumque in dicto oppido et villis cum rusticis in tabernis symposia et ebrietates necnon rixas, iurgia et contentiones usque ad verbera et sanguinis effusionem aliaque malorum genera cum maximo, non solum religiosorum, verum etiam totius cleri et multorum Christifidelium scandalo exercerent: Erdélyi, *Register* p.28.

tabernarius, -i m.

Quod ... et tandem prior eiusdem fratris eundem breviarium a tabernario redemisset: Erdélyi, *Register* p.96.

tabernarius, -ii m.

Quod ipsi in prefata domo cervisiam braxare et in ducillo more tabernario ... vendere ... possint et valeant: *1516 Szapolyai oklt.* p.384.

tabernator, -oris m.

quilibet suam vitam ducens cum aliqua arte vel magisterio, sive sit tabernator potus cuiuscumque, sive pelfifex aut lucifigulus, cum similibus tenetur solvere pro tributo annuatim ... quinque denarios: *1346 Mon.civ.Zagr.* I 183.

tabernator, -oris m.

Item quilibet suam vitam ducens cum aliqua arte vel magisterio, sive sit tabernator potus cuiuscumque sive pellifex aut licifigulus, cum similibus tenetur solvere pro tributo annuatim ... quinque denarios: *1343 Mon.civ.Zagr.* I p.161.

tabernator, -oris m.

Quilibet suam vitam ducens cum aliqua arte vel magisterio, sive sit tabernator potus cuiuscumque, sive pellifex aut lucifigulus, cum similibus tenetur solvere pro tributo annuatim ... quinque denarios: *1346 Mon.civ.Zagr. I p.183.*

tabernicalis, -e

Quod fratres Augustinenses ... ludos tabernicales exercuissent: Erdélyi, *Register* p.88.

[Hegy] 2015.2.16.

tabes, -is f.

Quin etiam singula membra propriae infestant
egritudines: caput caphelea, ... pulmonem ...
tabes ... abest: BONF. *Symp.* III,444.

tabesco, -ere

Quod ab igne non poterat exterminari, statim ab exiguo radio solis calefactum tabescebat: *Serm. Quinqu.* 7 (p.36).

tabula, -ae *f.* (thabula)

Quatenus thabulam in civitate vestra ecclesiae nostrae Albensis reformatam ... per unum currum vestrum ad festum Nativitatis Domini ... velitis Albam transmittere: 1464 Zimmermann, *Urkb.* VI p.206.

tabula, -ae f.

Quidam familiaris domini prepositi ... intravit ad domum meam, ubi invenit me sedentem in tabula cum pluribus honestis personis: *1425 Pozsonyi vizsály* p.264.

tabularium, -ii n.

Quae vel incuria vel potius negligentia tua non parum molestiē mihi suggessit, maxime, cum tabulariorum aut scribendi non defuerit opportunitas:
1514 TAUR. Epist. 1 (p.128).

taceo, -ere, tacui, tacitus

Illud ... unum neque ego possum tacere: 1524
BROD. *Epist.* p.103.

taceo, -ere

Viciosum et punitione dignum arbitror eius (*sc. virginis Mariae*) laudes tacere: Szilády, *Temesvári* p.9.

taceo, -ere

Idem prepositus magis et magis furore accensus dixit mihi: „Tu non es magister, sed es unus beanus et unus ribaldus”, et subiunxit: „Taceas, ribalde, alias te vinculabo et vinculatum dirigam ad Posonium”: *1425 Pozsonyi vizsály* p.263.

taciturnitas, -atis *f.*

Ut de penit. dis. V. cap. I. ut cautus. dis. I. taciturnitas: PAUL. HUNG. *Penit.* p.193.

taciturnitas, -atis *f.*

Quare ... taciturnitatem tuam magis silentio transire, quam inelegantibus ac importunis literulis meis tibi molestus esse volui: 1514 TAUR. *Epist.* 1 (p.128).

taciturnitas, -atis f.

Et ne horum taciturnitas nobis communicaret of-
fensam: *1422 Mon.episc.Zagr.* VI p.71.

taciturnitas, -atis f.

Que (*sc. B.Margareta*) ... paucis contenta verbis
erat taciturnitatis amatrix: *Vita Marg.* p.18.

taciturnitas, -atis *f.*

Secundo, taciturnitas in ore: *Serm. Quinqu.* 20
(p.60).

tactus, -us *m.*

Habebat enim curiositatem experiendi et per sensum ad fidem veniendi et volebat certitudinem capere per visum et tactum: *Serm. Quinqu. 7* (p.37).

tactus, -us *m.*

Thomas ... volebat certitudinem capere per visum et tactum: *Serm. Quinqu. 7* (p.37).

tactus, -us *m.*

Secunda apparicio purgat culpam, quia tunc tactu mundissime sue carnis vim regenerativam contulit aquis: *Serm. Quinqu.* 26 (p.70).

taedium, -i n.

Ideo ne idem per idem pluries replicem et longa
me scripta animum d<ominationis> v<estre> te-
dio aficiant: *1449 TSz 1929 p.135; Dl 80 935.*

[Szovák] 2015.2.16.

taedium, -ii n.

Quos usque ad Craccoviam vobis tedium ne sit
mittere: *1469 Szapolyai oklt. p.122*

taedium, -ii n.

Ne vero nunc longioribus litteris sim vestrae sanctitati taedio: 1524 BROD. *Epist.* p.103.

talentum, -i n.

Quod quidem aurum octo fuit pondere talentorum: BONF., *Symp.* III,639.

talentum, -i n.

Nicolaus ... et ... Stephanus ... totalem portionem ipsorum ... cognato ipsorum pro decem talentis <denariorum Viennesium latorum, sex> pensas pro qualibet <computatis et plene> persolutis confessi fuissent se pignori obligasse: 1451 *Arch.Majtényi* p.138.

talia, -ae f.

Nihil aliud hactenus ... pro statu et conservatione regni effecimus, quam quod quandam talem de nostris bonis pro militum stipendio ad defensionem arcium finitimarum deputatorum ordinavimus: 1518 Bessenyei, *Lettere* p.13.

taligila, -ae f.

Item eodem die eidem allodiatori ad unam taligilam dedi d<enarios] 10: 1521 Nógrádi, *Kanizsai* III,812 (p.102).

talis, -e

Ut in tali casu plerumque fieri consuevit: 1524
BROD. *Epist.* p.94.

[Monostori] 2015.2.16.

talis, -e

Idem comes ... talem in litteris modum pro utilitate partis utriusque suam conferendi eleemosynam postulavit, ut *etc.*: 1248/XVIII CD Hung. IV/2 p.23.

talis, -e

Quod eos propter talem et tantam negligentiam eorum vellet de monasterio eorum eicere, et alios inducere: Erdélyi, *Register* p.107.

talis, -e

Deus det suae maiestati et ... suae maiestatis
consiliariis talem mentem, ne illud nobilissimum
ac potentissimum regnum ... amittant: 1525
BROD. *Epist.* p.119.

talis, -e

Iccirco talem te erga illum geras, ut hanc meam (quantulacunque sit) commendatiunculam sentiat cognoscatque sibi non parum profuisse: 1514 TAUR. *Epist.* 1 (p.129).

tamen *adv.*

Tamen quamprimum cum eisdem concordare posset, statim vellet accipere sacramentum Eucharistie: Erdélyi, *Register* p.106.

[Hegy] 2015.2.16.

tandem *adv.*

Postulamus a te, ut tandem finis fiat huic tragoe-
diae: 1523 BROD. *Epist.* p.75.

tandem *adv.*

Fortasse iam tandem post tot et tam varias dilaciones brevi extrudetur: 1523 BROD. *Epist.* p.72.

tandem *adv.*

Iam tandem tot difficultatibus superatis in proximo consistorio expedita est libere ecclesia Plocensis: 1523 BROAD. *Epist.* p.72.

tandem *adv.*

Venerunt nova de Constantinopoli ... Imperatorem aegre tandem seditione oppressa coactum id facere, quod milites postulaverant: 1525 BROD. *Epist.* p.119.

tango, -ere

Non tangit exitus introitum d<enarii> 19: 1521
Nógrádi, *Kanizsai* V,20 147).

tango, -ere

Quod ... frater suus carnalis quandam pecuniarum quantitatem ab universis iobagionibus ipsorum ipsos communiter tangentibus ad presens extorqueretur: 1380 Keglevich, *Garamsztb.* p.205.

tango, -ere

Omnes ... causas ... forum ecclesiasticum tangentes ... cognoscendi ... omnimodam facultatem concedimus: 1443 Zimmermann, *Urkb.* V p.122.

tango, -ere

Exitus non tangit introitum fl[orenis] 0,5: 1521
Nógrádi, *Kanizsai* V,263 (p.157).

tantara, -ae f.

Item eodem die duas tantaras vulgo 'zytath' emi:
1521 Nógrádi, *Kanizsai* III,754 (p.99).

tantara, -ae f.

Item eodem die pistatrici, que panes pistat domino magnifico, pro una tantara dedi d<enarios] 6:
1521 Nógrádi, *Kanizsai* IV,419 (p.131).

tantillus, -a, -um

Velim, si tantillum gratiæ tuę habere possem, mihi quam primum rescriberes: *1514 TAUR. Epist. 1* (p.130).

tantisper *adv.*

Consilium . . . sum amplexus, sed visum est tantisper supersedere, quousque enucleacius particulariusque intelligi possint ea, que inter principes ipsos sunt acta: 1525 Theiner, *Vet.Mon.* II p.655.

tantopere *adv.*

Quem (*sc. Stephanum Brodericum*) mihi vestra
sanctitas tantopere commendat: 1525 Theiner,
Vet.Mon. II p.656.

tantum *adv.*

Volui proponere tantum rem in conspectu vestrae maiestatis illius sapientissimo consilio et prudentia trutinandum: 1523 BROD. *Epist.* p.73.

tantum *adv.*

Quam ut relictis praesidiis necessariis ea tantum,
quae ab illo sunt parta, in reditum suum defendi
ac retineri possent: 1524 BROD. *Epist.* p.86.

tantummodo *adv.*

Ut tempore, quo fratres ... habitassent in monasterio predicti oppidi Kermend, fuissent interdum duo fratres, interdum vero tantummodo unus monachus adeo: Erdélyi, *Register* p.68.

tantummodo *adv.*

Quod interdum tantummodo quatuor, aliquando tres et interdum duo tantummodo fratres ... fuerunt in dicti monasterio: Erdélyi, *Register* p.107.

tantus, -a, -um

Nosti, quanta illius tantae multitudinis sit morum
diversitas: VALENT. ECK p.50.

tantus, -a, -um

Mirabile dictu tanti sanguinis altitudo et adhuc teneravestes habitus sui, si de panno notabiliter precioso supra alias coevas suasfuissent, erubescibat portare: *Vita Marg.* p.18.

tapeta, -ae f.

Item die dominico ... currifero, qui portavit tapetas et cocos ad Sarwar, dedi d<enarios] 12: 1521
Nógrádi, *Kanizsai* III,925 (p.106).

tarde *adv.*

Vereor, ne tarde veniant: 1524 BROD. *Epist.* p.89.

[Monostori] 2015.2.16.

tarde

In iis enim sum locis, quo et propter diversa viarum discrimina et propter longinquitatem tardissime omnia perferuntur: 1516 TAUR. *Epist.* 2 (p.174).

tarditas, -atis f.

ut ipsimet Philistaei nostri ... illos etiam pharetrarios seu homines exercitantes ... semper debitis temporibus appromptuando versus et ad illas partes, quas iusserimus, ... sine tarditate et dissimulatione aliquali destinare debeant: 1428 Katoona, *Hist.crit.* XII p.509.

tarditas, -atis f.

In tanta ... rerum omnium desperatione ac principum Christianorum vel discordia, vel negligentia, sedis etiam apostolicae vel paupertate, vel tarditate quid posset ... vestra maiestas melius suo ... nepoti consulere, quam ut iam tandem tentatis omnibus, quae tentari potuerunt, de salute regnorum suorum aliter cogitaret?: 1523 BROD. *Epist.* p.74.

tardiuscule *adv.*

Expeditis ibi ... rebus omnibus ... novis litteris iuramentalibus, novo ab ipso caesare fidei sacramento ... tandem Dei benignitate, licet tardiuscule, nostri tamen salvi et incolumes his modo diebus rediere: 1503 Pray; Annales p.307.

tardiuscule *adv.*

Et quidem pro reformatione varietatis et discrepantiae inter nos et caesarem illum abortae ... expeditis ibi ... rebus ... licet tardiuscule, nostri tamen salvi et incolumes his modo diebus rediere: 1503 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.351.

tardus, -a, -um

Quod vix tarda hora noctis ad monasterium eorum (*sc. fratrorum*) potuissent intrare: Erdélyi, *itRegister* p.113.

Tartari, -orum *m.*

Quum animadvertissemus ... vigilantissime eundem (sc. Turcorum imperatorem) moliri Tartarorum foeda virtute fraterno Poloniae regno ... ferale excidium subodorassemusque pro principum Christianorum benevolis oblationibus non aliunde suppeditari nobis auxiliares copias ad res tantas urgentas, quam a confoederatis dumtaxat nostris: 1503 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.348.

Tartaricus, -a, -um

Quam cum adhuc mater sua regina gestaret in utero tempore Tartarice persecutionis: *Vita Marg.* p.17.

Tartaricus, -a, -um

Quippe cuius auxilio imperium Tartaricum sit adeptus: 1524 Theiner, *Mon. Vat.* II p.632.

Tartaricus, -a, -um

quippe cuius auxilio imperium Tartaricum sit
adeptus: 1524 Theiner; Mon.Vat. II p.632.

Tartarus, -a, -um

In conflictu (sic ed.) quodam ... ex nostro missu contra ... gentem Tartarorum ... habito et in alio prelio ... contra Rutenos similiter ex nostro mandato commisso ... laudabiles exercent famulatus: *1349Erd.oklt.* III,533.

taurinomastyges, -ae m.

Non potui quorundam temeritatem seu sanguineam quandam crudelitatem, quas taurinomastygę illi versiculis meis hendecasyllabis intulerint, tibi non facere copiam: 1516 TAUR. *Epist.* 2 (p.174).

tavernicalis, -e (tavarnicalis)

Quamvis nos ... instrumenta super eisdem iuribus possessionariis confecta registratim ad domum nostram tavarnicalem reponi fecerimus:
1386 Süttő, Anjou II p.383.

taxa, -ae f.

Nos de taxis et datiis ipsorum nobis annuatim solvere debentium ... centum florenos auri ... remisimus (sc. *Emericus de Zapolya*): 1464 Szapolyai oklt. p.94.

taxa, -ae f.

Ne ipse super iobagiones ... Ladislai ... ad portionem suam cedere debentes predictam pecuniam vel aliquam taxam ab eisdem exigere debeat:
1380 Keglevich, Garamsztb. p.205.

taxa, -ae f.

Taxam decimarum scribis a ... cardinalibus et officialibus exigi: 1523 BROD. *Epist.* p.71.

taxa, -ae f.

Quantum ad dicam seu taxam scribitis, quod litteras quittantias regie maiestatis exhibuistis etc., curetis taxam ipsam percipere: 1515 Horváth–Neumann–Pálosfalvi–C. Tóth, *Levelesláda* p.103.

taxatio, -onis f.

Registrum factum ... super tacaciones opid<or>um
et villarum extraordinarias pertinentes ad susten-
tationem castri Kapw: 1520 Nógrádi, *Kanizsai*
II,331 (p.33).

taxo, -are

Pauperibus iobagionibus ... properantibus domum quidam capitaneus ... eosdem captivavit taxando: 1450 Neumann, *Korlátköviek* p.174.

taxo, -are

Dampna et interesse petendum et taxari faciendum et super ipsis ... iurandum: Erdélyi, *Register* p.42.

taxo, -are

Si aut veniendum aut mittendum gentes suae maiestati erit, nos in tali casu providebimus per hominem nostrum specialem, ut commode, taxato etiam commeatu, venire poterit: *1507 Katona, Hist.crit. XVIII p.508.*

tectalis, -e

Reedificata est turris ... cum clipeis tectalibus:
1496/1497 Magyary-Kossa III p.115.

[Szovák] 2015.2.16.

tectum, -i n.

Ne eadem nobilis domina hereditate paterna destituta tectis latitare cogaretur (*sic ed.*) sub alienis:
1386 Süttő, *Anjou* II p.386.

tectura, -ae f.

De puro tritico, quem (*sic*) seminare feci, tecturam ecclesie ... filius meus ordinare et renovare faciat: 1477 Neumann, *Korlátköviek* p.181.

tectura, -ae f.

Quod nisi cives dicti oppidi Kermend de eorum elemosina tecturam ipsius predicti monasterii refecissent vel reparassent: Erdélyi, *Register* p.109.

tectura, -ae f.

Si quid autem edificii factum fuisset in illo tempore fratrum Augustiniensum ... cives dicti oppidi Kermend fieri fecissent, ut tecturam ecclesie et ambitus: Erdélyi, *Register* p.113.

tegmen, -inis *n.*

Purpura quem Tyrio velat super aurea filo, / tegmen idem clypeo: IAN. PANN. *Paneg.* 3,2,216–217.

tegmen, -inis *n. összevonandó-e tegimen alakkal?*
Alii Christiani sanguine Christiano inexplebiles
sub tegmine alarum vestrarum maiestatum sacra-
tissimarum requiescunt: 1525 BROD. *Epist.* p.111.

tego, -ere

Vestigia principis sunt facta sua magnifica, que debet tegere et non iactare pueriliter: *XIII Madas, Serm. p.52.*

tego, -ere

Ut de novo faciant tegere domus illorum cum cilindriis et sub bona reformatione remittant sub pena 16 fl: *1498 Lib.divis.Vespr.* p.39.

tegumentum, -i n.

Ut habentes alimenta et tegumenta his contenti simus. (*In manuscripto: tegimenta; cf. 1 Tim. 6,8: „Habentes autem alimenta et quibus tegamur, his contenti simus.”*): *Serm. Quinqu. 5* (p.35).

tela, -ae f. (tella, thela)

Item feria quinta ... dedi pro redemptione tel-
le magnifici domini d<enarios] 35: 1520 Nó-
grádi, , *Kanizsai* III,59 (p.63). Eodem die dedi
textori pro dispositione thele magnifice domine
d<enarios] 8: Ibid. III,60: 1520 Nógrádi, *Kanizsai*
III,59 (p.63).

tela, -ae f.

Item eodem die emi telam vel sindonem uxori allodiatoris in Sar: 1521 Nógrádi, *Kanizsai* II,768 (p.54).

tela, -orum *n.*

In eiusdem civitatis obsidione ... memorati Stephanus et Georgius comites Posonienses, primipili seu ductores praetacti exercitus nostri ex-eundo speciales exmissiones bombardarum ac telorum et lapidum densitates non advertentes ... laudabilia exhibuerunt servitia: 1424 Katona, *Hist.crit.* XII p.428.

tela, -orum *n.*

in eiusdem civitatis obsidione ... memorati Stephanus et Georgius comites Posonienses, primipili seu ductores praetacti exercitus nostri ex-eundo speciales exmissiones bombardarum ac telorum et lapidum densitates non advertentes ... laudabilia exhibuerunt servitia: 1424 Katona, *Hist.crit.* XII p.428.

telonarius, -i m.

Item confortet ipsum ... factum telonarii: PAUL.
HUNG. *Penit.* p.193.

teloneator, -oris *m.* (theoloniator)

Cives ... quendam Georgium theoloniatozem et familiarem eorundem actorum domo in eadem nece miserabili interemissent: 1497 Wenzel, *Dóczyak* p.37.

teloneum, -ei *n.* (theloneum)

Simul cum tributis in possessione religiosarum dominarum sanctimonialium Wasarhel vocata ac in prefatis possessionibus ... theloneis portionibusque ... campis, piscuis ... piscinis, piscaturis, ... patrueli eiusdem domoni episcopi suisque heredibus et posteritatibus universis duximus dandum: *1495 Szapolyai oklt.* p.221.

teloneum, -i n. (theolonium)

Licet prefatum magistrum ... tertia dumtaxat pars castri Gyemes ... ac possessionum, villarum, pertinentiarum, tenutarum, tributorum, theoloniorum, proventuum, territoriorum, vinearum, emolimentorum, molendinorum ac aliarum quarumlibet utilitatum predicti castri ... concernetur: 1387 Keglevich, *Garamsztb.* p.226.

teloneum, -i n.

Possessionem meam ... cum duobus molendinis et uno theloneo fassa fueram eidem ... filio meo: 1477 Neumann, *Korlátköviek* p.180.

teloneum, -ii *n.* (theloneum)

Ne in Tokay theloneum solvant (sc. fratres): *1500 Szapolyai oklt.* p.261.

telonialis, -e (thelonialis)

Insuper domum thelonialem confractis hostiis eiusdem invasissetis: *1516 Wenzel, Dóczyak p.71.*

telonarius, -a, -um

Licet praedicti ... cives ... occasione et praetextu invasionis domus theloniariae ipsorum ... in oppido eorum ... habitae ... in curiam regiam convenerint in causam: 1497 Wenzel, *Dóczyak* p.42.

teloniator, -oris *m.* (theoloniator)

Item dicit theoloniator, quod ad curriferos ipse exposuit, qui super equos domini portaverunt fenum, d<enarios> 12: 1520 Nógrádi, *Kanizsai* II,114 (p.21).

teloniator, -oris *m.* (teoloniator)

Neque sperat habere in posterum pro eo, quod deponit, est teoloniator, et subditus domini Petri Erdedi: Erdélyi, *Register* p.175.

teloniator, -oris *m.* (theoloniator)

Theoloniatorem etiam ipsius Francisci aliosquem
quamplures familiares eiusdem, nisi sibi fuga con-
sulere potuissent, nece miserabili interemissetis:
1516 Wenzel, Dóczyak p.71.

telonium, -i *n.* (theolonium)

Introitus de theloniis pertinentes (sic) ad castrum
Kapw: 1520 Nógrádi, *Kanizsai* II,93 (p.20).

telonium, -i n.

Item telonium vie solvit Valentinus Pogachas de Hegykwe Vien[enses] 400: 1521 Nógrádi, *Kanizsai* III,130 66).

temeritas, -atis f.

Ut eos partim scelerum suorum, partim etiam audacię, temeritatis atque ineptiarum pęniteat: 1516
TAUR. *Epist.* 2 (p.174).

temeritas, -atis f.

Vestra maiestas non me temeritatis accuset: 1523
BROD. *Epist.* p.74.

temeritas, -atis f.

Non potui quorundam temeritatem seu sanguineam quandam crudelitatem ... tibi non facere copiam: 1516 TAUR. *Epist.* 2 (p.174).

temperantia, -ae f.

Temperantia est virtus cum sit potentia resistendi, illecebris in nos impetum facientibus partes habens potentie ad hoc pertinentes: PAUL. HUNG. *Penit.* p.213.

tempero, -are

Item ponit, quod iidem fratres inter alias multiples et varias ineptias ... a mulierculis quoque suspectis non temperabant: Erdélyi, *Register* p.28.

tempero, -are

Animo revolventes, ... quanto studio ... divi reges Hungariae ... regnum hoc inclitum Hung<ariae> nixi sunt ... ab hostium ... vexationibus defendere, ita in bona vicinitate ... cum regibus et regnis finitimis, his praesertim, qui ab eorum iniuria temperassent, semper permanere: 1498 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.173.

tempero, -are

Non potui tamen pro magnitudine desyderii, quo huius rei conficiendae ... incredibili teneor, mihi temperare, quin has vel ex supehabundanti per hunc celerem nuncium meum mittere ad vestram sanctitatem: 1525 Theiner, *Mon.Slav.* I p.589.

tempero, -are

animo revolventes, ... quanto studio ... divi reges Hungariae ... regnum hoc inclitum Hung[ariae] nixi sunt ... ab hostium ... vexationibus defendere, ita in bona vicinitate ... cum regibus et regnis finitimis, his praesertim, qui ab eorum iniuria temperassent, semper permanere: 1498 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.173.

tempeſtas, -atis f.

Et ne eccleſiaſticae pacis tranquillitas aliqua turbaretur tempeſtate bellorum: 1416 Katona, *Hist.crit.* XII p.250.

tempestatas, -atis f.

Quod hac nostra tempestate coronatio praefata
... reginae ... non per dictum ... modernum
electum eiusdem ecclesiae ... facta et celebrata
exstitit: 1502 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.327.

tempeſtas, -atis f.

Cumque aliquantulum a ripa processisset, ecce
vehemens turbo et tempeſtas mox exorta eſt in
aere et aquis adeo, quod navis cepit periclitari:
Szilády, *Temesvári* p.6.

tempestatas, -atis f.

Quoniam nimium in hac potissimum presente
tempestate inordinate arx ista est: *1514 Szapolyai
oklt. p.349.*

tempestive *adv. comp.*

Quibus rebus effectum est, quo minus antea et tempestivius dominationibus vestris ... id pro debito nostro significare voluerimus: 1503 Kato-
na, *Hist.crit.* XVIII p.352. Qui si labantibus tunc rebus suppetias tempestive non tulisset: 1521 Ka-
tona, *Hist.crit.* XIX p.250.

tempestive *adv.*

Qui si labantibus tunc rebus suppetias tempestive
non tulisset: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.250.

tempestive *adv.*

Nichilominus tamen si de huius remedio tempestive non cogitaverimus: *1464 Szapolyai oklt.* p.99.

tempestive *adv.*

Compositionem, prout melius poteritis, tempestive ineatis cum nobilibus: 1515 Horváth–Neumann–Pálosfalvi–Tóth, *Levelesláda* p.103; *cf. paulo inferius*: curetis istic quoque compositiones facere et minus forte expedietis, si tempestive facietis.

temporalis, -e

Dominus noster gratiosissimus vitam suam finivit
temporalem: 1490 SZAPOLYAI OKLT. p.174.

[Szebelédi] 2015.2.16.

temporalis, -e

Testis interrogatus ... esset nobilis et satis habundans in rebus temporalibus: Erdélyi, *Register* p.53.

temporaliter *adv.*

Sic festantes temporaliter transferet puer natus ad festum eternum: *Serm. Quinqu.* 10 (p.43).

temporaliter *adv.*

Pater eternus testificatur de Filio suo temporaliter in humanitate nato dicens in presenti verbo:
Serm. Quinqu. 12 (p.44).

tempto, -are (tento)

In tanta ... rerum omnium desperatione ac principum Christianorum vel discordia, vel negligentia, sedis etiam apostolicae vel paupertate, vel tarditate quid posset ... vestra maiestas melius suo ... nepoti consulere, quam ut iam tandem tentatis omnibus, quae tentari potuerunt, de salute regnorum suorum aliter cogitaret?: 1523 BROAD. *Epist.* p.74.

tempus, -oris *n.*

Scimus, quanta dampna, quantasque captivitates tempore disturbiorum in civitate vestra Cibiensi pertulerint: 1468 Zimmermann, *Urkb.* VII p.365.

tempus, -oris *n.*

Vos ita provinciam vestram administretis, ut, quod ab ista sede apostolica flagitamus, auxilium adsit in tempore: 1524 BROD. *Epist.* p.86.

tempus, -oris n.

Habuerunt Veneti et ex Constantinopoli litteras
... Turcum facere ingentes apparatus et terra, et
mari, aggressurum omnino Hungariam primo
quoque tempore: 1524 BROD. *Epist.* p.89.

tempus, -oris *n.*

Ut ipse princeps Albertus habeat terram Prussiae illam, quam habuit hucusque, in feudum a regibus Poloniae ipse et heredes masculi eius et quattuor fratrum suorum, quibus deficientibus ipsum feudum recidat in regem Poloniae restitutis hinc inde occupatis tempore belli praeteriti: 1525 BROAD. *Epist.* p.108.

tempus, -oris *n.*

Non morieris, inquit, usque ad proxima quattuor tempora: Szilády, *Temesvári* p.6.

tempus, -oris *n.*

Quamvis iter sit et longum et laboriosum, praesertim hoc anni tempore: 1525 BROD. *Epist.* p.113.

tenacitas, -atis f.

Si ... inspiciatur sacre doctrine ... sententiarum firmitas, verborum tenacitas, argumentorum inconcussa veritas, rationum securitas, dubiorum clara dilucidatio, ... sufficientia omnium ad salutem pertinētium, ... virtutum redolentia, denique omnium divinarum et humanarum rerum magisterium: GEORG.HUNG. *Tract.* p.392-394.

tenacitas, -atis f.

Ut ... contractus perennalis tenacitatis solidamentum habeat: *1380 Veszpr.okl.* II p.318.

tenaciter *adv. comp.*

Ex ea ... assuetudine, quam cum ipso ... rege
... fruebamur, tenacius quodammodo inhaesit,
quum (etc.): 1507 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.500.

tenasmus, -i m (tenasmos)

Quin etiam singula membra propriae infestant
egritudines: caput caphelea, ... tenasmos ...
abest: BONF. *Symp.* III,445.

tendo, -ere

Quod ad rem in eum, ad quem tendimus, finem perducendum pertinere possit: 1525 Theiner, *Vet.Mon.* II p.655.

tendo, -ere

Quomodo iudex et iurati cives ac tota communitas Posonie tenderent ad evellendum (*sic*) et destruendum domos censuum ac redituum nostrorum: *1423 Pozsonyi vizsály* p.252.

tenebra, -ae *f. sing.*

Et hoc notatur, cum dicit (2 Cor. 4,6): De tenebris, id est post tenebras, id est post nichil, ut tenebra ponatur pro pura privacione, ut nichil ante fuerit, et preposicio dicat ordinem, non materiam: *Serm. Quinqu. 37* (p.87).

tenebrae, -arum f.

Cognicio manifesta removet tenebras ignorancie actualis: *Serm. Qinqu.* 10 (p.42).

tenebrae, -arum f.

Secunda congruitas sumitur ex parte eius, ad quod est baptismus, scilicet ad regenerandum, ut transferatur homo a potestate tenebrarum in adoptionem filiorum: *Serm. Quinqu. 27* (p.72).

tenebrae, -arum f.

Ad cuius clamorem omnes perterriti, cum esset sero in tenebris, nemo audebat navigare intra paludes, ut videret, quid ageretur aut posset iuvare illam: Szilády, *Temesvári* p.6.

tenebre, -is n. (?)

Item feria sexta ... pueris recordantibus cum tenebre dedi d<enarios> 3: 1520 Nógrádi, *Kanizsai* II,72 (p.18).

teneo, -ere

Quibus alias a ... condam consorte nostro ...
et successive a nobis ipsum castrum habitum,
tentum est et possessum: 1385 Süttő, *Anjou* II
p.271.

teneo, -ere

(Meta) eandem plagam tenendo venit ad quendam puteum: *1413 Zsigm. oklt. IV,1310.*

[Kóta] 2015.2.16.

teneo, -ere

Qui ad sancta Dei evangelia iuramenta deposuerunt, quod omnia circa negotia capelle fideliter facient et secretum tenebunt: *1517 Reg.Strig.* p.120.

teneo, -ere

Ego vidi his temporibus ... hominem in Christo mihi conscientiose revelantem, quod persepe Christum dominum videre soleret ... et ore ad os loqui et ad quacunque interrogata secreta spiritualia respondere, scilicet in dubiis casibus quid salubrius tenere oporteret: Szilády, *Temesvári* p.6.

teneo, -ere

Nemo ... admiratione merito teneri debet, quod
etc.: VALENT. ECK p.48.

teneo, -ere

Qualiter vos ... certas pecudes et pecora iobagionum ... abigi et depredari fecissetis abactasque et depredata eciam in pecuniarum (*sic ed., recte [Dl 23321]: impresenciarum*) teneretis tenerique faceretis: 1520 Horváth, *Pótlások* p.179.

tener, -a, -um

Mirabile dictu tanti sanguinis altitudo et adhuc teneravestes habitus sui, si de panno notabiliter precioso supra alias coevas suasfuissent, erubescebat portare: *Vita Marg.* p.18.

tener, -a, -um

Ut ab ipsa tenera etate regularibus consuetudinibus imbueretur (*sc. B.Margareta*): *Vita Marg.* p.18.

teneritudo, -inis f.

Quantum pro aetatis teneritudine licuit: 1518 Kationa, *Hist.crit.* XIX p.136.

[Szovák] 2015.2.16.

teneritudo, -inis f.

Quod nos ipsos primis litterarum elementis praecipua cum dexteritate ac diligentia erudit optimique ac sollertissimi praeceptoris officio per biennium in ingenio nostro, quantum pro aetatis teneritudine licuit, excolendo est perfunctus: 1508 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.555.

teneritudo, -inis f.

quantum pro aetatis teneritudine licuit: 1518 Kato-
na, *Hist.crit.* XIX p.136.

[Szovák] 2015.2.16.

teneritudo, -inis f.

Que (*sc. B.Margareta*) ... oblatum sibi cilicium induit, sed pre nimia teneritudine sustinere non potuit: *Vita Marg.*

tenor (?)

Item feria quinta ... emi Georgio, qui tenor (ed. corr. ex: tenorem) currus (ed. corr. ex: curri) (sic ed., recte forsan orig.: tenerem curri?), novos calcios d(enariis) 25. —> III,112 (p.65): Item eodem die Georgio magistro, thenori currus (sic ed., orig: thenoris curri?) dedi pro subsolatione calcii d(enarios) 10: 1520 Nógrádi, *Kanizsai* III,26 (p.61).

tento, -are

Quod proxima aestate duas Africi maris insulas opulentissimas nobilissimasque et a maioribus tuis per omnem expugnandi artem diu frustra que tentas in potestatem tuam perenni cum gloria redegisti: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.258.

tento, -are

Velit sibi persuadere m[aiestas] v[estra] nos non destituros et omnes vias posibles et modos necessarios quaesituros et tentaturos, quo differentiae abortae via honestae concordiae, non armorum sedentur et in alterutrum recte complanentur: 1503 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.343.

tento, -are

quod proxima aestate duas Africi maris insulas opulentissimas nobilissimasque et a maioribus tuis per omnem expugnandi artem diu frustra que tentas in potestatem tuam perenni cum gloria redegisti: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.258.

tentorium, -ii n. *'latinul'* : *körülírva* — *magyarul* (scil. pugiles) in armis militaribus, tentoriis eorum erectis, equis ascensis (scil. pugnare debeant): *1413 Zsigm.oklt.* IV,552.

tentorium, -i n.

Ut dum et quandocumque ac quotiescumque idem Thomas Polgár vaivoda cum comitiva XXV. Tentoriorum ac rebus et bonis suis ad terras ... teloniorum ... vestrorum ... applicuerit: 1496 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.55.

tentorium, -ii n.

ut dum et quandocumque ac quotiescumque
idem Thomas Polgár vaivoda cum comitiva XXV.
Tentoriorum ac rebus et bonis suis ad terras ...
teloniorum ... vestrorum ... applicuerit: 1496
Katona, *Hist.crit.* XVIII p.55.

tenus

Duas litteras ... sub nostro sigillo tergotenus apposito duximus transscribendas: 1368 Keglevich, *Garamsztb.* p.154.

tenuis *adv.*

Ubi idem Draag ... habitis mutuis congressibus
Deo sibi suffragante vexillum eorundem Lithva-
norum cum quodam eorum capitaneo nostre spe-
cietenus apportare et presentare curavit maiestati:
1385 Süttő, Anjou II p.265.

tenuta, -ae f.

Licet prefatum magistrum ... tertia dumtaxat pars castri Gymes ... ac possessionum, villarum, pertinentiarum, tenutarum, tributorum, theolorum, proventuum, territoriorum, vinearum, emolimentorum, molendinorum ac aliarum quarumlibet utilitatum predicti castri ... concernetur: 1387 Keglevich, *Garamsztb.* p.226.

tepesco, -ere

Nec aliquatenus virtus tepuit suae magnanimitatis: 1416 Katona, *Hist.crit.* XII p.244.

[Szovák] 2015.2.16.

tepiditas, -atis f.

Si vero praefati Philistaei nostri seu aliqui ex iisdem quocumque tempore tepiditate aut contumacia ducti praemissa seu aliqua praemissorum temporibus suis debitis et opportunis effectui mancipare facereque et explere recusarent et non curarent: 1428 Katona, *Hist.crit.* XII p.509.

tepidus, -a, -um

Qualiter ... valde tepidi et negligentes essetis in huiusmodi mandati executione: 1461/? Zimmermann, *Urkb.* VI p.96.

tepidus, -a, -um

Quod si in premissis tepidus et negligens foret:
1510 Szapolyai oklt. p.308.

[Szebelédi] 2015.2.16.

tepor, -oris *m.*

Videmus cultus divini diligentiam inter Christianos continue deficere et omnem vanitatem ac teporem fidei et torporem caritatis et malitiam viciorum augeri: GEORG. HUNG. *Tract.* p.328.

ter

Ille ubi directum sublimi laetus obivit / ter quater
agmen equo: IAN. PANN. *Paneg.* 3,2,74-75.

[Szovák] 2015.2.16.

terdeni, -ae, -a

Comitantur euntem / terdeni iuvenes: IAN. PANN.
Paneg. 3,2,264-65.

[Szovák] 2015.2.16.

terebrum, -i n.

Item eodem die solvi pro dispositione terebri vulgo 'fwro' d<enarios] 12: 1521 Nógrádi, *Kanizsai* III,142 (p.67).

tergotenus

Duas litteras ... sub nostro sigillo tergotenus apposito duximus transscribendas: 1368 Keglevich, *Garamsztb.* p.154.

tergum, -i n.

Iacobus ... quasdam litteras patentes ... sub sigillo nostro attergo confectas nobis presentare curavit: 1381 Keglevich, *Garamsztb.* p.206; *cf. inferius*: predictas litteras ... nostro sigillo attergo apposito fecimus communiri.

tergum, -i n.

Quoniam Turcorum imperator terga vertens fugam dedit versis mare: 1443 Zimmermann, *Urkb.* V p.122.

tergum, -i n.

Videbatur Turcis, quod de celo ignea specula contra ipsos dirigerentur, quibus terga vertere cogebantur: Szilády, *Temesvári* p.75.

terminare

Quia demptis vestris consiliis et auxiliis nichil terminare pretendimus (*sc. Stephanus de Zapolya*):
1464 Szapolyai oklt. p.88.

termino, -are

Prefate partes ... dictas lites, diferencias et pressiones pocius concordie quam iudicio inter se terminare deliberarunt: *1392 Mon.episc.Zagr. II* p.335.

termino, -are

Processumque desuper factum ad nos sedemque apostolicam ad causam huiusmodi terminandam remittas: Erdélyi, *Register* p.31.

termino, -are

Ut ipse querelas cunctorum nostrae ordinariae iurisdictioni subiectorum forum ecclesiasticum dumtaxat respicientes audire ... et finaliter fine debito terminare possit: 1443 Zimmermann, *Urkb.* V p.122.

termino, -are

Factum predictarum possessionum ... per duei-
lum (*sic ed.*) inter partes, per pugiles scilicet con-
gressos ... adiudicassemus terminandum et fi-
naliter decidendum: *1291 Erd.Múz.* 1992 p.84.

terminus, -i f.

Quos novem dies pro termino peremptorio ac monitione canonica assignamus: Erdélyi, *Register* p.34.

terminus, -i m.

Quod predicti lapis et portus essent termini metales iuxta seriem antiquorum litteralium instrumentorum: 1386 Keglevich, *Garamsztb.* p.219.

terminus, -i m.

Pro quo assumptor termini comparendo terminum assumpsit: 1377 Keglevich, *Garamsztb.* p.190.

terminus, -i m.

Prefatam causam cum suis dependentiis de voluntate domine nostre ... regine vestro examini duximus presentibus remittendam tertium diem Epiphaniarum Domini ... partibus coram vobis comparendi terminum assignantes: 1385 Süttő, *Anjou* II p.299.

terminus, -i m.

Idem comes ... talem ... modum ... suam conferendi eleemosynam postulavit, ut ... trium terminorum spacio quolibet elapso, scilicet die S[ancti] Michaelis, inter Carnisprivium et Nativitatem Domini, et in Parasceve uniformem numerum cuilibet tempori conservando centum viginti cubulos vini boni successive dare teneretur: 1248 /XVIII CD Hung. IV/2 p.23.

terminus, -i m.

In eodem termino quoquomodo deponere et dicto domino Georgio marchioni persolvere non valeremus: *1515 Szapolyai oklt.* p.368.

terminus, -i m.

Uti dignetur maiestas vestra ... illas duas partes iudiciarias oneris et gravaminis sententiae, in quo ... Franciscus Bothka ... per omissionem iuramenti sui in praesenti termino celebrationis iudiciorum (*sic ed., recte: iudiciorum*) ... convictus exstitit et aggravatus, ... supplicantibus pro fidelibus servitiis eorundem conferre gratiose: 1525 BROD. *Epist.* p.106.

ternus, -a, -um

Iam ternas ad Sanctitatem vestram me litteras dedisse memini: *p.1513 Bessenyei, Lettere p.15.*

[Szovák] 2015.2.16.

ternus, -a, -um

Tali ternas hortatur voce cohortes: IAN. PANN. *Pa-*
neg. 3,2,76.

tero, -ere

Si inutili cunctatione prolatando tempus teritur:
1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.306.

[Szovák] 2015.2.16.

tero, -ere

si inutili cunctatione prolatando tempus teritur:
1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.306.

[Szovák] 2015.2.16.

terra populorum Domine

Nec non terram populorum Domine dictam ...
conferimus: *1428 Mon. Varasd.* p.65.

terra populorum Domine

Nec non terram populorum Domine dictam ...
conferimus: *1428 Mon. Varasd* p.65.

terra, -ae f.

Iudex civitatis ... unacum suis coniuratoribus ... iuxta regni consuetudinem discalceatis pedibus et absque cingulis terram super capita ipsorum levando verbaque iuramenti more consueto proferendo ... iuramentale sacramentum prestitisset: 1371/1373 Keglevich, *Garamsztb.* p.177.

terra, -ae f.

Habuerunt Veneti et ex Constantinopoli litteras
... Turcum facere ingentes apparatus et terra, et
mari, aggressurum omnino Hungariam primo
quoque tempore: 1524 BROD. *Epist.* p.89.

terrarium, -ii n. *'ius montanum'* : *taxa vel collecta vinearum* — *járadék, hegyvám*
nec terrarium vulgo 'pergrech' vocatum ... ratione predictarum vinearum eidem provenire debendas minime persolvere curasset: *1413 Zsigm.oklt.* IV,186.

terrefacio, -ere

Intelleximus vos terrefactos esse propterea, quod
etc.: 1518 Katona, Hist.crit. XIX p.81.

terrefacio, -ere

Intelleximus vos terrefactos esse propterea, quod
etc: 1518 Katona, *Hist.crit.* XIX p.81.

terrenus, -a, -um

Si ... maioris desiderii corda fragrantia invenerit, tantam habet efficaciam et potentiam precipue sanctitas sacratissime eukaristie, ut utriusque hominis sublata viciorum et terrenorum sarcina adhuc in terra positus illius celestis patrie gustum fruitionis valeat conferre: GEORG. HUNG. *Tract.* p.396.

terrestris, -e

Quod ... dominus terrestris loci eiusdem Kermend ad auditum eiusdem testis sepe redarguisset ipsos fratres: Erdélyi, *Register* p.107.

terrestris, -e

Alii designantur per animalia terrestria: *Serm. Quinqu.* 18 (p.55).

terrestris, -e adi.

Quibus dominus Petrus Erdewdÿ primum incepit fieri dominus terrestris loci Kermend: Erdélyi, *Register* p.112.

terribilis, -e

Cum tota illa villa ad terribilem clamorem foret excitata: Szilády, *Temesvári* p.6.

territo, -are

Adversos sic territat arduus hostes (*sc. Renatus*):
IAN.PANN: *Paneg.* 3, 1, 275.

territorium, -i n.

Nos in quadam causa in facto cuiusdam vinee religiosorum fratrum heremitarum ordinis Sancti Pauli primi heremite de Chatka in territorio possessionis ecclesie Sancti Martini Sacrimontis Pannonie Warsan vocate habite inter ipsos fratres heremitas ac honestam dominam ... relictam ... coram religioso fratre Michaelae custode dicte ecclesie Sancti Martini alias mota et ventilata

... novum iudicium concessimus: 1497 Horváth,
Pótlások p.176.

[Szovák] 2015.2.16.

terror, -oris m.

Ex predictis plures iniurias, scandala, verecundias, detentiones, terrores per eum sum passus: *1425 Pozsonyi vizsály* p.263.

terse *adv.*

Inopinus namque praesentium geruli, domini magistri Rudolphi, discessus doctius ac tersius scribendi interturbavit officium: 1514 TAUR. *Epist.* 1 (p.129).

tertialitas, -atis *f.*

Quod dualitas suae curiae pro ecclesia parochiali Beatae Virginis Mariae ipso defuncto debeat pertinere, ... sua tertialitas iuxta dispositionem ... cum dualitate consimiliter debeat pro ecclesia parochiali ... pertinere: 1464 Zimmermann, *Urkb.* VI p.193.

tertius, -a, -um

Cuius pater carnalis Ungarorum illustris rex Wella quartus, avus rex Andreas tertius, ... frater vero uterinus rex Stephanus quintus extiterunt: *Vita Marg.* p.17.

tertius, -a, -um

Accepi nudius tertius litteras vestrae maiestatis:
1525 BROD. Epist. p.117.

[Monostori] 2015.2.16.

testa, -ae f.

Item barbitonsori dedi ad Vath, quando portavit testas vulgo 'cereph' ad equos curriferos, dedi d<enarios] 10: 1521 Nógrádi, *Kanizsai* IV,177 (p.121).

testa, -ae f.

Quoniam res adusta durior est testa: *Serm. Quinqu.*
36 (p.85).

testa, -ae f.

Quod cum in obscuro carcere volutatus esset in testis con fractis cum recentibus wulneribus et iaceret ligno constrictus, lux immensa per carcerem spargitur et trabe dissoluta testarum asperitas in florum suavitatem mutatur et sic ambulans super flores psallebat: *Serm. Quinqu.* 36 (p.86).

testamentalis, -e

Honesta domina ... exhibuit nobis literas testamentales ipsius Petri: 1463 Zimmermann, *Urkb.* VI p.155.

testamentalis, -e

Predicta nobilis domina Katherina, relicta magistri Gregorii ... super testamentali legatione quatuor scrofarum, duorum bovim et duarum vaccarum fecit expeditum ... Petrum: 1366 Keglevich, *Garamsztb.* p.146.

testamentally *adv.*

Ut ipse ... domos suas ... suis consanguineis, proximis, affinibus, quibus maluerit, in vita vel in mortis articulo testamentally legandi ... plenam ... habeat facultatem: 1360 Mészáros, *Visegrád* p.128.

testamentarius, -a, -um

Item primo lego ut testamentariam (*sic*) dispositionem ... filio meo ... possessionem meam:
1477 Neumann, Korlátköviek p.180.

testamentarius, -a, -um

Quod huiusmodi legatio et dispositio testamentaria ipsius archiepiscopi de supradictis possessionibus ... facta vel facienda robur optineat perpetue firmitatis: 1360 Mészáros, *Visegrád* p.128.

testamentarius, -a, -um

Universa et singula optima me de hoc seculo decedente fieri debenda inseri feci atque conscribi modo testamentario: 1456 Neumann, *Korlátköviek* p.179.

testamentarius, -i m.

Ego magister Iacobus ... canonicus similiter huius ecclesie et testamentarius predicti domini Nicolai lectoris pro inventario in domo lectoratus reliqui quattuor mensas etc: *1523 Reg.Strig.* p.151.

testamentum, -i n.

Ego ... sanus corpore et compos per omnia rationis testamentum meum finale et extremum de universis bonis et rebus michi a Deo ... condo ... in hunc modum: 1463 Zimmermann, *Urkb.* VI p.149.

testamentum, -i n.

De rebus et bonis meis a Deo michi collatis condo
et facio tale testamentum: 1477 Neumann, *Korlá-
tköviek* p.180.

testamentum, -i n.

Quod ... magister Gregorius ... relicte sue tale constituissent testamentum et per Petrum, ... filium suum expediendum, videlicet duos boves, duas vaccas et quatuor porcos sive scrofas: 1366 Keglevich, *Garamsztb.* p.144.

testamentum, -i *n.*

Que nobis pro facto condam Nicolai Gwmon et
testamento eiusdem scribitis: 1481 SZAPOLYAI
OKLT. p.155.

[Szebelédi] 2015.2.16.

testatrix, -icis f.

Quo non obstante nonnulli dicte Anne testatricis consanguinei ipsum exponentem in bonis et rebus suis legatis perturbare et molestare cepissent: *1519 Arch.Majténi p.485.*

testeus, -a, -um

Propter quod dignitas ordinis clericalis non tantum in minoribus, sed etiam in maioribus contemptui exponitur atque morti, conteruntur velut vasa testea filii Syon incliti: *1422 Mon.episc.Zagr.* VI p.71.

testificatio, -onis f.

Propter sufficenciam testificacionis, quoniam duorum hominum testimonium verum est: *Serm. Qinqu.* 1 (p.24).

testificatio, -onis f.

Iidem ... ad prescriptam fidem eorum nobis
prestitam super premissis unanimi et concordi
testificatione taliter affirmarunt, quod *etc.* 1368
Keglevich, *Garamsztb.* p.153.

testificor, -ari

Pater eternus testificatur de Filio suo temporaliter in humanitate nato dicens in presenti verbo:
Serm. Quinqu. 12 (p.44).

testificor, -ari

Dicit preterea idem testis se non esse inductum preterquam, quod esset citatus ad testificandum ad presentem causam: Erdélyi, *Register* p.101.

testificor, -ari

Nisi quod esset citatus ad testificandum in causa presenti: Erdélyi, *Register* p.54.

[Hegyí] 2015.2.16.

testimonium, -i n.

Quibus quidem literis visis et perlectis, sed autentico mortis praeventione carentibus munimento produxit coram nobis domina Katherina ... idoneum vivae vocis testimonium, testes fidedignos: 1463 Zimmermann, *Urkb.* VI p.155.

testimonium, -i n.

Honesta domina ... exhibuit nobis literas testamentales ipsius Petri ... ad conspiciendum, legendum, testimonium earundem audiendum:
1463 Zimmermann, Urkb. VI p.155.

testimonium, -i n.

In hanc publicam formam redegi signoque et nomine meis solitis est consuetis signavi in fidem robur et testimonium omnium ... rogatus: Erdélyi, *Register* p.44.

testimonium, -ii n.

Secundo, testimonio Patris: *Serm. Quinqu.* 26
(p.69).

testipar, -i m.

Item eodem die testipari (ed. corr. ex: testaparo)
pro labore dedit fl[orens] 2: 1521 Nógrádi, *Kani-*
zsai IV,630 140).

testis, -is *m. f.*

Quia testes ... ad civitatem Budensem ... pre-
latorum et baronum huius regni commoramur:
Erdélyi, *Register* p.33.

testis, -is m.

Debueramque dudum tibi gratulari; sed neque sera gratulatio reprehendi solet [teste Tullio], praesertim si nulla socordia aut negligentia praetermissa est: 1516 TAUR. *Epist.* 2 (p.174).

testis, -is *m.*

Miracula ... pauca de plurimis eius meritis facta diligenter verissimorum testium assertione probata superaddemus: *Vita Marg.* p.17.

testis, -is *m.*

Utrumque fuit in eis (*sc. magis*), quoniam teste
Lactancio caput VI. ... : *Serm. Qinqu. 25* (p.68).

testor, -ari

Nos ... , ut saepe sumus testati, his dissidentibus exiguam admodum aut potius nullam publicae salutis et conservandae reipublicae Christianae spem habemus: 1523 BROD. *Epist.* p.71.

testor, -ari

Dominus Iohannes ... prope ad octingentos florenos se ad illam (*sc. domum*) exposuisse testatus est: *1509 Reg.Strig.* p.88.

testudo, -inis f.

Cum religiosus frater, Gaspar Sculteti, prior conventus ordinis predicatorum cum fratribus unā ... nobiscum contractum ineuntes pro emendo fossato assererent fossatum ipsum valde nocuum ecclesie ipsorum, cum ... aqua ... pluvialis colligeretur, ut fundamentum ipsius ecclesie loco cedere testudoque ruinam minare videretur: 1511 /1521 Entz, *Kolozsvár* p.150; *Df* 277780.

testudo, -inis m.

Quousque testudo ab ipsa porta protenditur: 1482
Zimmermann, *Urkb.* VII p.325.

tetanus, -i m. (tetanos)

Quin etiam singula membra propriae infestant
egritudines: caput caphelea, ... tetanos ... abest:
BONF. *Symp.* III,444.

tetragamus, -a, -um

Isaac monogamus, tetragamus vero Iacob, siquidem Lyam, Zechelem, Ballem, Selphenque uxores habuit: BONE., *Symp.* III,525.

tetragrammatice *adv.* (thetragrammatice)

Ut legitur thetgrammatice in fronte Iadi principis
sacerdotum graphis aureis conscripto (*etc.*): 1417
Veszpr.oklt. I p.193.

teugae, -arum *f.*

semper enim regnum Moldaviae et similiter regnum Transalpinum cum suis vaivodis penes regiam m[aiestatem] fuit in litteris treugarum inclusum: 1496 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.45.

texo, -ere

Qui infra texendę historię perquam doctus interpres existit: 1514 TAUR. *Epist.* 1 (p.129).

[Szovák] 2015.2.16.

textor, -oris *m.*

Lanifex in civitate nostra Debreczen commorans
in sua ac universorum aliorum magistrorum lanificum et textorum pannorum ... personis veniens: *1509 Szapolyai oklt.* p.301.

textura, -ae f.

Supra scutum est galea suo colore depicta, e vertice autem galeae utrimque flosculi variegati dependent, qui veluti flatu aliquo agitati varie in se crispantur reflectunturque, prouti haec in principio seu capite praesentium litterarum nostrarum artificio pictoris cum textura, suis appropriatis coloribus depicta et figurata sunt: 1504 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.358.

textus, -us *m.*

Sed quorumdam principum iudicia sunt similia cassibus aranearum, in quibus si culex ceciderit aut musca, tenebitur innexa, cum autem de fortioribus, textus prorumpit invalidos: *XIII Madas, Serm. p.52; cf. PL 53,928B: Verum haec illorum argumenta similia sunt cassibus aranearum, in quibus si culex, aut musca consederit, tenetur innexa; cum autem de fortioribus aliquid inciderit, ipsum*

quidem mox penetrat, textus vero perrumpit in-
validos.

[Szovák] 2015.2.16.

thalamus, -i m.

(*sc. Deus intendit*) ecclesiam suam tanquam sponsam ornare et eam sine ruga et nota alicuius offensionis sibi exhibere, ut digna sit thalamo et amplexibus suis: GEORG. HUNG. *Tract.* p.332.

thavernicalis, -e

Capitaneus noster Scepusiensis domum nostram thavernicalem ... nobis conservavit: *1494 Szapolyai oklt.* p.213.

theatrensis, -e

Me iudices affidaverunt, uti boves appetiari de-
beam, quos ipsi restituere promiserunt, sed quia
postortulanos pariformiter, uti et teatrenses ad ta-
xam computaverant, in comitatu vero postortula-
nos computare noluerunt: 1515 Horváth–Neumann–Pálosfalvi
Tóth, *Levelesláda* p.105.

theatrum, -i n.

Lego ... similiter ad reparacionem et laborem hospitalis Sancte Elizabeth in teatro Zagradiensi flor. centum: *1499 Mon.civ.Zagr.* II p.518.

[Szovák] 2015.2.16.

theatrum, -i n.

Domum in theatro nostrae civitatis ... sitam:
1482 Zimmermann, *Urkb.* VII p.325.

theca, -ae f.

Franciscus ... episcopus ... duo capita sanctorum ligneis thecis inclusa eximenda et imponenda commisit argenti marcis quadraginta deauranda auro sufficienter: 1524 Bunyitay, *Gyulafehérvár* p.27. = *Dl* 89 199.

theca, -ae f.

Franciscus ... episcopus ... duo capita sanctorum ligneis thecis inclusa eximenda et imponenda commisit argenti marcis quadraginta deauranda auro sufficienter: 1524 Bunyitay, *Gyulafehérvár* p.27; *Dl 89199*.

thelonearis, -e

Domus thelonearis: *1499* Dreska III,819.

[Szovák] 2015.2.16.

theloniator, -oris *m.*

Emericus de Zapolya, comes ... sincere nobis dilectis tributariis et theloniatoribus nostris ... salutem et dilectionem: *1475 Szapolyai oklt.* p.141.

[Szebelédi] 2015.2.16.

theloniator, -oris m.

Stephanus de Zapolya, ... vobis, ... scultetis,
theloniatoribus ... paratam amicitiam cum ho-
nore: *1462 Szapolyai oklt.* p.69

thelonis, -is f.

In hiis Preczlaus nullum habet dampnum, quia
thelonium suum transtulit: *1463 Szapolyai oklt.*
p.75.

thema, -atis n.

Ad laudem dignitatis sue duo designantur in assumpto themate, scilicet legitimus ingressus: *Serm. Quinqu.* 21 (p.61).

thema, -atis *n.*

Et hoc exprimit thema nostrum, cum dicit: quem, scilicet Spiritum Sanctum, regeneratorem effudit in nos habunde (cf. Tit. 3,5): *Serm. Quinqu. 27* (p.72).

theologia, -ae f.

Qui ... summa continentia et ingenii bonitate praecellunt et propterea astronomiam, theologiam, mathematicas disciplinas invenisse et caste vixisse referuntur: BONF., *Symp.* III,803.

theologicus, -a, -um

Dei auxilio ego indignus magnis et multis laboribus me ipsum ultra vires perurgendo recollegi et propria manu conscripsi hoc opus Aurei Rosarii theologicæ sapientie: Szilády, *Temesvári* p.54.

therioma, -ae f.

Quin etiam singula membra propriae infestant
egritudines: caput caphelea, ... abest, ut ... the-
rioma: BONF. *Symp.* III,446.

thermae, -arum f.

domum ... honorabili magistro Matheo ... canonico eorum prefato ac plebano ecclesie Sancti Iohannis Baptiste circa thermas Strigonienses fundate ... contulerunt: *1522 Reg.Strig.* p.149.

thesaurarius, -i m.

Georgius Dei et apostolice sedis gratia episcopus
Quinqueecclesiensis ... thesaurarius ... salutem
in Domino: Erdélyi, *Register* p.12.

thesaurarius, -i m.

Recognoscimus ... de pecuniis eiusdem contributionis per fumos sew fumatim exactis paratis in pecuniis manibus egregii domini Francisci, ... thesaurarii regni Hungariae ... presentasse ... florenfos (*sic*) trecentos: 1522 Horváth, *Pótlások* p.180.

thesaurarius, -i m.

Exponitur nobis in personis fidelium nostrorum, reverendissimi Urbani, prepositi ecclesie Sancti Nicolai confessoris extra muros civitatis nostre Albaregalis fundate, sumpmi thesaurarii nostre maiestatis, necnon nobilium Blasii et Iohannis, fratrum eiusdem carnailiu, quomodo *etc.*: 1480 Horváth, *Pótlások* p.174.

thesaurarius, -i m.

Recognoscimus ... manibus ... thesaurarii regni Hungarie, aliis dominis collegis et consortis (*sic, recte [Dl 68533]: consociis*) suis, thesaurari[i] scilicet regni absentib[us] presentasse ... floren-sos (*sic*) trecentos: 1522 Horváth, *Pótlások* p.180.

thesaurarius, -ii m.

Quod vir discretus, magister Stephanus, ecclesiae Iaurinensis thesaurarius ad nostram accedens praesentiam a nobis petivit humiliter supplicando, ut (etc.): *1284 CD Hung. V/3 p.231.*

thesaurarius, -ii m. (thezaurarius)

Presentaverunt (*sc. iurati cives*) quasdam litteras,
... necnon summi thezaurarii regie maiestatis:
1514 Szapolyai oklt. p.342.

thesaurus, -i m.

Quod ipsa serenitas regia ... infinitum thesaurum pro defensione patriae istius Zimmermann, *Urkb.* VI p.

thesaurus, -i m.

Venerunt nova de Constantinopoli ... Milites praetorianos ... adortos ... locum, in quo thesaurus imperatoris servatur: 1525 BROD. *Epist.* p.119.

thesaurus, -i m.

Quia thezaurus dicitur a thesis Grece, quod est re-
positio Latine, quasi repositio auri: *Serm. Quinqu.*
30 (p.78).

thesaurus, -i m.

Ut quod homine fodiente inveniatur thesaurus:
Szilády, *Temesvári* p.33.

theta, -ae f.

nec caesarea m[aiestas] per se ibit contra nostros Christianos et nostrae religionis homines, nec exercitum suum mittet per terras et dominia regiae m[aiestatis] aut akansias, sive incursiones vel etiam comitatores, vulgo thetas, sine voluntate et licentia regiae m[aiestatis] mittere vult: 1496 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.47.

theta, -ae f.

Nec caesarea m<aiestas> per se ibit contra nostros Christianos et nostrae religionis homines, nec exercitum suum mittet per terras et dominia regiae m<aiestatis> aut akansias, sive incursiones vel etiam comitatores, vulgo thetas, sine voluntate et licentia regiae m<aiestatis> mittere vult: 1496 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.47.

Theuton, -is m.

Novum mandatum suum iniquum seu indebitum
... imo potius libellum famosum ... ad valvas
ecclesiae parochialis Sancti Jacobi Theutonum
contra me affixit: 1459 Wagner, *Anal.* III p.65.

Theutonicus, -a, -um

Magistrum Nicolaum Theutunicum ... et magistrum Blasium decanum, socios et concanonicos nostros ... duxissemus transmittendos: *1383 CD Hung. X/8 p.126.*

Theutonicus, -a, -um (Theutunicus)

Magistrum Nicolaum Theutunicum ... et magistrum Blasium decanum, socios et concanonicos nostros ... duxissemus transmittendos: *1383 CD Hung. X/8 p.126.*

thezaurariatus, -us *m.*

Item ad ipsos quatuor annos ratione thezaurariatus sui pro salario annuali per universitatem nobilium sibi deputato tulit fl. 400: *1512 MTT XI p.236.*

thezaurarius, -ii m.

Thezaurarii sue maiesatis e medio vestri expedire
et exolvere debeatis: *1497 Szapolyai oklt.* p.241.

thorale, -is *n.*

Ingressi fuissent testudinem, ubi quoddam stragulum sive thorale ipsius domine Margarethe in lecto invenissent, ladulam vero minime. Addens etiam tunc quandam mulierem Italam uno viro similiter Italo comitatam in domo sua pernoctasse. ... *Az ügyben alkalmatlan tanúként gyerekeket is kihallgatnak:* Quorum unus videlicet Iohannes annos agens 14 dicebat se vidisse ladulam

quandam sub lecto operculum fissum habentem
illamque tempore discessus domine Margarethe
ad currum suum e testudine portare volentem le-
vare non potuisset, sed ilico unam ex ancillis dicti
domine Margarethe eandem ipsam ladulam e te-
studine ad currum portantem. ... Acta sunt hec
feria sexta ante Valeriani martiris anno supranoto:
1513 DF 271 723 fol.303^r.

thorax, -cis m.

Aere caput tegitur, praemunit pectora thorax:
IAN.PANN. *Paneg.* 3,2,215.

thronus, -i m.

Princeps Albertus praestitit iuramentum uti domino suo naturali ... regi Poloniae sedenti in diademate in throno ad id constructo in foro Cracoviensi: 1525 BROD. *Epist.* p.108.

thuribulum, -i n. (turibulum)

Item mensa propositionis et candelabrum turibulumque ex auro purissimo, ... tantum fingebatur: BONF., *Symp.* III,730.

thymiama, -atis *n.*

Prefiguratio sacrificii spiritualis, quod obtulit in abdito devote mentis, fuit in sacrificio thiamatis, quod offerebatur in altari interiori: *Serm. Quinqu.* 24 (p.66).

thymium, -ii n.

Quin etiam singula membra propriae infestant
egritudines: caput caphelea, ... abest, ut ... thy-
mium: BONE. *Symp.* III,446.

tibizo, -are

Mox torvo vultu et clamore furioso tibusando, iniuriando atque vilipendendo idem dominus prepositus dixit mihi *etc.*: 1425 *Pozsonyi vizsály* p.263; *Df* 228 141.

tigra, -ae f.

Item ad Cepregh tigras feci succidere d<enarii>
18: 1521 Nógrádi, *Kanizsai* IV,549 (p.136).

tigra, -ae f.

Item feria sexta ... hominibus, qui succiferunt
(sic ed.) tigras, dedi d<enarios> 28: 1521 Nógrá-
di, *Kanizsai* IV,466 (p.132).

tigra, -ae f.

Item feci succidere tigras 6 (p.et easdem dedi ad
Cepregh, et qui succiderunt, dedi eis d<enarios]
20: 1521 Nógrádi, *Kanizsai* III,733 (p.98).

tigris, -is *m. v. f.*

Si tigres beneficentia delinitas: BONE., *Symp.* III,908.

timeo, -ere, timui

Quod si non fiat, timeo, ne omnino actum sit de nobis: 1525 BROD. *Epist.* p.119.

timor, -oris *m.*

Et si est colonus, iobagio seu vasallus dicti domini Petri patroni, aut illum sub magna reverentia et timore observet: Erdélyi, *Register* p.46.

timorate *adv.*

Omnibus hiis curandum est, ut se habeant in oratorio mature, ... iuxta reliquias timorate: GREG. GYÖNGY. *Epit.* XXVIII (p.53^r).

tinea, -ae f.

Quia habencium mutatoria magis a tineis vestes comeduntur, quam a portatoribus atterantur:
Serm. Qinqu. 33 (p.82).

tinea, -ae f.

Que testante sacro eloquio et ab eruginis rubigine et a tinee demolitione illesa semper et solida permanent: *1510 Szapolyai oklt.* p.304.

tinnulus, -a, -um

Tinnula si revocans percussit cymbala pastor:
IAN. PANN. *Paneg.* 3,2,182.

tirocinium, -i n.

Haec tam prospera tui velut tirocinii rudimenta,
út simul cum aetate et auctoritate augeas cumu-
lesque, oportet: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.258.

[Szovák] 2015.2.16.

tirocinium, -ii n.

Haec tam prospera tui velut tirocinii rudimenta,
ut simul cum aetate et auctoritate augeas cumu-
lesque, oportet: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.258.

[Szovák] 2015.2.16.

tirocinium, -ii n.

Quod si ... nonnulli sanctitatis vestrae predeces-
sores quosdam non puberes, sed ... maturioris
etatis ... non alieno suasu, sed suae voluntatis
impulsu, nec primo tyrocinio, sed post emeritam
in religione miliciam ab his tamen compedibus
solutos in pristinam libertatem publicae utilita-
tis provinciarumque tutandarum gratia vendica-
runt: 1515 Theiner, *Mon.Slav.* I p.561.

titulus, -i m.

Huic est unicus ex fratre nepos tam generosae sobolis tantorumque titulorum successor et heres:
1515 Theiner, *Mon.Slav.* I p.560.

titulus, -i m.

Nec quisquam nostris ... temporibus eundem ... et suos heredes ad communem locum Syculorum ... contra ipsorum voluntatem causa residence ire compellere presummat, ymo eundem et ipsius successores titulo aliorum nobilium regni nostri ubicunque voluerint residere libera facultate residendi permittat gratulari et gaudere: 1326/1365 MNy 1931 p.208.

[Szovák] 2015.2.16.

titulus, -i m.

Sic et nos consentimus et vellemus vos permanere in titulo imperiali Grecorum et libere uti illo et extendere nomen illud contra et adversus barbaricas nationes: *1412 Finke, Acta I p.397.*

titulus, -i m.

Eumdem Hervoyam tamquam nostri culminis et sacrae nostrae coronae notorium rebellem et infidelem ... titulo ducalis dignitatis praenominatae civitatis Spaleti ... decrevimus fore privandum, destituendum et degradandum: 1413 Katona, *Hist.crit.* XII p.157.

titulus, -i m.

Que (*sc. B.Margareta*) ... cum bonorum sororum secum remanentium societate de claustro Vesprimiensi translata est in clastrum, quod parentes eius in insula Danubii, que ex tunc dicta est Sancte Marie, nam antea insula leporum dicebatur, ... sub titulo Beate semper Virginis ... a primo fundamento edificaverunt: *Vita Marg.* p.18.

titulus, -i m.

Eumdem Hervoyam tamquam nostri culminis et sacrae nostrae coronae notorium rebellem et infidelem ... titulo ducalis dignitatis praenominatae civitatis Spaleti ... decrevimus fore privandum, destituendum et degradandum: 1413 Katona, *Hist.crit.* XII p.157.

toga, -ae f.

rari, qui et toga et armis, domi et foris claruerint:
1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.216.

toga, -ae f.

Rari, qui et toga et armis, domi et foris claruerint:
1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.216.

togatus, -a, -um

C. Plinius ille nobilissimus historiae mundanae conditor, togatorum omnium post M. Cicero-nem facile princeps ... inquit *etc.*: 1513 Tele-ki—Kovácsnay, IAN.PANN. *Dedic.* II p.252.

togatus, -a, -um

C. Plinius ille nobilissimus historiae mundanae conditor, togatorum omnium post M. Ciceronem facile princeps ... Inquit: 1513 Teleki-Kovácsnay: IAN.PANN. *Dedic.* II p.252.

tollo, -ere, sustuli, sublatus

Quae *spes* non est illa quidem adhuc penitus sublata, sed certe non parum diminuta: 1525 BROD.
Epist. p.119.

tollo, -ere

Ut lis et controversia de medio ipsorum tollere-
tur et inimicitia a cordibus aboleretur eorundem:
1291 Erd.Múz. 1992 p.84.

[Szovák] 2015.2.16.

tondo, -ere

Ideo clerici et virgines tonduntur, ut habeant
mensuratas cogitaciones: *Serm. Quinqu.* 3 (p.30).

tonsillae, -arum f.

Quin etiam singula membra propriae infestant
egritudines: caput caphelea, ... tonsilae ... abest:
BONF. *Symp.* III,443.

tonsor, -oris *m.*

Item Francisco tonsori florenos quinquaginta (sc.
legavit episcopus): 1524 Bunyitay, *Gyulafehérvár*
p.29. = DL 89199.

tonsor, -oris m.

Item Francisco tonsori florenos quinquaginta (sc. *legavit episcopus*): 1524 Bunyitay, Gyulafehérvár p.29; *Dl* 89199.

toral, -is n.

Aureis videlicet et argenteis, paratis pecuniis, gemmis, lapidibus pretiosis, toralibus, vestibus, supellectilibus domus et generaliter omnium rerum speciebus, cuiuscunque generis existant: *1512 Szapolyai oklt. p.329.*

torculator, -oris *m.* (torculathor)

1525 Dl 26345 p.20.

[Szovák] 2015.2.16.

torculator, -oris *m.*

1525 Dl 26 345 fol.20.

[Szovák] 2015.2.16.

tormentum, -i n.

Atque detinere captosque et detentos decollandi
aut excoriandi, ... tormento occidendi, ... ca-
stigandi et exterminandi plenariam et omnimo-
dam haberent et habeant potestatis facultatem:
1514 Szapolyai oklt. p.350.

tormentum, -i n.

Et hoc faciebat non ut pusillanimis propter timorem passionis, sed pro cautela defensionis, ut Christianos, quos in tormentis videbat deficere, confortaret: *Serm. Quinqu. 32* (p.80).

tormentum, -i n.

Designatur ibi in sancto martire diversitas tormentorum, quia transivit per ignem et aquam, et suavitas refrigeriorum, quot eductus est in refrigerium: *Serm. Quinqu.* 36 (p.85).

tormina, -um *n.*

Quin etiam singula membra propriae infestant
egritudines: caput caphelea, ... tormina ... abest:
BONF. *Symp.* III,445.

torneator, -oris m.

Venientes nostri in praesentiam personalem provide circumspectionis viri ... torneatores (*sc. fuerunt*): 1473/XVIII Zimmermann, *Urkb.* VI p.566.

torpeo, -ere, torpui

Video principes Christianos partim inter se digladiari, partim otio domestico torpere, et nihil penitus de re Christiana pensi habere: 1523 BROD. *Epist.* p.73.

torpeo, -ere

Virtutes torpere non patiuntur: BONF., *Symp.*
III,634.

[Szebelédi] 2015.2.16.

torpor, -oris *m.*

Videmus cultus divini diligentiam inter Christianos continue deficere et omnem vanitatem ac teporem fidei et torporem caritatis et malitiam viciorum augeri: GEORG. HUNG. *Tract.* p.328.

torques, -is m. (*plur.gen.:* torquitum))

Licet ... racione ... rerum ... mobilium cum eadem quondam domina Anna tempore desponsationis et traductionis eiusdem datarum et assignatarum, puta ... quattuor torquitum aureorum ... quedam causa in curia nostra regia ... mota fuisset: 1526 *Arch.Majténi* p.560; *Dl* 73 240.

torques, -is *m.f.*

Franciscus ... episcopus ... filiis duobus et filiae uni magnifici domini Ioannis Dragfi legavit singulis florenos ducentos, ut ex his fiant singulis torques: 1524 Bunyitay, *Gyulafehérvár* p.29; *Dl* 89 199.

torques, -is *m.f.*

Franciscus ... episcopus ... filiis duobus et filiae uni magnifici domini Ioannis Dragfi legavit singulis florenos ducentos, ut ex his fiant singulis torques: 1524 Bunyitay, *Gyulafehérvár* p.29. = DL 89199.

torquis, -is *m.f.*

Cui in signum subiectionis rex dedit nova insignia, vexillum scilicet ex serico album cum aquila nigra habente torquem auream in collo, ex qua pendet littera S: 1525 BROD. *Epist.* p.108.

torrens, -tis m.

Quos eorum furorem in rapidissimi torrentis
morem inundantem compescuit?: 1521 Katona,
Hist.crit. XIX p.250.

torrens, -tis *m.*

Qus eorum furorem in rapidissimi torrentis morem inundantem compescuit?: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.250.

tortio, -onis *f.*

Ibi erit ... tortinones: PAUL.HUNG. *Penit.* p.194.

tortuosus, -a, -um

Tuam ... excellentiam ... obsecro, quatenus nasturtium edas, et sicut solent tortuosi elephantes praematurum foetum decimo saltim anno sub lucem emittas: *1514 TAUR. Epist. 1 (p.128)*.

tortuosus, -a, -um

Debet esse cautus ut serpentem tortuosum obstetricante manu educat: PAUL. HUNG. *Penit.* p.195.

torus, -i m.

Quod nos dictas parentelam et matrimonium inter prefatos dominam Hedwigim et dominum Wilhelmum ducem plene et integraliter perficere volumus ipsosque in thoro nuptiali corporaliter componere et cohabitare permittemus et permittere volumus secundum statuta et consuetudines ... legalis matrimonii ac sacramenti matrimonialis: 1385 Süttő, *Anjou* II p.246.

[Szovák] 2015.2.16.

torus, -i m.

Quatenus prefatum matrimonium ... consummare debeatis prefatamque dominam Hedwigim, ... sororem nostram ... duci Wilhelmo apponatis et in thoro nuptiali collocetis ad amplexus conjugales: 1385 Süttő, *Anjou* II p.246.

torvus, -a, -um

Mox torvo vultu et clamore furioso tibisando, iniuriando atque vilipendendo idem dominus prepositus dixit mihi *etc.*: 1425 *Pozsonyi vizsály* p.263.

tot

Quandoquidem tot eius cervici impendent curae,
quot membris est praefectus: VALENT. ECK p.48.

[Szovák] 2015.2.16.

tot *indecl.*

Totam hanc rem, quomodocunque cadat, non vestris maiestatibus, quae a tot annis hostes Christianae reipublicae solae sustineretis, sed principibus Christianis ... esse inputandam: 1525 BROD. *Epist.* p.118.

totalis, -e

Totales possessiones Thozeg et Paladych vocatas in comitatu Zolnok Exteriori existentes et habitas ... ipsi domino Georgio ... donate ... existunt: *1514 Szapolyai oklt. p.357.*

totalis, -e

Quam (*sc. perpetuam venditionem et fassionem*)
... Ambrosius ... super totali portione sua possessionaria in ... possessione Bodogazzonza-kaya habita coram personali praesentia maiestatis vestrae fecisset: 1524 BROD. *Epist.* p.105–106.

totaliter *adv.*

Nisi si totaliter monasterium ipsum corruisset:
Erdélyi, *Register* p.56.

[Hegyí] 2015.2.16.

totaliter *adv.*

Quod iam de aliis civitatibus ingenia ipsa totaliter apud nos sunt constituta: *1514 Szapolyai oklt.*
p.353.

totus, -a, -um

Quomodolibet in futurum se ratum, gratum atque firmum perpetuo habiturum totum id est quitquid per dictos procuratores constitutos ac substitutos vel substituendos actum ... fuerit: Erdélyi, *Register* p.43.

totus, -a, -um

Nihil enim ex Hungaria a toto illo tempore habemus: 1525 BOD. *Epist.* p.112.

[Monostori] 2015.2.16.

totus, -a, -um

Quidquid enim vel humanitatis vel favoris tui illi praestiteris, id omne ac totum in me collatum fuisse te volo inpraesentiarum non ignorare: 1514 TAUR. *Epist.* 1 (p.129).

totus, -a, -um

Ex ... epigrammate, quod nudius quartus, cum totus in fermento essem, edideram, cantari siquidem stannei usum mihi inhibuit, poteris ad unguem usque cognoscere: 1514 TAUR. *Epist.* 1 (p.129).

totus, -a, -um

Lactat silicernium illum vetulum senem, ex astrologorum nugulis pendentem totum: 1514 TAUR. *Epist.* 1 (p.128).

totus, -a, -um

Non unius regis aut populi videtur esse, ut tantum tyrannum, tot populorum ac nationum dominum non dicamus superare, sed si totus incumbat, finibus suis arcere saltem et repellere possit: 1523
BROD. *Epist.* p.71.

trabs, -bis f.

Quod cum in obscuro carcere volutatus esset in testis con fractis cum recentibus wulneribus et iaceret ligno constrictus, lux immensa per carcerem spargitur et trabe dissoluta testarum asperitas in florum suavitatem mutatur et sic ambulans super flores psallebat: *Serm. Quinqu.* 36 (p.86).

trabs, -is f.

Item eodem die carpentariis de Solton, quando trabes ad palatium posuerunt, dedi d<enarios] 50: 1521 Nógrádi, *Kanizsai* IV,277 (p.125).

tractare

Ibidem pacifice tenere et tractare debeatis teneamini: *1514 Szapolyai oklt.* p.352.

tractatio, -onis f.

(*sc. Christus*) non fuit delicatus molli tractacione exteriori, cum non esset ei locus in diversorio, sed vagiret infans inter arta conditus presepia habens membra pannis involuta: *Serm. Quinqu. 12* (p.46).

tractatus, -us *m.*

Ut in principio huius tractatus scriptum est: *1491*
Katona, *Hist.crit.* XVII p.208.

[Szovák] 2015.2.16.

tractatus, -us *m.*

Et ego ita certe existimo ... non futuram fuisse hanc vel meam vel alterius et prudentioris et maioris me vestrarum maiestatum servitoris illuc profectionem a statu praesentium rerum atque ab illorum principum nunc inter se tractatibus alienam: 1525 BROD. *Epist.* p.118.

tracto, -are

Prelatorum et baronum universitatibusque procerum et nobilium huius regni Hungarie Bude habita pro arduis eiusdem regni negotiis tractandis necessario occupamur: Erdélyi, *Register* p.32.

tracto, -are

Quatenus dictis eiusdem in eisdem factis domini regis fidem credentiae adhibere velitis, tamquam propria nostra in persona in vestri medio tractantes essemus constituti: 1463 Zimmermann, *Urkb.* VI p.151; *Df* 244 862.

tracto, -are

Quandoquidem nimio plus patienter et mansue-
te, quam ab ipsis subditis nostris ac aliis nobis
consulebatur, negotium hoc tractavimus: 1523
BROD. *Epist.* p.75.

tracto, -are

Quod ubi per maiestates vestras tractari intelligeretur, fortasse isti, quibus nunc tam submissee supplicamus, ultro nobis supplicatum venirent: 1523
BROD. *Epist.* p.74.

tracto, -are

Quatenus eundem in medio vestri favorose amicaliterve tractare velitis et dignaremur ((*sic, recte forsan: dignaremini*): 1465–71 Neumann, *Korlátköviek* p.

tracto, -are

Nam cum populi Romani de institutione pontificis tractarent: *Serm. Quinqu. 31* (p.79).

tracto, -are

Tractetis, cum quibus tractandum erit in illis partibus: 1515 Horváth–Neumann–Pálosfalvi–C. Tóth, *Levelesláda* p.103.

tracto, -are

Venerunt iam oratores Bohemorum pro conclusione unionis, tractabatur hoc negotium: 1525
BROD. *Epist.* p.115.

tracto, -are

Nam et de hoc dominum etiam meum ... idem tractare pontifex non est nescius: 1525 BROD. *Epist.* p.118.

tractorium, -ii n.

Lego ... domino Laurencio ... gradarium unum,
balistas duas cum pharetris, tractoriis et sagittis:
1499 Mon.civ.Zagr. II p.518.

tradimentum, -i n.

quod neutra partium ... civitatibus ac hominibus furto, tradimento, calumnia, fraude et aliquo dolo ... nocere aut tradimentum inferre valeat:
1496 Katona, Hist.crit. XVIII p.48.

tradimentum, -i n.

Quod neutra partium ... civitatibus ac hominibus furto, tradimento, calumnia, fraude et aliquo dolo ... nocere aut tradimentum inferre valeat:
1496 Katona, Hist.crit. XVIII p.48.

traditio, -onis *f.*

Te in eadem prebenda ... per breviarum libri traditionem investivimus *Pozsonyi vizsály* p.

trado, -ere

ut dum ipsam (*sc. terram*) quandoque vendere compelleretur, nemini alteri nisi eidem Laurentio tradere possit et valeat: 1386 Keglevich, *Garamsztb.* p.223.

trado, -ere

Alia autem vestimenta et pulvinaria habet (sc. *ancilla*) in promptu et tandem postmodum matrimonialiter tradant marito suo: 1477 Neumann, *Korlátköviek* p.181.

trado, -ere

Etiam vehementer etiamque valeas et Aegidio supradicto Augustini epistolas huiusmodi tradas: 1516 TAUR. *Epist.* 2 (p.175).

trado, -ere

Nam templi praesuli, domino Ioanni Turzo, Vratislaviensi episcopo, cordi est, omnes illius epistolas ... chalcographorum prelo traditum iri velle:
1516 TAUR. Epist. 2 (p.174).

traductio, -onis f.

Licet ... racione et pretextu ... rerum ... mobilium cum eadem quondam domina Anna tempore desponsacionis et traduccionis eiusdem datarum et assignatarum ... quedam causa in curia nostra regia ... mota fuisset: *1526 Arch.Majténi* p.560.

tragicus, -i m.

Legitur eciam in Historiis Grecorum, quod Archelaus rex tantus amator literarum fuit, ut Euripidi tragico (ms: Euriripto tragio) rerum summam committeret, et ipse libris vacaret: *XIII Madas, Serm. p.56.*

tragoedia, -ae f.

Postulamus a te, ut tandem finis fiat huic tragoediae: 1523 BROD. *Epist.* p.75.

traho, -ere

Ardorem desiderii antiquorum patrum Christi presenciam in carne suspirancium spirant ista verba, in quibus exprimitur causa meritoria de congruo, etsi non de condigno, que Filium Dei de sinu Patris traxit in terram: *Serm. Quinqu. 8* (p.38).

traho, -ere

Milites ... amplius ibi moras trahere nec vellent,
nec possent sine victui necessariis: 1525 Theiner,
Vet.Mon. II p.656.

traho, -ere

Extunc ipsa domina ... oculos aperiens et cum ... maritum suum ... Martinum ... intuita fuisset, in eumque suspiria gravia trahendo conspiciendo eundem ad se vocasset: *1519 Arch.Majténi* p.503; *cf. inferius*: in eumque suspiria gravia trahentem conspiciendo.

traho, -ere

Cum comes Byter et Mycou ... relictam comitis Petri ... super factoquarundam prosessionum (*sic*) ... eidem domine pro dote sua et quarta filiarum suarum ac pro concambio emptitiarum et acquisitarum possessionum ... devolutarum si-bique per comitem Petrum, maritum suum legatarum traxissent in causam: *1291 Erd.Múz.* 1992 p.84.

trangressor, -oris *m.*

Que ligat. et trangressores punit: PAUL. HUNG. *Penit.* p.192.

tranquillitas, -atis f.

Tranquilitas in appellacione, quia vocatur Salomon: *Serm. Quinqu.* 12 (p.44).

tranquillitas, -tis f.

Donec ... regnum hoc ab illius (sc. hostis) impetitione seu infestatione Dei auxilio liberabimus et in tranquillitatem priorem reponemus: *1505 Tudománytár* 1839/VI p.68.

tranquillus, -a, -um

Quatenus ob nostri contemplationem tranquil-
lumque statum utriusque partis: *1495 Szapolyai*
oklt. p.223.

tranquillus, -a, -um

Quod nomen competit S<alomoni> propter sui temporis et status tranquillissimam pacem, quia et in se pacem habuit, et quando venit, mundum pacificavit: *Serm. Quinqu.* 12 (p.44-45).

transactio, -onis f.

Ut vos et omnes posterii et successores vestri ... in omnibus literis et literalibus instrumentis, epistolis missilibus, privilegialibus ... in et super quibuscumque tractatibus, iudiciis, contractibus, pactis, transactionibus et rebus aliis sub sigillo prefatae civitatis nostrae emanandis ... cera rubra ... in sigillando ... frui valeatis: 1461 Zimmermann, *Urkb.* VI p.100.

transcendentia, -ae f.

Per quod intelligitur transcendentia speculationis in sancto viro: *Serm. Quinqu. 3* (p.31).

transcendentia, -ae f.

Per quod intelligitur transcendentia speculationis in sancto viro: *Serm. Quinqu. 3* (p.31).

transcendo, -ere

Nobis ... ex eo iure geniture ad solium ipsius regni nostri Hungarie uti filius masculus ipsius olim genitoris nostri transcendentibus et sceptrum regiminis eiusdem regni nostri gubernantibus: *1383 CD Hung. X/8 p.118.*

transcendo, -ere

Nobis ... ex eo iure geniture ad solium ipsius regni nostri Hungarie uti filius masculus ipsius olim genitoris nostri transcendentibus et sceptrum regiminis eiusdem regni nostri gubernantibus: *1383 CD Hung. X/8 p.118.*

transcurro, -ere

Ecce autem ante ipsum plebeio ex agmina (*sic, recte: agmine*) quendam / aerea letifero transcurrit machina plumbo: IAN. PANN. *Paneg.* 3,2,155–56.

transeo, -ire

Quare ... taciturnitatem tuam magis silentio transire, quam inelegantibus ac importunis literulis meis tibi molestus esse volui: 1514 TAUR. *Epist.* 1 (p.128).

transfero, -erre

Tricesimarum debita in Jaurino et Sempthe ab antiquo exacta dinoscuntur et recepta. ... Rex ... de locis prefatis tricesimam transtulerat eandem usque Posonium: 1385 Süttő, *Anjou* II p.254.

transfero, -ferre

Sic festantes temporaliter transferet puer natus ad festum eternum: *Serm. Quinqu.* 10 (p.43).

transfero, -ferre

Secunda congruitas sumitur ex parte eius, ad quod est baptismus, scilicet ad regenerandum, ut transferatur homo a potestate tenebrarum in adoptionem filiorum: *Serm. Quinqu. 27* (p.72).

transfero, -ferre

Que (*sc. B.Margareta*) ... cum bonorum sororum secum remanentium societate de claustro Vesprimiensi translata est in claustum, quod parentes eius in insula Danubii ... edificaverunt: *Vita Marg.* p.18.

transfero, -ferre

Franciscus ... episcopus ... commendavit corpus ... terrae, unde sumptum est, humandum in ecclesia sua cathedrali Sancti Michaelis archangeli, tandem vero finito sacello Sanctae Annae ad latus ecclesiae cathedralis erecto transferendum et in domino Iesu quiescendum: *1524 Bunyitay, Gyulafehérvár* p.27. = DL 89199.

transfero, -ferre

ubi et postquam ad alia vota seu secundas nuptias se transtulerit (sc. coniunx vidua): *1519 SzSzB Szle 2006 p.351.*

transfero, -ferre

Ubi et postquam ad alia vota sew secundas nupcias se transtulerit (*sc. coniunx vidua*): 1519 SzSzB Szle 2006 p.351.

transfero, -ferre

Franciscus ... episcopus ... commendavit corpus ... terrae, unde sumptum est, humandum in ecclesia sua cathedrali Sancti Michaelis archangeli, tandem vero finito sacello Sanctae Annae ad latus ecclesiae cathedralis erecto transferendum et in domino Iesu quiescendum: *1524 Bunyitay, Gyulafehérvár p.27; Dl 89199.*

transfixio, -onis f.

Praefatus c[omes] Petrus ... per turmas viriliter dimicando et praeliando dimissisque multis hominum post se cadaveribus iacentibus in terra velut manipulis et strage facta non modica per lancearum et sagittarum et aliorum offendibilium armorum multiplices plagas et transfixiones letales in suo corpore collegit passiones: *1411 Katona, Hist.crit. XII p.64.*

transfixio, -onis f.

Praefatus c<omes> Petrus ... per turmas viriliter dimicando et praeliando dimissisque multis hominum post se cadaveribus iacentibus in terra velut manipulis et strage facta non modica per lancearum et sagittarum et aliorum offendibilium armorum multiplices plagas et transfixiones letales in suo corpore collegit passiones: *1411 Katona, Hist.crit. XII p.64.*

transgredior, -i, transgressus sum *m.*

Sic magnates et principes transgrediuntur legem, nec capiuntur aut puniuntur, homines autem minores per legem puniuntur: Szilády, *Temesvári* p.36.

transgredior, -iri

Minus dicit et plus significat, quia preceptum transgredi non solum non prodest, sed etiam multum obest: *Serm. Qinqu.* 16 (p.52-53).

transigere

Ut transactis hiis temporibus disturbiorum egregium Laurentium Salczer ad nos vocari faciemus:
1506 Szapolyai oklt. p.284.

transigo, -ere, -egi, -actus

Quibus rationibus transegerimus differentiam
nostram cum magistro Prussiae: 1525 BROD.
Epist. p.116.

transitorius, -a, -um

Quodque presens vita caduca sit et transitoria,
nilque salubrius sit mortalibus: *1499 Szapolyai*
oklt. p.255.

transitus, -us *m.*

Quod iidem homines ... terram ... reambulasenta loco ... eundo sursum ad septemtrionem, ... per eandem viam modice descendendo quendam transitum aque sive portum nominando: it1386 Keglevich, *Garamsztb.* p.219.

translatio, -onis f.

Quae in illa ecclesia sive per mortem, sive per translationem ... vacare contigerint: *1505 Szapolyai oklt.* p.272.

translego, -are

Quo attento nos honorabilem virum magistrum Stephanum concanonicum nostrum presencium ostensorem nomine nostro cum sufficienti mandato simul cum homine prefati domini nostri episcopi duximus ad v<estram> h<onorabilitatem> translegendum, dantes eidem plenam et omnimodam facultatem, ut *etc.*: 1439 Entz, *Gyulafehérvár* p.184.

translego, -are

Quo attento nos honorabilem virum magistrum Stephanum concanonicum nostrum presencium ostensorem nomine nostro cum sufficienti mandato simul cum homine prefati domini nostri episcopi duximus ad v[estram] h[onorabilitatem] translegendum, dantes eidem plenam et omnimodam facultatem, ut *etc.*: 1439 Entz, *Gyulafehérvár* p.184.

transmigratio, -onis f.

Galilea transmigratio interpretatur, mare vero propter suam amaritudinem significat penitentiam: *Serm. Quinqu. 1* (p.23).

transmigo, -are

Ambulans ergo iuxta mare Galilee vocavit, ut ad penitenciam transmigrandi significaret: *Serm. Quinqu.* 1 (p.23).

transmissio, -onis f.

Ex tunc praefati iudices ... in medium Philistaeorum nostrorum ... ea facere recusantium ad sollicitandum exactiones censuum et proven-tuum nostrorum transmissionemque pharetra-rorum praetactorum accedere ... valeant: 1428 Katona, *Hist.crit.* XII p.509.

transmissio, -onis f.

Nos ... litteras predictas nostre facultatis unacum aliis litteris ipsis dominis preposito et capitulo super nostra transmissione loquentibus coram notario ... presentavimus: *1425 Pozsonyi vizsály* p.257.

transmitto, -ere

Quatenus iuramentalem depositionem ... ad octavas festi Beati Mychaelis archangeli ... in vestram ac prelatorum et baronum vestrorum presentiam prorogare et transmittere deberemus discutiendam: 1386 Süttő, *Anjou* II p.387.

transmitto, -ere

Intendimus ... unum germanum nostrum pro
informacione studii arcium liberalium vestras ad
dominaciones transmittere: 1465–71 Neumann,
Korlátköviek p.

transmitto, -ere

Quatenus statim et absque omni mora census vestros ... plene et integre ... nobis transmittere velitis: 1469 Zimmermann, *Urkb.* VI p.390.

transmitto, -ere

Quatenus thabulam in civitate vestra ecclesiae nostrae Albensis reformatam ... per unum currum vestrum ad festum Nativitatis Domini ... velitis Albam transmittere: 1464 Zimmermann, *Urkb.* VI p.206.

transmitto, -ere

Quatenus unum vel duos ex vobis transmittatis:
1480 Horváth, Pótlások p.174.

[Szovák] 2015.2.16.

transnavigo, -are

Pervenit ad nos fama, ut Thurci rursus in vado Danubii transnavigarent partes istas Transsilvanas volentes subintrare: 1470 Zimmermann, *Urkb.* VI p.469.

transnavo, -are

Vivens tormenta calcavit, mortuus inania transnavavit (*cod. M: transnarnavit*): *Serm. Quinqu.* 36 (p.85).

transparens, -entis

Et est una causa, quoniam aqua ratione diafanitatis sue, cum sit transparens et pervia lumen, habet aliquid de lumine: *Serm. Quinqu.* 27 (p. 71).

transparentia, -ae f.

Qui habet similiter vim illuminativam, quia inprimit characterem, que disponit animam ad suscepcionem luminis gracie, ut transparentia vitrum ad suscepcionem luminis corporalis: *Serm. Quinqu.* 27 (p.71).

transsalto, -are

(Reambulatores) quandam viam publicam transsaltando dicte mete iungunt fluvium: *1413 Zsigm.oklt.* IV,1108.

transscriptive *adv.*

Tamen quarumlibet litterarum tenorem seu transcriptum per modum litigionarium in forma iudiciaria per quempiam acquisitum simulcum litteris super eodem transscriptive confectis eo modo, veluti ipsarum litterarum primordiales in forma cuiuslibet iudicii acceptare et observare ... possit: 1419 *Zsigm.oklt.* VII,290.

Transsylvaniensis, -e

Misimus ad te litterarum vice waywodae ad fidelem nostrum spectabilem et magnificum Ioan-nem comitem Scepusiensem, waywodam nostrum Transsylvaniensem exempla: 1524 BOD. *Epist.* p.87.

transumo, -ere

Ut easdem (*sc. litteras*) presentibus nostris litteris patentibus transumpmentes de regali pietate confirmare dignaremur: 1343 Mészáros, *Visegrád* p.110.

transversaliter *adv.*

Nos ... palatium seu domum lapideam quondam Conrrady Suevi, machinatoris nostri in civitate nostra Vysegradyensi Teutonicali per viam eiusdem civitatis transversaliter sitam ... contulimus prefato magistro: *1360 Mészáros, Visegrád* p.125.

transversum, -i n.

Celarium autem ... non per longum, scilicet per transversum divisum est: 1482 Zimmermann, *Urbk.* VII p.325.

trecenarius, -ii m.

Sic Ioseph trecenarius Egipti regnum suscepit,
David regnum ea etate inchoavit, Ezechiel propheciam pronuntiavit: *Serm. Quinqu.* 28 (p.73).

trecenti, -orum

Summa autem cubulorum trecentorum sexaginta numerum non ascendit: *1248/XVIII CD Hung. IV/2 p.23.*

tremulus, -a, -um

Nondum districtus tremulo fulgore micabat / en-
sis: IAN. PANN. *Paneg.* 3,2,67.

trepidatio, -onis f.

Ut ... mutuis freti viribus Moldaviam ipsam in magna propterea trepidatione nunc locatam occupent: 1510 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.617.

trepidatio, -onis f.

Quia miles armatus audacior est, ideo et in isto milite post armaturam virtutis sequitur audacia cordis in agressione peccatricis multitudinis, quoniam stetit in conspectu populi, scilicet sine trepidatione: *Serm. Quinqu.* 16 (p.52).

trepidus, -a, -um

Dum salvi trepidam penetremus ad urbem: IAN.
PANN. *Paneg.* 3,2,105.

tres, tria

Cardinales tres, quibus cognitio huius causae demandata fuerat, fere quotidie per multas horas hanc rem in arce ventilant: 1523 BROD. *Epist.* p.73.

tres, trium *num.*

Cum esset (*sc. B.Margaretha*) annorum trium vel parum plus: *Vita Marg.* p.18.

tres

Omnia solus habes: pelvim, gutturnia, scamna
et tres urceolos, omnia solus habes: 1514 TAUR.
Epist. 1 (p.129).

treuga (treugua), -ae *f. 'latinul' : körülírva — magyarul*

de mandato, quod serenissimum ducale dominium nostrum nobis fecerat super facto treugue
conclude: 1413 *Zsigm.oklt.* IV,527.

treuga, -ae f.

Qui *oratores* agerent apud omnes principes ...
de pace aut treuga: 1523 BROD. *Epist.* p.74.

treuga, -ae f.

Pontifex cum sua sponte, tum mea etiam exhortatione et precibus permotus dat omnem operam pro pace vel saltem treugis inter principes Christianos faciendis: 1523 BPOD. *Epist.* p.83.

treuga, -ae f.

Petrus de Komaro ... regi, domino nostro gratiosissimo, huic regno nobisque diffidatorie treugas renuntiavit: *1463 Szapolyai oklt.* p.80.

treugae, -arum f.

Semper enim regnum Moldaviae et similiter regnum Transalpinum cum suis vaivodis penes regiam m<aiestatem> fuit in litteris treugarum inclusum: 1496 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.45.

Trias, -dos *f.*

Vigilia divine Triados: 1526 *TT* 1911 p.88.

[Szovák] 2015.2.16.

trias, -dos *f.*

Vigilia Divine Triados: *1526 TT 1911 p.88.*

[Szovák] 2015.2.16.

tribulatio, -onis f.

Item dies illa ire ... dies tribulationis: PAUL.
HUNG. *Penit.* p.194.

tribulatio, -onis f.

Ipsa sincera fidei vestrae devotio tamquam lux serena semper in nubilo tribulationum ... exstitit ferventior: 1461 Zimmermann, *Urkb.* VI p.100.

tribulatio, -onis f.

Si aliquis Christi fidem per motiva inductus vel tribulatione et angustiis coactus negare deberet, multo magis ego negassem: GEORG. HUNG. *Tract.* p.304.

tribulatio, -onis f.

O, quam validus ignis est caritas, ut per quantumcumque aequalem trubulacionem non possit extinguui: *XV Madas, Serm.* p.124.

tribulator, -oris *m.*

Item feria secunda ... pro quatuor tribulatoribus solvi d<enarios] 16: 1521 Nógrádi, *Kanizsai* III,720 97).

tribulo, -are

Dum illa (sc. bona) quiquam ipso contrectent invito et abusivis afflictionibus tribulent: *1417 CD Hung. X/5 p.763.*

tribulo, -are

Nolumus ... cives et hospites nostros ... per quoscunque litigionarios processus occasione praemissorum impediti, molestari seu quomodolibet tribulari: 1434 Wagner, *Anal.* III p.215.

tribunal, -is *n.*

Cum nos ... in consistorio nostro iuxta solitum pro tribunali pariter consedissemus: 1467 Zimmermann, *Urkb.* VI p.274.

tributarius, -a, -um

Quia ipse d<ominus> rex Poloniae ... vaivodam quoque illum caesari tributarium de regno illo eicere voluit: 1496 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.44.

tributarius, -a, -um

Dominus noster ... ab omni tali solutione tributaria intra ambitum ... habere voluit et exemit:
1491 SZAPOLYAI OKLT. p.197.

tributarius, -a, -um

quia ipse d[ominus] rex Poloniae ... vaivodam quoque illum caesari tributarium de regno illo eicere voluit: 1496 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.44.

tributarius, -ii m.

Emericus de Zapolya, comes ... sincere nobis dilectis tributariis et theloniatoribus nostris ... salutem et dilectionem: *1475 Szapolyai oklt.* p.141.

[Szebelédi] 2015.2.16.

tributarius, -ii *m.*

Item castellanis, officialibus, villicis, tributariis,
... salutem cum honore: 1491 SZAPOLYAI OKLT.
p.196.

[Szebelédi] 2015.2.16.

tributor, -oris *m.*

Vivit ... fidelissima coniunx ... apud omnipotentem bonorum omnium et autorem et principem et tributorem Deum: *1515 Acta Tom. III* p.443.

tributum, -i n.

Quod Iohannes ... nonam partem vinorum seu tributum montis eiusdem possessionis ... percipi fecisset:1373 Keglevich, *Garamsztb.* p.184.

tributum, -i n.

Quod ... cives ... vina eorum de tributo cuiusdam montis eorum Kosigh appellati ... eis deventa potentialiter auferendo asportassent: 1386 Keglevich, *Garamsztb.* p.224.

tributum, -i n.

Iuxta continentiam litterarum domini Karoli regis predictarum, salvis tamen iuribus tributorum regalium et aliorum: 1385 Süttő, *Anjou* II p.264.

tricesima, -ae f.

Item altaristis solis Albae, qui alia beneficia non habent, ut singuli tricesimas legant, florenos centum (sc. legavit episcopus): 1524 Bunyitay, *Gyulafehérvár* p.28. = *Dl* 89 199.

tricesima, -ae f.

Tricesimarum debita in Jaurino et Sempthe ab antiquo exacta dinoscuntur et recepta. ... Rex ... de locis prefatis tricesimam transtulerat eandem usque Posonium: 1385 Süttő, *Anjou* II p.254.

tricesima, -ae f.

Item altaristis solis Albae, qui alia beneficia non habent, ut singuli tricesimas legant, florenos centum (*sc. legavit episcopus*): 1524 Bunyitay, Gyulafehérvár p.28; Dl 89199.

tricesimus, -a, -um

Ideo committimus vobis firmissime universis tricesimarum filialium exactoribus: 1491 SZAPOLYAI OKLT. p.192.

[Szebelédi] 2015.2.16.

triduum, -i n.

Qui omnia novit et qui infra triduum ad Poloniam
hinc migravit: 1518 Bessenyei, *Lettere* p.13.

triennis, -e

Item triennes qui sint vituli cum quinque vaccis
XVIII: *1483 Dl 56 161 fol. 1^r.*

[Szovák] 2015.2.16.

trifarie

Sacrosanctae matris et universalis ecclesiae a XIII annis citra per nefandissimum schisma trifarie per tres contententes de papatu divisae nobis undequaque negocia prosequenda ante oculos nostrae considerationis proposita fuere: 1416 Katoana, *Hist.crit.* XII p.242.

trigintatres, -tria

Qui (*sc. fideles*) Christum filium Dei et verum filium hominis de Spiritu Sancto conceptum, de Maria virgine natum, inter homines trigintatribus annis conversatum ... credunt: GEORG.HUNG. *Tract.* p.402-404.

trimembriter *adv.*

Terras arabiles ... per singulos annos seu quolibet anno trimembriter et in tres partes volentibus partibus dividere commisissent: *1414 Zsigm. oklt.*
IV,2305.

trini, -ae, -a

Si Alexander papa vel alius pro bina vel trina expeditione propter aliquam causam minus accepit:
1523 BROD. *Epist.* p.84.

trinitas, -atis f.

In omnibus ... aliis, que sequuntur, scilicet misterium trinitatis, creationis et redemptionis, habitus spei comprehenditur: GEORG. HUNG. *Tract.* p.308.

triplex, -icis

Sub metaphora triplicis rei nominate in verbo presenti scilicet manatis, ignis et solis, allegorice trium fit expressio persanctarum: *Serm. Quinqu.* 7 (p.36).

tripliciter *adv.*

Hic evidenter traditur quod tripliciter homo peccat in periurio: PAUL. HUNG. *Penit.* p.205.

tripliciter *adv.*

Quod Dominus piscatores piscium tripliciter se habentes invenit circa recia sua: *Serm. Qinqu. 1* (p.24).

tripliciter *adv.*

Salvator autem tripliciter dicitur, scilicet ab actu salvandi, ab habitu et a potencia: *Serm. Quinqu. 24* (p.67).

triplico, -are

Quod specialitas generalitati non deroget, nec econtra ad prosequendum et pertractandum causam predictam ... libellum seu libellos et quascunque alias petitiones verbo vel in scriptis dandum ... exceptiones ... triplicandum: Erdélyi, *Register* p.42.

triremes, -ium *f.*

Hostis ... classes triremium numero maiores
ex Hellesponti faucibus educet: 1521 Katona,
Hist.crit. XIX p.305.

triremes, -ium *f.*

hostis ... classes triremium numero maiores
ex Hellesponti faucibus educet: 1521 Katona,
Hist.crit. XIX p.305.

tristor, -ari

Charissime domine, noli tristari propter me!
1519 Arch.Majtényi p.503; cf. inferius: nolite tristare propter me.

tristor, -ari

Si quando cursum suum consuetum consummare non poterat (*sc. S.Margareta in orando*), maxime propter parentum suorum presentiam, ac se (*sic ed., recte: si*) non modicum incommodum passa, donec recuperasset, quod necessitate omiserat, ad modum (*sic ed., recte: admodum*) tristabatur: *Vita Marg.* p.19.

triticum, -i n.

Iacobo vectori, qui fert triticum ad molendinum,
pro subsolatione calcii dedi d<enarios> 12: 1520
Nógrádi, *Kanizsai* I,16 (p.14).

triticum, -i n.

Delicatum, quia de granis elegit meliora, triticum comedens et siliginem dimittens: *Serm. Quinqu.* 31 (p.80).

tritulator, -is m.

Laboratores seu tritulatores frugum ... seduxisset: 1414 *Zsigm. oklt.* IV,2672.

[Kóta] 2015.2.16.

tritulator, -oris *m.*

Item Nicholao Zele ad allodium Sar tritulatōribus dedi d[enarios] 8,5: 1521 Nógrádi, *Kanizsai* IV,779 (p.146).

trituration, -onis f.

His triturationibus nostris boni aequique consules oportet: 1514 TAUR. *Epist.* 1 (p.129).

tritus, -a, -um

Si (ut tritissimo dictum est adagio) par pari referre condecet: 1514 TAUR. *Epist.* 1 (p.128).

triumphus, -i m.

Quosdam duos latrones, qui apud dicti iudicis ipsius exponentis in praescripta possessione ... pro eorum delictis et excessibus in cipum reclusi et obserrati erant, ... iidem ... de huiusmodi cipo extraxissent et eliberassent, ac tandem summo cum triumpho una cum tubicinatoribus suis ad dictam civitatem ... deduxissent: 1509 Wenzel, *Dóczyak* p.62.

triumphus, -i m.

Insignia victoriosorum triumphorum, primi contra Ezebagh, secundi seu deutri contra Twrhan, tertii contra infelicem Basa, puta viceimperatorem Turcorum ... vestris praecariis (*sic*) industriis ... declarata fuere: 1444 Zimmermann, *Urkb.* V p.124.

triumphus, -i m.

Igne paradisi ardebit secundum utrumque, quia in carne vestietur fulgore immortalitatis et in anima nunc possidet gloriam eternitatis, quia invictus Christi martir Vincencius tyranno devicto insignem victorie palmam celo gaudens intulit et peracto passionis sue triumpho angelorum cetibus comitatur: *Serm. Quinqu.* 35 (p.85).

triumphus, -i m.

Sic nos fuimus in triumpho: 1525 BROD. *Epist.*
p.108.

trophaea, -ae f.

Unde ... et vos pro tropheis Christiano nomini taliscemodo (*sic, recte forsan: taliscemodi*) divinitus datis Deo coeli ... gratiarum actionibus consignatis studete idipsum nomen Domini humili prece deprecari, ... *etc.: 1444 Zimmermann, Urkb. V p.124.*

trophaeum, -i n.

Dum iactabundus, potentissimus ac efferus hostis
... vehementiori insuetoque impetu Pannonias
aggressus Albam Graecam totius regni arcem,
olim eorundem trophaeis decoratam oppugnet:
1521 Katona, Hist.crit. XIX p.305.

trophaeum, -i n.

Dum iactabundus, potentissimus ac efferus hostis
... vehementiori insuetoque impetu Pannonias
aggressus Albam Graecam totius regni arcem,
olim eorundem trophaeis decoratam oppugnet:
1521 Katona, Hist.crit. XIX p.305.

trophaea, -ae f.

Cum hoc peculiare regis ... officium ... esse
debeat per pulcherrima de hostibus trophaea il-
lustresque triumphos regnum amplificare: *1514*
Acta Tom. III p.258.

tropologicæ *adv.*

Quatuor modis tem<...> divina scriptura: Primo: tropologicæ i.e. moraliter wlgo erkewlch serynth. Secundo: historice wlgo lewth dologh serynth. Tertio: allegorice wlgo leky erthelem serynth. Quarto: anagogice mennyei erthelem serynth: XVI^{in.} Szilády, *Temesvári* p.66.

trucido, -are

Regia maiestas a caesarea maiestate expectasset
... debita provisione caesareae maiestatis emen-
dari (*sc. gravamina*) veluti de ademtione castrorum in
regno Bosniae, de interfectione certorum merca-
torum de Belgrado, quos filius Alibeeg manu pro-
pria trucidavit: 1496 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.40.

trucido, -are

Set eterna illa flamma sine ullo remedio trucidabit: PAUL. HUNG. *Penit.* p.199.

trucido, -are

regia maiestas a caesarea maiestate expectasset
... debita provisione caesariae maiestatis emen-
dari (sc. gravamina) veluti de ademtione castrorum in
regno Bosniae, de interfectione certorum merca-
torum de Belgrado, quos filius Alibeeg manu pro-
pria trucidavit: 1496 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.40.

truculentus, -a, -um

Qui eorum (*sc. Turcorum*) truculentissime captivitatatis et horrende persecutionis per integros viginti annos terribiles tempestatum spiritualium turbines et immensa pericula corporis et anime pertuli: GEORG. HUNG. *Tract.* p.406-408.

truculentus, -a, -um

Ut ... communi auxilio horum regnorum ...
truculentissima rabies Turcorum ... Longe lateque in fines Christianos excurrens et nunc potissimum in inclito regno Poloniae debacchans a subiectis ... utriusque nostrum regnis ... arceatur: 1498 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.175.

truculentus, -a, -um *super*.

Ut ... communi auxilio horum regnorum ...
truculentissima rabies Turcorum ... Longe lateque in fines Christianos excurrens et nunc potissimum in inclito regno Poloniae debacchans a subiectis ... utriusque nostrum regnis ... arceatur: 1498 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.175.

truffa, -ae f.

(*sc. Sacerdotes Turcorum*) seculares ... variis truffis et insolentiis provocati deridentes et sub-sanentes alii dicunt ... : GEORG.HUNG. *Tract.* p.366.

trunco, -are

<...> GEORGII CORPVS ET OSSA / PRAESVLIS
TRANSYLVANI LEPES / COGNOMINATI QVI
TVRCARVM / GLADIO <...> SENT IMREH
<...> STARTVR / <...> IN CAMPO <...> TRVN-
CATUR / DIE BIS NONO MARTII ANNO DO-
MINI / MILLESIMO CCCCXL SECVNDO: 1442
Entz, *Gyulafehérvár* p.171.

trunco, -are

[..] GEORGII CORPVS ET OSSA / PRAESVLIS
TRANSYLVANI LEPES / COGNOMINATI QVI
TVRCARVM / GLADIO [..] SENT IMREH [..]
STARTVR / [..] IN CAMPO [..] TRVNCATUR
/ DIE BIS NONO MARTII ANNO DOMINI /
MILLESIMO CCCCXL SECVNDO: *1442 Entz,
Gyulafehérvár p.171.*

truncus, -a, -um

Adhuc summis insertae nubibus hastae / ceu nemus extabant truncum: IAN.PANN. *Paneg.* 3,2,68-69.

truncus, -i m.

Ubi dictus in causam attractus troncum fuisse,
sed per viatores deletum extitisse recitasset: *1419*
Zsigm.oklt. VII,169.

trutinatio, -onis f.

Ut subditorum suorum meritis et servitiis digna quadam trutinatione pensatis quemque eorum iuxta qualitates virtutum suarum favoribus gratiisque condignis prosequi ... consueverint (sc. Reges): 1503 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.356.

trutino, -are v. trutinor, -ari

Volui proponere tantum rem in conspectu vestrae maiestatis illius sapientissimo consilio et prudentia trutinandum: 1523 BROD. *Epist.* p.73.

tubercula, -ae f.

Quin etiam singula membra propriae infestant egritudines: caput caphelea, ... abest, ut ... tubercula: BONF. *Symp.* III,446.

tubicen, -inis *m.* (tubicem)

Quem (*sic, sc. fenum*) Blasius tubicem (*sic*) et
Ioannes Nemeth equis suis ad comedendum de-
derunt: 1522 C. Tóth, *Bátori* p.236.

tubicinator, -oris m.

Refert nobis is tubicinor noster: *1497 Szapolyai
oklt. p.235.*

[Szebelédi] 2015.2.16.

tubicinatorius, -i m.

Item die sabati ... dedi ex commissione magnifici domini tubicinatoriis fl<orenum> 0,5: 1521 Nógrádi, *Kanizsai* II,829 (p.57).

tubucinator, -oris *m.*

Item tubicinatori dedi d<enarios] 6: 1520 Nógrá-
di, *Kanizsai* III,104 (p.65).

[Szovák] 2015.2.16.

tueor, -eri, tuitus sum

Ut una cum illo, cum illic eris et ubi de his aliquid
ageretur, excuses et tuearis partes nostras: 1525
BROD. *Epist.* p.116.

tueor, -eri

Qui onus tuendi et defendendi prefatos fratres ...
in dicto monasterio ... recepit: Erdélyi, *Register*
p.33.

tueor, -eri

A ... capitaneo meo habui nunc nova ... Babilbegum Belgradi prefectum fines Sirimienses, quos Colocensis tuetur, maxima manu et totis Turcarum tyranni viribus invasisse: 1525 Theiner, *Vet.Mon.* II p.655.

tugurium, -i n.

(Custodes vinearum cotidie debeant) de tugurio
seu loco custodie sue (alternatim uvas praestare):
1414 Zsigm. oklt. IV,2273.

tuitio, -onis f.

Quibus (*sc. servitiis*) iidem, presertim dictus Draag preteritis suis fratribus in tuitione et defensione regni nostri Russcye ... regio sacro dyadematici ac nobis ... fideliter studuit conplacere: 1385 Süttő, *Anjou* II p.265.

tuitio, -onis f.

Si tuitio et defensio antedictorum dominorum non fuisset: 1449/XVIII Zimmermann, *Urkb.* V p.268.

tuitio, -onis f.

Iustis utputa et legittimis in nostram recipimus protectionem et tutelam specialem viceque et in persona nostri vestre commissimus tuitioni et protectioni: *1493 Szapolyai oklt.* p.209.

tuitio, -onis f.

Infra autem reditum illius ad defensionem et tuitionem vestram provideatis: *1502 Szapolyai oklt.*
p.264.

tumescō, -ere

Quod ... Katherina ... et Franciscus ... meatum aque Rabe vocate in cavernis molendinorum ipsorum Zykra molna appellatorum super eodem fluvio Raba decurrentem de suo antiquo cursu alcius sublevando ipsam aquam ... adeo tumescere fecissent, ut (etc.): *1451 Tudománytár* 1837/II p.167.

tumiditas, -atis f.

Mirabile certe est esse in divitiis sine cupiditate, in honoribus sine tumiditate, in iniuriis sine rancorositate. ... 3o mirabile esset esse in iniuriis sine rancorositate: XV Madas, *Serm.* p.122.

tumidus, -a, -um

Tumido levius nec Xerxe frementem / Lucullus
parvo Tigranem milite vicit: IAN.PANN. *Paneg.*
3,2,98-99.

tumor, -oris *m.*

Quin etiam singula membra propriae infestant
egritudines: caput caphelea, ... lienem tumor
... abest: BONF. *Symp.* III,445.

tumultus, -us *m.*

De tumultu Germanico mira scribuntur: 1525
BROD. *Epist.* p.111.

tumultus, -us m.

Item ponit (*sc. praepositus*), quod magister Georgius noctis tempore ... cum magnis insolentiis (*sic, recte forsitan: insolentibus*) tumultibus et clamoribus horribilibus curiam suam subintravit:
1425 Pozsonyi vizsály p.262.

tunc (*per mendum: inde*)

Ut ... coram maiestate nostra, ubicumque inde
(*recte [Dl 23321]: tunc*) Deo duce constituentur
(*recte: constituemur*), comparere debeatis: 1520
Horváth, *Pótlások* p.179.

tunica, -ae

Que (*sc. B.Margareta*) ... post ... aliquatulum etate proficiens tunicas duriores et interdum cinturas cilicinas super nudo paulatim ferre consuevit: *Vita Marg.* p.18.

tunica, -ae f.

Item feria quinta illi, qui in molendino molit farinam, unam tunicam emi d<enarii> 40: 1521 Nógrádi, *Kanizsai* IV,607 (p.138).

tunica, -ae f.

Item eodem die pastori de Elboe comparavi tunicam griseam d<enarii> 35: 1520 Nógrádi, *Kanizsai* II,572 (p.44).

tunica, -ae f.

Lego, ut Dorothee ancille mee, marito videlicet copulate in ventura congregatione festi Nativitatis Bneati Iohannis Baptiste emant unam tunicam duobus florenis aureis: 1477 Neumann, *Korlátköviek* p.181.

tunica, -ae f.

Et hoc dicit (*sc. Dominus*) in reprehensionem hominum negligencium, qui cingulis laxatis et tunicis remissis percuciant pulveres, sicut cauda vulpis: *Serm. Quinqu. 33* (p.82).

tunica, -ae f.

Que (*sc. B.Margareta*) ... post ... aliquatulum etate proficiens tunicas duriores et interdum cinturas cilicinas super nudo paulatim ferre consuevit: *Vita Marg.* p.18.

tunsio, -onis f.

Ex sunt quibus venialia dimittuntur scilicet per pectoris tunsionem, per dominicam orationem, per eucaritiam digne acceptam, per generalem confessionem, per aque benedictae aspersionem, et per levem penitentiam: PAUL. HUNG. *Penit.* p.215.

turbatio, -onis *f.*

Mea ... turbatio non fuit propter desperationem salutis, sed libertatis: GEORG. HUNG. *Tract.* p.302.

turbatio, -onis f.

Ut desisteret ab huiusmodi turbationibus et inquietationibus ipsorum, cum nihil ipse et dominus Petrus Erdewdÿ interesse haberent de dicto monasterio: Erdélyi, *Register* p.25.

turbator, -oris *m.*

teneamur et simus obligati apud turbatores partes nostras interponere: 1522 Katona, *Hist.crit.* XIX p.382.

turbator, -oris *m.*

Teneamur et simus obligati apud turbatores partes nostras interponere: 1522 Katona, *Hist.crit.* XIX p.382.

turbido, -inis *n.*

Qui relicto et postergato facinore adhesionis eorum hoc tempore guerrarum et turbidinum facte:
1492 Szapolyai oklt. p.204.

turbo, -are

Dum pridem inter nostros barones fervens seditio
nostra regna turbabat: 1385 Süttő, *Anjou* II p.271.

[Szovák] 2015.2.16.

turbo, -are

Quod (*sc. regnum*) per insultus Lithvanorum, fidei orthodoxe inimicorum et nostre maiestatis emulorum specialium creberimos ... plerumque turbabatur: 1385 Süttő, *Anjou* II p.265.

turbo, -are

Quousque nos vestre fraternitates de talibus informarunt, de huiusmodi importunitate ... multum animum nostrum (*sic, recte forsitan: animo nostro*) turbatur (*sic, recte Df 228334: turbamur*) condolendo: *1423 Pozsonyi vizsály* p.253.

turbo, -are

Quae quidem res licet et pontificem et ... cardinales multum turbaverit: 1523 BROD. *Epist.* p.73.

turbo, -inis *m.*

In quibus ego curandis et in tanto rerum turbine et tot tam externis quam domesticis periculis meliori, qua fieri potest, ratione moderandis propulsandisque ... dies et noctes diligentissime ... elaboro: 1525 Theiner, *Vet.Mon.* II p.656.

turbo, -inis m.

Qui eorum (*sc. Turcorum*) truculentissime captivitatatis et horrende persecutionis per integros viginti annos terribiles tempestatum spiritualium turbines et immensa pericula corporis et anime pertuli: GEORG. HUNG. *Tract.* p.406-408.

turbo, -inis *m.*

Cumque aliquantulum a ripa processisset, ecce
vehemens turbo et tempestas mox exorta est in
aere et aquis adeo, quod navis cepit periclitari:
Szilády, *Temesvári* p.6.

turbulentus, -a, -um

Ex litteris ... habemus conventum regni ... fuisse turbulentissimum ac nobilitatem rebus infectis abiisse male contentam et omnia extrema minitantem, sese conventum pro libito suo armatos facturos rebusque regni aliter consulturos: 1525 BROS. *Epist.* p.114–15.

Turca, -ae m.

Quem scilicet saevissimi Turcae, crucis Christi
persequutores ... dominio huiusmodi vaivoda-
tus sui privare conabatur: 1430 Katona, *Hist.crit.*
XII p.537.

Turcus, -i m.

Habuerunt Veneti et ex Constantinopoli litteras
... Turcum facere ingentes apparatus et terra, et
mari, aggressurum omnino Hungariam primo
quoque tempore: 1524 BOD. *Epist.* p.89.

turgeo, -ere

Que non habebat ubera (*Cant* 8,8) turgencia per carnalitem: *Serm. Quinqu.* 12 (p.46).

turgidus, -a, -um

Quod ... Georgius noctis tempore ... cum magnis insolentiis (*sic, recte forsan: insolentibus*) tumultibus et clamoribus horribilibus curiam suam subintravit, manicas brachiorum hinc inde more revolvens luctantium, facie turgida et inflata, oculis huc illucque disturrens (*sic ed., recte Df 228 141: discurrentibus*), verbis insultatibus (*sic, recte: insultantibus*), aliis quoque variis et mirabilibus

corporis sui gestibus animum suum indignantem
in malumque machinantem patescat (*sic ed., recte:*
patefecit) coram multis ... astantibus: *1425 Poz-*
sonyi vizsály p.262.

turpis, -e

Omnia solus habe: ficos turpemque podagram
et serva hospitium, Codre maligne, tuum: 1514
TAUR. *Epist.* 1 (p.130).

turpiter *adv.*

Quod ... vidisset testis ... fratrem ... diutius iacuisse ad visum multorum virorum et mulierum scandalose et turpiter: Erdélyi, *Register* p.138.

turris, -is f.

Licet nos ... in pretium earundem (*sc. domorum*) quandam turrim prope ecclesiam Sancti Ladislai ... existentem cum sessione et fundo curie ad ipsam spectanti eidem donaverimus: 1355 Mészáros, *Visegrád* p.119.

turris, -is f.

Franciscus ... episcopus ... pro turri reformanda, quae est ad ianuam maiorem ecclesiae Sancti Michaelis, legavit florenos mille et quadringentos: 1524 Bunyitay, *Gyulafehérvár* p.27. = DL 89199.

turris, -is f.

Franciscus ... episcopus ... pro turri reformanda, quae est ad ianuam maiorem ecclesiae Sancti Michaelis, legavit florenos mille et quadringentos: 1524 Bunyitay, *Gyulafehérvár* p.27; *Dl 89 199*.

turtur, -is *m.f.*

Aliter vacua fuissent a merito munera iusti Abel
et sacrificium patriarche nostri Abrahe et oblatio
virginis in turturibus seu columbis: *Serm. Quinqu.*
29 (p.75).

tus, turis n.

Aurum ... excellit in divitiis mundi, thus in honoribus, quibus honoratur Deus in cultu religionis, mirra in deliciis, quoniam ex eius unccione conservantur membra tenera delicate carnis: *Serm. Quinqu. 25* (p.68).

tus, turis *n.*

Aurum enim est precipuum in metallis, thus in sacrificiis, mirra in sepulturis: *Serm. Quinqu. 25* (p.68).

tussis, -is f.

Quin etiam singula membra propriae infestant
egritudines: caput caphelea, ... tussis ... abest:
BONF. *Symp.* III,444.

tutela, -ae f.

Quod olim felicitis memorie divi reges Hungarie seu alii Christifideles Deo devoti in honorem Beatissime Virginis Marie, sub cuius patrocinio et tutela refoveri sperabant: Erdélyi, *Register* p.27.

tutela, -ae f.

Ut dicta serenissima regina eosdem ... cum omnibus suis possessionibus ... in suam protectionem et tutelam specialem recepisset: 1384 Süttő, *Anjou* II p.50.

tutelaris, -is *m.*

Episcopus ... Deo immortali eiusque intemera-
tae matri virgini Mariae ac Beato Michaeli ar-
changelo, patrono et tutelari suo totique coele-
sti curiae animam commendavit: 1524 Bunyitay,
Gyulafehérvár p.27. = *Dl* 89199.

tutularis, -is m.

Episcopus ... Deo immortalis eiusque intemeratae matri virgini Mariae ac Beato Michaeli archangelo, patrono et tutelari suo totique coelesti curiae animam commendavit: 1524 Bunyitay, Gyulaférvár p.27; *Dl 89 199*.

tutio, -onis f.

Alias appellat et apostolos petit eo modo et forma ... et iterum ac tertio se ipsos ac ecclesiam et conventum sive monasterium ... prefatum tutionis, manutentioni, protectioni sanctissimi domini nostri ... apud quos nulla personarum acceptio sive favor ... sem submittunt et commendant humillime: Erdélyi, *Register* p.41.

tutor, -ari

Ut ... ipsi ... et posterī vicissitudinaliter et alternatim se se in dominio ... tutando et defendendo conservare debeant: *1380 Veszpr.okl.* II p.317.

tutor, -ari

Scribunt decimas, quae praelatis ecclesiarum debebantur, eos suspendisse (hoc enim vocabulo scribitur), atque ad fines a Turca tutandos expensuros: 1525 BROAD. *Epist.* p.115.

tutor, -oris m.

Porro ipso d[omino] Ludovico ... in patriam regis regum ... translato et ... Maria regina ipsius nata in solium paternum vero hereditatis iure succedente ... nos ... ipsius regni Hung[ariae] tutores existendo ... in terram Mazoviae ad eiusdem terrae ducem et incolas debellandos exercitum duxissemus: 1412 Katona, *Hist.crit.* XII p.145.

tutor, -oris m.

Porro ipso d<omino> Ludovico ... in patriam regis regum ... translato et ... Maria regina ipsius nata in solium paternum vero hereditatis iure succedente ... nos ... ipsius regni Hung<ariae> tutores existendo ... in terram Mazoviae ad eiusdem terrae ducem et incolas debellandos exercitum duxissemus: 1412 Katona, *Hist.crit.* XII p.145.

tutorium, -i m.

(Iobagionem) nominibus pignoris et tutorio erga ipsum existentem (detineri fecisset): *1414 Zsigm. oklt. IV,1950.*

tutorius, -a, -um

Quod Deseu ... et Benedictus ... porcionarias possessiones (*sic*) ipsorum ... magistro Pethew, prothonotario magnifici viri, Thome voyvade Transsilvani et comitis de Zonuk, necnon procuratori et iudicis (*sic*) magisterii tavarnicatus domini regis ... nomine tutorio et conservatorio ... collocare intendunt: *1341 Dl 49246; cf. Erd.okmt.* III,64.

tutus, -a, -um

In qua (*sc. causa*) ipse vos iudicibus haberet pro suspectis, unde cum coram iudicibus suspectis non sit tutum litigare: 1386 Süttő, *Anjou* II p.385.

tuus, -a, -um

Tuum erit, ne sollicitudini meę ... desis: 1516
TAUR. *Epist.* 2 (p.174).

tymicus, -a, -um

Anima tribus partibus absolvitur: logistica, thymica, epithymetica: BONF. *Symp.* III,410.

[Szebelédi] 2015.2.16.

tympanator, -oris *m.*

Quod ipsi magistri Tuteus et Georgius tympanator ... inter se tale concambium fecissent: 1343
Mészáros, *Visegrád* p.115.

tympanator, -oris *m.*

Quod magistro Iohanne ... ab una et Georgio tympanatore ... domini regis ... parte ab altera coram nobis constitutis per eosdem ... propositum extitit: 1343 Mészáros, *Visegrád* p.115.

typus, -i m.

Venit autem a Galilea, quia in Nazareth habitaverat, qui est civitas Galilee, et sub typo loci habitationis sue excluditur ab eo necessitas baptizatio-
nis: *Serm. Quinqu. 28 (p.73).*

tyrannice *adv.*

Contra sevissimam gentem Tartarorum ... Christianitati tyrannice sepius insultantem .: *1349Erd.oklt.*
III, 533.

tyrannis, -idis f.

Quis poterit stare ad videndum furoris illius ardorem eternum aut huius executoris tyrannidem sustinere? GEORG. HUNG. *Tract.* p.322.

tyrannis, -idis f.

Videbis in hac secta (*sc. Turcorum*) tantam tyrannidem et victoriarum magnitudinem futuram, quod nec Alexandri Magni et Romanorum victorie, qui sibi totum mundum subiugaverunt, valeant eis comparari: GEORG. HUNG. *Tract.* p.324.

tyrannus, -i m.

A ... capitaneo meo habui nunc nova ... Babilbegum Belgradi prefectum fines Sirimienses, quos Colocensis tuetur, maxima manu et totis Turcarum tyranni viribus invasisse: 1525 Theiner, *Vet.Mon.* II p.655.

tyrannus, -i m.

Non unius regis aut populi videtur esse, ut tantum tyrannum, tot populorum ac nationum dominum non dicamus superare, sed si totus incumbat, finibus suis arcere saltem et repellere possit: 1523
BROD. *Epist.* p.71.

tyrannus, -i m.

Non ... sicut in illorum tyrannorum (*sc. Alexandri Magni et Romanorum*) bellis solum corporum erit occisio, sed animarum simul et corporum eternalis per quatuor climata mundi erit universalis perditio: GEORG. HUNG. *Tract.* p.324.

tyrannus, -i m.

Igne paradisi ardebit secundum utrumque, quia in carne vestietur fulgore immortalitatis et in anima nunc possidet gloriam eternitatis, quia invictus Christi martir Vincencius tyranno devicto insignem victorie palmam celo gaudens intulit et peracto passionis sue triumpho angelorum ceteribus comitatur: *Serm. Quinqu.* 35 (p.85).

Tyrius, -a, -um

Purpura quem Tyrio velat super aurea filo: IAN.
PANN. *Paneg.* 3,2,216.

uber, -is *n.*

Benedic<cionibus> uberum et vulvarum, in maris et femine coniunccione, que in vulva, id est in ventre concipiunt: *Serm. Quinqu.* 26 (p.69).

uber, uberis *adiect.*

Quod tibi uberiori gratia et favore regio curabimus inferre: 1523 BROD. *Epist.* p.75.

ubere *adv.*

Quemadmodum etiam magister Mathias ... coram vobis omnia viva voce uberius referat: 1523
C. Tóth, *Bátori* p.229.

uberius *adv. alapfokban -úgy látszik- nem használatos az adverbium*

Quo tua erga nos merita et nostrum vicissim erga te favorem uberrime cumulabis: 1525 BROD. *Epist.* p.116.

ubi *adv.*

Qua de re neque praesens destiti assidue apud eos,
ubi id faciendum videbatur, loqui et clamare: 1525
BROD. *Epist.* p.119.

ubi *coni.*

Quod ubi per maiestates vestras tractari intelligeretur, fortasse isti, quibus nunc tam submissee supplicamus, ultro nobis supplicatum venirent: 1523
BROD. *Epist.* p.74.

ubi *coni.*

Ut una cum illo, cum illic eris et ubi de his aliquid
ageretur, excuses et tuearis partes nostras: 1525
BROD. *Epist.* p.116.

ubicumque, ubicunque

Quibus tamen, ubicunque sint, iam non est opus
istis aliis nuper missis: 1524 BROD. *Epist.* p.102.

ubilibet *adv.*

Et iuribus possessionariis cunctisque aliis bonis eorum ubilibet in hoc regno Hungarie existentibus: *1492 Szapolyai oklt.* p.204.

ubique *adv.*

Assumpmens eundem ab omnibus, specialiter vero a proximis, cognatis et quibuslibet cognationis sue utriusque sexus hominibus ratione dicte curie ... inquietare volentibus ubique expedire:
1363 Mészáros, Visegrád p.131.

ubique *adv.*

Dominus Scardonensis ... maiestatem vestram
non cessat pro merito ubique laudare et extollere:
1523 BROAD. *Epist.* p.85.

ubiubi

Quas (*sc. epistolas*) ubiubi conquirere poterit:
1516 TAUR. *Epist.* 2 (p.174).

udvornicus, -i m. 'servus regalis': *populi regis servilis ordinis* — *udvarnok*

particulam terre ... ad villam Gelye populorum et iobagionum udvornicorum ipsius domini nostri regis ... (scil. adnexit): 1413 *Zsigm.oklt.* IV,287.

ulciscor, -i

Qui ubi Christiana vexilla . . . senserint, pro<c>ul dubio pro nobis stabunt et conversis in tam facinorosos dominos telis suas iniurias nobiscum iuxta ulciscuntur: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.255.

ulciscor, -i

qui ubi Christiana vexilla ... senserint, pro[c]ul dubio pro nobis stabunt et conversis in tam facinorosos dominos telis suas iniurias nobiscum iuxta ulciscuntur: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.255.

ullus, -a, -um

Fiat ... provisio tam de episcopatu Plocensi, quam etiam Premisliensi, ita, ut prius scripsimus, sine ulla pensione ac onere et sine aliqua mora et difficultate: 1523 BROD. *Epist.* p.75.

ullus, -a, -um

Ut ... sol perpetuo circumagitur motu, nec requiem novit ullam: VALENT. ECK p.48.

[Szovák] 2015.2.16.

ullus, -a, -um

Scis, ... quantas nos hic citra ullius auxilium calamitates sustineamus: 1525 BROD. *Epist.* p.116–17.

ulna, -ae (*ulnerum*) 'latinul': *körülírva* — *magyarul*

(conventus et arbitri unam integram) sessionem
... ad latitudinem sex ulnerum ampliassent: 1413
Zsigm.oklt. IV,648.

ulna, -ae f.

Item ... feci domino magnifico portare pan-
num album de nundinis Syl cum duobus ulnis
d<enarii> 38: 1520 Nógrádi, *Kanizsai* II,60 18).

ulterior, -oris

Cui etiam adiunximus usque ad ulteriorem deliberationem nostram nobilem Stephanum Kwn familiarem nostrum: 1515 Horváth–Neumann–Pálosfalvi–C. Tóth, *Levelesláda* p.100.

ulterior, ulterius

Quod negotium episcopatus Plocensis eo curaveris deducendum, ut iam res citra ulteriorem difficultatem confici possit: 1523 BROD. *Epist.* p.75.

ultimate *adv.*

Unde vestras amicitias praesentibus exoramus
et ultimate precibus, quibus possumus, petimus,
quatenus *etc.*: 1469 Zimmermann, *Urkb.* VI p.390.

ultimatio, -onis f.

Dicuntur ultima ab effectu ultimacionis, id est conplecionis, quia ultimant, id est conplent et sa-
ciant desiderium possidentis: *Serm. Qinqu.* 17
(p.54).

ultimo, -are

Dicuntur ultima ab effectu ultimacionis, id est conplecionis, quia ultimant, id est conplent et sacciant desiderium possidentis: *Serm. Quinqu.* 17 (p.54).

ultimus, -a, -um

Ad ultimum articulum positionis, qui incipit: Erdélyi, *Register* p.53.

[Hegy] 2015.2.16.

ultimus, -a, -um

In actu videndi concurrunt actor revelationis, spiritus magnus, et materia visionis, inspectio ultimarum: *Serm. Qinqu.* 17 (p.53).

ultra *praep. c.acc.*

Magno enim affectu et quasi ultra vires ieiunia et ceteras regulares observantias suique utiles ipsis (*sic ed. et ms., recte forsan: temporis*) occupationes conabatur observare (*sc. S.Margareta*): *Vita Marg.* p.19.

ultra *praep. cum acc.*

Ego is sum, cui quicquid per vestras maiestates oneris ... iniungetur, libens feram, etiam si longe ultra Hispanias mihi esset in servitiis vestrarum maiestatum eundem: 1525 BROD. *Epist.* p.118.

ultramarinus, -a, -um (ultra marilinus)

Cum nunc idem Ladislaus wayvoda <in nostr>is
servitiis in partibus ultra marilinis (*sic*) existat oc-
cupatus: 1385 Süttő, *Anjou* II p.262.

ultra *adv.*

Quod ubi per maiestates vestras tractari intelligeretur, fortasse isti, quibus nunc tam submissee supplicamus, ultra nobis supplicatum venirent: 1523
BROD. *Epist.* p.74.

ululatus, -us *m.*

Quidam vir fortis natus eiusque mulieris compatiens materno ululatu prosiliit in unam navem, ut iret ad adiuvandum illum: Szilády, *Temesvári* p.6.

umbrosus, -a, -um

Aut licet umbrosa iam dudum in valle remotus
/ deliteat longe (sc. cervus): IAN.PANN. *Paneg.*
3,2,229-30.

una *adv.*

Ut una cum illo, cum illic eris et ubi de his aliquid
ageretur, excuses et tuearis partes nostras: 1525
BROD. *Epist.* p.116.

unanimiter *adv.*

Ut ad servitia domini nostri et regni ... unanimiter venire valeamus: *1506 Szapolyai oklt.* p.283.

[Szebelédi] 2015.2.16.

unanimiter *adv.*

Tandem partes ... coram nobis ... propter bonum pacis et mutue fraternitatis unionem talem inter se in universis possessionibus ipsorum ... ex nostra iudiciaria permissione pacificantes divisionem perpetuam unanimiter fecisse retulerunt: 1341 Diaconescu, *Documente* p.32.

unanimus, -a, -um

Unanimi consensu partium hincinde nominatum
ad hoc electum deputandum duximus, et deputa-
vimus: Erdélyi, *Register* p.34.

unaticum (?)

Quia si pro ipso domino Turzo oporteret, unaticum libenter darem: *c.1500* Wenzel, *Dóczyak* p.55.

unctio, -onis f.

Cum ... generosa domina ... in lecto egritudinis decumbens sacramentum eucaristie *et* extreme unccionis, prout catholicam decebat matronam, sibi administrari peciisset: it1519 Arch.Majtényi p.503.

unctio, -onis f.

Ungens graciis a Deo placendum, quoniam gracia ex eo dicitur, quod gratum facit Deo, de qua unccione habetur Is. LXI <1>: *Serm. Quinqu.* 16 (p.52).

unctio, -onis f.

Unccio convenit infirmis sue fragilitatis recognitione: *Serm. Quinqu. 16* (p.52).

unctio, -onis f.

Contra culpam originalem principalem datur
baptismus, contra actuaalem mortalem penitencia,
contra venialem extrema unccio: *Serm. Quinqu.*
29 (p.76).

unda, -ae f.

Salvat autem nos Christus quadruplici lavacro,
scilicet unda lacrimacionis in contricione: *Serm.*
Quinqu. 27 (p.71).

unde *adv.*

Neque sum ... natura adeo ambitiosus, ut patrocínio vestrae serenitatis ... aliud consequi optem, quam unde possim commodius et honorificentius vestris maiestatibus servire: 1524
BROD. *Epist.* p.95.

unde *adv.*

Qualiter vos, ... nescitur unde moti, certas pecudes et pecora iobagionum ipsorum exponencium ... abigi et depredari fecissetis: 1520 Horváth, *Pótlások* p.179.

undecumque *adv.*

Isti sunt boni fratres, quoniam quitquid habent et undecumque aliquid inveniunt: Erdélyi, *Register* p.109.

undique *adv.*

In quibus *litteris* scribebatur ... regem Galliae undique ab Hispanis, Anglis, Germanis ... vehementissime premi: 1523 BROD. *Epist.* p.79.

undisonus, -a, -um

Quae (sc. arx) spisso undisoni fundata in litto-
re ponti / invictis tutam propugnat moenibus ur-
bem: IAN.PANN. *Paneg.* 3,2,202-03.

ungo, -ere

Ungens graciis a Deo placendum, quoniam gracia ex eo dicitur, quod gratum facit Deo, de qua unccione habetur Is. LXI <1>: *Serm. Quinqu.* 16 (p.52).

unguis, -is m.

Dum magnificus vir ... possessionem nostram
pociorem ... ad unguem devastando increma-
vit: 1450 Neumann, *Korlátköviek* p.174.

unguis, -is m.

Qualis itaque sit et quibus praeditus moribus,
... ex infra scripto epigrammate ... poteris ad
unguem usque cognoscere: 1514 TAUR. *Epist.* 1
(p.129).

unguis, -is m.

Et dentes non habet ad mordendum, nec unguis a<d> diripiendum, ostendens per hoc, non debere esse in homine iram in corde, mordacitatem in ore, rapacitatem in opere: *Serm. Quinqu.* 31 (p.79).

unice *adv.*

Me et omnia mea in tutelam Vestrae Sanctitatis unice et humillime commendo: Theiner, *Mon.Slav.* I p.585.

[Szovák] 2015.2.16.

unicus, -a, -um

Scio unicam vestrae maiestatis voluntatis significationem incredibiliter rebus meis profuturam:
1524 BROD. *Epist.* p.98.

uniformis, -e

Idem comes ... talem ... modum ... suam conferendi eleemosynam postulavit, ut ... trium terminorum spacio quolibet elapso, scilicet die S[ancti] Michaelis, inter Carnisprivium et Nativitatem Domini, et in Parasceve uniformem numerum cuilibet tempori conservando centum viginti cubulos vini boni successive dare teneretur: *1248 /XVIII CD Hung. IV/2 p.23.*

unigenitus, -a, -um

Qui (*sc. Abraham*) propter excellentiam ipsius fidei, quam in Deum habuit, filio suo non tam caro quam raro, ymo primogenito et unigenito, non curavit parcere: GEORG. HUNG. *Tract.* p.398.

unio, -ire

Et hoc facit uniendo diversa corda, sicut panis
continet diversa grana: *Serm. Quinqu.* 18 (p.56).

unio, -onis f.

Ipse ... causis in eisdem propter unionem ipsius
cause respondere non posset: *1385 Süttő, Anjou II*
p.262.

unio, -onis f.

Negotium unionis Bohemicae qua diligentia actum sit et agatur, vestra reverendissima dominatio ex litteris domini baronis assidue cognoscit: 1524
BROD. *Epist.* p.101.

universitas, -atis f.

Prelatorum et baronum universitastisque procerum et nobilium huius regni Hungarie Bude habita pro arduis eiusdem regni negotiis tractandis necessario occupamur: Erdélyi, *Register* p.32.

universitas, -atis *f.*

Et signanter universitatem vestram et civitatem ipsam Barthffensem modis omnibus adiuvere et ab hostibus vestris protegere festinamus: 1491 SZAPOLYAI OKLT. p.195.

[Szebelédi] 2015.2.16.

universitas, -atis f.

Novi et ego quendam studentem in universitate Cracoviensi, qui cum non bene posset profecere in studio, Beatam Catarinam invocavit, et tandem mirabiliter profecit: Szilády, *Temesvári* p.4.

universum, -i n.

Quod ignis estuando movetur et semper sursum fertur, quasi tendens ad summum universum: *Serm. Qinqu. 7* (p.36).

universum, -i n.

Que dicuntur ultima primo, a situ locacionis, quia sita sunt in ultimis universi partibus, scilicet in celo empireo: *Serm. Qinqu.* 17 (p.54).

universus, -a, -um

Qui (*sc. hostes nostri*) dum anno superiore universam Europam falsis complent rumoribus eorum imperatorem bellis orientalibus distineri: 1524
BROD. *Epist.* p.85.

universus, -i m.

Contemptus vilipendiumque erga ordinem sacerdotalem et universum clerum manifeste generabatur: Erdélyi, *Register* p.36.

unquam *adv.*

Diffusa enim erat gratia quedam eius faciei et gratiosa maturitas de dispectu(*ed.:* !) ita, ut vix unquam asperis vel blandis mutari, deici vel extolli notabiliter videretur: *Vita Marg.* p.18.

unquam

Quandoquidem hoc uno monumento non modo Augustinum a mortalitate asseres, verum etiam nomen tuum nullo unquam tempore intermoriturum posteritati clarum reddes: 1516 TAUR. *Epist.* 2 (p.174).

unus, -a, -um

Quandoquidem hoc uno monumento non modo Augustinum a mortalitate asseres, verum etiam nomen tuum nullo unquam tempore intermoriturum posteritati clarum reddes: 1516 TAUR. *Epist.* 2 (p.174).

unus, una, unum

Hoc unum semper et palam profitebor: 1525
BROD. *Epist.* p.110.

[Monostori] 2015.2.16.

unus, una, unum

Illud ... unum neque ego possum tacere: 1524
BROD. *Epist.* p.103.

unusquisque, unaquisque, unumquidque

Unusquisque curat sua propria negotia et nemo
nostra: 1525 BROD. *Epist.* p.111.

urbs, urbis *f.*

Dolebo maiorem in modum, si dominationem vestram ... ab urbe contingat abesse: 1524 BROD.
Epist. p.105.

urbura, -ae f.

Tamen quia vestra amicitia ipsas urburas huius
anni comparavit (*Emericus thesaurarius*): 1463
Szapolyai oklt. p.82.

urburarius, -ii *m.*

Quod ... prudentes et circumspecti (sc. cives) ... in eorum ac universorum civium et inhabitatorum, nec non montanistarum et urburariorum in eisdem civitatibus nostris commorantium ... gravem ... querelam ... deposuerunt. (Cf. ibid. inferius: iidem cives, nec non montanistae et urburarii ceterique inhabitatores praedictarum civitatum nostrarum ... fodinas et montanas li-

bere et pacifice conducere et conduci facere facultatem habuerint.): 1504/1507 Wenzel, *Dóczyak* p.57.

urburarius, -ii m.

Prudentes et circumspecti Ioannes ... et Paullus ... in eorum ac universorum civium, nec non montanisatrum et urburariorum in dictis civitatibus nostris ... commorantium ... cum sufficienti procurationis mandato nostrae maiestatis ... in praesentiam exhibuerunt ... duas litteras: 1507 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.519.

urceolus, -i m.

Omnia solus habes: pelvim, gutturnia, scamna
et tres urceolos, omnia solus habes: 1514 TAUR.
Epist. 1 (p.129).

urg(u)eo, -ere, ursi

Gallos affirmant Novariae a caesarianis obsideri
et ad exeundum ex Italia vehementer urgeri: 1524
BROD. *Epist.* p.96.

urgens, -tis

quam summam pecuniariam maiestas sua pro nunc ad expeditionem urgentissimam atque inevitabilem necessitatum suarum et totius regni per vos solvendam imposuerit: 1515 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.837.

urgentia, -ae f.

Grandium etiam negotiorum agendorum et necessitatum eorum vigente urgentia centum florenos nove monete regalis (*sc. dedissent ei*): 1419
Zsigm.oklt. VII,199.

urgeo, -ere

Dignetur, supplex obsecro, litteris nunciis, oratoribus, legatis ... rem urgere: 1525 Theiner, *Vet.Mon.* II p.655.

urgeo, -ere

Urgebat tamen artius et allexit charitas pro zelo animarum: Szilády, *Temesvári* p.60.

[Szovák] 2015.2.16.

urgeo, -ere

Ubi ad ea, quae superiores quoque principes mirum in modum conciliarunt, tam arctissimum sanguinis vinculum accedit, ut reliquos inter reges foedera rebus urgentibus expostulata accersitaque, nobis vero propinquitatis iure legeque naturae quasi insita et innata esse videantur: 1507 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.500.

urna, -ae f.

Ubi scilicet primus maritus eius urna repositus
quiescit: *1523 Dl 47525 fol. 1^r.*

Ursinus, -a, -um

Idem sanctus episcopus ex suorum consanguineorum Ursina nempe familia ortus non obscure cognoscatur: *1411* Katona, *Hist.crit.* XII p.67.

usque

Quibus (*sc. cladibus*) a multis iam retroactis annorum curriculis ... usque improsentiarum pressi exstitistis: 1461 Zimmermann, *Urkb.* VI p.100.

usque *adv.*

Testis interrogatus respondit se scire dictum monasterium ... usque ad tempus ipsorum fratrum Divi Augustini de illo semper ita fuisse desolatum: Erdélyi, *Register* p.84.

usque *prae- v. postp.*

Que (*sc. B.Margareta*) ... translata est in claustrum, quod parentes eius in insula Danubii, ... a primo fundamento edificaverunt, et ad consummationem usque perduxerunt regaliterque, ut decebat, dotaverunt: *Vita Marg.* p.18.

usque *praep. c. acc.*

Ut a prima diei hora usque alterum prandium
conventus orationes suas continuaret: *Vita Marg.*
p.19.

usque

Qualis itaque sit et quibus praeditus moribus,
... ex infra scripto epigrammate ... poteris ad
unguem usque cognoscere: 1514 TAUR. *Epist.* 1
(p.129).

usquepraesentiarum *adv.*

Quamvis illud regnum nostrum Sclavoniae ab antiquo habuerit pro armorum insigni unum mardurem, et his armis usque praesentiarum semper usum fuisset: 1496 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.65.

usquepraesentiarum

Quamvis illud regnum nostrum Sclavoniae ab antiquo habuerit pro armorum insigni unum mardurem, et his armis usque praesentiarum semper usum fuisset: 1496 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.65.

usura, -ae f.

Usura est studiosa cupiditas recipiendi aliquid supra sortem: PAUL. HUNG. *Penit.* p.204.

usura, -ae f.

quod omnibus utilitatibus et proventibus hic
descriptis sine alicuius usurae scrupulo idem
d[ominus] ... rex ... sui que successores uti,
frui valeant et gaudere: 1412 Katona, *Hist.crit.*
XII p.128.

usura, -ae f.

Quod omnibus utilitatibus et proventibus hic
descriptis sine alicuius usurae scrupulo idem
d<ominus> ... rex ... sui que successores uti,
frui valeant et gaudere: 1412 Katona, *Hist.crit.* XII
p.128.

usura, -ae f.

Dominus noster ... in facto usurarum fecit: 1499
Szapolyai oklt. p.252.

usurarius, -a, -um

Spes avida acquirendi impedit alios ad confessionem, ut usurarios et alios avaros tam pecunie quam honoris quibus tria proponuntur: PAUL. HUNG. *Penit.* p.201.

usurpatio, -onis f.

Quod ipsi ... universos, tam iudicem, iuratos, quam etiam cunctos hospites ac vulgares ... ab occupatione, usurpatione, usus utilitatum et fructuum perceptione possessionis monasterii ... verbo regio prohibuissent: 1369 Keglevich, *Garamsztb.* p.165.

usurpo, -are

Ne quisquam forensium principum regnum istud sibi violenter usurpet nosque in servitatem perpetuam redigat: *1505 Tudománytár* 1839/VI p.67.

usus, -us *m.*

Si nos vel ipsi nostri successores ipso magistro Nicolao defuncto predictam domum pro cancellaria vel pro aliis nostris usibus voluerimus rehabere:
1360 Mészáros, Visegrád p.126.

[Szovák] 2015.2.16.

usus, -us *m.*

Totis viribus contendas, ne sanctissimus dominus noster hanc taxam in alios usus, quam in huius regni et Christianorum adversus Turcarum defensionem abire patiatur: 1523 BROD. *Epist.* p.71.

usus, -us *m.*

Ut Pannonia opulentissima olim et ditissima provincia ad usus communes vix suppeditare sumtus valeat: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.252.

[Szovák] 2015.2.16.

usus, -us *m.*

Accipite igitur, fideles dilecti, in signum nostrae regiae benevolentiae usum rubeae cerae: 1461
Zimmermann, *Urkb.* VI p.100.

usus, -us *m.*

Ex ... epigrammate, quod nudius quartus, cum totus in fermento essem, edideram, cantari siquidem stannei usum mihi inhibuit, poteris ad unguem usque cognoscere: 1514 TAUR. *Epist.* 1 (p.129).

usus, -us m.

Ad quam *haeresim* retundendam magno nobis ex usu sunt ipsi fratres conventuales, praesertim venerabilis Marcus a Turri commissarius et provincialis regni nostri: 1525 BROD. *Epist.* p.109.

[Monostori] 2015.2.16.

usus, -us *m.*

Ut Pannonia opulentissima olim et ditissima provincia ad usus communes vix suppeditare sumtus valeat: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.252.

[Szovák] 2015.2.16.

ut, uti coni.

Princeps Albertus praestitit iuramentum uti domino suo naturali ... regi Poloniae sedenti in diademate in throno ad id constructo in foro Cracoviensi: 1525 BROAD. *Epist.* p.108.

ut (uti)

Rescribimus ... sanctissimo domino nostro, uti
suades, lenius: 1523 BROD. *Epist.* p.75.

ut *coni., céihat.*

Nobis ... ea, quae nova emergent, scribere per omnem occasionem non gravare, ut et tua erga nos merita et nostrum vicissim in te favorem reddas in dies cumulatiorem: 1525 BROD. *Epist.* p.107.

ut coni.

Item iterum, ut dominus magnificus venerat de
Chorna huc ad Sarwar, lampetras emi d<enarii>
22: 1521 Nógrádi, *Kanizsai* IV,720 (p.143).

ut coni.

Item Luce fabro, ut equos babatizavit, dedi d<enarios]
62: 1521 Nógrádi, *Kanizsai* IV,713 (p.143).

ut coni.

Quas (*sc. imagines B. Margareta*) summo venerabatur affectu ita, ut non solum vigilans, verum etiam et dormiens cum vivifice crucis signo circa se semper devotissime conservaret: *Vita Marg.* p.19.

ut

In tanta ... rerum omnium desperatione ac principum Christianorum vel discordia, vel negligentia, sedis etiam apostolicae vel paupertate, vel tarditate quid posset ... vestra maiestas melius suo ... nepoti consulere, quam ut iam tandem tentatis omnibus, quae tentari potuerunt, de salute regnorum suorum aliter cogitaret?: 1523 BROD. *Epist.* p.74.

utcumque (utcunque)

Utcunque est, quoniam iam illius sanctitas voluntati et iuribus suis satisfecit: 1523 BROD. *Epist.* p.75.

utcumque *adv.*

Circa Christi ortum in verbis istis primo notificatur oriendi tempus, secundo exprimitur utcumque nascendi modus: *Serm. Quinqu.* 11 (p.43).

utensio, -nis f.

Ratione conservationis et utensionis (solvere debent): *1414 Zsigm. oklt. IV,1663.*

[Kóta] 2015.2.16.

uterinus, -a, -um

Cuius pater carnalis Ungarorum illustris rex Wella quartus, avus rex Andreas tertius, ... frater vero uterinus rex Stephanus quintus extiterunt: *Vita Marg.* p.17.

uterque, -aque, -umque

Mihi in mentem venit te Augustino meo, regis Vladis(lai), sanctę utriusque memorię, a secretis in utraque fortuna probatissimo usum fuisse quam familiarissime: 1516 TAUR. *Epist.* 2 (p.174).

uterque, utraque, utrumque

Quia Christianissimum regem ita durum atque obstinatum video in recuperando ac nostros in retinendo vel non cedendo ducatu Mediolani, ut facilius utraque pars quidvis subiret, quam in hoc alteri parti cederet: 1523 BROD. *Epist.* p.84.

uterque, utraque, utrumque

Idem comes ... talem in litteris modum pro utilitate partis utriusque suam conferendi eleemosynam postulavit, ut *etc.*: 1248/XVIII CD Hung. IV/2 p.23.

uterus, -i m.

Cum descenderet ad incarnandum, venit ad corpus incoinquinatum, id est ad intemerate virginis uterum: *Serm. Qinqu.* 10 (p.42).

uterus, -i m.

Quod ipsa castissimo eius utero: *1476 Szapolyai
oklt. p.143.*

uterus, -i m.

Quam cum adhuc mater sua regina gestaret in utero tempore Tartarice persecutionis: *Vita Marg.* p.17.

utilis, -e

Que pro vestro comodo et regni utilitate utilia videbuntur: 1491 SZAPOLYAI OKLT. p.198.

[Szebelédi] 2015.2.16.

utilis, -e

Magno enim affectu et quasi ultra vires ieiunia et ceteras regulares observantias suique utiles ipsis (*sic ed. et ms., recte forsan: temporis*) occupationes conabatur observare (*sc. S.Margareta*): *Vita Marg.* p.19.

utilitas, -atis f.

Sperat habere aliquid utilitatis seu commodi vel
maioris amicitie: Erdélyi, *Register* p.46.

utilitas, -atis f.

Ob temporis brevitatem et negotiorum pluralitatem, quibus pro regni huius nostri utilitate saepenumero implicitus existit (sc. episcopus): 1502 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.326.

utilitas, -atis f.

Cum nos ad facies predictorum quinque iugerorum terrarum ... permutatim traditorum ac etiam preceptorum decem iugerorum terrarum ... discretos viros ... concanonicos nostros ad prehabitorum qualitates, valores et utilitates contuendum et inspiciendum ... duxissemus transmittendos: *1380 Veszpr.okl.* II p.317.

utilitas, -atis f.

Quas (*sc. monetas*) pro utilitate regni nostri et partium eiusdem ex deliberatione praelatorum et baronum nostrorum cudi fecimus, prout sunt grossi, quorum viginti, et aliae monetae, quarum centum unum florenum auri faciunt: 1467 Zimmermann, *Urkb.* VI p.279.

utilitas, -atis f.

Racione utilitatis iugiter in corde recolendum:
Serm. Quinqu. 24 (p.67).

utilitas, -atis f.

Idem comes ... talem in litteris modum pro utilitate partis utriusque suam conferendi eleemosynam postulavit, ut *etc.*: 1248/XVIII CD Hung. IV/2 p.23.

utilitas, -atis *f. plur.*

Quoniam sciencia necessaria est predicatori, ut illuminet vera docendo, ideo agentes de sciencia, primo, dicemus utilitates eius, quas operatur, secundo assignabimus dispositiones: *Serm. Quinqu.* 37 (p.88).

utilitas, -atis *f.*

Que pro vestro comodo et regni utilitate utilia videbuntur: 1491 SZAPOLYAI OKLT. p.198.

[Szebelédi] 2015.2.16.

utinam *coni.*

Utinam vestra maiestas cum ceteris principibus Christianis ... iniret aliquam rationem, ut ista, quae pro Christi religione defendenda instituta fuere, illuc potius converterentur: 1523 BROD. *Epist.* p.79.

utinam *coni.*

Utinam pro salute totius Christianitatis boni aliquid concludi posset: 1523 BROD. *Epist.* p.72.

utor, -i, usus sum

De ispis utantur: Dreska III,564.

[Szovák] 2015.2.16.

utor, uti, usus sum

Cives ... exhibuerunt nobis literas ... nostras ... sigillo nostro secreto, quo ante coronationem nostram utebatur, consignatas: 1465 Zimmermann, *Urkb.* VI p.213.

utor, uti, usus sum

Licet possessiones nostrae Kysdemeter et Radla vocatae in dominio et perpetuo comitatu nostro Bystriciensi subiectae hactenus terris earum divisim usi et gavisii fuerunt: 1453 Zimmermann, *Urkb.* V p.420.

utor, uti, usus sum

Licet indigne ad decanatus officium positus sum,
utor tamen ratione a Deo concessa mihi, ut scire
possum, quid facere in hoc debeam officio: 1469
Zimmermann, *Urkb.* VI p.399; cf. *DF* 244941.

utor, uti, usus sum

Scribimus pariter oratori nostro, ... ut consilio
et patrocínio tuo uteretur istic in omnibus: 1525
BROD. *Epist.* p.116.

utor, uti, usus sum

Neque ulla ratione magis poterit vestra maiestas suam in me gratiam ostendere, quam si servitute mea quantulacunque uti fuerit dignata: 1525
BROD. *Epist.* p.110.

utor, uti, usus sum

Ut verbis utamur eiusdem: *1248/XVIII CD Hung.*
IV/2 p.23.

[Szovák] 2015.2.16.

utor, uti, usus sum

In quibus (*sc. rebus*) vestrae maiestati servire poterō et illa servitiis meis uti dignabitur: 1523 BROD.
Epist. p.72.

utor, uti, usus sum

Sumus ... vel deinceps hoc tenore caritatis usuri:
1503 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.340. Iam has ob-
signaveram, ubi mihi in mentem venit, te Augu-
stino meo ... usum fuisse quam familiarissime:
1516 TAUR. *Epist.* 2 (p.174).

utor, uti, usus sum

In sede ... apostolica, vel quod sit mala Leonis pontificis administratione, quod multi queruntur, penitus exhausta, vel quod in excusationem suam hoc utatur praetextu, parvam admodum spem nobis esse ponendam: 1523 BROD. *Epist.* p.73.

utrum *interr.*

Utrum ex syderibus causetur diversitas morum et eventuum futurorum in hominibus? ... Repugnat hoc Christiane religioni, repugnat et sensui et etiam rationi: Szilády, *Temesvári* p.33.

uva, -ae f.

Quin etiam singula membra propriae infestant
egritudines: caput caphelea, ... angina ... abest:
BONF. *Symp.* III,444.

uxor, -is f. (oxor)

Quod ... Urbanus ... Annam puellam, filiam ... Georgii ... nondum adhuc septennem Francisco puero ... in octavo anno aetatis suae agentis ... in futuram sponsam et uxorem recepisset: 1486 Wenzel, *Dóczyak* p.14. Item oxori Byza ... quinque iugera seminata cum tritico et pratum ... recepisset: 1420 *Zsigm.oklt.* VII,1380.

uxor, -oris f.

Item uxori Byza ... quinque iugera seminata
cum tritico et pratum ... recepisset: *1420 Zsigm.oklt.*
VII,1380.

uxor, uxoris *f.*

Quod prefata uxor Bele, fundatrix dicti monasterii ... ad illud in pleno numero induxisset: Erdélyi, itRegister p.119.

[Hegy] 2015.2.16.

vacantia, -ae f.

Quatenus ob amoris (*sic ed., recte Df 228334: amorem*) nostri eidem Gregorio de aliqua vacantia providere velitis: *1423 Pozsonyi vizsály* p.253.

vacatio, -onis f.

Quod neque antea, neque in ista proxima ecclesiarum vacatione expleri non potuit: 1524 Theiner, *Mon.Slav.* I p.585.

vacca, -ae f.

Item eodem die emi unam vaccam ad allodium
Sar fl<orens> 1 (p.d<enarii> 27: 1520 Nógrádi,
Kanizsai II,89 (p.19).

vaccinus, -a, -um

Quasdam litteras, ... Genetricis condam ... domini Mathie, regis Hungarie etc. in papiro scriptas, ... super donationibus et concessionibus linguarum bovinarum sive vaccinarum, supplicantes nobis iidem fratres minores: *1513 Szapolyai oklt.* p.337.

vaco, -are

Sed nunc sede vacante plura, quam alias, licent:
1523 BROD. Epist. p.79.

[Monostori] 2015.2.16.

vaco, -are

Cum ... comperuimus, quod altare (*sic*) rectoratus vacare dinoscebatur: *1423 Pozsonyi vizály*
p.253.

vaco, -are

Sum ei pro vestrae sanctitatis imperio de ecclesia
in regno meo primitus vacatura omnino provisurus:
1524 Theiner, *Mon.Slav.* I p.585.

vacuitas, -atis f.

Implecio convenit vacuis humilitate, que est sensus proprie vacuitatis: *Serm. Quinqu.* 16 (p.52).

vacuum, -i n.

Vacuum autem trahit ut spongia: *Serm. Quinqu.*
16 (p.52).

vacuus, -a, -um

Ne ... milites ... castrum vacuum hostibus mox
facile capiundum relinquerent: 1525 Theiner,
Vet.Mon. II p.656.

vacuus, -a, -um

Vestrum ... nuntium ad ipsum pro hac re transmissum nullum bonum responsum eidem dando vacuum remisisset: 1468 Zimmermann, *Urkb.* VII p.366.

vacuus, -a, -um

Vacuum autem erat ut spongia et ventosa: *Serm. Quinqu. 3* (p.30).

vacuus, -a, -um

Quod Vgrinus et Lampertus ... quasdam terras castri Nitriensis ... nomine vacue terre et habitatoribus destitute ab ipso ... rege ... petivissent sibi dari: [1281], 1402 *Erd.Múz.* 1992 p.82.

vacuus, -a, -um

Implecio convenit vacuis humilitate, que est sensus proprie vacuitatis: *Serm. Quinqu.* 16 (p.52).

vadium, -i m.

(Pecora) pro vadio (abegit): 1413 *Zsigm. oklt.*
IV,1341.

[Kóta] 2015.2.16.

vadium, -i n.

Extunc ipsi ... nullum birsagium sive vadium
vulgo 'Schuczung' vocitatum recipere valeant:
1469/1587 Zimmermann, *Urkb.* VI p.395.

vado, -ere

Vestrae ... dominationi cupio legationem ...
esse faustam felicemque et pacis publicae, pro qua
vadit, impetratricem: 1525 BROD. *Epist.* p.113.

vadus, -i/us? m.

(Possessio) cum utraque parte fluvii Maros et vadus seu portus (possessa fuerunt): 1414 *Zsigm. oklt.* IV,2243.

vafer, -a, -um

Qui dum vix dum ab ephebis excesserit, et aetatis lubrico et vafra quorundam veteratorum calliditate ac astu circumventus clandestine ad eos prolapsus, quos fratres minores vocitant: 1515 Theiner, *Mon.Slav.* I p.560.

vagio, -ire

(*sc. Christus*) non fuit delicatus molli tractacione exteriori, cum non esset ei locus in diversorio, sed vagiret infans inter arta conditus presepia habens membra pannis involuta: *Serm. Quinqu. 12* (p.46).

vagor, -ari

Quatenus amodo deinceps calumnia omni abiecta pecudes et pecora dictae villae nostrae ... in terris usualibus ... pacifice vagari et pasci permittatis: 1467 Zimmermann, *Urkb.* VI p.278.

vagor, -ari

Quoniam latius, quam ab initio constitueram, nostra vagata est oratio: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.261.

vagor, -ari

Quoniam latius, quam ab initio constitueram, nostra vagata est oratio: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.261.

vagus, -a, -um

Codre, tuum serva hospitium, quo Codrior alter
orbe vago non est; omnia solus habes: 1514 TAUR.
Epist. 1 (p.129).

vaivoda, -ae *m.* (waywoda)

Habemus ... recens ex waywodis Moldavo et Transalpino aliisque exploratoribus nuntium destinasse Turcas omni genere apparatusum instructissimos ... regnum hoc nostrum Tartaris etiam in societatem belli adiunctis invadere: 1524 BROAD. *Epist.* p.86.

vaivodatus, -us *m.*

Quem scilicet saevissimi Turcae, crucis Christi persequutores ... dominio huiusmodi vaivodatus sui privare conabatur: 1430 Katona, *Hist.crit.* XII p.537.

vaivodissa, -ae f.

Dum domina vaivodissa ad castrum Kykellewar
intraret: 1467 Zimmermann, *Urkb.* VI p.276.

valde *adv.*

Quod aliquando nullus frater ... ob hanc causam audivisset et sciret etiam valde fuisse diminuta servitia divina et monasterium desolatum: Erdélyi, *Register* p.55.

valeo, -ere, valui, valiturus

Postulamus a te, obstes, quominus id perficere valeant: 1525 BROD. *Epist.* p.109.

valeo, -ere, valui, valiturus

Vestram ... dominationem cupio optime valere:
1524 BROD. Epist. p.105.

valeo, -ere

Gratas et acceptas habere ac eas perpetuo valituras confirmare dignaremur: *1509 Szapolyai oklt.*
p.300.

valeo, -ere

Quantum ad statum meum tantum valeo in ecclesia, sicut vos in statu vestro: *1425 Pozsonyi viszály*
p.263.

[Szovák] 2015.2.16.

valeo, -ere

Ecce, die altero in congressu belli oppido sagitta est vulneratus et pertimescens damnationem, combussit mox dictam chartam, expertus, quia mendacium est talia valere: Szilády, *Temesvári* p.32.

valeo, -ere *adv.*

Si idem vestras ad dominaciones secure pervenire
ac ibidem in medio vestri sibi percunctari valeat:
1465–71 Neumann, *Korlátköviek* p.180.

[Szovák] 2015.2.16.

valeo, -ere

Etiam vehementer etiamque valeas et Aegidio supradicto Augustini epistolas huiusmodi tradas: 1516 TAUR. *Epist.* 2 (p.175).

valido, -onis f.

Validone aut mediocri sit apparatus: *1516 Szapolyai oklt.* p.378.

validus, -a, -um

Habemus ex litteris comitis ... bassam sive zanzacum Boznae iam p<r>aemisisse non parum (*sic ed., recte: parvum*) peditum numerum ad obsidendum Clyzium, subsecuturum ipsum quoque brevi cum valido equitatu: 1524 BROD. *Epist.* p.89.

valisium, -ii n. *'latinul'* : *körülírva* — *magyarul*
per te vel tuos deferendis arnesiis, valiis ac ce-
teris quibuslibet bonis ac rebus libere transire
(scil. permittant Onofferum de Florentia): 1413
Zsigm.oklt. IV,1.

vallis, -is *f.* (valis)

(Scil. de metis) ad quandam valem (!) descendendo: *1413 Zsigm.oklt.* IV,1013.

vallo, -are

Demum in fine ... cum littera imperiali auctoritate confecta et autenticorum testium solempni vallata testimonio, ... non solum illius durissime captivitatis nexibus solutus, verum etiam illius cruentissime secte diabolica infectione absolutus liber exivi: GEORG. HUNG. *Tract.* p.410.

valor, -oris m.

Cum nos ad facies predictorum quinque iugerorum terrarum ... permutatim traditorum ac etiam preceptorum decem iugerorum terrarum ... discretos viros ... concanonicos nostros ad prehabitorum qualitates, valores et utilitates con-
tuendum et inspiciendum ... duxissemus trans-
mittendos: *1380 Veszpr.okl.* II p.317.

valor, -oris *m.*

Ad generalia interrogatus respondit in bonis temporalibus se habere ad valorem quadraginta florenorum et ultra secundum estimationem suam: Erdélyi, *Register* p.111.

valor, -oris m.

Vitam gratie perficit, quia est forma et perfectio,
decor et valor omnium aliarum virtutum et operationum: *Serm. Quinqu.* 18 (p.56).

valor, -oris *m.*

Interrogatus respondit se habere triginta annos
vel ultra, et habere bona ad valorem decem floren-
norum: Erdélyi, *Register* p.85.

[Hegyí] 2015.2.16.

valvae, -arum f.

Sin autem per affixionem presentium nostrarum litterarum citatoriarum ad valvas monasteriorum et ecclesiarum ac aliis locis publicis, in et sub quibus iidem citandi degere et commorari creduntur: Erdélyi, *Register* p.15.

vaniloquium, -ii n.

Vaniloquium est etiam otiosa verba ex ore proferre: PAUL. HUNG. *Penit.* p.206.

vanitas, -atis f.

Que (*sc. B.Margareta*) ... paucis contenta verbis
... vocabula etiam iactantiam vel vanitatem so-
nantia omnino respuebat: *Vita Marg.* p.18–19.

vanum, -i n.

Ex quo gemtes nostre in vanum iacuerunt: 1465
Szapolyai oklt. p.109.

[Szebelédi] 2015.2.16.

variatio, -onis f.

Praenotata signa metalia ... suo modo et effective demonstrari et temporis propter vetustatem et rerum mutabilem factam variationem per eosdem magistros ... reperiri non potuissent: 1524 Katona, *Hist.crit.* XIX p.469.

variatio, -onis f.

praenotata signa metalia ... suo modo et effective demonstrari et temporis propter vetustatem et rerum mutabilem factam variationem per eosdem magistros ... reperiri non potuissent: 1524 Katona, *Hist.crit.* XIX p.469.

variegatus, -a, -um

Supra scutum est galea suo colore depicta, e vertice autem galeae utrimque flosculi variegati dependent, qui veluti flatu aliquo agitati varie in se crispantur reflectunturque: 1504 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.358.

vario, -are

Notarius ... fatebatur ... se ... nec aliquid addidisse, nec quitquam ex eo (*sc. testamento*) penitus diminuisse, variasse: 1463 Zimmermann, *Urbk.* VI p.155.

vario, -are

Idem decanatus ... praedictam consuetudinem cupit et vult variari seu permutari: 1453 Zimmermann, *Urkb.* V p.422.

variolinus, -a, -um

Licet ... racione ... rerum ... mobilium cum eadem quondam domina Anna tempore desponsationis et traductionis eiusdem datarum et assignatarum, puta ... duarum vittarum muliebrium gemmis ornatarum, ... trium subarum ex athlasio aureo, unius sabellinis, alterius variolinis et tercię hermellinis pellibus subducatrum ... quedam causa in curia nostra regia ... mota

fuisset: 1526 *Arch.Majtényi* p.560; *Dl* 73 240.

[Szovák] 2015.2.16.

variolinus, -a, -um

Item subam variolinam albam, quam porto, lego
confessori meo, plebano de Kertweles: *1515 MTT*
XI p.134.

variolus, -a, -um

Franciscus ... episcopus ... Petro Tharnock florenos ducentos, vestem unam pavonacei coloris subductam pellibus variolis legavit: 1524 Bunyitay, *Gyulafehérvár* p.28; *Dl 89199*; cf. *ibid.* p. 30: Item Stephano plebano de Ygen legavit florenos viginti ... et vestem nigram pellibus ventrinis variolorum subductam.

variolus, -a, -um

Franciscus ... episcopus ... Petro Tharnock florenos ducentos, vestem unam pavonacei coloris subductam pellibus variolis legavit: 1524 Bunyitay, *Gyulafehérvár* p.28. = *Dl 89199.*; cf. *ibid.* p. 30: Item Stephano plebano de Ygen legavit florenos viginti ... et vestem nigram pellibus ventrinis variolorum subductam.

varix, -icis *m.*

Quin etiam singula membra propriae infestant
egritudines: caput caphelea, ... abest, ut ... va-
rix: BONE. *Symp.* III,446.

varus, -i m.

Quin etiam singula membra propriae infestant
egritudines: caput caphelea, ... abest, ut ... va-
ri: BONF. *Symp.* III,446.

vas, -is n.

Item sabato ... incepit dominus magnificus bibere de uno vase vini: 1520 Nógrádi, *Kanizsai* II,254 (p.28).

vasallus, -i m.

Et si est colonus, iobagio seu vasallus dicti domini Petri patroni, aut illum sub magna reverentia et timore observet: Erdélyi, *Register* p.46.

vasallus, -i m.

Non est vasallus domini Petri Erdedi: Erdélyi, *Register* p.135.

[Hegyí] 2015.2.16.

vasculum, -i n.

Item de Solton portatum est parvum vasculum vini 1: 1521 Nógrádi, *Kanizsai* III,431 (p.81).

vastitas, -atis *f.*

Ut domus ipsa sive monasterium, nisi aliter illi de aliis vite melioris religiosi ibidem auctoritate apostolica provisum extitisset, in summam et extremam vastitatem redactum fuisset: Erdélyi, *Register* p.28.

vastitas, -atis f.

Et ecclesiarum Dei plerisque in locis vastitas et
ruina testatur: *1511 Szapolyai oklt.* p.325.

vectigal, -is n.

Necnon exactoribus vectigalium regalium salutem et favorem: *1478 Szapolyai oklt.* p.145.

[Szebelédi] 2015.2.16.

vector, -oris *m.*

Item eodem die vectoribus Petro et Iacobo dedi
in sortem servitiis suis fl<oreni> 2: 1520 Nógrádi,
Kanizsai II,369 (p.35).

vector, -oris *m.*

Item eodem die consorti Petri vectoris, ut nutriet
puerum Kathiche, d<enarii> 50: 1521 Nógrádi,
Kanizsai IV,580 137).

vector, -oris *m.*

Iacobo vectori, qui fert triticum ad molendinum,
pro subsolatione calcii dedi d<enarios> 12: 1520
Nógrádi, *Kanizsai* 16 (p.14).

vector, -oris *m.*

Item Philippo, vectori meo lego unum florenum
auri: 1477 Neumann, *Korlátköviek* p.181.

vector, -oris *m.*

Ut velitis comittere ad partes Tycie, ut in via in
ductione per vectores fiant auxilia et sequantur:
1515 Horváth–Neumann–Pálosfalvi–C. Tóth, *Le-
velesláda* p.100.

vehemens, -entis

Quia idem ... propter eius festinum decessum et vehementem super donatione ipsius sessionis litteras emanari facere nequiverat: *1343 Mészáros, Visegrád* p.109; *CD Zichy XII* p.12–15.

vehemens, -entis

Lampas enim fuit Christus, positus in candelabro crucis et accensus vehementi igne passionis:
Serm. Quinqu. 8 (p.38).

vehemens, -entis

In quibus *litteris* scribebatur ... regem Galliae undique ab Hispanis, Anglis, Germanis ... vehementissime premi: 1523 BROD. *Epist.* p.79.

vehemens, -entis

Cumque aliquantulum a ripa processisset, ecce vehemens turbo et tempestas mox exorta est in aere et aquis adeo, quod navis cepit periclitari:
Szilády, *Temesvári* p.6.

vehementer *adv.*

Etiam vehementer etiamque valeas et Aegidio supradicto Augustini epistolas huiusmodi tradas: 1516 TAUR. *Epist.* 2 (p.175). Hoc te vehementer iterum atque iterum rogo: 1516 TAUR. *Epist.* 2 (p.174).

vehementer *adv.*

Gallos affirmant Novariae a caesarianis obsideri
et ad exeundum ex Italia vehementer urgeri: 1524
BROD. *Epist.* p.96.

vehementer *adv.*

Item ponit, quod iidem fratres ... mulierculas huiusmodi suspectas ad monasterium ipsum et ad refectorium contra normam discipline monastice introducebant, et cum illis conversabantur, propter quod Christifideles vehementer scandalizabantur: Erdélyi, *Register* p.28.

vehementer *adv.*

Vehementer dicit se admiratum fuisse (*sc. testis*):
Erdélyi, itRegister p.116.

vehementer *adv.*

Pontifex in facto pacis inter caesarem et Christianissimum regem faciendae vehementissime laborat: 1525 BROAD. *Epist.* p.110.

vehiculus, -i m.

His enim diebus tres vehiculos oneratos ordeis
et siligine ... per tributarios ibidem constitutos
aufferri fecisses: 1502 Wenzel, *Dóczyak* p.52.

veka, -ae f.

Item eodem die unam vekam emi d<enarii> 5:
1521 Nógrádi, *Kanizsai* IV,420 131).

velut (velud)

Velud id fidelitates vestre aperte cognoscunt: *1500*
Szapolyai oklt. p.261.

[Szebelédi] 2015.2.16.

velutum, -i n.

Velutum de carmasino rubeo et figurato pro una giploide d<ominationi> v<estre> transmisi et licet sit satis exiguum et parum minusculum, tamen spero vos benignitate vestra gratanter accepturos: 1449 TSz 1929 p.134; *Dl* 80935.

vena, -ae f.

Dehinc tendendo directe ad plagam meridionalem pervenissent ad quandam venam aquae Bella dictam: 1364/XVII Keglevich, *Garamsztb.* p.135; *cf. ibid.* p.136: iuxta quandam venam aquae Jestrebe dictam ventum est ad montem Ozelne.

venalis, -e

Ne huiusmodi misera anima pro suis venalibus et mortiferis excessibus in condemnationem deducatur et in eterno igne puniatur: 1343 Mészáros, *Visegrád* p.111; cf. *CD Zichy XII* p.15–16.

venalis, -e

Quomodo omnes mercatores mercantias exercentes atque ceteri rebus venalibus qui utuntur:
1463 Szapolyai oklt. p.75.

[Szebelédi] 2015.2.16.

venalis, -e

Concives nostros ... singulos singulatim avisan-
tes tocius civitatis nostre communitatis voluntate
terram fossati venalem plane explicavimus: *1511*
/1521 Entz, Kolozsvár p.150; Df 277780.

venalis, -e

Cum religiosus frater, Gaspar Sculteti, prior conventus ordinis predicatorum cum fratribus unā intellexisset, fossatum veteris castri scilicet venale vicinosque concives ab empcione supersedissee: 1511/1521 Entz, *Kolozsvár* p.150; *Df* 277780.

venaliti^us, -a, -um

Quinam isti sunt, qui tantum sibi vindicant? ...
Nempe ... venalitii servi, homines molles et languidi, Asiatico luxu ac illecebris effeminati?: 1521
Katona, *Hist.crit.* XIX p.254.

venalitius, -a, -um

Quinam isti sunt, qui tantum sibi vindicant? ...
Nempe ... venalitii servi, homines molles et languidi, Asiatico luxu ac illecebris effeminati?: 1521
Katona, *Hist.crit.* XIX p.254.

venator, -oris *m.*

Item eodem die misi venatores ad silvam Ablanch, expensas dedi d<enarios> 15: 1521 Nógrádi, *Kanizsai* II,836 (p.57).

vendico, -are

Quod si, ut ex priscis rerum gestarum annalibus pontificiisque monumentis liquido constat, nonnulli sanctitatis vestrae predecessores quosdam non puberes, sed integrae ac maturioris etatis, non errore lapsos, sed diuturno consilio firmatos, non alieno suasu, sed suae voluntatis impulsu, nec primo tyrocinio, sed post emeritam in religione miliciam ab his tamen compedibus solutos

in pristinam libertatem publicae utilitatis provin-
ciarumque tutandarum gratia vendicarunt: 1515
Theiner, *Mon.Slav.* I p.561.

venditio, -onis *f.*

Supplicatur maiestati vestrae in personis fidelium eiusdem ... in eo humillime, quatenus dignetur maiestas vestra ... fassioni et perpetuae venditioni ... gratum praebere consensum: 1524 BROD. *Epist.* p.105–106.

vendo, -ere

Quod ... iidem ... habita predicta quantitate pecunie prelibatam domum nobis ... vendere, remittere et resignare debebunt: *1360 Mészáros, Visegrád* p.126.

vendo, -ere

Quod domina relictā ... quendam fundum curie
... vendere et alienare intenderet: 1358 Mészáros,
Visegrád p.122.

veneficia, -ae f.

In epistola ad galathas que sunt manifesta fornicatio, immunditia, impudicitia, luxuria, avaritiam ydolorum servitus veneficia inimicitie: PAUL. HUNG. *Penit.* p.200.

veneno, -are

Et patiemini ... tantis opibus, tantis viribus praediti cruentam hanc venenatamque pestem latius serpere?: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.254.

veneno, -are

et patiemini ... tantis opibus, tantis viribus praediti cruentam hanc venenatamque pestem latius serpere?: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.254.

venerabilis, -e

Venerabilis frater, salutem et apostolicam benedictionem. Erdélyi, *Register* p.30.

[Hegy] 2015.2.16.

venerabilis, -e

Ad quam *haeresim* retundendam magno nobis ex usu sunt ipsi fratres conventuales, praesertim venerabilis Marcus a Turri commissarius et provincialis regni nostri: 1525 BROD. *Epist.* p.109.

venerabilis, -e

Ut ... universis Christianis venerabiles futuri
estis: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.261.

[Szovák] 2015.2.16.

venerabilis, -e

Non est ... dubium, quin eodem tempore et eodem suo facto extimacionem etiam atque auctoritatem suam ac Sedis Apostolicae redditura sit (sc. Sanctitas vestra) apud has rationes et venerabilior et augustior (ed. Mendose: augustionem):
1525 Theiner, Mon.Slav. I p.588.

venerabilis, -e

ut ... universis Christianis venerabiles futuri
estis: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.261.

venerabilitas, -atis f.

Symon, rector altaris ... vestrae venerabilitatis
exorator assiduus: 1460/XV Zimmermann, *Urkb.*
VI p.87 = Koller, *Hist. Quinqu.* IV p.297—298.

venerabilitas, -atis f.

Dignentur vero vestre venerabiles talia diligentius pensare: *1425 Pozsonyi vizály* p.262.

veneratio, -onis f.

Veneratio est virtus, qua reverentiam exhibemus maioribus in corporis umiliatione, gestu, et miti verborum emissionem: PAUL. HUNG. *Penit.* p.212.

veneratio, -onis *f.*

Debitum vero nostrum ad puerum natum comprehenditur in tribus, scilicet in dilectione, compassione et veneracione: *Serm. Quinqu.* 10 (p.42).

venereus, -a, -um

Quod predicti fratres ... in ecclesia eorum habuissent rem et actum venereum cum pravis mulieribus: Erdélyi, *Register* p.147.

[Hegyí] 2015.2.16.

veneror, -ari

Quas (*sc. imagines B. Margareta*) summo venerabatur affectu: *Vita Marg.* p.19.

veneror, -ari

Quam (*sc. dominationem vestram*) dispeream, si
non ex toto corde et amo, et observo, et veneror:
1525 BROD. *Epist.* p.114.

veneror, -ari

Pro quo maiores, quas possum, ago et habeo gratias nomini numinique Sanctitatis vestrae colamque et venerabor illam, ut patrem clementissimum perpetuo.: 1526 Theiner, *Mon.Slav.* I p.590.

venialis, -e

Contra culpam originalem principalem datur baptismus, contra actuaalem mortalem penitencia, contra venialem extrema unccio: *Serm. Quinqu.* 29 (p.76).

venio, -ire, veni, ventus

Quae nova venerunt ex Constantinopoli et habentur pro certissimis: 1524 BROD. *Epist.* p.97.

venio, -ire, veni, ventus

Quod si neque de pace sive induciis, neque de
sufficienti subsidio spem aliquam superesse ma-
iestates vestrae viderent, veniendum esset omni-
no ad illum extremum, de quo superius scripsi:
1523 BROAD. Epist. p.74.

venio, -ire, veni, ventus

Et quidem de his ac de negotio Barensi hactenus.
Venio ad alia: 1525 BROD. *Epist.* p.118.

[Monostori] 2015.2.16.

venio, -ire, veni, ventus

Nunc vero non ita, neque aliam causam affert, nisi litteras et mandata ... regis serius, quam oportebat, venisse: 1525 BROD. *Epist.* p.118.

venio, -ire

Quos iam pridem venire sub hasta aut mactari oportuit: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.254.

venio, -ire

Venit in mentem antemurale castris veteris eius-
que fossatum: 1511/1521 Entz, *Kolozsvár* p.150;
Df 277780.

venio, -ire

Magno enim affectu et quasi ultra vires ieiunia et ceteras regulares observantias suique utiles ipsis (*sic ed. et ms., recte forsitan: temporis*) occupationes conabatur observare (*sc. S.Margareta*), propter quod et sepe ad magnos sui corporis defectus veniebat: *Vita Marg.* p.19.

venio, -ire

Graecanicus ille, versiculis nostro quidem Marte, dum Italia haberemus, in hunc modum interpretatus: «>All' <'octis >alite=in dun'amenos o>u bo'uletai; fortior ille quidem, qui miser esse potest», in mentem venerat: 1514 TAUR. *Epist.* 1 (p.129).

venio, -ire

Quos iam pridem venire sub hasta aut mactari oportuit: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.254. Iam has obsignaveram, ubi mihi in mentem venit, te Augustino meo ... usum fuisse quam familiarissime: 1516 TAUR. *Epist.* 2 (p.174). Credo illum ipsum, qua iam pridem venerat, pulchram Viam paulo nummatiore propediem repetiturum: 1514 TAUR. *Epist.* 1 (p.129).

venter, -tris m.

Benedic<cionibus> uberum et vulvarum, in maris et femine coniunccione, que in vulva, id est in ventre concipiunt: *Serm. Quinqu.* 26 (p.69).

venter, -tris m.

Quod magis ventri et gule indulgebant: Erdélyi,
Register p.137.

[Hegy] 2015.2.16.

ventilabrum, -i n.

Ventillabrum manuale cusini de cute: 1521 Entz,
Gyulafehérvár p.186. = *Dl* 82577.

[Szovák] 2015.2.16.

ventilabrum, -i n.

A qua corona veluti radii solares seu virgulae, solis iubar splendide multiplicatum ex utraque parte ipsius galeae sursum deorsumque et supra galeam similes ad modum radiorum solarium cum ventilabris banderiae et pictura antiquorum armorum desuper radiis coruscare egredi et diffundi videntur: 1416 Katona, *Hist.crit.* XII p.246.

ventilare

Quamvis quedam causa et litis materia inter nobiles viros, ... ratione quarundam possessionum et portium possessionarium in possessionibus Rozalya, Lonka, Polyana et Dolha habitarum ... coram nobis diutius mota et ventilata foret: 1466 *Szapolyai oklt.* p.117.

ventillabrum, -i n.

Ventillabrum manuale cusini de cute: 1521 Entz,
Gyulafehérvár p.186; *Dl* 82577.

ventillo, -are

Nos in quadam causa in facto cuiusdam vinee religiosorum fratrum heremitarum ordinis Sancti Pauli primi heremite de Chatka ... inter ipsos fratres heremitas ac honestam dominam ... relictam ... coram religioso fratre Michaele custode dicte ecclesie Sancti Martini alias mota et ventilata ... novum iudicium concessimus: 1497 Horváth, *Pótlások* p.176.

ventilo, -are

Cardinales tres, quibus cognitio huius causae demandata fuerat, fere quotidie per multas horas hanc rem in arce ventilant: 1523 BROD. *Epist.* p.73.

ventosus, -a, -um

Vacuum autem erat ut spongia et ventosa: *Serm. Quinqu. 3* (p.30).

ventrinus, -a, -um

Item Stephano plebano de Ygen legavit florenos viginti ... et vestem nigram pellibus ventrinis variolorum subductam: 1524 Bunyitay, *Gyulafehervár* p.30; *Dl 89199*.

ventrinus, -a, -um

Item Stephano plebano de Ygen legavit florenos viginti ... et vestem nigram pellibus ventrinis variolorum subductam: 1524 Bunyitay, *Gyulafehervár* p.30. = DL 89199.

ventus, -i m.

Tempore nocturno, dum ventus magnus et horribilis affuisset: *1375 Mon.civ.Zagr. I p.246.*

ventus, -i m.

Tempore nocturno, dum ventus magnus et horribilis affuisset: *1375 Mon.civ.Zagr. I p.246.*

venundatio, -onis f.

Quod non debeant (*sc. artifices*) eadem (*sc. vasa*)
ad venundationem ad sedes Cibiniensem ... et
Bros ausi esse deducere: 1468 Zimmermann, *Ur-
kb.* VI p.350.

Venus, -eris f.

Matres familias maritis praesentibus misereque spectare coactis ad nefandissimam Venerem verberibus cogunt (*sc. Turci*): 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.248.

venustas, -atis f.

quum corde revolveret virum tanta morum venustate virtuosum et in actibus strenuum in flore iuventutis inopinatae mortis voragine repente sublatum ex medio mundanorum: 1412 Katona, *Hist.crit.* XII p.146.

venustas, -atis f.

Quum corde revolveret virum tanta morum venustate virtuosum et in actibus strenuum in flore iuventutis inopinatae mortis voragine repente sublatum ex medio mundanorum: 1412 Katona, *Hist.crit.* XII p.146.

vepres, -is f.

Si iidem magister aut sui vepres expurgando in ipsa terra pratum ordinarent: 1387 Keglevich, *Garamsztb.* p.225.

ver, -is n.

Item singuli colonorum in vere seminant cum semine domini iugera duo: *1524 SMM 1981 p.34.*

ver, veris *n.*

Ne futuro vere a potentissimo hoste ... penitus
opprimar et degluciar: 1524 Theiner, *Mon.Slav.* I
p.584.

ver, veris n.

Quid rebus sic stantibus in ver futurum sit, futurum de nobis, Deus novit: 1524 BROD. *Epist.* p.101.

ver, veris n.

Qui *oratores* agerent apud omnes principes ...
pro subsidio competenti ab omnibus regibus et a
sede apostolica pro proximo vere vestris maiesta-
tibus suppeditando: 1523 BROD. *Epist.* p.74.

veraciter *adv.*

Nisi misterio sancte Trinitatis veraciter sit imbutus et per characteris impressionem substantialiter ei informatus: GEORG. HUNG. *Tract.* p.390.

veraciter *adv.*

Testis interrogatus respondit se audivisse et veraciter intellexisse ab incolis oppidi Kermend: Erdélyi, itRegister p.114.

[Hegyí] 2015.2.16.

veraciter *adv.*

Qui veraciter et effective resciant: *1516 Szapolyai*
oklt. p.379.

[Szebelédi] 2015.2.16.

verax

Dicitur quis verax vel fallax. Potest quis ergo esse verax et verus si verum dicit et verum esse intendit. alioquin est aliquis verus: PAUL. HUNG. *Penit.* p.205.

verbalis, -e

Cuius quidem articuli continentia verbalis haec
est *etc.*: 1524 Katona, *Hist.crit.* XIX p.466.

verbalis, -e

Cuius quidem articuli continentia verbalis haec est (etc.): 1524 Katona, *Hist.crit.* XIX p.466.

verbalis, -e

Quatenus illis verbalem tuam correptionem impertias: 1516 TAUR. *Epist.* 2 (p.174).

[Szovák] 2015.2.16.

verber, -eris *n.*

Ut plerumque in dicto oppido et villis cum rusticis in tabernis symposia et ebrietates necnon rixas, iurgia et contentiones usque ad verbera et sanguinis effusionem aliaque malorum genera cum maximo, non solum religiosorum, verum etiam totius cleri et multorum Christifidelium scandalo exercerent: Erdélyi, *Register* p.28.

verber, -is *n.*

Qui etiam Iohannes Elberbok aliquando ad visum et auditum testis comminatus fuisset ipsis fratribus verbera et alias penas, nisi ad meliorem vitam ... se reducerent: Erdélyi, itRegister p.126.

verberatio, -onis f.

Nescit tamen, si venissent ad contentiones et verberationes: Erdélyi, *Register* p.82.

verbero, -are

Quod Iohannes ... quendam iobagionem ipsorum ... in proprio suo agro arantem ... crudeliter verberasset: 1373 Keglevich, *Garamsztb.* p.184.

verbero, -are

Ladislaus ... missis suis famulis ... iobagionem
... captum ... cum tribus baculis pariter et bi-
cellis verberassent semivivum reli<n>quendo:
1370 Keglevich, Garamsztb. p.173.

verbero, -are

Quod dicti fratres ... in dicto monasterio constituti se vicissim verberassent: Erdélyi, *Register* p.58.

verbero, -are f.

Quod Stephanus ... villicum ... affugasset et ... quendam alium iobagionem suum ... securem eiusdem auferendo eundem dire et immaniter verberasset: 1378 Keglevich, *Garamsztb.* p.198.

verbosus, -a, -um

Omnibus hiis curandum est, ut ... non sint verbosi, sed linguam restringant.: GREG. GYÖNGY. *Epit.* XXVIII (p.53^v).

verbotenus, -i m.

Ac si presentibus omnes tenores earum verbotenus de verbo ad verbum inserta et conscripta forent: *1509 Szapolyai oklt.* p.300.

verbum, -i n.

Literas testamentales ... secundum illud legis,
quod in ore duorum vel trium stet omne verbum,
quo ad omnes suas ... continentias ... accepta-
mus : 1463 Zimmermann, *Urkb.* VI p.155.

verbum, -i n.

Quod specialitas generalitati non deroget, nec econtra ad prosequendum et pertractandum causam predictam ... libellum seu libellos et quascunque alias petitiones verbo vel in scriptis dandum: Erdélyi, *Register* p.42.

verbum, -i *n. theol.: Iesus Christus — Jézus Krisztus*

Nos utcumque in Verbo credimus: *Serm. Quinqu.*
15 (p.50).

verbum, -i n.

De verbo ad verbum insertas (*sc. litteras*) accepimus: *1513 Szapolyai oklt.* p.337.

[Szebelédi] 2015.2.16.

verbum, -i n.

Dicatis ... et committatis eisdem verbo nostro regio, ... ut *etc.*: 1497 Horváth, *Pótlások* p.176.

verbum, -i n.

Ut verbis utamur eiusdem: *1248/XVIII CD Hung.*
IV/2 p.23.

[Szovák] 2015.2.16.

verbum, -i n.

Nescio autem, quibus verbis vestrae maiestati gratias agam: 1525 BROD. *Epist.* p.110.

[Monostori] 2015.2.16.

verbum, -i n.

Quod egregius dominus Petrus ... sepius exortatus fuisset et requisivisset dictos fratres verbiis piis: Erdélyi, *Register* p.110.

verbum, -i n.

Que (*sc. B.Margareta*) ... paucis contenta verbis
erat taciturnitatis amatrix: *Vita Marg.* p.18.

vere *adv.*

Plato ... beatas fore civitates dixit, ubi vel sapientes imperitarent, vel principes ipsi iugem philosophiae operam impenderent, et id omnium recte philosophantium iudicio vere quidem: VALENT. ECK p.40.

verecundia, -ae f.

Oportunitatem malis prebet, hominem errare facit, ferecundiam tollit, pigriciam et sompnolenciam inducit: *Serm. Quinqu.* 11 (p.43).

verecundia, -ae f.

Ego vero timens suam furiam, dementiam et indiscretionem, ne mererem (*sic ed., recte Df 228 141: incurrerem*)verecundiam et periculum corporis et vite, mox in nocte fugiens recessi: 1425 *Pozsonyi vizsály* p.263.

verecundor, -ari

Item suadeat sacerdos ne verecundetur peccata
sua confiteri: PAUL. HUNG. *Penit.* p.194.

vereor, -eri, veritus sum

Veretur (*sc. papa*), ne totas suas vires contra Hungariam Turca convertat: 1524 BROD. *Epist.* p.98.

[Monostori] 2015.2.16.

vereor, -eri, veritus sum

Vereor, ne tarde veniant: 1524 BROD. *Epist.* p.89.

vereor, -eri

Quantis nobis ... affines nostri ... astiterunt
obsequiis ... sumptus gravissimos propterea su-
bire non verentes: 1385 Süttő, *Anjou* II p.271.

vereor, -eri

Quo factum est, ut Rama, Servia, Gallicia ... et alia quam plurima fortalicia per eorum incuriam ab hoc regno sunt alienata adeo, ut dilaceratis extremitatibus verendum nobis sit, ne hostiles impetus iam eciam ad interiora convertant: *1505 Tudománytár* 1839/VI p.66.

vergo, -ere

Ne easdem praedicti Hussitae intrantes abinde insidiae et impedimenta ipsi civitati nostrae in oppressionem et periculum eiusdem vergentia per ipsos Hussitas fierent et concitarentur: 1434 Wagner, *Anal.* III p.215.

veridicus, -a, -um

Nos veridico ex relatu percepimus, quomodo *etc.*:
1453 Zimmermann, *Urkb.* V p.422.

veridicus, -a, -um

Ex veridica relatione ceterorum exploratorum
nostrorum accepimus: *1515 Szapolyai oklt.* p.363.

veridicus, -i m.

Exponitur nobis in personis veridicorum: 1463
Szapolyai oklt. p.75.

[Szebelédi] 2015.2.16.

verificatio, -onis f.

In huiusmodique verborum suorum verificationem idem ... episcopus ... exhibuit nobis ... quasdam literas: 1502 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.330.

verifico, -are

Dictum quoddam Domini Eccli. XX: est, qui ab humilitate levabit caput, verificatum est in Sancto Nicolao: *Serm. Quinqu.* 3 (p.29).

verifico, -are

Dictum quoddam Domini Lu. XVIII.: Qui se humiliat, exaltabitur, verificatum est hodie in ipso (sc. Iesu): *Serm. Quinqu. 28* (p.73).

verifico, -are

Idem capitulum ... praemissam suam demonstrationem ... praescriptarum litterarum ... regis et ... reginae privilegialium fulcimine ... sufficienter ... verificassent: 1524 Katona, *Hist.crit.* XIX p.469.

verifico, -are

Quousque talis casus de succedendo Romanorum rege aut sua prole verificetur: *1491* Katona, Hist. Crit. XVII p.208.

verifico, -are

Dictum quoddam Domini ... verificatum est in
Sancto Nicolao: *Serm. Qinqu.* 3 (p.29).

verifico, -are

idem capitulum ... praemissam suam demonstrationem ... praescriptarum litterarum ... regis et ... reginae privilegialium fulcimine ... sufficienter ... verificassent: 1524 Katona, *Hist.crit.* XIX p.469.

verisimilis, -e

Quod verisimile sit huiusmodi citationem vestram ad ipsorum citandorum notitiam indubitam devenire: Erdélyi, *Register* p.16.

verisimiliter *adv.*

Ut resumptis viribus credantur verisimiliter instituisse se vindicare de iniuria eis illata: *1473 Szapolyai oklt.* p.137

verisimiliter *adv.*

Quia quedam ex iamdictis eorum litteralibus instrumentis instrumentis ... ex serie ipsius registri nostri in annotata domo nostra tavarnicali ex negligenti conservatione deperdita et alienata fore verisimiliter agnovimus: 1386 Süttő, *Anjou* II p.383.

veritas, -atis *f.*

Tamen in rei veritate ... ego nihil potuissem au-
dire, quod *etc.*: 1523 BROD. *Epist.* p.73.

veritas, -atis f.

Quod specialitas generalitati non deroget, nec econtra ad prosequendum et pertractandum causam predictam ... de calumpnia vitanda et veritate dicenda et cuiuslibet alterius generis licitum iuramentum ... prestandum: Erdélyi, *Register* p.42.

veritas, -atis f.

Sed de his satis, scio enim veritatem scribere
quam sit periculosum: 1523 BROD. *Epist.* p.79.

veritas, -atis *f.*

Ad divine religionis observantiam augetur fidelium cordibus pura devotio et superne potentie eo magis spiritu quodam allectivo caritatis famulantur, quo se eterne glorie fieri participes aliquo patrocinio veritatis invitantur: 1386 Süttő, *Anjou* II p.390.

veritas, -atis f.

Ut ipse custos inter partes ad honorem Dei et ipsarum parcium comodum et veritatem rectum et iustum iudicium facere valeat: 1497 Horváth, *Pótlások* p.176.

veritas, -atis f.

Ut universi nobiles et ignobiles ... rei veritatem, quam inter partes in facto dicte vinee novissent et scirent, attestare et referre teneantur: 1497 Horváth, *Pótlások* p.176.

veritas, -atis f.

Qui ab omnibus ... meram de premissis experiatur certitudinis veritatem, quam tandem nostre personali presencie fideliter rescribatis: 1480
Horváth, *Pótlások* p.174.

veritas, -atis f.

Qui ab omnibus ... meram de premissis experia-
tur certitudinis veritatem: 1480 Horváth, *Pótlások*
p.174.

vermis, -is *m.*

Cogit reminisci se a deo duxisse originem neque
saxum neque lignum neque suem neque vermem:
BONF., *Symp.* III,799.

vermis, -is m.

Considera multitudinem morientium et dispositionem eorum in sepulchris et deformationem: quomodo pleni sunt vermibus et serpentibus, facies deturpate flegmate, pleni omni putredine et fetore: GEORG. HUNG. *Tract.* p.413.

vermis, -is *m.*

Quin etiam singula membra propriae infestant
egritudines: caput caphelea, ... vermes ... abest:
BONF. *Symp.* III,443.

vernaculus, -i m.

Ut natus in domo ex propria familia servo vel ancilla, qui proprie dicitur originarius, et servus glebe, quales dicuntur fuisse vernaculi Abrae: *Serm. Quinqu. 21 (p.61).*

vero *coni.*

Nunc vero non ita, neque aliam causam affert, nisi litteras et mandata ... regis serius, quam oportebat, venisse: 1525 BROD. *Epist.* p.118.

verrucae, -arum *f.*

Quin etiam singula membra propriae infestant egritudines: caput caphelea, ... abest, ut ... verrucae: BONF. *Symp.* III,446.

versiculus, -i m.

Ita enim versiculos illos meos inverterant, ita adulteraverant, sic depravarant, ut eos, quamvis proprii fētus erant, prima fronte meos esse non cognoscerem: 1516 TAUR. *Epist.* 2 (p.174).

versiculus, -i m.

Non potui quorundam temeritatem seu sanguineam quandam crudelitatem, quas taurinoma-styge illi versiculis meis hendecasyllabis intulerint, tibi non facere copiam: 1516 TAUR. *Epist.* 2 (p.174).

versiculus, -i m.

Graecanicus ille, versiculis nostro quidem Marte, dum Italia haberemus, in hunc modum interpretatus: «>All' <'octis >alite=in dun'amenos o>u bo'uletai; fortior ille quidem, qui miser esse potest», in mentem venerat: 1514 TAUR. *Epist.* 1 (p.129).

verso, -are

Quum et reip[ublicae] Christianae dignitas et tui regni atque populorum salus in eo mihi versari hoc tempore maxime videretur, si certa in Illyrico atque Croatia municipia Turcis exposita loci natura satis ad resistendum idonea etiam hominum opibus atque praesidiis munirentur: 1515 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.855.

versor, -ari

Eidem notificavi conditiones castris Clissii et angustias, imo extremitates, in quibus populus Clissiensis versabatur: 1525 Theiner, *Vet.Mon.* II p.656.

versor, -ari

Qui *Alemanni* in aula regia vel reginali versantur:
1525 BROD. *Epist.* p.115.

versor, -ari

Quidnam sanctitati vestrae est agendum cum hoc pene puero, animi simplicitate prolapso, astu insidiatorum seducto, dolo ac errore circumvento et vix integro bimestri in eodem ordine versato?:
1515 Theiner, Mon.Slav. I p.561.

versor, -ari

Ubi complures annos honeste est versatus (sc. Petrus): 1524 Theiner; Mon.Slv. I p.580.

[Szovák] 2015.2.16.

vertex, -icis m.

omne illud incendium ... potestis extinguere,
latius effusum in diesque maiores flammarum
vortices evomens in vestros agros ... suscipere
cogemini: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.252.

vertex, -icis m.

Omne illud incendium ... potestis extinguere,
latius effusum in diesque maiores flammaram
vortices evomens in vestros agros ... suscipere
cogemini: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.252;

vertigines, -um *f.*

Quin etiam singula membra propriae infestant
egritudines: caput cephalea, ... vertigines: BONF.
Symp. III,442.

verto, -ere, verti, versus

Venerunt nova de Constantinopoli ... Milites praetorianos, quos ianyceros vocant, seditione facta, quod augeri sibi stipem annuam postulabant, plures domos et inter ceteras Imbraym bas-sae et nonnullorum aliorum diripuisse atque in praedam vertisse: 1525 BROD. *Epist.* p.119.

verto, -ere

Pro qua ... particula terre inter magnificum principem, dominum Ladislaum ducem Opulye, proximum et palatinum vestrum ab una, parte vero ex altera Stephanum filium Iacobi ... litigiosa vertitur altercatio: 1369 Keglevich, *Garamsztb.* p.167.

verto, -ere

Quoniam Turcorum imperator terga vertens fugam dedit versis mare: 1443 Zimmermann, *Urkb.* V p.122.

verto, -ere

Videbatur Turcis, quod de celo ignea specula contra ipsos dirigerentur, quibus terga vertere cogebantur: Szilády, *Temesvári* p.75.

vertor, -i, versus sum

Quod ... Urbanus ... Annam puellam, filiam ... Georgii ... nondum adhuc septennem Francisco puero ... in octavo anno aetatis suae agenti ... in futuram sponsam et uxorem recepisset, et versa vice idem Georgius ... dictum Franciscum puerum in futurum sponsum et virum praenotatae Annae puellae ... recepisset: 1486 Wenzel, *Dóczyak* p.14.

verum *adv.* Verum scis, quid inter caesaris potentiam tot annis tam feliciter auctam et nostras vires adeo debilitatas et fractas intersit: 1523 BROD. *Epist.* p.71.

verum *coni.*

Quas (*sc. imagines B. Margareta*) summo venerabatur affectu ita, ut non solum vigilans, verum etiam et dormiens cum vivifice crucis signo circa se semper devotissime conservaret: *Vita Marg.* p.19.

verum

Quandoquidem hoc uno monumento non modo Augustinum a mortalitate asseres, verum etiam nomen tuum nullo unquam tempore intermoriturum posteritati clarum reddes: 1516 TAUR. *Epist.* 2 (p.174).

verus, -a, -um

Quare omnibus melioribus modo, via, iure, forma et causa, quibus melius et efficacius ... ordinavit eundem magistrum ... nunc in Romana curia residentem suos veros, legitimos ... nuncios speciales et generales: Erdélyi, *Register* p.42.

verus, -a, -um

Sed hoc etiam, si verum esset, parum consolationis nobis praebere deberet: *1525 BROD. Epist.*
p.111.

verus, -a, -um *felsőfoka*

Quae si vera sunt, prout mihi pro verissimis sunt
relata: 1525 BROD. *Epist.* p.118.

verus, -a, -um

Quae si vera sunt, prout mihi pro verissimis sunt
relata: 1525 BROD. *Epist.* p.118.

verus, -a, -um

Miracula ... pauca de plurimis eius meritis facta diligenter verissimorum testium assertione probata superaddemus: *Vita Marg.* p.17.

vescor, -i

Vescatur deliciis spiritualibus gratie et sciencie et serene consciencie: *Serm. Quinqu.* 31 (p.80).

vespera, -ae f.

Die vero Iouis sexta mensis Maii, hora vesperarum vel quasi reverendo in Christo patri, domino Martino ... in domo circumspecti viri Iohannis Sartoris personaliter constituto presentate fuerunt: Erdélyi, *Register* p.28.

vespera, -ae f.

Quod ipsi capellani per eundem electi vespervas,
missas ... peragant: *1510 Szapolyai oklt.* p.308.

vespera, -ae f.

Et dicit testis audivisse, quod vespertas sepius neglexissent, que quidem predicta fuit, ut dicit testis, in scandalum Christifidelium inibi residentium: Erdélyi, *Register* p.100.

vespertinus, -a, -um

Nam ipse Christus fuit sacrificium vespertinum, oblatum Deo in fine mundi pro salute nostra in odorem suavitatis: *Serm. Quinqu. 24* (p.66).

vesprae, -arum f.

Item eodem die domino magnifico hora vesperarum dedi fl<orenum> 1: 1520 Nógrádi, *Kanizsai* II,439 (p.38).

vestibularis, -e

<BEATO MICH>AELI. PATRONO. IOANNES.LAZOYNVS.
PRO. SVA. ET. BENE. MERENTIVM. SALVTE.
AEDEM. HANC. VESTIBVLAREM. A. FVND<AMENTO>.
AERE. SVO. ERIGEN<DAM> DICAND<AM>Q<VE>.
CVRAVIT. M. D. XII: *1512 Entz, Gyulafehérvár*
p.166.

vestibularis, -e

[BEATO MICH]AELI. PATRONO. IOANNES.LAZOYNVS.
PRO. SVA. ET. BENE. MERENTIVM. SALVTE.
AEDEM. HANC. VESTIBVLAREM. A. FVND[AMENTO].
AERE. SVO. ERIGEN[DAM] DICAND[AM]Q[VE].
CVRAVIT. M. D. XII.: 1512 Entz, *Gyulafehérvár*
p.166.

vestibulum, -i n.

Quod olim felicitis memorie divi reges Hungarie seu alii Christifideles ... ecclesiam sive monasterium quoddam unacum domibus et cellis vite monastice necessariis necnon ... vestibulis ... opere regio et sumptuoso a fundamentis erigi, extrui et fabrefieri fecerant: Erdélyi, *Register* p.27.

vestigium, -i n.

Cuius vestigia more hostili sequi existit summe
necessarium: 1443 Zimmermann, *Urkb.* V p.123.

vestigium, -i n.

Quibus (*sc. servitiis*) idem in plerisque nostris negotiis ... non parcendo suis rebus et persone continue nostre maiestatis vestigia imitatus laudabiliter nostrum iuxta votum nobis studuit complacere: 1360 Mészáros, *Visegrád* p.125.

vestimentum, -i n.

Item feria quarta ... ad mercenarios pro vestimento dedi fl<orenum> 1: 1521 Nógrádi, *Kanizsai* III,1050 113).

vestimentum, -i n.

Alia autem vestimenta et pulvinaria habet (sc. *ancilla*) in promptu et tandem postmodum matrimonialiter tradant marito suo: 1477 Neumann, *Korlátköviek* p.181.

vestimentum, -i n.

In hiis omnibus dampnatur in mundanis ornatus ambiciosus vestimentorum, voluptas et mollicies stramentorum, curiositas et sumptuositas edificiorum: *Serm. Quinqu.* 13 (p.48).

vestio, -ire

Igne paradisi ardebit secundum utrumque, quia in carne vestietur fulgore immortalitatis et in anima nunc possidet gloriam eternitatis, quia invictus Christi martir Vincencius tyranno devicto insignem victorie palmam celo gaudens intulit et peracto passionis sue triumpho angelorum ceteribus comitatur: *Serm. Quinqu. 35* (p.85).

vestio, -ire

Ut singulis annis usque decennium in capitulo ... teneantur dicti fratres sui deponere florenos viginti, ... ex quibus viginti florenis vitrici seu oeconomi ecclesiae Albensis pauperes vestiant: 1524 Bunyitay, *Gyulafehérvár* p.30; *Dl 89 199*.

vestio, -ire

Quem heri Pater vestivit virtute in carne, hodie instruit acie in agone, permittens primicerium belli sui Stephanum pergentem ad primum per densa pericula pilum: *Serm. Quinqu.* 16 (p.51).

vestio, -ire

Ut singulis annis usque decennium in capitulo ... teneantur dicti fratres sui deponere florenos viginti, ... ex quibus viginti florenis vitrici seu oeconomi ecclesiae Albensis pauperes vestiant: 1524 Bunyitay, *Gyulafehérvár* p.30. = *Dl 89 199*.

vestio, -ire

Iucundus sane vestitas aete phalangas / cernere
terror erat: IAN.PANN. *Paneg.* 3,2,64-65.

vestis, -is f.

Item eodem die allodiatori in Peterfalwa ad duas vestes d<enarii> 75: 1521 Nógrádi, *Kanizsai* II,678 (p.49).

vestis, -is f.

Mirabile dictu tanti sanguinis altitudo et adhuc teneravestes habitus sui, si de panno notabiliter precioso supra alias coevas suasfuissent, erubescibat portare: *Vita Marg.* p.18.

vestitus, -us *m.*

Pro vestitu autem argenti boni quatuor marcas
annuatim: *1248/XVIII CD Hung. IV/2 p.23.*

vestitus, -us *m.*

Ut ... secundum regulam eorum viverent sancte et religiose, pollicens eis omni subsidio ad victum et vestitum eorum et ad refectionem desolatorum se paratum libenter esse: Erdélyi, *Register* p.110.

veteranus, -i m.

Nec ambignum est, quin immanissimus tyrannus tot successibus elatus omnique iam domestico ac intestino metu vacuus efferatam illam suam rabiem in nos ipsos exacuet ac totum veteranorum robur omnemque belli molem ad fines nostros devastandos depopulandosque convertet:
1514 Acta Tom. III p.258.

vetero, -are

Qui dum vix dum ab ephebis excesserit, et aetatis lubrico et vafra quorundam veteratorum calliditate ac astu circumventus clandestine ad eos prolapsus, quos fratres minores vocitant: 1515 Theiner, *Mon.Slav.* I p.560.

veto, -are

Imo penitus et omnino illi, quantum de iure potest, se opponit et illam fieri vetat: Erdélyi, *Register* p.40.

[Hegy] 2015.2.16.

vetula, -ae f.

Sortilegiis et incantationibus et divinationibus ita infecti et deturpati et corrupti sunt (*sc. Turci*), ut vix sit vetula, que non habeat earum aliquam artem et scientiam: GEORG. HUNG. *Tract.* p.352.

vetulus, -a, -um

Lactat silicernium illum vetulum senem, ex astrologorum nugulis pendentem totum: *1514 TAUR. Epist. 1* (p.128).

vetus, -eris

Venit in mentem antemurale castris veteris eius-
que fossatum: 1511/1521 Entz, *Kolozsvár* p.150;
Df 277780.

vetus, -eris

Item die dominico ... portaverunt de Kanisa vina vetera vasa 7: 1520 Nógrádi, *Kanizsai* II,240 27).

vetus, -is

Omnia solus habes: matulam veteremque cloacam, candelabra, faces, omnia solus habes: 1514 TAUR. *Epist.* 1 (p.130).

vetus, veteris

Sed vetera sero querimur: 1525 BROD. *Epist.* p.111.

[Monostori] 2015.2.16.

vetus, veteris

Ut etiam nobis non posset esse non molestum
quidquam praeter veterem eorum ordinem in re-
gno nostro constitutionem renovari: 1525 BROD.
Epist. p.109.

vetus, veteris

Proinde cum tu sis necessitudine vetere mihi
iunctus: 1516 TAUR. *Epist.* 2 (p.174).

vetustas, -atis f.

Quam (*sc. fidem*) nec vetustas temporis antiquata debilitat, nec annorum spatia fastidiata constringunt: 1461 Zimmermann, *Urkb.* VI p.99.

vetustas, -atis f.

Quatenus vidit per incuriam dictorum fratrum Augustiniensium et non secundum legem nature sive vetustatem fuisse desolatum monasterium iamfatum: Erdélyi, *Register* p.56.

vetustas, -atis f.

Quod desolatio dicti monasterii potius ex incuria fratrum Augustinensium, quam ex vetustate temporis fuisset facta, quoniam vidisset, uti iam deposuit: Erdélyi, *Register* p.109.

vetustas, -atis f.

Que (*sc. B.Margareta*) ... vestem, quam indu-
bat novam, vix unquam mutabat, donec vetustate
esset laniata: *Vita Marg.* p.18.

vexare

Abbatem de Zeplak propter processum in eadem
causa factum plurimum vexaretis: *1495 Szapolyai
oklt. p.222.*

vexatio, -onio *f.*

Ut damnosae vexationes ... tolleretur (sic ed.):
1428 Katona, *Hist.crit.* XII p.505.

vexatio, -onis *f.*

Ne aliqua impedimenta aut vexationes per civitates aut alios quospiam interea eisdem inferantur: *1497 Szapolyai oklt.* p.238.

vexator, -oris *m.*

volentes eosdem exponentes ... contra tales infestatores et vexatores defendere et manutenere fidelitatibus vestris ... mandamus (etc.): 1525 Kationa, *Hist.crit.* XIX p.553.

vexator, -oris *m.*

volentes eosdem exponentes ... contra tales infestatores et vexatores defendere et manutenere fidelitatibus vestris ... mandamus *etc.*: 1525 Kato-
na, *Hist.crit.* XIX p.553.

[Szovák] 2015.2.16.

vexillifer, -i m.

Universis et singulis principibus, dominis, regibus, ducibus, prelatis, ... capitaneis, potestatibus, ancianis, prioribus arcium, vexilliferis ...
Sigismundus ... salutem (*sc. dicit*): 1408 *Anal. Bolland.*
1908 p.45.

vexillum, -i n.

Ubi idem Draag ... habitis mutuis congressibus
Deo sibi suffragante vexillum eorundem Lithva-
norum cum quodam eorum capitaneo nostre spe-
cietenus apportare et presentare curavit maiestati:
it1385 Süttő, *Anjou* II p.265.

vexillum, -i n.

Esto non fides, non pietas, non religio ad vexillum crucis defensandum eos permoverit?: 1521 Kato-
na, *Hist.crit.* XIX p.246.

vexillum, -i n.

Esto non fides, non pietas, non religio ad vexillum crucis defensandum eos permoverit?: 1521 Kato-
na, *Hist.crit.* XIX p.246.

vexillum, -i n.

Cui in signum subiectionis rex dedit nova insignia, vexillum scilicet ex serico album cum aquila nigra habente torquem auream in collo, ex qua pendet littera S: 1525 BROD. *Epist.* p.108.

vexo, -are

Cum Andreas ... per Egidium ... in iudicio
fuisset vexatus et convictus: 1340 Diaconescu,
Documente p.29.

via, -ae f.

In iis enim sum locis, quo et propter diversa viarum discrimina et propter longinquitatem tardissime omnia perferuntur: 1516 TAUR. *Epist.* 2 (p.174).

via, -ae f.

Aliae ... salutis viae vestris maiestatibus quaerendae sunt: 1523 BROD. *Epist.* p.84.

via, -ae f.

Nunc autem ipse Stephanus ... percepisset memoratum Demetrium ... eiusmodi litteras vestras ammonitorias pretextu ... ducentorum florenorum indirecte et preter viam iuris a vobis extractas per vos debite exequucioni demandari velle: 1512–1516 Horváth, *Pótlások* p.178.

viaticum, -i n.

Laurentius unum librum missalis ac viaticum ipsius ecclesie apud manus suas habere ... asseribat: *1384 MKSz* 1890 p.48.

viaticus, -a, -um

Item eodem die idem Gregorius solvit thelonium
viaticum de decimis theloniis piscium d<enarii>
60: 1521 Nógrádi, *Kanizsai* II,700 50).

viator, -oris *m.*

Quod idem Sandrinus complures vias, ad eandem ciuitatem nostram tendentes, multis viatoribus ad eandem ciuitatem nostram venire volentibus, interdixisset: *1429 CD Hung. X/7 p.88.*

viator, -oris *m.*

Ubi dictus in causam attractus truncum fuisse,
sed per viatores deletum extitisse recitasset: *1419*
Zsigm.oklt. VII,169.

vicarius, -a, -um

Quod ipsi ... universas possessiones ... sive hereditarias, sive emptitias vel impigneratitias (*sic*) ... in communi fraternaliter possidendas sibi condonassent ... easdem pacifice tenendas ac fructus et utilitates earundem percipiendo relatione vicaria in filios filiorum ... inter se pari consensu firmiter statuerunt habendas: 1385 Keglevich, *Garamsztb.* p.218.

vicarius, -i m.

Item quid te pudet peccatum tuum confiteri deo,
qui totum novit et sacerdoti eius vicario: PAUL.
HUNG. *Penit.* p.200.

vicarius, -i m.

Georgius Dei et apostolice sedis gratia episcopus Quinqueecclesiensis ... vicariis ... salutem in Domino: Erdélyi, *Register* p.13.

[Hegy] 2015.2.16.

vicarius, -ii m.

Idem rector capelle per dominum prepositum aut suum vicarium pro tempore constitutum emendetur: *1510 Szapolyai oklt.* p.308.

vicarius, -ii m.

Cantorem et vicarium ecclesie Scepusiensis vobis
vendita fuerunt: *1496 Szapolyai oklt. p.234.*

[Szebelédi] 2015.2.16.

vicatim

Quatenus ... libellos ... Martini Lutheri ... vicatim et per singulas domos inquiri ... debeatis:
1524 Schmitth, *Ep.Agr.* II p.226.

vicatim

quatenus statim ... tam in civitate nostra Cibiniensi, quam in aliis locis vobis subditis assertiones, figmenta et libellos praefati Martini Lutheri tamquam excommunicatos vicatim et per singulas domos requiri inventosque publice comburi ... debeatis: 1523 Katona, *Hist.crit.* XIX p.391.

vicatim

Quatenus statim ... tam in civitate nostra Cibiniensi, quam in aliis locis vobis subditis assertiones, figmenta et libellos praefati Martini Lutheri tamquam excommunicatos vicatim et per singulas domos requiri inventosque publice comburi ... debeatis: 1523 Katona, *Hist.crit.* XIX p.391.

vice waywoda, -ae m.

Misimus ad te litterarum vice waywodae ad fidelem nostrum spectabilem et magnificum Ioan-nem comitem Scepusiensem, waywodam nostrum Transsylvaniensem exempla: 1524 BROD. *Epist.* p.87.

vicecamerarius, -ii m.

Quod quia Thomas Magnus ... Rimazombath
vicecamerarius debitam rationem cum eodem
Stephano Poharnok calculando: *1466 Szapolyai
oklt.* p.115.

vicecancellaria, -ae f.

Idem ... vicecancellarie officio ante alios regalis excellentie clericos ... meruit insigniri: 1284
Reg.duc. p.133.

vicecapitaneus, -i m.

Scribit nobis vicecapitaneus Podoliensis: 1509
Szapolyai oklt. p.302.

[Szebelédi] 2015.2.16.

vicecastellanus, -i m.

Fidelibus nostris egregio Stephano de Rozgon, comiti Posoniensi et gubernatori episcopatus Agriensis aut Sebastiano castellano per ipsum in castro Agriensi constituto vel ipso ... absente , vicecastellano eiusdem salutem et gratiam: 1424 Katona, *Hist.crit.* XII p.435.

vicecastellanus, -i m.

Item Thome vicecastellano in sortem salarii sui in feria secunda ... fl<oreni> 2: 1521 Nógrádi, *Kanizsai* II,760 53).

vicecastellanus, -i m.

Quocirca vobis universis et singulis capitaneis,
... vicecastellanis aliisque quibusvis factoribus et
officialibus nostris pro tempore constitutis: 1509
Szapolyai oklt. p.299.

vicecastellanus, -i m.

Fidelibus nostris egregio Stephano de Rozgon, comiti Posoniensi et gubernatori episcopatus Agriensis aut Sebastiano castellano per ipsum in castro Agriensi constituto vel ipso ... absente , vicecastellano eiusdem salutem et gratiam: 1424 Katona, *Hist.crit.* XII p.435.

vicecomes, -itis m.

Discretum virum, magistrum Iohannem, archidiaconum de Wng, canonicum Waradiensem et vicecomitem capelle nostre, hominem nostrum de curia nostra specialiter duximus transmittendum: 1385 Süttő, *Anjou* II p.264.

vicecomes, -itis *m.*

Vicecomitibus comitatus Gewmeriensis salutem
et favorem: 1491 SZAPOLYAI OKLT. p.190.

[Szebelédi] 2015.2.16.

vicecommetaneus, -i m.

Vicecommetanei (acta factaque ex scitu vel auditu testantur): *1413 Zsigm.oklt.* IV,1058.

vicegubernator, -oris m.

Ego, Iohannes Chech, familiaris egregii viri, domini Nicolai de Wysakna, vicegubernatoris partium Transsilvanarum ... significo tenore praesentium, ... quod *etc.*: 1450 Zimmermann, *Urbk.* V p.307.

viceimperator, -oris m.

Insignia victoriosorum triumphorum, primi contra Ezebagh, secundi seu deutri contra Twrhan, tertii contra infelicem Basa, puta viceimperatorem Turcorum ... vestris praecariis (*sic*) industriis ... declarata fuere: 1444 Zimmermann, *Urkb.* V p.124.

viceofficialis, -is m.

Iobagiones ... ac viceofficialis possessionis ...
ex iussu et precepto dicti domini ... vestrum ho-
minem et nostrum testimonium ab huiuscemodi
metarum erectione prohibuissent: 1370 Keglevi-
ch, *Garamsztb.* p.173.

viceofficialis, -is m.

Stephanus de Zapolya, comes perpetuus ... universis etsingulis castellanis nostris, ... viceofficialibus, ... salutem cum dilectione: *1494 Szapolyai oklt.* p.212.

viceplebanus, -i m.

Item Emericus sacerdos, viceplebanus consimiliter evaginantem gladium hereticum (se vidisse testatur): *1439 AA Bosnae* p.173.

viceplebanus, -i m.

Georgius Dei et apostolice sedis gratia episcopus
Quinqueecclesiensis ... viceplebanis ... salutem
in Domino: Erdélyi, *Register* p.13.

vicesgerens, -tis m.

Vestris etiam vicesgerentibus presentium notitiam habituris salutem et favorem: *1515 Szapolyai oklt.* p.361.

vicesuccentor, -oris *m.*

Item ad decimas Sancte Anne elegerunt magistrum Matheum vicesuccentorem: *1519 Reg.Strig.*
p.132.

vicetenens, -ntis

Dilectis nobis comiti vel vicetendenti et iudicibus
nobilium comitatus Zagrabiensis: *1393 Mon.episc.Zagr.*
II p.346.

vicethesaurarius, -ii m.

Sitque seorsum ab suo vicethesaurario: 1510 Kationa, *Hist.crit.* XVIII p.583.

vicewaywoda, -ae f.

Dedimus enim informationem vicewaywodis nostris: *1515 Szapolyai oklt.* p.363.

vicinatus, -us *m.*

Quatuor sessiones iobagionales ... in vicinatu
domus paternae ipsius Urbani, ... in qua scilicet
idem natus esse dicitur, habitas ... memorato
Urbano ... donavimus: 1478 Wenzel, *Dóczyak*
p.9.

vicinatus, -us *m.*

Qui in illis partibus in vicinatu vestri existunt:
1472 Szapolyai oklt. p.

[Szebelédi] 2015.2.16.

vicine *adv.*

Predictorum autem decem iugerorum terrarum ... quinque retro rubetum vulgo 'Bachaharaz-thya' denominatum intermediantibus terris arabilibus ... Fabiani ... ab oriente vicine adiacerent: *1380 Veszpr.okl.* II p.317.

vicinia, -ae f.

Quia testis ipse prope in vicinia ipsius predicti claustrum alias quatuor annis mansisset et habitasset: Erdélyi, *Register* p.112.

vicinitas, -atis f.

Inter regna ... Hungariae et Poloniae ac magni ducatus Lithvaniae sit et habeatur foedus, pax et tranquillitas et perfecta vicinitas: 1507 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.502.

vicinitas, -atis *f.*

Tamen volentes nos bona et mutua vicinitate ...
gratulari: *1511 Szapolyai oklt.* p.322.

[Szebelédi] 2015.2.16.

vicinitas, -atis *f.*

Tum etiam proxime vicinitatis ad ipsos Georgium
et Sebastianum Swarcz de iure spectari dinosceba-
tur: 1487 SZAPOLYAI OKLT. p.173.

vicinitas, -atis *f.*

Addit etiam testis se credere et iam id etiam audivisse a bonis nobiles vicinitatibus Kermend: Erdélyi, itRegister p.128.

vicinum, -i n.

Nisi sicuti deceret talem suum vicinum: Erdélyi,
Register p.54.

[Hegyí] 2015.2.16.

vicinus, -i *m. pro plur. abl. mendose: vicinibus)*
1378 Keglevich, *Garamsztb.* p.198.

vicinus, -i m.

Nunc rege etiam patruo et vicino, in quo solo post Deum et sacrosanctam sedem spem ponebat, in hanc pacem concedente: 1525 BROAD. *Epist.* p.115.

vicis defect.

Quatenus eundem nostri ob intuitu (*sic, recte:* intuitum) humaniter pertractent ac eidem amicitiam et favorem impendant, pro quibus omnibus nos vicem rependere non postponemus: 1460/XV Zimmermann, *Urkb.* VI p.87.

vicis *f. defect.*

Regina Nicolao de Zeech ... palatino vel eius vices in iudicatu gerentibus salutem et gratiam *dicit*:
1385 Süttő, *Anjou* II p.262.

vicis *indecl.*

Multi ... vadunt ... ad Dominum ... non superne charitatis amore, sed aut ex consuetudine, aut ex necessitate vicis: GREG. GYÖNGY. *Epit.* XX-VIII (p.53^r).

vicis

Quantum duabus vicibus sagittari potest: 1419
Zsigm.oklt. VII,329.

[Szovák] 2015.2.16.

vicis=vitulus.

[Szovák] 2015.2.16.

vicissim *adv.*

Prescripti magistri ... quascumque possessiones ... acquirere possint, ... sese vicissim laboribus et expensis iurare (*sic, recte forsan: iuvare*) teneantur ac simul amicabiliter possidere: 1372 Keglevich, *Garamsztb.* p.178.

vicissim *adv.*

Quod dicti fratres ... in dicto monasterio constituti se vicissim verberassent: Erdélyi, *Register* p.58.

vicissim *adv.*

Nobis ... ea, quae nova emergent, scribere per omnem occasionem non gravare, ut et tua erga nos merita et nostrum vicissim in te favorem reddas in dies cumulatiorem: 1525 BROD. *Epist.* p.107.

vicissim *adv.*

Quo tua erga nos merita et nostrum vicissim erga te favorem uberrime cumulabis: 1525 BROD. *Epist.* p.116.

vicissitudinaliter *adv.*

Ut ... ipsi ... et posterī vicissitudinaliter et alternatim se se in dominio ... tutando et defendendo conservare debeant: 1380 *Veszpr.okl.* II p.317.

vicissitudo, -inis f.

Cum ... inter nos et ipsos cives ... mutua vicissitudine ... lites in controversionis fomites fuissent et extitissent exorte: *1392 Mon.episc.Zagr. II* p.341.

vicissitudo, -inis f.

Haec est nimirum rerum humanarum vicissitudo,
haec arcana fatorum vis et summi Dei inscrutabi-
lis quidem: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.254.

vicissitudo, -inis f.

Cuius vicissitudinis complacentia a nobis merito praestolari habebitis: 1469 Zimmermann, *Urkb.* VII p.369.

vicissitudo, -inis f.

Quod eo propensiori animo fecimus, quo de praedicto regno multa amplissimaque beneficia accepimus, quae pro debito gratitudinis et officii aliqua vicissitudine compensanda fuerunt: 1490
Wenzel, *Dóczyak* p.19.

vicissitudo, -inis f.

Haec est nimirum rerum humanarum vicissitudo,
haec arcana fatorum vis et summi Dei inscrutabi-
lis quidem: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.254.

vicissitudo, -inis f.

Dimitti facere facietis nobis certe rem gratissimam simili vicissitudine recompensandam: *1513 Szapolyai oklt.* p.334.

victoria, -ae f.

Deus exelsus oculos suae pietatis super Christianum imponens populum Christiano huic exercitui victoriam et prosperitatem donare dignatus est: 1443 Zimmermann, *Urkb.* V p.122.

victoria, -ae f.

Item a feria sexta post festum Philippi et Iacobi usque ad aliam sextam feriam post festum Victorie (orig.: Victoria) Sancti Michaelis exposui ad coquinam domini magnifici flórenum> 1 (p.d<enarios> 81: 1520 Nógrádi, *Kanizsai* II,142 (p.22)).

victoria, -ae f.

Igne paradisi ardebit secundum utrumque, quia in carne vestietur fulgore immortalitatis et in anima nunc possidet gloriam eternitatis, quia invictus Christi martir Vincencius tyranno devicto insignem victorie palmam celo gaudens intulit et peracto passionis sue triumpho angelorum ceteribus comitatur: *Serm. Quinqu.* 35 (p.85).

victoria, -ae f.

Ut quod ... horā istā uxorem ducenti aut itineranti sequitur bona fortuna vel bellanti victoria et huiusmodi: Szilády, *Temesvári* p.33.

victoriosus, -a, -um

Quam (*sc. maiestatem vestram*) Deus felicissimam
et victoriosissimam conservet: 1523 BROD. *Epist.*
p.74.

victrix, -cis

Licet vero Mtas vra victrices suas felicesque copias
necessario adversus hostem tam rebellem tamque
obstinatum noverit: *1514 Acta Tom. III p.258.*

victrix, -cis

Utinam hoc ... exemplo reliqui christiani potentatus allecti simultatibus odiisque intestinis sublati in commune tandem Christianae reip[ublicae] iam iam paene labantis tempestive consulant unitisque viribus ... in apertum fidei ... hostem victricia arma capessant: 1525 Katona, *Hist.crit.* XIX p.560.

victrix, -cis

Utinam hoc ... exemplo reliqui christiani potentatus allecti simultatibus odiisque intestinis sublati in commune tandem Christianae reip<ublicae> iam iam paene labantis tempestive consulant unitisque viribus ... in apertum fidei ... hostem victricia arma capessant: 1525 Katona, *Hist.crit.* XIX p.560.

victrix, -icis f.

Ut victrix iuxta viri cadaver amplexans illum ...
accubet: BONF., *Symp.* III,663.

victrix, -icis

Duce ac auctore Christo ... in belluinam illam facinorosamque nationem victrices aquilas et felicia signa convertite!: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.252.

victrix, -icis

Duce ac auctore Christo ... in belluinam illam facinorosamque nationem victrices aquilas et felicia signa convertite!: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.252.

victualia, -i um n.

Item eodem die misi ad pertinentias castri Kapw pro victualia (sic ed.) et pro expensis dedi d<enarios] 4: 1521 Nógrádi, *Kanizsai* IV,468 (p.133).

victualia, -ium *n.*

Quatenus agnitis presentibus omnia victualia tam equis videlicet, quam hominibus . . . deferri et dirigere debeatis: *1514 Szapolyai oklt.* p.353.

victus, -us *m.*

Milites ... amplius ibi moras trahere nec vellent,
nec possent sine victui necessariis: 1525 Theiner,
Vet.Mon. II p.656.

victus, -us *m.*

Ut ... secundum regulam eorum viverent sancte et religiose, pollicens eis omni subsidio ad victum et vestitum eorum et ad refectionem desolatorum se paratum libenter esse: Erdélyi, *Register* p.110.

viculus, -i m.

Damna claustro exinde proveniencia attendentes
... fratribus ordinis predicatorum ... ab viculo,
qui ducit ad plateam pontis usque murum civita-
tis, pro florenis centum ... vendidimus (*sc. fos-*
satum): 1511/1521 Entz, *Kolozsvár* p.150; *Df* 277
780.

vicus, -i m.

Sessionum recta medietas, videlicet vicus duplicis ordinis a parte orientali adiacens . . . altera eorundem sessionum medietas similiter vicus duplicis ordini a parte occidentali existens; *ibidem*: vicum simplicis ordinis: 1413 *Zsigm.oklt.* IV,887.

vicus, -i m.

Quod nos ... quendam fundum curie in civitate
Wyssegradiensi Hungaricali in vico <seu p>latea
venerabilis patris, domini Nicolai archiepiscopis
Strigoniensis ... adiacentem ... prefato magi-
stro Mychaeli ... dedimus: 1361 Mészáros, *Vise-
grád* p.129.

video, -ere, vidi, visus

Qua de re neque praesens destiti assidue apud eos,
ubi id faciendum videbatur, loqui et clamare: 1525
BROD. *Epist.* p.119.

video, -ere, vidi, visus

Video principes Christianos partim inter se digladiari, partim otio domestico torpere, et nihil penitus de re Christiana pensi habere: 1523 BROD. *Epist.* p.73.

video, -ere, vidi, visus

Non unius regis aut populi videtur esse, ut tantum tyrannum, tot populorum ac nationum dominum non dicamus superare, sed si totus incumbat, finibus suis arcere saltem et repellere possit: 1523
BROD. *Epist.* p.71.

video, -ere, vidi, visus

Ut cum videat se ab omnibus fere Christianis principibus destitutum, cogitaret de aliquibus induciis cum hoste faciendis: 1523 BROD. *Epist.* p.73.

video, -ere

Prout hoc idem in aliis litteris nostris patentibus
... plenius videbitis contineri: *1373 Veszpr.okl.* II
p.313.

video, -ere

Item dictus Paulus intulerat etiam certa damna, ... videatis igitur hoc quoque: 1515 Horváth–Neumann–Pálosfalvi–C. Tóth, *Levelesláda* p.103.

video, -ere

Que (*sc. matronae*) eam multo affectu de diversis regni partibus pariter venientes videre poterant:
Vita Marg. p.18.

video, -ere

Sed videant homines divinum iudicium, quia iniustitia est peccatum mortale et damnabile: Szilády, *Temesvári* p.36.

video, -ere

Sancte recordationis virginis Margarete ... vitam et preclara merita a nobis visa magis, quam audita ad memoriam revocamus: *Vita Marg.* p.17.

vigesimus, -a, -um

Ut ad vigesimum diem a die exhibitionis presentium vobis superinde fiendis computando personaliter coram maiestate nostra ... comparere debeat: 1520 Horváth, *Pótlások* p.179.

vigil

Ut ad Dei cultum Sanctique Michaelis archangel-
li vigiles sint et serviant laudabiliter ac missam in
sacello Sanctae Annae qualibet secunda feria de-
cantent (*sc. capellani*): 1524 Bunyitay, *Gyulafehér-
vár* p.27. = *Dl 89199.*

vigil

Ut ad Dei cultum Sanctique Michaelis archangel-
li vigiles sint et serviant laudabiliter ac missam in
sacello Sanctae Annae qualibet secunda feria de-
cantent (*sc. capellani*): 1524 Bunyitay, *Gyulafehér-
vár* p.27; *Dl* 89 199.

vigilanter

Rogamus igitur vobisque committimus, quatenus ad custodiam ipsius civitatis Kesmark diligenter et vigilanter provideatis: 1490 SZAPOLYAI OKLT. p.177.

vigilator, -oris *m.*

Ad custodiam ergo portarum civitatis deputetis ex vobis homines notabiliores et in maiori copia, quam aliis temporibus, in noctis vero tempore pro custodia efficaciore vigilatores habeatis ex hominibus potioribus: *1471 Szapolyai oklt.* p.125.

vigilator, -oris *m.*

Item eodem die undecim peditibus et vigilaribus II dedi fl<orenos> 16 (p.d<enarios> 80: 1520 Nógrádi, *Kanizsai* II,378 (p.35).

vigilator, -oris *m.*

Item eodem die Blasio vigilatori ... in sortem salarii sui fl<orenis> 1cr<uciferi> 5: 1520 Nógrádi, *Kanizsai* II,2 (p.15).

vigilia, -ae f.

Datum in castro nostro Scepw, in vigilia Nativitatis Marie, anno Domini 1473: *1473 Szapolyai oklt.* p.135

vigilia, -ae f.

Ex Segeswar, in vigilia festi Beati Iohannis Baptiste: *1515 Szapolyai oklt.* p.364.

[Szebelédi] 2015.2.16.

vigilia, -ae f.

Res sic habeat, verissime explorari facere, excubias siquidem sive vigiliis vestras per omnes partes opportunas et necessarias tenere et conservare:
1515 Szapolyai oklt. p.366.

vigilia, -ae f.

Quatenus ... capitanei vestri fidelissimiam vigiliam illius civitatis ... facere debeatis: *1505 Szapolyai oklt.* p.275.

vigilia, -ae f.

Tempus annuncciationis fuit nox, id est quoniam pastores, quibus facta est intimacio, custodiebant vigiliis noctis: *Serm. Quinqu.* 13 (p.48).

vigilo, -are

Quas (*sc. imagines B. Margareta*) summo venerabatur affectu ita, ut non solum vigilans, verum etiam et dormiens cum vivifice crucis signo circa se semper devotissime conservaret: *Vita Marg.* p.19.

vigor, -oris *m.*

Idem dominus ... aut sui heredes ... habeant vigorem nostros homines arestandi: 1385 Süttő, *Anjou* II p.264; *CD Hung. X/8* p.177; *cf ibid.* p.269.

vigor, -oris *m.*

Et huiusmodi novem florenos ab ipsis nostris civibus pro solutis habere et in rationem recipere volumus (*sc. Emericus de Zapolya*) harum nostrarum vigore et testimonio litterarum mediante: *1465 Szapolyai oklt. p.110.*

vigor, -oris *m.*

Idem reverendus dominus Michael ... per reverendissimum dominum Georgium ... iudicem inter partes infrascriptas a sede apostolica deputatum iudex subdelegatus, mihi notario publico infrascripto vigore litterarum subdelegatarum ... patenter confectarum, quas mihi notario ... ibidem exhibuit et presentavit: Erdélyi, *Register* p.5.

[Hegyí] 2015.2.16.

vigorositas, -atis f.

Quod predicti ... litteras privilegiales ... nullius valoris et vigorositatis esse committentes ... possessionem ... in quatuor partes rectas ... dividere ... voluissent: 1374 Keglevich, *Garamsztb.* p.186.

vigorosus, -a, -um

Cum nos mediantibus aliis litteris nostris vigorosis et efficacibus quoddam castrum ... fidei aule nostre militi, magistro Blasio ... dederimus:
1386 Keglevich, Garamsztb. p.221.

vilicus, -i m. (villicus)

Item castellanis, officialibus, villicis, tributariis,
... salutem cum honore: 1491 SZAPOLYAI OKLT.
p.196.

[Szebelédi] 2015.2.16.

vilipendere

Petrus de Komaro ... regi, domino nostro gratiosissimo, huic regno nobisque diffidatorie treugas renuntiavit, regiam maiestatem vilipendendo:
|it1463 Szapolyai oklt. p.81.

vilipendium, -i n.

Eosdem pauperes priorem et fratres Sancte Marie ordinis Sancti Augustini ... de facto in maximum detrimentum et vilipendium ... totius religionis Sancti Augustini prefato monasterio Sancte Marie de Kermend spoliant: Erdélyi, *Register* p.10.

vilipendo, -ere

Mox torvo vultu et clamore furioso tibisando, iniuriando atque vilipendendo idem dominus prepositus dixit mihi *etc.*: 1425 *Pozsonyi vizsály* p.263.

vilipensio, -onis f.

Ratione cuius vilipensionis prepositus a piscatura recedens partem suam iobagionibus arendare voluit: *1425 Pozsonyi vizsály* p.262.

villa, -ae f.

Ut amodo imposterum dictae possessiones Kisdemeter et Radla pro una possessione et villa reputentur et habeantur: 1453 Zimmermann, *Urkb.* V p.420.

villa, -ae f.

Ut plerumque in dicto oppido et villis cum rusticis in tabernis symposia et ebrietates necnon rixas, iurgia et contentiones usque ad verbera et sanguinis effusionem aliaque malorum genera cum maximo, non solum religiosorum, verum etiam totius cleri et multorum Christifidelium scandalo exercerent: Erdélyi, *Register* p.28.

villa, -ae f.

Cogemur gentes ipsas, ne fame morirentur, ad villas et oppida vestra exmittere: *1514 Szapolyai oklt.*
p.353.

villa, -ae f.

Cum tota illa villa ad terribilem clamorem foret excitata: Szilády, *Temesvári* p.6.

villicus, -i m.

Licet nos putantes fore comodius pro civitatibus nostris de Bors et Cheturtukhel et utilius unum villicum sive iudicem pro ambabus ipsis civitatibus ordinassemus per eosdem eligendum: 1339qper1378 Keglevich, *Garamsztb.* p.193.

villosus, -a, -um

Leo namque villosus, fremens in postremos pedes exurgens, cauda hirtosa tergum suum ceu incitamento quodam ad praelium flagellans, coronam auream in capite gestans ore hianti minacique lingua sua exserta primis pedibus draconem arripuit: 1504 Katona, *Hist.crit.* XVIII p.357.

vimen, -inis f.

Sub quodam dumo unius viminis seu salicis (meta situata est): *1414 Zsigm. oklt. IV,1614.*

vimen, -inis *m.*

(Meta) inter arbores viminum ascendit ad montem: *1413 Zsigm. oklt.* IV,1310.

[Kóta] 2015.2.16.

vimen, -inis *n.*

In qua valle est arbor viminis, que vulgariter 'rakatyafa' dicitur: 1367 Keglevich, *Garamsztb.* p.149.

vimineus, -a, -um

Item eodem die emi ad unum currum vimineum contextum ad onera portanda, vulgo 'secker kastsch' d<enariis> 33: 1521 Nógrádi, *Kanizsai* III,141 (p.67).

vinarius, -a, -um

Quod ipsi fratres . . . sepius frequentassent tabernas publicas vinarias: Erdélyi, *Register* p.134.

[Hegy] 2015.2.16.

vincio, -ire, vinxi, vinctus

Illud ... unum neque ego possum tacere. Me ...
ob ... intercessionem immo contentiones quoque
... baronis pro mea promotione nomine vestrae
sanctitatis factas factum esse longe addictiorem
et obstrictum vinctumque esse perpetuis vinculis
in perpetuam ... servitute[m]: 1524 BROD. *Epist.*
p.103–104.

vincio, -ire

Quod ... Andreas de Bathor ... nonnullos ex iobagionibus ... captivans ac captos et vinctos ad castrum eiusdem ... addu<ci> fecisset: 1515 Horváth–Neumann–Pálosfalvi–C. Tóth, *Levelesláda* p.101.

vinco, -ere

Multa obstiterunt et quidem talia, quae nullo pacto vinci ac perfringi potuere: 1524 Theiner, *Mon.Slav.* I p.585.

vinculo, -are

ut is ipse, uxor ... aut ceteri consanguinei ... litis moverent ... questionem, mox in culpis consimilibus, pro quibus supra vinculatus extitit, convincerentur eo facto: 1384 Keglevich, *Garamsztb.* p.214.

vinculo, -are

144? Dreska Dl 66278.

[Szovák] 2015.2.16.

vinculo, -are

Idem prepositus magis et magis furore accensus dixit mihi: „Tu non es magister, sed es unus beanus et unus ribaldus”, et subiunxit: „Taceas, ribalde, alias te vinculabo et vinculatum dirigam ad Posonium”: *1425 Pozsonyi vizsály* p.263.

vinculo, -are

144? Dreska = Dl 66278.

[Szovák] 2015.2.16.

vinculum, -i n.

Quod idem ... ipsum pro culpis suis captivandocaptumque in vinculis suis aliquamdiu detinuisset: 1384 Keglevich, *Garamsztb.* p.214.

vinculum, -i n.

Illud ... unum neque ego possum tacere. Me ...
ob ... intercessionem immo contentiones quoque
... baronis pro mea promotione nomine vestrae
sanctitatis factas factum esse longe addictiorem
et obstrictum vinctumque esse perpetuis vinculis
in perpetuam ... servitute[m]: 1524 BROD. *Epist.*
p.103–104.

vinculum, -i n.

Bonorum virorum, qui pro patria, pro religione
morti se devoverunt animas de vinculis corporis
ferro absolutas purum illud ethereum nullarum
luce refulgens in celestibus suscipit habitaculum
hospicio quodam superne quietis: *Serm. Quinqu.*
15 (p.50).

vindemia, -ae f.

Convivium vindemie, id est iocunditatis omnimodis (*recte forsan: omnimodae*), pigwium medulorum, id est internorum gaudiorum: *Serm. Quinqu. 2* (p.27).

vindemia, -ae f.

Quod quodam vice tempore vindemiarum quidam frater ... in tecto cuiusdam domus quandam puellam renitentem volens opprimere et deflorare: Erdélyi, *Register* p.155.

vindemiae, -arum f.

Item quilibet colonorum possessionis Thapson tempore vindemiorum (*sic*) de vineis eorundem tantum solvunt, sicuti in Therebezd: 1524 SMM 1981 p.35.

vindemium, -ii *n.*

Vindemium enim instat: 1486 SZAPOLYAI OKLT.
p.170.

[Szebelédi] 2015.2.16.

vindex, -icis m.

Quis situs hic? Fecit qui tot donaria templis, /
Franciscus Vardae gloria rara suae. / Qui Latio
primos egit feliciter annos, / regibus hinc divis
munia grata dedit. / Libertatis erat vindex, hic
rustica bella / compressit; cives urbibus adser-
uit. / Ornarat prae se claris virtutibus orbem, /
ut coelum exornet, spiritus astra adiit: 1442 Entz,
Gyulafehérvár p.172.

[Szovák] 2015.2.16.

vindex, -icis m.

Tantum sub quali plectatur vindice, refert: IAN.
PANN. *Paneg.* 3,2,199.

vindex, -icis m.

Quis situs hic? Fecit qui tot donaria templis, /
Franciscus Vardae gloria rara suae. / Qui Latio
primos egit feliciter annos, / regibus hinc divis
munia grata dedit. / Libertatis erat vindex, hic
rustica bella / compressit; cives urbibus adser-
uit. / Ornarat prae se claris virtutibus orbem, /
ut coelum exornet, spiritus astra adiit: 1442 Entz,
Gyulafehérvár p.172.

[Szovák] 2015.2.16.

vindico, -are

Erat tamen pietatis vestrae et maiorum vestrorum gloria ac laude dignum homines Christianos eisdem vobiscum sacris initiatos ab hac tam detestabili aerumnosaque servitute vindicare: 1521 Kato, *Hist.crit.* XIX p.253.

vindico, -are

Erat tamen pietatis vestrae et maiorum vestrorum gloria ac laude dignum homines Christianos eisdem vobiscum sacris initiatos ab hac tam detestabili aerumnosaque servitute vindicare: 1521 Kato, *Hist.crit.* XIX p.253.

vindicta, -ae f.

Vindicta est virtus qua pulsamus vitia vel iniurias nobis illatas, set si aliquis altius consideret inveniet hec duo, scilicet severitatem et vindictam virtutes non esse: PAUL. HUNG. *Penit.* p.212.

vinea, -ae f.

Nos in quadam causa in facto cuiusdam vinee religiosorum fratrum heremitarum ordinis Sancti Pauli primi heremite de Chatka ... inter ipsos fratres heremitas ac honestam dominam ... relictam ... coram religioso fratre Michaele custode dicte ecclesie Sancti Martini alias mota et ventilata ... novum iudicium concessimus: 1497 Horváth, *Pótlások* p.176.

[Szovák] 2015.2.16.

vinealis, -e

Super exemptionibus certorum promontoriorum vinealium comitatus Honthensis a solutione decimarum ad tempus certum (*titulus*): 1524
Reg.Strig. p.158.

vinolentus, -a, -um

Quod iidem fratres ... de sero tamen bene vinolenti patrem omnipotentem cantassent: Erdélyi, *Register* p.93.

vinum dulce

Item die sabati ... iniciatum est unum vas vini dulcis (ed. corr. ex: dulce): 1521 Nógrádi, *Kanisai* III,488 (p.84).

vinum, -i n.

Item dominus magnificus fecit portare vinum
dulce de civitate d<enarii> 6 (p.Vien<enses> 2:
1520 Nógrádi, *Kanizsai* I,14 (p.13).

vinum, -i n.

Quod dictus dominus Petrus eisdem fratribus de pane et vino et de aliis provisionem fieri fecisset: Erdélyi, *Register* p.111.

[Hegy] 2015.2.16.

violare

Quia pro toto mundo honorem nostrum violare
non volumus: *1494 Szapolyai oklt.* p.216.

violentia, -ae f.

Violentia est iniuria coacta, ut si quis iniuste alium cohegit vel aliquid ei auferat: PAUL.HUNG. *Penit.* p.206.

violentia, -ae f.

Magister Stephanus ... post violentiam illatam
habuisset quomodocumque claves domus et curie
a magistro Gregorio: *1510 Reg.Strig.* p.89.

violentia, -ae f.

Ut sine impedimento et violentia prefatum Sokolowczyk illis permittatis: *1516 Szapolyai oklt.*
p.377.

violo, -are

Si quis ex ipsis ... dictam concordiam quovis colore invento violare conaretur: 1367 Keglevich, *Garamsztb.* p.148.

violo, -are

Si vero obiiceretur oratori regio non per caesaream Turcorum ... pacem ipsam violatam: 1496
Katona, *Hist.crit.* XVIII p.44.

violo, -are

Si vero obiiceretur oratori regio non per caesaream Turcorum ... pacem ipsam violatam: 1496
Katona, *Hist.crit.* XVIII p.44.

vipera, -ae f.

Ubi figura viperae seu serpentis girantis et pomum aureum cum cruce aurea supra extensa flammam in ore deferentis in campo flavei coloris depingi consuevit: 1416 Katona, *Hist.crit.* XII p.246.

viperus, -a, -um

Iidem ... fuerint excommunicatione aggravati ... viperrime utique generacionis filii: 1422
Mon.episc.Zagr. VI p.68.

vir, -i m.

Idem capitaneus peditum vestrorum se hic bonum et satis integrum virum se gessit: 1521 Neumann, *Korlátköviek* p.187.

vir, -i m.

Quod ... Urbanus ... Annam puellam, filiam ... Georgii ... nondum adhuc septennem Francisco puero ... in octavo anno aetatis suae agenti ... in futuram sponsam et uxorem recepisset, et versa vice idem Georgius ... dictum Franciscum puerum in futurum sponsum et virum praenotatae Annae puellae ... recepisset: 1486 Wenzel, *Dóczyak* p.14.

vir, -i m.

Praestantissimum denuo virum, ... Georgium Collimitium, omnium horarum hominem, nostrum communem amicum, singulos denique symboli ac symposiorum vestrorum cundapn'ious nomine meo salvos iubeto: 1514 TAUR. *Epist.* 1 (p.129).

vir, -i m.

Testis interrogatus respondit se audivisse publicam famam de premissis, prout et secundum quod deposuit, a bonis et probis viris: Erdélyi, *Register* p.63.

virens, -tis

Quum corde revolveret virum tanta morum venustate virtuosum et in actibus strenuum in flore iuventutis inopinatae mortis voragine repente sublatum ex medio mundanorum: 1412 Katona, *Hist.crit.* XII p.146.

virens, -tis

Quum corde revolveret virum tanta morum venustate virtuosum et in actibus strenuum in flore iuventutis inopinatae mortis voragine repente sublatum ex medio mundanorum: 1412 Katona, *Hist.crit.* XII p.146.

vires, -ium *f.*

Magno enim affectu et quasi ultra vires ieiunia et ceteras regulares observantias suique utiles ipsis (*sic ed. et ms., recte forsitan: temporis*) occupationes conabatur observare (*sc. S.Margareta*): *Vita Marg.* p.19.

virga, -ae f.

(Curiam) cum duabus virgis terrae arabilis, item tres virgas sub iobagione (impignorat): *1414 Zsigm. oklt. IV,1798.*

virga, -ae f.

Mulier vero ligata ... ibi aliquandiu retenta et virgis cesa, tandem de oppido expulsa et eiecta fuit: Erdélyi, *Register* p.162.

virginitas, -atis f.

Matris virginitas sumitur ex eo: peperisse primogenitum: *Serm. Qinqu.* 13 (p.47).

virginitas, -atis f.

Primo quidem, virginitatis honore, quia gloria Libani, id est meritum et premium virginitatis, data est ei (*sc. S.Luciaae*): *Serm. Quinqu.* 5 (p.33).

virginitas, -atis f.

Virginitas est virtus qua homo sic refrenat motus concupiscentia carnalis, quod non incurrit lubricum carnis: PAUL. HUNG. *Penit.* p.214.

virgo, -inis f.

Et hec verba ipsa domina Anna in presencia bonarum dominarum et matronarum ac virginum ibidem existencium protulisset eciam in ultima sua voluntate: *1519 Arch.Majténi* p.503.

virgula, -ae f.

A qua corona veluti radii solares seu virgulae, solis iubar splendide multiplicatum ex utraque parte ipsius galeae sursum deorsumque et supra galeam similes ad modum radiorum solarium cum ventilabris banderiae et pictura antiquorum armorum desuper radiis coruscare egredi et diffundi videntur: 1416 Katona, *Hist.crit.* XII p.246.

virgultus, -us *m.* (?)

Deinde ad occidentem in eodem virgultu (sic ed.)
longe it (sc. meta) per binas metas contiguas: 1343
/1344 *Urkb.Burgenland*. V p.38.

virgultus, -us *m.*

Deinde ad occidentem in eodem virgultu (sic ed.)
longe it (sc. meta) per binas metas contiguas: 1343
Urkb.Burgenland V p.38.

virile, -is *n.*

Nos ... hactenus pro virili nostra omnem possibilem favorem et fraternam caritatem erga maiestatem v[estram] et totum illud regnum ab initio in cunctis rebus semper ostendere conati sumus:
1503 Katona, Hist.crit. XVIII p.340.

virilis, -e

Si Dei nutu filius meus ... ex hac luce decederet ante etatem virilem vel eundem in semine deficere contingeret: 1526/1543 Neumann, *Korlátköviek* p.188.

virilis, -e

Id, quod etiam imposterum pro virili mea eadem fide et diligencia sum factururus: 1525 Theiner, *Vet.Mon.* II p.656.

virilis, -e

Ego etiam pro virili mea non defui: 1523 BROD.
Epist. p.72.

virtualis, -e

Quanvis ... non requiritur actualis attentio per totum, nec sufficit habitualis solum, sed requiritur virtualis attentio: GREG. GYÖNGY. *Epit.* XX-VIII (p.53^v).

virtuosus, -a, -um

Dominus, cum vocavit Petrum et Andream, dedit voci sue vocem virtutis, id est efficaciam virtuosam: *Serm. Quinqu. 1* (p.23).

virtuosus, -a, -um

Considerantes itaque inter virtuosos virtute eximia et constancium numero potissima constancia ... Steph<anum> waywodam ... refulgere ... cogimur non immerito magnificis ipsis gestis recensitis ... ad perpetuam gestorum memoriam ... ipsius servicia enarrare: *1350 TGy 1835/II p.93.*

virtus, -tis f.

Cum sanctorum suffragiis regnum quodlibet et regium diadema disponatur dispositumque conservetur divinitus, a quo pendet virtus belli: *1284 CD Hung. V/3 p.231*. Egidium Moravum meum, hominem mehercule non tam frugi quam fidei, virtutum ac integritatis oppletissimum mei gratia commendatum habere non dedigneris: *1514 TAUR. Epist. 1 (p.129)*. Cum tibi copias ostendet

Aegidius meus, praesentium tabellarius, homo bonarum literarum et virtutum omnium alumnus studiosissimus, quem tibi ita commendo, ut maiore diligentia quidem commendare non possim: 1516 TAUR. *Epist.* 2 (p.174).

virtus, -tis f.

Sunt, qui summam maliciam summum decus existiment atque virtutem: VALENT. ECK p.50.

virtus, -tis f.

Que (*sc. B.Margareta*) ... paucis contenta verbis ... nunquam se in risum excussum (*in versione alia [Borselli]: excessivum*) resolvens virtute pre-dita pudicitie se laudari nullo modo patiebatur: *Vita Marg.* p.18.

virtus, -tis f.

Novi et ego virum, qui talem chartam habebat in bello apud se, cui cum persuadere non potuissem, ut reiiceret, dicebat enim peroptime sibi cavere a sagittis et cavisse per illius charte virtutem: Szilády, *Temesvári* p.32.

virtus, -utis f. — *képesség, előnyös tulajdonság*
Aqua habet virtutem munditivam: *Serm. Qinqu.*
18 (p.57).

virtus, -utis f.

Proindeque et commendavimus iam saepe ipsi ... nepoti nostro virtutem et merita tua et commendare in dies magis non desistemus: 1525
BROD. *Epist.* p.107.

virtus, -utis f.

Cetera committimus virtuti et industriae tuae:
1525 BROD. *Epist.* p.117.

[Monostori] 2015.2.16.

vis defect. f.

A ... capitaneo meo habui nunc nova ... Babilbegum Belgradi prefectum fines Sirimienses, quos Colocensis tuetur, maxima manu et totis Turcarum tyranni viribus invasisse: 1525 Theiner, *Vet.Mon.* II p.655.

vis defect.

Dei auxilio ego indignus magnis et multis laboribus me ipsum ultra vires perurgendo recollegi et propria manu conscripsi hoc opus Aurei Rosarii theologicæ sapientie: Szilády, *Temesvári* p.54.

vis defect.

Etsi horrebam tam arduum laborem suscipere, tum quia retrahebat me virium exiguitas, tum et sciencie ac ingenii insufficientia: Szilády, *Temesvári* p.60.

vis *f. defect.*

Veretur (*sc. papa*), ne totas suas vires contra Hungariam Turca convertat: 1524 BROD. *Epist.* p.98.

vis *f. defect.*

Affirmatur ex omnibus partibus Turcam pro hoc
anno nos magna vi non agressurum: 1525 BROD.
Epist. p.111.

viscera, -um *n.*

Pridem, iam pridem in intima Germaniae ac Italiae viscera tam atrox procella irrupisset, ni ab ipsis Hungaris ... obice velut opposito interclusa et ... cohibita Pannonicos intra limites adhuc aestuaret: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.251.

viscera, -um *n.*

In Thatha unum porcum crassatum emi, milium
ad viscera porci emi flforenus] 1: 1521 Nógrádi,
Kanizsai IV,608 (p.138).

viscera, -um *n.*

Item die dominico ... portaverunt de Solthon
millium pro implendis viscera p<orcorum>: 1520
Nógrádi, *Kanizsai* II,20 16).

viscera, -um *n.*

Pridem, iam pridem in intima Germaniae ac Italiae viscera tam atrox procella irrupisset, ni ab ipsis Hungaris ... obice velut opposito interclusa et ... cohibita Pannonicos intra limites adhuc aestuaret: 1521 Katona, *Hist.crit.* XIX p.251.

viscera, -um *n.*

Qui de externa natione inducti extiterunt, non solum huic regno periculo fuere, verum etiam ut hostes interdum sevissimi intra viscera regni crudeliter grassati probro maximo gentem hanc afferunt: *1505 Tudománytár 1839/VI p.67.*

viscera, -um *n.*

Si in suis esset visceribus, scrutans ea ferrum sentiret, dolorem non ferret, succumberet et negaret:
Serm. Quinqu. 15 (p.50).

viscera, -um *n.*

Nempe in tuto, in visceribus Iesu, in vulneribus
patentibus: *Serm. Quinqu.* 15 (p.50).

visibiliter *adv.*

Cumque homo iste sepius petivisset ab eo de revelando die obitus sui, Christus de sacramento visibiliter apparens respondebat: Szilády, *Temesvári* p.6.

visito, -are

Quatinus si ambo non, saltem unus ex vobis ad nos visitare procuretis: *a.1400 Veszpr.okl. II p.364.*

visito, -are

Si frequenter ipsum monasterium at eccleseiam
visitaverit: Erdélyi, *Register* p.47.

[Hegy] 2015.2.16.

visito, -are

Et dicit testis id ex eo scire, quatenus vidisset, quoniam aliquando cum veniebat ad oppidum Kermend, visitabat ecclesiam: Erdélyi, *Register* p.105.

visus, -us *m.*

Habebat enim curiositatem experiendi et per sensum ad fidem veniendi et volebat certitudinem capere per visum et tactum: *Serm. Quinqu. 7* (p.37).

vita, -ae f.

Cura, ut rectoreos inter fasces vitę salutisque tuę
rationem habeas: 1516 TAUR. *Epist.* 2 (p.174).

vita, -ae f.

Non secus enim illos inter vitam meam vivo quam asinus inter apes consuevit: 1514 TAUR. *Epist.* 1 (p.128).

vita, -ae f.

Intellexi ... archiepiscopum Strigoniensem his diebus vita functum esse: 1524 BROD. *Epist.* p.94.

vita, -ae f.

Tempore, quo vita sibi comes est: 1372 Keglevich,
Garamsztb. p.178.

vita, -ae f.

Eximio atque praestanti viro, domino Ioachimo Vadiano, Musis atque Apollini sacro poetae, liberalium artium et ... philosophię professori doctissimo, amico praecharo, Viennae in collegio Caesareo vitam viventi: 1514 TAUR. *Epist.* 1 (p.130).

vita, -ae f.

Hic *segnem vitam ducere vult*, iste *bona dikapida*,
ille seditiones excitare: VALENT. ECK p.50.

vitiare (viciare)

Prefatas litteras ... non viciatas, non abrasas:
1513 Szapolyai oklt. p.336.

vtiligo, -ginis f.

Quin etiam singula membra propriae infestant
egritudines: caput caphelea, ... abest, ut ... vi-
tiligo: BONF. *Symp.* III,446.

vitio, -are

Non vitiatas neque cancellatas ... sed omni prorsus vitio carentes noveritis nos recepisse: Erdélyi, *Register* p.9.

vitiosus, -a, -um

Viciosum et punitione dignum arbitror eius (sc. *virginis Mariae*) laudes tacere: Szilády, *Temesvári* p.9.

vitis, -is *f.*

Quod olim felicitatis memorie divi reges Hungarie
seu alii Christifideles ... ecclesiam sive monaste-
rium quoddam unacum domibus et cellis vite mo-
nastice necessariis ... opere regio et sumptuoso
a fundamentis erigi, extrui et fabricari fecerant:
Erdélyi, *Register* p.27.

vitium, -i n.

Ipsas litteras ... in nulla sui parte aliquo vitii scrupulo infectas ... conperientes ... de verbo ad verbum sine aliqua mutatione transscribi faciendo eidem ... plebano ... duximus confirmandas: 1343 Mészáros, *Visegrád* p.110.

vitium, -i n.

Quod vitium ipsi coram vobis nullis suis demeritis exigentibus est intitulatum: *1521* Neumann, *Korlátköviek* p.187.

vitium, -ii n.

Manna vero fuerit Thomas, in quo pro tempore illo reprobatur viciū obstinacionis: *Serm. Quinqu.* 7 (p.37).

vitreus, -a, -um

Item die sabati ... ex commissione magnifici domini dedi illi, qui vitreas fenestras facit, fl<orenum> 1: 1520 Nógrádi, *Kanizsai* II,204 (p.25).

vitricus, -i m. (*plur.dat.:* vittricus)

Item vittricus ecclesie de Kallo dedi claviculos magnos cccccccj et parvos claviculos quatuor milia et sindrinos tria milia et ccccc: 1483–1486 *Dl 56161 fol.2^v*.

vitricus, -i m. (victricus)

Quod ... Nicolaus Gereb ... non compulsus, nec coactus seu aliquo seductus errore, sed animo praematurato ... curiam ... ad vendendum convertendumque et ad proprios usus dictae ecclesiae per dominum plebanum, victricum et seniores iuratos ... mutandum ... dedit: 1461/? Zimmermann, *Urkb.* VI p.98.

vitricus, -i m.

Ut singulis annis usque decennium in capitulo ...
teneantur dicti fratres sui deponere florenos vi-
ginti, ... ex quibus viginti florenis vitrici seu oe-
conomi ecclesiae Albensis pauperes vestiant: 1524
Bunyitay, *Gyulafehérvár* p.30. = *Dl 89 199*.

vitricus, -i m.

Quod deponeret in hac causa, essetque vitricus dicte ecclesie: Erdélyi, *Register* p.156.

[Hegy] 2015.2.16.

vitricus, -i m.

Ut singulis annis usque decennium in capitulo ...
teneantur dicti fratres sui deponere florenos vi-
ginti, ... ex quibus viginti florenis vitrici seu oe-
conomi ecclesiae Albensis pauperes vestiant: 1524
Bunyitay, *Gyulafehérvár* p.30; *Dl 89 199*.

vitrum, -i n.

Item feria sexta ... portariis vitrum 2 (p.emi:
1521 Nógrádi, *Kanizsai* III,709 (p.97).

vitrum, -i n.

Qui habet similiter vim illuminativam, quia inprimit characterem, que disponit animam ad suscepcionem luminis gracie, ut transparencia vitrum ad suscepcionem luminis corporalis: *Serm. Quinqu.* 27 (p.71).

vitta, -ae f.

Licet ... racione ... rerum ... mobilium cum eadem quondam domina Anna tempore desponsationis et traductionis eiusdem datarum et assignatarum, puta ... quattuor torquutum aureorum, ... duarum vittarum muliebrium gemmis ornatarum ... quedam causa in curia nostra regia ... mota fuisset: *1526 Arch.Majténi p.560; Dl 73240.*

vitulinus, -a, -um

Item ad eandem ebdomadam emi carnes vitulinas: 1520 Nógrádi, *Kanizsai* II,23 (p.16).

vitulinus, -a, -um

Item eodem die emi unum quartale carnes vitulinas d<enariis> 6: 1520 Nógrádi, *Kanizsai* III,4 (p.60).

vitulinus, -a, -um

Item die dominico ... carnes vitulinas emi d<enarii>
12: 1521 Nógrádi, *Kanizsai* IV,528 (p.135).

vitulus, -i m. (*pro plur.acc. mendose: vicibus*)

Ut in ea (*sc. domo*) Deo famulantes quiete vivant et vicibus (*sic ed., orig. [Dl 5996]: vitulus, recte: vitulum v. vitulos*) labiorum seu orationum suffragia devotarum offerre valeant Salvatori: 1373 *Veszpr.okl.* II p.313.

vitulus, -i m.

Item die dominico ante Valentini emi vitulum
d<enarii> 21: 1520 Nógrádi, *Kanizsai* II,39 (p.17).

vitulus, -i m.

Item eodem die emi medium vitulum ad coquinam magnifici domini d<enarii> 13 (p.Vien<nenses> 2: 1520 Nógrádi, *Kanizsai* II,12 (p.15).

vituperiosus, -a, -um

Mulier ... tandem vituperiose de civitate sive oppido Kermend expulsa fuisset: Erdélyi, itRegister p.118.

vitupero, -are

Dicit preterae testis se ... audivisse auribus propriis bis eodem fratres ... vituperantes se invicem: Erdélyi, *Register* p.52.

vivificus, -a, -um

Quas (*sc. imagines B. Margareta*) summo venerabatur affectu ita, ut non solum vigilans, verum et dormiens cum vivifice crucis signo circa se semper devotissime conservaret: *Vita Marg.* p.19.

vivo, -ere, vixi, victurus

Ad ... litteras vestrae serenitatis ... non habeo, quid aliud respondeam, nisi me esse et fore perpetuo, dum vivam, addictissimum servulum vestrae serenitatis: 1524 BROD. *Epist.* p.88–89.

vivo, -ere

Ut universas possessiones suas, servos et ancillas ac alia bona sua, cuicumque vellet de generatione sua vel monasterio suo vivens donare et in extremis legare, sibi de speciali gratia liberam concederemus facultatem: *1278/1282 Erd.Múz.* 1992 p.82.

vivo, -ere

Si idem comes, donec vivit, vel heres ipsius sive aliquis cognatorum post obitum eiusdem elemosynam dederit dicto loco, quam se obligavit, continue, etiamsi aliunde secundum modum et formam ordinis stare in eodem poterimus: *1248 /XVIII CD Hung. IV/2 p.23.*

vivo, -ere

Eximio atque praestanti viro, domino Ioachimo Vadiano, Musis atque Apollini sacro poetae, liberalium artium et ... philosophię professori doctissimo, amico praecharo, Viennae in collegio Caesareo vitam viventi: 1514 TAUR. *Epist.* 1 (p.130).

vivo, -ere

Non secus enim illos inter vitam meam vivo quam
asinus inter apes consuevit: 1514 TAUR. *Epist.* 1
(p.128).

[Szovák] 2015.2.16.

vivo, -ere

Attamen cum hominibus eiusdem albi existentibus sine pecuniis vivere, quam <amoucot'eros perpeti semihomines, longe pretiosius esse mihi persuasum habui: 1514 TAUR. *Epist.* 1 (p.128).

vivus, -a, -um

Nunc de praesenti valde magnam carentiam in vivis piscibus habemus: 1467 Zimmermann, *Urkb.* VI p.276.

vivus, -a, -um

Magnes colore est ferrugineus, unde et vulgus ipsum ferrum vivum appellat: Szilády, *Temesvári* p.73.

vix *adv.*

Ab hac sententia, credo, deduci vix poterunt: 1523
BROD. *Epist.* p.84.

vix *adv.*

Que (*sc. B.Margareta*) cum esset annorum vix
quinque: *Vita Marg.* p.18.

vix *adv.*

Diffusa enim erat gratia quedam eius faciei et gratiosa maturitas de dispectu(*ed.*: !) ita, ut vix unquam asperis vel blandis mutari, deici vel extolli notabiliter videretur: *Vita Marg.* p.18.

vix *adv.*

Quod vix tarda hora noctis ad monasterium eorum (*sc. fratrorum*) potuissent intrare: Erdélyi Register p.113.

vixdum

Mirror, Etnearche, quum homo sis annos vixdum quadraginta natus, caput tamen et barbam tanta canicie et frontem rugarum asperitate obseptam habeas, ut te octogenarium facile existimemus omnes: VALENT.ECK p.48.

vocabulum, -i n.

Universa et singula bona, cuiuscumque nominis vocabula sortiantur, mobilia et immobilia conthorati (*sic ed., recte: conthorali*) meae lego: 1463 Zimmermann, *Urkb.* VI p.149.

vocabulum, -i n.

Scribunt decimas, quae praelatis ecclesiarum debebantur, eos suspendisse (hoc enim vocabulo scribitur), atque ad fines a Turca tutandos expensuros: 1525 BROAD. *Epist.* p.115.

vocabulum, -i n.

Que (*sc. B.Margareta*) ... paucis contenta verbis
... vocabula etiam iactantiam vel vanitatem sonantia omnino respuebat: *Vita Marg.* p.18.

vocabulum, -i n.

Ac proventuum integritatibus quovis nominis vocabulo vocitatis ad eandem possessionem: *1515 Szapolyai oklt.* p.372.

vocatio, -onis f.

De quorum vocacione agens istud ewangelium duo nobis manifestat digna laude, scilicet gratiam Christi in vocacione discipulorum: *Serm. Quinqu.* 1 (p.23).

vocatio, -onis f.

Cum rursus alia morae causa incidit, vocatio videlicet ... cardinalis ... ad hanc maiestatem domini mei serenissimi: 1524 BROD. *Epist.* p.103.

vocatio, -onis f.

Idem autem Stephanus ... <ad> vocationem ipsorum venire renuisset: 1369 Keglevich, *Garamsztb.* p.168.

vociferatio, -onis f.

Magister Georgius ... tandem nunc per blandia, nunc per asperta (*sic, recte: aspera*) verba de curia eductus in plateam prosiliens ad armatos suos ministros insolentiarum vociferationibus et minis contra ipsum prepositum hostiliter exclamabat: *1425 Pozsonyi vizsály* p.262.

vocifero, -are

Dum ... vociferaret (*sc. rex*) et nemo auxilium prestare posset, eo quod omnes porte seris firmate invente sunt: GEORG. HUNG. *Tract.* p.376.

vocito, -are

Illud nomen perpetui comitatus, quo ipsa civitas tempore praefati condam ... genitoris nostri ... vocitata est, auferimus: 1465 Zimmermann, *Urkb.* VI p.215.

voco, -are

Extunc ipsa domina ... corpore licet egra, mente tamen per omnia sana oculos aperiens et cum dominum et maritum suum dictum Martinum ... intuita fuisset, ... eundem ad se vocasset: *1519 Arch.Majténi p.503.*

voco, -are

Ex Lombardia habemus nova ... Gallos ex Italia iam discedere et in discessu huiusmodi per nostros unam partem eorum male mulcatam, ... interfectum quendam capitaneum, unum ex principalioribus, vulneratum etiam supremum capitaneum, quem almiralium vocant: 1524 BROD. *Epist.* p.98.

voco, -are

Et ita in libro etiam annatarum (quem vocant)
contineri: 1523 BROD. *Epist.* p.84.

voco, -are

Venerunt nova de Constantinopoli ... Milites praetorianos, quos ianyceros vocant, seditione facta, quod augeri sibi stipem annuam postulabant, plures domos et inter ceteras Imbraym bas-sae et nonnullorum aliorum diripuisse atque in praedam vertisse: 1525 BROD. *Epist.* p.119.

voco, -are

Que (*sc. B.Margareta*) cum esset annorum vix quinque, conperiens aliquas ex sororibus indutas ciliciis incedere rogavit magistram suam, religiosam matronam nobilem, quam matrem semper vocabat: *Vita Marg.* p.18.

voivoda, -ae *m.* (vaiavada)

Rolando palatino et iudice Cumanorum, Matheo vaiavada Transilvano et comite de Zonuk ... comitatus regni nostri tenentibus et honores: 1275 *Erd.Múz.* 1992 p.81.

volahus, -i *m.* 'pastor ovium': — *pásztor*
(Delne-i Kakas dictus János) ... quasdam silvas
ipsorum cum Volahys suis succidi et annihilari,
... ipsos in facie eiusdem locari et descendi fecis-
set: 1413 *Zsigm.oklt.* IV,33.

volo, velle, volui *phil.:* *actio volendi* — *akarás*
(*sc. Disciplina caelestis*) in voluntate velle et non
velle ita coniungit, ut, quod in uno deficit, in alio
supplet, nichil defectuosum, nichil incompletum
relinquens: GEORG. HUNG. *Tract.* p.338.

volo, velle

Mortem ipsius fratris Emerici sitiens cum crudeli morte occidere vellens (*sic, recte forsā: volens*):
1449/XVIII Zimmermann, *Urkb.* V p.268.

volo, velle

Velim, si tantillum gratiæ tuę habere possem, mihi quam primum rescriberes: *1514 TAUR. Epist. 1* (p.130).

volo, velle

Quare ... taciturnitatem tuam magis silentio transire, quam inelegantibus ac importunis literulis meis tibi molestus esse volui: *1514 TAUR. Epist. 1* (p.128).

volo, velle

Scire ... te velim ... me hospitem quendam ...
reperisse adeo cupidum, ... ut non sit satis aesti-
mare: 1514 TAUR. *Epist.* 1 (p.129).

volo, velle

Nam templi praesuli, domino Ioanni Turzo, Vratislaviensi episcopo, cordi est, omnes illius epistolas ... chalcographorum prelo traditum iri velle:
1516 TAUR. Epist. 2 (p.174).

volumen, -inis n.

Quum ad quadragesimam plurimi requiruntur sermones, utpote pro diebus singulis continuando, ideo speciali volumine de illis acturus hic pertranseo: Szilády, *Temesvári* p.54.

voluntas, -atis f.

Quomodo ... Emericus ... molendinum ...
occupasset et occupative tamdiu, quo suae pla-
cuisset voluntati, tenuisset: 1467 Zimmermann,
Urkb. VI p.275.

voluntas, -atis f.

Quia fideles cives nostri ... celsitudini nostre
mere fidelitatis exhibuerunt constantias nostram-
que voluntatem conservaverunt: 1385 Süttő, *An-
jou* II p.256; *CD Hung.* X/8 p.181–182.

voluntas, -atis *f.*

Scio unicam vestrae maiestatis voluntatis significationem incredibiliter rebus meis profuturam:
1524 BROD. *Epist.* p.98.

voluntas, -atis f.

Ego sum contentus, quod illa pecunia ... Ioannis penitenciarum Hungari ... deponatur in Banco Altoviti iuxta voluntatem ... Philippi de Senis et ... Vincencii Baldi: 1524 BROD. *Epist.* p.87–88.

voluntas, -atis *f.*

Utcunque est, quoniam iam illius sanctitas voluntati et iuribus suis satisfecit: 1523 BROD. *Epist.* p.75.

voluntas, -atis f.

Sicut si ego a principio adolescentie semper habuissem voluntatem intrandi religionem anno etatis mee XXX ita, quod illud non faciam antea:
Szilády, *Temesvári* p.5.

voluntas, -atis *f.*

De cuius voluntate faciam vestram maiestatem illico certiolem: 1525 BROD. *Epist.* p.110.

voluntas, -atis f.

Ut universas possessiones suas ... legare liberam
et securam haberet facultatem iuxta libitum sue
voluntatis: 1278/1282 *Erd.Múz.* 1992 p.82.

voluntas, -atis f.

Quasi haec sit voluntas nostra, ut ea *loca conventualium* illi potius haberent: 1525 BROD. *Epist.* p.109.

voluptas, -atis f.

In hiis omnibus dampnatur in mundanis ornatus ambiciosus vestimentorum, voluptas et mollicies stramentorum, curiositas et sumptuositas edificiorum: *Serm. Quinqu.* 13 (p.48).

volutus, -are

Quod cum in obscuro carcere volutatus esset in testis con fractis cum recentibus wulneribus et iaceret ligno constrictus, lux immensa per carcerem spargitur et trabe dissoluta testarum asperitas in florum suavitatem mutatur et sic ambulans super flores psallebat: *Serm. Quinqu.* 36 (p.86).

volutu, -are

Que (*sc. servitia*) idem nobis in cunctis nostris et regni nostri expeditionibus prosperis et adversis ab evo sue pueritie nobis inherendo continue in curia et domo nostra residendo nostrorum pedum sollers volutatus temporibus eo locis opportunis ... fidelitatis favore exhibuit: 1369 Keglevich, *Garamsztb.* p.159.

vomica, -ae f.

Quin etiam singula membra propriae infestant
egritudines: caput caphelea, ... abest, ut ... voo-
mice (*sic*): BONF. *Symp.* III,446.

vomitus, -us m.

Quin etiam singula membra propriae infestant
egritudines: caput caphelea, ... vomitus ... abest:
BONF. *Symp.* III,444.

vorago, -inis f.

Eo non contenti ... domum propriam eorundem actorum ... simul cum uno macello et alia domo cuiusdam iobagionis ... ignis voragine comburissent et concremassent: 1497 Wenzel, *Dóczyak* p.37.

vorago, -inis f.

Quum corde revolveret virum tanta morum venustate virtuosum et in actibus strenuum in flore iuventutis inopinatae mortis voragine repente sublatum ex medio mundanorum: 1412 Katona, *Hist.crit.* XII p.146.

vorago, -inis f.

Quibusdam in ore gladii, quibusdam vero per
poenam meritoriam ignis voragine interemtis:
1424 Katona, *Hist.crit.* XII p.429.

vorago, -inis f.

Quomodo ... magister Thomas, custos ecclesie Iauriensis missis et destinatis ... iobagionibus ... suis ... ad quandam silvam dictorum exponencium 'Agherdew' appellatam ... tandem per eosdem penitus comburri et ignis voragine consumpmi fecisset: 1480 Horváth, *Pótlások* p.174.

vorago, -inis *m.*

Quum corde revolveret virum tanta morum venustate virtuosum et in actibus strenuum in flore iuventutis inopinatae mortis voragine repente sublatum ex medio mundanorum: 1412 Katona, *Hist.crit.* XII p.146.

vorago, -inis *m.*

Quibusdam in ore gladii, quibusdam vero per
poenam meritoriam ignis voragine interemtis:
1424 Katona, *Hist.crit.* XII p.429.

vorax, -cis

Lupum animae voracissimum cibi esse appetentissimum et insatiabile nemo ignorat: 1521 Kato-
na, *Hist.crit.* XIX p.220.

vorax, -cis

Lupum animae voracissimum cibi esse appetentissimum et insatiabile nemo ignorat: 1521 Kato-
na, *Hist.crit.* XIX p.220.

vosilina, -ae f. (?)

Ut nullus Olachus per totam vosilinam possit ... stare, ... nec morari ullo tempore. ... Quod dicti Olachi in dicta vosilina comorantes ... camerae salium nostrorum ... inferunt gravamina: *1383 CD Hung. X/8 p.124.*

vosilina, -ae f.

Ut nullus Olachus per totam vosilinam possit ... stare, ... nec morari ullo tempore. ... Quod dicti Olachi in dicta vosilina comorantes ... camerae salium nostrorum ... inferunt gravamina: *1383 CD Hung. X/8 p.124.*

votiva, -ae *f. (sc. missa)*

Idem dominus Zekel pro annis sex ratione votivarum non solutionis de Epel remansit debitor in florenis 14: *1520 Reg.Strig.* p.132.

votiva, -ae *f.* (*sc. missa?*)

Quod ratione predii Berche solvant annuatim florenos quatuor pro votiva iuxta antiquam consuetudinem: *1513 Reg.Strig.* p.104.

votum, -i n.

Quibus (*sc. servitiis*) idem in plerisque nostris negotiis ... continue nostre maiestatis vestigia imitatus laudabiliter nostrum iuxta votum nobis studuit complacere: 1360 Mészáros, *Visegrád* p.125.

votum, -i n.

Ut tamen ad presens voto eiusdem palisper (*sic, recte: paulisper*) respondere videamur: 1360 Mé-száros, *Visegrád* p.125.

[Szovák] 2015.2.16.

votum, -i n.

Ut tam voto ipsorum aliquantisper in hac parte
gratiose respondere videamur: *1385 Süttő, Anjou*
II p.265.

[Szovák] 2015.2.16.

votum, -i n.

Tuum erit, ne sollicitudini meę, ne principis humanissimi voto pio praesertim, ne Augustini perpetuandę memorię, ne tibi ipsi desis: 1516 TAUR. *Epist. 2* (p.174).

votum, -i n.

Eiusdem magnificentię tuę ad vota deditissimus
ille Steph(anus) Tau(rinus) Olo(mucensis): 1516
TAUR. *Epist.* 2 (p.174).

votum, -i n.

ubi et postquam ad alia vota sew secundas nupcias se transtulerit (*sc. coniunx vidua*): 1519 SzSzB Szle 2006 p.351.

[Szovák] 2015.2.16.

votum, -i n.

Ubi et postquam ad alia vota sew secundas nupcias se transtulerit (*sc. coniunx vidua*): 1519 SzSzB Szle 2006 p.351.

vox, -cis f.

Ex instinctu et persuasione dyabolica, ymmo verius ex malignitate sinistra atque dolosa subordinatione necnon fraudulentissima ac nequissima confabulacione quondam Hermanni filii Lorandi de dicta Greben, fratris videlicet eorundem patrueis prout per totum ipsum regnum nostrum Sclavonie exinde est vox publica atque fama: *1453 Df 233 116.*

vox, -cis f.

Ex instinctu et persuasione dyabolica, ymmo verius ex malignitate sinistra atque dolosa subordinatione necnon fraudulentissima ac nequissima confabulacione quondam Hermanni filii Loran-di de dicta Greben, fratris videlicet eorundem patrueis prout per totum ipsum regnum nostrum Sclavonie exinde est vox publica atque fama: 1453 DF 233 116.

[Szovák] 2015.2.16.

vox, -cis *f. 'latinul' : körülírva — magyarul*
publica vox et fama ... 1413 Zsigm.oklt. IV,421.

[Kóta] 2015.2.16.

vox, vocis f.

Quod contentis in prefatis articulis sit fama et publica vox in partibus illis: Erdélyi, *Register* p.48.

[Hegy] 2015.2.16.

vox, vocis f.

Frequenter enim inter ameros (*ed.corr.:* amaros) cordis gemitus et singultus, ut compertum est, quasi quodammodo extra se rapta lacrymosas rumpebat (*sc. B.Margareta*) in voces: *Vita Marg.* p.19.

vulgaris, -e

Quod ipsi ... universos, tam iudicem, iuratos, quam etiam cunctos hospites ac vulgares ... ab occupatione ... possessionis monasterii ... verbo regio prohibuissent: 1369 Keglevich, *Garamsztb.* p.165.

vulgaris, -e

Non dubitamus ex vulgari fama iam ad vos pervenisse: *1514 Szapolyai oklt.* p.350.

[Szebelédi] 2015.2.16.

vulgaris, -e

Gaudentes monetas veteres 'zolden' sermone vulgari nuncupatas: *1511 Szapolyai oklt.* p.324.

[Szebelédi] 2015.2.16.

vulgariter *adv.*

Meta ... abhinc flecteretur ad quendam rivulum
Iazoupataka, vulgariter autem Borzpataka nomi-
natum: 1361 Keglevich, *Garamsztb.* p.

vulgo, -are

Cum ... absentes, quocunque obsequii genere fungantur, vulgato proverbio pro mortuis haberi soleant: 1524 BROD. *Epist.* p.94.

vulgus, -i n.

Quatenus ... quoscumque nobiles vel ignobiles
aliquem tumultum vulgi vel insurrectionem inci-
tantes reperierint: *1514 Szapolyai oklt.* p.347.

vulneratio, -onis f.

Quod ipse ... Stephanum ... super universis vulnerationibus, mutilationibus et sanguinis effusionibus ac dissensionum generibus ... reddisset absolutum: 1379 Keglevich, *Garamsztb.* p.204.

vulneratio, -onis f.

Quomodo Iohannes Volah, iobagio domini nostri, commansor noster ... magnas vulnerationes et correctiones seu percussiones est passus: 1469 Zimmermann, *Urkb.* VII p.370.

vulnero, -are

Ex Lombardia habemus nova ... Gallos ex Italia iam discedere et in discessu huiusmodi per nostros unam partem eorum male mulcatam, ... interfectum quendam capitaneum, unum ex principalioribus, vulneratum etiam supremum capitaneum, quem almiralium vocant: 1524 BROD. *Epist.* p.98.

vulnero, -are

Fratres eundem Stephanum defendere volentes quendam ex fideiussoribus Oswaldum Pal nomine de Hallos ad habundantem sanguinis effusionem cum uno fuste vulnerassent in ambitu dicti monasterii: Erdélyi, *Register* p.110.

vulnero, -are

Ecce, die altero in congressu belli oppido sagitta est vulneratus et pertimescens damnationem, combussit mox dictam chartam: Szilády, *Temesvári* p.32.

vulnero, -are

Beatus Thomas duplici gaudet privilegio sicut vere martir et pontifex, scilicet prelacionis in ecclesiastica dignitate, et passionis pro ecclesiastica libertate, quia misit ad illos, scilicet Deus, servum, id est humilem prelatum, ... et illum in capite wulneraverunt, id est capite mactato ceciderunt: *Serm. Quinqu. 21* (p.61).

vulnus, -eris *n.*

Ubi idem ... superatis ipsis Lithvanis in faciem eiusdem pro augmento honoris nostri gravia vulnera cunctis speciem eius intue<n>tibus, nota a dictis Lithvanis in se recipere minime formidavit: 1385 Süttő, *Anjou* II p.265.

vulnus, -eris *n.*

Quin etiam singula membra propriae infestant
egritudines: caput caphelea, ... vulnera ... abest:
BONF. *Symp.* III,445.

vulnus, -eris *n.*

Quod cum in obscuro carcere volutatus esset in testis con fractis cum recentibus wulneribus et iaceret ligno constrictus, lux immensa per carcerem spargitur et trabe dissoluta testarum asperitas in florum suavitatem mutatur et sic ambulans super flores psallebat: *Serm. Quinqu.* 36 (p.86).

vulnus, -eris n.

Nempe in tuto, in visceribus Iesu, in vulneribus
patentibus: *Serm. Quinqu. 15* (p.50).

vulnus, -eris n.

Cuius (*sc. Iesu Christi crucifixi*) quinque vulnerum
loca perfusis sepius hora lacrimis deosculabatur
(*sc. B.Margareta*): *Vita Marg.* p.19.

vulpes, -is f.

Et hoc dicit (*sc. Dominus*) in reprehensionem hominum negligencium, qui cingulis laxatis et tunicis remissis percuciant pulveres, sicut cauda vulpis: *Serm. Quinqu. 33* (p.82).

vultus, -us *m.*

Mox torvo vultu et clamore furioso tibisando, iniuriando atque vilipendendo idem dominus prepositus dixit mihi *etc.*: 1425 *Pozsonyi vizsály* p.263.

vulva, -ae f.

Benedic<cionibus> uberum et vulvarum, in maris et femine coniunctione, que in vulva, id est in ventre concipiunt: *Serm. Quinqu.* 26 (p.69).

wayvoda, -ae m.

Wayvoda Transsilvanus et Siculorum comes: *1513*
Szapolyai oklt. p.338.

waywoda, -ae m.

Iohannes, comes perpetuus terre Scepusiensis,
waywoda Transsilvanus et Sicularum comes, ...
civibus ... salutem et favorem: *1515 Szapolyai
oklt.* p.363.

wolahalis, -e *adj.* 'latinul' : körülírva — magyarul
(scil. apud) iobagio(nem) Wolahalis (se latitat)
1413 Zsigm.oklt. IV,602.

xystus, -i m. (xistus)

Per xistos ac hortos amaenissimos saptiabar: BONF.,
Symp. III,757.

yweghablakgyrto

Item feria quinta ... Alafforo vulgo 'az yweghablakgyrtonak' dedi fl[orenum] 1: 1521 Nógrádi, *Kanizsai* IV,749 (p.145).

zaphyrus, -i m.

Episcopus ... ecclesiae Sancti Michaelis archangelii legavit ... cruces aureas ... cum pontificali calice, infula, agminario, aspersionario argenteo, ac duobus annulis aureis, uno quo zaphyrus, altero quo Balassius (*ed.: ?*) includitur, cum cyrotheca ac casula de nigro veluto (*cf. ibid.* p.31: annulum aureum cum zaphyro): 1524 Bunyitay, *Gyulafehérvár* p.27. = *Dl* 89 199.

zaphyrus, -i m.

Franciscus ... episcopus ... ecclesiae Sancti Michaelis archangeli legavit ... cruces aureas maiorem et minorem, cum pontificali calice, infula, agminario, aspensorio argenteo, ac duobus annulis aureis, uno quo zaphyrus, altero quo Balassius (ed.: ?) includitur, cum cyrotheca ac casula de nigro veluto. Cf. *ibid.* p.31: annulum aureum cum zaphyro: 1524 Bunyitay, *Gyulafehérvár* p.27; *Dl*

89199.

[Szovák] 2015.2.16.

zebellinus, -a, -um

Item vestem de scharlato cum caputio de scharlato legavit domino Michaeli de Varda fratri suo et postilenam de corio et pileum de pellibus zebellinis: 1524 Bunyitay, *Gyulafehérvár* p.31; *Dl 89199* fol.31.

zebellinus, -a, -um

Item vestem de scharlato cum caputio de scharlato legavit domino Michaeli de Varda fratri suo et postilenam de corio et pileum de pellibus zebellinis: 1524 Bunyitay, *Gyulafehérvár* p.31. = *Dl* 89 199 fol.31.

zelabundus, -a, -um

Amantissime domine et pater mi zelabunde!
1469 Zimmermann, *Urkb.* VI p.389.

zelare

Pro quibus cupientes vicissim eundem omni caritatis zelo prosequi: *1505 Szapolyai oklt.* p.276.

[Szebelédi] 2015.2.16.

zelus, -i m.

Fidei zelus et devotio minuuntur: Erdélyi, *Register*
p.19.

[Hegyí] 2015.2.16.

zodiacus, -i m.

Quod iam dudum paterna maiestas retulit, non modo duodecim signa zodiaci, sed septem etiam planetae cuncta humani membra corporis sibi vindicare: BONF., *Symp.* III,797.

pecuniae *vide* impresentiarum
primus *vide* imprimis
specula *vide* spicula